

BERKELEY
LIBRARY
UNIVERSITY OF
CALIFORNIA

Cat 367

Henry Herbert Lee.

A

COMPREHENSIVE DICTIONARY, ENGLISH AND MARATHI.

BY

BABA PADMANJI.

"If it be wise for the rulers of a country to understand the language and appreciate the feelings of its people, it is important that they should have a similar knowledge of their rulers. It is only by such means that the two classes can live happily."—*Speech of His Excellency Sir John (now Lord) Lawrence at the opening of the Vice-Regal Darbar at Lahore.*

New Edition.

IMPROVED AND ENLARGED.

OHOKHAMBÀ SANSKRIT SERIES OFFICE,

P. O. Box No. 8,

Gopalmandir Lane, Varanasi,

Bombay:

PRINTED AT THE

EDUCATION SOCIETY'S PRESS, BYCULLA.

1870.

LOAN STACK

PK 2375

P2

1870

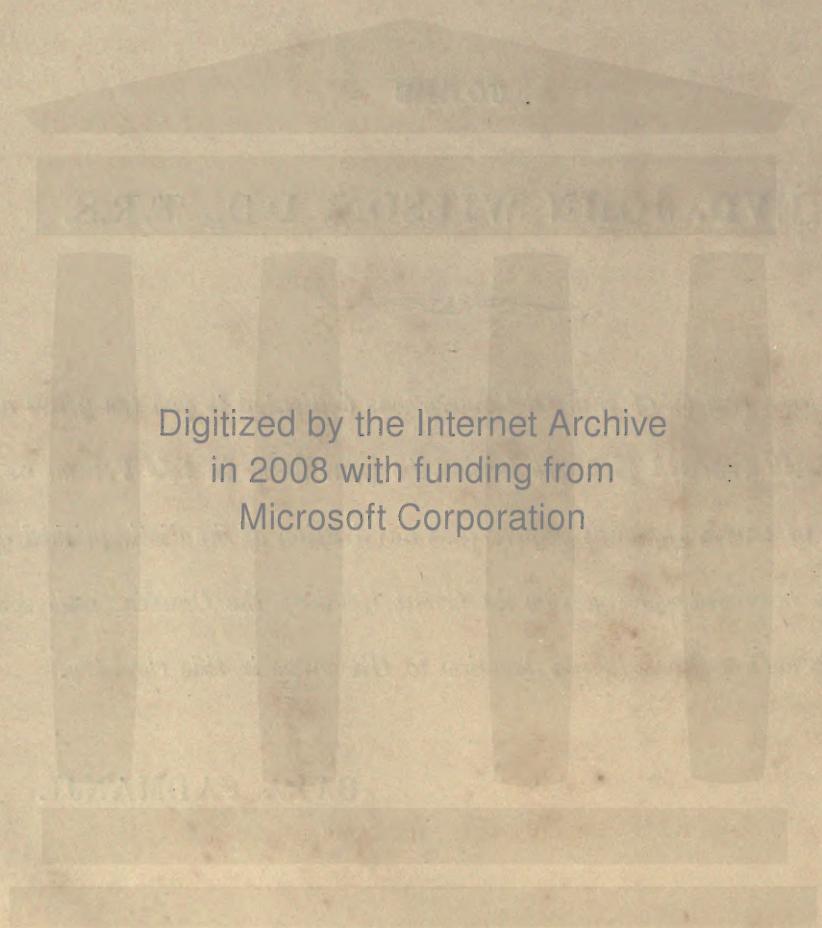
TO THE

REVD. JOHN WILSON, D.D., F.R.S.

The first edition of this Dictionary was dedicated to you ten years ago ; and it is with renewed pleasure I inscribe your name in this Volume as an expression of warm personal regard and admiration of the distinguished gifts and graces bestowed upon you by the Great Head of the Church, and consecrated with such self-sacrificing devotion to His cause in this Country.

BABA PADMANJI.

Digitized by the Internet Archive
in 2008 with funding from
Microsoft Corporation

PREFACE.

THE first edition of the “Compendium of the English and Marathi Dictionary” has not only been successful in gaining a favourable reception from the public, but it has also been the means of giving an impulse to the preparation of works of a similar nature both for the Marathi and Gujarati-speaking sections of the community. This gratifying result and the rapid sale of the work, as well as the increasing demand for it, have induced the Editor to undertake the preparation of the present volume.

The alterations from the first edition are chiefly the following :—

1. The insertion of a large number of additional words, and a still larger number of significations.
2. The insertion of the etymology of such words as are derived from Latin and Greek roots.
3. The insertion of definitions, explanations or synonyms of such English words as have more than one signification, and also of the most important words of single significations.
4. “The collection into families or groups of all words which are derived from the same root, and which begin with the same syllable, and have affinity in signification as well as in etymology, placing first what may be called the head of the family or group, and arranging under it the other derivatives in alphabetical order.”
5. Illustrations, amplifications, and applications of words.
6. Prepositions used idiomatically with substantives, adverbs, &c. are placed after them in brackets.
7. Much useful information, not to be found in ordinary dictionaries, is given in brackets.
8. The insertion of the genders of the Marathi words.

The Editor has drawn largely upon the labours of others. The English definitions are chiefly from Webster’s Dictionary, the latest edition of which came to his hand while nearly two-thirds of this volume were in manuscript.

For this valuable help he is indebted to the Revd. A. Hazen, of the American Mission, who generously gave him his own copy when no other was procurable in Western India. The Editor at once made up his mind to explore the rich mine of literary wealth contained in it. The old edition of Webster he had hitherto used was given up, and the reconstruction of what had been already prepared was commenced with the help of the new one. Every word, with its etymology, definitions, applications and examples had to be reconsidered and re-written; new words and new significations had to be inserted, and new terms in Marathi had to be sought. This was by no means an easy task. It took him more than two years to arrive at the point from which he had gone back. He went through upwards of 114,000 leading words and perhaps tenfold that number of significations, and a mass of useful information, selecting from them as much as he thought of service to the Anglo-Marathi student. The name of Webster is a sufficient guarantee for the accuracy of the definitions given in this work.

The plan of collecting words in their alphabetical order under each etymological head is borrowed from the popular school dictionary of Dr. Reid.

A list is affixed of the more important of the other works which have been consulted for this Dictionary. Among these special mention must be made of the excellent works of Major Candy and J. T. Molesworth, Esquire. These must form for all future generations the basis for the labours of the Anglo-Marathi Lexicographer. Much valuable help has also been derived from the learned dictionaries of Monier Williams, Dr. Forbes, and Professor Wilson. To these authors, and to the authors of the various other excellent works from which he derived so much profit, the Editor begs to make the most ample acknowledgments.

The Editor's labours have not been light. He has had to exercise his own judgment in the selection and admission of words. Much independent research has been made to amplify and illustrate the significations. The whole has been twice written over with his own hand, excepting about one-half of the rough copy. These labours were commenced in 1864, and have been continuously carried on, with the exception of two short intervals, to the date of this Preface, in the midst of various other labours and many disadvantages.

It is not pretended that this Dictionary is free from inaccuracies. While trying to avoid the errors of others, he may have fallen into errors of his own. With regard to the errors, he begs to quote the words of the father of English Lexicography, which are in unison with his own sentiments and experiences: "If he whose design," says Dr. Johnson, "includes whatever language can express, must often speak of what he does not understand; he will sometimes be hurried by eagerness to the end, and sometimes faint with weariness under a task, which Scaliger compares to the labours of the anvil and the mine; what is obvious is not always known, and what is known is not always present; sudden fits of inadvertency will surprise vigilance, slight avocations will seduce attention, and casual eclipses of the mind will darken learning; and the writer shall often in vain trace his memory at the moment of need for that which yesterday he knew with intuitive readiness, and which will come uncalled into his thoughts tomorrow." This extract is not arrayed against criticism. On the contrary, candid criticism is respectfully solicited, to correct the errors of this work and to make it more worthy of the patronage of the public.

In conclusion the Editor begs gratefully to acknowledge the very liberal pecuniary help he has received, through his constant friend the Revd. Dr. Murray Mitchell, from the Free Church Glasgow Students' Missionary Association. The good members of this Association having come to understand, through Dr. Mitchell, the avocations of the Editor, resolved to send him help, and for three years generously contributed towards the support of their Christian brother in India, by which means he has been enabled to devote a considerably larger portion of his time, than would otherwise have been possible, to the preparation of this work.

The same tribute of gratitude is due to another benefactor, now in England, whose name, the writer regrets, cannot be given without his permission. This much the author presumes to say of his patron, that it was by his offer of a prize for a Marathi essay many years ago, that an impulse to the literary labours of the writer of these lines was first given. Had it not been for two liberal donations from that gentleman, and the regular contributions of the Glasgow Students' Association, this work would probably not have seen the light of day, at least not so soon.

The Editor is also under great obligations to the Poona Free Church Mission and to the Native Congregation, whose servant he is, for the ample

time indulgently placed at his disposal, without which he could have hardly carried this work through the press in a manner satisfactory to himself.

This Volume has been well and carefully printed at the "Bombay Education Society's Press," and the Editor here begs to give his thanks to the Superintendents and Readers of that large and useful establishment for many valuable suggestions during the progress of the printing, and for the watchful care, commendable patience, and exemplary assiduity bestowed on the difficult task of ensuring accuracy to the details of the book.

And now, unto God, the only Wise, the Editor ascribes all glory and praise. He has mercifully vouchsafed unto him the health and the means needful for the commencement, continuance, and completion of the humble labours of His unworthy servant. May He graciously own them, and render them instrumental in the spread of the everlasting and glorious Gospel of His Son through the length and breadth of Maharashtra !

BABA PADMANJI.

Poona, February 1870.

प्रस्तावना

ज्या आवृत्तीं जे मुख्य केरफार केले आहेत ते येणेप्रमाणे:—

१. इंगिलश मूळ शब्द व शब्दार्थ यांची संख्या वाढविली आहे.

२. इंगिलश शब्दाची इंगिलश भाषेत व्याख्या केली आहे. ह्याविषयीं जे नेम पाळले आहेत ते असे:—(१) ज्या इंगिलश शब्दाला एकच अर्थ आहे त्याची व्याख्या इंग्रेजीत केली नाही; परंतु (२) जे विशेष महत्वाचे एकार्थी शब्द आहेत त्यांची पूर्ण व्याख्या किंवा स्पष्टीकरण इंग्रेजीत केले आहे. ३० Anger, Anxiety, Corporation, Dysentery, Evangelist, Ordeal, Reformation, Tradition हे शब्द पाहावै; (३) गणित, भूगोल, व्याकरण, रसायन शास्त्र इ० विद्येंतील पारिभाषिक शब्दांची इंग्रेजी व्याख्या दिली नाही; (४) एकवेळ मूळशब्दांचे इ० व्या० केळ्यावर न्यायासून निघालेल्या शब्दांचे त्यांत नवा अर्थ आल्याऱ्येरीज पुनः व्या० केले नाही.

३. मराठी पर्यायशब्द देतांना जे नेम पाळले आहेत ते असं:— (१) प्रथम सोणी व्याख्या किंवा सोणा शब्द दिला आहे, नंतर त्याहून कठीण व्यवहारांतील संस्कृत शब्द दिला आहे, क्वचित ग्रंथांतील उंची सं० श० दिला आहू. मुलांस व ज्यांची स्वभाषा मराठी नव्हे अशा शिकणारांस सुलभ पडण्या करिता पहिली योजना केली आहे, व भाषांतर करणारे व ग्रंथ वैगेरे लिहणारे यांस प्रसंगी सहाय मिळावै म्हणून दुसरी योजना केली आहे. (२) जेथें मराठी उपशब्द मिळाल नाही तेथें संस्कृत श० घातला आहे व जेथें तोही मिळत नाही तेथें हिंदुस्थानी घातला आहे व न्यापुढे (H.) किंवा Hind. ही खून केली आहे; परंतु अशी उदाहरणे फार थांडीं सांपडतील. (३) प्रत्येक मूळ शब्दाला तीन पर्यंत उपशब्द देण्याचा साधारण नियम घरला आहे, क्वचित चार पांचही दिले आहेत. (४) उपसर्ग लागून जे अर्थ किरतात त्यांस मात्र एकच पर्याय श० दिला आहे.

४० किंवा ठिकाणीं इंगिलश मूळ शब्दाचे काहीं विशेष अर्थ केवळ इंग्रेजीत मात्र दिले आहेत. इतिहास, न्यायशास्त्र, मानसशास्त्र, ईश्वरविद्या, व्यवहारशास्त्र, शस्त्रविद्या इ० विषयाचे किंवा त्यांच्या संबंधाचे व्युत शब्द ग्रंथांतरीं अढळतात; परंतु त्यांची व्याख्या साधारण लहानशा इंग्रजी कोगांत सांपडत नाहीं, व सांपडली असतां फारच संक्षिप्त असते. तथापि ज्यांचा अभ्यास विशेष झाला असतों त्यांस त्याची माहिती असण्याचे अगत्य आहे, व अशांस केवळ इंग्रजी अर्थ समजला पुरे, कारण त्यांचे मराठी करण्याचे त्यांस सामर्थ्य असते.

उ० Bull, Countermarch, Deacon, Demurrage, Elder, Father, Lord, Presbytery, Substitute इ० पाहा. किंतु इंग्लिश शब्द फार सुलभ असल्या कारणानें त्यांचे मराठी दिले नाहीं. उ० Fat, Election पाहा; पण असे फार थोडे सांपडतील.

५. इ० शब्दाचे अर्थ स्पष्ट दिसण्या करितां किंवा त्याची वाक्यांत कशी योजना करावी हें समजाण्याकरितां इ० उदाहरणे दिलीं आहेत. त्यांचे भाषांतर मराठीत कंचित केले आहे, व्याक्यरूप उ० पेक्षां शब्दरूप उ० पुष्कळ आहेत.

६. इ० ग० चे लाटिन, ग्रीक व संस्कृत धातु अर्थसहित दिले आहेत; व जे शब्द दुसऱ्या भाषांशी मिळतात किंवा त्यांपासून उन्यन झाले आहेत त्यांच्या पुढे त्या त्या भाषेच्या नांवांचे प्रथमाक्षर घातले आहे, किंवा दुसरी कांहीं खुण केली आहे (किंवा पाहा).

७. बहुतकरून प्रत्येक शब्दाच्या संबंधानें कांहीं तरी विशेष माहिती सांपडती व नवे अर्थ निघतात, अशा प्रकारची माहिती व अर्थविस्तार ह्या कोशांत पुष्कळ सांपडतील. ते फार शोध व श्रम करून मिळविले आहेत. उ० Duty, Evidence, Cut, Age, Land, Milk, Name, इ० पाहा.

आणखी कांहीं गोष्टी इ० प्रस्तावनेवरून समजतील.

ह्याप्रमाणे ह्या कोशांतील मुख्य विषयांचे संक्षिप्त वर्णन आहे. हें पुस्तक बहुत दौषिणीं भरले असेल यांत संशय नाहीं; तरी ह्याचे गुण दोष ह्याचा बराच काळ वापर केल्यादिवाय समजणार नाहींत. ग्रंथकर्त्त्यांपासीं बहुत विद्या नाहीं. जें अल्पस्वन्य विद्याधन व बुद्धिधन त्यापासीं आहे त्याच्या भांडवलावर लोकहितार्थ हा व्यापार केला आहे. त्याला कोणी विद्यानांनी ह्या कार्यात सहाय्याकी केले नाहीं. ग्रंथाच्या आंरभीं असें सहाय मिळावें म्हणून पैसा खर्चून वर्तमानपत्रांतून जाहिराती दिल्या होत्या, परंतु त्यांजकडे कोणी लक्ष दिले नाहीं, त्यामुळे जें कांहीं करायाचें होतें तें एकठयासच केवळ पुस्तकांच्या सहायानें व स्वतांच्या शोधानें करावें लागले. जसें किंत्येकांपासीं शास्त्री व पंडित यांचे मंडळ असतें तसेही ह्याच्या पासीं नव्हतें. पुस्तककर्त्यास जें निवांत स्थळ व चिन्तस्वास्थ्य असावें तेही सर्वदा ह्याला मिळाले नाहीं. जें सर्व कांहीं आरंभापासून शेवट पर्यंत केले तें उघड्या जागी, जेथें बहुत मनुष्यांची वरदळ असायाची व जेथें अनेक व्यत्यय यायाचे तेथें झाले. तथापि ग्रंथकर्त्त्यांनिं आपल्याकडून होतील तितके श्रम व शोध करण्यांत कांहीं कसर केली नाहीं. कारण जें सर्व आपण करितों, तें हलके असो, भारी असो, लहान असो, थोर असो, त्याचा जबाब इंश्वरास यावा लागेल. अशा मनोभवानों हा उद्योग केला आहे, तो ईश्वर सफळ करो.

हा कोश उघडण्याची किळी.

१. (१) एका मूळ शब्दापासून निघालेले सर्व संयुक्त शब्द त्या मूळ शब्दाच्या खालीं दिले आहेत व ते त्याला [.] ह्या खुणें जोडले आहेत. याचीं उदाहरणे दर पृष्ठावर सांपडताल. कोंठे कोंठे अशा प्रकारचे शब्द पुत्रपौत्रादि परंपरे प्रमाणे एकापासून एक निघाले आहेत. त्या ठिकाणीं ज्ञा शब्द शेवटीं दिला असतो तो त्याच्या मागळ्या शब्दासीं जोडलेला आहे, असें समजावें उ० HIGH पाहा. याचे सर्व संयुक्त शब्द दिल्यावर शेवटीं -MAN हा शब्द दिला आहे तो HIGHMAN असा समजून नये तर त्याच्या मार्गे जो WAY (HIGHWAY) हा शब्द आहे त्यापासून निघालेला आहे म्हणून तो HIGHWAYMAN असा वाचावा. (२) जो शब्द मूळ शब्दाच्या गोतांतला असून संयुक्त शब्द नव्हे तो त्या मूळ शब्दा खालींच दिला आहे. त्याच्या मार्गे [.—] ही खूण घातली आहे. उ० HOSPITABLE याच्या खालचा Host हा शब्द पाहा. (३) संयुक्त शब्द तोडतांना किंवा मूळ शब्दासीं जोडतांना जेथें “स्पॅलिंग” बदलतें तेथें शिकणारास भम न पडावा म्हणून त्याचा संक्षेप न करितां तो संपूर्ण घातला आहे. उ० LUSTRE, LUSTROUS, LUXURY, LUXURIOUS हे। शब्द पाहावे. (४) किंवक संयुक्त शब्द मूळ शब्दास एक अक्षर जोडण्यानें उत्पन्न होतात. अशांचा संक्षेप न करितां शिकणाराच्या सोई करितां ते सगळंच दिले आहेत. उ० BRAWN, BULK हे शब्द पाहा. त्यांस-y लावली असतां BULKY आणि BRAWNY हे शब्द दर्शवितां आले असतं पण तसें केलें नाहीं. (५) मूळ शब्दाखालीं जे शब्द घेतले आहेत त्यांचा कोंठे कोंठे हस्तदोषानें किंवा प्रमादानें क्रमविपर्यास झाला आहे. तसाच कंपाजिटरांच्या हातानेही किंवक शब्द संक्षिप्त असावे ते सगळंच जुळले गेले आहेत तरी तेणेकडून त्यांच्या अर्थात कांहीं अंतर पडलें नाहीं.

२. लाटिन व ग्रीक शब्दापासून उत्पन्न झालेले अथवा त्याच्या संबंधी जे शब्द इंगिलिश भाषेंत आहेत त्यांचा धातु किंवा व्युत्पन्न त्या त्या शब्दा पुढेंच कुंडलींत सांगितली आहे. लाटिन धातूचा निर्देश काणत्याही खुणें केला नाहीं. ग्रीक धातूला Gr. हीं अक्षरे व संस्कृत धातूला Skr. हीं अक्षरे घातलीं आहेत. लाटिन व ग्रीक उपसर्ग (con, pro, dis इ०) बहुतेक ठिकाणीं गाळून त्यांच्या जारीं ही [.] खूण घातली आहे. किंवक ठिकाणीं वरच्या एका मूळ शब्दाच्या धातूत उपसर्ग दाखविल्यावर त्यांचे खालचे शब्दांतील धातूचा तोच उपसर्ग पुनः दिला नाहीं. उ० CIRCUIT श० पाहा. त्याची व्युत्पन्न सांगतांना circum हा उपसर्ग धातला आहे, पण त्याच्या मागून CIRCUMVENT, CIRCUMAMBULATE इ० जे पंधरा मूळ शब्द घेतात, त्यांचा धातु मांगतांना तो सोडला आहे. परंतु जे मूळ शब्द संयुक्त आहेत व त्यांचा धातु दुसऱ्या ठिकाणीं सांपडण्या जोगा आहे, त्यांचा धातु पुनः दर्शविला नाहीं; INTEMPERATE, PREJUDGE हे शब्द त्या नियमा खालीं मोडतात. (३) ज्या मूळ शब्दांचा धातुनिर्देश केवळ एका अक्षरानें कुंडलींत केला आहे तो शब्द त्या भाषेचा आहे असें समजावें; उ० ENAMEL हा शब्द शुद्ध फेंच आहे व FISTULA हा शुद्ध लाटिन आहे. (४) ज्या शब्दा-

पुढे ही [*] खूण आहे ते इंगिलश किंवा अंगलोसाक्सन आहेत. इतर भाषेपासून उत्तर ज्ञालेले अथवा ज्यांचा इतर भाषेसी संबंध आहे असे शब्द त्या त्या भाषेच्या नावाच्या प्रथमाक्षरांनी ओळक केले आहेत. त्या खुणाचेंव दुसऱ्या संक्षिप्त चिन्हांचें स्थृतीकरण निराळेंच केले आहे तें पाहावें. (४) इंगिलश नामाची खूण [n] सोडली आहे परंतु जेथें तें क्रियापद वैरे पासून वेगळे दाखवायाचे आहे तेथें ती घातली आहे. Participle Adjective याची खूण p. a. हीही किंवेक ठिकार्णी गाळली आहे.

३. क्रियापद वैरेस जे उपसर्ग वाक्यरचनेनंत लागतात तें त्या शब्दाच्या अंवर्टीं कोंडांत [] घातले आहेत. जेथें उभयविध (म्ह० सकर्म किंवा अकर्म) क्रियापद आले आहे तेथें जे उपसर्ग घातले आहेत ते त्यांतून कोणत्या रूपास लागतात हें बहुधा स्पष्ट केले नाहीं, तें विद्यार्थ्यांने समजून घ्यावें.

४. उदाहरणांतील मूळ शब्द त्याच्या प्रथम अक्षरावरून मात्र दर्शविला आहे. परंतु जेथें त्याची योजना बहुवचनांत केली आहे अथवा जेथें त्याला कांहीं प्रत्यय लावला आहे तेथें तो सर्व तिरक्स अक्षरांनी लिहिला आहे. ३० MANGO व MANTLE हे शब्द पाहा.

५. ज्या नामापुढे लिंगाची खूण नाहीं तें पुलिंग समजावें.

६. जेथें दोन किंवा अधिक शब्दांस एकच क्रियापद लागले आहे तेथें प्रत्येक शब्दाच्या मध्ये [-] ही खूण घातली आहे. जसें मक्का – इजारा घेणे.

७. करणे हें क्रियापद संक्षेपानं क. असें लिहिले आहे.

८. प्रत्येक नवा अर्थ अर्धविराम चिन्हांमें [;] दर्शविला आहे.

९. द्विबिंदु चिन्हाच्या पुढे [:] जे वाक्य किंवा वाक्यार्द्दे आहे तें त्याच्या मागल्या अर्थाचें उदाहरण आहे असें समजावें.

१०. एका शब्दाचें किंवा अनेक स्फुट शब्दाचें उदाहरण कुंडलींत () घातले आहे.

११. ;— ह्या खुणांच्या पुढे जे शब्द किंवा वाक्य आले आहे याचा संबंध मूळ शब्दार्थीं आहे असें समजावें व तो शब्द त्यास लावून त्याचा अर्थ ग्रहण करावा. जसें GOVERNOR ह्या शब्दाखालीं ;— of a district याचा अर्थ मामलेदार असा दिला आहे तो Governor of a district इतक्या वाक्याचा समजावा.

भग्न पृष्ठ कटि ग्रोव स्तव्ध दृष्टिरधोमुखं
कष्टेन लिखितं ग्रंथं यन्नेन प्रतिपालयेन्.

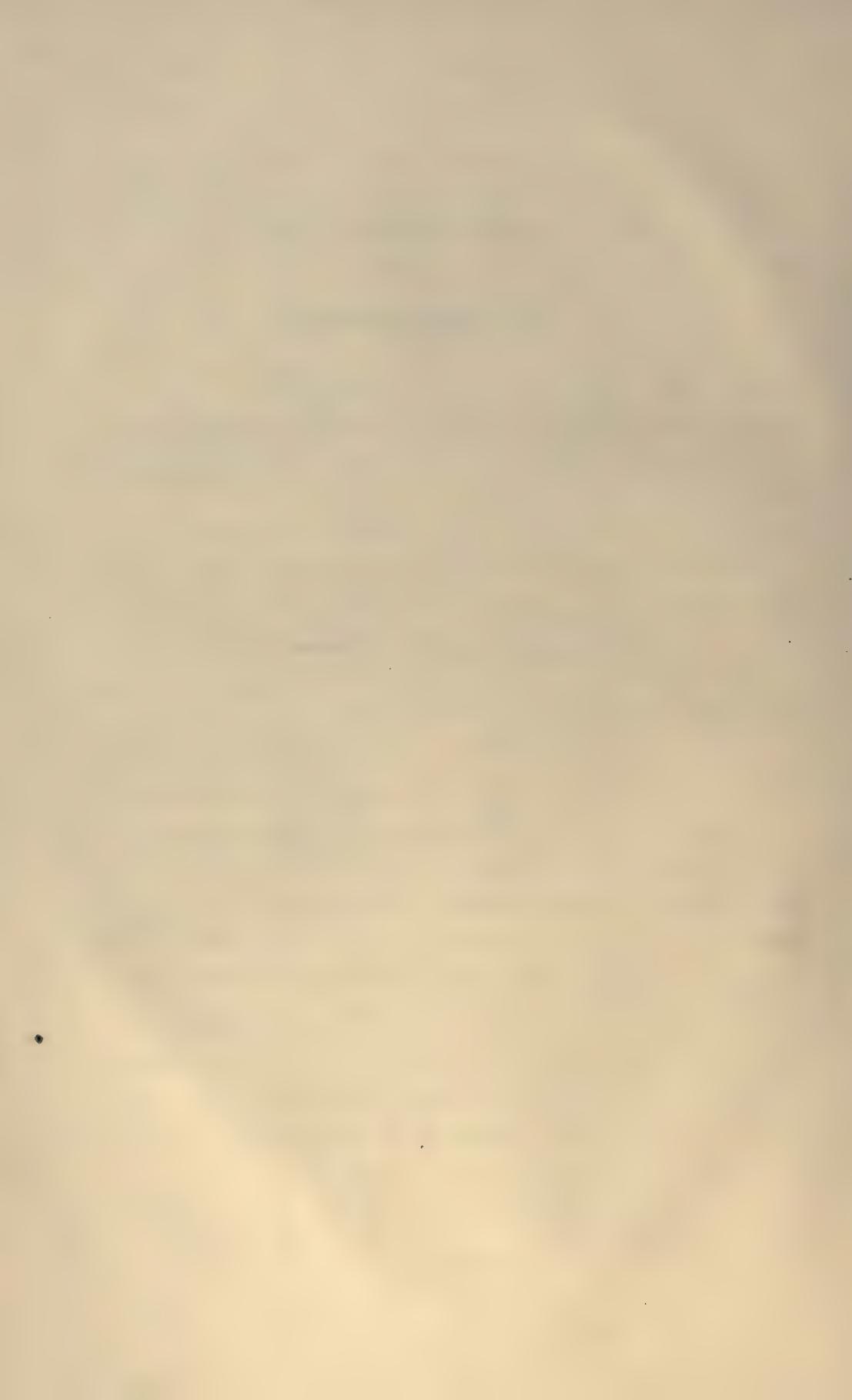
ABBREVIATIONS.

ह्या कोशांतील संक्षिप्त चिन्हे.

<i>n.</i>	noun.	<i>prep.</i>	preposition.
<i>a.</i>	adjective.	<i>pl.</i>	plural.
<i>pr.</i>	pronoun.	<i>p. a.</i>	participle adjective.
<i>v.</i>	verb transitive.	<i>m. f.</i>	masculine and feminine.
<i>v. c.</i>	verb common.	<i>m. f. c.</i>	masculine, feminine and neuter.
<i>v. i.</i>	verb intransitive.	<i>in comp.</i>	in composition.
<i>—i.</i>	verb intransitive.	<i>fr.</i>	from.
<i>—t.</i>	verb transitive.	<i>contr.</i>	contracted.

* <i>Anglo-Saxon.</i>	<i>Ir.</i> Irish.
<i>Ar.</i> Arabic.	<i>It.</i> Italian.
<i>Arch.</i> Architecture.	<i>L.</i> Latin.
<i>D.</i> Danish or Dutch.	<i>O. E.</i> Old English.
<i>F.</i> French.	<i>Per.</i> Persian.
<i>Gael.</i> Gaelic.	<i>Prov.</i> Provincial.
<i>Ger. or Germ.</i> German.	<i>Sac. His.</i> Sacred History.
<i>Gr.</i> Greek.	<i>Skr.</i> Sanskrit.
<i>Gun.</i> Gunnery.	<i>Sp.</i> Spanish.
<i>Heb.</i> Hebrew.	<i>Sw.</i> Swiss.
<i>H. or Hind.</i> Hindustani.	<i>Tur.</i> Turkish.
<i>Icel.</i> Icelandic.	<i>Vul.</i> Vulgar.
	<i>W.</i> Welsh.

<i>Arch.</i> Architecture.	<i>Metaph.</i> Metaphysics.
<i>Arith.</i> Arithmetic.	<i>Mil.</i> Military.
<i>Bot.</i> Botany.	<i>Myth.</i> Mythology.
<i>Chem.</i> Chemistry.	<i>Naut.</i> Nautical Science.
<i>Com.</i> Commerce.	<i>Phil.</i> Philosophy.
<i>Episcop.</i> Episcopal.	<i>Phys.</i> Physics.
<i>Geom.</i> Geometry.	<i>Print.</i> Printing.
<i>Gram.</i> Grammar.	<i>Rhet.</i> Rhetoric.
<i>Hist.</i> History.	<i>R. C. Ch.</i> or <i>Rom. Cath. Ch.</i> Roman Catholic Church.
<i>Legisl. Assemb.</i> Legislative Assembly.	<i>Scrip.</i> Scripture.
<i>Mach.</i> Machinery.	<i>Theo.</i> Theology.
<i>Math.</i> Mathematic.	Gen., Ex., Rom., &c., denote the names of the books of the Bible—as, Genesis, Exodus, Romans.
<i>Mech.</i> Mechanic.	
<i>Med.</i> Medicine.	

**The sources to which the Editor is indebted for the materials
of this Dictionary.**

Webster's Dictionary of the English Language, new edition, 1864; *Reid's* Dictionary, 1863; *Hyde Clark's* Dictionary, 2nd edition; *Richardson's* Dictionary, new edition; *Candy's* English and Marathi Dictionary; *Molesworth's* Marathi Dictionary, new edition; *Forbes'* Hindustani-English English-Hindustani Dictionary, new edition; *Reeves'* Canarese Dictionary new edition; English and Tamil Dictionary; *Williams'* English-Sanskrit Dictionary; *K. S. Talekar's* School Dictionary; *Goldstücker's* Sanskrit Dictionary; *Wilson's* Glossary of Judicial and Revenue Terms; the Holy Bible, English, Marathi, and Sanskrit; the Penal Code, English and Marathi; *Birdwood's* Products of Bombay; Treatise on Anatomy, English and Marathi; Treatise on Chemistry, English and Marathi; *Materia Medica*, English and Marathi; *Jerdon's* Birds of India; Field Exercise, English and Hindustani; Institutes of Manu, Sanskrit and English; &c., &c.

ENGLISH AND MÁRATHÍ DICTIONARY.

A, the first letter of the alphabet. **A**, an article set before nouns of the singular number, is rendered by एक, एखादा; as denoting proportion, दर, प्रति: he gets ten rupees a month; as a prefix, पासून, कडे, अंत, वर (averse, abed, aback, afoot).

AARONICAL *a.* relating to Aaron the Jewish high-priest आहरोनाच्या याजकपणा संबंधी. Aaron was the head of the Jewish priesthood.

ABACK* *ad.* पाठीमार्णे.

ABAFT* *ad.* गलवताच्या मागळ्या भागी, वरामाकडे. **ABANDON** *v. F.* forsake entirely टाकणे, सोडून देणे, त्याग करणे: to a. a hopeless enterprise; renounce सोडणे, स्वसत्ता त्याग करणे: to a. one's own house to his creditor; one's self to -चा छंदनानाद लागणे: to a. one's self to intemperance. -ED टाकलेला, सोडलेला, त्यक्त; —a country, town, house, उद्दस्त, उजाड, ओस; irrevocably wicked देवाधर्माने टाकलेला, निसवलेला; extremely wicked अधर्मी, कोडगा, अतिदुष्ट. -MENT टाकणे *n.*, विसर्जन *n.*, परित्याग; स्वसत्तानिवृत्ति *f.*; बायको, लेंकरूं इ० टाकणे.

ABASE *v. (-basis, base)* humble नमवणे, नीच मानभंग —पाणउतारा *k.*; one's self हलकपणा घेणे. -MENT *n.* मानभंग, मानखंडण *n.*, पाणउतारा.

ABASH *v.* लाजवणे, ओशाळा *k.*, खालीं पाहायास लावणे; to be abashed ओशाळा होणे, फजीत पावणे. -MENT ओशाळगत *f.*, फजिती *f.*

ABATE *v. F.* lessen कमी *k.*, उतरणे (zeal, pride, strength, courage, demand, &c.); remove काढून टाकणे (a nuisance); remit सूट माफी देणे (a tax).—*i.* शमणे, कमी होणे,

उतरणे; be defeated नामंजूर होणे: a writ abates. -MENT कमी करणे *n.*, न्यूनीकरण *n.*; उतार, ओसर *f.*, सूट *f.*, बाद *f.*

ABBA (*Syriac*) father वाप; a religious superior महंत.—**ABBESS**, governess of a nunnery मठाधिकारिण *f.*.—**ABBESS**, abbey of persons of either sex, secluded from the world and devoted to religion and celibacy मठ.—**ABBOT**, superior of an abbey मठाध्यक्ष, महंत.

ABBREVIATE *v. (-brevis, short)* संक्षेप *k.*; *Math.* reduce to lower terms, as a fraction अपवर्त्तन *k.*.—**ABBREVIATION** संक्षेप; character used for abbreviating संक्षेपचिन्ह *n.*, गळंत *n.*, गळांत *n.*: N. for North; *Math.* संक्षेप, भांजणी *f.*

A B C, the alphabet, मूलवर्ण, ओनामा.

ABECEDARIAN ओनामा शिकविणारा, ओनाम्या.

ABDICTATE *v. (-dicere, to say)* give up right or claim to -चा दावा सत्ता सोडणे; resign an office before the term of service has expired पद *n.* -अधिकार सोडणे; *Law*, disinherit वारसा तोडणे.—*i.* टाकून जाणे, टाकणे, सोडणे.—**ABDICTION** पद सोडणे *n.*, सत्तानिवृत्ति *f.*; परित्याग.

ABDOMEN, the lower belly पोट *n.*, उदर *n.*, औंटी *f.*.—**ABDOMINAL** *a.* उदरसंबंधी.—**ABDOMINOUS** *a.* मोठ्या पोटाचा, ढेऱ्या, ढोऱ्या.

ABDUCE *v. (-ducere, to lead)* take away surreptitiously or by force कपटाने किंवा बवरीने नेणे: the child was secretly abducted. -ION, *Law*, the taking and carrying away of a child, a ward, a wife, &c., either by fraud, persuasion, or open violence लेंकरूं, दिमतोंतले मनुष्य,

बायको इत्यादिकांस कपटाँै, मनावून, अथवा
जुलमाने नेणे.

ABED* *ad.* बिडान्यांत.

ABERRANCE, ABERRANCY (-errare, to wander)

सत्य -सन्मार्ग सोडून जाणे *n.*, विचलन *n.*

-ABERRATION, *Astron.* प्रहाँचे विचलन *n.*

Opt. किरणांचे प्रसरण *n.*; *Med.* चित्तविभंश.

ABET* *v.* incite to a criminal act फूसदेणे,
पाठपुरावा क. -TOR फूस देणारा, वाईट
कामांत मदत करणारा.

ABEYANCE *F.* expectation of law कायद्याची
अपेक्षा *f.*, विलंब; suspension तहकुबी *f.*, मह-
कुबी *f.*

ABHOR *v.* (-horrere, to bristle) hate ex-
tremely अत्यंत हेष क., ओंगळ मानणे.
-RENCE तिटकारा, वीट, अतिहेष, ओकारी *f.*
-BENT *a.* ओंगळ, ओखटा; inconsistent
विपरीत, विरुद्ध, उलटा: slander is a. to
all ideas of justice.

ABIDE* *v.* wait for वाट पाहणे, तिष्ठणे; endure
सोसणे, सहन क.: I cannot a. his imper-
tinence; remain firm under टिकणे, नि-
भणे.—*i.* dwell राहणे, वस्ती क.; remain stable
स्थिर -अचळ राहणे.—ABODE राहणे *n.*, वस्ती
f., निवास, वास; dwelling राहण्याची जागा
f., घर *n.*

ABILITY, see under ABLE.

ABJECT *a.* (-jacerē, to throw) mean नीच,
हलका, पाजी. -ION, पाजीपणा, अधमपणा.

ABJURE *v.* (-jurare, to swear) renounce
upon oath शपथ वाहून सोडणे: to a. alle-
giance to a prince; renounce with solemn-
ity निश्चयांने खरोखर सोडणे -परित्याग क.:
to a. errors.—*i.* शपथ वेऊन देशत्याग क.
—ABJURATION शपथपूर्वक त्याग; निश्चयपूर्वक
त्याग.

ABLATION (-latio, a carrying) हिरावणे *n.*,
अपहरण *n.*, अपहार. —ABLATIVE, *Gram.*
पंचमी विभक्ति *f.*, सतिसप्तमी *f.*.—*a.* नेणारा,
अपहारक.

ABLE* *a.* having ability of any kind समर्थ,
शक्तिवान्: a man is a. to perform mili-
tary service; skilful कुशल : she is a. to
play on the piano; competent लायक,
योग्य, क्षम: an illegitimate son is not a.
to take by inheritance; to be a. ता येणे:
he is a. to walk. As a termination ex-
pressing 'admitting of,' 'susceptible
of,' rendered in Sanskrit by the future
pass. part.; thus 'eatable' खाय.
-BODIED, *a.* आंगचा बळकट, प्रबलशरीर.—
ABILITY शक्ति *f.*, सामर्थ्य *n.*; —of mind
बुद्धिभैमव *n.*; आंवाका, बुद्धि *f.*, योग्यता *f.*,
लायकी *f.*; कुशलता *f.*, प्रवीणता *f.*.—ABLY
ad. हुशारीने, कौशल्याने, सासामर्थ्य.

ABLIENT *a.* (luere, to wash) मळकाठणारा,
स्वच्छकारी.—ABLUTION धुणे *n.*; — of the
body स्नान *n.*, अंघोळ *f.*

ABNORMAL *a.* (-norma, rule) कायदा बाहे-
रचा, क्रमबाद्य.

ABOARD* *ad.* गलबतावर, गलबतांत: to go a.
गलबतावर चढणे.

ABODE, See under ABIDE.

ABOLISH *v.* (-olere, to grow) make void
रह क., मोडणे (laws, customs); destroy
विधंस-उच्छेद क., नार्हीसा क.—ABOLITION
मोड, लोप; खंडन *n.*, भंग, उच्छेद. -IST
उच्छेद भंग कर्ता.

ABOMINATE *v.* (-omen, to deprecate as
ominous) hate in the highest degree,
as if with religious dread मनापासून ईश्वर-
भीति धरून त्रास क. -वीट मानणे: to a. all
impiety.—ABOMINABLE *a.* त्रास येण्याजोगा,
अतिहेष्य. — ABOMINATION, detestation
मनापासून त्रास, तिटकारा; the object of
detestation देषविषय, अतिहेषपात्रवस्तु *f.*
that which causes pollution विटाळविणारी
वस्तु *f.*

ABORIGINES *pl* (*L.*) the first inhabitants of
a country मूळचे राहणारे लोक, भूमे *pl.*

मूळप्रजा f.—ABORIGINAL a. मूळचा, प्रथमचा (tribes).

ABORTION (-oriri, to rise) act of miscarrying पोटचे पडणे n, दुर्वेत n, गर्भपतन n, गर्भस्थाव; immature product of an untimely birth अपूर्णकाळीं जन्मलेला गर्भ, गोळा; —of a beast गम्भटणे n; to procure a. पोट पाडणे जिरवणे; to suffer a. पोट पडणे जिरणे.—ABORTIVE a. काल पूर्ण होण्यापूर्वी जन्मलेला, अकालज, अकालजन्मा; गर्भस्थावी (medicine); that does not succeed निरर्थक, व्यर्थ, निष्फल, फलरहित; [an a. flower is one which falls without producing fruit].

ABOUND v.i. (-unda, a wave) be in great plenty रेळचेळ गुफ्कळ विपुल होणे -असणे; be very prevalent पुफ्कळ होणे (Rom. v. 20).—ABUNDANCE विपुलता f, महामुरी f, पुफ्कळपणा.—ABUNDANT a. -lx ad. पुफ्कळ, बहुल, प्रचुर.

ABOUT* prep. around सर्वेतता, भौताली: bind them a. thy neck; near in place जवळ, आसपास (Numb. xvi. 24); near to, in time जवळ, सुमारे (Matth. xxi. 3); near to, in action: on the point of लागास, अगदी बेतांत, तयारीत, in comp. उन्मुख (Acts xxvii. 30); near to the person अंगावर, पासी, जवळ, समीप: is your snuff-box a. you?; relating to आंत, मध्ये (Luke ii. 49); in compass घेरास, चौकेर: two yards a. the stem; on account of विषयी: he did not say a word a. you; near to in number सुमारे, न्यूनाधिक (Ex. xxxii. 28).—ad. circularly चक्र, गिर-गिरा; nearly अदमासे, सुमारास, अडनाड; in comp. एक: a. a mile मैल एक; here and there चहूऱ्कडे, आजूबाजू, इकडे तिकडे (1 Tim. v. 13); circuitously फेझ्याने, गर्फा मास्टन—घेऊन; to go a. कामास प्रवर्त्तणे, कर्ल पाहणे; to bring a. तडीस—शेवटास सिद्धास नेणे.

ABOVE* prep. & ad. higher in place वर, वरती, उपरी; more in quantity शिवाय, वर, उपर; higher in rank विशिष्ट, श्रेष्ठ; superior to आति, बाहेर (a. man's power, a. comprehension); too proud for अधिक, वर: this man is a. mean actions हा मनुष्य नीच कर्मे करण्याच्या वर आहे; द्यूमी नीचकर्मे करणारा नव्हे; in heaven वर, आकाशांत, अंतरिक्षी. -BOARD ad. निष्पत्ताने. -CITED, -MENTIONED, -NAMED, -SAID, a. पूर्वी वरती सांगितलेला, पूर्वोक्त, सदर्दू, मशार-निव्हे, मिनहू.

ABRADE v. (-radere, to scrape) चौळवटणे, घासटणे.—ABRASION घर्षण n, मर्दन n.

ABREAST* ad. side by side खांद्यास खांदा लांगेल असें, एकाच दिशेस जर करून: two men rode a.; opposite समोर, समुख: a ship a. of Malabar Point.

ABRIDGE v. (-brevis, short) shorten कमी-संक्षेप क; diminish कमी-न्यून क. (labour); cut off छेदणे, तोडणे, अंतरविणे, मुकविणे: to a. one of his rights.—ABRIDGMENT संक्षेपणे n, संक्षेपण n; epitome सारसंग्रह, तात्पर्यग्रंथ; न्यूनता f, कमीपणा.

ABROAD* ad. at large मोकळा, मोकळेपणी; widely विस्ताराने: a tree spreads its branches a.; beyond the bounds of a country देशांतरी, परदेशात; out of the house घराबाहेर; beyond the limits of a camp छावणीच्या गोटाच्या बाहेर; in the open air उघडवायांत; before the public at large लैकिकांत (Mark i. 45); to get a. पटकणी होणे; a sojourner a. प्रवासी.

ABROGATE v. (-rogare, to ask) annul by an authoritative act रद क., मोडणे (laws, customs).

ABRUPT a. (-rumpere, to break) broken [by] विलग, तुटलेला; steep कडा तुटलेला (rocks, precipices); fig. sudden एक-एकीचा, आकस्मिक; an a. entrance वेघडक-

घडक्याचें आंत जाणें *n*; unconnected तुटका, असंबंध (*style, address*); an a. person धसकट मनुष्य; a. manners बेमुरवतीची चाल *f*. -LY ad. अक्समात्, सूचना केन्यावांचून.

ABSCESS (-cedere, to go away) पुत्रांने भरलेले क्षत *n*-ला फोड.

ABSCOND v.i. (-condere, to lay up) secrete one's self दडून लपून राहणे, पवारा द्याणे; Used esp. of persons who secrete themselves to avoid a legal process; hide लपणे, दडणे.

ABSENCE (-esse, to be) state of being absent गैरहजिरी *f*, परोक्षता *f*; want जवळ नसांने *n*, अभाव: in the a. of law; inattention to things present गाफिली *f*, समाधि *f*, असावधपणा; in the a. of परोक्ष, नसतां, पाठीमाऱ्ये.—ABSENT a. not present गैरहजिर, परोक्ष, अविद्यमान; heedless असावध, गाफिल, भ्रमिष्ट, भांव्या: an a. man is uncivil to the company; to be a. देहावर नसांने [in, from].—v. keep away न येणे, गैरहाजिर असांने; withdraw उठून—निघून जाणे: he absented himself from the company.—[from] -EE गैरहाजर मणूस.

ABSOLVE v. (-solvere, to loose) acquit of a crime निरपराध ठरविणे, दोषमोचन क.; free from a promise वचन भाक सोडणे—परत देणे.—ABSOLUTE a. complete संपूर्ण, केवळ, समय; positive खचित, निश्चांत (a declaration); unconditional विन अडीचा, संकेतहीन (a promise); despotic मुख्यत्यार (a government); an a. prince समाट, अधिराज; unlimited अमर्याद; self-existent स्वतंत्र, स्वयंभू: God is a.; Gram. a clause independent क्रियापदा शिवाय असलेला (कर्ता-वाक्य); Chem. pure निरा, शुद्ध (alcohol). -LY ad. अगदी, सर्वशः; आपल्या इच्छे प्रमाणे; निकून, निखालस.—

ABSOLUTION, Civil Law, acquittal निरपराधी ठरविणे *n*, दोषमुक्ति *f*; Rom. Cath. Ch. a remission of sins pronounced in favor of one who makes due confession पापमोचन *n*, पापाची सुटका *f*—क्षमा *f*.

ABSORB v. (-sorbere, to suck in) शोषणे, शोषून वेणे; engross wholly युग-निमग्न चूरक.; in comp. -होणे: he is absorbed in study. -ENT a. शोषक, शोषणारा.—n Physiol. a vessel which imbibes, as the lacteals रसायनी *f*; Med. a substance used to absorb acidity in the stomach, as chalk शोषक औषध *n*—ABSORPTION शोषणे *n*, प्राशन *n*;—of mind निमग्नता *f*, युग्मी *f*;—into the Deity मोक्ष, कैवल्य *n*, मुक्ति *f*.

ABSTAIN v. i. (-tenere, to hold) वांचून-शिवाय राहणे, वर्जक.: to a. from luxuries.—ABSTINENCE, forbearance from any action वर्जणे *n*, भोगत्याग, निर्भौग; restraint of the passions इंद्रिये स्वाधीन ठेवणे *n*, इंद्रियनिपह; fasting उपास, निराहार.—ABSTEMIOUS a. (-temetum, wine) sparing in diet बातावेताने जेवणारा-पिणारा, मिताहारी; devoted to abstinence भितभोगाचा (day); sparingly used बेताने सेवन करण्याचा (a diet) [in].

ABSTRACT v. (-trahere, to draw) काढून घेणे;—operation of the mind मनात वेगळा करणे; consider by itself एकादी वस्तु एक वेगळीच मनात आणणे; reduce सारांश काढणे; purloin दुसऱ्याच्या मालांतून चोरून घेणे: to a. goods from a parcel.—a. विशेष पदार्थ पासून निराळा -पृथक; an a. idea अमुक पदार्थाचा वरचा युग असे मनात न आणितो केवळ त्या युणाची कल्पना *f*; abstruse समजायास कठीण, गुढ; Gram. साधित (terms).—n निष्कर्ष, निर्यास; in the a., without reference to particular persons or things संबंध-भावरहित, पृथक्भाव धरून; संक्षेप, सारांश;

inventory याद f, 'आविस्त्राक' n. -ION सार काढँणे n; absence of mind अनवधान n, दुर्लक्ष्य n; separation from worldly objects वैराग्य n; contemplating separately in the mind विवेक, पृथकरण n.

ABSTRUSE a. (-trudere, to thrust) hidden गुप्त, लपविलेला; difficult to comprehend समजायास कठीण, दुर्ज्ञेय, गूढ, गहन: a. points in philosophy.

ABSURD a. (-surdus, deaf) opposed to reason विचार बुद्धिविरुद्ध, असमजस, विवेकशून्य; logically contradictory अयुक्तिक, हैंगाड, सर्वावद्ध.

ABUNDANCE, See under ABOUND.

ABUSE v. (-uti, to use) make an ill use of भलत्या कार्मी लावणे, असत् उपयोग क., विपरीत व्यवहार क.; deceive फसनिणे, प्रतारणा क.; revile शिव्यागाळ देणे, निंदणे; pervert the meaning of -चा विपरीत अर्थ करणे (words) [in].—n. कुव्यवहार, असत् विनियोग; corrupt practice दुराचार, बदभमल: abuses of government; शिव्यागाळी f pl, निंदा f, निमंसना f; विपरीतार्थ, भलत्याच ठिकाणी शब्दाची योजना f.—ABUSIVE a. शिव्यांचा, निंदात्मक -पर; विपरीत, उलटा (acceptation); शिव्या देणारा, निंदक, &c.

ABYSS (Gr. -bussos, bottom) bottomless depth अगाध -अतल विवर n; hell नरक; immeasurable space अपरिमेय अवकाश: in the a. of light; illimitable mass of water अगाध डोहा.

ABYSSINIAN a. हबशी देशा संबंधी.—n. हबशी लोक pl, मनुष्य, हबशी; हबशी भाषा f.

ACACIA (L.)—the shrub बामळ f;—the drug बामळी-चा गोंद: fragrant a. सिरस.

ACADEMY (Gr. academia) [a garden near Athens, belonging to a person named Academus, where Plato and his followers held their philosophical conferences; the school of philosophy of which Plato was the head]; society for the promotion

of science or art विद्या अथवा कला-याची वृद्धि करणारी मंडळी f, पंडितसमूह; a place of education पाठशाळा f.—ACADEMICAL a. पाठशाळेसंबंधी, विद्यामठसंबंधी (courses).—ACADEMIAN विद्यजनमंडळीचा सभासद.

ACANTHA (Gr. akè, point; anthos, a shoot) कांटा; Anat. पाठीचा कणा कांटा.

ACCEDE v. i. (-cedere, to yield) मान्य -कबूल होणे [to].—ACCESS, coming to पावणे n, येणे n, आगमन n; approach वाट f, मार्ग, प्रवेश; admission येण्याची परवानगी f, मोकळीक f; Law, admittance to sexual commerce संभोगाची मोकळीक f; increase वृद्धि f (a. of territory); paroxysm भरते n. [to].—ARY, -ORY, a. जोडलेला, जास्ती; सहकारी; in a bad sense, साया, मिलाफी, साथी: B was a. to the felony; contributing उपयोगी, उपयुक्त; additional अधिक, शिवाय, खेरीज [to].—IBLE a. जाण्यास -यायास सोपा, सुगम (an a. town, a mountain).—IBILITY यायाची योग्यता f, शब्द्यता f, सोयी f, गमनीयता f.—ION, See ACCESS, sig. first and last.

ACCELERATE v. (-celer, swift) hasten त्वरा क., लवकर होईसें क.; increase the speed of गति वाढविणे: to a. the growth of a plant.—ACCELERATION वेगवर्द्धन n, गतिवृद्धि f.

ACCENT (-canere, to sing) a modulation of the voice in speaking स्वरभेद, उच्चारण n; stress on certain syllables स्वर, आधात, जोर; a mark to direct the modulation of the voice (') आधातचिन्ह n, स्वरचिन्ह n; acute a. उदात्त; circumflex a. स्वरित; grave a. अनुदात्त, पुत. m, n; an a. at the right hand of a number expresses a minute of a degree कला f; two accents, a second विकला f; or pl स्वर f, ध्वने f, वाणी f; peculiar tone स्वर, गळा. —v. स्वर देऊन बोलणे -वाचणे.

-ED p. a. आघाताची खूण दिल्हेला—केलेला, स्वरित.

ACCEPT v. (-capere, to take) take with a consenting mind, as an offer आदर्शन घेणे, मानून घेणे, स्वीकारणे; agree to मान्य कबूल होणे [of]; Com. receive as obligatory and promise to pay सचकारणे, पटविणे (a bill of exchange). -ABLE a. मान्य कराया-जोगा, मान्य; agreeable पसंत, आवडता (present). -ANCE घेणे n, प्रहण n, स्वीकार; —of a bill of exchange (हुंडीचा) सचकार; —accepted bill of exchange पटवलेली हुंडी f. -ATION प्रीतिपूर्वक स्वीकार, स्वीकार, स्वीकरण n: this is a faithful saying, and worthy of all a., that Christ Jesus came into the world to save sinners (1 Tim. i. 15); sense in which a word is understood or generally received अर्थ, रुढीचा अर्थ, रुढि f: a term is to be used according to its usual a. -ED. p. a. घेतलेला, गृहित; सचकारलेला, &c.

ACCESS, See under ACCEDE.

ACCIDENT (-cadere, to fall) event that takes place without one's foresight or expectation योग, संयोग, दैवयोग; by rare a. कर्मधर्मसंयोगानें; evil a. अवचट n; a property of a thing which is not essential to it आगंतुक धर्म, म्ह० पदार्थन्या उत्पत्तीस आवश्यक नसतां त्यावर असणारा गुण; —as whiteness in paper. -AL a. आगंतुक, स्वाभाविक नव्हे तें: songs are a. to play; अकल्पित, आकस्मिक (an a. visit).—n. आगंतुक धर्म. -LY ad. अकल्पित, आगंतुक धर्मानें, दैववशात्.—ACCIDENCE व्याकरणाच्या मूळ-तत्वांचे पुस्तक n.

ACCLAMATION (-clamare, to cry aloud) जय-जयकार, गजर.

ACCLIVITY (-clivus, ascent) चढाव, चढ f.—ACCLIVOUS a. चढणीचा, चढता, चढावाचा.

ACCOMMODATE v. (-commodare, to make fit) जमविणे, मेळ वसविणे; supply with conveniences बेगमी सोयी क., गरज चालविणे: to a. a friend with a loan; reconcile मिलाफ क., जम बुवा घालणे—घालून दाखविणे (differences).—a. लायक, योग्य: means a. to the end.—ACCOMMODATING p. pr. & a. दुसऱ्याची सोयी पाहाणारा, उपकारी. — ACCOMMODATION मेळ, संयोजन n; मिलाफ, समेट; सुखसामर्थी f; loan उसणवारी f; pl, chiefly applied to lodgings राहण्याची-विहाडाची जाग्याची सोय f; application of a writer's language, on the ground of analogy, to something not originally referred to or intended अर्थ वसविणे.

ACCOMPANY v. (See COMPANY) -च्या बरोबर -संगे-संगतीं जाणे. —i. संगतीं सोबतीत असणे, संगतीं राहणे [by,with].—ACCOMPANIMENT बरोबर असणारी भूषणाची वस्तु f; the subordinate part गौणभाग; Music, harmony स्वरांचा मेळ, एकताल.

ACCOMPLICE (-complex) Law, दुष्कर्माचा सोबती, साग्या, सामील, कुर्कमसहचारी: A was an a. with B in the murder of C. ACCOMPLISH v. (-complere, to fill up) भरणे; पूर्ण पुरा क. (time); fulfil शेवटास-तडीस नेणे, पूर्ण क. (prophecy); execute फेडणे, उगवणे (a vow); adorn or furnish with whatever may serve to render a person or thing complete, &c. भूषित-निषुण-मंडित क. -ABLE a. साधायाजोगा, साध्य; भरायाचा. -ED p. a. तडीस नेलेला, सिद्ध, समाप्ति; मिळविलेला, संपादित; पूर्ण-खरा केलेला; गुणी, गुणवान्, संपन्न, निषुण, तरवेत. -MENT तडीस नेणे n; —of one's object कृतकृत्यता f, शेवट, समाप्ति f; संपादणूक f, संपादन n; attainment संपादलेला गुण, शोभा f, अलंकार pl; कलाकुसरी f pl.

ACCORD v. (-cor, the heart) make to agree मिळवणे, जमवणे; bring to an agreement

समजूत पाडणे - खालणे, मन मिळवणे ; settle तोडजोड क. : to a. suits ; concede देणे : to a. to one due praise.—i. मिळणे, जमणे : my heart *accords* with my tongue ; harmonize एकतालाचा - स्वराचा होणे [with].—n. मेळ, एकोपा; एकचित्त n (Acts i. 14); of one's own a. आपखुंजीने ; स्वरमेळ, स्वरैकय n ; will इच्छा f, खुशी f, मन n ; Law, तोडजोड f, समजी f, समजूत f; consent सम्मति f, अनुमोदन n. -ANCE, agreement with a person जमाव, बनाव ; conformity with a thing सारखेपणा, सादृश्य n [with]. -ANT a. मिळणारा, माफक, बेताचा. -ING a. agreeing जमणारा, बेताचा; to प्रमाणे, वरहुकूम, अनुसार, अनुरूप, यथापरत्वे (in comp. श्रमनुसार, यथान्याय, आज्ञानुरूप, वयोपरत्वे) : our zeal should be a. to knowledge. -LY ad. प्रमाणे, वरहुकूम.

ACCOST v. (*costa, rib*) come to the side of न्या बाजूस येणे ; speak to बोलणे, हटकणे.

ACCOCHEUR F. a man who assists women in child-birth प्रसवकारी वैद्य.

ACCOUNT (See COUNT) a reckoning मोजणे n, गणना f; a detached written or printed statement of debts and credits in pecuniary transactions, and also of other things subjected to a reckoning or review लेखी हिशेब, हिशेब; narrative कथा f, हकीकत f, कृत्तांतः : an a. of the city of Poona ; a statement and explanation or vindication of one's conduct with reference to judgment thereon हिशेब, जाबसा ; value योग्यता f, किंमत f: estimation हिशेब, सिंजगणती f: they are nothing in his a.; abstract a. अडावा ; current a. चालता हिशेब ; rough a. कच्चा हिशेब, खर्डा ; to balance an a. शिलक झाडा काढणे ; to clear a. बाकी पूऱ करणे ; to call to a. झाडा मागणे घेणे ; to have an a. with खाते असणे ; to put to the a. of हिशेबी - खर्ची लिहिणे मांडणे ; a. of

bad debts बुडीत खाते n ; on any a. कांही झाले तरी ; on a. of मुळे, एतदर्थ.—v. reckon गणणे, मानणे, लेखणे (Gal. iii. 6) ; मोजणे, लेखणे, विषयीं मत बाळगणे (Heb. xi. 9).—i. to, with हिशेब -झडती -जाब देणे : an officer must a. to or with the treasurer for money received; for, give reason कारण सांगणे : idleness accounts for poverty ; for, be responsible जबाबदार होणे : we must a. for the use of our opportunities. -ABLE a. मोजबा देणारा, जबाब देणारा [for]. -ABLENESS, -ABILITY, जबाबदारी f, मोसबेदारी f. -ANT हिशेबी, गणक ; keeper of accounts मुत्सदी, हिसाबनवीस, 'अकोरेट' -BOOK हिशेबाची वही f, खातेवही f, चोपडी f, वही f.

ACCREDIT (-*credere*, to believe) खरेपणा देणे, आबू -मान देणे -अणणे : to a. an envoy, is to receive him in his public character, and give him credit and rank accordingly [to] ; send with credentials, as an envoy दस्तऐवज देऊन पाठविणे.

ACCRUE v. i. F. चढणे, लाभणे, पदरी येणे.

ACCUMULATE v. (-*cumulare*, to heap) रास क. (earth, stones) ; collect or bring together सांचविणे, साठविणे (wealth).—i. सांचणे, सांगणे ; increase वाढणे : public evils a. ;—as water तुंबणे ;—as business जमणे, तुंबणे.—ACCUMULATED सांठवलेला, संचित, संगृहित.—ACCUMULATION सांठवणे n, सांठा, संचय, संग्रह.—ACCUMULATIVE a. गोळा होणारा, जमणारा.

ACCURACY (-*cura*, care) exactness टापटीप f, सुतीपणा, रेखलेपणा : the a. of ideas is conformity to truth ; correctness खरेपणा, यथायोग्यता f : the value of testimony depends on its a.—ACCURATE a. विनचूक (an account); बेताबाताचा, सुती, टापटिपेचा (a measure) ; शुद्ध, यथार्थ, बरोबर (an expression); precise ठास, ठाम : one

body may not have an a. influence with another [in].—LY ad. सुताने, ठाम, ठास ; बिनचूक, अचूकः a writing a. copied.

ACCURSED p. a. (See CURSE) doomed to destruction शाप दिलेला, शापित (Josh.v.17); execrable शाप देण्यास योग्य, शापपात्र (Josh. vi. 18).

ACCUSE v. (-causa, cause) दोष लावणे, दोषारोप क.;—falsely आळ बालंट घेणे [of].—ACCUSED दोष लावलेला, आरोपित; ज्यावर बालंट आले तो, अभिशप.—ACCUSABLE a. दोष लावण्यास योग्य, दूषणीय.—ACCUSER दोष ठेवणारा -लावणारा, वाढी; आळ घेणारा, अपवादक.—ACCUSATION दूषण देणे n; a charge दोषारोप, अभियोग ; आळ घेणे n; तुफान n, बालंट n, आळ; the declaration containing a charge दोषारोपाचा लेख, अपवाद, लेखपत्र n (Matth. xxvii. 37).—ACCUSATIVE CASE द्वितीया विभक्ति f, कर्म n.

ACCUSTOM v. (See CUSTOM) सवयी -सराव लावणे, राबता पाडणे -घालणे, अभ्यासाखाली पाडणे [to]. -ED सराव लावलेला, राबलेला, अभ्यस्त.—a. नित्यांतला, परिपाठांतला.

ACE (as, a unit, single point)—on a card एका, एक्या ; on a die पौ, पव ; a particle कण, रती f, लेश, छदाम.

ACERB a. (*acerbus*) sour, bitter and harsh अंबट, तुरट ;—fig. of temper कडवा, कठोर, दाष्ट. -ITY n, अंबटाई f, तुरटाई f, खाई-पणा, कठोरपणा.

ACHE* n. वेदना f, दुःख n.—v. i. be in pain दुखणे : the head *aches*; suffer grief दुख -क्लेश सोसणे : the heart *aches*.

ACHIEVE v. F. साधणे, सर करणे. -MENT n. साध-णूक f, संपादणी f; a noble exploit महकर्म n, मोठे काम n, मर्दमीचे काम n. —ACHIEVABLE a. साध्य.

ACID a. (*acidus*, sour) अंबट, तुरटांबट.—n. अंबट पदार्थ; Chem. क्षार उत्पन्न करणारा पदार्थ. -ITY, -NESS. अंबटपणा, अमलता f.

-IFY v. अंबट क. -ULATE v. अंबूस -अंबसर क. -ULOUS a. अंबूस, किंचित अम्ल.

ACKNOWLEDGE v. (see KNOW) admit कबूल-मान्य क.: to a. the being of a God ; own with particular regard जाणणे, आदरणे: in all thy ways a. God ; confess, as implying a consciousness of guilt अपराध पदर्शी घेणे, अंगी लावून घेणे (Ps. li. 3); own with gratitude उपकार मानणे, अभारी हो-ऊन कबूल क.;—a letter पैंच कळविणे.—ACKNOWLEDGMENT जाणणे n; कबूली f, मान्यता f; आदर, पावल्याचा पावती f; उपकार मानणे n, उपकारस्मरण n, कृतज्ञता f; note of hand दस्तऐवज, रोखा.

ACME Gr. height or crisis of anything कळस, शिखर n, पराकाष्ठा f; Med. भर.

ACONITE (Gr. *akoniton*) बचनाग.

ACORN* ओक झाडाचे फळ n, किंवा बीज n.

ACORUS—Med. कोळिजन n.

ACOUSTIC a. (Gr. *akouein*, to hear धनी-शास्त्र -श्रवण संबंधी. — ACoustics, the science of sound धनिशास्त्र n.

ACQUAINT v. (-cognitus) make fully known जाणविणे, अनुभवास आणून देणे, ओळख करून देणे ; inform कळविणे, जाहीर क., बातमी देणे;—one's self ओळख -माहीत करून घेणे (Job xxii. 21). [with]. -ED ओळखीचा, परिचयाचा ; to be a. with ओळख असणे ; माहीतगार, वाकवगार. -ANCE परिचय, ओ-ळख f; a person or persons well known ओळखीचा मनुष्य, किंवा -ची मनुष्ये n pl; a. by sight तोंडओळख f; bowing a. रामरामी f, सलामी f; to have a slight a. with पौंहची ओळखणे.

ACQUIESCE v. i. (-quies, rest) rest satisfied संतुष्ट असणे: to a. in the dispensations of Providence ; concur upon conviction खातरी झाल्यावर मान्य होणे, अनुमोदन देणे; to a. in an opinion.—ACQUIESCENCE

n, संतोष, परितोष, मान्यता f, अनुमति f; an a. in the allotments of Providence ईश्वरेच्छानुवृत्ति f.—ACQUIESCENT a. कबूल-माय होणारा, राजी, कबूल; संतुष्ट, तृप्त.

ACQUIRE v. (-quærere,to seek for) मिळविणे, संपादणे, जोडणे (a title, estate, learning, skill, &c.) [by, of, from, for].—ACQUISITION मिळविणे n, संपादन n; that which is acquired लाभ, प्राप्ति f; उपार्जित द्रव्य n; pl. attainments उपार्जित गुण.—ACQUIRABLE a. मिळविण्याजोगा, साध्य, लभ्य.—ACQUIRED मिळविलेला, संपादित, उपार्जित.

ACQUIT v. (-quietus, quiet) clear from a charge of guilt दोषारोपणासून मुक्त क.; set free from debt, obligation, &c. सोडवणूक-सुटका मोकळीक क.; to a. one's self आपले काम बराबर बजावणे [of]. -TAL, Law, निरपराधी ठरणे n, दोषमोचन n, उघडा माथा. -TANCE क्रममुक्तता f; deed of a. कारखत f, सोडविठी f.

ACRE* ४८४० औरस चौरस इंग्लश यांडीचे मेज n.

ACRID a. (acer) तिखट, झणझणीत, प्रखर (salts, temper).—ACRIMONY खवचटपणा; fig. डंख, दंश.—ACRIMONIOUS a. खवचट, कटू, तीक्ष्ण, lit. fig.—ACRITUDE झणझणीतपणा, कटूपणा; तिखटपणा, तीक्ष्णता f.

ACROAMATIC, -AL, (Gr. akroaomai, to hear) designed only to be heard ऐकायाचा; ऐकून शिकायाचा (doctrines).

ACRONYCAL a. (Gr. akros, extreme; nux, night) सूर्यास्तावरोबर उगवून सूर्योदया वरोबर मावळणारा (a star).

ACROSPIRE (Gr. -speira, a spire) मोड, कोऱ. —ACROSPired a. मोड फुटलेला -अलिला, मोडाचा.

ACROSS* prep. (a and cross) crosswise आडवा; from side to side वर्लन, पार; —noting passage वर्लन: a bridge is laid a. a river; intersecting आडवा, मधून: a line passing a. another.

ACROSTIC (Gr. akros, extreme; stichos, order) एक प्रारंभी कविता आहे, तिच्या प्रत्येक ओळीचीं पहिलीं अथवा शेवटीं अक्षरे क्रमाने वाचलीं असतां एखादा शब्द उत्थन होतो, प्रथमाक्षरबंधकविता f.

ACT v.i. (agere, to do) exert power सत्ता चालविणे, कर्तव्य क्रिया गुण चालणे लागू होणे: the stomach acts upon food; be in action काम-क्रिया क. -चालणे, चेष्टा खेळ होणे; behave चालणे, वागणे; to a. up to राखणे, पाढणे, प्रमाणे क.: he has acted up to his engagement [with, by.]—i. perform सोंग आणणे, संपादणी क.; feign सोंग-मिषधेणे; play बतावणी क.: to a. the hero.—n. exercise of power क्रिया f, चेष्टा f; deed काम n, कृत्य n; an exploit महत् कार्य n, कर्म n; decree कायदा, ठराव, 'आकट'; part of a play अंक; a state of real existence रिथ्ति f, अस्तित्व n. -IVE a. having the power of acting काम कार्य करण्यास शक्तिमान, क्रियाशक्त : the a. powers of the mind; busy उद्योगी, कामसू: an a. officer; practical कार्यरूप, व्यवहारात्मक: the a. duties of life; nimble जलद, चपळ: an a. animal; Gram. a. verb सकर्मक, कर्तवी; a. voice परस्मैपद n; a. medicine जलाल -जाज्वल्य औषध n; a. quicksilver जितापारा. -IVELY ad. चपळाईने; उद्योगीपणाने, निरालस्यपूर्वक; सकर्मक अर्थाने, सकर्मक. -IVENESS, -IVITY चपळाई f; उद्योगीपणा, व्यवसाय; active life प्रवृत्ति f. -ION व्यापार, क्रिया f; कार्य n: the a. of heat; motion गति f, हालचाल f; deed काम n, कृत्य n; conduct वर्तन n, चाल f, वर्तणूक f; Law, suit खटला, मोकद्दमा; claim दावा; battle लढाई f; gesture बतावणी f, हावभाव pl. -ABLE a. तकरारीचा, अदालती, खटला करण्याजोगा: to call a man thief is a.—ACTOR कर्ता, करणारा; सोंग आणणारा, नर्तक, नट, नाटकी; Law, advocate in civil courts वकील.—ACTRESS सोंगाडीण f,

नटी *f.*, नर्तकी *f.*—**ACTUAL** *a.* real खरा, वास्तविक; present विद्यमान, हल्दीचा (*situation*). -LY *ad.* कर्मतः, कार्यतः, खरेपणी, वस्तुगत्या.—**ACTUARY**, a registrar नोंदणारा, फडणीस.—**ACTUATE** *v.* चालविणे, प्रवृत्त कः: men are *actuated* by motives.

ACUTE *a.* (*acuere*, to sharpen) अणीदार, तीक्ष्णाग्र, नोकदार; ingenious तीक्ष्ण कुशाम्-बुद्धि; penetrating तीक्ष्ण, तिखट (a sight); *Geom.* *a.* angle लघुकोन; *a.* accent उदाच्च-स्वर; *Med.* *a.* disease जोराचा शीघ्र परिणामी रोग. -NESS बोचरेपण *n.*, तीक्ष्णता *f.*, कुशाम्बुद्धि *f.*; तिखटपणा, तेजी *f.*—**ACUMEN** तीक्ष्ण शीघ्रबुद्धि *f.*

ADAGE (-*agere*, to lead) an old saying वडिलांची द्याण *f.*

ADAMANT (*adamas*) a very hard stone वज्र *n.*; diamond हिरा; loadstone लोह-चुंबक. -INE *a.* वज्रासारखा कठीण, वज्रप्राय; *a.* frame वज्रदेह.

ADAMIC *a.* आदामाचा.—**ADAM'S APPLE**, a species of citron एक जातीचे महालुंग आहे; the projection in the throat घाटी *f.*, कंठमणि.

ADAPT *v.* (-*aptare*, to fit) बेताचे क., जम जुवा बसविणे. -TION बुळणी *f.*, उपयुक्ता *f.*. -ED बुळलेला, योग्य. -ABLE *a.* योग्य, संयोजनीय.

ADD *v.* (-*dare*, to give) join जोडणे, लावणे, मिळवणे; up मिळवणी *k.*, मिळवणे.—*i.* संख्या वाढविणे. -ITION मिळविणे *n.*, जोडणी *f.*; increase वृद्धि *f.*, जोड *f.*; *Math.* मिळवणी *f.*, बेरीज *f.*; compound *a.* विविधमिळवणी *f.*; *Law*, title किताब, किताबत *f.*: J. Smith, Esq. -AL *a.* अधिक, जोडलेला; शिवाय, खेरीज, वाढीचा, जास्ती. -LY *ad.* अणखी, अणीक.—**ADDENDUM**, ADDENDA, *pl* (*L.*) जे मिळवायाचे किंवा अधिक घालायाचे ते, परिशिष्ट *n.*

ADDER* a venomous serpent एकजातीचा निखारी सर्प; a serpent सर्प.

ADDICT (-*dicere*, to say) छंदास -नार्दी लागणे, आसक्त होणे: he is *addicted* to intemperance. Used sometimes in a good sense: he is *addicted* to commerce. -EDNESS नाद, छंद, आसक्ति *f.*, व्यसन *n.*. -ED नार्दी लागलेला, सक्त, आसक्त.

ADDLE, ADDLED,* *a.*—of the brains पोकळ, कल्पनाशून्य;—of eggs उमळलेला, उगळलेला.—**ADDLE-HEADED** *a.* बुद्धिशून्य, गयाळ, ठणठणपाळ.

ADDRESS *v.* (-*dirigere*, to direct) speak to बोलणे, हटकणे, संबोधून बोलणे; to a. a superior विनंती -अर्ज क.;—respectfully आहो जाहो द्याणणे; prepare तयार क.: he addressed his men to fight;—one's self for प्रवृत्त उद्युक्त होणे, कंवर बांधणे; direct words शब्दाची-भाषणाची योजना क., बोलणे लावणे; put on a direction पत्ता लिहिणे; direct in writing, as a letter पत्र लिहिणे-पाठविणे; court लमा करिता आर्जव क.; consign to the care of दिमतीस पाठवणे -देणे: the ship was *addressed* to a merchant in Bombay.—*n.* बोलणे *n.*, भाषण *n.*; petition अर्जी *f.*, अर्ज; message of respect मानाचा निरोप, मानपत्र *n.*; dexterity चातुर्य *n.*, युक्ति *f.*, ओज *f.*; *pl* लग्ना करिता स्वीचा समाचार -ची बरदास्त *f.*; manner of speaking to another बोलण्याची ठब *f.*; direction of a letter पत्राचा पत्ता; name, title, &c., of the person addressed मायना.

ADDUCE *v.* (-*ducere*, to lead) bring forward पुढे क. -आणणे, लावणे: a witness was adduced to prove the fact; cite बोलण्यात आणणे, उपन्यास क. (a reason, an argument, &c.)—**ADDUCED** पुढे उभा केलेला -आणलेला, उपन्यस्त.

ADEPT *n.* & *a.* (-*apisci*, Skr. अप, to pursue) पटाईत, वस्ताद, प्रवीण, निपुण, पुरा.

ADEQUATE *a.* -LY *ad.* (-*aequus*, equal) sufficient पुरा, पुरता; equal to तुल्य, समान; proportionate बराबर, योग्य; that is barely *a.* चुटपूट, जितक्यास तितक्षा, तावन्मात्र [to].

ADHERE *v. i.* (-*haerere*, to stick) चिकटणे, डकणे; remain fixed बिलगून-लगटून-जडून अवलंबून-धरून राहणे: men *a.* to a party.—ADHERENT चिकटून असणारा मनुष्य, अनुयायी, आश्रयी, अनुंभवी, अवलंबी.—*a.* चिकटणारा; बिलगून असणारा, in comp. परायण, सक्त, निष्ठ.—ADHERENCE, ADHESION, चिकटणे *n.*, लगटणे *n.*, अनुरंग; आसक्ति *f.*, एकनिष्ठता *f.*—ADHESIVE *a.* चिकटणारा, चिकण, चिकट. -NESS चिकटणा, चिकटई *f.*, धर.

ADIREU *F.* शेवटचा सलाम, -आशीर्वाद, 'देव तुमचे वरें करो' अशा प्रकारचे शेवटल्या भेटीचे भाषण *n.*

ADJACENT *a.* (-*iacere*, to lie) लगत्याचा, जवळचा, समीपस्थ: a field *a.* to the highway.—ADJACENCY लगत *f.*, लगता, समीपता *f.*

ADJECTIVE (-*iacere*, to throw) विशेषण *n.*, गुणवाचक *n.* -LY *ad.* विशेषणाच्या अर्थाने, विशेष्यरूपाने.

ADJOIN *v.* (-*jungere*, to join) जोडणे [to].—*i.* लगत-जवळ-पास असणे. -ING *a.* जवळचा, शेजारचा, संसक्त.—ADJUNCT *n.* & *a.* जे कशास तरी लागून-जोडलेले असते ते *n.*, अनुरंगिक गुण-वस्तु *f.*-धर्म; Gram. an indicatory affix to verbs अनुरंग; Metaph. a quality of the body or the mind गुण; as color in the body; thinking in the mind.—ION मिळविणे *n.*, संयोजन *n.*, जोडलेली वस्तु *f.*

ADJOURN *v. F.* तहकूब क., दुसऱ्या दिवसा पर्यंत -बैठकी पर्यंत ठेवणे [from, to, for].—*i.* तहकूब होणे. -MENT तहकूबी *f.*, महकूबी *f.*

ADJUDGE *v.* (-*judicare*, to judge) दंडास नेमणे, शिक्षा सांगणे; award मनसुवी निवाडा करून

देवविणे [to].—ADJUDICATE *v. i.*, See ADJUDGE [upon, from].

ADJUNCT, See under ADJOIN.

ADJURE (-*jurare*, to swear) शपथ-दाही घालणे [by].

ADJUST *v.* (-*justus*, just) put in order सुधारणे, ताळ्यावर आणणे, नीट क. (affairs, schemes); make exact बराबर-सोयीचा क., बसता क.: to a. a garment to the body; settle तोडजोड पाडणे, क., चुकवणे (accounts, differences, &c.); bring to a true relative position, as the parts of an instrument लावणे, बसवणे (a telescope). -MENT सुधारणूक *f.*, निटावणी *f.*, दुरस्ती *f.*; तोडजोड *f.*; लावणे *n.*, बसवणे *n.*

ADJUTANT (-*juvare*, to help) an officer whose business it is to assist the superior officers by receiving and communicating orders, &c. सैन्याचा कारभारी, नकीब, 'आजिठन.'

AD LIBITUM *ad.* (L.) मनास येईल तर्से, मनसोक्त.

ADMINISTER *v.* (-*ministrare*, to serve) afford गरज पुरविणे;—medicine देणे, पाजणे, चारणे; manage वहिवाटणे, चालवणे;—justice न्याय क.;—alms घालणे, वाढणे;—an oath देणे, घालणे.—*i.* contribute अनुकूल होणे, सहाय होणे: a fountain administers to our comfort; Law, perform the office of administrator वहिवाट क.: B administers the estate of D.—ADMINISTRATION देणे *n.*, समर्पण *n.*; सेवा *f.*, काम *n.*; वहिवाट *f.*, कारभार, कार्य *n.*, निर्वाह; अमल, कारकीर्द *f.*; rigorous a. करडा अमल; executive government राज्यकारभारमंडळी *f.*;—of the law धर्म-धिकरण *n.*—ADMINISTRATOR (L.) कारभारी;—of a government राज्यकारभार चालवणारा, सचिव; officiator in divine rites आचार्य;—of the law न्यायाधीश, धर्माधिकारी; to an estate वहिवाट चालविणारा, वकील; one who manages the property of an intestate मृत्युपत्र केन्याशिवाय मरण पावले.

ल्याच्या मालमत्तेचा वहिवाटदार, मृतद्रव्यनि-
रूपणाधिकारी ; tutor, curator बालाधिकारी,
बालद्रव्याधिकारी.—ADMINISTRATRIX कारभा-
रिण *f.*; वहिवाटदारीण *f.*

ADMIRAL *F.* commander-in-chief of a fleet
आरमाराचा सरदार, अमीर उल्बहार ; the
ship which carries the admiral ज्यावर तो
सरदार असतो तें गलवत *n.* -TY त्या सरदा-
राचें काम *n.*, —हुशा ; त्या कामाची मंडळी *f.*
सामुद्रकार्याधिकारी ; त्या कामदाराची कचेरी *f.*

ADMIRE *v.* (-mirari, to wonder) regard
with wonder आश्वर्य -कौतुक प्रशंसा वाटणें,
-क. ; regard with love आवडणे, स्नेहदृष्टीने
पाहणे [for].—ADMIRATION विस्मय *n.*, आश्वर्य
n.; point of a. आश्वर्य चिन्ह *n.*—ADMIRABLE
a. उत्तम; आश्वर्य मानण्याजोगा.—ADMIR-
ABLY *ad.* उत्तम रीतीने, आश्वर्य वाटायाजोगा.

ADMIT *v.* (-mittere, to send) suffer to
enter आत घेणे, प्रवेश होऊ देणे; give evi-
dence of a right of entrance प्रवेश करण्या-
चा हक -अधिकार देणे : a ticket admits one
into a playhouse ; receive as true खरें मानणे,
प्रहण करणे : the argument is admitted;
be capable of योग्य यक्कि -अवांका असणे :
the words do not a. of such a construc-
tion. -TANCE, ADMISSION, प्रवेश, आत

जाण्याची मोकळीक *f.*; परवानगी *f.*; स्वीकार.
—ADMISSIBLE *a.* आत येऊ देण्याजोगा, येऊ
यायाचा ; घेण्याजोगा, ग्राद्य, पक्षरण्याजोगा.

ADMONISH *v.* (-monere, to warn) reprove
with mildness कान उघडणे, तोंडची शिक्षा
-निषेध *k.* (2 Thess. iii. 15); advise उपदेश
-जोध *k.*, शिकविणे (Col. iii. 16); direct सू-
चना ताकीद देणे, प्रवेशित *k.* (Heb. viii, 5)
[for, of].—ADMONITION कानउघडणी *f.*, नि-
षेध; उपदेश, बुद्धिवाद; ताकीद *f.*, सूचना *f.*

ADO* (*a & do*) bother खटपट *f.*, दगदग *f.*,
कष *pl.*; bustle गोंधळ, कोलाहल; with
much a. मारून कुटून; 'much a. about
nothing' डोंगर पोखरून उंदीर काढणे.

ADOLESCENCE, -CY (*adolescere*, to grow
up) वाढती दशा *f.*, पराई *f.*; youth यौवन
n., जवानी *f.*.—ADOLESCENT *a.* वाढते चढते
पराईचा, यौवन.

ADOPT *v.* (-optare, to choose) take into
one's family as son and heir दत्तक घेणे,
माडिवर घेणे ; — a measure, custom, आ-
दरणे, ग्रहण *k.*; select and take निवडून
घेणे : which mode will you a. ? -ION
दत्तकघेणे *n.*, दत्तकग्रहण *n.*; of a name नाम-
ग्रहण *n.*, आदर, स्वीकार ; ceremonies of
a. दत्तविधान *n.* -IVE *a.* पोसणा दत्तक घे-
णारा : an a. father, a. son; पक्करणारा.

ADORE *v.* (-orare, to pray) worship with
profound reverence पूजणे, भजणे ; love
intensely परम प्रीति -लोभ *k.*: the people
a. their prince [for].—ADORABLE *a.*
पूज्य, वंद्य, सेव्य, अर्चनीय; सम्माननीय, प्रीति-
पात्र.—ADORATION पूजन *n.*, भजन *n.*, पूजा *f.*,
अर्चा *f.*, आराधना *f.*, वंदन *n.*; भक्ति *f.*, प्रेम *n.*

ADORN *v.* (-ornare, to deck) भूषित *k.*, शृंगारणे,
शोभविणे (body, speech, virtue, doc-
trine) [with]. -ED *a.* साजरा, अलंकृत, मं-
डित. -ING, -MENT, अलंकारण *n.*, अलंकार-
भूषण *n.*, शोभा *f.* (1 Pet. iii. 3).

ADOWN* *prep.* (*a & down*) खाली, वरून;
downward उतरत.

ADRIFT* *ad.* वाहता, मोकळेणी, तरता, इत-
स्ततः; to be a., lit. fig. तरणे, वाहणे ; to
cast a. ओघावर टाकणे ; fig. वायावर टाकणे;
to get a., lit. ओघांत पडणे ; fig. वायावर
पडणे. As an a. it always follows its
noun : the boat was a.

ADROIT *a.* *F.* skilful कुशल, चतुर, सुगर ;
active चपळ, हुशार. -NESS कौशल्य *n.*,
सुगराई *f.*, दक्षता *f.*; हुशारी *f.*, पटाईतपणा.

ADULATION (*adulari*, to flatter) खुशामत *f.*,
हांजी हांजी *f.*.—ADULATORY *a.* खुशामतीचा,
आर्जवाचा, अतिप्रशंसक.

ADULT *a.* (-olere, to grow) वयांत पणांते—
अलेला; प्रौढ, पोक्ता ; to be a. वयांत येणे.—

n. पोका माणस, ज्ञाड n, इ० [Law, this term is applied to males after the age of fourteen, and to females after twelve].

ADULTERATE v. (-alter, other) भेळ -मिसळ-हीण घालून बिघडणे (coins &c.).—**ADULTERATION** अशुद्धिकरण n, मिश्रण n.—**ADULTERY**, violation of the marriage vow व्यभिचार, जारकर्म n;—of the male परस्वीगमन n, परदार n;—of the female शिदळकी f; idolatry मूर्तिपूजा f (Jer. iii. 9).—**ADULTERER** व्यभिचारी, जारकर्मी; मूर्तिपूजक (Ezek. xxiii. 45).—**ADULTERESS** व्यभिचारिणी f, जारिणी f.—**ADULTERINE** व्यभिचारांत जन्मलेले लेकर्ण n, जारज c, अठरा धान्याचे कोडुळे n.

ADUMBRATE v. (-umbra, shade) छाया उतरणे-काढणे.—**ADUMBRATION** प्रतिछाया काढणे n, प्रतिछाया f.

ADUST a. (-urere, to burn) जळून गेलेला, दग्ध, रुक्ष.

ADVANCE v. F. bring forward पुढे आणणे, -क.; promote पदवीस चढविणे, वाढविणे, सरफाराजी क., रूपास उदयास आणणे; improve सुधारणे, अधिक चांगला क., संवृद्धि क., propose उहू-उपक्रम काढणे; supply beforehand अगाऊ देणे; lend उसणे देणे.— i. move forward पुढे येणे;— daringly, boldly, सरसावणे; against वर चढून जाणे-येणे, चाल क.; make progress in any respect गुणाने-ज्ञानाने-वयाने-महत्वाने वाढणे; in, raise in rank पदवीस चढणे.— & -MENT पुढे येणे n, अग्रगमन n, चढवणे n, वर्द्धन n, बढती f, सरफराजी f; additional profit जास्ती नफा; in a. पुढे, माहेरे; अगाऊ, आगप; a. guard बिनी f.—**ADVANCED** पुढे कलेला आणलेला &c.; in life वयस्क, वयातीत; a plant in growth जोगावलेला.

ADVANTAGE F. gain फायदा, लाभ, अर्थ; superiority over वर्चस्व n, आधिक्य n: the

a. of a good constitution; to have the a. of थाप -छाप असणे; to obtain an a. over आपला दशक वर्चस्व चढविणे, जिंकणे; opportunity सवड f, संघि f, अवकाश: the general took a. of the enemy's negligence; convenience सोय f, अनुकूलता f; students enjoy great a. for improvement.—v. लाभणे, साधणे (Luke ix. 25).—**ADVANTAGEOUS** a. सोयीचा, उपयुक्त; नप्याचा, लाभदायक, प्रद. -LY ad. सोयीवार, नफेवार, हित होईल अथा रीतीने.

ADVENT (-venire, to come) येणे n, आगमन n; [the first or second coming of Christ; a season of devotion including four Sundays before Christmas.]—

ADVENTITIOUS a. accidental वाहेस्तुन नवा आणलेला, आंगतुक; Med. not hereditary आईबापा पासून न जडलेला (disease).—**ADVENTURE** F. a chance दैवयोग, दैवगति f; enterprise जोखीम n, धोक्याचे काम n; remarkable occurrence चरित्र n, चमक्कारिक घडलेली गोष्ट f: a. of one's life; [a thing sent to sea at the risk of the person sending it].—v. जोखिमांत घालणे; दैवावर घालणे, ठेवणे.—i. जोखीम अंगावर घेणे.—**ADVENTUEEE** दैवावर भरवसा ठेवून उद्योग करणारा, मोठा उद्योगी.—**ADVENTUROUS** a. अचार्ट उद्योगी, साहसी, खटपट्या. -LY a. जोखीम सौसून, साहसपूर्वक.

ADVERB (-verbum, a word) क्रियाविशेषण n, अव्यय n. -IAL a. क्रियाविशेषण संबंधी; क्रियाविशेषणाच्या अर्थाचा, क्रियाविशेषणरूप. -LY ad. क्रियाविशेषणाच्या अर्थाने, रूपाने.

ADVERSE a. (-vertere, to turn) counteracting आडवा, उलटा, विपरीत (winds); opposing desire वांकडा, अनुकूल, विपरीत, प्रतिकूल (circumstances) [to]. -LY ad. आडवा, उलटा; शत्रुबुद्ध्या, विरोधपूर्वक.—**ADVERSARY** वैरी, शत्रु; antagonist वादी,

प्रतिस्थिर्धीं.—ADVERSITY विपत्ति *f.*, संकट *n.*, दुर्दैव *n.*; season of a. आपकाल.

ADVERSARIA (*L.*) गवाक्षयंथ, बाड *n.*

ADVESPERATE *v. i.* (-vesper, evening) draw towards evening संजळणे.

ADVERT *v. i.* (-vertere, to turn) लक्ष-मन देणे -लावणे, डोळा नजर असणे-ठेवणे [to]. -ENCE, -ENCY, लक्ष *n.*, अवधान *n.*, ध्यान *n.* -ENT *a.* सावध, लक्षदेणारा.—ADVERTISE *v.* inform जाणविणे, निवेदन क.; give public notice of जाहीर क., दंवडी पिटविणे, वर्तमानपत्रां तून जाहीर क. *इ०* [in, for]. -MENT जाहीर क. *n.*, सूचना *f.*; वर्तमान *n.*, समाचार; —in the public papers जाहिरात *f.*, जाहीरनामा.—ADVERTISER जाणवणारा, खबरेणारा; समाचारपत्र *n.*

ADVISE *v.* (-videre, to see) counsel मसलत सल्लादेणे, बुद्धिवाद क.; inform कळविणे, खबर देणे: the merchants were advised of the risk; deliberate विचार पाहणे, मसलत क.—*i.* विचार-मसलत क.; with दुसऱ्याशी विचार क., सल्ला घेणे.—ADVICE मसलत *f.*, सल्ला, उपदेश; bad a. कुमंत्र, कुबोध; good a. हितोपदेश; *pl.* खबर *f.*, बातमी *f.*; advices from emissaries at foreign courts अखबार *f.*; commercial a. पैठ *f.*—ADVISABLE *a.* prudent योग्य, उचित, लायक.—ADVISEDLY *ad.* विचारपूर्वक, बुद्धिपुरस्तर, मनन करून.—ADVISER मसलत-अकल बुद्धिवाद सांगणारा; political a. मंत्री, अमात्य; spiritual a. गुरु; in a bad sense कुमंत्री, गुरु.—ADVISORY *a.* मसलत सांगण्याच्या अधिकाराचा (council).

ADVOCATE *v.* (-vocare, to call) plead in favour of दुसऱ्याचा पक्ष धरून बोलणे; —in the court वकिली क.—*n.* पक्ष धरून बोलणारा, वकील; defender कैवरी, प्रतिपादक; Christ, considered as an intercessor for His people मध्यस्थ, अनुवादक (*1 John ii. 12*).—ADVOCACY मध्यस्थि *f.*, वकिली *f.*, *इ०*.

ADZE* तासणी *f.*, वाक्स *n.*

AERIAL *a.* (*aer*, air) belonging to the air वायुसंबंधी, आकाशीय (regions); consisting of air वायुरूप -मय (particles); produced by air वायु पासून उत्पन्न झालेला, वायुज (honey); inhabiting the air आकाशात राहणारा, नपस्थ (songsters); frequenting the air आकाशगामी; placed in the air उंच, अंतरिक्षस्थ (flight).—AERIFORM *a.* वातरूप, वायुरूपी.—AERIFY *v.* आंत वारा सोडणे, भरणे; वायाने भरणे; वायुरूपक.—AEROLITE (*Gr. -lithos*, stone) हवेतून पडलेला धोंडा, उल्का *f.*—AEROLOGY वायुविद्या *f.*, विवरण *n.*—AEROMETER (*Gr. -metron*, measure) वायुमापक यंत्र *n.*—AERONAUT (*Gr. -naus*, ship) विमानात बसून आकाशात फिरणारा, आकाशचर.—AERONAUTICS आकाशसंचारविद्या *f.*—AEROSTATION (*Gr. -status*, placed) वायुमापन करण्याची विद्या *f.*, वायुमापनविद्या *f.*; विमानात बसून फिरणे *n.*, आकाशयान *n.*

AFARE* *ad.* (*a & far*) at a distance दूर, लांब; to a distance दूर पर्यंत; from a. लांबून, दुर्लून; a. off दूरचा, दूरस्थ.

AFFABLE *a.* (-fari, to speak) courteous बोलण्यास घळबळीत, सुजन; usually applied to superiors.—AFFABLY *ad.* भलमाणसाईने, हळबळीतपणाने, सौजन्यपूर्वक.—AFFABILITY बोलण्यात घळबळीतपणा, भलेपणा, सौजन्य *n.*

AFFAIR (-facere, to make) business काम *n.*, कार्य *n.*; confused a. भानगड *f.*; a delicate a. नाजूक काम *n.*; a pressing a. निकटीचे काम *n.*; engagement of troops कचाकची *f.*, चकमक *f.*, फाटफूट *f.* [an a. of honor, duel].

AFFECT *v.* (-facere, to make) act upon चर कार्य-गुण लागणे क. -चालणे, विकार उत्पन्न होणे: cold affects the body; move the passions वेधणे, सद्गृहित क., गंहिवर आणणे: affected with grief; make a show of

डौल दाखविणे, दंभ क.: to a. friendship ; aim at इच्छा धरून डोळा ठेवणे, अभिलाषपूर्वक दृष्टि ठेवणे : this proud man *affects* imperial sway; love प्रीति -आवड क.; tend to by affinity or disposition स्वाभाविक गुणाने वळणे -कलणे : the drops of every fluid a. a spherical form. -ED ज्यावर लागू झालेला तो, गुण लागलेला ; गळा भरून न्याटून आलेला, सद्वित ; to be a. तडतड तोंडणे (पोटांत) ; not natural, आणलेला कृत्रिम, वरकर्मी, डौलाचा ; a. kindness मिथ्योपचार; given to false show अकडबाज, मिजाजी ;—esp. of females नखरेबाज, गमजेखार. -EDLY ad. अकडीने, डौलांने, नटून थटून. -ING कळवळा करूणा उत्पन्न करणारा, वैधक (address). -ATION तोरा, डौल, अकड f, स्तोम n;—esp. of females नखरा, विलास, ठाम.—AFFECTION, fondness आवड f; love स्नेह, प्रेम n, ममता f, माया f; disengagedness of the affections मनसुटका f; empty a. कोरडी ममता f; true a. ओळी ममता f; maternal a. पोटची आग f; overflowing a. प्रेम, पान्हा, गहिंवर; paternal a. पुत्रलोभ, वात्सल्य n; platonic a. पाकदोस्ती f; single a. अनन्यभाव; conjugal a. दंपत्यस्नेह ; to pretend great a. for तोंडांत तोंड घालणे ; attribute गुण ;—of the mind मनोधर्म-भाव-विकार, मनोभावना-वृत्ति f; —of the body विकार, रोग ; propensity कल, झोंक, ओढ f; rheumatic a. वातरोग [for, towards]. -ATE a. माया करणारा, ममतालू ; ममतेचा, करूणेचा (countenance). -LY ad. आवडीने, प्रेमाने.

AFFIANCE (-fides, trust) the marriage contract वामिश्य, लभाचा ठाराव, कराव; trust विश्वास, भरवसा. —v. वामिश्य करणे; भरवसा देणे.

AFFIDAVIT (L.) शपथवर जबानी f, क्रियापत्र n.

AFFILIATE v. (-filius, a son) adopt दत्तक घेणे; receive into a society मंडळांत घेणे.

AFFINITY (-finis, limit) relationship by marriage सोयरीक f, शरीरसंबंध, पालव, पदर; resemblance सारखेपणा, सादृश्य n; relation संबंध; Chem. attraction आकर्षण n [to, for].

AFFIRM v. (-firmare, to make firm) काईम च्वाल क.: the court affirmed the judgment; assert positively निश्चयाने बोलणे, सांगणे.—i. testify under affirmation प्रतिज्ञापूर्वक सांगणे, साक्ष देणे; निश्चयाने खातरीने सांगणे. -ABLE a. काईम खरा करायाजोगा [of]. -ATION, that which is asserted जे खचीतपणे सांगितले ते n; confirmation निश्चय, दृष्टिकरण n; Law, प्रतिज्ञेवर सांगणे n, प्रतिज्ञेवरची जबानी f.—ATIVE a. आहेपणाचा, अस्तिपक्षाचा; पक्षानुकूल, निर्णयक. — n. होयपक्ष, अस्तिपक्ष; word expressing affirmation होकार, होकाराचा शब्द.

AFFIX v. (-figere, to fix) add at the end शेवटास जोडणे, -वसविणे; attach लावणे, आरोपणे : names affixed to ideas.—n. Gram. a syllable or letter added at the end of a word प्रत्यय.

AFFLATUS (L.) a blast of wind वात्याचा झटका n; communication of divine knowledge, or the power of prophecy वारे n, शुभारा, अवसर; subject of a. (देवाचे) झाड n; Med. a term applied to a current of air which strikes the body and produces disease वारा, झटका, झपाटा.

AFFLICT v. (-fligere, to strike) give pain दुःख क्लेश पीडा त्रास देणे; strike down हाणून पाढणे [by, with]. -ED दुःखित, पीडित; a. with disease रोगपीडित; an a. person दुःखाचा प्राणी; to comfort the a. रडत्याचे आंसू पुसणे. -ION पीडा f, क्लेश, दुःख n; partner in a. समदुःखी, दुःखाचा सोबती. -IVE a. क्लेशकारक, दुःखकर.

AFFLUENCE (-fluere, to flow) plenty पुष्कळ-पणा, समृद्धि f, महामुरी f, abundance of

property संपत्ति *f.*, दैलत *f.*—AFFLUENT *a.* द्रव्यवान्, श्रीमान्.—AFFLUX वाहवण *n.*, वाहणी *f.*

AFFORD *v.* (*-aforare*, to value) yield उत्पन्न-प्रीक देणे: the earth *affords* grain; grant देणे: a good life *affords* consolation in old age; expend with profit or without loss खर्चण्याचे सामर्थ्य असणे: a man can a. a sum yearly in charity; sell with profit or without loss विकण्याचे सामर्थ्य असणे: A can a. rice at a lower price than B.

AFFRAY *F. Law*, the fight of two or more persons, in a public place, to the terror of others तंटा, दंगा, मारामारी *f.*; a tumultuous quarrel कलागत *f.*, भांडण *n.*—AFRAID भयलेला, भयभीत; to be a. of ला भिणे, -चे भय वाटणे; to be a. शंका असणे.

AFFRIGHT* *v.* भय दाखविणे [with, by].

AFFRONT *v.* (*-frons*, front) offend by some manifestation of disrespect, as would be done by crossing a person's path in front तोंडावर अपमान-अवज्ञा *k.*—*n.* तोंडावर अपमान-अप्रतिष्ठा *f.*

AFFUSE *v.* (*-fundere*, to pour) ओतणे, धालणे, धार सोडणे.—AFFUSION ओतणे *n.*, अभिषेक.

AFIELD* *ad.* (*a & field*) शेतांत, शेतास.

AFFIRE* *ad.* (*a & fire*) जळत, जळत असतां.

AFFLOAT* *ad.* (*a & float*) तरंगतां, तरंगत असतां, वाहतां; moving हालत, चालत; प्रसरत, फांकत, उडत (बातमी द०).

AFOOT* *ad.* (*a & foot*) पार्ही, पायांने; in action चालू, सुरू: a design is a.; to set a. उठवणे, आरंभणे, मांडणे.

AFORE* *prep.* before पुढे, समोर.—*ad.* पूर्वी, गतकाळी.

AFRAID, See under AFFRAY.

A FRESH* *ad.* (*a & fresh*) नव्यांने, दुसऱ्यांने, फिरून.

AFRICAN *a.* आफिकेचा, आफिके संबंधी. —& AFRIC आफिकेतला मनुष्य, काफी.

AFRONT* *ad.* (*a & front*) पुढे, समोर, मोहरे. AFT* *ad.* (*Skr. apa*) गलवताच्या मागळ्या बाजूस; fore and a. गलवताच्या एका शेवटा पासून दुसऱ्या शेवटा पर्यंत.

AFTER* *ad.* मग, पश्चात्, नंतर.—*prep.* behind in place पाठीमार्गे, मागून; immediately a. मागोमाग, लागोपाठ, पाठोपाठ; later in time मागून, नंतर: a. supper; following पाठीमार्गे, पाठीवर; in pursuit of पाठीमार्गे, शेषार्थ; according to प्रमाणे, सारखा, अनुरूप (Rom. viii. 18); in imitation of वाणी, परी, अनुलक्ष्यन, पाहून: to make a thing a. a model; to inquire a. पुसेणे, समाचार घेणे, विचारपूस क.—a. पाठीमागचा, उत्तर, पश्चिम; a. ages पुढचे लोक *pl.*, पुत्रपौत्रादि, वंशपरंपरा *f pl.*; a. all शेवटीं, निरानीं, सर्व गोष्टीचा विचार करून पाहतां; a. dinner भोजनोत्तर. -BIRTH वार *f.*, गर्भवेष्टन *n.*, जार *m. n.* -CROP एकाच वर्षातले दुसरें पिक *n.*, पश्चिमधान्य *n.*, गिमवस *f.*. -GAME काळ होउन गेल्यावरचा उपाय -युक्ति *f.*, उत्तरोपाय. -HOURS *pl.* काम झाल्यावरची वेळ *f.*. -INGS *pl.* चिटून काढलेले दूध *n.*. -MATH एकाच क्रतुंतली गवताची दुसरी फूट *f.*. -MOST *ad.* सर्वांच्या पाठीमागचा. -NOON *n.*, a. दोन प्रहरानंतरचा वेळ, तिसरा प्रहर, उत्तरती वेळ *f.*. -PAINS *pl.* बाळत झाल्यावरचे दुःख *n.*, जारयुवेदना *f.*. -THOUGHT मागून सुचलेली बुद्धि *f.*, कल्पना *f.*, विचार, पश्चात् विचार. -WARD, -WARDS, *ad.* मागून, मागाहून, नंतर.

AGAIN* *ad.* another time दुसरेदा, अणखी; once more पुनः, पुनरपि; a. and a. पुनपुनः, वरंवार; as much a. अणखी, इतका, दुप्पट; back पुनः, परत, माघारी-रा.—AGAINST *prep.* in opposition to विरुद्ध, आडवा, प्रतिकूल:

I act a. him; opposite to समोर, सन्मुख : a ship is a. the mouth of a river; in provision for लक्ष्यन्, धोरण धर्लन्, साठीं, करिता : one should store up money a. misfortune; bearing upon रीं, -ला : he leans a. a wall.

AGAPE* *ad.* (*a* and *gape*) तोड़-आ पसरून. AGATE (*Gr. achates*) गोमेद, अकीक.

AGE (*ævum*) whole duration of a being आयुष्य *n*; that part of the duration of a being which is between its beginning and any given time वय *n*, उमर *f*, शीण *f* (Luke iii. 23); period of time काळाची ठेप *f*;—of the world युग *n*, कल्प; lapse of ages कालगति; generation पिठी *f*; seniority वडीलपण *n*; old age द्यातारपण *n*, वृद्धत्व *n* (Gen. xviii. 11); imbecility of old a. द्यातारचळ; maturity मौढदशा *f*, भरज्वानी *f*, यौवन *n* (John ix. 21); that is of mature a. वयस्क; that is of a. व्यवहारप्राप्त, व्यवहारज्ञ; that is under a. अप्रापकाल; to come of a. वयांत येणे; century शतक *n*, शैकडा; the time of life for conceiving children गर्भधारण-करण्याचें वय *n* (Heb. xi. 11).—*v. i.* द्यातारा होणे.—AGED *a.* द्यातारा, वृद्ध, वयस्क; *a.* and infirm जखड; contemptuously थेरडा; middle *a.* पोक्ता, मध्यम वयस्क; the *a.* द्यातारे *pl.*, वृद्ध मनुष्ये *pl.*

AGENT (*agere*, to act) one who has the power to act कर्ता; a factor गुमास्ता, मुनीम; *a.* with full powers कुलकारभारी; *Com.* अडत्या; an active power or cause व्यापारक: heat is a powerful *a.*—AGENCY कर्तृत्व *n*; गुमस्तेगिरी *f*, विकली *f*; अडत *f*; instrumentality हात, मारफत *f*, द्वार *n*.

AGGLOMERATE *v.* (-*glomus*, a ball of yarn) गोळा-पिंड क.—*i.* गोळा-पिंड होणे.

AGGRANDIZE *v.* (-*grandis*, grand) make great or greater in power, rank, or honor बढती क., वाढविणे, थोरपणा देणे:

to a. a family; enlarge मोठा-विस्तृत क.; पसरणे, वाढवणे; applied to things. -MENT बढती *f*, सरकारी *f*, भरभराट.

AGGRAVATE *v.* (-*gravis*, heavy) make worse अधिक वाईट क. (the evils of life); to be aggravated विकोपास जाऱे; enhance अधिक जड करीन क. (a crime); give coloring to in description मीठमिरची लावून बतावणी करून सांगणे: to a. circumstances.—AGGRAVATION पीडन *n*, प्रकोपन *n* (of pain or grief); अतिशयोक्ति *f* (of features).

AGGREGATE *v.* (-*grex*, flock) एकवट एकत्र क.—*a.* एकवट केलेला, समुचित, राशी-कृत—*n.* एकूण जमा *f*, एकंदरी *f*; समुदाय, समूह. -LY *ad.* एकंदर, एकवट.—AGGREGATION एकगोळा, एकपुठा.

AGGRESS *v. i.* (-*gradi*, to go) make a first attack आगांकीक कडजा कुरापत काठणे. -ION आगांकीक *f*, कुरापत *f*. -OB कुरापत्या, आगांकीक काढणारा, चढाई करून जाणारा.

AGGRIEVE *v.* (-*gravis*, heavy) give sorrow to दुःख-क्लेश देणे; oppress गांजणे, जाचणे [by].

AGHAST* *a.* or *ad.* struck with horror घावरा झालिला, भिजन गेलेला, भयव्याकुल; struck with amazement विस्मयाकुल, चकम्बल.

AGILE *a.* (*agere*, to act) चपळ, चंचल, सुट-मुटीत.—AGILITY अंगचपळाई *f*, चलाखी *f*, सुटमुटीतपणा.

AGIST *v. F.* चारणावळ घेऊन चारणीस घेणे.

AGITATE *v.* (*agitare*, to drive) stir violently हालवणे, खळबळविणे: to a. water in a vessel; discuss घोळणे, वाटाघाट क.; पुसळणे (a question);—the mind घावरा-व्याकुल-व्यग्र क.; क्षोभविणे [with, by, for].

—AGITATION हालवणे *n*, खळबळ *f*; हैराणगत *f*, तळमळ *f*, संताप; वाटाघाट *f*.

AGNAIL* नखरडे *n*.

AGNATE *a.* (-*nasci*, to be born) Law, akin by the father's side गोत्रज, पितृकुलाचा.

—AGNATION गोत्रसंबंध.

AGO* *ad.* पूर्णी, मार्गे, गतकालीं; a month *a.* एक महिना ज्ञाला; *a.* while *a.* आतां, मुक्ता; long *a.* फार दिवस ज्ञाले. -*ING* चालता, चालू.—**AGOG ad.** *F.* हुरहुरलेला, उल्कंठित दशेत; to be all *a.* हुरहुरणे; to set *a.* चढीं देणे, भर देणे ज्ञालणे.

AGONY n. (*Gr. agon*, contest) extreme pain of body or mind अविभ्यथा *f.*, तीव्रवेदना *f.*, प्राणांत दुःख *n.*; *a.* of death अंतस्ताप; the sufferings of our Savior in the garden of Gethsemane आमचा तारणारा येशूखीस्त यांने गेथ्सेमेनी बांगेत बै प्राणांत दुःख सांसिले तें (Luke xxii. 44).—**AGONIZE v.** त्रास दुःख देणे, हाल क. [by, with].—*i.* तळम ल्णे, कळवळणे; at कुंथणे, अति यल करणे.—**AGONIZING a.** उरफोडीचा, अद्वाहासीचा; कळवळ्याचा, अलुक्यपिलुक्याचा.

AGRARIAN a. (*ager*, a field) काळी संबंधी, विराईती, शेतजमीन संबंधी.

AGREE v. i. (-*gratus*, pleasing) be of one mind सम्मत एकमत होणे, एकविचार होणे: all the parties *a.*; to, in, on, concur अनुमत-सम्मत-रुक्कार देणे; with, stipulate खंड करार क.; with, suit मिळणे, जमणे, मेळ पडणे; with, be adapted in its effects सोसरणे, विरणे, मानणे: the same food does not *a.* with every constitution; resemble सारखा असणे उतरणे: the picture does not *a.* with the original; *Gram.* correspond in gender, number, case, or person, लिंग, वचन, विभक्ति, योगमार्ग असणे. -**ABLE a.** suitable जमाचा, मिलाफाचा, बेताचा, समर्पक, संभूत, अनुसार री: the practice of virtue is *a.* to the law of God and our own nature; pleasant मनसारखा, मिय, आवडता, मनोरम (manners; fruit *a.* to the taste); in pursuance of प्रमार्ग, अनुरूप, बरहुकूम, माफक: *a.* to the order of the day. -**NESS** मेळ, उपयुक्ता *f.*, अनुकूलता *f.*; आवडेपणा, गोडी *f.*, रम्यता *f.*; सारखे-

पणा, तुल्यता *f.* -**ABLY ad.** प्रमार्गे, वरहुकूम, अन्वये, अनुसार: सुखाने, सुखरूपे.—**AGREED a.** मान्य, अनुमत *n.*, सम्मत *n.* (Amos iii. 8); संकेतित, ठरलेला: the terms were *a.* to, or upon. -**MENT** बनाव, एकोपा, बुळणी *f.*; अनुमत *n.*, सम्मत *n.*; *Law*, करार, बोली *f.*; मिलाफ, जम; see the verb; agreements and engagements करारमदार, कौलकरार; *a.* for a year सालबोली *f.*; written *a.* करारनामा, कौलनामा; — of different books, statements, एकवाक्यता *f.*, ताळा, उतारा; *Gram.* concord सामाना-विकरण *n.*

AGRICULTURE (*ager*, a field, *cultura*, cultivation) शेतकी *f.*, कृषिकर्म *n.*; farming शेतपौन *n.*, शेतभाती *f.*.—**AGRICULTUAL a.** शेतकामाचा, कृषिकर्मसंबंधी.—**AGRICULTURIST** शेतकाम करणारा, शेतकरी, कुळंबी.

AGROUND * *ad.* (*a* and *ground*) जमीनीस तळास लागून टेंकून (जहाज इ०); to be a. लागणे, लागून असणे.

AGUE *F.* chillness थंडी *f.*, सर्गी *f.*; *Med.* intermittent fever attended by hot and cold fits हिंवताप, शीतज्वर; shivering fit कुडकुडी *f.*, हुडहुडी *f.*. -**CAKE**, enlargement of the spleen produced by ague कौल *f.*. -**SPELL n.**, हिंवतापाचा मंत्र, तोडगा.

AH, int. (*āh*, *Skr. ā, āh*) exclamation, expressive of contempt हाहां! छी!; of exultation हा! आहा!; of compassion हाय, हाय, हाहा!; as under great pain हायहूय, हुंहु. —**AHA int.** (*Skr. hā, ahaha*) आहाहा, हाहा.

AHEAD* *ad.* (*a* and *head*) पुढे, मोहरे; to get *a.* पुढारणे [of]; headlong अविचाराने, अनिवारणाने.

AID *v.* (-*juvare*, to help) मदत-कुमक क.—*n.* सहाय *n.*, मदत *f.*, उपकार.

AIDE-DE-CAMP *F.* an officer selected by a general officer to assist him in his military duties नकीव.

AIL* *v.* दुःख -इजा देणे : what ails thee ? तुला काय ज्ञाले ? -MENT दुःख *n.*, चालते बोलते दुखणे *n.*, विकृति *f.*

AIM *v. i.* (*aestimare*, to value) point with a missile weapon नेमणे, रोखणे ; attempt to reach कडे धोरण-लक्ष्य-रोक असणे-ठेवणे : to a. at distinction.—*t.* point, as a weapon नेम धरणे, शिस्त बांधणे.—*n.* नेम, शिस्त *f.*; point aimed at टिपण *n.*, निशाण *n.*: he missed his a. ; purpose मतलब, आशय ; unerring a. अचूकसंधान *n.*

AIR (*aér*) the fluid which we breathe and which surrounds the earth वायु; particular state of the atmosphere as respects heat, cold, &c. हवा *f.*; any aërisome body वायु-रूप पदार्थ; as a humor of the body वात, वायु; vital a. प्राणवायु ; a light breeze झुळूक *f.*, मंदवायु ; publicity उष्ठडीक *f.*, पुकारा ; mien मुद्रा *f.*, चर्या *f.*, ढब *f.*; general aspect ठेव *f.*, डौल, घाट, रंग; tune ताल, राग ; *pl* अकड *f.*, पत्राज *f.*; in the a. अंतरिक्षात, अधांतरी ; to sniff the a. वारा घेणे -पिणे ; to take the a. वारा हवा खाणे, सहल करणे ; फुटणे.—*v.* expose to the air वायांत -वायावर घालणे, ऊन देणे (clothes); expose to heat, fire, ऊनात -विस्तवावर सुकविणे (linen).—BLADDER, -BAG, वायूने भरलेली पिशवी *f.*—GUN दारू शिवाय हवेच्या दाबाने उडणारी बंटूक *f.*—HOLE झरोका.—INNESS हवाशीरपणा.—ING सहल *f.*, हवाखायास फिरणे *n.*—PUMP *n.* a machine for exhausting the air from vessels वाताकर्षक यंत्र *n.*—TIGHT *a.* हवा आंत न शिरे असा गच्च बसविलेला, वाताभेद्य.—AIRY *a.* वायुमय रूपी ; वायूचा, वायुसंवेदी ; हवाशीर, हवादार ; पोकळ, वावकळ, शून्य ; रंगेल, मैजी.

AISLE (*ala*, wing) सभामंडपाच्या दोहों बाजूचे दालन *n.*

AKIN *a.* (*a* and *kin*) related by blood नातलग, आस ; partaking of the same properties समान, एकजातीय, सहधर्मक : envy and jealousy are near a. [to].

ALABASTER (*Gr. alabastron*) एकजातीचा नरम व पाठरा संगमरवर पाषाण.—*a.* आलाबा-स्वाचा केलेला ; आलाबास्वा सारखा.

ALACRITY (*alacer*, lively) उत्साह, हौस *f.* : the soldiers advanced with a. to meet the enemy.

ALARM *F.* a summons to arms हत्यारबंद होण्यास बोलावणे *n.*; sudden surprise with fear धस *n.*, दचका, धसका : we felt an a. at the cry of Fire ! ; a cry of danger भयाचा ध्वनि, हूळ *f.* : to sound an a.; [a mechanical contrivance for awakening persons from sleep, or rousing their attention].—*v.* भयाची खबर देऊन हुशार क. ; भिविणे, भय दाखविणे (an army) ; कमरबंद क. ; to sound the alarm हूळ क. —BELL, -GUN, -POST, भयसूचक धंया *f.*—तोक *f.*—स्थान *n.* (हुलीचा नगरा, जंघट इ०).—CLOCK इशारत देणारे घडयाळ *n.*—ING भीति उत्तर करणारा, भयग्रद.—IST भय भाकणारा, भयभाक्या.

ALAS, *int.* (-lāssus, weary) हायहाय !, हाहा !

ALB (*albus*, white) धर्मोपदेशकाचा पाठरा झागा.—ALBUGINOUS *a.* अंडयांतील पांढऱ्या बिलासारखा.—ALBUGO डोळ्यांतील फूल *n.*, कवडा.—ALBURNUM झाडांच्या आंतन्या व बोहरन्या सालीच्या मधली साल *f.*, मध्यत्वक *f.*; नवे किंवा कोंवळे लांकूड *n.*—ALBUM, a book for inserting autographs (मित्रादिकांचे) हस्तलेख रक्षण करून ठेवायाचे पुस्तक *n.*

ALBEIT* *ad.* (*all*, *be*, *it*) जरी, यथापि.

ALCHEMY *Ar.* किमया *f.*, रसायण *n.*—

ALCHEMICAL *a.* किमयासंबंधी.—ALCHEMIST किमयागार, रसायणी.

ALCOHOL *Ar.* दारूचा अर्क, मधार्क.

ALCORAN *Ar.* कुराण *n.*

ALCOVE *Ar.* दिवाणखान्यांतील गादीची अथवा वांगांतील वसायाची जागा *f.*

ALDERMAN* शहरच्या लोकांनी नेमलेल्या मंडळीचा कारभारी अथवा फौजदार.

ALE* एक प्रकारची दारू *f*, बोझा. -HOUSE कलालाचे दुकान *n.*

ALEMBIC *Ar.* दारू -अर्क काढण्याचे यंत्र *n*, भवकारा.

ALERT *a.* (*-regere*, to lead straight) watchful सावध, जागता; upon the *a.* टेहळणीवर; nimble चपल, चलाल. -NESS सावधगिरी *f*, चपळाई *f*.

ALEXANDRINE, (from *Alexander*) बारा अक्षरांचे एक वृत्त आहे.

ALGEBRA *Ar.* बीजगणित. -ICAL *a.* बीजगणित संबंधी. -IST बीजगणित जाणणारा, बीजगणिती.

ALIAS *ad.* (*L.*) otherwise ऊर्फः Simon *a.* Smith.—*n.* दुसरे नांव *n.*

ALIBI (*L.*) elsewhere दुसऱ्याजार्गी, अन्यत्र [*Law*, when a person, on trial for a crime, shows that he was in another place at the same time when the act was committed, he is said to prove an *alibi*; the plea or defense under which this proof is made.]

ALIEN *a.* (*alienus*, another) विदेशी; adverse विस्त्रद्धः principles *a.* to our religion. -ATE *v.* transfer to another, as property or right दुसऱ्याच्या हातीं देणे हवाली क.; estrange मीति-मन उठवणे, म्हेह तोडणे, विरजण घालणे: to *a.* a man from the friends of his youth. —*a.* मन उडालेला, विरक्त, विमनस्क. -ATION एकाकडून दुसऱ्याकडे देणे *n*; वैमनस्य *n*, विरक्ति *f*.

ALIGHT* *v.* get down उतरणे, खालीलेणे (गडी, घोडा वैगैरे वरून); descend and settle उतरून वसणे-राहणे ठरणे [from, upon.]

ALIKE* *a.* (*a* and *like*) एकसारखा, सारखा, समान.—*ad.* एकाच रीतीने, तसाच, सारखा.

ALIMENT (*alere*, to feed) पौष्टिक अन्न *n*, आहार, खुराक. -AL *a.* पौष्टिक, पोषक, पुष्ट. -ARY *a.* खाण्याचा, खायसंबंधी (substances.)—ALIMONY, allowance made to a wife out of her husband's estate, or income for her support, upon her divorce or separation from him, or during a suit for the same वायको नवऱ्यापासून वेगळी झाल्यावर तिला जे पोटासाठी मिळते ते *n*, जीतरोटी *f*.

ALIQUANT *a.* (*alius*, other, *quantus*, how great) सशेष विषम भाजकः ५ is an *a.* part of 16.

ALIQUOT *a.* *L.* निश्चेष भाजकः ५ is an *a.* part of 15.

ALIVE* *a.* (*a* and *live*) जीवंत, सजीव; in a state of action चालता, जागृत, चालू, जागता: to keep the process *a.*; cheerful उल्लासी, आनंदी: the company were all *a.*; all *a.* गजबजीत, जागता: the city was all *a.*; having susceptibility माहक, ग्रहणपात्र: he is *a.* to Nature's laws; of all living, in all the world, सर्व माणसांपेक्षां, सगळ्या जगांत: he was the proudest man *a.*

ALKALI *Ar.* एक क्षार अहे त्याच्या योगाने पदार्थाचा अंबटपणा जातो; क्षार, खार.—ALKALINE *a.* क्षाराच्या गुणाचा, क्षारगुणक.

ALL* *a.* अवघा, सगळा, सर्व; *a.* without exception, *a.* whatsoever झाडून, सगळा, यावत.—*n.* the whole number सर्व, अवघा समुदाय; *a.* along मुळापासून: *a.* at once एकाएकी; *a.* alone केवळ, एकला; *a.* through भर (in comp. दिवसभर); at *a.* कांहीच, किमपि; one's all सर्वस्व.—*ad.* अगदी, सर्व; *a.* one एकूण एक; *a.* hollow अगदी, सफा: to beat one *a.* hollow.

ALLAY* *v.* make quiet विज्ञाविणे, उपशमन थंड क.: to *a.* civil commotions, tumult

of the passions ; mitigate हलका -नरम क., शमवणे (grief or pain) ; repress रग मो-डणे -उतरणे [by, with].

ALLEGGE *v.* (-*legare*, to send) affirm निश्चय-पूर्वक -खचीत बोलणे-सांगणे, इकरार क. (a fact); produce, as an argument, plea, or excuse निमित्त कारण -सबव सांगणे : to a. the authority of a judge [against].—
ALLEGABLE *a.* सांगण्याज्ञागा, वचनीय.—

ALLEGATION खचीतपणे सांगणे *n*, निश्चयकथन *n*, इकरार; निमित्त *n*, कारण *n*, प्रमाण *n*.

ALLEGIANCE (-*ligare*, to bind) प्रजाधर्म, राज-सेवा *f*, बंदगी *f*.

ALLEGORY (*Gr. allos*, other, *agora*, assembly) a figurative sentence or discourse, in which the principal subject is described by another subject resembling it in its properties and circumstances दृष्टांतरूप कथा *f*, रूपक *n*, अप्रसुत प्रशंसालंकार.—**ALLEGORICAL** *a.* दृष्टांतरूप, लक्षणिक.

ALLELUIA *Heb.* परमेश्वराची सुनि कर अशा अर्थाचा शब्द, 'हालेलुया.'

ALLEViate *v.* (-*levis*, light) हलका-नरम-कभी क., शमवणे (pain, care, punishment, a burden, &c.).—**ALLEViation** उपशमन *n*, शांति *f*.

ALLEY *F.* a walk in a garden वाँगेत फिर-प्याची वाट *f*, उपवन मार्ग; *a.* narrow passage आळी *f*, गळी *f*, बोळ.

ALLIANCE, See under **ALLY**.

ALLIGATION (-*ligare*, to bind) एकत्र वांगणे *n*, सयोजन *n*; *Arith.* मिश्रगणित *n*.

ALLIGATOR (-*lacerta*, lizard) मगर, सुसर, नक.

ALLITERATION (-*litera*, letter) the repetition of the same letter at the beginning of two or more words immediately succeeding each other, or at short intervals प्रास, अनुप्रास.

ALLOT * *v.* distribute by lot चिट्ठा टाकून वांटून देणे, distribute in portions विभाग करून वांटणे, वांटणी करणे, वांटणे; give देणे: let every man be contented with that which Providence *allots* to him [to].—वांटणे *n*, वांटणी *f*; thing allotted वांटा; that which is assigned by the act of God भोग, अन्नोदक *n*, दाणापाणी, शेर, भोगतृत्व *n*.

ALLOW *v.* (-*locare*, to place) give देणे: to a. a servant his liberty; admit मान्य-कवूल क. (a claim); permit परवानगी देणे, साहणे, -ऊ देणे: to a. a son to be absent; deduct मजुरा वजपा घालणे-धरणे: to a. a sum for tare; approve, justify, पसंत मंजूर क. (*Luke xi. 48*). -**ABLE** *a.* मानायाज्ञोगा, ग्राह्य; lawful मोकळीक देण्याज्ञोगा, उचित, योग्य: a certain degree of freedom is a. among friends. -**ANCE** परवानगी *f*; दरमहा, वेतन *n*; food allowed सिधा, भत्ता, शेर; a portion appointed रतीब, चंदी *f*; indulgence सूट *f*, माफी *f*; admission अंगिकार, मान्यता *f*; *Com.* customary deduction from the gross weight of goods वजपा; annual a. वर्षासन *n*; extra a. खेरीज मुशारा; monthly a. दरमहा; for the maintenance of temples देवस्थान *n*.

ALLOY *v.* *F.* reduce the purity of by mixing with a less valuable substance हीण घालून बिघडविणे, हीण घालणे, हीणकस क.; corrupt बिघडणे, कलंक लावणे, विरजण घालणे.—*n.* हीण *n*, भेळ *f*; न्यूनता *f*, विरजण *n*. -**ED** हिणकट केलेला, हिणकस, खोटसाळ, मिसळीचा, सकलंक, डागील.

ALLSPICE शितक्कचिनी *f*, कंकोळ *n*.

ALLUDE *v.* (-*ludere*, to play) बोलण्याचें धोरण असणे, सुचविणे, लक्ष्य धोरण ठेवून बोलणे [to].—**ALLUSION** कडे बोलण्याचें

धोरण *n*, इंगित *n*, सूचना *f*, इशारत *f*.—

ALLUSIVE *a.* सूचनेचा, संज्ञिक, व्यंगोक्तीचा.

ALLURE *v.* *F.* attempt to draw to मन वळ-विष्याचा यल क.; entice मोहणे, भुलवणे, गुळखोबरेदेणे [by, to, with].—MENT मथणे *n*, मोहन *n*; लालूच *f*, खाऊ, आमिष *n*.

ALLUVIUM, ALLUVION (-lavare; to wash)

Law, gradual increase of earth on a shore, or bank of a river, by the force of water, as by a current or by waves मळी *f*, होर *f*. [The owner of the land thus augmented has a right to the alluvial earth].—ALLUVIAL *a.* मळीचा, मळ-इच्चा; मळीच्या जमिनीचा.

ALLY *v.* (-ligare, to tie) connect by marriage सोयरीक शारीरसंबंध क., घर जोडणे; —by treaty or league सख्यसंबंध क.; कट जूट क.; form a relation between by similitude सारखेपणा वरून संबंध जोडणे क. [to, with].—*n.* तहाच्या योगांवै मित्र झालेला राजा; जुटीतला राजा -ले संस्थान *n*; मित्र, सहकारी.—ALLIANCE सोयरिकीचे नाते *n*, शारीरसंबंध; राजांमध्ये परस्परांचा एकोपावनाव, सख्यसंबंध; जूट *f*, संधि *f*, संगमनमत *n*, the persons allied जूट *f*.

ALMANAC *Ar.* पंचांग *n*.

ALMIGHTY* *a. & n.* (all and mighty) सर्व-समर्थ शक्तिमान; सर्वशक्तिमान ईश्वर, परमेश्वर.—ALMIGHTINESS अनंतशक्ति *f*, सर्वसामर्थ्य *n*.

ALMOND *F.*—the nut बादाम *m, n*; —the tree बादामी *f*; बादाम *f*; —the kernel बादामगोळा; *pl* the glands of the throat अमृतकला *f pl*.

ALMOST* *ad.* (all and most) बहुतकरून, प्रायः, जवळ;—best rendered by other constructions: my work is a. done माझे काम संपत आले आहे: it is a. ten o'clock दाहा वाजायास आले: he had a. reached the village तो गांवाजवळ पोंचला होता.

ALMS* भीक *f*, भिक्षा *f*, धर्म. -MAN भिक्षोप-जीवी.—ALMONER भिक्षेचा कारभारी, भिक्षाधक्ष.—ALMONERY धर्मपैद *f*, अन्नसत्र *n*.

ALOE *L.* कोरफड *n, f.*—*pl Med.* the inspissated juice of several species of aloe एलिया, बोळ.—ALOESWOOD, a precious wood अगरू *n*.

ALOFT* *ad.* (a and loft) उंच, वर, वरतें; at the mast-head डालावर.

ALONE *a.* (all and one) solitary एकटा, एकला (Gen. ii. 18); to let a. असुं देणे, राहूं देणे, जाऊंदेणे, वाटेस न जाणे: let me a. for that मला त्याविषयीं विचारू नको बोलू नको.—*ad.* वेगळा, एकटा.

ALONG* *ad.* by the length लगतीने, बाजूने; forward पुढे: let us walk a.; get a. चल, नीच; all a. दोनीं शेवटे धरून, पहिल्या पासून, सायंत, वाटभर; in company मिळून, संगतीने; with वरोबर, सहवर्त्तमान, सहित.—*prep.* बाजूने. -SIDE *ad.* जवळून, बाजूने.

ALOOF* *ad. & prep.* (all and off) काहीसा -अमळसा दर: stand a.

ALOPECY (*Gr.* alopecia, fox) केस झडण्याचा रोग, चाई *f*, उंदरी *f*.

ALLOUD* *ad.* (a and loud) मोटशा स्वराने, मोट्याने.

ALPACA *Sp.* a camel-like beast उंटासारखे एक जनावर आहे; cloth made of the wool of the alpaca स्याच्या केशाचे कापड, 'आलपाका'.

ALPHA (*Gr.*) the first letter in the Greek alphabet ग्रीक वर्णमालेचे पहिले अक्षर *n*; beginning प्रथम, आदि, मूळ, आरंभ (Rev. i. 8). -BET मूळवर्ण *pl*, अक्षरमाला *f*. -ICAT *a.* अक्षरानुक्रमाचा, वर्णक्रमानुसारी.

ALREADY* *ad.* (all and ready) पूर्वीच, मार्गे; —best rendered by चुकणे: मी सांगून चुकलो I have told you a.

ALSO* *conj.* likewise तसेच, तदृत; too ही, पण, देखील.

ALTAR (*altus*, high) an elevated place on which gifts and sacrifices are offered to some deity वेदि*f*, स्थंडिल *n*; in Christian churches, the communion table प्रभुप्रोजनार्चे मेज *n*.

ALTER *v.* (*alter*, another) change entirely फिरवणे, रूपातर क., बदलणे; make some change in काहींसा थोडासा फेरफार क.—*i.* पालटणे, बदलणे, फिरणे. -ABLE *a.* बदलायाचा, -जोगा, फेरफार करण्याजोगा, परिवर्तनीय. -ATION पालट, विकार; अधिकउणे *n*, न्यूनाधिक्य *n*.—**ALTERCATE** *v.* *i.* contend in words तोंडास तोंड देणे, वाग्युद्ध क.; dispute with zeal, heat, or anger निकराने भांडणे, तकरार क.—**ALTERCATION** झटपट *f*, हंबेतुंबे *f*, कटकट *f*, कलागत *f*; controversy विवाद, तकरार *f*, वाद.—**ALTERNATE** *a.* being or acting by turns आळीपाळीचा, पर्यायाचा, एकात्रा.—*n.* पाळीपाळीने घडणारा; a substitute बदली.—*v.* आळीपाळीने वारगीपारगीने क.; change reciprocally -चा परस्पर पालट फेर मुबदला क.—*i.* आळीपाळीने घडणे, होणे; -च्या एका आड एक होणे -येणे. -LY *ad.* आळीपाळीने, आलटून पालटून.—**ALTERNATIVE** *n.* choice between two things दोन गोष्टीतून एकीची निवड *f*, विकल्प, इलाज, अवडनिवड *f*; [the word cannot be applied to more than two things; when one thing only is offered, it is said there is no a].

ALTHOUGH* *conj.* (*all and though*) however जरी, यद्यपि; notwithstanding तरी, तथापि.

ALTITUDE (*altus*, high) ऊऱ्याची *f*, उच्चता *n*; —of a heavenly body उन्नति *f*, उन्नतांश.

ALTOGETHER* *ad.* (*all and together*) अगदी, केवळ, निस्तुक, निशेष.

ALUM (*alumen*) फटकी *f*, तुरटी *f*. -INOUS *a.* फटकीचा, स्फटीमय.

ALUMNUS (*alere*, to nourish) pupil, as of a university महाविद्यालयाचा विद्यार्थी.

ALWAYS* *ad.* perpetually नित्य, सर्वदा, सर्व-

काल : God is *a.* the same; continually निरंतर, अखंड, सदा (John viii. 29); regularly at stated intervals नेमलेल्या वेळी, नित्य नेमाने (2 Sam. ix. 10).

AMAIN* *ad.* (*a and main*) with force जोराने, बढ करून; suddenly एकाएकी, एकदम.

AMALGAM (*Gr. -malassein*, to soften) compound of mercury with another metal पारदमिश्रधातु *f*; a compound of different things मिश्रण *n*, मिसळ *f*. -ATE *v.* पारा आणि दुसरी धातूची मिसळ क.; मिश्र क. [with].—*i.* मिळणे, जमून जाणे. -ATION पारदान्यधातुमिश्रण *n*; मिसळ *f*.

AMANUENSIS (-*manus*, hand) दुसरा सांगत असता लिहिणारा, लेखक, मदतनीस, अन्यकथितलेखक.

AMARANTH (*Gr. -marainein*, to decay)—
globe *a.* गुलमखमल *f*; yellow *a.* आबोली *f*; the plant आबोले *n*; eatable *a.* तांदुळजा; hermaphrodite *a.* राजगिरा; round-headed *a.* माठ; Poet. न कोमणारे फूल *n*, अम्लान पुष्प *n*. -INE *a.* आबोलीचा, -सारखा &c.

AMASS *v.* (-*massa*, a heap) गोळा -रास संचय क., जोडणे (a treasure); collect in great numbers साठविणे, मिळवणे (words or phrases).

AMATORY *a.* (*amare*, to love) शृंगाराचा, शृंगारिक; causing love मोह उत्पन्नकरणारा, मोहक (potions).

AMAZE *v.* (*a and maze*) confound with fear घावरीवणे, व्याकुल क., पांचावर धारण बसवणे; astonish चकमूल चक्र विस्मित क.; to be amazed तोंडांत बोट घालणे [with, by]. -MENT घाव्रेपण; त्रेधा *f*, गडबड *f*, तिरपीट *f*; चकमूल *f*, आश्वर्य *n*, विस्मय *n*.—**AMAZING-LY** *ad.* विस्मय वाटायाजोगा, अद्भुत; excessively अतोनात, अजब, अतिशय: *a.* covetous अतिलुब्ध.

AMAZON (*Gr. -mazos*, the breast) पटाईत बायको *f*, शूरविक्रमा *f*.

AMBASSADOR, see EMBASSADORE.

AMBER *Ar.* a mineral highly electric तुण-
ग्राहीमणि, तैलस्फटिक. —GRIS an animal
perfume अंबर.

AMBIDEXTER *n. & a.* (*ambo*, both, *dextra*,
the right hand) ज्याचे दोनी हात सारखे
कामास लागतात तो, उभयहस्तकुशल, सव्य-
सार्ची; one equally ready to act on
either side दोन्ही पक्षांकडला, द्विपक्षपाती,
दोहों मांडवांचा वळाडी, दोहों दरडीवर हात
ठेवणारा; *Law*, a juror who takes money
from both parties for giving his verdict
दोनी पक्षांकडून लांच खाणारा पंच.

AMBIENT *a.* (*amb*, around; *ire*, to go)
वेढणारा, वेष्टक.

AMBIGUITY (*ambiguous*) दुटप्पिणा, दुग्धा *f, m*,
संदेहार्थ.— AMBIGUOUS *a.* दोन अर्थीचा,
द्वयर्थी, दुटप्पी, भांतिवट, संदिग्ध.

AMBITION (*ambire*, to go around) a desire
of ferment, honor, superiority, or
power हौसफ, महत्वेच्छा *f*, तृष्णा *f*, उत्कृष्ट-
पदवांच्छा *f*, राज्यलोभ [for, of].— AMBI-
TIOUS *a.* हौसदार, महत्वेच्छु, दीर्घसंधानी;
महत्वेच्छेचा (style).

AMBLE *v. i.* (*ambulare*, to walk) सात्रकचा-
लीने चालणे.—*n.* सात्रकचाल *f*, टाकणचाल *f*.

AMBROSIA (*L. Skr. mri*, to die) *Myth.* food
of the gods देवांचे अन्न *n* -खाय *n*, देवान्न
n.—AMBROSIAL *a.* अमृतासारखा, अमृततुल्य,
अमृतोपम ; मधुर, सुवासिक.

AMBUSH *F.* ambuscade दबा धरण्याची जागा
f; troops posted in a concealed place,
for attacking by surprise दबा धरून राहिं-
लेली फौज *f*; act of attacking an enemy
unexpectedly from a concealed station
दबा धरून हला क. *n*.—AMBUSCADE दबा
धरण्याची जागा *f*, दडण *f*.

AMELIORATE *v.* (-*melior*, better) बरें क.,
सुधारणे [by].—*i.* बरें -नीट होणे, सुधरणे.
—AMELIORATION सुधारणूक *f*.

AMEN *Heb.* so be it तथासु, स्वस्ति.

AMENABLE *a.* (*F. -mener*, to lead) मोसवेदार,
जबाबदार [*to*]; submissive आज्ञाकित, हुक्मी.

AMEND *v.* (-*menda*, a fault) चूक काढणे, शुद्ध
क.;—as moral conduct सुधारणे, ताळ्यावर
वाटेवर आणणे; supply a defect दुरुस्त
क., सुधारणे [by, with].—*i.* सावरणे, नीट
होउं लागणे, निटावणे. —MENT शोधन *n*,
शोध; दुरुस्ती *f*, सुधारणा *f*, सावर; *Law*, शोध.
AMENDS *pl* recompense केलेले कर्म निस्तरणे
n, प्रतिफल *n*; compensation वजपा,
मोबदला; *v.* to make *amends* निस्तरणे.

AMENITY (*amænus*, pleasant) जाग्याची र-
मणीयता *f*; रम्यता *f*, प्रियता *f*.

AMERCE *v.* (-*merces*, wages) द्रव्यदंड क.,
दंड करणे [in].

AMERICAN *a.* अमेरिका खंडातला.—*n.* अमेरि-
केत राहणारा मनुष्य.

AMETHYST (*Gr. amethystos*, without drunk-
enness) a precious stone याकूत.

AMIABLE *a.* (*amare*, to love) प्रीतीस योग्य,
प्रीतिपात्र, भला.—AMIABILITY भलेपणा, प्रि-
यता *f*.—AMIABLY *ad.* भलेपणाने, प्रीतिपूर्वक.

AMICABLE *a.* (*amicus*, friend) मित्रपणाचा,
मैत्रीचा, गोडीचा.—AMITRY मैत्री *f*, सख्य *n*,
स्नेह;—between nations संघि, सलुका, दो-
स्ती *f*.

AMID, AMIDST, * *prep.* among मध्ये, मार्जी;
in the midst मध्यभार्गी, मध्यवर्ती, मध्ये;
surrounded by घरलेला, मध्ये, वेष्टित: a.
the waves.

AMISS *a.* (*a* and *miss*) अयोग्य, अनुचित: it
may not be a. to ask advice.—*ad.*
वांकडे, अन्यथा, भलते (James iv. 3.)

AMITY, see under AMICABLE.
AMMONIAC (*Ammon*, a title of Jupiter)
नवसागर.

AMMUNITION (-*munire*, to fortify) दारूगोळा,
युद्धसाहित्य *n*.

AMNESTY (*Gr. amnestos*, forgotten) gene-

ral pardon of the offenses of subjects against the government सरमाफी *f.*, राजक्षमा *f.*; the proclamation of such pardon सरमाफीचा जाहीरनामा, माफीनामा, क्षमापत्र *n* [for].

AMONG, AMONGST, prep.* मध्ये, आंत; from a. पैकी; making part of the number of -न्यातला, -न्या मधून (Luke i. 28).

AMOROUS *a.* (*amor*, love) inclined to love कामेच्छु, सकाम, स्वीलंपट, इफवाज; enamored भुललेला, रत, मोहित; relating to love इस्की, शृंगाराचा, शृंगारिक.

AMORPHOUS *a.* (*Gr. -morphè*, shape) अस्त्रियमित आकार नाहीं तो; without crystallization in the ultimate texture of a solid substance जो स्फटिकरूप नाहीं तो; anomalous नियमास सोडून, विलक्षण.

AMOUNT *v. i.* (-mons, mountain) go up वर जाणे -चढणे; come in the whole एकंदर होणे, भरणे: the interest on the several sums amounts to ten rupees; be equivalent निघणे, अर्थ हांसल निवणे: the testimony of these witnesses amounts to very little.—*n.* sum total जमा *f.*, रकम *f.*, बेरीज *f.*; original *a.* असल जमा *f.* चाब *f.*; adventitious *a.* असचाब *f.*, अजचाब जमा *f.*; the result हांशील *n*, फळ *n*, सार *n*, अर्थ.

AMPHIBIOUS *a.* (*Gr. amphi*, on both sides, *bios*, life) जमिनीवर व पाण्यात राहणारा, जलस्थलवासी; adapted for living on land or water जमिनीवर किंवा पाण्यात राहण्याचोग; of a mixed nature मिसळीचा, खेळीचा (a breed).

AMPHIBIOLOGY (*Gr. -logos*, discourse) दुटप्पी बोलणे *n*, दृश्यक भाषण *n*.

AMPHISBENA (*Gr. -bainein*, to go) महांडूळ *n*, दुतोडे *n*.

AMPHITHEATRE (*Gr. amphî*, about, *theatron*, theatre) अर्धचंद्राकार रंगशाला *f.* -तालिमखाना.

AMPLE *a.* (*amplus*, wide) लांबरुंद, प्रशस्त, अघळपयळ (room); abundant पुष्ट, युरून उरेसा, चळचळीत: a. provision; a. justice प्रशस्तन्याय; liberal उदार, प्रशस्त (promises); diffusive सविस्तर, पाल्हाळाचा: an a. narrative.—AMPLIFY *v.* (-facere, to make) enlarge विस्तारणे, वाढविणे; treat copiously पाल्हाळ करून फुगवून वाढवून लांबवून सांगणे [on].—i. वाढणे, विस्तारणे; on, upon विस्ताराने सांगणे, विस्तारणे.—AMPLIFICATION विस्तार, वृद्धि *f.*; पाल्हाळ, अर्थवाद, तांडव *n*.—AMPLITUDE, extent लांबीरुंदी *f.*, विस्तोरणता *f.*; greatness मोठेपणा, महत्व *n*: the a. of the earth; capacity आकलनशक्ति *f.*, धारणशक्ति *f.*, आवांका: a. of the mind; abundance घळघळीतपणा, विपळता *f.*, प्रचुरत्व *n*.—AMPLY *ad.* प्रशस्तपणाने; विस्ताराने, सविस्तर; घळघळीत, सटळपणाने.

AMPUTATE *v.* (*amb*, about, *putare*, to prune)— a limb अंगछेदन *k.*, अंग कापणे.—AMPUTATION अंगछेदन *n*.

AMULET *Ar.* ताईत, तोडगा, तापाचा दोरा, यंत्र *n*, वैगेरे.

AMUSE *v. F.* entertain agreeably रंजवणे, रमवणे, करमणूक *k.*; one's self रमणे, रतणे; keep in expectation नार्दी लावणे, भुलथाप देणे; deceive फसविणे [with].—MENT रंजन *n*, रमणूक *f.*, विनोद; that which amuses गमत *f.*, मौज *f.*, तमाशा.—AMUSING रमवणारा, मौजेचा, कौतुकाचा, मनोरंजक.

AN *art.* कोणता तरी एक, एखादा.

ANABAPTIST (*Gr. ana*, again, *baptizein*, to baptize) one who denies the validity of infant baptism, and who of course maintains that those who have been baptized in their infancy ought to be baptized again ग्रौटपर्णी मात्र वासिस्मा कराचा व ज्याचा बालपर्णी बासिस्मा झाला

असेल त्याला पुनः बासिस्मा यावा असै मत बाळगणारा, पुनर्जलसंकारमतावलंबी।

ANACHRONISM (*Gr. -chronos, time*) काल-गणनेत चूक *f.*, कालगणनाविपर्यय, कालविरोध.

ANAGRAM (*Gr.-gramma, letter*) transposition of the letters of a name, by which a new word is formed नांवाचौ अक्षरें फिरवून त्यांपासून नवा शब्द करणे *n.*, नामाक्षरविपर्याससिद्धशब्द : *William Noy* may be turned into *I myol in law*.

ANALOGY (*Gr. -logos, proportion*) agreement or likeness between things in some circumstances or effects, when the things are otherwise entirely different सारखेपणा, सादृश्य *n.*, उपमा *f.*—**ANALOGICAL** *a.* साटृश्यतेवर स्थापिलेला, उपमान.—**ANALOGOUS** *a.* सारखा, सदृश, अनुरूप.

ANALYZE *v.* (*Gr. -luein, to loose*) resolve into its elements चौं तवें निराळों क.—**ANALYSIS** मूलतत्वोकरण *n.*, मूलतत्वविवेचन *n.*, पृथकृति *f.*; a brief, methodical illustration of the principles of a science सार *n.*: वेदांतसार.

ANAPEST (*Gr.-paiein, to strike*) a metrical foot containing two short syllables and one long सगण.

ANARCHY (*Gr. -archè, government*) want of government अंधाधुंदी *f.*, अराज्य *n.*, बद्धमल ; political confusion बंडाळी *f.*, झोटिंगपाढ्हाई *f.*; confusion धांदल *f.*, गोधळ, घोटाळा.—**ANARCHICAL** *a.* बेबंद, अराजक, अधाधुंदीचा, निर्णयकीचा.

ANASARCA (*Gr. -sarx, flesh*) dropsy of the cellular tissue नळगूत *n.*

ANATHEMA (*Gr.*) an ecclesiastical curse वाळोत *n.*, बहिष्काराभिशाप; person or thing anathematized शापित मनुष्य किंवा वस्तु *f.*

ANATOMY (*Gr. -temnein, to cut*) doctrine of the structure of an organized substance, learned by dissection; art of dissecting the different parts of any organized body शरीरव्यवच्छेदनविद्या *f.*

fig. act of dividing anything व्यवच्छेदन *n.*; a skeleton संपळा.—**ANATOMICAL** *a.* शारीरशास्त्र संबंधी.—**ANATOMIST** शारीरव्यवच्छेदनकर्ता.—**ANATOMIZE** *v.* शारीरव्यवच्छेदन क.; पृथकरण क.

ANCESTOR (*-cedere, to go*) a forefather वडील, पूर्वज, पितर; *pl.* वाडवडील *pl.*, बापदादे *pl.*; acquired by one's ancestors वडिलोपांजित; through one's ancestors वडिलोवडिलीं; to abuse one's ancestors सातबेताळीस पिठ्या उद्धरणे.—**ANCESTRAL** *a.* वडिलाला, पैत्र; descending from ancestors वडील परंपरागत.—**ANCESTRY**, lineage कुलवृद्धपरंपरा *f.*, पितर *pl.*, वाडवडील *pl.*; birth or honorable descent कुलीनता *f.*, खानदानी *f.*

ANCHOR *n.* (*anchora*) an iron instrument for holding a ship or other vessel at rest in water नांगर, लंगर; that which gives stability धीर, आधार, आश्रय (Heb. vi. 19).—*v.* नांगरणे, नांगर टाकणे;—for a season बंदर-ओरवा क.; fix or fasten बसविणे, जडविणे: to a. the cables of a suspension bridge. —**AGE** गलबंते नांगरण्याची जागा *f.*, नांगरबाढा; duty imposed on a ship for anchoring in a harbor खुटवा.—**ING** नांगरणी *f.*; mooring ओरवा.

ANCHORITE (*Gr. ana, up, choros, place*) a hermit वनवासी, तपस्वी, गोसावी; Brahman of the third order वानप्रस्थ.

ANCIENT *a.* (*ante, before*) old जुना, पुरातन, प्राचीन (authors); of great age वयोवृद्ध, जुना, पुरातन (forest); known from ancient times जुना, प्राचीन जुन्या काळा पासून ठाऊक असलेला: the a. continent.—*n. pl.* very old men वृद्ध मनुष्ये; *pl.* governors, rulers, &c. अधिकारी, सचावीश (Is. iii. 14); God is called the "Ancient of Days," पुराणपूरुष, from His eternal existence (Dan. vii. 9).—**LY ad.** जुन्याकाळीं, पूर्वी प्राचीनकाळीं.

AND conj. आणि, व; a. so forth इत्यादि, व-गेरे.

ANECDOTE (*Gr. -didonai*, to give) an incident of private life कुळकट *n*, कुळकथा *f*; a particular or detached incident or fact of an interesting nature फुरडुके *n*, चुटका.

ANEW* *ad.* (*a* and *new*) over again पुनः; पुनरपि; in a new form नव्यामें, पुनः : to create a.

ANGEL* a messenger जासूद, दूत, चार; a spiritual being, employed by God to communicate His will to man दूत, दिव्य-दूत, ईश्वराचा दूत (*Heb. i. 14*); an evil spirit दुष्टआत्मा, भूत *n* (*Rev. ix. 11*); a. of death (Hindu term) यमदूत; recording a. वित्रुगुप. -ic, -al, a. दुताचा, दुता-संबंधी.

ANGER (*angere*, to choke) a strong passion or emotion of the mind excited by a real or supposed injury to, or intent to injure, one's self or others राग, क्रोध, कैप; to vent a. upon चर रांगे भरणे.—*v.* enrage राग आणणे; smart खिजवणे, चिडवणे, खाजवणे.—**ANGRY** *a.* रागावलेला, कुद्द, कोपायमान: God is a. with the wicked every day; to be a. रांगे भरणे; to become a. गगवणे; showing anger रागीट, क्रोधाचा, क्रोधयुक्त (words); inflamed, as a sore खिजविलेला, विकोपास गेलेला; red लाल (hue); stimulated प्रदीप, चेतलेला (appetite).—**ANGRILY** *ad.* रागामें, रांगेभरून.

ANGLE (*angulus*, a corner) कोपरा, कोन; fishing tackle गळ; *Geom.* कोन;—acute a. लघुको.; obtuse a. विशाळको.; right a. काटको.; rectilineal a. वक्रेषाको.; contiguous a. समीपको.; external a. बाद्यको.; oblique a. लघुको.; vertical angles समोरासमोरचे कोन.—**ANGULAR** *a.* कोनाचा, सकोन.—**ANGLE** *v.* गळ टाकणे, गळावै

मासे धरणे; use some bait गूळखोबरे दाख-विणे.—*n.* गळ.—**ANGLER** गळकरी, गळावै मासे धरणारा.

ANGLICAN *a.* (*Angli*, the Angles, a German tribe) इंग्लंड देशाचा संबंधी.—**ANGLICIZE** *v.* make English इंग्लिश लोकाच्या चाली वैगेरचे रूप देणे; render conformable to the English idiom इंग्लिश भाषेच्या चाली प्रमाणे रूप देणे-लिहिणे.—**ANGLICISM** इंग्लिश भाषेची शैली *f*-पद्धती *f*.

ANGUISH (See ANGER) extreme pain;—of body शरीरपीडा *f*, यातना *f*;—of mind मनस्ताप, मनोवेदना *f*.

ANIMADVERT *v.* (*animus*, mind, *advertere*, to turn to) मन लावणे, विचार क.; remark by way of criticism or censure गुणदोष दाखवून बोलणे, दोष ठेवून काढून बोलणे, बोल लावणे [upon].—**ANIMADVERSION**, बोल, दोषारोपक भाषण *n*.

ANIMAL (*anima*, breath; *Skr. an*, to breathe; *anil*, wind) an organized living being endowed with sensation and the power of voluntary motion सदेह प्राणी, प्राणी, शरीरी, जीव; an irrational being हैवान, पशु; a rational a. सुवृद्ध प्राणी.—*a.* प्राण्यासंबंधी, जीवसंबंधी, जीव (in comp.); consisting of the flesh of animals मांसाचा, मांस in comp. (food).—**CULE** लहान प्राणी, जीवजंतु, क्षुद्रजंतु. —**CULAR** *a.* क्षुद्रजंतुसंबंधी.—**ANIMATE** *v.* give natural life to -ला जीव देणे, सजीव-सचेतन क.: the soul *animates* the body; heighten the powers or effects of संरंग जीव आणणे (a lyre); give spirit चेव आणणे, उचल-उठावणी क., मोत्साहन क. [with, by].—*a.* सजीव, सचेतन; उत्तेजित; रसिक.—**ANIMATION** सजीव क. *n*; उचल *f*, उठावणी *f*, उत्तेजन *n*; पाणी *n*, तेज *n*, जीव; रंग, उत्साह. —**ANIMOSITY**, active enmity वैर *n*, अतिशत्रुत्व *n*, द्वेष, अदावत *f*.

ANISE (*anisum*) शेपू *f*, बडीशोप *f*

ANKLE* (पायाचे) मणगट *n*, गोफा. -BONE पायाचा डोळा, बोटा, खुबा.

ANNALS *n. pl* (*annus*, year) दरवर्षीचा-प्रतिवार्षीक इतिहास -वृत्तांत; relation of events in chronological order कालानुक्रमाप्रमाणे इतिहास; periodical publication, containing records of discoveries &c. विदेसंबंधी शोधाचे वैग्रेरे नियमित काळीं निधणारे पुस्तक *n*.

ANNATS *pl* (*annus*, year) प्रथम फल *n*, नवधान्य *n*.

ANNEAL * *v.* heat in order to fix colors रंग स्थिर करण्यासाठीं (कांच वैग्रेरे) तापविणे; temper glass कांच नरम क.

ANNEX *v.* (-nectere, to tie) connect जोडणे; unite at the end शेवटास जोडणे, दुमाल्यास लावणे; add as a smaller thing to a greater मोठ्या वस्तूस लहान वस्तु जोडणे, सामील क., मिळवणे: to a. a province to a kingdom; connect जोडणे: to a. a penalty to a prohibition. -ATION जोडणे *n*, संयोग; नवीन देश -प्रांत (स्वराज्यास) जोडणे *n*, खालसा क. *n*.

ANNIHILATE *v.* (-nihilum, nothing) reduce to nothing नाहीसा क., लय क.; destroy the form or peculiar distinctive properties of नाश -उच्छेद -भंग क.: to a. a forest.—**ANNIHILATION** क्षय, लय; नाश, विघ्वंस, भंग, फक्ता.

ANNIVERSARY (*annus*, year, *versum*, to turn) a day celebrated as it returns each year वर्षाचा दिवस, प्रतिवार्षीक दिवस, वर्षी *f*; a. of a birth वाढदिवस;—of a death मृततिथि *f*, वर्षी *f*;—of the incarnation of a Hindu deity जयंति *f*; the act of celebration वाढदिवस पाळणे *n*, जयंतीचा उत्साह.—a. प्रतिवर्षाचा, प्रतिवार्षीक (a feast).

ANNOTATE *v. i.* (-nota, mark) make marks टिपण -विवरण क.; comment टीका भाष्य क. [upon].—**ANNOTATION** टीका *f*,

भाष्य *n*; टिपण *n*, विवरण *n*.—**ANNOTATOR** टीकाकार, भाष्यकार.

ANNOUNCE *v.* (-nunciare, to report) publish जाहीर -प्रसिद्ध विदित क.: the birth of the Lord Jesus Christ was announced by an angel; declare by judicial sentence न्यायाचा ठाराव जाहीर क. [to]. -MENT खबर देणे *n*, निवेदन *n*, घोषणा *f*; advertisement जाहिरात *f*; publication प्रसिद्धि *f*.

ANNUNCiate, See ANNOUNCE.—**ANNUNCIATION**,—of the Virgin Mary कुमारी मारया हिला निरोप आन्याचा दिवस.

ANNOY *v.* (-nocere, to hurt) त्रास -उपद्रव -तसदी देणे, छळणे [by]. -ANCE इजा *f*, तसदिर्या *f*, नड *f*, त्रास, उपद्रव.

ANNUAL *a.* (*annus*, year) coming yearly वार्षीक, सालावाद, दरसाल (a feast); lasting only one year एक वर्ष मात्र वांचणारा, एकवर्षजीवी (a plant); performed in a year एक वर्षात केलेला क्रायाचा -होणारा, वार्षीक (the motion of the earth).—*n.* a small book published yearly वार्षीक पुस्तक *n*; a plant that lives but one summer एक वर्ष वांचणारे झाड *n*. -LY *ad.* वर्षाचे वर्षास, दरसाल, सालोसाल, प्रतिवर्षी.—**ANNUITY**, a sum of money, payable yearly, to continue for a given number of years, for life, or for ever, साल *n*, वर्षासन *n*, वार्षीक वेतन *n*, तहाहयात वर्षासन *n*. [Governments often borrow money upon annuities; that is, for a certain sum advanced on loan, the government contracts to pay the lender a specific sum, for life, or for a term of years.]

ANNUL (-nullus, none), See ABROGATE.

ANNULAR *a.* (*annulus*, ring) वाळ्याच्या -कड्याच्या आकाराचा, वलयाकार, कंकणाकृती.

ANNUNCIATE, See under ANNOUNCE.

ANODYNE (*Gr.* -odunè, pain) दुःख कमी करणारे औषध *n*, दुःख उपशमक औषध *n*.

ANOINT *v.* (*-ungere*) pour oil upon चरतेल ओतें; smear over with oil or unctuous substances चोपडें, माखें, तैलाभ्यंग क.; daub लेथडें, भरवें, चोपडें (John ix. 6); consecrate, esp. a king, priest, or prophet by unction, or the use of oil तैलाभिषेक क.; — the eyes अंजन धालें [with].—ED माखलेला, चोपडलेला, अनुलिपि; अभिषेक केलेला, अभिषिक्तः our blessed Lord Himself, who united in his own person the threefold character of king, priest, and prophet, was distinguished by the name of the Messiah, which, in the Hebrew language (*Gr. Christos*), signifies the *anointed*.

ANOMALY (*Gr. -homalos*, even) deviation from the common rule अनियम, व्यभिचारः *oxen*, the plural of *ox*, is an a. in grammar.—**ANOMALOUS** *a.* नियमविरुद्ध, असंप्रदायी, विलक्षण, विधिभंजक.

ANON* *ad.* quickly लागलाच, लवकर, तत्कर्णी; again पुनः, अणखी; ever and a. वरचेवर, नेहमी.

ANONYMOUS *a.* (*Gr. -onoma*, name) बिनानावाचा, निनांवी, अनामक (a pamphlet, petition).

ANOTHER *a.* (*an and other*) not the same दुसरा, निराळा, वेगळा, अन्य, इतर, अंतर; (in comp. भाषांतर); one more अणखी एकः grant one request, they will ask a.; any other दुसरा कोणी, अणीकः let a. man praise thee, and not thy own mouth.

ANSWER* *v.* speak in return to परतून-उलटून बोलें; respond to उत्तर-जाब देणे; satisfy पुरवेण, निर्वाह क.: money *answereth* all things; refute उत्तर देणे, उत्तर देऊन खंडण क. (a pamphlet); act in return उलटून-परतून क., देणे, प्रतिकार क.: the enemy *answered* our fire; to, bear a due proportion to, प्रमाणानें असंगे, होणे, बेतास

उत्तरणे: the success does not a. our expectation.—*i.* उत्तर-जाब देणे क.: there is none to a.; be accountable जाब-हिशेब देणे: we cannot a. to God for our sins; for, vindicate दोष उडवेणे: a man cannot a. for his friend; solve, as a proposition in mathematics उलगडेणे; to, suit with जुळेण, गाठ पडेणे (Prov. xxvii. 19); echo प्रतिध्वनि होणे उठणे: the voice seems to fly away, and a. at a great distance; stand as opposite or correlative वरोवरीचा असंगे: allegiance in the subject *answers* to protection on the part of the prince; effect the object intended लागू पडेणे, कार्मी पडेणे: gypsum *answers* as a manure on a dry soil; to a. to a call ओ-हंजीर द्याणे;—back saucily उलटी-फेर गोष्ट सांगेण.—*n.* उत्तर *n.*, जाब; प्रतिउत्तर *n.*, उलटजबाब; दोषखंडन *n.*; पडसाद, प्रतिध्वनि; उलगडा, किळी *f.*, उत्तर *n.* -ABLE *a.* उत्तर देण्याजोगा; मोसबेदार, धनी; जुळण्याजोगा, जमण्याजोगा, योग्य, अनुसारी. See the verb.

ANT * मुँगी *f.*; black a. मुँगळा, मुँगळी *f.*; red a. चांचड *n.*; white a. वाळवी *f.*, उधई *f.*; swarm of ants हुरण *n.*; train of वंहाड *n.*, साईर *f.*

ANTAGONIST *n.* & *a.* (*Gr. -agonistes*, combatant) विरोधी, प्रतिपक्षी; [*Anat.* a muscle which acts in opposition to another].

ANTARCTIC *a.* (*Gr. -arctos*, bear) दक्षिण ध्रुवाकडचा-संबंधी; a. circle दक्षिण ध्रुववृत्त *n.*

ANTE *prep.* (*L.*) पूर्वी, मार्गे, अगोदर.

ANTECEDENT (*-cedere*, to go) मागली पूर्वीची गोष्ट *f.*-ला चा विषय; *Gram.* the noun to which a relative refers तत्यद *n.*, चाच्य *n.*; *Logic*, the first of two propositions in an enthymeme प्रतिज्ञावाक्य *n.*; *Math.* the first of two terms of a ratio प्रमाणातले पहिले पद *n.*, अग्रपद *n.*; the *antecedents* of a person or matter पूर्ववृत्तात वृत्त *n.*

प्राक्संबंध.—*a.* पूर्वीचा, मागला, अग्रगामी; प्राक्संबंधी.

ANTECHAMBER दिवाणखान्यात जाण्याची खोली *f*, सदरेची खोली *f*, पंशदालन *n*.

ANTEDATE *v.* (*ante* and *date*) date before the real time खऱ्या मितीच्या अगोदर तारीख घालणे.—*n.* पूर्वीची तारीख *f*.

ANTEDILUVIAN (-diluvium, deluge) one who lived before the Flood जलप्रलय पूर्वीचा रहिवासी.—*a.* जलप्रलय पूर्वीचा; in Noah's time नोहाच्या वेळचा.

ANTELOPE हरण, मृग; black *a.* काळवीट.

ANTEMETIC *a.* (*anti* and *emetic*) उलटी बंदकरणारा, वांतिशमक.—*n.* वांतिशमक औषध *n*.

ANTENNAE *pl* (*L.*) the feelers of an insect किड्याच्या मिशा *f pl*, -चे तंतु *pl*, -ची सोड *f*.

ANTEPENULT (-pæne, almost, *ultimus*, last) शब्दाच्या शेवटील दोन वर्ण सोडून जो वर्ण तो, उपांत्यवर्णपूर्वीचा वर्ण. -IMATE *a.* उपांत्यवर्णपूर्वीचा.

ANTERIOR *a.* (*L.*) before in time पूर्वीचा, अगोदरचा; in front पुढला, अग्रवर्ती [to].

ANTHEM (*Gr. -thonè*, sound).

ANTHER (*Gr. anthos*, a flower) the tip of the stamen in a flower फुलांतील केसरावरची गोळी *f*, परागकोश.—ANTHOLOGY, discourse on flowers फुलांवर व्याख्यान *n*, पुष्पविद्या *f*; collection of flowers पुष्पसंग्रह; a garland पुष्पहार; a collection of beautiful passages from authors ग्रंथांतील सुंदर वेच्यांचा गुच्छ.

ANTHROPOPATHY (*Gr. anthropos*, man, *pathos*, suffering) ascription of human passions to the Supreme Being मनुष्याचं विकार देवास लावणे *n* वर आरोपणे *n*.

ANTHROPOPHAGI *pl* (*Gr. -phagein*, to eat) मनुष्यभक्षक, नरभक्षक. — ANTHROPOPHAGY नरभक्षण *n*.

ANTIC *a.* (*antiquus*) मस्करीचा, थट्टेचा, माकड-

चेष्टेचा.—*n.* a buffoon मस्कन्या, भेड ; चाळे *pl*.

ANTICHRIST (*Gr. anti*, against, *Christ*) a great adversary of Christ खोस्त्विरोधी. See 1 John ii. 18; 2 Thess. ii.

ANTICIPATE *v.* (-capere, to take) take before the proper time वेळे अगोदर घेणे, अगाऊ घेणे, अपकर्षण *k*; take before another अवली -अघाडी साधणे. मारणे; foretaste पूर्वभोग पूर्वनुभव घेणे; have a previous impression of होऱ्यात -धारणात लक्षात येणे, अगा असणे : to a. the evils of.—ANTICIPATION अपकर्षण *n*, अप्राप्तकालग्रहण *n*; अवली *f*, अगाई *f*: the *a.* of the joys of heaven; अगा *f*, होरा.

ANTI-CLIMAX (*anti* and *climax*) a sentence in which the ideas fall or become less important and striking at the close सारालंकार विष्कः :

And thou, Dalhousie, thou great god of war,
Lieutenant-colonel to the Earl of Mar.

ANTIDOTE (*Gr. anti*, against, *didonai*, to give) remedy against poison विषावरचे औषध *n*, प्रतिविष *n*, विषभंजक *n*, जेहरमोहरा; whatever tends to prevent mischievous effect वस्ताद, धगड, गोहा.

ANTIMONY (*Gr. -monos*, alone) सुरम्याचा धातु; sulphuret of a. खरा सुरमा.

ANTINOMY (*Gr. -nomos*, law) a contradiction between two laws दोन नियमांत परस्पर विरोध; a law or other thing opposite विरुद्ध नेम.—[ANTINOMIAN, one of a sect who were charged with maintaining that, under the Gospel dispensation, the moral law is of no use or obligation.]

ANTIPATHY (*Gr. -pathos*, suffering) स्वापाविक देष, वैर *n*, विषमभाव; contrariety in the properties of matter वैगुण्य *n*.

ANTIPHRASTIS (*Gr. -phrasis*, way of speaking) the use of words in a sense opposite to their proper meaning विपरीत लक्षण *f*; as when a court of justice is called a *court of vengeance*.

ANTIPODES *pl.* (*Gr.* -*podos*, foot) the people who live on the opposite side of the globe, and whose feet are, of course, directly opposite to the feet of those who live on this side परस्परभिमुखपादलोक *pl.*

ANTIQUATE *v.* (*antiquus*, old) माजी-रह-निरूपयोगी क.—**ANTIQUATED** *p.a.* जुना झालेला; माजी, रह, बातल (law, words).—**ANTIQUARIAN** *a.* relating to antiquity, or to antiquaries प्राचीनकाळ संबंधी, अथवा प्राकालिक द्रव्यसंग्रह संबंधी; [a technical term for a large-sized drawing paper measuring 56 by 38 inches].—*n.* one versed in antiquities प्राचीन काळच्या वस्तूच्या जाणता शोध करणारा, प्राचीनकालिक द्रव्यसंग्रही.—**ANTIQUE** *a.* ancient जुना, प्राचीनकाळचा; of old fashion जुन्या चालीचा; See ANTIC.—**ANTIQUITY**, ancient times प्राचीनकाळ: the people of old times जुन्या काळची माणसे *n pl.*, वाडवडील *pl.*; ancientness जुनेपणा, प्राचीनत्व *n pl.*; remains of ancient times प्राचीनकाळची अवशेष वस्तु *f.*, कृंये *n pl.* (coins, inscriptions, weapons, manners, &c.).

ANTISPASMODIC *a.* (*Gr.* -*span*, to draw) resisting convulsions अंगप्रहनाशक.—*n.* अंगप्रहनाशक औषध *n.*

ANTITHESES (*Gr.* -*thesis*, a setting) opposition of words or sentiments occurring in the same sentence अर्थातरःयास: when our vices leave us, we flatter ourselves we leave them.

ANTITYPE (*Gr.* -*tupos*, type) प्रतिविवर मूर्ति *n*, विवर *n*, दर्यक विषय, आदर्श: the Paschal lamb, in Scripture, is the type, of which Christ is the a.

ANTLER *F.* हरणाच्या शिंगाची शाखा *f.*, मृगशिंगशाखा *f.*

ANUS (*L.*) the orifice of the alimentary canal गांड *f.*, मलद्वार *n*, गुद *n.*

ANVIL* ऐरण *f.*; to be on the a. घाट असणे. **ANXIETY** (*angere*, to cause pain) concern or solicitude respecting some event, future or uncertain, which disturbs the mind, and keeps it in a state of painful uneasiness काळजी *f.*, चिंता *f.*, फिकीर *f.*, घोर.—**ANXIOUS** *a.* solicitous काळजी लागलेला, चिंतातुर, उद्दिष्ट; काळजी धरून करणारा चालणारा;—app. to persons; accompanied with anxiety काळजीचा, दगदगीचा (labor); उत्सुक, उत्कंठित: a. to please; for, desirous इच्छु (in comp. as कल्याण-च्छु) [for, about].—*LY ad.* काळजीने, काळजी धरून.

ANY* *a.* one out of many कोणीही, कोणताही; some काहीं; a. how, a. wise भलतासा, कसेही, कसेतरी; a. one भलवा, हरकोणी; a. thing काहींही; a. where कोठेही; a. more अणखी, शिवाय.

AORTA (*L.*) great artery of the heart रक्ताशयाची (काळजाची) मोठी धमनी *f.*

APACE* *ad.* (*a* and *pace*) जलदी, सत्वर, शीघ्रतीने. -

APART *ad.* (*a* and *part*) separately, as to place एकोकडे, एकेबाजूस, दूर (*Matth.* xiv. 13); in a state of distraction, as to purpose, use, or character अलग, पृथक, वेगळा, उद्देशाने अ० उपयोगार्थ निवडून काढलेला (*Ps.* iv. 3); in two or more parts निरनिराळा, वेगळाळा: consider the two propositions a. -MENT, a room खेली *f.*, कोठडी *f.*, women's a. अंतपुर *n*, जनाना *f.*; divisions of building खण, घई *f.*: as दुघई having two apartments.

APATHY (*Gr.* -*pathos*, suffering) want of feeling जाड्य *n*, मांद्य *n*, वेपवा *f.*, विराग.—

APATHETIC *a.* जड, मंद; free of passion विरागी, वेपवेचा.

APE* (*Skr. kapi*) a kind of monkey माकड, वानर, प्रवंग; one who imitates servilely,

in allusion to the manners of the ape नकल्या.—*v.* वानरासारखो नकल क., ठेवण धाटणी उतरणे साधणे.—APISH *a.* माकड-चेष्टा, नकल्या; मर्कटस्वभावाचा.

APERIENT (*aperire*, to open) सुखाचा ढाळ, सौम्यरेचक *n.*—*a.* रेचक, ढाळक.—APER-TURE भौंक *n*, रंध *n*, विड *f.*

APETALOUS *a.* (*Gr. -petalon*, leaf) पाकळी-शिवाय, पुष्पपत्ररहित, दलहीन.

APEX (*L.*) शिखर *n*, अग्र *n*, कळस, अणी *f.*; mark of a long syllable दीर्घ अक्षराची खूण *f.*

APHELION (*Gr. -helios*, the sun) point of a planet's orbit which is most distant from the sun कोणत्याही ग्रहाच्या कक्षेतील सूर्योगसून अतिदूर बिंदु, उच्च *n.*

APHORISM (*Gr. -horos*, a limit) a precept or principle expressed in a few words सूत्र *n*, वाक्य *n*, वचन *n*, नियम, ध्यण *f.*

APIARY (*apis*, a bee) मधमाशा राखून ठेवण्याचे घर *n*, मधुमक्षिकालय *n.*

APIECE* *ad.* (*a* and *piece*) एकएकास, प्रत्येकास, एकएकाच्या वांट्यास: here is an orange *a.*; each by itself एकएकास, दर-एकास: they cost a shilling *a.*

APOCALYPSE (*Gr. -kaluptein*, to cover) revelation प्रगटविण्याचे पुस्तक *n*, प्रगटविणे *n.*

APOCOPE *Gr.* शेवटच्या अक्षराचा लोप, अंत्यवर्णलोप.

APOCRYPTA (*Gr. -krutein*, to hide) books whose authenticity, as inspired writings, is not admitted, and which are therefore not considered a part of the sacred canon of the Scripture ज्यांस ईश्वरप्रेरित द्याण्यास काहीं प्रमाण नसल्यावरून ज्यांची गणना खिसती शास्त्राच्या संहितेत केली नाहीं अशीं किंत्येक पुस्तके आहेत. यहुदी लोकांनी जेव्हां आपलीं धर्मपुस्तके प्रसिद्ध केली तेव्हा

त्यांस ईश्वरप्रणित शास्त्रसंहिता असें नांव दिलें, व जीं पुस्तके अप्रसिद्ध राहिलीं त्यांस “शास्त्रसंहिताबाबूद्य” असें नांव दिलें.—APOCRYPHAL *a.* अप्रसिद्ध; शास्त्रसंहिताबाबूद्य; बनावट, खोटा. See the noun.

APOGEE (*Gr. -ge*, the earth) that point in the orbit of the moon which is at the greatest distance from the earth उच्च *n.*

APOLOGY (*Gr. -logos*, word) something said or written in defense of what appears to others wrong दोषनिवारक भाषण *n*, लेख; an excuse माफीची विनाशि *f* [for].—APOLOGIZE *v.* माफी मागणे, चुकळून द्याणे [for].

APOLOGUE (*Gr. -logos*, speech) कल्पितगोष्ट *f*, कहाणी *f.*

APOPLEXY (*Gr. -plexis*, striking) a sudden disorder of the brain सुनवहिरी रोग, अर्धीग *n*, पक्षघात, सच्च्यास.—APOPLECTIC *a.* सुनवहिरी रोगाचा, पक्षघाती.

APOSTASY (*Gr. -stenai*, to stand) departure from one's faith, principles, or party स्वमत -पक्षत्याग.—APOSTATE ज्यांने आपल्या धर्माचा -मताचा -पक्षाचा मंडळीचा त्याग केला आहे तो, स्वधर्म -पक्षत्यागी.—*a.* स्वमत -स्वपक्षत्यागी, पतित.—APOSTATIZE *v.* स्वधर्म -पक्षत्याग क.

APOSTLE (*Gr. -stellein*, to send) a person deputed to execute some important business गुमास्ता, मुतालीक; one of the twelve disciples of Christ sent forth to preach the Gospel प्रेषित.—APOSTOLIC, -AL *a.* प्रेषित संबंधी; delivered or taught by the Apostles प्रेषितार्नी सांगितलेला -आज्ञापिलेला, प्रेषितस्थापित उक्त (rules, doctrines).

APOSTROPHE (*Gr. -strophe*, a turning) a turning away from the real auditory and addressing an absent or imaginary one काहीं बोलणे चाललें असतां मध्येच

बवळ नाहीत यांस किंवा कल्पित श्रोत्यांस संबोधून बोलणे *n*, संबोधितान्यसंबोधन *n*; Gram. contraction of a word by the omission of a letter or letters शब्दाचा संक्षेप; the mark (') used to denote that a word is contracted शब्दाच्या संक्षेपाची एक खूण आहे; as *call'd* for *called*.
APOTHECARY (*Gr. -thekē*, chest) one who prepares and sells drugs for medical purposes यौषधे तयार करून विक्रीणारा, गांधी, 'पतिकेरी'.

APOTHEOSIS (*Gr. -theos*, god) act of elevating a mortal to the rank, and placing him among the number of gods देवता देणे *n*, देवगणांत जागा देणे *n*, देवगण प्रविष्टीकरण *n*.

APPALL *v.* (*pallere*, to look pale) भय-धाक -दहशत घालणे -वसविणे [by].—*i.* दहशत इ० वसणे.

APPARATUS (*-parare*, to prepare) things for any art or trade provided as means to some end साज, सरंजाम, संच.

APPAREL (*do.*) dress पोषाक, वस्त्रे *pl.*—*v.* पोषाक घालणे, वस्त्रे नेसविणे; embellish अलंकार भूषण घालणे, भूषित मंडित क.

APPARENT *a.* (*-parere*, to come forth) visible to the eye डोऱ्यास दिसता, दृष्टिगोचर; plain स्पष्ट, उघड, व्यक्त; seeming दिसण्यात मात्र खरा, दर्शनी; heir *a.* युवराज.—*LY ad.* उघड, स्पष्ट; बाहेरून दिसायास, दिसण्यात मात्र.—**APPARITION**, visibility दृष्टिगोचरता *f*; the thing appearing दृश्यवस्तु *f*; a ghost भूत *n*, छाया *f*, संबंध; *Astron.* the first appearance of a star or other luminary after having been obscured उदय.—**APPEAL** *v. i.* be in sight दृष्टीस पडणे, दिसणे (Gen. i. 9); stand in presence of च्या समोर उमेराहणे, हजार रुजू होणे (2 Cor. v. 10); be manifest समजणे, प्रगट होणे (1 John iii. 2); be clear प्रमाणाने तुराव्याने

सिद्ध होणे (Rom. vii. 13); seem भासणे, बाटणे, बरून दिसणे (Matth. vi. 16).
-ANCE दिसणे *n*, दर्शन *n*; आविर्भाव, प्रादृभाव, उद्भव; उमग; हाजिरी *f*; आभास; आकार, रूप *n*; पोकळ डौल, सौंग *n*; phenomenon चमत्कार: an a. in the sky; *Law*, कोर्टपुढे हजार होणे *n*; mien चर्या *f*, ढब *f*, डैल; to save appearances फड राखणे -संभाळणे, फड संपादणी क. [to, from, in].

APPEAL *v. i.* (*appellare*, to call upon) *Law*, remove a cause from an inferior to a superior judge or court वरच्या न्यायाधिशाकडे खटले नेणे, "अपील" *k.*; refer to another for the decision of a question controverted तित्वाईताकडे नेणे, पंचाच्या निवाड्यावर सोणे; call on one for aid मदतीस बालावणे.—*n.* अपील *n*; साक्ष *f*; साक्षीस बोलावणे *n*.—**APPELLANT** अपील करणारा. — *a.* अपिलासंबंधी.

APPEAR, See under APPARENT.

APPEASE *v.* (*-pax*, peace) शांतवणे, सांतवन *k.* [by].

APPELLATION (See APPEAL) नाम *n*, संज्ञा *f*.

APPELLATIVE सामान्य नाम *n*.—*a.* सामान्य.

APPEND *v.* (*-pendere*, to hang)—to टांगन -लगाटून देणे, अवलंबणे; add जोडणे, लावणे.—*AGE* जॅ दुसऱ्या वस्तूस गोष्टीस जोडले असते तें *n*; अुषंगी पदार्थ, उपांग *n*, दुमाला?—*ANT a.* टांगलेला; जोडलेला, लगत्याचा, संबंधी.—**APPENDIX** ग्रंथाची पुरवणी *f*, शेषसंग्रह.

APPERTAIN *v.* (See PERTAIN) See BELONG [to].

APPETENCE, -cy, (*-petere*, to seek) fixed and strong natural longing वासना *f*, इच्छा *f*.—**APPETITE**, desire इच्छा *f*, वासना *f*, कामना *f*; hunger भूक *f*, कुधा *f*.

APPLAUD *v.* (*-plaudere*, to clap the hands) टाळ्या वाजवून शाब्दकी देणे, वाहवा *k.*; commend वाळाणे, सुति प्रशंसा *k*.—**APPLAUSE** शावासकी *f*, वाहवा *f*.

APPLE * एक फळ आहा;—of the eye पुतळी *f.*, डोक्यातली बाहुली *f.*; a. of one's eye नाकाचा बाल, जिवाचा कलिदा; to prize as the a. of one's eye साताकाळजांच्या पलीकडे ठेवणे.

APPLY *v.* (-plicare, to fold) place ठेवणे; put लावणे; bring or carry नेणे; use for a particular purpose कामास उपयोगास लावणे; incline लावणे, वळवळणे, मन लावणे: a. thy heart unto instruction;—as an epithet लावणे, ठेवणे.—*i.* लागणे, लागू होणे; make request विनंती अर्जी क.—**APPLICABLE** *a.* लावायाजोगा, लायक, लागू पडण्याजोगा.—**APPLICABILITY** लायकी *f.*, लावायाची योग्यता *f.*, लाग.—**APPLICANT** योजनारा, प्रयोजक; मागणारा, याचक; अर्जदार.—**APPLICATION** लावणे *n.*, योजने *n.*, प्रयोग, योजना *f.*;—the thing applied लावलेली वस्तु *f.*, लेप वैगरे; मन लक्ष्य लावणे *n.*, व्यासंग, अभिनिवेश, अभ्यास; अर्ज, अर्जी *f.*; प्रार्थना *f.*; याचना *f.*.

APPOINT *v.* (-punctum, a point) establish नेमणे, स्थापणे; decree ठरविणे, विधान क.; equip सज्ज तयार क.; nominate अधिकारावर नेमणे योजणे;—a time वायदा क. [to].—*i.* ठरविणे, नेमणे (2 Sam. xvii. 14). -ED स्थापित, नेमलेला; सोपून दिलेला, नियुक्त; an a. duty नियेग; a. time कालावधि, वायदा. -EE नेमलेला मनुष्य. -MENT नेमणे *n.*; कामावर नेमणूक *f.*, योजना *f.*; stipulation ठराव, संकेत; decree नियम, विधि *f.*; सज्जा, सूरजाम, सामग्री *f.*; post जागा *f.*, असामी *f.*; allowance मुशारा.

APPORTION (-portio, portion) विभागून वांटून देणे.

APPOSITIVE *a.* (-ponere, to put) योग्य, समर्पक, लायक, युक्त [to]. -LY *ad.* प्रसंगानुसार, यथोचित.—**APPOSITION**, Gram. the state of two nouns put in the same case without a connecting word be-

tween them एकीवर्भक्तिकरा *f.*; act of adding मिळविणे *n.*

APPRAISE *v.* (-pretiare, to prize) मोल लावणे, किमत ठरवणे: to a. goods [at, for].

APPRECIATE *v.* (do.) value किमत क.; मोल गुण जाणणे; one who knows how to a. गुणज्ञ, मर्मज्ञ, गुणग्राही.

APPREHEND *v.* (-prehendere, to seize) धरणे, पकडणे; conceive in the mind समजणे, उमजणे, बोध होणे; entertain fear of न्यी भौति वाळणे; entertain suspicion of चा संशय-अंदेशा धरणे.—**APPREHENSIBLE** *a.* मनात येण्याजोगा, बोधगम्य, उपलभ्य, ग्राद्य.—**APPREHENSION** धरणे *n.*; पकड *f.*, धरपकड *f.*; समज, उमज, ग्रह, बुद्धि *f.*; वहमा, संदेह, शंका *f.*, अभिप्राय, बुद्धि *f.*, मत *n.*; conception कल्पना *f.*.—**APPREHENSIVE** *a.* समजणारा; quick of understanding लवकर समजणारा, तैलबुद्धि; भयभीत, भय-शक्ति; संशययुक्त.

APPRENTICE *n.* (do.) one bound for a time to learn an art or trade करारी विद्यार्थी-चेला शागिर्द, संकेतपत्रबद्ध विद्यार्थी.—*v.* करारनाम्याने वांधून विद्या किंवा धंदा शिकायास ठेवणे घालणे [to]. -SHIP विद्यार्थीपणा, शागिर्दी *f.*; शागिर्दपणाची मुदत *f.*

APPRISE *v. F.* See INFORM [of].

APPROACH *v. i.* (-propriare, to draw near) —in p'lace जवळ येणे-जाणे;—in time काळ-वेळ जवळ येणे (Heb. x. 25); approximate जवळ येणे, सारखा बरोबरीस उतरणे: it approaches to his character.—*n.* जवळ येणे *n.*, आगमन *n.*; एकाद्य घराकडे जाण्याचा मार्ग [*pl* works thrown up by besiegers to protect them in their advances towards a fortress].—**ABLE** *a.* जवळ जायाजोगता, अभिगम्य, गम्य. -ING *a.* जवळ येणारा; near at hand जवळचा, उपस्थित, आसन.

APPROBATION (see APPROVE) मान्य करणे *n*; अनुमोदन *n*; approval पसंती *f*, मान्यता *f*; to meet the a. of मनास मर्जीस येण.—APPROBATO^{EY} *a.* अनुमोदक.

APPROPRIATE *v.* (-*proprius*, one's own) set apart for करितां वेगळा नावांने काढून ठेवणे; claim or use, as by an exclusive right दुसऱ्यास वर्जून आपणच हक्कांने आपला खासगत क.: let no man a. the use of a common benefit; to a. unlawfully डळा मारणे, खाणे, गिळूकूट क.; assign to some particular use विशेष कामाकडे योजणे लावणे [to].—*a.* See PROPÉR.—APPROPRIATION उपयोग, विनियोग; काढून ठेवलेला वैसा;—fraudulent तनाखारी *f*, हरामखारी *f*.

APPROVE *v.* (-*probare*, to prove) be pleased with आवडणे, पसंत मान्य होणे; commend वाखणणे, सुनि क. (Ps. xlvi. 13); sanction officially मंजूर काईम क. [of].—ED पसंत, मंजूर केलेला; मान्य (Acts ii. 22); पटलेला (2 Tim. ii. 15).

APPROXIMATE *v.* (-*proximus*, nearest) जवळ नेण [to].—*i.* जवळ येण.—*a.* जवळ, समीप.—APPROXIMATION, See APPROACH.

APPURTENANCE (-*pertinere*, to reach to) जे नेहमी दुसऱ्यास लागून असते ते, आनुषंगिक.

APRICOT (*præcor*) एक फळ आहे, अलबुक *Ar.*

APRIL (*Aprilis*) इंग्रजी वर्षाचा चवथा महिना, चैत्रवैशाख.

A PRIORI (-*prior*, former) Logic, reasoning à p. is that which deduces consequences from definitions formed, or principles assumed, or which infers effects from causes previously known कारणावरून कार्याची सिद्धि *f*, किंवा अनुमान *n*.

APRON (Ir.) कामाच्या वेळी आंगावरची पंधुरणे मळू नयेत द्याणुन जे मळवस्त्र पुढून वाधतात ते *n*; वर्गीत वसतांना पाऊस थूळ वैरे लागू नये द्याणुन जे कोतडे पायावर घेतात ते *n*.

APPROPOS *ad. F.* प्रसंगानुरूप, प्रसंगवशात्; to come a. प्रसंगास येण.

APT *a.* (*apete*, to fit) योग्य, यथोचित; liable जोगा, जोगता, शील : a. to break फुट्याजोगा, भंगशील; — of persons, inclined शील, लु : a. to sleep निदालु; ready तयार: men are a. to slander others; quick हुगर, चपळ, पटु; qualified लायक, उपयोगी, कामाचा [for, to].—ITITUDE योग्यता *f*, उपयोग; ओढ *f*, प्रवृत्ति *f*, कल; सुजाणपण *n*, पुढुव *n*, चणचणीतपणा. -LY *ad.* ठीक, यथोग्य; हुशारीने, चातुयांने.

AQUATIC *a.* (*aqua*, Skr. *ap*, water) पाण्याचा, पाण्यासंबंधी, in comp. जल: a. animal जलजंतु; inhabiting water पाण्यात राहणारा, जलस्थारी; frequenting water जलचर.—*n.* पाण्यातील वनसपति *f*, जलवनसपति *f*.—AQUEOUS *a.* पाण्याच्या गुणाचा, जलस्पृष्ट; made by means of water पाण्याने केलेला (solution).—AQUEDUCT नळ, नहर, सारणी *f*.—AQUAFORTIS, nitric acid आगपणी *n*.—AQUARIUS कुंभरास शिं *f*.

AQUILINE *a.* (*aquila*, an eagle) गरुडासारखा, गृधाकार; hooked अंकडीदार, वक्र; that has an a. nose गरुडनाक्या.

ARABIC *a.* आरबी.—*n.* आरबी भाषा *f*.

ARABLE *a.* (*arare*, to plough) लागवड कारण्यासारखी (जमीन), जिराईत; a. land नांगरलेली लागवडीची जमीन *f*.

ARBITER (*L.*) Law, तिहाईत, मध्यस्थ, पंच.

ARBITRABLE *a.* depending off the will इच्छाशीन; determinable ठाराव करण्याजोगा, निर्णनीय.—ARBITRARY *a.* absolute स्वतंत्र, मुख्यायर; मनास येहील तसा, ऐच्छिक; capricious लहरी; not governed by any fixed rules बेकायदा, बेबंद.—ARBITRARILY *ad.* मनास येहील तसे, मनपूत.—ARBITRATE *v.* पंचाईत मनसुर्वी क.—ARBITRATION तिहाईती *f*, मनसुर्वी *f*, लवादी *f*, पंचाईत *f*, मध्यस्थी *f*; निर्णय, विचार.—ARBITRATOR तिहाईत, पंच.

ARBOR (*arbor*, a tree) वेल किंवा फांचा पस-
रून केलेली छाया *f*, गुफा *f*, पर्णमंडप. -OUS
a. वृक्षसंबंधी; growing on trees झाडी-
वर वाढणारा: moss is a. -OUS a. झाडांचा
केलेला, वृक्षमय, झाडांचा (roof).

ARC (*arcus*, a bow) segment of a circle
परिवाच्या वरुलाचा भाग, कौस. -ADE, a series
of arches मंडपश्रेणी *f*. -ARCH कमान *f*, मेह-
राब *f*; the vault of heaven नभोमंडल *n*.
See ARC.— v. कमानदार क.— a. (Gr.
archos, chief) cunning धूर्त, बिलंद, अट्टल,
इरसाल; chief मुख्य, प्रधान, श्रेष्ठ. -ANGEL
पहिल्या प्रतीचा दूर, महादूर. -BISHOP
मुख्य धर्माधिक, सरपादी. -DEACON बिशप
पादीचा सहकारी. -DUKE युरोपांत किंत्येक मांड-
ळिक राजांची पटवी आहे.— ARCHER (*arcus*,
a bow) तीरकमानवाला, तिरंदाज, धनुर्धर.—
ARCHERY धनुर्धिद्या *f*, तिरंदाजी *f*. -ARCHE-
TYPE (Gr. -*tupos*, a form) मूलप्रत *f*, असल
n.— ARCHIPELAGO (Gr. -*pelagos*, sea)
ज्यात बहुत वेटे असतात असा समुद्र किंवा
जलाशय, 'आर्किपिलेगो.'— ARCHITECT (Gr.
tekton, workman) professor of the art of
building घर वैगैरे बांधण्याची विद्या जाणणारा,
शिल्पशास्त्री. -URE शिल्पशास्त्र *n*; work-
manship कारागिरी *f*, रचना *f*, घटना *f*:
the formation of the first earth being
a piece of divine a.

ARCHIVES *pl* (Gr. *archè*, government) दफत-
रखाना, जुने लेखठेवण्याची बागा *f*, दफतर *n*.

ARCTIC a. (Gr. *arktos*, a bear) उत्तर ध्रुवा-
कडील.

ARDENT a. (*ardere*, to burn) hot or burn-
ing जलाल, कडक, उष्ण, तलख, चणचणीत
(spirits, fever); having the appearance
of fire विस्तवा सारखा लाल (eyes); zealous
हौसदार, उत्सुक, उत्कंठित. -LY ad उत्सा-
हाने, उत्कंठने, कडकावून [in, for]. — AR-
DENCY, ARDOR, आंच *f*, तलखाई *f*; आग *f*,
गरमी *f*; हौस *f*, उत्साह.

ARDUOUS a. (*arduus*, high) उंच (paths);
difficult कठीण, मेहनतीचा, दुर्घट (task).
-LY ad. मेहनतीने, श्रमपूर्वक.

AREA (*L.*) any plane surface, as the floor
of a room, of a church or other building,
or of the ground मोकळी जागा *f*; Geom.
superficial contents of a figure क्षेत्रफळ *n*,
गर्भ; sunken space around the base-
ment of a building अंगण *n*; [Med. dis-
ease of the hair, in which it changes
color, but does not fall off].

AREFY v. (*arere*, to be dry, *facere*, to
make) सुकवणे, वाळवणे.

ARENA (arena, sand) area in the central
part of an amphitheatre, in which the
gladiators fought and other shows were
exhibited रंगभूमि *f*, मळभूमि *f*, तालीम-
खाना; fig. any place of public contest
अंगण *n* (in comp. रणांगण *n*); the middle
of a temple or other enclosed place
चौक; [sand in the kidneys]. -CREOUS a.
रेतीचा, रेवाळ, रेवट.

ARGENT a. (argentum, silver) रुप्याचा, रौप्य;
रुप्यासारखा चकचकीत (fields).

ARGIL (*argilla*, white clay) कुंभारमाती *f*,
पांढरी माती *f*. -LACEOUS a. चिकणमातीचा.

ARGONAUT (-*nauta*, a sailor) आर्गो नामक ग-
लवतात बसून सेनेरी लोंकर शोधायास जे गेले
होते खांतील एक असामी. -IC a. आर्गोनाट
संबंधी (story).

ARGUE v. (*arguere*, discuss) घाटणे, मथणे,
वादविवाद क.: the counsel argued the
cause before a full court; prove सिद्ध क.,
कारण-प्रमाण दाखवणे: the order visible in
the universe argues a divine cause;
persuade by reasons कारणे दाखवून खातरी
क., मन वळवणे: to a. a man into different
opinions.— i. reason वाद क., तकरार घेणे:
A argues in favor of a measure; with
वाद -वादविवाद क.: you may a. with your

friend without convincing him ; idle or empty *arguing* काथाकूट *f.* —ARGUMENT, a reason offered in proof, to induce belief, or convince the mind प्रमाण *n.*: a convincing a. of the existence of a Deity; the subject of a discourse भाषणाचा-संवादाचा विषय; controversy वाद, विवाद; abstract of a discourse, writing, &c. सार *n.* -AL a. वादसंबंधी, वादाचा. -ATIVE a. वादाचा, वादात्मक; given to argument वादी, तकरारी.

ARID *a.* (*arere*, to be dry) रखरखीत, रुक्ष, शुष्कः an a. waste. -ITY रखरखाट, रुक्षता *f.*

ARIES (*L.*) मेषरास *f.*

ARIGHT* *ad.* (*a* and *right*) नीट रीतीने, नीट, बरोबर.

ARISE* *v.i.* ascend वर चढणे : a cloud arose; come above the horizon उगवणे, उदय पावणे होणे; come up from one's bed or place of repose उठणे, निजून उठणे, वसन्या जाग्यावरून उठणे; originate उत्पन्न-उद्भव होणे; come into action उद्युक्त-प्रवृत्त होणे, उठणे; be visible दिसणे, उठणे: the waves a.

ARISTOCRACY (*Gr. aristos*, best, *kratos*, strength) a form of government, in which the supreme power is vested in the principal persons of a state थोर लोकांचे राज्य *n.*, कुलीनवर्ग प्रभुत्व *n.*, उमराई हुक्मत *f.*; the nobility or chief persons of a state बडेलोक *pl.*, उमराव.—ARISTOCRAT, one who favors aristocracy वडे लोकांच्या राज्याचा पक्षधारी. -IO, -ICAL *a.* वडे लोकांच्या राज्या संबंधी; वडे लोकांचा, उमरावांचा, उमराई (pride, manners).

ARITHMETIC (*Gr. arithmos*, number) गणित *n.*, अंशगणित *n.*, हिशेब *pl.*;—of fractions अपूर्णांक ग.;—of integers पूर्णांक ग.;—of known quantities व्यक्त ग.;—of unknown quantities अव्यक्त ग. -AL *a.* गणित संबंधी,

हिशेबाचा; गणितानुसार. -LY *ad.* गणिता प्रमाणे, हिशेबाने.—ARITHMETICIAN गणित्या, गणक, हिशेबी.

ARK (*area*, a chest) पेटी *f.*; a repository कोष, कोश; the large floating vessel in which Noah and his family were preserved during the deluge बलप्रलयाच्या वेळी नोहा व त्याचे कुटुंब यांचे जीत रक्षण झाले ती नौका *f.* (Gen. vi.).

ARM,* the limb of the human body which extends from the shoulder to the hand बाहु, हात;—from the shoulder-joint to the elbow भुजदंड, दंड;—from the elbow to the wrist हात; the branch of a tree फांदी *f.*, फांदडा, संधं;—of the sea खाडी *f.*, समुद्राचा फांटा; navigable a. तरती खाडी *f.*;—of a garment वाही *f.*; fig. power सामर्थ्य *n.*, वल *n* (Is. liii. 1);—of a math. figure भुज.—FUL,—of grass, &c. कवळ *f.*, वेंग *f.*, आडव *f.* -PIT बगल *f.*, कक्ष *f.*

ARM v. (*arma*, arms) furnish with arms हत्यारबंद-सज्ज क. [with, against, for].—i. हत्यारबंद होणे.—n. pl हत्यारे *n pl.*, शस्त्रे *n pl.*; exploits of war युद्धाच्या कथा *f.*; to be in a. लढाईस उठणे; to be under a. हत्यारबंद होउन लढाईस तयार असणे.—ARMADA Sp. लढाऊ गलबतांचा समुदाय.—ARMAMENT (*armare*, to arm) force equipped for war सेनाभार, फौजबंदी *f.*—ARMISTICE लढाईची तहकुबी *f.*, अवहार.—ARMOR, defensive arms for the body चिलखत *n.*, कवच *n.*; iron covering of ships of war लढाऊ गलबतांचे लोखंडी पत्रे *pl.* -ER maker of arms हत्यारे करणारा. -IAL *a.* शस्त्रसंबंधी.—ARMORY हत्यारे ठेवण्याची जागा *f.*, शस्त्रागार *n.*, शिलेखाना; a collection of arms शस्त्र-संग्रह समूह. —ARMY फौज *f.*, लढाकर *n.*, सैन्य *n.*; invading a. परचक्र *n.*; a host समुदाय, सैन्य *n.*

ARMILLARY *a.* (*armilla, a bracelet*) कंकणा-कृति.

AROMA (*L.*) सुगंध, सुवास. -TIC *a.* सुगंधित, सुवासिक; spicy मसाल्याचा, मसालेदार.—*n.*, सुगंध द्रव्य *n.*

AROUND* *ad.* (*a* and *round*) circularly गरगरा, चक्रवत्; on every side आजूबाजूस, असमंतात्.—*prep.* भौंवतालीं, सभौंवतीं.

AROUSE* *v.* (*a* and *rouse*) जागा-जागृत-प्रवो-धित क., चेतव्ये, चेव आण्ये.

ARRACK *Ar.* दारू *f.*

ARRAIGN* *v.* दोषारोपाचा जाब देण्यास कोर्ट-पुढे उभा क.

ARRANGE *v.* *F.* put in order व्यवस्थेने रचये, मांडये, बुळये; settle व्यवस्था बंदो-वस्त क. —MENT रचणे *n.*, &c.; व्यवस्था *f.*, बंदोवस्त; the state of being in order क्रम; settlement regular and systematic तोडजोड *f.*, निकाल; classification वर्गी-करण *n.*, वर्गावर्गी *f.*, विन्हेवारी *f.*: the Linnaean *a.* of plants.

ARRAY* *v.* place in order रचये, रगिने क्रमाने-व्यवस्थेने उमें क. वसविणे; deck पोशाकाचा थाटमाट क., अलंकृत क.; *Law*, set in order as a jury, for the trial of a cause खटन्याच्या चौकशी करितां जुरीस व्यवस्थेने वसविणे.—*n.* रचना *f.*, क्रम;—of troops सेनारचना *f.*, विहू, व्यूह; थाटमाट, बनाव, पोशाक.

ARREAR *F.* वार्फी *f.*; शिलक *f.*: the *arrears* of pay चटलेला पगार.

ARREST *v.* (-restare, to stay back) थांवणे, अटकाव रक्तमन क.; *Law*, take, seize, or apprehend by authority of law सरकारी हुक्माने धरणे-पकडणे [for, in].—*n.* कैद *f.*, नजरकैद *f.* बंदी *f.*, अटकाव; an issue of a. पकड समान *n.*; [*a.* of judgment, *Law*, the stopping of a judgment after verdict for legal cause.]

ARRIVE *v.* (-ripa, bank of a river) come in progress by water, or by travelling on land पोइचणे, पावणे; reach a point by progressive motion पर्यायाने येऊन पोहचणे, पावणे: to a. at a conclusion [from, at]. —ARRIVAL पोहचणे *n.*, आगमन *n.*

ARROGATE *v.* (-rogare, to ask) नसता अभिमान -आटयता बाळगणे, पोम दाखविणे: the pope arrogated dominion over kings.—**ARROGANT** *a.* अहंकारी, गर्विष्ठ, मगरूर.—**ARROGANCE**, -CY, गर्व, अभिमान, मगरी *f.*

ARROW* तीर, बाण; the feathered end of an *a.* पिस *n.*; practising *a.* तुक्का; barbed *a.* अकडीदार तीर. —ROOT तवक्किल *f.*

ARSENAL *Ar.* दारूगोळा वरे ठेवायाची जागा *f.*, तोफखाना, दारूखाना.

ARSENIC (*arsenicum*) सोमल, सोमलखार; sulphuret of *a.* हरताळ; red sulphuret of *a.* मनशीळ; white oxide of *a.* शंख्या-फटक्या सोमल. —AL, ARSENIOUS, *a.* सोमलाचा.

ARSON (*ardere*, to burn) the malicious burning of a dwelling-house or out-house of another man दाव्याने घर जाळण्याचा अपराध.

ART (*ars*) employment of means to accomplish some desired end युक्ति *f.*, हिकमत *f.*; a system of rules serving to facilitate the performance of certain actions कला *f.*; skill कसब *n.*, हुनर *f.*, जुगूत *f.*: man has the *a.* of managing his business to advantage; cunning युक्ति *f.*, कावा, कपट *n.*; fine arts मानसिकश्रमसाध्यकला *f. pl.* (गायन, कविता इ०); mechanical arts शारीरश्रमसाध्यकला *f. pl.* (शिवणे, भाडी घडणे इ०). —FUL *a.* कलेने केलेले, कृतिम; skilful निपुण, चतुर; cunning कावेबाज, धूर्त, कारस्थानी. —IST कारागीर, शिल्पी, हुनरबाज; professor of the liberal arts शिल्पशास्त्री. —LESS *a.* void of art अनाडी, मूर्ख; guileless साधा,

भोगा, निष्कपट, गरीब.—ARTIFICE कसब *n*, झूमि *f*, in a bad sense डाव, पेंच, फटवण *f*.—ARTIFICER कारीगर, शिवकार.—ARTIFICIAL *a.* कृतिने केलेला, कृत्रिम, आन्यनिक; खोटा, कपटाचा; cultivated लागवडीचा, लावला (grasses).

ARTERY (*arteria*) one of the vessels or tubes which convey the blood from the heart to all parts of the body धमनी *f*, नाडी *f*.—ARTERIAL *a.* धमनी संबंधी, नाडीचा (action); contained in an artery धमनीतला, नाडीगत (blood).

ARTICLE (*artus*, a joint) Gram. one of the parts of speech उपपद *n*; a single clause of an account कलम *n*, वाव *f*, रकम *f*; a point of faith श्रद्धाविषय, सिद्धांत; a particular commodity जिन्स *f*, चीज *f*; precise point of time क्षण, समय: in the *a.* of death;—in a magazine, newspaper मासिक वर्गे पुस्तकांतील किंवा वर्तमानप्रतील निवध, कलमवार मजकूर, 'आर्टिकल' *n*; particular one of various things नग, डागिना; *pl.*—of war लढाईचे कायदे *pl*.—*v.* stipulate ठाराव करार क.; draw up in articles कलमबंदी क. —ARTICULATE *a.* jointed सांधेला, संधियुक्त; distinctly uttered साफ, स्पष्ट, वार्गिदियुक्त (sound.)—*v.* साधे जोडणे, साध्याने जोडणे; स्पष्ट उच्चार क., मनुष्यासारखे शब्द सांधून बोलणे. -LY *ad.* कलमवार; स्पष्ट उच्चाराने, व्यक्त.—ARTICULATION साधा, संधा; Botany, कांडे *n*, पेर *n*; स्पष्टउच्चार.

ARTILLERY *F.* offensive weapons of war फैरून मारायाची युद्धापगेंगी शस्त्रे *pl* (1 Sam. xx. 40); gunnery तोफेची विद्या *f*; ordnance तोफखाना; great guns मोठाळ्या तोफा *f pl*; body of gunners गोलंदाज *pl*.

AS* conj. similar to सारखा, प्रमाणे, जसा, तसा; ye shall be *a.* gods; do *a.* you are bidden; while जेव्हा, तेव्हा, असता: he trembled *a.* he spoke; in the sense of proportion जसजसा, तसतसा, तितका तित-

का; for instance ब्रेंस, उदाहरणार्थ; *a.* if जसे काय, जणू काय; *a.* far *a.*, *a.* to त्याविषयी; *a.* well ही, सुद्धा; शिवाय; *a.* yet अजून, अयाप.

ASAFETIDA (-fætidus, fetid) हिंग,—the tree हिंगाचे झाड *n*; fine bright *a.* हिराहिंग.

ASCEND *v. i.* (-scandere, to mount) चढणे, वर जाणे, lit., fig.; as a star उगवणे, उदय होणे; rise, fig. उदय होणे, नांवारूपास चढणे [up, upon, from, to].—*t.* वर चढणे, चढणे. -ANT, superiority वरचढ *f*, वर्चस्व *n*; ancestor पूर्वज; Astron. उच्च *n*.—*a.* किंति-जावर, उदयंगत; वर्चस्वी, उत्तम, प्रबल. -ANCY चढ, शह, उपर *f*, प्रावल्य *n*, प्राधान्य *n*.—ASCENSION चढणे *n*, आरोहण *n*; उदय;—to heaven स्वर्गारोहण *n*; right *a.*, विषुवांश. -DAY, the anniversary of our Savior's ascension into heaven after His resurrection आमचा तारणारा मर्लन उठऱ्यावर आकाशात सदेह चढून गेला त्याच्या स्मरणार्थ (कित्येक खिस्ती मंडळव्या) जो दिवस पाळतात तो, "वर जाण्याचा दिवस."—ASCENT चढणे *n*, आरोहण *n*; the way by which one ascends चढाव, चढण *f, n*; the means of ascending चढण्याचे उपाय; *a.* and descent चढ उतार; steep *a.* उभासूल.

ASCERTAIN *v.* (-certus, certain) खचीत क.; find out for a certainty by trial अजमासून खचीत क.: to *a.* the purity of a metal. -ABLE *a.* निर्धार करायाचा जोगा, निर्धारणीय. -ED निर्धार केलेला, निर्णित, निश्चित. -MENT निर्धार क. *n*; शोध; निर्णय.

ASCETIC (*Gr. askein*, to exercise) one who practises undue rigor and self-denial in religious things विरक्त, तापसी; Hindu ascetics गोसवी, वैरागी, वानप्रस्थ. —*a.* विरक्त, तपेनिष्ठ.

ASCRIBE *v.* (-scribere, to write) attribute, as a cause कडे कारण लावणे, आरोपणे, ठेवणे: losses are often to be ascribed to impru-

dence; attribute as a quality गुण लावणे
देणैः to a. perfection to God.—ASCEIB-
ABLE a. लावायाजोगा, आरोपणीय.—ASCRIP-
TION n, आरोपणै n, आरोपण n, आरोप.

ASH * एक झाड आहे; आश झाडाचे लंकूड n.
ASHAMED a. (*a* and *shamed*) affected by
shame ओशाळा, लज्जित; confused by guilt,
or a conviction or consciousness of some
wrong or impropriety हिरमुसून गोंधळलेला
[of].

ASHES * *pl* earthy or mineral particles of
combustible substances remaining after
combustion राख f, रक्षा f, भस्म n; the re-
mains of the human body when burnt
चिताभस्म n.—ASHY a. राखेचा, भस्माचा;
ash-colored भस्मरंगी; filled with ashes
राखेने भरलेला.

ASHORE ad. (*a* and *shore*) on shore कि-
नान्यावर; to the shore कांठाकडे, तडीस;
on the land adjacent to water पाण्या ज-
वळच्या जिमिनीवर: the captain of the
ship remained a.; on the ground
भूमीवर किनान्यावर चढलेला: the ship was
driven a.

ASIAN a. (*Gr. asia*, eastern land; *Skr. ushac*, aurora) आशियाचा.—ASIATIC आ-
शिया खंडातला मनुष्य. —a. आशीया खंड-
संबंधी.

ASIDE ad. (*a* and *side*) on, or to one side ए-
कीकडे, बाजूस, आडवाजूस; out of the way
रस्त्याच्या बाहेर, मार्ग सौडून; to set a. रद्द
नामंजूर क.

ASININE, see under Ass.

ASK* v. (*Skr. ish*, to desire) request मागणे,
विनंती क.: a. counsel of God: require
मागणे: what price do you a.? inquire of
विचारपूस क.; put a question गऱ्ये, विचा-
रणे (John ix. 21).

ASKANCE, ASKANT, ASKEW, D., ASLANT a.
(*a* and *slant*) तिरक्स, आडवा, ओझरता;
to look a. काण्या डोक्याने पाहणे.

ASLEEP* ad. (*a* and *sleep*) झोप लागलेला,
निद्रिसत.

ASLOPE* ad. ढाळता, उतरता.

ASP (*aspis*) एक विद्युरी सर्प आहे.

ASPARAGUS (*L.*) नागदवण f (एक झाड आहे).

ASPECT (-*spicere*, to look) look आकार,
डौल, कटाक्ष, रूप n; particular appearance
of the face चेहरा, मुद्रा f, वदन n; severe a.
कठोर मुद्रा f; position तोँड n, लक्ष्य n, अभि-
मुख n, रोख: a house has a southern
a.; Astr. the situation of one planet
or star with respect to another दृष्टि f,
दशा f.

ASPERITY (*asper*, rough) खरबरीतपणा;
harshness of sound कर्कशपणा; sourness
अंबटपणा; moral ruggedness कर्कशपणा,
कडुक्खभाव; sharpness तीक्ष्णता f, तिखटपणा,
कडकपणा.

ASPERSE v. (-*spercere*, to scatter) कुप्यांडधेणै,
काजळी लावणे (a character).—ASPERSION
तुफान n, अपवाद; a sprinkling शिपडणे
n, शिंचन n.

ASPIRE v.i. (-*spirare*, to breathe) desire
with eagerness उमेद-आशा धरणे [to,
after]; ascend चढणे.—ASPIRING a. आ-
शा धरणारा, उमेदवार; हौसदार, महत्वाकांक्षी.—
ASPIRANT a. इच्छु, अर्थी: विद्यार्थी, धनेच्छु.—
ASPIRATE v. जोराने उच्चार क., महाप्राणोच्चार
क.: we a. the words *horse* and *house*.
—n. जोराच्या उच्चाराचा वर्ण, महाप्राण वर्ण.
—a. जोराच्या उच्चाराचा, महाप्राणाचा.—AS-
PIRATION जोराचा उच्चार, महाप्राण; आशा f,
आस f, लालसा; दम, उमेद f, हाव f.

ASQUINT ad. See ASKANCE.

Ass (*asinus*) गाढव m, n; a stupid fellow
गाढव, गद्दा, ठ.—ASININE a. गाढवाचा, गर्दभ
संबंधी; गाढवाच्या गुणाचा.

ASSAIL v. (-*salire*, to leap) assault हळा क.,
घाला घालणे [with, for]; attaek morally

आब्रूवर हल्ला क. -ABLE a. हल्ला करण्याजोगा, आक्रमणीय. -ANT हल्ला करणारा.

ASSASSIN *F.* one who kills, or attempts to kill, by surprise or secret assault मारेकरी, गुपथाल्या. -ATE *v.* घाल्याने-दग्धाने मारणे-जीव घेणे. -ATION गुपथात.

ASSAULT *v.* (*See ASSAIL*) हल्ला क.—*n.* a violent onset with physical means, as blows, weapons, &c, हल्ला, उचल *f*; *Law*, a. and battery मारमार *f*, दंडपास्थ *n*; a violent onset with moral means, as words, arguments, &c. आब्रूवर हल्ला क.

ASSAY *v.* *F.* परीक्षा क., कसोटीस लावणे [with, for].—*i.* यन्त्र क.: he assayed to go. —*n.* परीक्षा *f*, पारख *f*; of coin नाण्याची पारख *f*, नाणकपरीक्षा *f*; the substance to be assayed परीक्षेची वस्तु *f*; attempt यन्त्र, प्रयत्न. -ER, -MASTER धातूची परीक्षा करणारा, पोतदार.

ASSEMBLE *v.* (-simul, together) bring together एकत्र आणणे, एकवटणे; convene बोलावून जमवणे, मिळवणे.—*i.* जमा गोळा होणे; एकत्र जमणे-मिळणे-येणे [at, in, for, together].—ASSEMBLAGE जमाव, मेळा, समुदाय.—ASSEMBLY जमाव, मेळा, जमात *f*; a heterogeneously composed a. पंचमिसळ *f*; a religious society convened मंडळी *f*, धर्मसभा *f*; a legislative body राजसभा *f*, राजकार्याची सभा *f*; an a. of the learned पट्टी *f*. [*Mil.* a beat of the drum or sound of the bugle as a signal to troops to assemble]. -ROOM सभागृह *n*.

ASSENT *v.i.* (-sentire, to think) संमत-रुकार-अनुमत देणे.—*n.* रुकार, होकार, संमत *n* [to].

ASSERT *v.* (-serere, to join together) assert खचीतपणी-प्रतिज्ञेन बोलणे; maintain स्थापणे, प्रतिपादन क.: a system of doctrine, &c. उपपादन-उपपत्ति क., कैवार घेणे. -ION उपपादन *n*; ज्याविषयी खातरीचे भाषण केले

ते; positive declaration निश्चित वाक्य *n*; position advanced प्रतिज्ञा *f*, पक्ष, मत *n*; संभाळ, रक्षण *n*: a. of our rights.

ASSESS *v.* (-sedere, to sit) set, fix, or charge a certain sum upon, as a tax पट्टी कर वसवणे; fix the value of, for the purpose of taxation कर वसविण्या करिता किंमत ठरवणे; fix ठरवणे: to a. damages. -MENT पट्टी वसवणे *n*; सरकारी पट्टी *f*, कर; बुरीने नुकसानीची किंमत -अजमास ठरविणे *n*. -OR पट्टी वसवणारा; जमाबंदी करणारा; one who sits by another, as next in dignity सभासद; an assistant and adviser मदत-नीस, “आसेसर”; कर वसविण्या करिता जिनगी-ची किंमत ठरविणारा, “आसेसर.”

ASSETS *pl* (-satis, enough) property of a deceased person, subject by law to the payment of his debts and legacies मैयताचे कर्ज वगेरे फेडण्यापुरती त्याची जिंदगी *f*, मैयत जिंदगी *f*, जायदाद *f*; effects of an insolvent debtor or bankrupt, applicable to the payment of his debts नादार मनुष्याची पुंजी *f*; entire property of all sorts, belonging to a merchant or to a trading association व्यापान्याची किंवा व्यापाराच्या मंडळीची पुंजी *f*, भांडवल *n*, ठोकमाल.

ASSEVERATE *v.* (-severus, serious) शपथ-पूर्वक बोलणे.—ASSEVERATION शपथपूर्वक भाषण *n*.

ASSIDUITY (-sedere, to sit) उद्योग, व्यासंग, अभ्यास.—ASSIDUOUS a. उद्योगी, व्यासंगी, व्यवसायी; performed with constant diligence or attention झटून-लक्ष्य लावून केलेला (labor); attentive सावध, हुशार [at].

ASSIGN *v.* (-signare, to mark out) नेमून-लावून देणे (a limit); appoint for a particular purpose विशेष कामाकरिता नेमणे, नियोजणे; allot नावाने वाटा काढून ठेवणे;

Law, make over to another दुसऱ्याच्या स्वाधीन क. -सोपणे; transfer to, and vest in, certain persons, called *assignees*, for the benefit of creditors सावकारांस वांटून देण्याकरिता (जिंदगी) मुख्यारांच्या स्वाधीन क.; —a reason कारण लावणे -सांगणे [to]. —EE, a person to whom an assignment is made तैनाती; a person deputed by another मुख्यार, वकील; नादार जिंदगीची व्यवस्था करणारा, मुतालीक, 'असैनी' -MENT —of land जाहगीर *f*; on the revenues वरात *f*, तनखा *f*.

ASSIMILATE *v.* (-*similis*, like) सारखा -साढून क.; convert into a like substance सम-पदार्थ क.: food is *assimilated* by conversion to animal substances.—*i.* सारखा होणे; जिरणीस पडणे, पचणे.—ASSIMILATION सारखा करणे *n*, समीकरण *n*; सारखेपणा, समता *f*, अनुग्रुण ;—of food परिपक्ता *f*, विपक्त.

ASSIST *v.* (-*sistere*, to stand) मदत क. —ANCE सहाय *n*, कुमक *f*, मदत *f*. —ANT मदतनीस, हस्तक.— *a.* मदतीचा, सहायकारी कारक.

ASSIZE, Assizes *pl* (-*sedere*, to sit) tribunal न्यायसभा *f*, अदालत *f*; statute for determining weight or price निरखाचा कायदा; market rate बाजार निरख -भाव.— *v.* कायद्यांने दर -भाव ठरवणे -नेमणे; कराचा दर ठरवणे.

ASSOCIATE *v.* (-*sociare*, to join) join in company, as a friend संगत -सोबत करून देणे, जूठ घालून देणे: to a. others with us in business; unite in the same mass मिळवणे: particles of matter *associated* with other substances.— *i.* संगत -सह-वास क. होणे: congenial minds are disposed to a.— *a.* संयुक्त; joined in interest or purpose मिलाफी, सामैल, एक-चित्त; confederate संगनमति; संगती, जोडीचा;

an a. judge.—*n.* सोबती, भागीदार, साथी; a. in crime साग्या.—ASSOCIATION संयोग क. *n*, संयोजन *n*; connection गाठ *f*, प्रसंग, संबंध; संगत *f*, सोबत *f*; union संगम; union of persons in a company or society for some particular purpose सभा *f*, मंडळी *f*: a. for the advancement of science; a benevolent a.

ASSORT *v.* (-*sors*, lot) प्रत वर्ग लावणे; to furnish with all sorts सर्व प्रकार पुरविणे. —ING विल्हेवारी *f*. —MENT प्रत लावणे *n*, वर्गीकरण *n*; variety of the same kind एकाच जातीचा निरनिराळा प्रकार, थर: an a. of goods.

ASSUAGE *v.* (-*suavis*, sweet) soften हल्का -उपशम क. (pain, grief); mitigate शमवणे, थंडावणे, शातवणे.— *i.* उपशमन -शांत होणे; उतार पडणे, ओसरणे (Gen. viii. 1). —MENT समाधान *n*, प्रशमन *n*; उतार.

ASSUME *v.* (*assumere*, to take) take upon one's self आपणाकडे घेणे, अंगिकारणे; take for granted, or without proof प्रमाणावांचून घेणे; take in appearance वेष धारण क., मिथ्याप्रह क.: to a. the garb of humility.—ASSUMING मगरूर, अभिमानी, आढऱ्यतेचा. — ASSUMPTION आपणाकडे घेणे *n*, स्वीकरण *n*; प्रमाण वांचून घेणे *n*, प्रमाण-व्यतिरिक्तप्रहण *n*; false a. मिथ्याप्रहण *n*; the thing supposed प्रमाणा वांचून तिढ्या मानलेली गोष्ट *f*, कल्पना *f*; Logic प्रतिज्ञा *f*; —of a disguise वेषधारण *n*; taking a person up into heaven स्वर्गारोहण *n*; [Rom. Cath. and Gr. Churches, a festival in honor of the ascent of the Virgin Mary into heaven.]

ASSURE *v.* (-*securus*, secure) make sure खाचीत क.; render confident by a promise, declaration, or other evidence खातरी क., भरवसा देणे; embolden घेयं दिलासा देणे; insure तोट्याची हमी भरणे [to, for,

against]. —ASSURANCE अभयवचन *n*; अभयदान *n*, अभयप्रमाण *n*; promise भाक *f*, प्रतिज्ञा *f*, वचन *n*; firm persuasion दृढ़निश्चय, निर्धार, धडा (Heb. x. 22); intrepidity धारिष्ठ *n*: brave men meet danger with *a.*; impudence धिटाई *f*; trust in self उमेद *f*, दम, भरवसा; testimony of credit निशा *f*, खातरी *f*; तोटशाची हमी *f*. —ASSURED खातरी ज्ञालेला, निशंक, निभ्रात. -LY *ad.* निश्चयपूर्वक, निःसंदेह, निश्चये, खचित.

ASTERISK (*Gr. aster, star*) फुली *f*, चौकुली *f* [*]. —ASTERISM नक्षत्रगण.

ASTERN* *ad.* (*a* and *stern*) गलबताचे पिछाडीस.

ASTEROIDS (*Gr. aster, star, eidos, form*) मंगल अणि बृहस्पति यांच्या कलेमध्ये जे उपग्रह आहेत यांतला एक.

ASTHMA (*Gr.*) दमा, श्वास, धाप *f*. —TIC *a.* दम्याचा *n*, दम्यासंबंधी; affected by asthma धापकरी.

ASTONISH *v.* (-tonare, to thunder at) strike dumb with sudden fear, terror, surprise, or wonder चक्रित -विस्मित -दंग *k.* [with, by, at]. -ING *a.* विस्मित करणारा, चमकारिक, आश्वर्यकारक. —MENT आश्वर्य *n*, विस्मय *n*, अचंबा.

ASTOUND, see ASTONISH.

ASTRAY* *ad.* (*a* and *stray*) आडवाटेने, वाट • चुकून: before I was afflicted I went *a.* (Ps. cxix. 67); to go *a.* वहकणे; to lead *a.* वहकावणे.

ASTRIDE * *ad.* (*a* and *stride*) दोहोकडे पाय टाकून ठेवून, घोडेबसणी.

ASTRINGENCY (-stringere, to bind) तुरटपणा, संभक गुण.—ASTEINGENT *a.* binding संभक (medicines).—*n.* संभक औषध *n*.

ASTROLOGY (*Gr. aster, star, logos, a discourse*) art of judging of the influences

of the stars, and of foretelling future events by their position and aspects प्रश्न मुहूर्त ज्योतिषविद्या *f*, दैवप्रश्न, फलज्योतिष *n*. —ASTROLOGER शक्त्यागणक, दैवज्ञ.—ASTROLOGICAL *a.* फलज्योतिष संबंधी.

ASTRONOMY (*Gr. aster, star, nomos, a law*) the science which treats of the celestial bodies ज्योतिषशास्त्र *n*, खगोलविद्या *f*. —ASTRONOMER ज्योतिषी, खगोलवेत्ता.—ASTRONOMICAL *a.* ज्योतिष विद्येसंबंधी. -LY खगोल विद्येप्रमाणे, ज्योतिषशास्त्रानुसार.

ASTUTE *a.* (*astutus, cunning*) शाहाणा, धूर्त, चतुर [*in*].

ASUNDER *ad.* (*a* and *sunder*) वेगळा, अलग, पृथक; in comp. विः विछिन्न.

ASYLUM (*Gr. -sulon, plunder*) a place of retreat थारा, आश्रय, ठाव; an institution for the protection of the unfortunate अनायगृह *n*, धर्मशाळ *f*.

AT *prep.* near to जवळ, पासी; noting time क्षणीच; towards कडे: to aim an arrow *a.* a mark; *a.* the house घरी; *a.* the minute क्षणी; *a.* this time तक्षणी; *a.* last शेवटी; *a.* least निदान; *a.* leisure रिकाम्या वेळी; *a.* most फार केलें तर; *a.* night रात्री, रात्री; *a.* once एकदम; एकाएकी; एकदां; *a.* pleasure खुशी प्रमाणे; *a.* present तूर्त, हल्ली; *a.* random बेशिस्त; *a.* sight दरशी, देखत; *a.* the well विहिरीवर; *a.* war लढाईत गुंतलेला, लढाईवर; *a.* hand हाताशी, हाजर; *a.* all times सर्वदा, हरवडी.

ATHEISM (*Gr. -theos, god*) disbelief or denial of the existence of a God नास्तिक मत *n*, निरीश्वर वाद.—ATHEIST नास्तिक.

ATHIRST *a.* (*a* and *thirst*) तांहेला, तृष्णा.

ATHLETE (*Gr. aethlos, contest*) प्रैलवान, जेठी, मळयोद्धा.—ATHLETIC *a.* प्रैलवानाचा, मळ-

क्रीडासंबंधी; vigorous घट्टाकट्टा, जोरकस ;
a. exercise कसरत *f.*

ATHWART* *a. (a and thwart)* आडवा, मध्ये.—
ad. उफराटा, गैरशिस्त, अन्यायानें.

ATLAS (Gr.) नकाशांचे पुस्तक *n.*

ATMOSPHERE (Gr. atmos, vapor, sphaira, sphere) whole mass of aëriform fluid surrounding the earth वातावरण *n.*, मेघमंडळ *n.*—**ATMOSPHERICAL a.** वातावरण वात्वावरण संबंधी.

ATOM (Gr. atomos, uncut) an *ultimate*, indivisible particle of matter परमाणु, अणु, fig. anything extremely small लव, लेश; अतिसूक्ष्म पदार्थ. -IC, -AL *a.* परमाणूचा, परमाणुमय; परमाणुसंबंधी; सूक्ष्म, फार बारिक. -ISM, the doctrine of atoms; a system which, assuming that atoms are endowed with gravity and motion, accounted for the origin and formation of all things परमाणुवाद.

ATONE v. (at one) make reparation, compensation, amends, or satisfaction for an offense or a crime निस्तरणे, भरून देणे, बदलादेणे. -MENT मिलाफ, समेट (Rom. v. 11); निस्तरणे *n.*, निष्कृति *f.*; *Theol.* the expiation of sin made by the obedience and personal sufferings of Christ प्रायश्चित्त *n.* [for].

ATRABILIAN, ATRABILARIOUS, a. (atra bilis, black bile) affected with melancholy, which the ancients attributed to the black bile उदास, उदासवृत्तीचा.

ATRAMENTOUS a. (ater, black) शाईसारखा, कळा.

ATROCIOUS a. (atrox, cruel) अतिदुष्ट, धोर. -NESS उग्रता *f.*, कूरता *f.*, धोरणा.—**ATROCITY** महापाप *n.*, अतिदोष, धोरकर्म *n.*

ATTACH v. F. tie बांधणे; take by legal authority जम क., टांच लावणे;—to, win the heart of मन ओढणे, प्रीति स्नेह जोडून

धेणे; connect with जोडणे, लावणे; adhere चिकटणे; fig. apply लावणे, आरोपणे [to, for]. -ED जम केलेला, जम स्नेही, अनुरक्त, तत्पर, परायण, आसक्त; जडीव, लावलेला; युक्त, सळम, आरोपित. -MENT जमि *f.*; a. after judgment पक्की जमि *f.*; प्रीति *f.*, स्नेह, निष्ठा *f.*, आसक्ति *f.*

ATTACK v. F. assault चढून चालून जाणे, हल्ला क.;—insidiously गुमधाला घालणे; suddenly छापा घालणे; begin a controversy with (शब्दांमी अथवा लिहिण्याने) वाद-भांडण चालू क.; to a. in front आघाडी-मारणे [with].—*i.* हल्ला, घाला;—of a band of robbers दरवडा; first invasion चढाई *f.*, उचल *f.*

ATTAIN v. (-tenere, to hold) gain मिळवणे, संपादणे; equal वरोबरी क.—*i.* reach पोचणे, पावणे (Acts xxvii. 12); come or arrive, by an effort of mind संपादन -प्राप्त होणे (Ps. cxxxix. 6) [to, by]. -ABLE *a.* मिळवाया-जोगा, प्राप्त; येण्याजोगा, आगम्य; संपादाया-जोगा, साध्य. -MENT संपादणूक *f.*, प्राप्ति *f.*, उपलब्धि *f.*; that which is attained लाभ, सिद्धि *f.*; difficult of a. दुर्लभ; easy of a. सुलभ.—*pl* संपादित गुण.

ATTEMPEL, -ATE v. (-temperare, to soften) moderate by mixture मिसळ घालून माफक क.: to a. heat by a cooling mixture; soften नरम -हलका क.: to a. rigid justice with clemency; regulate कायद्यांत ठेवणे: a mind well *attemped* with kindness and justice; adapt जम जुवा बसविणे: arts *attemped* to the lyre.

ATTEMPT v. (-tentare, to touch) try यल-उद्योग क.; attack हल्ला क.: to a. the enemy's camp. —*i.* यल क.—*n.* यल, उद्योग; हल्ला.

ATTEND v. (-tendere, to stretch) be united to जडून लागून वसणे: a cold attended

with fever; go or stay with वरोबर जाणे किंवा राहणे; serve सेवा -चाकरी -खिजमत क.; be present हजीर -समीप -जवळ असणे; await बरोबर येणे -राहणे : happiness or misery attends us after death ;—as a physician औषध देणे; शोध -समाचार घेणे.—i. listen एकणे, लक्ष्य देणे (Ps. lxxxvi. 6); on, upon, wait on भक्ति -चाकरी सेवा शुश्रृष्टा क. [to, upon, on]. -ANCE हाजर असणे n, सेवा करणे n &c.; ध्यान n; अवधान n; चाकरी f, परिचर्या f, सेवा f; हजिरी f; retinue जिल्हा व f. -ANT दुज़न्या, खिदमतगार, अनुचर.—a. बरोबर असणारा.—ATTENT, -IVE a. सावधान, तत्पर, एकचित्त. -ION, लक्ष्य n, चित्त n, मन n;—to one object एकाग्रता f; act of civility बरादास्त f, ताजीम f, तवाजू f, समाचार, आगतस्वागत n: a. to a stranger.

ATTENUATE v. (-tenuare, to make thin) बारीक -पातळ कृश क.; break into very minute parts कोडून बारीक तुकडे चुरा क.—ATTENUEATION बारीक करणे n, कृशीकरण n.

ATTEST v. (-testis, witness) साक्ष देणे -घालणे; give proof of -चा दाखला -चे प्रमाण देणे: the ruins of Palmyra a. its ancient magnificence; call to witness साक्षीस ठेवणे.—-ATION साक्ष f, प्रमाण n.

ATTIRE * v. पोशाक घालणे, वस्त्र नेसवणे.—n. पोशाक, वेष, लिभास.

ATTITUDE (aptus, suited) posture ठाण-माण n, आसन n; position स्थान n, अवस्था f.

ATTORNEY F. one who is legally appointed by another to transact any business for him मुख्यार, मुनीम; a. at law वकील; power of a. वकिलातनामा, मुख्यारपत्र n.

ATTRACT v. (-trahere, to draw) ओढून घेणे, आकर्षण क.; allure मोहणे, भुलवणे [from, to, by, with]. -ION आकर्षण n; मोहन n, प्रलोभन n; a. of gravitation गुरुत्वाकर्षण शक्ति f; capillary a. केशाकर्षण n; pl मोहक

गुण. -IVE a. आकर्षण करणारा, आकर्षक; मोहक.

ATTRIBUTE v. (-tribuere, to give) consider as belonging -चा आहे असे मानणे -आरोपणे, घालणे (power, quality); give as due यथान्याय देणे: a. to God all the glory of the redemption; impute as a cause लावणे, आरोपणे.—ATTRIBUTION गुण, धर्म. — ATTRIBUTABLE a. कडे लावाया-जोगा, आरोपणीय, आरोप्य.—ATTRIBUTIVE n. विशेषण n.—a. वाच्य, विशेषक -LY ad. Gram. विशेषणरूपाने.

ATTRITION (-terere, to rub) झिजणे n, घरण n; waste by a. झीज f, घस f; Theol. grief for sin arising only from fear of punishment or feelings of shame भय -लज्जामूलक पश्चात्ताप.

ATTUNE v. (-tonus, tune) सूर लावणे -मिळवणे; make accordant जम -मेळ बसवणे [to].

AUBURN (albus, white) reddish brown पिंगट, सोनसळा; bright a. गोरा, भुरका, पांडुवर्णी.

AUCTION (augere, to increase) लिलाव n, लिलाम n. -EER लिलाव करणारा -वाला.

AUDACIOUS a. (audere, to dare) impudent उद्धट, धीट, निर्लज्ज; bold in wickedness दुष्टाई करण्यात धारिष्यावान -साहसिक; committed with, or proceeding from, daring contempt of law कायद्यास न जुमानून केलेला (crime). —NESS, AUDACITY उद्धटपणा, धीट्य n; धीटपणा, साहस n.

AUDIBLE a. (audire, to hear) capable of being heard ऐकायास योग्य, श्राव्य; loud enough to be heard ऐकू येईसा, कर्ण-गोचर [to]. — AUDIBLY ad. ऐकू येईसा, कर्णी पडेसा. — AUDIENCE एकणे n, अवण n; admittance to a hearing सुनावणी-ची मुलाखत f, कानावर मजकूर घालण्याची

भेट *f*; an assembly of hearers श्रोते *pl*, श्रोतेमंडळी *f*; a. chamber सुनावणीची जागा *f*, दिवाणखाना; श्रोते बसण्याची जागा *f*.—AUDIT *n.* examination तपासणी *f*; a final account हिंशेबाची शेवटची तपासणी *f*.—*v.* हिंशेब तपासून रुजू पाहून बार क. —OB हिंशेबाची तपासणी करणारा, तजकरीस; ऐकणारा, श्रोता. —ORY *a.* श्रवण संबंधी; having the power of hearing श्रवणशक्तीचा.—*n.* an assembly of hearers श्रोतेमंडळी *f*; a lecture-room पाठ सांगण्याची जागा *f*, पाठशाला *f*.

AUGEE* सामता, बरमा.

AUGHT* किंवित, काहां.

AUGMENT *v.* (*augere*, to increase) वाढविणे, वृद्धि *k.* [by, with]. —*n.* वृद्धि *f*, वाढ *f*; Gram. an increase of the quantity of the initial vowel आगम. —ATION वृद्धि *f*, वाढ *f*; Med. चढ, भरते *n.*

AUGUR (*L.*) शकुनपाहणारा, शकुन्याजोशी.—*v.* पूर्वी सुचविणे दर्शविणे.—*i.* शकुनावरून चिन्हावरून समजेण —अनुमान क. —ED प्रदर्शित. — AUGURY शकुनविद्या *f*; an omen शकुन.

AUGUST *a.* (*augere*, to increase) majestic मतापशाली, प्रभावशाली.—*n.* (from *Augustus*) इंग्रजी सालाचा आठवा महिना, शावण भाद्रपद. —NESS प्रताप; magnificence वैभव *n.* —*a.* आगस्तस बादशाहाचा न्या वेळेचा (age).

AUNT (*amita*) sister of one's father आत *f*, मावळण *f*; of one's mother मावसी *f*.

AURICLE (*auris*, ear) the external ear कान, कर्ण; one of the two muscular sacs situated at the base of the heart रक्ताशयाचा एक अवयव आहे.—AURICULAR *a.* कानाचा, कर्ण संबंधी; told in the ear कानात सांगितलेला, गुप्त (confession); known by the sense of hearing कर्णगोचर; *a.* evidence शब्दप्रमाण *n*; traditional कानोकानी आलेला,

कर्णपरंपरागत (traditions); आरिकल नामक रक्ताशयाच्या अवयवाचा.

AURORA (*L.*; *Skr. ushásh, auróra*) प्रहार *f*, अरुणोदय; *a.* borealis उत्तरेकडील प्रकाश; *a.* australis दक्षिणेकडील प्रकाश.

AUSPICE *a.* (*avis*, bird, *spicere*, to inspect) पक्ष्याच्या गतीवरून काढलेला शकुन; *pl* कृपादृष्टि *f*, नेकनजर *f*, आश्रय.—AUSPICIOUS *a.* शुभ, श्रेयस्कर; prosperous सभाग्य, यशस्कर (person); favorable प्रसन्न, अनुकूल; *a.* moment शुभलग्न *n*.

AUSTERE *a.* (*austerus*) severe करडा, कठोर, खरमरीत, निष्ठुर (master, look); sour आंबटाण, खट्टा (fruit).—AUSTERITY अंबटणा, खट्टेपणा; करडेपणा, खरमरीतपणा: *pl* तप *n*, तपश्चर्या *f*, देहदंडन *n*.

AUSTRIAL *a.* (*L.*) दक्षिणेचा कडचा (ocean, land).

AUTHENTIC, -AL *a.* (*Gr. authentes*) having a genuine original authority सप्रमाण, प्रमाणसिद्ध; genuine खरा, असल, वित्तीम, (paper, register); trustworthy विश्वासू, खातरीचा (writer). —ATE *v.* खरा *k.*, सप्रमाण —सत्य *k.* —AUTHENTICITY खरेपणा, असलपणा.

AUTHOR (*auctor*) creator उत्पन्नकर्ता, सृष्टा: God is the *a.* of the universe; the first mover प्रवर्तक; one who writes a book ग्रंथकर्ता कार. —ESS ग्रंथकरणारी *f*, ग्रंथकर्त्री *f*.

AUTHORITY (*do.*) legal or rightful power सत्ता *f*, अख्यार, अधिकार (*Matth. xxi. 23*); influence वजन *n*, चलती *f*, कदर *f*, भारदस्ती *f*: a magistrate of great *a.*; testimony साक्ष *f*, साक्ष *f*; the Gospels are our *a.* for the miracles of Christ; credibility खरेपणा, श्रद्धेयता *f*: an historian of no *a.*; received text आसवचन *n*; a precedent मागला दाखला लेख-उदाहरण *n*; [a decision of a court, an

official declaration, or an opinion, saying, or statement worthy to be taken as a precedent; also a book that contains them, or the name of the author].—AUTHORITATIVE *a.* प्रमाणाचा, सप्रमाण; imperative दबदब्याचा, दरायाचा, धनीपणाच्या डौलाचा. -LY *ad.* प्रमाण सांगून दाखवून, सप्रमाणतः; दाबाने.—AUTHORIZE *v.* give right to act करण्याची अखत्यारी मुखत्यारी देणे; make legal कायद्याने स्थापणे, कायदेशीर क., विधुक्त क. (a marriage); establish by authority विधि आचार प्रमाण चाल इ० कडून स्थापणे, विरहत क.: idioms authorized by usage; give authority, credit, reputation, or support to पुर्णीकरण क., पुरवणी क., संभाळणे (a report).

AUTOBIOGRAPHY (*Gr. autos*, self; and *biography*) आपणच आपला लिहिला वृत्तांत, आन्मचरित्र *n.*

AUTOCRACY (*Gr. -kratos*, strength) स्वतंत्रशक्ति *f.*; एकाच्याच हातांत कुल मुखत्यार, स्वाधिष्ठय *n.*, मुखत्यारी *f.*.—AUTOCRAT मुखत्यार राजा, समाट;—a title assumed by the emperor of Russia.

AUTOGRAPH (*Gr. -graphein*, to write) स्वदस्तूरचा लेख, स्वहस्ताक्षर *n.*

AUTOMATON (*Gr. -maein*, to move) आपोआप चालणारे यंत्र *n.*, स्वयंवह यंत्र *n.*

AUTUMN *n.* (*autumnus*) season between summer and winter खरिपाचे दिवस *pl.*, शरक्ताल; latter half उत्तराह्न; third stage तृतीयावस्था *f.* -AL *a.* शरक्तालाचा.

AUXILIARY *a.* (*auxilium*, aid) सहायकता, कुमकेचा.—*n.* साहायकारक क्रियापद; *pl.* foreign troops in the service of a nation at war युद्धमवृत्त सरकारच्या सहायार्थ परकी सैन्य *n.*, कुमकी लष्कर *n.*

AVAIL *v.* (-*valere*, to be strong) profit फायदा क.; one's self आपला फायदा करून घेणे; aid सहाय क., कार्मी उपयोगी पडणे: artifices

will not a. a sinner in the day of judgment.—*i.* कामास पडणे -येणे: this scheme will not a.—*n.* फायदा, लाभ, फळ *n.*; use प्रयोजन *n.*, उपयोग; *pl.* उत्पन्न *n.*, विक्रीचा पैसा. -ABLE *a.* उपयोगी पडण्याजोगा, कामाचा (funds); नपयाचा, लाभदायक; valid बळकट, प्रबल (plea).

AVALANCHE *F.* डोंगरावरून लोटत येणारी बर्फीची धोंड *f.*

AVARICE (*avarus*) दब्यलोभ, लेभ.—AVARICIOUS *a.* धनलोभी, लोभी, कृपण.

AVAUNT *int.* *F.* चलजा, नीघ.

AVENGE *v.* (-*vindicare*, to revenge) सुड उगवणे [by].—AVENGER सुड उगवणारा; “a. of his people” भक्तकाजैवरी.

AVENUE (*advenire*, to come to) a passage द्वार *n.*, मार्ग; a walk in a park or garden दुतर्फी झाडांचा रस्ता.

AVER *v.* (-*verus*, true) प्रतिज्ञेने-निश्चयाने सांगणे -बोलणे.

AVERAGE *F.* मध्यप्रमाण *n.*, वस्तान *n.*, शेरा.—*a.* सरस, मध्यप्रमाणाचा, सरासरीचा.

AVERT *v.* (-*verttere*, to turn) टाळणे, निवारणे, चुकवणे, फिरवणे [from].—AVERSE *a.* disliking कंटाळा त्रास करणाऱ्य; not favorable प्रतिकूल, पाठभोरा, विमुख [to].—AVERSION *n.*, कंटाळा, त्रास, तिटकारा; प्रतिकूलता *f.*, पराङ्मुखता *f.* [to, for].

AVIARY (*avis*, bird) पश्याचा शिकारखाना, पक्षिशाला *f.*

AVIDITY (*avere*, to long) अधाशीषणा, हवरेपणा, अतिलोभ.

AVOCATION (-*vocare*, to call) कामवरून बोलावणे *n.*; the business which calls aside काम *n.*, धंदा, बोलावणे *n.*

AVOID *v.* (-*vitare*) shun टाळणे, वर्जणे: a. bad company; Pleading, evade टाळणे, चुकवणे; annul रद क., खोडणे. -ABLE *a.*

टाळायाजोगा, परिहार्य. -ANCE खाग, वर्जन n; रद क. n.

AVOIRDUPOIS a. & n. F. साकर, तूप, गवत, दाणा वैगेर तोलण्याचे विलायती वजनाचा, नें वजन n. AVOUCH v. (-vocare, to call), See AVER. AVOW v. (vovere, to vow) confess frankly कबूल क., पटरी घेणे; declare openly उघड-पैणे बोलणे [to]. -AL कबूली f, अंगिकार, स्वीकार.

AWAIT v. (a and wait) wait for वाट पाहणे, मार्गप्रतीक्षा क.; be in store for करिता राखलेला असणे, च्यासाठीं तयार असणे: a glorious reward awaits the good.

AWAKE * v. (a and wake) wake जागा जागृत क.; put into action, or new life सचेतन क. —i. जागा-सावध होणे, उठणे. —a. जागृत, सावध, प्रबुद्ध. —AWAKEN v. उठवणे, जागा क. —ING जागाकरणारा, प्रबोधक (discourse, dawn). —n. जागा करणे n, उठवणे n; a revival of religion धर्मसंजीवन n.

AWARD * v. निवाडा फैसला करून देविणे.—n. निवाडा, फैसला, निर्णय; written a. हुक्मनामा.

AWARE * a. watchful सावध, हुशार; apprised माहितगार झालेला, विज्ञापित.

AWAY* ad. दूर, लांब; to go a. निषून जाणे; give a. देऊन टाकणे; I cannot a. with it माझ्यानें तें सोसवत नाहीं; a. with चल निष, चल; to make a. with मारणे, ठार क.

AWE* reverential fear धाक, दरारा, वचक f, आदरप्रयुक्त भय n. (Ps. iv. 4); to stand in a. of वचकणे. —v. influence by reverential fear धाक जरब बसविणे. -STRUCK a. धाक बसलेला, विस्मयकुल. —AWFUL a. धाकाचा, जरबेचा; भयंकर, घोर; worshipful, आदरनीय, पूज्य.

AWHILE* ad. (a and while) काही वेळ, अमळ, क्षणभर.

AWKWARD* a. —of persons अडाणी, हेंगाडा, अडमूठ, गवत्या; —of things ओवडधोवड,

बेढऱ्यूडैल; disagreeable नडीचा, गैरसोईचा, अडचणीचा.

AWL* चांभाराची आरी f.

AWN* कुसळ n, कुसू n.

AWNING Goth. चांदणी f, छत n, चांदवा.

AWRY* ad. तिरकस, तिरवा, वांकडा.

AXE, AX* कुन्हाड f.

AXIOM (*axioma*, that which is thought worthy) a self-evident and necessary truth प्रत्यक्ष प्रमाण n; maxim सूत्र n, वचन n. —ATICAL a. प्रत्यक्ष प्रमाण संबंधी.

AXIS (L.) AXLE, -TREE कणा, आंस, अक्ष, धुव.

AY* ad. होय, वरे, हो.

AYE* ad. सर्वदा, सतत, निरंतर.

AZIMUTH Ar. समकोण, समांश.

AZURE a. F. आकाशवर्ण, नीलवर्ण, अस्मार्नी रंगाचा. —n. नीलवर्ण, अस्मानी रंग.

B.

BAA वै n.—v. i. बैबावणे.

BABBLE v. Ger. prate like a child बोबडे बोलणे; talk thoughtlessly बकणे, दडन-दणे; make a constant murmuring noise, as a small stream running over rocks खलखलणे. —BABBLER बडबडया, वाचाळ, जल्यक; a teller of secrets जिभेचा हल्का, लुतरा; a bird, Timalia Malcomi कोकाटी f; the Bengal b. सातभाई f.—BABBLING वटवट f, बकबक f.

BABE Jr. तान्हेमूल n, बाल n.—BABY n. तान्हेमूल n, अर्भक n; a doll बाहुली f.—a. लहान बाळासारखा, बाल (eyes).

BABEL Heb. the name of a city in the land of Shinar, where the confusion of languages took place (Gen. xi. 9) गिनार देशांतील एका शहराचे नांव n; तेथें भाषांची मेळमेळ झाली; confusion बलबलपुरी f, बलबल f.

BABOON माकडांची एक जात आहे.

BACCHANAL, -IAN *n.* (*Bacchus*, the god of wine) दारूबाब, छाकटा, मद्यपि.—*a.* धामधुमीचा, धुमश्वकीचा.—BACCHANALS, BACCHANALIA दारू पिण्याचा उत्साह, पानेत्सव.

BACHELOR *F.* a man of any age who has not been married अविवाहित पुरुष, बालब्राह्मारी; person who has taken the first degree in the liberal arts, at a college or university पाठशाळेतील पीहिली पदवी ज्यास मिळते तो; [a young knight].

BACK* the upper or hinder part of an animal, from the neck to the loins पाठ *f.*, पृष्ठ *f.*; a broad high ridge पठार *n.*; the part opposed to the front पाठ *f.*, पृष्ठभाग: the b. of a book; hinder part of a thing पिछाडी *f.*, पाठ *f.*: the b. of an army; the thick and strong part of a cutting tool सुरी वैरे हतेराची पाठ *f.*; to turn the b. on one धिकारणे; to cast behind the b. विसरणे, क्षमा क. (Is. xxxviii. 17); to plough the b. पाठीवर धोड तुळ्ड ठेवणे, काचणे; to bow the b. दबणे, वैद्याणणे (Rom. xi. 10); behind the b. पाठीमार्गे, परोक्ष; on the b. of पाठक्ळी; to turn the b. on one पाठमोरा होणे, सोडणे; at the b. of, lit. fig. पाठीवर मार्ग.—*ad.* पाठीमार्ग, परत : to go b.; to a former state पहिल्या स्थितीस: to go b. to poverty; away from contact मार्ग, उलट (Matth. xxviii. 2); behind मार्ग : to keep b. a part; in return परतून, परत : give b. the money; towards things or times past परत, मार्ग : to look b. on former ages.—*v.* पाठीवर चढणे, स्वार होणे; strengthen by aid पाठ देणे -राखणे -उचलणे, पाठबळ देणे; cause to retreat माघारीं फिरवणे (oxen); furnish with a b. पाठ क. -लावणे (books); up पाठबळ देणे. माघारा फिरणे -जाणे: a horse refuses to

b.—*a.* मागला, मागचा (settlement); उलट, पाठीकडचा (action). -BITE *v.* censure, slander, reproach, or speak evil of, in the absence of the person traduced चहाडी -चुगली क. सांगणे. -BITER चहाड, चहाडखोर. -BONE पाठीचा कणा -दांडा, पृष्ठाधिथ, moral principle धैर्य *n.*, दृढनिश्चय *n.* -DOOR परसू *n.*, मागले दार *n.* -GROUND मागली जागा *f.*; the space behind the principal figures of a picture, scene, &c. चित्राच्या मागली जागा *f.*; a place of obscurity गळीकुर्चितली जागा *f.* -SIDE मागली बाजू *f.*, पृष्ठभाग. -SLIDE *v.* सदाचाराचा मार्ग सोडणे, विथरणे; [turn gradually from the faith and practice of Christianity]. -SLIDER पतित, सन्मार्गत्यागी (Prov. xiv. 14). -STAIRS *pl.* आडजिना. -WARD -WARDS, *ad.* पाठमोरा, पाठसमोरा; पाठीकडे -मार्ग; मागल्या काळाकडे, गतकाळी; by way of reflection चितन -मनन करून; from a better to a worse state विचलत, विथरत (in comp.); contrarily उलट्या क्रमाने, उलट. -WARD *a.* unwilling माघार -उलटधेणारा, नाराजी : b. to be slaves; dull मंद, मंदबुद्धि; coming after the usual time मागाहन येणारा, मागस (season); already past गेलेला, गत (year). -NESS नाखुशी *f.*, माघार *f.*; ढिलेपणा, सुस्थी *f.* -WATER धरून -कोऱ्डून ठेवलेले (धरणाचे) पाणी *n.*

BACON *F.* खारें केलेले डुकराचे मास *n.*; to save one's b. पागोटे बचावणे, अंगसुटका करून घेणे.

BAD *a.* (*Per. bad*) wanting good qualities, whether physical or moral वाईट, खराब, ओंगळ; injurious वाधक; unfavorable प्रतिकूल, अनिष्ट; vicious दुष्ट, दुर्गुणी, पापिष्ट; b. is often expressed in comp. by दुर, कु, कत; as दुर्जन, कुपथ, कदन; b. coin खोरे नाऱे *n.*; b. sign दुविन्ह *n.* -LY *ad.* वाईटरीतीने, वाईट. -NESS दुष्टपणा; वाईटपणा, वावेडपणा, वाधकता *f.*, &c.

BADGE* चिन्ह *n*, लक्षण *n*, बिरीद *n*, निशाणी *f.*

BADGER* एक जनावर आहे ; a person who is licensed to buy corn in one place, and sell it in another एका ठिकाणी धान्य विक्री घेऊन दुसऱ्या ठिकाणी विक्रयाची ज्याला परवानगी असते तो.—*v.* पार्टीस लागें, जीव-खाणे, त्रास देणे.

BAFFLE v. F. elude चुकवाचुकव -टाळाटाळ क.; defeat मोड क., लटपटविणे (a purpose) [by, with].

BAG* sack थेला, पोते *n*;—of money कसा, पिशवी *f*; sac in animal bodies containing some fluid कोश, पिशवी *f*; two-mouthed b. पडशी *f*; four-mouthed b. झोळणा ; b. with pockets चंची *f*, वाटवा ; treasure-b. of Government पोते *n*;—of musk मृगनाभ *f*; waterman's b. मसक *f*; [Com. a certain quantity of a commodity, such as it is customary to carry to market in a sack; as a b. of pepper.]—*v.* पिशवीत-पोत्यांत -गवसणीत घालणे; capture लढाईत घरणे (an army); load with bags पिशव्याचे ओङ्गे लादणे : a bee bagged with his honeyed venom.—*i.* झोल कुगारा येणे. —**GAGE**, the luggage of an army खेलखाना, बाजारखुणगे *n*;— of any traveller बाडविछाना, सामान *n*. —**PIPE** नागसुरासारखे एक वाय आहे, सनई *f* resembles it in sound, but not in appearance.

BAGNIO It. bath नहाणघर *n*, हमामखाना; brothel वेश्यालय *n*.

BAIL v. (bajulare, to bear a burden) set free on security जामीन घेऊन सोडणे; deliver, as goods in trust, for some special purpose विश्वासावर माल हवाली क.: to b. goods to a carrier.—*n.* security given for the release of a prisoner जामीनकी *f*; person who procures the release of a prisoner from the custody of the officer arresting him, or from imprisonment, by becoming surety for his

appearance in court जामीन; b. for appearance हजारजामीन, दर्शनप्रतिभू ;— for pecuniary surety मालज्ञा० ;— for good conduct फैल-खातरज्ञा० .—**ABLE a.** जामीन घेण्याजोगा (an offence);—of persons जामीन घेऊन सोडण्याजोगा (a person).

BAILIFF F. a sheriff's deputy, appointed to make arrests, collect fines, summon juries, &c. नाझरन्या हाताखाली० एक कामदार आहे, वर्तक; overseer or under-servant on an estate कारभारी, चौकसनीस.

BAIT v. Icel. put on or in, as on a hook or in an enclosure, to allure fish, fowl, and other animals into human power घास-अमिष लावणे ; give portion of food and drink to, upon the road वाटेवर (जनावरास) दाणापणी देणे.—*i.* कुत्तरओढ तोडातोड हाल हाल क.—*n.* आमिष *n*, घास, लालूच *f*; temptation पेंटीचा खडा, प्रतिलोभन *n*, गूळखोबरे *n*

BAIZE (perhaps from Base) लॉकरी पट्ट.

BAKE* v. भाजणे ;—by fire अमिषुट देणे; by the sun सूर्यपुट देणे; harden by cold थंडीने कठीण क.: the earth is baked by frost.—*i.* भाजणाराचे भट्याच्याचे काम क., भाकरी भाजणे : she washes and bakes; dry and harden in heat उष्णतेन वाळून कठीण होणे, भाजणे : the ground bakes in the hot sun.—**BAKER** भाजणारा, रोटीवाला.—**BAKERY** रोटी तंदूरखाना, 'बेकरी' *f*.

BALANCE (bis, twice, lanx, scale) तराजू *f*, ताजवा ; just proportion समतोलपणा : the b. of power; the excess on one side वरतवळा, शिलक *f*: the b. of an account; estimate अजमास; beam of a b. दांडी *f*; dish of a b. पारडे *n*; false b. दोडदांडी *f*; fraudulent turn of a b. in weighing झोका ; tongue of a b. कोटा ; inclination of an equal b. पासंग *n*;—of an account शिलक बाकी *f*; b. brought forward ओढण *f*; b.) for

or against) on a tradesman's books खाते-बक्की *f*; b. -sheet शिलकबंद ; dead b. मुडति बाकी *f*; to settle a b. बाकी पूज क., चुकविणे ; b. payable फाजील *f*; a sign of the zodiac तूळरास *f*; an impartial state of the mind in deliberating समान चिन्तवृत्ति *f*, विवेचन *n*.—v. तोलणे, वजन क.;—an account शिलक झाडा काढणे उतरणे, जमालर्च पाहणे ; scales पासंग बांधणे क.; समतोल क.; अजमास काढणे पाहणे : b. the good and evil of things.—i. समतोल असणे: the scales b.; hesitate गुटमळणे, नानू क.

BALCONY *It.* गच्छी *f*.

BALD *a.* Sp. destitute of the natural or common covering सुना, मुंडा, बुचा, उवडा, नागवा; as of the hair टक्कल पडलेला; inelegant अपौढ, असंस्कृत (translation).-HEAD टक्कला. -NESS टक्कल *n*; बुचेपणा, सुनेपणा. -PATE *n.* टक्कल *n*, डोई *f*, मुंडमस्तक *n*.—*a.* टक्कलडोयीचा, टक्कल्या.

BALE *F.* गळा, बस्ता, दिंड *n*; strap of a b. दाटणी *f*; wrapper of a b. बारदान *n*, बासन *n*.—v. गळा बांधणे ; free from water by dipping पाणी उपसर्णे (a boat)—*n.* अनर्थ, दुःख *n*. -FUL *a.* अनर्थाचा, संकटाचा; destructive नाशकारक (enemies); full of grief दुःखभरित, खिअ (eyes).

BALK * a ridge of land left unploughed between furrows, or at the end of a field वरळ *f*, खावडे *n*; a great beam बहाल *n*; disappointment निराशा *f*, आशाभंग.—v. नांगरण्यांत वरळ राखणे-सोडणे; टोला देणे, ठकविणे, आशाभंग क.

BALL *Ger.* a round body पिंड, गोळी *f*, गोळा;—of the eye बुबूळ *n*, अक्षिगोल; a bullet गोळी *f*, गोळा;—of the earth पृथ्वी-गोल; fire-b. अग्निगोल, उल्का *f*;—of thread गुंडी *f*;—of medicine गुटिका *f*, गोळी *f*;

a game चेंडू, कंटक.—*v. i.* घोड्याच्या पायावर वर्फाचे स्मोचे गोळे होणे : the horse-balls.

BALL (*Gr.* *ballein*, to toss) a social assembly for the purpose of dancing नाच, 'बाल'.

BALLAD *F.* लावणी *f*, तुमरी *f*, ग्राम्यगीत *n*.—SINGER शाहीर. -MONGER लावण्या विकणारा.

BALLAST *D.* any heavy substance, as stone, iron, &c., placed in the hold of a vessel, to sink it in the water to such a depth as to enable it to carry sufficient sail without oversetting निलीम *f*, निरीम *f*; gravel, broken stone, &c. laid in the bed of a railroad लोखंडी रस्यावरली खडी *f*.—v. निलीम भरणे; खडी टाकून मजबूत कठीण क.

BALLOON *F.* a bag made of silk or other light material, and filled with hydrogen gas or heated air, so as to rise and float in the atmosphere आकाशयान *n*, विमान *n*, 'बलून'; *Chem.* कांचिचे ग्राहकपात्र *n*.

BALLOT *F.* a ball used in voting संमत गुटिका *f*, चिठ्यानीं संमत देणे *n*.—*v. i.* लेखन-द्वारा गुप्त संमति देणे.

BALM (*Gr.* *balsamon*) एक सुगंधित झाड आहे; any fragrant ointment सुगंधित उटणे *n*; anything which heals, or which mitigates pain उपशमक औषध *n*.—BALMY *a.* सुगंधि;—of slumbers गोड, सुखाचा; उपशमक.—BALSAM सुगंधिक उटणे *n*; common b. तेरडा.

BALUSTER *F.* कठड्यांतलागज, गराद *f*.—BALUS-TRADE कठडा, कठारा.

BAMBOO *Malay.* वेळू, वंश, कळक, वांवू; clump of bamboos वेट *n*; manna of the b. तवकीर *f*; efflorescence of the b. मेळ.—v. बाबूने मारणे.

BAMBOOZLE *v (?)* फसविणे, धनुरा दावविणे, नखांबोटावर खेळविणे [Low].

BAN *F.* a public notice जाहीरनामा; inter-diction मनाई *f.*, निषेध ; a curse श्राप *pl.*; notice of a marriage proposed, or of a matrimonial contract, proclaimed in a church, or other place prescribed by law, that any person may object, if he knows of any kindred between the parties, of any pre-contract, or other just cause why the marriage should not take place लग्नाचा जाहीरनामा.

BAND* a fillet पट्टा, पट्टी *f.*, बंधन *n.*; means of union between persons लग्नबांध, संबंध ; a company of persons united in any common design, especially a body of armed men जूट *f.*, मंडळी *f.*, थवा, तांडा ; हत्यारबंद लोकांची टोळी *f.*; encompassing belt आटा, आळा, कडे *n.*—of musical instruments वाजा, नगारखाना ;—of dancing girls and musicians कळवंतर्णीचा ताफा.—*v.* पट्टीने बांधणे, वेष्टणे ; जुटणे, जथणे.—*i.* एकहोणे, कट क. —*AGE n.* पट्टी *f.*, बंधन *n.*—*v.* पट्टीने बांधणे, पट्टी बांधणे.

BANDICOOT *Ger.* घूस *f.*

BANDIT *It.* दरवडेखोर, लुटारू, वाटमाझा.

BANDY *F.* a club for striking a ball at play दांडू ; — the play इटीदांडूचा खेळ.—*v.* beat to and fro इकडून तिकडै तिकडून इकडे फेंकणे, टोलवाटोलव क. ; exchange अदलावदल क., देणे घेणे : to b. hasty words.—*LEGGED a.* फेंगडया पायांचा.

BANE* poison of a deadly quality जालीम विष *n.*; any fatal cause of mischief, injury, or destruction नाशाचे मूळ *n.* -धर *n.*: vice is the b. of society. —*FUL a.* विखारा, विषयुक्त ; नाशक, धातक.

BANG *D.* दणका, रपाटा, खणका.—*v.* beat, as with a club दणकावणे, कडकावणे ; thump धडका ठकर मारणे.

BANIAN (*Skr. banik*, merchant) वाणी, बनिया ; the Indian fig tree वडाचे झाड *n.*, वड ; a morning gown कुडती *f.*, 'बन्यान' *n.*

BANISH *v.* *F.* condemn to exile हृषपार करण्याची शिक्षा ठरवणे, देशपार क. ; drive away हाकून घालवून देणे, काढून टाकणे ; to b. all offence [from, to]. —*MENT* देशपार क. *n.*, देशवहिष्कार.

BANK* a ridge of earth raised above the surrounding level बांध ; side of a watercourse तड, तीर ; shoal भाट, भाटी *f.*, लाग ; *Com.* an establishment for the custody, or the loaning, exchange, or issue, of money, and for facilitating the transmission of funds सावकारी दुकान *n.*, पेटी *f.*, ठेवपेटी *f.*, 'ब्यांक' *f.*; company of persons concerned in a bank पेटीवाले *pl.* —*ER* सावकार, हुंडीवाला. —*ING n.* सावकारी *f.*—*a.* सावकारीवा, ब्यांकेचा (operations). —*NOTE*, a promissory note issued by a bank पेटीवाल्याची देखतहुंडी *f.*, 'ब्यांक नोट' *f.* —*RUPT* (*-ruptus*, broken) दिवाळे निघालेला, नादार. —*CY* दिवाळे *n.*, नादारी *f.*

BANNER *F.* a military ensign बावटा, झेंडा धज ; a streamer पताका *f.*

BANQUET *F.* a feast मेजवानी *f.*, भोजनोत्सव —*v.* मेजवानी क. — *i.* खाण्यापिण्याची चैन घमंडी क. —*ING-ROOM* रंगमहाल.

BANTER *v.* *F.*? उपहास थट्टा क.—*n.* थट्टा *f.* मस्करी *f.*, विनोद.

BANTLING *Ger.* लहान मूल *n.*, चिट्ठिंग *n.*

BAPTIZE *v.* (*Gr. baptēin*, to dip in water) administer the sacrament of baptism to -ला बासिस्मा देणे, चा बासिस्मा क.—**BAPTISM**, the application of water to a person, as a sacrament or religious ceremony, by which he is initiated into the visible church of Christ खिस्ती

मंडळीत प्रवेश करणारास जो जलसंस्कार करितात तो, 'बासिस्मा' -AL a. बासिस्मा संबंधी. — BAPTIST बासिस्मा करणारा; [applied to John, the forerunner of Christ; one who denies the doctrine of infant baptism, and maintains that baptism ought to be administered only to adults or believers by immersing the body in water]. -ERY बासिस्मा देण्याची जागा f.

BAR n. F. a long piece of wood or metal, used for various purposes, but especially for a hindrance गज ;—of metal कांब f, लगड f; a barrier अटक f, अडकाठी f; —of a door अडसर, अर्गळा f; of a railing, window गराद f; —a bank at the entrance of a harbor नस्त n, वारा, दांडा; place in court where prisoners stand कोर्टीन कैदी उभे राहण्याची कठडेबंद जागा f; the railing that incloses the place which counsel occupy in courts कोर्टीन वकील लोक बसण्याची कठडेबंद जागा f; [at the b. of the court, in open court]; the whole body of lawyers licensed in a court कोर्टीनील सनदी वकिलाची मंडळी f; any tribunal न्याय धर्मसभा f: the b. of public opinion. —v. अडसर घालणे (a door); अटकाव क., अडविणे : b. the entrance of evil; the statutes b. my right; the laws b. the use of poisoned weapons. —BARRICADE, a fortification made in haste to keep off an attack कच्ची तटबंदी f.—BARRIER, a stockade मेट्टेकोट, लकडकोट; a fortress or fortified town on the frontier of a country सरहदी वरला किळा किंवा तटबंदीचा गांव; obstruction अडकाठी f, अटकाव; boundary हट f, मर्यादा f.—BARRISTER कोर्टीनला वकील, 'बारिस्टर'.

BARB (*barba*, beard) a crooked point अंकडा, कांटा; beard कुसू n, कुसळ n.—v. (तिरास गळास) अंकडा-उलट कांटा लावणे; clothe, as a horse, with armor घोड्यास सशस्त्र सज्ज क. -ER हजाम, न्हावी.

BARBAROUS a. (*barbarus*) savage रानटी, जंगली; cruel निर्दय, क्रूर; coarse हेंगाडा, अपशब्दाचा. — BARBARIAN रानटी माणूस; निर्दय, खाटीक.—BARBARIISM रानटीपणा; निर्दयपणा; भाषेचा अशुद्धपणा; a. b. कानडे n, रांगडे n, अपशब्द.—BARBARY रानटीपणा; क्रूरपणा.

BARD, *Gael.* a poet and singer among the ancient Celts भाट, पोवाडे गाणारा, चारण; a poet कवि.

BARE* a. naked उघडा, नागवा, खुला; with b. feet अनवाणी; with the head uncovered from respect बोडका; unadorned सुना, मुंदा, साधा; empty रिकामा, रिता (treasury); mere नुस्ता, केवळ (words); much worn जीर्ण झालेला, जुना(liveries).—v. उघडा नागवा क. (the breast). -BONE a. रोडका, मुदामदेव; to become *barebones* सांपळा वळणे. -FACED a. not masked उघड्या तोंडाचा; shameless निलाजरा, निर्लज्ज. -HEADED बोडका. -LY ad. केवळ, मात्र, निस्तूक.

BARGAIN (*barka*, boat) an agreement between parties concerning the sale of property विक्रीचा ठराव; an agreement of any kind कबूलात f, बोली f, ठराव; a gainful transaction किफायतीचे काम n; to strike a bargain टाळी देणे, हातावरहात मारणे.—v. विकणे, खंडणे: A bargained away his farm.—i. करार क., ठरावणे [for, with].

BARGE D. a pleasure-boat किडानीका f, ऐषआरामाची बोट f; a large boat for the conveyance of passengers or goods पडाव.

BARK D. the rind साल f, लचा f; inner b. अंतसाल f; Peruvian b. एक औषधी आहे.—v. साल काढणे, सोलणे.

BARK * कुच्याचे भोकणे n.—v. भोकणे; clamor गलबला कलकल क.

BARK, BARQUE, F. लहान गलबत n, 'बारकस' n.

BARLEY * जव, सातू. -CORN सातूचा दाणा, जव; about the third part of an inch in length यज्व. -SUGAR कोरडी साकर उण्ण करून तिचा रस झाल्यावर तो तसाच निवूँ दिला द्याणजे तिचा जो पिवळा कांचरूप गोळा बनतो तो, 'बालिंशुगर' f.

BARM * सातूर्या दारूवरची साय f.

BARN * धान्य, गवत, ताग इ०चे कोठार n.

BARNACLE F. खुबा, खुबडी f.

BAROMETER (*Gr. baros, weight, metron, measure*) an instrument for measuring the weight of the atmosphere वायुभार-मापक यंत्र n.

BARON F. विलायतेंत एक बडे लोकांची पदवी आहे [barons of the exchequer, the five judges who try cases between the king and his subjects relating to the revenue]; b. of beef गायीच्या कासेचे मास n, गांपृष्ठ भाग. -ESS बारन पदवीच्या गृहस्थाची पली f. -ET बारनच्या खालची एक पदवी आहे.

BARRECK Sp. शिपाई लोक राहण्याची चाळ f, 'बराक' f, n.

BARREL F. wooden cask पिप n, पिंप n; tube of a gun बंटकीची नवी f.—v. विपांत घालणे ठेवणे भरणे.

BARREN * a. unprolific वांदा, वंध्या;—land नापिक, उखीर; unaffected उदास, निस्पृह (spectators). -NESS वांझपणा, वंध्यत्व n.

BARRICADE, See under BAR.

BARROW* a small carriage moved by the hand हातगाडी f; a hog डुकर; a mould मातीची रास f-चा ढिगार.

BARTER F. साटेलोटे n, मोबदला, विनिमय.—v. साटेलोटे क.

BASALT (*basaltes*) एक कठीण काळा पाषाण आहे.

BASE (*basis*) the bottom तळ, पाया, बूढ n;—the pedestal of a statue वैठक f,

बसक f, पात्र n;—of a vessel पडवी f; *Mus.* the gravest male voice घोर, धूम; *Chem.* the principal element of a compound मिश्रपदार्थातील मुख्य तळ n; *Geom.* the line constituting that part of a figure on which it is supposed to stand भूमि f; *Mil.* a tract of country protected by fortifications, or by natural advantages, from which the operations of an army proceed युद्धप्रसंगी सैन्याच्या रक्षणार्थ ज्या जागी तटबंदी करून तेथून पुढे लढाईचे काम चालवितात ती जागा f; a rustic play वाष्पवकरी f.—**BASS** तंतुवाद्याचा खरजसूर, नीचसवन f. -RELIEF, sculpture whose figures do not stand out far from the ground on which they are formed प्रतिछाया f.—**BASSOON**, a wind instrument भौंबारा.—**BASE** a. (*basis*) mean हलका, नीच, उणा; of humble birth and low degree हलक्या कुळात जन्मलेला; of illegitimate birth बटकीच्या पोटचा; low in value उणाव, हीन (metals); illiberal कृपण; not classical असंस्कृत, मारूत : b. Latin.

BASHFUL a. F. having a downcast look अघोमुख दृष्टि; very modest लाजाळू, लाजरा, भिडस्त; sheepish मेंग्या, गायतोड्या.

BASIL (*Gr. basilikos, royal*) तुळस f; sweet b. सबजा; common b. रानतुळस f.

BASIN F. a hollow vessel to hold water, for washing, and for various other uses तस्त n; any hollow place containing water हौद, कुंड n, खाडी f, इ०;—for ships गोदी f; a hollow place बसक f.

BASK v. D. ऊन देणे, उनात ठेवणे.—i. उनात बसणे, ऊन खाणे, तिरेपेस बसणे.

BASKET W. टोपली f, पाणी f, दुरडी f, पेटारा. -HILT, the hilt of a sword to protect the hand खोबळा.

BASS, See under BASE.

BASTARD *F.* दासीपुत्र, अकरमाशा.—*a.* राखेच्या पोटचा, मंगळीचा; spurious कृत्रिम, खोटा; [Print. abbreviated, as the half-title on a page preceding the full title-page of a book].

BASTE *v.* *Sw.* cudgel चेंचणे, कुंदीकाठणे; [sprinkle flour and salt and drip butter or fat on, as on meat in roasting].

BASTE *v.* *F.* sew slightly टाचे मारणे.

BASTINADE *F.* सोटेमार, टोणपेमार.—*v.* सोटाळणे, चेंचणे, चोपणे.

BASTILE *F.* किला, गढी *f.*

BASTION *F.* बुर्लज; fortress of four *bastions* चौबुर्जी *f.*

BAT* a heavy stick दंडूका, सोटा; in playing a ball दांडू.—**BATON** सोटा, दांडा, गदा *f.*

BAT *O. E.* पाकोळी *f.*; wild b. वडवाषूळ *n.*—**FOWLING** रात्री पक्षीधरण्याचा एक प्रकार आहे.

BATCH* quantity of bread baked at one time घाणा, भट्टी *f.*; any work dispatched at once एकरास *f.*, एकहात.

BATE* *v.* abate कमी क., उतरणे; leave out सोडणे, गाळणे.—*i.* कमी होणे, उतरणे [of].

BATING *prep.* सोडून, वजा करून.

BATH* place to bathe in ज्ञानाची जागा *f.*, न्हाणी *f.*; a house for bathing न्हाणधर *n.*, हमामखाना; immersion in a bath स्नान *n.*; a Hebrew measure एक कैली माप आहे; [Order of the B., a high order of British knighthood, composed of three classes, viz., Knights Grand Crosses, Knights Commanders, and Knights Companions]; cold b. शीतोदकस्नान *n.*; tepid b. कोण्ऱजलस्नान *n.*; warm b. कवोण्ऱजलस्नान *n.*; hot b. उण्ऱबलस्नान; shower-b. धारास्नान *n.*; medicated b. औषधी वाफारा; hot-air b. उण्ऱ हवेची ऊब *f.*—**BATHE** *v.* न्हाणधरात अंघूळ घालणे, नाहणे; suffuse with a liquid ओला क., नाहणे, माखणे: her bosom bathed

in blood.—*i.* अंघूळ क.—**BATHING** अंघूळ *f.*, स्नान *n.*

BATTALION, See under BATTLE.

BATTEN* पुष्ट क., खुराक चारून माजवणे;—land खत घालून सुधिक क.—*i.* पुष्ट होणे, माजणे.—*n.* a piece of board, or scantling, of a few inches in breadth, used for various purposes चिरखांब, कडी *f.*

BATTER *v.* *F.* beat with successive blows दणके देणे, खोमलणे, टोकणे; attack with artillery तोफांचा मारा चालविणे.—**BATTERY** धके मारणे *n.*; *Mil.* any place where cannon or mortars are mounted, for battering a fortification or attacking an enemy मोरचा; disposition of batteries मोरचेबंदी *f.*; an apparatus for generating galvanic electricity विद्युत उत्पन्न करण्याचे यंत्र *n.*; *Law*, the unlawful beating of another कायद्याविरुद्ध दुसऱ्यास मारणे.—**BATTERING RAM** धका देऊन भित वैगरे पाडण्याचे यंत्र *n.*

BATTLE *n. F.* लढाई *f.* युद्ध *n.*; a drawn b. ज्या लढाईत कोणत्याही पक्षास जय मिळत नाहीं ती, कच्ची लढाई *f.*; a pitched b. ज्या लढाईत सैन्य पूऱीच बंदोबस्तानें उमें केलेले असते ती; to give b. लढाई देणे, मिडणे; mingled b. तुमुलयुद्ध; b.-cry सिहनाद; field of b. रणभूमि *f.*; brave in b. रणधीर; the tumult of b. रणधुमाळी *f.*—*v.* युद्ध क., लढणे, मिडणे [with, for, against].—**ARBay** सैन्यरचना *f.*, व्यूह.—**MENT** जंग्याची भित *f.*—**AXE** परशू, फरश.—**BATTALION** पलटण *n.*, *f.*

BAUBLE *F.* नकली दागिना.

BAWD *F.* कुटण्या, कुटीण *f.*

BAWL* *v. i.* cry out with a loud, full sound गळा काढून शिरा ताणून बोलणे, मोठ्यांने ओरडणे; cry aloud हेल काढून रडणे, बोबलणे, आक्रोशणे [out, to].—*t.* ओरडून प्रसिद्ध क.—*n.* ओरड *f.*, पुकारा,

BAY *a.* (*badius*) dark *b.* तेलिया, कुमाईत, तेन्याबोर; chestnut *b.* लाखी; light *b.* सुरंग; app. to the color of horses.

BAY *F.* आखात *n.*, उपसागर. -SALT समुद्राचे मीठ *n.* (also Bow) -WINDOW भिंतीच्या बाहेर आलेली खिडकी *f.*

BAY *v.* *F.* bark at -बर भौंकणे; follow with barking भौंकत मार्गे जाणे-लागणे: to *b.* the boar.—*i.* भौंकणे.—*n.* शत्रूच्या वेद्यांत आपली जागा धरून राहणे *n.*; to keep at *b.* दूर राखणे, जवळ येऊन न देणे.

BAY *F.* तज, लवंगेचे झाड *n.*; the bark of *b.* दालचिनी *f.*, तज *n.*; the leaves of *b.* लवंगपत्र *n.*

BAYONET *F.* बंटुकीची संगीन *f.*—*v.* संगीनीने भौंसकणे; compel or drive by the bayonet संगीन रोखून पुढे चालवणे-हाकून देणे.

BDELLIUM (*L.*) गुगळ, देवधूप.

BE* *v.* (*Skr. bhū*) exist असणे; become होणे: to be large; remain राहणे, असणे: let the garment *be* as it was made; be present in a place असणे: where *was* I at the time? -ING, existence आहेपण *n.*, अस्तित्व *n.*, स्थिति *f.*; to bring into *b.* जन्मास घालणे; that which exists व्यक्ति *f.*, वस्तु *f.*, भूत *n.*: a human *b.*; a living existence प्राणी; Supreme B. धर्मेश्वर.

BEACH (?) समुद्रकांठ-किनारा; strand वाळवंट *n.*

BEACON* a signal-fire to notify the approach of an enemy शत्रु जवळ आल्याची मूचना करण्यासाठी पेशवलेला अभि; a conspicuous mark erected on an eminence near the shore, or moored in shoal water, as a guide to mariners नावाखांस वाट दाखविण्याची खूण *f.* (आकाशदिवा, दीप-माळ *f.*, इ०); that which gives notice of danger भयसूचक चिन्ह *n.*

BEAD* a little ball bored मणी, पोत *f.*;—as used to count prayers जपमाळेचा मणी;

to tell one's beads जप क.; a bubble on spirit मदावरचा फुगा; a drop of sweat घामाचा बिंदु-टिपूस; a small piece of metal in a fire-arm, used for taking aim माशी *f.*; to draw a *b.* नेम धरणे-बांधणे; Arch. गोलची *f.* -SMAN दुसऱ्याकरितां प्रार्थना करायास लावलेला मनुष्य, जप्या, अनुष्टानी.

BEADLE* a messenger of a court छडीदार, चोपदार; an inferior parish officer पड्हवाला, चपराशी;—of a temple गुरव.

BEAK *O.E.* bill of a bird चौच *f.*, चंचु *f.*; anything like a beak, as a promontory of land चंचुरूप टोकदार वस्तु *f.* -पदार्थ; a process, like the beak of a bird, terminating the fruit in certain plants किंत्येक (बदाम, आंबा इ०) फळांचा चंचुरूप भाग.

BEAM* any large piece of timber or iron long in proportion to its thickness, and prepared for use सोटा, लाट *f.*; one of the principal horizontal timbers used in buildings तुळई *f.*, बहाल *n.*; the width of a vessel गलबताची रुदी *f.*; the part of a balance from the ends of which the scales are suspended दांडा, दांडी *f.*; pole of a carriage, which runs between the horses दांडा, 'पोल'; part of a loom तुरी *f.*;—of a draw-well ओकती *f.*; a ray of light किरण *n.*—*v.* किरण पाढणे, प्रकाशणे;—the countenance टवटवणे, लुसलुसणे [forth].

BEAN* घेवडा, वारवा.

BEAR* (*Skr. bhri*) *v.* hold up आधार-पुस्तीदेणे, पेलणे; convey वाहणे, नेणे (burdens); wear धारण क. (sword, name); exercise चालवणे, बाळगणे (sway); cherish मनांत वागवणे, धरणे, वाळगणे; endure साहणे, सोसणे, कंठणे; be answerable for अंगावर घेणे, पकरणे (blame, expense); bring forward पुढे आणणे क., देणे: your testimony *b.*; carry on

चालवणे, चालू-सुरू ठेवणे : to b. a part in conversation; be capable of योग्य असणे, शक्ति असणे : give his words the most favorable interpretation they will b.; behave वाग्ये, वर्तणे : hath he *borne* himself penitently?; afford देणे, पुरवणे; bring forth उपजविणे (fruit); give birth to जन्म-देणे, प्रसविणे (children); down जिकणे, मोड क. (an enemy); off दाबांत ठेवणे, आकळणे; out शेवटपैतृ संभाळणे; through चालवणे, वाहिवाटणे; up आधार देणे; तरता ठेवणे; पढू न देणे : religious hope *bears* up the mind under sufferings; to b. date तारीख मिती असणे.—i. be patient ऐकून घेणे, साहणे, सोसणे : I cannot b.; produce फळ येणे लागणे; on, upon, press निकड लावणे, आपह क.; succeed शेवटास सिद्धीस नेणे : to bring matters to b.; have direction कलणे, रोऱ असणे : the land *bears* N. by E.; on, upon, relate संबंध असणे : how does this b. on the question; take effect लागू होणे; against लगाव साधणे; with संभाळून घेणे, वागवणे. -EE नेणारा;—of burdens हमाल;—of a palanquin भोई;—of a standard निशानबरदार; one who assists in carrying a body to the grave मेत वाहून नेणारा, खांदा; [one who holds a check, note, draft, or other order for the payment of a sum of money]; a tree yielding fruit फळ देणारे झाड n: a good b.-ING, relation संबंध; behavior वर्तन n; direction रोऱ, कल, झोक.

BEAR* आस्वल, रीस; *Astron.* समक्षपि. -GARDEN अस्वल-रीसखाना; a rude turbulent assembly वेडयाचा बाजार; to become a b. वेडयाचा बाजार पिकणे.

BEARD* hair that grows on the chin, lips, and adjacent parts of the face दाढी f;—of corn कुसळ n, कूस n; barb of an arrow तिराचा उलटा काठा, अंकडा; [that part of

a horse, underneath the lower jaw and above the chin, which bears the curb of a bridle].—v. set at defiance दाढी उपटणे, नाकावर पाय देणे; oppose to the face तोडावर अप्रतिष्ठा क., उलट जाब देणे.

BEAST (*bestia*) any four-footed animal which may be used for labor, food, or sport पशु, चतुष्पद (Prov. xii. 10); horned b. शिंगोटी f;—of burden पाठाळ n;—of draught वाहीम n;—of pasture गुरु n, दोर n; as opp. to man, any irrational animal पशु, हैवान m, f, n. -LY a. पशुसारखा, पशुतुल्य, पशुच्या आकाराचा; filthy मलीण.

BEAT * v. strike repeatedly मारणे, ठोकणे. बडवणे; pulverize by pounding कुटून भुगा क. (hemp); hammer हतोडयाने ठोकणे-ठोकून वाढवणे; range over in hunting पारध करतांना फिरणे-हिंडणे; tread, as a path मळणे; thrash झोडणे, मळणी क. (Ruth ii. 17); vanquish जिकणे, पराजित क.; perplex गोँधळवणे, घोटाळ्यांत पाडणे, माथाफूट क.: why should any one b. his head about the Latin grammar; brush, as water or wind थाप-थडक मारणे; back मारे हटविणे; out थकणे; लंघून जाणे;—an alarm नगारा वाजवून भयाची सूचना क.; down मारून ठोकून धके देऊन पाडणे, विधवंस क. (a wall); पाण्याच्या ओषधाने-थडकेने अथवा वाण्याच्या झटक्याने पाडणे-दावणे; किंमत कमी क.; पाडून वेणे (price or value); into मनांत-डोक्यांत भरविणे, ठसवणे; off मारे हटविणे;—the hoof पायी चालणे; the wing फडफडणे;—time ताल धरणे; up एकाएकी हल्ला क.; धावरविणे, भय घालणे: to b. up the enemy's quarters. — i. knock ठोकणे, ठोठावणे; move with pulsation उडणे, धडधडणे (heart); dash or fall with force आपटणे, थडकणे (tempests); to b. about धुँडणे, नाना उपायानीं शोधणे.—n. stroke टोला, प्रहार; pulsation धडधडी f; थडक f; *Mus.* ताल, पावडा; a watchman's b. फेरी f;

गस्त *f*; a place of resort फेरो टाकण्याची -जाण्या येण्याची जागा *f*, अडू, चवाठा;—of a watch घडयाळाची टकटक *f*, खटखट *f*.—EN ठोकलेला, मारलेला &c.;—a road राबत्याचा, मळलेला, धोपट.

BEATIFY *v.* (*beatus*, happy, *facere*, to make) सुखी क.; regard as happy सुखी मानणे; bless with the completion of celestial enjoyment स्वर्गसुख मुक्ति देणे; [*Rom. Cath. Church*, declare, by a decree, that a person is received into heaven, and is to be reverenced as blessed, though not canonized].—BEATIFIC *a.* सुखकर प्रद. —BEATIFICATION भेलेला मनुष्य मुक्ति पावला असें आज्ञापत्राकडून प्रसिद्ध क.—BEATITUDE स्वर्गसुख *n*, परमसुख *n*; Hindu philosophical terms for b. मुक्ति *f*, सिद्धि *f*, मोक्ष, निर्वाण *n*.

BEAU *F.* अकडबाज, छानछूक. -ISH *a.* छानदार, चट्टीपट्टीचा.

BEAUTY *O. E.* an assemblage of graces or of properties which pleases the sight or any of the other senses, or the mind सौंदर्य *n*, लावण्य *n*, शोभा *f*, सुंदरणा; a particular grace, feature, ornament, or excellence खुबी *f*, नोक *f*, टूम *f*; a beautiful person सुंदर पुरुष; a beautiful woman सुंदरी *f*, रूपवती *f*.—BEAUTEOUS, BEAUTIFUL *a.* सुंदर, सुदर्शन, रूपवत. —BEAUTIFY *v.* सुशोभित क., शोभा आणणे.—BEAUTY-SPOT, a patch or spot placed on the face to heighten beauty सौंदर्यवर्द्धक तिलक.

BEAVER* एक जलस्थलचर प्राणी आहे.

BECALM *v.* (*be* and *calm*) स्थिर शांत क., शमविणे; keep from motion, as a ship by want of wind गति खुंटविणे, थिराविणे.

BECAUSE *conj.* (*by* and *cause*) कारण कीं, कारण; b. of ज्यामुळे.

BECHANCE *v.* (*be* and *chance*) अकस्मात घडणे—येऊन पडणे, वितणे.—*ad.* अकस्मात, एकाएकी.

BECK* *v. i.* डोकयाने किंवा हाताने खून क., हस्त-शिरसकेत क.—*t.* हाताच्या किंवा डोकयाच्या खुणेने बोलावणे.—*n.* संकेत, इशारा, सूचना *f*; to be at the b. of अध्यावचनात कव्यात असणे. -ON *v.* पालवणे, बोलावणे.

BECLOUD *v.* (*be* and *cloud*) मंद-अंधूक क.

BECOME *v. i.* (*be* and *come*) होणे, बनणे.—*t.* शोभणे, साजणे.—BECOMING *a.* शोभणारा, लायक, उचित. -LY *ad.* लायकीने, साजेसा, शोभेसा.

BED* an article of furniture to sleep or take rest on विछाना, शथ्या *f*, अंथरूण *n*; marriage विवाह: George, the eldest son of his second b.; a plat in a garden वाफा, पाडगा; the bottom of a river, or of any body of water तास *n*, पात्र *n*; a stratum थर;—of straw to ripen mangoes अटी *f*; hold, seat घर *n*, पात्र *n*, खुरशी *f*, बसक *f*: the b. of an engine; foot of a b. पायते *n*, पायतर *n*; head of a b. उसे *n*; to go to b. निजणे; to put to b. प्रसवविणे; to be brought to b. बाळत होणे, कोनी निषणे; to make the b. अंथरूण क.—*v.* पेरणे.—*i.* cohabit नांदणे. -DING विछाना, सुपेती *f*. -CHAMBER निजायाची खोली *f*, शय्यागृह *n*. -FELLOW विछान्यांतला सोबती, सहशारी. -RID, -RIDDEN *a.* confined to bed by age or infirmity खाटलेकरी. -STEAD पलंग, मंचक, खाटले *n*;—with a top छपर पलंग. -TIME निद्राकाल, निजायाची वेळ *f*.

BEDABBLE *v.* (*be* and *dabble*) भिजविणे, ओलविणे.

BEDAUB *v.* (*be* and *daub*) चिकट पदार्थाने सारवणे, चोपडणे, लिडविडविणे.

BEDAZZLE *v.* (*be* and *dazzle*) दिपविणे.

BEDECK *v.* (*be* and *deck*) शृंगारणे, शोभविणे.

BEDEW *v.* (*be* and *dew*) दंवाने ओले क., ओलविणे.

BEDLAM (corr. from *Bethlehem*) a mad-house वेड्यांचे इस्पिताळ *n*; a lunatic वेडा मनुष्य, वेडा.—*a.* वेडा.

BEE * मधुमक्षिका *f*, मधुमाशी *f*; [an assemblage of persons who meet to engage in united labor for the benefit of an individual or family: a husking b.]; the humble - b. भृगराज, भृंग; burrowing b. मोऱरा. -GARDEN मधुमाशांचे मोहळ टेवण्याची जागी *f*. -HIVE मोहळ *n*.

BEEF (*bos, bovis, ox*) an animal of the genus *Bos* बैल, गाई *f*, इ०; the flesh of bovine animals गोमास. — *a.* गोमासाचा. —BEEVES *pl* गुरे *n pl*, बैल *pl*.

BEER * एक मय आहे, बोझा *n*, 'बीर.'

BEETLE * a heavy mallet मोगरा, ठोकरे *n*; an insect एक सपक्ष कीटक आहे.—*v.* पुढे येणे: the cliff that beetles o'er his base. -BROWED *a.* उंच भोवयांचा, उन्नतमृक्टी. -HEADED *a.* मूर्ख, टोणपा, ढ.

BEFALL *v.* (*be and fall*) विनंते, गुदरणे, भिडणे.—*i.* घडणे, होणे.

BEFIT *v.* (*be and fit*) साजणे, शोभणे, ठीक होणे.

BEFOOL *v.* (*be and fool*) भोंदणे, छकावणे.

BEFORE *prep.* (*be and fore*) in front समोर, पुढे: b. the fire; earlier than पूर्वी, अगोदर (John viii. 58); superior हून, पेक्षा (John i. 5); in presence of हुजूर, समार: he bowed b. the people; in the power of हातात, मुख्यारीत: the world is b. thee; b. the wind, in the direction of the wind वायापुढे, वायाच्या रोखामे -जोरामे. — *ad.* on the fore part पुढे, समोर; earlier पूर्वी, अगोदर. -HAND *ad.* अगोदरच, पूर्वीच. — *a.* सुखी, चार पैसे बाळगून. -TIME *ad.* पूर्वकालचा; पूर्वी.

BEFOUL *v.* (*be and soul*) मळीण मळकट क., धाण क.

BEFRIEND *v.* (*be and friend*) बाजूराखणे, थाप संभाळणे, हात देणे.

BEG *v.* *Ger.* ask earnestly विनंती मिन्नत करून मागणे; intreat as charity धर्मार्थ मागणे, भीक मागणे; take for granted प्रमाणशिवाय मानणे, वादास्तव खरे असे कल्पणे: to b. the question in debate [of, from, for]. — *i.* भीक मागणे, भिकाऱ्याचा धंदा क. -GAR भिकारी, याचक; — by profession झोळीबंद; — of victuals माधुकरी; crowd of *beggars* भिकार *n*; obstinate and troublesome b. खळभट, तेलंगभट; b. -like trick, way, habit भिकारचाळा -खोड *f*. — *v.* भिकेस लावणे, देशधडीस लावणे; exhaust रिता शून्य क. -LINESS, meanness भिकारपणा, नीचपणा; extreme poverty कंगाली *f*, गरिबी *f*. -LY *a.* भिकार, कंगाल, कृपण; तुच्छ, हल्का; [b. sins, that is those sins which idleness and beggary usually betray men to; such as lying, flattery, &c.]. —ad. हल्कपणाने &c. -GARY भिक्षुकवृत्ति *f*, कंगाली *f*.

BEGET* *v.* (*be and get*) procreate, as a father जन्मदेणे; produce as an effect उत्पन्न क.: love is *begot* by fancy [from].

BEGIN* *v.i.* commence आरंभ होणे; do the first act उपक्रम निषेणे: b. every day to repent [by, with, at, upon]. — *t.* आरंभणे, चालू क.; उपक्रम काढणे. -NER आरंभ करणारा; a tyro नवशिक्या, नूतन अभ्यासी. -NING आरंभ, प्रारंभ; the first cause आदिकारण *n*, मूल *n* (Rev. i. 8); the rudiments मूल-पिठिका *f*.

BEGONE* *interj.* नीव, तोड घेऊन जा, काळेकर. BEGRUDGE, See GRUDGE.

BEGUIL* *v.* (*be and guile*) impose on मोह -भुरळे घालणे, ठकविणे; elude by craft भुलथाप झोका दणे, झुलविणे; amuse रमविणे (time) [with].

BEHALF* (*be and half*) बाजू *f.*, तरफ *f.*, पक्ष ; interest हित *n.*, लाभ ; on the b. of साठी, करिता, अर्थ : धर्मार्थ.

BEHAVE* *v.i.* चालणे, वागणे, वर्तणे ; to b. circumspectly जपून विचाराने वागणे.—*t.* चालविणे, वागविणे.—**BEHAVIOR** वर्त्तन्त्रुक *f.*, चालचर्या *f.*, आचरण *n.* ; [to be, or to be put, upon one's good b., to be in a state of trial, in which something important depends on propriety of conduct ;—during good b., during the integrity and fidelity of official conduct.]

BEHEAD* *v.* (*be and head*) डोके मारणे -उडवणे, शिरच्छेद *k.*

BEHEST* आज्ञा *f.*, आदेश.

BEHIND* *prep.* at the back of पाठीमाऱ्ये, पाठीशीँ : b. a door ; left after the departure of माऱ्ये, पाठीमाऱ्ये ; inferior to in dignity, rank, or excellence उणा (2 Cor. xi. 5) ; close b. मागोमाग, पाठोपाठ ; from b. पाठीमागून.—*ad.* पाठीमाऱ्ये, पथ्यात् ; remaining शेष, बाकीचा : there is no evidence b. ; past गत, मागचा -ला (Phil. iii. 13).

BEPHOLD* *v.* observe with care विलोकणे, निरखणे, पाहणे ; b. the Lamb of God, which taketh away the sin of the world (John i. 29).—*i.* पाहणे, नजर लावणे. -EN *p.a.* आभारी, उपकारबद्ध.

BEHOOVE* *v.* अगत्य पडणे (Luke xxvi. 46). **BEING,** See under BE.

BELABOR *v.* (*be and labor*) work carefully upon कमाई -मशागत *k.* : if the earth belabored with culture ; beat soundly ठोकणे, खूप मारणे, बङ्डवणे ; cudgel सोटाळणे.

BELCH* *v.* eject or throw up from the stomach ढेकरदेणे ; eject violently from within आंतून जोराने बाहेर टाकणे, सुरकाडी मारणे [out, forth].—*n.* ढेकर.

BELDAM F. द्यातारडी *f.*, थेरडी *f.*

BELEAGUER *v. D.* घेरणे, बेटणे, कोँडणे.

BELIE* *v.* give the lie to खोटा -लबाड *k.*, खोटेपणा आणणे ; calumniate by false reports तुफान घेणे ; mimic नकल उतरणे, वाकुन्या दाखवणे.

BELIEVE* *v.* credit upon the authority or testimony of another विश्वासणे, खरा मानणे (Mark ix. 24) [in].—*i.* have a firm persuasion विश्वास भरवसा -असणे -धरणे (John xiv. 1) [in, on] ; think वाटणे.—**BELIEVER** विश्वासणारा, विश्वास ; *Theol.* a professor of Christianity ख्रिस्ती.—**BELIEF**, assent to a proposition or affirmation, or the acceptance of a fact as real or certain, without immediate personal knowledge विश्वास ; faith विश्वास, भाव, श्रद्धा *f.* ; the object of belief श्रद्धाविषय ; opinion मत *n.* ; a tenet मार्ग, धर्म, मत *n.* ; assurance निशा *f.*, खातरी *f.*

BELIKE ad. (*be and like*) कदाचित.

BELL* hollow metallic vessel which gives forth a clear, musical, ringing sound on being struck घाट *f.*, घंटा *f.* ;—of a flower फुलाच्या खालची वाटी *f.* . -FOUNDER घंटाकरणारा, घंटाकार. -MAN घाटवाजविणारा, घडयाळजी. -METAL कांसे *n.*

BELLE F. छानछूक बायको *f.*, चटकचादनी *f.*

BELLES LETTRES F. polite or elegant literature ; including especially rhetoric, poetry, history, philology, and criticism अलंकारशास्त्र *n.*

BELLIGERENT a. (*bellum, war, gerere, to wage*) लढाई चालविणारा (powers) ; pertaining to war लढाईचा (right).

BELLOW* *v.* make a hollow, loud noise, as a bull डरकणे, डरकाळी फोडणे ; roar, as the sea in a tempest, or as the wind when violent गर्जना *k.*, सुसाठणे ; b. and beat the mouth बोंबारणे [out].

BELLows sing & pl भाता.

BELLY* that part of the human body which extends downward from the breast to the thighs पोट *n.*, उदर *n.*; the part of anything which resembles the human belly in protuberance or cavity पोट, फुगारा.—*v. i.* झोळ येणे, भोगळणे. -BAND घोड़याचा तंग. -GOD पोटबाबू.

BELONG *v. D.* be the property of -चा असणे, सत्तेचा असणे: India belongs to Great Britain; be the proper business of -चे काम असणे; be appendant कडचा असणे (Luke ix. 10); be native to जागचा-स्थानचा-देश-चा असणे.

BELOVED *a.* (*be and loved*) आवडता, मिय, जिवलग.

BELLOW *prep.* (*be and low*) under in place खालीं, खालर्तीं; inferior उणा, कमी: one degree b. kings; unworthy of अयोग्य. *ad.* beneath खालीं; on the earth भूमीवर, इहलोकीं; in hell अधोलोकीं, नरकात; in a court of inferior jurisdiction कनिष्ठ कोर्टीत, खालच्या अदालर्तात.

BELT* पट्टा, कमरपट्टा, कटिसूत *n.*, मेखला *f.*.—*v.* पट्ट्याने-मेखलेने वेष्टणे -वाधणे, कडे घालणे; [shear, as buttocks and tails of sheep].

BEMOAN* *v.* See BEWAIL.

BENCH* a long seat वांक *mf.*; [a long table at which mechanics work: a carpenter's b.]; the seat of justice न्यायासन *n.*, धर्मादेन *n.*, ईश्वरी गादी *f.*; the persons who sit as judges न्यायाधीश; the court 'कोटी' *n.*

BEND* *v.* strain or move out of a straight line वांकडा -वक क.; direct रोख लावणे -देणे: b. thine ear; apply नियोजणे, कार्मा लावणे: to b. the mind to study; subdue जिकणे, वळवणे; prepare or put in order by straining ताणून तयार क. (Ps. vii. 12); to b. the brow भोवयांस आठी घालणे.—*i.* वांकणे, तीडखाणे, वळणे; be inclined with interest, or closely निश्चय -संकल्प क.: bent

on mischief[with, down]; bow in prayer नमणे.—*n.* वांक, मुरडा, वळण *n.*;—of a road वांकण *n.*, वळसा.—BENT वांकडेपणा वांक; inclination कल, झोक; declivity उतरण *f.*: the b. of a hill; close application अभिनिवेश: the full b. of the mind.

BENEATH* *prep. & ad.* See BELOW.

BENEDICTION (*bene, well, dicere, to say*) the act of blessing आशीर्वाद देणे, स्वस्ति-वचन *n.*; invocation of happiness दुवा मागणे; the short prayer which closes public worship मंडळोतल्या ईश्वरभक्तीच्या शेवटची अल्प प्रार्थना *f.*: to give the b.

BENEFACTION (*bene, well, facere, to do*) उपकार, कल्याण *n.*; a charitable donation दान *n.*, धर्मादाय.—**BENEFACTOR** उपकारकर्ता.—**BENEFACTRESS** कल्याणकर्ती.—**BENEFICE**, an ecclesiastical living धर्मादाय, उपाध्याची वृत्ति *f.*.—**BENEFICENCE** लोकेपकार, परोपकार.—**BENEFICIENT** *a.* परोपकारी.—**BENEFICIAL** *a.* उपयोगी, हितकारक, लाभजनक [*to*]; [*Law*, entitled to have or receive benefit: the b. owner of an estate].—**BENEFICIARY** *a.* holding some office or valuable possession in subordination to another दुसऱ्याच्या हाताखालचा, पराधीन.—*n.* one who is maintained by charity उपकारजीवी; one who holds a benefice धर्माध्यापनवृत्तिभागी.

BENEFIT (-fieri, to be made) an act of kindness उपकार: Bless the Lord, O my soul, and forget not all his benefits; profit नफा, कायदा:—of clergy उपाध्याची वृत्ति *f.*; public b. लोकेपकार; for the public; b. प्रजार्थ.—*v.* हित कल्याण क.—*i.* हित होणे.

BENEVOLENCE (*bene, well, volere, to wish*) disposition to do good उपकारबुद्धि *f.*, उपकारशीलता *f.*, परेच्छा *f.*; good done उपकार.—**BENEVOLENT** *a.* परोपकारी, परोपकारशील, बनहितेच्छु.

BENIGHTED *a.* (*be and night*) रात्रीने गाठलेला, रात्रीप्रस्त, निशाकांत; involved in moral darkness अज्ञान -पाप इ०च्या अंधारामें व्यापलेला, तमोप्रस्त.

BENIGN *a.* (*benignus*) gracious दयालु, कृपालु; generous उदार; favorable शुभ, अनुकूल: the b. aspects of the seasons; wholesome हितकारक, हितवह (medicine); परोपकारिणा *f.*, दया *f.*; हितकारकता *f.*; शुभ *n.*, मांगल्य *n.*; सौम्यता *f.*

BENUMB* *v.* बहिरा -सुना -गुंग क.: a hand benumbed by cold.

BENZOIN *Per.* ऊद, लोभानी ऊद, देवधूप.

BEQUEATH* *v.* give or leave by will मृत्यु-पत्रांत देणे अथवा ठेवणे; hand down परंपरागत चालू ठेवणे [to].— BEQUEST मृतपत्रांकितदान *n.*

BEREAVE* *v.* हरवणे, नागवणे, नाडणे [*of*]. -MENT वियोग, नागवणूक *f.*, नाश.

BERRY* बोर, करवंद इ० लहान फल *n.*

BEETH* (*See Birth*) a ship's station at anchor नांगरलेल्या गलबताची जागा *f.*; place in a ship to sleep in जहाजांत निजायाची जागा *f.*; official situation जागा *f.*, असामी *f.*, काम *n.*: he has a good b.; to give the land or any object a wide b., is to keep at a distance from it.

BEEYL *Ar.* गोमेद, विरोजा.

BESEECH* *v.* विनंती क., मिन्तक, पदर पसरणे, मारणे.

BESSEEM* *v.* (*be and seem*) शोभणे, साजणे. BESET* *v.* (*be and set*) set or place on, in, or round जडणे, भरणे: a robe b. with drops of gold; hem in घेरणे, वेटणे: let thy troops b. our gates; harass घोटाळ्यांत पाडणे, गोळधळविणे: b. with ills.— TING *p. a.* नित्य बराबर असणारा किंवा जाचणारा (a sin).

BESIDE *prep.* (*be and side*) at the side of जवळ, बाजूस, पासी: b. him hung his bow; aside from मार्ग सोडून, आड, एकी-

कडे; over and above शिवाय, खेरीज; to be b. one's self शुद्धीवर नसणे, भानरहांत होणे (Acts xxvi. 24).—, and BESIDES, *ad.* शिवाय, खेरीज: hast thou any here b.? — BESIDES *prep.* शिवाय, खेरीज, अणखी (Gen. xxvi. 1).

BESIEGE *v.* (*be and siege*) वेढा -घेरा घालणे; beset गरक -प्रस्त क. [with].

BESMEAR* *v.* (*be and smear*), See BEDAUB. BESOM* केरसुणी *f.*, झाडणी *f.*.— *v.* केरसुणीने झाडणे.

BESOT *v.* (*be and sot*) make sottish with drink दारूने मस्त क.; make dull सुस्त -गुंग क.

BESPANGLE* *v.* (*be and spangle*) टिकल्या लावून शोभवणे, टिकल्यानी भूषित क.

BESPATTER* *v.* (*be and spatter*) soil by spattering शिंतोडे उडवून नासणे; sprinkle with water पाण्याचा शिडकाव देणे, पणी शिपडणे; sprinkle with dirt and water गळाचे शिंतोड्यानी भरणे; asperse with calumny निंदणे.

BESPEAK* *v.* (*be and speak*) speak for beforehand अगोदर बोलन सांगून ठेवणे; foretell भाकीत क., सुचविणे: he bespoke dangers; speak to स बोलणे: he thus the queen bespoke; indicate by external appearances बोहेरच्या खुणानीं -लक्षणानीं दर्शविणे.

BEST* *a.* सर्वाहून चांगला, उत्तम, in comp. तम: इष्टतम b. loved; most correct अतिशुद्ध, अगदीं रास्त.— *n.* पराकाष्ठा *f.*: to do one's b.; [to make the b. of, to improve to the utmost;] to reduce to the least possible inconvenience गोड करून खावै मऊ करून निजावै.

BESTIAL, See under BEAST.

BESTIRE* *v.* (*be and stir*) सावध हुशार क. [one's self].

BESTOW * *v.* lay up in store संग्रह क., साठविणे; use कार्मी लावणे, खर्चणे (Deut. xiv. 26); give देणे (1 Cor. xiii. 3) [on, upon]; give in marriage लम्ब करून देणे, कन्यादान क. -AL, -MENT देणे *n.*; donation दान *n.*

BESTRIDE *v.* (*be and stride*) stride over टेंगात पायाच्या बेचवयात धरणे (a horse); step over टेंग टाकून पलीकडे जाणे, ओलांडून जाणे (a threshold).

BET * पण, पैज *f.*, प्रतिज्ञा *f.*—*v.* पैज मारणे, पण क.

BETAKE* *v.* (*be and take*) आश्रय धरणे -क.: they b. themselves to submission.

BETEL Malabar. नागवेल *f.*; b. leaf नागवेलीचे पान *n.* -NUT सुपरी *f.*

BETHINK* *v.* (*be and think*) आठवण क. -देणे [*of*].—*i.* आठवण क. होणे -असणे.

BETIDE * *v. i.* घडणे, वितणे, गुदरणे.—*t.* चर बितणे इ०.

BETIMES* *ad.* (*be and times*) seasonably वेळे-वारी, यथाकाळी; soon लवकर, थोडवयात.

BETRAY *v.* (-tradere, to give up) give up treacherously दग्याने स्वाधीन क., विश्वासाने गळा कापणे (Matth. xvii. 22); violate the confidence of, by disclosing a secret विश्वासधाताने बाहेर पाडणे, दग्याने फोडणे (गुप गोष्ट); disclose, as something intended to be kept secret बाहेर पाडणे, बभा क.: be cautious, lest you b. your ignorance; deceive फसविणे; indicate दर्शविणे, सुचविणे: this river *betrays* its original in its name [to, for].

BETROTH* *v.* (*be and troth*) contract to any one, in order to a future marriage मुलगा किंवा मुलगी देण्याचे कबूल क., वाग्निश्वय क.; espouse लम्ब करतो द्याणून कबूल क., वाणीने वरणे, मागणी घालणे (Deut. xx. 7); [nominate to a bishopric, in order to consecration]. -MENT वाग्दान *n.*, मागणी *f.*; वाग्वरण *n.*

BETTER *v.* (*Skr. bhadra*) सुधारणे : love betters what is best.—*n.* advantage वर्चस्त्व *n.*: to get the b. of an enemy; improvement सुधारणूक *f.*; a superior जेष्ठ, वरिष्ठ, वडील; — used *pl.* — *a.* having good qualities in a greater degree than another पेक्षा हून वरा; in comp. तरः महत्तर greater; more advantageous अधिक लाभाचा सोयीचा (Ex. xiv. 12); more acceptable विशेष मान्य ग्राह्य (1 Sam. xv. 22); improved in health वरा: the patient is b.; to be b. off, to be in a better condition सुखी वरा असणे.—*ad.* वरे; more correctly अधिक शुद्ध रोतीने शुद्ध.

BETWEEN* *prep.* betwixt मध्ये, दरम्यान; shared by two दोघांचा, समाईक; in intermediate relation to मध्ये; from one to another च्या मध्ये, आत: if things should go so b. them.

BETWIXT* *prep.* मध्ये, दरम्यान; from one to another of च्या मध्ये -आत.

BEVERAGE (*bibere*, to drink) पिण्याचा पदार्थ, शरवत, चहा वैगरे.

BEVY *It.* a flock of birds साईर *f.*, झुँड *f.*; company मंडळी *f.*, समुदाय; esp. of ladies.

BEWAII* *v. i.* (*be and wail*) शोक-विलाप क., हाय हाय क.—*t.* -चा विषर्णी शोक क.

BEWARE* *v. i.* सावध हुशार असणे, संभाळणे [of]: of all things in the world we should b. of that folly, by which men please themselves and despise better judgment.

BEWILDER *v.* (*be and wild*) घावरविणे, भांबविणे, घोटाळ्यात पाडणे. -MENT चकम्बल *f.*, भ्रांति *f.*, घोटाळा.

BEWITCH * *v.* (*be and witch*) fascinate मोहण, मुलविणे; affect by witchcraft मंत्रा ने भारणे मोहणे. -MENT मोहिनी *f.*, मोहन *n.*, नजरवंदी *f.*

BEYOND* *prep.* on the further side of पलीकडे ; before पुढे : a thing b. us ; out of reach of -च्या मर्यादे -अटोप्या बाहेर : b. expectation ; above अधिक, आगळा, वर ; to go b. मार्गे टाकणे, कान कापणे ; in a bad sense फसविणे (1 Thess. iv. 6).

BEZEL Chald. कोंदन *n*, घर *n*.

BEZOAR Per. विषाचा मोहरा ; bovine b. गो-रोचन *n*, गोवधन.

BIAS F. a leaning of the mind मनाची ओढ f, झोऱ, वांक.—*v.* मन वळविणे, मनास गाठ-पीळ देणे.

BIB (bibere, to drink) मुलाच्या उतावरचे वस्त्र रक्षणार्थ ने पडवस्त्र बांधतात ते.—**BIBBER** मयणी wine - b.—**BIBULOUS a.** शोषण करणारा, शोषक.

BIBLE (*Gr. biblos*, book) the sacred volume, in which are contained the revelations of God, the principles of Christian faith, and the rule of practice खिस्ती शास्त्र *n*, पवित्रशास्त्र *n*, बैब्ल *n*.—**BIBLICAL a.** खिस्ती शास्त्र संबंधी *n*.—**BIBLIOGRAPHY** पुस्तकांचा इतिहास, पुस्तकवर्णन *n*.—**BIBLIOMANIA** प्राचीन व अपूर्व ग्रंथसंग्रह करण्याचा छंद नाद वेड *n*.

BICIPITAL a. (bis, twice, caput, head) दोन दोक्यांचा, द्विमुद्द ; having two origins दोन बुडख्यांचा (a muscle).

BICKER v. i. W. quarrel तंटा-बाद क., भांडणे, quiver कंपित होणे : the bickering flame.

BICORN a. (bis, twice, cornu, horn) दुशिंग्या, द्विशिंग्या.

BID v. offer to pay, as for a thing put up at auction लिलावांत किंमत करून मार्गणे ; offer in words बोलणे ; to b. one welcome क्षेम बोलणे ; to b. farewell शेवटचा निरोप घेणे ; to b. defiance धमकीची गोष्ट सांगणे, धाक घालणे ; enjoin आज्ञा -ताकीद क., सांगणे (Matth. xiv. 28) ; invite बोलावणे, पाचारणे

(Matth. xxii. 9) ; to b. beads माळ जपणे ; [to b. fair, to offer a good prospect ; to make fair promise].—*n.* लिलावांत मागणारा. -DING आज्ञा *f*, ताकीद *f* ; आमंत्रण *n* ; बोलावणे *n* ; मोलावणे मार्गणे *n*, मागणी *f*.

BIDE, See ABIDE.

BIDENTAL a. (bis, twice, dens, tooth) दोन दातांचा, द्विदंत.

BIENNIAL a. (-annus, a year) happening once in two years दोन वर्षांत एकदा होणारा ; continuing for two years दोन वर्षे जगणारा, द्विवार्षिक (plants).—*n.* दोन वर्षे जगणारे झाड *n*.

BIER * मनुष्यांचे प्रेत स्मशानांत नेण्याची गाडी *f*, किंवा तिरडी *f*, शववाहन *n*.

BIESTINGS* pl चीक, खरवस.

BIFURCATED a. (-furca, fork) वेळक्याचा, दुफांट्याचा, द्वयग्र.

BIG a. W. मोठा, स्थूल ; pregnant गरोदर, गर्भार ; great with young गाभ ; inflated फुगलेला, तटतटीत ; to look b. गर्वावै फुगणे.

BIGAMIST (*bis*, twice, *Gr. gamein*, to marry) दोन बायकांचा नवरा, किंवा दोन नव्यांची बायको *f*.—**BIGAMY, Law**, एकाच वेळी दोन नवरे अथवा दोन बायका करण्याचा अपराध.

BIGGIN F. मुलाचे टोपडे *n*.

BIGOT Sp. a person who is obstinately and unreasonably wedded to a particular religious creed, opinion, practice, or ritual अविचाराने अथवा हट्टावै आपलेच मत धरून चालणारा मनुष्य, हट्टवादी मतवादी मनुष्य. -ED. *a.* मतवादी, हट्टवादी.—*BY* मतवाद, हट्टवाद.

BILE (*bilis*) a yellow, greenish, bitter, viscid, nauseous fluid secreted by the liver पित्त *n* ; ill humor खट्टीमजी *f* ; to stir one's b. पित्त खवळणे.—**BILIOUS a.** पित्ताचा, पित्तसंबंधी ; dependant on an

cess of bile पित्तप्रकृतीचा. — BILLARY *a.*
पित्ताचा; conveying the bile पित्तवाहक
(duct).

BILGE* protuberant part of a cask पिपावें
पोट *n* -चाफुगा; bulging part of a ship's
bottom गलबताचे पोट *n*. —WATER गमत *n*,
घमताड *n*. —v. गाबड पडणे (गलबताचे).

BILK *v.* Ger. फसविणे, आशाखंग क.

BILL * beak of a bird पद्याची चोंच *f*;
note of a bird पद्याचा स्वर.

BILL* कोयती *f*, कोयता, इला.

BILL *F.* Law, a declaration in writing, expressing some wrong the complainant has suffered from the defendant, or a fault committed by some person against a law फिर्यादीचा लेखी जबानी *f*, दोषारोपाचे पत्रक *n*; obligation or security given for money under the hand, and sometimes the seal, of the debtor, without the condition of forfeiture for non-payment रिणकोऱ्या हातची चिट्ठी *f*-चा दस्तऐवज; draft of a law कायद्याचा खरडा-मसुदा; an advertisement posted प्रसिद्ध ठिकाणी लावलेली चिकटविलेली जाहिरात *f*; account of goods sold or delivered विकलेल्या अथवा दिलेल्या जिनसांची याद *f*, 'बील' *n*: a grocer's b.; any paper containing a statement of particulars तपशीलवार याद *f*: a b. of fare; b. of exchange हुंडी *f*; acceptance of सकार; b. at sight रोकडी हुंडी *f*; b. given in lieu of a b. lost पेठ *f*; b. payable only to purchaser धनी-जोग हुंडी *f*; —to the bearer शहाजोग हुंडी *f*; indorsement of a b. सकार; letter of advice posted to a b. लगत हुंडी *f*; price paid upon a b. हुंडणावळ *f*; rejection of a b. नकार; to present a b. हुंडी लावणे; money paid upon a b. that has been dishonored सकराई *f*; b. of lading भरताडाची याद *f*; b. of mortality मुडदे

सुमारी *f*; [b. of health, certificate of healthiness of a ship]; b. of divorce सोडचिट्ठी *f*; b. of sale खरीदखत *n*; note चिट्ठी *f*, चकती *f*; ticket authorizing soldiers to lodge in a house शिपायी लोकांस दुसऱ्याच्या घरात बिहाड करण्याची परवानगी चिट्ठी *f*. —v. शिपायास बिहार्दी ठेवणे.

BILLIARD *a. F.* गोट्यांच्या खेळांचा (room).—
BILLIARDS गोट्यांचा खेळ.

BILLION *F.* a million of millions महापद्म; ten billions शंकु; a hundred billions जलधी.

BILLOW* मोठी लाट *f*, दांडी *f*. —v. लाटे सारखे हेलकावणे सरंगणे.

BIN* कणग *f*, ठिकी *f*.

BINARY *a.* (*bini*, two by two) दोन, द्वि; double दुहेरी, द्विगुण.

BIND* *v.* (*Skr. bandh*) tie together जखडणे, बांधणे; confine बांधणे, बंधन *k*; —the bowels कोठा बंद *k*, मलावष्टम *k*; —a book बांधणे; oblige उपकारबद्ध *k*; —by promise, vow, duty, &c. वचनाने बांधन घेणे, गळा गोवणे; place under legal obligation to serve चाकरीकरितां कायद्याने बांधणे : bound out to service [to, with, together]; form a border गोट-मगजी लावणे; — a wheel by a tire धांव घालणे -सविणे; to करार *k*; over कोर्टीत हजीर होण्याकरिता मुचलका घेणे. —i. कठिण होणे: clay binds by heat. —EE पुस्तकाचे पुढे बांधणारा, 'बुकबैंडर'; bandage पट्टी *f*, आळाबांधा. —ING *a.* बांधणारा; obligatory आवश्यक. — *n.* बांधणे, बंधन *n*; आकलन *n*, निघट; मगजी *f*, गोट; तुकाची बांधणी *f*, 'बैंडिंग' *n*; cost of b. बांधणावळ *f*. —WEED, a climbing plant तेड. — BOUND बांधलेला, बद्ध; कर्तव्य.

BINNACLE *F.* गलबताच्या होकायंत्राची पेटी *f*.

BINOCULAR *a.* (*bini*, two and two, *oculus*, eye) दुडोळ्या, द्विनेत्र (animals); pertaining to both eyes दोन ढोळ्यांचा (vision);

adapted to the use of both eyes दोन डोव्यांच्या कामाचा (telescope).

BINOMIAL *a.* (*bis*, twice, *nomen*, name) दोन शब्दांचा -नावाचा, द्विपद (root).

BIOGRAPHY (*Gr. bios*, life, *graphein*, to write) history of the life and character of a particular person चरित्र *n*, आख्यान *n*; biographical writings in general चरित्राचीं गुस्तके *n. pl*, चरित्रे *n pl*. — **BIOGRAPHER** चरित्र वर्णनकरणारा, चरित्रलेखक.

BIPED (*bis*, twice, *pedis*, foot) दोन पायांचा प्राणी, द्विपाद.— *a.* दोन पायांचा, द्विपाद.

BIRD* पक्षी, पाखरू *n*; birds of the same feather एका माळेचे मणी *pl*. —**LIME** पक्षी धरण्याचा चिकोटा.—**BIRD'S-EYE** *a.* seen from above, as if by a flying bird उडत्या पक्ष्याप्रमाणे वरून पाहिलेला; general साधारण.

BIRTH* act of coming into life जनन *n*, जन्म; lineage वंश; extraction कुळी *f*, खाण *f*; a man of noble *b.* कुलीन, खानदानीचा; condition in which a person is born जन्मथिति *f*, जन्म; act of bringing forth जनन *n*, प्रसव, वीण *f*; that which is born वेत *n*; origin उत्पत्ति *f*, आरंभ, मूळ *n*: the *b.* of an empire; new *b.*, *Theol.* commencement of a religious life नवजन्म; a former *b.* पूर्वजन्म; a genius from *b.* बालसरस्वति *f*; by *b.* जन्मतः; from *b.* आजन्म, जन्मारभ्य, जन्मापासून; in *b.* उपजत; blind from *b.* उपजत अंधाळा, जन्माय; rich from *b.* गर्भश्रीमतं; untimely *b.* अकालजन्म; twice - *b.* द्विज. —**DAY** जन्मदिवस; the anniversary of one's birth वाढदिवस, जन्मदिवस; — of a god जयती *f*. —**PLACE** जन्मदेश भूमि *f*. —**RIGHT**, any right or privilege to which a person is entitled by birth, such as an estate descendible by law to an heir, or civil liberty under a free constitution जन्माधिकार (*Heb. xii. 16*); primogeniture जेष्ठत्व *n*, जेष्ठ भाग.

BISCUIT (*bis*, twice, *coquere*, to cook) एक प्रकारची वडी सारखी भाकर *f* आहे, 'बिस्कट' *n*.

BISECT *v.* (-secare, to cut) दुभागणे, दुखंडणे [with, by]. —**ION** दुफोड *f*, द्विघाकरण *n*.

BISHOP (*Gr. epi*, over, *skopos*, inspector) an overseer देवरेख करणारा, अध्यक्ष; in Episcopal usage, the highest of the three orders of the Christian ministry धर्माध्यक्ष, 'बिशप' —**RIC**, a diocese धर्माध्यक्षाच्या अधिकारातला प्रांत; office of bishop बिशपाची जागा *f* -चे काम *n*.

BISON (*Gr.*) एक रानटी वैल आहे.

BISSEXTILE (*bis*, twice, *sextus*, sixth) ज्या वर्षी फेब्रुअरी महिन्यात अधिक दिवस धरतात ते.

BIT* लगामाची कडी *f*. —*v.* लगाम घालणे.—*n.* a mouthful घास, ग्रास; a small piece तुकडा, शकल *n*; a small instrument for boring भोंक पाढण्याचे एक लहान हत्यार आहे.

BITE* *v.* cut, crush, or seize with the teeth चावणे, डसणे; cause smarting to झोंबणे; —as cold वाजणे, लागणे; — as hot substances झोंबणे, खवलवणे, लागणे; —as speech वेधणे, टोंचणे, झोंबणे; to *b.* the lips दांतओठ खाणे चावणे; cheat फसविणे; hold fast घट घरणे: the anchor bites the ground; to *b.* in, to eat into metallic plates by means of an acid खाणे; to *b.* the dust, to fall in the agonies of death मरणाच्या वेदनेने जमिनीवर पडणे : he made his enemy *b.* &c.—*n.* डंख, दंश, लचका; घास, ग्रास; टोला, झोंका; a sharper उचत्या, पांढरा परीस.

BITTER* *a.* having a peculiar, acrid, biting taste कडू; calamitous अनर्थाचा, अरिष्टाचा (*regret*); piercing प्रखर, कडक, कठीण (*cold*); harsh कठोर, निष्ठुर, कडू (*Col. iii. 19*); *b.* enmity हाडैवर *n*, उभा दावा;

mournful खेदाचा, शोकसूचक. -LY ad. फारच, अति, रागाने, निकराने; to censure b. खरडपट्टी काठणे; to weep b. कष्टी होऊन रडणे.

BITTERN F. बगळा.

BITUMEN L. a substance having a pitch-like odor, and burning readily with a bright flame, without any residue गिलाजित्, दगडफूल?

BIVALVE (*bis*, twice, *valva*, valve) ज्याला दोन शिपव्यांचीं झांकणे आहेत असा जनु.—a. दुःशाडपी, दिकपाट.

BIVOUAC F. the watch of a whole army, as in cases of great danger of surprise or attack भयाच्या प्रसंगी सर्व सैन्याचा पाहरा; an encampment without tents उघडातळ.

BLAB v. Ger. गुमगोष्ट फोडणे, ओकणे.—i. बठवठणे, बडबड क. —BER कानाचा हलका, वाचाळ, बोंबन्यागणेश.

BLACK a. destitute of light निस्तेज, प्रकाशहीन; of the color of coal काळा, कृष्णवर्ण; dark अंधारमय, अभ्राच्छादित; gloomy उदास; b. and blue, the dark color of a bruise in the flesh, which is accompanied with a mixture of blue हिरवा निळा, हिरवा पिवळा; [a b. sheep, one in a family or company who is unlike the rest, and makes trouble].—n. काळारंग, कृष्णवर्ण; a negro शिंदी; a black dress, or mourning काळा अथवा दुःखाचा पोशाक; b. and white, in writing or print पांढऱ्यावर काळें क.: I must have that statement in b. and white.—v. काळा क.; soil मळवणे.—ART जाढू f. —BALL a composition for blacking shoes जोडे काळे करायाची शाई f; a ball of black color, used as a negative in voting विशद्ध मत देण्याची काळी गुटिका f.—v. संमतचिज्ञेच्या पटीत काळ्या गोळ्या टाकून निवडू घेतांना (एकायास) वगळणे वजणे. —BOARD शाळेतील काळा फळा. —CATTLE गुरेंदोरे pl n.

—COAT पाद्री.—DEATH धाम f, जरीमी f.—EARTH काळीमाती f. —EN v. काळा क., अंधारमय क.; sully, as reputation अब्रूस काळीमा आणणे-लावणे.—i. काळा पडणे-पडत जाणे.

—EYED a. काळ्या डोळ्याचा, कृष्णनयन. —GUARD सोदा, लुच्चा, पांजी. —ISM सोदेशाई f, लुच्चेगिरी f. —ISH a. काळसर. —LEG पांढरापरीस, सोदा. —LEAD मुरदाडशिसे n.—MAIL sum paid to robbers to ward off robbing कोबडीपट्टी f.—MONDAY सुटीच्या नंतरचा पहिला सोमवार. —NESS काळेपणा; अंधार; enormity in wickedness अघोर-अतिदुष्टपणा. —SMITH लोहार. —WASH, lotion of calomel and lime-water काळाद्रव; as opposed to whitewash पिंतीस नगेरे देण्याचा काळारंग. —WOOD शिसवी लांकूड n.

BLADDER* a bag or sac in animals, which serves as the receptacle of some secreted fluid कोठा, आशय, पिशवी f; urinary b. मूत्राचा कोठा पोटला; मूत्राशय; gall - b. पित्ताची पिशवी f; a pustule फोड, पुळी f.

BLADE* the leaf of any plant पत n, पान n; the leaf of grass काढी f तनसीरी f; the cutting part of an instrument पान n; the scapula खवाटाचे हाड n, संधारिथ f, n; broad part of an oar वळ्याचा हंद भाग; a bright, sharpwitted dashing fellow फरडा, हुशार.—BLADED a. पानाचा two-b. दुपानी, दुतलफी.

BLAIN* फोड, व्रण.

BLAME v. F. find fault with दोष-शब्द-बट्टा लावणे [for].—n. imputation of a fault दोषरोप; fault दोष, अपराध; censure गोल, ठपका. —LESS a. निर्दोष, निरपराध.—BLAMABLE a. दोष लावायाजोग, निय, दोषपात्र.

BLANCH v. F. take out the color, and make white रंग काढून पांढरा क.; make white by stripping off the peel सोलून पांढरा क.: to b. almonds; Gardening, whiten by excluding the light, as the

stalks or leaves of plants छायेखालीं ठेवून पांढरा क.

BLAND *a.* (*blandus*) सौम्य, कोमळ. -*ish v.* लाडीगोडी लावणे. -*MENT* लाडीगोडी *f.* मृदुभाषण *n.*; artful caresses आदा, नवरा, विलास, लालित्य *n.*

BLANK *a.* *F.* of a white or pale color पांढरा, पिठूरः the *b.* moon; pale from fear फिकट, पिकूट, काळवंडलेला; confused विस्मित, चक्रित; void कोरा, शून्य, अलिखित (paper, wall); mere केवळ, शुद्ध, निस्ता; *b.* sheet शुद्धस्फटिक, मूर्ख; empty रिता, रिकामा; *b.* cartridge सुका तोटा; *b.* verse मुक्तप्रासः [*b.* door, a depression in a wall made so as to resemble a door]. —*n.* रिकामी जागा *f.*, शून्यस्थल *n.*; a lot by which nothing is gained कोरा चिढी *f.*, कोरा कागद; [a paper containing the substance of a legal instrument]; point at which aim is taken निशाण *n.*

BLANKET *F.* घोंगडी *f.*, धावळ *f.*, 'ब्लॉकिट' *n.*

BLASPHEM *v.* (*Gr. blaphis*, damage) speak of the Supreme Being in terms of impious irreverence परमेश्वरविषयी अनादरपूर्वक भाषण क., देवनिंदा क.; speak reproachfully of God, Christ, or the Holy Spirit देव, ख्रीस्त अथवा पवित्रआत्मा याची निंदा करणे; speak reproachfully of दुसऱ्याची निंदा क. —*i.* देवनिंदात्मक भाषण क.—**BLASPHEMER** देवनिंदक.—**BLASPHEMY** देवनिंदा *f.*

BLAST* a gust of wind वायाचा झपाटा सनाटा; hot *b.* झळ *f.*, भवका; a forcible stream of air from an orifice वायाची धार *f.*; the sound made by blowing a wind instrument फुंक *f.*, फुंकारा; a blight तांबारा, चिकटा; puff श्वास (*Job iv. 9*); — of an evil eye दृष्टि *f.*, दृष्टि *f.*; — of a devil झेपेट *f.*; — of a planet संक्रांतीचें बसणे —*v.* blight करपविणे, जाळून टाकणे (*Gen.*

xli. 6); strike with a sudden plague मरगीने हाणणे; rend open by an explosion of gunpowder दारूने सुरंगाने उडवणे; cause to fail लटपटवणे, नष्टभंग क. (hopes, pride); with infamy कलंक लावणे, वदरंग क. —*ER* नाशकरणारा; सुरंग्या.

BLAZE* a stream of light and heat आगीचा लोळ, डोऱ; to be all in a *b.* पायाची आग मस्तकास जाणे; expanded light भणमीत उज्जेडः the *b.* of day; white spot on the forehead of a horse मुखपट्टा, नाम; wide diffusion and display आडंबर, पसारा. — *v.* धगधारणे, पेटणे; up भडकणे, पेटणे; mark, as a tree, by chipping off a piece of the bark झाडाच्या अंतसालीवर खूण क.; बोभाटा क., गाजवणे [up]. — **BLAZON** *v.* deck शूंगारणे, सजवणे; make public गाजवणे, दवंडी पिटणे; [explain in proper terms, as the figures on armorial ensigns]. — *n.* अडंबर, पसारा; बोभाट, बभा.

BLEACH* *v.* ओप देणे.—*i.* ओप येणे, पांढरा होणे [with].

BLEAK* *a.* desolate and exposed विन आसऱ्याचा, उघडया वायावरचा; chill सर्द, ठंड.

BLEAE* *a.* पिचका, वरवरीत, चिपडा; *b.* -eyed पिचक्या डोऱ्याचा.

BLEAT* *v.* वैवें क., वैवावणे. — *n.* वैं *n.*, व्या *n.*

BLEED* *v.* let blood रक्त काढणे, शिरा काढणे -तोडणे; loose, as blood रक्त सांडणे; to draw money from one पैका काढणे: they bled him freely for this fund.—*i.* रक्त वाहणे -पाझरणे -ओषळणे: the arm bleeds; die a violent death जबरीच्या मरणाने -अपघाताने मरणे; loose sap, gum, or juice चीक वाहणे गळणे ठिपकणे -द्रवणे; the heart bleeds अंतःकरण द्रवते. — *ING* रक्त-स्राव, रक्तसांड *f.*, शीर काढणे *n.*

BLEMISH* *v. F.* mark with deformity

ऐव -खोड क. -लावणे ; tarnish, as reputation अबूस बद्धा -कलंक -लाभन लावणे -आणणे . —n. ऐव n, खोड f, गोम f; बद्धा, दोष.

BLEND* v. मिळवणे, मिसळणे.—i. एकत्र होणे, मिळून -मिसळून जाणे [with].

BLESS* v. make happy सुखी क. ; invoke a blessing upon आशीर्वाद-टुवा मागणे ; pronounce a wish of happiness to -चे -ला अभिष्ट इच्छणे -चितणे (Rom. xii. 14) ; consecrate by pronouncing a blessing upon आशीर्वाद मागून वाहणे -अरपणे, पवित्र कर्माकरिता वेगळा ठेवणे (Luke ix. 16) ; praise for benefits उपकारस्तुति क., उपकार आठवून स्तवणे (Ps. ciii. 1) ; esteem happy सुखी मानणे -लेखणे (Jer. iv. 2) ; to b. from -पासून वचावणे -राखणे. -ED a. सुखी, धन्य (Luke i. 48) ; imparting happiness सुखदायक -कारक -प्रद (time) ; enjoying spiritual happiness परमार्थसुख-धोगी (a saint); heavenly आकाशीय, दिव्य (feet). -EDNESS सुख n; favor of God ईश्वरीकृपा f; single b. अविवाहित अवस्था f. -ING सुख n, कल्याण n; a gift accompanied with the kind wishes of the giver दान n, देणगी f, वर ; आशीर्वाद ; अभीष्टचितन n.

BLIGHT* mildew मेकाडा, लाखा ; b. turning the crop to a brick -dust red गेरवा ; —on wheat तांबारा, तांब f; —on zondlá अंगारा, काजळी f, चिकटा ; —on rice पीस f, n ; —on the mango-tree, &c. मिरड.—v. चिकटा -टाका -रोग पाडणे.

BLIND* a. destitute of the sense of seeing अंधाला, अंध ; ignorant अज्ञान, विवेकहीन ; morally depraved भष्ट, अंध (Matth. xiii. 26) ; hidden गुप्त, अदृश्य ; closed बंद, झाकलेला ; b. tumor गाठ f; inconsiderate अविचाराचा (approbation) ; b. from birth जन्मांध ; b. by night रात्रांधा ; stone-b.

निपट अंधळा [to].—v. अंधळा क.; बुद्धि अंध क. ; deceive फसविणे, डोळ्यांत माती घालणे.—n. a screen पडदा, अंतरपाठ ; something to mislead the understanding फसवणी f, हुलकावणी f; b. for a bullock झांकणी f ;—for a horse अंधारी f. -FOLD a. डोळे बांधलेला. -LY ad. डोळे झाकून, मार्ग पुढे न पाहता. -NESS अंधळेपणा, अंधवन ; अज्ञान n; अविचार, अविवेक. -MAN अंधळा मनुष्य ; [a person who deciphers indistinct addresses of letters in a post-office]. -MAN'S BUFF अंधळी कोशांवीर f. -WORM माहाङ्डून n.

BLINK* v. shut out of sight दृष्टिआड लपविणे ; avoid टाळणे, टाळाटाळ क.: to b. the question.—i. wink डोळे मिचकावणे, मिटमिट पाहणे ; glimmer, as a lamp मिणमिणे, टिकटिकणे.—n. a glimpse दृष्टिपात, नेत्रकटास ; मिणमीण f, टिकटीक f.

BLISS* the highest degree of happiness परमसुख n; heavenly joy स्वर्गसुख n, दिव्यानंद. -FUL a. आनंदमय, परमसुखमय.

BLISTER (corrup. of Plaster) a thin bladder on the skin, containing watery matter फोड, फुगा; a plaster to raise a blister फोड आणणारे औषध n, प्रस्फोटकारी औषध n, 'बिलस्तर' n.—v. i. फोड उठणे -येण [up, with].

BLITHE* a. आनंदी, हौसी, उछासी.

BLOAT v. (?) make turgid, as with water, air, or other means फुगवणे, सुजविणे ; puff up फुगवणे, चढवणे, फुलवणे.—i. फोपसणे, फुगणे, तटतटणे. -ED p. a. फोपशा, कापशा. -NESS फुगेसी f, फुगवटी f.

BLOBBERLIP* (blobber and lip) बाबरओँठ.

BLOCK D. a solid mass of wood ठोकळा, टोणा ;—of stone शिला f, धोड f; the mass of wood on which criminals are beheaded अपराध्याचा शिरच्छेद करायाचा ठोकळा ; chopping - b. of carpenters वाढी f, सांकटा;

the wooden mould in which hats, bonnets, &c. are shaped टोप्या वोरे करायाचा लांकडी सांचा; a pulley कप्या, कप्पी *f*; a connected row of buildings चाळ *f*; obstruction बुजविणे *n*, अवरोध; obstacle अडथळा, विश *n*.—*v.* बुजविणे, बंद क., कोऱणे (a road). -HEAD टेणपा, ठोऱ्या, मूर्ख.

BLOOD* the fluid which circulates through the arteries and veins of the human body, and of other animals रक्त *n*; relation by natural descent from a common ancestor एका घराण्याचा संबंध, सहोदर संबंध; descent वंश; honorable birth कुलोनता *f*, खानदानी *f*; royal lineage राजवंश; murder खून, हत्या *f*; shedding of blood रक्तपात; temper of mind मनाची तव्यत *f*; [to commit an act in *cold b.* is to do it deliberately, and without sudden passion; *warm b.* denotes a temper inflamed]; a man of spirit तलख मनुष्य; the juice of anything, esp. if red रस, द्रव: the *b.* of grapes.—*v.* bleed; रक्त काढणे; stain with blood रक्तानें भरणे; injure to blood, as a hound रक्ताची सवई लावणे. -HORSE थळाचा धोडा, उंच जातीचा धोडा. -HOUND एका जातीचा कुत्रा आहे; हा पारधींत घायळ होऊन पळालेन्या जनावराचा त्याच्या रक्ताच्या सळावरून माग काढतो. -*LET v.* शीर काढणे. -SHED रक्त पाडणे *n*, रक्तपात; the crime of shedding blood रक्त पाडण्याचा अपराध. -SHOT, -SHOTTEN *a.* रक्तानें भरलेला, रक्तपूर्ण: *b.* eyes रातड -राते डोळे खारावलेले डाळे. -SUCKER रक्तशोषण करणारा प्राणी; a leech जळू*f*; खुनी, घातकी. -THIRSTY *a.* घातुक, हिंसक. -VESSEL शीर *f*, रक्त-वाहिनी*f*. -WOOD पतंगाचे लाकूड *n*.—BLOODY *a.* stained with blood रक्तानें माखलेला, रक्तबोऱ्याळ; attended with bloodshed रक्तपाताचा, काटाकाटीचा (battle); mur-

derous क्रूर, घातुक. -FLUX रक्ताची हगवण *f*, रक्तातिसार.

BLOOM—blossom मोहर, फूल *n*; the opening of flowers फुलणे *n*, विकास; flowers open विकसित पुष्टे *n pl*; a state of development into beauty, freshness, and vigor नवी *f*, टवटवी *f*, तजेली *f*; [the delicate powdery coating upon certain newly-gathered fruits, as grapes, plums, &c.].—*v.* फुलणे, विकसणे; टवटवणे, लुसलुसणे. -ING *a.* फुलारा, विकसणारा, टवटवीत, लुसलुसीत (face).—BLOOMY *a.* मोहराने फुलानी भरलेला, फुलवऱ्याचा; नळनळीत, नवीचा.

BLOSSOM* the flower of a plant मोहर, फूल *n*; blind *b.* वायुफूल *n*; [the color of a horse that has white hairs intermixed with sorrel and bay hairs].—*v.i.* फुलणे, फुलास घेणे; flourish and prosper उत्कर्ष-भरभराट होणे, आवादान होणे (Is. xxvii. 6).

BLOT *v. Icel.* spot, stain, or bespatter, as with ink बोळा पाडणे, शाईने भरवणे; tarnish कलंक डाग लावणे; obliterate पुसून टाकणे: to *b.* out a word; erase खोडणे [*out*]. — *n.* बोळा, ठिपका डाग, बटा. -TING-PAPER शाई-ठिपून शोषून घेणारा कागद, 'बलाटिंग पेपर'.

BLOTCH (do.) a pustule in the skin चकदा, चकदळ *n*.

BLOW Ger. a stroke टोला, प्रहार :—with the fist बुक्की *f*, ठोऱ्सा; a sudden or severe calamity गहजव, चटका, चेपटा;—in trade घसरा, झोऱ्का; an egg deposited by a fly in flesh सडी*f*; a violent wind झुंजाट-प्रचंडवारा; at a *b.* एका तडाकयानें: to come to *blows* हातघाईस-हातपीटीस घेणे.

BLOW* *v. i.* produce a current of air with the mouth फुळणे, फुळ मारणे; move, as air वाहणे: the wind *blows*; pant घाषा देणे; sound वाजणे: the organ *blows*; over वाता-

हत होणे, निष्कळ होणे, पोकळीस जाणे; to b. up उडणे, सुरंगाने-दारूने उडणे.—t. फुंकणे: to b. the fire; वाहविणे, वान्याच्या जोराने लोटणे: the tempest *blew* the ship ashore; वाजविणे, फुंकणे: b. the trumpet; publish बन्धा बोभाट क.;—the nose शिकरणे; (मार्शने) सडी घालणे; swell by injecting air वारा भरून फुगविणे (bubbles); out मालवणे, विडवणे; up वात्याने भरणे, वारा भरणे, फुगविणे; फुगविणे, चण्याच्या झाडावर चढविणे: to b. up one with flattery; चेतविणे, पेटविणे, आगीवर तेल ओतणे (a contention); उडविणे (a fort); वाताहत क., निष्कळ क. (a scheme); खणकावणे, खरडपटी काढणे, पूजा क.: to b. up a person for some offense; upon लटपटवणे, लथाडवणे. -PIPE फुंकनी f., फुंकणी f.—BLOWN p.o. फुगलेला; stale शिळा, नासा; tired दमलेला, थकलेला.

BLUDGEON *Ger.* गदा f.

BLUE* निळा रंग.—a. निळा; low in spirits खिन्ह, उदास: to feel b.; extreme अतिशयीत, पराक्राष्टेचा, कडकडीत: his religion ...'twas Presbyterian true b.—v. निळारंग देणे, निळा क.; make blue by beating, as metals, &c. ताव देऊन निळा क. -BOOK [a parliamentary publication, so called from its blue paper covers].—BLUISH a. निळासा. -NESS निळीमा f, निळारंग.—VITRIOL मोरचूत.

BLUNDER n. (see BLEND) mistake grossly from confusion of thought or purpose गोँधळून मोठी चूक क., घसरणे, वहकणे; stumble ठोकर खाणे.—n. चूक f, भूल f, भ्रम. -BUSS एकपकारची बंदूक आहे, दमामा; a stupid, blundering fellow टोण्या, ठ, भाब्या.

BLUNT a. *Ger.* not sharp बोथट, ठोसर, बोथ (knife); dull in understanding मंद, जड (wits); abrupt in address सुडक-घोपटमार्गी

(man). —v. धार मोडणे बसवणे, बोथवणे; repress or weaken, any appetite, desire, or power of the mind रग मोडणे: to b. the edge of pain.

BLUR, see BLOT.

BLUSH v. i. D. grow red लाल होत जाणे, लालंगाने फुलणे-खुलणे, लाली चढणे; redden in the face, as from a sense of shame, confusion, or modesty लाजेने, धांदलीने अथवा मर्यादेने काळवंटणे-तोंड नूर उतरणे.—n. लाजेची काळोली f, काळवंडी f, लालंग, लाली f; glance ईषदशन n, सकृदशन n; at the first b. सकृदशनी.

BLUSTER* v. i. blow fitfully with violence and noise, as wind सोसो वाहणे, घोडवणे; talk with noisy violence मोठांल्या गोष्टी सागणे, ताव झाडणे, पादरधियाई क.—n. सोसाट, सनाट; पोकळवलगना f, भेररावकी f.—ER अरेराव, तालनोड्या, धाटिगण.

BOA (L.) एक मोठया सर्पाची जात आहे. CONSTRICTOR एक मोठया जातीचा सर्प आहे, व्याची लांबी तीसपासून चाळोस कूट असती.

BOAR* (*Skr. varaha*) रानडुकर.

BOARD* a plank फळी f, तक्का; a table to put food upon जेवण वाढायाचे मेज n, जेवायाचे मेज n; food अन n, जेवण n; entertainment मेजवानी f; a council convened for business, or any authorized assembly or meeting सभा f, पंच pl, 'बोई'; deck of a vessel गलबताची तक्कपोशी f; the side of a ship गलबताची बाजू f, बोडद n; a table for a game पट, चौपट : a chess-b.; writing-b. पाटीf; pasteboard खाळीचा पुठा; pl the stage in a theatre रंगभूमि f; on b. a ship गलबतावर, गलबतात; to fall overb. गलबताच्या बाजू-वरून समुद्रांत पायांत पडणे.—v. तक्कपोशी क., पाटणे (a house); go on board of, as a ship जाहजावर चढणे जाणे; furnish

with food for compensation पैसे घेऊन जवायास घालणे; place at board for compensation पैसे देऊन खाणावळीत ठेवणे, खाणास ठेवणे : to b. one's horse at a stable.—i. पैसे देऊन जेवणे, खाणावळीत जाणे. -ER खाणावळीचा -लॅटला माणूस; लढाईत जाहजावर चढून जाणारा. -ING-HOUSE खाणावळीचे घर n. -ING-SCHOOL जेथें विद्यार्थ्यांची जेवणाची, विहाडाची, व शिकण्याची सोयी असते असी शाळा f.; 'बोँडिंग स्कूल' n. -WAGES pl चाकरांची पोटगी f.

BOAST v. i. W. vaunt one's self बडीवार कुशारकी मिरवणे (Eph. ii. 8, 9) [of].—i. बडीवारांने दाखविणे, कुशारकीने मिरवणे; exult in confident expectation कुशारकी बाळगणे.—n. बटाइकी f., कुशारकी f., अभिमान; the cause of boasting अभिमानाचे मूळ n कारण n, अभिमानास्पद n, अभिमान.

BOAT* a small open vessel नाव f., नौका f., 'बोट' f.; any vessel गळबत n; a b. from 50 to 60 kandis' burden बेतला.—v. बोटीतून -वरून नेणे (goods).—i. बोटीतून जाणे. -MAN नावाडी, तांडेल. -SWAIN सारंग.

BOETAIL (*Eng. bob, short, and tail*) लांडे शंपूट n.

BODE* v. पुढले सुचविणे, दर्शविणे.—BODING a. शुभाशुभ सूचना f.

BOOKIN W. नाडी ओढायाची सळई f. -चा दाभण.

BODY* the frame of an animal अंग n, शरीर n, देह; the main, central, or principal part, as of an animal, tree, army, country, &c. मुख्यमाण, मध्यपदेश, पोट n; a person मनुष्य, माणूस, जण c; a corporation मंडळी f., पुढा, गट: a clerical b.; a system व्यंगी f., मालिका f., पद्धत f.: a b. of laws; a general collection संग्रह, राशी f., संहिता f.; a b. of water जलराशी;

any substance distinct from others पदार्थ, द्रव्य n, प्रकृति f.: a metallic b.; Geom. a solid figure भरीव आकृति f.; Paint. thickness जाडी f.; strength कस, जहाली f: wine of a good b. -GUARD हुजरात f., हुजर हशम f. -BODIED a. संदेह, देही, शरीरी: able-b.—BODILY a. शरीराचा, शारीर (defects); शरीरमय (part).—ad. कुडीसहीत, सहतनु; entirely अगदी, तमाम, विलकूल : to carry away b.

BOG Ir. रुतण f., रेवण f., दलदल f. -BY a. दलदलीचा, रुतणाचा.

BOGGLE Gael. बागुलबावा.—v. i. अडखळणे, कांकू क., वचळणे.

BOIL v. (*bullire*) cause to be agitated by the application of heat कढविणे, उकळण; form, or separate, by boiling or evaporation रवा जमविणे (sugar, salt); subject to the action of heat in a boiling liquid, so as to produce some specific effect, as cooking, cleansing, &c. उकळणे, शिजविणे, उबळणे (meat, clothes).—i. खतखतणे, उकळी येणे: the water *boils*; with passion रागाचा कट येणे, जळणे, खवळणे; be in boiling water उकळण; away उकळन कठून -आटून जाणे; over उतून जाणे, ऊत येणे. -ER कढविणारा; a vessel in which anything is boiled कढविण्याचे भांडे n (कढई इ०); *Mech.* तापक, 'बोइलर,' वाफेचा डबा. -ING a. उकळता: [b. point, the temperature at which a fluid is converted into vapour with the phenomena of ebullition].—n. उकळी f.

BOIL* गळूं n, करंट n, फोड; blind b. मुऱे गळूं n.

BOISTEROUS a. D. violent सोसाथ्याचा, मंचंड (storm); turbulent धुमाळीचा, धोगड-धिंग्याचा (behavior).

BOLD* *a.* daring धीट, साहसी; planned with courage छातीचा, वैर्याचा (design); impudent घिटू, घटू; daring निर्भय, हिय्येदार; standing prominently out to view ठळठळीत, उभट, ठळक; steep उभ्या चढाचा, उभट (cape). -*ly ad.* धैर्यानें, धिटाईनें, वेधडक. -*NESS* शूरत्व *n*, शौर्य *n*, हिमत *f*; धटाई *f*, निलाजैरपणा; assurance विश्वास, धीर; निर्भयपणा, प्रशस्तपणा.

BOLSTER* a long pillow उर्यी *f*; pad गादी *f*, तक्या.—*v.* गादीचा -लोडाचा आधार देणे; support आधार -आश्रय देणे: to b. baseness [up].

BOLT* an arrow तीर, बाण; a strong pin of iron &c. used to fasten something in a place खीळ *f*, अगळ *f*; a shackle बेडी *f*; a thunderbolt वज्र *n*, विजेचा गोल.—*v.* खीळ घालणे, अडसराने बंद क.; अटकेत ठेवणे, तांगडणे.—*F.* sift वैचणे; — bran from flour चाळणे; examine as by sifting चाळून पाहणे [out]; [discuss or argue privately, &c. for practice, as cases].—*i.* start forth like a bolt तिराप्रमाणे निघणे, सटकणे: to b. out of the room; fall suddenly like a bolt वज्रप्राय पडणे; spring suddenly aside उघळणे: the horse bolted [away, off, out, in].

BOLUS (L.) गुटिका *f*, गोळी *f* (औषधाची).

BOMB (Gr. *bombos*) Mil. कुलपी गोळा. -*ARD v.* कुलपी गोळ्यांचा भडमार क. -*MENT* कुलपी गोळ्यांचा भडमार.

BOMBAST (*bombax*, cotton) high-sounding words ढबीचे बोलणे *n*, डौलाचे भाषण *n*. -*IC a.* ढबीचा, डौलाचा.

BOND* that which binds बंट, बंधन *n*; *pl* imprisonment कैद *f*, बंदी *f*; a uniting tie लगावांधा; an obligation बंट, बंधन *n*; *Law*, a writing under seal by which a person binds himself, his heirs, executors, and administrators, to pay a certain sum on or before a future day appointed खत *n*, रोखा; a b. not expected to be discharged बुडीत खत *n*; b. timbers लग. — *v.* रोखा लिहून देणे.—*a.* दास, बांधलेला. -*AGE* कैद *f*, बंदी *f*; दासपणा, दास्यत्व *n*; बंधन *n*, आळा. -*MAID* दासी *f*. -*MAN* दास.

BONE* a firm hard substance, composing the skeleton in the higher order of animals हाड *n*, अस्थि *f, n*; a b. of contention वादाचा विषय [to make no bones, to make no scruples.] — *BONY a.* हाडाचा, अस्थिमय; strong मजबूत, दृढ.

BONFIRE (F. *bon*, good, and *fire*) a fire made as an expression of public joy आनंद झाल्याबदल होणीसारखा अभि वेटवितात तो, जयसूचक अभि.

BONNET F. वायकांची टोणी *f*.

BONNY a. (bonus) See BEAUTIFUL.

BONUS L. *Law*, a premium given for a loan मनोती *f*; [extra dividend to the shareholders of a joint-stock company, out of accumulated profits].

BOOBY F. टोणपा, शुंभ, ढ.

BOOK* a collection of sheets of paper, or similar material, blank, written, or printed, bound together पुस्तक *n*, वही *f*, 'बुक' *n*; a treatise पंथ; a part of a treatise खंड *n*, पर्व *n*, भाग; a collection of sheets in which accounts are kept वही *f*, चोपडी *f*; without b. आठवण करून, वाचत्या शिवाय, नोडाणे; प्रमाणा शिवाय: a man asserts without b.; in the books of -च्या कृपेत -मर्जीत. — *v.* वहीवर चोपडीवर मांडून ठेवणे, बार क. -*BINDER* पुस्तके बांधणारा, 'बुकबैंडर' -*BINDING* बुके बांधण्याची विद्या *f*. -*CASE* पुस्तके ठेवावाचे कपाट *n*. -*KEEPER* जमाखर्चाचा दिशेब ठेवणारा, हिसाबनीस *n*. -*KEEPING* वहीचे लिहिणे *n*, जमाखर्ची

लिहिंग *n.* -KNOWLEDGE पुस्तके वाचून मिळविलेले ज्ञान *n.*, ग्रंथज्ञान *n.* -LEARNED *a.* versed in books; [ignorant of men or of the common concerns of life]. -MATE शाळेंतील सौबती, गुरुबंधु. -OATH शास्त्रावरची शपथ *f.* -SELLER पुस्तकेविकणारा, 'बुक्सेलर' -WORM, a worm that eats holes in books कसर *f.*; a close student ग्रंथासक्त, ग्रंथगंड.

Boom *D.* a hollow roar, as of waves or cannon लाटांची अथवा तोफेची पोकळ गर्बना *f.*; a pole set up as a mark to direct seamen how to keep the channel in shallow water समुद्रात जेथे पाणी उसळते तेथे गलबत नेऊ नये द्याणून जी काठी पुरतात ती.—*v. i.* गर्जणे.

Boon *n.* (*bonus*) देणगी *f.*, वर. — *D.* अर्जी, विनंती *f.*—*a.* (*bonus*) आंनंदी, हौसी (companions); bountiful उदार. — **Boor** *D.* (*Skr. bhu*, to be) गांवढळ, नांगया. -ISH *a.* गांवढळ, गव्हार.

Boot* *v.* लाभणे, नफा होणे. —*n.* नफा, फायदा, लाभ.—**BOOTY** लूट *f.*

Boot T. चरमीजोडा, जावे पर्यंत उंच जोडा.

Booth W. टाहाळ्यांचे उघ्पर *n.*

Bo-peep, a play to amuse children, by keeping behind any object, as a screen, and crying out Bo! कुकड़ू.

BORAX *F.* टांकणखार.

BORDER* the outer edge of anything काठ, कड *f.*;—of a country शौच *f.*, हड *f.*;—of a field कुपट *f.*;—of cloth धडी *f.*, किनारी *f.*, काठ;—of tanks, wells पाळ *f.*, वरवंडी *f.*. — *v.* किनारी काठ क.; a garment गोट घालणे, मगजी लावणे; be contiguous to लगत सीमेस लागणे. -ER शिंवशेजारी, लगत्याचा.

BORE* *v.* perforate भोक वेज पाडणे; vex छळणे, त्रास देणे.—*i.* भोक पाढून आत शिरणे:

an auger bores well; भोक पडणे : the timber does not b. well.—*n.* भोक *n.*, रंध *n.*; the calibre तोफेच्या बंदुकीच्या तोडाचा व्यास, मोहरी *f* (*H.*); पिडा *f.*, व्याध *f.*, शत्र्य *n.* —*Ger.* उंचबळलेली लाट *f.*, कळोळ *f.*

BOREAS (*L.*) उत्तरेकडील थंड वारा.

BORN *p.p.* (See BEAR) उत्पन्न; to be b. उपजणे, निपजणे; to be b. again is to be regenerated, renewed, having received spiritual life (John iii. 3) पुनः जन्मणे, हिंजत्व पावणे.

BOROUGH* a town or village that sends members to parliament जो गांव पालंगेतांत सभासद पाठवितो तो.

BORROW* *v.* take or receive from another on trust, with the intention of returning or giving an equivalent for उसें घेणे; take from another for one's use दुसऱ्या पासून वापरण्या करिता घेणे (Ex. xii. 35): it is not hard for any man, who hath a Bible in his hands, to b. good words and holy sayings in abundance; but to make them his own is a work of grace only from above.—*Milton.*

BOSOM* the breast of a human being ऊर, छाती *f.*; secret thoughts पोट *n.*, मन *n* (Job xxxi. 33); embrace मिठी *f.*, कवळ *f.*, वेंग *f.*; the interior आंतला भाग, पोट *n*: b. of the earth; tender affections प्रीति *f.*, लळा, मेम *n*; part of the dress worn upon the breast पोशाकाचा जो भाग छातीवर असतो तो, पदर, घोळ (Ex. iv. 6); in comp. intimate सलगीचा, जिवलग: b. friend; b. secrets पोटांतील गोष्ट *f.*. — *v.* पोटांत मनात ठेवणे राखणे; conceal लपविणे.

Boss *F.* a knob गेंद, गोंडा, बोंड *n.*

BOTANY (*Gr. botanē*, a plant) वनस्पतिविद्या *f.*—**BOTANICAL** *a.* वनस्पतिविद्येचा *f.* संबंधी:

b. garden वनस्पतिविद्या शिक्षण्याचा बाग.—
BOTANIST वनस्पतिविद्यावेत्ता.

BOTCH *It.* an ulcerous affection खांडूक *n*; a patch कप्पा, ठिगळ *n*; work done in a bungling manner गोदडशाई काम *n*.—
v. ओवडधोबड तांगडणे; गोदडशाई काम क., कप्पे देणे.

BOOTH* *a.* & *pron.* (*Skr. abha, ubhan*, the two) दोन्ही; without exception of either दोन्ही, उभयतां; the one and the other हे आणि ते.

BOTHER (?) tease त्रास देणे; perplex तारंबळ क.—*n.* उपद्रव, खटपट *f*, उपद्व्याप; तारंबळ *f*, त्रेधा *f*.

BOTTLE *F.* a hollow vessel of glass शिसी *f*, कुपी *f*, 'बाटली' *f*;—of leather बुधला ली *f*—*n.* दबडा; contents of a bottle बाटलीभर पदार्थ, बाटली *f*.—*v.* बाटलीत भरणे. -FRIEND दारू पिण्याचा सोबती. -GLASS बाटलीची कांच *f*. -GOURD दूधभोपळा, कहु.

BOTTOM* the lowest part of anything मूळ *n*, तळ *n*, बूड *n*; base बैठक *f*, पडधो *f*; foundation पाया, आधार, मूळपेठिका *f*; low land formed by alluvial deposits along a river तळ, डाळ, तळाची जमीन *f*; a dale सखल *n*, बदखल *f*, लवण *n*; the keel of a vessel पठार *n*; a ship गलवत *n*; power of endurance पाणी *n*, दम, झीवः a horse of good b.; dregs मळ, रेंदाड *n*: the b. of beer; a ball of thread सुताची गुंडी *f*.—*v.* चर बोधणे -रचणे [on, upon]; तळ लावणे -बसवणे -घालणे; गुंडी क.

BOUGIE *F.* *Surg.*, a waxed cord or stick बत्ती *f*, वात *f*.

BOUGH* फांदी *f*, शाखा *f*.

BOUNCE *v. i. D.* leap suddenly तटकन -सटकन उसळणे; thump दणकण आपटणे; bully तुळ्छ मानणे.—*n.* उसळी *f*; a bold lie घादात लबाडी *f*.

BOUND (*bunda*) मर्यादा *f*, सीमा *f*, टप्पा.—*v.* मर्यादा क., आळावाधणे.—*p. p.* बांधलेला, बद्ध.—*a.* destined नेमलेला; going जाणारा [to, for]. -ARY मर्यादा *f*, सीमा *f*, हइ *f*.

BOUND *F.* उडी.—*v.* उडी मारणे; in dancing पावटा टाकणे.

BOUNTY (*bonus*, good) generosity औदार्य *n*; that which is given liberally उदार-पणाचे देणे *n*; [a premium offered or given to induce men to enlist into the public service, or to encourage any branch of industry].—BOUNTEOUS, BOUNTIFUL *a.* उदार हाताचा, सढळ, उदार.

BOUQUET *F.* bunch of flowers कुलांचा झेला झुबका, तुरा; perfume मुवास, मुगंध.

BOUT *D.* a turn खेप *f*, पाळी *f*; contest कलह, तंटा; conflict झुंज *n*, झोंबी *f*.

BOVINE *a. (bos, ox)* गाई संबंधी, गव्य.

BOW* *v.* (*Skr. bhudj*, to be bent) bend वांकविणे, लवविणे; incline वळविणे; subdue जिंकणे, दबविणे; bend, in token of respect नमविणे; incline towards लक्ष्य -चित्त देणे -लावणे.—*i.* वांकणे; नमणे, नमस्कार क. [down].—*n.* नमन *n*, नमस्कार; the prow (गलबताची) नाळ *f*.

BOW* anything bent कमानदार बांकदार वस्तु *f*; an instrument for shooting arrows धनुष्य *n*, तिरकमटा;—of a saddle खोड *n*;—for cleaning cotton धनुकली *f*. -MAN तिरंदाज, धनुधारी. -SHOT बाणाचा टप्पा. -STRING धनुष्याची दोरी *f*, गुण.

BOWEL (*botulus*) an entrail अंतडे *n*; the interior part of anything पोट *n*: the *bowels* of the earth; tenderness कळवळा, कळकळ *f*.—*v.* चीं अंतडी काढणे.

BOWER* arbor गुंफा *f*, मंडप; country-seat बंगला.

BOWL* a concave vessel to hold liquors
पेला, प्याला, वाटी *f*; — of wood काठवट
f, पांडे *n*; — of earth खापर *n*; — of a
gourd तुंबा; the hollow part of any-
thing पोट *n*; — of a spoon हरडा; — of a
wina घोपठा; — of a cocoanut shell डौला.

BOX* a case of any size पेटी *f*, डबा; a
snuff-b. डब्बी *f*; the quantity that a
box contains पेटीची मोताद, पेटी *f*; an
inclosed place with seats in a theatre
नाटकगृहांत पेटी सारखी एक बसायाची जागा
असते, 'बाक्स'; a money-chest पैक्याची
पेटी *f*; driver's seat on a carriage गाडी-
वर गाडी हाकणार बसायाची जागा *f*; a pre-
sent बक्षीस *n*: a Christmas b.; in a b.
अडचणीत. — *v.* पेटीत घालणे; गाडीच्या चा-
कांत डबा बसविणे. — *n.* (?) बुक्की *f*, मुष्टि *f*.
— *v. i.* ठोसाठोसी क., मुष्टियुद्ध क.—*t.* बुक्कीने
मारणे; कानशिलांत बुक्की मारणे. —
-ER मुष्टि-
योद्धा. -ING ठोसाठोसी *f*, बुक्लाबुक्ली *f*;
मुष्टियुद्ध *n*.

BOY Ger. मुलगा, पेर; Hindu Law, a b.
under five years of age कुमार; under
eight रिपु; from the fifth to the end of
the ninth year पौरंड; from the tenth
to the sixteenth किशोर; after the end of
his minority the youth is termed प्राप-
व्यवहार. -HOOD पेरपण *n*, बालपण *n*. -ISH
a. पेरकट, पेरकळ.

BRACE (*brachia*, the arms) a prop धिरा, टेका;
in carpentry कंची *f*; a bandage ओढण
f, कसणी *f*; *pl* of a drum कांकर *f*, ओढण
f; of a cart नाडा, ओढण *f*; a pair जोडी
f, जोड़: a b. of ducks; Print. the mark }
कंस. — *v.* धिरादेणे; ताणणे, ओढणे; — a
drum चटवणे; strengthen बळकट जिवट क.
(the nerves). -LET कडे *n*, करभूषण *n*,
चुडा; — of glass बांगडी *f*; seller of
glass bracelets काजारी.

BRACHYGRAPHY (*Gr. brachus*, short, *gra-*
phein, to write) संक्षिप्त अक्षरानीं लिहि-
ण्याची विद्या *f*.

BRACKET *f.* (*brachium*, arm) कॉस, कोडे *n*.

BRACKISH *a.* Ger. खारट, मचूळ, सौळ.

BRAD *D.* a kind of nail तुरई *f*.

BRAG *D.* See BOAST. -GADOCIO अरेराव, शेंदड
शिपाई.

BRAID* *v.* गुंफणे, वळणे.—*n.* बेणी *f*.

BRAIN* the whitish, soft mass which
constitutes the anterior extremity of
the nervous system in man and other
vertebrates, occupying the upper cavity
of the skull, and considered to be
the centre of sensation and perception
मेटू, मगज, मज्जा *f*; the seat of intellect
बुद्धीचे स्थान *n*; the understanding बुद्धि
f, अकल *f*, fancy कल्पना *f*. -LESS *a.*
बुद्धीहीन. -PAN कंवटी *f*, कृपाल *n*.

BRAKE Ger. an instrument for breaking
flax ताग टेंचण्याचे एक यंत्र आहे: a
baker's kneading-trough पिठ मळायाची
काठवट *f*; [contrivance for confining
refractory horses while the smith is
shoeing them]; a large heavy harrow
for breaking clods after ploughing
गुटाळ *n*; [a piece of mechanism for
retarding motion by friction, as of a
railway car; a carriage without a body
used for breaking in horses].

BRAMBLE* काटेझाड *n*.

BRAN *W.* कोडा; as remaining in fine flour
तांब *f*. -NEW. See BRAND-NEW.

BRANCH *F.* a bough कांदी *f*, खांदी *f*; ramification शाखा *f*, कोंब; a section अंग *n*, प्रकरण *n*: a b. of knowledge; line of family
descent, in distinction from some other line or lines from the same stock पालव,
शाखा *f*; minor b. उपांग *n*; a chandelier
झुंबर; [Law, a warrant or commission

given to a pilot].—*v. i.* फांया कुटणे; विभाग -पोटभाग क.; off फांटी-फाटा कुटणे-फैलावणे; out पाल्हाळ क., (भाषणाचा) विस्तार क.; विषयाचे बहुत विभाग क.—*t.* फांया शाखा फोडणे; adorn with needlework representing branches, flowers, or twigs कुलाफांयाचा कशीदा काढणे क.—LET लहान फांटी *f.*, शिपटी *f.*—BRANCHY *a.* फांयार्नी भरलेला; पसरट फांयाचा.

BRAND* a burning piece of wood कोळीत *n*; a mark made by burning with a hot iron डाग, लास; quality जात *f*; good b. of flour; a mark put upon criminals with a hot iron अपराध्याला डागणीने जी खूण करितात ती; stigma कलंक, डाग; [a disease in vegetables, by which their leaves and tender bark are partially destroyed, as if burnt]; डागणे, डाग देणे; कलंक लावणे.—ING-IRON डागणी *f.*—NEW *a.* नवा कोरा, घणकोरा.

BRANDY (*burned wine*) एक प्रकारची तलख दारू आहे, 'ब्रॉडी'.

BRASS* alloy of copper and zinc पितळ *n*; impudence तिखे *n*, नाक *n*, निलाज-रेपणा. -FOIL पितळीपान *n*.—**BRASSY** *a.* पितळेचा, पितळी; having the color of brass पितळी रंगाचा; hard as brass पितळे सारखा कठीण.—**BRAZIER**, one who works in brass कांसार; a pan to hold coals वेगडी *f*.—**BRAZE** *v.* solder with an alloy of brass and zinc पका डाक लावणे, पितळेने संधणे; cover or ornament with brass पितळेने मढवणे किंवा शृंगारणे; harden to impudence कोडगा-निलाजरा होणे, मुसळ नेसणे.—**BRAZEN** पितळेचा; also -FACED निलाजरा, कोडगा.

BRAT कारटे *n*, पोरटे *n*, पोर *n*; *brat* and bantling पोरेवाळे *pl.*

BRAVE *a.* *F.* of noble or admirable courage शूर, धारिष्ठवान; excellent उत्तम, नामी,

खासा, उमदा: iron is a b. commodity.—*v.* धैर्याने गाठणे, शिंगावर घेणे.—**BRAVERY** शौर्य *n*, धाडस *n*, छाती *f*; उमदेपणा, छानदारी *f*.—**BRAVADO** (*Sp.*) कुशारकीची धमकी *f*, कुशारकी *f*.—**BRAVO** (*It.*) मारेकरी.—*int.* शावास, भले, वाहवा.

BRAWL *v. i.* *F.* quarrel noisily and indecently कलागत कटकट क.; make a noise गलबला-गोंगाट क.—*n.* कलागत *f*, कटकट *f*, गोंगाटाचे भांडण *n*.—*ER* कटकट्या, कलागत्या.

BRAWN *F.* flesh of a boar डुकराचे मांस *n*; salted and preserved flesh of the wild boar रानडुकराचे खारलेले मांस *n*; the arm बाहु, दंड; muscular strength अंगबल *n*, शरीरबल *n*.—**BRAWNY** *a.* मांसल, गोंडस; strong बळकट.

BRAY *v. F.* खलणे, कुटणे (Prov. xxvii. 22).—कर्कश शब्दाने बोलणे बाजवणे क.—*i.* utter a harsh cry, as an ass गाढवासारखे ओरडणे; make a harsh, grating cry कर्कशनाद क.—*n.* गर्धभध्यनि *f*, खरशब्द.

BRAZEN, See under BRASS.

BREACH* the act of breaking मोडणे *n*, तोडणे *n*, भंग; gap made by breaking खिड *f*, भगदाड *n*;—violation भंग; of promise प्रतिज्ञाभंग;—of confidence विश्वास-घात; a breaking up of amicable relations फूट *f*, तूट *f*, विघाड.

BREAD* भाकर *f*, रोटी *f*; food अन *n*, भाकर *f*, जीवन *n* (Matth. vi. 11).

BREADTH* रुंदी *f*;—of cloth पन्हा.

BREAK* *v.* divide with violence फोडणे, मोडणे; sever by fracture तोडणे (a rope); disclose फोडणे, मनाची गाठ सोडणे (secrets, the mind); infringe मोडणे, भंग क. (a law, promise); interrupt खंड पाडणे, भंग क., मोडणे (sleep); destroy the completeness of विजोड क. (a set); shatter to

pieces चकणाचूर क., तुकडे तुकडे क.; bruise टेंचणे; weaken, impair, or subdue, as health or the faculties बिघडणे, निर्बळ क.; diminish the force of वेग -रग -बळ मोडणे; tame वठणीस आणणे, वश क. (a colt); make bankrupt मोडणे, दिवाळे काढणे; cashier बरतफ क., कामावरून दूर क. काढणे: I see a great officer *broken*; — the spirits मनोहत भमाश क.; down दाबून दडपून टाकणे; in जबरीने आत शिरणे: to b. in a door; वठणीस आणणे, राजविणे (a horse); खोड व्यसन सोडविणे, सुधारणे (one of a habit); off तोडणे (a twig); शेवट क., सोडणे (Dan. iv. 27); open फोडून उघडणे; out फोडून घेणे किंवा काढणे, उखळणे: to b. out a pane of glass; over उलंघन क. (a rule); up मोडणे, वरखास्त विसर्जन क. (the court); —an army रजा देणे, मोडणे; —the back बगाड येंकाट मोडणे -वसविणे; —cover झाडीतून जाळीतून निघणे (game); fast पारणे सोडणे; न्याहारी क.; ground नांगरणे, खणणे, पोखरणे इ०; fig. आरंभ क., पेरणे; गलबताचा नांगर तळापासून सोडविणे; —the heart दुःखाऱे छाती फोडणे; —a house, *Law*, remove any part of the house or of the fastenings provided to secure it, with violence and a felonious intent घर फोडणे (चोरीच्या इरायाने); —ice तोंडच्या आरंभीच्या अडचणीतून पार जाऊन आरंभ क.; —jail तुरंगातून पळून जाणे; —a path वाट फोडणे; —wind पादणे.—

BREAK v. i. फुटणे, मोडणे, तुटणे (Matth. ix. 17); open spontaneously फुटणे, उफलणे, उतटणे (a tumor, bubble, seed-vessel); burst forth violently एकदम जोराने येणे -पडणे (a storm); तुटणे, निवळ होणे: see how he begins to b.; दिवाळे निघणे, पडणीस येणे; change the gait चालण्याची ढब बदलणे: to b. into a run; फूट होणे,

विघाड पडणे; away पळून जाणे; फाकणे, वितुळणे (clouds); down मोडून खाली पडणे (coach); मोडणे, गळणे, थकणे: he had broken down at the outset; forth निघणे, बाहेर पडणे; [in, into] (Is. lviii. 8; xliv. 23); in, upon एकदम आत येणे -शिरणे जाणे; loose सुटणे, मोकळा होणे; off तुटणे, तुटून वेगळा होणे -येणे; out सुटणे, बंद तोडणे; (पाणी इ०) उतून निघणे; (आग) भडकन पेटणे -दिसणे; (रोग) उद्रवणे; (पुरळ इ०) उतणे -उठणे -निघणे; up उखळणे, फुटणे: the wreck will b.; with बिघडणे; काटाफूट होणे; समजूत क. -पाडणे, बोलणे.—

BREAK n. खिंड f, खिंडार n; pause खंड, विराम; —in the weather उघाड, उघाडी f; the dawn अरुणोदय, प्रभात f; — in a wall भगदाड n, खिंडार n; [a kind of carriage]. -ABLE a. फुटायाजोगा, भंगशील. -AGE फुटीतुटीची सूट f. -ER फोडणारा, भंजक; pl किनायावर खडकावर आदकून फुटणाया लाटा. -FAST न्यहारी f. —v. न्यहारी क. -WATER लाटांचे जोर मोडण्या कारितां बांध, मित वैगेरे जे धालतात ते.

BREAST* the fore part of the body between the throat and the belly ऊर, छाती f; protuberant glands, situated on the front of the chest or thorax in the female of man and of some other mammalia, in which milk is secreted for the nourishment of the young थान n, स्तन n; fig. the heart मन n, पोट n; make a clean b. सर्व कबूल होणे क.; सर्व गूज सांगून मनवावरचे ओङ्गे उतरणे. -BONE उराचे हाड n, उरोस्थि n. -DEEP, -HIGH a. छाती इतका, छातीभर. -PLATE उरस्त्राण n. -WORK छाती एवढी उंच मित f.

BREATH* air inhaled and exhaled in the respiration of animals स्वास, दम; the act of breathing naturally or freely दम घेणे n, श्वासेश्वास चालवणे n; power of respiration

श्वास घेण्याची शक्ति *f*; life जीव, प्राण; time to breathe दम, गम: let me take b.; a single respiration दम; an instant क्षण: he smiles and frowns in a b.; very slight breeze झुळूक *f*, वायाची लहर *f*.—BREATHE *v.* श्वासोश्वास घेणे-टाकणे-चालणे; live जगणे; inject by breathing फुळून आत सोडणे (Gen. ii. 7); utter softly मंजूळ वारीने बोलणे; emit, as breath श्वास सोडणे-टाकणे; cause to sound by the breathing फुळणे, वाजविणे: to b. on the flute; suffer to take breath दम घेऊदणे (a horse); put out of breath दमविणे, बेदम क.; — hard दम लागणे-चढणे. —LESS *a.* बेदम, थ्रात; dead भेलेला, मृत (body). —ING श्वासोश्वासाची क्रिया *f*, श्वासोश्वास; inspiration प्रेरणा *f*, संचार; secret prayer गुप्त मनातील प्रार्थना *f*; utterance उद्धार, उच्चार; vent श्वास सोडण्याची जागा *f*, उसास; Gram. aspiration महाप्राणउच्चार; hard b. महा-प्राण; — as practised by the Vedantist प्राणायाम.

BEECH* *v.* lower part of the body behind दुङ्गण *n*; hinder part of anything पाठी-मागला भाग, पश्चाद्भाग; [esp. the part of a cannon or other arm behind the bottom of the bore]; *pl.* चोलणा, गुडवी *f*; to wear the b., to usurp the authority of the husband;—said of a wife नव-न्याया डोकिवर मिरे वाटणे-बसणे.

BREED* *v.* procreate उत्पन्न क., जन्म देणे; bring up लाहनाचा थोर क.; educate शिकवून तयार क., तरबेत क.; originate उत्पन्न क.: my quaint habits b. astonishment; be the native place of -ची खाण असणे; give birth to जन्म देणे: a pond breeds fish. —*i.* उपजणे (Gen. viii. 17); be formed in parent or dam (उदरांत) बनणे, आकारास घेणे: children b. in the matrix; raise a breed ताणा वाढविणे: choose the kind of animal which you wish to b. from;

[to b. in and in, to b. from animals of the same stock that are closely related].—*n.* जात *f*, अवलाद *f*;—of cattle ताणा, वाढा. —ING पालण *n*, पोषण *n*; manners माणूसकी *f*, विनय; रीत शिक्षा-राबता लावणे *n*.

BREEZE *F.* झुळूक *f*, लहर *f*, मंदवायु; balmy b. मंदसुंगधवायु; cool and balmy b. शीत-सुंगधवायु; land-b. मतलई *f*; sea-b. सुमुद्राकडला वारा.

BRETHREN *pl* (See BROTHER) भाऊ, बंधुवर्ग-जन *pl*.

BREVET (*brevis*, short) *Mil.* लळणी सरदाराची सनद *f*; ही पगारपेक्षां मोठ्या जाग्याची असते.—BREVIARY, an abridgment संक्षेप, सार *n*; a book containing the daily service of the Roman Catholic or Greek Church रोमन कथाथेलिक किंवा यीक मंडळीचे निय प्रार्थनापद्धतीचे पुस्तक *n*. — BREVITY, briefness of time अत्यक्षाळ; संक्षेप, समाहार.

BREW* *v.* seethe शिजवणे; prepare, as a liquor, from malt and hops माळ्य नांवाची दारू क.; plot पिकवणे, धुमसवणे; शिजवणे; बीरदारू करण्याचा धंदा क. —ER यवसाची दारूकरणारा.

BRIBE *F.* a price, reward, gift, or favor bestowed or promised with a view to pervert the judgment or corrupt the conduct of a judge, witness, or other person लांच *m, f*, पानसुपारी *f*, लुचपत *f*; allurement लालूच *f*, खाऊ; sums expended in bribes to official persons अंतस्थ *n*. —*v.* लांच देणे, तोऱ दावणे, हात चेपणे; gain by a bribe लांच टेडन मिळविणे. —BRIBERY लांचेचा व्यापार व्यवहार.

BRICK* वीट *f*, ईट *f*; baked b. पक्की ईट *f*; sun-dried b. कच्ची ईट *f*; [a b. in his bat, used of a person intoxicated]. —*v.* वीट-बंदी क.; imitate a brick wall on विटांच्या

भिंती सारखी नकल क. -BAT इटकूर n.—CLAY विटा करायाची माती f, विटाची माती f. -DUST इटकर f, n. -KILN विटा भाजण्याची भट्टी f; the mouth of a b. बारा. -LAYER गवंडी. -MAKER कुंभार. -TROWEL करणी f. -WORK ईटबंदी f काम n.

BRIDE* (*Skr. praudha, pri, to love*) a woman recently married नवरी f; a woman contracted to be married नवरी f. -GROOM नवरा. -MAID करवली f. -MAN करवला. -WELL वंदीखाना, तुरंग.

BRIDGE* a way built over water पूल, सेतु; supporter of the strings of a fiddle घोडी f, चौकी f, तारदानी f;—of the nose नाकाचा दांडा.—v. ला वर पूल बांधें: to b. a river पूल बांधून रस्ता क.

BRIDLE* instrument with which a horse is governed लगाम m, f, अनीन f; restraint लगाम f, संयम. —v. लगाम देणे घालणे -चढविणे; आकळणे, लगार्ही ठेवणे -चालवणे; put one's b. in the jaws of नाकी वेसण घालणे. -HAND लगार्हीचा हात. -PATH घोडे-वाट f.

BRIEF a. (*brevis, short*) short in duration अन्यकालिक; concise संक्षिप्त, लहान, थोडा (tale).—n. संक्षेप, समाहार; an abridgment of a client's case, made out for the instruction of counsel on a trial at law वकिलाकरिता तयार केलेले कुळाच्या खटन्याचे टिपण n; a writ राजाज्ञपत्र n. -LESS a. ज्यापासीं कूळ किंवा खटला नाही तो (barrister). -LY ad. थोडव्यांत, संक्षेपाऱ्ये.

BRIER* a prickly plant काटेझाड n; the sweet-brier and the wild-brier रानगुलाब, सदागुलाब.

BRIG F. दुकाठी जहाज n.

BRIGADE F. a division of troops commanded by a general officer or brigadier ब्रिगेडियर पदवीच्या सरदाराच्या सैन्याची टोळी

f; ह्या टोळीत अमुकच संख्या लोक असावे असा नेम नाही.— BRIGADIER ब्रिगेड नामक सैन्यभागाचा सर्दार, 'ब्रिगेडी' साहेब.

BRIGAND F. पुंड, बंडकरी, लुटारू. -AGE पुंडाई f, बंडाळी f.

BRIGHT* a. (*Skr. bhrádsh, to shine*) उजळ, चकचकीत, टिपूर, तेजस्वी; clear नितळ, स्वच्छ (wine); having qualities that render attractive मनोरम गुणांचा, मनोहर; sparkling तेजदार, पाणीदार (eyes); sparkling with wit चाणाख्य, तैलबुद्धि: be b. and jovial among your guests; evident स्पष्ट, व्यक्त; b. - eyed दिसलोचन. -EN v. उजळ क.; तेजोवृद्धि क., उजरणे, make cheerful आनंदित क.—i. उजळणे, उजळ होणे; रंगास चढणे, खुलणे; उजरणे. -NESS तेजी f, कांती f, प्रभा f, झिलई f; उजळणा; बुद्धिसैक्षण्य n, सौदर्य n.

BRILLIANT a. F. sparkling with lustre लकलकीत, पाणीदार, तेजोमय; shining तेजशाली, प्रतापशाली (talents).—n. a diamond of the first cut or water तरतरा.—BRILLIANCY लकलकी f, तकतकी f, पाणी n, तेज n, ढाळ.

BRIM* rim of any vessel, or other thing कड f, कांठ, तोंड n; the brink पाळ f, किनारा, टट. —v. i. तंतोतंत काठोकाठ भरणे. -FUL a. तोंडोतोंड, भरपूर, तुंडुंब.

BRIMSTONE * गंधक.

BRINDED, BRINDLED* a. बांडा, कसरा (cat, lion).

BRINE* matter saturated with salt मिठवणी f, खार; the sea समुद्र; tears, so called from their saltiness आसवे n pl.—v. मिठवणीत घालणे, खारणे; mix salt with मीठ मिसळणे घालणे (hay).

BRING* v. fetch आणणे, वेऊन येणे; procure मिळवून-मास करून देणे: nothing will b. you more honor; influence मन वळविणे; convey नेणे: the water brings over with it

some oil; about घडविणे, बधविणे; back परत आणें बोलावणे; down खाली आणें, उतरणे; नमविणे, गर्वखंडन क., पाणउतारा क. (high looks); forth प्रसविणे, जन्म देणे; उपजविणे; उघडकीस आणें; forward पुढे दृष्टेत्यनीस आणें; in चालू क., प्रचारात आणें; मर्यादेत आटोप्यांत आणें; मिळकत करूनदेणे, वसूल येणे; मंडळात सोबतीत मिळायास मनावणी क.; off दूर नेणे; सुटका मिळविणे; दंडमुक्त क.; on आरंभ करायास लावणे (an action); उत्पन्न क., आणें (a disease); out उघड क., फोडणे; over पैलतिरी कांडास नेणे (passengers in a boat); पलीकडे नेणे (despatches); मन वळविणे, मत फिरविणे; to शुद्धीवर देहभानावर आणें (a fainting person); under वश क., जिकणे; दावोत ठेवणे; up लहानाचा मोठा क.; प्रतिपाढ क.; शिकविणे, तरबेत क.

BRINK D. कड f, किनारा, तट, कांठ.

BRISK a. W. full of liveliness and activity आनंदी, उल्लासी; full of spirit हुशार, चपक, तलख; — of towns गजवर्जीत, भरलेला; — of trade तेजीचा, भरभराटीचा; b. fire धगधगीत आग f; effervescent, as liquors खतखतणारा, उतणारा. -NESS उल्लास, आनंदवृत्ति f; चलाखी f, तेजी f; b. and dullness of trade तेजीमंदी f; — of fire धगधगी f.

BRISTLE* गंठकेश, सड.—v. केश उभारणे-पिसारणे.—i. केश उभे राहणे, कांटा येणे.

BRITISH* a. ब्रिटन देशाचा, 'ब्रिटिश,' इंग्री.—BRITON ब्रिटन देशाचा राहणारा.

BRITTLE* a. ठिसूळ, लवकर मोडणारा; of thread तुटीर, फुसका.

BROACH F. an awl चांभाराची आरी f; a tool for smoothing or enlarging holes in metal धातूत भोँक मोर्टी किंवा साफ करण्याचे हस्तार; a brooch वस्त्र अडकविण्याचा अंकडा.—v. सळईस टोचणे (मांस, माजण्याकरिता); भोँक तोँड पाडणे; give out फोडणे,

षटकर्णी क.; open for the first time, as stores फोडणे, उघडणे (कोठी वैरे).

BROAD* a. wide रुद, विस्तीर्ण; open फटफटीत, भणभणीत: b. and open day; fig. extended प्रशस्त : a b., statesman-like, and masterly way; gross निर्भिंड, बेसुर्वतीचा (compliment, mirth). -CLOTH बनात f, सकलात f. -SIDE, discharge of all the guns on one side of a ship गलवताच्या बाजूवरून सर्व तोफाचा भडमार; side of a ship above the water पाण्याच्या वरली गलवताची बाजू f; in printing, a sheet of paper printed on one side only पाठकोरा ताव. -SWORD रुद पानाची तरवार f. -WISE ad. आडवा, कडे कडून.

BROCADE Sp. बर, किनखाब.—BROCADED a. जरतारी; that has a b. border लफेदार; dressed in brocade जरतारी पोशाक ल्यालेला.

BROCAGE, See under BROKE.

BROIL F. कटकट f, कलागत f.—v. निखाऱ्यावर भाजणे.—i. तळतळणे.

BROKE v. i. F. transact business for another गुमास्थाचे काम क.; act as procurer कुटगपणा क. -AGE दलाली f.—BROKER, an agent गुमास्ता; Law, an agent employed to effect bargains and contracts दलाल. -AGE दलाली f, दलालाचे काम n; दलाली दस्तुरी f, दलाली f.

BROKEN p. a. (See BREAK) फुटलेला, मोडलेला; थकलेला, मोडलेला; वशझालेला, जिकलेला &c. See BREAK. -HEARTED भगददय.

BRONCHIAL a. Gr. कंठसंबंधी, कंठय.—BRONCHOCELE गंडमाळा f pl.

BRONZE F. compound of copper and tin तांब्याचा व कथलाचा मिश्रधातु; a statue, medal, &c. cast in bronze पूर्वोक्त धातूचा ओर्तीव उत्था, पदक वैरे; the color of bronze द्वा धातूचा रंग. —v. त्रांझ धातूचा रंग देणे.

BROOCH *F.* a jewel रन्न *n*; ornamental pin for a garment वस्त्राचे अडकण *n*.

BREED * *v.* पावर घालणे : a hen *broods* her chickens.—*i.* sit on and cover eggs, as a fowl अंडो उबतिणे; sit over and cover young, as a hen her chickens पावर घालणे; sit quietly उगो स्तव्य बसणे; over, on, remain long in anxiety ध्यास धरणे, चिंता करीत बसणे, फिकिरीत असणे.—*n.* hatch देण *f*, बेत *n*; species generated बाढा, ताणा; offspring संताति *f*, संतान *n*.

BROOK * ओढा, ओहळ.

BREOK * *v.* सोसणे, साईने, पोटात घालणे.

BROOM * besom केरसुणी *f*, झाडू *f*; a shrub एक काटेज्हाड आहे. —STICK केरसुणीचा दांडा.

BROTH * मासादा किंवा दुसऱ्या पदार्थाचा घाटा रसा.

BROTHEL *F.* छिनालवाडा, वेश्यालय *n*.

BROTHER* (*Skr. bhrātar*) he who is born of the same father and mother with another भाऊ, बंधु; half - *b.* सावत्र भाऊ; one related closely to another by some common tie or interest, as of rank, profession, membership in a society, toil, suffering, &c.;—used among judges, clergymen, professors of religion, &c. भाऊ, बंधु (in comp. विद्या धर्म कर्म गुरुबंधु); one that resembles another in manners or traits of character भाऊ (Prov. xviii. 9). —HOOD भाऊबंदकी *f*, भाऊपणा; an association अखाडा, पंक्ति *f*; a class of men of the same kind, profession, or occupation एका धंयाचे -पेशाचे लोक. —IN-LAW मेहुणा. —LY *a.* भावाचा; *b.* love बंधुप्रीति *f*.—ad. भावासारखा; affectionately प्रीतीने, ममतेने : I speak but *b.*

BROW* (*Skr. bhrú*) the prominent ridge over the eye भोवई *f*, झुकूरी *f*; the eye-brow भोवईचे केश *pl*, भोवई *f*; forehead कपाल *n*, भाक *n*, ललट *n*; general air of

the countenance मुखचर्या *f*; edge of a steep place कडा, कडे *f*; to knit the brows भोवयांस गाठ देणे. —BEAT *v.* भोवया चढवून बोलणे: to b. witnesses. —BOUND *a.* मुगुट घातलेला, किरीघधारी, किरीटी. —LESS *a.* निलाजरा.

BROWN* उटी -तपकिरी रंग; dark *b.* घनसावळा; light *b.* भुरा. —*a.* उटी, तपकिरी, पिंगटवणी. — STUDY, thoughtful absent-mindedness विचारांत गुंग होऊन देहभानावर नसणे *n*.

BROWSE *F.* झाडाचा कोवळा पाला, कोवळ्या फांद्या *f pl*.—*v.* कोवळ्या कोवळ्या फांद्या पाला खाणे [on].

BRUCINA, BRUCINE *F.* काजऱ्याचा सत्वांग.

BRUISE* *v.* crush as drugs, &c. टेंचणे, चेंचरणे, खरंगटणे; injure, as animals, or vegetables दुखापत क., चेंचरणे.—*n.* दुखापत *f*, खोक *f*, जखम *f*.

BRUIT *F.* अफवा *f*, आवई *f*, जनप्रवाद.—*v.* जाहीर -प्रसिद्ध क.

BRUMAL *a.* (*bruma*, winter) हिंवाळ्याचा, हैम.

BRUNETTE *F.* काळसावळी बायको *f*-मुलगी *f*.

BRUNT* heat of an onset झपाटा, तडाका: the *b.* of a battle; shock धक्का, धडाका, आघात.

BRUSH *F.* instrument to rub or clean clothes, lay on colors, &c. कुंचो *f*, बोथळ: branches of trees lopped off कवळ *f*; फांट्या *f pl*; thicket of shrubs झुडूप *n*; skirmish चकमक *f*, झाटापटी *f*, फाटफूट *f*, bushy tail of a fox कोल्याचे गोडाळ शपूट *n*. — *v.* कुंचीने झाडणे -साफ करणे -रंगविणे इ०; कुंचा कुंची फिरविणे; touch in passing घसरा देऊन जाणे; up घासपूस क.; उजळणे, उजरणे, उजळणी क. —WOOD झाडी *f*, झुडूप *n*; small branches of trees cut off कवळ *f*.

BRUTE (*brutus*, stupid) beast पशु, जनावर *n*; brutal person पशुशील मनुष्य, हैवान

—a. not having sensation जेड, चैतन्य-शून्य (earth); irrational बुद्धिहीन, अज्ञान (beast); animal देहसंबंधी, दैहिक, अंग; b. force अंगधर्याई *f* -मस्ती *f*; bestial जनावरासारखा (violence); uncivilized रानटी, अडाणी: b. philosopher अरण्यपंडित.

BRUTAL *a.* पशुवा, पशुसंबंधी (nature); पशुसारखा; merciless निर्दय, क्रूर. -ITY पशुपणा, पशुत्व *n*; निर्दयपणा, निषुरता *f*. —**BRUTISH** *a.* पशुसारखा, पशुत्व; निर्दय; रानटी.

BUBBLE *D.* small bladder or vesicle of water or other fluid inflated with air बुडबुडा, फुगा; vain project चटक्याचे माडव *pl*, भुसकेलडू *pl*, पाण्यावरचा बुडबुडा; dishonest speculation ठकबाजीचा व्यापार: the South - Sea *b.* — *v. i.* बुडबुडे येणे; make a bubbling sound खतखतणे, सळसळणे [up, out]. — *t.* ठकविणे, फसविणे.

BUBO (*L.*) बद *n*, वळ.

BUCK *Ger.* male of the fallow-deer काळविंश; —of the goat बोकड; —of the sheep मेंढा; —of the rabbit and hare ससा; a gay, dashing young fellow अकडबाज, छानछूक. **BUCKET*** पोहरा, डोल, बादला, मोट *f*, इ० प्रकारचे वॉर्डें *n*; the large *b.* of a draw-well मोट *f*.

BUCKLE *F.* an instrument for fastening dress or harness अडकवण *n*, 'बकल' *n*; a curl कुरळ *n*. — *v.* कचकीने अडकविणे; prepare for action (काम करायास) कंबर वांधणे, कासघालणे. — **BUCKLER** एक प्रकारची ढाल *f* आहे.

BUD *D.* कळी *f*; a large *b.* कळा. — *v. i.* कळी येणे-फुटणे. — *t.* पिंवेदी क.: the plum and the peach are budded on each other.

BUDGEROW ऐपआरामाची एक वंगाली बोट *f* आहे, बजरा.

BUDGET *F.* a bag with its contents (परलेली) पिशवी *f*-थैली *f*; a stock पुंजी

f, पोते *n*, भरणा; papers respecting the finances of the British nation ब्रिटिश राज्याच्या वसूल वासलातीच्या पत्रकांचा रुमाल; [to open the *b.*, to lay before a legislative body the financial estimates and plans of the executive government].

BUFFALO *It.* रेडा, टेणगा, हेला; female *b.* द्वैस *f*. —**BUFF** द्वासीचे कातडे *n*; military coat made of buff-skin or similar leather द्वाशीच्या कातड्याचा लकडी डगला; [color between light pink and light yellow]; a blow ठोसा, बुकी *f*.

BUFFET *It.* बुकी *f*, ठोसा. — *v.* बुकलणे, ठोसे मारणे; contend against भाडणे, भिडणे; to *b.* the billow (पाणी -लाट) तोडणे.

BUFFOON *F.* low jester हाडीबाग, भाड; a mimic माळवी, विटूषक. -ERY मस्फरी *f*, थदा *f*; माधवीपणा.

BUG *W.* टेकून. -BEAR बागुलबाबा, बौ; to make a *b.* of भोंबा करून सांगणे.

BUGLE *F.* तुतारी *f*, रणांशिंग *n*, करणा, 'बिगुल' *n*. (*bugulus*) काळीपोत *f*, कांचेचा काळामणी *f*.

BUILD* *v.* construct बांधणे, रचणे, उभारणे; establish पाया घालणे, स्थापणे (reputation, hope); up, increase and strengthen वृद्धि क., स्थिर टृढ क. (*Acts xx. 32*); to *b.* castles in the air मनात माडे खाणे. — *i.* (धर वैगेरे) बांधण्याचा धंदा क.; depend, as on a foundation अवलंबणे, पिस्त -मदार ठेवणे -राखणे. -ER धरबांधणारा, गवंडी, सुतार इ०, शिळ्यी. -ING बांधणे *n*; a thing built इमारत *f*, इमला; the art of constructing edifices इमारती बांधण्याची कला *f*, शिळ्य *n*. —**BUILT** *a.* बांधलेला, बंदिस्त.

BULB (*bulbus*) गडा, कांदा; — of the eye डोक्यांतले बुबूल *n*. -OUS *a.* कांदाचा, कंदमय.

BULGE* *v.* swell out कोक फुगा -पोट येणे; see **BILGE**.

BULK *W.* size लंबीसंदी *f.*, परिमाण *n*; the main mass or body मुख्यभाग.—BULKINESS मोठेपणा, स्थूलत्व *n*.—BULKY *a.* मोठा, रेटेल, अवजड.

BULL *Ger.* बैल; a sign of the zodiac वृषभ-रास *f*; — *a.* in comp. large मोठा, घोड, (in comp. घोडशीर *f*): *b.* - head. -DOG एक जातीचा मोठ्याडोक्याचा कुत्रा आहे.—BULL'S-EYE पोलीसच्या शिपायाचे कंदील *n*.—BUL-RUSH मोठ्या जातीचा लव्हाळा.—BULLOCK खोड, गोळा.

BULL (bulla, a seal) an edict of the pope पोपाचे आज्ञापत्र *n*; the seal appended to the edicts of the pope पोपाच्या आज्ञा-पत्राची मोहर *f*; a blunder चूक *f*, भूल *f*.

BULLET *F.* a small ball गोळी *f*; a shot (बंदुकीची) गोळी *f*.

BULLETIN *F.* an official account, as of a battle लढाई वैगरेची सरकारी बातमी *f*; news recently received ताजी बातमी *f*; [an official statement respecting the health of some distinguished personage].

BULLION (*bulla*, bubble) लगडीचे गऱ्याचे सोने *n*, किंवा चांदी *f*.

BULLY (?) गरिबाचा काळ, इमाम दांडगा.—*v.* गुरकावणे, दांडदपट क. -ING डरकावणी *f*, दटावणी *f*.

BULWARK *D.* a bastion बुर्लज; a means of defence रक्षण *n*, आश्रय [*pl* the sides of a ship above the upper deck].

BUMBOAT (from *bum*, the buttocks) बंदरांतील जहाजावर सामग्री नेण्याची होडी *f*, 'बाबोट' *f*.

BUMP *W.* a thump धपा, थडाका, झपटा; a swelling टेंगळ *n*, गाठ *f*.—*v.* थडाका मारणे, धाडकन मारणे.—*i.* बगळ्यासारखा आवाज क.

BUMPER *F.* a cup filled to the brim or till the liquor runs over तोंडोतोंड भरलेला

प्याला, परिपूर्ण पात्र *n*; crowded house at a theatre गच्च-दाट भरलेले नाटकगृह *n*.

BUNCH *D.* a protuberance टेंगळ *n*; — on a camel's back मदार *f*; a cluster घोंस, घड, जुडगा;—of flowers झेला, झुमका.—*v.* *i.* टेंगळ येणे.—*t.* घोंस झुका जुडगा बांधणे.

BUNDLE * a number of things bound together गाठोडे *n*, बोचके *n*, मोट *f*; a small b., as of paper &c. पुडका;—as of medicine - powder पुडी *f*;—of grass, sticks जुडी *f*, जुडगा, मोळी *f*, भारा;—of cotton गडा, बिंडा;—of papers तचलक *f*.—*v.* गाठोडे बांधणे; off उचलवांगडी क.; up गढी बांधणे.

BUNG *W.* stopper of a cask पिपाचा दटा.—*v.* दटा-गुडदी वसविणे [up]. -HOLE पिपाचे तोंड *n*, पिपांत दटा वसविण्याचे भोक *n*.

BUNGLE *v.* (?) ओबडधोबड क. तांगडणे -शिवणे.—*n.* अडाणी अडमूठ काम *n*.

BUOY *F.* a floating mark to point out shoals, anchors, rocks, &c. बोयरा, तरते *n*.—*v.* तरते-तरता -तरंगत टेवणे [up]; mark by buoys बोययाची निशाणी क. (a channel); support धोर देणे. -ANCY तरतेपणा, तरण्याची शक्ति *f*, तरणधर्म; vivacity उल्लासवृत्ति *f*. -ANT *a.* तरता: *b.* on the flood; bearing up, as a fluid वाहून नेणारा, वहनशील; उल्लासी, आनंदवृत्ती.

BUR *F.* वनस्पतीच्या बिजावरचे खरखरीत किंवा कांट्याचे वेणन *n*.

BURDEN* that which is borne ओऱ्ये *n*, भार; that which is grievous, wearisome, or oppressive भार, ओऱ्ये *n*, कष्ट *pl*, पीडी *f*, जाच, काच; the contents of a ship भरताड *n*; ship of b. बारकस *n*; — of a favor received आभार *F.*; chorus or refrain पालुपद *n*, धुपद *n*; the main topic मुख्य विषय, अनुवाद: the b. of a prayer; beast

of b. पाठाळ *n.* — v. ओँझ घालणे -लादणे; जावणे, काचणे. —SOME दुर्वह, जड, भारी.

BUREAU *F.* a desk with drawers for papers कागद ठेवायाचे खणाचे मेज *n.* 'विरो'; office where business is transacted कचेरी *f.*; department for the transaction of business by a public functionary खाते *n.*

BUREH, See BOROUGH.

BURGLAR *F.* घरफोड्या, पिंतफोड्या, गृहभेदी.—BURGLARY, *Law*, the breaking and entering the dwelling-house of another, in the night-time, with intent to commit felony therein घर फोडप्याचा अपराध, संधिचौर्य *n.*

BURIAL, See under BURY.

BURLESQUE *F.* satire निंदात्मक भाषण *n.*; an ironical composition intended to excite laughter हसू येण्यासारखी नकल *f.* — a. थेट्युचा, हसप्याजोग.—v. थटा क.

BURN* *v.* consume with fire जाळणे; reduce to ashes भस्म-राख क.; injure by fire or heat विस्तवाने किंवा उष्णतेन खराब क., जाळणे; to b. steel in forging;—food in cookery करपवणे, जाळणे; to b. one's face in the sun उनाने तोड काळवटणे; subject to the action of fire आंच -अभिपुट देणे; to b. bricks विटा भाजणे; excite animal heat in आग नाह क.: this fever *burns* me up; cauterize लासणे, भाजणे,—the throat &c. खवखवणे, जाळणे; b., or b. together, as two surfaces of metal, to fuse and unite them by pouring over them a quantity of the same metal in a liquid state कस्तुर क.;—out, up जाळून फस्त क., राख -रांगोळी क.; to b. one's fingers, to get one's self into unexpected trouble, as by interfering in the concerns of others, speculation, &c. शेकणे; [to b. out of house and home, to be driven out from a dwelling, warehouse, &c., by the burning of it].—i. आग लागणे, पेटणे

(Deut. ix. 15);—a lamp जळणे, तेवणे; जळणे, करपणे (food, in cookery); sparkle चकचकणे: the barge *burned* on the water; with desire हुरहुरणे, सुरसुरणे; be in commotion क्षेभणे, संतापणे, क्षुब्ध होणे;—the mouth, &c., under acrid or pungent tastes पोळणे, फणकफणे;—the body in fever धगधगणे, तलखी क., तापणे; rage with destructive violence जळफळणे; to b. out जळून राख होणे, जळून जाणे.—n. जळणे *n.* दहन *n.*; a hurt caused by fire चरका, चटका. —ING जळणे *n.*; आग *f.* दाह, डोऱ.—a. फार तापलेला, अतिउण; उम, तिखट (scent);—glass सूर्यकांत.

BURNISH *v. F.* polish शिकल क., झिलई देणे (silver); render bright उजळ सोजळ क. —ER शिकलगार; the tool that burnishes मोहरा, ओपसबई *f.*

BURROW* वीळ *n.*, विवर *n.* — v. वीळ करून राहणे [in].

BURSE, BOURSE (*bursa*) an exchange where merchants meet व्यापाच्याचा अडु -फड.—BURSAR विद्यालयाचा खजीनदार.—BURSARY, treasury of a college or monastery विद्यालयाचा किंवा मठाचा खजीना; charitable foundation in a university विद्यालयातील धर्मार्थ नेमणूक *f.*

BURST* *v.* एकदम जोराने फोडणे -फाडणे उघडणे.—i. break open with force जोराने फुटणे -निघणे; break away सुटून मोकळा होणे;—with laughter हसू लेटणे;—into tears गाहिवर येणे; [forth, out, away, upon, into].—n. फुटणे, स्फोटन *n.*;—of applause गजर;—of thunder कडाका, धडाका, भडाड, बार;—of grief, tenderness गाहिवर;—of anger झटका.

BURY* *v.* cover out of sight लपविणे, झांकणे; with earth मार्तीत पुरणे; inter with funeral ceremonies पुरणे, मृतमाती देणे,

प्रेतकिया क.; hide in oblivion विसरणे, पोटात घालणे (strife) [in, under]. -ING-PLACE प्रेतभूमि f, मसनवट f.—BURIAL पुरणे n, मृठमाती f, प्रेतकिया f.

BUSH Ger. शुद्धप n; close and dense b. जाडी f.—BUSHY a. जाड्य शुडपाचा; thick like a bush गोडस, गोडेदार (tail); full of branches झांपळ, निकिड.

BUSHEL F. the circle of iron in the nave of a wheel वसू n; a dry measure एक कैली माप (मुंचईच्या काया इतके) आहे; a large quantity खंडी f, मण, डोंगर.

BUSS L. चुंबन n, मुका.

BUST F. कमरे पासून वरच्या शरिरावे चित्र n, मुखवटा.

BUSTARD F. माळढोक.

BUSTLE* v. i. धांवधांव क. — n. धांवधांव f, गडवड f; as of business &c. खटपट f, वावर; tumult गोंधळ, घालमेल f.—BUSTLER खटपटया, उलेटाळ्या.

BUSY* a. engaged for the time in business कामात गुंतलेला-असलेला, उद्योगात लागलेला; constantly active उद्योगी, व्यवसायी; restless चपळ, चंचळ (feet); officious लुवरा, लाडा, बुचाकारभारी; — a town गजबजीत [with].—v. कामात लाढणे, गुंतवणे. -BODY लु-डुड्या.—BUSINESS, that which occupies the time, attention, or labor of one, as his principal concern काम n, कामगिरी f, उद्योग; any particular occupation for a livelihood धंदा, उद्योग; traffic व्यापार, देणे घेणे n; concern कडचे काम n, खटले n; affair खटला, प्रकरण n, गोष्ट f.

BUT* prep. & conj. except गिवाय, खेरोज, सो-डून; nevertheless तरी, पण, परंतु (1 Cor. xiii. 13); that कीं; only केवळ, मात्र (2 Cor. iv. 17).

BUTCHER F. one who slaughters animals, or dresses their flesh for market खाटीक,

कसाई; a slaughterer कसाब.—v. खाटीकपणा क.; खून क., कंदन क.—BUTCHERY खाटीकपणा; कंदन n, कतल f.

BUTLER F. वाकनोस, कोठवळा, 'बुटलेर, बुटनेर.'

BUTT F. large end of a thing बुडखा; limit मर्यादा f, सीमा f;—of a musket दस्ता; mark to be shot निशाण n, टिण n; person at whom ridicule, jest, or contempt is directed खेळवणा, विनोदास्पद; push given by the head of an animal टकर, हुंदका, ढेमणी f; [a short piece of land left unploughed at the end of a field].—v. टकर ढुसणी देणे.

BUTTER * लोणी n, नवनीत n.—v. लोणी लवणे, चोपडणे [over]. -FLY फुलपांखरू n, पिंगणे n. -MILK ताक n. -TOOTH चौकीचा दात. -TREE एक झाड ओह व्यापासून नोण्या सारखा पदार्थ मिळतो.—BUTTERY a. लेण्या-सारखा.—n. दूध, ताक वैरे ठेण्याची खोली f; [a room in some colleges where refreshments are sold to the students].

BUTTERIS F. instrument for paring the hoof of a horse सुंबतरास.

BUTTOCK F. ढुगण n, टिरी f.

BUTTON F. गुंडी f, भुतावे n, अडकवण n; holding by the b. मगरमिठी f;—of wood to fasten doors चिमणी f.—v. गुंडी अडकविणे, गुंडीने अडकविणे [up].

BUTTRESS F. टेका, टेकाचा, विरा, पुस्ती f.—v. टेकाचा देणे.

BUXOM* a. रंगल, खुषमीजी.

BUY * v. acquire the property, right, or title to, by paying a consideration or an equivalent, usually in money विक्रीघेणे; procure at a price मौल देऊन घेणे; to b. favor with flattery; off मन वळविणे; पैसा-लांच देऊन आपल्या पक्षाचा क.; out (व्यापारात) दुसऱ्याची पाती विक्रीघेणे; on

credit उधार घेणे, उचापत काढणे. -EE वि-
कृतघणारा. -ING खरिदी f, क्रय.

Buzz O. E. v. i. गुणगुणें, गोंगावें [about].
—t. फुसफूस कुजबूज क. — n. गुणगुणाट,
घोंघों; कुजबूज f, फुसफूस f.

By* prep. near to जवळ, पासीं : sit b. me ;
past जवळून, वस्तुन : to go b. a church ;
through कडून, पासून, हातून, नें : a city is
destroyed b. fire ; to take b. force ; b.
this time आता, एव्हा ; day b. day दिवसे
दिवस ; to sell b. pounds शेरावर-शेरावारी
विकणे ; to pass b. water पाण्यावस्तु जाणे ;
to swear b. heaven आकाशाची शपथ वाहणे ;
to sit b. himself एकटा बसणे ; b. and b.
अमळशाने ; b. day दिवसा ; to stand b.
जवळ उभे राहणे, धीर-आसरा देणे ; one b.
one एक एक, एकामायन एक ; twenty feet
b. forty एका बाजूने वीस फूट व दुसऱ्या
बाजूने चाळीस, चाळीस फूट लांब व वीस फूट
रुंद ; [to let go b. the run, to let go alto-
gether ; north-west b. west, toward the
west from north-west ; good-b. is a cor-
ruption of God be with you (b'w'ye)].

By ad. near जवळ : there was no person b.
at the time ; gone गेलेला, गत : the
procession is gone b.; aside एकीकडे, बाजूस :
to lay b.—n. also BYE गौणपक्ष, फलितार्थ :
upon the b.; b. the b. प्रसंगवशात्, हां,
वरीच आठवण ज्ञाली द०.

By a. आड, चोर. -BIDDER लिलावांत माल-
धन्याच्या वाटची किमत चढविणारा. -BUSI-
NESS आडकाम n. -CORNER बाडकोन, चौर-
कोनाडा. -END स्वार्थ, स्वहित n. -GONE a.
गत, गेलेला.—n. गतगोष्ट f, गेलेली गोष्ट f.
-LANE आडगळी f. -PATH बाड-चोरवाट
f. -STANDER मैज पाहणारा, तमासगीर;
idle bystanders अलेभाऊ कोलेभाऊ pl.
-VIEW स्वार्थदृष्टि बुद्धि f. -WAY आडवाट f.
WORD द्व्याण f.

C.

CAABA Ar. ह्या नोवाचा मकेंत एक दगड आहे,
याची मुसलमान लोक भक्ति करितात.

CABAL Heb. a junto जट, जूट f; an intrigue
कवटाळ n, कूट n. — v. कट मसलत क. —
CABALA, tradition of the Jews यहूदी लो-
कांची दंतकथा f; secret science गूढ विद्या f.

CABBAGE (caput, head) a vegetable कोवी
f, कोई f; [cloth purloined by one who
cuts out garments]. —v. बेतताना कापड
चोरणे.

CABIN W. small room लहान कोठडी f;
cottage खोपट n, झोपडी f; any covered
place for a temporary residence तंबु,
राहुटी, छप्पर वैरे दोन दिवसासाठी आस-
ज्याची जागा f; apartment in a ship गल-
बतांतली खोली f.

CABINET F. closet लहान खोली f; private
room in which consultations are held
मसलतीची खोली f, खलबतखाना ; select
or secret council of a prince or execu-
tive government राजमंत्र्यांचा निवडक किंवा
गुप्तसभा f, अष्टप्रधान pl, मंत्रिसमूह ; a box
with drawers and doors ; a private box
खणाची पेटी f, बगँव n; close place, where
things of value are deposited for safe
keeping मोलवान वस्तु सुरक्षित ठेवण्याची
कडीकोट जागा f.—COUNCIL मुख्य प्रधानाची
सभा f. -MAKER सफाईचे लाकडी काम कर-
णारा सुतार.

CABLE D. rope or chain by which a ship
is anchored लंगर दोर, दोरखंड n ; a large
rope नाडा ; [cable's length, the length of
a ship's cable, usually 120 fathoms ; to
pay out, or to veer out the c., to slacken
it that it may run out of the ship] ; to
slip the c., to let it run out लंगर दोर
सोडणे.

CACKLE *v.* *D.* make a noise like a hen or goose हंसनाद क.; giggle हिंडी करून हसेणे.

CACOCHYMY *Gr.* vitiated state of the humors त्रिदोष.

CADAVEROUS (*cadaver*, corpse) मृतकलेचा (look); मृताचा (scent).

CADENCE (*cadere*, to fall) (बोलतांना किंवा वाचतांना) उत्तरता स्वर, पात; tone वाणी *f.*, स्वर; pause at the end of an air विराम.

CADET *F.* a volunteer in the army, who serves in expectation of a commission लफ्करातील सनदी जागेचा (पगारी) उमेदवार; a military student लफ्की विद्यार्थी.

CAGE *F.* enclosure for birds पिंजरा; place of confinement for criminals कोँडी *f.*, पिंजरा.—*v.* पिंजर्यात कोँडणे.

CAJOLE *F.* भोटणे, फुसलावणे. -BY लाडिगोडी *f.*, गुळगुळ थापडी *f.*

CAKE *D.*—of flour भाकर *f.*, पोळी *f.*; concrete matter ढैप *f.*, डिखळ *f.*, वडी *f.*; as of dried mud खपला, पोपडा.—*v.* वडी क.—*i.* जमणे, डिखळी होणे.

CALAMITY (*calamitas*, injury of crops) अरिष्ट *n.*, संकट *n.*, विपत्ति *f.*—CALAMITOUS *a.* हाल अपेषेचा, विपत्ति सोसाणारा (persons); producing distress दुःखपद, आनेष्टकारक.

CALCAREOUS, CALCINE, See under CALX.

CALCOGRAPHY (*calx*, lime, *Gr.* *graphein*, to write) खडूने चित्रे काढण्याची अथवा खडूच्या चित्रांसारखी चित्रे खोदून काढण्याची विद्या *f.*

CALCULATE *v.* (*calculus*, pebble) compute हिशेब क., गणेणे; as an eclipse वर्त्तविणे, पाहेणे; adjust by computation बेताने हिशेबावै बसविणे जुळणे, उपयुक्त क.: to c. a system of laws;—roughly अजमासणे, आकारणे [on, upon].—CALCULATION गणना *f.*, हिशेब; अदमास, सुमार; *Astron.* गणित *n.*, अंकचालन.—*n.*

CALCULATOR गणित करणारा, अजमासणारा, आकारणारा; वर्त्तविणारा, गणक.

CALCULUS (*L.*) मुतखडा.

CALDRON *F.* हांडा, डेग *f.*

CALENDAR (*calendarium*, account-book) almanac पंचांग *n.*; list फेरिस्त *n.*, याद *f.*; c. month सौर मास.—*v.* कुंदी क.

CALF*—of a cow वासंत *n.*;—of a buffalo रेडकूँ *n.*; stupid person टोणगा, गाईचा गोळा; thick part of the leg पायाची पोटरी *f.*, पिंडरी *f.*—*v.* विणे, जावये देणे.

CALIBRE (*F.*) diameter of the bore बंदुकीच्या तोफेच्या तोऱ्डाचा व्यास; diameter of a round body गोलाचा परिष व्यास; compass of mind पोंच, आंवाका *f.*

CALICO (from *Calicut*) कापसाचे कापड *n.*; printed c. छीट *n.*

CALIF *Ar.* title of the successors of Mahomed खलीफ.—CALIPHATE खलीफाचा अधिकार.

CALIGRAPHY (*Gr.* *kalos*, fair, *graphein*, to write) कलमसकाई *f.*, सुलेखन *n.*

CALIX, CALYX (*L.*) फुलाचे बाहेरले आच्छादन *n.*, पुष्पावरण *n.*

CALL *v.* (*calare*) invite or command to come बोलावणे, पाचारणे; summon by a particular name नावाने हाक मारणे; name नांवधेणे; designate (कामावर) योजणे, नेमणे; proclaim जाहीर क.; back रह क., फिरवणे; for मागणे, हक्काने मागणे; a crime calls for punishment; forth पुढे आणणे (a faculty of the mind); in उगविणे, उगराणी क.; बोलावणे, जमविणे (friends); off वरून फिरवणे वटविणे (attention); वरून बोलावणे: to c. off workmen from their employment; out युद्धास ये म्हणणे-आमंत्रण देणे; हटकणे, ललकारणे; चाकरीवर बोलावणे (troops); names नावे बोटे ठेवणे

शिव्या देणे;—in question संशयधेणे; over हजिरी घेणे, नांवनिशी वाचणे; up आठवणे; कामा करिता किंवा वादाकरिता आणणे (a bill before a legislative body).—i. हाकमारणे; बोलावणे; make a brief stay उतरणे, राहणे; make a brief visit भेटीस जाणे; on, upon भेटीस जाणे; कर्जाची मागणी क.; प्रार्थना किंवा धावा क.—n. हाक f, आरोळी f, साद; मागणी f; बोलावणे n, पाचारणे n; requisition प्रयोजन n, अवश्यकता f; divine vocation ईश्वराचे बोलावणे n, ईश्वरीवाणी f; short visit भेटीस जाणे n, थोडकी भेट f, (in humble phraseol.) पायां जबळ येणे; vocation धंदा, रोजगार. -ING बोलावणे n, आवाहन n; धंदा, उद्योग; a class of persons engaged in any profession एका पेशाचे लोक; ईश्वराचे बोलावणे n काम n.

CALLOUS a. (*callosus*) hardened बधिर, सुना, बहिरा; unfeeling कोडगा, निलाजरा.

CALM a. F. not stormy निर्वात, संत; quiet शांत, थंड, निर्वात; चित्ताची स्वस्थता f, सौ-मनस्य n.

CALOMEL (*Gr. kalos*, fair, *melas*, black) पाञ्चाची मात्रा f, रसकापूर.

CALORIC (*calor*, heat) उष्णतेचे बीज n-तत्त्व n, —a. उष्णतेचा.—CALORIFIC a. उष्णताजनक कारक.

CALUMBA (from *kalumb*, its native name in Mozambique) कलमकाचरी f.

CALUMNY (*calumnia*) false accusation of a crime or offense, knowingly or maliciously made or reported to the injury of another बालंट n, तुफान n, आळ.—CALUMNIATE v. तुफान-आळघेणे [by].—CALUMNIATOR बालंटखोर, कुभाडी.—CALUMNIOUS a. चुगलीचा, तुफानाचा.

CALX (*L.*) limestone भस्म.—CALCAREOUS a. चुन्याचे धर्मचा, चूर्णधर्मक; c. spar सुफेद सुरमा.—CALCINE v. भस्म क., मारणे.

CAMBRIc F. एक फार तलम तागाचे कापड n आहे.

CAMEL* उंट m, n, सड f.—CAMLET उंटा-च्या केसाचे वस्त्र n; हॅं आता केस व रेशीम, किंवा लोकर व सूत याचे करितात.

CAMELOPARD (*Gr. kamelos*, a camel, *pardalis*, leopard) जिराफ नांवाचे एक आफिकंतले जनावर आहे.

CAMERA OBSCURA (dark chamber) फोटोग्रा-फीच्या विद्येत चित्र काढण्याचे एक यंत्र n आहे.

CAMP (*campus*) ground on which tents, huts, &c. are erected for shelter तळ, collection of tents, huts, &c. for shelter, arranged in an orderly manner छावणी f; body of persons encamped in the same spot गोट, छावणी f.

CAMPAIGN F. large open plain मैदान n. पटांगण n; time that an army keeps the field मोहीम f, स्वारी f.

CAMPHOR (*camphora*) कापूर, कर्पूर. -ATE v. कर्पूरमिश्रित क.—a. कापराचा; also -ATED a. कर्पूरमिश्रित (liquors, draught). -OIL कापरेल n. -TREE कापराचे झाड n.

CANAL (*canalis*, a channel) artificial water-course कालवा, नदीचा पाट; duct in the body for the passage of liquids or solids नळ, नळी f, वाहिनी f: the alimentary c.

CANCEL v. (*cancelli*, lattice) cross and deface the lines of a writing खोडणे, छेकणे, हरताळ चोळणे; annul रद क., फांटादेणे.

CANCELL (L). crab खेकडा; a sign of the zodiac कर्करास f; a virulent sore चाळणपुळी f.

CANDID a. (*candidus*, white) fair मनाचा मोकळा, निष्कपट, प्रांजल; just वाजवी, रास्त, नीट (view).—CANDOR निष्कपटपणा,

सरळभाव, सालसपणा.—CANDIDATE उमेदवार, पदाभिलाषी.

CANDLE (*candela*) मेणबत्ती *f*; luminary उंडेड देणारा पदार्थ; [excommunication by inch of c. is a form of excommunication when the offender is allowed time to repent only while a c. burns; sale by inch of c., an auction in which persons are allowed to bid only till a small piece of c. burns out]. -LIGHT मेणबत्तीचा उंडेड; अमूक वेळपर्यंत लागतील तितक्या मेणबत्त्या *f pl.* -STICK मेणबत्तीचे घर *n*.

CANDY (*Skr. khand*, a piece, sugar in pieces) साकरपाक.—*v.* साकरेत पाकविणे; form into crystals साखरेचे खडे -कांडी क.

CANE (*canna*) reed वेत, वांबू, ऊस ह्यांच्या जातीचे झाड *n*; a walking-stick वेतकाठी *f*, हातांत धरायाची छडी *f*, काठी *f*. —*v.* वेतानें छडीनें मारणे, चमकवणे; furnish with a c. वेत घालणे (chairs); punish with a c. वेताच्या छडीनें मारणे -शासन क.

CANINE *a.* (*canis*, dog) कुच्यांच्या; having the properties of a dog कुच्यांच्या गुणांचा, श्वानधर्मक.—CANICULE, the dog-star लुधक.

CANISTER (*canistrum*, a basket of reeds) वेताची टोपली *f*, करंडी *f*; चहा, साखर, काफी *इ०* ठेवायाचा डबा.

CANKER (*cancer*) corroding ulceration पुळी *f*, चाळपुळी *f*; anything that corrodes, corrupts, or destroys कीड *f*, वाळवी *f*, कसर *f*; a disease in trees कीड *f*; a disease of the horse's foot घोऱ्यांच्या पायांतला एक रोग आहे.

CANNIBAL *F.* माणसाचे मासखाणारा मनुष्य, नरभक्षक मनुष्य. -ISM माणसांने माणूस खाणे *n*, नरभक्षण *n*; barbarity रानटीपणा, निर्दयपणा.

CANNON (*canna*, tube) तोफ *f*, नाळ *f*; blank discharge of c. वायबार; c.-ball

(तोफेचा) गोळा; range of c. - ball गोळ्याचा टप्पा मारा. -ADE *v.* तोफेच्या गोळ्यांनी हल्ला क., वर तोफमारणे-सोडणे.—i. तोफांचा भडिमार क., मारगिरी क.

CANOE Sp. होडी *f*, डोणी *f*.

CANON (*L.*) rule कानू, कायदा; rule of doctrine or discipline शास्त्र *n*, सूत्र *n*; authentic books of the Holy Scriptures खिस्ती शास्त्राचीं असल पुस्तके *n pl.*, खिस्तीधर्म शास्त्र-संहिता *f*; [in monasteries, book containing rules of a religious order]; catalogue of saints canonized in the Roman Catholic Church संतावळी *f*; a dignitary of the church खिस्ती मंडळीत एक अधिकारी आहे. -ICAL *a.* शास्त्रसंबंधी; यथाशास्त्र, शास्त्राप्रमाणे; [*c.* books, those books of the Scriptures which are admitted by the canons of the Church to be of divine origin]. -IZE *v.* संतमाळिकेत गणणे, अमूक मनुष्य संत झाला असें प्रसिद्ध क.

CANOPY (*conopeum*) छत *n*, छत्र *n*, चांदवा; —of a travelling carriage पिंजरी *f*.

CANT (*cantare*, to sing) whining, hypocritical manner of speech मानभावाचे बोलणे *n*, दाभिक भाषण *n*; vulgar jargon कुभाषा *f*; technical form of speech परिभाषा *f*; secret language spoken by thieves, beggars, &c. चिकारी बोली *f*, नंदभाषा *f*, *इ०*. -ER तोंडचा ब्रद्याज्ञानी, वार्गवेदांती; रडगणे सांगून भीक माणाणारा.—CANTICLE गीत *n*; *pl* शेलमोनाचे गीत *n*, ह्या नंवाचे खिस्ती शास्त्रांत एक पुस्तक आहे.—CANTO काव्याचा भाग, सर्ग.

CANTEEN *F.* vessel used by soldiers for carrying liquors for drink प्यायाचे पदार्थ ठेवायाचे शिपाई लोकाचे एक भांडे *n* आहे; sutler's shop in a garrison फैजेबाबरचे टुकान *n*, 'क्यांटीन' *f*; [a chest containing culinary and other vessels for officers].

CANTER (abbrev. of *Canterbury*) चौक-सात्रक
चाल *f.*—*v.* चौक चालीने चालणे.

CANTON *F.* जिल्हा, परगणा. -MENT फौजेची
छावणी *f.*, लश्कर *n.*

CANVAS (*cannabis*, hemp) coarse cloth
made of hemp or flax, used for tents,
sails of ships, painting, and other purposes ताट *n.*, किंतान *n.*; clear unbleached
cloth, used for working tapestry with
the needle वेलबुटी काढण्याचें एक जातीचें का-
पड *n.* आहे; sails of a vessel तारवांची शिंदे
n pl. अवजारे *n pl.*—*a.* ताटाचा, किंतानाचा.

CANVASS *v. F.* sift शोध ठऱ्या काढणे—लावणे;
debate घाटणे, मथणे, घोळणे (opinion); go
through in the way of solicitation समत
मागत फिरणे (a district for votes). — *i.*
समत मागणे: to c. for a friend.

CAP* part of the dress, made to cover the
head टोपी *f.*; mark of some rank, office,
or dignity, as that of a cardinal पदवी
किंवा अधिकार याची एक खूण आहे; the up-
permost शिरोभाग, माथा, शिरोमणी; c. of
fools मुख्याचा शिरोमणी; respectful uncov-
ering of the head सम्मानार्थ मस्तक
उघडे क. *n.*: anything resembling a cap
in form टोपण *n.*, टोपी *f.*, शेवी *f.*—*v.* शेवी
बसविणे; consummate पूर्ण क., शेवटास
पोंचविणे, कळस क.; to c. verses, to name
alternately verses beginning with a
particular letter भंडी लावणे. —*i.* सम्मानार्थ
डोके उघडे क.—CAP-A-PIE *F.* आपादमस्त-
क, आनखशिख, सर्वांग: he was armed c.

CAPABLE *a.* (*capere*, to take) possessing
ability, qualification, or susceptibility
शक्तिमान, मानून ध्यायाजोग: a man c. of
lifting heavy weights, a room c. of
holding a large number; qualified
लायक, योग्य, क्षम: a c. judge [of].—
CAPABILITY शक्ति *f.*, धारणशक्ति *f.*, क्षमता *f.*,
दक्षता *f.*, काविली *f.*

CAPACITY (*capax*, capable) power of re-
ceiving or containing गृहण-धारणशक्ति *f.*;
extent of room विस्तार, साटपा, पोट *n.*;
power of receiving ideas, knowledge,
&c. बुद्धीची धाव *f.*, पोंच *f.*, अवांका, अटोका;
ability शक्ति *f.*: the c. of blessing the
people; profession धंदा, वृत्ति *f.*: to work
in the c. of masons; *Law*, अधिकार, सत्ता
f.; *Geom.* घनफळ *n* [for].—CAPACIOUS *a.*
विस्तीर्ण, ऐसपैस, प्रशस्त (room); मोठ्या सा-
टप्पाचा (vessel); विशाल, व्यापक (mind).

CAPE (*caput*, head) भूशलाका *f.*

CAPER (*L. he-goat*) उडी *f.*, खिदडा.—*v.*
उड्या मरणे, खिदडणे [about].

CAPILLARY *a.* (*capillus*, hair) केशासारखा;
fine वरीक, सूक्ष्म; pertaining to capil-
lary tubes सूक्ष्मनाडींचा : c. action.—*n.*
सूक्ष्मनाडी *f.*

CAPITAL *a.* (*caput*, head) डोक्याचा; in-
volving the forfeiture of the head or
life डोके किंवा जीव गमावण्याचा: c. punishment
देहांतदंड, प्राणातशिक्षा *f.*; chief
मुख्य, श्रेष्ठ, प्रधान; c. city राजधानी *f.*; c.
letter मोठे अक्षर *n.*; c. stock भांडवल *n.*,
पुंजी *f.*—*n.* upper part of a pillar खांवा-
चा माथा, संभशीर्ष; metropolis राजधानी *f.*,
मुख्य शहर *n.*.—IST पुंजीवाला, भांडवलाचा
सावकार.—CAPITATION, numeration by the
head शिरोगणती *f.*; tax upon each head
or person डोईपट्री *f.*.—CAPITULATE *v.* कौल
मागून शरण जाणे.

CAPRICE *F.* मनाची लहर *f.*, छंद.—CAPRICIOUS
a. लहरी, छंदिष्ट.

CAPRICORN (*caper*, goat, *cornu*, horn) मकर-
रास *f.*

CAPSIZE *v.* (prob. f om *cap*, top, and *seize*)
पालथा उलथा उपडा क.

CAPSTAN *F.* मोठालीं ओझ्या उचलण्याचें यंत्र *n.*

CAPSULE (*capsa*, chest) बॉड *n*, बीजकोश.—
CAPSULAR *a.* पोकळ, बीजकोशाकार.

CAPTAIN (*caput*, head) a head नायक, सरदार; military officer who commands a company 'कपतान'; — of a ship तांडेल, नाखवा; of a body, as of peons, spearmen, cricketers, rowers, &c. नायक, हवालदार, मुकद्दम; — at the head of a team (a bullock) सज्जा; warrior योद्धा, वीर, गाजी.

CAPTIOUS *a.* (*capere*, to take) apt to catch at faults तकरारी, हुजतखोर, दोषामाही; fitted to catch धरपकडीचा.

CAPTIVATE *v.* (do.) take prisoner युद्धांत पाडाव करून धरणे; charm मोहणे, वश क.—*a.* पाडाव केलेला. — CAPTIVE लढाईतला कैदी. —*a.* मोहित, वश. — CAPTIVITY पाडावपणा, कैद *f*, दास्यत्व *n*, बंधन *n*. — CAPTOR युद्धांत धरणारा भिळविणारा. — CAPTURE *v.* लढाईत धरणे, पाडाव क.—*n.* (a prize) लढाईत भिळविलेली वस्तु *f*, शिकार *f*, जितद्रव्य *n*.

CAR (*carrus*) गाडी *f*; chariot of war रथ, स्थंदन; railway carriage लोखंडी रस्यावरली गाडी *f*.

CARABINE, CARBINE *F.* a short gun कराबीन *f*.

CARAVAN *Ar.* troop of merchants or pilgrims travelling together in the East काफला. -SARY, -SERAI धर्मशाळा *f*, सराई *f*.

CARAWAY (*careum*) ओंवा, अजमोदा.

CARBON (*carbo*, coal) शुद्ध अमिश्रित कोळसा.

CARBUNCLE (do.) a red gem माणीक *n*, माणीक *f*; a malignant boil गरमीची पुळी *f*; —on the back काळ्पुळी *f*.

CARCASS *F.* corpse मुडदा, मट्ठे *n*, शव *n*; —of a beast पडे *n*; the body, in contempt कलेवर *n*; decaying remains of a thing साप्ता, हत्तीचे मट्ठे *n*; frame of a thing unfinished सांगाडा, पिंजरा.

CARD *v.* (*cardere*) पिंजरें, पिंजारें.—*n.* लोकर, ताग, केस इत्यादि पिंजण्याचे यंत्र *n*. -ER पिंजारी.

CARD (*charta*) piece of pasteboard or thick paper, prepared for various uses चकती *f*; —for game गंजीफ *n*, पान *n*; visiting c. नांवाची चकती *f*, 'काढ' *n*, टिकिट *f*.

CARDAMOM (*Gr.*) इलाचीचे झाड *n*.

CARDINAL *a.* (*cardo*, hinge) मुख्य, श्रेष्ठ, विशिष्ट; [c. numbers, one, two, three, &c.; c. virtues, prudence, sobriety, justice, and fortitude; c. points, north, south, east, and west; zenith and nadir; c. signs, Aries, Libra, Cancer, and Capricorn; c. winds, those which blow from the c. points. — *n.* one of the seventy ecclesiastical princes who constitute the pope's council].

CARE * charge दिमत *f*, ताबा, हवाला; press of *cares* रगडा; regard निगा *f*, जतन *f*, ओज *f*; anxiety काळजी *f*, चिता *f*; caution सावधगिरी *f*, हुशारी *f*; take c. खबरदार; with c. जपून, संभाळून; object of anxiety काळजी *f*, काळजीची गोळ *f* चा विषय [about, for]. —*v.* चिता वाहणे, घोर लागणे; mind गुमानणे, जुमानणे: not caring to observe the wind. —FUL *a.* [for, of] provident पुढचे घोरण पाहून चालणारा, दीर्घदर्शी: a c. father; watchful सावध, हुशार; चितायुक्त ग्रस्त. -FULNESS चिता *f*, काळजी *f*; सावधगिरी *f*. —FULLY *ad.* काळजीने, जपून, संभाळून; लक्ष्य देऊन, लक्ष्यपूर्वक; दूरवर विचार करून, पुढचे घोरण राखून. —LESS *a.* निकाळजी, बेदरदी, निचिंत: he was c. of his charge; निर्धास्त, बेकिंवीर, आनंदी: sleep as sound as c. infancy; done or said without care अविचाराचा, बेकामीचा (expression). —LESSNESS निकाळजी *f*, बेपरवा *f*; अनास्था *f*, हयगई *f*.

CAREER *F.* racecourse धावण्याची जागा *f*, धाव *f*; race दौड *f*, धाव *f*; procedure ओळ *f*, वहिवाट *f*, वर्तनक्रम.

CARESS (*carus, dear*) लाड *f.*—*v.* लाड क., गेजारें.

CARET (*carere, to want*) काकपद *n.*

CARGO (*Sp.*) गलबताचे बारदान *n.*, भरताड *n.*

CARICATURE *It.* सोंग *n.* हास्यजनक चित्र *n.*-वर्णन *n.*, नकल *f.*—*v.* नकल करून दाखविणे.

CARIES (*L.*) हाडांचा कुजटपणा.—CARIOUS *a.* कुजका, सडलेला (tooth).

CARNAL *a.* (*caro, flesh*) दैहिक, इंद्रियविषयक (pleasure); lustful विषयी, कामासक्त, इष्टवाजीचा; *c.* knowledge संमोग, संग. -ITY विषयासक्ति *f.*, कामासक्ति *f.*—CARNAGE काटाकाटी *f.*, कत्तल *f.*, कंदन *n.*—CARNATION, flesh - color मांसरंग; clove - pink गुलनार फूल *n.*—CARNIVAL रोमन क्याथोलीक लोकांचा होळीसारखा एक सण आहे.—CARNIVOROUS *a.* मांसभक्षक, क्रव्याद; —app. to animals.—CARNELIAN एक मोलवान पाषण आहे, अकीक.

CAROL *It.* song of joy आनंदप्रदर्शक स्तोत्र *n.*; devotional song भक्तिगीत *n.*

CAROUSE *v. F.* दारू झोँकें-पिणे.—*n.* पानोत्सव.

CARP *F.* रोहीमासा.

CARP *v.* (*carpere*) दोष काढणे, तकरार क., फणगडे फोडणे [at].—*-ER* तकरारी, हुजतखोर, दोषदर्शी.

CARPENTER (*carpentum, carriage*) सुतार.—CARPENTRY सुतारकाम *n.*, सुतारकी *f.*

CARPET *F.* जाजम *n.*, विछाईत *n.*, बैठक *f.*—*v.* जाजम पसरणे.

CARRION (*caro, flesh*) मुडदार मास.—*a.* मुडदार मासाचा; feeding on carrion मुडदार मास खाणारा.

CARROT *F.* गाजर *n.*—CARROTY *a.* गाजन्या रंगाचा (hair).

CARRY *v.* (*currus, a car*) convey नेणे, वाहणे impel दपटणे, चालविणे, सारणे: revenge will c. him too far; transfer एका जाग्यावरून दुसऱ्या जागे नेणे: to c. war from Europe into Asia; an account to the ledger; effect साधणे, संपादणे; compel a result घडवून आणणे; obtain possession by force जबरीने हस्तगत करून घेणे, जिकणे: the town would have been carried in the end; imply फलितार्थाने दाखविणे, पोर्टी असणे: it carried something of argument in it; behave वागणे, वर्तणे; off घेऊन जाणे, मारणे: to be carried off by sickness; on चालविणे, वहिवाटणे (trade); वाढवणे, रूपास आणणे (a design); through निभावणे, शेवटपर्यंत संभाळणे पोचविणे: grace will c. a man through all difficulties; out शेवटास सिद्धीस नेणे; to c. coals to Newcastle समुद्रास मीठ वाहणे.—i. पुढे लोटणे-चालविणे: a gun carries well; [hold up the head;—said of a horse]; on दांडगेपणाने वागणे.—CARRIAGE वाहणे *n.*, नेणे *n.*, नयन *n.*; vehicle गाडी *f.*; चाल *f.*, आचरण *n.*; वहिवाट *f.*, वलावणी *f.*.

CART* गाडा, गाडी *f.*; c.-rope नाडा, मणदोरा; c.-rut चाकरी *f.*, गराडी *f.*; c.-way गाडेवाट *f.*; c.-wright गाड्या करणारा.

CARTEL (*charta, paper*) लढाईतील कैद्यांची अदलाबदल करण्याचा करार.

CARTHAMUS (*L.*) a plant कुसुंबा.

CARTOUCH *F.* a roll of paper, &c. holding a charge for a fire-arm तोटा, 'काडतूस' *n.*; the box containing the charge तोसदान *n.*; [a ticket of leave or dismission given to a soldier].—CARTRIDGE तोटा.

CARTILAGE (*cartilago*) कोमलास्थि *f.*, कुच्चा *f.* *f.*—CARTILAGINOUS *a.* कुच्चास्थिमय.

CARUNCLE (*caro, flesh*) मांसवृद्धि *f.*, मस *f.*

CARVE* *v.* cut, as wood, stone, &c. in an artistic manner नक्सणे, कोरणे, खोदणे;

shape by cutting खोदून घडणे -आकारास आणेण : an angel *carved* in stone ; cut into slices फांका -फोडी क. ; distribute वांटणे, वाढणे (food) ; to c. out युक्ति योजणे, बेतणे, बेत क.—i. नक्सकामाचा धंधा क. ; चित्रे खोदणे, कोरणे ; for मास कापणे, मासाच्या फोडी क.—ER खोदकामी, नक्सकामी, नकाशा ; जेवणाच्या वेळीं पंक्तीवर मास कापणारा ; a large table-knife for carving जेवताना मास कापायाचा सुरा.

CASCADE (*cadere*, to fall) धबधबा, धोत.

CASE *F.* covering, box, or sheath वेष्टन *n.*, गवसणी *f.*, घर *n.*, म्यान *n.*; barber's c. धोकटी *f.* ;—for pens, &c. कलमदान *n.* ; for needles चंची *f.* ; a box and its contents पेटी *f.*, बारदान *n.* : a c. of goods.—*v.* वेष्टणे, लपेटणे, गवसणी घालणे ; बारदानांत घालणे. -WORM कोशकिडा, नहावी.

CASE (*cadere*, to fall) condition स्थिती *f.*, हवाल *f., m.* ; *Med.* तब्यत *f.*, भावना *f.* ; a state of facts involving a question for discussion मकरण *n.*, विषय ; a cause in court मोकदमा, खटला ; *Gram.* विभक्ति *f.* ; in c. तशांत, तसें असतां ; put the c. क्षणभर असें समज, झालेच तर.—CASUAL *a.* accidental आगंतुक ; occasional नैमित्तिक (expenses). -TY अकस्मात् होणारी गोष्ट *f.* ; mishap अवचट *n.*, अपघात ; diminution of forces by death, discharge, or desertion मृत्यु, वरतर्फी किंवा फरारी द्या कारणार्ना फौजची तूट *f.*

CASEMENT *F.* झरोका, खिडकी *f.*

CASH *F.* place where money is kept, or where it is deposited and paid out पेटी *f.* ; specie रोकड *f.*, नगद *f.*.—*v.* वटावणे, टके क. (a note).—ACCOUNT नगदी हिशेब. -BOOK खतावणी *f.* . -KEEPER पोतनीस, खजिनदार, नगदी गुमास्ता ; private c. खासगीवाला.

CASHEW *F.* काजूचे झाड *n.*

CASHIER *v. F.* कामावरून चाकरीवरून काढणे, वरतरफ क.

CASK *F.* पिप *n.* .-ET (जवाहीर वैगरे ठेवण्याचा) डबा, करंडा, संपुट *n.*

CASSIA (*L.*) बाहवा.

CAST *v. D.* throw टाकणे, फेकणे ; throw, as the sight नजरेखाली घालणे आणेण, दृष्टि लावणे ; throw on the ground, as in wrestling पाडणे, जमीनदोस्त -चीत क. ; convict अपराधी ठरविणे ; shed गळणे, टाकणे, सांडणे (the skin) ; emit सोडणे (smell) ; reject टाकणे, वर्जणे ; compute हिशेब गणना क. ; वर्तविणे ; decide ठरविणे ; make to preponderate वजन जास्ती क. ; decide by a vote मत घेऊन निकाल -ठराव क. : to c. the balance in one's favor ; found ओतणे (cannon) ; spread out पाडणे : to c. light upon a subject ;—anchor नांगर टाकणे -सोडणे ; aside निकामी द्याणून टाकणे ; away गमावणे, उधळणे, व्यर्थ घालविणे (life) ; by वर्जणे, वगळणे ; down खिन्च क. (*Ps. xlivi. 5*) ; forth बाहेर टाकणे, ओकणे, सोडणे ; off टाकणे, वगळणे ; दूर क. ; उतरणे, भार उतरणे ; up हिशेब -अजमास क. ; ओकणे ; on हवाला देणे, सोपणे ;—young गाभटणे ;—in the teeth बोलण्यांत दांत पाडणे ; [-off copy, to ascertain how many printed pages will be made by a manuscript, by setting up a portion for trial].—

CAST *v.i.* revolve in the mind मनांत धोळणे, विचार क. ; receive form डौलास -आकारास येणे : metal will c.—*n.* टाकणे *n.*, प्रक्षेप ; distance through which anything is thrown टप्पा ; throw of dice डाव ; act of casting in a mould ओतणे *n.*, ओतणी *f.* ; shape into which anything is cast घडण *f.*, डौल ; whatever is cast in a mould सांचा ; mien ढब *f.*, डौल ;—of countenance तोंडघडण *f.* ; unexpected

advantage घबके n : [to have the c. of a cart, that is, an opportunity of riding]; touch लक्षी f, छटा; glance नेत्रकटाक्ष. -LING पोटचे पडलेले n, गोळा. -AWAY टाकाऊ जिन्हस n, f; a reprobate देवाधर्मानें टाकलेला.—a. टाकाऊ, कवडीमाल.

CASTE Port. जात f, जात f (हिंदूची).

CASTIGATE v. (*castus*, pure) फटके मारून शिक्षा क.; शिक्षा दंड क. [with, for].—CASTIGATION शिक्षा f, दंड.

CASTLE * fortified residence लढाऊ बाडा कोट; fortress किला, गड; c. in the air मनोराज्य n, गगनकुम्ह n, मनांत माडे pl; to build c. in the air स्वर्णी माडे खाणे.

CASTOR-OIL (corrup. of *Castus*-oil) एरंडेल n, एरंडेलतेल n.

CASTRATE v. (*castrare*) geld खच्ची न्हसी क.; take away, as the obscene parts of a writing ग्रंथ, लेख इत्यून विभत्स भाग काढून टाकणे.

CASUAL, See under CASTE.

CASUIST (*casus*, fall) one who studies and resolves cases of conscience कार्याकार्य विचार करणारा, दोषादोषविवेकी, दोषादोषविवेचन विद्या f.

CAT * मांजर n; c.-and-dog कुच्या मांजरा प्रमाणे भांडखोर; you have lived a c.-and-dog life; [to turn a c. in a pan, to make a sudden change of one's party in politics or religion, for the sake of being in the ascendant]. -EYED a. मांजरडोक्या, घारडोक्या.—CAT'S-PAW, dupe क्रीडामृग, हात खोरणे n; light air मंदवायु, वायाची झुळूक f.—CATGUT, cord made from the intestines of animals सांव f.

CATALEPSY (*Gr. katalepsis*) sudden suspension of the action of the senses and of volition ताटस्थवायु.

CATALOGUE (*Gr. kata*, down, *logos*, word) याद f, फेरिस्त n.

CATAMENIA (*Gr. -men*, month) विटाळ, रज, क्रतु.

CATARACT (*Gr. -raktos*, a precipice) धबधबा, धोत;—of the eye डोळ्यांतले मोती n, मोतिंबिंदु.

CATARRH (*Gr. -rhein*, to flow) पडसे n, शैय n.

CATASTROPHE (*Gr. -strophe*, a turning) शेवटची गोष्ट f -चा परिणाम, वाईट परिणाम, दुष्परिणाम.

CATCH v. (*capere*, to take) lay hold on धरणे apprehend धरणे, पकडणे;—in speech कवज; धरणे; communicate लागणे: the fire caught the building; charm रिजिवणे, रंजिवणे: the soothing art that catches the fair; take by contagion स्पर्शाने अनुसंयोगाने धेरणे -जडणे-लागणे (cold, measles); — a song झेलणे; find सांपडणे: to c. one in the act; overtake अटपणे, मिळवून धेरणे (a companion); at झेलणे; up हिसकावून धेरणे; झेलणे.—i. गुंतणे, अडकणे: a kite catches in a tree; लागणे, जडणे: sickness is catching.—n. अकडा, अडकवण n; gain शिकार f, लाभ; the whole quantity caught at one time एका खेपेस धरलेले मासे वैगैरे.

CATECHISE v. (*Gr. kata*, down, *echein*, to sound) प्रश्नोत्तर रूपाने शिकविणे.—CATECHISM प्रश्नोत्तरावलिरूप संक्षिप्त ग्रंथ, प्रश्नोत्तरावली f.—CATECHIST प्रश्नोत्तराने शिकविणारा, पाठक.—CATECHUMEN रिहस्ती धर्माची मूळतवे शिकणारा, नवशिक्या.

CATECHU (L.) कात; Areca c. खैर.

CATEGORY (*Gr. agora*, assembly) predication जात f, विल्हा; Logic, पदार्थ.—CATEGORICAL a. स्पष्ट, निश्चयात्मक.

CATER v. F. अन विकत धेरणे, अन पुरविणे (for).—ER मोदी, वाकनीस.—CATES पकान्न n, मिष्ठान n.

CATERPILLAR O. E. सुरवंट, धुळे n.

CATHARIST (*Gr. katharos*, pure) अतिसोवळा, लांकडे-मीठ विस्तव धूबून घेणारा.—CATHARTIC रेच, टाळ.—*a.* रेचक, टाळक.

CATHEDRAL (*Gr. kathedra*, seat) विशपाची जेंये गादी असते तें देऊळ *n.*—*a.* विशपाच्या देवळा संबंधी (service); पोष किंवा विशप याच्या हुक्माचा (determination).

CATHOLIC *a.* (*Gr. kata*, down, *holos*, whole) universal सर्वाचा, सार्वत्रिक, सामान्य (faith); liberal उदार, प्रशस्तमनाचा, असंकुचित (tastes); pertaining to the Roman Catholics रोमन क्याथोलिक लोकांचा संबंधी; [*c.* epistles, the epistles of the apostles which are addressed to all the faithful, and not to a particular church; being those of James, Peter, Jude, and John, also called general epistles].—*n.* रोमन क्याथोलिक पंथाचा मनुष्य, रो० क्या० पंथानुयायी.—CATHOLICISM सार्वत्रिकपण; यावत् ख्रिस्ती लोकाचा यथाशास्त्र धर्म; रोमन क्याथोलिक धर्म; मताचा मनाचा उदारपणा.—CATHOLICON, universal remedy त्रैलोक्यचितामणी.

CATTLE (*capitalis*, chief) गुरे *n*, दोरे *pl*; wealth in *c.* गोधन *n.*

CAUDLE (*calidus*, warm) सुंठवडा, बाळंतकाढा इ० प्रकारचे उण्येय *n.*

CAUL * net or covering for the head मस्त-कावर घालायाचे एक जाळे *n* आहे; a membrane covering the greater part of the lower intestines पोटातला पडदा, अंतरेष्टण *n*, सातपुडी *f*; part of the membrane enveloping the foetus वार *f*.

CAULIFLOWER (*caulis*, stalk) फुलकोवी *f.*

CAUSE (*causa*) that which produces a result कारण *n*, उपाधि; that which is the occasion of an action कारण *n*, हेतु, सबव *f*: *c.* for rejoicing; action in court खटला, मोकद्दमा; side पक्ष: our *c.* is just;

efficient *c.* कारक हेतु; originating *c.* प्रभव; instrumental *c.* निमित्त *n*; primary *c.* आदिकारण *n*; relation of *c.* and effect कार्यकारणभाव; espousing a *c.* कैवार घेणे; espouser of a *c.* कैवारी.—*v.* उत्पन्न क.; कारण निमित्त होणे. -LESS *a.* having no cause अकारण; without just cause निष्कारण, व्यर्थ, विनाकारण.—CAUSAL, *Gram.* प्रयोज्य (धातु).—*a.* कारण संबंधी. -ITY, agency of a *c.* कारणत्व *n*, साधकत्व *n*.—CAUSATION उत्पन्न करणे *n*, उत्पादन *n*.

CAUSEWAY *F.* बांधाचा रस्ता, धरण *n*, दाढर.

CAUSTIC (*Gr. kaiein*, to burn) मास जाळणारे दाहक बौषध *n*, काडीवार, 'कार्स्टिक' *n*.—*a.* मास जाळणारा, दाहक; sharp मनास लागण्याजोगा, तिखट, खरमरीत, मर्मभेदी (remark).—CAUTERY डाग, दाह [burning by a hot iron is called actual *c.*; that by caustic medicines, potential *c.*].—CAUTERIZE *v.* डागणे, डाग देणे.

CAUTION (*cavere*, to take care) prudence in regard to danger सावधगिरी *f*, हुशारी *f*; security हमी *f*, जामीन; injunction ताकीद *f*, बजावणी *f*, सांगी *f*.—*v.* सावध-हुशार क.; ताकीद देणे, बजावणे [against, upon].—CAUTIOUS *a.* सावध, हुशार [of].

CAVALRY (*caballus*, horse) घोडदळ *n*, तुरुक्स्वार *pl*.—CAVALCADE, procession of persons on horseback सारी *f*.—CAVALIER स्वार, शिलेदार.

CAVE (*cavus*, hollow) विवर *n*, ढोल *f*, गुहा *f*.—CAVERN दरा, लोरे *n*, गुहा *f*.—CAVITY, hollowness पोकळी *f*; hollow place खांच *f*, खळी *f*, खळगा.

CAVIL *v. i.* (*do.*) पोकळ मिथ्यावाद क., वृथादोष काढणे, फणगडे फोडणे [at].—*n.* मिथ्यावाद, वृथादोष, फणगडा [at].

CAW* *v.i.* कावकाव काका क.

CEASE *v.* (*cedere*, to withdraw) come to an end थावणे, राहणे (Prov. xx. 3); fail कमती येणे, सरणे (Deut. xv. 11) [from].
-LESS *a.* निरंतर, अखंड, सतत. —**CESSATION** राहणे *n*, विराम, निवृत्ति *f*; *c.* of arms लंडाईची महकुबी *f*.

CECITY (*caecus*, blind) अंधकेपणा.

CEDAR (*cedrus*) गंधसरू.

CEDE *v.* (*cedere*) सोडून देणे, स्वाधीन क., सत्तात्याग क. [to]. —**CEDED** सोडून दिलेला, त्यक्त. —**cession** सोडून देणे *n*, सत्ता -स्वामित्वत्याग; *Law*, voluntary surrender of a person's effects to his creditors in order to avoid imprisonment कैद चुकविण्यासाठीं सावकारांस आपल्या कर्जा बदल आपली मालजिनगी संसंतोषाने देणे.

CEIL *v.* (*celare*, to cover) छत देणे -मारणे -बांधणे -भरणे; — *n.* चांदवा, छत *n*; —of planks तक्रपेशी *f*.

CELEBRATE *v.* (*celeber*, famous) extol स्वर्ण; honor by solemn rites संस्कार विधि करून पाळणे: to c. the Lord's Supper; to honor by ceremonies of joy and respect उत्सव -समारंभ क. (a marriage, the birthday of a person). —**CELEBRATED** *a.* प्रख्यात, नामाकित [for]. —**CELEBRATION** स्वत, कीर्तन *n*, सुति *f*; पाळणे *n*; उत्सव, समारंभ. —**CELEBRITY** प्रख्याति *f*, नांव *n*, लैकिक; a person (or thing) of distinction घेड *n*, प्रस्थान *n*; he (or it) is one of the *celebrities* of the place.

CELEBRITY (*celer*, swift) त्वरा *f*, शीघ्रगति *f*, वेग.

CELESTIAL *a.* (*cælum*, heaven) दिव्यलोका-चा, स्वर्गीय; aerial अंतराळाचा, आकाशाचा.

CELIBACY (*cælebs*, single) अवरठेपणा, ब्रह्मचर्य *n*. —**CELIBATE** ब्रह्मचारीपणा, ब्रह्मचर्य *n*; a bachelor अविवाहित पुरुष.

CELL (*cella*) very small and close apartment, as in a prison or a monastery

खण, खोली *f*; small cavity खळगी *f*, खळी *f*; *Organic Structures*, bag containing fluid matter पिशवी *f*, कोश ;—in tables of calculation कोष्टक *n*, घर *n*. —**AE** तळघर *n*, भुयार *n*;—of grain पेव *n*. —**ULAR** *a.* खळग्यांचा, छिद्रमय, मधुकोषाकार.

CEMENT (*cæmentum*) substance used for making bodies adhere to each other डकवण *n*, खळ *f*; — of mortar गिलवा; — of tin कस्तुर; bond of union बंधन *n*, आळवांधा. —*v.* सांधणे, जोडणे.—*i.* जडणे, मिळणे सांधणे [with].

CEMETERY (*Gr. koiman*, to sleep) मसणवट *f*, स्मशान *n*.

CENSER (See INCENSE) धुपाटणे *n*.

CENSOR (*L.*) inspector of manners and morals धर्माधिकारी; one who is empowered to examine all manuscripts and books, before they are committed to the press, and to see that they contain nothing which is forbidden पुस्तकाची तपासणी करणारा. —**CENSURE** दोष पाहणारा. —**IAL** *a.* आचारदर्शन संबंधी, धर्माधिकार संबंधी. —**CENSURE** *v.* (do.) दोष लावणे-काढणे [for]. —*n.* दोष लावणे *n*, दोष. —**CENSURABLE** *a.* दोष लावायाजोगा, निय. —**CENSUS**, official registration of the number of the inhabitants of a country खानेसुमारी *f*.

CENT (*centum*, *Skr.* शत) शैंकडा, शतक *n*; per c. दर शैंकडा; a copper coin एक तांब्याचे नाणे आहे, शंभर सेट म्ह० एक दालर. —**AGE** शैंकड्याचा भाव. —**CENTENARY** शैंकडा, शतक; a century वर्षशतक *n*, शताब्द *n*. —**CENTENNIAL** *a.* शंभराव्या वर्षाच्या दिवसाचा; शंभर वर्षांनी घडणारा होणारा (jubilee). —**CENTESIMAL** शतांश. —*a.* शंभरावा. —**CENTIPEDE** (-*pes*, foot) घोण *f*, शतपदी *f*. —**CENTURION** शंभर शिपायांवरचा सरदार, शत-

पति, 'कपतान'—CENTURY शेंकडा, शतक *n* ; शंभर वर्ष *n pl.*

CENTO (*L.*) composition formed by passages from different authors disposed in a new order खंड काव्य *n*.

CENTRE (*Gr. kentron*, sharp point) middle point मध्य *n*, केंद्र *n*; middle portion मध्यभाग, गर्भी *f*.—*v.* एकत्र जमविणे; मध्ये ठेवणे.—*i.* मध्ये असर्णे; मध्ये जमर्णे.—CENTRAL *a.* मधला, मध्यस्थ, मध्ये ठेवलेला.—CENTRIFUGAL *a.* tending to recede from the centre मध्यस्थागी; *c.* force केंद्र सोडून जाप्याची गति *f*, केंद्रोत्सार गति *f*.—CENTRIPETAL *a.* tending towards the centre केंद्राकडे जाणारा; *c.* force केंद्राभिसरण गति *f*.

CEPHALIC *a.* (*Gr. kephalè*, head) मरुतक संबंधी (medicines).

CERE *v.* (*cera*, wax) मेणाविणे.—CERUMEN कानांतला मळ.

CEREAL *a.* (*Ceres*, the goddess of corn and tillage) गहूं, जोधळे इ० खायधान्य संबंधी.—*n.* खायधान्य *n*.

CEREBRUM (*L.*) मगजाचा वरचा व मोठा भाग.—CEREBRAL *a.* मज्जा संबंधी.—CEREBEL-
LUM मेंटूचा खालचा व मागला भाग.

CEREMONIAL (*cæremonia*) external form in religion संस्कार, क्रिया *f*, विधि; forms of civility आदरसंकार, आदरउपचार, शिष्टाचार; outward forms of state दरबारी शिरस्ता, रिवाज; [the order for rites and forms in the R. C. Church, or the book containing the rules prescribed to be observed on solemn occasions].—*a.* संस्कारसंबंधी; ceremonious आदरसंकारी.—CEREMONIOUS *a.* क्रियाविधीचा, संस्कारसंबंधी: *c.* part of worship; विधीप्रमाणे; रिवाजाप्रमाणे; आदरसंकार करणारा, आदरमानाचा, कर्मठ, क्रियानिष्ठ.—CEREMONY क्रियाकर्म *n*, विधि; forms of civility शिष्टाचार, आदरसंकार.

CERTAIN *a.* (*certus*) assured in mind खातरी झालेला, निर्धारित, निःसंदेह; sure खचीत, अचूक, निश्चित (*Dan. ii. 45*); stated मोजलेला, मापाचा, नियमित (*Ex. xvi. 4*); some काही; one कोणी एक; a c. person फलाणा, अमका [of].—LY *ad.* खचीत; निः-
संशय, खरोखर, मुकरर, खामोखाम. —TY निश्चय, खातरी *f*; खचीत खरी गंष्ठ *f*.—CERTIFY *v.* testify to in writing खात-
रीचा लेख दाखला देणे; give certain information of ची माहिती करून देणे, कानावर घालणे, विदित क.; verify शाबूत खराकरून देणे.—CERTIFICATE, written testimony to the truth of any fact लेखी दाखला, दाखला; प्रमाणपत्र *n*.—लेख;—of good character अब्रपत्र *n*, सर्टिफिकिट *n*;—of purification शुद्धिपत्र *n*;—of preëminence अजितपत्र *n*.—CERTITUDE खचीतपणा, निश्चितार्थ, निःसंदेह.

CERULEAN *a.* (*cærulus*) असमानी, नीलवर्ण.

CERVICAL *a.* (*cervix*, neck) मनेचा, ग्रीवा संबंधी.

CESAREAN *a.* (*Cæsareus*) pertaining to Cæsar सिजर बादशाहाचा; *c.* section or operation, *Surg.* an incision made through the parietes of the abdomen and uterus in order to extract the fetus उदर छेटून गर्भ काढणे *n*.

CESSATION, See under CEDE.

CETACEOUS *a.* (*cetus*, whale) व्हेल नामक जलजंतुच्या जातीचा.

CHAFE *v. F.* excite physical heat or irritation in by means of friction चोळून घासून उष्णता उत्पन्न क., ऊबा ऊबारा आणणे; excite heat in the mind of चिडवणे, खिजवणे; fret and wear by rubbing चोळवटणे, घासटणे.—*i.* तडफडणे, चडफडणे, फुणकुणणे; घासणे, चोळणे [against].—*n.* घर्षणाने उत्पन्न झालेली उष्णता *f*, आग *f*, संताप, मनस्ताप.—CHAFING-DISH शेगडी *f*.

CHAFF* फोल, तूम, भूस. — **CHAFFY a.** भु-
साचा; भुस्यासारखा: c. opinions भुसके
लङ्गु pl.

CHAFFER* v. haggle (व्यापारांत) विसविस क.;
talk idly बडबड क.

CHAGRIN F. रुसवा, खपा मर्जी f. —v. खट्ट-
रुष क., रुसवणे.

CHAIN (*catena*) a series of connected
links or rings सांखळी f., शृंखला f.; a
bond बेडी f., बंधन n.; series of things
linked together श्रेणी f., सांखळी f., रांग
f., माळ f.; instrument used in measuring
land जमीन मोजायाची सांखळी f.; ही
६६ फूट लांब असती. — v. सांखळीने बांधणे,
सांखळणे; बेडी पालणे, दार्थत्वांत-बंदात ठेवणे;
guard with a chain सांखळीने राखणे रख-
वाली क.; unite जोडणे, जडणे, कडॉत कडी
अडकविणे [up, together]. -RULE माकळ-
रीति f. -SHOT जंजिरिगोळा, जोडगोळा.

CHAIR F. a moveable seat with a back
intended for one person खुरची f.; seat
of justice धर्मासन n.; — of a professor
गुरुपीठ n.; pulpit व्यासपीठ n.; presiding
officer of an assembly सभाध्यक्ष; sedan
नालकी f.; gig बगी f.; iron block used
on railways to support and secure the
rails खुर्ची f., घोडी f.; c. and c. day
वृद्धापकाळ, खाटेवर झोपाव्यावर बसून राहा-
याचे दिवस. -MAN सभाध्यक्ष, सभापति;
नालकी उचलणारा, भोई.

CHAISE F. एक प्रकारची गाडी आहे.

CHALDRON F. कोळसे जोखायाचे एक वजन आहे.

CHALICE F. पेला, पंचपात्र n.

CHALK* खडू f? 'चाक'; red c. रक्त धातु f.,
सुरंग; French c. बळभ?; [to know c.
from cheese, to understand what is
going on, or what is for one's inter-
ests]. — v. खडूने घासणे; खडूने खून क.,

अंकणे; manure with chalk खडूचे खत
घालणे; to c. out अंकणे, बेतणे, बेतून दैरणे.—
CHALKY a. खडूसारखा; खडूचा (water).

CHALLENGE F. invitation to a contest of
any kind युद्धामंत्रण n.; act of a sentry
in questioning or demanding the counter
sign from those who appear at his
post ललकारणे n, हटकणे n; calling upon
one to engage in single combat दंदयुद्धा-
स बोलावणे n; claim made of a right
दावा सांगणे n, दावा; *Law*, claim of a party
that certain jurors shall not sit upon
him or his cause आपल्या खटल्याची चौक-
शी करण्यांत अमूक पंच नसावे असें म्हणण्याया
कैदीचा नादीचा हक्क.—v. युद्धास-वादास आमंत्र-
णक.; मागणे, सत्तेने मागणे: c. better terms
माझ्या खटल्याची चौकशी करण्यांत अमूक पंच
नसावे असी वारीने तकरार क. [to].

CHAMBER (*camera, vault*) retired room
एकांत खोली f.; a hollow closed place ख-
ली f., पोकळी f.: c. of the eye; place where
an assembly meets सदर f.; assembly
सभा f.; private place where a judge sits to
hear and determine cases; —of a mortar
खडीना, कोठी f.; [c. of commerce, a board
to protect the interests of commerce,
chosen from among the merchants and
traders of a city; to sit in *chambers* to
hear cases, or do business in chambers,
as a judge]. -LAIN कोठीवाला, वाकीस
दिवाण; a treasurer खजानीस.

CHAMELEON Gr. सरड, सरडा.

CHAMPAGNE (from *Champagne* in France)
एक प्रकारचे मद्य n आहे.

CHAMPAIGN, See CAMPAIGN.

CHAMPION (*campus, field*) one who en-
gages in any contest विरयोद्धा; one who
contends in behalf of another in single
fight दुसऱ्या करिता दंदयुद्धकरणारा, एकागवीर;
one who has the acknowledged super-

riority as prize-fighter, waterman, &c.
वस्ताद, धगड, पटाईत.

CHANCE (*cadere*, to fall) casualty दैवघटना *f.*; an event which happens without any assigned or definite cause अकस्मात् होणारी गोष्ट *f.*: there is no such thing as c.; possibility of an occurrence होण्याचा संभव, संभावना *f.*—*v.* अकस्मात् होणे-घडणे.

CHANCEL (*cancelli*, lattices) (देवकांत) वेदि आणि कठडा यांच्या मधली जागा *f.*

CHANCELLOR (*do.*) judicial officer of high rank पंडितराव; c. of the exchequer कौशायीश; c. of a university राजविद्यालयाधिपति.—CHANCERY सदर अदालत *f.*

CHANCRE *F.* चट्टा, उपदंश. See CANCER, CANKER.

CHANDLER *F.* मेणबत्त्या करणारा अथवा मेणबत्त्यांचा व्यापारी; dealer in other commodities, which are indicated by a word prefixed: a corn-c. भुसारी.

CHANDELIER *F.* झुंबर, शाड *n.*

CHANGE *v.* *F.* alter बदलणे, रूपांतर क. (color); exchange अदलाबदल क., पालटणे (clothes); give another kind of money for मोऱणे, वटाविणे; become acid अंबणे, नासणे, लागणे: the milk has been changed by the weather.—*i.* पालटणे, बदलणे, फिरणे [for].—*n.* रूपांतर *n.*, स्थित्यंतर *n.*, पालट: a c. of countenance;—of the moon अमावास्या *f.*; permutation अदलाबदल *f.*;—of garments पोषाक; मोड *f.*, खुरदा; balance शिलक *f.*, बटा, वरतवळा; व्यापायांचा अडू. — CHANGEABLE *a.* फेरफार करायाजोगा, विकार्य; fickle चंचळ, अस्थिर; क्षणिक बुद्धि; चंचळ (a person).—CHANGER—of money सराफ.

CHANNEL (*canalis*) bed of a stream of water पात्र *n.*, तास *n.*;—for irrigation पाट, कालवा, सारणी *f.*; a strait खाडी *f.*; means of passing, conveying, or trans-

mitting मार्ग, द्वार *n.*, वाट *f.*; a furrow in, as in a column खांचणी *f.*—*v.* कालवा पाडणे; खांचणी पाडणे.

CHANT *v.* (*cantare*) sing गाणे; utter with melodious voice मधुर स्वरानें वोलणे; celebrate in song सुति गाणे, गाऊन स्वरानें.—*n.* गायन *n.*, गीत *n.*; गाण्याच्या स्वरानें घणणे *n.* वाचणे *n.*

CHAOS (*Gr.*) an empty, infinite space अनंतपोकळी *f.*, आकाश *n.*; the rude, confused state, or unorganized condition of matter before the creation of the universe भूतसंकर, अपंचाकृतभूतस्थिति *f.*; confusion घोटाळा.—CHAOTIC *a.* अपंचाकृत; घोटाळ्याचा.

CHAP, CHOP* *v.* भेग पाडणे, चिरणे.—*i.* फुटणे, तडतडणे, उतरणे.—*n.* भेग *f.*, चीर *f.*.—*F.* जबडा, जाभाड *n.*, मुसकाड *n.*—बच्चाराम, बच्चाजी. -FALLEN *a.* तोंड उतरलेला, हिमततोंड्या.

CHAPEL (*capella*, short cloak) a lesser place of worship लहान देऊळ *n.*, भजनगृह *n.*—CHAPLAIN, a clergyman who is officially attached to a ship of war, to an army, to some public institution, or to a family, for the purpose of performing divine service धर्मेपदेशक; सरकारी पाद्री, 'चापलेन.-cy चापलेन पाद्रीचा हुदा.

CHAPITER (*caput*, head) upper part of a pillar कळस.

CHAPLET *F.* wreath to be worn over the head मुंडावळ *f.*, पुष्पमाळा *f.*; string of beads used by Roman Catholics in counting prayers जपमाळा *f.*; tuft of feathers on a peacock's head मोराच्या डोक्यावरील पिसांचा तुरा, कलगी *f.*; a small chapel लहान देऊळ *n.*

CHAPTER (*caput*, head) division of a book पर्व *n.*, प्रकरण *n.*, अध्याय; assembly of the clergy of a cathedral मोठ्या देवळा

संबंधी धर्मोपदेशकांची सभा *f*; decretal epistle निर्णय ठरावपत्र *n*, आज्ञापत्र *n*; [organized branch of some society, as that of the Freemasons, &c.].

CHAR *v. Ir.* जाळून कोळसा क. -COAL (लांकडी) कोळसा.

CHAR* रोजकाम *n*, मोलकाम *n*.—*v.* रोजिंदारी क. -WOMAN मोलकरीण *f*.

CHARACTER (*Gr. charassein*, to make sharp) a distinctive mark चिन्ह *n*, खूण *f*; manner of writing or printing लिपि *f*, अक्षर *n*; sum of qualities which distinguish one person or thing from another स्वभाव, धर्मलक्षण *n*; good qualities गुण, सुलक्षण *n*; reputation अवृपत्र *n*; capacity नाते *n*, अधिकार : in his c. as a judge; a person मनुष्य, पुरुषः a distinguished c.; description वर्णन *n*, हकीकत *f*. -ISTIC खूण *f*, लक्षण *n*.—*a.* योग्य, उचित. -IZE *v.* अंकित मुद्रित क.; describe by peculiar qualities लक्षण गुण सांगणे; distinguish the character of भेद पाहणे, गुणभेद दाखविणे [by].

CHARGE *F.* a trust हवाला, जिम्मा *f*; thing intrusted अनामत *f*; commission कारभार, सोपलेले काम *n*, 'चार्ज'; earnest or impressive command, direction, exhortation, or injunction, as the c. of a judge to a jury ताकीद *f*, आदेश; imposition of rent, tax, &c. on an estate मालमत्तेब्र कर भाडे वैगरे बसविणे; *pl* costs खर्च; contingent c. सरंजामी खर्च; that which is debited in a business transaction खर्च; accusation आरोप, 'चार्ज'; position of a weapon fitted for attack उगारलेल्या हातेराचे ठाण *n*; quantity of powder or shot in a gun बार; attack हड्डा, चाल *f*; to sound the c. नगार वाचविणे.—*v.* lay on, as a load ओङ्झे भार घालणे; with, impose on, as a trust

हवाला क., सोपणे; बजावून हड्डसून सांगणे; as debt नावीं मांडणे, नावावर लिहिणे; खर्ची मांडणे; कर बसविणे : to c. rent on land; आरोपणे, दोष लावणे : to c. a man with crime; to c. home upon माप पदरी घालणे; load बार भरणे (a gun); घसरणे, चाल हड्डा क. (an army) [with]. -ABLE *a.* ओङ्झे भार घालायाजोगा; आरोपणीय; खर्चाचा.—CHARGER, large dish थाळा; war-horse लढाऊ घोडा.—CHARGE' D'AFFAIRES (*F.*) वहिवाटदार, चौथ्या प्रतीचा कारभारी प्रधान.

CHARIOT *F.* रथ, स्पंदन;—of the gods विमान *n*. -EEB रथहाकणारा, सारथी.

CHARITY (*carus*, loved) love प्रीति *f*; liberality to the poor गरिबांवर उपकार, धर्मवासना *f*; alms भिक्षा *f*, धर्म; generosity उदारपणा, बौद्धार्थ *n*; act of benevolence परोपकार, धर्मकृत्य *n*; disposition which inclines men to put the best construction on words and actions of their fellowmen दुसऱ्याचे बोलणे व चालणे याविषयीं प्रीतिदृष्ट्या विचार करण्याची बुद्धि *f* [to].—CHARITABLE *a.* दयालू; दानधर्मी; परोपकारी, कृपादृष्टि; दानधर्माचा, धर्माचा, धर्मार्थ (institution). दान

CHARLES'S WAIN* सपर्वि *pl*, खाटले वाजले *n*.

CHARM (*carmen*, *Skr. casman*, a laudatory song) a magic spell चेटक *n*, मंत्र; anything worn for its supposed efficacy on the wearer, in averting ill or securing good fortune ताहंत, दोरा, यंत्र *n*, इ०; that which fascinates मोहक पदार्थ; *pl* सौदर्य *n*, शोभा *f*, काति *f* [for].—*v.* मोहणे, भारणे; subdue by some secret power वश क.; allay शमविणे; delight मनरंजन क. -ED भारलेला, अभिमंत्रित; उल्लासित, रंजित. -ER चेटकी, मंत्री; मोहक, मनोहर. -ING *a.* मनोरंजक.

CHARNEL-HOUSE (*caro, carnis*, flesh) देव-

ळांतील अथवा देवळाजवळचे मसण *n*, स्मशान *n*; यांत मैलेल्याच्या अस्थि ठेवतात.

CHART (*charta*, a leaf of paper) पट, नकाशा : an historical c.; समुद्रकिनार्याचा नकाशा. -ER, writing bestowing privileges सनद *f*; special privilege विशेष अधिकार; immunity मार्फी *f*; letting a vessel by special contract मखत्याने गलबत भाड्याने देणे. —v. सनद देऊन काईम क.; गलबत भाड्याने देण्या घेण्याचा मखता. -EBED *a.* सनदी; मक्ख्याचा.

CHASE *v. F.* hunt पारध क.; pursue पाठीस लागें; away, off, हाकून लावें.—*n.* पाठलाग, लगट *f*; that which is hunted पारध *f*; शिकार *f*; open hunting-ground रमणा, मृगयाभूमि *f*. -GUN गलबताच्या समोरच्या बाजूची तोफ *f*.

CHASM (*chasma*) fissure भेग *f*, चीर *f*; gap भगदाड *n*; void space पोकळी *f*, पोकळजागा *f*.

CHASTE *a.* (*castus*, pure) pure from unlawful sexual intercourse शुद्ध, पाक; —of females सती *f*, पतिव्रता *f*; —of language शुद्ध, निर्दोष.—**CHASTITY** निर्मलता *f*, शुद्धता *f*; साधीपणा, पातिव्रत्य *n*; भाषणाची शुद्धता *f*.—**TREE** निरुड्य *f*.

CHASTEN, CHASTISE *v.* (*castigare*, to punish) शासनासाठी किंवा सुधारणेकसाठी फटके मारून किंवा दुसऱ्या कोणत्या रीतीने दुःख देणे; correct or purify चुक्या नीट क., शुद्ध क. [with, for]. -MENT शिक्षा *f*, शासन *n*. See the verb.

CHAT *v. F.* talk in a light and familiar manner बाता कुरणे; talk without form or ceremony खळबळीतपणे बोलणे. —*n.* गप्पा *f pl*, गपाष्टक *n*, गोष्ठिशाद्व *n*.—**TER** *v. i.* utter sounds which somewhat resemble language, but are inarticulate and indistinct किलबिल क.; prate वटवट वडबड क.; — as a monkey किचकिच क.; make

a noise by collision, as the teeth करकरणे. -BOX गपीदास, वाजती घाट *f*, फकांड्या, घणघणघंटा *f*.

CHATEAU (*F.*) castle गढी *f*, लढाऊवाडा; country-seat बंगला.

CHATTEL *F. Law*, every kind of property except the freehold मालमत्ता *f*; personal c. जंगम मालमत्ता *f*; real c. स्थावर मिळकत *f*; goods and chattels अजबाब *f*.

CHEAP* *a.* bearing a low price in the market संवंग, स्वस्त; being of small value थोडक्या मोलाचा, हलका; common साधारण; *c.* as dirt पैशा पायली. -EN *v.* मोल क. विचारणे; स्वस्त क., पाढून घेणे. -LY *ad.* सस्तेवार, संवंगाईने; थोडक्या मोलाने. -NESS संवंगाई *f*, सस्ताई *f*.

CHEAT* *v.* ठकविणे, फसविणे.—*n.* ठकवण *f*, फसवण *f*; a person who cheats ठक, फसवणारा.

CHECK *F.* a stop महकुबी *f*, मोडा, अटकाव, अवरोध; restraint दपटशाई *f*, दाव, 'चक'; a mark put against items, as names, &c. in going over a list खूण *f*, निशाणी *f*; order for money, drawn on a banker, payable on sight सावकारावर देखत चिर्ही *f*, 'चेक'; kind of checkered cloth चित्रविचित्र कापड *n*, चित्राचें कापड *n*; a term at chess शह. — *v.* दावांत ठेवणे, आकलणे; याद वाचतांना नांवावर रकमेवर खूण क.; compare with a counterpart, as an account रुजवात घेणे, ताळा मिळवून पाहणे, मुकाबला क.; rebuke ठपका देणे, 'चक' देणे.—*i.* थांवणे विराम पावणे [at]; interfere नडणे, आडवा येणे. -ER *v.* चित्रविचित्र क.; फुली -चौकटी -घरे पाडणे. -MATE मात *f*.

CHEEK* गाल, कानसल *n*. -BONE कपोल *n*, फलक *n*.

CHEER *F.* countenance and its expression मुखवृत्ति *f*, मुख *n*; spirits धीर, धैर्य *n*; mirth उहास, आनंद; entertainment मेज.

वानी *f.*; provisions prepared for a feast मिट्टांने *n pl.*; applause वाहवा *f.*, शाबसकी *f.*; outward expression of good spirits or gaiety, by shouting गजर.—*v.* उल्लासित सुश क. ; धौर -आश्वासन देणे; गजर करून सलाम-सलामी क. : to c. a ship.—*i.* आनंदी -उल्लासित होणे [by, with]. -FUL *a.* हास्यमुख, प्रफुल्लवदन; उल्लासी, आनंदी. -FULNESS आनंदी स्वभाव, उल्लासवृत्ति *f.* -LESS *a.* उदास, असुखी.—CHEERY *a.* आनंदी, उल्लासी; tending to promote cheerfulness आनंदकारक, आल्हादप्रद.

CHEESE* चक्कादहाँ *n*, पनेर.

CHEMISTRY *Ar.* science which treats of the composition of substances, and of the changes which they undergo रसायन विद्या *f.* -शास्त्र *n.*—CHEMICAL *a.* रसायनविद्ये संबंधी; रसायनविद्येने केलेला. -LY *ad.* रसायनशास्त्रानुसार.—CHEMIST रसायनवेत्ता.

CHERISH *v.* (*carus*, dear) treat with tenderness and affection लालनपालन क. ; indulge बाळगणे, धरणे, राखणे (virtue, ill-will). -EE पाळणारा, पोषक, पाळक.

CHERRY (*cerasus*) एक फळ आहे.—*a.* चेरी फळासारखा लाल (lips, cheeks).

CHERUB *Heb.* दिव्यदूतांचा एक वर्ग आहे त्यातील एक, 'कर्ल्ब'; [a beautiful child].

CHERUP, CHIRUP, *v. i.* पक्ष्यासारखा शब्द क. —*t.* urge on by making a short shrill sound बारीक व तुटक शब्द करून (घोडा, वैल इ० स.) पुढे चालवणे.

CHESS *F.* बुदबळांचा खेळ. -BOARD बुदबळांचा पट. -MAN बुदबळ *n.*

CHEST (*cista*) a large box पेटी *f.*, हडपा; the thorax छाती *f.*, वक्षस्थल *n.* -FOUNDERED *a.* उर्मी भरलेला (a horse).

CHESTNUT (*castanea*) एक फळ आहे; चेस्नट झाड *n.*—*a.* तांबडांबोर (घोडा).

CHEVALIER (*F.*) शिलेदार.

CHEW* *v.* masticate चवळणे, चर्वण क.; meditate चिंतणे, कल्पिणे, योजणे (revenge); to c. the cud रवथ क.

CHICANE *F.* न्यायांत वादांत छक्केपंजे *pl.*, डाव-पेच *pl.*—CHICANERY फसविण्याची युक्ति *f.*, घालमेल *f.*

CHICKEN* कोंबडी इ० चॅं पिलूं, 'चिकण,' 'चिकीन' *n.* -HEARTED *a.* भितरा, भेकड. -POX कांजण्या *f pl.*

CHIDE* *v.* धमकावणे, निषेधणे, बोल लावणे.—*i.* भांडणे, कडा कलागत क.

CHIEF *a. F.* highest in office मुख्य, अग्रेसर (priest); most eminent in any quality or action मुख्य, प्रधान (topic).—*n.* सरदार, नाईक, अधिपति; commander in c. सेनापति. -LY *ad.* मुख्यत्वे करून, विशेषे करून. -TAIN सरदार, नाईक; सेनापति.

CHILBLAIN* a blain produced by cold जळवात, पादस्फोट.

CHILD* a son or a daughter लेंकरूं, मूळ *n.*, बाळ *n.*; a young person मूल *n.*, पोर *n.*; one who exhibits the character of a very young person पोर *n.*, पोरबुद्धीचा; *pl* descendants संताने *n.*, *pl* वंशज; one who, by character or practice, shows signs of relationship to another लेंकरूं *n.*: a c. of God, a c. of the devil; to be with c. गरोदर असणे. -HOOD बालपण *n.*, लैंकूरपण *n.* -ISH *a.* पोरकट, पोर स्वभावाचा; मुलाचा; c. understanding बालबुद्धि *f.* -LESS *a.* ज्याला संतान नाहीं तो, अनपत्य, अपत्यहीन. -LIKE *a.* मुलासारखा, बालसदृश; मुलास योग्य; meek नम्र, लीन; submissive आज्ञाकित. -BEARING, -BIRTH बाळतपण *n.*, प्रसूति *f.*

CHILL* *a.* moderately cold थंड, सरद; affected by cold थंडावलेला, कुडकुडी भरलेला; formal कोरड्या आदरमानाचा, निस्मेह; dispirited हिरमूस झालेला, धैर्य खच-

लेना.—*n.* थंडी *f.* सरदी *f.* हिरमोड.—*v.* थंड-सरद क.; मोडणे, पाणी ओतणे.—CHILLY *a.* थंड, सरद.

CHIME (*campana*, bell) harmonious sound of bells, or of other musical instruments घाटांचा किंवा दुसऱ्या वायांचा एकनाद; pleasing correspondence of proportion, relation, or sound सुमेळ, एकताळ.—*v. i.* एकनाद होणे; जमणे, मेळवसणे; jingle खळ-खळणे, झणझणणे.

CHIMERA (*Gr. chimaira, goat*) वृथा वासना *f.* कल्पना *f.* -पदार्थ (जसें वाढूचे तेल, सशाचे दिग्ग इ०).—CHIMERICAL *a.* अकलित, असंभाव्य (projects).

CHIMNEY (*caminus*) धुराडे *n.* धरें *n.*; दिव्याच्या वातीवर जी कांचेची नमी ठेवतात ती *f.* -SWEEPER धुराडे झाडणारा.

CHIN * हनुवटी *f.* हनु *f.* -COUGH *D.* डांग्या खोकला.

CHINA चिनई मातीचे भांडे *n.* -ROOT चौबचिनी *f.* -ROSE सेवंती *f.* — CHINESE *a.* चिनदेशा संबंधी.—*n.* चीन देशचा मनुष्य; चिनी लेक *pl.* चिनी भाषा *f.*

CHINE *F.* जनवराच्या पाठीचा कण.—*v.* कण्या चे तुकडे क., कणा कापणे.

CHINK* चीर *f.* सांध *f.* फट *f.*—*v.* चिरणे, भेगलणे.

CHINK *v.* छणछण वाजविणे.—*i.* छणछण वाजणे. CHINTZ *Hind.* छीट *n.*

CHIP *v. Ger.* तासणे, ढलपी काढणे.—*i.* तुकडे तुकडे होणे, तुकडे निघणे.—*n.*—of wood धळपा, ढपला, ढपली *f.*;—of stone कपचा, कपरा; *pl.* काटकूट *f.* साल्पा.

CHIROLOGY (*Gr. cheir, hand, logos, speech*) करपळवी भाषा *f.*—CHIROMANCY (*Gr. man-teia, power of divination*) सामुद्रिक *n.*, हस्तलक्षणविद्या *f.*—CHIROMANCER सामुद्रिक पाहणारा.

CHIRP *v. Ger.* चिंवर्चिव चूंचूंक.

CHISEL (*secare, to cut*) टांकी *f.* किंकरे *n.* विधणे *n.*—*v.* विधण्याने चिरणे-फोडणे-खोदणे, टांकी मारणे.

CHIT* sprout कोंब, अंकूर; child पोर *n.* बाळ *n.* चिटलिंग *n.*

CHITCHAT (See CHAT) वठवठ *f.* गप्पा *f pl.* बाता *f pl.*

CHIVALRY *F.* cavalry तुरुकस्वार *pl.*; knighthood सरदार बहादरी *f.*; character of knight सरदार बाहदराची चाल *f.* (आदर, शौर्य, इ०).—CHIVALROUS *a.* सरदार बाहदरीचा; शूर, पराक्रमी.

CHIVES *pl* (*cepa, onion*) केशर, पुष्केशर; एक लहान कांद्याची जात आहे.

CHOICE, See under Choose.

CHOIR (*chorus*) band of singers गणांचा ताफा, फड, गायकगण; part of a church appropriated to the singers देवळात गणारांचा ताफा वसण्याची जागा *f.* See CHANCEL.

CHORUS (*L.*) गणांच्याची मंडळी *f.*; part of a song in which the company join the singer पालुपद *n.*, धुपद *n.*—CHORAL *a.* गणांचा मंडळीतला; फडांत गायलेला.

CHOKE* *v.* suffocate गुदमारणे, दम कोंडणे; block up बुजविणे, कोंदणे, भरणे; check, as growth, expansion, progress, &c. वाढ विस्तार खुंटविणे.—*i.* धास कोंडणे, गुदमरणे; अडकणे, घुसमटणे: the words choked in his throat.

CHOLER (*Gr.*) bile पित्त *n.*; anger राग, पित्त *n.*—CHOLERA MORBUS मोडशी *f.*; Asiatic c. पटकी *f.*, जरीमरी *f.*, महामारी *f.*—CHOLERIC *a.* पित्तानें भरलेला; पित्तप्रकृतीचा, तामसी, तापट; indicating anger क्रोधदर्शक, रागाचा (speech).

CHOOSE* *v.* निवडून घेणे, निवडणे [from].—*i.* पसंत क.; exercise the power of choice निवडून घेण्याची सत्ता चालविणे: I can not c. but pity her.—**CHOSEN** *a.* निवडलेला. —**CHOICE** निवडणे *n*, निवड *f*; option खुशी *f*, मर्जी *f*; discrimination निवडण्याची बुद्धि *f*, विचार, तारतम्य *n*; thing chosen निवडलेली निवडक वस्तु *f*; he is sick of his own c.; best part of anything उत्तमाश, शेलका पदार्थ; to make a c. of पसंत क., निवडून घेणे [from].—*a.* निवडक, असल, शेलका; frugal भितव्ययी, बेतानें खर्च करणारा: to be c. of time; deliberately chosen विचारानें चुद्धया निवडलेला (word).

CROP *v. D.* cut into pieces तुकडे तुकडे खंडे क., साकटणे [up]; off, sever by one or more blows छाटणे, तोडणे; up, devour greedily गपागपा खाणे.—*n.* खांडणे *n*, फोड *f*, तोड *f*; खंड *n*, खांड *n*; slice of meat मासखंड *n*, सागुतीचा रवा.—**CHOPPING-BLOCK** सकोटण.—**CHOPPING-KNIFE** सुरा.

CROP, See CHAP.

CHORD (See CORD) string of a musical instrument तार *f*, तंतु; harmony in notes स्वरांचा मेळ, स्वरऐव्य *n*; *Geom.* च्या *f*.

CHRIST (*Gr. christos*, anointed) अभिषिक्त; THE ANOINTED; — an appellation given to the Savior of the world, and synonymous with the Hebrew MESSIAH ख्रीस्त. — **CHRISTEN** *v.* give a name and apply water to, as a religious ceremony, in the name of, and according to the precept of, Christ नांव ठेवून बासिस्मा देणे; give a name नांव ठेवणे, बारसें क. -DOM यावत् ख्रिस्ती देश; यावत् ख्रिस्ती लोक *pl*.—**CHRISTIAN**, one who professes to believe, or is assured to believe, in the religion of Christ ख्रिस्ती धर्मावर आपला विश्वास आहे असै म्हणारा, ख्रिस्ती; one whose inward and outward life is conformed to

the doctrines of Christ ख्रिस्ताच्या उपदेशा प्रमाणे ज्याचा विचार व आचार आहे तो, ख्रिस्ती; one who is born in a Christian country or of Christian parents ख्रिस्ती देशात किंवा ख्रिस्ती आईबापां पासून जन्मलेला, ख्रिस्ती. — *a.* ख्रिस्ता संबंधी; ख्रिस्ती धर्म संबंधी (doctrine); professing Christianity ख्रिस्तीधर्मावलंबी, ख्रिस्तीधर्मानुसारी, ख्रिस्ती (people); pertaining to the church ख्रिस्ती मंडळी संबंधीचे (court); [c. name, the name given in baptism, as distinct from the family name, or surname]. -ITY ख्रिस्ती धर्म. -IZE *v.* ख्रिस्ती क., ख्रिस्ती धर्मात अणाणे; imbue with Christian principles ख्रिस्ती मतानी युक्त व्याप क. (philosophy). — **CHRISTMAS** ख्रिस्ताचा जन्मदिवस पाढण्याचा सण, नाताल; तां २५ डिसेंबर. -BOX नातालाचे बक्षीस *n*; नातालाचे बक्षीस ठेवण्याची पेटी *f*. —**CHRIOLOGY** ख्रिस्ता विषयां किंवा ख्रिस्ताच्या उपदेशाविषयां संबाद -संभाषण *n*.

CHRONICAL *a.* (*Gr. chronos*, time) काळाचा, काळा संबंधी; according to time काळाप्रमाणे, काळानुसार (method); continuing for a long time बहुकाल राहणारा, दीर्घकालिक; c. disease अंगांत रेवलेला फार दिवसांचा जडलेला झुनाट रोग.—**CHRONICLE**, historical register in order of time कालक्रमानुसार इतिहास; a history बखर *f*, वृत्तांत; *pl* two canonical books of the Old Testament ह्या नांवाची ख्रिस्ती शास्त्रांत दोन पुस्तके आहेत, कालवृत्तांत. — *v.* इतिहासांत लिहून ठेवणे; दफ्तरांत लिहिणे मांडणे.—**CHRONOLOGY**, science which treats of measuring or computing time by regular divisions or periods, and which assigns to events or transactions their proper dates कालगणनविद्या *f*. —**CHRONOLOGIST** कालगणनविद्यावता.—**CHRONOLOGICAL** *a.* कालगणनविद्ये संबंधी; कालनु-

क्रमा प्रमाणे. —CHRONOMETER कालमापकयंत्र *n*, घटीयंत्र *n*.—CHRONOGRAM, CHRONOGRAPH (*Gr. -graphein*, to write) inscription in which the date is expressed by some of the letters: “*My Dictionary was Conceived, Composed, and Carried out after much Labor, Inquiry, and Industry,*” which gives the date MDCCCLII.

CHEYSALIS (*Gr. chrusos*, gold) किञ्चित्की कोशस्थिति *f*.

CHEY SOLITE *Gr.* (-*lithos*, stone) a precious stone लसणा.

CHUB* एक नदीमत्स्य आहे. —BY *a.* चब माशा सारखा; गुबगुवीत. —FACED *a.* गालफुर्या.

CHUCK *v.* (*imit.*) खुटखुट करून बोलावणे [under].—*n.* कोंबडीचा खुटखुट शब्द.—
CHUCKLE *v.* गालच्या गाली हासणे. See CHUCK.

CHUM *F.* बिन्हाडाचा सोबती; —a word used in colleges.

CHUMP (?) ठोकळा, ओंडा.

CHUNAM *Hind.* चुना.

CHURCH (*Gr. kuriakon*, the Lord’s house), a building set apart for Christian worship खिस्ती भजनस्थान *n*—भजनालय *n*, खिस्ती देऊळ *n*; a formally organized body of Christian believers worshiping together खिस्ती मंडळी *f*, एकाच देवळात ठिकाणी शिरस्याप्रमाणे मिळून भजन करणारी मंडळी *f*; a body of Christian believers, observing the same rites, and acknowledging the same ecclesiastical authority खिस्ती मंडळी *f*: the Presbyterian *c.*; the collective body of Christians, or those who acknowledge Christ as the Savior of mankind सार्वत्रिक खिस्ती मंडळी *f*; the aggregate of religious influences in a community लोकांत धर्माचे वजन *n*—चा अधिकार: to array the power of the *c.* against some form of moral evil.—*v.* संकट, दुःख इ०पासून ईश्वरानें सोडविले किंवा रक्षिले म्हणून त्याचा उ-

पकार मानण्यासाठी देवळात जाणे. —MAN पुरोहित, याजक; [an Episcopalian]. —WORK मंडळीचे काम *n*; work carried on slowly ठिले दिरिंगाचे काम *n*. —YARD देवळाच्या लगतचे कवरस्थान *n*.

CHURL* a rustic गव्हार, गंबदळ; a miser चिकू, लोभी; ill-bred man दाष्ट, तुसडा.

CHURN * दर्हा घुसळण्याचे भांडे *n*.—*v.* घुसळें, मंथणे. —ING मंथणे *n*, मंथन *n*, घुसळण *n*. —ING-ROPE रवीची दोरी *f*, मांजरी *f*. —STAFF रवी *f*, मंथा *f*.

CHYLE (*Gr. chulos*, juice) a milky juice formed in the stomach by digestion अन्नरस.—**CHYME**, food after it has undergone the action of the stomach पकाशयात पचलेले अन्न *n*.

CHYMISTRY, See CHEMISTRY.

CICATRIX (*L.*) माव, वण, चटा.—**CICATRIZE** *v.* माठेसा क., खपली धरेसा क.—*i.* माठणे.

CICERONE (*It.*) one who shows strangers the curiosities of a place (कोणत्याही ठिकाणचे) परक्यास अपूर्व पदार्थ दाखविणारा.

CILIARY *a.* (*cilia*, eyelashes) पापण्याचा.

CILICIOUS *a.* (*cilicium*, haircloth) केशाचा केलेला, अथवा केशमय, लोममय.

CIMETER, See SCIMETER.

CIMMERIAN *a.* (*Cimmerius*) सिमेरी लोकांचा (हे लोक सर्वदा अंधारात राहत अशी कथा आहे); अतिकाळा; *c.* darkness सतत अंधार, अंधार गुडूप.

CINCTURE (*cinctura*) पट्टा, कमरबंद, मेखला *f*.

CINDER (*cinis*, ashes) ember कोळपलेला कोळसा, निवारा, फुपाटा; particle of matter remaining after combustion, in which fire is extinct पदार्थाचा जळून राहिलेला भाग, राख *f*.—**CINEREOUS** *a.* राखेसारखा; having the color of the ashes of wood भस्मवर्ण. —**CINERITIOUS** *a.* भस्माकार; भस्मवर्ण.

CINNABAR *Per.* हिंगूळ, रससिंदूर.

CINNAMON *Heb.* दालचिनी *f.*

CION, See Scion.

CIPHEE *Ar.* an arithmetical character [0]

शून्य *n*, पूज्य *n*, पूज *n*; a person of no worth कवडीमाल मनुष्य; an intertexture of letters, as the initials of a name अक्षराचें परस्परात गुंतविणे; a private alphabet गृह लिपि *f.*—*v.* गृह लिपिने लिहिणे; खूण क.—*i.* हिशेब क.

CIRCLE (*circus*) plane figure, bounded by a single curve line वर्तुल *n*, मंडल *n*; ring कडे *n*; orb गोल; compass घेर; coterie मंडळ *n*, मंडळी *f*; a series ending where it begins चक्र *n*, गाडा, फेरा; form of argument in which two or more unproved statements are used to prove each other गिरकांड्याचें बोलणे *n*, गिरकांडा, चर्पटपंजरी *f*; territorial division मंडल *n*.—*v.* वेढा घालणे, वेटणे; move around प्रदक्षिणा क., गरका घालणे, गरगरा फिरणे;—in कोँडणे, चक्रव्यूहांत घालणे.—*i.* गरगरा फिरणे.—CIRCULAR *a.* वाटोळा, वर्तुळ; repeating itself फेरीचा, गिरकांड्याचा lit. fig. (reasoning); mean नीच, हलका; addressed to a number of persons having a common interest: a c. letter याद *f*, यादी *f*, 'सक्युलर' *n*, प्रसिद्धिपत्र *n*.—*n.* वहुतांस पाठवायाचें पत्र *n*, वटहुक्म इ०, सक्युलर *n*.—CIRCULATE *v. i.* वाटोळे फिरणे; pass from place to place, or from person to person एका जाग्याहून दुसऱ्या जागी फिरणे, हातोहात फिरणे-चालणे, भ्रमणे: money circulates; a story circulates.—*i.* फिरवणे, चालवणे, चालू क. (a report, bills of credit).—CIRCULATION फिरवणे *n*, परिभ्रमण *n*, अभिसरण *n*;—of the blood रक्ताभिसरण *n*; transmission पाठविणे *n*, पोंचविणे *n*, एका ठिकाणाहून दुसऱ्या ठिकाणी पाठविणे *n*; currency चलन

f; extent to which anything circulates प्रसार, विस्तार, फैलावा: the c. of a newspaper.

CIRCUIT (*circum*, around, *ire*, to go) act of moving or revolving around फिरणे *n*, फेरा, परिभ्रमण *n*; regular or appointed journeying from place to place in the exercise of one's calling, as of a judge, &c. फेरी *f*; tract of country visited by judges न्यायाधिकाराच्या फेरीचा प्रांत; that which encircles anything कडे *n*, वाळा, वाळी *f*, अंगठी *f*; circumference परिधि, परीध; space inclosed within a circle मंडळातली जागा *f*, क्षेत्र *n*. -ous *a.* घेयाचा, फेयाचा, वांकडा (road, manner).

CIRCUMAMBIENT *a.* (-ambire, to go about) वेष्टक, परिवेष्टक: the c. heaven.

CIRCUMAMBULATE *v. i.* (-ambulare, to walk, वळसा घालणे भारणे, सभांवता फिरणे.

CIRCUMCISE *v.* (-cædere, to cut) सुंता क.; *Scrip.* put off the sins of -चेपाप घालविणे, पवित्र क.—CIRCUMCISION, act of cutting off the prepuce or foreskin of males, and the internal labia of females सुंता *f*, सुनत *f*.

CIRCUMFERENCE (-ferre, to bear) measure round about परिधि, परिमाण *n*, घेरमेज; external surface of a sphere घेर, परिधि.

CIRCUMFLEX *a.* (-flectere; to bend) wave of the voice embracing both a rise and fall on the same syllable स्वरित (स्वर).

CIRCUMJACENT *a.* (-jacere, to lie) आसपासचा, भोवर प्रदेशाचा (countries).

CIRCUMLOCUTION (-loqui, to speak) use of a number of words to express an idea, when a suitable term is not at hand लांबच लांब बोलणे *n*, द्राविडे प्राणायाम.

CIRCUMMURED *a.* (-murus, wall) भिंतीने वेढलेला.

CIRCUMNAVIGATE *v.* (-*navigare*, to navigate) गलबतांत बसून प्रदक्षिणा क.

CIRCUMPOLAR *a.* (*circum*, round, and *polar*) ध्रुवाजवळचा.

CIRCUMSCRIBE *v.* (-*scribere*, to write, to draw) हइ-मर्यादा क. -वांधणे, आळा पालणे.

CIRCUMSPECT *v.* (-*spicere*, to look) सावध, चौकस, पगदस्त. -ION सावधगिरी *f*, हुशारी *f*.

CIRCUMSTANCE (-*stare*, to stand) condition of things surrounding or attending an event संवंध, अनुवंध, आगंतुक धर्म; one of the things surrounding, &c. गोष्ट *f*, पिठिका *f*, प्रकरण *n*; condition in regard to worldly estate अवस्था *f*, दशा *f*; in easy circumstances खुशाल, जेऊन खाऊन-चार पैसे बाळगून खुशाल-सुखी, घरचा सुखी. —**CIRCUMSTANTIAL** *a.* आगंतुक; attending अनुषंगिक; particular तपशिलाचा, सविस्तर; [c. evidence, that which is obtained from circumstances, which necessarily or usually attend facts of a particular nature, from which arises presumption].

CIRCUMVALLATION (-*vallum*, rampart) *Mil.* कोटबंदी *f*.

CIRCUMVENT *v.* (-*venire*, to come) फसवणे, छकवणे. -ION पेचपाच, ठकवाजी *f*.

CIRCUMVOLUTION (-*volvere*, to roll) प्रदक्षिणा *f*, आवृत्ति *f*; thing rolled round another पिण्ठा, वृष्टण *n*.

CIRCUS (*L.*) कुस्ती *f*, घोड्याची कसरत *f*, दाढ-पट्ठा वैरे खेळण्याची जागा *f*, रमणा, अंगण *n*; company of performers in a circus रमण्यांत खेळणारी मंडळी *f*, अखाडा.

CISTERN (*cista*, box) artificial reservoir for holding water, beer, or other liquids खजिना, हौद, टाकी *f*; a natural reservoir कुंड *n*, टाकी *f*, टांके *n*.

CITE *v.* (*citare*) summon अधिकारानें बोलावणे, बोलावणे; quote ग्रंथांतून वैरे काढणे; call, or name in support, proof, or confirmation of प्रमाणास्तव किंवा पुराव्यासाठी बोलावणे-सांगणे-दाखवणे-नांव घेणे इ० : the imperfections which you have cited.—**CITATION** बोलावणे *n*, तलब *f*, अवतरण *n*, नांव सांगणे *n*.—**CITATORY** *a.* बोलावण्याच्या अधिकाराचा.

CITRON (*citreum*) महालुंग *n*, तोरंजन *n*.—**CITRINE** *a.* महालुंगी रंगाचा, पिवळा.

CITY (*civis*, citizen) शहर *n*, नगर *n*.—**SHAHRI**, नागरिक.—**CITADEL** गढी *f*, वालेकिला.—**CITIZEN**, one who enjoys the freedom and privileges of a city शहरची स्वतंत्रता व हक्क भोगणारा मनुष्य, महाजन; inhabitant of a city शहरांत राहणारा, नगरवासी.—SHIP नगरजनाधिकार, महाजनकी *f*.

CIVIT *F.*—the animal जवादी मांजर *n*;—the perfume obtained from it जवादी मांजरची कस्तूरी *f*.

CIVIC *a.* (*civis*, citizen) शहरसंबंधी.—**CIVIL** *a.* शहरसंबंधी; not military दिवाणी, मुलका, 'सिविल'; relating to an organized community लोक संबंधी; civilized सुधरलेला (society); courteous सभ्य, शिष्ट, बोलून चालून चांगला; a c. man बोलून चालून भला-सभ्य माणूस; relating to rights and remedies sought by action or suit वादानें मिळवायाचे हक्काचा-उपायाचा, c. architecture घरे, वाढे, देवळे इ० बांधण्याचा विद्या *f*; [c. death, that which cuts off a man from civil society, or its rights or benefits, as banishment, outlawry, as distinguished from natural death].—**ENGINEERING** पूल, कालवे, लोखंडी रस्ता इ० बांधण्याची विद्या *f*; c. law देशाचा कायदा; c. list राजाचा खासगत खर्च किंवा त्या खर्चास जो पैका लागतो तो; c. war

राज्याची आपसीत लढाई *f*; c. year सरकारी वर्ष *n*, व्यावहारिक वर्ष *n*.

CIVILIAN *a.* (do.) one skilled in civil law मुलकी कायदे जाणणारा; student of the civil law मुलकी कायदे शिकणारा; one whose pursuits are those of a civil life मुलकी गांवखाल्याचे काम पाहणारा, 'सिविल्यन'—CIVILITY सम्मता *f*, शिष्टता *f*; *pl* आदर-सक्कार, शिष्टाचार.—CIVILIZE *v.* माणूसकोंत आणें, रीतभारत शिकविणे, सुधारणे.—CIVILIZATION सुशिक्षितावस्था *f*, सुधारणूक *f*.—CIVILLY *ad.* सम्यतेनै, शिष्टाचारानें; in a manner relating to private rights खासगत हक्काच्या रीतीनै; not naturally, but in law कायद्यानै (defunct).

CLACK *v. i. F.* clink टकटकणे, खटखटणे; let the tongue run लबलब चुरचूर बोलणे, वटवट क.—*n.* टकटक *f*, वटवट *f*.

CLAIM *v. i.* (*clamare*, to call) demand as due हक्काने मागणे, दावा सांगणे.—*n.* दावा, हक्क. —ANT दावासर्वगणारा; person who has a right to claim अधिकारी, दावेदार, वारीस; subsequent c., *i.e.*, heir, successor उत्तराधिकारी.

CLAMOR (*L.*) great outcry आरोळी *f*, आरड *f*; loud and continued noise गलबला; गवगवा, पुकारा.—*v.* गोंगाटाने कानठळे बसविणे -डोके उठविणे. —OUS *a.* बोभाट्या, गलबत्या.

CLAIRVOYANT (*F.*) one who discerns objects not present to the senses पाहण्या.

CLAM * *v.* चिकटविणे. —MY *a.* चिकट, चिकचिकीत.

CLAMBER *v. Ger.* मोठ्या प्रयासाने हातपाय टेकून चढणे [up].

CLAMP *D.* piece of wood to strengthen anything जोरपट्टी *f*, पट्टी *f*, अडू.—*v.* जोरपट्टी मारणे -देणे.

CLAN *Ir.* collection of families united under a chieftain एका मुख्याच्या अधिकारा

खालचीं कुळे *n pl*; tribe बंश, घराणे *n*; clique बूट *f*, जूग *n*.

CLANDESTINE *a.* (*clam*, secretly) चोरीचा, सादीकोंदीचा (marriage). —LY *ad.* नकळत, चोरून, लपून छपून.

CLANG, CLANK *Ger.* खळखळाट, ठणठण *f*. —*v.* खणखणणे, घणघणणे, झणणणे.

CLAP * *v.* strike with a quick motion झटकन तडकन मारणे; thrust, drive, or put, in a hasty manner लगविणे -अचानक मध्ये बुसविणे टकलणे -घालणे; applaud with the hands टाळ्या पिटणे -बाजविणे.—*v. i.* झटकन मिळून जाणे -मिटणे चंद होणे: the doors around me clapped; टाळ्या बाजविणे; in, into झटकन -चपळाईने आंत घिरणे: shall we c. into it.—*n.* दणका, तडाखा; — of the hands टाळी *f*; — of thunder गडगडाट.—*F.* परमा, प्रमेह *n*.

CLARET *F.* एक मध्य *n* आहे.

CLARIFY *a.* (*clarus*, clear, *facere*, to make) शोधणे, मळी काढणे, छाटणे.—*i.* निवळ होणे, निवळणे.

CLASH *v. D.* एकमेकावर आपटणे -आदळणे.—*i.* आदळन वाजणे, दणाणणे; interfere मध्ये -आड येणे -पडणे, नडणे [against, with].—*v.* धक्का, तडाखा, घासाघास *f*; विरोध, द्वंद्व *n*.

CLASP *Ir.* catch फासा, अडकवण *n*; close embrace आलिंगन *n*, मिठी *f*, मगरमिठी *f*.—*v.* फास्याने अडकवणे -बंद क.; कवटाळणे, आलिंगणे; inclose and hold in the hand मुठींत धरणे [round]. —KNIFE बंद करायाचा सुरा.

CLASS (*classis*) group of individuals ranked together as possessing common characteristics प्रत *f*, वर्ग: the educated c.; number of pupils learning the same lesson वर्ग; order of animate or inanimate objects जात *f*, प्रत *f*, विन्हा, वर्ग.—*v.* प्रत लावणे; वर्गात घालणे, वर्गक. —IC, —ICAL

a. अब्ल -पहिल्या प्रतीचा; अब्ल प्रतीन्या ग्रंथकारांचा; धीक आणि लाटीन लोकांचा (ground); धीक आणि लाटीन ग्रंथकारांचा; chaste शुद्ध, प्रांजल, संस्कृत (style). —*ic* पहिल्या प्रतीचा ग्रंथ; comm. used of the Greek and Latin authors; one learned in the classics आदग्रंथनिष्पुण. —*ify* v. जात -प्रत वर्ग लावणे. —*ification* वर्गकरण *n*, विलेवारी *f*, प्रतवंटी *f*.

CLATTER *v. D.* make rattling sounds खट-खट-घडघड वाजणे; prate वटवट बडबड क.

CLAUSE (*claudere*, to shut) an article कलम *n*, वाच *f*; portion of a sentence वाक्याचा भाग, वाक्यांग *n*.

CLAVICLE (*clavis*, key) collar-bone सरी *f*.

CLAW* sharp, hooked nail, as of a beast or bird नखी *f*, नख *n*; whole foot of an animal armed with hooked nails पंजा; — of a crab नांगी *f*, नांगडा; anything resembling the claw of an animal, as the curved and forked end of a hammer for drawing nails हतोडी वैगरेची नांगी *f*. —*v.* नखाने फाडणे -तोडणे, बोचकरणे; tickle गुदगुली *k.*; relieve, as by scratching, from some uneasy sensation खाजिवणे; flatter खुषामत *k.*

CLAY* a tenacious kind of earth चिकण-माती *f*, शाढू *f*; earth माती *f*, काळी *f*; the human body कुडी *f*, माती *f*; potter's c. कुंभारमाती *f*. —**CLAYEY** *a.* चिकणमातीचा; चिकणमाती सारखा; c. grounds शाढवट जमीन *f*, काळीजमीन *f*.

CLEAN* *a.* free from dirt साफ, स्वच्छ, निर्मळ; without defects निकोप, चोख, सरळ (timber); free from awkwardness सरळ, नीट, सुवी; adroit कुशळ, पठाइत, हुशार (boxer); complete पुरा, पुरता; free from restraint विन अटकेचा, निर्विघ्न: a c. leap over a fence; free from moral defile-

ment स्वच्छ, निर्दोष, निष्पाप (Ps. li. 10): free from ceremonial defilement शुद्ध; free from polluting or loathsome disease निरोगी, अलिस, शुद्ध (Lev. xiii. 6). —*ad.* अगदी, साफ, पार (Josh. iii. 17); dexterously चतुराइने. —*v.* शुद्ध निर्मळ-साफ *k.*, गाळ काठणे. —*ING* शुद्धीकरण *n*; afterbirth of cows, ewes, &c. वार *f*. —*LINESS* शुद्धता *f*, स्वच्छता *f*; neatness of person or dress नीटनेटकेपणा, चाकणकी *f*. —*LY a.* स्वच्छ राहाण्याच्या सवयीचा, स्वच्छ; निर्दोष, शुद्ध; शुद्धकरणारा, शोचक; हुशार, चतुर.—*ad.* ठाकऱ्यकीने, नीटनेटकेपणाने: he was c. dressed. —**CLEANSE** *v.* स्वच्छ-साफ *k.*; दोषमुक्त *k.*: the blood of Jesus Christ cleanseth us from all sin (1 John i. 7).

CLEAR *a. (clarus)* free from opaqueness नितळ, निवळ (stream); bright चकचकीत, तेजस्वी; as used of the moonbeams पिंतूर; plain स्पष्ट, उघड (idea); discriminating भेद-तारतम्य पाहणारा; serene शांत, प्रसन्न (aspect); audible ऐकू येईसा, स्पष्ट; without mixture निर्मळ, स्वच्छ (water, sand); free from defect निखोड, निकोप (timber); unblemished निर्दोष, निष्कलंक; net ठोक, ठळक (profit); free from obstacle निर्विघ्न, मोकळा, निर्भय (way): five pounds would set me c.; they got c. of our ship.—*ad.* उघड रीतीने, स्पष्ट; अगदी, साफ: to cut a piece c. off.—*v.* स्वच्छ-निवळ-साफ-चकचकीत *k.* (the sight); स्पष्ट-उघड *k.*: to c. a knotty point; साफ-मोकळा-ऐकू येईसा *k.* (the voice); भेळ-मिसळ-केरकचरा काढणे, चोख *k.* (liquors); साफ *k.*, झाडझुडणे-दगड-रान वैगरे अडचणी काढून मोकळा *k.* (land from trees; a road); justify निर्दोष-दोषमुक्त *k.*-ठरविणे; leap or pass by, or over, without touching or failure अलग-अचानक उडून-उडी मारून जाणे (a ditch); make a gain or

profit beyond expenses and charges खर्च भागून -जाऊन नफांत पाडॅणे; to c. a ship at the custom-house गलबताची दाखलेचिई वैगैरे काढून -दाखवून तें बंदरांतून हकारण्याची परवानगी मिळवणे; to c. a ship for action, or to c. for action गलबताच्या वरच्या मजल्यावरचे अडचणीचे सामन काढून लटाईची तयारी क.; to c. the land किनाऱ्या पासून गलबत अफाट समुद्रावर नेऊन धोक्याच्या पलीकडे जाणे.—i.—away, up, off उजळ निवळ होणे, खुलणे: stay till the weather *clears* up; मोकळा होणे, बिनघोर होणे; *Banking*, हिशेबाचा उलगडा क. [from]. -ANCE साफ करणे *n*, विशेषण *n*; गलबताची दाखलेचिई *f*, गलबत हकारण्याची परवानगी *f*; निवळ नफा; शिलक झाडा;—of a debt फडशा. -LY ad. उघड, प्रत्यक्ष, साफ &c. See the adj. -SIGHTED *a.* मर्मत, तार्किक, दूरदर्शी.

CLEAVE* *v.* split कोडणे, चिरणे; विभागणे.—i. open naturally फुटणे; चिरणे; उकलणे, भेगलणे: the ground *cleaves* by frost.—CLEFT चीर *f*, भेग *f*; piece made by splitting चिरोटी *f*.

CLEAVE* *v. i.* stick चिकटणे, डसणे; adhere with strong attachment भीतीने स्नेहाने जडणे -जवळ राहणे (Gen. ii. 24); suit जुळणे, जमबसणे [to, together].

CLEMENT *a.* (*clemens*, mild) सौम्य, शीतळ; मायाळू.—CLEMENCY दयाळूपणा, क्षमाशीलता *f*;—of the elements सौम्यता *f*, शितकाई *f*.

CLENCH, see CLINCH.

CLERGY (*clericus*) body of men set apart, and consecrated by due ordination, to the service of God in the Christian church दीक्षा पावलेली ख्रिस्ती धर्मोपदेशक मंडळी *f* -समूह, पाद्रीलोक; pl body of ecclesiastics, as distinguished from the laity वैदिक मंडळी *f*. -MAN दीक्षा पाव-

लेला ख्रिस्ती धर्मोपदेशक, पाद्री.—CLERICAL *a.* पाद्री लोकांसंबंधी; relating to a clerk कारकुनाचा, कारकुनी (mistake, work).—CLERK धर्मोपदेशक, पाद्री; scholar विद्यान, पैडित; peuman लेखक, कारकून; accountant मुस्तदी; assistant of a clergyman धर्मोपदेशकाचा सहकारी, उपपुरोहित.

CLEVER* *a.* expert चतुर, शहाणा, हुगार; showing skill in the doer चतुराईचा (speech); handsome देखणा, रूपवान्. -LY ad. चतुराईने. -NESS चातुर्य *n*, कौशल्य *n*, दाक्षिण्य *n*.

CLEW* *bail of thread* मुताची गुंडी *f*; (also CLUE) thread that is used to guide a person in a labyrinth थांगदोरा; that which guides one in anything of a doubtful or intricate nature मुद्दा, पत्ता, सुधावा [to].—v. सूत्राने धाग्याने वाट दाखविणे; raise the sails दोरीने शिंडे चढाविणे.

CLICK *v. D.* टिकटिकणे.—*n.* टिकटिक *f*.

CLIENT (*cliens*) a dependant आश्रित; one who employs a lawyer वकिलाचे कूळ *n*, वकिलाची असामी *f*.

CLIFF* कडा, पहाड.—CLIFT कडा, पहाड; a cleft डोंगराचा खोलगा, दरा *m, f*.

CLIMATE (*Gr. clima*, slope) a region देश, प्रदेश; condition of a place in relation to the various phenomena of the atmosphere, as temperature, moisture, &c., esp. as they affect animal life or man हवापाणी *n*, हवा *f*.—CLIME देश, प्रदेश.

CLIMAX (*Gr. ladder*) a figure in rhetoric, in which a sentence rises as it were step by step in importance, force, or dignity उत्तरोत्तर वृद्धि *f*, सारालंकार; the highest point कळस, सीमा *f*.

CLIMB* *v.* rise laboriously प्रयासाने चढणे; ascend by means of the hands and feet

हातपायार्नि न्हातपाय टेकून चढणे [up, long].—*n.* चढणारा; a plant that creeps and rises by labor ताणा, वेळ.

CLINCH *v.* *F.* grasp मुर्दीत आवळणे; a nail खिळा वळविणे, बोळविणे, उमळणे; — (also CLENCH) the fist मूठ वळणे; render firm दृट क. (argument). — *n.* कबज *n*; pun इलेषालंकार, द्यर्थ वाक्य *n*.

CLING* *v.* adhere closely चिकटणे, विलगणे; —for protection कासेस लागणे.

CLINICAL *a.* (*Gr. clinē, bed*) अंथरुणाचा; अंथरून धरून राहणारा, दुखणेकरी; [c. baptism, that administered to persons on a sick-bed; c. lecture, a discourse delivered at the bedside of the sick, or from notes taken at the bedside, by a physician, with a view to practical instruction in the healing art; c. medicine, that part of medicine which is occupied with the investigation of diseases at the bedside].

CLINK *D.* See **CLICK**.

CLIP* *v.* cut off, as with shears or scissors कातरणे, भादरणे; curtail लांडा-तोकडा क., काटणे. [*off*]. —*PER* कातरणारा; a vessel एका जातीचे जलद चालणारे जहाज *n*. —*PING* कातरणे *n*, भादरणी *f*, छाटणी *f*, काटणी *f*; that which is clipped off छाटछूट *f*.

CLOAK (*cloca*) कफणी *f*; that which conceals पडदा, झांकण *n*; disguise सोंग *n*; सवऱ *f*. —*v.* कफणीने झांकणे; पडदा घालणे, झांकणे, लपविणे [*in, with*].

CLOCK* घड्याळ *n*.

CLOD* a lump, esp. of earth ढेकूळ *n*; earth माती *f*; body of man as compared to his soul मातीची काया *f*, स्थूलदेह; dolt ठोऱ्या, जोत्या. —*PATE* धोडा, टोणपा.

CLOG *v.* *W.* encumber as with a burden लोटणे-खोडा घालणे; load, esp. with

something that sticks fast (चिकट पदार्थ) लादणे; obstruct बंद क., बुझवणे (a tube); perplex गोँधळविणे.—*n.* लोटणे *n*; fig. लोटणे *n*, (गव्यांत) घोंगडे *n* -मशीद *f*, (पायांत) बेडी *f*, वेध; a wooden shoe खडाव *f*. —*gy a.* चिकचिकीत, चिडचिडीत.

CLOISTER *v.* (*claudere*, to shut) monastery मठ; arcade मंडप.—*v.* मठांत कोऱणे.

CLOSE *v.* (do.) shut बंद क. (the eyes); conclude आटणे, पुरा क. (a bargain); encompass वेटणे, घेरणे (Jonah ii. 5).—*i.* coalesce मिटणे, मिळूनजाणे: wounds c.; समाप्त होणे, संपणे: the debate closed; on, upon बनणे, त्रुगणे; with कबूल होणे; करार क.: to c. with an enemy.—*n.* manner of ending समाप्तीचा प्रकार, शेवट; समाप्ती *f*, अखेर *f*, शेवट; *F.* enclosed place आवार *n*, रमणा.—*a.* shut fast घट, गच्च; of c. texture धनगट; pent up कोऱलेला; secret गुप्त; confined कोऱलेला, कोऱमाया-चा (air); not communicative आंतल्या गांठीचा, खोल मनाचा (behavior); niggardly चिकण, लोभी (man); dense घट, दाट (metal); near जवळचा, निटकः stand c. to the wall; intimate सलगीचा, घसणीचा; strict सुती, रेखलेला; c. translation यथामूल-असल बरहुकूम भाषांतर; careful सावध, हुशार; c. observer बारीकपाहणारा; nearly equal बराबर, सम (vote, contest); to feel c. and confined उकडणे; to be c. and sultry डगडगणे; [c. communion, with Baptists, communion in the Lord's Supper, restricted to those who have received baptism by immersion.—*ad.* गच्च, दाट, अडच; पाठोपाठ, मागोमाग; लक्ष्य-मन लावून. —*FISTED* *a.* बद्धमुष्टि, चिकट, लोभी. —*LY ad.* See **CLOSE ad.** —**CLOSET** एकांत खोली *f*; अपूर्व पदार्थ किंवा कांहां सामान ठेवायाची जागा *f*-खण, इ०.

CLOT* गुठळी *f.*, डिखळ *f.*;—of hair जटा *f.*;—of blood रक्तगत्म *n.*—*v. i.* गोठणे, साखळणे, डिखळी होणे. —*ty a.* जटेचा, जटा वळलेला; डिखळीचा, गोठलेला.

CLOTH* कापड *n.*, वस्त्र *n.*; a piece of cloth कापडाचा तुकडा, फडका; profession धंदा, पेशा.—CLOTHE *v.* put garments upon वस्त्रेने सविणे; furnish with raiment वस्त्र पुरविणे, कापड कपडे देणे; invest, as with a garment अधिकारमंडित क., सत्ता देणे.—*i.* वस्त्र नेसणे पांवरणे [in, with].—CLOTHES *pl* पांघरूणे *n pl.*, वस्त्रप्रावर्ण *n.*, चिरगृह पांघरूण *n.*; bed-clothes विछान्याचीं कपडे *n pl.*—CLOTHIER कापडकरणारा; one who sells cloth कापडविक्या, कापडकरी.—CLOTHING वस्त्र *n.*, पांघरूण *n.*

CLOUD* collection of visible vapor, or watery particles, suspended in the atmosphere ढग, मेघ, अभ्र *n.*; a volume of smoke, or flying dust, resembling vapor धूममेघ, रजोमेघ; a dark vein or spot on a lighter material शुभ पदार्थावरली काळी शीर-डाग ठिप्का; obscurity काळोखी *f.*, जौळ *n.*; c. of sorrow, of war; great crowd भीड *f.*, दाटी *f.*; cirro-cumulus c. बीं *n.*; cirro-stratus c. खर *f.*—*v.* आभाळ अव्रे आणणे; काळोखी आणणे; कलंक लावणे; variegate with colors चित्र-विचित्र-बांडा क.: a clouded marble.—*i.* अभ्र येणे, मेघाच्छादित होणे, ठगार्णी काळा होणे.—LESS *a.* निरभ्र, निवळ, स्वच्छ.—CLOUDY *a.* मेघाच्छादित (sky); मेघाचा, मेघमय; निस्तेज, तेजहीन (diamond); गृद, गहन (business); दुर्मुखलेला, उदास (countenance).

CLOUT* patch ठिगळ *n.* (Josh. ix. 5); cloth for any mean use फडके *n.*, सुडके *n.*, पोतरे *n.*—*v.* ठिगळ लावणे; तांगडणे, ओबडधोबड रीती-में बडणे; [clouted cream, clotted cream,

i. e. cream obtained by warming new milk].

CLOVE (clavus, nail) लवंग *f.*;—of ginger, garlic, कुडे *n.*, कळी *f.*

CLOVEN *a.* (See CLEAVE) चिरलेला; c.-footed द्विशफ.

CLOWN (colonus, husbandman) शेतकरी; ill-bred man गांवढळ मनुष्य, गव्हार; buffoon घंड, माधवी. —*ish a.* खेडेंगांवचा, गांवढळ.

CLOY *v.* (clavus, nail) ओकारी येई पर्यंत खायाला घालणे, वीट आणणे, मिठी वसविणे (with).

CLUB *D.* सोटा, सोडगा, गदा *f.*—* association of persons for the promotion of some common object, as literature, science, politics, good fellowship, &c. जूट *f.*, मंडळी *f.*, अखाडा; share of expense at club मंडळीच्या खर्चाचा वांटा नहिस्सा भाग.—*v. i.* जुटीने-मिळून काम क.; वर्गणी-पट्टी देणे.—*t.* जूट मिळविणे, मथणे, जथणे, एकहोणे; वर्गणी क. (expenses) [together].

CLUCK *v.* call as a hen खुटखुट क.

CLUE, See CLEW.

CLUMP Ger. shapeless mass of wood ठोकळा; cluster of shrubs झुडूप *n.*, बेट *n.*, झाडी *f.*

CLUMSY *a.* Ger. without grace of shape, manners, &c. ओवडधोबड, भसाडा, अडाणी; ill-made अडाणी रीतीनेकलेला (verse).

CLUSTER* bunch घड, घोस, गुच्छ; collection पुंजका, थवा.—*v. i.* घोस-घड येणे लागणे; थवा तुठा जमणे [together].

CLUTCH* *v.* seize धरणे, मुठीत धरणे; clinch मूठ आवळणे.—*i.* धरणे [at].—*n.* कबज *n.*, डाव; to be in the *clutches* of -च्या तावडीत दाढेत कबजात सांपडणे.

CLYSTER (L.) वस्तीत घालायाचे औषध *n.*—PIPE वस्तीची नळी *f.*

COACH *F.* गाडी *f*, रथ; slow c. शितळचंद; [special tutor, who assists in preparing one for examinations (cant, Camb. Univ.)]. -**BOX** गाडीहाकणाराची बसायाची जागा *f*, 'कोचबाक्स' *n*. -**MAN** गाडीहाकणारा, सारथी, 'कोचमेन'.

COADJUTANT मदतनीस, सहकारी.

COAGULATE *v.* (*cogere*, to drive together) गोठविणे, विरजवणे.—*i.* गोठणे, सांखळणे, विरजणे, डिखळी होणे.—**COAGULATION** सांखळा.

COAL* कोळसा; mineral c. खार्णीतील दगडी कोळसा; a live c. निखारा; [to carry coals, to submit to insult or degradation]; to carry coals to Newcastle समुद्रास मीठ वाहणे. -**FIELD** जेथे जमिनीत कोळसे आहेत तो प्रदेश, कोळशाचे शेत *n*.—**COLLIER** कोळशे खणणारा; कोळशाचा व्यापारी; कोळशाचे वारकस *n*.—**COLLIERY** कोळशे खणायाची जागा *f*; कोळशाचा व्यापार.

COALESCE *v.* (-*alescere*, to grow up) मिळून जमून एकत्र वाढणे, संवृद्धि होणे; unite जमणे, गोठणे: vapors c.; unite in society मंडळांत लोकांत मिळणे, गोत मिळणे.—**COALESCENOE**, COALITION एकत्र वाढणे *n*, संवृद्धि *f*; समागम, संयोग.

COARSE *a.* (?) rough जाडा, भरडा, टोसर (bread, cloth, hair); rude दांडगा, असभ्य (manners); of diet ताकण्याचा; of work done भरड, वेठीचा; of things gen. टोबड, रटाला.

COAST (*costa*, rib) समुद्रकांठ किनारा तीर: the c. is clear, the danger is over.—*v.* कांठाने कांठाजवळून गलबत हाकारणे. -**ER** कांठाजवळून हाकारणारा; कांठाजवळून जाणारे गलबत *n*, कांठाचे गलबत *n*.

COAT *F.* upper garment अंगरखा, डगळे *n*; habit or vesture of an order of men लिभास; layer थर; — of the eye नेत्रपटल *n*; — of varnish रोगणाचा हात; of a bulb-

ous sort पापुद्रा; external covering, as the fur or hair of a beast, the skin of serpents, and the wool of sheep लंब *f*, केश, सर्पाची कांठ *f*, मेंढराची लोकर *f*, इ०प्रकारचे आच्छादन *n*; a c. of mail कवच *n*.—*v.* झांकणे; लेप हात देणे; अस्तर घालणे देणे (a ceiling). -**ING** झांकण *n*, आच्छादन *n*; हात, लेप, लिपण *n*; अस्तर *n*; cloth for coats अंगरखांचे-डगल्यांचे कापड *n*: an assortment of coatings.

COAX *v.* *W.* लाडिगोडी लावणे, फुसलाविणे, पोटांत शिरणे.

COBBLE *v.* *D.* botch जसातसा सांधणे, तांगडणे (shoes); make clumsily आडमूठपणाने क. [up].—**COBBLER** जोडे सांधणारा; आडमुठ्या, नाकसबी, झोडणारा.

COBRA DE CAPELLO (*Port.*) नाग.

COBWEB* कोळ्याचे जाळे *n*, कोळिष्टक *n*.

COCCULUS INDICUS (*L.*) काकफळ *n*.

COCCYX (*L.*) माकडहाड *n*.

COCHINEAL (*coccus*, berry) किरमिजी रंगाचा किडा, लाक्षा *f*.

COCK* कोंबडा; spout तोटी *f*; weathercock वायाची गति समजण्याचे यंत्र *n*; leader पुढारी, नाक *n*; cockerow कोंबडे आरवणी *f*, पहाट *f*: he goes till the first c.; part of a gun-lock बंदुकीचा घोडा; projecting corner of a hat टोपिची विनी *f*.—*F.* a small conical pile of hay कोनाकार गवताची गंजी *f*; [room at the top of the house].—*v.*—the ears उभा क., टवकारणे;—the nose मुरडणे;—the gun घोडाचढवणे; तोटीलावणे; कोनाकार गंजी रचणे.—*i.* नटत नटत कोंबड्यासारखे तोन्याने चालणे.—**ADE** टोपिला जी फीत लावतात ती *f*.—**ATOO** काकाकवा. -**CROWING** कोंबडे आरवणी *f*, कोंबडे पहाट *f*.—**FIGHT** कोंबड्यांचे झूज *n*.—**HORSE** *a.* raised or lifted up, as one is on horseback घोड्याच्या पाठीवर उचललेला; lofty in feeling दिमाखा-

चा, तेच्याचा : our c. peasantry. -ING कॉव-
ड्यांचे झुऱ्ड n. — ROACH झुरळ n., वागुडा.
—SCOMB कॉवडाची कलगी f. रेंडी f.; a
fop अकडबाज, कुरंबाज; एक फूल आहे.
—SURE a. to be c. पण भोगणे, मनात वाळ-
गून असणे.

COCOA Sp.—the palm नारळी f., माड; — the
fruit नारळ; [a kind of beverage].

COD Ger. एक मासा आहे.—शेंग f.

CODE (*codex*, book) कायद्याचा संग्रह संहिता
f.—CODICIL मृत्युपत्राची पुरवणी f.

CODLE, CODDLE v. (?) parboil अर्धकचा
शिविणे; treat with tenderness लाड क.

COEFFICACY (*co* and *efficacy*) दोन अथवा
अधिक वर्तुळ्या क्रियेचा प्रभाव.—COEFFI-
CIENT a. Arith. वेळाप्रकाशक, गुणक.
COEQUAL a. & n. समतोलाचा, समान.

COERCE v. (-*arcere*, to press together) दाबांत
ठेवणे; बलाकार बळजोरी क. [by, with].—
COERCION दाब, निपट; बळजोरी f.—COER-
CIVE a. बलाकारी, प्रतिरोधी, जबरीचा (power).

COESSENTIAL a. समभाव, समतत्व.

COETERNAL a. समनित्य, समस्थायी.

COEVAL a. (*œvum*, lifetime) एकवयाचा, सम-
वयस्क.

COEXIST v. दुसऱ्या वरावर एकाकाळी असणे.
—ENCE एकाकालित्व, सहजीवन n. —ENT a.
एकाकालिक, सहजीवी.

COFFEE F.—the berry तुंड; — the infusion
कावा, ‘काफी’ f. —HOUSE कावाखाना.

COFFER F. chest संदूक f. पेटी f.; funds
पुंजी f., भांडवल n., पैका. — COFFIN प्रेताची
पेटी f., शवभाजन n.; paper case used by
grocers वाण्याचापुडा-पुडी f.

COG W. a boat लहान होडी f.; tooth on a
wheel दांता, दांत. — v. फसविणे.—t. फुस-
लावणे, मठारणे.

COGENCY (*cogere*, to force) जोर, बळकटी f.;
urgency निकड f., जरूरी f.—COGENT a.
बळकट, दृढ; आप्रहाचा, अगत्याचा.

COGITATE v. i. (*co* and *agitate*) विचारांत
असणे, मनात घोळविणे [on, upon]. — CO-
GITATION ध्यान n., मनन n., विचार.—COGITA-
TIVE a. विचार करण्याच्या शक्तीचा; ध्यानपर,
मननशील.

COGNATE (-*nasci*, to be born) allied by
blood सहजात, संगोत्र; allied सारखा, सदृश,
सम (character).

COGNITION (-*noscere*, to get a knowledge of)
जाणणे n., ज्ञान n., प्रवोध; object known जाण-
लेला विषय, ज्ञात वस्तु f.—COGNIZABLE a.
जाणण्याजोगा, जेय; fitted to be a subject
of judicial investigation चौकशी करण्या-
जोगा, सरकारांत दाद लागण्याजोगा.—COGNI-
ZANCE जाणणे n., ज्ञान n., समज; चौकशी f.,
पूसवाज f.; right to take notice of and
determine a cause चौकशी करण्याचा अधिकार;
badge worn by a retainer or dependant, to indicate the person or party
to which he belonged निशाणी f., बिरीदी n.
—COGNIZANT, See COGNIZABLE [of].

COHABIT v. (-*habitare*, to dwell) एकत्र रा-
हणे, सहवास क.; live as husband and wife
नवऱ्या बायकोच्या नात्यांने राहणे. —ATION
सहवास, एकत्रवास; नवऱ्या बायकोचा सह-
वास -ची नांदणूक f.

COHEIR (*cohaeres*) भागीदार, हमवारीस, वतन-
भाऊ, अंशहर [with, to].

COHERE v. (-*hærere*, to stick) लकडून चिक-
टून असणे; be well connected संयुक्त सं-
लग्न असणे.—COHERENCE, -CY संयोग, सं-
लग्नता f., संदर्भ, संबंध, ताळ, धर.—COHERENT
a. लगटून असणारा, संलग्न; संगतवार, सुसं-
गत, संदर्भाचा.—COHESION लगटून असणे n.,
संलग्नता n.; पूर्वांपार संगति f.; attraction

of c. स्नेहाकर्षण *n.*—COHESIVE *a.* चिकट, स्लिंग. —NESS चिकटपणा, धर, स्नेह.
 COIL *v.* (-legere, to collect) वेटाळणे, वेटाळक. [round].—*n.* वेटाळा; coiled mass घेंडके *n.*, गुंडी *f.*; turmoil गलबला, गोंगटा.
 COIN (*cuneus*, wedge) पाचर *f.*, लगड *f.*; piece of metal on which certain characters are stamped, making it legally current as money नाणे *n.*, शिका; corner कोन.—*v.* नाणे शिका पाडणे; invent रचणे, योजणे, बनावणे (a word). —AGE नाणे पाडणे *n.*; नाणे *n.*; cost of coining money नाणे पाडणावळ *f.*; नवी युक्ति *f.*, बनावट *f.*—ER टांकसाळ्या; नवे शब्द करणारा.

COINCIDE *v.* (-cadere, to fall) मिळणे, जुळणे, मेळवसणे; concur संमत -अनुमत मिळणे [with].—COINCIDENCE मेळ, बनाव, जम; एकमत *n.*, सम्मति *f.*—COINCIDENT *a.* मिळणारा, मिलाफाचा.

COITION (-ire, to go) coming together संग, संगम, संयोग; copulation संग, संभोग मैथुन *n.*

COJUROB (-juror) पडसाक्षी, प्रतिसाक्षी.

COKE (akin to cake) शुद्ध केलेला खारीतील कोळसा.

COLANDER (*colare*, to strain) वेळणी *f.*, चाळणी *f.*

COLD* *a.* deprived of heat थंड; chilly सरद; to be c. सरदणे; having cold qualities थंड, शीतळ, शीतधर्मक (plants); wanting in ardor निस्त्वाह, निश्चित, उदास; to be c. towards मनांत सरद होणे; dull थंड, मंद (business); in c. blood, without passion थंड्या पोटाणे: he was killed in c. blood; chaste शुद्ध, चोख. —*n.* थंडी *f.*, हींव *n.*; कुडकुडी *f.*, हींव *n.*; catarrh पडसे, शैत्य *n.*, सरदी *f.*—LY *ad.* थंडाईने; अनास्थेने, पोटागी वांचून. —NESS थंडपणा; थंडी.

f., गारठा; उदासी *f.*, जाड्य *n.*, मांद *n.*; निस्तेह, अवनिधा *f.*, निष्ट्रपणा; शुद्धता *f.*, निष्कामधार. —BLOODED, -HEARTED *a.* निर्दय, कठीण मनाचा, पाषाणहऱ्यदय.

COLIC (See COLON) पोटशूल.—*a.* पोटदुखीचा.

COLLAPSE *v.* (-labi, to fall) दोहो बाजूनीं पडणे दबणे, चेमटणे, चेपणे (a tube); close by falling together मिटणे, पाकुळणे.—COLAPSION चेपटी *f.*, चोप.

COLLAR (*collum*, neck) गळेबंद, गळपट्टी *f.*; dog's c. कुळ्याचा पट्टा; to slip the c. मोकळा होणे; गळा मोकळा क.—*v.* नरडीधरणे, गळेबंदास धरणे. —BONE सरी *f.*, जत्र *f.*, कंठास्थि *f.*

COLLATE *v.* (conferre, collatum, to bear) compare critically पडताळून पाहणे, मुकाबला क.; gather and place in order, as the sheets of a book for binding जुळणे, लावणे, रचणे; to, place in a benefice धर्माध्यापकाची वृत्ति देणे; bestow देणे, समर्पणे (with).—*i.* धर्माध्यापकाच्या वृत्तीवर योजणे.—COLLATION पडताळा, रुजु मुकाबला; धर्माध्यापकाची वृत्ति देणे *n.*, समर्पण *n.*; जुळणी *f.*, रचना *f.*; repast फराळ.

COLLATERAL *a.* (-latus, side) on the side of बाजूवरचा; adjacent शेजारचा, पडोशीचा; descending from the same stock, but not one from the other सगोत्र, शाखा-संबंधाचा, बाजूच्या नात्याचा: the children of brothers are c. relations.—*n.* तेड नातलग; [security given in addition to a principal promise or bond].

COLLEAGUE (-legere, to gather) कामाचा सोबती, साथी.

COLLECT *v.* (do.) gather जमा गोळा क., एकवटणे; gather from premises तर्के अनुमान क.; to c. moneys वसूल उगवा क.;

as hay, corn, fruits कापणी -ओढा क.; to c. one's self शुद्धीवर -भानावर येणे. [from, together]. — i. जमा -गोळा होणे, जमणे.— n. सारप्राथना f, संक्षिप्त प्राथना f.-ION जमविणे n; जमा f, संप्रह, साठा; थवा, जमाव; उग्राणी f, उकळणी f; contribution वर्गणी f; the sum collected जमा f, महसूल; अनुमान n. -IVE a. सामुदायिक, एकत्र मिळालेला; अनुमानाचा, तर्काचा; Gram. समुदायवाचक -दर्शक (noun); tending to collect मिळण्याजोगा. -LY ad. एकवट, एकंदर. -OR जमा करणारा, एकवटणारा; [one who makes a business of collecting works of art, objects in natural history, and the like] उग्राणी करणारा; तहसीलदार, 'क्लेक्टर'.

COLLEGE (do.) collection, body, or society of men invested with certain rights or engaged in common pursuits मंडळी f, अखाडा; society of scholars incorporated for purposes of study or instruction विद्यजनसमूह; a high school पाठशाळा f, 'कालेज' n, f; — for religion मठ, आश्रम. —COLLEGIAN विद्यजनसमूहांतला असामी; कालेजात राहणारा. — COLLEGIATE a. पाठशाळेचा, कालेजा संबंधी, कालेजातला (studies).—n. See COLLEGIAN.

COLLET (*collum*, neck) कोंदण n.

COLLIDE v. i. (-lædere, to strike) धक्का -धडका लागणे, थडकणे [with]. —COLLISION एकमेकाचा धक्का, टक्कर f; state of opposition अडथळा, अटकाव; clashing चकमक f.

COLLIER, See under COAL.

COLLOQUY (-*loqui*, to speak) संभाषण n, भाषण n.—COLLOQUIAL a. बोलाचालीचा, भाषण संबंधी; a c. phrase भाषणसंप्रदायिक वाक्य n.

COLLUDE v. (-*ludere*, to play) फसवणीचा कट -जूट क. [with].—COLLUSION कूट n, संगनमत n, कट.

COLOCYNTH (*colocynthis*) कडू वृंदावण n, कवंडळ n. -INE कंवडल्लाचे सत्व n.

COLON (Gr.) द्विबिंदु चिन्ह n, अपूर्ण विरामचिन्ह n; that part of the large intestines which extends from the cœcum to the rectum नळ, नस.

COLONEL F. पलटणीचा मुख्य सरदार, 'कर्नल.' -CY, -SHIP कर्नलाची पदवी f -जागा f -चा हुदा.

COLONNADE (*columna*, column) खांबांची रांग f, स्तंभावली f.

COLONY (*colere*, to cultivate) settlement formed in a foreign land by a mother-country स्वदेशांतून परदेशांत जाऊन घातलेले ठाणे n; नवीनस्ती f, वसात f; the country colonized वसातीचा -ठाण्याचा देश.—COLONIAL a. वसातीच्या -ठाण्या संबंधी.—COLONIST वसातीतला मनूष्य.

COLOR (L.) hue or appearance of bodies to the eye रंग, वर्ण; any hue as distinguished from white रंग; paint रंग, लेप; pretext बाहणा, निमित्त n; kind जात f; pl बावटा.—v. रंगदेणे, रंगविणे; निमित्त -बाहणा सांगणे; render plausible मीठमिरची लावणे.—i. रंगचढणे, लालहोणे; blush लाजणे. -ED a. रंगदिलेला, रंगीत.

COLT* a young horse यिंगस्ट n; a young foolish fellow घोडगा, घोडा.

COLUMBO, See CALUMBA.

COLUMN (*columna*) a round pillar खांब, स्तंभ; anything resembling a column स्तंभाकार वस्तु f, गोल; a body of troops drawn up in files with a narrow front फौजेची कतार f, भोगव्यूह; a line of figures कोष्टक n;—of a page काना, मोड f, अर्धपृष्ठ n. -AB a. अर्धपृष्ठकार; स्तंभाकार.

COLURE (Gr. *kolouros*; docktailed) याम्योत्तरवृत्त n.

COMA (*Gr.*) झांप्*f.*, झापड् *f.* -TOSE, -TOUS *a.*
रोगमें झापड पड़लेला, अतिशय निदाग्रस्त.

COMATE (-mate) सोवती, सवंगडी.

COMATE (*Gr. comè*, hair of the head) केशांचा; केशांच्छादित; केशासारखा.

COMB* instrument with teeth for separating, cleansing, and adjusting hair, wool, flax, or for keeping the hair in its place फणी*f.*, कंगवा; crest of a cock शिरगोर *f.*; top of a wave लटेचा शेंडा; cells in which bees store their honey मधुकोश.—*v.* विचरणे;—wool पिंजरणे, पिंजरणे.—*i.* पांढरा फेस येऊन लाट फुटणे.

COMBAT *v. F.* fight with -शी लढणे; oppose विरोध -प्रतिरोध क.—*n.* लढाई *f.*, युद्ध *n.*; engagement of no great magnitude लहानशी लढाई *f.*, फाटफूट *f.* —**ANT** लढाई करणारा, योद्धा, वीर.

COMBINE *v.* (-binus, double) जोडणे.—*i.* एकहोणे, मिळणे; जुटणे, मथणे [with, together].—**COMBINATION** एकत्र क. *n.*, संमिलन *n.*; कट, जृट *f.*; *Math.* एकीकरण *n.*, संयोग *n.*

COMBUSTIBLE *a.* (-urere, to burn) जलायासारखा, दहनीय; easily kindled लवकर पेटायाजोगा; irascible शीघ्रकोपी, तापट.—*n.* लवकर जलणारा पदार्थ.—**COMBUSTIBILITY** दाह्यत्व *n.*, शीघ्र दहनीयत्व *n.*—**COMBUSTION** जलणे *n.*, पेटणे *n.*, दहन *n.*

COME* *v.* move hitherward येणे; approach जवळ येणे; happen घडणे; arrive at some state पावणे, पोचणे, येणे (*Job. xiv. 21*); appear दिसणे, येणे: the butter does refuse to c.; — in the imperative चल, चला: c., let us go; c., c. चलचल, उशीर लावून को; to c. यायाचा, येणार, पुढील; about घडणे; पोचणे, पावणे: how did these things c. about? बदलणे: the wind will c. about; again परतून येणे; after मागून येणे; मिळवायास येणे: to c. after a book; at पोचणे,

МИЛВИОН: to c. at true knowledge of ourselves; अंगावर चढून चालून येणे; away निघणे, सुटणे, वेगळा होणे; c. away नीव, चल; by मिळविणे;—down with, देण्या करितां अमानत ठेवणे; — home अंगो लागणे; मनास विचारास येणे; in मान्य होणे; वश होणे; प्रचारांत रुदींत आणणे-येणे: silken garments did not c. in till late; in for हिस्सा मागण्या करितां येणे; into मिळणे; मान्य होणे: to c. into a scheme; of वंशांत कुलांत जन्मणे; off निभावणे, पार पडणे, होणे; on पुढे येणे, खुलणे, उठणे, रंगास चढणे; over पक्षास मिळणे; पार जाणे; उतून जाणे; out प्रसिद्ध होणे, फुटणे, लैकिकात येणे; परिणाम शेवट होणे: how will this affair c. on? out with फोडणे, बवाक.; short उणा कमी पडणे (*Rom. iii. 23*); to मान्य होणे; एकंदर मिळून होणे-भरणे: the taxes c. to a large sum; शुद्धीवर भानावर येणे; to pass घडणे, होणे; up चढणे; उगवणे; मोड फुटणे; रुदींत येणे; up to पर्यंत पन्यास येणे; up with अटपणे, मिळवून येणे; upon हळा क., अंगावर चढून जाणे.

COMEDY (*Gr. komos*, a jovial festivity) हास्यरस प्रधान नाटक *n.*—**COMEDIAN** प्रहसन नाटके रचणारा.—**COMIC** *a.* हास्यकर; प्रहसन नाटक संबंधी..

COMELY* *a.* handsome सुरेख, सुबक, सुरूप; becoming योग्य, लायक.—**COMELINESS** सुरेखपणा, लावण्य *n.*

COMET (*Gr. komè*, hair) धूमकेतु, शेडेनक्षत्र *n.*—**ABY** *a.* धूमकेतु संबंधी.

COMFIT (-facere, to make) कोरडा मुरब्बा; some of the Native comfits are साखरचणा, काजूगोळा, एलचीदाणा. — *v.* मुरब्बा घालून ठेवणे.

COMFORT (-fortis, strong) धीर आश्वासन देणे; शांतवन समाधान क.—*n.* consolation

समाधन *n.*, शांतवन *n.*; state of quietness चैन *n.*, आराम; *Law*, support आधार, थारा, आश्रय. -ABLE *a.* शांति-समाधनकारक; स्वस्थ, सुखरूप; निष्काळजीचा, खाऊन पितृन सुखी (circumstances). -ER शांतवन करणारा; *Scrip.* the Holy Spirit पवित्र आत्मा (John xiv. 26); a knit woolen tippet, long and narrow एक ऊर्ण वस्त्र *n.* आहे.

COMIC, See under COMEDY.

COMMA (*Gr.* segment) स्वल्पविरामचिन्ह *n.*

COMMAND *v.* (-*mandare*) order with authority आज्ञा हुक्म *k.*; exercise supreme authority over अधिकार सत्ता हुक्मत चालविंगें; have within a sphere of influence, control, or vision आटोप्यांत-रोख्यांत मार्यांत नजरे खालींठेविंगें; enforce by moral influences मन वक्तविंगें.—*n.* आज्ञा *f.* हुक्म; सत्ता *f.* हुक्मत *f.*; control अधिकार, प्रभुत्व *n.*; ability to control सत्ता चालविण्याचे सामर्थ्य *n.*, वजन *n.*; body of troops under the command of a particular officer तैनात *f.* -ANT सरदार, नायक. -ER आज्ञा करणारा; सेनापति; —of a garrison किल्डेदार; —of a vessel नावेदार. -IN-CHIEF मुख्य सेनापति, बखशी, 'चिफ' साहेब. -ING *a.* अधिकाराचा, सत्तेवाईक. -MENT आज्ञा *f.* हुक्म; अधिकार, सत्ता *f.*; [*Scrip.* one of the ten laws given by God to the Israelites at Mount Sinai].

COMMEMORATE *v.* (-*memorire*, to mention) स्मरणोत्सव *k.*: the Lord's Supper is designed to c. the sufferings and dying love of our Savior. — COMMEMORATION स्मरणोत्सव, स्मारक क्रिया *f.*—COMMEMORATIVE *a.* स्मरणोत्सव करण्य जोगा, स्मरणीय.

COMMENCE *v.* *F.* See BEGIN [by, with, at, from].

COMMEND *v.* (See COMMAND) commit, intrust, or give in charge for care or preservation सौंपेण, हवालणे, निरवणे (Rom.

xvi. 1); present as worthy of confidence or regard शिफारस तारीफ भलावण करून दाखविंगें; praise सुति-तारीफ *k.*; commend to the kind reception of भलावण *k.*: c. me to my brother [for]. -ABLE *a.* तारीफ करण्याजोगा, सुत्य, प्रशंसनीय. -ATION सुति *f.* स्तव; message of affection or respect प्रीतीचा सलामीचा निरोप; letter of c. भलावण *f.* -ATORY *a.* सुतिकारक; भलावणीचा, शिफारसीचा. — *n.* सुति *f.*, तारीफ *f.*

COMMENSALITY (-*mensa*, table) पंक्तिभोजन *n.*, सहभोजन *n.*

COMMENSURATE *v.* (-*mensurare*, to measure) सारख्या मानाचा परिमाणाचा *k.*—*a.* सारख्या परिमाणाचा, समपरिमाण; equal सारखा, बरोबर [to].—COMMENSURABILITY समपरिमानता *f.*, समानता *f.*—COMMENSURABLE *a.* सारख्या मापांने मोजायाजोगा.

COMMENT *v. i.* (-*mèminisse*, to call to mind) write notes on the works of an author, with a view to illustrate his meaning टीका-व्याख्या *k.*; make remarks, observations, or criticisms on a book or writing, or on actions, events, or opinions चर्चा-टीका *k.* [on].—*n.* टीका *f.*, भाष्य *n.*, टीप्पण *n.*; चर्चा *f.*, प्रवाद. -ARY टीका *f.*, टीकेचे पुस्तक *n.*; memoir of particular transactions चरित्र *n.*, बखर *f.* -ATOR टीकाकार, भाष्यकार.

COMMERCE (-*merx*, merchandise) extended trade व्यापार, उदीम; social intercourse व्यवहार, लोकसंसर्ग, दलणवळण *n.*; carnal intercourse of the sexes सुरत *n.*, संभोग. —*v. i.* व्यवहार ठेविंगें, दलणवळण राखिंगें.—COMMERCIAL *a.* व्यापार संबंधी, सौदागरी (advantage); व्यापार चालविणारा, उदीमी; व्यापार्यांचा (houses).

COMMINGLE *v.* (con and mingle) एकमेळ-गोळा *k.*, मिसळणे.

COMMINUTE *v.* (*-minuere*, to lessen) चूर्ण क., बारीक पूँड क.; grind दलणे, फोडणे, चावणे इ० : to c. food with the teeth.

COMMISERATE *v.* (*-misereri*, to pity) दया क. -येण, दुःख वाटणे, कीव येणे.

COMMIT *v.* (*-mittere*, to send) intrust हवालणे, सोपणे; deposit टेवणे (a body to the grave); do करणे: tenants c. no treason; to c. to memory पाठ क.; to c. a bill कमिटीकडे (कायदाचा खरडा) विचार करून अनुमत द्यायास सोपणे [to]. -MENT सोपणे *n*, गुजरणे *n*, निरवणे *n*.—*n.* तुरंगांत पाठविणे *n*, 'कमीट' क. *n*; तुरंगांत पाठविण्याचे मुख्यारपत्र *n* -वारंट *n*; कमिटीकडे हवालणे *n*, कमिटीवर हवाला; doing, as of a crime करणे *n*, करणी *f*. -TEE पंच *pl*, 'कमिटी' *f*. **COMMISSARY** (do.) commissioner मुनीम, कारभारी; officer whose business it is to provide food for the army लळकराचा कोठीवाला, मोदी, कारखानीस, 'कमिसेरी'

COMMISSION (do.) करणे *n*; a warrant, usually in writing मुख्यारनामा; authority given मुख्यारी *f*, सनद *f*; company of persons joined in the exercise of some duty नेमलेके कारभायांची -ंचाची मंडळी *f*, 'कमिशन' *n*; acting under authority of, or on account of, another गुमास्तेगिरी *f*; thing to be done as agent for another दुसऱ्याकरिता करायाचे काम *n*, सोपलेले काम *n*, दुसऱ्याची कामगिरी *f*; brokerage 'कमिशन' *n*, दलाली *f*.—*v.* अख्यार -सनद देणे; मुख्यार देऊन पाठविणे.—*ER* मुनीम, अमीन, 'कमिशनर.'

COMMODIOUS *a.* (*-modus*, mode) सोयीचा, उपयोगी, उपयुक्त.—**COMMODITY** जिन्स, सौदा; staple c. पोका जिन्स.

COMMODORE *Sp.* जहाजांच्या तुकडीचा अधिकारी [leading ship in a fleet of merchantmen, which carries a light in her top to conduct the other ships.]

COMMON (-*mumus*, service) belonging equally to more than one साधारण, सामान्य, बहुतांचा; belonging to the public लोकांचा, सार्वजनिक, सर्वांचा; usual नित्याचा, साधारण, परिपाठाचा; ordinary सामान्य, हल्के प्रतीचा; a c. woman कसबीणी *f*; c. gender सामान्य लिंग *n*; c. hall शहरची -गांवची चावडी *f*; c. law लोकाचार, रिवाज, दस्तूर; c. noun, सामान्य नाम *n*; c. verb उभयविध क्रियापद *n*; c. prayer, liturgy of the Protestant Episcopal Church, which all its clergy are enjoined to use, under a penalty साधारण प्रार्थना *f*; c. sense अक्कल *f*; in c. समाईक. [to].—*n.* open public ground मैदान *n*, सार्वजनिक जागा *f*.—*pl* साधारणलोक *pl*; the lower house of parliament पालमेंटांत लोकांनी नेमलेल्या प्रतिनिधींची सभा *f*; provisions अन्नसामुद्री *f*, विधासाहित्य *n*.—*v.* सहभोजन क., एका ठिकाणी जेवणे; एका जाग्यावर दुसऱ्या बरोबर हक्क असणे.—*ALTY* साधारण लोक *pl*, जे उमराव -बडे लोक नाहीत ते लोक *pl*.—*LY ad.* बहुतकरून, बहुधा, मायः.—*PLACE* निरनिराळ्या विषयास लागू पडेल असा साधारण विचार; a customary remark सर्वांच्या तोंडची गोष्ट *f*.—*a.* सर्वांच्या तोंडचा, साधारण.—*PLACE BOOK* स्मरणवही *f*.—*WEALTH* लोकसत्ताक राज्य *n*; the public जनलोक *pl*, लोक *pl*.

COMMOTION (-*movere*, to move) agitation खबळ *f*; popular tumult गडबड *f*, बंडाळी *f*; disorder of mind संताप, कोभ.

COMMUNE *v. i.* (*communis*, common) converse together familiarly संभाषण क., एकमेकाशी स्नेहभावांने बोलणे; receive the communion प्रभुभोजन घेणे [with].—**COMMUNICABLE** *a.* सांगण्याजोगा; capable of being given by one to another देण्याजोगा, एकाने दुसऱ्यास देण्याजोगा.—**COMMUNICATE** *v.* bestow देणे; give, as information बातमी देणे -कळविणे, विदित क.; par-

take of the Lord's Supper प्रभुभोजन घेणे. [to, with, by].—COMMUNICATION निवेदन *n*; संमाधण *n*; बोलचाल *f*; means by which intercourse is maintained रस्ता, मार्ग; बातमी *f*, खबर *f*; intercourse व्यवहार, दल्खवळण *n*; देणे *n*, दान *n*, समर्पण *n*.—COMMUNICATIVE *a.* मोकळ्या मनाचा, सांगण्यास-शिकविण्यास बोलण्यास मोकळा.—COMMUNION दल्खवळण *n*, रहाळ *f*; mutual intercourse in religious worship or in doctrine and discipline भक्ति करण्यात सहवासः [body of Christians having one common faith and discipline]; celebration of the Lord's Supper प्रभुभोजनोत्सव.—COMMUNITY (See COMMON) common possession समाईक सत्ता *f*-धनीपणा; society मंडळी *f*; the public लोक *pl*.

COMMUTE *v.* (-mutare, to change) अदल-बदल *k.*; exchange one penalty for another of less severity मोठी शिक्षा बदलून हलकी शिक्षा *k.* [for].

COMPACT *v.* (-pacispi, to make an agreement) make close घट-दाट *k.*; unite firmly घट, जोडणे.—*a.* घट, सटूट, घन; not diffuse अटोपसार (discourse); pithy जिवट, कसदार *—n.*, करार, प्रतिज्ञा *f*, संकेत.

COMPAGNES *sing & pl* (*L.*) structure of many parts united संगाडा.

COMPANY (-panis, bread) association of persons मंडळी *f*, टोळी *f*, थवा; society सोबत *f*, संगत *f*; good *c.* साधुसमागम; corporation व्यापाच्याची मंडळी *f*, 'कुंपनी' *f*; partners in a firm पातीदार; subdivision of a regiment सैन्याची टोळी *f*, 'कुंपनी' *f*.—*v.i.* सोबत-संगत धरणे.—COMPANION सोबती, गडी; partner साथी, भागीदार. —SHIP सोबत *f*, सहवास.

COMPARE *v.* (-par, equal) estimate one thing by another ताढून पाहणे; liken

उपमा देणे; Gram. विशेषणाच्या कोटि लावणे: black, blacker [with, to, together].—COMPARABLE *a.* तुलना करण्याजोगा, उपमेय, तुलनीय.—COMPARATIVE *a.* estimated by comparison ताढून मोजलेला, सापेक्ष; having the power of comparing ताढून पाहण्याचा (faculty); expressing a greater or less degree of the quality विशेषणाची तुलनाकोटि दाखविणारा.—COMPARISON मिळवून पाहणे *n*, तुलना *f*; Rhet. सादृश्य *n*, उपमा *f*; Gram. विशेषणाच्या किंवा क्रियाविशेषणाच्या कोटीचें रूप चालविणे *n*: soon, sooner, soonest; to stand a c. with पडेशास उतरणे.

COMPART *v.* (-partire, to share) विभागणे, भाग *k.* -MENT विभाग;—of a building, purse, case, &c. खण, पूड *n*, घर *n*.

COMPASS (-passus, pace) circuit घेरा, गरका; boundary मर्यादा *f*, सीमा *f*; capacity विस्तार, साठपा, पोट *n*; mariner's c. होकायंत्र *n*; *pl* वर्तुळ काढण्याचे यंत्र *n*, 'कंपास'—*v.* घेरा चळसा-प्रदक्षिणा घालणे; surround वेढणे, वेणे; besiege वेढा घालणे; obtain मिळविणे; intend बेत *k.* [with].

COMPASSION (-pati, to suffer) a sensation of sorrow excited by the distress of another दया, करूणा *f*, कीव *f* [for]. -ATE *a.* दयाळू, मायाळू, करूणाकर.

COMPATIBLE *a.* (do.) जमाया-जुळाया-जोगा, उपयुक्त [with].—COMPATIBILITY योग्यता *f*, उपयुक्ता *f*, संभावना *f*.

COMPATRIOT (*com* and *patriot*) स्वदेशी, एक-देशवासी.

COMPEER (*com*, and *par*, equal) बरोबरीचा, सोबती.

COMPEL *v.* (-pellere, to drive) जबरी *k.*; urge आग्रह *k.*; take by force जबरीने वेणे; overpower जिकरणे, पाडणे: easy sleep their

weary limbs *compelled* [by].—COMPULSION जबरी क. n; जबरी f, बुलूम; आग्रह.—COMPULSORY a. बलात्कारी, जुलमाचा; आपहाचा, आवश्यक.

COMPELLATION (*compellere*, to bring together) टोण नांव n, उपचारिक नांव n.

COMPEND (-*pendere*, to weigh) सार n, संक्षेप, सारांश. -IUM सारसंग्रह. -IOUS a. संक्षिप्त, सारसंग्रही.

COMPENSATE v. (do.) make equal return to भरून देणे; be equivalent बरोबर होणे-असणे: the pleasures of life do not c. the miseries.—COMPENSATION नुकसानी भरून देणे n; नुकसानी f, नुकसानी बदल दिलेला पैसा; मोबदला, बजपा.

COMPETE v. (-*pitere*, to seek) बरोबरी-स्पर्धा-चढाओढ क.—COMPETITION एका वस्तुचा पुफ्फळांस अभिलाष, चढाचढी f, स्पर्धा f, बरोबरी f.—COMPETITOR चढाओढ करणारा, प्रति-स्पर्धी, प्रतियोगी.—COMPETENT a. adequate पुरेसा, सोयीचा; rightly belonging सत्तेचा, सत्तेवाईक [to]; fit लायक, योग्य (witness).—COMPENCE, -CY पुरतेपणा, परिपूर्ति f; लायकी f; means of subsistence sufficient to furnish the necessities and conveniences of life, without superfluity त्यागभेदगा पुरता पैका, निर्वाहा पुरते धन n, उपजीविका f.

COMPILE v. (-*pilare*, to deprive of hair) अनेक लेख किंवा पुस्तके यांतून (वेंचे) घेऊन एकत्र जुळणे-ग्रंथ रचणे.—COMPILATION एकत्र करणे n, जुळणे n; ग्रंथरचना f, संग्रह-ग्रंथ.—COMPILER रचणारा; पुस्तक रचणारा कर्ता, व्यास.

COMPLACENT a. (-*placere*, to please) प्रसन्न, संतुष्ट.—COMPLACENCY संतोष, प्रसन्नता f, सौमनस्य n; आनंदाचे कारण n, आनंद हेतु; civility सभ्यता f, सभ्यपणा.

COMPLAIN v. i. (-*plangere*, to bewail) शोक क., दुःख दाखविणे; find fault दोष ल-

वणे काढणे [of]; make a formal assertion of injuries गाहाणे-गिहा सांगणे, किर्याद क. -ठोकणे [of, to]. -ANT गाहाणे करणारा; Law, किर्यादी, पूर्ववादी.—COMPLAINT विलाप, काकळत f, दुःख n; कागळी f, किर्याद f, गिहा; पूर्वपक्ष, अभियोग, वाद; cause of complaint गाहाणे n; गिहा; malady रोग, दुखणे n, दरद; usually app. to disorders not violent.

COMPLAISANT a. (See COMPLACENT) सभ्य, भला, बोलून चालून गोड.—COMPLAISANCE सभ्यता f, माणूसकी f, भलाई f.

COMPLEMENT (-*plere*, to fill) that which fills up भर f, भरती f; something added for ornamentation आभरण n;—of a segment पीठ n;—of an arc कोटि f.

COMPLETE v. (do.) accomplish पुरा-पूर्ण-समाप्त क.; fulfil भरणे.—a. पुरा, पूर्ण, सायंत [in]. -LY ad. अगदी, पूर्णत्वेकरून, पुरा.—COMPLETION पूर्णता f, पुरतेपणा; realization प्रचीति f, खरेपणा, पूर्णता f: all the divine predictions receiving their c. in Christ.

COMPLEX a. (-*plectere*, to twist) composed of two or many parts अनेक भागाचा, संकीर्ण (idea); complicated घोटाळ्याचा, गुतागुतीचा (process).—COMPLEXION घोटाळा, गुतागूत f; color of the skin अंगवर्ण; particularly of the face मुखराग, मुखचर्या f; general appearance रूप n, रंग.—COMPLEXITY घोटाळा, गुतागूत f, संकीर्णता f.

COMPLIANCE, See under COMPLY.

COMPLICATE a. See COMPLEX.

COMPLIMENT (See COMPLETE) सुतीचे-आदराचे भाषण n; pl सलाम, रामराम; give my c. आमचा सलाम-रामराम सांगा [to].—a. सक्कारयुक्त भाषण क., ताजीम देणे. -ARY a. आदरसक्काराचा, औपचारिक.

COMPLY *v.* (-*plicare*, to fold) मान्य कबूल क.
[with].—**COMPLIANCE** रुकार, मान्यता *f* ;
disposition to yield to others वश हो-
ण्याचा स्वभाव, नरम स्वभाव.

COMPONENT *a.* (-*ponere*, to put) अंशभूत, अ-
वयवभूत.—*n.* अंग *n*, भाग.

COMPOSE *v.* (do.) form by uniting two or
more things अनेक वस्तु एकत्र मिळवून क, जोड-
णे; constitute करणे, घडणे, बनवणे; originate
करणे, रचणे (a book); adjust बुळणे, रंचणे,
व्यवस्थित क.; quiet शमविणे, शांत क.; settle
तोडपाडणे, समेट क. (fends); *Print.* अक्षराचे
विळे बुळणे, 'कंपोज' क.—**COMPOSED** *a.*
शांत, संत. —**COMPOSITE** *a.* मिश्रित, मिश्र.
—**COMPOSITION** बनावणी *f*, रचना *f*; in-
vention or combination of the parts of
any literary work or discourse प्रबंध,
निंबंध, घंथ;— of a piece of music स्वर-
वंध; अक्षराचे विळे बुळणे *n*; combination
संयोग: the elementary c. of bodies;
that which is formed by putting to-
gether; as a chemical, literary, musical
c. मिश्रण *n*, रसायण *n*, कवन *n*, पदरचना *f*,
इ०; mutual agreement to terms समजी
f, समेट; adjustment of a debt तोडजोड
f.—**COMPOSITOR** रचनारा; विळे ठसे बुळ-
णारा, 'कंपजिटर.'—**COMPOSURE** स्वस्थता *f*,
शांति *f*.—**COMPOTATION** (-*potare*, to drink)
सहपान *n*.—**COMPOUND** *v.* (-*ponere*, to lay)
combine मिळवणे, जोडणे; settle amicably
तोडपाडणे, तोडजोड क. (a debt).—*i.* तोडी-
वर येणे [for, with].—*a.* मिश्र, मिसळीचा :
a c. word समास; c. interest चक्रवाढव्या-
ज.—*n.* मिश्रण *n*, मिसळ *f*; *Port.* आवार
n, परसू *n*, 'कंपैड.'

COMPREHEND *v.* (-*prehendere*, to grasp) take
in by construction or implication अंत
धेणे, समावेश क., गमित क.; apprehend the
meaning of समजणे, उमजणे.—**COMPRE-**

HENSIBLE *a.* अंत व्यायाजोगा, आकळण्या-
जोगा, व्याप्य; समजण्याजोगा, बुद्धिगम्य, ग्राह्य.—
COMPREHENSION अंत धेणे *n*, आकलन *n* ;
perception आकलनशक्ति *f*, उमज; a sum-
mary सारांश, संक्षेप, उपसंहार.—**COMPRE-
HENSIVE** *a.* व्यापक, समावेशक (definition);
having the power to understand many
things at once बहुग्राही, अष्टसावध, अष्टा-
वधानी (head).

COMPRESS *v.* (-*premere*, to press) press to-
gether दडपणे, चेपणे, दाबणे; bring within
narrow limits थोडव्यांत आणणे, संकलित
क. [into].—**COMPRISE** *v.* अंतधेणे, समावेश
क. [in].—**COMPRALIS** समावेश, अंतर्भाव, सार.

COMPROMISE *v.* (-*promittere*, to promise) mu-
tual promise to refer matters in dispute
to the decision of arbitrators तिहाईता-
कडे खटल्याची तोडजोड करण्याची परस्परांची
कबूलात *f*; *Law*, कबूल कतवा; amicable
arrangement तोडजोड *f*.—*v.* तोडपाडणे
[with, for, by].

COMPULSION, See under **COMPEL**.

COMPUNCTION (-*pungere*, to prick) चुरचुर *f*,
पश्चात्ताप, खेद.—**COMPUNCTIOUS** *a.* चुरचुरी-
चा, टोचणीचा.

COMPURGATION (-*purgare*, to make pure)
act or practice of justifying or confirming
a man's veracity by the oath of
others पडसाक देणे *n* देण्याची चाल *f*, पड-
साक *f*.—**COMPURGATOR** पडसाकी.

COMPUTE *v.* (-*putare*, to reckon) गणणे, मोज-
णे, अजमास क. [at].—**COMPUTATION** मोजणे
n, गणित *n*, हिंशेब.

COMRADE *F.* सोबती, संवगडी, साथी.

CON * *v.* घोकणे (a lesson).

CONCATENATE *v.* (-*catenare*, to chain) क-
डींत कडी अडकविणे, साधणे, जोडणे.—**CON-
CATENATION** साखळी *f*, परंपरा *f*.

CONCAVE *a.* (*-cavus, hollow*) बाहेरून कमानदार, बाद्यगोल, गगनाकृति. — **CONCAVITY** बाद्यगोलता *f.* — **CONCAVO-CONVEX** *a.* concave on one side and convex on the other अंतर्बाद्य कटाहाकृति.

CONCEAL *v.* (*-celare, to hide*) झांकणे, दृष्टिआड ठेवणे, लपविणे; keep hidden छपवून ठेवणे, गुप ठेवणे (a fact) (from). —**MENT** छपावणी *f.*, गोपन *n.*

CONCEDE *v.* (*-cedere, to go along*) suffer to pass जाऊं देणे, पदरो घेणे: the advocate *concedes* the point in question; admit to be true खरें मानणे, मान्य क. [to]. — **CONCESSION** कबूल करणे *n.*, स्वीकार; कबूल केलेली गोष्ट *f.* [to].

CONCEIVE *v.* (*-capere, to seize*) receive into the womb and breed गर्भधारण क., गर्भ धरणे; form in the mind बेत क., योजणे, धरणे: I first *conceived* the idea; imagine कल्पना क., मानणे, समजणे. — *i.* गरोदर होणे; —of beasts फळणे; —of a mare सबर होणे; think मनात चिन्तात येणे [of]. — **CONCEIVABLE** *a.* कल्पनीय, भावनीय, समजाया सारखा, बुद्धिगम्य. — **CONCEIT** कल्पना *f.*, भावना *f.*; fancy लहर *f.*, तार *f.*; vanity मीपणा, अहंकार, बदमस्ती *f.*. —**ED a.** अभिमानी, रगेल, मस्तवाल, मिजाजखोर. — **CONCEPTION** गर्भधारण *n.*; गर्वारपण *n.*; कल्पना *f.*, भावना *f.*; apprehension समज, उपलब्धि *f.*

CONCENTRATE *v.* (*-centrare, to centre*) केंद्रांत मध्यविदूत आणणे, समकेंद्र क.; condense एके ठिकाणी क.; — one's thoughts एकाग्रमन क. [in]. — **CONCENTRATION** एकीकरण *n.*; — of the thoughts एकाग्रता *f.*; [Chem.] volatilization of part of a liquid, in order to increase the strength of the remainder. — **CONCENTRIC** *a.* समकेंद्र, एककेंद्र.

CONCEPTION, see under **CONCIEVE**.

CONCERN *v.* (*-cernere, to separate*) belong to संबंध कडचा असणे; make interested कळजळ पोटाग उत्थन क.; —one's self काळजी असणे; to be much *concerned* काळजी लागणे — *n.* कडचे काम *n.*, खटले *n.*, गोष्ट *f.*: the private *concerns* of a family; moment महत्त्व *n.*, भार; काळजी *f.*, चिता *f.*; interest in अंग *n.*, संबंध; firm and its business मंडळीचे दुकान आणि व्यापार. —**ING prep.** विषयी, संबंधी.

CONCERT *v.* (*-certare, to strive*) plan together एकोप्याने मसलत क.; plan मसलत क. — *i.* एकोप्याने वागणे चालणे [together]. — *n.* एकविचार, एकोपा; harmony स्वरांचा, मेळ, सुमेळ; public musical entertainment संगीत *n.*, गायनसमारंभ.

CONCESSION, See under **CONCERN**.

CONCH (*concha*) शंख. —**LOGY** शंखशास्त्र *n.* विद्या *f.*

CONCILIATE *v.* (*conciliare, to bring together*) मनाविणे, अनकूळ क. — **CONCILIATION** मनावणी *f.*, आराधना *f.*, साम *n* [by, with]. — **CONCILIATOR** मनमिळावू, आराधक. — **CONCILIATORY** *a.* मनमिळविण्याचा, सामोपचाराचा

CONCISE *a.* (*-cædere, to cut*) संक्षिप्त, अल्पशब्दक.

CONCLAVE (*-clavis, key*) private apartment एकांतखोली *f.*, अंतशाला *f.*; [room in which the cardinals of the R. C. Church meet in privacy, for the election of a pope; the body of cardinals]; private meeting गुप्तसभा *f.*

CONCLUDE *v.* (*-claudere, to shut*) infer अनुमान क., तर्काने काढणे; close बंद शेवट समाप्त क.; decide ठरविणे, निश्चय क.; bar अडवणे, अटकाव क.; shut up कोंडणे; include समावेश क., आत घेणे (Rom. xi. 32) [by, with, at, in, from]. — *i.* शेवट समाप्त होणे; ठराव निर्णय होणे. — **CONCLUD-**

ING a. शेवटचा, अखेरीचा, सरता.—CONCLUSION अखेरी f, अवसान n, शेवट ; निर्णय, ठराव ; अनुमान n ; demonstrated c. सिद्धात ; experiment अनुभव, प्रयोग f, पारख f ; Law, end of a pleading पर्यवसान n.—CONCLUSIVE a. निर्णयाचा, निश्चयात्मक ; सिद्धांतस्थापक, सिद्धांतप्रतिपादक.

CONCOCT v. (-coquere, to cook) digest पचविणे, बिरविणे ; ripen पिकविणे, पकदगेस आणें ; plot रचणे, कूट कावा न्यूह रचणे [together]. -ION पाक, पचन n, परिपक्ता f; कठ, व्यूह, युक्ति f.

CONCOMITANT a. (-comitari, to accompany) बरोबर असणारा, अनुगमी. —n. सोबती.—CONCOMITANCE समागम, अनुषंग.

CONCORD (*cor*, heart) agreement एकोपा, मिलाफ ; harmony स्वरांचा मेळ, स्वैक्य n ; Gram. अन्वय. -ANCE, dictionary in which all the important words used in any work are arranged alphabetically, with reference to the places in which they occur अमुक एका ग्रथातील शब्द स्थाच ग्रंथांत अमव्या ठिकाणी आहेत हे पाहण्याचा कोश, स्थलदर्शक कोश. -ANT a. मिलाफाचा, अनुरूप.—CONCORDAT कठ, मिलाफ, करार [agreement made between the pope and a sovereign for the regulation of ecclesiastical matters with which both are concerned].

CONCOURSE (-currere, to run) मिळून धावणे n ; confluence संगम ; assembly जमाव, मेढा, समुदाय.

CONCRETE a. (-crescere, to grow) consistent in a mass घट, दाट ; Logic, not abstract गुण-धर्मविशिष्ट ; as the white snow, where whiteness is considered as existing in the snow, and not as a separate thing.—n. डिखळ f, ढेप f, गोळा ; [Logic, a term designating both quality and the

subject in which it exists].—v. i. जमणे, गोठणे.—t. जमविणे, गोठविणे.

CONCUBINE (-cubare, to lie down) woman who cohabits with a man without being his wife ठेवलेली बायको f, राख f ; wife of inferior condition उपपत्नी f, पाटाची बायको f.—CONCUBINAGE उपपत्नीसंभोग ; the state of being a concubine मानित पतित्वनीभाव.

CONCUPISCIENCE (F.) दुर्वासना, विषयवासना f.—CONCUPISCENT a. कामी, विषयलंपट, व्यसनी.

CONCUR v. (-currere, to run) agree जमणे, मिळणे ; act jointly मिळून काम क. ; assent मान्य कबूल होणे [in, with]. -RENCE जम, मिलाफ, गांठ f ; अनुमत n, संमत n, एकचित्त n ; joint rights समाईक हक. -RENT a. जमणारा, मिलाफाचा ; मिळून काम करणारा ; समाईक (jurisdiction) एकचित्त, संमतीचा. CONCUSSION (-quatere, to shake) हलवणे n, धक्कादेणे n ; shock धक्का, हवका ; agitation खळवळ f, क्षोभ.

CONDAMN v. (-damnare) pronounce to be wrong दोष ठेवणे, बोल लावणे ; pronounce a judicial sentence against शिक्षा -शिक्षेचा ठराव सांगणे ; pronounce to be unfit for use निकामी -बेकामी ठरविणे : the ship was condemned. -ABLE a. दूषणीय, दंडनीय [for, to].—CONDAMNATION दंड शिक्षा नेमणे n ; दंड, शिक्षा f ; cause of condemnation शिक्षेचे कारण n, शिक्षाहेतु (John iii. 13).

CONDENSE v. (-densare, to make thick) घट-दाट क. ; Chem. reduce into another and denser form रूपांतर करून घट क. : to c. gas into a solid form [from, into, to].—i. घट-दाट होणे.—a. घट, दाट, घन.

CONDESCEND v. (See DESCEND) let one's self down थोरपणा एकीकडे ठेवून वागणे, अंगीं लहानपणा घेणे [to].—CONDESCENSION

हलकेपणा पदरीं घेऊन वागणे *n*, मेहेर *f*, नम्रता *f*; courtesy भीड़ *f*, मुरवत *f*.

CONDIGN *a.* (*-dignus*, worthy) योग्य, वाजवी (punishment, praise).

CONDIMENT (*condire*, to season) मसाला, चट्ठी *f*, तिखटमीठ *n*, तोडीलावणे *n*.

CONDISCIPLINE (*con* and *disciple*) सहाध्यायी, सोबतीचा शिकणारा.

CONDITION (*-dare*, to give) state स्थिति *f*, हवाल; quality गुण, धर्म; stipulation बोली *f*, करार; clause in a contract, which has for its object to suspend, to defeat, or to modify, the principal obligation अट *f*, अड *f*, शर्त *f*.—*v.* करार बोली क.—*i.* करार संकेत होणे. -AL *a.* अटीचा, अटकावाचा; *c.* mood संकेतार्थरूप; *c.* bill जवाबी हुंडी *f*.

CONDOLE *v.* (*-dolere*, to grieve) दुसऱ्याच्या दुःखाला रडणे [with, on].—CONDOLENCE समदुःखी होणे *n*; सहशोक.

CONDUCE *v.* (*ducere*, to lead) उपयोगी-सहाय साधक प्रयोजक होणे [to, towards].—CONDUCIVE *a.* साधक, प्रयोजक, वह, in comp. जनक: *c.* to wealth अर्थवह; *c.* to satisfaction तृप्तिजनक.

CONDUCT (*do.*) management वहिवाट *f*; generalship पुढार, पुरस्कार; pass रहदारी *f*; warrant परवाना; convoy वलावा; a safe-*c.* अभयपत्र *n*; वागूक *f*, वर्त्तणूक *f*.—*v.* वाट दाखवून नेणे; वहिवाटणे, चालविणे;—one's self वर्त्तणे, वागणे; पुढाकार घेणे [from, to].—OR पुढारी, मोहरपी; वाटाडी; वहिवाटदार, कारभारी;—of heat उष्णतावाहक;—of a sacrifice याजक. — CONDUIT वाहक, वाही; pipe नळ, नळी *f*.

CONE (*conus*) सुळका, शंकु.—CONICAL *a.* निमुक्ता, गेपुच्छाकार; *c.* section शंकुछेद-छिन *n*.

CONFECTION (See COMFIT) मिठाई *f*, हलवा, मुरंबा इ० पदार्थ; *Med.* मसाल्याचा अवलेह किंवा मोदक. -ARY मिठाई *f*, मेवा. -ER हलवाई, मेवामिठाई करणारा.

CONFEDERATE *v.* (*fædus*, league) जुटणे, जथणे [with].—*a.* जुटलेला, जुटीचा, कटातला.—CONFEDERACY, compact for mutual support or common action एकोपा, जूट *n*; the persons united by a league जूट, जथा *m, f*; Law, combination of two or more persons to commit an unlawful act कट, संगनमत *n*.

CONFER *v. i.* (*-ferre*, to bear) discourse or converse in a serious manner बोलाचाल क., संभाषण क.; compare views विचार मर्ते ताडून मिळवून पाहणे;—in private खलबत क.—*t.* देणे, दान क., इनाम देणे [on]. -ENCE बोलाचाली *f*, भाषण *n*; meeting for consultation बैठक *f*, सभा *f*, प्रसंग; private *c.* खलबत *f*.

CONFESS *v.* (*-fateri*) acknowledge स्वीकारणे, पदरीं घेणे, कबूल होणे (fault, debt); own ओळखणे, आपला द्याणणे (Matth. x. 32); admit as true खरा मानणे; acknowledge as after a previous denial एक वेळ नाकबूल झाल्यावर कबूल होणे: send for him hither, and let him c. the truth; acknowledge, as one's sins to a priest, in order to receive absolution;—said of a worshiper आपल्या पापांची क्षमा मिळविण्या करिता उपाध्यापासीं तीं कबूल होणे; hear or receive such confession दोषश्रवण क.;—said of a priest; attest साक्षेदेणे: tall, thriving trees confessed the fruitful mould [to].—*i.* कबूल होणे; पाप पदरीं घेणे: the man went to the priest to c. -EDLY *ad.* निखालस, निःसंशय.—CONFESION स्वीकार, इकरार, अंगीकार; उपाध्यापासीं पाप पदरीं घेणे *n*, दोषस्वीकार; formulay in which the articles of faith are comprised धर्मसिद्धांतपद्धति *f*. -AL दोष

अवण करितांना बसायाचें उपाध्याचें आसन *n.*, दोषश्रवणपीठ *n.* — CONFESSOR कबूल करणारा, पदरी घेणारा; one who makes a profession of his faith in the Christian religion ख्रिस्ती धर्म स्वीकारणारा; [one who confessed the doctrine of Christ before persecuting magistrates, and firmly endured punishment for defending the faith]; priest who hears the confessions of others दोषश्रवणगुरु.

CONFIDE *v.* (-fidere, to trust) विश्वासाने ठेवणे, विश्वासाने सोपणे हवालणे [to]. — *i.* विश्वासणे, भरवसा ठेवणे [in]. — CONFIDANT सखा, रहस्यमित्र. — CONFIDENCE विश्वास, भरवसा; assurance खातरजमा *f.*, धडा; self-reliance दम, उमेद *f.*, अवसान *n.*; ground of faith भावहेतु. — CONFIDENT *a.* विश्वासवान्, विश्वासाचा; secure निर्भय, निश्चंक; bold to a fault धीट; giving occasion for confidence खातरीचा, खातरी ठेवण्याजोगा, खातरी उत्पन्न करण्याजोगा [in, of]. — -IAL *a.* विश्वासू, विश्वास ठेवण्याजोगा (servant); communicated in confidence विश्वासाने सांगितलेला, गुप्त (matter).

CONFINE (-finis, end) सीमा *f.*, हृष्ट *f.*, शींव *f.*; —used chiefly in the *pl.* — *v.* restrain प्रतिबंध निप्रह क.; bound बांधणे [to]. — *i.* हृष्टवर लग्नून लागून असणे. — CONFINED *a.* आकळलेला; कोंडलेला, अडचणीत घातलेला; बाळत झालेली. — CONFINEMENT नेम, मर्यादा *f.*; कैद *f.*, बंदी *f.*, अटक *f.*; अडचण *f.*, आकळन *n.*, निप्रह; बाळंतपणा; solitary *c.* एकात कैद *f.*

CONFIRM *v.* (-firmare, to make firm) बळकट क., बळकटी पुष्टी आणणे; ratify मुकर र मंजूर क.; administer the rite of confirmation to स्थिर क. [by]. — -ATION बळकट क. *n.*, बळकटी *f.*; पुष्टीकरण *n.*, पुष्टी *f.*; बहाली *f.*, मंजुरी *f.*; proof प्रमाण

n; rite practised in the Episcopal churches by which a baptized person is admitted, through the laying on of the hands of a bishop, to the full privileges of the church स्थिरीकरण *n.*

CONFISCATE *v.* (-fiscus, basket, money-bag, the state treasury) दंडा दाखल घेणे, बस क. — *a.* दंडार्थ घेतलेला, जम.

CONFLAGRATION (-flagrare, to blaze) मोठी आग *f.*, आगीचा डोंब; general c. प्रलयापि.

CONFLICT (-figere, to strike) धक्का, घासणी *f.*; contest झोंबी *f.*, झूज *n.*, भांडण *n.*; agony प्राणांतव्यथा *f.* — *v. i.* घासणे, आदळणे; झगडणे, भांडणे, लढणे [with].

CONFLUENCE (-fluere, to flow) संगम: *c.* of two rivers; crowd जमाव, मेला. — CONFLUENT *a.* मिळून वाहणारा; एका ठिकाणी मिळणारा; blending एकात एक मिसळणारा; *c.* smallpox मसुज्या देवी *f pl.*

CONFORM *v.* (-forma, form) सारखे क., पाहून क., अनुसरणे [to, unto]. — *i.* सारखे पाहून वागणे, अनुसरणे [to, with]; conform with the usages of the established church राजस्थापित धर्मा प्रमाणे चालणे.

-ABLE *a.* सारखा, बरहुकूम, अनुरूप [to]; suitable बराबर, माफक, लायक; submissive आज्ञाकित, हुक्मी. — ABLY *ad.* अनुरोधाने, बरहुकूम, यथा: *c.* to the rule यथाविधि. — -ATION मिलाफ, मेळ; form आकार, आकृति *f.*; make बांधा, अंगलोट. — -IST अनुसरणारा; one who complies with the worship of the Church of England, or of the established church इंग्लंडाच्या (ख्रिस्ती) मंडळीच्या भक्तिमार्ग प्रमाणे, अथवा राजस्थापित धर्मा प्रमाणे चालणारा, राजस्थापित धर्मानुसारी. — -ITY मिलाफ, जम; सारखेपणा, सादृश्य [to, with, between]; compliance अनुरोध, अनुकूलता *f.*

CONFOUND *v.* (-fundere, to pour) mistake by error भांतीने (एका वस्तूवर दुसऱ्या

वस्तुचा) भास होणे; perplex घावरविणे, धांदल क.; discomfit वाताहत धूळधाण मोड क.; strike with amazement दंग थक क.; कुंठित क. [with, by]. -ED p. a. गोंधळलेला, भ्रांत; कुंठित, दंग.

CONFRATERNITY (See FRATERNITY) भाऊमंडळी f, बंधुवर्ग.

CONFRONT v. (-frons, front) समोर सन्मुख राहणे-असणे; oppose आडवा होणे, प्रतिकूल होणे; compare मुकाबला रुजू क.; set face to face समोरासमोर उभे क. आणणे, रुबरू क. [with]. -ATION समक्षासमक्ष f, रुबरू f, रुजू मुकाबला.

CONFUSE v. See CONFOUND. — CONFUSION घोटाळा, गोंधळ; perturbation धांदल f, त्रेधा f; overthrow मोड, दाणादाण f; tumult घालमेल f, बंडाळी f.

CONFUTE v. (-futare, to argue) put to silence कुंठित क., निरुत्तर क.; disprove खोटा करून दाखविणे (error) [by]. — CONFUTATION खंडन n, मोड.

CONGEAL v. (-gelare, to freeze) थिजवणे, गोठवणे; bind, as if by cold थंडीने आवळणे; stiffen, as from the effect of terror भयाने ताठ काष्टवत् क.—i. गोठणे, थिजणे, साखळणे.

CONGENER (See GENERIC) एकजातीचा, सजातीय. — CONGENIAL a. एकस्वभावाचा, समस्वभाव, समशील; naturally adapted स्वभावास लागून, स्वभावानुसार [to]. -ITY समभाव, समशीलता f; suitableness योग्यता f, उपयुक्तता f.

CONGERIES (-gerere, to bear) झुंज, राशि.

CONGEST (-gerere, to bear) गोळा-रास क.—Med. — of blood रक्तस्तंभन n, रक्तसंचय, तुंबारा; — of humors into a tumor गाठ, ग्रंथी f.

CONGLOMERATE a. (-glomus, ball of yarn) जमा गोळा झालेला.—v. गोळा क.—CONGLOMERATION गोळा, रास f, समूह.

CONGRATULATE v. (-gratulari, to wish joy) address with expressions of sympathetic pleasure on account of some happy event affecting the person addressed दुसऱ्यास कांही शुभ गोष्ट घडली असता आप्णास आनंद झाला आहे असे न्याला (बोलून लिहून) दाखविणे.—CONGRATULATION सहानंदोक्त f, अभिनंदन n, मुबारकवारी f.

CONGREGATE v. (-gregare, to collect into a flock) जमा क., मिळविणे.—CONGREGATION जमाव, मेळा, समुदाय; assembly of persons सभा f, मंडळी f; — of persons met for the worship of God ईश्वरभजनार्थ मिळालेली मंडळी f. -AL a. मंडळी संबंधी, सामाजिक; [belonging to the system of Congregationalism]. -ISM [that system of church government which vests all ecclesiastical powers in the assembled brotherhood of each local church, as an independent body].

CONGRESS (-gradi, to go) meeting सभा f, प्रसंग; meeting of the sexes in sexual commerce मैथुन n, स्वीपुरुषसंग; formal assembly, as of deputies, representatives, &c. प्रतिनिधींची सभा f.

CONGRUITY (congruo) मेळ, मिलाफ, जम [with].—CONGRUOUS a. मिलाफाचा, संगतवार, संयुक्तिक.

CONIC, See under CONE.

CONJECTURE (-jacere, to throw) अनुमान n, अटकळ f; mere c. अटकळंपचविशी f.—v. अनुमान क.—CONJECTURAL n. अनुमानाचा, तर्काचा.

CONJOIN v. (See JOIN) जोडणे, मिळविणे; associate सोबत घालून देणे गाठ मारणे [with].—CONJOINT a. संयुक्त, संबद्ध. -LY ad. मिळून, जथून.—CONJUNCTION संबंध, समा-

गम, संयोग; *Gram.* उभयान्वयी अव्यय *n*; *Astron.* योग, संगम.—CONJUNCTURE संधि, संयोग; crisis आणिशाणीची वेळ *f*, प्रसंग, संधी *f*.

CONJUGATE *v.* (-*jugare*, to yoke) जोडणे; *Gram.* धातूची रूपे चालविणे.—CONJUGATION संयोग; धातूची रूपे चालविणे *n*, रूपाख्यापन *n*; class of verbs conjugated in the same manner धातुंचा गण.

CONJUGAL *a.* (do.) लम संबंधी, वैवाहिक; c. fidelity in a woman सतित्व *n*, पात्रित्य *n*; —in a man एकपत्निवत *n* सेवा *f*.

CONJURE *v.* (-*jurare*, to swear) शपथ आण वाहून पुरुणे बोलावणे; enchant मंत्र धालणे, भारणे, जादू क. [by].—CONJURER जादुगीर, मंत्री, गारुडी.

CONNATE *a.* (-*natus*, born) समकालज, एककाली जन्मलेला.

CONNECT *v.* (-*nectere*, to bind) knit, link, or fasten together विणणे, गुंतविणे, गुंफणे; join जोडणे, संबंध क. [with, to]. -ION *n*. संबंध, अन्वय, संदर्भ, नारं; one who is connected by family ties सोयरा, नातलग, संबंधी; with great personages, as a means of power or profit वशिला.

CONNIVE *v.* (-*nivere*, to close) close the eyes upon a fault or other act कानाडोळा क., डोऱ्यांवर कातडे ओढणे [at].—CONNIVANCE कानाडोळा, डोळेश्वाक *f*.

CONNOISSEUR (*F.*) a critical judge अभिज्ञ, रसज्ञ, पारखी; one well versed in any thing निपुण, निष्णात.

CONNUBIAL *a.* (-*nubere*, to marry) लमाचा, विवाहविषयक.

CONQUER *v.* (-*quærere*, to seek) gain by force जिकणे, इस्तगत करून घेणे; surmount जिकणे, निभावणे, पारपडणे (difficulties); obtain by success फत्ते करून मिळ-

विणे, प्रयत्नानें मिळविणे, मिळवणे [by, from]. -OR जय मिळविणारा, विजयी. —CONQUEST जय, विजय; that which is conquered जितवस्तु *f*, द्रव्य *n*.

CONSANGUINEOUS *a.* (-*sanguis*, blood) एक रक्ताचा, सगोत्र. —CONSANGUINITY एका घराण्याचा संबंध, सहोदरसंबंध, सगोत्रता *f*.

CONSCIENCE (-*scire*, to know) knowledge of our acts, states, or characters as right or wrong आत्मज्ञान *n*, विज्ञान *n*; the moral faculty मन *n*, सदसद्विकेक; estimate or determination of conscience मनाचा निवाडा; honesty प्रमाणिकपणा, इमान *n*; to make c. मनाच्या सांगणी प्रमाणे चालणे वागणे.—CONSCIENTIOUS *a.* सदसद्विचाराप्रमाणे चालणारा, नेवीचा. -LY *ad.* मनाच्या सांगी-प्रमाणे, इमानानें, नेवीनें.—CONSCIOUS *a.* possessing the faculty of knowing one's own thoughts सावध, देहभानी; possessing knowledge मनोबोधित, प्रबोधित, मनःसाक्षी [of]. -NESS शुद्धि *f*, देहभान *n*, फास *n*; ज्ञान *n*, माहिती *f*.

CONSCRIPT *a.* (-*scribere*, to write) पटावर मांडलेला नमूद केलेला. — *n.* [one taken by lot from the conscription list, and compelled to serve as a soldier or sailor].—CONSCRIPTION पटावर नाव दाखल क. *n*; [compulsory enrolment of individuals of a certain age, held liable to be drafted for military or naval service].

CONSECRATE *v.* (-*sacer*, sacred) make sacred वाहणे, अर्पणे, संस्कृत क.; — by sprinkling अभिषिक्त क.; exalt to the rank of a saint संतपदी बसविणे, संतमाळिकेत मिळविणे; enroll among the gods देवगणांत मिळविणे; dignify मोठैषणा देणे, पूज्य क.: rules or principles consecrated by time [to].—*a.* वाहिलेला, समर्पित; अभिषिक्त; पवित्र.—CONSECRATION प्रतिष्ठापन *n*, संस्कार; प्रोक्षण

n;—of one's self to God आत्मनिवेदन *n* ;—of an idol प्राण -देवप्रतिष्ठा *f*; संत अथवा देवमंडळीत मिल्हविणे *n*.

CONSECUTIVE *a.* (*-sequi*, to follow) अनुक्रमाचा, लागोपाठचा; consequential परिणामाचा, प्रयुक्त. —*ly ad.* लागोपाठ, क्रमाने, हारोहार.—**CONSECUITION** पद्धत *n*, क्रम, फरपट *f*; *Logic*, अनुमानपरंपरा *f*, मालिका *f*.

CONSENT *v.i.* (*-sentire*, to feel) concur मान्य होणे, रुकार देणे; indicate willingness मान्यता दर्शविणे [to].—*n.* अनुमत *n*, रुकार; unity of opinion एकमन *n* -मत *n*, ऐक्य *n*; harmony मिलाफ, मेळः melodious c. of the birds.

CONSEQUENCE (*F.*) result परिणाम, फल *n*; inference अनुमान *n*, तर्क; connection of cause and effect कार्यकारण संबंध; weight वजन *n*, कदर *f*; moment मुजाखा, परवा *f*; in c. या कारणाने, यावरून; of c. मोठा, वजनदार.—**CONSEQUENT** *a.* प्रयुक्त, मुळे झालेला [on].—*n.* परिणाम, फल *n*. —*IAL a.* प्रयुक्त; assuming an air of consequence पत्राची, तोरेदार, दिमाखदार. —*ly ad.* द्याणून, त्यामुळे, तस्मात्.

CONSERVE *v.* (*-servare*, to keep) राखणे, संभाळून ठेवणे; candy fruit मुरंबा वालणे.—*n.* मुरंबा.—**CONSERVATOR** रक्षक, पालक; *Law*, लोकांमध्ये स्वास्थ्य राखणारा, अथवा लोकांच्या हकाऱ्ये रक्षण करणारा (न्यायाधीश, नाश्वर इ०).

CONSIDER *v.* (*-sedere*, to sit) fix the mind on, with a view to a careful examination मन लावणे, विचार क.; take into view लेखणे, हिशेबांत -जमेस धरणे: c. the chances of war; estimate मानणे, लेखणे: I c. him wise [of]. —*ABLE a.* विचार करायाजोगा, विचारणीय; not insignificant संभावित, योग्य, मान्य (man); of value जमेस धरायाजोगा, वराच (sum of money). —*ABLY*

ad. बराच, सुमाराचा. —*ATE a.*—of persons विचारी, विचारवंत;—of acts विचारपूर्वक.—**CONSIDERATION** विचार क. *n*, मनन *n*; deliberation विचार, मनसुबा; attentive respect मुलाजा, मुरवत *f*; influence वजन *n*, भारदस्ती *f*; motive हेतु, कारण *n*; compensation नुकसानी बदल दिलेला पैसा; c. of pros and cons कार्याकार्य विचार; minute c. सूक्ष्म विचार; upon c. पहिले असतां; in c. of बदल, च्या मोबदला.

CONSIGN *v.* (*-signare*, to seal) give, transfer, or deliver, in a formal manner as if by signing over into the possession of another, or into a different state, with the sense of fixedness in that state, or permanence of possession हवालणे सोपणे, स्वाधीन क., दिमतीस देणे; appropriate नांवाने काढून ठेवणे च्या कामास लावणे; give into the hands of an agent for superintendence, sale, &c. गुमास्त्याच्या जिमेस देणे (goods) [to]. —*MENT* निरवणूक *f*, निरवणी *f*; writing by which anything is consigned हवाला खत *n*, समर्पण पत्र *n*; thing consigned हवाललेली वस्तु *f*; goods sent to a factor for sale गुमास्त्याच्या दिमतीस पाठविलेला माल.—**CONSIGNEE** गुमास्ता, अडत्या.

CONSIST *v.* (*-sistere*, to stand) be असणे, होणे (Col. i. 17); be composed केला असणे, in comp. घटित मय असणे; be harmonious बुळणे, मिळणे [of, in]. —*ENCE, -ENCY* स्थिति *f*, धृति *f*, स्थैर्य *n*; density घटृणा, घनता *f*; firmness स्थिरता *f*, दृढता *f*; a combination जूट; coherence ताळ, धरबंद, संदर्भ, संयुक्त *f*: c. of laws, opinions, behavior.—**CONSISTENT** *a.* स्थिर, अचळ, घट; मिलाफाचा, मेळाचा, संयुक्त [with, to]. —*ly ad.* संगतवार, एकरीतीने; agreeably अनुसरून, अनुरूप.

—CONSISTORY, a spiritual court धर्मप्रकरणी खटल्यांचा निवाडा करायाचे कोर्ट n.

CONSOLE v. (-solari) शांतवन् -समाधान क. [for, by, with].—CONSOLABLE a. शमनीय, सांत्वनीय.—CONSOLATION सांत्वन n, समाधान n, दुःखशांति f; cause of comfort समाधान कारण n (Luke ii. 25) [for].—CONSOLATORY a. दुःखशमक, शोकहारक.—CONSOLES सांत्वनकर्ता, संतापहारी.

CONSOLIDATE v. (-solidus, solid) घट कठिण क.; unite एकत्र एक क., जमविणे; Surg. जोडणे, भरणे, तोड मिळविणे. — i. घट होणे [into].—CONSOLIDATED p.a. दृढ केलेला; जोडलेला; घटीव, अटीव; एककेलेला.

CONSONANT a. (-sonare, to sound) consistent मिलाफाचा, बेताचा, उपयुक्त; according अनुसारी [with, to]; accordant एकस्वर, समनाद. — n. व्यंजन n, हलवर्ण.—CONSONANCE मिलाफ, जम; स्वैरेक्य n, समस्वरता f.

CONSORT (-sors, lot) companion सोबती, जोडपी; wife or husband बायको f किंवा नवरा; queen c. राजपती f.—v. i. सहवास ठेवणे, समागम क. — t. स्नेह संगत मन जोडणे [with].

CONSPICUOUS a. (-spicere, to behold) स्पष्ट, उघड, व्यक्त; eminent प्रसिद्ध, नावालौकिकाचा, नामाकित.

CONSPIRE v. (-spirare, to breathe) agree, by oath, covenant, or otherwise, to commit a crime कट संगनमत क.; agree मिळणे, जमणे [with, against, together].—CONSPIRACY कट, संगनमत n; जम, मिलाफ, संयोग.—CONSPIRATOR संगनमतांतला, कटांतला, संगनमत्या.

CONSTABLE (*comes stabuli*, count of the stable) officer of the palace पोलीस खाल्यांत कोतवाल, जमादार यां सारिखा एक हुद्दादार आहे, 'कन्स्टेबल.'—CONSTABULARY a. कन्स्टेबलांचा.

CONSTANT a. (-stare, to stand) स्थिर, अचल, दृढ. -LY ad. नित्य, सतत; स्थिरतेन.—CONSTANCY सतत्पणा; lasting affection दृढ प्रीति f.

CONSTELLATION (-stella, star) नक्षत्र n, नक्षत्रांचा घड; assemblage of splendors or excellencies तेजःपुंज, अपरसूय.

CONSTERNATION (-sternare, to overcome) त्रेपा f, पांचावर धारण f, चक्काप.

CONSTIPATE v. (-stipare, to crowd together) stop, as a passage कोंडणे, बुजविणे; make constive कोठा बंद क., मलावष्टंभ क.—CONSTIPIATION दाटी क. n, दाटी f, गिचडी f; मलावरोध, बद्धकोष्ट.

CONSTITUTE v. (-statuere, to place) स्थापणे, नेमणे; compose करणे, बनावणे; depute नेमून वकील मुख्यायार करून पाठविणे.—CONSTITUENT a. component अंश कारण मूलभूत: body, soul, and reason are the three c. parts of man; having the power of appointing नियोजक, संस्थापक, नियोजक; one who assists in appointing or electing a representative to an office मुख्यायार निवडण्याच्या किंवा नेमण्याच्या कामात सहकारी.—CONSTITUTION नियोजन n, संस्थापन n; natural condition तव्यत f, प्रकृति f; make घटना f, बनावट f, रचना f; organic law कायदा; pl बंदोबस्त, व्यवस्था f, विधान n. -AL a. तव्यतीचा, प्रकृतीचा, आंगचा (infirmity); राज्यव्यवस्थानुसारी, राज्यनीतीचा, बंदोबस्ताचा, कायद्यांचा.

CONSTRAIN v. (-stringere, to strain) secure by bonds बांधणे, आवळणे; compress आकृंचित क.; restrain आवरणे, आकळणे; compel जुलूम बलाकार क. [by].—CONSTRAINT आवर, नियह; बळजोरी f, बलाकार, जोर; necessity गरज f, अवश्यकता f, जरूरी f.—CONSTRICT v. आंखडणे, आकर्षणे. -ED

p. a. आकुंचित, आंखडलेला. -ION संकोच, आकुंचन *n.*

CONSTRUCT *v.* (-struere, to pile up) बाधें, उठवणे, रचणे (an edifice); arrange रचणे, उभारणे, वनावणे (a theory). -ION वांधणी, रचना *f.*; structure घडण *f.*, रचना *f.*, बांधा; Gram. वाक्यरचना *f.*, पदयोगना *f.*, sense अर्थ, आशय.—CONSTRUE *v.* अवय लावणे जुळणे दाखविणे; translate भाषांतर क.; put a construction upon चा अर्थ लावणे बसवणे क. [upon].

CONSTUPRATE *v.* (-stuprare, to ravish) हट-संभोग क., भष्ट क., जुलूम क.

CONSUBSTANTIAL *a.* (See SUBSTANCE) एक बातीय, समत्व, एकत्व. -ITY समत्वता *f.*—CONSUBSTANTIATION समभाव, समत्वता *f.*; [Theol. the actual, substantial presence of Christ with the bread and wine of the sacrament of the Lord's Supper].

CONSUL (*L.*) रोमन लोकांत राज्यकारभार पाहणारा एक मुख्य अधिकारी होता; officer appointed to protect the commerce of his country in foreign parts स्वदेशाच्या व्यापाराचे परदेशात रक्षण करण्यास नेमलेला सरकारी कामदार वकील अमीन. -AR *a.* कान्सल-वकिला संबंधी. -ATE कान्सलाचा हुदा, अमीनी *f.* -SHIP कान्सलाचा हुदा; कान्सलाच्या हुद्याची मुदत *f.*

CONSULT *v. i.* (*consulere*) मसलत सळा घेणे-पुराणे; deliberate विचार मनन क.—*t.* ची मसलत विचारणे; recur to for information पासी माहिती करून ध्यायास जाणे; regard पाहणे, लक्ष्य दृष्टि नजर ठेवणे; deliberate upon विचार क.;—books प्रथअवलोकन क. पाहणे [with, in, upon]. -ATION मसलत *f.*, विचार; meeting of persons to consult together मसलती करिता मिळणे *n.*, दिवाण *n.*, मजलस *f.*, बैठक *f.*; secret c. खलबत *n.*

CONSUME *v.* (-sumere, to take) destroy, as by decomposition, dissipation, waste, or fire नाश क., फडशा क., उडविणे; use up खर्चणे; waste दवडणे.—*i.* झिजणे, नाश-लय होणे; become exhausted खपणे.—CONSUMPTION खाणे *n.*, खाद *f.*, फस्त क. *n.*; खर्च, फडशा, फत्ता; loss तोटा, झीज *f.*; a gradual decay of the body झिजणी *f.*, क्षय; phthisis क्षयरोग, कफक्षय; pulmonary c. यक्षमा. — CONSUMPTIVE *a.* क्षय नाशकारक; क्षयरोगी, झज्ज्या; inclined to consumption क्षयाच्या भावनेचा.

CONSUMMATE *v.* (-summa, sum) achieve पुरा पूर्ण क. [by]. — *a.* पक्का, पुरा, पूर्ण.—CONSUMMATION पूर्णता *f.*, संसिद्धि *f.*, निष्पत्ति *f.*; close अंत, समाप्ति *f.*

CONTACT (-tangere, to touch) close union of bodies निकट संबंध, संयोग; a touching सर्श, संपर्क.—CONTAGION, act of transmitting a disease from one person to another, by direct or indirect contact साक्षात् किंवा परंपरेच्या सर्शाने रोग पाठविणे *n.*, सर्शसंचार; pestilential influence सर्श-संचारी रोग बाधा *f.* (मरी *f.*, लस *f.*, इ०).—CONTAGIOUS *a.* सर्शाने होणारा लागणारा-पसरणारा (disease); pestilential विवारी, रोगी (air); spreading from one to another एकाकडून दुसऱ्याकडे जाणारा पसरणारा; the spirit of imitation is c.

CONTAIN *v.* (-tenere, to hold) comprise समावेश क., असणे: what thy stores c. bring forth; hold धरणे, साठवणे, मावून घेणे: a barrel contains more than two bushels. -ABLE *a.* मावायाजोगा, रहायाजोगा. -ED धरलेला, समाविष्ट; गर्भित, आकलित.—CONTINENCE, -CY, self-command आत्मसंयमन *n.*, निग्रह; chastity of males एकपनिवत *n.*;—of females एकपनिसेवा *f.*; resistance of concupiscence नाडंबदपणा, ब्रह्मचर्य *n.*—CONTINENT *a.* जिंतेदिय, नियते-

द्रिय; बंदिस्त, नाडबंद. — *n.* great extent of land not interrupted by water महाद्वीप *n.*; [main land of Europe, as distinguished from the islands, esp. from England]. —*AL a.* महाद्वीप संबंधी, महाद्वीपाचा.

CONTAMINATE *v.* (-taminare, to violate) soil मळविणे, डाग लावणे; pollute भष्ट क., विटार्कीविणे; tarnish कलंक दोष लावणे [by, with]. —CONTAMINATED दूषित, लिप, अपवित्र.—CONTAMINATION दूषण *n.*, मालिन्य *n.*, अशौच *n.*

CONTÉMN *v.* (-temnere, to slight) अनादरणे, अवमानणे, कसपटा प्रमाणे मोजणे [for]. —*ED* निदित, अवमानित, उपेक्षित. —CONTEMPT अवमान, धिकार; *Law*, disobedience of the rules, orders, or process of a court of justice, or of the rules or orders of a legislative body; disorderly, contemptuous, or insolent language or behavior in presence of a court, tending to disturb its proceedings, or impair the respect due to its authority कोर्टचा किंवा कायदे करण्याच्या मंडळोचा अवमान बेअदवी *f.* [for]. —*IBLE a.* तिरस्कार करायाजोगा, तुच्छ, पांजी, हलका. —*UOUS a.* अवमानाचा, धिकारयुक्त, निंदात्मक; haughty दिमाखाचा, तोन्याचा, ताठ्याचा (behavior). —*NESS* उद्घटणा, मगरूरी *f.*

CONTEMPLATE *v.* (*contemplari*) meditate ध्यान लक्ष लावणे; have in view मनांत होयात असणे. —*i.* चितन मनन क. —CONTEMPLATION ध्यान *n.*, ध्यास, चितन *n.*; to have in c. विचार बेत असणे. —CONTemplative *a.* ध्यानस्थ (look); मननशील, विचारवंत: the c. part of mankind.

CONTEMPORARY (-tempus, time) एककाली असणारा, एककालिन, वरावरचा (with). —*n.* एककालिन, एककाली असणारा मनुष्य वर्तमानपत्र *n.*, इ०.

CONTEND *v. i.* (-tendere, to stretch) quarrel भांडण कज्जा *k.*; dispute वाद तकरार *k.* [for, against, with]. —CONTENTIOUS भांडण *n.*, कज्जा; तकरार *f.*, वाद; fierce c. झोंबी *f.*, लटपट *f.*, कलागत *f.* —CONTENTION *a.* भांडखोर, वादिय; involving contention वादाचा; खटल्याचा, कलह उत्पन्न करण्याजोगा, तकरारीचा.

CONTENT *a.* (-tenere, to hold) तृप्त, संतुष्ट, समाधानी, राजी. —*v.* इच्छा तृप्त *k.*, मनशा मोडणे; please संतोषविणे, खुशी *k.*. —MENT तृप्ति *f.*, परितोष, संतोष. —CONTENTS — of a receptacle भरगत *f.*, अंतर्गत वस्तु *f.*; — of book, &c. मज़कूर, लिखितार्थ; table of c. or the c. अनुक्रमणिका *f.*; Geom. क्षेत्रफळ *n.* superficial c. पृष्ठफळ *n.*

CONTEST *v.* (-testis, witness) call in question तकरार *k.*, दिक्कत काढणे; struggle to defend रक्षणा करितां भांडणे युद्ध कलह *k.*; *Law*, litigate वाद *k.*, भांडणे (with). —*n.* भांडण *n.*, वाद, तकरार *f.*; लढाई *f.*, युद्ध *n.*. —ABLE *a.* तकरारीचा, वादाचा, वादास योग्य.

CONTEXT (-texere, to weave) connected structure, as of a discourse अन्वय; parts of a discourse which precede or follow a sentence quoted वाक्याचा पूर्वापार संदर्भ, शब्दसंदर्भ.

CONTIGUOUS *a.* (-tangere, to touch) जवळचा, लगत्याचा, एकसीम [to]. —CONTINUITY समीपता *f.*, लगता.

CONTINENCE, CONTINENT, See under CONTAIN.

CONTINGENT *a.* (-tangere, to touch) incidental दैवाने घडणारा, अंगतुक; dependent on that which is undetermined अनिश्चित गोष्टीवर अवलंबणारा (upon, on); casual नैमित्तिक; c. expenses सादिलवार खर्च. —*n.*; दैवयोग, दैवघटित गोष्ट *f.*; quota वांगणी *f.*, वर्गणी *f.*; हिस्सेरसी *f.*; each prince furnishes his c. of men,

CONTINUE *v.* (-tenere, to hold) पुँडे चालवणे, चालू ठेवणे, करीत जाणे (Ps. xxxvi. 10); prolong लंबविणे, वाढविणे.—*i.* stay राहणे, चालणे, नांदणे (Matth. xv. 32); endure टिकणे, निभणे, चालणे (1 Sam. xiii. 14); persevere टिकणे, धीर -दम धरून राहणे (John vii. 32) [from, to].—**CONTINUAL** *a.* निरंतर, सतत, सदा; often वारंवार, नित्य.
-LY *ad.* नित्य, नेहमी, हरघडी; निरंतर, वारंवार.—**CONTINUANCE** पुँडे चालविणे *n*, चालवणूक *f*; constancy स्थिरता *f*, स्थिति *f*; टिकाव, नांदणूक *f*, राहणे *n*; *Law*, postponement of the proceedings in a cause from one stated term of a court to another खटल्याची तहकुबी *f*.—**CONTINUITY** एकसारखेपणा, नैरंतर्य *n*.—**CONTINUATION** स्थिति *f*, टिकाव, राहणे *n*; पुँडे चालवणे *n*; उत्तरभाग, परिशेष *n*, शेपूट *n*: the c. of a story.—**CONTINUOUS** *a.* निरंतर, अखंड, एकसारखा.

CONTORT *v.* (-torquere) पिळवटणे, मुरगळणे.
-ION पीळ, पिळा, मुरगळा;— of the bowels मुरडा.

CONTOUR (*F.*) line that bounds a figure आकृतीच्या परिधिची रेषा *f*; outline रूप *n*, रेषा *f*, आरंभ.

CONTRABAND (*L. & It.*) कायद्याने मना केलेला व्यापार किंवा माल.—*a.* कायद्याने मना केलेला.

CONTRACT *v.* (-trahere, to draw) आंखुडणे, संकुचित क.; आवरणे;—the brow अठी -अठ्या घालणे; bargain for करार -मक्ता *k.*; take by contract मक्ता -इजारा घेणे; gain जोडणे, मिळविणे; betroth मागणी घालणे, वागदान क.—*i.* आकूचणे, संकोचित होणे; कराराने -मक्त्याने घेणे [for, with].—*n.* करार, मक्ता, 'कंत्राट' *n*; करारपत्र *n* -नामा; to take by c. तोडून -खंडून घेणे; marriage c. मागणी *f*, वामिश्वय. -ED संकुचित, आकूचित; संक्षिप्त; घेतलेला, जोडलेला; मागणी

घातलेला, वागदत्त; mean हलका, नीच, अधम. -ION आंखुडणे *n*, आकूचन *n*; संक्षेप, व्हास: a writing full of contractions; Gram. संक्षिप्त वर्ण. -ER मक्तेकरी, गुजेवाला, इजारादार, 'कंत्राट' वाला;—of lands खोत.

CONTRADICT *v.* (-dicere, to say) oppose in words विरुद्ध -उलट बोलणे; oppose आड येणे, विरोधक, मोडा घालणे, रद क.: no truth can c. another truth. -ION उलटे बोलणे *n*, विरोधोक्ति *f*, फेर, विपर्यय, वाध. -ORY *a.* उलटा, आडवा, विरुद्ध; असंगत, विसंगत, परस्पर विरोधी.—*n.* विरुद्ध -विसंगत गोष्ट *f* -सिद्धांत.—**CONTRADISTINGUISH** *v.* विपरीत गुणांनी भेद दाखविणे.—**CONTRADISTINCTION** विरुद्ध गुण सांगून जो भेद दाखवितात तो, वैलक्षण्य *n*.

CONTRAMURE (-murus, wall) पडकोट, परकोट.

CONTRAPOSITION (See POSITION) समुख -समोरासमोर ठेवणे *n*.

CONTRARY *a.* (-contra, against) opposite विरुद्ध, उलटा, प्रतिकूल; c. wind तोंडचा -समोरचा वारा; repugnant वांकडा, विगुण; perverse हेकट, हेकेखोर [to].—**CONTRARIETY** उलटेपणा, विपर्यय; वैगुण्य *n*, वैलक्षण्य *n*.—**CONTRARIWISE** *ad.* उलटून, उफराटा; आडवे वांकडेपणाने, विरुद्ध भावाने.

CONTRAST *v.* (-stare, to stand) गुणांचा भेद दाखवून तुलना क., गुणागुण प्रकाशणे.—*i.* भिन्न भावाने दिसणे -शोभणे -विराजणे [with].—*n.* अंतर *n*, वैलक्षण्य *n*, फरक.

CONTRAVENE *v.* (-venire, to come) आडवा येणे -होणे; oppose विरोधक.—**CONTRAVENTION** विरोध, प्रतिरोध; obstruction अडथळा, अटकाव [of].

CONTRIBUTE *v.* (-tribuere, to give) give in common with others दुसऱ्या बोवर देणे, वर्गणी -हिस्सा देणे; supply in part भर

घालणे.—*i.* मदत सहाय देणे क. [to].—CONTRIBUTION वर्गणी *f.*, हिस्सा, भर *f.*; military c. खंड, खंडणी *f.*.—CONTRIBUTIVE, CONTRIBUTORY *a.* सहायकारी, उपकारी; भर घालणारा, पुरविणारा.

CONTRITE *a.* (-terere, to rub) broken down with grief दुखानें भम झालेला; penitent पश्चात्तापि.—CONTRITION खेद, अनुताप.

CONTRIVE *v.* *F.* युक्ति काढणे, कल्पिणे, योजणे.—*i.* युक्ति तजवीज उपाय क.—CONTRIVABLE *a.* कल्पनीय, योज्य.—CONTRIVANCE योजणे *n.*, रचणे *n*; युक्ति *f.*, तोड *f.*, कल्पना *f.*; thing contrived कृति *f.*, करामत *f.*, यंत्र *n.*.—CONTRIVER योजणारा, रचक; हुनरी, करामती.

CONTROL *F.* restraint आवर, आटोप, निय्रह; authority to check हुक्म, सत्ता *f.*, नियंतृत्व *n*; under the c. of ताब्यांत, कळ्हांत, स्वाधीन.—*v.* आवरणे, आटोपणे; ताब्यांत कळ्हांत ठेवणे [by]. -LBB आटोपता, आवरणारा, नियंता; officer appointed to keep a counter-register of accounts, or to oversee, control, or verify the accounts of other offices मुस्ताफी *Hind.*

CONTROVERT *v.* (-vertere, to turn). वाद क., तकरार घेणे, भांडणे. -IBLE *a.* वादास योग्य, विवादास्पद, खटल्याचा.—CONTROVERSY वाद, भांडण *n*, विवाद.

CONTUMACIOUS *a.* (-tumere, to swell) हड्डी, जिह्वोर; Law, wilfully disobedient to the summons or orders of a court कोर्टाचा हुक्म हड्डानेन मानणारा, कोर्टाची वेअदवी करणारा.—CONTUMACY हट्ट, दुराघ्रह, जिह *f.*.—CONTUMELY मगरुरीचे तोऱ्याचे दिमारवाचे भाषण *n*.—CONTUMELIOUS *a.* reproachful निंदक, निंदेचा; insolent मगरुरीचा.

CONTUSE *v.* (-tundere, Skr. tud, to beat) ठेचणे, कुटणे; injure by beating ठेचून चेचून दुखापत क.—CONTUSION, Surg., bruise, hurt, or injury to the flesh by a blunt

instrument, or by a fall, producing no breach or apparent wound दुखापत *f.*.

CONVALESCENT *a.* (-valere, to be strong) recovering health after sickness दुख-प्यांतून नुकताच उठलेला, जगत्या पंथास लागलेला, हिंडता फिरता.—CONVALESCENCE सावरती दशा *f.*, पालबी *f.*, जगता पंथ.

CONVENE *v.i.* (-venire, to come) जमणे, मिळणे.—*t.* मिळविणे, जमविणे, भरविणे (a meeting).—CONVENER (लोक सभा) जमविणारा; chairman of an organized body सभाध्यक्ष, सरपंच.

CONVENIENCE (do.) fitness योग्यता *f.*, लायकी *f.*; ease सुख *n*, सोयी *f.*; accommodation सोय *f.*, सोयी *f.*, अनुकूलता *f.*; fitness of time अवकाश, अवसर; fitness of place विन्हाडाची जाग्याची सोयी *f.*.—CONVENIENT *a.* सोयीचा, सोयीवार; सुखकारक, अनुकूल [for, to].

CONVENT (do.) body of monks or nuns मठाश्रमीपुरुष *pl.* किंवा बायका *f pl.*; a monastery मठ, आश्रम.—CONVENTICAL *a.* मठ संबंधी.—CONVENTICLE, assembly सभा *f.*; assembly for worship भक्तिसमाज, भजन, समाज, प्रार्थनासमाज, मेळा.

CONVENTION (See CONVENE) act of coming together एकत्र मिळणे *n*; assembly of delegates प्रतिनिधित्वी सभा *f.*; usage वहिवाट *f.*, धारा; contract संकेत, ठराव. -AL *a.* संकेताचा, ठरावाचा; रुढीचा, प्रधाताचा.

CONVERGE *v.* (-vergere, to turn) एका केंद्राकडे वळणे, एकीकडे वळणे मिळणे; एकेकेंद्राभिमुख होणे [to, together].—CONVERGENCE, एकेकेंद्राभिमुखता *f.*.—CONVERGENT *a.* एकेकेंद्राभिमुख.

CONVERSE *v.i.* (-versari, to be turned) hold intimate intercourse वहिवाट सहवास संसर्ग ठेवणे, दळणवळण ठेवणे [with]; talk familiarly संभाषण गोष्टीवार्ता क.; have

sexual commerce संग -संभोग क. [with, together].—n. सहवास, समागम; संभाषण n, गोष्ठी बाता f.—CONVERSANT a. वहिवाटीचा, परिचयाचा; versed निपुण, वाकव, माहितगार; having relation संबंधाचा, विषयीचा (with).—CONVERSATION बोलणे n, संभाषण n; behavior वागणूक f, आचरण n; निपुणता f, माहिती f, वाकवगारी f.—CONVERSAZIONE It. meeting for conversation, part. on literary subjects विद्यादि विषयावर संभाषण -चर्चा करण्याची सभा f.

CONVERT v. (-vertere, to turn) transform रूप पालटणे, रूपांतर क.; change from one religion to another धर्मांतर करविणे; — from one party to another पक्षांतर करविणे; turn from a bad life to a good one सन्मार्गवर्ती क., सदाचाराकडे फिरविणे: he who converteth the sinner from the error of his ways shall save a soul from death (James v. 20); apply by a diversion from the proper or intended use नियोजित कार्यावरून अन्य कार्यी लावणे: he converted the prizes to his own use [from, to, by]; पालटणे, रूपांतर होणे.—n. दुसऱ्या धर्मांतर गेलेला, परमतावलंबी; one who turns from the controlling power of into that of holiness सन्मार्गाकडे फिरलेला, पवित्रमार्गी, सन्मार्गवर्ती.—CONVERSE उलटपक्ष, व्युक्तम.—CONVERSION रूपांतर n, पालट; धर्मांतर n, मतांतर n; पक्षांतर n; Theol. change from the service of the world to the service of God जगाची चाकरी सोडून इंशराच्या सेवेस लागणे n, देवाकडे फिरणे n.

CONVEX a. (-convehere, to bring together) कासवाच्या पाठीच्या आकाराचा, बाद्यगोल.—CONVEXITY बाद्यगोलता f.—CONVEXO-CONCAVE a. बाद्यांतर, दुर्भाकार, अर्धचंद्राकृति.

CONVEY v. (-via, way) carry from one place to another नेणे, घेऊन जाणे; transmit पोचविणे, पावता क.; make over हवाला क.,

सोपणे; impart देणे [from, to].—i. चोरी क., चोरणे. -ANCE नेणे n, नयन n; सोपणे n, हवालणे n; means of carrying वहन n, गाडी f, पालखी इ०; Law, deed for transferring property दानपत्र n, समर्पणपत्र n. -ANCER दानपत्र लिहिणारा. -ANCING सत्ता-निवृत्ति f.

CONVINCE v. (-vincere, to conquer) खातरी क., प्रत्ययास आणून देणे. —CONVICT a. अपराध लागू क., पदर्भी माप घालणे [of].—n. अपराधी ठरविलेला मनुष्य, गुन्हेगार. -ION गुन्हा शाब्दित क. n; confutation खंडन n; strong persuasion भरवसा, खातरी f; —as formed प्रबोध.

CONVIVIAL a. (-vivere, to live) मेजवानीचा, भोजन समारंभाचा. -ITY मेजवानीच्या वेळचा विनोद, हास्य n, इ०.

CONVOKE v. (-vocare, to call) बोलावणे, जमविणे.—CONVOCATION बोलावणे n, आवाहन n; assembly सभा f, समाज; [Church of Eng. general assembly of the clergy, by their representatives, to consult on ecclesiastical affairs].

CONVOLVE v. (-volvere, to roll) गुंडाळणे, लपेटणे.—CONVOLUTION पेच, फेरा, लपेटणी f.

CONVOY v. (See CONVEY) वाटेने रक्षण करून पोचविणे, रक्षणार्थ बरोबर जाणे.—n. वलावा, पावणी f.

CONVULSE v. (-vellere, to pull) पिळणे, पिळवटणे; agitate कापविणे, थारविणे, क्षोभविणे [with]. — CONVULSION पिळावळा, पेटका; क्षोभ, गडबड f, कंप.

CONY (*cuniculus*, rabbit) सशा सारखे एक जनवर आहे.

Coo* v. i, make a low cry as pigeons घुमणे.

Cook v. (*coguere*) स्वेपाक क.; —by boiling, शिजविणे, रांधणे; —by roasting भाजणे.—n.

स्वयंपाकी, आचारी. -ERY पाकक्रिया *f.* -ROOM स्वयंपाकघर *n*, पाकशाला *f.*

COOL* *a.* moderately cold अमल थंड, मंद-शितळ; producing coolness सीतकारक; calm थंड, शांत, अव्यय (reason); indifferent उदास, अनुकृष्टि, थंड; quietly impudent धटाईचा, निलाजरेपणाचा, धटू, निलाजरा (behavior).—*n.* थंडी *f.*, थंडावा; —of the day शिठोपा.—*v.* थंड क., निविणे; मंद शांत क.; विडविणे.—*i.* निवणे, थंड होणे; शमणे, थंडावणे [down]. —LY *ad.* थंडाईने, मंदाईने; deliberately विचाराने, घाई न करिता, दमाखाली; अनास्थेने, उदासपणाने. —NESS थंडपणा, थंडाई *f.*; सावकाशी *f.*, थंडाई *f.*; अनुत्साह, अनुराग, पातळमाया *f.*.

COOP (*cupa*) barrel पीप *n*; pen for animals कोँडवाडा; — for fowls खुराडा.—*v.* कोँडणे, कोँडीत घालणे [up in]. —ER पिंपे करणारा. —AGE पिंपे करण्यावळ *f.*; place where coopers' work is done पिंपे करण्याचा कारखाना; work of a cooper पिंपे करण्याचे काम *n.*

CO-OPERATE *v.* (-opus, work) मिळून सोबतीने काम क., सहाय क. (with, in).—CO-OPERATION सहकार, सहाय.—CO-OPERATIVE *a.* -TOR *n.* मिळून कामकरणारा, सहकारी, सहोदारी.

COOT *D.* पाण्डुवी *f.*, Hind.

COPAL, Mexican.—the gum चंद्रूस.

COPARCENER (-pars, part) अविभक्त, समभागी, घरभाऊ, तक्षीमदार.—COPARCENARY समभागीपणा, तक्षीमदारी *f.*.—COPARTNER सर्कंती, पातीदार. —SHIP सर्कंत *f.*, पाती *f.*

COPE* *v. i.* लढणे, भिडणे, टक्कर देणे [with].

COPERNICAN *a.* कोपर्निकसाचा (को० हा एक महाविद्यान जोतिषी होता) (system).

CPIOUS *a.* (*copia*) plentiful पुष्कळ, महामूर, प्रचुर; ample प्रशस्त, विष्ट. —NESS पुष्कळपणा, महामुरी *f.*, प्राचुर्य *n.*

COPPER (*cuprum*) तांबे *n*, ताम्र *n*; copper coin तांब्याचे नाणे *n*: पैसे, पर्व इ०; vessel made of copper तांब्याचे भाडे *n*, ताम्रभाजन *n* (डेग, कठई इ० कठविण्याचे भाडे); sulphate of *l.* मोरचूत; calx of *c.* ताम्रभस्म *n.*

—*a.* तांब्याचा, ताम्रमय.—*v.* तांब्याने मढविणे (a ship). —AS हिराक्ष. —FACED *a.* तांब्याने मढविलेला, ताम्रमुख (type). —PLATE ताम्रपट; print taken from a copperplate ताम्रपटा वर छापेली प्रत *f.* (कित्ता, नकाशा, चित्र इ०). —SMITH तांबट, कांसार, तांबटकर.—COPPERY *a.* ताम्रमिश्रित; like copper तांब्यासारखा; made of copper तांब्याचा, ताम्रमय.

COPPICE *F.* झुडपाळ रान *n*, झाडी *f.* सर्पणा करिता वारंवार तोडायाचे रान *n.*

COPULA (*L.*) Logic, the word which unites the subject and predicate of a proposition उद्देश्य आणि विधेय यांस जोडणारा शब्द; Anat. ligament अस्थिबंधन *n.*. —TIVE *a.* झुळणारा; Gram. उभयान्वयी. —COPULATE *v. i.* झुळणे, संभोग क.

COPY *F.* writing like another writing प्रत *f.*, नक्ल *f.*, 'कापी' *f.*; original work असल *f.*, मूळ ग्रंथ; model नमुना, कित्ता, one of a series of imitations of an original work प्रत *f.*; foul c. मसुदा, खरडा; that which is to be printed मूल *n*, 'कापी' *f.*.—*v.* प्रत नक्ल क. [without]; imitate कित्ता वळण घेणे, अनुकरण क. —BOOK कित्त्याचे पुस्तक *n*, 'कापी बुक' *n.*. —HOLD पट्टा. —IST प्रत करणारा, लेखक, नक्लनवीस Hind. —RIGHT, the exclusive right of an author to print, publish, and vend his own literary works for his own benefit, during a certain period of time ग्रंथस्वामित्र *n.*

COQUETTE (*F.*) नखरेदार बायको *f.*, चाळक भवानी *f.*, नाचण *f.*.—COQUETRY नखरा, आदा, विलास, हाव.

CORAL (*corallum*) पोळळे *n*, प्रवाळ *n*; पोळ्याचे केलेले लैकराचे खेळणे *n*; child's c. चोखणी *f.* -LINE *a.* पोळ्यांचा, प्रवालमय. -TREE पारिजातक.

CORBAN Heb. alms-basket भिक्षापात्र *n*; gift दान *n*, कुर्बन *n* (Mark vii. 11).

CORD (*chorda*) string दोर, दोरी *f.*; enticement पाश, बंधन *n*. -AGE दोरखंड *n.* pl.—CORDON,—in fortification कंगणी *f.*

CORDIAL *a.* (*cor*, heart) मनापासूनचा, मनःपूर्वक; giving strength or spirits बलवर्द्धक, दीपक.—*n.* पौष्टि, तेजोवर्द्धक (औषध वैग्रे). -ITY निष्कपटप्रीति *f.*, सौमनस्य *n.* -LY *ad.* मनापासून, वेबीच्या देटापासून.—CORE गाभा, गर्भ;—of a horn नार.

CORIANDER (*coriandrum*) कोथिंबीर *f.*; c. seeds धणे *pl.*

CORINTHIAN *a.* करिंथ शहरा संबंधी; [pertaining to the Corinthian order of architecture].

CORK (*cortex*, bark) कार्क नामक झाडाची वर्ची साल *f* (हिचे बूच करतात); कार्क सालीचा बूच -दटा.—*v.* दटा गुडदी मारणे -बसविणे [up]. -SCREW बूच काढायाचा स्कू; 'काकस्कू.'

CORMORANT (*corvus*, raven) करढोंक पक्षी.

COEN* single seed of certain plants दाणा, कण; various cereal or farinaceous grains which grow in ears, and are used for food दाणा, धान्य *n*, गळा; plants which produce corn when growing in the field (भाताचे गळाचे -दाण्याचे); रोपे *pl*, शेत *n*.—*v.* preserve and season with salt मिठांत घालणे, खारावणे (beef); granulate रवे क. (gunpowder); supply or feed with grain दाणा पुरविणे किंवा चारणे देणे (horses); render intoxicated मस्त क., निशा आणणे: ale strong enough to c. one. -FLOOR खळे *n.*

CORN (*cornu*, horn) पायावरचा जोड्याचा घटा.—CORNEOUS *a.* शिंगाचा; शिंग सारखा.—CORMEA डोळ्याचा बाहुलीवरचा पडदा.—CORNICLE लहान शिंग *n.*

CORNELIAN, See CARNELIAN.

CORNER (*cornu*, horn, end) angle कोन; space between two converging lines or walls which meet in a point कोन, कोपरा; secret place कोनपडा, एकवसा; any part कोणताही भाग; a part भाग, कोनकोपरा: they searched every c. of the forest.—STONE, stone which lies at the corner of two walls, and unites them कोपन्याचा धोंडा, कोन्यादगड. -WISE *a.* तिर्कस.

CORNET (*cornu*, horn) wind instrument blown with the mouth करणा, शिंग *n*; officer who carries the standard in a cavalry troop तुरणाचा झेंडेवाला. -ER शिंगवाजविणारा, शिंगकरी.

COROLLA (*L.*) फुलवरा, अंतरपुष्पकोश.—COROLARY, that which follows over and above a proposition demonstrated एका गोष्टी वरून सिद्ध झालेली दुसरी गोष्ट *f*, 'कुर्ली' *f*; inference अनुमान *n.*

CORNICE *L.* कंगोरा, कंगणी *f.*

CORONAL (*coronalis*) crown मुगुट, किरीट; frontal bone टाळू *f.*—*a.* मुगुटाचा; राज्याभिषेकाचा; टाळूचा. —CORONATION पट्टा-भिषेक, राज्याभिषेक. —CORONER, officer whose duty is to inquire into the manner of a violent death अपघातानें अथवा जुलमानें मेलेत्या मनुष्याचा चौकसनीस, 'कारोनर' [This must be done by a jury, on sight of the body, and usually at the place where the death happened].—CORONET, inferior crown worn by noblemen वडे लोकांचा मुगुट; ornamental head-dress शिरभूषण *n*; [upper part of a horse's hoof, where the horn terminates in skin]. -ED *a.* मुगुटधारी, किरीटी.

CORPORAL F. (फौजेतील) नाईक.—*a.* (*corpus, body*) शरीर संबंधी; *c.* toil अंगमेहनत *f.*; corporeal देही, शरीरी; material मूर्त्तिमंत (heaven).—CORPORATE *a.* formed into a body by legal enactment सनदीजमातीचा. —CORPORATION, a body politic or corporate, formed and authorized by law to act as a single person, and endowed by law with capacity of perpetual succession सनदीजमात *f.*; society having the capacity of transacting business as an individual पुठा. —CORPOREAL *a.* देही, शरीरी; not spiritual अनात्मिक, मर्या. —IST, one who denies the reality of spiritual existence अनात्मवादी.—CORPS सैन्य *n.*, चमू *f.*, गण.—CORPSE, dead body of a human being मुडदा, मृत *n.*—CORPULENCE, -CY अंगाचा स्थूलपणा, अंगस्थैल्य *n.*—CORPULENT *a.* स्थूल, मांसल, टमाल.—CORPUSCULE अणू, परमाणु.

CORRECT v. (-*regere*, to lead straight) make right नीट क., सुधारणे; remove errors शुद्ध क., शोधणे; chastise शिक्षा लावून सुधारणे; counteract रग मोडणे, समधात क., ताळ्यावर आणणे: to c. the acidity of the stomach by alkaline preparations. —*a.* नीट, दुरुस्त; शुद्ध, विनचूक, दोषहीन. —ION नीट क. *n.*; निटावणी *f.*; शुद्ध क. *n.*, शोध; शिक्षा *f.*, पारपत्य *n.*; शोधन *n.*, विशुद्धि *f.*; house of c. तुरंग. —IVE *a.* सुधरणारा, शुद्ध करणारा; नाश करणारा, समधात, घ, in comp. विषभ. —LY *ad.* शुद्ध रीतीने, बराबर, ठीक. —NESS शिप्राई *f.*, नीति *f.*; शुद्धपणा, शुद्धता *f.* —OR शासन करणारा, शास्त्रा; चूक नीट करणारा, दुरुस्त करणारा; समधात करणारा, शोधक: an alkali is a c. of acids.—CORRIGIBLE *a.* दुरुस्त-शुद्ध करण्याजोगा; शोधनीय; शासनीय, शिक्षा करण्याजोगा. —CORRELATIVE *a.* अन्योन्य संबंधाचा. father and son are c. terms.—*n.* अन्योन्य संबंधभाव.

CORRESPOND v. (-*respondere*, to answer) suit जमणे, मिळणे, जुवाबसणे; have intercourse वहिवाट व्यवहार ठेवणे;—by sending and receiving letters पत्रव्यवहार ठेवणे-राखणे (with). —ENCE ताढा, मेळ, जम; वहिवाट *f.*, दक्षणव्यवहार *n.*; पत्रव्यवहार; letters which pass between correspondents कागद पत्र *n pl.* —ENT *a.* वेताचा, मिलाफाचा, तंतोतंत [to].—*n.* पत्र पाठविण्याची वहिवाट ठेवणारा, पत्र पाठवणारा लिहणारा; Com. अडत्या, गुमास्ता. —ING *a.* वेताचा; जोडपी, जोडीचा; पत्रव्यवहार ठेवणारा [with].

CORROBORATE v. (-*roborare*, to strengthen) बळ जोर आणणे; confirm बळकटी देणे, खरा क. [by].—CORROBORATION दृढीकरण *n.*, पुष्टीकरण *n.*; पुरावा, प्रमाण *n.*—CORROBORATIVE *a.* पौष्टिक, बलवर्द्धक; मजबुतीचा, पुराव्याचा.

CORRODE v. (-*rodere*, to gnaw) खात खात जाणे, हळू हळू क्षय क.; wear away by degrees झिजवणे, जीर्ण क., घुपविणे.—CORROSIVE *a.* किंडिसारखा खाणारा, आंत चरत जाणारा, जीर्ण करणारा; [c. sublimate, an acrid poison of great virulence].

CORRUGATE v. (-*rugare*, to wrinkle) चिरमुटणे, सुरक्ती पाडणे.—CORRUGATION सुरक्ती *f.*

CORRUPT v. (-*rumpere*, to break) putrefy कुजविणे, सडविणे; deprave बिघडणे, नासणे, दुषित क.: evil communications c. good manners (1 Cor. xv. 33); bribe लांचदेणे: [Judge

Heaven is above all yet; there sits a
That no king can corrupt.—Shak.;

बिथरविणे, सम्मार्गभष्ट क.; debase नीचहीन क. (language); pervert फिरविणे, खोटा क. (a text) [by, with].—*i.* कुजणे.—*a.* कुजका, सडका; बिघडलेला, नासलेला; लांचलुचपतीचा; भष्ट, दुष्ट, नीच; फिरवलेला, खोटा.—IBLE *a.* नाशवंत, नश्वर (1 Cor. xv. 58) बिघड-

प्याजोगा, दूष्य *v.* -IBILITY नश्वरता *f.*, विनाशित
n. -ION कुञ्जिणे *n*; विधाड; भ्रष्टता *f.*; —of
language अपभ्रंश; pus पू; रुशवतखोरी *f.*,
लांचलुचपत *f.*. See the adj.

CORSAIR (*currere*, to run) pirate समुद्रांत
लूट करणारा, चांचा; piratical vessel चा-
च्याचे गलबत *n.*

CORTEGE (*F.*) जिलीब *f.*, सारी *f.*

CORTEX (*L.*) वनस्पतीची बाहेरची साल *f.*,
वळकल *n.*—CORTICAL *a.* सालीचा; बाहेरचा
-ला.

COSINE (-*sinus*, a bend) Geom. ज्या *f.*, कोमु-
ज्या *f.*

COSMETIC *a.* (*Gr. kosmos*, ornament) कांति
वर्द्धक *n.*, कांतिवर्द्धक द्रव्य *n.* -उटणे *n* तेल *n.*

COSMOS (*Gr. kosmos*, order) the world
जग *n.*; doctrine of the universe सृष्टि
संबंधी सिद्धांत, सृष्टिविद्या *f.*—COSMOGONY
जगाची उत्पत्ति *f.*, सृष्टयुत्पत्ति *f.*—COSMOGO-
NIST जगदुत्पत्ति वर्णनकर्ता.—COSMOGRAPHY
जगाचे वर्णन *n.*, भूसृष्टिवर्णन *n.*—COSMO-
PLASTIC *a.* जगदुत्पत्ति संबंधी; world-forming
सृष्टयुत्पत्तिकारक.—COSMOPOLITE, -POLI-
TAN, citizen of the world जगदासी, सर्व-
देशवासी.

COST Ger. charge खर्च, व्यय; price मोल;
loss तोटा, खर्च; *Law*, खर्च, तोटा; prime
cost मुदल *n.*; at prime c. मुदलमुदल.—*v.*
खर्च लावणे -पाढणे; सोसायास लावणे; to c.
dear मोठा खर्च लागणे. -LINESS मोठे मोल *n.*
खर्चीकिणा, धौताली *f.* -LY *a.* मोठ्या मो-
लाचा, बहुमूल्य; मोठ्या खर्चाचा, खर्चीक.—
COSTERMONGER (*costard*, modification of
custard) फळे विकणारा, मेवा विकत फिर-
णारा.

COSTAL *a.* (*costa*, rib) फासोळ्याचा; बाजूचा,
कुसीचा, पार्खीय (nerves); *Bot.* शिरेचा.

COSTIVE *a.* (-*stipare*, to cram) जड कोठ्या-
चा, बद्धकोष. -NESS कबज *n.*, बद्धकोष.

COSTUME *F.* वेष, पेहराव, लिभास.

COT* hut खोपटे *n.*, झोपडे *n.*; enclosure for
beasts कोंडवाडा; small bed बाज *f.*, खा-
टले *n.* -TAGE झोपडी *f.*, खोपटे *n.*; app.
to a small, neat, and tasteful dwell-
ing दुमदार बंगली *f.* -TAGER झोपडीत
राहणारा, कुटीरवासी; [Law, one who
lives on the common, without paying
any rent, or having land of his own].
-QUEAN बायल्या.

COTTON Ar. कापूस; cloth made of cotton
सुताचे वस्त्र *n.*, सुती कापड *n.*; c. - cleaner
पिंजारी; c. - plant कापसी *f.*; c. - press
गिरणी *f.*; c.-gin वटणे *n.*; c.-seed सरकी *f.*

COUCH *v.* *F.* पलंगावर मंचकी टेवणे -वसविणे;
spread पसरणे; compose to rest खाली ब-
सणे, थिरावणे: the waters c. themselves;
express दर्शविणे, बोलून दाखविणे; to c. a
cataract डोळ्यातील मोर्तीं काढण्या करिता ते
सुईने दाबणे; —a spear or lance लागावर
भाला रोवणे; under सुचविणे.—*i.* (विसावा
घेण्या करिता) निजणे, लवंडणे; hide लपणे;
पसरणे (Deut. xxxiii. 13); bend the
body as in reverence, pain, labor, &c.
वाकणे, नमणे, लवणे.—*n.* पलंग, मंचक इ०
सुखशय्या *f.*, 'कोच' *m,f.*; any place of
repose, as the lair of a beast जनावराची
जाळी वैगेरे विसाव्याचे स्थान *n.*; [layer of
barley prepared for malting].

COUGH *D.* खोकला; consumptive c. क्षय,
कास; dry wheezing c. खेंस *f.*; hooping-
c. डांग्या खोकला; lingering and
moist c. खैन.—*v.* *i.* खोकणे.—*t.* up खोकून
बाहेर टाकणे.

COUNCIL (-*cire*, to move) assembly of men
summoned or convened for consultation,
deliberation, or advice सभा *f.*, 'कौन्सल'

n; consultation of a council मसलत *f*, खलबत *n*; privy c. मंत्रिसभा *f*. -LOR सभासद, 'कैन्सलर'.

COUNSEL (*consilium*) consultation मसलत *f*, विचार; prudence शहाणपण *n*, मागला पुढ़ला विचार; advice बुद्धिवाद, उपदेश, सल्ला *f*; design हेतु, संकल्प; one who gives counsel मंत्री, मलसत देणारा; in legal matters वकील; खटला चालविणारी वकील-मंडळी *f*; to keep c. मसलत बेत इ० गुप्त ठेवणे, भेद करूँ नदेणे.—v. मसलत देणे, बुद्धिवाद सांगणे. -ER मसलत देणारा;—of a king अमात्य, मंत्री; one of the members of a council सभासद, 'कैन्सिलदार'; वकील.

COUNT *v.* (*computare*, to reckon) मोजणे, गणणे; beads जपणे; esteem मानणे, लेखणे, जमेस धरणे.—i. जमणे, वाढणे, लेखलाजाणे: every additional one counts; on, upon, rely अवलंबणे, भिस्त असणे.—n. मोजणी *f*, मोजदाद *f*; हिशेब, गणती *f*; Law, charge in an indictment अभियोग. -ABLE *a.* गणायजोगा, गणनीय. -ER, substitute for money used in counting नरद *f*, बोंद *n*; shop-table दुकानदाराचा चौरंग. -ING-HOUSE-ROOM व्यापाऱ्याचे कागद पत्र, चोपड्या वैगेरे ठेवण्याचे घर *n*. -खोली *f*, हिसाबखाना Hind. -LESS *a.* अगणीत, वेसुमार.

COUNT *F.* एक बडे लोकांत पदवी आहे. -ESS कौटाची पल्ली *f*.—COUNTY प्रांत, पेटा, महाल, इ० देशविभाग.

COUNTENANCE (-*tenere*, to hold) expression of the face चेहरा, मुद्रा *f*, तोँडवळा; the face तोँड *n*, मुख *n*; aid आश्रय, मदत *f*, good-will कृपादृष्टि *f*, मेहर *f*, नजर *f*, प्रसाद; in c. कृपेत; to put out of c. मुख्यं बन क.; to be out of c. शरमिदा होणे, तोँड उतरणे; to keep the c. प्रसन्नमुख असणे राहणे.—v. कृपादृष्टि ठेवणे, पाठ राखणे.

COUNTER *ad.* (*contra*) contrary उलटा, विरुद्ध. -ACT *v.* उलटा उपाय चालविणे, खंडणे, मोडणे, नष्ट क. -ACTION प्रतिक्रिया *f*, प्रतिकार्य *n*. -BALANCE *v.* तोलणे, तोलून धरणे, समभार असणे. -CHANGE *v.* अदलाबदल क., देणे आणि घेणे.—n. अदलाबदल *f*, मोबदला, विनियम. -CHARM उलट मंत्र, प्रतियोग. -EVIDENCE उलट साक्ष *f*, विपरीत साक्ष *f*. -FEIT *v.* (-*facere*, to make) imitate नकल क., अनुकरण क.; forge बनावट -खोटा *k.* (coins, notes).—a. बनाऊ, नकली; खोटा, कूत्रिमी. —n. नकली पदार्थ; a cheat ठक, तात्या; counterpart प्रतिमा *f*, प्रतिरूप *n*. -MAND *v.* (-*mandare*, to command) पहिला हुक्म रह क., उलट हुक्म देणे.—n. उलट हुक्म; a written c. मानचिठी *f*. -MARCH (-*march*) परत कूच *n*; [Mil. change of the wings or face of a battalion, so as to bring the right to the left, or the front into the rear]. -MARK, mark or token added to those already existing, in order to afford security or proof प्रतिचिन्ह *n* लक्षण *n*. -MURE *F.* पडभित *f*, पडकोठ. -PANE *F.* पलंगपोश. -PART प्रतिरूप *n*, प्रतिमा *f*; duplicate दुसरी प्रत *f*, नकल *f*. -POISE, See COUNTERBALANCE. -POISON विषाचा उतारा, प्रतिविष *n*. -SIGN *v.* sign that which has been already signed by a superior मखलाशी रुजू क. -TURN खेळाचा भर. -WEIGHT अमंड *n*, घडा. -WORK *v.* प्रतिक्रिया क.

COUNTRY *F.* tract of land देश, पदेश;—as opposed to a city खेडेपाडे *n*, ग्राम; one's native soil स्वदेश, जन्मभूमि *f*, देश; populace, *pl* लोक, प्रजा *f*, देश.—a. rural खेडगांवचा, ग्राम्य; rude गांवढळ, आडमूठ; स्वदेशाचा (language). -MAN देशभाऊ, स्वदेशीय; खेडगांवचा माणूस, गांवढेकरी; देशचा माणूस: what c., I pray?

COUNTY, See under COUNT.

COUP DE MAIN (*F.*) छापा.—COUP DE SOLEIL उन्हाचा चटका, झळ *f.*

COUPLE (*F.*) pair जोडा, जोडी *f*, युगम *n*; married pair दंपत्य *n*, स्वीपुरुषे *n*, जोडा.—*v.* जोडणे; जोडा जोडणे, लम्ब लावणे.—COUPLET दोहरा, वैत *f.*

COURAGE (*cor*, heart) quality of mind which enables one to encounter danger and difficulties with firmness, or without fear or depression धैर्य *n*, अवसान *n*, हिमत *f.* -OUS *a.* धैर्यवान, छातीचा दार, शूर.

COURIER (*currere*, to run) जासूद, हलकारा, वार्ताहर.—COURSE (*do.*) progress चाल *f*, गति *f*, प्रवृत्ति *f*; way मार्ग, धाव *f*: race-c.; direction रोख, शिस्त *f*, धोरण *n*: c. of a ship; orderly progress अनुक्रम, पर्याय : day and night shall hold their c.; method of procedure ओळ *f*, वळण *n*, मार्ग;—in points of business धारा, शिरस्ता: obedience is your safest c.; series of motions or acts arranged in order; क्रम, परिणाठ: a c. of reading; method of life आचार, रहाटी *f*: their c. is evil; number of dishes set on a table at once एकाच वेळी पात्रावर वाढलेली अचाची पर *f*; menses रज *n*, क्रृत, विटाळ;—of medicines मंडल *n*; to turn to an evil c. पगडी फिरविणे; enter on a right c. वाटेवर येणे, रहणीस लागणे; c. through ages without beginning अनादी परंपरा *f*; c. of events or Nature दैवगति *f*, गति *f*; of c., as a matter of c. सहज, अवश्य, अलबत; of due c. संप्रदायशुद्ध; to mark out a c. रेघ ओढून देणे; to come in the c. of (conversation &c.) ओघाने येणे; to take another c. रान बदलणे-सोडणे.—*v.* run over वरून धावणे; chase पाठीस लागणे, पारथ क.; cause to run धावविणे, पळविणे: to see the stag coursed with greyhounds.

—*i.* धावणे, दौडणे. -ER धावणारा; पारध करणारा; racer शर्यती घोडा.

COURT *F.* yard अंगण *n*, चौक; palace राजगृह *n*, राजवाडा; retinue of a sovereign दर्बार *n*, राजमंडळ *n*, जिलीब *f*; appointed assembling of the retinue of a sovereign राजसभा *f*, राजदर्बार *n*; to hold a c. दर्बार भरणे; civility सम्भपणा, शिष्टाई *f*; Law, place where justice is administered अदालतीची जागा *f*, न्यायागार *n*, 'कोर्ट' *n*, 'कोर्ट' *n*; a judge or judges sitting for the hearing or trial of causes न्यायाधीश, न्यायाधीशमंडळी *f*, 'कोर्ट' *n*; tribunal established for the administration of justice अदालत *f*, कवेरी *f*, न्यायसभा *f*, 'कोर्ट' *n*; criminal c. फौजदारी अदालत *f*; civil c. दिवाणी अ० *f*; session of a judicial assembly कोर्टाचे कोर्ट बसणे *n*, न्यायाधीशाची बैठक *f*; any jurisdiction, civil, military, or ecclesiastical मुल्की, लळकरी अथवा धर्म संबंधी अमल.—*v.* आर्जव क., जिजी क.; woo लग्नासाठीं स्वीची आराधना-आर्जव क.; solicit अर्ज-विनंती क., विनवणे; seek शोधणे; to c. a quarrel कज्जा विकत घेणे. -CRAFT दर्बारी कावा. -DAY कोर्ट भरण्याचा दिवस. -LY *a.* दर्बारी; शिष्ट, श्रीमंती; आर्जवी.—ad. दर्बारी डोलानें, आर्जवानें. -SHIP प्रार्थना *f*, आराधना *f*; लग्नासाठीं स्वीचे आर्जव क. *n*. -MARTIAL लळकरी अदालत *f*, सैनिकसभा *f*, 'कोर्ट मार्शल' *n*. -YARD अंगण *n*. — COURTEOUS *a.* गृहस्थगिरीचा, माणूसकीचा, सम्य. -NESS मुजनता *f*, भलमाणसाई *f*, भीड *f*. — COURTESY सम्भपणाची रीत *f*, भीड *f*, मुरवत *f*; favor as distinguished from right मेहेर *f*, मेहेरवानी *f*; act of civility आदरउपचाराची क्रिया *f*; pl आदरउपचार.—COUETIER दरबारांत जाणारा येणारा मनुष्य, दरबारी मनुष्य; याचक, मागणारा; आर्जवी.—COURTESAN कसबीण *f*, वेश्या *f*.

Cousin (*F.*) child of an uncle चुलत भावंड *n* -भाऊ -बहिण *f*;—of an aunt मामेभाऊ -बहिण; c.-german सखा चुलतभाऊ -बहीण *f*, सखा मावसभाऊ -बहीण *f*.

Cove* आडवळणी खाडी *f*.

Covenant (See **Convene**) stipulation करार, संकेत, बोली *f*; writing containing terms of agreement करारपत्र *n*, करारनामा; *Theol.* promises of God as revealed in the Scriptures, conditioned on certain terms on the part of man, as obedience, repentance, faith, &c. (Gen. xvii. 7) देवानें मनुष्यासीं केलेला करार; *Law*, a form of action for the violation of a promise or contract under seal करार मोडल्या बदलचा खटला.—*v. i.* करारक, करारानें बांधून घेणे (Luke xxii. 5).—*t.* करार करून देणे, कुलातीवर देणे -देऊ के. -ED कराराचा, करारी. -ER करार, करणारा.

Cover *v.* (-operire) overspread झांकणे, आच्छादणे, व्यापणे; brood पाखर धालणे अंडीं उबविणे: conceal लपविणे, झांकणे; protect आश्रय देणे, रक्षणक.; be sufficient for पुरणे, बराबर होणे; receipts that do not c. expenses; put on the usual head-dress धालणे (टोपी, पागोटे);—as a veil पदर तुरखा घेणे; copulate with; said of the male स्त्रीसंग क. जडणे; as used of beasts जुगणे लागणे, चढणे [up, with].—*n.* envelope आच्छादन *n*, आवरण *n*; lid झांकण *n*, ढांण *n*; under the c. of न्या आड; screen पडदा, अंतर्धान *n*; protection आश्रय, आसरा, अडोसा; woods, underbrush, &c. which shelter and conceal game पारधीचीं सावजे लपण्याची झाडी *f*; to beat a c. रान हांकणे; a table-cloth, and the other table furniture, esp. the table furniture for the use of one person at a meal पात्र *n*, पान *n*: a dinner of ten covers दाहा पात्रांचा स्थिरपाक *n* [for]. -ED आ-

च्छादित, आकीर्ण, in comp. मेघाकीर्ण. -ING झांकणे *n*, झांकण *n*; पांघरूण *n*, प्रावर्ण *n*. -LET पलगपोस.—COVERT दडण *n*, आश्रा, आडोसा.—*a.* झांकलेला; गुप; आश्रयाचा, आश्रा मिळालेला, रक्षित; disguised उपरोधाचा, उपरोधी; *Law*, under cover, as a married woman, who is considered as being under the protection and control of her husband नवव्याच्या स्वाधीन, भर्तृधीन (स्त्री).—COVERTURE दडण *n*, लिपण *n*, आश्रा; भर्तृधीनता *f*.

Covet *v.* (-cupere, to desire) wish for with eagerness लोभ -वांछा -अति इच्छा धरणे;—used in a good sense (1 Cor. xii. 31); lust after लोभ -लालूच धरणे (Ex. xx. 17).—*i.* लोभ -लालूच लागणे -असणे [after].-OUS *a.* अति इच्छा धरणारा; लोभी, धनलोभी. -NESS लोभ, ललसा; धनलोभ, धनाशा *f*.

Covey *F.* पक्षांचा कळ्य, झुंड *f*.

Cow* (*Skr. go*) गाय *f*, गौ *f*. -DUNG शेण *n*, गोमय *n*. -HAGE कुयरी *f*; disting. into खाज गोडी कुयरी *f*. -HERD गुराखी, गोपाल. -HOUSE गोठा. -LEECH गायीचा वैद्य. -POX गोस्तनशितला *f*, काढलेल्या देवी *f*.

Cow *v. Svt.* भेडाविणे, दबकाविणे, दटाविणे. -ARD *a.* भितरा, भ्याड. -ARDICE भितरेपणा, नामर्दी *f*.

Cower *v. W.* मेटू बसणे -मोडणे, डगणे, दवणे.

Cowl* monk's hood सन्याशाची टोपी *f*; एक पकारचे पाण्याचे भाडे आहे, डोल?

Cowby *Hind.* कवडी *f*.

Coxcomb (corrup. of cock's comb) अकडबाज, नखरबाज.

Coy *a.* (*quietus*, quiet) लाजाळू, मुरका मारणारा;—a female तोंडमुरडी.—*v.* मुरके मारणे; stroke गेंजारणे, कुरवाळणे.

Cozen *v. Ger.* फसविणे, ठकविणे.

Crab* a shellfish खेंकडा; peevish person तिरसट मनुष्य; a sign of the zodiac कर्क-

रास *f.* -BED *a.* खट्याळ, तिरसट; hard खचरट, किचर (writing).

CRACK *v. F.* burst into chinks मेगपाड़णे, चिरणे; make crazy बेड भरविणे, बेडविणे, snap कडकावणे, तडतडवणे (a whip);—with the fingers चुटकी वाजवणे; utter smartly and sententiously पटपट बोलणे.—*i.* मेगलणे, तडकणे, कडाडणे: clouds *c.*;—a coin नादवणे; बिघडणे, भंग होणे, बुडणे (credit).—*n.* फूट *f.*, फट *f.*, तडा; तडाखा, कडाखा: c. of a falling house;—of a whip फटकारा, तटकारा; tone of voice when changed at puberty गज्जा फुटणे *n.*, फुटका गजा; बेड *n.*; crazy person बेडा मनुष्य: a lively boy फटकडा. -ED पिचका, पिंजका, भेगललेला; फुटका, बालफूट (coins &c.) -ER बढाईखोर;—of gunpowder फटाका, फटकडा; [a hard biscuit].—CRACKLE *v.* तडतडणे, चरचरणे;—as stiff paper फडफडणे, खडखडणे; substances under eating कुडकुडणे.

CRADLE * movable bed for infants पाळणा, पालख; [place in which anything is nurtured in the earlier period of its existence]; infancy लेंकूरपण *n.*; c. suspended from a stand धोडपाळणा; case for a broken bone भाल्मी *f.*.—*v.* पाळण्यात निजविणे हालविणे; nurse in infancy बाळपणात प्रतिपाळ क.

CRAFT* art कला *f.*, कसब *n.*; trade धंदा, कसब *n.*; cunning कावा, कपट *n.*, मतलब; vessel of any kind गलबत *n.* -LY *ad.* कावेबाजीने, धूत्तर्दीने.—CRAFTY *a.* कौशल्याचा, कारिगरीचा; कावेबाज, कपटी, धूर्त—CRAFTSMAN कारिगर, शिळ्पी.

CRAG *W.* point of a rock सुळका, शृंग *n.*; rough broken rock खडपा. -GED, -GY *a.* खडप्यांचा, सुळक्याचा, उंचसखल.

CRAM* *v.* stuff टांसून-दडपून भरणे, चेलणे, चिणणे; fill with food beyond satiety दपटून

-रगडून चारणे खाऊधालणे, ठासणे: children would be freer from diseases if they were not crammed so much by fond mothers.—*i.* [down] दपटून तकटून रगडून जेवणे-खाणे; [make preparation for an examination by a hasty review of studies].

CRAMP *D.* restriction अवरोध, अटक *f.*: a narrow fortune is a c. to a great mind; cramp-iron पट्टी *f.*, आंकड्याची कांब *f.*; spasmotic contraction of the muscles बळ, पेटका, वांब.—*v.* hold tightly pressed together बटू आवळून दाबून धरणे; आकळणे, आवरणे; पट्टीने वांधणे; अखुडणे, (हातापायांचा) खोडामोडा क.

CRANE* करकोंच पक्षी, सारस; descent of a flock of cranes करकोंच धाड *f.*.—*D.* machine for raising heavy goods यारी *f.*; [bent pipe for drawing liquors out of a cask].

CRANIUM (*L.*) करोटी *f.*, कपाळ *n.*.—CRANIOLOGY, science which investigates the structure and use of skulls in various animals, part. as determining or exhibiting their specific character and intellectual powers कपालसामुद्रिक *n.*

CRANK* *a.* liable to be overset, as a ship कलथा, कलंडा; brisk हुशार, चपल.

CRAPE *F.* शोकसूचक वस्त्र *n.*

CRASH *v. i. F.* कडाडणे, घडाडणे.—*n.* कडक-डाट, घडघडाट; with a c. धाडकन, खाडकन;—as of many musical instruments कडाखा, घडाखा.

CRATCH *F.* गव्हाण *f.*, गाताडी *f.*; c.-cradle बोटांचा पाळणा.

CRATE (*crates*) काटक्यांची टोपली *f.*, सांकाटा.

CRATER (*L.*) ज्वलत्यर्वताचे तोंड *n.*, ज्वालामुखी *f.*

CRAUNCH *v. D.* कडकडा चावणे-खाणे.

CRAVAT (*F.*) गळेवंद, कंठवस्त्र *n.*

CRAVE* *v.* entreat मार्गणे, विनवर्णे, प्रार्थना -याचना क.; long for वांच्छणे, आशा लागणे, इच्छणे; [of, for, from].—CRAVINGNESS तृष्णा *f.*, ओतेक्षुधा *f.*, खवखव *f.*

CRAW *D.* पाखराच्या गळ्यांतली पिशवी *f.*, चु-
नाळ, गचूर. -FISH *F.* शेवंडी *f?* झिंगा.

CRAWL *v.* *D.* creep रांगणे, सरपटणे; ad-
vance in a feeble, slow, or awkward
manner रडतखडत लंघत चालणे फिरणे; ad-
vance slowly and slyly लूपून छपून चो-
रून जाणे चालणे [along]. -ER रांगणारा, उरो-
गामी; reptile सरपटत चालणारा जीव.

CRAZE *v.* *F.* break into pieces फोडणे, तुकडे
क; impair बिघडणे; render insane वेड
भरविणे, चढ लावणे [with, by].—CRAZY
a. जबर, जीर्ण (constitution); वेडगळ, वि-
क्षिप्त.

CREAK* *v. i.* करकरणे, करकर वाजणे.—*t.* क-
र्कश स्वर क.

CREAM (*cremor*, thick juice) oily part of
milk साई *f.*, मलई *f.*; best part of any
thing सत्वांश, सार *n.* -FACED *a.* पांढराफ-
टफटीत, निस्तेज, पिकूट.—CREAMY *a.* मलई
सारखा; मलईने भरलेला.

CREASE *Ger.* मोड *f.*, दुमट *f.*—*v.* मोडणे, दु-
मटणे.

CREATE *v.* (*creare*) form out of nothing
शून्यापासून क., उत्पन्न निर्माण क.: in the
beginning God created the heaven and
the earth (Gen. i. 1); produce बनावणे,
उत्पन्न क.: your eye would c. soldiers;
make करणे, योजणे, नेमणे: I c. you com-
panions to our person.—CREATED सृष्टी-
निर्मित.—CREATION उत्पन्न क. *n.*, उत्पत्ति *f.*; act
of bringing the universe into existence
सृष्टयुत्पत्ति *f.*; formation घटना *f.*, रचना *f.*
appointment योजना *f.*, स्थापना *f.*; that
which is created उत्पन्न *n.*, भूत *n.*, सृष्टपदार्थ;

the universe सृष्टि *f.*, विश्व *n.*—CREATIVE
a. जनक, उत्पादक.—CREATOR उत्पन्नकर्ता, सृष्टी;
the Supreme Being परमेश्वर.—CREATURE,
any thing created सृष्टवस्तु *f.*; any being
created with life प्राणी, जीव; a man म-
नुष्य; servile dependant आश्रित, उपजीवी,
पदरचा माणूस.

CREED (*credere*, to believe) definite sum-
mary of what is believed श्रद्धेयविषय-
माला *f.*; summary of Christian belief
विस्तीर्ण धर्माचे सार *n.*—CREDENCE, belief
विश्वास, भरंवसा; that which gives a claim
to credit दस्तऐवज.—CREDENDA *pl* (*L.*)
विश्वासविषय, श्रद्धाविषय. — CREDENTIAL
दाखला; *pl* सनद *f.*, कागद, दस्तऐवज.—
CREDIBLE *a.* खरा मानायाजोगा, विश्वसनीय.—
CREDIBILITY खरेपणा, प्रामाण्य *n.*, सत्यता
f.—CREDIT, reliance of the mind
in the truth of something said वि-
श्वास, श्रद्धा *f.*; reputation derived from
the confidence of others यश *n.*, अबू, इजत
f.; mercantile c. साख *f.*, पत *f.*; authority
प्रमाण *n.*; influence वजन *n.*, भारदस्ती *f.*
—as opposed to debit घेणे *n.*, जमा *f.*; bad
c. नापत *f.*; testimony of c. खातर *f.*, निशा
f.; to grow in c. पतीस चढणे; to lose
one's c. पत बुडणे, पतीवर पाणी पडणे; loss
of c. पतघाण *f.*; on c. उधार; letter of c.
भलावण *f.*—*v.* विश्वासाणे, खरा मानणे; जमे-
स धरणे, जमेकडे मांडणे; उधार देणे-घेणे; च्या
नावे जमा क. —ABLE *a.* अबूना, प्रतिष्ठेचा, सं-
भावित. —ABLY *ad.* अबूने, नवि राखून, पतीने.
—OR घेणकरी, घेणदार, धनका.—CREDULITY,
disposition to believe in slight evidence
भोक्लेपणा, कानपिसे *n.*—CREDULOUS *a.* काना-
चा हलका, भोक्ला.

CREEK* small bay खाडी *f.*; brook ओहळ,
ओटा; winding वांकण *n.*

CREEP* *v.i.* See CRAWL; fawn हांजी हांजी क.; grow, as a vine ताणा वाढ़ों, बेल चढ़ों.—*EE* रांगणारा; बेल, ताणा; any creeping thing सर्पटत जाणारा जीव, किडा, कृमि इ०.

CREMATION (*cremare*, to burn) जाळों *n*, दहन *n*; burning of the dead प्रेतदहन *n*.

CREPITATE *v. i.* (*crepitare*) तडतडों, फटफटों.

CREPUSCULE (*creper*, dusky)—the morning c. चांचपड चांचपड *n*, उस्तें *n*.—CREPUSCULAR,

CREPUSCULOUS *a.* झुंजुकमुंजुकचा.

CRESCENT *a.* (*crescere*; to increase) वाढता, वृद्धमान (horns).—*n.* वाढता चंद्र, द्वितीयेचा चंद्र; अर्धचंद्राकृते ध्वजविन्ह *n* (तुर्की सरकारच्या झंड्यावर असतें); तुर्की लोकांचा झंडा.

CRESS* आहाळीव *n*, हळीम.

CREST* tuft, or other natural ornament, growing on an animal's head कलंगी *f*, शेंडी *f*, तुरा;—of a mountain माथा, शृंग *n*, शिखर *n*; foamy, feather-like top of a wave लाटेचा फेसाज व पिसाऱ्या सारखा शिरोभाग; plume of feathers, or other decoration worn on a helmet टोपाचा तुरा; spirited bearing तोरा, दिमाख, अभिमान; c.-fallen रग मोडलेला, भमदर्प; to let fall one's c. मान खालीं घालों.

CRETACEOUS *a.* (*creta*, chalk) खडूचा.

CREVICE (*crepare*, to burst) मेग *f*, फट *f*, चौर *f*, सांघ *f*.

CREW* throng समाज, समुदाय, टोळी *f*; ship's company नावाडी लोक *pl*, नाविक गण, खलाशी लोक *pl*;—of knaves and scamps चंडाळचौकडी *f*.

CRIB* rack of a stable (गुरांस दाणा घालायचा) कोटिंबा;—for fodder गव्हाण *f*; stall for cattle गोथवड *f*, गोठा; cottage खोपट *n*; small enclosed bedstead for a child मुलांचा पलंग; lock-up house कोंडवाडी *f*,

कोंडी *f*; [literal translation of classic authors].—*v.* कोंडों; cage पिंजऱ्यांत कोंडों.

CRICK* spasmodic and acutely painful affection of some part of the body ताठा, अवटळा; to have a crick in the neck, &c. अवटळों, ताठों.

CRICKET *D.* रातकिडा, रात *f*.—* चेंडू दांडूचा खेळ.

CRIER, See under CRY.

CRIME (*crimen*) any violation of law, either divine or human अपराध, अन्याय; gross offence महापातक *n*, मोठा अपराध; capital c. मरणदंडक अपराध.—CRIMINAL *a.* अपराधी, अन्यायी involving a crime अपराधाचा, सदोष (act); relating to crime अपराध संबंधी, फौजदारी (process); c. conversation व्यभिचार.—*n.* अपराधी गुन्हेगार मनृष्य -ITY अपराधीपणा, गुन्हेगारी *f*, सदोषत्व *n*.—CRIMINATE *v.* charge with a crime दोष आणें, दोषारोप क.; convict of crime अन्यायी ठरविं. —CRIMINATION दोषारोपण *n*, अभियोग.

CRIMPLE *v.i. D.* बेटाळों, कुरळ क., चुणी -निरी घालों.

CRIMSON (*Skr. krimija*, produced by a worm) किरमिजी-गुलबासी-आबाशाई रंग.—*a.* किरमिजी रंगाचा.—*v.* किरमिजी रंग देणे.

CRINGE *n. Icel.* हांजी हांजी क. -द्यणों, थुंकी झेलों [to].

CRIPPLE *v.D.* लंगडा, पांगळा, लुला.—*v.* लंगडा लुला क.; deprive of strength, activity, or capability for service or use बलहीन-जाया क., निकामी-निरुपयोगी क.

CRISIS (*L.*) turning-point अणीवाणीची सोक्षमोक्षाची वेळ *f*, बाणी *f*, हारजिताचा समय;—of a disease रोगी मरेल किंवा जगेल असी रोगाची परिणामसूचक अवस्था *f*.

CRISP *a.* (*crispus*) curled कुरल ; brittle कडकडीत, कुडकडीत; brown and c. खरपूस.
—*v.* See CURL *v.*

CRITERION (*Gr.*) standard of judging परिमाण, प्रमाण *n* [of]. — CRITIC, judge of merits in literature or arts गुणदोषपरीक्षक, पारखी, गुणगुणज ; one who finds fault दोषदृष्टा; art of criticism गुणदोषपरीक्षा करण्याची विद्या *f.* -AL *a.* गुणगुणपरीक्षक, दोषादोषविवेचक ; exact सुती, रेखलेला, शुद्ध ; captious दोष छिद्रदर्शी ; relating to a crisis अणीबाणीच्या वेळेचा, निवाढ्याच्या वेळेचा ; characterized by thoroughness and a reference to principles, as becomes a critic गुणदोषांच्या विचारास अनुसरणारा.—CRITICISE *v.* गुणदोष काढणे-पाहणे (an author, conduct). — CRITICISM गुणदोषशरीका *f.*, गुणवत्तुविवेचन.—*n.* —CRITIQUE गुणदोषपरीक्षा *f.*

CROAK *v.i.* (*crocire*, croak as a raven) कावळ्या प्रमाणे ओरडणे, करकर क.;—as a frog डरांव डरांव क.; grumble कुरकुर क., गान्हाणे सांगणे, रडगणे गाणे.—*n.* डरावणी *f.*, डरांव डरांव; कुरकुर *f.* -ER अभद्रसूचक भाषण करणारा, अवसानघातकी, काळजिभ्या.

CROCKERY* मातोचीं भांडीं *n pl.*, गाडगीं मडकीं *n pl.*

CROCODILE (*crocodilus*) सुसर *f.*; [a fallacious dilemma, supposed to have been used by a crocodile]. — *a.* सुसरीचा ; *c.* tears कोरडे रडे *n*, वांशेच्या तिढका *f pl.*

CROFT* वाडी *f.*, वाडगे *n.*

CRONE* थेरडी द्यातारी *f.*—CRONY सलगी संबंधी, जिवलग मित्र.

CROOK *D.* bend बांक, वळण *n*; trick डाव-येच *pl.*, युक्ति *f.*; instrument bent at the end आंकडी *f.*, शोकाटी *f.*—*v.* बांक देणे, वळवणे; pervert विघडविणे, कुमार्गीत आणणे.

-ED *a.* वांकडा, बक्र ; कुटिल, वांकडा ; *c.* -back कुबडा *n.* -NESS वांकडेपणा, वक्रता *f.*, कौटिल्य *n*; deformity of body अंगवैरूप्य *n*; a person or thing of great *c.* अष्टवक.

CROP* craw गचूर, चुनाळ ; top शेंडा ;—of a plant बोखा ; harvest पीक *n*; blasted c. सुरक्षे *n*, मैयत *n*; failure of c. नापीक *n*; inspection of blasted c. मैयत पाहणी *f*; good c. सुपीक *n*; share in a c. of the landholder धनीवांटा, शेतवांटा ; share of the lessor थल *n*; spring or vernal c. रवी *f*; autumnal c. खरीप *n*; division of a c. in shares बटवडा ; division of the c. between the cultivator and the landlord बटाई *f*; inspector of crops पाहणी कारकून.—*v.* खुडणे, शेंडा कातरणे-तोडणे-छाटणे. -EAR मुढे कानाचा (घोडा-मनुष्य इ०).

CROSS (*crux*) a gibbet consisting of two pieces of timber placed across each other either in the form of a T or of an X; it was anciently used in the execution of criminals 'कूस', वधस्तंभ, खांब; St. Andrew's c. कैची *f*; theological and religious import of the death of Christ ख्रीस्ताच्या मरणाचा अभिप्राय -अर्थ, ख्रीस्ताचा खांब, शुभवर्त्तमान *n*; symbol of Christ's death ख्रीस्ताच्या मरणाची खूण *f*; Christian religion ख्रीस्ती धर्म; piece of money stamped with the figure of a cross कुसाच्या शिवयाचे नाणे *n*; affliction regarded as a test of virtue सद्गुणाची कसोटी -परीक्षा *f*, दुःख *n*; opposition विघ्न *n*, नड *f*; ornament in the form of a cross कुसाच्या आकृतीचे भूषण *n*; cross-like mark used instead of a signature by those who are unable to write कुसाची निशाणी *f*; *c.* and pile छाप आणि तराजू या सारिखा एक खेळ आहे; to take up the c. संकर्ते व दुःखें धिराने सोसणे.—*a.* oblique आडवा; adverse आडवा, प्रतिकूल, विपरीत (fortune); ill-humored तिरसट, खिसखिशा,

खट्याळ ; interchanged साट्यालेट्याचा (marriage).—*prep.* आडवा.—१.आडवा ठेवणे लावणे क. (the arms, swords) ; draw something, as a line, across आडवी रेष फोडणे ; pass over ओलाडणे ; thwart मोडा घालणे, हरकत क.; debar आड येणे, वारणे ; make the sign of the cross upon वर कुसाची खूण क.; erase खोडणे, छेकणे [out, off, over] ; mix the breed of ताण्याची -अबलादीची मिसळ क., भिन्न जातीच्या पशूंची संतति वाढविणे.—*i.* आडवा पडणे राहणे ; ओलाडणे, वरून जाणे. —*ACTION* उलट फिर्याद *f* -दावा. -*BIRTH* प्रसूतकाली लेंकरू आडवे येणे, ज्ञा० डोक्याशिवाय शरिराचा कोणताही भाग पुढे येणे *n.* -*BITE* फसवण *f*. -*EXAMINE v. Law*, उलट सवाल क., प्रतिप्रश्न क. -*GRAINED a.* आडव्या शिरांचा -दोरांचा, विलोम, प्रतिलोम (timber, &c.); तिरसठ, अडफांया. -*LEGGED a.* अटी -आसनमांडी घालून वसलेला. -*PURPOSES*, to be at एकानें म्हणावे एक दुसऱ्यानें म्हणावे बेक. -*QUESTION* उलटपालट विचारणे, घोळणे, कसणे. -*ROAD* आडवा रस्ता, आडवी वाट *f*; obscure road intersecting or avoiding the main road आडवाट *f*; the alphabet, so named because a cross was formerly placed at the beginning मूळ अक्षरे *n pl*, श्रीगणेशा, ओनामा.

CROTCHET *F.* fork बेचके, दुबेळके *n*; whim छंद, लहर *f*.

CROTON TIGLIUM (*Gr. croton*, a tick) जमाल-गोटा ; c. oil जेपाळाचे तेल *n*.

CROUCH *v. i. Ger.* lie close to the ground, as an animal दबा धरून बसणे ; cringe आर्जव क., हांजी हांजी क. [down].

CROUP *F.* buttock of a horse घोड्याचे दुंगण *n*, चौक.—* नरड्यांत आग होण्याचा एक रोग आहे, हा बहुतकरून तरुणांस होतो, घास-सर्प. -*IER* [he who watches the cards

and collects the money at a gaming-table ; one who at a public dinner party, sits at the lower end of the table as assistant chairman].

CROW * the bird कावळा; voice of the cock कोंबड्याचा शब्द, आरवणी *f*; iron lever संबळ *f*; mesentery of a beast जनावराच्या अंतङ्गाची पिशवी *f*, आंत्रपेशी *f*.—*v. i.* आरवणे, बांग देणे ; shout in exultation or defiance कुले थोपणे, टिरी पिटणे.—CROW'S-FOOT ज्ञातारपणी डोक्याखालीं ज्या सुरक्ष्या जमतात त्या *f pl*.

CROWD * *v. press together* दाटी -चेपाचेपक : fill to excess गच्च भरणे, चेलणे ; press by solicitation आग्रह क.—*i.* खेटणे, दाटी क. : a man *crowds* into a room ; swarm घोळका जमणे, गर्दी क. : the whole company crowded about the fire.—*n.* दाटी *f*, गर्दी *f*, रगडा ;—of persons घोळका, मेळा : rabble अडाण जात *f*, तेलीतांबोळी *pl*. -*ED* गच्च, घणदाट, चिकोर.

CROWN (*corona*) ornament encircling the head, esp. as a badge of dignity or power मुगुट, किरीट ; object sought for as a reward बक्षीस *n*, इनाम *n* (1 Cor. ix. 25) : completion सार्थक *n*, सिद्धि *f*; the sovereign मुगुटधारी, राजा, सरकार *n*; regal power राजसत्ता *f*, राज्य *n*; a silver coin अटीच रूपयांच्या किमतीचे एक नांगे आहे ; summit शिखर *n*, शेंडा, कळस ;—of the head टक्क *n*, टाळ *f*;—of a mountain शिखर *n* [part of a hat above the brim ; the flat circular part at the top of a hat ; a round part shaved clean on the top of the head as a mark of ecclesiastical character or distinction].—*v.* मुगुट घालणे, पट्टाभिषेक क. ; सन्मान बहुमान क. (Ps. viii. 5); शेवटास नेणे, सार्थक क., कळस क. -*ED* मुकुट-धारी, किरीटी. —LAND सरकारी जमीन *f*.—

LAW फौजदारी कायदा.—PRINCE गादीचा वारीस, युवराज.

CRUCIBLE (*crux, cross*) मूस f.—CRUCIFIX ख्रीस्ताची क्रुसावरली मूत्ति f. -ION क्रुसावर देणे n; death upon a cross क्रुसावरचे मरण n; intense suffering अतिवेदना f., प्राणांत यातना f.—CRUCIFORM a. क्रुसाच्या आकाराचा.—CRUCIFY v. क्रुसावर चढवणे देणे मारणे; subdue जिकरणे, दमन क.

CRUDE a. (*crudis*, bloody) in its natural state मूळचा, प्राकृतिक, कच्चा; not cooked न शिजलेला, अपक, कच्चा; raw हिरवा, कच्चा; unripe कच्चा, अपक; unformed न घडलेला, कच्चा; undigested न बिरलेला, अजीर्ण; unfinished अपूर्ण, कच्चा; without culture or profundity अशिक्षित, वरवरचा (reasoner).—CRUDITY कच्चेपणा, अपकत्व n; आम f, आंव f, कुपथ्य n.

CRUEL a. (do.) disposed to give pain to others क्रूर, निर्दय, निष्ठुर; causing pain दुःखदायक कारक. -TY निर्दयपणा, क्रौर्य n, क्रूरता f; a cruel deed क्रूर कर्म n.

CRUISE v.i. (*crux, cross*) समुद्रावर संचार क., समुद्रपर्यटण क.—CRUISER समुद्रांत संचार करणारा मनुष्य अथवा गलबत n.

CRUMB* चूर, तुकडा;—of bread नितकोर, तुकडा.—v. चुराक, कुसकुरणे.—CRUMBLE v. कुसकुरणे, चुराडा क.—i. चूर होणे; decay रेलणे, झुरणे, नाश पावणे.

CRUPPER, See under CROUP.

CRURAL a. (*crus, leg*) जविचा, जंघे संबंधी, जिहद f H. (artery); जघिसारखा, जंघाकृति.

CRUSADE (*crux, cross*) [a military expedition undertaken by Christian powers in the 11th, 12th, and 13th centuries, for the recovery of the Holy Land from the Mahomedans]; any hostile expedition undertaken from religious motives धर्मयुद्ध n, धर्मार्थ युद्ध n.

CRUSE Ger. लहान पेला किंवा कुपी f.

CRUSH v. (*cruscire*) press and bruise between two hard bodies टेचणे, चुरडणे; squeeze, so as to destroy the natural shape or integrity of the parts of चिरडणे, चेंदामेदा क.; overwhelm by pressure दाबणे, रगडणे; subdue totally चीत क., लोळवणे, जमीनदोस्त क.—i. दबला जाणे, चुराडा होणे.—n. crash कडाखा; violent pressure, as of a crowd रगडा, घरण n.

CRUST (*crusta*) hard, external coat of any thing खपला, खवठा, पोषडा; outer hard part of bread तळका, पापुदा; rocky exterior of the earth भूमीचे वरले पाषाणमय अंग n, भूपटल n; shell of certain creatures कवची f.—v. कवचीने खपल्याने झाकणे.—i. खपला धरणे बाजणे. —ACEOUS a. कवचीचा.

CRUTCH * support used by the lame or infirm in walking कुबडी f.

CRY v. i. F. utter a loud voice ओरडणे, पुकारणे; speak, call, or exclaim loudly, vehemently, or earnestly मोठ्याने बोलणे, हाक मारणे अथवा ओरडणे; pray धावा क.; utter a loud sound expressive of pain, grief, or distress आकोशणे, आकांत क., गऱ्या काढून रडणे;—as a child रडणे, केंकणे, टाहो फोडणे;—as an animal gen. ओरडणे;—the elephant किंकळणे;—the crane किचकिचणे; out किंकाळी फोडणे; out against नांवाने बोंब ठोकणे; to धावा क.; [to c. your mercy, to beg your pardon].—t. sound abroad डंका वाजविणे, गाजविणे; make oral and public proclamation of जाहीर प्रसिद्ध क., ओरडून जाहीर क.; up तारीफ क., नांवाचा डंका वाजविणे; down उणे सांगणे, निदणे.—n. आरोळी f, पुकारा; clamor गलबला, गवगवा; आकोश, आकांत; रडे n; importunate supplication मित्रत f, रड f; proclamation,

as by hawkers फेरीवाल्याचें ओरडणे *n.*—
CRIER ओरडणारा; रडणारा; officer who gives public notice by loud proclamation दंवडीपिटणारा, डांगोन्या.—CRYING *a.* जगजा-हीर, बाजारमहशूर, डंका वाजलेला (sin, abuse).

CRYPT (*Gr. kruptein*, to hide) subterranean cave भुंयार *n.*; vault under a church, used for the interment of persons देवबन्ध्या खालीं मेंते पुरायाचें विवर *n.*; subterranean chapel भुंयारांतले देऊळ *n.*; hiding-place लपायाची जागा *f.*, लिकण *n.* -IC *a.* गुप्त, गृह, गृहार्थक. -OGRAPHY गुढलीपि *f.*

CRYSTAL (*crystallum*) regular solid body कांडी *f.*; a kind of glass बिलोर, कांच *f.*, स्फटिक; any thing resembling crystal, as clear water स्फटिका सारखा पदार्थ. —*a.* बिलोरी, स्फटिकमय, स्वच्छ, नितक, स्फटिकप्रभ. -IZE *v. i.* कांडी होणे, स्फटिका कृति होणे.—*t.* कांडी *k.*

CUB ? पिलू *n.*, बचा, पशुशावक (अस्वल, कोळ्हा इ० चे).

CUBE (*cubus*) a regular solid body, with six equal square sides घन; product of number multiplied twice into itself घन; c. root घनमूल *n.*—CUBIC *a.* घन.

CUBEB Ar. कबाबचिनी *f.*, सुगंध मरीच *n.*; c. pepper कंकोल *kk.*

CUBIT (*cubitum*) fore-arm हात (कोपरा पासून मणगटा पर्यंत); a measure हात.

CUCKOLD (*cuculus*, cuckoo) जारिणी स्त्रीचा नवरा, ज्याची बायको जारिणी असते तो पुरुष.

CUCKOO (do.) कोकिला *f.*

CUCUMBER (*cucumis*) कांकडी *f.*, खिरा; acute-angled c. दोडका; field c. तवर्से *n.*

CUD * रवथ करणारीं जनावरें डें खालेले अन पहिल्या कोळ्यातून तोंडांत आणतात तें *n.*, पुनर्थर्व्य आहार; inside of the mouth of a

beast that chews the cud रवथ करणा-या जनावराच्या तोंडाची आंतली बाजू *f.*; to chew the c. रवथ *k.*

CUDDLE *v.i.* W. लगटून चिकटून निजणे, कुर्शांत शिरणे.

CUDGEL *W.* सोटा, टोणपा, गदा *f.*; c. playing सोटेबाजी *f.*, गदायुद्ध *n.*—*v.* सोट्यानेमारणे.

CUE *F.* शेपूट *n.*, पुच्छ *n.*; hint सूचना *f.* [last word of a play-actor's speech, regarded as a hint for the next succeeding player to speak]: be in the c. for -चा स्वर भजणे वाहणे.

CUFF *Sw.* थापटी *f.*, चापटी *f.*—*v.* थापटी मारणे.

CUIRASS *F.* चिलखत *n.*

CUISH *F.* जंघात्राण *n.*, मांडीचे कवच *n.*

CULINARY *a.* (, kitchen) स्वैंपाक्षराचा; relating to the art of cookery स्वैंपाकाचा, पाकक्रियेचा; c. utensil पाकात्र *n.*, स्वैंपाकाचे भाडे *n.*; c. skill पाकनिष्ठता *f.*

CULL *v.* (See COLLECT) निवडणे, वेचणे. -ING refuse वेचा, निवड *f.*

CULMINATE *v. i.* (, top) उंच पदावर येणे, अपपदारूढ होणे; reach the highest point कमाल होणे [in].—CULMINATION कलस, कमाल *f.*

CULPABLE *a.* (, fault) दोष लावायाजोगा, दूषणार्ह; criminal दोषी, सदोष [of].—CULPRIT, person accused of a crime आरोपित; criminal अपराधी, गुह्येगार मनुष्य.

CULTIVATE *v.* (, to till) लागवडीस आणे, राबणकीस आणे, नांगरणे (the soil); cherish बाळगरणे (friendship); foster अनुपालन *k.*; to c. literature विद्यानुसेवन *k.*, विद्या वाढवणे; civilize सुधारणे (a savage);—the faculties मशागत *k.*, कमावणे, घटविणे; raise

by tillage विकवणे, पीक उत्पन्न क.—CULTIVATION लागवड *f.*, शेती *f.*, कृषिकर्म *n.*; कमाई *f.*, मशागत *f.*; सुधारणूक *f.*, संवृद्धि *f.*—CULTIVATOR शेतकरी, कुणवी असामी; a resident *c.* असामी छपरबंद; शिकविणारा; वाढविणारा; a *c.* of good manners अनुसंदेशी; *c.* of learning विद्यानुसेवी.—CULTURE, See CULTIVATION.

CUMBER *v.* (*cumulus*, heap) retard as by a load ओङ्गे -खोडा घालून अडविणे, पायगुताक.; load ओङ्गे घालणे, लादणे; embarrass घोटाळ्यांत पाडणे [with]. -SOME, CUMEROUS *a.* अवघड, कठीण, दुर्भर; बड, भारी.

CUMIN (*cuminum*) जिरे *n.*

CUMULATE, See ACCUMULATE.

CUNEIFORM *a* (*cuneus*, a wedge) पाचरीच्या आकाराचा; [app. to the wedge-shaped or arrow-headed characters of ancient Persian and Assyrian inscriptions].

CUNNING * *a.* skilful शहाणा, चतुर, कुशल; sly कावेबाज, हिकमती, धूर्त; wrought with skill कुशलतेनै केलला, कसवाचा.—*n.* शहाणपण *n.*, चातुर्य *n.*; कावा, धूर्तता *f.* -MAN जाणता, इलमी.

CUP* drinking-vessel वाटी *f.*, पेला, जांब; a cupful वाटीभर पदार्थ, वाटी *f.*, पेला; *pl* पिण्याची मेजबानी *f.*, पेयसमारंभ; portion वाटा, भोग (Matth. xxvi. 39); —of a flower वाटी *f.*, गोड, पुष्पकोष; cupping-glass तुंबडी *f.*, शिंग *n.*; c. and can खेळी-मेळीचे सोबती; to be in one's cups छाकटा होणे, दाळूनै मस्त होणे, आंगांत बाटली येणे.—*v.* तुंबडी रोंबे लावून रक्त काढणे; वाट्या-प्याले पुरवणे; to c. by scarification फास-प्याटाकणे-मारणे.—BEARER प्याला भरूनदेणारा, प्राशनकारी, पाजणारा; प्राचीन काळी राजांच्या घरात हा एक मोठा हुद्दा होता.—BOARD फडताळ *n.* -PING तुंबडी लावणे *n.*, रोंबेकाढणे *n.* -PING-GLASS तुंबडी *f.*, रोंबे *n.* -PER तुंबडी लावणारा.

CUPIDITY (*cupere*, to desire) अतिइच्छा *f.*, लोभ, काम.

CUPOLA (*cupa*, a tub) शुमट, डेरा, कळस.

CUPREOUS *a.* (*cuprum*, copper) तांब्याचा, ताम्रमय.

CUR *Ger.* a worthless dog कुतरडे *n.*; a worthless, snarling fellow कुतन्याच्या स्वभावाचा मनुष्य, गुरुग्या, खिसखिशा.

CURABLE *a.* See under CURE.

CURB *F.* check दडपण *n.*, आवरण *n.*, दाब; part of a bridle लगामाची कडी *f.*; frame or wall round the mouth of a well विहिरीच्या तोंडा भौंवतालचा कठडा किंवा भिंत *f.*; frame set within a well to prevent the earth from caving in विहिरीच्या आतली चौकट *f.*—*v.* दाबांत-धाकांत ठेवणे, आवरणे.

CURD *Scot.* दही *n.*, दधि *n.*—*v.* गोठविणे.—i. विरजणे, गोठणे, -चैं दही होणे.—CURDLE *v.* जमविणे, घट क.

CURE (*cura*, care) care of souls आम्यांची दिम्मत *f.*; curacy उपाध्याची वृत्ति *f.*; remedy उपाय; healing बरा क. *n.*, रोगमोचन *n.*; remedial treatment of disease चिकित्सा *f.*: water -c.—*v.* बरा क., रोगपरिहार क.; उपाय क., दुःखपरिहार क.; preserve, as by drying, salting, &c. वाळवणे, मीठ-घालणे, खारावणे इ० [of].—CURABLE *a.* बरा व्यायाजोगा, उपायसाध्य.—CURATIVE *a.* रोगनिवारक, रोगहारक.—CURELESS *a.* असाध्य, दुरुपचार.—CURATE, one who has the cure of souls उपाध्या, पुरोहित.—CURACY क्युरेटराची उपाध्याची वृत्ति *f.* -अधिकार काम *n.*—CURATOR, one who has the care and superintendence of any thing, as of a museum or collection, or of a university or public office दिम्मतदार, देखरेख करणारा, 'क्युरेटर'; a guardian राखणदार, रक्षक, पालक.

CURIOS *a.* (*do.*) exact बराबर, ठाकठीक, सुती : c. in his dress; wrought with elegance or skill करामतीचा, कारागिरीचा, कलाकुसरीचा (Ex. xxxv. 32); careful or anxious to learn विद्येच्छु, ज्ञानेच्छु; given to search or inquiry शोधक, चौकस, जिज्ञासु [after, of]; singular अपूर्व, विलक्षण, नवलाचा (a tale). —**CURIOSITY** जिज्ञासा *f.*, हौस *f.*, शोधकपणा; ठाकठीकपणा, रेखलेपणा; idle c. उठाठेव *f.*; a c. करामत *f.*, टूम *f.*, बूट.

CURL *v.* *D.* form into ringlets वेटाळे -येंच देणे; twist मुरड घालणे, वळवणे; deck as with curls कुरळांगीं सुशोभित क.; raise in waves तरंग उठविणे: to c. the waves.—*i.* कुरळ होणे, वेटाळी पडणे, वेटाळणे; तरंग उठणे [up].—*n.* कुरळ *n.*, झुलूप *n.*, लाट *f.*, तरंग; flexure वांक, वांकण *n.*; — in the grain of wood तीट, तीड.—**CURLY** *a.* कुरळ.

CURRENT (*from Corinth*) एक जातीचे झाड व त्याचे फळ आहे; एक जातीचे वाढलेले द्राक्ष आहे.

CURRENT *a.* (*currere*, to run) running or moving rapidly धांवता, चालता; now passing चालता, चालू, विद्यमान (month); passing from person to person चालता, प्रसिद्ध, परिपाठातला; generally received रुढीतला, रुढ, ग्राह्य (word); c. coin चलनी नाणे *n.*; c. report जनवर्ती *f.*, लोकप्रचाद; passable चालायाजोग, पटाया सारखा (gold).—*n.* प्रवाह, ओष, धार *f.*: a c. of water, of air; that which moves in a given direction धार *f.*, प्रवाह; general course क्रम, गति *f.*, धारा, प्रवात: c. of time, events, opinion.—**CURRENCY**, circulation गति *f.*, चलन *n.*; general acceptance रुढी *f.*, परिपाठ, प्रचार; current value बाजारभाव-चलन *f.*; money, or paper passing as money नाणे *n.*, हुंडी *f.*, नोट *f.*, इ० चलनी नाणे *n.*.

CURRY *v.* (*corium*, leather) dress leather (कातडे) कमावणे, रापवणे; rub or cleanse the

skin of; — said of a horse खरारा -चाकरी क., खाजवणे : to c. favor आर्जव करून मर्जी संपाटणे.—*n.* *Per.* कठी *f.*, कालवण इ०. —COMB खरारा.

CURSE* *v.* utter a wish of evil against अनिष्ट उच्चारणे; execrate शापदेणे (Ex. xxii. 28); bring great evil upon अरिष्ट आणणे.—*i.* शाप उच्चारणे (Matth. xxvi. 74).—*n.* malediction शाप, अमंगल वचन *n.*; evil solemnly pronounced or invoked upon another शाप; —of one roused (by oppression) into fury तळताट, हपाप; torment कष्ट, क्लेश; cause of great harm अरिष्टास -चे कारण *n.*—**CURSED** शापित, अभिशप.—*a.* शापयोग्य, शापार्ह, शाप्य; अरिष्टकारक.

CURSORY *a.* (*cursor*, runner) वरवरचा, सरासरी, जलदीचा.

CURT *a.* (*curtus*) हस्त, संक्षिप्त (reply).—**CURTAIL** *v.* cut off the end of बोंखा -येंडा कापणे -चाटणे; shorten अखूड कमी उणी क.; abridge संक्षेप क. -DOG लांडा कुत्रा.

CURTAIN *F.* पडदा; wedding c. अंतःपट, अंतरपाट; behind the c. एकांती; to drop the c. कथा अथवा (नाटकात) खेळ समाप्त क.; to draw the c. पडदा पाडणे किंवा उचलणे -वर क.; खेळ इ० आरंभणे किंवा आटोपणे.—**LECTURE** विचाऱ्यांत नव्यास बायकोचा बोध -निषेध -कानउघडणी *f.*

CURTSY, See COURTESY.

CURVE *a.* (*curvus*, bent) वांकडा, वक्र; arched वांकदार, कमानदार.—*n.* वांक; *Geom.* वक्र-रेषा *f.*—**CURVATURE** वांक, वळण *n.*, फेर—**CURVILINEAR** *a.* वक्रेरेखारूप -घटित -निर्मित.—**CURVET**, particular leap of a horse ठिकणे *n.*, चौपायीं उडणे *n.*—*v. i.* ठिकणे, उडी मारणे.—*t.* उडविणे, नाचविणे.

CUSHION *F.* गादी *f.*; small c. गिरदी *f.*

CUSP (*cuspis*, point)—of the moon, &c.
शृंग *n.*, अर्धचंद्रकोन् ; prominence on the molar teeth सुव्या दांतांवरचा उंचवटा.

CUSTARD *F.* दूध, अंडी, आणि साखर यांची रावडी *f.*—APPLE—the tree शिताफळी *f.*;—the fruit शिताफळ *n.*

CUSTODY (*custos*, guard) राखण *f.*, दिम्मत *f.*, रखवाली *f.*; confinement कैद *f.*, बंदी *f.*; preservation रक्षण *n.*, बचाव.

CUSTOM *F.* habitual practice रावता, सराव, अभ्यास ; way of acting चाल *f.*, रीत *f.*; usage शिरस्ता, रिवाज ; habitual buying of goods गिन्हाईकी *f.*; a good run of c. खप, चहा *f.*; Law, long-established practice पूर्वपाठ, जुनी वाहिवाट *f.*; according to c. चाली प्रमाणे, यथापद्धति *f.*; family c. कुलाचार ; general c. बनश्चिरिस्ता ; national c. देशाचार ; popular c. लोकाचार—*F.* tax कर ; *pl* duties imposed on commodities जकात *f.*—ARY दस्तुरमाफक, चालीप्रमाणे, यथासंपदाय. —EB गिन्हाईक.—HOUSE मांडवी *f.*

CUT *v.* (?) separate by an edged instrument कापणे, छेदणे ; hew तोडणे, खांडणे (timber); cut off छाटणे, कापून टाकणे (the hair); form or shape by cutting बेतणे, कापून खोदून आकारास आणणे ; hurt deeply the sensibilities of बेधणे, झोवणे, लागणे : sarcasm cuts to the quick ; intersect परस्पर छेदणे, परिच्छेद क.; castrate खसी क. (a horse); c. and dried अगोदर तयार करून ठेवलेला ; c. glass पैलूदार काच *f.*; c. nail लोखंडाचा पत्रा यंत्राने वळून केलेला खिळा ; to c. a figure नक्शा क.; to c. capers चाळे -चेष्टा क.; to c. down तोडून पाडणे, तोडणे ; लाजविणे, नमविणे ; कापणे, कमी क., छाटणे (expenses) ; off छाटणे ; बेतणे ; बेगळा क., तूटपाडणे ; हरकत क., मोडा घालणे ; out बेतणे, अंकून कापणे ; बंदरांतून गलबत पक-

डून नेणे ; मार्गे टाकणे, कानकापणे ; short मध्येच बंद क., खुंटवणे ; under (दुसऱ्यापेक्षा) कमी किमतीने विकणे : to c. under a competitor in trade ; up काटणे, कापणे, तुकडे कत्तल क.; to be c. up in fight कठून मरणे ; वार धाय क.; खंडन क., हजामत क.: to c. up a book or its author by severe criticism ; to c. the acquaintance of ओळख सोडणे ; to c. the cards काटणे ; to c. to pieces सांकटणे ; to c. the teeth दांतफुटणे-निघणे-येणे.

—i. कापणे : a knife cuts well ; admit of severance कापणे, कापलाजाणे ;—the tooth फुटणे ; interfere, as a horse नेवर लागणे ;—a pack of cards काटणी क., काटणे ; to c. and run पळकाढणे, पैवारा घ्यणे ; to c. across नीट मधून जाणे (a field) ; in, into अटकाव क.; हरकत घालणे.—n. wound घाव, जखम *f.*; a stroke with an edged instrument प्रहार, वाव, वार ; cleft भेग *f.*, चीर *f.*; slight धिकार, अनादर ; groove खांचणी *f.*, खोचणी *f.*; surface left by a cut वण ; a portion cut off खांड *f.*, फोड *f.*, तुकडा : a c. of beef, of timber ; engraved block or plate खोदीव कोरींव धातूचा पत्रा किंवा लांकडाचा ठोकळा ; impression from such an engraving अशा पच्यावर किंवा ; ठोकव्यावर छापेले चित्र *n.* ;—at cards, काटणी *f.*; shape डोल, बेत, घाट : the c. of a garment ; common, laboring horse कबाडी घोडा ; a short c. बवळची -मधली वाट *f.*; c. and long tail अठरापगड जात *f.*—PURSE खिसेकातरणारा, खिसेकातल, भामट्या.—TER कापणारा ; instrument for cutting सुरा, कोयता, सुरी *f.*; small boat used by ships of war लढाऊ गलबताची होडी *f.*; a vessel with one mast एककाठी गलबत *n.*—THROAT गळेकापू, जीवेगारा, मारेकरी.—TING कापणे *n.*, तोडणे *n.*, कापणी *f.*, तोडणी *f.*; तोडलेला भाग तुकडा ; excavation through

a hill डोंगरांतील पोखर f, बोगदा? pl छाट-छूट f, काटकूट f, कातरा, कपार m, f.

CUTLASS F. एक जातीची तलवार आहे, तेगा, समशेर f.—CUTLER सुऱ्या, चाकू वैगरे करणारा, अथवा त्यांचा व्यापारी.

CUTANEOUS a. (*cutis*, skin) कातडीचा, खक-संबंधी; c. disease खग्रोग; c. eruption दादर, दूदू.—CUTICLE बाहेरील पातळ कातडी f, किंवा साल f, बाह्यत्वक f; thin skin formed on the surface of liquor तवंग.—CUTICULAR a. वरच्या कातडीचा -सालीचा.

CUTTLE-FISH F. माखण (मासा), म्हाकूल m, n, समुद्रफेण; the dorsal scale of—समुद्रफेण-फेस. -BONE समुद्रकक्फ.

CYCLE (*Gr. kuklos*, ring) चक्र n; periodical space of time संवत्सर -कालचक्र n.—CYCLOPÆDIA, circle of human knowledge विद्यामाला f, विद्याचक्र n; work containing in an alphabetical arrangement information in all departments of knowledge सर्वविद्यासंग्रह पुस्तक n, विद्याकल्पत्र; [a work containing information on a particular branch: c. of mechanics].

CYLINDER (*Gr. kulindros*) लंबवर्तुल, गोल. —CYLINDRICAL a. लंबवर्तुलकार, गोलदार, वरंटयाच्या आकाराचा.

CYMBAL (*Gr. kumbalon*) करताल, झांज n.

CYNIC a. (*Gr. kuon*, dog) snarling तुसडा, तिरसट; pertaining to the dog-star लुभक ताऱ्याचा (year).—n. माणूसघाण्या, कडू वृदावन n.

CYPHER, See CIPHER.

CYPRESS (*cupressus*) सुरुचं झाड n. [As having anciently been used at funerals, and to adorn tombs, it is an emblem of mourning and sadness.]

CZAR (*Cæsar*) a king राजा; [title of the emperor of Russia].—CZARINA रशियाच्या राणीचा किताब.

D.

DAB v. Ger. strike gently, as with a soft or moist substance थापै; strike gently with the hand थापटें, थोपटें.—n. a soft blow थाप f, थापट f; soft lump लादा, लपका; also -STER, a skilful hand फरडा.—DABBLE v. पाण्यांत राडांत खेळणे, डुबकणे; work in a superficial manner वरवर क.; tamper लुड्बुडणे, बुचाकारभार क.—t. मिजविणे; spatter दिंपडणे.—DABBLED पाण्यांत खेळणारा; one who dips slightly into anything कडेचा पोहणारा, ओरखडलेला.

DACTYL (*dactylus*, a finger) तीन अक्षरांचा एक गण आहे.—DACTYLOLOGY करपळवी भाषा f.

DAD, DADDY (*tata*, Skr. *tât*) बा, बाबा, तात.

DAGGER F. कटार f, जंब्या.

DAGGLE v. Sw. पाण्यांत किंवा चिखलांत लोळविणे, लिडविडविणे.—i. पाण्यांत इ० लोळणे.

DAILY, See under DAY.

DAINTY a. (*dens*, a tooth) delicious to the palate गोड, रुचिकर, स्वादिष्ट; nice कोमल, मृदु, सकुमार (limbs); fastidious गोडघागा, चवनट, चोखाळ; over-nice अतिसभ्य, अतिविनित.—n. गोडघास, सुग्रास.

DAIRY (*daeria*) place where milk is kept and converted into butter or cheese दुध-त्याची खोली f;—the business दुधतें n; the d. establishment of a grandee थडी f. -MAID गवळीण f, गोपी f, दुधतें करीण f.

DALE D. खोरें n, लवण n, दरी f.

DALLY v.i. Ger. delay विलंब लावणे; waste time in idleness and trifles गमणे, रेणे, अलमटळम क.; interchange caresses परस्परांस गोजारणे कुरवाळणे; use wantonness कामविलास -कामचेष्टा -इष्कवाजी क. [with].—DALLIANCE विलंब; अलमटळम f; विलास, विषयक्रीडा f, हावभाव.

DAM *F.* female parent जनावराची आई *f.*; a human mother,—used in contempt मुन्ह्याची आई *f.*—(damma) बाध, धरण *n.*, सेतु.—*v.* बाध घालणे, धरण बांधणे [up].

DAMAGE (*damnum*) any permanent injury or harm to person, property, or reputation खराची *f.*, धका; inflicted loss of value तोटा, नुकसानी *f.*; *pl.*, *Law*, satisfaction to one party for a wrong or injury actually done to him by another नुकसानीचा पैसा, नुकसानी *f.*—*v.* नुकसानी खराची क., नासणे.—*i.* नुकसानी होणे, विषडणे. -ABLE *a.* नासायाजोगा; *d.* goods नासके केणे *n.*

DAMASK (from *Damascus*) एक प्रकारचे बुद्धदार कापड आहे, जामदानी *f.*, खेस.

DAME *F.* lady of rank or culture बाईसाहेब *f.*, माईसाहेब *f.*; mistress of a family or infant school घरकरीण *f.*, घरधरीण *f.*, किंवा बालशाला शिक्षकीण *f.*.

DAMN *v.* (*damnum*, penalty) condemn दोषी ठरविणे; adjudge to punishment or death शिक्षा किंवा मरणदंड ठरविणे; *Theol.* condemn to punishment in the future world परलोकी दंड ठरविणे, नरकदंडास योग्य ठरविणे; condemn as bad नाकारा खराब ठरवणे—द्याणणे. -ABLE *a.* दंडयोग्य. -ATION वक्षयदंड, नरकदंड. -ED दोषी ठरवलेला; नरकदंडास योग्य ठरवलेला.

DAMP *a.* *D.* being in a state between dry and wet ओलसर, दमसर; dejected खिन्न, म्लान.—*n.* सरदी *f.*, सरदहवा *f.*; खिनता *f.*, म्लानी *f.*; *pl* gaseous products, that are eliminated in coal-mines, wells, &c. कोळशाच्या खाणी, विहिरी इ० तून जे वायुरूप पदार्थ निवात ते.—*v.* भिजविणे, ओलसर क., सर्द क.; हिरमोड क., धैर्य खचविणे. -EN *v. i.* & *t.* सर्द ओला होणे क. -NESS आद्रता *f.*, सरदी *f.*, ओलाचा.

DAMSEL *F.* अविवाहित तस्ण स्त्री *f.*, बाला *f.*, कन्या *f.*

DANCE *v. i. F.* leap or move with measured steps नाचणे; frisk नाचणे, उड्या मारणे, खिदडणे; to d. in a rope, to d. on nothing फांडी जाणे.—*t.* नाचविणे; to d. attendance on नार्दी भजनी लागणे, -चा कासेटा धरणे, थुंकी झेलणे; to make to d. नार्दीलावणे; that *dances* attendance upon नादिष्ट.—*n.* नाच, नृत्य *n.*—DANCING नाचणे *n.*, नाच. -BOY नटवा. -GIRL नटवी *f.*, कलावंतीण *f.*. -MASTER तालीमगर *H.* -SCHOOL नृत्यशाला *f.*, तालीमखाना; hire of—मुजरा.

DANDLE *v. Ger.* move up and down in affectionate play, as an infant मांडीवर हातावर नाचवणे, लालन क.; fondle amuse, or treat, as a child गोंजारणे, लाड क.

DANDY *F.* अकडबाज, नखरेवाज.—DANDIPRAT चिटालंग, चिमखडा.

DANE (from *Dacia*, name of a province) देन्मार्क देशचा राहणारा.—DANISH *a.* देन्मार्क देशचा; देन्मार्क लोकांचा; त्यांच्या भाषेचा.

DANGER *F.* जोखीम *n.*, भय *n.*, धोका. -OUS *a.* भयाचा, धोक्याचा; causing danger भय-संकटकारक; threatened with death प्राण-संकटाचा, in comp. प्राणांत: *d.* counsel प्राणांतबुद्धि *f.*; in a condition of danger भयावस्थेतला, संकटातला. -LY *ad.* भय-संकट प्राप्त होईल असे; *he is d.* ill तो फार बेजार आहे, त्याचा वास्तव आहे.

DANGLE *v. i. D.* ओळकंबणे, लटकणे, झोके खाणे; कासेटा धरणे, नार्दी लागणे, पाठ पुरवणे.—*t.* लॉबकलविणे, झोके खायास लावणे.

DAPPER *a. D.* ठेंगणा ठुसका, फटकडा, सुबक, नीटनेटका.

DAPPLE *a. (?)* अबलक, बहुरंगी, बांडा; *d.-grey* संजाव *H.*

DARE * *v. i.* have courage for -ला-साठी धेर्य असणे ; challenge हमतमाने-हटकून बोलावणे, इरेस घालणे.—*i.* धजणे, धमक असणे.—DARING धिटाई *f.*, साहस, धारिण *n.*

DARK * *a.* destitute of light निस्तेज, अंधाराचा; partially black काळसावळा, काळसर; wholly black काळा, कृष्ण; not clear to the understanding अस्पष्ट, दुर्ज्ञय; hidden गुप्त, गृद; ignorant अज्ञान, अंधामा, तामस; wicked दुष्ट, काळा (deed); gloomy अरिष्टसूचक, उदासः d. hour of adversity; the d. half of a month कृष्णपक्ष; d. night काळोखी रात्र *f.*—*n.* अंधार, काळोख; अज्ञान *n.*, अंधार. -BAY, a color of horses सारंगा. -EN *v.* अंधार क. -पाडणे; render dim मंद क. (Rom. xi. 10); अज्ञान -मतिहीन क., भ्रमांत पाडणे; obscure अंधारी अणणे (Job xxxviii. 2); उदास -विरस -विनाश क. : d. not the mirth of the feast; sully मळवणे, मजीत क., 'कलंक' लावणे : evils enough to d. his goodness. -LY *ad.* अंधक. -NESS अंधार; blackness काळेपणा; gloom अंधारी *f.*, काळोखी *f.*; secrecy गुप्तपणा, गुद्यता *f.* (Matth. x. 27); अज्ञान, अज्ञानअंधकार, नीति किंवा धर्म संबंधी अज्ञान *n.*; impurity अशुद्धता *f.*, अपवित्रता *f.* (John iii. 19); want of clearness अस्पष्टता *f.*, घोटाळा; state of distress विपत्ति *f.*; land of d., the grave प्रेताचा खाडा *f.*. -SOME, See DARK.

DARLING* *a.* पिय, प्यारा, लाडका.—*n.* जीव प्राण, कंठमणी.

DARN *v. W.* तुणणे, रुक क. -EE रुकगर.

DART *F.* बरची *f.*, सांग *f.*, भाला.—*v.* hurl कणे, टाकणे, मारणे ; emit सोडणे, पाढणे, देणे : the sun *darts* his beams on earth.—*i.* निस्तरणे, निस्तून जाणे : the deer *darted* from the thicket [out, forth, in].

DASH *v. D.* throw with violence or haste आदकणे, आपटणे; frustrate लथडणे, भंग क.

(schemes) ; put to shame लाजविणे, लथडणे, खाली पाहायास लावणे; throw in, or on, in a rapid careless manner थाप मारणे, सडकणे, to d. paint upon a picture; overspread; partially adulterate भेळ मिसळ धालून विघडणे: to d. wine with water; sketch rapidly or carelessly भरडणे, खरडणे: to d. off a sermon; erase by a stroke खोडणे, फांटा देणे (a word) [out].—*i.* अदलणे, अपटणे; rush with violence धडकून जाणे -शिरणे, उसळणे; down सडसडणे (rain).—*n.* अदलाहापट *f.*; लथडपथड *f.*: his hopes received a d.; लकेरी *f.*, धुनक *f.*, छटा : red with a d. of purple; भेळ *f.*, मिसळ *f.*: wine with a d. of water; उसळी *f.*, मुसांडी *f.*, सुरकांडी *f.*;—of rain सडाका; sudden onset सुसाट, घसरा; vain show टामटूम *f.*: to cut a great d.; [a mark, thus [—] in writing or printing].

DASTARD* *a.* भितरा, भ्याड, गांडू.

DATE (*dare*, to give) that addition to a writing, coin, inscription, &c. which specifies the time when it was given or executed मिती *f.*, तारीख *f.*; point of time in which a transaction or occurrence takes place काळ, शक, वेळ *f.*: the d. of a battle; duration परिमाण *n.*, कालमर्यादा *f.*: through his life's whole d.—*v.* मिती तारीख घालणे -मांडणे (a letter); काळ गणणे -मोजणे: to d. the fulfilment of a prophecy; refer to as a starting-point or origin मूळ -आरंभ लेखणे -धरणे: to d. a disease from a certain cause.—*i.*—from आरंभ असणे -होणे;—at, on तारीख असणे.—DATIVE, Gram. चतुर्थी विभक्ति *f.*; Law, that which may be given or disposed of at pleasure देयवस्तु *f.*—*a.* चतुर्थी विभक्ती-चा; Law, देण्याचा, दायाचा.—DATUM, DATA, *pl* (*L.*) मुद्दा, गमक *n.*—

DATE (*Gr. dactulos*, finger) खजूर ; dried d. खारीक *f.* -PALM-TREE खजुरी *f.*

DAUB *v.* *W.* smear with soft, adhesive matter चोपडणे, लेपणे ; paint in a coarse manner (रंग) लेथडणे -लादणे ; cover with a specious or deceitful exterior साखर पसरणे, रूप झाकणे, सोंग देणे [with].—n. लेप ; ओबढधोबड चित्र *n.*—DAUBY *a.* चिक्कीत.

DAUGHTER * (*Skr. duhitri*) लेंक *f.* मुलगी *f.* कन्या *f.*; female descendant स्वीसंतान *n* (Luke xiii. 16); daughter-in-law सून *f* (Ruth i. 11).

DAUNT *v. F.* भय, धाक धालणे, भेडसाविणे; धैर्य खचविणे [with]. -LESS *a.* निर्भय, धीट, मर्द.

DAW * कावळ्याच्या जातीचा एक पक्षी आहे, डोमकानवा.

DAWDLE *v. ?* वेळ व्यर्थ गमाविणे [away].

DAWN * *v. i.* begin to grow light in the morning पहाट होणे, उजेडणे; begin to expand उमलणे, खुलणे (the mind).—n. पहाट *f.* प्रभात *f.*; rise उदय: the d. of time; first opening आरंभ, उगम, उपक्रम.

DAY * (*Skr. dyu*) interval between one night and the next दिवस; light उजेड; sunshine ऊन *n*; period of the earth's revolution on its axis दिवस, अहोरात्र *f.*; specified time काळ, दिवस (Gen. ii. 17); life जन्म, आयुष्य *n*: he was useful in his d.; day of battle लढाईचा दिवस : he won the d.; d. by d. दररोज; d. in court वारी प्रतिवादी कोर्टीत हजीर होण्याचा दिवस; d. of grace, *Merc. Law*, हुंडीची मुदत भरन्यावर फेड करण्यासाठी जी (तीन दिवसांची) जाजवी मुदत देतात ती *f.*; mean solar d. सौरदीन; one d., or one of these days एखाया दिवसी; लवकरच : I hope one d. to see you; to - d. आज, हळी; सा-

प्रतकालीं; the good d. long सारासुदीस; all the d. long सारादिवस, दिवसभर; d. after d. दिवसानदिवस; every other d. एक दिवस आड, एकांत्राड; now-a-days सांप्रत, आजकाळ; up to d. आजपर्यंत; in open d. दिवसाढवळ्यां; the d. before yesterday परवां: on the third d. (past or future) तेरवां; days after sight कच्ची मुदत *f*; days after date बंदी मुदत *f*, तेरवां. -BOOK रोजखरडा, रोजनामा. -BREAK पहाट *f.*, प्रभात *f.*; at d. कोंवडे आरवणी. -COAL (कोळशान्या खारींत) कोळशाचा वरचा थर. -DREAM मनोरात्य *n*, मनचे मांडे *pl.* -LABOR रोजमजूरी *f.*. -LABORER रोजमजूर, रोजिनदार. -LIGHT दिवसाचा उजेड, दिवस; to burn d., to perform a superfluous action दिवसा दिवा लावणे, सूर्यास दिवा दाखविणे. -SPRING अरुणोदय, प्रभोदय. -STAR पहाटतारा, शुक. -TIME दिवसाची वेळ *f.*, दिवस; come in the d. दिवसाये. -WORK रोजकाम *n*.—DAILY *a.* रोज, नित्य; d. pay रोजीना; food रोजी *f.*

DAZZLE* *v.* overpower with light दिपविणे, चकविणे; surprise with brilliancy शोभेने -तेजाने चकित क.; strike with terror भय-चकित क.—i. चकित दंग होणे -असणे; दिपणे (with).

DEACON (*Gr. diakonos*, servant) दिक्षित मङ्गल्यांत एक कामदार आहे; कारभारी. [In the R. C. and Episcopal churches, a person admitted to the lowest order in the ministry, subordinate to the bishops and priests. In Presbyterian churches, he is subordinate to the minister and elders, and has charge of certain duties connected with the communion service, and the care of the poor. In Congregational churches, he is subordinate to the pastor, and has duties as in the Presb. church.]

DEAD* *a.* deprived of life मेलेला, मृत, गतप्राण; destitute of life निर्जीव, जड, (matter); resembling death in appearance or quality मृतप्राय; *d.* sleep गाठनिद्रा *f.*; without motion निचेत, निश्चल, स्थिर (calm); unproductive निर्फल : *d.* capital बुडीत *n.*; dull तेजहीन, मंद, अंधक (eye, fire); monotonous एकसारखा -प्रकारचा (wall); producing death जीवघेण्या, पुरा, नेमका (shot); wanting in religious spirit and vitality निर्जीव, भक्तिहीन (faith); *Law*, cut off from the rights of a citizen नागरिक अधिकार -सत्ताहीन: one banished or becoming a monk is civilly *d.*; *d.* drunk अगदी झागलेला, वेहोश, मदमस्त language जी भाषा व्यवहारात वापरत नाहीत ती, इब्री, संस्कृत इ०; *d.* letter (टपाल-खात्यात) विनवारसपत्र *n.*; काळ अथवा चाल बदलव्या वरून ज्याची सत्ता, वजन इ० नष्ट झालें आहे असा कायदा वैगरे.—*ad.* अगदी, निखालस.—*n.* most quiet or deathlike time निवांत, सामसूम; *d.* of winter ऐन हिंवाळा ; in the *d.* of night मध्यरात्री; *pl* those who are dead मेलेले लोक -मेलेली माणसे *n pl* (Matth. xiv. 2). -*EN v.* blunt वोथवणे, बोळवणे; retard गति खुंटवणे: to *d.* motion of a ship; make vapid पाणवट -पचपचीत *k.* (wine); deprive of gloss तेज-हीन *k.*, जिल्हाई घालविणे.—*HEARTED a.* भीतांतःकरण, मेंगा, भित्रा, भ्याड. -*LIFT* मोठी अडचणी, तारंवळ *f.*, आफत *f.* -*LY a.* प्राणघारा, प्राणघातक; implacable दीर्घदेही, उभा; *d.* hatred उभा दावा. -*NESS* मेलेलेपणा; बधिरपणा : *d.* of a limb; फिकेपणा : *d.* of liquors; *d.* to the world वैराग्य *n.* -*SHOT* अचूकसंधानी, नेमका (वाण -गोळी) मारणारा. -*STRUCK a.* भयचकित, भयाकांत. -*WIND* तोंडावरचा -समोरचा वारा.

DEAF* *a.* बहिरा, बधिर;—of the ear फुटका; not to be persuaded as to fact, argu-

ment, or exhortation हेकेखोर, हेकेवाईक [to]; deprived of the power of hearing बहिरा केलेला झालेला, बहिरवलेला : *d.* with the noise. -*EN v.* बहिरा *k.*; कानठळ्या बसविणे. -*NESS* बहिरेपणा, बधिरत्व *n.*

DEAL* *v.* distribute वाटून देणे, वांटणे (bread); throw out indiscriminately विखरणे, पसरणे, पेरणे; bestow successfully ओपणे, वरचेवर देणे (blows).—*i.* वांटणी *k.* (cards); trade व्यापार *k.*; mediate मध्यस्थपणा *k.*; act वागणे, वर्तणे: if he will *d.* impartially; contend लढणे, झुजणे: he has troublesome passions to *d.* with; by शीं वागणे; in शीं गांठ -प्रसंग असणे; आचरणे, अभ्यास -राबता ठेवणे; with वागणे, वर्तणे.—*n.* वांटा, भाग; degree परिमाण *n.*, मान *n.*; distribution of cards वांटणी *f.*; division of a piece of timber made by sawing अरकसलेला लांकडाचा तुकडा; plank तक्का, फळा; deal-wood देवदार. -*ER* देवघेव करणारा; व्यापारी, उद्दीपी; वांटणी करणारा [in]. -*ING* उदीप, व्यापार; वहिवाटसंसर्ग (John iv. 9); घेवदेव, घेणेदेणे *n.*

DEAR * *a.* bearing a high price महाग; costly बहु मोलाचा, किंमतदार; marked by dearth महागायीचा (year); much esteemed बहुमान्य; greatly beloved बहुमिय, लाडकी, प्रिय [to].—*n.* प्रिय, सखा, जीवप्राण. -*LY ad.* महागाईने; बहुमोलाने; लाडकेपणाने, लडिवाळपणाने, लाडाने. -*NESS* महागाई *f.*, महर्गता *f.*; बहुमोल *n.*; मेमा, लाडकेपणा, मेम *n.* —*DEARTH*, scarcity which renders dear तूट *f.*, तंचाई *f.*, अभाव: *d.* of corn; famine दुष्काळ.

DEATH* extinction of bodily life मरण *n.*, मृत्यु; extinction लोप, समूळनाश: *d.* of memory; mode of dying मरण्याचा प्रकार, मरण *n.*: a *d.* which I abhor; cause of loss of life मरणाचे कारण *n.*; loss of

life personified मृत्यु, काल, कृतांतः d., the king of terrors; danger of death मरण-दशा f., मरणाचें भय n.; murder खून n., हत्या f.; civil d., separation of a man from civil society, or from the enjoyment of civil rights, as from banishment, abjuration of the realm, entering into a monastery, &c. बहिष्कार, सन्धास, घटस्तोट, देशपार क. इ० का कडून मनुष्याला जो लोकवियोग होतो तो; spiritual d., *Scrip.* corruption and perversion of the soul by sin, with the loss of the favor of God आत्मिक मरण n., आत्माचें मरण n.; to be the d. of न्या मरणाचें समूल कारण होगे; a violent d. अपमृत्यु घात; at the point of d. मरणोन्मुख; until d. आभरणात; voluntary d. काम्यमरण n.; d. at will इच्छाम०; bands of d. मृत्युपाश pl.; to be at the point of d. मरणास टेक्णे पड़ने, न्या गव-न्या-चीं लोकडे पुढ़े जागें; that is on the point of d. मरणोन्मुख; to have one's eyes fixed in d. डोळे थिज्णे; the livor of death मरणकळा f., मंडेकळा f. -BED मरणशय्या f.; closing hours of the life of one who dies by sickness मरणकाळ. -BELL, bell that announces death मरणाची घाट f. -DAMP मरणकाळे जो थंड घाम येतो तो. -LESS a. अमर, मरणातीत. -RATTLE घरघरा, घरघर f. -WARRANT, *Law*, an order from the proper authority for the execution of a criminal अपराध्याचा जीव घेण्याचा सरकारी हुक्म, काशीचे 'वारंट' n. -WATCH एक जातीचा किडा आहे.

DEBAR v. F. आड येणे, वारणे, अटकाव क. [from, at].

DEBASE v. (*de* and *base*) degrade पायरी उत्तरणे; abase हलका नीच क.; as gold, silver हीण घालून हलका क., हीनकट क. [by, with].—DEBASED a. हलका केलेला, अपकृष्ट; स्थानभट्ट, पतित; हिनकस.

DEBATE v. F. fight for करिता भांडणे-लढणे; dispute वाद-तकरार क., वाग्यद्वय क.; discuss घाटाशाठ विचार क.—i. वादात गुंतणे; घाटणे, घोळणे [with, upon].—n. कलह, भांडण n.; वाद, वादविवाद; घाटाशाठ f., वाटावाट f.

DEBAUCH v. F. विघडविणे, भष्ट क., सन्मार्ग पासून वळविणे;—as a woman फितविणे; —an army विथरविणे, फितविणे.—n. बदफेली f., बदकर्म n. -EE बदकर्म करणारा, सोदा, बहिर्व्यसनी. -ERY फितविणे n., फितुरी f.; दुर्व्यसन n., बदकर्म n., सोदेगिरी f.

DEBILITATE v. (*debilis*, weak) कमजोर -अशक्त क.—DEBILITY, languor ग्लानि f., माय n., अशक्तपणा, दुवळपणा.

DEBIT (*debitum*, debt) the side of an account in which every indebtedness is entered खर्च. —v. खर्ची घालणे -मांडणे (a sum); नावावर मांडणे, नावं मांडणे: to d. a purchaser the amount of goods sold.—DEBT, due कर्ज n., ऋण n.; fault अपराध (*Matth. vii. 12*); discharge of a d. ऋणमुक्ति f.; out of d. ऋणमुक्त. -OR देणेकरी, ऋणकरी; bad d. बुडीत कूळ n.

DECade (Gr. *deka*, ten) दसक, दशक.—DECAGON (-gonia, corner) दशकोणाकृति f.—DECALOGUE (-logos, speech) सिनाई डोंगरावर परमेश्वराने मोशाला ज्या दहा आज्ञा दिल्या त्या f., आज्ञादशक.

DECAMP v. i. F. break up a camp तळ उठवणे, कूच क.; take one's self off गाशा गुंडाळणे, पोबारा द्यणे, तोंड काळे क., ताटी कापणे [from, to].

DECANT v. F. खालचा गाळ खालीं राहील असें जपून (एका पात्रातून दुसऱ्यांत) ओतणे (wine). -ER कलंदून ओतण्याचे पात्र n.; दारू वैगैरे पदार्थ ठेवण्याचा एक प्रकारचा शिसा, मध्य-पात्र n.

DECAPITATE v. (-caput, head) डोकेमारणे -उडवणे.—DECAPITATION शिरच्छेद.

DECAY *v. i.* (*-cadere*, to fall) उत्तरता पाया
लागें, मोडें, गळें, न्हासपावें, कीण जीण
हों.—*n.* न्हास, क्षय, उत्तर, मोडकळ *f.*

DECEASE (*-cedere*, to withdraw) जाएं *n.*
गमन *n.*; मरण *n.*, परलोकगमन *n.* (Luke ix.
31).—*v.* मरें.—**DECEASED** मर्यत, मेलेला.

DECEIVE *v.* (*-capere*, to take) lead into
error भ्रमात्-चुकात् पाडें, चुकविएं; impose
upon ठकविएं; disappoint आशामंग *k.*;
beguile मोह-भुरळ वालें [in, with, by].—
—**DECEIVER** ठकविणारा, ठक. —**DECIEIT**
कपट *n.*, कपटबुद्धि *f.*; contrivance to en-
trap कावा, दगलबाजी *f.*, कंत्राड *n.* -FUL
a. दगलबाजीचा, कपटी (words, thought);
दगलबाज, ठक, कृत्रिमी (man).—**DECEPTION**
फसवें *n.*, प्रतारणा *f.*; state of being de-
ceived फसवूक *f.*, फसगत *f.*; cheat फसवण
f., ठकवण *f.*, कपट *n.* [on].—**DECEPTIVE** *a.*
ठकविण्याचा, कपटी, कृत्रिमी (appearance).

DECEMBER (*decem*, ten) इंग्रजी सालाचा बारा-
वा महिना, मार्गशीर्ष-पौष.

DECENT *a.* (*decrere*, to be fitting) suitable
in words, behavior, dress, and cere-
mony योग्य, उचित, साजरा, सांजेलसा, शोभेसा
(conduct, dress); modest मर्यादेचा, सल-
ज्ज, समर्याद (language); moderate, but
competent नेपस्त, बेताचा, त्यागभोगा पुरता
(fortune); respectable आबूचा, प्रतिष्ठित
(person). -LY *ad.* यथायोग्य; लज्जेने;
भीड राखून, सविनय.—**DECENCY** योग्यता *f.*,
लायकी *f.*; शिष्टपणा, विनय, मर्यादा *f.*

DECENNIAL (*-annus*, year) दहा वर्षाचा (pe-
riod); दहा वर्षांनी होणारा-येणारा-यडणारा-
घडणारा (games).

DECIDE *v.* (*-cædere*, to cut) bring to a
termination, as a question, controversy,
struggle, by giving the victory to one
side or party निवाडा ठराव *फैसल*

k.—i. निकाल-निवाडा ठराव *k.* [on, upon,
against].—**DECIDED** *a.* unequivocal खस-
खसीत, खरमरीत (answer); स्पष्ट (proof);
positive निसंशय, निखात; of fixed pur-
pose निर्धारी, दृढानिश्चयाचा, निर्धाराचा, दृढ,
संकल्प. -LY *ad.* खचित, निसंशय; साफ,
स्पष्ट, निक्षून. —**DECISION** ठराव, ठरा-
वाची हकीकत *f.*; unwavering firmness
धीर, दृढसंकल्प: to manifest great *d.*—
DECISIVE *a.* निर्णयाचा, निर्णयक; अखेरचा,
निकालाचा, तंदा मिटविण्याचा; खिराचा, सुनि-
श्याचा.

DECIMAL (*decem*, ten) दशांश.—*a.* दशांशाचा;
having a tenfold increase or decrease
दशगुणक.—**DECIMATE** *v.* take the tenth
part of दाहाचा भाग घेण; [select by lot
and punish with death every tenth man
of: to d. an army for the punishment
of mutiny]; devastate नासधूळ-उजाड *k.*
(a country).

DECIPHER (*de* and *cipher*) (जी लीपि ठाऊक
नाहीं ती) लावें, अर्थ लावें, उकलें.

DECK* *v.* cover झांकें, आच्छादें; embell-
ish सजवें, शृंगारें; furnish with a deck,
as a vessel गलबतास मजला *k.* [with].—
—*n.* गलबताचा मजला, ची तक्कोशी *f.*
-ER शृंगारणारा; मजली: a two - d. दुमजली
जहाज *n.*

DECLAIM *v. i.* (See CLAIM) सर्वेत अलंकार-
युक्त भाषण *k.*, पांडित्य *k.*; rant व्यर्थ बड-
बड *k.*, पोकळ-सुका डौल घालून बोलें [on,
upon, against].—**DECLAMATION** अलंकार-
युक्त भाषण *n.*; निरथेक भाषण *n.*, बडबड *f.*
—**DECLAMATORY** *a.* अलंकाराचा, पांडित्याचा;
व्यर्थ बडबडीचा.

DECLARE *v.* (*-clarare*, to make clear) make
known by language बोलून कळविणे दाख-
विणे; publish प्रसिद्ध-प्रगट *k.*: the hea-

vens d. the glory of God (Ps. xix. 1); assert खात्रीनै प्रतिज्ञेनै बोलणे : he *declares* the story to be false; to d. one's self आपले मत प्रगट क. [to].—i. प्रसिद्ध क.; आपण कोनत्या पक्षाकडे आहो हे दाखविणे [for, against]; *Law*, state the plaintiff's cause of action at law in a legal form वादीच्या मोकदम्याचे कारण कायदा वरहुकूम सांगणे, सुनावणे : the plaintiff *declares* in debt.—*DECLARATION* घडधडीत स्थष्ट सांगणे n, जापन n, वटणूक f; that which is declared प्रसिद्धिपत्र n; वादीच्या खटन्याची शिस्तवार बयाद f, सुनावणी f.

DECLINE v. i. (-clinare, to lean) कलणे, झुकणे; decay क्षय पावणे, न्हास होणे (virtue, religion); sink उतरणे, तुडणे, कलणे (the day); stray विचलणे, विथरणे, सन्मार्ग सोडणे : to d. from sound morals; refuse नकारणे, नको द्यणणे.—t. वांकविणे, खाली घालणे; कलविणे, झुकविणे; नाकबूल-अमान्य क.; shun वर्जणे, त्यागणे; *Gram.* रूप चालविणे, विभक्ति लावणे—n. क्षय, न्हास, ग्लानि f, उतार; *Med.* रोगाचा उतार or उताराची वेळ f; क्षयरोग : to die of a d.—*DECLINATION* कल, झोंक, वांक; उतार, अपकर्त, न्हास; नकार, नाकार; मार्गस्थाग, विचलणी f;—of a star क्रांति f, स्पष्टापम n; रूप चालविणे n.—*DECLINABLE* a. वांकडा करायाजोगा, झुकायाजोगा; विभक्ति-साध्य, वाच्य.—*DECLENSION*, descent उतार, उतरण f; न्हास, क्षय, उतरता पाया; आदर-पूर्वक नाकारणे n: the d. of a nomination; विभक्ति f, रूप n.

DECLIVITY (-clivus, slope) descent of surface ढाळ, उतार; descending surface उतरण f, वरंगळ f.

DECOCT v. (-coquere, to cook) prepare by boiling उकडणे, उकळणे; digest पचविणे, जिरविणे. -ION उकळणे n, काढा, कषाय, पाक.

DECOMPOSE v. (*de & compose*) पदार्थाची मूल तस्वे निरनिराळी क., तत्वपृथकरण क.—i. तस्वे निराळी होणे; undergo dissolution सुडणे, कुजणे.—*DECOMPOSITION* तत्वपृथकरण n; नाश, विलय; कुजणे n.

DECORATE v. (*decor*, beauty) सजवणे, शृंगारणे, मंडित क. [with].—*DECORATION* अलंकार, भूपण n, शोभा f.—*DECOROUS* a. योग्य, उचित, विनित (speech).—*DECORUM* n. propriety of manner or conduct शिष्ठाचार, विनय, सम्य रीति f.

DECoy v. F. भुलथाप देणे, लोभ दाखवून फसविणे -फशी पाडणे.

DECREASE v. (-crescere, to grow) कमी-न्यूनक.—i. कमी होणे, तुटणे, घटणे.—n. तूट f, क्षय, न्हास;—of the moon कलांचा क्षय, क्षय.

DECREE (*decernere*, to decide) law नियम, कायदा, सूत्र n; judicial decision फैसल-नामा, हुकूमनामा; established law स्थापित नियम, विधान n; law made by a council for regulating any business within their jurisdiction शिक्षा-व्यवस्था पत्र n; *Scrip.* purpose of God concerning future events भावी गोर्धीविषयी ईश्वराचा संकल्प, (Hindu term), ब्रह्मलिखित n.—v. ठराव हुकूम क.; नेमणे, स्थापणे; व्यवस्था क.; संकल्प क.—*DECRETAL* a. कायदासंबंधी; ठरावासंबंधी, ठरावाचा (epistle).—n. आज्ञापत्र n, शिक्षा, पत्र n; a letter of the pope, determining some point in ecclesiastical law, a collection of the pope's decrees पोपाच्या आज्ञा-पत्राचा संग्रह, पोपमंसहिता f, पोपस्मृति f.

DECREPIT a. (-crepare, to rattle) खपड, जर्जर, खोकड. -UDE जरा f, जीर्णता f, वार्धक्य n.

DECRY v. F. cry down नांवानै बोंब ठोकणे, हाका मारणे; censure as faulty, mean, or worthless नांव -दोष ठेवणे.

DEDICATE v. (-dicare) set apart and consecrate, as to a divinity वाहणे, समर्पणे;

—one's self आत्मनिवेदन क.;—a book अर्पण, नजर क. [to].—DEDICATION समर्पण *n*, वाहणे *n*; उत्सर्ग, प्रतिष्ठा *f*; आत्मनिवेदन *n*; ग्रंथनजर केन्याबदल ग्रंथारंभी जै मानपत्र किंवा मायना लिहितात तो.

DEDUCE *v.* (-ducere, to lead) अनुमान-तर्क क. from].—DEDUCIBLE *a.* अनुमान करायाजोगा, तर्क्य.—DEDUCT *v.* बाद-बजा क. -ION अनुमान *n*, तर्क; conclusion सारांश; that which is deducted बाद केलेली रकम *f*, बजात *f*;—on money कसर *f*, बटा.

DEED* act काम *n*, कृत्य *n*; achievement महत्कृत्य *n*, शर्तीचे काम *n*; power of action क्रियाशक्ति *f*; Law, sealed instrument in writing, on paper or parchment, duly executed and delivered, containing some transfer, bargain, or contract खत *n*, लेखपत्र *n*, दस्तऐवज; d. of acquittance फारीखत *n*;—of assent or acknowledgement इकरारनामा;—of agreement सम्मतिपत्र *n*;—of gift बक्षीसनामा, दानपत्र *n*;—of lease पट्टा;—of settlement बंदोबस्ती परवाना-सनद *f*;—of purchase खरीदपत्र *n*;—of release from all demands फारखत *n*.—of divorce सांड-सोड-फारखत *n*;—of mortgage गहाणपत्र *n*;—of sale फरोक्खत *n*;—of partition between the members of a family अंशपत्र *n*; d. expressive of assent; especially a d. executed by a husband about to die authorising his widow to adopt a son अनुमतिपत्र *n*;—of acquittance सफीनामा. —of consent राजनीमा; d. which is executed on the purchase of a whole investment साटेखत *n*.

DEEM* *v.* मानणे, गणणे, बाटणे, समजणे.

DEEP* *a.* extending far below the surface खोल, ओड; extending far back from the front तोडाकडून मार्गे पसरत गेलेला, खाल-

पावेतो, खोल (cave); low in situation नीच, सखल (valley); profound गृह, गहन, खोल(subject, plot); profoundly learned सुज्ञान, महाविद्वान; of penetrating intellect तीक्ष्णबुद्धि; poignant तीक्ष्ण; profoundly affecting चिन्तेधक, भारी (distress); as a sound गंभीर, घन, दीर्घ; as sleep घोर, गाढ; d. poverty महादरिद्र *n*; strongly colored गहिरा: d. blue घननील; d. red लालभडक; grave दीर्घ (thunder); d. silence सामसूम *n*, निवांत *n*; as a regiment लांब, उभा.—*ad.* खोल; अतिशय.—*n.* समुद्र, सरोवर इ० खोल जलाशय; गहन गृह विषय, सागर (Ps. xxxvi. 6); depth भरमध्य, ऐन *f*: the d. of night. -EN *v.* खोल क.; अधिक खोल क.; उजरणे, गहिरा क. (colors); अति चिन्तेधक क. (grief); अधिक, गंभीर-दीर्घ-उदास क. (tones).—*i.* अधिक खोल होणे-लागणे. -LY *ad.* फार खोल: to sink d.; thoroughly पुरा, पूर्ण, पक्का, अभिनिवेशपूर्वक: d. skilled in logic; d. versed पारंगत; मोठ्या दुःखानें-कळवळ्यानें; अतिशय, फार: he d. offended his father; मोठ्या कौशल्यानें शुर्तीनें-धूर्तीद्वार्द्धनें; a d. laid plot दीर्घ-गंभीर स्वरानें: a d.-toned instrument; d. rooted दीर्घ-बद्धमूल. -NESS खोली *f*. ओडी *f*; गंभीर्य *n*, गृहता *f*.—DEPTH खोली *f*, ओडी *f*; खोल जागा *f*; समुद्र; अगाध विवर *n*, डोह; ऐन *f*, भर: the d. of winter; गहनता *f*, गृहता *f*; गहिरेपणा; सखलपणा; तिखटपणा, तीक्ष्णता *f*. See DEEP.

DEER* हरण *m, n*, हरिण, मृग; d.-eyed मृगनयन.

DEFACE *v.* (-facies, face) destroy or mar the face or external appearance of रूप विषडणे-भंग क.; विरूप क. (a monument); erase खोडणे, खरडून टाकणे (letters, writing).

DEFALCATION (-*fałce*, a sickle) तूट *f*, कोताई
f, तोटा.

DEFAME *v.* (See FAME) हुरमत घेणे, बदनभी
क.; calumniate बाळंट तुफान घेणे.—**DEFAMATION** बदनभी *f*, निदा *f*, अपवाद; तुफान
n, चहाडी *f*; [in modern usage, written d.
bears the title of *libel*, and oral d. that of
slander.]—**DEFAMATORY** *a.* निदात्मक, अप-
वादक; तुफानाचा, चुगलीचा.

DEFAULT (See FAULT) failure तफावत *f*, अंतर
n; omission of that which ought to
be done कर्तव्यात कामात अंतर *n*, का-
माची कसूर *f*; fault अपराध, दोष; lack
उणेण *n*, अभाव; *Law*, प्रतिवादी, साक्षी,
पंच इ० चे कोर्टीत नेपलेल्या दिवसीं गैरहा-
जीर असणे *n*; in d. of evidence पुरावा नस-
त्यामुळे.

DEFEAT *F.* overthrow पराजय, मोड, परामव;
frustration मोड, भाँग, नाश.—*v.* पराजय
क.; तोडणे, नासणे, लथडणे. -ED मोड झा-
ल्ला, पराजित, पराभूत.

DEFECT (-*facere*, to do) imperfection उणेण-
पणा, अपूर्णता *f*, न्यून *n*, व्यंग *n*; fault दोष,
चूक *f*; natural d. ऐव *n*, खोड *f*, दोष.
-ION, act of abandoning a person or
cause to which one is bound by alle-
giance or duty, or to which one has
attached himself फितूर, फितुरी *f*, फितवा;
apostacy सद्वर्मत्याग, फितूर. -IVE *a.* उणा,
अपुरा, न्यूनांग, कोता; सदोष, ऐवदार.

DEFEND *v.* (-*fendere*) repel danger or harm
from भय टाळणे चारणे; protect राखणे,
रक्षणे, बचावणे; maintain संभाळणे, प्रतिपा-
दन क., थोप राखणे; *Law*, contest, as a suit
तकरार घेणे क. [from, by, against]. -ER
रक्षण करणारा; प्रतिपादक, स्थापक; थोप संभा-
लणारा;—of the helpless अनाथवत्सल;—
of his worshiper;—said of God भक्तकाज-
कैवरी. -ANT रक्षण करणारा इ०; *Law*, प्रति-

वादी.—**DEFENCE**, **DEFENSE** बचाव, रक्षण
n; skill in making defense रक्षण कर-
ण्याची युक्ति *f* चे कौशल्य *n*; that which
defends आवरण *n*, आवार *n*; shelter छत्र *n*,
आश्रयस्थान *n*, आसरा; प्रतिपादन *n*; *Law*,
प्रतिवादीचे उत्तर *n*, जवाब, 'डिफेन्स' -LESS
a. उघडा, निराश्रय, निराश्रित.—**DEFENSIVE**
a. रक्षक, रक्षणाचा, बच्यावाच्या कामाचा (arm-
or); carried on by resisting attack हळा अंगावर घेऊन मार्गे हटवून पुढे चाल-
वायाचा (war).—*n.* बचाव, रक्षण *n*; to be on
the d., or to stand on the d., to be or
stand in a state of defence or resist-
ance आपले रक्षण करितां -आडवा येण्या
करितां तयार उभा असणे.

DEFER *v.* (-*ferre*, to bear) put off लोबणीवर
दिवसगतीवर टाकणे -लोटणे; delay उशीर
लावणे; refer सोपणे, हवालणे.—*i.* उशीर
विलंब लावणे; yield from respect to the
wishes of another मुरवतीखातर निमित्तेन निम-
िडेस्तव मान्य होणे -हो द्याणे; submit to
the opinion of another दुसऱ्याच्या अनुम-
तीस सोपणे [from, to].—**DEFERENCE** भीड
f, मुरवत *f* [to].

DEFIANCE, See under DEFY.

DEFICIENT *a.* (See DEFECT) कमी, उणा, कोता
[of, in].—**DEFICIENCY** कमताई *f*, तूट *f*,
न्यूनता *f*.

DEFILE * *v.* make unclean मळविणे, मळीण
क.; render turbid गढूळ क. (water); tar-
nish, as reputation कलंक लावणे, मळीण
क.; corrupt भष्ट दूषित क., विषडविणे
(Ezek. xx. 7); violate जवरिने संभोग
क.; भष्ट क. (Gen. xxxiv. 2); make
ceremonially unclean विटाळविणे, बाटविणे
(Lev. xxii. 8) [with]. -MENT मळीण-
पणा; भष्टता *f*, विटाळ, बाट; general d.
भष्टाकार.

DEFILE *v.i.* (-*file*, a row) रोगेने जाणे, चालणे.
—*n.* एकपावली बाट *f*, खिडवाट *f*.

DEFINE *v.* (*-finire*, to limit) fix the bounds of ची मर्यादा हह ठरविणे, आळा बांधून देणे: to d. controversies; determine or mark the boundaries of अंकित क., हदीच्या खुणा क. ठरविणे: to d. the extent of a country; exhibit clearly सृष्ट दाखविणे: the *defining* power of an optical instrument; fix the meaning of अर्थ व्याख्या सांगणे (a word).—**DEFINED** लक्षण बांधलेला, लक्षित, निरुक्त; परिमित, अंकित.—**DEFINABLE** *a.* निस्त्रपणीय, लक्षणीय (words); मर्यादा बांधायाजोगा (limits); निर्धारणीय (distinctions).—**DEFINITE** *a.* having certain limits समर्याद, सावधिक, बांधा, बंदा (period); having certain limits in signification ज्याच्या अर्थास बंद मर्यादा आहे तो, सावधिक अर्थाचा (term); fixed नेमलेला, ठरवलेला, नियमित; serving to define नियमक: the d. article.—**DEFINITION** गुण लक्षण धर्मनिस्त्रपण *n*; *Logic* निश्चिक *f*, निर्वचन *n*; शब्दाची व्याख्या *f*, शब्दार्थनिस्त्रपण *n*.—**DEFINITIVE** *a.* positive निखालस, खचित, वास्तविक; limiting नियमाचा, मुदतीचा, ठरावाचा.

DEFLECT *v. i.* (*-flectere*, to bend) बहकणे, मार्ग सोडणे, विचलणे [from]. -ION विचलन *n*, सत्यथत्याग, व्यभिचार.

DEFLOUR *v.* (*-florare*, to flower) deprive of flowers फुले काढून घेणे, पुष्पहरण क.; take away the prime beauty and grace of कांतिहरण क., विशेषित क., शोभा नूर उत्तरणे; deprive of virginity, as a woman कौमार्यभंग क., चिरा उत्तरणे; ravish हटसंभोग क.; seduce फितविणे, फुसलावून स्वीचा उपभोग क.—**DEFLORATION** कौमार्यभंग, कन्याघर्षण *n*.

DEFORM *v.* (See FORM) alter in form आकार बदलणे; disfigure कुसूप-विसूप क.; deprive of comeliness बदसुरत-वेडाविद्रा क.; render displeasing अप्रिय नावडता क.; dishonor

लाजविणे, ला नामोशी आणणे [with]. -ED विसूप, कुसूप; सूपहीन, व्यंग. -ITY कुसूपता *f*, अंगैविकत्य *n*; any thing that destroys beauty, grace, or propriety ऐव *n*, खोड, दोष.

DEFRAUD *v.* (See FRAUD) फसविणे, ठकविणे; दुसऱ्याचें देणे अडकावून ठेवणे, अक्रिताचा व्यवहार क. [of, by, with].

DEFRAY *v. F.* फेडणे, वारणे, खर्च देणे.

DEFUNCT *a.* (*-fungi*, to discharge) मयत, मृत, भेलेला मनुष्य.

DEFY *v. F.* challenge अहंपणाने युद्धास बोलावणे; — laws, &c. तृणवत् तुच्छ मानणे [to].—**DEFIANCE** युद्धार्थ आमंत्रण *n*, हांक *f*, धमकी *f*.

DEGENERATE *v. i.* (*-genus*, birth) गुणाचा जातीचा व्हास होणे, बिघडणे [from].—*a.* कमजात, विगुण, अधम.

DEGLUTITION (*-glutire*, to swallow) गिळणे *n*, गिळण *n*; power of swallowing गिळण्याची शक्ति *f*.

DEGRADE *v.* (*-gradus*, a step) हलक्या पायरीवर आणणे, कमी दरजांत घालणे; debase नीच क., हीणत्व आणणे: vice *degrades* a man; *Geol.* reduce in altitude उंची कमी क. [from, to].—**DEGRADATION** पदन्युति *f*, पायरी उत्तरणे *n*; बेहुरमत *f*, नामोशी *f*.—**DEGREE**, one of a series of progressive steps upward or downward, in quality, rank, acquirements, and the like पायरी *f*, पर्याय, दर्जा; rank पदवी *f*, पायरी *f*, पद *n*; title at a university पाठशाळेतील पदवी *f* (बि. ए., एम. ए., इ०); certain distance in the line of descent, determining proximity of blood आवली *f*, पुस्त *f*, पिढी *f*, Geom. अंश;—of latitude अक्षांश;—of longitude रेखांश; Arith. अंकत्रय; by degrees पर्यायाने, हलूहळू, क्रमशः; in the smallest d. अनुमात्र, कांडीमात्र.

DEIGN *v.* (-*dignari*, to seem worthy) योग्य मानें लेखें; condescend अभिमान, थोर-पण एकीकडे ठेवन बागें, मेहरबानी क.

DEITY (*deus*, *Skr. deus*, god) collection of attributes which makes up the nature of a god देवपण *n.*, देवत्व *n.* the d. of the Supreme Being is seen in His works; a god or goddess देव, देवी *f.* दैवत *n.*; the D. परमेश्वर.—**DEIFY** *v.* make a god of -चा देव क.; exalt to the rank of a deity देवपद देणें; revere as a deity देवासमान मानें, देवहान्यात बसविणें (money).—**DEFICATION** देवत्व देणें *n.*, देवकरण *n.*—**DEIFORM** *a.* देवरूपी, देवाकार.—**DEISM** केवलेश्वरवाद, निःशास्त्रवाद.—**DEIST**, one who believes in the existence of a God, but denies revealed religion केवलेश्वरवादी, निःशास्त्रवादी.—**ICAL a.** निःशास्त्रवाद संबंधी.

DEJECT *v.* (-*jacere*, to throw) खिन्न-उदास क. [by].—**ED** खिन्न, उदास; in countenance अधोमुख *n.*, विषण्णवदन *n.*—**ION** उदासपणा, औदासिन्य *n.*, विषाद.

DELAY *v. F.* put off दिवसगतीवर टाकणें, विलंब लावें (Matth. xxiv. 48); hinder for a time खोटी-खोलंबा क.: the mail is delayed by bad roads.—*i.* खोलंबें, खोलंबून राहें [by, with, from, to].—*n.* उशीर, विलंब, दिरंग; खोटी *f.*, खोलंबा.

DELECTABLE *a.* (*delectare*, to delight) मनोरम, रमणीय, आनंदमय.

DELEGATE *v.* (-*legare*, to depute) वकील मुख्यार कर्त्तव्य पाठविणें; assign हवालणें, सेपणें.—*n.* वकील, मुनीम, प्रतिनिधि.

DELETERIOUS *a.* (See DELIBLE) घातक, प्राणनाशक, विवारी (plant, quality).

DELIBERATE *v.* (-*librare*, to weigh) विचार-मनन क., विचार पाहणें.—*a.* विचारी, विचारवंत, दूरदर्शी (persons); विचारपूर्वक, सावध-

गिरीचा, जाणून बुजून केलेला (opinion, result).—**LY ad.** विचारानें, जाणून बुजून, बुद्धिपुरस्सर.—**DELIBERATION** विचार, मनन *n.*; careful discussion and examination of the reasons for and against a choice or measure मनस्त्रा, मसलता *f.*—**DELIBERATIVE a.** विचार करण्याचा, विचाराचा; विचारवंत.

DELIBLE *a.* (*delere*, to blot out) पुसून टाकायाजोगा.

DELICACY (*delectare*, to delight) agreeableness to the senses लजत *f.*, रुचि *f.*, मजा *f.*; fineness of form, texture, or constitution नाजकाई *f.*, कोमलता *f.*, मृदुता *f.*; fastidiousness चवनट-चोखनळपणा; nicety of manners सम्यता *f.*, सुशीलता *f.*; टापटीप *f.*; effeminacy बायक्येपणा, गांडूपणा: d. of character; luxury ऐषआराम, ख्यालखुशाली *f.*; fastidious accuracy ठाकठिकी *f.*, चकफकी *f.*, बारकाई *f.*; a luxury ऐषआरामाचा पदार्थ; a dainty पकान *n.*, सुग्रास, नाजूक पदार्थ;—of constitution नाजूकपणा, प्रकृतिदौर्बल्य *n.*;—of form सुरेखपणा, गांजरेपणा, सकुमारपणा.—**DELICATE** *a.* delightful हौसी, चैनी (life); pleasing to the senses रुचिकर, मिष्ठ (dish); softly tinted कोमल, मृदु (blue); slender बारीक, मऊ, नाजूक (cotton); smooth गुळ्युळीत, तुळ्युळीत (silk); soft and fair सकुमार, गोरागोमटा (complexion); gentle मर्यादशील, सभ्य (manners); not able to endure hardship नाजूक, सकुमार, प्रकृतीचा हळुवट (health); requiring nice handling नाजूक, शृदम, बारीक (subject); luxurious ख्याली, चैनी; nice गुणदोषपरीक्षक, मार्मिक, मर्मज.—**DELICIOUS** *a.* रुचिकर, मजेदार;—to the mind मनोरम, रमणीय (landscape).—**NESS** मजेदारी *f.*, गोडी *f.*, रुचि *f.*

DELIGHT (do.) a high degree of satisfaction of mind आनंद, हर्ष, संतोष; that, which affords delight हर्षदायक वस्तु *f.*

नंदन *n.*—*v.* हर्षविणे, संतोषविणे.—*i.* हर्षणे, संतुष्ट होणे-बाटणे [with, by, in]. -ED आनंदित, परितुष्ट, खुशी. -FUL *a.* हर्ष-सुखकारक, रमणीय, रम्य.

DELINQUENT *v.* (-lineare, to draw a line) रेखटणे, आंखणे, नकाशा काढणे; sketch by description वर्णन निरूपण क., वर्णन करून सांगणे-दाखवणे.— DELINEATION अंकणे *n.*, रेखणे *n*; आलेख्य *n*; चित्र *n*, नकाशा; वर्णन *n*, निरूपण *n*.

DELINQUENT (-linquere, to leave) one who fails to perform his duty जो आपले कर्तव्य करायास चुकतो तो; offender अपराधी, गुन्हेगार.—DELINQUENCY कर्तव्यात अंतर *n*-चूक *f*-कसर *f*; अपराध, गुन्हा, तक्षीर *f*.

DELIQUESCENT *a.* (See LIQUID) हवेत विरघळणारा, आर्द्धताशोषक (salt).

DELIRIUM (-lira, furrow) state in which the ideas of a person are wild, irregular, and unconnected चित्तविभ्रम, बेहोशी *f*: fevers often produce d.; strong excitement खिजवणी *f*, खंडवडी *f*; d. tremens अतिशय दारूल प्यात्याने व पिण्याची सवयी असन्याने जी बेहोशी प्राप्त होते ती.—

DELIRIOUS *a.* बेहोश, बेसावध, भानरहीत.

DELIVER *v.* (See LIBERATE) release सोडविणे, बंदखुलास क., मुक्त क.; make over हवालणे, सोपणे, पदरी घालणे [up, from, over, to, into]; communicate निवेदन क., देणे, सांगणे, कळविणे (words); give forth in action देणे, ओपणे (a blow); relieve of a child in childbirth प्रसवविणे, बाळंतणीची सुटका क.;—to be delivered बाळंत होणे, प्रसवणे;—on वर व्याख्याने देणे-बोलणे; up शरण येऊन देणे-स्वाधीन क. -ANCE सोडवणूक *f*, सुटका *f*, बंदखुलास; freedom सुटका *f*, मोकळीक *f*; बाळंतणीची सुटका *f*; easy d. सुखप्रसव; any thing delivered सांगितलेला विषय, व्याख्यान, पाठ इ०० -EE सोडवणारा,

रक्षक, तारक.—DELIVERY सुटका *f*, मोकळीक *f*; अर्पण *n*, समर्पण *n*; स्वाधीन क. *n*, देणे *n*; व्याख्यान देण्याची बोलण्याची शैली *f*, पद्धति *f*; प्रसूति *f*; preservation रक्षण *n*, तारण *n*, मुक्ति *f*.

DELL, See DALE.

DELTA (*Gr.*) [the Greek letter Δ]; tract of land of a similar figure डेल्टा नामक ग्रीक अक्षराच्या आकृतीचा जमिनीचा तुकडा; space between two mouths of a river द्या आकृतीची नदीच्या दोन मुखां मधली जागा *f*.

DELUGE *v.* (-ludere, to play) lead from truth or into error भ्रमात चुकीत पाडणे; impose on फसविणे, डोळ्यात माती घालणे, झोला देणे; frustrate निष्फळ व्यर्थ क.: they d. thy search [with, by].—DELUSION फसवणूक *f*, ठकवाऱ्यी *f*; misleading of the mind भ्रम, चित्तविभ्रम; state of being deluded फसणूक *f*, फसगत *f*; false belief मोह, खोटा विश्वास, भ्राति *f*; that which is falsely or delusively believed or propagated भ्रमाचे भ्रम *n*, वगैरे.—DELUSIVE, DELUSORY *a.* फसवणारा, भ्रमकारक, कपटी, फसविण्याजोगा.

DELUGE (-lavare, to wash) inundation पूर, लोंदा; the great flood or overflowing of the earth by water in the days of Noah नोहाच्या बेळची जगबूढ *f*, जळपळ्य; any thing which overwhelms लोंदा, पूर: the d. of pestilence.—*v.* बुडविणे, जलमय क.; गर्क क., बुडविणे; to be deluged बुडणे [with].

DEMAGOGUE (*Gr. demos*, people, *agogos*, leading) a leader of the people; esp. one who controls the multitude by specious or deceitful arts गांवगुड, ग्राम.

DEMAND *v.* (-mandare, to order) ask or call for, as one who has a claim हक्काने मागणे, मागणे (debt, obedience); question विचारपूस क.; be in urgent need of -ची

गरज लागें; *Law*, summon सत्तें बोलावें, समन्स् पाठवून बोलावें [of, from]. — *n.* सत्तेचे मागें *n*, तलब *f*, मागणी *f*; विचारपूस *f*, पुस्तपास *f*, गरज *f*, प्रयोजन *n*; that which one demands मागितलेले मोल *n*: a high *demand* for goods; *Law*, दावा; on d. (हुंडी वैगेरे) दाखवून मागताच (देणे), शाहजोग; exorbitant d. हाक *f*.

DEMARKATION *F.* division परिच्छेद; limit हट *f*, सीमा *f*.

DEMEAN *v. F.* वागें, वर्तें; (See MEAN) नीच हलका क. -OR चाल *f*, रित *f*, रवेस *f*, वर्तन *n*.

DEMERIT (See MERIT) दोष, अपराध; the state of one who deserves ill दोषीपणा, नालायकी *f*, गुन्हेगारी *f*.

DEMIGOD (*demidius*, half) अर्धादेव, उपदेवता *f*, उपदैवत *n*; some of the Hindu demigods: यक्ष, सिद्ध, पिशाच *n*, किन्नर, गंधवं.

DEMISE (-*mittere*, to send) making over सोयें *n*, हवालें *n*; decease of a royal person राजपुरुषाचे मरण *n*; death of any distinguished individual थोर मनुष्याचा मृत्यु.—*v.* मृत्युपत्राचे देणे [to].

DEMOCRACY (*Gr. demos*, people, *kratein*, to rule) लोकांचे राज्य *n*, लोकराज्य *n*.—DEMOCRAT लोकराज्याचा पक्षकारी. -IC, -AL *a.* लोकसत्ताक राज्य संवंधी.

DEMOLISH *v. (-moliri*, to construct) मोडणे, पाडणे, जमीनदोस्त नाश विघ्वंस क. (a wall). —DEMOLITION मोडणे *n*, नाश, विघ्वंस.

DEMON (*Gr. daimonion*, divinity) *Mythol.* a spirit of immaterial being holding a middle place between men and the deities of the pagans असूर, दैत्य, दानव; a devil भूत *n*. -IAC, -AL *a.* असुरी; पैशाच, भुताचा; horrid भयंकर, अकराळ विकराळ; influenced by demons भूत लागलेला, भूत-

ग्रस्त; *d.* possession बाधा *f*, भूतावेश.—*n.* भूतग्रस्त मनुष्य; one whose faculties are overpowered, restrained, or disturbed in their regular operation by an evil spirit पिसाट, संबंधी. -OLATRY पिशाचभक्ति *f*. -OLOGY, a systematic discourse on demons भूतप्रेतादि विषयविद्या *f*, भूतनिबंध.

DEMONSTRATE *v. (-monstrare*, to show) दाखविणे, दर्शविणे; make evident by reasoning विचारानें -वादानें स्पष्ट क.; prove by deduction अनुमानानें स्थापणे -शाबूत क.; [Anat., exhibit the parts of, when dissected; — said of a dead body] [to, from].—DEMONSTRATION उपपत्ति *f*, उपपादन *n*; proof उपपत्ति *f*, प्रमाण *n*; a manifestation आव, डैल, खटाटोप: to make a d. of war.—DEMONSTRATIVE *a.* दाखविणारा, प्रदर्शक; सिद्धकरणारा, प्रतिपादक; frank मनाचा मोकळा, निष्कपट; *d.* pronoun दर्शक सर्वनाम *n*.

DEMORALIZE *v. F.* भष्ट -आचारहीन क., दुराचारी क., कमज़ात क., धैर्यहीन क.

DEMUR *v. i. (-morari*, to delay) थांवणे, खोलंवणे; [raise an objection in law at any point in the pleadings, and rest and abide upon it for a decision by the court].—DEMURRAGE, [the detention of a vessel by the freighter beyond the time allowed by her charterparty for loading, unloading, or sailing; the payment made for such delay].

DEMURE *a. F.* making a show of gravity बोकेसन्यासी, भगलभावार्थी.

DEMY *F.* एक जातीचा कागद आहे.

DEN* *cave* बोळ *n*, ढोळ *f*, गुहा *f*; customary place of resort बैठक *f*, बसण्याचा अडा.—*v.* गुहेत -विळांत राहणे.

DENIAL, See under DENY.

DENIZEN *W.* one who is admitted by favor to all or a part of the rights of citizenship ज्यास नागरिक जनाचे हक (रा-

जाच्या वैगेरे) मेहरबानीमें मिळाले आहेत तो ; [a stranger admitted to residence in a foreign country]; a dweller राहणारा, in comp. वासी, स्थ ; a d. of the air नभस्थ.

DENOMINATE *v.* (*-nomen*, name) नांव ठेवणे -देणे, द्वाणे.—**DENOMINATION** नांव ठेवणे *n*, नामकरण *n*; name नांव *n*, संज्ञा *f*; sect पंथ, मार्ग, शाखा *f*.—**DENOMINATOR** नांव ठेवणारा -देणारा; *Arith.* छेदक, छेद.

DENOTE *v.* (*-notare*, to mark) निशाणी क.; point out बोटाने दाखविणे -दर्शविणे; be the sign of खूण असणे -होणे, सुचविणे; लक्षण असणे : a general expression to d. wickedness of every sort [by].

DENOOUNCE *v.* (*-nuntiare*, to report) give notice of खबर देणे, जाहीर क.; threaten by some outward sign धमकीची खूण क., धमकीचा आविर्भाव दाखविणे, धमकी दाखविणे : his look *denounced* revenge ; inform against गा-होणे -नालस्ती सांगणे; stigmatize दोष -कलंक लावणे, निंदणे; point out as deserving of reprobation or punishment, &c. दोषयोग्य -दंडयोग्य आहे असें दाखविणे [upon, to, for].

DENSE *a.* (*densus*) दाट, घट, घन, जाड ;—of a forest निविड, दाट.—**DENSITY** दाटपणा, घनता *f*, दाढर्य *n*; निविडपणा, दाटी *f*.

DENT (*dens*, tooth) खांड *f*, खाडा -**AL a.** दंत संबंधी ; formed by the aid of the teeth दंत्य (letters). -**ICULATION** दांत बसविणे *n*. -**IFRICE** दांतवण *n*, दारचिना, दांतचिना. -**IST** दंतवैद्य. -**ITION** दांत फुटणे *n*, दंतोद्व.

DENUDE *v.* (*-nudare*, to make naked) नागवा -उघडा -तुचा -बोडका *k*.

DENY *v.* (*-negare*, to say no) contradict खोडणे, खंडणे ; refuse नकारणे, मनमोडणे, नाद्याणणे ; refuse to acknowledge नाकबूल *k*. -होणे -जाणे, अनंगिकार *k*; to d. ve-

hemently कानावर हात ठेवणे ; to d. one's self इंद्रियदमन *k*.—**DENIAL** नाकार, नकार ; उलटे बोलणे *n*, खंडन *n*; नाकबूली *f*, अनंगिकार ; self-d. आत्मसंयमन *n*.

DEPART *v. i.* (*-partire*, to part) go forth or away जाणे, निघून जाणे, बाट धरणे ; perish नाश पावणे, जाणे, गत -नष्ट होणे, लयास जाणे (1 Sam. iv. 21); die मरणे, गतणे, जाणे (Luke ii. 29); to d. from सोडणे.—*i.* सोडणे, त्यागणे : to d. this life [from, to]. -**MENT**, division भाग, खिस्सा ; province विषय, अंग *n*, प्रकरण *n* : d. of literature ; subdivision of business or official duty खाते *n*, काम *n* ; territorial division महाल, परगणा *इ०*. -**AL a.** प्रकरणाचा ; खात्याचा.—**DEPARTURE** निघून जाणे *n*, जाणे *n*; निर्गम *n*, मरण *n*, प्रयाण *n*; मार्ग -नियम सोडणे *n*, बिचल *f*.

DEPEND *v.* (*-pendere*, to hang) लोंबणे, लटकणे ; be in suspense भिजत पडणे, हिलगणे, लोंबणे : a cause *depending* in court ; rely for support -**च्यावर** टेकणे, अधीन -**अवलंबून** राहणे [on, upon] ; rely विश्वासणे, भरवशावर राहणे : we d. on the word of our friend ; be in a condition of service चाकरीस राहणे. -**ENCE** लोंबणे *n*, अवलंबन *n*; अधीनता *f* : the d. of cause and effect ; mutual connection and support अन्योन्य संबंध व आश्रय, अन्योन्याश्रय ; subjection to the direction or disposal of another पराधीनता *f*, ताबेदारी *f*; भरवसा, विश्वास : affectionate d. in the Creator is the spiritual life of the soul ; that on which one depends टेका, आश्रय : he was her sole d. ; that which depends लोंबणारी वस्तु *f*. -**ENCY**, territory remote from the kingdom or state to which it belongs, but subject to its dominion ताब्यांतील दूरचा देश -प्रांत. See **DEPENDENCE**. -**ENT a.** लोंबणारा, लोंबता, अवलंबित ; दुसऱ्यावर भरव-

सा ठेवन राहणारा, परतंत्र, पराधीन [on, upon].—*n.* पदरचा माणूस, चाकर, आधित; corollary एके गोष्टी वरून सिद्ध झालेली दुसरी गोष्ट *f.*; consequence फळ *n.*, परिणाम.

DEPICT *v.* (-pingere, to paint) represent by a picture चित्र काढून दाखविणे, चित्र काढणे; describe वर्णन क.

DEPLORE *v.* (-plorare, to cry out) mourn खेद -शोक क.: we deplored the death of Abraham Lincoln, twice President of the United States; weep रडणे, अश्रु गाढणे.—**DEPLORABLE** *a.* खेदीय, खेद करायाजोगा; calamitous हालाचा, विपत्तीचा (condition).

DEPONE *v.* (-ponere, to put) शपथेवर प्रतिज्ञा क. -जबानी -साक्ष देणे.—**DEONENT** शपथेवर जबानी देणारा.—*a.* Gram. a d. verb आमेषद किया *f.*, अकर्तवी क्रिया *f.*

DEPOPULATE *v.* (-populus, people) उजाड -ओसाड -उद्स्त क.—**DEPOPULATION** उजाडी *f.*, बेचिरागी *f.*, ओसाडी *f.*

DEPORT *v.* (-portare, to carry) transport देशांतरास भेणे, हव्हार क., काळ्या पाण्यावर पाठविणे;—one's self वागणे, वर्तणे. -MENT आचरण *n.*, चालचर्या *f.*, वर्तने *n.*

DEPOSE *v.* (-ponere, to put) déthrone गादी-वरून काढणे, राजपदभृष्ट क.; divest of office पदभृष्ट क., कामावरून काढणे; bear written testimony to -विषयींची जबानी लिहून देणे, साक्ष देणे [from].—*i.* जबानीत लिहून देणे, साक्ष देणे.—**DEPOSIT** *v.* lay down ठेवणे, घालणे, टाकणे (eggs); store साठविणे (goods); intrust नव्यात देणे, अमानत ठेवणे; place in a bank, as a sum of money, to be drawn at will पेटीवर ठेव ठेवणे.—*n.* ठेव *f.*, अमानत *f.*; deed of d. अमानतामा;—of mud, as from a river साई *f.*, मलई *f.*, गाळ. -ARY अमानतदार, जिम्मेदार. -ION गादी-वरून काढणे *n.*, पदन्युति *f.*, कामावरून काढणे

n., बडतरफी *f.*, साक्ष *f.*, साक्षी *f.*; written d. जबानी *f.*; declaration वदणूक *f.*. -ORY कोठार *n.*, कोठी *f.*—**DEPOT** *F.* कोठी *f.*; military station where stores and provisions are kept, or where recruits are assembled and drilled लङ्कळी कोठी *f.*, अथवा नवे शिपायी तयार करण्याची जागा *f.*, 'डिपो'; railway station ओगाडीचें ठाणे *n.*, 'स्टेशन' *n.*

DEPRAVE *v.* (-pravus, crooked) खराच क., बिघडणे, भष्ट क. (manners, morals).—**DEPRAVITY** भष्टता *f.*, दुष्टता *f.*; absence of religious feeling and principle धर्माभाव, अभक्ति *f.*

DEPRECATE *v.* (-precarī, to pray) होणार येणार -पडणार दुःखनिवारणार्थ प्रार्थना क., परिहारार्थ प्रार्थना क.; regret deeply अति दुःख -खेद क.—**DEPRECATION** भावी दुःख-निवारणार्थ प्रार्थना *f.*

DEPRECIATE *v.* (-preūium, price) lessen in price किंमतीत कमी क., भाव उतरणे; lower the worth of हिणवणे, उणेषणा आणणे. अप्रतिष्ठा क.—*i.* किंमत कमी होणे, भाव उतरणे.

DEPREDATE *v.* (-prædari, to plunder) लुटणे, ओसपाडणे, उद्स्त क.; devour खाऊन नाश क., फन्ना उडवणे.—**DEPREDACTION** लूट *f.*, अपहरण *n.*; नाश, उपद्रव; the state of being depredated उजाडी *f.*, ओसाडी *f.*—**DEPREDATOR** लुटाऱ्या, उद्स्त -ओस पाडणारा-करणारा.

DEPRESS *v.* (-premtere, to press) दावणे, दडपणे; humble नमविणे, गवे उतरणे; sadden उदास -खिन्ह क.: his spirits were depressed; lessen the activity of, as trade तेजी कमी क., मंदी आणणे; cheapen भाव-टर कमी क.; स्वस्त क.; [to d. the pole, Naut. to cause it to appear lower or nearer the horizon, as by sailing to-

wards the equator].—DEPKESSION दाबर्णे *n*; a falling in of the surface खळगा, खळगी *f*, खांच *f*; अभिमानखंडण *n*, पाणउतारा; खिन्नता *f*, म्लानि *f*; diminution of prosperity, as of trade मंदी *f*.

DEPRIVE *v.* (-privare, to bereave) remove नेणे, काढून नेणे; dispossess मुकविणे, नागविणे, निराका-विरहीत क. [of]; divest of office अधिकार नष्ट क., कामावरून काढणे; to d. of life जीव घेणे, जिवे मारणे; deprived of reason बेअकल, निर्बुद्धि.

DEPTH, See under DEEP.

DEPUTE *v.* (-putare, to prune) appoint as substitute or agent नेमून-बदला पाठविणे, वकील-प्रतिनिधि करून पाठविणे; choose निवडणे [to].—DEPUTATION नेमून पाठविणे *n*; person or persons deputed by another person नेमून पाठविलेला मनुष्य, लौ मनुष्ये *n pl*; वकीलात *f*, प्रतिनिधि.—DEPUTY गुमास्ता, कारभारी; a vicar प्रतिनिधि, मुतालीक, आमिन;—in comp. दुयम : d. collector 'दिपुटी कलेक्टर'

DERANGE *v. F.* throw into confusion घालमेल -गोंधळ क.; disturb in the action or function अव्यवस्था क्रमभंग क.; कामात व्यन्य आणें: a sudden fall deranges some of our internal parts; render insane बुद्धिवैश क., वेडा क. -MENT गोंधळ, घालमेल *f*, अव्यवस्था *f*; बुद्धिभंश, चित्तविभ्रम, वेड *n*.

DERELICTION (-relinquere, to leave) सोडून देणे *n*, त्याग क.—*n.* परीत्याग; gaining of land from the sea, in consequence of its shrinking back below the usual water-mark समुद्र मार्गे हटल्यामुळे त्यापासून जमीन मिळविणे *n*.

DERIDE *v.* (-ridere, to laugh) laugh at with contempt टेर-उपहास-थट्टा क.—DERISION थट्टा *f*, मरकरी *f*, उपहास; laughing-stock उपहासपात्र, खेळवणा (Lam. iii. 14),

DERIVE *v.* (-rillus, stream) receive, as from a source घेणे, पावणे; trace the origin, descent, or derivation of मूळ शोधून काढणे, कारण शोधणे, व्युत्पत्ति क.: he derives this word from Latin [from].—DERIVED -पासून निघालेला; व्युत्पन्न; to be d. निघणे.—DERIVATION काढणे, निघणे *n*; Gram. उत्पादन *n*, व्युत्पत्ति *f*.—DERIVATIVE *a.* & *n*. दुसऱ्यापासून पावलेला, अन्यप्राप्त; Gram. साधित.—*n.* साधित शब्द, कृदत *n*.

DEROGATE *v.* (-rogare, to ask) annul in part; said of a law कायद्याचा कांहां भाग रद्द क.; lessen the worth of ची किंमत कमी क., हलकेपणा आणें.—*i.* कमी क., तेजो-हास क. [from].—DEROGATORY *a.* कमी करण्याचा, अब्रू घेण्याचा, इजतखाऊ [from, to, unto].

DESCANT *v.* (-cantus, singing) discourse with fulness वाक्पांडित्य क., पोवाडा गाणे; sing खोंचीचे गीत गाणे. — वाक्पांडित्य *n*, प्रवाद; खाचखोंचीचे गाणे *n*.

DESCEND *v. i.* (-scandere, to climb) pass from a higher to a lower place खाली जाणे-येणे, उतरणे; fall पडणे; make an attack हल्ला-स्वारी क., धाड घालणे; lower one's self हलकेपणा घेणे; pass from the more general or important to the particular तपशीलवार-चयाद सांगणे; proceed by generation or by transmission वंशपरंपरागत चालणे; be derived निघणे; Astron. move towards the south दक्षिणेकडे खाली जाणे [from, into, to]. -ANT वंशांत झालेला, वंशज; *pl.* संतति *f*, पुत्रपौत्रादि. -ED उतरलेला, अवरूढ; वंशोत्पन्न.—DESCENT उतरणे *n*, अधोगति *f*; चाल *f*, दैड *f*, हल्ला; progress downward, as in station, virtue, &c. अपकर्ष, व्हास, उतरता पाया-पायरी *f*; lineage कुळी *f*, वंश; transmission by succession or inheritance वंशपरंपरा *f*; declivity उत-

रण *f.*, उत्तर, दाढ़ ; issue संतति *f.*, संतान *n.*; generation पिटी *f.* ;— of a practice &c. ओटण *f.*

DESCRIBE *v.* (-scribere, to write) represent by lines रेखें, अंकणे, बेतणे; draw a plan of, delineate वर्णन क.; form or trace by motion गतिनै चालिनै दर्शविणे : a star describes a circle in the heavens; sketch in writing वर्णन लिहिणे ; give an account of कथन क., वृत्तांत सांगणे ; make known to others by words or signs शब्दांनी अथवा खुणांनी कल्पिणे.—DESCRIPTION वर्णन क. *n.*; वर्णन *n.*, व्याख्या *f.*; enumeration of the essential qualities of a thing or species गुणवर्णन *n.*, स्वभाववर्णन *n.* ;— of a person स्वरूपवर्णन *n.*, चेहरेपटी *f.*; class to which a certain representation applies जात *f.*, तङ्हा *f.*, वर्ग. — DESCRIPTIVE *a.* ज्यांत वर्णन आहे असा, वर्णनात्मक, निर्देशक. DESCRY *v. F.* spy out and make known टेहेळून सांगणे ; discover by the eye, as objects at a distance दुर्लून पाहणे, निरेखणे, टेहेळणे.

DESCRIMATE *v.* (-sacrare, to declare as sacred) divest of a sacred character विटाक्विणे, बाटविणे, भष्ट क.; divert from a sacred purpose or appropriation देवाच्या देवाधर्माच्या कामावरून काढून अन्य उपयोगास लावणे -अनाठायी खर्चणे -योजणे (a donation).

DESERT *v.* (-serere, to join) forsake सोडणे, त्याग क. (a friend, a country, a cause); leave without permission परवानगी शिवाय सोडणे -सोडून जाणे, फरारी होणे : to d. the army.—*i.* परवानगी शिवाय जाणे : to d. from the army.—*a.* रुक्ष, ओसाड, पडीत. (country).—*n.* रान *n.*, जंगल *n.*, अरण्य *n.*; waste वैराण *n.*, ओसाड जागा *f.*. -ER चाकरी सोडून जाणारा, फरारी, फितूर ; one who forsakes his party or friend स्वपक्षत्यागी, मित्राचा त्याग करणारा, फितूर.

DESERVE *v.* (-servire, to serve) earn by service मिळविणे, कमावणे ; merit लायक योग्य पात्र होणे (Job. xi. 6).—*i.* लायक पात्र असणे [ill, well].—DESERVEDLY *ad.* यथायोग्य, यथान्याय, वाजवी.—DESERT, reward or punishment to which one is entitled बक्षीस *n.*, अथवा दंड, फळ *n.*, श्रेय *n.*; claim to recompense मोबदला मिळविण्याचा हक्क.

DESIDERATUM (*L.*) that of which the lack is felt इष्ट *n.*, अभिष्ट *n.*, इच्छित *n.*, गरज *f.*

DESIGN *v.* (-signare, to mark) sketch for a pattern or model नमुन्यासाठी बेतणे रेखणे अंकणे; appoint योजणे, नेमणे; project रचणे, कल्पिणे (an essay); intend बेत इरादा क. उद्देशणे [to, for].—*i.* बेत इरादा असणे.—*n.* नकाशा, नमुना, अराखडा ; उद्देश, बेत, मतलब ; scheme घाट, योजना *f.*, युक्ति *f.*; evil intention कुलंगडे *n.*, दुष्ट हेतु ; emblematic or decorative figures उपमेची अथवा शोभेची चित्रे *n pl.*; idea intended to be expressed by an artist छाप, ठसा, मुद्रा *f.* -EDLY *ad.* बुद्ध्या, समजून उमजून. -ING कावेबाज, हिकमती.—DESIGNATE *v.* mark out and make known बेतून रेखाठून अंकून, दाखविणे ; point out अमुक द्याणून सांगणे, निर्देशणे ; appoint नेमणे, योजणे, नेमणूक क. : this captain was designated to that station. — DESIGNATION दाखविणे *n.*, निर्देश ; नेमणूक *f.*, योजना *f.*; signification, as of a word अर्थ ; that which designates निर्देशक, लक्षण *n.*; appellation नांव *n.*, संज्ञा *f.* : the d. of the days of the week.

DESIRE *v.* (See DESIDERATE) long for the enjoyment or possession of इच्छिणे, वासना धरणे बाळगणे ; request मागणे, प्रार्थणे.—*n.* natural longing that is excited by the enjoyment or thought of any good, and impels to action or effort for its continuance or possession इच्छा *f.*, वा-

सना *f.*; विनंती *f.*, अर्जी *f.*, प्रार्थना *f.*; object of longing इच्छाविषय, आशा (Hagg. ii. 7); lust कामवासना *f.*, काम; according to one's d. यथेष्ट [for]. — DESIRABLE *a.* इच्छिण्याजोगा, अपेक्षणीय, इष्ट, आवडता, प्रिय, — DESIROUS *a.* इच्छिणारा, उक्तित, इच्छु (धनेच्छू).

DESIST *v. i.* (*-sistere*, to stand) cease to act थाबेण, राहणे, हात आटोपणे [from].

DESK* (लिहिण्याचें अथवा वाचण्याचें उतरतें) मेज *n.*; देवळांत प्रार्थना वैगरे वाचणाराची जागा *f.*; उपदेशकाची वृत्ति *f.*, उपाध्याचा धंडा: he intends his son for the d.

DESOLATE *v.* (*-solare*, to make lonely) deprive of inhabitants उजाड -ओस बेची-राग *k.*; lay waste ओस -उद्दस्त *k.*, वर खरांटा फिरविणे: an inundation *desolates* fields. — *a.* उजाड, ओसाड, वैराण; उजाड केलेला, उद्दस्त; solitary एकला एकदा: she remained d. in her father's house.

DESPAIR *v. i.* (*-sperare*, to hope) निराशा होणे, -ची आशा सोडणे: never d. of God's blessings here, or of His reward hereafter [of]. — *n.* निराशा *f.*, आशाभंग.—DESPERADO *Sp.* a desperate fellow, a madman आतताई, साहसी, कपाळफोड्या.—DESPERATE *a.* irretrievable निरापाय, बेइलाज (disease); proceeding from despair साहसी, जिवावर उदार, जिवावरचा (effort). — DESPERATION जिवावर उदार होणे *n.*, आशा सोडणे *n.*; निराशा *f.*

DESPATCH *v.* (*-pangere*, to fasten) send off on a special errand of importance, usually in haste दवडणे, दामटणे, घाईने पाठविणे; kill ठार *k.*, गति देणे, लोकांतरास पाठविणे; execute speedily उरकणे, अटपणे, झपाटणे.—*n.* पाठविणे *n.*, दवडणे *n.*; जलदी *f.*, झटपट *f.*, शितावी *f.*; an express मुहाम पाठविलेला कागद -लखोटा, जरूरी *f.*, चलान *n.*

DESPISE *v.* (*-spicere*, to look) look down upon with contempt तिरस्कारणे, विकारणे: fools d. wisdom (Prov. i. 7). — DESPICABLE *a.* विकार करायाजोगा; mean तुच्छ, अधम, पांजी, हलका, नकारा (man, company, gift).

DESPITE (do.) extreme malice अदावत *f.*, दावा द्रोह; successful counteraction विरोध, प्रतिकार [of]. — *prep.* न मानता, हटकून, दाटबळेच. —FUL *a.* द्रोही, अदावती, दुरुद्धि.

DESPOLI *v.* (see SPOIL) strip, as of clothing लुटणे, नागविणे, वस्त्रहरण *k.*; rob लुटणे, नाडणे, नागवा *k.* [of].

DESPOUND *v. i.* (*-spondere*, to promise solemnly) आशा सोडणे, निराश होणे; lose courage धैर्य सोडणे, हातपाय गळणे. —ENCY निराशा. —ENT *a.* निराश, नष्टाश, नष्टधैर्य.

DESPOT (*Gr. despotes*, master) an absolute prince मुख्यार राजा, अधिराज; a tyrant जुलमी राजा. —IC *a.* स्वतंत्र, कुल मुख्यार; जुलमी. —ISM, power, spirit, or principles of a despot जुलमी अधिकाऱ्याची सत्ता *f.*, हिमत अथवा मर्ते *n pl*; absolute control over others दुसऱ्यावर पूर्ण अधिकार, कुल मुख्यारी *f.*; government which is directed by a despot जुलमी राज्य *n* अमल; मुख्यार राज्य *n.*

DESSERT (*-servir*, to serve at a table) भोजनोत्तर कलाहार, मुखशुद्धि *f.*

DESTINE *v.* (*destinare*) determine the future condition or application of पूर्वी योजने ठेवणे; appoint by decree or authority सत्तेन अथवा कायद्याने योजने नेमणे; allot दैवी नेमणे. — DESTINATION पूर्वीची योजना *f.*; end of a journey, place or point aimed at मजल *f.*, शेवट, नियुक्तस्थान *n*, उद्देश, संकेत. — DESTINY, fate दैव *n*, नशीव *n*; fixed order of things सूत्र *n*, होतव्य *n*, होईक *n*; Hindu terms ब्रह्मरेषा *f.*, दैवरेषा *f.*

DESTITUTE *a.* (*-statuere*, to set) not having

in possession विरहीत, शून्य, हीन; needy गरजवंत, निराश्रय, निराधार, अनाथ [of].—
DESTITUTION निराश्रितपणा, उघडेपणा;—
of money, &c. दारिद्र *n*; अभाव, हीनता *f.*

DESTROY *v.* (-struere, to build) pull down मोड़ेण, भंग क.; ruin नाश-संहार-उच्छेद क.; kill मारेण, कत्तल क.; devastate उजाड पाडेण, धूळदशा क.—DESTRUCTIBLE *a.* मोडाया-जीगा, ध्वंसनीय, नशर.—DESTRUCTION मोडणे *n*; नाश, विध्वंस, संहार, प्रलय; धात, कत्तल *f*; eternal d. सत्यनाश; hour of d. विनाश काल;—of the world महाप्रलय, कल्पांत; destroying agency मरी *f*, व्याधि *f* (Ps. xci. 6).—DESTRUCTIVE *a.* विध्वंसक, उच्छेदक; नाशक, धातक; नाहीसा करणारा, घ in comp. ज्वरम [of, to].

DESUETUDE (-suescere, to become used to)
अनभ्यास, अनुपलब्धि *f*; disuse गैर वहिवाट *f*, अनुपयोग.

DESULTORY *a.* (-salire, to leap) बेवाल, तुटक, चंचल, उडाणटप्पा (remark, warfare, reading).

DETACH *v.* (*L. & Eng.*) part वेगळा -निराळा क., उकलेण; separate for a special object;—used esp. in military language तुकडी टौकी करून पाठविणे [from]. -ED अलग, वेगळा, वियक्त. -MENT फोजेची टोकी *f*, तुकडी *f*, तैनाती लप्तर *n pl.*

DETAIL *v. F.* relate in particulars तपशील चयार सांगेण, सविस्तर सांगेण.—*n.* तपशील, बयाद *f*; in d. तपशीलवार, सविस्तर.

DETAIN *v.* (-tenere, to hold) keep back or from मारें ठेवेण, राखेण; stop खोळववेण, खोटी क.: we are detained by the rain; hold in custody कैदेत अटकेत ठेवेण [from]. -MENT, DETENTION खोळवा, अटकाव, खोटी *f*.—DETINUE, अटकावून ठेवलेला मनुष्य किंवा वस्तु *f*; [writ of d., Law, one that lies

against him who wrongfully detains goods delivered to him, or in his possession; to recover the thing itself, or its value and damages, from the detainer].

DETECT *v.* (-tegere, to cover) uncover उघडा क., उघडीस आणें, उजेडास आणें, धरेण (a crime, criminal). -ION शोध, थांग, ठिकाण. -IVE *a.* उघडीस आणण्यात शोधून काढण्यात हुशार; employed in detecting तलाश शोध करणारा, धरणारा (police), गोर *H.*, in comp. ऐवमीर : a d. of faults.

DETER *v.* (-terrere, to frighten) भय जवर-दाखवून न करू देणे; hinder अडवणे, मोड घालेण, आड येणे [by, from].

DETERIORATE *v.* (deterior, worse) विघडणे, खराब क.—*i.* विघडत जाणे, खराब होणे [from].

DETERMINE *v.* (-terminare, to limit) fix the boundaries of मर्यादा -हइ ठरविणे नेमणे [Acts xvii. 26]; set bounds to परिच्छेद-निर्देश क.: the knowledge of man hitherto had been determined by the view; impel and direct कल झोंक देणे, प्रेरणे; ascertain definitely खचीत निधीर क.; bring to a conclusion निवाडा फैसळा क.; resolve संकल्प निश्चय क.: this determined him to start immediately; ascertain the quantity or amount of ची चे इयता परिमाण ठरविणे.—*i.* मनात संकल्प निधीर क. [on, upon].—DETERMINATE *a.* having defined limits समर्याद; not uncertain खचीत, निखालस; conclusive निर्णय करणारा, निर्णयक; definite नेमाचा, ठरविलेला, ठरावाचा, मुदतीचा, वंधा (Acts ii. 23).—DETERMINED *a.* निश्चित, निर्धारित; ठरविलेला, खचीत झालेला केलेला; मर्यादा केलेला, परिछिन्न.—DETERMINATION ठराव, मनसुबा, निश्चय, निर्णय; निश्चय, निग्रह, धीर; fixed d. वज्र-संकल्प; matter determined घटितार्थ, निश्चितार्थ, संकल्प.

DETEST *v.* (*-testari*, to testify) त्रास -कंटा-
ला -देष क. [for]. —**ABLE a.** त्रास करण्यास
योग्य, देष्य.

DETHRONE *v.* (*-thronus*, throne) गादीवृत्तन
काढणे, पदच्युत क. —**MENT** राजभंश, पदच्युति *f.*

DETRACT *v.* (*-trahere*, to draw) take away
काढून घेणे, अपहार क.; defame अपकीर्ति क.,
हलकपणा -उणेपणा आणणे [from]. —**ION** मा-
नहानि *f.*, निंदा *f.*, बदनामी *f.*

DETIMENT (*-terere*, to rub) अपकार, धक्का,
अनिष्ट *n.* —**AL a.** अपकारक, हानिकारक, ख-
राबी करणारा.

DEUTEROGAMY (*Gr. deuteros*, second, *gamos*,
marriage) दुसरे लम *n.*, द्वितीय विवाह (बाय-
कोच्या किंवा नवऱ्याच्या मरणा नंतर). —**DEU-**
TEROGAMIST विजवर; दुसरे लम करणारी स्त्री *f.*

DEUTERONOMY (*Gr. -nomos*, law) मोशायाचे
पाचवे पुस्तक *n.*, अनुवाद.

DEVASTATE *v.* (*-vastare*, to lay waste) नास-
धूळ -धूळदशा क.—**DEVASTATION** नासधूळ *f.*,
चुना, गोपचंद; *Law*, waste of the goods
of the deceased by an executor मयता-
ची बिंदगी तिच्या वहिवाटदाराने उडवणे *n.*

DEVELOP *v. F.* हळू हळू उघडा क.—टृष्टेत्प-
तीस आणणे, उलगडणे, उकळणे.—*i.* हळू
हळू स्वाभाविक गुणाने पूर्णतेस येणे, पर्यायाने
वाढणे. —**MENT** उकळ *f.*, उलगडा, विकास;
उत्तरोत्तर वृद्धि *f.*, परिपूर्ति *f.*

DEVIATE *v. i.* (*-viare*, to go) बहकणे, वाट सा-
डणे, भ्रमात पडणे [from]. —**DEVIATION** वि-
पथगमन *n.*, सत्यथत्याग, भ्राति *f.*; an act of
sin पापकर्म *n.*, पाप *n.* —**DEVIOUS a.** गैर-
शिस्त, वेशिस्त, आडमार्गाचा (path); going
out of the common course of conduct
वाट सोडून जाणारा, विपथगमी.

DEVICE, See under **DEVISE**.

DEVIL,* the evil one, Satan, represented
in Scrip. as the traducer, father of lies,
tempter, &c. सैतान; an evil spirit दुष्ट

आत्मा, भूत *n.*; a false god खोटा देव, मिथ्या दै-
वत *n.*; [an expletive indicating surprise
or expressing emphasis, or, ironically,
negation (*Low*): I wonder how the d.
they got there; a dish, as a bone with
the meat broiled and prepared exces-
sively]; a very wicked person अति दुष्ट
मनुष्य; any great evil व्याध *f.*, पीडा *f.*
[printer's d., an errand-boy in a print-
ing office]. —**ISH a.** भुतासारखा, पैशाच,
सैतानी; दुष्ट, अधम.

DEVISE *v.* (*dividere*, to separate) form in
the mind by new combination of ideas
योजणे, रचणे, युक्ति काढणे; purpose to ob-
tain मिळविण्याचा उद्देश संकल्प धरणे; *Law*,
give by will मृतपत्राने देणे -दान क.—*n.*
मृतपत्राने देणे *n.*; a will मृतपत्र *n.*; proper-
ty given by will मृतपत्रात लिहून दिलेली
मालमत्ता *f.* — **DEVICE** युक्ति *f.*, हुचर *f.*—
on a coin शिक्का;—in a shield निशाण *n.*
faculty of devising कल्पनाशक्ति, युक्ति *f.*,
कल्पना *f.*, कृति *f.*

DEVOID *a.* (See **VOID**) वेगळा, रहित, शून्य,
रिक्त [of].

DEVOLVE *v.* (*-volvere*, to roll) लोटणे, टकलणे;
deliver over सोपणे, हवाला क., वर टाकणे
[upon, on]. —*i.* अंगावर पडणे, गळ्यात येणे,
वर पडणे.

DEVOTE *v.* (*-vovere*, to vow) appropriate
by vow वाहणे, नवसणे; doom शिक्षेस पात्र
क.; addict सवयी -नाद -छंद लावणे; attach
मन -प्रीति -श्रेष्ठ जडवणे; give up देणे, स्वाधीन
क.—**DEVOTED** अंगिलेला, वाहिलेला, आसक्त,
टृभरक्ति, तळिन, परायण, पर in comp; for
फिदा; a d. wife पतिव्रता *f.*; d. to one's master
प्रभुभक्त. —**NESS** आसक्ति *f.*, टृभरक्ति *f.*,
निष्ठा *f.* —**DEVOTEE**, one who is superstitiously
given to religious duties and cere-
monies जोगी, वैरागी, अतिभक्त. —**DEVOTION**
अर्पणे, वाहणे *n.*; addiction भक्ति *f.*, अनुरक्ति

f. निष्ठा *f.*; *d.* to a husband पतिसेवा *f.*, पातिव्रत्य *n.*; object of devotion धर्मकृत्य *n.* (Acts xvii. 23). -AL भक्ति-भजन संबंधी; used in devotion भक्तीच्या कामाचा उपयोगाचा; suited to devotion भक्तिपर, भजनशील (temper). — DEVOUT *a.* भक्तिशील निष्ठ; expressing devotion भक्तिप्रदर्शक (eyes); earnest मनापासूनचा, मनपूर्वक (wishes). -LY *ad.* भक्तिपूर्वक, अद्वापूर्वक. -NESS भक्तिभाव, परमार्थबुद्धि *f.*

DEVOUR *v* (-vorare, to eat greedily) खाऊन टाकणे, चटक, अधारीणणाऱ्ये खाणे; seize upon and destroy or appropriate greedily, selfishly, or wantonly खाणे, गिळळूत क., घशांत उतरणे, कन्ना क.

DEW * दूव *n.*, दैहवर *n.* -DROP हिमकण, दवाचा थेंव. -LAP गायीच्या गळ्या खालची पोळी *f.* — DEWY *a.* दंवानें भरलेला, दंवानें ओला (landscape); दंवाचा (splendor); दंवाच्या थेंवा सारखा, हिमकणमय (tears).

DEXTER *a.* (*L.*) उजवा (side). -ITY, skill and ease in using the limbs हतोटी *f.*, अंगचपणाई *f.*, हस्तकौशल्य *n.*; readiness in the use or control of the mental powers दक्षता *f.*, बुद्धिचापन्य *n.*, दक्षिण्य *n.* OUS *a.* सुगर, कुशल, दक्ष.

DIABETES (*Gr.*) a disease attended with a persistent, extensive discharge of urine बहुमुत्र मेह, मुत्रातिसार.

DIABOLIC, -AL *a.* See DEVILISH.

DIadem (*Gr. dia*, through, *dein*, to bind) a badge of royalty राजचिन्ह *n.*; a crown मुगुट; royalty वादशाही *f.*, राजेपण *n.*

DIAGNOSIS (*Gr. -gignoskein*, to know) determination of a disease by means of distinctive marks रोगपरीक्षा *f.*, चिकित्सा *f.*, निदान *n.* — DIAGNOSTIC रोगलक्षण चिन्ह *n.*

DIAGONAL (*Gr. -gonia*, corner) कणरेषा *f.* — *a.* कणरेषाकृति.

DIAGRAM (*Gr. dia*, through, *graphein*, to write) सिद्धांताची आकृति *f.*, भंगी *f.*, आकृति *f.* DIAL (*dies*, day) instrument for measuring time by the sun शंकुयंत्र *n.*; graduated face of a timepiece घड्याळाची तबकडी *f.*; mariner's compass होकायंत्र *n.*

DIALECT (*Gr. legein*, to speak) language भाषा *f.*, बोली *f.*; form of speech of a limited region or people, as distinguished from others nearly related to it भाषेचा प्रकार, देशभाषा *f.*, भाषाभेद. — DIALECTICS तर्कविद्या *f.*, न्याय. — DIALOGUE, conversation between two or more persons संवाद, संभाषण; written composition in which two or more persons are represented as conversing on some topic संवाद, संवादरूप पुस्तक *n.*

DIAMETER (*Gr. -metron*, measure) any right line passing through the centre, of a figure or body, as a circle, cube, &c., and terminated by the opposite boundaries व्यास; length of a straight line through the centre of an object from side to side गर्भसूत्र *n.*, मध्यरेषा *f.*; thickness जाडी *f.*; width संदी *f.* — DIAMETRICALLY *ad.* व्यासरूपानें; direct निखालस, घडधडीत, सरळ.

DIAMOND (*Gr. adamas*) — the mineral हिरा; [smallest kind of type used in English printing].

DIAPHORETIC (*Gr. -phorein*, to carry) घाम आणणारे औषध *n.*, स्वेदन *n.* — *a.* स्वेदोत्पादक.

DIAPHRAGM (*Gr. -phragma*, fence) छाती आणि पोट याच्या मधला पडदा.

DIARRHEA (*Gr. -rhein*, to flow) अतिसार, हगवण *f.*

DIARY (*dies*, day) register of daily occurrences रोजनामा, दिनचर्यालेख, आनिक *n.*

DIASTOLE (*Gr. -stellein*, to set) रक्ताशय, धमरी इ० चे प्रसरण *n.*

DICE, See DIE.

DICTATE *v.* (*dicere*, to say) state for another person to reduce to writing दुसऱ्याने लिहण्या करिता सांगेण, लिहविणे; communicate with authority फर्माविणे, हुकूम सांगेण -क. [to].—*n.* आज्ञा *f.*, हुकूम, निर्देश.—**DICTION** सांगन लिहवणे *n.*, लेखन *n.*—**dictator** हुकूमटणारा, विधाता; one invested with absolute authority कुलभवत्यारी, मुख्यत्यार.—**dictatorial** *a.* मुख्यत्यारीचा, स्वतंत्र; imperious जालीम, कडक; overbearing दपटशाईचा, दाबणारा.

Diction (*dicere*, to say) manner of expression भाषणाची शैली-सारणी-चाल *f.* -ARY, lexicon कोश, शब्दकोश संग्रह; [work containing information in any department of knowledge, arranged alphabetically under different heads: a d. of geography].

DIDACTIC *a.* (*Gr. didaskein*, to teach) उपदेशाचा, उपदेशपर, उपदेशात्मक; systematic पद्धतवार, व्यवस्थित.

DIE, See DYE.

DIE* *v. i.* pass from an animate to a lifeless state मरणे [of, by, for]; suffer death मरण सोसणे, मरणदंड भोगणे: Christ died for the ungodly (Rom. v. 6); cease समाप्त होणे, राहणे, संपर्णे; languish झुरणे, गळणे, मरणे: his heart died within him; sink खचणे, थकणे; become indifferent विरक्त-उदास-निस्पृह होणे: to d. to sin; vanish उडणे, अंतर्धान पावणे [out, away]; become vapid, as liquor बेचव होणे, उतरणे; —as sound निमणे; —as color उडणे; to d. by inches तीळतीळ प्राण सोडणे; —suddenly तडकातडकी बोलता बोलता मरणे.—**DYING** मरण *n.*—*a.* मरणारा, मर्य (bodies); supporting a dying person मरणायास आधारदेणारा (bed); pertaining to death मरणाचा (hour); manifested in the hour

of death मरत्यावेळेचा, मरत्यावेळी बोललेला -सांगितलेला -दर्शविलेला (words).

DIET (*Gr. diaita*, manner of living) habitual food रोजचे खाणे *n.*, नियाचा विधा, आहार; course of food selected with reference to a particular state of health पथ्य *n.*, पथ्याचे खाणे *n.* -ARY *a.* पथ्याचा, पथ्य संबंधी.—*n.* rule of diet पथ्याचा अन्नाचा नियम; allowance of food, esp. that presented in almshouses, prisons, schools, &c. मोतात *f.*, रतीब, चंदी *f.* -ETIC *a.* पथ्यसंबंधी, पथ्यकर.—**DIET** (*dieta*, assembly) द्या नांवाची जर्मनी, पोलंड इ० देशात कायदे करणारी अथवा राज्यप्रकरणी एक सभा आहे.

DIFFER *v. i.* (-ferre, to bear) be unlike वेगळा-निराळा असणे: rivers d.; disagree in sentiment मतभेद असणे; have a difference, cause of variance, or quarrel वैमनस्य-वांकडेंदैतअसणे [from, with]. -ENCE वेगळेपणा; भेद, अंतर *n.*, तफावत *f.*, मतभेद; वैमनस्य *n.*, भांडण *n.*, दैत *n.*;—of meaning अर्थभेद, अर्थातर *n.* -ENT *a.* वेगळा, निराळा, मित्र (churches); dissimilar विजातीय, नानारूपाचा -प्रकारचा, विगुण. -IAL *a.* भेदकारक; special विशेष (duties); infinitely small अतिसूक्ष्म.

DIFFICULT *a.* (*difficile*) hard to do कठीण, अवघड, दुष्कर (work); occasioning labor मेहनतीचा, श्रमकारक;—of understanding कठीण, दुर्ज्य, दुर्बोध; not easily wrought upon करड्या मर्जीचा, दुराराध्य; d. to be got दुर्लभ.—**DIFFICULTY** अवघडपणा, कठीणपणा, काठिन्य *n.*; गृहटा *f.*, दुर्ज्यता *f.*; obstacle अडथळा, अडवण *f.*; trouble संकट *n.*, दुर्ख *n.*, कचाट *n.*; objection शंका *f.*, दिक्कत *f.*; a d. गूढ *n.*, कोडे *n.* डोंगर.

DIFFIDENCE (-fidere, to trust) अविश्वास, बे-भरवसा; doubt of the power, ability, or disposition of one's self आपणावरचा -आ-

पण विषयींचा बेभरोसा; modesty भीड *f*, संकोच.—DIFFIDENT *a.* अविश्वासी, शंकाशील; आणा विषयीं संशक्त, मिडस्ट, संकोचवृत्तीचा [of].

DIFFUSE *v.* (*-fundere*, to pour) ओतून पसरणे; cause to flow वाहायास लावणे, पूरुत आणणे; circulate फैलावणे, पसरणे.—*a.* पसरलेला, फैलावलेला; verbose प्रकोर्ण, पान्हाळाचा (style).—DIFFUSION प्रसार, विस्तार, अभिव्यापन *n*; पाल्हाळ, अर्थवाद.—DIFFUSIVE *a.* प्रसरणशील, व्यापक. -NESS व्यापकत्व *n*, प्रसरणशीलता *f*; — of style वार्गिक्स्तार; विस्तार, फैलाव.

DIG* *v.* turn and throw up, as the earth खणणे, खोदणे, माती उकरणे; hollow out, as a well पोखरणे, खणणे; down खणून पाढणे; in खणून झांकणे पुरणे (manure); from, out, up खणून काढणे: to d. coals from a mine; to d. out fossils; the men are digging coals.—*i.* खणणे; in पोखरणे, उकरणे; through आरपार खणणे, बोगदा पाढणे. -GER खणणारा; a stone-d. बेलदार. -GING खणणे *n*, खनन *n*; place whence ore is dug अशेधित कळ्या धातु खणून काढायाची जागा *f*, खाण *f*.

DIGEST *v.* (*-gerere*, to bear) arrange methodically रचणे, बुळणे, श्रेणी शेज लावणे (the laws); prepare in the stomach for conversion into blood पचवणे, जिरवणे; think over चितन मनन क.; bear with patience सोसणे, पोटांत घालणे; Chem. soften by heat and moisture शिजविणे; expose to a gentle heat मंद आच देणे; Med. dispose to suppurate पिकविणे, पूजमेसा क.; quiet, as anger or grief शांतवणे, शमविणे, थंड शांतक.—*i.* पचणे, जिरणे: food digests well; आंचेवर शिजवणे; पिकणे, पूजमणे.—*n.* कायदे वर्गेरेची कलमबंडी *f*, संहिता *f*. -EE पाचक, अग्निवद्धक (पदार्थ औषध *n*). -IBLE

a. पचनीय, शीघ्रपाक. -ION पद्धतवार लावणे *n*, वर्गीकरण *n*, कलमबंडी *f*; पाचन *n*, पचन *n*, पाक; slowness of d. अग्निमात्र *n*; शिजविणे *n*, पाक. -IVE *a.* पाचक.

DIGIT (*digitus*, finger) three-fourths of an inch पाऊण इंच; any number up to ten बोटावर मोजतां येणारा दाहाच्या आंत कोणतही अंक; twelfth part of the diameter of the sun अर्काश; —of the moon इंटुकला *f*, चंद्रांश.

DIGNIFY *v.* (*dignus*, worthy) मंठेपणा थोरणा देणे; give distinction to नांवारूपास आणणे, शोभा भूषण देणे.—DIGNITY मंठेपणा, थोरणा; elevation of rank मान, मरतवा, उंच पदवी *f*; quality suited to inspire respect or reverence दबदवा, दाब, प्रताप; loftiness and elegance; —said of manner, style, &c. मौढी *f*, शिशाई *f*, दरजा; a dignitary मोठ्या पदवीचा मनुष्य, अधिगति.—DIGNITARY मोठ्या पदवीचा (धर्मपदेशक उरोहीत).

DIGRESS *v.* (See GRADE) wander, in writing or speaking भडकणे, रानधेणे, आडरानांत शिरणे; turn aside from the right path सन्मार्गापासून फिरणे, विशरणे [from]. -ION विचलन *n*, उल्कम; आडफाटा कथा *f*, पागोरा; उलंघन *n*, अपराध.

DIKE* *v.* ditch खंदक; mound thrown up to prevent low lands from being inundated by the sea or a river बांध, धरण *n*.—*v.* धरण वांधणे.

DILAPIDATE *v.* (*-lapis*, a stone) bring into a condition of decay or partial ruin, by misuse or through decay; —said of a building मोडकर्णीस आणणे, पाढणे; squander उधळणे, फुकणे, उडविणे.—*i.* मोडकर्णीस पडीस येणे.—DILAPIDATION मोडती कळा *f*, दशा *f*, पडझड *f*; नासधूस *f*, क्षय.

DILATE *v.* (*-latus*, wide) पसरणे [to]; distend ताणणे; extend in all directions फैलावणे, खुलवणे (lungs, air).—*i.* फुलणे,

खुलें ; descant विस्ताराने बोलें -सागें, पाल्हाळ क. [on, upon].

DILATORY *a.* (*dilator*, delayer) चेंगट, दीर्घ सूत्री, थिलर; marked with delay चेंगटा-ईचा, चेंगट (actions).—DILATORINESS चेंगटाई *f.*, दिरंगाई *f.*

DILEMMA (*Gr. dis*, twice, *lemma*, assumption) कातर *f.*, कचाटी *f.*, चिमटा.

DILIGENT *a.* (-*legere*, to choose) constantly active उद्योगी, मेहनती, तयर, कामसू; assiduous श्रमाचा, मेहनतीचा, काळजीचा (search).—DILIGENCE उद्योगीपणा, उद्योग, परिश्रम; काळजी *f.*, प्रयत्न; to do one's d., give d., use d. परिश्रम क, मनापासून यल्ल क, झटणे.

DILUTE *v.* (-*luere*, to wash) thin and dissolve by mixing मिसळून -मिसळ धालून पातळ क.; diminish, by mixing the strength, flavor, color, &c. of मिसळून निरस -न्यूनतेज -सत्वहीन कमरस कमकस क.

DILUVIAN *a.* *F.* जलप्रलय संबंधी.

DIM* *a.* not bright अंधक, निस्तेज; obscure अंधक, पुस्ट; of obscure vision मंटदृष्टि, टृष्टीचा मंट; dusky अंधक, धुंद; dull of apprehension मंटबुद्धि, जडमति.—*v.* मंट -अंधक क.; टृष्टीमंट क.; बुद्धिमंट क.

DIMENSION (-*metiri*, to measure) लांबीरुंदी *f.*, क्षेत्रफळ *n.*, मेज *n.*, परिमाण *n.*; reach पौंच *f.*, आंवाका.

DIMINISH *v.* (-*minuere*, to lessen) कमी -न्यून -उणा क.; degrade दरजा -पदवी कमी क., हलक्या पायरीवर आणें; abase नीच क.; subtract बाद -वजा क.—*i.* कमी -लहान होणे.—DIMINUTION कमी क., न्यूनीकरण *n.*; ज्ञास, क्षय, उतार; मानहानि *f.*, अप्रतिष्ठा *f.*.—DIMINUTIVE *a.* लहान, लघु; tending to diminish लहान कमी क्षरण्याजोगा.

DIMITY (*Gr. dis*, twice, *mitos*, a thread of the warp) a kind of stout, white cotton cloth, ribbed or figured 'दुमेटी' *f.*

DIMPLE ? हनुवटीची किंवा गालाची खळी *f.*

DIN * धडाखा, तडाखा, धुमधडाखा.—*v.* धडाखा चालविणे, कानटाळीं वसविणे.

DINE *v. i.* *F.* जेवणे, दोनप्रहरचे भोजन क.—*t.* भोजन घालणे, जेवण देणे -धालणे [off, at, on, with].—DINNER, principal meal of the day, eaten between breakfast and supper मध्यान्हीचे भोजन *n.*, जेवण *n.*; entertainment भोजनसमारंभ.

DINGY *a.** मळकट, मळीत.

DINT* blow ठोका;—of the forming hammer ठोका, घावटा; mark left by a blow खोंच *f.*, खोक *f.*, पोचा; by d. of -च्या जोराने -च्या योगाने.—*v.* ठोके मारणे, खोमलणे.

DIocese (*Gr. dia*, through, *dikein*, to manage a household) circuit or extent of a bishop's jurisdiction विशपाच्या अधिकाराखालचा प्रदेश, विशपाची पांढर *f.*.—DIOCESAN पांढरीचा अधिकारी विशप.

DIP *v. ** insert in a fluid and withdraw again बुचकळणे, डुबकळणे, बुचकळून काढणे; immerse for baptism बासिस्मा देण्याकरिता बुचकळणे; plunge, as into a difficulty बुडविणे, गटकळी खायास लावणे, खळग्यांत पाडणे; mortgage गहाण ठेवणे; take out by a ladle, pail, &c. पळीने काढणे घेणे: to d. out water; to d. water from a boiler.—*i.* बुडणे, बुचकळणे; enter slightly बुचकळणे, डुबणे; वरवर पाहणे -शिकणे, ओरखडणे: to d. into books; incline downwards डुकणे, खालीं उतरणे [in, into].—*n.* बुडी *f.*, बुचकळी *f.*, झोक, उतरण *f.*;—of the needle लोहचुंबकाच्या कांथाचे खालीं वळणे *n.*

DIPHTHONG (*Gr. dis*, twice, *phthongē*, sound) दिस्वर, संधिस्वर.

DIPLOMA (*Gr.*) a letter or writing, usually under seal, conferring some power, authority, privilege, or honor; esp. a document bearing record of a degree conferred by a literary society or educational institution अधिकार, हक्क, पदवी वंगेरेची सनद *f.*—DIPLOMACY, science or art of conducting negotiations between nations राजदूत व्यवहारचातुर्य *n.*, तह करण्याचा रिवाज दस्तुर; body of ministers or envoys resident at a court राजाच्या दरबारातील प्रक्या राजाचे वकील, राजदूतमंडल *n.*—DIPLOMATIC *a.* सनदी; परराज्याच्या वकिलाती संवंधी.—DIPLOMATIST (राजाच्या) वकिलातीच्या कामात निषुण, राजदूतकार्यभुरंधर, राजकार्यकुशल.

DIRE *a.* (*dirus*) घोर, दारुण, अति भयंकर, भयानक.

DIRECT *a.* (*-regere*, to keep straight) straight नीट, सरळ, उजू (line); sincere मोकळेमनाचा, निष्कपट, सरळ; unambiguous साफ, स्पष्ट, व्यक्त; in the line of descent परंपराचा, क्रमागत [to].—*v.* give direction or bearing to शिस्त -नेम धरणे, रोखणे (an arrow); regulate चालविणे, अनुशासणे, व्यवस्था *k.*: to d. the affairs of a nation; guide वाट दाखविणे; point out the proper course to रीत-रहा दाखविणे, धडा घालून देणे; order हुक्म *k.*; put a direction upon वर पत्ता घालणे -लिहणे (a letter).—*or* विहिटादार, व्यवस्थापक; counsellor मंत्री; instructor बोधक, शिक्षक; one of a body of persons appointed to manage the affairs of a company व्यवस्थापक मंडळीचा सभासद, 'डरेकटर', कारभारी. -LY *ad.* थेट, नीट; साफ, स्पष्ट, उघड; लागलाच, ताबडतोब, तत्कर्णी. -ION रोख, शिस्त; मार्ग; व्यवस्था *f.*, वंदोवस्त; हुक्म, निर्देश; पत्ता; कारभारीमंडळ *n.*, व्यवस्थापक मंडळी *f.*—*ORY*, book of directions पद्धतिग्रंथ, शिक्षाग्रंथ, शेरा; address-

book पत्त्याचें पुस्तक *n.* -RIX मुख्य अधिकारी *f.*, &c.; Geom. ज्ञापक रेषा *f.*

DIRGE (contracted from the first word of a hymn beginning "Dirige gressus meos," formerly sung at funerals) शोकगीत *n.*, मरशा. *

DIEK Gael. खंबीर, सुरा.

DIRT *D.* धाण *f.*, कचरा, हैंदर *n.*; — as amongst grain, sugar, &c. मातेरा, गदळ *n.*—INNESS मळकेपणा, धाणेरडेपणा, अशुद्धता *f.*; baseness नीचपणा, हलकेपणा.—DIRTY *a.* मळकट, धाणेरडा, मळीण; —as water गदूळ, गदळ; sordid नीच, हलका, पांजी.—*v.* मळविणे, गदळ *k.*; tarnish मळीण *k.*, कलंक लावणे (reputation).

DISABLE *v.* (*dis & able*) render unable अशक्त-असमर्थ *k.*; make useless निरुपयोगी निकामी *k.*; Law, deprive of legal rights कायदेशीर हक्क हरण *k.*, कायद्याने नालायक *k.* [by, with, from].—DISABILITY अशक्तपणा, दौर्बल्य *n.*; अयोग्यता *f.*, अक्षमता *f.*, नालायकी *f.*

DISABUSE *v.* भ्राति उडविणे -घालविणे, कान -डोळे उघडणे [of].

DISADVANTAGE, deprivation of advantage प्रतिकूलता *f.*, अडचण *f.*, गैरसोई *f.*; loss तोहा, हानि *f.*, नुकसान *n.*

DISAFFECT *v.* alienate or diminish the affection of बेदील *k.*, फितविणे; disturb the functions of विवडण, विकृति उत्पन्न *k.*: to d. the bowels. -ED बेदिल, विमनस्क. -ION नावड *f.*, अप्रीति *f.*; disloyalty फितवा, वैमनस्य *n.*; राजद्रोह.

DISAGREE *v.i.* fail to accord जम न बसणे, तफावत -फेर असणे; differ in opinion मत-भेद असणे, मत न मिळणे; be at controversy वांकडे -विरुद्ध भांडण असणे; be unsuited, as medicine, food वाधणे, अपथ्य असणे

[with]. -ABLE *a.* विलग, असंगत, अयोग्य (conduct); नावडता, नापसंत, अप्रिय (a thing) [to]. -MENT निराळेपण, वेगळेपण; मतभेद, दैत *n*; वैमनस्य *n*, वांकड *n*, विचाड; अयोग्यता *f*, नालायकी *f*; — in a statement तफावत *f*, अंतर *n*, फेर.

DISALLOW *v.* नाकबूल नामंजूर क. -ANCE नाकबुली *f*, नामंजुरी *f*, अनंगिकार.

DISAPPEAR *v.* vanish from the sight अटूळ्य होण, दिसेनासा होण, दृष्टिआड होण; cease to exist नाहीसा होण, लोप होण [from]. -ANCE अदर्शन *n*; लोप.

DISAPPOINT *v.* defeat of expectation निराशा *k.*, आशाभंग *k.*; frustrate निष्कळ व्यर्थ *k.* (a blow) [of]. -MENT निराशा *f*, मनोभंग; that which disappoints जे निराशा करते ते *n*.

DISAPPROVE *v.* pass unfavorable judgment upon नापसंद -अमान्य *k.*; refuse official approbation to अधिकाराच्या नात्याने नामंजूर *k.*, गैरमंजूर *k.* [of].

DISARM *v.* deprive of arms हत्यारे काढून घेण, निरायुध -शस्त्रहीन *k.*; deprive of the means or the disposition to harm नख उतरणे, सौम्य *k.*

DISASTER(-astrum, star) unfortunate event, esp. a sudden misfortune अवचट *n*, आफत *f*; calamity अरिष्ट *n*, अनर्थ.—DISASTROUS *a.* अनर्थाचा, आपत्तीचा, अपद्र.

DISAVOW *v.* refuse to own नाकबूल -अनंगिकार *k.*; deny नाकारणे; disprove खोटा करून दाखविणे. -AL नाकबुली *f*, अनंगिकार; नाकार.

DISBAND *v.* लळकरी चाकरीवरून फांटा देणे, मोडणे.

DISBELIEVE *v.* खोटा -असत्य मानणे -वाटणे, विश्वास नठेवणे.—DISBELIEF अविश्वास, बेइमान; system of error भांतीचा धर्म.

DISBURDEN *v.* rid of a burden ओँझे काढणे -उतरणे, भारमुक्त क.; become relieved of यासून मोकळा होणे, न्या ओँझा खालून निघणे; discharge रिता क. [of].

DISBURSE *v. F.* वांटणे, देणे, बटवडा क., खर्चणे. -MENT वांटणे *n*, बटवडा; that which is paid out खर्च, व्यय; receipt and d. आय व्यय.

DISCARD *v.* throw out of the hand as useless; — said of cards गंजिफ्यार्ची निकार्मी पाने हातांतून टाकणे; discharge चाकरीवरून काढणे, दूर क., काढून देणे (old servants); reject सौडणे, त्यागणे, टाकणे (follies of boyhood).

DISCERN *v.* (-cernere, to separate, to perceive) भेद -तारतम्य पाहणे; make out and distinguish by the eye पाहणे, लक्षिणे; perceive with the mind ओळखणे, समजणे, जाणणे [in, from].—i. तारतम्य पाहणे; समजणे: to d. between good and evil. -ING *a.* विवेकी, अभिज्ञ, मर्मज. -MENT भेद पाहण्याची शक्ति *f*, परीक्षा *f*, विवेक.

DISCHARGE *v.* unload ओँझे उतरणे; let go the charge of (बंदूक वैरे) सोडणे (a pistol, bow); clear फेडणे, वारणे (debt, claim); dismiss निरोप देणे, कामावरून काढणे, बडतर्फ क., मोडणे; remove, as a charge or burden उतरणे, रिता -मोकळा -खाली क. (a cargo); let fly, as a missile (गोळी -तीर) सोडणे; execute बजावणे, करणे; emit सोडणे, टाकणे (water); release सोडणे, मुक्त -मोकळा *k.* (a prisoner) [from].—i. ओँझे टाकणे; सोडणे.—n. ओँझे उतरणे *n*, भार टाकणे *n*; निरोप देणे *n*, निरोप; बरतरफी *f* (Eccl. viii. 8); सोडणे *n*, विसर्जन *n*, उत्सर्ग; सोडवणूक *f*, सुटका *f*, मुक्ति *f*: d. from penalty; करणे *n*, बजावणे *n*: the d. of business; that which discharges खंड, खंडणी *f*; that which is discharged निचरा, चाव, ओघळ : serous d.

DISCIPLE (*discere*, to learn) one who receives, or professes to receive, instruction from another शिष्य; scholar विद्यार्थी; one who accepts the instructions or doctrines of another शिष्य, चेला; a follower अनुशायी.—*v.* शिष्य क. -SHIP शिष्यपणा, शासिर्दी *f.*—**DISCIPLINE**, education शिक्षा *f.*, शिक्षण *n.*; training to act in accordance with established rules वक्ळण *n.*, अनुशासन *n.*; drill क्राईत *f.*, युद्धाभ्यास; subjection to rule बंदोवस्त, कैद, *f.*, नियमाधीनता *f.*; severe training, corrective of faults शिक्षा *f.*, ठेच *f.*, शासन *n.*, टांकीचे घाव *pl.*; reformatory or penal action towards a church member (विस्थित) मंडळी संबंधी शिक्षा *f.*; branch of knowledge विद्यांग *n.*—*v.* वक्ळण लावणे, शिक्षिणे, क्राईत शिक्षिणे; शिक्षा-शासन करून सुधारणे; मंडळी संबंधी शिक्षा दंड क.—**DISCIPLINED** शिक्षित, शिक्षिलेला, तरवेत.—**DISCIPLINARIAN** शिक्षक.—*a.* शिक्षे संबंधी.

DISCLAIM *v.* reject all claim to अंगाबाहेर टाकणे, अंगी न लागू देणे, अनंगिकार क.; reject टाकणे, त्यागणे; *Law*, disavow another's claim दुसऱ्याचा हक्क नाकळूल क.

DISCLOSE *v.* open उघडणे, कोडणे; remove a cover from झांकण काढणे, उघडणे; bring उज्जेडी आणणे, दृष्टीस पाडणे; expose उघडा क., कोडणे, प्रसिद्ध क. (designs) [to].—*i.* फुटणे, उठटणे, उलणे; वदणे, बाहेर फुटणे-पडणे.—**DISCLOSURE** उघडणे *n.*, कोड *f.*, उघडीक *f.*

DISCOLOR *v.* alter the natural hue of -चा रंग वदलणे, विवर्ण क.: a drop of wine will d. a glass of water; alter the true complexion of -चे स्वप्न बदलणे, वेरंग क. -ATION रंग पालटणे *n.*, वैवर्ण, वर्णविकार; stain डाग; circular d. भोवरी *f.*, चक्रदळ *n.*; red d. on the skin लाखे *n.*

DISCOMFIT *v.* (-confidere, to make ready) scatter in flight वाताहत-धूळधाण क.; break

up and frustrate the plans of लथाडणे, लटपटविणे.—**DISCOMFITURE** वाताहत *f.*, धूळधाणी *f.*, मोड, लटपट *f.*

DISCOMPOSE *v.* disarrange विसकटणे, ढवळणे; agitate खवळणे, क्षोभविणे, क्षुब्ध क. (the mind); displace ठिकाणावरून काढणे, दुसऱ्या ठिकाणी नेंगे [by].—**DISCOMPOSED** विसकटलेला, विसकळीत; व्यग्र, उद्दिम, व्याकुल चित्त.—**DISCOMPOSURE** घालमेल *f.*, गोंधळ; क्षोभ, मनस्ताप, हैराणगत *f.*, तळमळ *f.*

DISCONCERT *v.* frustrate भंग क., मोडणे, लटपटविणे (a plan); throw into confusion -ची धांदंल क., गोंधळात पाडणे [by].

DISCONNECT *v.* संबंध तोडणे, वेगळा पृथग् क. [from].

DISCONSOLATE *a.* (See CONSOLE) melancholy खिन्न, बेदिल, दिलगीर; cheerless उदास, भग्नभणीत.

DISCONTENT असंतोष, असमाधान *n.* [with].—*a.* असंतोषी, असमाधानी, नाखुष.

DISCONTINUE *v.* interrupt the continuance of खंड-भंग पाडणे; leave off सोडणे, टाकणे (a habit); stop बंद क. थांबविणे; cease attention to, or entertainment or reception of बंद क. (a newspaper).—**DISCONTINUANCE** भंग, खंड; बंदी *f.*, तहकुबी *f.*

DISCORD (*cor*, heart) want of agreement वांकडे *n.*, वैमनस्य *n.*, वेबनाव; *Mus.* dissonance वेसूर, वदसूर. -ANT *a.* वेबनावाचा, विसंगत; वेतालाचा, वैवालिक; a d. note अपस्वर.

DISCOUNT, deduction from, or abatement of, a sum of money forming the object of a business transaction सूट *f.*, सोड *f.*; deduction made for interest, in advancing money upon a bill or note due कटमुदतीचा पैसा व्याज *n.*, मिती *f.*; act of discounting सटदेणे *n.*; कटमुदतीचे व्याज

देणे n; at a d. आंतभावाने.—v. सूट देणे; मुद्लातून व्याज कापून घेऊन कर्जी देणे, कदमिचीचा व्यापार क.

DISCOUNTENANCE v. abash लाजविणे, नूर उतरणे; discourage हिरमोड पायमोड क.—n. unfavorable aspect प्रतिकूळ मुदा f; disapprobation नापसंती f; हिरमोड, विरजन n.

DISCOURAGE v. extinguish the courage of धैर्य खचविणे, हतधैर्य क.; deter one from मोडा घालणे, करू न देणे [by]. -MENT मनोभंग, आशाभंग; that which discourages मोडती f, पायमोडे n.

DISCOURSE (-currere, to run) oral exposition of a subject व्याख्यान n; conversation संभाषण n, संवाद; a formal dissertation ग्रंथ, प्रबंध; a sermon धर्मोपदेश [with, on, upon, of].—v. व्याख्यान देणे; संभाषण क.; expatiate विस्ताराने लिहिणे-बोलणे.

DISCOVER v. remove the covering from झांकण काढणे; lay open उघडा क.; show दाखविणे; reveal प्रगट क., उघडकीस आणणे; find out शोधून काढणे, टिकाण थांग लावणे.—i. दिसणे, दृष्टीस पडणे.—DISCOVERY उघड क. n, प्रगटीकरण n; finding or bringing out for the first time to the sight or the knowledge गुप्त वस्तुचे गोष्टीचे प्रथमतः शोधून काढणे n-ची माहिती करून देणे n, शोध; that which is discovered शोधून काढलेली गोट f वसु f; शोध.

DISCREDIT v. refuse credence to खरा न मानणे, विश्वास न ठेवणे; destroy trust in वरचा विश्वास उडविणे; bring reproach upon चे बदनाम क., ची अप्रतिष्ठा क. -ABLE a. इजतखाऊ, अपयशस्फर, बदनामाचा, लाजविणारा.

DISCREET a. (See DISCERN) possessed of discernment, especially in avoiding error or evil, and in the adaptation of means to ends बुद्धिमान, समजूतदार, सं-

जस, गहाणा.—DISCRETION शहाणपण n, विवेक, समंजसपणा; liberty to act according to one's own judgment आपल्या विचाराप्रमाणे वाग्याची मोकळीक f, मुख्यारी f. -ARY a. विचारधीन; मुख्यारीचा.

DISCREPANT a. (-crepare, to rattle) तफावतीचा, फेरफाराचा, निराळा.—DISCREPANCY तफावत f, फेर, अंतर n.

DISCRIMINATE v. (See DISCERN) set apart as being different (विजातीय द्व्यून) वेगळा-निराळा काढणे-ठेवणे क.: in the last judgment, the righteous will be discriminated from the wicked; distinguish by a peculiar note खेणवरून भेद समजेणे-ओळखणे.—i. भेद-तारतम्य पाहणे [between]. DISCRIMINATION, faculty of nicely distinguishing विवेक, विचार, तारतम्य n; mark of distinction भेदाचे-ओळखण्याचे लक्षण n, चिन्ह n; d. of right and wrong सद्सद्विवेक; want of d. अविवेक.—DISCRIMINATIVE a. भेद पाहणारा, विवेकदर्शी; भेद राखणारा-ठेवणारा.

DISCURSION (See DISCOURSE) expatiation विस्तारामे बोलणे n लिहिणे n, पाळ्हाळ; act of reasoning वाद क. n.—DISCURSIVE a. rational बुद्धिवान, तर्कज, तर्काने जाणणारा; ranging over a wide field परिभ्रमण करणारा.—DISCURSORY a. वादाचा, वादात्मक.

DISCUS (See DISK) चक्र n.

DISCUSS v. (-quatere, to shake) break up फोडणे; resolve उतरणे, बसणे, जिरणे (a tumor); debate वाटाघाट क. -ION फुटणे n, बसणे n, ओसरणे n; वाटाघाट f, घाटाघाट f; result of d. मर्थितार्थ; topic under d. प्रसंग; disputation वादविवाद.

DISDAIN v. (See DEIGN) think unworthy तुच्छ मानणे, तिरस्कार क.; reject as unworthy of one's self, or as not deserving one's notice धिकारून टाकणे, झिटकारणे.—n. धिकार, तिरस्कार, अवगणना f. -FUL a.

मगर्स्त्र, दिमाखदार; धिकाराचा, मगररीचा (look).

DISEASE (*dis and ease*) derangement of any of the vital functions, in which the natural action is interrupted or disturbed, and causing or threatening pain and weakness रोग, दुखणे *n*; morbid state;—of the mind or body विकार, निकृति *f*.—DISEASED रोगी, रोगप्रस्त, आजारी.

DISEMBARK *v.c.* जाहजावर्स्त्रन जमिनीवर उतरणे [from].

DISEMBODY *v.* देहानिराका विदेही क.

DISEMBOGUE *v. F.* (समुद्रात वैरे) मुखद्वारां मिळणे प्रवेश क.

DISENGAGE *v.* extricate मोकळा क. सोडविणे; clear उकळणे, उगवणे, सोडविणे;—as the mind मन उडवणे, उठवणे विरक्त क. [from].
-MENT सोडवणूक *f*, सोडवण *f*; leisure रिकामण *n*, मोकळेपण *n*, सुटका *f*.

DISENTANGLE *v.* free from entanglement सोडवणे, गुंतागुंत काढणे; extricate from complication and perplexity गुरफाट्यांतून गुंतागुंतून काढणे मोकळा क. [from].

DISENTHRALL *v.* दास्यत्वापासून मुक्त क.

DISESTEEM *v.* अपमानणे, अब्देरणे.—*n.* अपमान, अनादर.

DISFAVOR अवकृपा *f*, गैरमर्जी *f*; state of not being in favor अवकृपेत असणे *n*, नापसंती *f*, नावड *f*, इतराजी *f*.

DISFIGURE *v.* रूपाचे कुरुप क., रूप विषडणे, बेडौल क.

DISFRANCHISE *v.* हक अधिकार नाहीसा क.

DISGORGE *v.* vomit ओकणे, ओकून बाहेर टाकणे, उगलणे; give up, as what one has wrongfully seized and appropriated बुलमाने घेतलेले परत देणे, ओकणे, घशांतून काढणे.

DISGRACE, loss of favor अवकृपा *f*, गैरमर्जी *f*; infamy अप्रतिष्ठा *f*, फिजिती *f*; बदलौकिक; that which brings dishonor अपयशाचे घर *n*-स्थान *n*, कलंक: vice is a d. to a rational being [of, to].—*v.* मर्जीतून काढणे घालविणे; dismiss with dishonor अब्रू-इजत घेऊन घालविणे; bring reproach upon कलंक -डाग लावणे; revile निदणे, निंदा क.; dishonor मानभंग अपमान क. -FUL *a.* लाजिरवाणा, अब्रवेणा, लाजेचा, निंदा.

DISGUISE *v.* change the guise or appearance of -चा वेष -रूप बदलणे; hide by a counterfeit appearance कपटरूपाने लपविणे, कपटरूप घेणे -देणे -धारण क.; intoxicate मस्त क., कैफ आणणे.—*n.* कपटवेष, सोंग *n*; artificial language or manner assumed for deception कपटभाषण *n*, व्याजनिंदा *f*; in d. चोरून, वेष पालटून.

DISGUST(-*gustus*, taste) repugnance to what is offensive कंगळा, वैट, विळस *f* [for].—*v.* वैट-चिळस-शिसारी आणणे [at, with]; to be disgusted with कंटाळणे, विटणे.
-FUL *a.* कंटाळवाणा, घाणेरा, कुसित, विभस्त.

DISH* a broad open vessel, used for serving up food at the table ताट *n*, तबक *n*, परात *f*; food served in a dish ताटां वाढलेले अच *n*, भरलेलताट *n*, ताट *n*; any particular kind of food अचाचा प्रकार, अचाची पर *f*, पदार्थ; state of being concave वांक, वक्रता *f*: the d. of a wheel.

DISHEARTEN, See DISCOURAGE.

DISHEVEL *v. F.* (केस) पिंजारणे, विखरणे. -LED पिंजारलेला, विखरलेला; d. tresses झिंझ्या *f pl*; having d. tresses झिंप्या; long and d. tress झिंपरी *f*; to be d. पिंजरणे.

DISHONEST *a.* wanting in honesty अप्रामाणिक, लबाड; characterized by fraud हरामाचा, ठकबाजीचा, अधर्माचा (profits).—DISHONESTY अप्रामाणिकपणा, लबाडी कर-

ण्याचा स्वभाव; fraud ठकावजी *f*, दगलबाजी *f*, कपट *n*.—DISHONOR अप्रतिष्ठा *f*, बेअबू *f*, अपमान.—*v.* अपमान मानभंग क.; bring reproach on कलंक कालीमा लावणे -आणणे; debauch भष्ट क., कौमार्य किंवा पातिव्रत्य भंग क.;—a bill नकारण [by].—ABLE *a.* अपमान कारक, इजतखाऊ, अपयशस्कर; wanting in honor बेअबूचा, हलका (man).

DISINCLINE *v.* नावड -अनुसाह उत्पन्न क.—DISINCLINATION नावड *f*, अनुसाह, कंटाळ [to].

DISINFECT *v.* दुर्गंध नाश क. [by, with].—ANT *a.* दुर्गंधनाशक.

DISINGENUOUS *a.* wanting in candor कुडा, कपटी, खोटा (conduct); not noble अधम, नीच, हलका (man).

DISINHERIT *v.* बेवारस क., वारसा उडवणे -काढणे, वृत्तिछेदणे. —ANCE वृत्तिछेद, वृत्तिछेदन *n*.

DISINTER *v.* take out of the grave थडग्यातून काढणे; bring from obscurity into view सांदीकॉटांतून उघाडीस -लौकिकांत आणणे.

DISINTERESTED *a.* not influenced by regard to personal interest निर्लोभ, निष्काम, निस्यूह, असाधुबुद्धि. —NESS निष्कामबुद्धि *f*, अस्वार्थ.

DISJOIN *v.* संबंध तोडणे, वेगळा वियुक्त क.—DISJOINT *v.* separate the joints of सांधा उखळणे, संभिभंग भेद क.; separate at junction सांध्यावर वेगळा क., उखळणे (parts of a ship); break the natural order of क्रमभंग -छिन्नभिन्न क.—DISJUNCTION वियोग.—

DISJUNCTIVE *a.* निराळा करणारा, भेदक.—*n.* Gram. विभाजक.

DISK (*discus*) a flat circular plate तवकडी *f*;—of paper चकती *f*; discus चक्र *n*; face of a celestial body बिंब *n*, मंडळ *n*.

DISLIKE नावड *f*, अप्रीति *f*, अरुचि *f* [to, for].—*v.* नापसंत -अमान्य वाटणे, न आवडणे, नावड असणे.

DISLOCATE *v.* See DISJOINT.—DISLOCATION सांध्याची उखळणी *f*, संभिभंग.

DISLodge *v.* drive from a place of rest ठिकाणवरून ठाणावरून काढणे, स्थानभ्रष्ट क., जाग्यावरून हालविणे; drive out from a place of hiding or defense दडणीच्या किंवा आस-ज्याच्या जाग्यावरून हाकून लावणे: to d. a deer [from].

DISLOYAL *a.* निमकहराम, बेइमान;—to the king राजद्रोही [to]. —TY बेइमान; राजद्रोह.

DISMAL *a.* (*dies malus*, an evil day) gloomy to the eye मळकट, अंधक;—to the ear भयान, घोर;—to the feelings उदास, भयाण.

DISMANTLE *v.* deprive of dress वस्त्रवरूण क., पोशाक उतरणे; deprive of apparatus, furniture, equipments, or fortifications उस्तरणे, मोडणे, बुचाक., पाडणे (a ship, fort, town); disable मोडून निकामी क.

DISMAY (*L. & Ger.*) दहशत *f*, धाक.—*v.* दहशत -धाक घालणे, घैर्य खचविणे.

DISMEMBER *v.* separate the members of -अवयव तोडणे -वेगळे क., अंग छेदणे; sever and distribute the parts of -चे विभाग तुकडे करून वांटणे (an empire). —MENT अंगविच्छेद; विभाग, वांटणी *f*.

DISMISS *v.* (-mittere, to send) निरोप देणे, रजा देणे, विसर्जन क. (an assembly); discard चाकरी वरून, काढणे, फाटा देणे, बरतरफ क.; reject as unworthy of attention नाकारणे, अंवमानणे.

DISMOUNT *v.* bring down from a place of honor or authority अधिकारा वरून खाली आणणे, पदभ्रष्ट क.; remove or throw from a horse घोड्या वरून पाडणे -उतरणे.—*i.* खाली उतरणे -येणे; घोड्या वरून खाली उतरणे -येणे.

DISOBEY *v.* आज्ञा -हुकूम तोडणे -मोडणे.—DISOBEDIENT *a.* आज्ञा मोडणारा, बेहुकमी [to].—DISOBEDIENCE आज्ञाभंग, अवज्ञा *f*.

DISOBLIGE *v.* displease मर्जी मोडणे, असंतुष्ट क.; refuse civility to अवज्ञा क. [by].

DISORDER, want of order अव्यवस्था *f.* घालमेल *f.*, धांदल *f.*; neglect of order क्रमाची उपेक्षा *f.*; tumult गडबड *f.*, बंडाळी *f.*; disease रोग, विकार, विकृति *f.*; — of the stomach अन्नविकार; — of the mind बुद्धिविक्षेप, चिन्तविभ्रम.—*v.* विसकटणे, घालमेल क., उस्तरणे; विकार विकृति उत्पन्न क.; बुद्धिविक्षेप क. [by]. —LY *a.* अव्यवस्थित, अस्ताव्यस्त; विकृतीचा, विवडलेला; बेवंद, बेकैद, भोंगळ (assemblies); of a bad repute बेढंगी, गैरचालीचा, बद्दनामाचा (a house). —ad. अव्यवस्थितपणाऱ्ये, धांदलीमें, गोंधळन.

DISORGANIZE *v.* रचना जुळणे मोडणे तोडणे, उस्तरणे [by].

DISOWN, See DISAVOW.

DISPARAGE *v.* (*-par*, equal) dishonor by a comparison with what is inferior हलव्यासीं तुलना करून हिणवणे, हलकेपणा आणणे; vilify निदा क., कलंक लावणे. —MENT अप्रतिष्ठा *f.*, गुणापकर्ष; [marriage with a person of inferior rank or condition].—**DISPARITY** असमानता *f.*, तकाफत *f.*, अंतर *n.*, न्युनाधिक्य *n* [between, in, of].

DISPASSIONATE *a.* calm शांत, थंड (men); impartial निष्पक्षपाताचा (proceedings).

DISPATCH, See DESPATCH.

DISPEL *v.* (*-pellere*, to push) उडवणे, घालवणे, दूर हरण क. (fears, cares, doubts): *dispelling* obstacles विम्हहर: *d.* fever ज्वरम [from].

DISPENSE *v.* (*-pendere*, to weigh) deal out in portions वांटणे, वाटणी क.; execute चालवणे, बजावणे, करणे (laws) [to].—*i.* —with गिवाय चालवणे (service); होऊंदेणे; करणे.—**DISPENSARY**, place in which medicines are dispensed to the poor, and medical advice is given gratis धमांचा दवाखाना; shop in which medi-

cines are prepared औषधे तयार करण्याची जागा *f.*-चे दकान *n.*—**DISPENSATION** वांटणे *n.*, वाटणी *f.*; distribution of good and evil by God to man ईश्वराची मनुष्यास सुखदःखाची वाटणी *f.*, ईश्वरकर्तृक सुखदःखनियोग; system of principles, promises, and rules ordained and administered व्यवस्था *f.*, विधिनियोग: Mosaic d.; granting of a license माफी *f.*, सूट *f.*, विधिमोचन *n.*

DISPERSE *v.* (*-spargere*, to scatter) पसरणे, उघळणे, पांगविणे: the Jews are dispersed among all nations; cause to vanish or separate, as company, cloud, fog, or people फांकणे, फाटफूट क., उडवणे; dispersing darkness तमोहर.—**DISPERSION** प्रसरण *n.*; फांकफांक *f.*, वाताहत *f.*, दाणादाण *f.*.

DISPIRIT *v.* हिमत खचवणे, मनोभंग क.

DISPLACE *v.* change the place of -चे ठिकाण बदलणे; put out of place जागचा काढून नेणे; remove from a state, office, or dignity अधिकारावरून पदवीवरून कामावरून काढणे [from].

DISPLAY *v.* (*-plicare*, to fold) पसरणे, उघडणे, विस्तारणे; show दाखविणे; make an exhibition of थाट डौल दाखविणे, अवंदंबर घालणे.—*n.* प्रकाशन *n.*, दर्शन *n.*; थाट, आव, पसारा, जगडंबर.

DISPLEASE *v.* असंतुष्ट नाखुपक, रुसवणे [with].—**DISPLEASURE** नाखर्षी *f.*, गैरमर्जी *f.*, इतराजी *f.*; offence अन्याय, अपराध.

DISPOSE *v.* (*-ponere*, to put) arrange मांडणे, जुळणे, रचणे; settle ठरवणे, निकाल क.; deal out वांटणे, देणे; apply खर्चणे, लावणे, योजणे; give a tendency कल झाँक देणे; incline the mind of मन वळवणे [to]; —of निकाल क., वाटेस लावणे; कामास लावणे; देणे, विकणे.—**DISPOSED** मांडलेला, व्यवस्थित; मन वळवलेला, प्रवर्तित शील in comp.: पतनशील: *d.* to fall; to feel *d.* मन धावणे;

to be d. of वहिवाटणे, वाट लागें. — DISPOSAL व्यवस्था *f*, मांडणी *f*, पर्याय; वहिवाट *f*, विनियोग; power to dispose of योजनाधि-कार, हात, सत्ता *f*; divine d. परमेश्वरेच्छा *f*; that is at my d. तें माझ्या हातीं आहे.— DISPOSER व्यवस्थापक, रचणारा, विधाता; देणा-रा, दाता.— DISPOSITION रचना *f*, मांडणी *f*, मांडणक *f*; वहिवाट क. *n*, वाट लावणे *n*, विनियोग; कल, झोँक: d. in bodies to putrefaction; natural aptitude of mind resulting from constitution स्वभावाची म-नाची ओढ *f* -चा कल; acquired aptitude of temper तवियत *f*, मळति *f* [to, for].

DISPOSSESS *v.* काढून घेणे, नागवणे, हरण क. [of].

DISPROPORTION, want of proportion in quantity तफावत *f*, फेर, वैषम्य *n*; want of suitableness विजोडणा, वियुक्ता *f*. -ATE *a.* न्युनाधिक, असम; inadequate अप्रतीता.

DISPROVE *v.* prove to be false खोटा करून दाखवणे; refute खंडण क. [by].—DISPROOF अप्रमाण, खंडण *n*, अनुपपत्ति *f*.

DISPUTE *v. i.* (-putare, to clean) contend in argument वाद तकरार क.: argue a question for and against विषयीं भांडणे तकरार घेणे; contend in opposition to a competitor शीं भिडणे झुंजणे.—*t.* वाद घेणे सांगणे, पंचाईत सांगणे &c. [with, on].—*n.* वाद, भांडण *n*; disputed matter खटला; confused d. भानगड *f*; — beyond d. निविवाद.—DISPUTABLE *a.* वाद करण्याजोग, तकरारीचा.—DISPUTANT *a.* वादी, भांडणारा.—DISPUTATION *a.* हुजतखोर, तकरारीचा.

DISQUALIFY *v.* render unfit अयोग्य-अक्षम क. [for, by]; deprive of legal capacity, power, or right कायद्याने नालायक -अनधिकारी क.

DISQUIET *v.* त्रास देणे, चैन पडून देणे.—*n.* अशांति *f*, तळमळ *f*, मनस्ताप.

DISQUISITION (-quærere) a full investigation of a matter, by a treatment of the arguments and facts bearing upon it कोणत्याही गोष्टीचा साधकबाधक विचार, परीक्षा *f*, विवेचन *n* [on].

DISREGARD अव्हेर, उपेक्षा *f*, अनादर [for].—*v.* उपेक्षणे, अनादर क., अवमानणे.

DISRELISH असुचि *f*, नावड *f*, अग्रीति *f*; nauseness वीट, किळस *f, m* [for].

DISREPUTE अपकीर्ति *f*, दुलौंकिक, बदनाम *n*.—DISREPUTABLE *a.* अपतीष्ठत, हल्का, वेअब्रूचा; tending to bring into disesteem इजतखाऊ, अब्रूधेणा.

DISRESPECT अपमान, अमर्यादा *f*, अनादर; in civility असभ्यता *f*, बेमुखत *f*, अविनय [for]. -FUL *a.* अपमानाचा, वेअदवीचा &c. -LY *ad.* मर्यादा न ठेवितां, अमर्यादेने.

DISROBE *v.* undress वस्त्रे -पोशाक उतरणे; strip of covering नागवा -उघडा क.

DISRUPTION (-rumpere, to burst) फुटणे *n*, भंग, भेद, फूट *f*.

DISSATISFY *v.* असंतुष्ट नाखूश क.—DISSATISFACTION असंतोष, असमाधान *n* [with].

DISSECT *v.* (-secare, to cut) cut in pieces कापणे, कापून तुकडे क.; cut in pieces, as an animal or vegetable, for the purpose of examining the structure and use of its several parts परीक्षे करितां काढणे कापून पाहणे; analyze into its constituent parts, for the purpose of science or criticism विवेच्य कामासाठीं अथवा गुणदोष जाणण्यासाठीं पृथकरण किंवा विवेचन क. -ION कापणे *n*, छेदन *n*; फाड *f*, शरीरव्यवच्छेदन *n*; सूक्ष्म परीक्षा *f*, तवविवेचन *n*.

DISSEMBLE *v.* (-simulare, to make a thing like another) hide under a false semblance दोंगाने -कपटाने लपविणे -चोरणे, फसविणे:

to d. truth; make pretense of चा बाह्या दाखविणे क. [with].—DISSEMBLER कपटी, वेषधारी; hypocrite ढोगी.

DISSEMINATE v. (-seminare, to sow) पेरणे; spread abroad पसरणे, पेरणे.—DISSEMINATION प्रसार, फेलावा, व्यापि f.

DISSENT v. i. (-sentire, to feel) differ in opinion अमान्य नाकबूल असणे [from]; differ from the established church in regard to doctrines, rites, or government राजस्थापित धर्मापासून वेगळा असणे, देशस्थापित धर्मास अमान्य असणे.—n. अमान्यता f, नाकबूली f; मतभेद. -ER गैरराजी; मतांतरधारी; राजस्थापित धर्मास न मानणारा.—DISSENSION तंटा, कलह, बखेडा, फूट f.

DISSERTATION (-serere, to join) a formal or elaborate discourse, oral or written प्रबंध, निंबंध, व्याख्यान n [on].

DISSEVER v. part into two दुभागणे, दोन तुकडे क., छाटणे; separate वेगळा क. [from].

DISSIDENT a. (-sedere, to sit) वेगळा, निरळ्या मताचा, नाकबूल.

DISSIMILAR a. भिन्न, विस्तृप्य, अदृश, विजातीय [to, from]. -ITY वेगळेपणा, भिन्नता f, फेर.

DISSIMULATION (See DISSEMBLE) ढोगाचा -कपटाचा व्यवहार, मनांत एक जनांत एक, कपट n.

DISSIPATE v. (-sipare, to throw) scatter फांकविणे, उडविणे, वितुळणे (fog); squander उधळणे, दवडणे, उडवणे.—i. फांकणे, वितुळून जाणे; उधळपटी बदफैल क. —DISSIPATED a. दुर्व्यसनी, विषयलंपट, बदफैली.—DISSIPATION उडवाउडव f, फांकाफांक f; दुराचरण n, बेठग pl, बदचाल f.

DISSOCIAL a. एकलकोँद्या, माणूसंघाण्या.—DISSOCIATE v. वेगळा क.

DISSOLVE v. (-solvere, to loose) disorganize रचना-अवयव-घटना मोडणे-भंग क.; disconnect संबंध तोडणे, उखळणे; melt

रस क., विरघळविणे, वितुळविणे; destroy the power of बळ-जोर मोडणे; terminate मोडणे, विसर्जन चरखास क. (an assembly); Law, annul रद क.—i. झिजून -सडून तुटून फूटून जाणे; वितुळणे, विरघळणे [into].—DISSOLUTION वितुळणे n, द्रावीकरण n; change of form by chemical agency रसायणशक्तीने रूपांतर होणे n; समाविसर्जन n, चरखास f; death मरण n; ruin नाश, लय, विघ्नंस;—of partnership तुटातूट f, फुटाफूट f.—DISSOLVABLE, DISSOLUBLE a. रस-द्रव होण्याजोगा; निराळा मोकळा गृथक होण्याजोगा.—DISSOLVENT a. रस-द्रवकारी, द्रावक (juices).—n. द्रावक पदार्थ.—DISSOLUTE a. व्यसनी, बदचालीचा.

DISSONANCE (-sonare, to sound) बेसूर, बेताल; incongruity बेबनाव, विघाड.—DISSONANT a. बेसूराचा, बेसूर; विसंगत, बेबनावाचा, परस्पर विरुद्ध.

DISSUADE v. (-suadere, to persuade) दोन गोष्टी सांगून उपदेश करून मन वळवणे भागे फिरविणे; render averse अनकृत विरुद्ध क. [f. om].—DISSYLLABLE द्वयक्षरीशब्द, द्विस्वर शब्द.

DISTAFF* staff for holding the bunch of flax, tow, &c., from which the thread is drawn in spinning by hand चरखी f, तकुंटी f.

DISTANCE (-stare, to stand) space between two objects अंतर n, टप्पा; a remote place दूरची जागा f, पळा, टप्पा; interval of time अंतर n, अवधि, मुदत f; respect अदब f, मान: I know what d. to the crown is due; reserve संकोच, भीड f; remoteness in relation दरचें नांत n, गोताचें अंतर n; to keep at a d. दूर-पादणे-धरणे; at a d. दूर.—v. दूर-ठेवणे; remove from view टृष्णिआड क.; leave behind in a race माऱे टाकणे, जिकणे, पाठीमाऱे पाडणे [from, to].

—DISTANT *a.* separate वेगङ्गा, निराळा; not near दरचा, लांबचा; in time अवधीचा, मुदतीचा, लौंबचा; in connection दरचा, दूरच्या गोताचा: संक्षेपशील, दूरदूर; faint अस्पष्ट, पुस्ट, अंधक (glimpse); repugnant वांकडा, विरहदः a practice so widely d. from Christianity [from].

DISTASTE नावड *f.*, अरुवि *f.*; anger राग, रोष [for].

DISTEMPER, disorder विकृति *f.*, आजार;—of brutes तोँड *n.*; लाग; tumult धांदल *f.*; गडबड *f.*; bad temper कुस्वभाव; [Paint., a preparation of opaque or body colors, with size instead of oil].

DISTEND *v.* (-tendere, to stretch) ताणणे; swell फुगविणे, फुलविणे.—DISTENTION ताठा, ताणा; विस्तार, प्रसृति *f.*

DISTICH (*Gr. -stichos*, row, verse) a couple of verses making complete sense दोहरा, दैत *f.*; a couplet of two lines, of different kinds of verse, which are repeated in the same order क्षेकयुग्म *n.*

DISTIL *v.* (-stillare, to drop) थेंबथेंब गळूळदेणे, ठिपके पाडणे; subject to, or obtain by, the process of distillation गाळून, निचरून काढणे; rectify सत्त्वशुद्धि *k.*, अक-सार काढणे; distilled water अकोंदक *n* (from).—*i.* टपकणे, ठिबकणे; practise distillation संधान *k.*—DISTILLATION निचरून काढणे *n.*; मयसंधान *n.*—DISTILLER अर्क काढणारा; मय काढणारा, कलाल.—DISTILLERY दारू वैग्रेच्या भृत्याचा कारखाना.

DISTINCT *a.*: (-stinguere, to quench) having the difference marked अंकित, नामांकित, चिन्हांकित, लक्षणयुक्त; variegated चित्रविचित्र केलेला; separate in place वेगङ्गा, अलग; निखालस, निराळा: the two armies became d.; different मिन्न, निराळा (offices); clear स्पष्ट, साफ (view) [from].—ION, discrimination भेद पाहणे *n.*, विवेचन

n., तारतम्य *n.*; distinguishing quality विशेष लक्षण *n.*; eminence मोठेण *n.*, श्रेष्ठत्व *n.*, नांवलैकिक. -IVE *a.* भेद दाखविणारा दर्शक: d. mark विशेष लक्षण *n.*. -LY *ad.* साफ, स्पष्ट, व्यक्त.—DISTINGUISH *v.* ओळखणे, पाहणे, जाणणे, समजणे; श्रेष्ठत्व आणणे, प्रसिद्धो स आणणे;—one's self नांव मिळवणे [from, by, between].—ED तारतम्य पाहून निराळा केलेला, परिछिन्न, चिन्हित; नामांकित, प्रीतिष्ठित.

DISTORT *v.* (-torquere, to twist) मुरडणे, पिळणे, वांकडा *k.*;—the sense of a passage ओढून ताणून अर्थ काढणे, वांकडा अर्थ *k.*. -ION मुरगाळा, पिळा; विपरीत अर्थ.

DISTRACT *v.* (-trahere, to draw) वेगळा *k.*, विभागणे; confuse घावरविणे, धांदल-त्रेधा *k.*; render insane वेडा *k.*, -ची बुद्धी भंश *k.* [by, with, from].—ED घावरलेला, घावरा; वेड भरलेला, वेडा.—ION ताणाताण *f.*, ओढाओढ *f.*, त्रेधा *f.*, तिरपीट *f.*, तारंबळ *f.*; tumult धांदल *f.*, गडबड *f.*, भालेराई *f.*: political distractions;—of mind धांदल *f.*, गोंधळ, चित्तक्षोभ; madness वेड *n.*, चित्तविभ्रम.

DISTRAIN *v.* (-stringere, to draw tight) Law, कर्जाबदल धरणे, कबज धरणे -धेणे [on, upon, for].

DISTRESS (do.) extreme pain or suffering अटिदुःख *n.*, वेदना *f.*, क्लेश; adversity विपत्ति *f.*, संकट *n.*; state of danger भयावस्था *f.*, संकट *n.*: a ship in d.; pecuniary d. अडचण *f.*, तारंबळ *f.*; Law, seizure कवज *n.*; thing taken by distressing कवजी घेतलेला माल [at].—*v.* पिडणे, दुःख देणे; कबज धरणे, कर्जाबदल धरणे [by, with].—ED दुःखी, श्रमी, कठी; ओढगस्त, गिरिपदार.—FUL *a.* पिडणारा, दुःखदायक (a stroke); दुःखाचा, दुःखदायक (cries); अरिष्टाचा, संकटाचा (event).

DISTRIBUTE *v.* (-tribuere, to give) वांटून वि-

भाग्नदेणे, वांटणे;—justice न्याय क.:—types छापाचे लिळे उखळून त्यांच्या घरात ठेवणे, ‘डिस्ट्रिब्युट’ क. [to, among].—DISTRIBUTION वांटणे *n*, वांटणी *f*, वाटावाट *f*; almsgiving दानधर्म; छापाच्या लिळ्यांची वांटणी *f*; [geographical d., the distribution of species of animals and plants over the earth's surface].—DISTRIBUTIVE *a.* वांटणारा; बराबर वांटणी करून न्याय करून देणारा; Gram. विभाजक (adjective).

DISTRICT (See DISTRAIN) a defined portion of a state for legislative, judicial, fiscal, or elective purposes प्रांत, परगणा, तालुका इ०;—of a city चकला, महला, हह *f*; region देश, प्रदेश.

DISTRUST *v.* अविश्वास धरणे, न्वा विश्वास न धरणे; suspect of evil अंदेशा नहीम येणे-धरणे [for].—*n.* अविश्वास, बेभरोसा; गुमान, वहीम, संदेह [of].

DISTURB *v.* (*-turbare*) throw into confusion हालवणे, चाळवणे, ढवळणे; interrupt मोडा घालणे, हरकत क., व्यत्यय आणणे, क्रमभंग क.: care *disturbs* study; agitate the mind of गुदुळणे, छेडणे, क्षुब्ध व्यय क.: his mind is disturbed by envy. -ANCE हरकत *f*, हिला हरकत *f*, भंग, विघ्न *n*; गोंधळ, घोटाळ, विच्छिन्नम; tumult गडवड *f*, दंगा, खूळ, *n*; Law, hindering of a person in the lawful and peaceable enjoyment of his right हक्काचा उपभोग घेण्यात हरकत करणे, *n* [by, with].

DISUNITE *v.* वेगळा क, भंग पाडणे; alienate in spirit वित्तुष्ट विगड पाडणे, वैमनस्य उत्सन्न क. [by, from].—DISUNION भंग, भेद, वियोग; फूट *f*, तूट *f*, विघड.

DISUSE गैर वळण *n*, अनभ्यास; desuetude गैर विहिवाट *f*, लोप;—*disused*, as words निरुक्त.—*v.* विहिवाट राबता अभ्यास सोडणे [from, in, to].

DITCH* खंदक, चर.

DITTO *ad.* (*dictum, said*) सदरहू, वरचे प्रमाणे, कित्ता.

DITTY* गीत *n*, गायन *n*.

DIURETIC *a.* (*-ouron, urine*) मूत्रवर्द्धक, मूत्र-दाळाचा.—*n.* मूत्रल *n*, मूत्रढाळ, विस्तिशोधन *n*.

DIURNAL *a.* (*dies, day*) दिवसाचा (heat); daily रोजाचा, नित्याचा, नित्य (task); recurring every day नित्य येणारा (fever); constituting the measure of a day दिवसाच्या मानाचा: d. revolution of the earth पृथ्वीची दैनंदिनगति *f*.

DIVAN *Ar.* a book पुस्तक *n*; account-book हिशेबाची चोपडी *f*; a council मसलत करणाराची मंत्रीसभा *f*; दिवाण *n*; council-chamber दिवाणखाना; a sofa मंचक.

DIVE* *v. i.* descend or plunge into water बुडी डुबकी मारणे; study thoroughly पुरा अभ्यास क., निपुण निष्णात होणे; plunge into any business गर्के न्चूर होणे, न्या नादात असणे; penetrate भेदणे, वेधणे [into, down, under].—DIVER बुडी मारणारा, पाणबुड्या; a bird एक पक्षी आहे, पाणबुड्या *H.*

DIVERGE *v.* (*-vergere*, to bend) extend from a common point in different directions मध्यापासून केंद्रापासून फांकणे-पसरणे [from].—DIVERGENT *a.* केंद्रापासून फांकणारा, केंद्रपराङ्मुख.

DIVERT *v.* (*-verttere*, to turn) फिरवणे, वळवणे, तोड-मोहरा फिरवणे; amuse रमवणे, रंजवणे; draw away बहकावणे, भुलवणे; [from, with, by, to].—DIVERS *a.* अनेक, नाना, किंविक (examples).—DIVERSE *a.* भिन्न, निरनिराळे, तहेतहेचे; multiform बहुरूपाचा, बहुरूप.—DIVERSIFY *v.* बहुरूप-बहुरुण क., विचारिचित्र नानविध क.—DIVERSION फिरवणे *n*, परिवर्तन *n*; sport क्रीडा *f*, खेळ, अनुरंजन *n*; pastime गमत *f*, करमणूक *f*; Mil. act of drawing the ac-

tion and force of an enemy from the point where the principal attack is to be made भूल *f.*, बहकावणी *f.*—DIVERSITY निराळेपणा, भैद; variety नानाप्रकार, अनेक प्रकार; separateness of being व्यक्तिमेद.

DIVEST *v.* (*-vestis*, garment) नागवणे, हिरवणे, उघडा सुना तुचा क.; opp. to *invest*, deprive हरण क., मुकविणे, हिसकून घेणे: to d. one of his rights [of].

DIVIDE *v.* (*dividere*) विभागणे, छेदणे; cause to be separate वेगळा निराळा -अलग क.; share वाटणे वाटे क., वाटणे; disunite in opinion or interest फूट विघड पाडणे; भागणे, भाग देणे; [separate into two parts, for ascertaining opinions for and against a measure: to d. a legislative house in voting]; graduate अंश -भाग पाडणे -मांडणे: to d. a sextant [from, into].—*i.* फुटणे, अलग होणे, पेगलणे; मित्रव-सेह तुटणे; समेचे दोन भाग करून मत देणे.—DIVIDED *a.* छिनविछिन; वेगळा केलेला, विभक्त; भागलेला, भाजित.—DIVIDEND भाग, हिस्सा; division of assets among creditors दामाशाई *f.*; Arith. भाज्यांक.—DIVIDER भेदक, छेदक; वाटणारा &c.—DIVISIBLE *a.* भेदायाजोगा; खंडनीय; वाटायाजोगा; भाज्य; DIVISIBILITY भेद्यत्व *n.*—DIVISION दुभागणे *n.*, कापणे *n.*; छेद, विभागलेपणा; that which divides छेदक, भेदक; a partition पडदा, पूड, खण; a distinct section भाग, वर्ग, कोटि *f.*; of an army टोळी *f.*, तुकडी *f.*; difference in opinion बंबनाव, फूट *f.*, मतभेद; difference of condition भेद, स्थित्यंतर *n.*; Arith. भागाकार; distribution of a discourse into parts प्रकरणे -खंडे पाडणे *n.*; a part so distinguished प्रकरण *n.*, खंड *n.*, भाग.—DIVISOR भाजक.

DIVINE *a.* (*divus*, belonging to a deity) देवसंबंधी, ईश्वरी, दैवी; proceeding from

God देवा पासून निधणारा, देवाचा, ईश्वरी (judgments); appropriated to God देवास वाहिलेला, देवसेवे योजलेला, देवाचा (service); d. songs देवाचे भजन करण्याचीं गीते; godlike देवा सारखा -समान, ईश्वरतुल्य; excellent in the highest degree अस्त्वत्तम, अस्युकृष्ट; relating to theology ईश्वरविद्येचा -संबंधी (learning).—*n.* a minister of the Gospel ख्रिस्ती धर्मापदवाक, पाद्री; a theologian ईश्वरविद्या जाणणारा, ईश्वरविद्येत अभिज्ञ, Hindu terms, वैदिक, ब्रह्मज्ञानी, वेदशास्त्रसंपन्न, शास्त्री.—*v.* predict भविष्य सांगणे, detect शोधून काढणे.—*i.* use divination शकून पाहणे, जोसीपण क.; utter prognostications ठोका -भविष्य सांगणे; have forebodings पूर्वसूचना असणे, होयांत येणे; guess अटकळ -अनुमान क. —LY *ad.* सर्वात्म, लोकोत्तर : d. fair; by the agency or influence of God ईश्वरी कर्तृत्वानें, ईश्वरी सत्तेनें, ईश्वर, in comp.: d. inspired ईश्वरप्रेरित.—DIVINER शकून पाहणारा, दैवज्ञ, शकुयाजोसी.—DIVINATION शकूनविद्या *f.*, चेटक *n.*, दैवज्ञान *n.*, रमल *n.*; prediction भविष्य *n.*, भाकीत *n.*—DIVINITY, the state of being divine देवत्व *n.*, देवपण *n.*; God ईश्वर, देव; a false god खोटा -कल्पित देव; a celestial being, inferior to the supreme God, but superior to man देव, सुर, दैवत *n.*; supernatural power or virtue अलौकिक शक्ति *f.*; awe-inspiring character प्रभव, दरारा; science of divine things ईश्वरी विद्या *f.*, परमार्थज्ञान *n.*

DIVORCE (See DIVERT) a legal dissolution of the marriage contract by a court or other body having competent authority नवन्या बायकोची कायदा प्रमाणे सुटासूट *f.*; separation वियोग; writing by which marriage is dissolved सूटपत्र *n.*, सोडचिट्ठी *f.*—

[from].—*v.* सूटपत्र देणे, सूटपत्र देऊन संबंध तोडणे; वियोग पाडणे, संबंध तोडणे.

DIVULGE *v.* (*-vulgare*, to spread among the multitude) फोडणे, प्रसिद्ध क., पुकारा क., चीषांत-पट्कर्णी क.; *divulging* of a secret रहस्यभेद;—of counsel मंत्रभेद [to].

DIZZY* *a.* giddy घेरी -भोवंड आलेला; causing vertigo भोवंड आणणारा; heedless मुर्ख, अविचारी, डोके फिरलेला.—DIZZINESS भोवंड *f.*, घेरी *f.*, गिरकी *f.*

DO* *v.* perform, as an action करणे; bring about घडविणे; finish समाप्त क., उत्तरणे, शेवटास नेणे: the battle *done*; make ready for an object, purpose, or use, as food by cooking शिविणे, होऊं देणे, करणे: the meat is *done* on one side only; let होऊं देणे; to d. to death ठार मारणे; to d. away जागून टाकणे, दूर क.; to d. into आत उत्तरणे, भाषांतर क.: the Pilgrim's Progress has been *done* into verse; deceive फसविणे, धनुरा दाखविणे; to d. one's best पराकाश-यथाशक्ति होईल तितके क.; to d. over पुनः उलटून क.; आच्छादणे, लेपदणे, चौपडणे: boats *done* over with a kind of slimy stuff; up बांधणे, आवळणे; पुरते क.; with कामी लावणे: they know not what to d. with themselves; what have I to d. with you? मला तुम्हासीं काय करायाचे आहे, माझे तुझे काय आहे, मी तुझे काय लागतो? d. come अवश्य ये; I d. love him मी त्याला खरोखर खचीत चाहतो.—*i.* चालणे, वागणे (2 Kings xvii. 34); how d. you d.? तुम्ही करे आहा, तुमची प्रकृति कशी आहे इ०; manage चालवणे, लोटणे: if no better plan be found, he will make this d.; for चालणे, उपर्योगी येणे; put an end to शेवट क., नियात क, नाश क.: a goblet is *done* for when it is broken;—without शिवाय-वचून क. -ER करणारा, कर्ता; आचरणारा, पाळणारा (Rom.

ii. 13). -INGS कृत्ये *n pl.*, कर्म *n pl*; आचरण *n*, वर्तणूक; stir गडवड, धांदल *f.*—DOING-UP सांघासिंध *f.*

DOCILE *a.* (*docere*, to teach) teachable शिकण्याजोगा; tractable ताब्यात नक्त्यात राहण्याजोगा; easily managed गरीब, सालस.—DOCILITY शिक्षाशीलत्व *n*; सालसाई *f*, गरिबी *f.*

DOCK* *a plant* वृद्धराज, रक्तसींगिधिक.

DOCK *v. Ger.* cut off, as the end of a thing लाडा *k.*; deduct from बाद चजा *k.* (an account). — *n.* (*doga*, a sort of vessel) place for building or laying up ships गोदी *f.*; place where a criminal or accused person stands in a court कोर्तीत कैदी अथवा आरोपित उभा राहण्याची जागा *f.* -AGE गोदीचे भाडे *n.* -YARD जहाजाचे सामन ठेवण्याची बंदराजवळची कोठी *f.*, गोदी *f.*

DOCKET *f.* a summary गोशारा; a label चिठी *f.*, बीजक *n*; [*Law*, an abridged entry of a judgment in an action].

DOCTOR (*docere*, to teach) शिक्षक; a learned man विद्वान, पंडित; a title in divinity, physic, law, &c. आचार्य, पंडित, शास्त्री, मैलवी ह्यासारखा एक किताब आहे; 'डाक्तर' a physician वैद्य, 'डाक्तर'; d. of divinity वेदशास्त्र-श्रुतिविद्यासंपन्न, मुरशीद, शेख *Pers.*—DOCTRINE, instruction उपदेश, शिक्षा *f.*; what is held, put forth as true, and supported by a teacher, a school, or a sect मत *n*, सूत्र *n*, न्याय, सिद्धांत इ०; learning विद्या *f.*, ज्ञान *n*; difference of d. शाखाभेद; received d. संपदाय.—DOCTRINAL *a.* शिक्षेचा, शिक्षेसंबंधी; मत-उपदेश संबंधी.—DOCUMENT, original or official paper relied upon as the basis, proof, or support of any thing else दस्तऐवज, दाखला, कागदपत्र; original d. अस्सल दस्त-

ऐवज, कागदपत्र *n pl.* -ARY *a.* दस्तऐवज संबंधी.
DODDEE *Ger.* आकाशवेल *m, f.*

DODECAGON (*Gr.* *dodeka*, twelve, *gonia*, angle) द्वादशकोणाकृति *f.*

DODGE *v. i.*? shift place by a sudden start
टणकर उठून जागा बदलणे; play tricks थट्टा
मांडणे, ठकवणे, झोका, देणे.—*t.* चुकविणे, टाळणे,
वारणे [about].

DOE* हरिणी *f*, हरणी *f.*

Dog *D.* कुत्रा, श्वान ; a mean, worthless fellow अधम, नीच, पाजी ; a fellow गडी, माझूस : a lazy d.; give or throw to the dogs चुल्हेत मार्तीत घालणे, उकीरखावर टाकणे ; to go to the dogs चुल्हेत मसणांत जाणे, नाश पावणे, सन्ध्यानाश वाटोऱ्हे होणे.—*v.* पाठ-पुरवणे-धेणे, पाठीस लागणे. -CHEAP *a.* cheap as dogs'-meat पैशापायली, मातीच्या मोलाचा. -DAY ज्या दिवसीं लुधक तायाचा उदयास्त सूर्योदारे बर होतो तो ; [the dogdays commence in the latter part of July, and end in the beginning of September]. -FANCIER कुच्यांचा शोकी व कुत्रेविक्या. -FOX कोळ्हा. -GED *a.* कुचर स्वभावाचा, कुरठा. -GISH *a.* कुचाच्या (वाईट)स्वभावाचा, तुसडा. -GRASS एक जातीचे गवत *n*, कुच्याची चार *f*, पंदे *n*, कुतरे *n?* -LATIN धेडगुजरी लाटीन भाषा *f.* -ROSE सदागुलाब. -'S-EAR पुस्तकाच्या पानाचा दुमडलेला कोपरा. -SLEEP ढोंगाची झोप *f*, कुतरझोप *f.* -'S-MEAT उष्टेपाणे *n*. -STAR लुधक. -TOOTH सुळादांत, सुळा. -TROT कुत्तर चाल *f.* -TRICK कुचेष्टा *f.* [-WATCH, *Naut.* a watch of two hours, of which there are two called respectively the first d. and second d., the first being from 4 to 6 o'clock P. M., the second from 6 to 8 o'clock P.M.]

DOGMA (*L.*) that which is held as an opinion
मत *n*; a formally stated and authoritatively settled doctrine सूत्र *n*, सिद्धांत ; a principle of doctrine that is asserted

or taught without sufficient evidence
मतबीज *n*, मतत्वमूल *n*. -TICAL *a.* मत संबंधी ; magisterial दबदब्याचा, दावाचा, मी-पणाचा (philosopher); authoritative प्रमाणाचा, सप्रमाण, आस (opinion). -TISM, arrogance in opinion हटवार, मताभिमान. -TIZE *v.* स्वमताने हटवादाने स्थापणे.

DOLE* *v.* वांटणे [out].—*n.* वांटा, हिस्सा.

DOLEFUL *a.* (*dolere*, to feel pain) दुःखभरित, उदास, दिलगीर.

DOLICHUS (*Gr.* long) Chinese *d.* चवळी *f*; two-flowered *d.* कुर्कीथ *f*; black-seeded *d.* वालपापडी *f*; *d. pruriens* कवच कुर्यारी *f*. Doll (from Dorothy) लेंकराची खेळायाची बाहुली *f*, पुत्री *f*.

DOLLAR *Ger.* सवादोन स्पृयांच्या किमतीचे एक नांगे आहे, 'डालर.'

DOLT* मूर्ख, टोणपा, गाढव, ठ.

DOMAIN (*dominus*, master) dominion राज्य *n*, अधिकार ; territory over which dominion is exerted राष्ट्र *n*, राज्य *n*, देश ; landed property वतर *n*, वतनी जमीन *f*; Law, ownership of land जमीनीची मालकी *f*, वतनदारी *f*, फर्जिदारी *f*.

DOME (*domus*, house) घर *n*; a cupola घुमट, कळस. — DOMESTIC *a.* घरचा, गृह in comp.: *d.* affairs गृहकृत्य *n*; pertaining to a nation considered as a family, or home, or to one's own country आपल्या देशांतरा, मुलग्या, स्वदेशीय, घरगुती (dissensions); remaining much at home घर धरून राहणारा, घरकुबडा (man); tame माणसाळेला, पाळलेला, धाम्य in comp.: *d.* animals धामपशु; made in one's own house, nation, or country घरी केलेला, घरगुती: *d.* chaplain कुलाचार्य; *d.* contentious गृहकलह; *d.* slave गृहदास; *d.* duties कुलकर्म *n*. —*n.* घरचा चाकर, घरभसार्मी. -ATE *v.* घरची सवयी लावणे: to *d.* one's self; tame माण-

साल्वणे, बाल्वणे (wild animals).—DOMI-
CILE घर *n.*

DOMINATE *v.* (*dominus*, lord) अधिकार सत्ता
-जोर चालविणे. — **DOMINANT** *a.* जोराचा,
प्रबळ, प्रधान; *d.* party प्रबलपक्ष. — **DOMI-
NATION** हुक्मत *f.* अमल, अधिकार, अधिपत्य
n. — **DOMINEER** *v.* rule with insolence
कडक करडा अमल चालवणे, हुक्मत चाल-
वणे; bluster शेखी चालवणे मिरवणे [over]. —
DOMINICAL *a.* indicating the Lord's day,
or Sunday प्रभूचा दिवस अथवा आदितवार
दाखविणारा; relating to, or given by, our
Lord आमच्या प्रभूचा, अथवा आमच्या प्रभूने
(येशू ख्रिस्ताने) सांगितलेला (prayer). — **DO-
MINION**, supreme authority अधिकार, सत्ता
f.; empire राज्य *n.*; preponderance वर्चेस्व
n., प्रधान्य *n.*; territory सत्तेखालचे राज्य *n.*
-राष्ट्र *n.* -चा देश; a governing power of
very high rank प्रभुत्व *n.* (Col. i. 16).

DONATION (*donum*, gift) act of giving
देणे *n.*; a grant दान *n.*, बक्षीस *n.*, देणगी *f.*
—**DONOR** देणारा, दाता.

DOOM* judicial sentence शिक्षेचा हुक्म -ठ-
राव; penalty शिक्षा *f.*, दंड; unhappy fate
नशीब *n.*, होतव्य *n.* — *v.* शिक्षा सांगणे -ठरवणे;
fine दंड घेणे क.; destine दैवी नेमणे -लिहिणे
[to]. — **SDAY** शिक्षा ठरविण्याचा दिवस; day
of the final judgment जगाच्या न्यायाचा
दिवस.

DOOR* (*Skr. dvār*) दार *n.*, कवाड *n.*; pas-
sage वाट *f.*, दार *n.* (John x. 9); entrance-
way and the house to which it leads
घरांत जाण्याचा रस्ता व ज्या घरास तो जातो तें
घर *n.*: his office is now the second d. in
the street; from d. to d. दारोदार, घरोघर;
in -doors घरांत; out -doors बाहेर; to be
out of doors गमावणे; to lie at one's d.
(दोष -पाप इ०) पदरो येणे -घालणे इ०;
private d. चोरदार *n.*, अंतर्दार *n.*; back d.

मागला दरवाजा, परसदार *n.*; front d. पुढला
दरवाजा. —**CASE** दरवाज्याची चौकट *f.* -KEEP-
ER द्वारपाळ, देवडीवरचा शिपाई. -POST बाही
f., दारकस *f.*

DORMANT *a.* (dormire, to sleep) निजलेला,
निद्रिस्त; quiescent शांत, स्वस्थ (passions);
not disclosed गुप्त, अप्रकट (claims). — **DOR-
MITORY** निजायाची खोली *f.*, शय्यागृह *n.*
burial-place मसणवट *f.*

DORSAL *a.* (*dorsum*, the back) पाठीचा, पृष्ठय.
DOSE (*Gr. dosis*, a giving) quantity of
medicine prescribed to be taken at one
time औषधाची मोताद *f.* -ची मात्रा *f.*; a
portion मोताद *f.*, रक्म *f.*; [any thing nau-
seous that one is obliged to take.] — *v.*
परिमाणाने औषध देणे, मात्रा देणे.

DOT* टिंब *n.*, पूज्य *n.*, शून्य *n.* — *v.* टिंब देणे;
mark or diversify with small detached
objects बिंदुवत् अंकित -चित्रविचित्र क. [with,
over].

DOTE *v. i. D.* have the intellect impaired,
esp. by age, so that the mind wavers
झातारचळ लागणे, खळावणे; be foolishly
fond भुलणे, वेडा होणे, मरणे [on, upon].
—**DOTAGE** चळ, झातारचाळ *n. pl.*, साठीबुद्धि
f.; अतिवेड *n.*, नाद *f.* — **DOTARD** झातार-
चळ लागलेला, साठया.

DOUBLE *a.* (*duo*, two, *plicare*, to fold) दुप्प-
ट, द्विगुण; coupled जोडगीर, बुवा; divided
into two दुभागलेला; deceitful दोन म-
नांचा, कृपटी; *d.*-tongued दुतोंड्या; *d.*-edged
दुधारी. —*ad.* दुप्पट; दुहेरी. —*v.* दुप्पट क.,
दुणावणे; दुमटणे, दुमडणे, मोडणे: to *d.* up
a sheet of paper; be the double of
-ची दुपटी होणे -असणे -भरणे; pass around
भोवतालीं फिरणे, प्रदक्षिणा क., वळसा घालणे.
—*n.* दुपटी *f.*, दुणी *f.*; घडी *f.*, पदर; a
trick पैच, डाव. —**NESS** दुहेरीपणा, द्वैगुण्य *n.*
कपट *n.*, द्वैत *n.*, दुबाभाव; *d.*-dealing दुटप्पी
व्यवहार -FACED *a.* दुतोंड्या, मनांत एक जनांत

एक, उभयतेमुख. -MINDED *a.* चंचल मनाचा, दिमनस्क. -STAR [*Astron.* two stars so near to each other as to be seen separate by means of a telescope only].

DOUBT *v. i.* (*dubitare*) waver in opinion गुटमळणे, काकू *k.*, आशंकणे; fear भिणे, भय वाटणे.—*t.* question शंका काढणे घेणे, संशय बाळगणे, पृच्छा *k.* [of].—*n.* a fluctuation of mind arising from defect of knowledge or evidence धरसोड *f.*, दुर्घा *f.*, अनिश्चय; uncertainty of condition अंदेशा, संधिधावस्था *f.*; suspicion संशय, वहीम; dread भय *n.*; objection शंका *f.*, दिक्कत *f.*, कांक्षा *f.*. -FUL *a.* hesitating अस्थिर; dubious संशयाचा, संदेहाचा, संदिग्ध (expression); questionable संशय घेण्याजोगा, संशयात्मक (case); affected by fear भयाकांत; timorous भयशील. -LESS *ad.* निःसंशय, खचित, बेलाशक.

DOUGH* मळलेली तिंबलेली कणोक *f.*; a lump of kneaded d. उंडा; my cake is d. माझे काम अझून कर्चे आहे.

DOUGHTY* *a.* गाठा, मर्द, समशेर बहादर: a d. hero.

DOVE* खबुतर *n.*, कपोत. [The d. is often employed as the emblem of innocence, gentleness, and affection; also in art and in the Scriptures as the typical emblem or symbol of the Holy Ghost]; a word of endearment प्यारा, लाडका, राघू, चिमणा इ०. -COTE खबुतरखाना. -TAIL, *Carp.* चाळा, कळासी *f.*—कळासी जोडणे.

DOWAGER (*dotare*, to endow) a widow having a jointure रांडरोटा मिळालेली विधवा, *f.*, मृतभर्तृधनभागिनी *f.*; [a title given in England to a widow, to distinguish her from the wife of her husband's heir bearing the same name; it is chiefly applied to the widows of personages of rank: queen d., the widow of a king].—DOWER, DOWRY, endowment वृत्ति *f.*; gift दान *n.*

(Gen. xxxv. 12); property with which a woman is endowed स्त्रीधन *n.*; esp. that which a woman brings to a husband in marriage अंदण *n.*; that portion of the real estate of a man which his widow enjoys during her life, or to which a woman is entitled after the death of her husband बाईलवांटा, रांडरोट; d. given to a first wife on her supersession by a second marriage अधिवेदानिक *n.*

DOWN* *prep.* खालीं, खालतीं; towards the mouth of a river नदीच्या मुखाकडे; d. the country समुद्राकडे.—*ad.* खालीं, खालती; from a higher to a lower condition निचावस्थेत; from a higher antiquity माचीन काळापासून; below the horizon खालीं, कितिजाखालीं: the moon is d.; to boil d. आटविणे, बाळणे; d. in the mouth खिन्नवदन; d. with खालीं पाड-ओढ; up and d. मार्गपुढे; इकडे तिकडे; to throw d. पछाडणे; to take d. उतरणे; to take d. a house &c. उत्तरणे, उघडणे; to take d. in writing लिहून घेणे; to go or sit d. बुडणे, खालीं जाणे; to throw d. पाडणे, खालीं पाडणे; to lay d. ठेवणे.—*a.* dejected विनाश, खाली; flat खसखसीत, साफ, निखालस (denial); downward खालचा (train). -CAST *a.* खिन्न झालेला, अधोमुख; लज्जित. -FALL खालीं पडणे *n.*, पतन *n.*, अध्यात; destruction पतन *n.*, पराजय, मोड, नाश &c. -HILL उतरण *f.*—*a.* उतरता. -RIGHT *ad.* straight down नीट, धोपट; in plain terms साफ, निखालस, धडधडीत, उघड, धादात, बजिन्नस.—*a.* साफ, उघड, सरळ: a man of d. character; unmixed नितळ, निवळ: d. atheism. -WARD, WARDS *ad.* खालीं, खालतीं; towards misery, humility, disgrace, or ruin दुःख, अपमान, नाश इ०, कांकडे; from a remote time वहु काळापासून.—*a.* खालचा, अधोगामी (course); declivious उतरता;

descending from a head, origin, or source वंशातला, परंपरेन आलेला ; dejected उदास, दिन.

DOWN *D.* close hairy covering of birds under the feathers पक्ष्यांचे मऊ कॅस *pl.*, लंब.*f.*, मुटुलोम ; pubescence of plants कापूस ;—of cloth फूल *n.* ; soft hair of the face when beginning to appear तोंडाव-रची लंब.*f.*—*माळजमीन *f.*, रान *n.*, माळ.

DOXOLOGY (*Gr. doxa, praise*) in Christian worship, a hymn expressing praise and honor to God ईश्वरस्तवनाचे गीत *n.*, ईश्वरस्तुति गान *n.*

DOZE *v. i. D.* डुकली घेणे, डुकल्या देणे.—*n.* डुकली *f.*, अल्प निद्रा *f.*—**DOZY** *a.* निद्रालु, डुकलीखोर.

DOZEN *F.* दोन छक्क्या *f pl.*, बारा 'डजन.'

DRAFT, See DRAUGHT.

DRAG* *v.* pull along the ground by main force जमिनी वरून जोराने ओढणे -खेचणे, फरफरावणे, खरडीत ओढणे ; harrow गुठाळणे ; pass in pain or with difficulty रडत रखडत चालवणे-लोटणे [about, along].—*i.* रखडणे : the day *drags* through.—*n.* a kind of net महाजांळे *n.* ; [kind of sledge for conveying heavy bodies] ; a heavy harrow, for breaking up ground कुळव *n.* ; a clog लोटणे *n.*, खोडा ; a heavy motion, as if dragged along ओढ *f.* -NET महाजांळे *n.*, पाग.—**DRAGGLE** *v.* लोळवून मिजवून मिळविणे.

DRAGON (*Gr. drakon*) एक कल्पित सप्त सर्प आहे.—**DRAGOON**, a soldier who is taught and armed to serve either on horseback or on foot करोल, 'द्रगून.'

DRAIN* *v.* cause to flow gradually out or off ओसरविणे ; cause the exhaustion of खपविणे, उपसर्णे, अटविणे, खर्चणे : this alone drained their treasure ; exhaust of liquid contents by drawing them off

निथळून निचरून काढणे ; empty of wealth, resources, &c. कोरडा पाडणे *-क.*, रिकामा *क.* ; filter गाळणे ;—land पाट पन्हळ वांधून पाणी काढणे [off].—*i.* हळूहळू वाहून जाणे, ओसरणे ; निथळणे, निचरणे.—*n.* उपसा ; a channel मोरी *f.*, नळ ; water-course पाट, पन्हळ.

DRAKE *Ger.* वदकाचा नर, हंस.

DRAM (*Gr. drachmē*) वैद्याच्या औन्स नामक वजनाचा आठवा हिस्सा ; वाण्याच्या औन्साचा सोळावा हिस्सा ; a mite गुंज *f.*, रती *f.*, मासा *इ०* ; as much spirituous liquor as is drunk at once दारूचा घोट, 'द्राम.'

DRAMA (*Gr.*) नाटक *n.*, रूपक *n.* ; religious d. लळीत *n.* ; the science of— नाटय *n.*, भारत-शास्त्र *n.* -TICAL *a.* नाटकाचा, नाटक संबंधी ; d. representations नटचर्या *f.* -TIST नाटक कवि.

DRAPER *F.* कापडकरी -विक्रया.—**DRAPERY** कापड विकण्याचे किंवा करण्याचे काम *n.* ; cloth कापड *n.*, कापडी माल ; clothing of the human figure in sculpture and painting पुतळ्याचा -चित्राचा पेहराव, लिभास.

DRAUGHT* act of drinking पिणे *n.* ; act of drawing ओढणे *n.* ; act of drawing a net जांळे ओढणे *n.* ; act of drawing men from a military band, army, or post, or from any company or society फौजेतून अथवा कोणत्याही टोळीतून -मंडळीतून माणसे काढून घेणे *n.* ; act of delineating अंकणे *n.*, बेतणे *n.*, वर्णन क. *n.* ; that which is drawn ओढलेला पदार्थ, ओढा *f.* ; that which is taken by sweeping with a net जाळ्यांत एका खेपेस धरलेले मासे वैगे, ओढ *f.* ; a potion घोट, शुटका ; detachment (लळकाराची) तुकडी *f.*, टोळी *f.* ; a delineation वर्णन *n.* ; a sketch आराखडा, बेत, नकाशा ; order for the payment of money चिशी *f.*, हुंडी *f.* ; current of air moving through an inclosed place

वायाची धार *f* -ना नेट; a sink मोरि*f*; Med. a sinapis मोहरीचे पोटीस *n*: to apply draughts to the feet; capacity of being drawn ओढण *f*; depth of water necessary to float a ship बुड, ओडी*f*: a ship of twelve feet *d.*; *pl* checkers सोंगट्या *f pl*; a piece or man at d. सोंगटी *f*; beast of d. वाहीम, खांद्याचा वैल.—v. आराखडा काढणे, अंकणे, बेतणे; compose and write मजकूर जुळून लिहिणे, मसूदा क. (a memorial); फौजेची तुकडी वेगळी काढणे [out, from]. -BOARD सोंगट्यांचा पट. -MAN नकाशा काढणारा, 'द्राफ्टम्यान'.

DRAW * *v.* pull along ओढणे, खेचणे; attract ओढणे, आकर्षणे; allure मोहणे, भुलवणे; pull from a sheath, as a weapon उपसणे, काढणे;—as water from a well &c. काढणे, शेंदणे; extract काढणे, निपसणे (spirits); deduce from premises अनुमानांने-तर्काने काढणे; to d. moral lessons from history; take from a place of deposit काढणे, पेटीवरून ठेवीच्या जाग्यातून काढणे: to d. money from a bank; receive from a lottery by the drawing out of the numbers for prizes or blanks सोडतीच्या चिठ्या टाकून मिळवणे-धेणे; obtain by good fortune दैवाने-भाग्याने मिळविणे; suck dry चोखून टाकणे (the breast); eviscerate पोट चिरणे, अंतडीं बाहेर काढणे (a fowl); inhale घासाने-घासावरोवर ओढणे-धेणे, खाणे (air); extend in length as a piece of metal into wire लांबविणे, वाढविणे, काढणे; run, extend, or produce, as a line on any surface (रेष) ओढणे, काढणे;—a picture चित्र काढणे; depict वर्णन क.; write in due form यथापद्धत रीतीने लिहिणे, रिवाजाप्रमाणे लिहिणे, तयार क., सजवणे (a memorial, deed); prepare a draught of खरडा मसूदा तयार क.; sink in water पाण्यात उडणे: a ship draws ten feet of water; require a depth of, as water, for floating तरण्याकरिता (गल-

बतास) अमूक परिमाणाच्या ओडीचे पाणी लागणे; [drawn butter, butter melted and prepared for use as gravy, to be poured on food]; drawn battle ज्यांत दोनी पक्षांस जय मिळत नाही असे युद्ध *n*, कच्ची लटाई *f*; to d. a bow धनुष्य ताणणे-ओढणे; a curtain पडदा पाडणे किंवा सारणे: night draws the curtain which the sun withdraws: to d. back परत मिळणे-धेणे (duties on goods for exportation); in आंत ओढणे-आणणे; गोळा जमा क.; भुलवणे, मथवणे; interest व्याज उत्पन्न क. मिळवणे-खाणे; व्याज घेण्याचा अधिकार देणे; off परत माधारा धेणे; on घडविणे, बनवून आणणे; out लांबवणे, ताणणे, वाढवणे; up यथापद्धत लिहिणे, मजकूर जुळणे; खरडा तयार क.; रांगेने उर्मे क., रांग लावणे: drawn up in battle to receive the charge.—v. i. ओढणे: a horse draws well; मोहणे, आकर्षणे: watch the bias of his mind that it may not d. too much; आकृति-चित्रे काढणे: he draws with exactness; म्यानातून गवसणीतून काढणे (तरवार) उपसणे; Med. पिकविणे, वाहविणे; shrink अखुडणे, अवळणे; move, come, or go चालणे, येणे, जाणे; off पाठीमार्गे सरणे, माधार धेणे; on भिडणे, नेटणे, जवळ येणे; up रांगेने उर्मे राहणे, सजणे; वर तनखा वरातचिढी देणे, चिढी पाठवून मागणे क.: you may d. on me for the expenses of your journey; undergo draught ओढला जाणे. -BACK, hindrance अडथळा, अटकाव; Com. money remitted सूट *f*, माझीचा पैका. -BRIDGE काढाया-घालायाचा पूल. -EE हुंडीचे पैसे देणारा. -ER ओढणारा, काढणारा; चित्रे नकाशा काढणारा, चितारी; हुंडीचे पैसे घेणारा;—of a purse &c. ओढदोरा; box in a case खण, पृड *n*, ओढखण; secret d. चोरखण; *pl* a close under-garment इजार *f*, पायजामा; short d. चोळणा, चडी *f*. -ING ओढणे *n*, आकर्षण *n*; चित्र *n*; नकाशा. -ING-ROOM,

room appropriated for the reception of strangers बैठकीची जागा *f.*, सदर *f.*, दिवाण-खाना; company assembled in such a room सदरेची मंडळी *f.* -WELL मोठेची विहीर *f.*; land watered from a d. मोठ-स्थळ *n.*

DRAY* a low cart छकडा, छकडीगाडी *f.*

DREAD* terror excited by the prospect of great evil दहशत *f.*, जरब *f.*, धास्ती *f.*; reverential fear वृचक *f.*, अदव *f.*; object of terrified apprehension, or of reverential fear प्रय धरण्याचा विषय, सन्मानाचा विषय, प्रय -सन्मानपात्र.—*a.* भयंकर, जरबेचा; पूज्य, बुद्धिरुग.—*v.* धास्ती -वृचक वसणे. -FUL *a.* भयंकर, दारुण (storm); धाकाचा, दरान्याचा, इजतीचा.

DREAM* thought, or series of thoughts, of a person in sleep स्वप्न *n.*; sleeping vision दर्शन *n.*, दृष्टांत? an idle fancy वृथा मनोरथ -कल्पना *f.*, अभास.—*v. i.* स्वप्न पढणे -पाहणे; वृथा कल्पना क., मनांत मांडे खाणे.—*t.* स्वप्नांत पाहणे; away, out, through वृथा विचारांत घालविणे -खरचणे (life). -ER स्वप्न पाहणारा -दर्शी; वृथा वासना -मनोरथ वा-ळगणारा.—**DREAMY** *a.* स्वप्नवत्, वृथा; full of dreams स्वप्नांचा, स्वप्नमय.

DREARY* *a.* शून्य, भयाण, भण्यातीत.—**DREARI-NESS** शून्यता *f.*, उदासपणा.

DREGS *Ger. pl* sediment गाळ, रेंदा, मळ; vilest and most worthless part of any thing खरवड *f.*, गाळ: the *dregs* of society.

DRENCH* *v.* put a potion down the throat of, as of a horse धोयाने पाजणे; purge violently by physic ढाळ देणे; wet thoroughly चिंब भिजविणे, थवथवीत क., उपळविणे [with].—*n.* धोट; धोयाने पाजायाचे औषध *n.*: d. horn धोटे *n.*, धोटे *n.*

DRESS *v. F.* make straight नीट -सरळ -उजू-क.; [Mil.] arrange, as soldiers, in a

straight line and at proper distances]; get ready तयार क.;—food शिवविणे, पाक क.;—a garden मशागत क., ओजवणे;—leather कमावणे;—ground कमावणे, कारवणे; a lamp नीट -चकपक क.;—hemp or flax विचरणे;—a horse शिकवणे, वठणीस आण-णे;—a wound जखम धुणे -बांधणे, मलमपट्टी बांधणे;—a slain animal (पिसे -अंतर्डीं केस वगेरे काढून) साफ नीट क.; clothe वस्त्रे नेसविणे; deck शृंगारणे, सजवणे; up, out मोठ्या थाटाचा पोशाक क. [to d. up a ship, to ornament her with colors] [in, with, for].—*i.* शिपायांच्या रांगेत जाग्यावर नीट उभे राहणे; वस्त्रे नेसणे, पोशाक कपडे क.—*n.* पोशाक, वस्त्रे *n pl*, लिभास; a lady's gown सभ्य स्वीचा पेशवाज, झगा. -ING वस्त्र *n.*, पोशाक; मलम, पट्टी *f.*, इ०; manure spread over land जमिनीवर पसरलेले खत *n.*; gum, starch, and other articles used in stiffening or preparing silk, linen, and other fabrics गोंट, खळ, इ० मालमसाला. -ROOM वस्त्रे नेसण्याची खोली *f.*, वस्त्रपरिधानशाला *f.*

DRIBBLE* *v. i.* fall in drops थेंब थेंब पडणे, ठिपकणे; slaver लाळ गळणे.—*t.* थेंब थेंब पाडणे -गळणे.—**DRIBLET** लहान रकम *f.*; to pay in *driblets* अघेल्या दमडीने देणे.

DRIFT* that which is driven along लोंडा, लोट;—of dust वावधूळ *f.*;—of rain वाव-झड *f.*; a drive, as of cattle तांडा;—of birds झुंड /झांक *f.*; force which impels ओढ *f.*, ओढण *f.*; course along which any thing is driven धोरण *n.*, ओढ *f.*, झोंक: our d. was south; tendency कल, रोंख: the d. of a poem.—*v. i.* ओषा वरावर वाहून जाणे, वाहणे, तरंगत जाणे: a raft *drifted* ashore वाव्यांच्या जोराने जमणे -गोळा होणे, टीग -रास होणे: snow drifts.—*t.* रास -गोळा -टीग क.: a current of wind drifts sand [away],

about].—*a.* वान्याने -ओघाने चालाया हलाया जोगा (ice).

DRILL* *v.* bore with a drill सामस्याने भेंक पाडणे, विघ्नेण; sow, as seeds, in rows काकरीत पेरणे; train in the military art शस्त्रविद्येतनिषुण क., कवाईत शिकविणे; instruct in the rudiments of any art कोंत्याही विद्येची मूळतत्वे शिकविणे; waste away by degrees हळूहळू खर्चणे उडवणे दवडणे.—*n.* सामता; कवाईत *f.*, शस्त्राभ्यास; मूलतत्वाभ्यास; implement for making holes for sowing seeds पापर *f.*; drilled seed-box of d.-plough चाडे *n*; furrow dug along by the plough तास *n*, काकरी *f.*

DRINK* *v.* swallow as liquids पिणे-प्राशन क.; absorb शोषणे, पिणे; receive within one, through the senses ऐकणे, पाहणे (words); —off, up घोटासरमे पिऊन टाकणे; [—the health, or, to the health of, to drink while expressing good wishes for the health or welfare of] [with].—*i.* तहान भागविणे, पिणे: to d. from a brook दारू पिणे; दारू पिण्याची सवयी असणे, दारूबाज होणे; पानोत्सव क.—*n.* प्यायाचे *n*, पेय *n*. -ABLE *a.* प्यायाजोगा, पेय.—*n.* पिण्याचा पदार्थ. -ER पिण्यारा; छाकटा, दारूबाज. -MONEY, a gratuity to one who has rendered a service पोस्त *n*, चिरीमिरी *f*, बक्षीस *n*. -OFFERING पेयार्पण *n*.

DRIP* *v. i.* थबथबणे, गळणे.—*t.* गळूं देणे, थबथबूं देणे.—*n.* ठिपकणी *f*, गळती *f*; the eaves वळचण *f*, पागोळ्या *f* *pl.* -PING, from a tree and after a shower उथळे *pl*, ओथळे *pl*; as fat from meat in roasting मांसवसा *f.* -PAN भाजलेल्या मांसाची चरबी धरायाचे पात्र *n*. -STONE पाऊस वारायाची दारापुढली -खिडकी पुढली ताटी *f.*

DRIVE* *v.* push forward टकळणे, लोटणे,— a nail &c. खिळा इ० मारणे ठोकणे रोवणे खुपसणे रोवणे;—cattle गुरे हाकणे, हाकून

लावणे नेणे; hunt पारध क., पारधीसाठी पाठीस लागणे;— a carriage हाकणे, चालवणे; hurry forward पिटाळणे, दामटणे, दवडणे; urge निकड नेट लावणे; carry on चालवणे, वाहणे (trade).—*i.* ओटवणे: a ship drives before the wind; go by carriage गाडीत बसून फिरणे जाणे; strive झटणे, यन्ह क.—*n.* excursion in a carriage गाडीत बसून फिरणे *n*, रथविहार; a road prepared for driving गाडीत बसून फिरायाचा रस्ता; a place suitable for driving रथविहाराची जागा *f.*—**DRIVER** हाकणारा, पिटणारा, लोटणारा इ०; one who drives beasts गुरेहाक्या; coachman गाडीवान, गाडी हाकणारा; one who runs or regulates the operation of a locomotive आगगाडीच्या पुढचे वफेचे यंत्र चालविणारा, 'ड्रैवर'; [the driving wheel of a locomotive].

DRIVEL* slaver लाळ *f*; nonsense बडबड *f*.—*v.* लाळ गळण; dote खुलावणे, द्यातारचाळे *k*.

DRIZZLE Ger. पावसाची बुरबूर *f*, बुरंगट *n*.—*v.i.* बुरबूर पाऊस पडणे, रिपरीप लागणे.

DROLL *a.* *F.* मौजेचा, कौतुकाचा, हसविण्याजोगा.—*n.* मस्क्या, मौज्या, विनोदी. -ERY थट्टा *f*, मस्करी *f*; a comic picture थट्टेचे चित्र *n*.

DROMEDARY (*Gr. dromas*, running) एक जातीचा उंठ आहे.

DRONE* male of the honey-bee मधमाशीचा नर; one who lives on the labors of others फुकटखाज, तुकडेमोळ्या; humming or low sound गुणगुण *f*, गुंजारव;—of the bagpipes सूर.

DROOP* *v.i.* sink or hang down, as an animal, plant, &c., from physical inability मान खाली टाकणे, लुंघणे, गळणे, थकणे; be dispirited धैर्य खचणे, ग्लानि येणे, ग्लान होणे.

DROP* a liquid globule थेब, बिंदु, टिपका; the smallest easily - measured portion of a fluid बिंदुइतकी जिन्नस *f*, बुंद, थेब, लेश; that which resembles, or that which

hangs like a liquid drop, as an earring, a glass pendant लोलक, चमकी *f.*, इ० बिंदु-सारखा पदार्थ; whatever is arranged to drop or fall from an elevated position उंच जाग्यावरून खालीं पडण्याजोगे केलेले दार *n.*, फळी *f.*, पडदा, झडप *n.*, इ०; any medicine the dose of which is measured by drops बिंदूंना मोजायाचे औषध *n.*—*v.* थेबथेब गाळें-पाडें-ओतें; let fall सांडें, पाडें, सोडें (anchor, line in fishing); let go जाऊदें, राहूदें, सोडें (controversy); to d. an acquaintance ओळख सो-डें-टाकणे; communicate by a suggestion, or an indirect, cautious, or gentle manner युक्तीने सुचविणे, दर्शविणे, नोक दाखविणे (a hint); to d. a word शब्दटाकणे; lower, as a curtain or the muzzle of a gun खालीं क., उतरणे, पाडें; send by dropping into the post-office box, as a letter टपालांत पाठविणे, टपालांत टाकणे: please d. me a line मला एक बोटभर चिट्ठी लिही, मला चार ओळी पाठीव इ०; speckle टिप-केदार-चित्रविचित्र *k.*; bedrop टिकव्यांनी शृंगारणे [from, to].—*i.* थेबथेब गळें-पडें, ठिपकणे: the dew *drops* from the tree; let drops fall गळें, खरणे, पाझरणे (Ps. lxviii. 8); descend suddenly, abruptly, or spontaneously एकाएकी-आपोआप पडें, गळून पडें: ripe fruits d. from a tree; die मरणे; die suddenly एकाएकी-त-डकातडकीं-बोलता चालता मरणे; राहणे, पडें, तहकूब होणे: the affair *dropped*; come unexpectedly एकाएकी-अवचित येणे; खालीं उतरणे-होणे [in, into]. —*PING* गळें *n.*, सांडें *n.*, सांड *f.*; गाळें *n.*, गाळण *f.*; matter falling in drops गळती *f.*, गळे *f.*

DROPSY (*Gr. hudor*, water, *ops*, face) [an unnatural collection of serous fluid in any cavity of the body, or in the areolar texture];—of the belly जलोदर;—of the body जलत्वक, सर्वांगामध्ये पाणी भ-

रणे *n.*;—of the chest जलपिंजर, उरामध्ये पाणी भरणे *n.*—DROPSICAL *a.* उदररोगी; उदररोगाचा; उदररोगा सारखा.

DROSS* scum of metals किटण *n.*, कीट; rust जंग, तांब *f.*; refuse गळ, मळ, रेंदाड *n.*: all the world's glory is but d. unclean.

DROUGHT* want of rain or water अवर्षण, *n.*, अनावृष्टि *f.*; dryness of the throat and mouth कोरड *f.*, शोष, प्यास; scarcity तंचाई *f.*, कमताई *f.*, वाण *f.*

DROVE* a number of animals driven in a body तांडा, काफळ, खिलार *n.*; crowd of people in motion लोकांचा चालता थवा-रव *f.*

DROVER खिलारी, हेड्या.

DROWN* *v.* overwhelm in water पाण्यांत बु-डविणे, बुडविणे; deluge जलमय क., पूर आ-णून बुडवणे; deprive of life by immersion in water or other liquid बुडवून मारणे; overpower, extinguish, overcome;—said esp. of sound दावणे, मारणे, विजवणे, निमविणे [in, with].—*i.* बुडून मरणे; बुडणे.

DROWSE* *v. i.* झोपेत गुंग होणे, गुंगा येणे.—DROWSINESS झोपेची गुंगी *f.*, तार *f.*, तंद्री *f.*; sluggishness सुस्ती *f.*, आळस.—DROWSY *a.* झोपाळू, निद्राळू; आळशी, जड, सुस्त; disposing to sleep झोप-गुंगी आणणारा (hours); heavy with sleepiness गुंगी आलेला, निद्राग्रस्त.

DRUB *v. Sw.* काठीने वेताने मारणे-ठोकणे, कुम-कणे. —BING कुद्धा, कुंदी *f.*

DRUDGE* *v.* कवाडकष *k.*, हाडे खिजविणे.—*-BY* कवाडकष *pl.*, दगदग *f.*

DRUG* any substance used in medicine औषधी द्रव्य *n.*, औषध *n.*, दवादारू *f.*; article of slow sale, or in no demand in the market सांदोरीस पडलेला माल, पडीत माल.—*v.* औषध देणे. —GIST औषधे विकणारा, गंधी.

DRUID* प्राचीन ब्रिटन, गाल व जर्मन लोकांचा उपाध्या, 'दुद' -ICAL a. दुदा संबंधी, दुदाचा. -ISM दुदाचा धर्म; -विद्या f; -ज्ञान n.

DRUM * *Mus.* मृदंग, नगारा, ताशा; *Mil.* पडघम n, तंबूर, नगारा; tympanum of the ear कानाचा पडदा; a small cylindrical box in which figs &c. are packed मृदंगाकार बांधलेला पुडा; [d.-head court-martial, a court - martial called suddenly, or on the field]. -MER तंबूरजी, ढोलवाजाविणारा, 'झर'; sorts of—ढोलक्या, ताशेकरी, तवलजी, &c.—v. मृदंग तवला ढोल इ० वाजविणे.

DRUNK a. (See DRINK) द्विंगलेला, कैफ चढलेला, मस्त. -ARD a. दारूवाज, मद्यपी. -EN a. छाकया, मस्त. -NESS दारूची निशा -तार f -अमल.

DEY * a. not wet कोरडा, सुका; —as the weather उघाडीचा; the vegetable matter सुका, कोरडा, शुष्क; —animals not giving milk भाकड, उडालेली, अटलेली: the cow is d.; —persons, thirsty तांहेला, कोरडे पडलेला; —the eyes, not shedding tears कोरडा; lacking pathos अळणी, निरस (a fable); sarcastic तिखट, वर्मी, टोमण्याचा (a remark); shrewd हुशार, चाणाख्य; d. cupping फासण्या टाकल्या शिवाय तुंबडी लावणे n; d. goods कापड, सूत, रेशीम, कलाबतू इ० (कोरडा) माल; d. measure गळा, फळे, कोळसे, मिठ इ० मोजायाचे माप n; d. wine ज्या मद्यांत साखरेचा अंश समभाग असतो म्हणजे तो समजण्यांत येत नाहीं ते n, फिकोदारू f.—v. वाळविणे, कोरडा-निर्जल क.; up शोषणे, अटवणे; बोलणे बंद क., बोलायाचा राहणे.—i. सुकर्णे, वाळणे; अटणे, सुकून जाणे, कोरडा पडणे. -NESS कोरडेपणा, सुकेपणा; रखरखीत रुक्षपणा. -NURSE झी दाई लेंकरास आपले दूध पाजव्या वांचून याचा संभाळ करिते ती,

दाईखिलाई (H.) -SHOD a. कोरड्या पायांनी, पाय भिजल्या शिवाय.

DUAL a. (*duo, two*) दोघांचा, द्वि. -ISM दुभागणे n; a system which is founded on double principle द्वैतमत n; a system of the universe which accepts two gods द्विदेवमत n; d. member द्विवचन n.

DUBIOUS a. (*dubius*) not settled in opinion संदिग्धमति, भ्रातिवट; occasioning doubt भ्रातिकारक, संशय उत्पन्न करणारा: of uncertain issue संदिग्ध, नरोवाकुंजरोवा (battle); [of].

DUCAL See under DUKE.

DUCK Ger. बदक; to make *ducks* and drakes, to throw a flat stone, tile, or the like, obliquely, so as to make it rebound repeatedly from the surface of the water, raising a succession of jets भाकरीचा खेळ, भाकया; to play at *ducks* and drakes with property संपत्तीचे द्रव्याचे धुडके उडविणे; an inclination of the head resembling the motion of a duck in water पाण्यांत पोहणाया बदकासारखी मुंडी डोलविणे n; wild d. हंस; Brahmin d. चकवाक.—v. बुडवून बुचकळून बाहेर काढणे: to d. a seaman; plunge the head of in water immediately withdrawing it पाण्यांत डोकें बुचकळून लागलेच बाहेर काढणे; गटंगळी-गचकळी खायास लावणे: d. the boy [under].—i. बुडणे, बुटकळी मारणे.

DUCT (*ducere*, to lead) नर्मी f, वाहनी f, नेंद्र.—DUCTILE a. flexible लवचीक, मृदु; obsequious आर्जवी; capable of being drawn out into wire तार काढण्याजोगा, तार निषण्याजोगा, प्रसारक्षम.—DUCTILITY लवचीकपणा, प्रसारक्षमता f.

DUE a. (*debere*, to owe) owed लागता, हक्कहलाल, यायाचा; proper योग्य, उचित, लायक; appointed नेमलेला, नेमका (time); rightly expected to arrive यायाचा,

पोहचायाचा : the mail is now d. [to]. *ad.* थेट, नीट : d. east course.—*n.* देणे *n*, घेणे *n*, घेणे *n*, हक्क ; *dues* paid in cash हक्कटक.—**DULY** *ad.* वाजवी, रास्त, बरावर.—**DUTY**, that which a person is bound, by any natural, moral, or legal obligation, to do, or refrain from doing कर्तव्य *n*, धर्म; service rendered चाकरी *f*, काम *n*; military service लष्करी चाकरी *f*;—of a soldier चौकी *f*, पाहरा; respectful obedience आज्ञाधारण *n*, पालन *n*; respect मुजरा, ताजीम *f*; tax कर; excise जकात *f*;—upon exports थळमरीत *n*, बरामद *f*;—upon imports थळमोड *f*; upon chattels or commodities सायर *f*; daily d. नित्यकर्म *n*; discharge of d. धर्मनिष्पत्ति *f*, कृतकृत्यता *f*; appointed d. नियोग, अधिकार; to become the d. of ला भाग होणे.—**DUTIFUL** *a.* आज्ञाधारक, हुकमी, सेवात्यर; आदरयुक्त (affection);—to a parent पितृभक्त;—to a husband पतिव्रता *f*;—to a master प्रभुभक्त.—**NESS** आज्ञाधारकता *f*, हुकमीपणा, आज्ञानुवर्तन *n*, आज्ञापालन *n*.

DUEL (*duellum*, contest between two) दोघाचें युद्ध *n*, दंदयुद्ध *n*; [a premeditated fight between two persons to decide some private difference, or establish some point of honor]. -**IST** दंदयोद्धा.

DUET, **DUETTO** (*duo*, two) दोघानीं गायाचें गौत *n*, जोडीचें गाणे *n* चजावणे *n*.

DUG* सड, ओचूळ, गुराचे थान *n*.

DUKE (*dux*, leader) नायक, सरदार; one of the highest order of nobility next below the Prince of Wales इंग्लंडात कुलीन राजपुरुषाची एक पदवी आहे; [a sovereign prince, in some European countries, without the title of King: the D. of Savoy; to dine with D. Humphrey, to go without dinner]. -**DOM** युकाचें राज्य *n* -अ-

धिकार इ०; युकाचा किताब.—**DUCAL** *a.* युकाचा -संबंधी.—**DUCAT** युकाचें युकाच्या शिक्क्याचें नाणे *n*; चांदीच्या दु० ची किंमत सुमारे सवा दोन रु० आहे व सौन्याच्या दु० ची त्याच्या दुष्ट आहे.

DULCER *a.* (*dulcis*, sweet)—to the taste गोड, मधुर; to the ear सुस्वर, मधुर.—**DULCIMER** सितार *f*, तंबुरा (Dan. iii. 5).

DULL* *a.* stupid जड, मंद, मंदबुद्धि; slow in action सुस्त, थंडा, मंद;—of motion मंदगति, जड, धिम्या; blunt बोथट; dim अंधक, निस्तेज, फिकट, मर्जीत (fire, color, lamp); gross जड, स्थूल (earth); sad उदास, खिन्न, विषण्ण;—of places उदासवाणा, भण्मणीत;—trade मंद, मंदीचा;—weather धुंद, अंधारीचा;—a story मळमळीत, विरस.—*v.* सुस्त जड -मंद क.; निस्तेज बोथट क.; मळीण मर्जीत क.; खिन्न उदास क.—*i.* मंद सुस्त इ० होणे.—**HEAD** टोणपा, जड डोकयाचा, मंदबुद्धि.—**ARD** *a.* मूर्ख, टोणपा.

DUMB* *a.* destitute of the power of speech मुका; silent मुका, निश्चर्वद, मोना; to strike d. तोड बंद क., बोवडी वळविणे.—**BELLS** मुदगल *n*.—**NESS** मुक्केपण; मैन्य *n*.—**DUMMY** पोटगडी, दगड्या, अंधळा तिरवा.

DUMPY *a.* **D.** टिळू, थवकडा, टेंग.

DUN* *a.* of a color partaking of brown and black जरदा रंगाचा.—*n.* urgent demand for payment तगदा; one who duns तगदादार, मागणेकरी.—*v.* तगदा लावणे क.—**NER** तगादार.

DUNCE *a.* **Ger.** जडबुद्धीचा, टोणपा, दगड.

DUNG* विष्ठा *f*, मल;—of man गू;—of cattle शेण *n*;—of elephants लेंड *n*; of horses &c. लीद *f*; of sheep, deer लेंडी *f*;—of birds शीट *f*.—*v.* शेण वैरोरचे खत घालणे.—*i.* मलविसजंन क., हगणे.—**HILL**, heap of dung उकिरडा, शेणखार्व *f*; mean situ-

ation or condition नीच स्थिति *f.*, दशा *f.* (1 Sam. ii. 8). -TARD उकिरड्याची जागा *f.*, नरकाड *n.*, शेणखाई *f.*.

DUNGEON *F.* strongest tower of a castle किळयाचा सर्वाहून बळकट बुर्लज, गडी *f.*? a secure prison बंदोवस्तीचा बंदीखाना; a dark, subterranean place of confinement अंधारकोठडी *f.*, कोंडी *f.*

DUODECIMALS *pl* (*duodecim*, twelve) द्वादशांश *pl.* — DUODECIMO *a.* द्वादशपत्री सांच्याचा, द्वादशपत्री.—*n.* द्वादशपत्री सांच्याचा यंथ -चे बूक *n.*; द्वादशपत्रांचा सांचा.

DUPE *a. F.* भोग्या, फशा.—*v.* फसविणे, ठकविणे [with].

DUPLICATE *a.* (*duplex*, double) दुहेरी; दिगुण; दुष्पट.—*n.* प्रत *f.*, नकल *f.*; *Law*, दस्तऐवजाची दुसरी नकल *f.*—*v.* दिगुण दुष्पट *k.*; दुसरी प्रत नकल उतारा *k.* — DUPLICATURE दुमड *f.*, दूर *f.*—DUPLICITY दुटपीणा, दुजाभाव, कपट *n*; *Law*, एका जबाबाच्या ठिकाणी दोन जाव *pl.*

DURABLE *a.* (*durare*, to last) टिकाऊ, खंबीर, चिरस्थायी.—DURABILITY टिकाऊणा, स्थिरता *f.*, स्थिति *f.*—DURANCE बंद, अटक *f.*; See ENDURANCE.—DURATION टिकेणे *n*; continuance in time स्थिति *f.*, टिकाव.—DURING prep. मध्ये, असता, आंत, भर: *d.* life.

DUSK *a. Ger.* tending to darkness औंधट, धुकट, अंधारीचा; darkish काळसर.—*n.* काळोखी *f.*, अंधारी *f.*; twilight इुंजेमुंजे *n*; *d.* of the evening गोधूल *m, n*; color partially black काळानिना, धूसर.—DUSKY *a.* औंधट, धुकट; काळसर, धूसर; gloomy उदास, भयाण.

DUST * earth or other matter reduced to powder धूळ *f.*, धुरळा, माती *f.*; the grave प्रेताची खळी *f.*, माती *f.* [Job vii. 21]; low condition कंगाली *f.*-गरीब स्थिति *f.* [1 Sam. ii. 8]; gold dust सोन्याची माती *f.*—*v.* धूळ काढणे झाडणे झाटकणे: *to d.* a table; sprin-

kle with dust धूळ टाकणे -घालणे.—DUSTY *a.* धूळ बसलेला, धुळीने भरलेला; धुळीच्या रंगाचा.

DUTCH *a. Ger.* हालंद देश संवंधी; वलंदेजी लोकांचा.

DUTY, See under DUE.

DWARF* *a.* ठेंगणा, खुजा, वामनमूर्ति *f.* -ISH *a.* ठेंग, ठिलू.

DWELL *v.i. D.* राहणे, वस्ती *k.*; —on, upon एकच गोष्ट पुढे चालवणे लांबवणे; ईत चूरऱ्युंग होणे; -वर जाणे: *d.* not on her beauty, but mention her accomplishments तिच्या सौदर्यावर जाऊ नको इ० [in, at, with, upon].—ING घर *n*, निवासस्थान *n*, राहण्याचे ठिकाण *n*.

DWINDLE* *v. i.* कमी न्यून करीण जीर्ण खराब होणे [to, into].

DYE* *v.* रंग देणे, रंगवणे.—*n.* रंग.—DYER रंगारी.

DYING, See under DIE.

DYKE, See DIKE.

DYNAMICS (*Gr. dunamis*, power) science of moving forces पदार्थगतिशास्त्र *n.*

DYNASTY (*Gr. dunastes*, a lord) राजवंशावळी *f.*, राजावळी *f.*, राजांचे घराणे *n*, राजवंश.

DYSENTERY (*Gr. dus*, ill, *enteron*, entrails) inflammation of the rectum or colon, attended with griping pains, constant desire to evacuate the bowels, and discharges of mucus and blood अंवरकाची हगवण *f.*, आमरक्त *n*, आमातिसार; acute *d.* उग्रातिसार.

DYSPEPSIA, DYSPEPSY (*Gr.-peptein*, to cook) difficulty of digestion अजीर्ण *n*, अग्निमांद्य *n*, अनकोशविकार, अनविकार.

DYSPHONY (*Gr. -phonè*, sound) धाप *f.*, श्वासवरोध.

DYSURY (*Gr.-ouron*, urine) difficulty in discharging urine, attended with pain

and a sensation of heat उन्हाळे *n*, मूत्र-कुछ.

E.

EACH* *a.* प्रथेक, दरएक ; *e.* other एकमेक ; *e.*—his, her, its आपापला.

EAGER *a.* (*acer*, sharp) excited by desire in the pursuit of any object उत्सुक, उत्कंठित ; earnest कळकळीचा, मनापासूनचा. -LY *ad.* उत्सुकतेने; hastily उतावळीने. -NESS उत्कंठा *f*, उत्सुकता *f*, हौस *f*; उतावळी *f*, हुट्हुटी *f*, हुरहुर *f*.

EAGLE (*aquila*) गरुड, पक्षिराज ; एक नामें आहे. -EYED *a.* बारीक-तीक्ष्ण दृष्टीचा. -WINGED *a.* गरुडा सारखा चपळ.

EAR* the organ of hearing कान, कर्ण ; the sense of hearing कर्णदिय *n*, कान ; attention लक्ष *n*, कान ;—of a dish कान ; of wheat ओंबी *f* ; spike of corn कर्णीस *n* ; to poison one's ears कान फुकणे -भरणे ; to give e. कानदेणे, ऐकणे ; to set one by the ears लावालाची क., भांडण लावणे ; to turn a deaf e. to कानवेगळा कानाबाहेर क.; कान झाडणे, न ऐकणे ; to disabuse the ears of कानाचे किडे झाडणे ; to whisper in the e. of कानांत जपणे, कानी लागणे [for, to]. —v. i. कर्णसे येणे, पसवणे. -DROP कर्णगोल, लोलक. -DRUM कानाचा पडदा. -LOCK शुलूप *n*. -RING कर्णभूषण *n*, कुंडल *n*. -SHOT हाकेचा टपा. -WAX कानांतला मळ. -WITNESS, one who has the testimony of hearing as to any matter ऐकीव साक्षी, श्रुतसाक्षी.

EARL* इंग्लंडांत बडे लोकांची एक पदवी आहे. [The rank of an e. corresponds to that of a count in France]. -DOM अर्लचा हक्क. -अमल वैरेरे.

EARLY *a.** in advance of the usual or appointed time वेळेच्या अगोदरचा, सकाळचा, लवकर ; prior in time प्रथम, पूर्व ; in good season सुवेळी, सकळ, वेळेवारचा ; *e.* dawn

प्रातःकाळ.—*ad.* लवकर, सकाळ ; वेळेवारी (Prov. viii. 17).

EARN* *v.* acquire by labor, service, or performance कमावणे, मिळवणे, कषाये -चाकरी काम करून मिळवणे, उपार्जन क. -ING मिळकत *f*, कमाई *f* ;—used com. in *pl.*

EARNEST* *a.* intent upon acquiring उत्सुक, उत्कंठित ; intent तळीन, एकाघाचित्त [in, for, about].—*n.* reality खरेणा, सत्यभाव ; eagerness उत्कंठा *f*, हौस *f* ; token of what is to come विसार ; Law, some thing given by the seller, by way of token or pledge, to bind the bargain and prove the sale सचकार, विसार, बयाणा ; pledge तारण *n*, हडप *n*. -LY *ad.* उत्कंठेने, आस्थेने, झटून ; warmly कळकळीने, पोटागीने ; तवरतेने, एकाघरेने. -NESS आस्था *f*, उत्कंठा *f*, पोटाग *f*, कळकळ *f*, तिडीक *f*.

EARTH* the globe which we inhabit पृथ्वी *f*, भूगोल ; dry land कोरडी भूमि *f*, भूमि *f*, (Gen. i. 10); soil जमीन *f*, माती *f* ; a country देश, प्रदेश ; people on the globe जग, *n*, दुनिया *f*.—*v.* जमिनीत लपविणे -पुरणे. -EN *a.* मातीचा, मृन्मय. -LY *a.* मातीचा ; इहलेकीचा, ऐहिक ; carnal दैहिक, विषयसंबंधी, संसारिक ; possible व्हायाजोगा, शक्य : what e. benefit can be the result ? base नीच, हल्का. -NUT भुईमूग. -QUAKE भूमिकंप, धरणीकंप. -WORK मातीचा कोट. -WORM गांडूळ, गांडवळ ; niggard कंजूस, कंगाल.—EARTHY *a.* मातीचा, मृन्मय ; ऐहिक, संसारिक ; gross स्थूल.

EASE F. freedom from pain, disturbance, trouble, toil, &c. चैन *n*, आराम, विसावा ; leisurely indolence सुस्ती *f* ; quiet समाधान *n*, स्वस्थता *f* ; peace सुख *n*, शांति *f*, विश्रांति *f* (Ps. xxv. 13) ; facility अनायास, सौगम्य *n* ; at e. सुखाने, स्वस्थ (v. नीज, वस, अस).—*v.* आराम क., सुखास पाढणे : to e. the body; mitigate कमी हल्का क.,

उपशमन क.;—the mind चिता काळजी वार-
णे -हरण क.; release from pressure दाब-
तून काढणे, भार -ओझे उतरणे [by, with, off,
from].—*ad.* सहज, अनायासें; सुखाने, स्वस्थतेन
खुशालीतः to pass life well and e.; readily
खुशीने, संतोषाने: he e. forgives; without
violent shaking or jolting संत, निवांत, सा-
वकाशीने: a carriage moves e.; gracefully
छवीने, दबीने; gently हलू, हलव्याने, अचानक.
—*EASY a.* सुखरूप, स्वस्थ, आराम, खुशालः
the patient is easy; स्वस्थ, निकाळजी, शांत
(mind); मृदु, सरळ, सुगम्य, सुवोध (style);
खळबळीत, साबडा (manners); not requir-
ing labor हलका, सोपा, सोयीचा (ascent,
roads); not difficult सोपा, सुलभ, सुसाध्य
(a task); furnishing comfort सुखकर-प्रद-
दायकः he is in e. circumstances तो खाऊन
पिऊन घरचा सुखी आहे; complying
भिडस्त, नरम, कोवळा (heart); not straitened
as to money matters आबादान, भर-
पूरः the market is e.

EAST* the quarter where the sun rises पूर्व f, पूर्वदिशा f, उगवत f; — eastern parts of the earth पूर्वकडील प्रदेश, पूर्वदेश.
—*a.* पूर्वकडला, पूर्वचा; the e. wind मत-
लई f.—*v.* पूर्वकडे चालणे चाहणे फिरणे. —*ER*
कियेक खिस्ती मंडळयाचा एक सण आहे;
खीस्त मर्णन पुनः उठल्याच्या आठवणी क-
रितां हा पाळतात. —*LY a.* पूर्वकडून आलेला;
पूर्वकडून येणारा; पूर्वकडला, पूर्वस्थ [side,
course].—*ad.* पूर्वकडे, उगवत. —*ERN a.*
पूर्वचा, प्राचीन, प्राच्य; पूर्वकडे जाणारा.

EAT* *v.* (*Skr. ad*) partake of as food खाणे,
भक्षणे; corrode खाणे, चरणे; out खाऊन
चट क., फत्ता क.; prey upon खाणे, धुपवणे,
झिजवणे; to e. one's words बोलला बोल
परत घेणे, बोलणे फिरवणे.—*i.* जेवणे, भोजन
क.; taste राच लागणे; into चरणे. —*ABLE*
खाणे n, भक्षण n.—*a.* खाण्याज्ञा, खाद्य, भोज्य.

EAVES* *pl* the edges of the roof of a building वळचण f, पांगोळ्या f *pl.* —*DROP v. i.*
वळचणी खाली उभे राहून घरातल्या माण-
साचे बोलणे ऐकणे, वळचणीस लागणे; गुप-
गोष्ठी ऐकण्या करितां जपणीस लागणे -बसणे.
—*n.* वळचणीचे पाणी n.

EBB* reflux of the tide ओहटी f, सुकती
f.—*v.* क्षय -हास होणे: the hours of life
e. fast.

EBONY (*ebenus*) टेंबुरणीचे झाड n, टेंबुरणी f,
अबनूस n.

EBRIETY (*ebrius*, intoxicated), See DRUNK-
ENNESS.

EBULLIENT a. (-*bullire*, to bubble) कढत—
EBULLITION कढ, ऊत, अधण n;—of grief,
anger, &c. उमाळा, कढ, ऊत, ऊकळी f.

ECCENTRIC, -*AL a.* (-*centrum*, centre) केंद्रा-
कडे न जाणारा, केंद्रपराडमुख; pertaining
to eccentricity मध्याचा, केंद्राचा; no
having the same centre विषमकेंद्र; anomalous तंहेवाईक, विलक्षण, एक तंहेचा
(conduct).—**ECCENTRICITY** केंद्रपराडमुखता
f; Geom. विषमकेंद्र; विलक्षणपणा, तंहेवा-
ईक चाल f, लोकाचारविरोध.

ECCLESIASTIC, -*AL a.* (*ecclesia*, assembly)
(खिस्ती) मंडळी संवंधी, खिस्ती धर्मप्रकरणी.
—**ECCLESIASTIC** धर्मोपदेशक, पाद्री.

ECHO (*Gr.*) पडसाद, प्रतिशब्द-ध्वनि; [a vault
so formed as to produce an echo].—*v.* प्रतिध्वनि उठणेनिवणे, दुमदुमणे; adopt
पकरणे, स्वीकारणे; respond उत्तर-जाव देणे

ECLAT (*F.*) splendor शोभा f, बहार f, रंग;
applause वाहवा f, प्रशंसा f.

ECLECTIC a. (*Gr. ek*, from, *legein*, to
choose) निवडून वेचून काढणारा, विवेचक.

ECLIPSE (*Gr.* -*leipein*, to leave) घटण n;
—of the moon चंद्रग्रह n;—of the sun
सूर्यग्रह n; duration of e. स्थिति f; total

e. भीलन *n*, खग्रास ; obscuration तेजोऽहास, प्रभा कांतिक्षय.—v. ग्रासणे, ग्रहण लागणे ; तेजोऽहास कांतिक्षय क., माझी पाडणे [by].—ECLIPTIC कांतिवृत्त *n* मंडल *n*.—a. कांति-वृत्त संबंधी.

ECONOMY (*Gr. oikos*, house, *nomos*, law) management of domestic affairs पर-ज्ञानूत *f*, घरजोगवणी *f*; internal management of any thing निर्वाह, वाहिवाट *f*; system of rules and regulations by which any thing is managed नीति *f*, व्यवस्था *f*, विधान *n*, मार्ग ; thrifty and frugal housekeeping काटकसर *f*, काटक-सरीचा खर्च ; political e. व्यवहारशास्त्र *n*, अर्थशास्त्र *n*.—ECONOMICAL *a.* व्यवस्थित, बेताचा ;—of persons बेतवातांने चालणारा, काटकसर करणारा, दक्ष, मितव्यी ;—of expenses काटकसरीचा, बेताचा ; घरजोगवणीचा, गृहकर्मनिर्वाह संबंधी ; व्यवहारशास्त्र संबंधी. —ECONOMIZE *v.* काटकसरीने बेतवातांने-टाप-टिपीने वापरणे -खर्च क. (time, money).

ECSTASY (*Gr. ek*, from, *stasis*, a standing) a being beside one's self so far that the primary functions, particularly of the senses, are suspended समाधि *f*, तन्मयावस्था *f*; frenzy उन्मत्तवायु, उन्माद ; rapture अत्यानंद, प्राळ्वाद.

EDDY* current water running back पाण्याचा उलटा ओष, घोटाळा, फुर्गे *n* ;—of air वाण्याचा उलटा ओष; whirlpool भौवरा ; whirlwind वावटळ *f*.

EDEN *Heb.* the garden in which Adam and Eve first dwelt एदेन बाग ; a delightful region सुखस्थान *n*, सौख्यभूवन *n*.

EDGE* the thin cutting side of the blade of an instrument धार *f*; margin कड *f*, कोर *f*, काठ ; raised^{ed.} as around wells &c. पाळ *f* ;—of fields मेर *f*, दर *f*, बाबू *f* ; sharpness पाणी *n*, तेज *n* ; acrimony तीव्रता *f*,

तिखटपणा : e. of our indignation ; beginning तोड *n*, आरंभ : in the e. of evening ; to be set on e. ;—the teeth अंबणे.—v. धार लावणे काढणे, शेवटणे, पाणी देणे ; काठ किनारा लावणे ;—a dress मगजी झालर इ० लावणे ; incite टोंचणी उठावणी देणे ; a person edged on खंडेराव, हणगोवा ; move by little and little हळू हळू खिचविणे -सरकवणे : to e. a chair along.—i. बाजूस सरकणे -वळणे -फिरणे, खिचणे, सरणे.

EDIBLE *a.* (*edere*, to eat) खायाचा, भक्षणीय, खाद्य.

EDICT (-dicere, to say) that which is uttered or proclaimed by authority as a rule of action आज्ञा *f*, शासन *n* ; order issued by a prince to his subjects, as a rule or law requiring obedience राजाज्ञा *f*, आज्ञापत्र *n*, फरमान.

EDIFY *v.* (*ædes*, building, *facere*, to make) वांचणे, रचणे ; instruct and improve in knowledge generally, and particularly in moral and religious knowledge, in faith and holiness तालीम -शिक्षा देणे, नीति -परमार्थज्ञान स्थापणे -वाढविणे -वृद्धिगत क. [by]. -ING *a.* निष्ठा -ज्ञानवर्द्धक.—EDIFICATION शिक्षा *f*, तालीम *f*, ज्ञान -सहुणवृद्धि *f*. —EDIFICE इमारत *f*, हवेली *f*, इमला.

EDIT *v.* (*edere*, to give out) superintend the publication of यंथ वगेरे प्रसिद्ध करण्याची -छापण्याची देखरेख क.; prepare for publication, as a book, or paper, by writing, correcting, or selecting, the matter पुस्तक किंवा पत्र प्रसिद्ध करण्या करिता किंवा छापण्या करिता मजकूर -निषय लिहिणे -तपासणे किंवा निवडणे. -ION, whole number of copies of a work published at once आवृत्ति *f*; also -ING, publication of any literary work यंथप्रसिद्ध *f*, छापणी *f*, आवृत्ति *f*. -OR यंथप्रसिद्ध करण्यासाठी तयार करणारा, यंथप्रकाशक ;—of a newspaper, &c. (वर्तमान-

पत्राचा) कर्ता, 'एडीटर.' -ORIAL *a.* ग्रंथप्रकाशकाचा ; एडिटरने लिहिलेला—*n.* एडिटराने लिहिलेला मजकूर निवंध, 'एडिटोरियल' *n.* -SHIP ग्रंथप्रकाशकाचा हुद्दा ; पत्रकर्त्त्याचें काम *n.* एडिटराचें काम *n.*

EDUCE *v.* (-ducere, to lead) बाहेर काढणे -आणें: the eternal art *educes* good from ill [from].—**EDUCATE** *v.* bring up, as a child वाढविणे, पाळणे, लहानाचा थार क.; inform and enlighten the understanding सुशिक्षित -सुबुद्ध क.; form and regulate the principles and character of सदवर्तनास लावणे, नीति शिकविणे, वळण देणे; prepare and fit for any calling कामाधंदांत तरबेतक, लिहिणे उसांगे [for, by].—**EDUCATED** शिक्षित; व्युत्पन्न;—well *e.* सुशिक्षित.—**EDUCATION** पालन *n.*, प्रतिपालन *n.*; शिक्षण *f.*, शिक्षा *f.*; result of educating in knowledge, skill, or discipline of character, acquired विद्या *f.*, व्युत्पन्नि *f.*, अध्ययन *n.*; सुशिक्षण *n.* -AL *a.* विद्येचा, विद्येसंबंधी, in comp. विद्या: *e.* department विद्याखाते *n.*; सुशिक्षण संबंधी.

EEL* वाम *f.*, वांच *f.*, वाममासा.

EFFACE *v.* (-facies, face) remove from the surface पुसून टाकणे, पुसणे; scratch out खोडून टाकणे, खरडून काढणे; remove from the mind मनांतून काढणे, विसर पाडणे [from].

EFFECT (-facere, to make) that which is produced by an agent or cause कार्य *n.*, सिद्धि *f.*, उत्पत्ति *f.*; consequence फल *n.*, परिणाम; impression produced छाप *f.*, थाप *f.*: the *e.* of a piece of music; importance वजन *n.*, महत्त्व *n.*, भारदस्ती *f.*: to speak with *e.*; purpose अभिमाय, अर्थ: he spoke to that *e.* तो असें बोलला; *pl.* मालमत्ता *f.*; to take *e.* गुणास येणे; to take *e.* upon लागू होणे; cause and *e.* कार्यकारण *n.*; for an *e.* भपका दाखविण्यासाठी, छाप उठविण्यासाठी; of no

e. निर्फल, व्यर्थ; to give *e.* to बळकट दृढक.; बजावणे, कामास लावणे; to destroy the *e.* of निष्कळ क.; in *e.* वसुत: [of].—*v.* produce उत्पादणे, करणे, साधणे; bring to pass घडवून चनवून आणणे. -ED सिद्ध, साधित; one who has *e.* his object कृतार्थ. -IVE *a.* कार्यसाधक, फलेत्यादक, गुणवह, गुणकारी; operative कामकरणारा, उपयोगी, कामाचा. -UAL *a.* सफल, सार्थ, उपयोगी; adequate पुरता पुरायाजोगा.

EFFEMINATE *a.* (-femina, woman) नामर्द, वायन्या, रांख्या; womanlike स्वोंसारखा, जननी, नरम, भिडस्त; tender निर्बल, दुर्बल.

EFFEVESE *v.i.* (-servere, to boil) खतखतणे, उतणे; exhibit feelings that cannot be repressed उमाळा आंवढा उकळी येणे.—**EFFEEVESCE** उत, खतखत *f.*.—**EFFER-VESCENT** *a.* खतखतणारा, उतणारा.

EFFETE *a.* (-fætus, progeny) वांझ, निष्कळ; worn out with age वयोर्जिण, गलित, जर्जर.

EFFICACIOUS *a.* (See EFFECT) गुणकारी, प्रबल, समर्थ, कार्यसाधक. — **EFFICACY** सत्त्व *n.*, तेज *n.*, गुण; power of producing the effect intended कार्यसाधकता *f.*, कार्यसिद्धक्षमता *f.*.—**EFFICIENT** *a.* कार्यसाधक, फलदायक.—*n.* कार्यसाधक, कर्ता.

EFFIGY (-fingere, to form) an image प्रतिमा *f.*, बाहुली *f.*; impression upon a coin representing the head of the prince by whom it was issued नाण्यावरील मुखवटा [to burn or hang in *e.*, to burn or hang an image or picture of the person intended to be executed, disgraced, or degraded].

EFFLORESCENCE (-flos, flower) फुले येण्याचा काळ, पुष्पोत्पत्तिकाळ; *Med.* eruption, as in measles &c. पुरळ, उगवण *n.*; *Chem.* formation of the whitish loose powder on the

surface of efflorescing bodies, as salts, &c. फूल *n*? बुरशी *f*?—EFFLORESCENT *a.* फुलां सारखा उतणारा, आर्दताविसर्जक; पुराणे भरलेला.

EFFLUVIA (*effluere*, to flow out) exhalation perceived by the sense of smell गंधपरमाणु, वाक *f*, बुखार.—EFFLUX बाहेर येणे *n*, निघणे *n*, प्रस्त्राव, प्रवाह, निर्गम.

EFFORT (*-fortis*, strong) प्रयत्न, आयास, प्रयास.

EFFRONTRY (*-frons*, the forehead) impudence or boldness in confronting or transgressing the bounds of duty or decorum उद्धटपणा, औद्धत्य *n*; खिटाई *f*; shamelessness निर्लज्जपणा, निलाजेरपणा.

EFFULGENCE (*-fulgere*, to shine) प्रभा *f*, दीपि *f*, चमक *f*.—EFFULGENT *a.* तेजस्वी, दीप्तीप्रयमान, चमकणारा.

EFFUSION (*-fundere*, to pour) ओतणे *n*, उत्सर्ग.—EFFUSIVE *a.* ओतणारा, स्वावक.

Egg* a spheroidal body, formed in the female of animal species containing the germ of a new individual of the species, within a shell or firm membrane अंडे *n*, कवट *n*, अंड *n*; any thing resembling an egg in form अंडाकार वस्तु *f*.—PLANT वांगी *f*.

EGOTISM (*ego*, I) practice of too frequently using the word I मी मी द्याणण्याची सबयी *f*; self-praise अहंता *f*, आत्मसृति *f*, मीपणा.—EGOTIST बोलण्यांत किंवा लिहिण्यांत जो मी मी असें वारंवार आणतो तो, मीपणा बाळगणारा, वटाईखोर, आत्मश्लायी.

EGREGIOUS *a.* (*-grex*, herd) लोकोन्तर, विलक्षण; in a bad sense विलंद, अद्वल, इरसाल, अति: e. rascal.

EGRESS (*-gradi*, to step) बाहेर जाणे *n*, निर्गमन *n* [from].—ION निर्गति *f*, निर्गम.

EIGHT* *a.* (*Skr. aschtan*) आठ, अष्ट. -EEN अटरा. -IETH *a.* ऐशीवा.—EIGHTH *a.* आठवा. —EIGHTY *a.* ऐंशी.

EITHER* *a.* or *pron.* one or the other हा किंवा तो, कोणताही; each of two दोहोंतून एक. —conj. अथवा, किंवा, नाहींतर.

EJACULATE *v.* (*-jacere*, to throw) उद्धार टाकणे.—EJACULATION उद्धार; उद्धाराची प्रार्थना *f*, प्रार्थनेचा उद्धार.

EJECT *v.* (do.) काढून हाकून देणे; banish देशपार-हृदपार क; dismiss from an office कामावरून काढणे; dispossess of ownership or occupancy, as of land, dwellings, &c. वतनावरून घरांतून इ० काढणे [from].—ION घालवणे *n*, बहिष्कार;—of devils in possession भूत काढणे *n*, प्रसारण *n*; dispossession नागवृत्तून *f*, सत्तानिवृत्ति *f*.

EKE * *v.* increase वाढविणे; supply what is scanty पुरविणे, भर घालणे [out].

ELABORATE *v.* (See LABOR) श्रमाने कषाणे तयार क.; improve by successive operations of nature or art कमावणे, मशागत क, सुधारणे.—*a.* श्रमाने तयार केलेला, संस्कृत, परिष्कृत, कमावलेला.

ELAPSE *v.i.* (*-labi*; to fall) होणे, लोटणे, गुदरणे, app. chiefly to time.

ELASTIC *a.* *F.* लवचीक, स्थितिस्थापक.—ELASTICITY लवचीकपणा, स्थितिस्थापकता *f*; power of recovery from depression or over-work सावरण्याची शक्ति *f*, सावर.

ELATE *v.* (*-latum*, to carry) हर्षाने फुगविणे चढविणे; puff up गर्वाने फुगविणे, हरभऱ्याच्या झाडावर चढविणे [with].—*a.* हर्षाने फुगलेला.

ELECTUARY (*Gr. -leichein*, to lick) medicine mixed with conserve अवलेह.

ELBOW * the outer angle made by the bend of the arm कोपर; an angle कोन, कोपरा; to be at the e. जवळ हातासीं असणे; to be up to the e. गुंग चूर निमम होणे.—

v. कोपराने ढकलणे -लोटणे.—i. कोपरा निघणे, बांक येणे.

ELDER a. *वडील, थोरला, जेष्ठ.—n. वडील, पुरखा, गुरुजन; an ancestor वडील, पूर्वज; *pl* वाडवडील; [in modern Presb. churches, *elders* are officers who, with the pastors or ministers, compose the church session with authority to inspect and regulate matters of religion and discipline; in some churches, pastors or clergymen are called *elders* or *presbyters*]. -LY a. उतार वयाचा, आडव्हातारा.
—ELDEST a. सर्वांत वडील, ज्येष्ठ.

ELECT v. (-*legere*, to choose) निवडणे, निवडून घेणे, पसंत क.; select for an office कामावर योजण्याकरितां निवडणे; *Theol.* select, as an object of mercy or favor कृपा करण्यासाठी निवडणे, कृपापत्र होण्यास निवडणे; set apart to eternal life सर्वकालिक जीवनासाठी निवडणे [from].—a. निवडलेला; तारणासाठी निवडलेला; कामावर योजण्यासाठी निवडलेला: bishop e.—n. निवडलेला (*Is.* xlii. 1); *pl.* तारणाकरितां निवडलेले लोक (*Luke* xviii. 7). -ION निवडणे n, निवड f; [act of choosing a person to fill an office or employment, by any manifestation of preference, as by ballot, uplifted hands, or *vivā voce*: the e. of a president]; power of choosing निवडण्याची सत्ता f -चा अधिकार; discernment तारतम्य-भेद जाणण्याची शक्ति f, विवेक; those who are elected निवडलेले लोक (*Rom.* xi. 5) [of, from]. -IVE a. निवडण्याचा; निवड करण्याच्या सत्तेचा, वरणाधिकारविशिष्ट; depending on choice निवडीवरचा, पराश्रयाधीन, दुसऱ्याच्या खुशीचा; bestowed by election निवडून दिलेला. -OR निवडणारा; निवडण्याचा अधिकारी; [one of the princes of Germany formerly entitled to choose the emperor]. -ORATE इलेक्त्राचे राज्य n

-संस्थान n -चा किताब. -RESS इलेक्त्रराची बायको किंवा विधवा f.

ELECTRIC, -AL a. (*Gr. elektron*, amber) विजेचा, विद्युत संबंधी (power); विजेपासून उत्पन्न झालेला, विजेचा (spark); containing electricity विद्युताने -विजेने भरलेला (jar); capable of occasioning electrical phenomena विजेचा चमक्कार उत्पन्न करणारा, विजेच्या चमक्काराचा (machine).—ELECTRICITY वीज f, विद्युत n;—the science विद्युदिद्या f.—ELECTRIFY v. विजेने भरणे, वीज भरणे (a jar); विजेचा धक्का देणे; -च्या मधून वीज नेणे; give a sudden shock to एकाऱ्हको धडका बसविणे, दचकवणे; surprise, esp. by means of something pleasing or inspiring दंग क., चकवणे: the whole assembly was electrified.

ELEEMOSYNARY a. (*Gr. eleos*, pity) धर्मादाय संबंधी, धर्माचा; given in charity धर्मार्थ दिलेला, दरिद्रो पोषणार्थ दत्त.—n. भिकेवर पोट भरणारा, भिक्षोपजीवी.

ELEGANT a. (See ELECT) pleasing by acquired or imparted grace and beauty सुंदर, मनोरम, सुशोभित; an e. woman रूपती; as manners प्रौढ, सम्य, शिष्ट; as literature, style, &c. प्रौढ, अलंकारी, प्रशस्त, सुरस; sensible to beauty अभिन्न, रसिक.—ELEGANCE शोभा f, कांति f, लावण्य n;—of furniture सफाई f;—of speech, &c. पदलालित्य n, वागिलास.

ELEGY (*Gr. elegos*, a lament) शोकसूचक कविता f, शोकगीत n; as sung by the Mohamedans during the Moharam मरशा.

ELEMENT (*elementum*) a first or constituent principle तत्त्व n, मूल n, बीज n; an ingredient अंश, भाग, अवयव; that which ancient philosophy supposed to be simple and undecomposable तत्त्व n; the five elements पंचमहाभूते n *pl.* पृथिव्यादि n; *pl*

outline अराखडा, कच्चा आकार, वस्तुमात्र : the e. of a plan; *pl* rudiments मूळपी-ठिका *f*, आरंभ ; *pl* the whole material composing the world गृथी *f* (2 Pet. iii. 10); *pl* the bread and wine used in the Eucharist प्रभुमोजनांतील भाकर व द्राक्षारस. -AL. *a.* तत्वांसंबंधी, भौतिक, पंचभूतात्मक, मूल-द्रव्यासंबंधी; मूलपीठिके संबंधी, मूलतत्वाविषयींचा. -ARY *a.* simple शुद्ध, निर्भैळ (substance); rudimental प्रारंभक, मूलतत्वविषयक. -प्रतिपादक (treatise, writer).

ELEPHANT (*Gr. elephas, Skr. ibhas*) हत्ती, गज, हस्ती. -IASIS वारूळ *n*, खग्रोग. -INE *a.* हत्तीचा, हत्ती संबंधी.

ELEVATE *v.* (-*levare*, to raise) उंच क., चढवणे; promote मोठ्या पदवीस आणणे, सरफराजी क., चढवणे; cheer धैर्य धीर उत्तेजन देणे (the mind); exalt श्रेष्ठ थेर क, प्रतिष्ठित क. (the character); raise to a higher pitch उंच नेणे -क. (the voice); from a low state उदयास आणणे [from, to]. -ELEVATED उंच केलेला, उन्नत, अभ्युदयत.—ELEVATION उंच क. *n*, सरफराजी *f*; condition of being elevated उदय, उल्कष; an elevated place उंचवटा, उंची *f*; दीर्घ स्वर, दीर्घोच्चार; [e. of the host (*Rom. Oath. Church*) that part of the mass in which the priest raises the host above his head for the people to adore].

ELEVEN* *a.* अकरा, एकादश. — ELEVENTH *a.* अकरावा.—*n.* अकरावा भाग -हिसास.

ELP* एक कल्पित पिशाच आहे.

ELICIT *v.* (-*lacere*, to entice) वाहेर काढणे, उज्जेडी आणणे, निष्ठन क.: to e. truth by discussion [from, by].

ELIGIBLE *a.* (See ELECT) -स -ला -साठी निवडण्यास योग्य लायक : e. to office; desirable इष्ट, आवडता; preferable पसंत, ग्राद्य, योग्य, उपयोगी : an e. situation for a house.

—ELIGIBILITY कामासाठी निवडून घेण्याची निवडला जाण्याची लायकी *f*, -चा अधिकार; quality of a thing which renders it preferable to another पसंत होण्याचा गुण, प्रहणीयता *f*.

ELIMINATE *v.* (-*limen*, threshold) काढून टाकणे, गाळणे, वगळणे; deduce तकानै काढणे, अनुमान क. (an idea) [from].

ELISION (-*lædere*, to strike off) Gram. cutting off or suppression, for the sake of metre or euphony, of a vowel or syllable, especially a vowel at the end of a word standing before another vowel in the following line लोप.

ELIXIR *Ar.* रसायन *n*; cordial पौष्टिक तेजवर्द्धक औषध *n*.

ELK * सांबर.

ELL * पंचेताळीस इंच लंबिचं एक (इंग्रजी) मेज आहे.

ELLIPSE (*ellipsis*) Geom. दीर्घवर्तुल *n*.

ELLIPSIS (*Gr. -leipein*, to leave) Gram. वाक्यांत शब्दाची कमताई *f*, पदन्यूनता *f*: the heroic virtues I admire, for, the heroic virtues, which I admire.—ELLiptical *a.* पदन्यूनतेचा; pertaining to an ellipse अंडाकृति. -LY *ad.* दीर्घवर्तुलनुसार; शब्द सोडून, न्यूनतेने.

ELOCUTION (-*loqui*, to speak) mode of utterance or delivery, accompanied with gesture, of any thing spoken, esp. of a public or elaborate discourse or argument वक्तृत्व *n*, शब्दवार्तुय *n*; manner of speaking in public समापांडित्य *n*.

ELONGATE *v.* (-*longus*, long) लांबक, वाढवणे.

ELOPE * *v.* run away, or escape privately, from the place or station to which one is bound by duty पळून जाणे, पळ काढणे. -MENT of, a married woman नवग्या पासून पळून जाणे, हात धरून जाणे, घर निघणे;—of

an unmarried woman [अविवाहित स्त्रीने] आईबापां पासून पक्कून जाऊन यारा बराबर राहणे [from, to].

ELOQUENCE (See ELOCUTION) expression or utterance of strong emotion, in a manner adapted to excite correspondent emotions in others वक्तृत्व n, सुप्रलाप, वाक्-पटुता f.—ELOQUENT a. वक्ता, बोलका; an e. person (male) बृहस्पति; (female) सरस्वती f; वक्तृत्वाचा, पांडित्याचा (address).

ELSE* a. & pron. other दुसरा, अन्य; something beside अणखी.—ad. beside शिवाय, खेरीज; otherwise नाहींतर, नाहींपेक्षा.—WHERE ad. any other place दुसऱ्या ठिकाणी, अन्यत्र: these trees are not to be found e.; in some other place अणखी कोठे, दुसरीकडे: it is reported in town and e.—WISE ad. परभारा.

ELUCIDATE v. (See LUCID) उघड -स्पष्ट-व्यक्त क. [by].—ELUCIDATION स्पष्टीकरण n, व्यक्तीकरण n; illustration दृष्टांत, दाखला.

ELUDE v. (-ludere, to play) avoid by artifice, stratagem, or dexterity युक्तीने -हिकमतीने -डावपेचाने चुकवणे, टाळा झोका देणे; remain unexplained or undiscovered by पासून गूढ गुप्त दृष्टिआड राहणे, थांग नलागणे: to e. the efforts of philosophers [by].—ELUSIVE a. चुकाडीचा, झोका देण्याचा, पक्षपटया.—ELUSORY a. deceitful कपडी, छधी; evasive चुकवणारा, टाळणारा.

ELYSIUM (L.) a dwelling-place assigned to happy souls after death स्वर्ग n; any delightful place सुखस्थान n, सौख्यभुवन n.—ELYSIAN a. स्वर्गाचा, स्वर्गीय; अत्यानंदकारक, मनोरम.

EMACIATE v. i. (-maciare, to make lean) रोड कृश होणे, रोडावणे, वाढणे.—a. रोड, क्षीण, सुकटा, कृश.

EMANATE v. i. (-manare, to flow) निघणे, सुटणे, वाहणे (fragrance); take origin उपजणे, निपजणे [from].—EMANATIVE a. निघणारा, निसृत, निर्गत.

EMANCIPATE v. (-mancipare, to transfer ownership in) set free from servitude or slavery by voluntary act बंदखुलास क. मोक्षीक देणे; in Hindu theology, deliver from migratory existence मुक्ति-मोक्ष देणे [from].—EMANCIPATION मोक्षीक f, बंदखुलास; state of being set free सोडवणूक f, सुटका f, मुक्ति f; मोक्ष, मुक्ति f.

EMASCULATE v. [-masculus, male) castrate खसी नुंसक क.; deprive of masculine strength पुरुषत्व भंग नष्ट क., नष्टवीर्य क. (mind).

EMBALM v. (See BALM) anoint with balm उटणे लावणे; preserve from decay by means of balm or other aromatic oils, or spices, as a dead body प्रेत कुजू नये द्वाणून खांत सुगंधद्रव्य भरून ठेवणे; fill with sweet odor सुवासाने भरणे, सुवासिक क.; cherish tenderly the memory of प्रीतीने कृतज्ञतेने आठवण धरणे.

EMBANKMENT (See BANK) बंधारा, बांध, धरण n, इ०.

EMBARGO Sp. गलबतास जाण्यायेण्याची मनाई f, प्रतिबंध, अटकाव.

EMBARK v. F. put on board a vessel गलबतावर चढवणे; engage हात घालणे, हाती धरणे; upon प्रवर्तणे [from, in].

EMBARRASS v. F. confuse घोटाळ्यांत पाडणे -घालणे, गळफटणे; incumber with debt कर्जाने बेरीस आणणे. -MENT घोटाळा, गळफाटा, घालमेल f; तारंबळ f, त्रेधा f; difficulty लचांड n, लिंगाड n.

EMBASSADOR, See AMBASSADOR.—EMBASSY, राजाच्या वकिलांचे काम n, राजदूतकर्म n, वकिली f, वकिलात f; the person or persons sent

as ambassador वकील किंवा वकीलसमूह; dwelling or office of an ambassador वकिलाचा वाडा किंवा कचेरी.

EMBATTLE *v.* (See BATTLE) फौज रागेने उभी क., रांग बाधणे, व्यूह रचणे.

EMBELLISH *v.* *F.* सुंदर सुशोभित क.;—as a story or matter बनावून पाल्हाळ करून सांगणे [with, by]. -MENT भूषण *n*, मंडन *n*, अलंकार; बतावणी, पाल्हाळ, पालव.

EMBER* अंगार, राखेतला जळता कोळसा; *pl* कुपाटा, मुर्मीर, आहार.

EMBEZZLE *v.* *F.* appropriate fraudulently to one's own use, as that which is entrusted to one's care दिमतीस ठेवलेली जिन्स खाणे, गिळकृत क., तनाखोरी क.; -MENT तनाखोरी, हरामखोरी, खाद.

EMBLAZON* *v.* decorate शृंगारणे, मंडित क.; adorn with figures of heraldry कुलीन चिन्हानी मंडित क.

EMBLEM (*Gr. -ballein*, to throw) प्रतिमा *f.*, खूण *f*, विन्ह *n*, लक्षण *n* [of]. -ATIC, -AL *a.* खुणचा, सांकेतिक; लाक्षणिक (worship); दर्शक, सूचक: white is e. of purity.

EMBODY *v.* form into a body सदेह देहविशिष्ट क.; concentrate एके ठिकाणी थाणणे -मिळवणे [in, with].

EMBOLDEN *v.* (*en and bold*) धीर दिलासा देणे [by].

EMBOSS *v.* (*en and boss*) cover with bosses गोडेदार क.; cut prominent figures on उठाव आकृति कोरणे -खोदणे. -ED *a.* उंच, उठाव, गोखुराकार.

EMBRACE *v.* (-brachium, the arm) enclose in the arms विळख्यात धरणे, कवटाळणे; press to the bosom उरापोटासी धरणे, मिठी मारणे; hug आळिगणे, भेट देणे -धेणे; regard with deep interest आस्थेने कळकळीने पाहणे -लेखणे -मानणे; encompass घेरणे, वेढा घालणे; comprehend आकळणे, समावेश क., व्यापणे:

natural philosophy *embraces* many sciences; admit ग्रहण क., स्वीकारणे (a religion); as an opportunity साधणे, गाठणे; [*Law*, to attempt to influence corruptly, as a jury].—*n.* विळखा; मिठी, आळिगन *n*.

EMBRASURE (*F.*) opening in a wall through which cannon is pointed and discharged जंगी, तोफेची खिडकी.

EMBROIDER *v.* *F.* कशीदा वेलबुटी काढणे [with]. —**EMBROIDERY** कशीदा *f*, वेलबुटी *f*.

EMBROIL *v.* *F.* throw into perplexity पेचांत घालणे -पाडणे; entangle गोचणे, गुताडा क.—*n.* पेच, गुताडा, गुतागुत *f*.

EMBRYO (*Gr. -bruein*, to be full of) first rudiments of an organized being गर्भ, पिंड;—of a plant मुलाकुर; in e. गर्भी, पिंडी.

EMENDATION (-menda, fault) चुकी दुर्हस्तक. *n*, शोध, शोधन *n*.

EMERALD (*F.* *Skr. markata*) a precious stone of a rich green color पाच *f*, हिरण्यगी.

EMERGE *v.* (-mergere, to dip) rise out of a fluid उन्मज्जन होणे, वर येणे; issue and appear निधणे, प्रादुर्भाव होणे, उद्भवणे;—from poverty, obscurity डोके वरती काढणे, उदयास -नांवारूपास येणे [from]. —**EMERGENCE**, -CY वर येणे *n*, उदय;—of a planet उदय; exigency निकट *f*, जरूरी *f*, प्रयोजन *n*; a sudden occasion अवचित आलेले काम *n*, अवसर *f*, प्रसंग, वेळ.—**EMERGENT** *a.* वर येणारा, उन्मज्जन; निकटीचा, जरूरीचा.—**EMERSION** उदय; *Astron.* उदय, पुनर्दर्शन, *n*, दर्शन *n*.

EMERODS *pl* (corrup. from *hemorrhoids*) piles मूलऱ्याधि *f*, गुदरोग.

EMETIC (*Gr. emein*, to vomit, *Skr. vam*) वांतीचे -उलटीचे औषध *n*, उलटी *f*.—*a.* उलटीचा, वमनकारक.

EMIGRATE *v.* (-migrare, to migrate) एक देश सोडून दुसऱ्या देशी राहण्यास जाणे, दे-

शांतर क. [from, to].—EMIGRANT *a.* & *n.* देशांतरास गेलेला, न्हा मनुष्य.—EMIGRATION एक देश सोडून दुसऱ्या देशी वास करायास जाऊं *n.*, देशांतर *n.*, देशत्याग; a body of emigrants देशांतर करणारे लोकांचा समुदाय.

EMINENT *a.* (*eeminere*, to stand out) high उंच; exalted in rank थोर, श्रेष्ठ, उंच; remarkable प्रख्यात, नामांकित, प्रसिद्ध.—EMINENCE उंचवटा, उंची *f.*; मोठेपणा, प्रतिष्ठा *f.*, नांवलौकिक; श्रेष्ठता *f.*, उत्कृष्टता *f.*; a title of honor हुजूर, महाराज, हजरत, असा एक किताब आहे; [esp. app. to a Cardinal in the R. C. Church.]

EMIT *v.* (-mittere, to send) पाठविणे, सोडणे, देणे, पाडणे, निघणे: fire *emits* heat and smoke: boiling water *emits* steam: sun and moon e. light [from].—EMIS-SARY, person sent on a mission दूत, जासूद, बातमी नेणारा; a secret agent employed to advance, in a covert manner, the interest of his employers हेर, भेद्या, चार, गुप दूत.—*a.* शोधणारा, हेरणारा; *Anat.* conveying excretions मलवाहक, मलवाहिनी (vessels).—EMISSION सोडणे *n.*, टाकणे *n.*, निरसन *n.*; issue निकाल: e. of bank notes.

EMMENAGOUE (*Gr. -men*, month, *agogos*, leading) *Med.* नक्तुत्यादक औषध *n.*

EMMET* मुँगी *f.*

EMOLLIENT *a.* (-*mollis*, soft) मऊ करणारा, मवाळाचा, स्निघ.—*n.* मवाळीचे औषध *n.*, अभ्यंग *n.*

EMOLUMENT (-*moles*, a huge mass) profit arising from employment मिळकता *f.*, प्राप्ति *f.*; advantage नफा.

EMOTION (-*moveare*, to move) a moving of the mind or soul मनोविकार, भाव, रस, चित्तवृत्ति *f.*; agitation क्षोभ, मनस्ताप, व्यथा *f.*.

EMPALE *v.* (-*palus*, stake) shut in कोऱणे; put to death by fixing on a stake सुळा-

वर सुळी देणे; fasten beyond the possibility of escape पळून न जाई असा बांधणे, खिलणे [on].

EMPANEL, See IMPANEL.

EMPHASIS (*Gr. -phainein*, to show) stress upon utterance, or force of voice, given to the words or parts of a discourse, whose significance the speaker intends to impress specially upon his audience स्वरस; vivid representation स्पष्ट चित्रवत् वर्णन *n.*

EMPIRE (*imperium*, command) supreme power or authority in governing मुख्यारी *f.*, श्रेष्ठ अधिकार *n.*, कुल अखत्यार; dominion of an emperor सार्वमौमराज्य *n.* राष्ट्र *n.*, राज्य *n.*.—EMPEROR सार्वमौमराजा, महाराज, छत्रपती, बादशाह.—EMPERESS महाराणी *f.*, मलिका *f.*

EMPIRIC *a.* (*Gr. -peira*, trial) अनुभवाचा, परिक्षेचा; founded upon experience अनुभव-सिद्ध.—*n.* quack नाकाडोब्याचा वैद, वैदू; बाडी वैद्य; one who follows an empiric method अनुभवाचर चालणारा, जाणता.

EMPLOY *v.* (-*plicare*, to fold) involve in action of body or mind कामास उद्योगास लावणे; use लावणे, खर्चणे (time); use वापरणे, कार्म लावणे (a pen in writing); use as a servant चाकरीस ठेवणे;—as a consul वकील करणे;—as an agent गुमास्ता ठेवणे [in, at].—*n.* काम *n.*, उद्योग. —ABLE *a.* कामास लावण्याजोगा, वापरायाजोगा, चाकरीस ठेवण्याजोगा. —ER चाकरीस ठेवणारा; वापरणारा. —MENT उपयोग क. *n.*; काम *n.*, चाकरी *f.*, उद्योग, रोजगार, धंदा.

EMPORIUM (*L.*) place in which merchandise is collected, exchanged, or traded in उतारपेठ *n.*, पेठेचा गांव, व्यापाराची जागा *f.*

EMPOWER *v.* (*en* & *power*) शक्ति बळ देणे; give legal or moral power or authority to अधिकार मुख्यारी देणे.

EMPTY* *a.* containing nothing रिकामी, रिक्त, खाली; destitute of effect, sincerity, or sense व्यर्थ, पोकळ, वायकळ, वावगा, निरर्थक (words, threats, civilities); unable to satisfy पोकळ, फांका, भुकड (pleasures); desolate ओस, ओसाड, शून्य (place); unfruitful वांझ, पोकळ: an e. blossom वायफूल *n*; destitute of sense, knowledge, &c. पोकळ, ज्ञानहीन, झळझळीत; destitute of real existence पोकळ, कात्यनिक.—*v.* रिकामा-रिताक.; pour out रिचवणे, उपसणे [out].—**EMPTINESS** रिकामेपणा; पोकळपणा, शून्यता.

EMPYREAL *a.* (*Gr. -pur*, fire) अभिमय, तेजोमय; pertaining to the highest and purest region of heaven दिव्यलोक संबंधी.—**EMPYREAN**, highest heaven, where the pure element of fire was supposed by the ancients to subsist दिव्यलोक, सत्यलोक—भूतन *n*.

EMULATE *v.* (*æmulari*) vie with बरोबरी क. -लावणे, तोलास तोल देणे, स्पर्धा क. [in].—**EMULATION**, act of attempting to equal or excel in qualities or actions सरोबरी *f*, चढोवटी *f*; rivalry स्पर्धा *f*, प्रतिस्पर्धा *f*; desire of superiority attended with efforts to attain it ईर्षा *f*, ईर्ष्या *f*.—**EMULOUS** *a.* ईर्षेचा, इरेचा; स्पर्धालु, चढोवटीचा, सरोबरीचा.

EMULSION (-*mulgere*, to milk) *Med.* दुधे *n*.

ENABLE, See EMPOWER.

ENACT *v.* decree ठराव-कायदा-निर्वर्थी क.; act करणे, साधणे [by]. -MENT स्थापना *f*, स्थापन *n*; ठराव, कायदा, शासन *n*.

ENAMEL (*F.*) a substance used in enameling मिना; smooth hard covering of the teeth दांतावरचा बुरा.—*v.* मिना चढवणे -लावणे.

ENAMOR *v.* (-*amor*, love) मोहित क., भुलवणे. -ED मोहित, लंपट, in comp. आसक्तःकामासक्त.

ENCAMP *v. i.* तळ पडणे, डेरे देणे [on, at].—*t.* छावणी-गोट जमवणे, तळ पाडणे. -MBNT तळ देणे *n*; तळ, छावणी *f*, गोट.

ENCHAIN *v.* सांखळीने बांधणे; confine गुंतविणे (attention); link together सांगडणे, जडणे, अडकविणे.

ENCHANT *v.* (-*cantare*, to sing) charm by sorcery मंतरणे, भारणे; charm मोहणे, भुलवणे [by, with]. -ED भारलेला, अभिमंत्रित, मोहित, भुललेला; possessed by enchanters मंत्राच्या स्वाधीन असलेला: an e. castle. -ER मंत्री, जादुवाला, पंचाक्षरी. -MENT, act of producing certain wonderful effects by the invocation or aid of demons, or the aid of certain supposed spirits जादुची करामत *f*, असुरी माया *f*; incantation मंत्र, चेटक *n*, मोहिनी *f*. -RESS चेटकाळी *f*, योगिनी *f*.

ENCIRCLE *v.* कडे घालणे, वेष्टणे; embrace कवटाळणे: go or come round वळसा-प्रदक्षिणा घालणे; गराडा घालणे : the army encircled the city.

ENCLOSE *v.* surround वेढा-गरका घालणे; shut up कोडणे, कुडणे, आवार घालणे; —as a letter भिडणे, मल्फूप क., घालणे [in, with].—**ENCLOSURE** कुपण *n*, कूड, मेढा, आवाराची भित *f*, इ०; लखोट्यांत भिडलेला कागद वैगरे;—of arable or meadow ground वाडी *f*, कुडलेले कुरण *n*.

ENCOMIUM (*L.*) सुति *f*, प्रशंसा *f*, तारीफ *f*.

ENCOMPASS, See ENCIRCLE [with, by].

ENCOUNTER (-*contra*, against) meeting face to face भेटाभेट *f*; interview भेट *f*, गांठ *f*; meeting with hostile purpose युद्धार्थ भेट *f*, सामना *f*; battle लढाई *f*, चकमक *f*.—*v.* भेटाभेट होणे, गांठ पडणे; चकमक झडणे;—obstacles or difficulties -री भिडणे -टकर देणे -झोंबी घेणे.

ENCOURAGE *v.* धीर दिलासा दम धैर्य देणे [by, with]. -MENT धीरदेणे *n*, मोत्साहन *n*, उठावणी *f*; that which serves to incite, support, promote, or advance हिमायत *f*, दिलदिलासा.

ENCROACH *v. F.* enter by gradual steps into the rights and possessions of another दु-संयाच्या अधिकारांत मालमत्तेत हळूहळू शिरणे-घुसणे; trespass मर्यादे बाहेर जाणे, आक्रमण क. [on, upon].

ENCUMBER *v. F.* impede the motion or action of, as with a burden ओऱ्याने अववडविणे, खोडाघालणे; obstruct अडवणे, अटकावणे; load with debts कर्जभरू क., कर्जाचे टोपले डोईवर ठेवणे [with]. —**ENCUMBRANCE** पायखोडा, गुंता, लोढणे *n*, बेडी *f*.

ENCYCLICAL *a.* (*Gr. -kuklos*, circle) sent to many persons or places बहुतांस बहुत जागी पाठविलेला, सर्वसाधारण, वट: the e. letter of the pope.

ENCYCLOPEDIA (*Gr. enkuklios, paideia*, instruction in a circle) सर्वविद्यासंग्रह कोश, विद्याचक्र *n*, विद्याकल्पतरु.

END* (*Skr. anta*) extreme or last portion शेवट *m, n*, टोंक *n*, अग्रभाग; conclusion परिणाम, अवसान *n*, शेवट, फळ *n* (*Rom. vi. 21*); extermination शेवट, अंत, लय (*Gen. vi. 13*); aim अभिपाय, आशय, मतलब, उद्देश: private ends; limit अवधि *f*, मर्यादा, सीमा *f*; remnant अवशेष, बाकी *f*. —*v.* समाप्त क., संपविणे, शेवट क.; नाश-लय-अंत क.—*i.* समाप्त शेवट होणे, अटोपणे [with, at]. —*ING* समाप्ति *f*, शेवट. —*LESS a.* अपार, अनंत; incessant निरंतर, वारंवार, सदाचा (clamor). —**ENDANGER** *v.* संकटांत धोक्यांत घालणे.

ENDEAR *v.* आवडता प्रिय गोड क. [to]. -MENT लङ्घा, लाड, प्यार.

ENDEAVOR *F.* प्रयत्न, यत्न.—*v.* यत्न क., झाटणे.

ENDORSE *v.* (-dorsum, the back) (हुंडीच्या वैगरे) पाठीवर लिहिणे, सकारणे; give currency to पसरणे, प्रसार क., फैलावणे [on, with]. -MENT कागदाच्या पाठीवर सही क. *n*; शेरा, सही *f*, इ०.

ENDOW *v.* (-dotare) settle an income upon नेमणूक-वृत्ति करून देणे: to e. a wife, a college; induce गुणी गुणसंपत्त क., गुण देणे [with]. -MENT नेमणूक *f*, वृत्ति *f*, सरंजाम, वर्षासन *n*, इ०; religious e. धर्मादाय, अग्रहार; gift of nature ईश्वरी देणे *n*, गुण, वर, प्रसाद.

ENDUE *v.* (*induere*) invest विशिष्ट युक्त क.; supply with पुरविणे, भरती क. [with].

ENDURE *v.* (-durare, to harden) remain firm under खाली युद्धे टिकणे-निभणे; bear with patience सोसणे, कंठणे, साहणे, भोगणे. —*i.* remain firm and abiding टिकणे, निभणे, तगणे (*Job viii. 15*); remain firm under trial स्थिर धूर धरून राहणे, वश न होणे, टिकाव निभाव होणे (*Ezek. xxii. 14*) [for]. —*ANCE* टिकाव, संस्थिति *f*; patience सहनशक्ति *f*, शान्ति *f*, धीर, सहनता *f*.

ENEMY (*in*, negative, *amicus*, friend) one who is actuated by unfriendly feelings वैरी, शत्रु, रिपु; the E. *Theol.* सैतान; *Mil.*, विरुद्ध पक्षाचे लष्कर *n*, शत्रु.

ENERGY (*Gr. -ergon*, work) internal or inherent power हिमत, धमक *f*, उत्साह; power exerted शक्ति *f*, प्रभाव, तडाखा: the e. of a magistrate; strength of expression दम, शक्ति *f*, गौरव [of, in].

—**ENERGETIC, -AL a.** हिमतीचा, हिमतदार, उत्साही; शक्तिमान, प्रबल; efficacious गुणकारक, गुणावह; —as style पोक्त, वजनदार.

ENERVATE *v.* (-nervus, nerve) weaken निर्बल-शक्तिहीन-कमजोर क.; cut the nerves of ची शीर तोडणे (a horse).

ENFEEBLE *v.* निर्बल-कमजोर क.

ENFORCE *v.* compel बढ़ावारीने करवणे; — a passage जोरावे जवारीने शिरणे -रिधणे; बाट फोडणे; give force to बढ़ावाक्ति देणे, सटूट क.; put in force चालू क., प्रवृत्त क.; execute with vigor झटून बजावणे क.; recommend strongly शिफारस नारीक क. —**MENT** बलाकार; बजावणे *n*, प्रवर्तन *n*; that which gives force बढ़कटी *f*, पुष्टीकरण *n*, पुस्ती *f*.

ENFRANCHISE *v.* *F.* set free मोकळा क.; liberate from slavery दास्यत्वातून गुलाम-गिरींतून मोकळा क., बंदखुलास क.; naturalize देशीय मंडळात घेणे, आपल्या देशाचा क.

ENGAGE *v.* *F.* put under pledge वचनात बांधून घेणे -गोवणे; gain for service चाकरीस ठेवणे; gain over मन बढविणे, आपल्या पक्षाचा क.; employ the attention of मन गुंतविणे; encounter हछा क., लढाई देणे, लढणे. —*i.* वचन भाक देणे, करार क.; हात धालणे, प्रवृत्त होणे; लढाई देणे -क. [to]. —**ED** ठेवलेला, प्रवृत्त; promised in marriage वागदत्त, मागणी धातलेला -ली *f*. —**MENT** करार, संकेत; काम *n*, उद्योग; वापिश्य; लढाई *f*. —**ENGAGING** *p. a.* मनोहर, मोहक, मनोरंजक.

ENGENDER *v.* (*-generare*, to beget) produce by the union of the sexes जन्म देणे, जनन क., उत्पन्न क.; produce उत्पन्न क.; sow the seeds of पेरणे [from].

ENGINE (*ingenium*, natural capacity, invention) a machine यंत्र *n*; instrument साधन *n*, हथ्यार *n*, उपकरण *n*. —**ENGINEER** यंत्र चालविणारा, 'इंजिनेर'; यंत्रविद्या जाणणारा, यंत्री; [civil e., person skilled in the science of engineering, who designs and superintends the construction of public work or machinery; royal e., one who constructs fortifications or attacks them]. —**ING** इंजिनेराचे काम *n*. —**ENGINEERY** यंत्रे *n pl*; यंत्र चालविणे *n*.

ENGLISH *a.* * इंग्लंद देशाचा -संबंधी, 'इंग्लिश'; इंग्लिश लोका संबंधी. —*n.* इंग्लिश लोक *pl*; इंग्लिश भाषा *f*, इंग्लेशी *n*.

ENGRAVE *v.* carve figures, letters, or devices upon बर कोरणे, खोदणे; mark with incisions कातरे -खाडे पाढणे; impress deeply ठसा उठविणे, बिबविणे [in, with]. —**ENGRAVER** खोदणारा, खोदकाम करणारा. —**ENGRAVING** खोदणी *f*, कोरणी *f*; an engraved plate नक्सकाम *n*, नक्शा.

ENGROSS *v.* copy in a large hand मोठ्या अक्षरांनी प्रत क. (a deed); absorb गरक क., घासणे; purchase either the whole or large quantities of, for the purpose of making a profit by enhancing the price साठ्याचे साठे घेणे, खरीद क. —**ED** गरक, निमध, चूर.

ENGULF *v.* गरक क., घासणे.

ENHANCE *v.* *F.* increase वाढविणे, चढविणे; aggravate दोष वाढविणे. —*i.* वाढणे, चढणे. —**MENT** वाढ, वृद्धि *f*.

ENIGMA (*L.*) a riddle कोड *n*, कूट *n*; an action, or mode of action, which cannot be satisfactorily explained गृह *n*, कोड *n*, गृह कर्म *n*; a statement, the hidden meaning of which is to be discovered or guessed गृह भाषण *n*. —**ENIGMATICAL** *a.* गृह कुटाचा, संदिग्ध अर्थाचा.

ENJOIN *v.* अधिकाराने आज्ञा हुक्म क., ताकीद देणे; *Law*, prohibit by a judicial order or decree कायदाने बजावणे, ताकीद देणे [on].

ENJOY *v.* *F.* take pleasure or satisfaction in the possession or experience of भोगणे, सुख घेणे; have, possess, and use with satisfaction भोगवटा घेणे, विहिवाटणे; have sexual intercourse with भोगणे, संग क-**ABLE** *a.* भोगायाजोग, भोग; capable of giving joy भोग -आनंद देण्याजोगा, सुखद, रमणीय. —**MENT** भोग, उपभोग, भोगवटा, अनु-

भव ; pleasure सुख *n*, आनंद, संतोष.

ENKINDLE *v.* पेटविणे ; excite चेतविणे. See KINDLE.

ENLARGE *v.* मोठा क. ; expand पसरणे, विस्तारणे, फैलावणे ; dilate, as with joy फुलवणे, खुलवणे ; amplify पाल्हाळ क. ; —the heart मन उदार -प्रशस्त -प्रगल्भ क. —*i.* वाढणे, मोठा होणे ; विस्तारणे, फैलावणे ; पाल्हाळ करून सांगणे कोळणे [by, with]. -MENT वाढ *f*, वृद्धि *f*, विस्तार, फैलाव ; पाल्हाळ ; चिन्ताची मनाची प्रशस्ता *f*, मनाचा उदारपणा ; release from confinement, servitude, distress बंद -गुलामीरी दुख यांपासून सुटका, *f*, बंदखुलास, सुटका *f*.

ENLIGHTEN *v.* मकाश पाडणे -देणे (Ps. xcvi. 4) ; make clear to the intellect or conscience प्रबोधित क., उपदेश क., शिकविणे (the mind).

ENLIST *v.* पटावर मांडणे, पटांत नांव मांडणे, नमूद -दखल क. ; engage in public service, by entering the name in a register पटांत नांव लिहून सरकारी चाकरीस ठेवणे ; unite firmly to a cause पक्षास जडणे -मिळणे, पक्षास अवलंबून राहणे [for, in]. —*i.* पटांत नांव दाखल करून चाकरीस राहणे, भरती क.

ENLIVEN *v.* जीव घालणे ; सजीव -जिवंत क. ; give spirit or vivacity दम -तेज -रंग आणणे -देणे, हुशारी आणणे ; make gay आनंदी -उद्घासित क. [by, with].

ENMITY (See ENEMY) quality of being an enemy वैर *n*, शत्रु *n*, देष ; state of opposition विरोध [to].

ENNOBLE *v.* थोर -श्रेष्ठ क., योग्यतेस चढविणे, वाढविणे ; raise to nobility अर्मीर क., उमरावाची पदवी देणे [by, for].

ENORMOUS *a.* (*enormis*, out of rule) मर्यादि बाहेरचा, अमर्याद; great beyond the common measure अपरिमित, अतिशय, जबर,

अबाढव्य ; exceedingly wicked अति दुष्ट, अघोर, महापातकाचा.—ENORMITY अमर्यादपणा, अघोरपण ; महापातक *n*, अति दुष्टता *f*. ENOUGH* *a.* पुरायाजोगा, पुरता.—*n.* पुरवठा, पुरवण *n*, पर्याप्ति *f*.—*ad.* पुरे, बस ; in a tolerable degree बराच ; to be e. and to spare पुरून उरणे.

ENQUIRE, See INQUIRE [of, for, about].

ENRAGE *v.* रांगे भरविणे, कोपवणे, संताप आणणे. —ENRAGED कोपलेला, संतम, कुद्द ; to be e. पेटणे, संतापणे.

ENRAPTURE *v.* आनंद मावेनासा क., आनंदमय क. ; to be *enraptured* आनंदानें भानरहीत होणे.

ENRICH *v.* सधन क., संपत्तिवान क. ; adorn मंडित -अलंकृत क. ; make rich with manure खत घालून मातवर क. ; fertilize सुपीक क. ; store with knowledge ज्ञान -विद्या-संपन्न क. (the mind) [by, with].

ENROLL *v.* See ENLIST [in].

EN ROUTE *ad.* (F.) -वाटेवर, वाटेने जात असता [for, to].

ENSAMPLE, See EXAMPLE.

ENSHRINE *v.* पैर्टीत -संपृष्ठांत घालून ठेवणे -रक्षणे ; preserve with care and affection जतन क., बाळगणे, पाळणे.

ENSIGN (-*signum*, sign) flag of a regiment बावटा, निशाण *n* ; a signal निशाणी *f*, खूण *f* ; a commissioned officer, who formerly carried the flag of a regiment निशाणबरदार, पताक्या.

ENSLAVE *v.* दास गुलाम -अंकित क.

ENSNARE *v.* जाळ्यांत -फाशांत धरणे -पकडणे ; deceive फसविणे, फर्शी पाडणे.

ENSUE *v.* (See SUE) पाठीमागून जाणे, अनुसरणे (1 Pet. iii. 11).—*i.* निघणे, कफ -परिणाम होणे, मागून येणे [from].—*ING* येणारा, येता, पुढ़ाला.

ENTABLATURE (-*tabula*, board) खांबाच्या पुढे आलेला तुळयीचा भाग.

ENTAIL *v.* *F.* settle inalienably on a person or thing, or on a person and his descendants वंशपरंपरा करून देणे ठेवणे; to fix inalienably on a thing न निधेसा क., बडणे [on].—*n.* वंशपरंपरा-अक्षय करून ठेवलेली वस्तु *f.*

ENTANGLE *v.* interweave in such a manner as not to be easily separated गुत-गुत क. (thread); involve in complications पेचांत पाडणे, गुतवणे; perplex घोटाळ्यात भ्रमांत पाडणे-घालणे [with, in, by]. -MENT गुतगुत *f.*, गुंगाडा; पायगोवा, गळफाटा; intricacy भानगड *f.*, पेंच *f.*

ENTER *v.* (*intrare*) come or go into आंत जाणे-येणे, शिरणे; unite in मिळणे, शिरणे, आंत जाणे: to e. a college, army, association; attain लागणे, पावणे, -प्रत येऊन येणे: to e. one's teens; insert शिरवणे, खोवणे, घालणे: to e. a knife into a log; enroll पाटावर मांडणे-दाखल क., नमूद क.; begin पाऊल टाकणे, प्रवृत्त होणे; take possession of;—said of a devil संचरणे, शिरणे;—into a system भिनणे, मेहणे, संचरणे [at, by].—**ENTERITIS** (*Gr.*) an inflammation of the intestines अंत्रदाह.—**ENTRANCE** आंत जाणे *n.*, प्रवेश, रीध; permission to enter आंत जाण्याची परवानगी *f.*; door, passage, avenue द्वार *n.*, वाट *f.*, मार्ग; commencement आंरंभ, तीँड *n.*—**ENTRY** आंत येणे-जाणे *n.*, प्रवेश; act of entering in a record वारनिशी *f.*; द्वार *n.*, मार्ग.

ENTERPRISE *F.* a bold, arduous, or hazardous attempt जोखमाचे काम *n.*, कचाट *n.*, जोखीम *n.*, साहसकर्म *n.*; willingness to engage in labor which requires boldness, energy, &c. साहसकर्म करण्याची इच्छा *f.*—**ENTERPRISING** *a.* साहसी, खटपट्या, अवसाई.

ENTERTAIN *v.* (-*tenere*, to hold) sustain in one's service चाकरीस ठेवणे; give hospitable reception and maintenance to आदरआतिथ्य पाहूणचार मेजवानी *k.*; engage agreeably the attention of मन र-मवणे, रंजवणे, करमणूक *k.*; harbor मनांत धरणे-बाळगणे: to e. charitable sentiments toward our fellow-men [by, with]. -MENT पाहूणचार, मेजवानी *f.*, आदरआतिथ्य *n.*; करमणूक *f.*, मनरंजन *n.*; a feast भोजन-समारंभ, मेजवानी *f.*, मोठे जेवण *n.*, भोजनोत्साह.

ENTHRALL* *v.* गुलाम क., वश क.

ENTHRONE *v.* राजासनावर गादीवर बसविणे, राजपद देणे, राजपदारूढ क.

ENTHUSIASM (*Gr. enthousiazēin*, to be inspired or possessed by the god) inspiration as if by a divine or superhuman power देवपिंसे-चारं *n.*; extravagant hope and expectation अति आशा *f.*, अति इच्छा *f.*; complete possession of the mind and energies by a cause, subject, fancy, &c. आवेश, अनुराग, शौक [for].—**ENTHUSIAST** देवपिसा; आवेशी.

ENTHYMEME (*Gr. -thumos*, mind) *Rhet.* लुप्त-न्याय.

ENTICE* *v.* allure लोभ दाखवणे, मोह घालणे; induce to evil कुर्कम करण्यास फूस देणे, शिकवणे, भरवणे [by, to]. -MENT मोह, मोहिनी *f.*; फूस *f.*, भर *f.*, शिकवणी *f.*; alluring object मोहक वस्तु *f.*, गूळखोबरे *n.*

ENTIRE *a.* (*integer*) complete in all parts सगळा, संबंध, अखंड; whole पुरा, पुरता, संपूर्ण, in comp. कुल: e. control of the business; pure शुद्ध, निर्मल (a heart); without defect निकोण, अव्यंग, घड (horse). -LY *ad.* अगदी, ज्ञाडून, तमाम; sincerely खरेपणाऱ्ये, विश्वासाऱ्ये, एकनिष्ठाऱ्ये: to highest God e. pray.

ENTITLE *v.* give a title to नांव संज्ञा देणे (a book); give a claim to अधिकार द्वक-

देणे : an officer's talents e. him to command [to].

ENTITY (*ens*, -thing) existence आहेपणा, अस्तित्व *n*; an e. वस्तु *f*, अर्थ.

ENTOMB *v.* थडग्यांत घालणे-पुरणे, गाडणे [in].

ENTRAILS *pl* (*intra*, within) viscera अंतर्दीन *pl*, अंत्रमाळा *f pl*; the internal parts अंतर्भाग : the e. of the earth.

ENTRANCE, See under ENTER [to, on].

ENTRANCE *v.* (*en* and *trance*) put into a trance तन्मय-मूर्छित क., देहभान नाहीसें क.; put into an ecstacy हर्षमोहित-आल्हादितक.

ENTRAP *v.* catch, as in a trap सांपब्यांत पाशांत धरणे; catch and involve in contradictions अडकित्यांत धरणे, पेचांत पाडणे, पकडणे [in].

ENTREAT *v.* deal with शों वागणे, वर्त्तूक क. (Jer. xv. 11); beseech विनंती क., विनवणे, काकळूत क.; persuade by entreaty विनवणी करून मन वळविणे, समजी क., समजावणे (Luke xv. 28).—*n.* विनंती *f*, मिन्त *f*, याचना *f*.

ENTRY, See under ENTER.

ENUMERATE *v.* (-numerare, to count) गणणे, मोजणे, गणना क.—ENUMERATION गणना *f*, गणती *f*, संख्या *f*; detailed account कच्ची हकीकत *f*, तपसील; *Rhet.* recapitulation उपसंहार.

ENUNCIATE *v.* (-nunciare, to announce) प्रसिद्ध-प्रगट-जाहीर क.; utter उच्चारणे, ऐकूं जाईसे बोलणे (a word).—ENUNCIATION प्रसिद्धीकरण *n*, प्रसिद्धि *f*; उच्चार, उच्चारण *n*; mode of utterance उच्चार करण्याची रीति *f*; statement हकीकत *f*, इकरार.

ENVELOPE *v. F.* surround as a covering वेष्टणे, लपेटणे; enclose within a case, wrapper, &c. लिफाप्यांत घालणे [in].—*n.* वेष्टन *n*, आवरण *n*, वासन *n*; लिफापा, पोलक, गलीचा [for].

ENVENOM *v.* taint with venom निषधालून विषडणे, विष घालणे, विखारी विषयुक्त क. (meat, an arrow); render hateful द्वेष-योग्य क., द्वेषपात्र क.; taint with malice द्वेषाणे विषडविणे, द्वेषयुक्त क.: *envenomed* tongue of calumny.

ENVIRON *v. F.* surround घेरणे, वेटणे: *environed* with mountains; envelop वेटणे, लपेटणे, घासणे: *environed* with darkness, difficulties.—*n. pl* parts or places which surround another place आसपासचा प्रदेश-जागा, भोवरदेश नांव *pl*.

ENVOY (*F.*) एका राजाने दुसऱ्या राजाकडे तह वैरीरेचे बोलणे करायास पाठविलेला वकील, राजदूत, वकील.

ENVY *v.* (*invidere*, to see against) look with grudging or invidious eyes upon मत्सर टृष्णीने पाहणे; regard with discontent and malevolent longing, as some enjoyable thing which a person dislikes to see another have possession of, and would have himself चा हेवा क., पोटांत दुखणे, डोळ्यांत सलणे: तो मनुष्य त्याच्या डोळ्यांत सलतो; desire strongly अति लोभ चांछा धरणे [for], — *n.* पोटदुखी *f*, देखदुखी *f*, हेवा *f*, मत्सर; emulation ईर्षा *f*; malice द्वेषभाव, चुरस *f* [of].—ENVIOUS *a.* हेवा उत्पन्न करणारा करण्याजोगा, सृद्धि; इच्छिष्या-जोगा, ईर्षणीय.—ENVIOUS *a.* हेवेहोर, मत्सरी; insidious काव्याचा, पकडीचा.

ENWRAP *v.* वेष्टणे, गुंडाळणे.

EPHEMERAL *a.* (*Gr. ephemeros*, for a day) एका दिवसाचा, एक दिवस जिवंत राहणारा, एकाहजीवी; short-lived अन्यायुक्ती, अत्याय.

EPIC (*Gr. epos*, a word, song) विरांच्या चरित्राचे गीत *n*, पोवाडा.—*a.* वीरमाहात्म्य-चरित्र संबंधी.

EPICENE (*Gr. -koinos*, common) Gram. उभयलिंग *n*, द्विलिंग *n*.—*a.* उभयलिंग.

EPICURE (*Epicurus*, the famous Greek philosopher who assumed pleasure to be the highest good) एपिक्युर पंथी; one who indulges in the luxuries of the table गोडघाशा, पोटबाबू, कुक्षिभरी; one who is devoted to sensual enjoyments विषय-लुभ-लंपट.—**EPICUREAN** *a.* एपिक्युराचा; एपिक्युर पंथाचा; चोखंदळा, खादाड, गोडघाशा.—*n.* एपिक्युर पंथी; खादूनंदन, पोटभरू.

EPIDEMIC *a.* (*Gr. -demos*, people) सर्वाचा, साधारण (sin); affecting great numbers बहुतांस लागणारा: *e.* disease महामारीचा रोग.—*n.* महामारी*f.*, सांत*f.*, पटकी*f.*, धाम*f.*

EPIDERMIS (*Gr. -derma*, skin) बाहेरील कात-डी*f.*, त्वचा*f.*; *Bot.* बाहेरील साल*f.*

EPIGASTRIC *a.* (*Gr. -gaster*, belly) pertaining to the upper and anterior part of the abdomen पूर्ववर्ति संवंधी.

EPIGRAM (*Gr. -graphein*, to write) a short poem treating only of one thing, and ending with some lively, ingenious, and natural thought नोकीची कविता*f.*, कवितेचा चुटका [on, upon, by].

EPILEPSY (*Gr. -lapbanein*, to take besides) the falling sickness, so called because the patient falls suddenly to the ground फेंगरे*n.*, मरगो*f.*, अपस्मार.—**EPILEPTIC** फेंगरेकी, अपस्माररोगी.

EPILOGUE (*Gr. -legein*, to say) *Dram.* speech or short poem at the end of a play नाटकाच्या शेवटचे भाषण*n.*, किंवा कवन*n.*; *Rhet.* a conclusion भाषणाचा उपसहारं, अंत्यवाक्य*n.* वचन*n.*

EPIPHANY (*Gr. -phainein*, to show forth) दर्शन*n.*; (ज्ञानी लोकांस खीस्ताच्या ताऱ्याचे किंवा खीस्ताचे) दर्शनाचा सण (किंवेक मिस्ती मंडळ्या हा सण पाळतात).

EPISCOPACY (*Gr. episkopos*, overseer) government of the church by bishops क्रिं-

स्ती मंडळीचर विशयांचा अधिकार.—**EPISCOPATE** धर्माध्यक्षाचे पद*n.*; धर्माध्यक्षसमूह.

EPISODE (*Gr. -hodos*, way) an incidental narrative फरडूक*n.*, कांटा, उपकथा*f.*

EPISTLE (*Gr. -stellein*, to send) पत्र*n.*, पत्रिका*f.* [from, to, by].—**EPISTOLARY** *a.* पत्राचा; carried on by letters पत्रोपत्रीचा, कागदोपत्रीचा; suitable to letters पत्र लिहिण्यायेरव, पत्राचा (style).

EPITAPH (*Gr. -taphos*, tomb) थडग्यावरचा लेख; थडग्यावर कोरण्याजोगा लेख [on, by].

EPITHALAMIUM (*Gr. -thalamos*, bridal bed, marriage) लप्रत्या वेळी वधुवरांची सुति करून त्यांसाठी दुवा मागण्याचे गीत*n.*, लप्रगीत*n.*

EPITHET (*Gr. -thetos*, placed) गुणदर्शक शब्द, विशेषण*n.*, नांव*n.*

EPITOME (*Gr. -temnein*, to cut) संक्षेप, सारमंथ [of, by].

EPOCH (*Gr. epochē*, a check on the reckoning of time) शकाचा आरंभ, शकादि.

EQUAL *a.* (*aequus*) alike सारखा, सम, समान (size); adequate पुरेता, पुरता; fit योग्य, लायक: he is not *e.* to the task; uniform एकसारखा, सम, समान: *e.* temper समनवृत्ति*f.*; equitable रास्त, यथान्याय, नीतीचा: *e.* judge; indifferent सारखा, समान: it is *e.* to me [to].—*n.* बरोबरीचा तोल देणारा, एका दरजाचा मनुष्य; equal quantity समपरिमाण*n.*, ममाण*n.* [of].—*v.* सारखा, समतोल बरावर क.; recompense fully भरून देणे; compare or regard as equals सारखे-सम मानणे, भेद न पाहणे. —**ITY** सारखेपणा, बरोबरी*f.*; समानता*f.*, समभाव; plainness सपाई*f.*: *e.* of surface; *Math.* बरोबरी*f.* —**IZE** *v.* सारखा-समक.; सारखा मानणे, भेद न पाहणे. —**EQUATION**, *Math.* समीकरण*n.* **EQUATOR**, a great circle on the earth's surface, everywhere equally distant from the two poles, and dividing

the earth's surface into two hemispheres मध्यरेषा *f.*, विषुवृत्त *n.* -IAL *a.* विषुवृत्ताचा विषुवृत्त संबंधी.—EQUITY, justice न्याय, इनसाफ, नीति *f.*; equitable claim न्यायाचा नाजवी हक्कावा; [a system of jurisprudence administered in courts of equity, supplemental to law, properly so called, and complementary to it].—EQUITABLE *a.* यथान्याय, उजू, रास्त;—of persons प्रमाणिक, इनसाफा; इकिटि कोर्टाचा; इकिटि कोर्टाने निवाडा कैसला केलेला.—EQUANIMITY समानप्रकृति *f.*, शांत स्वभाव, विमा स्वभाव.—EQUIANGULAR *a.* समकोण.—EQUIDISTANT *a.* सारख्या अंतराचा, समांतर.—EQUILATERAL *a.* सारख्या बाजूचा, समभुज.—EQUILIBRATE *v.* समभार समतोल क. -राखणे.—EQUILIBRIUM, equality of weight समभारता *f.*, समतोलणा; just poise or balance in respect to an object, so that it remains firm तोल: the e. of the body;—of the mind समानचित्तवृत्ति *f.*.—EQUINOX, the precise time when the sun enters one of the equinoctial points विषुवकाळ; vernal e. मैषाविषुव; autumnal e. तुलविषुव.—EQUINOCTIAL *a.* विषुव संबंधी; pertaining to the regions or climate of the equinoctial line विषुवरेखाप्रदेश संबंधी अथवा विषुवरेखेचै शीतउष्ण संबंधी; विषुवकाळ संबंधी; e. points क्रांतिपात.—EQUIPOISE समतोल भार; सारखा, समान. — EQUIPONDERANCE वजनाची बरोबरी *f.*, भारसाम्य *n.*—EQUIPONDERATE *v. c.* समभार होणे क.—EQUIVALENCE मोलाची किंमतीची बरोबरी *f.*, बरोबरी *f.*.—EQUIVALENT *a.* एकमोलाचा वजनाचा; alike in significance एका अर्थाचा, समानार्थक [to].—*n.* बरोबरीचा पदार्थ, विषय इ०; Chem. मेलन मिश्रणपरिमाण *n.*

EQUIVOCAL *a.* (-vox, word) having different significations equally appropriate

टुटपी, दोन अर्थाचा (words); doubtful अळमटळम, संशययुक्त (actions).—EQUIVOCATE *v. i.* टुटपी बोलणे, पेंचपाच फट ठेवून बोलणे.

EQUESTRIAN *a.* (*equus*, horse) घोड्यांसंबंधी; घोड्यावर बसण्याच्या वियेसंबंधी; riding on horseback habitually घोड्यावर बसणारा, अश्वारूढ; representing a person on horseback अश्वारूढदरशक (a statue); performed by one who is riding on horseback घोड्यावर बसूनकेलेला-करायाचा (feats).—*n.* घोड्यावरचा स्वार, घोडेस्वार.

EQUIP *v. F.* fit out सजवणे, सज्ज क.; provide with arms, &c. हत्यारबंद क. [in, with].—AGE, retinue स्वारी *f.*, इतमाम, लवाजिमा; लज्जराचे लढाईचे सामान *n.*, असबाब, युद्ध-सामग्री *f.*; सामग्री *f.*, साहित्य *n.*—MENT सजवणे *n.*, सज्जीकरण *n.*, सजवणूक *f.*; साज-संरजाम.

ERA (*aera*) शक, संवत, सन इ०.

ERADICATE *v. (-radix, root)* मुळासुदां उप-ठून टाकणे; destroy thoroughly निर्मूळ क., समूळ नाश क., नियात क.—ERADICATION निर्मूळ *n.*, समूलेत्याटन *n.*; नियात.

ERASE *v. (-radere, to scrape)* खोडणे, खरडून टाकणे; blot out बोळा फिरविणे, पुसून टाकणे.—ERASURE खोडणे *n.*, लोप.

ERE * *ad. & prep.* पूर्वी, अगोदर. -LONG *ad.* लवकर, फार वेळ न लावता.

ERECT *v. (-regere, to lead straight)* उभा क., उभारणे; build बांधणे, रचणे उभारणे; exalt वाढविणे, उंच पदावर बसविणे; cheer धैर्य-धीरदेणे; institute स्थापणे: to e. a new commonwealth.—*a.* उभा, नीट, सरळ; raised उभारलेला, उभत; bold धीट, छातीचा. -ION उभे क. *n.*, उभारणे *n.*; बांधणे *n.*, बांधणी *f.*, इमला.

ERGO *ad.* (*L.*) यास्तव.

ERR *v.i.* (*errare*) wander from the right way

बहकणे, भटकणे, मार्गचुकणे, भ्रमणे; blunder चूक क., चुकणे; fail morally सन्मार्ग सोडणे, सन्मार्गभ्रष्ट होणे.—*ANT a.* भडकणारा, फिरणारा, भ्रमणशील; wild बेबंद, बेताल (fool).—*RY* भ्रमण *n*; [employment of a knight-errant].—ERRATIC *a.* भ्रांत, चुकिचा (conduct); moving फिरणारा, भ्रमणारा, अस्थिर, चंचल (planet).—ERRATUM (*L.*) an error in writing or printing अशुद्ध *n*, चूक *f*.—ERROR, wandering or deviating from the right course or standard भ्रम, भ्रांति *f*; mistake चूक *f*, चुकी *f*; inaccuracy अशुद्ध *n*, चूक *f*; fault दोष, चूक *f*, अपराध (Ps. xix. 22).—ERROEONOUS *a.* भ्रमाचा, चुकिचा; चुकलेला, अशुद्ध. —LY *ad.* चुकून, भ्रांतीने, चुकत चुकत.

ERRAND* message निरोप, संदेश; one's purpose in going any where काम *n*, कार्य *n*; to go on a fruitless e. पायाचा वक्त भागविणे.

ERRHINE (*Gr. -rhin*, nose) *Med.* a medicine designed to be snuffed up the nose, to promote discharges of mucus नथ *f*, नस्य *n*.

ERUPTION (-ructare, to belch) टेकर; [a violent bursting forth or ejection, as wind or other matter from the earth.]

ERUDITE *a.* (*-ruditus*, rude) पढलेला, पढोक, विद्वान्.—ERUDITION विद्या *f*, व्युत्पत्ति *f*, ज्ञान *n*.

ERUPTION (-rumpere, to burst) फुटणे *n*, रक्टन *n*;—on the skin उतरणे *n*, पुरळ, कोऱा, खरूज *f*, इ०; as of ants, gnats, &c. पेंव-वारूळ फुटणे *n*; as of a volcano फवारा.

ERYSIPelas (*Gr. -pella*, hide) *Med.* a febrile disease accompanied with a diffuse inflammation of the skin, which, starting

usually from a single point, spreads gradually over its surface धावरे *n*, ददू.

ESCALADE *v.* (-scala, ladder) *Mil.* शिडया लावून किल्यावर चढणे.

ESCAPE *n. F.* flee from and avoid चुकवणे, टाळणे; evade टृष्ट नजर चुकवणे.—*i.* पळणे, निभावणे, पारपदणे; to be passed without harm घड सुधा कोरा राहणे [from, to].—*v. t.* बचाव, सुटका *f*, निभाव.

ESCHEAT *F.* बैतुल बेहतन माल, बवारीस बिंदगी *f*.

ESCHEW *v. Ger.* टाळणे, वर्जणे, त्यागणे, सोडणे.

ESCORT *n. F.* वाटेने रक्षणा करितां दिलेला पाहरा, वलावा.—*v.t.* शिपाई बराबर देऊन पोंचविणे, बोळविणे.

ESCULENT *v.t. (esca, food)* खाण्याजोगा, खाद्य.—*n.* खाण्याजोगा पदार्थ.

ESPECIAL *a.* (-species, kind) विशेष; chief मुख्य.

ESPLANADE *F.* किळा व गंव यांच्या मध्ये मैदान *n*, किळयाचे मैदान *n*, 'काप.'

ESPouse *v.* (-sponsare, to betroth) वागदान वाग्निश्चय क.; marry वरणे, पाणीप्रहण क.; make one's own आपलासा क, अंगिकारणे; embrace कैवार यक्ष घेणे (a cause).—ESPOUSAL मागणी *f*, वाग्निश्चय; वरणे *n*, पाणीप्रहण *n*; स्वीकार, अंगिकार; कैवार.

ESPY *v. F.* catch sight of दृष्टीस पडणे, पाहणे; discern unexpectedly अकस्मात् पाहणे; inspect narrowly निरखून न्याहळून पाहणे, हेरणे. — ESPIONAGE हर पाठवून पाहणे *n*, हेरणे *n*.

ESQUIRE *F.* a title of dignity next in degree below a knight रावसाहेब, रावबाहुदूर अशा प्रकारचा एक सन्मानाचा किताब आहे; हा कागदेपत्री साधारण मनुष्यासही देतात.

ESSAY *v.* *F.* try यत्न क.; make trial of अ-
जमावून पाहणे; as metals तावणे, सुला-
खणे[on].—*n.* यत्न, उद्योग; परीक्षा *f.* अजमाव;
composition treating of any particular
subject निबंध, प्रबंध; trial to prove the
qualities of a metal धातुपरीक्षा *f.* धातूची
पारख *f.* -IST निबंध रचणारा.

ESSENCE (*esse*, to be) the constituent qualities which belong to any object मूल-
प्रकृति *f.* सत्त्व *n.* तत्त्व *n.*; distinctive character भेददर्शक लक्षण *n.* विशेषण; an existing being व्यक्ति *f.* virtues of a plant or drug, extracted and refined from grosser matter सार *n.* तत्त्व *n.* अर्क; perfume सुवास, अच्चर *n.* आमोद.—**ESSENTIAL** *a.* really existing वास्तविक, खरा,
स्वभाविक; important in the highest degree आवश्यक, जरूरीचा: piety is e. to Christian character; pure निरा, नितळ, असल; highly rectified गाढून निश्चरून काढलेला. -LY *ad.* स्वभावेकरून, स्वभावतः, वास्तविक, वस्तुतः.

ESTABLISH *v.* (-stabilis, firm, from *stare*, to stand) make stable स्थिर क., थारावणे, थिरावणे; enact ठरवणे, स्थापणे (laws); secure खचित क. (opinions); found स्थापणे, मांडणे, स्थापना *k.* (a state); confirm मुकरर खचीत सृष्ट क.; set up in business काम उभारणे चालू क.; secure against assault or harm निर्भय स्थान -आसरा धरून राहणे: the enemy established themselves in the citadel [on, at]. -ED स्थापित, व्यवस्थित; निर्णित, सिद्ध, उपयन; काईम, नियत; e. custom दस्तुर. -ER स्थापणा, स्थापक, सं-स्थापक. -MENT स्थापणे *n.* अधिष्ठान *n.*; settlement स्थापना *f.* संस्थापना *f.*; a state of being established उपपत्ति *f.* सिद्धि *f.*; a form of government, civil or ecclesiastical राज्यव्यवस्था *f.* धर्मव्यवस्था *f.* बंदोवस्त *f.*; fixed allowance नेमणूक *f.*; salary

वेतन *n.*; a permanent civil, military, or commercial force or organization नेमणूकीची मंडळी *f.*; a style of living संसार, खटला, खटले *n.*; state or domestic e. इतमाम, लवाजमा, खटला; large e. लंगरखाना.

ESTATE (-stare, to stand) state स्थिति *f.* अवस्था *f.* पद *n.* स्थान; rank पदवी *f.*; property मालमत्ता *f.* दौलत *f.* जिंदगी *f.*; property in land जमीनदारी *f.* फर्जीनदारी *f.* 'इंटेट'; hereditary e. वतन *n.*; [one of the ranks or classes of men which are considered as constituting the state, as the crown, the lords, or the commons; or the lords, the clergy, and the people]; interest which any one has in land and estates वतनवाडी *f.* वृत्ति *f.*

ESTEEM *v.* (*œstimare*) set a value on गणणे, लेखणे, मोजणे; regard with reverence, respect, or friendship चांगला समजणे, सन्मान्य पूज्य मानणे, प्रीति प्यार चहा क.—*n.* मान्यताबुद्धि *f.* मान्यता *f.* मान, आदर; प्यार, चहा *f.* प्रीति *f.* [for]. -ABLE *a.* मान्य, भला, योग्य. -ED मान्य, सन्मानित.—**ESTIMATE** *v.* अजमासणे, अटकळणे, सुमार पाहणे [at].—*n.* अडसटा, अटकळ *f.* हिशेब, अजमास, आकार [for]. — **ESTIMATION** तोलणे *n.* गणणे *n.*; अजमास, अंदाज: e. of distance; in his e. स्वाच्या नजरेत मनात; regard मान, मान्यता *f.* पाड.

ESTRANGE (See STRANGE), See ALIENATE [by, from].

ESTUARY (*œstus*, fury) खाडी *f.*

ET CETERA ad. (L.) इत्यादि, वौरे.

ETERNAL *a.* (*œvum*, eternity) without beginning or end of existence अनायंत, सनातन (Deut. xxxiii. 27); without end of existence सर्वकालिक, शास्वत, सर्वकालचा (2 Tim. ii. 10); perpetual अखंड, निरंतर, सतत: fires e.; immutable निर्विकार, अवि-

कारी, नित्य (truths).—*n.* सनातन परमेश्वर.
-LY *ad.* सतत, निरंतर, नित्य.—ETERNITY, duration without beginning or end अनायंत्रत्व *n*; duration without end शास्ति *f*, सातत्य *n*; condition which begins at death मरतांच ज्या स्थितीस आरंभ होतो तो *f*, मरणोत्तरची अवस्था *f*, परलोकची अनंत-कालची स्थिति *f*.

ETHER (*Gr. aithein*, to burn) supposed matter above the air सूक्ष्मवायु, आकाश *n*; *Chem.* a volatile fluid वायुरूपाने उडून जाणारा एक मध्याक आहे, 'ईथर' *n*. -EAL *a.* ईथराचा केलेला, ईथरमय; exceedingly light हल्कूल; tenuous अति सूक्ष्म, फार पातळ वारीक; celestial आकाशाचा, आकाशीय, दिव्य.

ETHIC, -AL *a.* (*Gr. ethos*, custom) आचार संबंधी, नीतिविषयक; containing precepts of morality नीतिशास्त्राचा.—ETHICS नीतिशास्त्र *n*, नीति *f*: विदूरनीति *f*.

ETHNOLOGY (*Gr. ethnos*, nation, *logos*, discourse) नृकुलविद्या *f*, मनुष्यज्ञातिविवेचनविद्या *f*.

ETIQUETTE (*F.*) शिष्टाचार रीति *f*, सभ्याचार पद्धति *f*.

ETYMOLOGY (*Gr. etumos*, true, *logos*, discourse) शब्दांची फोड *f* व्युत्पत्ति *f*;—the science शब्दविचार, शब्दसाधनविद्या *f*.—ETYMOLOGICAL *a.* शब्दांश्या व्युत्पत्ति संबंधी.—ETYMON मूळशब्द, धातु.

EUCHARIST (*Gr. eu*, well, *charis*, favor, grace) the sacrament of the Lord's Supper प्रभुभोजन *n*; thanksgiving सुन्नि करणे *n*, सुन्निवाद.

EULOGIUM, EULOGY (*Gr. eu*, well, *legein*, to speak) a speech or writing in commendation of the character or service of a person च्या गुणाची कामाची तारीफ *f* सुन्नि *f*, प्रशंसा *f* [on, for].

EUNUCH (*Gr. eunè*, bed, *echein*, to keep) खोजा, पंड, नपुंसक; chamberlain घरची व्यवस्था पाहणारा, कारभारी.

EUPHONY (*Gr. eu*, well, *phonè*, voice) सुस्वर, मधुर.—EUPHONIC *a.* कानास गोड, कर्णमधुर, सुस्वर.

EUROPEAN *a.* (*L. Europæus*, *Heb. ereb*, evening, west) युरोप खंड संबंधी, विलायती, 'युरोपियन'!—*n.* युरोपांतला राहणारा, 'युरोपियन'?

EVACUATE *v.* (-vacare, to be empty) खालीं रिकामा रिता क. (a vessel); as the bowels हगणे, मलविसर्जन क.; desert सोडणे, टाकणे (a city); nullify मोडणे, रद क. (a contract).—EVACUATION रिकामें करणे *n*; त्याग, उत्सर्ग;—of the bowels मलविसर्जन *n*, हगणे *n*.

EVADE *v.* (-vadere, to walk) elude झुकाडी झुगारा देणे; escape चुकवणे, टाळणे; avoid by dexterity, subterfuge, address, or ingenuity झुलवणे, टाळाटाळ मांडणे [from, to.]—EVASION टाळणे *n*, चुकवणे *n*, चुकवा-चुकव *f*, उडवणी *f*.—EVASIVE *a.* चुकवणारा, टाळणारा; चुकवाचुकवीचा, झुगारपटीचा, उडवणीचा.

EVANGELICAL *a.* (*Gr. eu*, well, *aggellein*, to bear a message) contained in, or relating to, the four Gospels चार शुभवर्त्तमानांतला संबंधी चा (history); agreeable to the Gospel शुभवर्त्तमानानुसार, विस्ती शास्त्रानुसार (truth); strict in interpreting Christian doctrine शुभवर्त्तमाना प्रमाणे उपदेश करणारा, यथास्त्र; [technically applied to a party in the English and other churches].—EVANGELIST, a writer of the history or doctrines, precepts, actions, life and death, of our blessed Savior, Jesus Christ: as, the four Evangelists, Matthew, Mark, Luke, and John शुभवर्त्तमान लिहिणारा, मंगलसमाचार लेखक, आमचा सुवंद्र तारणारा येशु ख्रीस्त याचें चरित्र लिहिणारा; a preacher who is au-

thorized to preach, but has not charge of a particular church, and is not allowed to administer the Eucharist शुभ्वर्तमानाचें घोषण करणारा, सुवार्त्तिक.—EVANGELIZE *v.* ख्रिस्ती धर्म शिकविणे; ख्रिस्ती धर्म शिकवून ख्रिस्ती क.

EVAPORATE *v. i.* (-vaporare, to emit steam) वाफ होऊन उडून जाणे; be wasted खर्चेण, व्यर्थ मुकट जाणे: arguments *e.* in words.—*i.* वाफ क.; dissipate in vapor वाफ करून उडवणे.—EVAPORATION वाफ क. *n.*, बाष्पीकरण *n.*, वाफ होणे *n.*, बाष्पीभवन *n.*

EVE, EVEN* close of the day संध्याकाळ *f.*, सांज *f.*; evening preceding some particular day पूर्वसंध्या *f.*: Christmas *e.*; the period just preceding some important event एखादी मोठी गोष्ट होण्याच्या जवळचा काळ, लाग: the *e.* of an engagement.

EVEN* *a.* level सपाट, सारखा, साफ; calm स्थिर, शांत, समवृत्ति (temper); parallel शी बराबर, सारखा (Luke xix. 44); fair बराबर, रास्त, उजू: our accounts are *e.*; not odd सम: 4 and 10 are *e.* numbers.—*v.* सारखा-सपाट क., बराबर क.; बाकी पूज क.; *ad.* likewise तसाच, तदृत; at the very time त्याच वेळी: they were bad enough to please, *e.* when I wrote them; so much as देखील, इतका कीं, ही; as was not to be expected ही, देखील, सुद्धा. -HANDED निष्पत्ताती.

EVENT (-venire, to come) that which comes, arrives, or happens घटित गोष्ट *f.*; consequence परिणाम, शेवट, फळ *n.* -FUL *a.* घडामोर्डीचा, उलटापालटीचा. -UAL *a.* coming or happening as a consequence अनुसारी, कार्यकारण संबंधी, आनुषंगी; final शेवटचा, अंतिम. -LY *ad.* शेवटीं, अखेरीस, परिणामीं.

EVER* at any time कधीं कोणत्या तरी वेळीं, केहां तरी (Eph. v. 29); at all times नित्य,

सदां, सर्वदां: he shall *e.* love; continually निरंतर, अखंड; *e.* and anon जेव्हा तेव्हा, वारंवार. -GREEN *a.* सदा हिरवा ताजा, सदा हरित. -LASTING *a.* सर्वकाल राहणार, शाश्वत, सनातन; निरंतर, सर्वकालिक.—*n.* सनातन काल, अनादि काल. -MORE चिरकाल; नित्य, निरंतर, सर्वदा.

EVERY* *a.* हरएक, प्रत्येक. -DAY *a.* दररोजचा, प्रतिदिवसीं; प्रतिदिवसाचा, नित्याचा (suit of clothes). -WHERE चहुंकडे, सर्वत्र.

EVIDENT *a.* (-videre, to see) स्पष्ट, व्यक्त, उघड, जाहीर. — EVIDENCE, conclusive testimony मुद्दा, प्रमाण *n.*; a witness साक्षी, साक्षीदार; Law, that which is legally submitted to a competent tribunal, as a means of ascertaining the truth of any alleged matter of fact under investigation before it साक्ष *f.*, शाहिदी *f.*; written *e.* लेखप्रमाण *n.*; corroborative *e.* पडसाक्ष *f.*; ocular *e.* प्रत्यक्ष प्रमाण *n.*;—of analogy उपमान *n.*; [State's, King's, Queen's *e.*, an accomplice in a crime who is admitted as evidence for the government].

EVIL* that which produces unhappiness अरिष्ट *n.*, संकट *n.*, दुःख *n.*; moral badness, or the deviation of a moral being from the principles of virtue impressed by conscience, or the will of the Supreme Being, or the principles of a lawful authority पाप *n.*, दुष्टता *f.*, दुष्टपणा.—*a.* वाईट, खराब (beast, plant); wicked वाईट, दुष्ट, पापी, in comp. कु, दुर, अप (words, thoughts), producing or threatening sorrow, distress, injury, or calamity अरिष्टाचा, दुःखाचा, अनर्थाचा, दुःखोत्यादक (days, tidings). -EYE, a supposed power of fascinating, of bewitching, or otherwise injuring, by the eye or look मोहक दृष्टि *f.*, दृष्ट *f.*, दृष्टि *f.*, घातक दृष्टि *f.*. -EYED *a.* पापदृष्टि, नजरपापी. -MINDED *a.* मनाचा

कपटी, कुड्या भावाचा. -SPEAKING *a.* चाहडी
f. अपचाद. -WORKER दुष्कर्मी.

EVINCE *v.* (-*vincere*, to vanquish) सिद्ध
-शब्दित क., स्पष्ट दाखविणे दाखवून करून देणे.

EVISCRATE *v.* (-*viscera*, the bowels) आंतडीं
बाहेर काढणे.

EVOKE *v.* (-*vocare*, to call) बोलावणे, आव्हान
क. [from].

EVOLVE *v.* (-*volvere*, to roll) उघडणे, खुला
-स्पष्ट क., उकलणे; emit बाहेर टाकणे. सो-
डणे (odors).—*i.* उघडणे, खुलणे, फांकणे.—
EVOLUTION विस्तार, प्रकटिकरण *n*; a series
of things unrolled श्रेणी*f.* श्रेढी*f.*; Arith.
मूळकर्म *n*; Mil. कवाईत्*f.*

EWE* (*Skr. avi*) मेंढी*f.*

EWER* हात तोड धुवायास पणी आणण्याचे
(एक प्रकारचे भाडे *n*; झारी*f.* लोटा, गडवा या
सारखे).

EXACERBATION (-*acerbus*, bitter, sour) ir-
ritation चिढवणे *n*, खिजवणे *n*; Med. a
periodical increase of violence in a dis-
ease भरते *n*, चढ.

EXACT *a.* (-*agere*, to drive) precisely ag-
reeing with a standard, a fact, or the
truth बरोबर, नेमका, यथात्थ, खरा (time,
sum);—of persons बेतवात्या, सुती, रेखला,
व्यवस्थित;—punctual वक्तशीरयेणारा जाणा-
रा देणारा करणारा; definitely conceived
or stated साफ, कडक, सखत, ठास, स्पष्ट
(command) [in].—*v.* require authorita-
tively अधिकाराने मागणे घेणे; extort जुलमाने
घेणे काढणे [from].—*ION* बलात्कार, जवरी
f.; tribute, fee, rewards, or contribu-
tions, demanded or levied with severity
or injustice जुलमाने अधिकाराच्या बळाने
मागितलेला किंशा घेतलेला पैका, जोरतलब*f.*
खंडणी*f.*—*LY ad.* बराबर, नेमका, पुरता;
precisely according to a rule खरा,

बरोबर, हुबेहुब. -NESS रेखलेपणा, टापटीप
f. सुवीपणा, सुयंत्रता*f.*

EXAGGERATE *v.* (-*aggerare*, to heap up) फु-
गवून भीठमिरची लावून सांगणे, राईचा पवंत
क., रजाचा गज क.—EXAGGERATION अति-
शयोक्ति*f.*, अग्युक्ति*f.*

EXALT *v.* (-*altus*, high) उभारणे, उंच क.; digni-
fy वाढविणे, मोठेपणा देणे, योग्यतेस चढवणे;
extol सुति*f.* स्त्रव क.; lift up with joy,
pride, or success हर्षाने, गर्वाने किंवा जयाने
फुगविणे [from, to, by].—*ED* उंच, थोर;
sublime प्रगल्म, प्रौढ, प्रशस्त. -ACTION मा-
नवृद्धि*f.* सरफराजी*f.* मोठेपणा देणे *n*; मोठे-
पणा, मोठो पदवी*f.*

EXAMINE *v.* (*examen*, tongue of a balance)
test by a balance तोलून ताडून पहाणे; in-
quire into and determine शाधणे, तपासणे,
परीक्षणे; try as an offender अपराध्याची
चौकशी*k.*;—as a witness (*साक्षीस*) विचार-
पूस *k.*, सवाल घालणे;—as a scholar परी-
क्षा घेणे;—accounts मोहसबा घेणे [into, in].—
EXAMINATION विचारणे *n*, परीक्षण *n*,
शोध परीक्षा*f.*;—by question विचारपूस *f.*
पुस्तपास्त *f.*;—judicial तलाश, चौकशी*f.*—
EXAMINER परीक्षक, परीक्षा करणारा; चौक-
सनीस, चौकशी करणारा; परीक्षा घेण्यास नेम-
लेला मनुष्य, परीक्षा घेणारा: an e. of stu-
dents for rank.

EXAMPLE (*eximere*, to take out) a sample
मासला, नमुना; a model नमुना, कित्ता; a
warning जरब *f.* ताकीद *f.*; precedent माग-
ला दाखला, उदाहरण *n*; an instance दृष्टांत,
दाखला, प्रतीक *n*.

EXASPERATE *v.* (-*asper*, rough) provoke
खिजविणे, चेतविण; aggravate अधिक जड
क.; to be exasperated विकोपास जाणे [by,
at].

EXCAVATE *v.* (-*cavare*, to make hollow)
hollow out पोखरून काढणे, पोखरणे (the

earth); form by hollowing पोखरून कौरून क. (a canoe).—EXCAVATION पोखरणे n: cavity formed by removing the interior पोखर f, पोखरून केलेले भौंक n, खळी f.

EXCEED v. (-cedere, to go) go beyond पली-कडे जाणे, वर जाणे, मर्यादे बाहेर जाणे, अधिक होणे; surpass मार्गे टाकणे, जिकणे; चे कान कापणे.—i. मर्यादा उल्घून जाणे; अधिक होणे. -ING a. and -LY ad. अतिशय, गुणक [by, in].

EXCEL v. (Gr. -kellein, to urge on) मार्गे टाकणे, जिकणे, माजी पाढणे, अधिक श्रेष्ठ होणे.—i. वर्चढ उकृष्ट असणे [in, at]. -LENCE उत्तम उकृष्टपणा, गुणाधिक्य n; any valuable quality गुण, भूषण n. -ENCY सुलक्षण n, भूषण n, गुण; a title of honor or respect given to the highest dignitaries of a court or state, also to ambassadors, governors, and commanders-in-chief महाराज, हजरत असा एक किताब आहे. -LENT a. उत्तम, उकृष्ट, श्रेष्ठ; excelling in attainments गुणी, गुणवान (judge, artist).

EXCEPT v. (-capere, to take) खेरीज निराळा वर्ज क., वगळणे.—i. तकरार दिक्कत घेणे [from, to].—prep. शिवाय, वांचून, विना; unless शिवाय, नाहीं तर n. -ING prep. शिवाय. -ION बाहेर टाकणे n, वर्जणे n; that which is excepted अपवाद, विपक्ष: every general rule has its exceptions; objection शंका f, दिक्कत f; offense रुसवा; esp. with to take, followed by against; [Law, an objection, oral or written, taken, in the course of an action, as to bail or security; or as to the decision of a judge in the course of a trial, or in his charge to a jury.] -AL a. नियमा बाहेरचा, विपक्ष. -ABLE a. दूषण लावायाजोगा, बाध्य, दूषणीय, वर्ज्य.

EXCESS (-cedere, to pass) the state of surpassing or going beyond limits अतिशयपणा, अधिक्य n, अधिकाई f, पराकाशा f; —of action बेहद f, सीमा f, बुलूम; dissipation अत्याचार, दुरावरण n, बदफैली f; remainder बाकी f, कसर f, वरताळा [of, in]. -IVE a. अतिशय, फारच, पराकाष्ठेचा (labor); अमर्याद, बेहद (anger).

EXCHANGE v. (See CHANGE) part with for compensation बदला घेऊन देणे, मोबदला घेऊन देणे; part with for a substitute अदलाबदल क., फेरमोबदला क.: to e. a crown for a cowl; barter अदलाबदलीचा व्यापार क., साटेलोटे विनियम क.: to e. horses with a neighbor;—as money बटावणे, बटावणे [for].—n. बदलणे n; अदलाबदला, मोबदला; सद्वाबद्वा; साटेलोटे n, विनियम; balance of currencies बद्वा, बद्वाई f;—on bills हुंडणवळ f; place where merchants meet उद्घांचा फड, अडु, चौक.

EXCHEQUEER F. court into which public money is paid जमावंदीची कचेरी f, खजीना.

EXCISE (-cædere, to cut) जकात f, सायर n, महसूल. -MAN जकातदार. — EXCISION कापून टाकणे n, अवच्छेद; excommunication बहिष्कार; (स्थिती) मंडळीच्या बाहेर काढणे n.

EXCITE v. (-cire, to put in, move) rouse to feeling उठवणे, जागृत क., चेतवणे (spirits, passions); agitate क्षोभवणे, खवळणे [for, by]. -MENT उचल f, उठावणी f; गडवड f, धांदल f; as of the passions क्षोभ, उद्देश, मनस्ताप.

EXCLAIM v. (See CLAIM) ओरडून मोठ्याने बोलणे; against नांवाने बोंब मारणे, गिळा सांगणे [at, to, against]. -ACTION रड f, आरड f, आकांत; हाकाटी f, बोंब f; Rhet. a sentence passionately uttered उद्भार; Print. e. point उद्भारचिन्ह n (!).

EXCLUDE *v.* (*-claudere*, to shut) आत येऊं न देणे, बाहेर ठेवणे; thrust out बाहेर टाकणे -काठणे [from, by, for].—**EXCLUDED** बाहेर ठेवलेला, वर्ज केलेला, खेरीज.—**EXCLUSION** बाहेर टाकणे, वर्जन *n*, बहिष्करण *n*.—**EXCLUSIVELY** *a.* आत येऊं न देणारा, प्रवेश न होऊं देणारा; सर्वांस नसतां एकास असणारा, इतरव्यावृत्त (privileges); शिवाय, खेरीज, सोडून: five thousand troops, e. of artillery. —**LY ad.** इतरांस दुसऱ्यांस सोडून वर्जून.

EXCOMMUNICATE *v.* (See **COMMUNICATE**) expel from communion बाहेर टाकणे, बहिष्कार घालणे, अपंक्त क.;—from a caste वाळीत टाकणे [from, for].—**EXCOMMUNICATION** बहिष्कार; the act of ejecting बाहेर टाकणे *n*; expulsion from the communion of a church, and deprivation of its rights, privileges, and advantages खिस्ती मंडळीच्या बाहेर काठणे -टाकणे -ठेवणे दूर क. *n*, धर्मबहिष्कार *n*;—from a caste वाळीत, जातिबहिष्कार; [e. is of two kinds, the *lesser* and the *greater*; the *lesser* e. is a separation or suspension from partaking of the Eucharist: the *greater* is an absolute exclusion of the offender from the church and all its rights and advantages].

EXCREMENT, EXCRETION (*-cernere*, to separate) विष्टा*f*, मळ, गृ.

EXCRESCEENCE *F.* any thing growing out unnaturally from any thing else वृद्धि *f*, टेंगूळ *n*;—upon the body आवाळूळ *n*, टेंगूळ *n*, गलंड *n*;—upon a tree टेंगूळ *n*, गुळुंब *n*, गुंब *n*.

EXCRUCIATE *v.* (*-cruciare*, to slay on the cross, torment) अति वेदना देणे, यातना क.—**EXCRUCIATING** *a.* अति वेदनाकारक, व्यथाकारक.

EXCULPATE *v.* (*-culpare*, to find fault with) निरपराधी निर्देश ठरवणे, दोष उडवणे [from].—**EXCULPATION** दोषमुक्ति*f* मोचन *n*.

EXCURSION (*-currere*, to run) धावणे *n*, धांव *f*, दौड *f*; expedition मोहिम *f*, दौड *f*; a trip for pleasure or health सहल *f*, सफर *f*, फेरफटका; digression भटकणे *n*, रानांत शिरणे *n* [from, to].—**EXCURSIVE** *a.* भटक्या, भयणकारी शील, विहारी.

EXCUSE *v.* (*-causa*, cause) exculpate निर्देश निरपराधी ठरवणे क.; pardon क्षमा-माफक.; overlook कानाडोळा क., मनावर न धेणे (irregular conduct); release by favor सूट देणे, सोडणे, माफी देणे (a forfeiture); relieve of an imputation by apology निमित्त-सबव बाहणा सांगणे [for, from].—*n*, सबव *f*, निमित्त *n*, कारण *n*: e. for delay; दोष उडविणे *n*, सुटका *f*, दोषमुक्ता *f*; माफी *f*, क्षमा *f*; false e. मीस *n*, निमित्त *n* [for].

EXCRATE *v.* (*-sacer*, holy) शाप अभिशाप तळतळाट देणे [for].—**EXCRATION** शाप, अभिशाप.—**EXCRABLE** *a.* शापयोग्य, अति दुष्ट, कुस्तित.

EXECUTE *v.* (*-sequi*, to follow) complete पुरा क.; शेवटास सिद्धीस नेणे (a plan); complete as a legal instrument पुरा क., बजावणे (a deed); give effect to अमलांत आणणे, बजावणे; inflict capital punishment on देहांत शिक्षा क., देहदंड क., जिवे मारणे; Mus. perform on an instrument वाय वाजविणे: to e. rapidly.—**EXECUTION** करणे *n*, बजावणे *n*; साधन *n*, साधणूक *f*: e. of a plan; *Law*, कागदपत्रावर सही-शिक्षा क. *n*; final process अमलांत आणणे *n*, बजावणे *n*; देहांतशिक्षा क. *n*, देहांतशिक्षा *f*.—**ER** करणारा, बजावणारा; फार्सीदेणारा, शिरच्छेद करणारा, मांग, चंडाळ.—**EXECUTOR** करणारा, साधणारा; person appointed by a testator to execute his will मृत्युपत्राची व्यवस्था करणारा, मृत्युपत्र चालविणारा बजावणारा.—**EXECUTRESS**, -TRIX मृत्युपत्र चालविणारी*f*.

EXEGESIS (*Gr.*) exposition प्रकाश, व्याख्या *f.*, विवरण *n.*; scientific interpretation of the Holy Scriptures खित्ति शास्त्राचे विद्यासूत्रानुसार अर्थप्रकाशन *n.*—**EXEGETICAL** *a.* अर्थप्रकाशक सूचक, टोकारूप.

EXEMPLAR (See EXAMPLE) नमुना, कित्ता; [an idea or image formed in the mind of an artist, to which he conforms his work].—**EXEMPLARY** *a.* कित्ता वेण्याजोगा, अनुकरणीय; commendable वर्णनीय, सुन्ध (conduct); serving as a threatening धाक दहशत वसवायाजोगा, जरवेचा (punishment); conspicuous प्रसिद्ध, उल्लृष्ट, प्रख्यातः to be e. in life. — **EXEMPLIFY** *v.* उदाहरणानें दृष्टातानें दाखविणे; copy प्रत नक्ळ क.—**EXEMPLIFICATION** दाखला देणे, उदाहरण *n.*; प्रत *f.*, नक्ळ *f.*

EXEMPT *v.* (*eximere*, to take out) सोडणे, माफ क. [from].—*a.* सोडलेला, माफीचा, सुटा, मुक्त. —*ION*, freedom from that to which others are subject सुटका *f.*, माफी *f.*, मोकळीका *f.*: e. from servitude, anxiety, suffering.

EXEQUIES *pl* (-sequi, to follow) प्रेतकर्म *n.*, उत्तरक्रिया *f.* कार्य *n.*

EXERCISE *v.* (*excercere*), to put in action habitually वापरणे, वहिवाटणे, धोळणे; discipline शिक्षा पद्धत लावणे, सराव क., कसरत क., शिकवणे (arms, troops);—as the mind मनोव्यापार क., व्यवसाय क.; worry छळणे, गांजणे: exercised with pain; put in practice आचरणे, चालवणे, करणे (authority, an office);—as the dumb-bells मुद्रल फिरवणे [in, at, on, upon].—*i.* शरीरव्यायाम क., सहील रेषेट क.—*n.* अभ्यास, सराव; आचरण *n.*: the public e. of religion, व्यापार, व्यवसाय, वापरणे *n.*: e. of the eyes;—of the body कसरत *f.*, व्यायाम, शरीरपरिश्रम;—of the mind मनोव्यापार, व्यवसाय; military e.

कवाईत *f.*, शस्त्राभ्यास; a lesson धडा, संथा *f.*, तालीम *f.*; to take e. सहल रेषेट क.

EXERT *v.* (-serere, to join together) put forth, as strength, force, or ability झटणे, श्रम घेणे, परिश्रम क.; do करणे; to e. one's self प्रयत्न क. —*ION* प्रयत्न, आयास, कष्ट.

EXHALE *v.* (-halare, to breathe) भास सोडणे, निश्वास टाकणे; emit, as vapor वाफेच्या रूपाने बाहेर सोडणे टाकणे: the earth exhales vapor; evaporate वाफेच्या रूपाने बाहेर काढणे: the sun exhales the moisture of the earth [from].—*i.* वाफेच्या रूपाने बाहेर निघणे.—**EXHALATION** उदार, निश्वास; वाष्परूप त्याग; that which rises in the form of vapor वाफ.

EXHAUST *v.* (-haurire, to draw) फडशा क., खर्चणे: to e. the water of a well; empty by drawing out the contents खर्चून काढून रिकामा क., खपवून कोरडाटांक पाडणे क.: to e. a well of its water,— a treasury of its contents; weary दमविणे, भागविणे, थकविणे, (one's strength) [by, of]. —*ION* निजाडा, फना, खडखडाट; ताण *f.*, त्रेधा *f.*, भागवटा, शीण; the state of being emptied गुच्यता *f.*

EXHIBIT *v.* (-habere, to hold) डोळ्यापुढे दृष्टिपुढे धरणे ठेवणे, दाखविणे, दर्शविणे: to e. a picture in a gallery; present in a public or official manner हुद्याच्या अधिकाराच्या सरकारी नायाने नमूद रुजू क. (a charge);—a complaint नालिस्त सांगणे क.; Med. administer as a remedy (औषध) देणे चारणे: to e. calomel; [to e. a foundation or prize, to hold it forth as a bounty to candidates [at, to].—*n.* नमूद केलेला कागद लेख दस्तऐवज. —*ION* दाखविणे *n.*, प्रदर्शन *n.*, दर्शन *n.*; that which is exhibited दाखविलेली प्रदर्शित वस्तु *f.*; public show

तमाशा; a display of works of art &c.
(कळकुसरी इ० च्या पदार्थाचे) प्रदर्शन *n*; allowance for the maintenance of scholars, under certain conditions विद्यार्थ्याची नेमणूक *f* वृत्ति *f*. -ER नेमणुकीचा विद्यार्थी.

EXHILARATE *v.* (-hilaris, merry) आनंदित हर्षित खुश क. [with]. — EXHILARATION खुशी *f*, आनंद, उछास.

EXHOBRT *v.* (-hortari, to incite) बुद्धिवाद सागरे, उपदेश क.; warn वजावणे, ताकीद देणे [to]. -ATION उपदेश; बुद्धिवाद, वोध; ताकीद *f*, सांगी *f*.

EXHUME *v.* (-humus, ground) पुरलेला बाहेर काढणे (a corpse).

EXIGENCE, -CY (-agere, to drive) distress अडचण *f*, तारंबळ *f*, आपदा *f*; urgent want गरज *f*, अडचण *f*, निकड *f*, प्रयोजन *n*.

EXILE (-solum, ground) forced separation from one's native country हृषपार क. *n*, स्वदेशव्याप; the person banished हृषपार केलेला मनुष्य, बेवतन.—*v.* हृषपार क.

EXIST *v.* (-sistere, to cause to stand) be असणे; continue in being राहणे, चालणे, असणे; occur घडणे, होणे; live जगणे, वाचणे: men do not e. in water [in, on, upon, by]. -ENCE असणे *n*, अस्तित्व *n*; घडणे *n*, घटना *f*. उपरिथिति *f*; नांदणूक *f*, स्थिति *f*, चालवणूक *f*; a being व्यक्ति *f*: a living e. प्राणी, जीव. -ENT *a.* असणारा, विद्यमान.

EXIT (*L.*) departure of a player from the stage, when he has performed his part नाटकातील सोंगाचे निघन जाणे *n*; any departure जाणे *n*, निघून जाणे *n*, निष्क्रमण *n*; death मरण *n*, निर्याण *n*; a way of departure.

EXODUS (*Gr.* -hodos, way) निघून जाणे *n*, निर्गम; [departure of the Israelites from Egypt under the conduct of Moses]; the second book of the Old Testament निर्गम.

Ex officio *ad.* (*L.*) अधिकारपरत्वे.

EXOGENOUS *a.* (*Gr.*-genein, to bring forth) growing by successive additions to the outside of the wood बहिर्वर्धिण्य.

EXONERATE *v.* (-onerare, to load) दोष-उपका उडविणे;—as an obligation उपकाराचे ओऱ्ये उतरणे [from].

EXORABLE *a.* (-orare, to pray) capable of being moved by entreaty प्रार्थना-काकळूत केल्याने दया-पान्हायेण्याजोगा, वरद, सुप्रसादित.

EXORBITANT *a.* (-orbis, circle) excessive अतिशय, बेहद, अमर्याद (claims, taxes);—of prices जबर, भारी; anomalous संप्रदायविरुद्ध, विधिभंजक, विलक्षण.—EXORBITANCE अमर्यादपणा, अतिशयता *f*; बुलूमजास्ती *f*.

EXORCISE *v.* (*Gr.*-horkos, oath) drive away in consequence of adjuring by some holy name भूत काढणे-चालविणे, झाडणे, उतरणे; deliver from the influence of an evil spirit च्यांतून-आंतले भूत काढणे (a house) [by, from].—EXORCISER, -IST भूतकाढ्या, पंचाक्षरी.

EXORDIUM (*L.*) introductory part of a discourse, poem &c. उपोद्घात, उपन्यास, प्रस्तावना *f*.

EXOTIC *a.* (*Gr.* exo, outside) परदेशीय, परभूत, विदेशी (plant, word).—*n.* विदेशीय झाड *n*—शब्द-चाल *f*.

EXPAND *v.* (-pandere, to spread out) फुलविणे, उमलविणे, खुलविणे; diffuse पसरणे, विस्तारणे, फैलावणे.—*i.* फुलणे, उमलणे, खुलणे; पसरणे, वाढणे [from, to]. -ED *a.* पसरलेला, विस्तारित, विसृत; खुललेला, प्रफुलित, विकसित.

—EXPANSE मोठा विस्तार, सपाठी *f*, तळवट *n*;—of heaven व्योम.—EXPANSION फैलावणे *n*, प्रसार; विस्तार, फैलाव, वृद्धि *f*; मैदान *n*, सपाठी *f*.—EXPANSIVE *a.* पसरायाजोगा, प्रसरणीय, प्रसरणशील.

EX-PARTE a. (L.) एकपक्षी, एकतर्की.

EXPATIATE v. (-spatiari, to walk about) मोकळे-मोकाट-मोकार किरणे; enlarge in discourse or writing पाल्वाळ करून बोलणे किंवा लिहिणे [on, upon].

EXPATRIATE v. (-patria, one's fatherland) देशपार-हृदयपार क.;—one's self स्वदेशत्याग क., मुलखावर उठून जाणे [from, for].

EXPECT v. (-spectare, to look at) वाट पाहणे, मार्गप्रतिक्षा क.; anticipate अगा असणे, अटकळोत येणे [from, of]. -ANCY, -ATION मार्गप्रतिक्षा f, अपेक्षा f, आशा f; अगा f, संभव, सुमार. -ANT a. वाट पाहणारा, मार्गप्रतिक्षा करणारा, सावचित.

EXPECTORATE v. (-pectus, the breast) खाकरणे, कफ पाडणे.—i. कफ पडणे.

EXPEDIENT a. (-pes, foot) proper under the circumstances उचित, लायक, कायोंपयोगी; tending to self-interest स्वहिताचा, स्वहितकारक [for].—n. तोड f, युक्ति f, उपाय.—**EXPEDITE v.** quicken जलदीवर घेणे-आणणे, गतिवरित क.; dispatch जलदीने पाठविणे, दबडणे, फेकणे; issue officially अधिकाराच्या नात्याने प्रसिद्ध क., फरमावणे.—**EXPEDITION** जलदी f, घाई f, त्वरा f; an important enterprise, undertaking, or attempt at some distance मोहीम f, सफर f; naval e. सफर f; military e. मोहीम f, दौड f; the body of persons making such an excursion दौडीचीं-स्वरिचीं मनुष्ये n pl; with e. जलदीने, शिताबीने.—**EXPEDITIOUS a.** जलद, शिताव, झटपट्या;—of matters ताबडतोबीचा, जलदीचा.

EXPEL v. (-pellere, to drive) काढून घालवून देणे-टाकणे; banish देशपार क.; [cut off from further connection with an institution of learning, a society, and the like].

EXPEND v. (-pendere, to weigh) lay out खर्चणे, व्यय क.; consume by use खपणे, सारणे, खलास क.; waste उडवणे, उधळणे [on, upon].—i. खर्चणे, सरणे, खपणे, उडणे. -TURE खर्चणे n, वेच, व्यय; charge खर्च, व्यय; extra e. गैर खर्च.—**EXPENSE** खर्च, व्यय; income and e. आयव्यय: village expenses सादिलवार खर्च.—**EXPENSIVE a.** खर्चीक, धीताल; dear महाग; costly बहुमोलाचा, किमतदार. -NESS खर्चीकपणा; उधळेपणा; मोठे मोल n, बहुमूल्यता f.

EXPERIENCE (experiri, to try) practical acquaintance with any matter by personal observation or trial of it, or by feeling its effects, by living through it, or the like अनुभव, प्रचीत f; experimental knowledge अनुभविक ज्ञान n; repeated trial of a matter परीक्षा f, अजमास; personal trial and experiment स्वानुभव; to agree with the e. of दाखल्यास-प्रतितीस उतरणे येणे [of].—v. अनुभव घेणे, भोगणे; परीक्षा क., अजमासणे; exercise राबवून तयार क., सराव पाडणे [in, from].—**EXPERIENCED p.a.** अनुभवघेतलेला, अनुभक्त; skilful or wise by means of trial, use, or observation जाणता, वाकव, शाहाणा, व्यवहारक (statesman, physician, artist). —**EXPERIMENT** पारख f, प्रचीत f, अनुभव; scientific e. प्रयोग? -AL a. परीक्षेचा, परीक्षेसंबंधी; अनुभविक, अनुभवस्थापित (religion).

EXPERT a. (do.) हाताचा कुशळ, कसबी, हुशार, चालाव [at]. -NESS हातवटी f, सुगराई f, निपुणता f, हस्तकौशल्य n.

EXPIATE v. (-piare, to seek to appease) निस्तरणे, प्रायश्चित्त करून घेऊन घालविणे (crime) [by].—**EXPIATION** प्रायश्चित्त घेऊन घालविणे, निरसन n; प्रायश्चित्त n [for].—

EXPIATORY a. प्रायश्चित्ताचा, प्रायश्चित्तरूप, पापनिष्कृतिकारक (sacrifice).

EXPIRE v. (-spire, to breathe) श्वास टाकणे, दमसोडणे; exhale वाफेन्या रूपाने सोडणे : plants e. odors.—i. die प्राण सोडणे, मरणे; come to an end शेवट होणे, संपर्णे, सरणे [at].—**EXPIRATION** श्वास, निश्वास; मरण n, प्राणात; शेवट, पर्यवसान n; matter exhaled forth श्वासाने बाहेर टाकलेला पदार्थ, निश्वास.

EXPLAIN v. (-planare, to make plain) अर्थ सांगणे, फोड क., उघड करून सांगणे, समजाविणे [by, to]. -ATION, the act of expounding अर्थ सांगणे n, स्पष्टिकरण n, उलगडा, फोड f; that which explains टीका f, व्याख्या f; understanding समज, उमज; reconciliation, agreement, or good understanding of parties who have been at variance समजूत f, मनसमजावणी f.—**EXPLANATORY a.** उलगड्याचा, प्रकाशक; टीकारूप, विवरणरूप (notes).

EXPLETIVE (-plere, to fill) a word not necessary to the sense, but inserted to fill a vacancy, or for ornament पादपूरक शब्द, वाक्यालंकार, पालव पद n.

EXPLICATE v. (-plicare, to fold) उलगडा-फाड परिस्फोट क.—**EXPLICATION** उलगडा, फाड, विवरण n; टीका f, प्रकाशन n.—**EXPLICIT a.** -LY ad. साफ, स्पष्ट, निवज; direct खरपूस, खरमरीत.

EXPLODE v. i. (-plaudere, to clap) आवाजा-बरोबर फुटणे, बार उडणे.—i. बार उडवणे, दारूने उडविणे; cry down हुयों हुयों क., धुकारणे.—**EXPLOSION** बार होणे उडणे n; धाडकन उडवणे n; बार, धडाड, भडाड f; हुयों, धुकार-

EXPLOIT (*explicare*, to unfold) पराक्रम, महत् कृत्य n, शूरकर्म n.

EXPLORE v. (-plorare, to cry out) search through शोधणे, तपासणे, पाहणे; spy out हेरणे, टेहळणे [into].

EXPONENT (-ponere, to place) *Alg.* घातप्रकाशक; one who, or that which, stands as an index or representative ग्राहक, सूचक, मुख n, प्रतिनिधि.

EXPORT v. (-portare, to carry) देशांतरास माल पाठविणे.—n. देशांतरास नेलेला माल, रवानगी, f [from, to].

EXPOSE v. (-ponere, to place) उघड्यावर मांडणे ठेवणे; बोहेर वायावर ठेवणे टाकणे : to e. one's self to cold; promulgate प्रसिद्ध क.; explain अर्थ सांगणे, उलगडा क.; lay open to attack or danger भयाच्या धोवयाच्या जाग्यावर ठेवणे, धोक्यात धालणे, उघड्यावर टाकणे; lay open to public inspection, as a thing that shuns publicity, something criminal, shameful, and the like उघडा पाडणे, फोडणे, उघडीस आणणे (faults); divulge the reprehensible practices of रेवडी फटकजिती क.: to e. a liar [to].—**EXPOSITION** उघड करणे n, प्रसिद्धिकरण n; फोड f, व्याख्या f; प्रदर्शन n, दाखविणे n.—**EXPOSURE** उघडा उघडाच्यात टाकणे n; फजिती f, रेवडी f, टेर f, धिंड f; position in regard to influences of climate वारा ऊन आंत येण्याची उघडी जागा f, वाजू f, किंवा दिशा f.—**EXPOSITOR** व्याख्या विवरण करणारा; व्याख्या टीकारूप ग्रंथ.—**EXPOUND v.** व्याख्या विवरण क., स्पष्टार्थ क., अर्थ सांगणे. -EE अर्थ सांगणारा, प्रकाशक;—of the law धर्मप्रवक्ता.

EXPOSTULATE v.i. (-postulare, to ask) बुद्धिवाद सांगणे, कान उघडणे, चार गोष्टी सांगणे [with].—**EXPOSTULATION** कानझाडणी f, बुद्धिवाद.

EXPRESS v. (-premere, to press) पिळणे, पिळून काढणे (juice of grapes, truth); imi-

tate नकल -प्रत उतरणे क.; represent दाख-विणे, दर्शविणे : my words e. my purpose ; utter बोलन दाखवणे, सांगणे ; indicate सुच-विणे, दर्शविणे, व्यक्त क.; send by express messenger मुद्दाम जासूद करून पाठविणे (a package).—*a.* प्रत केलेला, उतरून घेतलेला ; plain साफ, स्पष्ट (command); direct चर-चरीत, साफ, खरमरीत (terms); intended for a particular purpose मुजरतचा, विशेष कामाकरितांकेलेला-योजलेला (train, messenger) [by].—*n.* मुजरत मुद्दाम पाठविलेला जासूद ; मुद्दाम -लक्षक जाणार घोडा गाडी वैगरे. -ION उच्चारणे ; उच्चार, उल्लेख ;—of the features ठेवण *f*, ठेव *f*, पाणी *n*; a phrase वाक्य *n*, शब्दभ्रयोग ; *Alg.* वीजरूप *n*. -IVE *a.* serving to express दर्शक, बोधक; significant वाचक, अर्थक, उद्देशक (look). -LY *ad.* उघड, स्पष्ट, साफ.

EXPULSION (See EXPEL) काढून घालून देणे, उच्छाटण *n.*

EXPUNGE *v.* (-pungere, to prick) blot out, as with a pen पुसरणे, खोडणे, बोळा फिरविणे (words, lines); annihilate नाहींसा क., मागमूस मोडणे (an offence) [from].

EXPURGATE *v.* See PURGE.

EXQUISITE *a.* (-quærere, to ask) excellent उत्तम, उत्कृष्ट; exceedingly nice फार बारीक, नाजूक, सूक्ष्म ; *e.* pleasure परमानंद; *e.* pain तोण तीव्र दुःख *n*; of delicate perception सूक्ष्मदृष्टि, बारीक पाहणारा, नजरबाज.

EXTANT *a.* (-stare, to stand) protruded बाहेर आलेला; now subsisting प्रसिद्ध, उपलब्ध, विद्यमान.

EXTEMPORE *a.* (-tempus, time) without previous study or meditation पूर्वी विचार केल्यावांचून, समयसुरक्षित. — **EXTEMPORANEOUS, EXTEMPORARY** *a.* समर्थी सुचलेला, स-मयसूर्त.—**EXTEMPORIZE** *v. i.* पूर्वी विचार

केल्यावांचून समयास बोलणे.—*t.* उतावळीने घाईने लगवणीने क. (a dinner).

EXTEND *v.* (-tendere, to stretch) ताणणे, वा-दवणे, लांब क. (a line); expand पसरणे, वि-स्तारणे, फैलावणे; prolong लांबवणे, वाढवणे (the time of payment); hold out पुढे क.; लांब क. (the hand); bestow देणे, अर्पणे [from, to]. — *i.* वाढणे, लांबणे, पसरणे; पोहचणे, जाणे.—**EXTENSION** लांब क. *n*; विस्तार, फैलाव; लांबी *f*; *Physics* and *Metaph.* that property of a body by which it occupies a portion of space परिमेयता *f*; *Com.* a written engagement on the part of a creditor, allowing a debtor further time to pay a debt वायदेचिशी *f*.—**EXTENSIVE** *a.* लांबरुंद, प्रश-स्त, विस्तीर्ण.—**EXTENT**, length लांबी *f*; size परिमाण, विस्तार, लांबीरुंदी *f*.

EXTENUATE *v.* (-tenuis, thin) बारीक-क्षीण-पातळ क.; palliate, as a crime हलका कर्मी क. [by].

EXTERIOR *a.* (*L.*) outward बाहेरचा, बाहेर-त्या अंगाचा, बाह्य; on the outside with reference to a person बाहेरील, वरचा, द-शंनी; foreign विदेशी, परदेशचा, परका : *e.* relation of a kingdom.—*n.* बाहेरचे आंग *n*, बाह्यांग *n*; बाह्यप्रदेश; बाहेरची चाल *f*—चै-वर्तन *n*.—**EXTERNAL** *a.* बाहेरचा, बाह्य; de-ived from, or related to, the body, its appearance, functions, &c. शरीरविषयक, शारीर, शरीर संबंधी; accidental आंगतुक, आनुषंगिक (circumstances); परदेशचा, विदेशी *n*.—*pl.* बाहेरचीं अंगे *n pl.* -LY *ad.* बाहे-रुन, बाहेरच्या आंगून; वरून, दिसण्यांत, दर्शनी.

EXTERMINATE *v.* (-terminus, limit) हटपार क.; destroy utterly समूळ नाश क., निःपात क.; root out समूळ उपटणे, खणून काढणे; *Math.* छेदणे.—**EXTERMINATION** निसंतान *n*, समूळ नाश, संहार; उच्छेद, छेद.

EXTINCT *a.* (-*stinguere*, to quench) विज्ञवलेला, मालवलेला; having ceased नाहींसा झालेला, सरलेला, नष्ट; as a family बीमोड झालेला, निर्बीज. -*ION* विज्ञवणे *n*, मालवणे *n*; विनाश, लय, लोप;—of a family बीमोड, निर्बीज, निसंतान *n*. — **EXTINGUISH** *v.* विज्ञवणे, मालवणे; नाश लय लोप उच्छेद क. -*ER* मालवणारा; नाश संहारकर्ता; a hollow cone used to put out a candle दीप-निर्वांपक, गुलतराश (*H.*).

EXTIRPATE *v.* (-*stirps*, root) मुळासुद्धा उपटणे; destroy wholly समूळनाश नियात क.—**EXTIRPATION** संहार, नियात.

EXTOL *v.* (-*tollere*, to raise) सुति प्रशंसा तारीफ क., वाखाणणे [for].

EXTORT *v.* (-*torquere*, to twist) बळजोरीने जुलमाने पिळून घेणे काढणे; take unlawfully बळकाविणे, अन्यायाने घेणे. -*ION* बळजोरीने घेणे *n*; बलाकार, जुलूम. -*ER* जुलमाने घेणारा, हपायाने दौलत मिळविणारा.

EXTRA *a.* (*L.*) शिवाय, खेरिज.

EXTRACT *v.* (-*trahere*, to draw) काढणे, काढून घेणे; remove forcibly from a fixed position उपटून बळजोरीने काढणे: to e. a tooth from its socket; withdraw by distillation, or other chemical process अर्क काढा काढणे; choose out, as a passage from a book वेचा उतारा घेणे; *Math.*—the root (वर्ग घन इ०) मूल काढणे [*from*].—*n.* काढा, कषाय, अर्क; वेचा, उतारा. -*ION* काढणे *n*, निष्कासन *n*; lineage कुळी *f*, वंश, घराणे *n*; अर्क, काढा.

EXTRANEous *a.* *L.* बाहेरचा, विजातीय, आनुषंगिक.: to separate gold from e. matter [*to*].

EXTRAORDINARY *a.* not usual विलक्षण, लोकोन्तर, अलौकिक (remedies); remarkable चमकारिक, अपूर्व (talents); employed or sent for an unusual or special object

मुजरत मुद्दाम पाठविलेला किंवा कामास लावलेला, विशेष.

EXTRAVAGANT *a.* (-*vagans*, wandering) भ्रमणशील, भटक्या; irregular गैरशिस्त, अमर्याद; excessive अतिशय, मनधी (flights of fancy); prodigal उघळा ल्या, उडाऊ (man). -*LY ad.* उधळेपणाने; सैरावरा, मनधी —**EXTRAVAGANCE** पराकाष्ठा *f*, अमर्यादा *f*, अनर्थ; उधळपटी *f*, उघळाखर्च, अतिव्यय; —of language अतिशयोक्ति *f*, अस्युक्ति *f*.

EXTREME *a.* (*extremus*) at the utmost point शेवटच्या टोकाचा, अग्रवर्ती (verge); final शेवटचा, निदार्नीचा, अंतीचा (hours of life); utmost, worst or best पराकाष्ठेचा. परमावधीचा, अति, अतिकठीण (case, remedy); [e. unction (*Rom. Cath. Church*), the anointing of a sick person with oil just before death].—*n.* शेवट *n*, अग्र *n*, टोक *n*; पराकाष्ठा *f*, वेहद *f*, सीमा *f*, कळस;—of an arith. or geom. progression,—the first आदिधन *n*,—the last अंत्यधन *n*. -*LY ad.* फारच, अतिशय, परम.—**EXTREMITY** टोक *n*, अग्र *n*, शेवट *n*: e. of a country; परमावधि *f*, परम मर्यादा *f*: e. of pain; greatest need or peril निदार्नीची वेळ *f*, पराकाष्ठेची अडचण *f*, तारांबळ *f*, तंगी *f*, लाचारी *f*: man's e. is God's opportunity;—of the body हस्तपादादि अवयव.

EXTRICATE *v.* (-*tricœ*, hindrances) disentangle सोडवणे, मोकळा क.; send out बाहेर पाठवणे सोडणे [*from*].—**EXTRICATION** सोडवणूक *f*, सुटका *f*.

EXTRINSIC *a.* (-*secus*, by, nigh to) बाहेरचा, बहिर्भूत, बाह्य.

EXTRUDE *v.* (-*trudere*, to thrust) बाहेर लोटणे ढकलणे; drive away हांकून लावणे काढणे.—**EXTRUSION** *n.* बाहेर लोटणे *n*, टाकणे *n*, काढणे *n*, उच्चाटण *n*.

EXUBERANT *a.* (-*uber*, fruitful) पुष्कळ, विपुळ, अतिशय —as growth, foliage उफाड्याच्या वाढीचा, उफाड्याचा.—**EXUBERANCE**, -*CY* पुष्कळपणा, चळवळाट, पूर; अतिवृद्धि, उफाड्याची वाढ *f*, माज.

EXUDATE *v. i.* (-*sudare*, to sweat) पाझरणे, वाहणे, खवणे [from].—**EXUDATION** खाव, पाझर, निचरा.

EXULT *v. i.* (-*salire*, to leap) आनंदाने नाचणे, उड्या मारणे, उछासणे, टाळ्या पिठणे [in, over].—**ATION** आनंदाने नाचणे *n*; अत्यानंद, परमानंद, उछास.

EXUVIA *pl* (*L.*) cast skins, shells, or coverings of animals प्राण्यांनी टाकलेले कातडे *n*, कवच *n*, वौरे;—of a snake कांत *f*.

EYE* (*Skr. akshi*) the organ of sight डोळा, नेत्र, नेत्रेदिय *n*; power of seeing नजर *f*, दृष्टि *f*: to have the e. of a sailor; sight नजर *f*, दृष्टि *f*; view लक्ष्य *n*, दृष्टि *f*, रोख; opinion मत *n*, विचार; face तोँड *n*: we shall express our duty in his e.; watch नजर *f*, डोळा: the e. of the master; look रूप *n*, मुद्रा *f*, चेहरा: yon gray is not the morning's e.;—as of a peacock's tail, of a grain of corn डोळा, नाक *n*;—of a needle वेज *n*, नाक *n*; a catch for a hook फास, डोळा, तुकमा; that which resembles the organ of sight in relative importance or beauty नेत्र, चक्षु: the sun is the e. of day: Athens, the e. of Greece; eyes of a ship गलबताचा पुढला भाग; to obtain the desire of one's eyes डोळे निवणे; to strain one's eyes डोळेफोड क.; long eyes आकर्ण-लोचन; having good eyes सुलोचन; before one's eyes प्रत्यक्ष; visible to the eyes दृष्टिगोचर; glance of the eyes दृष्टिपात; have an e. to नजर ठेवणे, लक्ष्य ठेवणे.—*v.* पाहणे, लक्षिणे;—wishfully टुकणे;—intently and pointedly रोखून पाहणे;—fierce-

ly गुरकावून पाहणे; डोळे पिंजारणे. —**BALL** डोळ्याचे बुबूल *n*, नेंपिडा. —**BROW** भंवई *f*, भुकुटी *f*. —**DROP** असूत्र *n*, अशु *n*. —**GLASS** spectacles उपनेत्र *n*, आरशी *f*; the eye-piece of a telescope डोळ्यास लावून पाहण्याचे दुर्मिणीचे भिंग *n*; [a glass adapted for the application of remedies to the eyes]. —**LASH** डोळ्याच्या पापणीचे केश *pl*; पापणीच्या केशांतला एक केश. —**LET** नेंडे *n*, वेज *n*. —**LID** डोळ्याची पापणी *f*. —**SAVAGE** नेत्रांजन *n*, खत्ता. —**SERVANT** कामचोर, धन्याच्या डोळ्यापुढले काम करणारा चाकर. —**SERVICE** तोँडपुढली चाकरी *f* [Col. iii. 22]. —**SIGHT** नजर *f*, दृष्टि *f*. —**SORE** सल *n*, नेत्रकंटक, शल्य *n*. —**TOOTH** सुळा, दातांचा सुळका, सुळका. —**WITNESS** साक्षी, प्रत्यक्षदर्शी.

EYRY (*area*, an open space) घार वैगे हिंख पद्धतीची घरटे बांधण्याची जागा *f*.

F.

FABLE (*fabula*) a feigned story or tale, intended to instruct or amuse कल्पित कथा *f*, कादंबरी *f*; fiction खोटी गोष्ट *f*.—*v.* कल्पित कथा लिहिणे-रचणे.—**FABULIST** कल्पित कथा रचणारा.—**FABULOUS** *a.* कल्पित, बनावट; related in fable कादंबरीतला, पुराणातला, पंचोपाख्यानी.

FABRIC (*faber*, workman) structure of any thing रचना *f*, घटना *f*, बांधणी *f*; edifice इमारत *f*; texture वीण *f*, विणकर *f*; manufactured cloth विणलेले कापड *n*.—**FABRICATE** *v.* रचणे, बांधणे; manufacture हाताने कसबाने क.; forge खोटा क.-रचणे, बनावट क. (a story).—**FABRICATION** रचणे *n*, बांधणे *n*; कुभांड *n*, कंवटाळ *n*, कुफरांड *n*.—**FABRICATOR** कुभांड्या, थोतांडी, पांखडी.

FACE (*facies*) exterior form or appearance of any thing मुख *n*, तोँड *n*, अग्रभाग; surface तळ, पाठ *f*, अंग *n*;—of the ground भूमीची पाठ *f*, भूतल *n*;—as of a

gem पैलू; outside appearance रूप *n*; that part of the head of an animal, esp. of a human being, in which are the principal organs of sense तोंड *n*, मुख *n*; countenance चेहरा, तोंडवाला, सुरत *f*; cast of features टेव *f*, टेवण *f*; effrontery नाक *n*, तिखे *n*; boldness छाती *f*, घटाई *f*; favor or anger मर्जी किंवा गैरमर्जी *f* (Ezek. xv. 7, Prov. vii. 15); before the *f.* of तोंडा समोर, समक्ष; *f.* to *f.* तोंडातोंडी, रुबरू; in the *f.* of तोंडावर; to set one's *f.* against तोंडास तोंड देणे; make *f.* at वाकुन्या दाखविणे; to make a long *f.* तोंड वासणे-पसरणे. —*v.* meet in front समोर भेटणे; stand opposite to समोर समुख उभे राहणे; confront रुबरू क.;—an instrument तोंड बसविणे लावणे. —CLOTH प्रेताचे मुखवस्त्र *n*. —FACET पैलू.—FACIAL *a.* तोंडाचा, मुखसंबंधी.

FACETIOUS *a.* (*facetus*) merry गमत्या, विनोदी, थट्टेखोर (companion); विनोदाचा, थट्टेचा, विनोदात्मक (reply).

FACILE *a.* (*facere*, to make) not difficult सोपा, हल्का, सुगम, सुखकर; easily persuaded to good or bad मनाचा नरम कोवळा, चलमति, भोळा.—FACILITATE *v.* सोपा-सुलभ क.—FACILITY सोपेपणा, सुलभपणा; dexterity हातवटी *f*, हात; assistance मदत *f*, सहाय *n*; advantage सवड *f*, सोयी *f*; pliancy नरमाई *f*, मज़ स्वभाव; easiness of access सुगम्यता *f*; affability खळबळीतपणा.

FACT (do.) event झालेली-खरी-घटित गोष्ट *f*: the resurrection of Christ is a *f.*; reality खरेपणा, तथ्यता *f*; in *f.* खरोखर, वस्तुत;*;* statement of a thing done or existing, sometimes, even when false, improperly put by a transfer of meaning for the thing done or supposed to be done इकोकित *f*, बयान, गोष्ट *f*; history abounds with false

facts.—FACTION, a party तट, पक्ष, तड, फळी *f*; tumult वंड *n*, वलवा.—FACTIOUS *a.* दंगेखोर, बंडेखोर; बंडाळीचा, फंदफितुराचा.—FACTITIOUS *a.* बनावट, कृतीचा, केलेला.—FACTOR अडत्या, गुमास्ता, कारभारी; *Math.* गुण्य किंवा गुणकपद *n*. —AGE अडत *f*, दस्तुरी *f*. —FACTORY, house where factors reside वाखार *f*, कोठी *f*, अडत्याचा अडा; the body of factors अडते लोक *pl*; a manufactory कारखाना.—FACTOTUM (*L.*) हरकाम्या, हरबाबी, कामाचा गाडा, चौकोनीचिरा.

FACULTY (do.) ability to act शक्ति *f*, सामर्थ्य *n*;—of mind मनःशक्ति *f*, बुद्धिवैभव *n*, आवाका; authority अधिकार, अखत्यार; [a body of men to whom any specific right is granted, as the medical *f.*, the professors and tutors in a college].

FACSIMILE (*L.*) असल बरहकूम नक्कल *f*.

FADE *v. i.* (*fatuus*, insipid) wither कोमेजणे, कोमणे, सुकून जाणे; lose freshness, color, or brightness विटणे, (रंग) उडणे, मजीत पडणे, फिका पडणे; vanish उडून जाणे, नाहींसा होणे.—*t.* विटविणे, कोमविणे, मजीत पाढणे [away].

FACES *pl* (*L.*) मळ, विष्टा *f*, मूळ.

FAQ* *v. i.* drudge खपणे, कष्ट क.; tire थकणे, दमणे.—*t.* दमविणे, भागविणे.—*v.* खप्या, कवाडकष्ट करणारा; [a schoolboy who does menial services for another boy of a higher class in English schools]. —END, end of a web दशा *f pl*; refuse of any thing गाळ, गदब. —GING आटापीट *f*, अद्वाहास.

FAGOT (*fax*, torch) लांकडाचा-सरपणाचा भारा, मोळी *f*.

FAIL *v. i.* (*fallere*, to "deceive) fall short कमी उणा पडणे, तूट येणे: streams *f.*; be affected with want गरजवंत होणे, गरज लागणे; fall away गळणे, पडणे; fall off

with respect to vigor मोडणे, बसणे, थकणे, खचणे ; die मरणे ; miss चुकणे, हरणे, फसणे ; become unable to meet one's engagement चुकणे, टळणे, अंतर -तफावत पडणे ; be baffled लटपटणे, अेपश येणे ; become bankrupt दिवाळेदार होणे, थकणे, डगागणे ; as eyes, ears, &c. कुटणे, नष्ट होणे, जाणे. —t. अंतर देणे, फसी पाडणे, सोडणे. -ING तूट f, अपूर f, तोटा ; fault चूक f, दोष, ऐव n ; lapse चळ, ठळ, भंश. -URE तूट f, तोटा, अभाव ; —of crops बूढ f, बींबूढ n ; क्षय, भंश ; f. of memory मोड, मौडकळ f : f. in business ; —in duty तफावत f, चूक f, अंतर n.

FAIN* a. glad आनंदी, खुशी ; [content to accept, for lack of any thing better, as the more desirable of two alternatives]. —ad. खुशीने, आनंदाने.

FAINT a. (*fingere*, to feign) weak अशक्त ; languid थकलेला, शिणलेला, लुंघलेला ; inclined to swoon मूर्छित होण्याजोगा ; as color फिका, अंधक, पुसकट ; as sound मंद, हल्का, वारीक ; hardly perceptible पातळ, वारीक, कळेनासा, सूझम (image) ; performed in a feeble manner मळमळीत, मिणमिणा ; dejected खिन्न, उदास, दिलगीर. —v.i. मूर्छा-अंधारी येणे, कासावीस होणे, गळणे, म्लान होणे (Prov. xxiv. 10; Matth. viii. 3) ; धीर-अवसान सोडणे ; नाहींसा होणे, अंतर्धान पावणे, अटृश्य होणे. -HEARTED a. अल्पधीर, निर्विर्य, मनमरू, भित्रा. -LY ad. मंद, हल्का, वारीक ; मंद, मिणमीण ; हल्का, कळेनकळेसा ; घिमासा, मंद, हळू ; म्लानीने, खिन्नतेने ; भित्रेपणाने. -NESS म्लानि, कळमळ f ; थंडाई f, मुस्ती f, मंदपणा ; भय n, भित्रेपणा.

FAIR* a. free from spots निष्कळंक ; free from dirt निर्मल ; from imperfection निकोप, अव्यंग, निर्दोष ; clear साफ, स्वच्छ ; beautiful सुंदर, सुरेख (maid, city) ; free from a

dark hue गोरा, उजळ, गौर (skin) ; cloudless निरभ्र, स्वच्छ, उघाडीचा (day, sky) ; favorable सोयीचा, अनुकूल (weather) ; open उघडा, स्पष्ट (view) ; upright प्रमाणिक, वाजवी, उजू, नीट, रास्त (man, conduct) ; inspiring hope and confidence भरवशाचा, दिलशाचा (words) ; legible स्पष्ट, ठळक (writing) ; moderate मध्यम, सरासरी, बराच : the news is f. and good ; f. play सचोटीचा व्यवहार, रास्तवारी f. —n. सुंदर स्वी f, सुंदरी f. -LY ad. वाजवी, वाजवी रीतीने, मार्गाने ; स्पष्ट, साफ, निस्तूक : he was f. beaten. -NESS गोरेपणा : f. of skin ; उघाडी f, निरभ्रता f, स्वच्छता f, निर्मलता f : f. of water ; प्रमाणिकपणा, रास्तपणा, सचोटी f ; ठळकपणा, स्पष्टता f ; सौंदर्य n, लावण्य n. -SPOKEN a. बोलून गोड भला, तोंडचा गोड.

FAIR (*feria*, day of rest) a gathering of buyers and sellers, assembled with their merchandise at a stated or regular season मेळा, जंत्रेचा उरसाचा बाजार, बाजार.

FAIRY F. enchantment मोहणी f, चेटक n, an imaginary supernatural being or spirit supposed to assume a human form, either male or female, and to meddle, for good or evil, in the affairs of mankind परी f ? वनदेवता f ?, अप्सरा f ? —a. वनदेवतेचा, परीचा ; परीने दिलेला (money).

FAITH (*fides*) assent of the mind to the truth of what is declared by another, resting solely and implicitly on his authority and veracity विश्वास, भरवसा, इत्बार ; firm and earnest belief, in probable evidence of any kind, esp. in regard to important moral truth विश्वास, खातरी f, निश्चय ; *Theol.* belief in the historic truthfulness of the Scripture narrative, and the supernatural origin of its teachings, sometimes called *historical* and *speculative* faith शास्त्रशब्दां f, खिस्ती शास्त्राच्या खरेपणावर विश्वास ; belief in the

facts and truth of the Scriptures, with a practical love of them; esp. that confiding and affectionate belief in the person and work of Christ which affects the character and life, and makes a man a true Christian, called a *practical, evangelical, or saving faith* तारक विश्वास, भाव, श्रद्धा, प्रेम-भक्तियुक्त विश्वास, निष्ठा*f* (Heb. xi. 6); system of religious belief धर्म, पंथ, मत *n*; loyalty इमानीपणा, इमान *n*; promise given वचन *n*, भाक*f* [in]. -FUL *a.* विश्वासू, भाविक; खरा, इमानी, स्वामिसेवानिष्ठ (friend, servant, husband); वचन-भाक राखणारा, सत्यप्रतिज्ञ, खरा (Deut. vii.9); conformable to truth इथ्यभूत, खरा, सत्य (narrative); worthy of belief विश्वसनीय, विश्वासास योग्य;—*a. f.* wife पतिवता*f*, सती*f*. -LY *ad.* इमानै इतबारै; सत्य राखून; खरेपणानै; यथावृत्त, इथ्यभूत. -NESS इमानदारी*f*, इतबार; खरेपणा, प्रामाणिकपणा;—in a wife पतिवत्य *n*;—in a husband एकपत्निवत *n*.—FAITHLESS *a.* अविश्वासी, श्रद्धाहीन, वेइमान, खोटा, दगलबाज;—as a subject निमकहराम. -NESS अविश्वास, अश्रद्धा*f*; दगलबाजी*f*, निमकहरामी*f*. FALCHION, FAULCHION, (*falve*, a sickle) a short crooked sword तेगा.

FALCON (do.) बहिरीसासाणा. -ER बहिरीस-साणा बाळगून त्यास शिकार करायास शिकविणारा. -RY बहिरीससाण्याची शिकार*f*.

FALL* *v. i.* drop down खाली पडणै, पडणै, पतन पावणै; cease to be erect आडवा पडणै, पडणै: trees *f.*; empty into पडणै, मिळणै (a river into a sea); cease to live पडणै, मरणै (Ps. xc. 7); lose strength पडणै, शमणै, हलका होणै: the wind *falls*; be brought forth, said of certain animals उपजणै, जन्मणै, पैदा होणै; decline in weight or value उतरणै; depart from faith and from rectitude पतित भष्ट होणै (Heb. iv. 11); be entrapped घोटाळ्यांत फाशांत

पडणै: to f. into difficulties;—as the countenance तोङ उतरणै; asleep निजणै, झोपीजाणै; sick रोगी पडणै होणै; happen घडणै, येऊन पडणै, बनणै; begin with haste (करीत, मारीत इ०) सुटणै, (करायास, मारायास) लागणै: they fell to blows; pass or be transferred by chance, lot, distribution, inheritance, &c. जाणै, मिळणै, वाट्यास येणै: the estate fell to his brother; be dropped or uttered carelessly सहज तोङांतून तोङावाटे निघणै (an expression); among एकाएकी अकस्मात् येणै; away रोड-कृश होणै; झुरणै, गळणै; पतित भष्ट होणै, फितणै, बंडावणै; विटणै, मजीत होणै (color); back मारै सरणै हटणै; अंतरणै, चुकणै, कामांत कसर क.; calm शांत निवांत होणै, शमणै; down नमणै, नमस्कार घालणै; जमिनीवर पडणै उतरणै; foul हल्ला क., घाला घालणै; from पक्ष बेत मसलत सोडणै; फितणै, बंडावणै; in जमणै, मिळणै; मान्य होणै; अंत येणै, मिळणै: to f. into the ranks;—into the clutches of कबजांत तावडींत सांपडणै; in with गांठ प्रसंग पडणै, भेटणै; off आंग काढणै, माघरघेणै: friends f. off in adversity; नष्ट होणै, गळणै: words f. off by disuse; सन्मार्ग सोडणै, विघडणै, विथरणै, इमान सोडणै; सोडणै: his subscribers fell off; पडणै, गळणै (fruits); किंमत गुण कमी होणै; on बितणै, जुपणै, लागणै; वर उतरणै; out भांडणै, विघाड पडणै; घडणै, येऊन पडणै; over फितणै, बंडावणै; short अंतरणै, कमी पडणै; to झटणै, लागणै; under खाली ओढणै, मोडणै; upon तुटून पडणै, अंगावर घसरणै.—*t.* गीच क., उतरणै (the voice); तोडणै, तोडून टाकणै (a tree).—*n.* पडणै *n*, पतन *n*, पात: f. from a horse; death मरण *n*, नाश, क्षय; degradation मानभंग, पदधंश: the f. of Cardinal Wolsey;—as of prices उतार;—of rain वर्षाव, वृष्टि*f*;—of

snow हिमवर्ष ; — of the voice उतार, ढाळ, उतरता स्वर ; a slope ढाळ, उतार ; cascade धवधवा, पण्याचा धोधाटा ; नदीचे समुद्रांत पडणे n मिळणे n ; the fall of the leaf शरद ; autumn शरद करु ; act of felling काणे n, तोडणे n ; the first apostacy आमच्या मूळ पूर्वजांचे (आदाम व हावा यांचे) पापांत पडणे n, पतन n. -EN a. पडलेला ; पतित, भष्ट ; पदच्युत, स्थानभष्ट.

FALLACIOUS a. (*fallere*, to deceive) भ्रांति-जनक, खोटसाळ ; fitted to deceive ठकविण्याचा, फसविण्याचा. — FALLACY आभास, खोटेपणा ; चूक f, भ्रांति f, भ्रम ; Logic, मिथ्याभास, हेत्वाभास.— FALLIBLE a. चुकायाजोगा, चुको होण्याजोगा, चूक करण्याजोगा, भ्रमयोग्य (men, opinions, hopes) — FALLIBILITY भ्राम्यता f, भ्रांतिधर्म.

FALLOW a.* (*Skr, palita*) uncultivated पडीत, विनलागवडीचा (land) ; pale red प्याजी.—n. पड f, पडजमीन f.—DEER एक जातीचा हरिण, or माळशिकारी हरण ?

FALSE a. (*fallere*, to deceive) uttering falsehood खोटे बोलणारा, लबाड, खोटा, अनृत-भाषी(witness) ; perfidious बेइमान (friend, subject) ; not true बनावट, खोटा, नकली (statement, weight, measure) ; hypocritical खोटा, दोंगी, दोंगाचा, बेगडी, खोटानाटा, वरपंकी (tears, modesty, jewelry, colors) ; not well founded खोटा, मिथ्या (claim) [to, in]. -HOOD खोटेपणा, लबाडी f; कपट n; बेइमान f; बनावट f, नकल f.—FALSIFY v. खोटा पाडणे क.; खंजणे, मोडणे (word).—FALSITY खोटेपणा ; लबाडी f, अनृत n.

FALTER v. (do.) stammer बोलतांना अड-खळणे ; tremble कापणे, लटलटणे ; fail in distinctness or regularity of exercise कचकणे, पसरणे, कचखाणे [at],

FAME (*fama*) public report आफवा f, आवाई f, बोलवा f (Gen. xlvi. 16) ; renown कोर्ति f, ख्याति f, नांव n. — FAMOUS a. प्रख्यात, नामांकित, प्रसिद्ध.

FAMILY (*famulus*, servant) collective body of persons who live in one house, and under one head घर n, परिवार ; household, including parents, children, and servants कुटुंब n, परिवार, घर n ; tribe वंश, कुळ n, घराणे n : f. of Abraham ; noble stock कुलीन घराणे n, खानदानी f ; of minerals, plants, &c. वर्ग, जात f ; head of a f. कुलपति ; that has a f. कुटुंबी, कुटुंबवत्सल ; f. pride कुलाभिमान ; f. tale कुछकट f ; line of a f. कुलपरंपरा f ; f. honor कुल मर्यादा f ; f. priest कुलाचार्य ; of good f. कुलीन.—FAMILIAR a. घरचा, घरगुती ; closely acquainted परिचित, अभ्यस्त, निपुण, वाबकदार : f. with the Scriptures ; unceremonious खळबळीत, रहाळसाळ, बोलून चालून भला : be thou f., but by no means vulgar ; well known, as a friend माहितीचा, परिचयाचा ; well understood, as a book परिचित, माहीत ; f. spirit, a demon or evil spirit supposed to attend at a call बोलवन्या बराबर हाकेसररसे हाजिर होणारे भूत n [with].—n. खेळीमेळीचा मित्र. -ITY खळ-बळीतपणा, घळघळीतपणा ; सवयी f, अभ्यास, परिचय, राबता ; खेळीमेळी f, रहसाळी f, घसटणी f, जवळीक f ; f. breeds contempt नात्याची जसी जवळीक तसी आदराची कोवळीक, अति परिचयात अवज्ञा. -IZE v. वहिवाटीत राबव्यांत आणणे, घसणी खालीं पाडणे ; make easy by practice or study सवयीने अभ्यासाने शिकण्याने मुलभ क. -LY ad. संकोचा वांचून, घळघळीत ; स्नेह सख्यभावाने.

FAMINE (*fames*, hunger) दुकाळ, दुप्काळ, दुभिक्ष n ; a f. the consequence of excessive rain ओला दुकाळ.—FAMISH v. उपासां-

मारणे; उपासाने शक्तिहीन क.; distress with hunger उपासाने लंघविणे; force by famine उपासाने उपासी ठेवून प्राप्त क. भाग पाडणे: he had *famished* Paris into a surrender.—*i.* उपासाने मरणे; उपास तान्ह सोसणे, उपासमर होणे.

FAN* an instrument used for producing artificial currents of air पंखा, विझणा;—for winnowing grain सूप *n*;—to raise the fire हडपण *n*.—*v.* पंख्याने वारा घालणे; पाखडणे, आंसुडणे; हडपणे.

FANATIC (*fanaticus*, from *fanum*, temple) one who indulges wild and extravagant notions of religion धर्मवेदा खुला, मजनून.—FANATICISM धर्मवेद *n*.

FANCY (*fantasia*, a making visible) faculty by which the mind forms an image or a representation of any thing perceived before कल्पनाशक्ति *f*; conception कल्पना *f*, तर्क, तरंग; caprice लहर *f*, खोड *f*, छंद; liking formed by caprice rather than reason मन *n*, मर्जी *f*, शौक; object of liking आवडती वस्तु *f*; to indulge the fancies of लाड कोड पुरवणे चालवणे [for].—*v.* कल्पना तर्क क.; मर्जीस येण, आवडणे.—*i.* कल्पना क., तर्क चालवणे. -FUL *a.*—of persons छंदी, छादिष्ट, लहरी;—of matters मनास येईल तसा, मनःकल्पित. -MONGER मनमौजी, ख्याली.

FANG* tusk of a boar or other animal by which the prey is seized and held दाढ *f*; a long pointed tooth सुठा, सुळादांत; claw पंजा, नखी *f*.

FANTASTIC *a.* (*Gr. phantasein*, to make visible) fanciful कल्पित, कल्पनेचा; capricious छादिष्ट, लहरी, तब्यती.

FAR* *a.* not near दूरचा, लोंबचा; remote from purpose दूर, इच्छेविरुद्ध: *f.* be it from me to justify cruelty; remote in affection दूर (Ps. lxxiii. 27); more or most distant of the two दोहोंतून अधिक

दूर; [the f. side of the horse, that is, the right side].—*ad.* दूर लांब; in great part बहुतेक अंशी, बहुधा; as f. as जेथपर्यंत; how f. कोठेपर्यंत; so f. एथपर्यंत, तेथपर्यंत; by f. फार, अति; f. off दूर; f. spent, to be, as day चढणे (Luke xxiv. 29; Rom. xiii. 12) [from]. -FETCHED ओढून ताणून आणलेला, क्लिष्ट. -SIGHTED दूरदृष्टि, दूरवर पाहणारा; incapable of seeing near objects distinctly ज्याला जवळची वस्तु स्पष्ट दिसत नाहीं तो. -THER *a.* अणखी, अधिक दूर, अधिकतर.—*ad.* पलीकडचा; moreover अणखी.—FAIREST *ad.* सर्वाहून दूर, दूरतम.

FARCE (*F.*) हसविण्याचा खेळ, प्रहसन *n*, “कार्स”

FARE* *v.* go जाणे, चालणे; be in any state असणे: he *fares* ill or well; be treated or entertained at table जेवणे, खाणे, आहार क., भोजन क.; to be treated with bodily or social comforts ख्यालखुशाली चैन क. (Luke xvi. 19); happen well or ill वितरणे, गुजरणे, होणे [well, ill].—*n.* price of passage भाडे *n*;—over the sea नोर, उतार; food अन *n*, जेवण *n*. -WELL *int.* go well स्वस्ति कल्याण असो, क्षेम असो.—*n.* स्वस्ति-कल्याणाची इच्छा *f*, स्वस्ति *n*, शेवटचा सलाम-रामराम; leave निरोप, आज्ञा *f*.—*a.* निरोप वेण्याचा, शेवटच्या भेटीचा (address).

FARINA (*L.*) flour पिठ *n*; pollen पराग, पुण्यरेण. -CEOUS *a.* पिठाचा, पिण्यमय (diet); yielding flour पिठ देणारा, पिण्यजनक (seeds); like meal धान्यमय, पिण्यमय (taste).

FARM* piece of ground farmed out धान्याने इजायाने दिलेली जमीन *f*, शेती *f*, कुणवावा; extended piece of ground, devoted by its owner to agriculture शेत *n*; a lease कौल;—of the revenue, customs खोती *f*, गुत्ता, इजारा.—*v.* धान्याने इजायाने देणे लावणे

[to]. -ER शेतकरी, रयत, कुणबी; मक्केकरी, खोत. -ING शेती*f*, कृषिकर्म *n*; खोती*f*.

FARRAGO (*L.*) भेळमेल *f*, पंचभेळ *f*, खिचडी *f*.—FARRAGINOUS *a.* पंचभेळीचा, नाना द्रव्यघटित (mountain).

FARRIER (*ferrum*, iron) shoer of horses नालबंद; veterinary surgeon घोड्याचा वैद्य, शालिहोत्री.—FARRIERY नालबंदी*f*; अध्यवैद्यक *n*, शालिहोत्र *n*.

FARTHER, See under FAR.

FARTHING* दोन पईच्या किमतीचे एक नाणे अहे, 'फार्टिंग'; it is not worth a f. तें कवडीचा माल नाही.

FASCINATE *v.* (*fascinare*) bewitch मोहणे, भारणे, भूल घालणे; captivate वश क., चिन्त हरण क. [by, with].—FASCINATION नजरबंदी*f*, ज्यादू*f*; भूल*f*, मोहन *n*, मोहिनी*f*.

FASHION (*facere*, to make) आकार, घाट, डौल : f. of a house ; prevailing mode or style तळा*f*, मोड, रीत *f*, रवेश *f*; mode of action चाल *f*, प्रथा*f*, परिपाठ ;—of a garment बेत, कातरणी*f*.—v. घडणे, करणे; बेताप्रमाणे-चालीप्रमाणे क. -ABLE *a.* लोकचालीचा, जनरुढीचा; genteel शिष्ट, सभ्य, संप्रदायाचा (society); observant of the fashion लोकव्यवहारानुसार.

FAST* *a.* firmly fixed ठाम, ठास, घट: to stick *f.* in the mud; strong बळकट, मजबूत; निविड, दाट (places); steadfast स्थिर, विश्वासू, इमानी (friend); deep घोर, गाढ, गडद (sleep); swift चपळ, जलद (horse); rash and inconsiderate उताऱ्या, हूड;—as color पका; *f.* and loose चंचळ, धरसोडीचा.—ad. घट, गच्छ; जलद, लवकर; *f.* by जवळ, निकट; to sit *f.* खेटणे. -EN *v.* गच्छ-बळकट बसविणे, बसविणे; secure, as by lock, bolt, &c. कड्या कुलणे लावून बंदोबस्त क.;—as with nails टोकून बसविणे

-जडणे;—with cords बांधणे, जखडणे; cause to take effect लागू क.—i. चिकटून धरून असणे;—as a leech लागणे. -NESS गच्छ-घटपणा; निर्धार, एकनिष्ठा*f*, निश्चय; गठी*f*, किण्डा, कोट.

FAST* *v.* abstain from food उपास क., उपासी राहणे; practise abstinence as a religious exercise or duty उपास-उपोषण क.;—dietetically लंघन क.—n. उपास, निराहार, लंघन *n*; उपोषण *n*, उपवास; to terminate a *f.* उपास-पारणे सोडणे.

FASTIDIOUS *a.* (*fastus tedium*, loathing for any sort of enjoyment) delicate to a fault मिजाजखोर, चोखंदळा, खंतखोर [in]. -NESS मिजाजी*f*, नाजकाई*f*, चोखटपणा.

FAT* *a.* abounding with fat चरबीदार; fleshy मांसल; plump लट्ठ, पुष्ट, गुबगुबीत; greasy चिकण, चरबीदार; oily तेलकट, स्निग्ध; gross स्थूल, जड; stupid मूर्ख, मंदमति, जड; yielding a rich supply मातवर, धनतर (soil); [Typhog. affording light work, as a page having much blank space].—n. an oily, concrete substance, deposited in the cells of the adipose or cellular membrane, under the skin, and in various other parts of animal bodies चरबी *f*, मार्दे *n*; the best part उत्तमांश.—v. पुष्ट-लट्ठ क., माजवणे.—i. पुष्ट होणे, माजणे, अंगांने भरणे; मातवर क., खत घालून सुधीक क.: to fatten land. -LING कापण्या करिता पोसवलेले कोंकरूं वैगैरे जनावर *n*. -NESS पुष्टपणा, पुष्टि *f*; चरबी *f*, मेद; सुधीकपणा, मातवरी *f*. -TINESS चिकणाई*f*, चिकणपणा. -TEN *v.* पुष्ट क., माजवणे, अंगांने भरवणे इ० [on]. See FAT *v.* -TY *a.* चरबीदार; तेलकट, स्निग्ध.

FATE (*fatum*) decree or word pronounced by God देवाचा ठराव, ईश्वरी नियोग विधान *n*; destiny supposed to be independent

of a divine origination or control दैव n, नसीब n; predetermined event दैवयोग, घटित n, पूर्व संकल्प; death मरण n; final lot शेवट, परिणाम, गत f.—FATAL a. deadly जीवघेणा, प्राणवातक; calamitous अरिष्टाचा, अर्नथाचा. -ISM, doctrine that all things are subject to fate दैव-अदृष्ट-वाद. -IST दैववादी, दैवचितक. -ITY दैवधिनताf; अदृष्ट n, दैव n.

FATHER* (*pater, Skr. pitri*) male parent बाप, पिता; progenitor कुल पुरुष, पूर्वज; pl वडिल, पूर्वज pl; he who performs the offices of a parent by maintenance, affectionate counsel; protection, or the like पालक, पोषक, बाप; a distinguished teacher गुरु, बाप; he who is venerated for age, kindness, wisdom, &c. बाबा, बाबा, आचार्य, मुरशीद; producer, author, or contriver उत्पादक, जनक, बाप (Gen. iv. 21); the Supreme Being परमेश्वर; *Theol.* the first person in the Trinity ईश्वर च्येकत्वातील पहिला, बाप, पिता (Math. vi. 9); [a dignitary of the R. C. Church, a superior of a convent, a confessor, or a priest; a dignitary or elder clergyman in the Protestant church, as an archbishop, bishop, or pastor; one of the chief ecclesiastical authorities of the first centuries after Christ]; adoptive f. पोषणा बाप; natural f. अनैरस बाप; putative f. मानलेला बाप; derived from f. पित्राजित; relating to a f. पित्य [of, to].—v. -चा बाप होणे; beget जन्मदेणे: cowards f. cowards; adopt दत्तक घेणे; assume as one's own work आपलासा घ्यणे—मान्य क.; — upon कडे लावणे, आरोपणे. -HOOD बापणा, पितृन् n. -IN-LAW सासरा; [Obs. a man who marries a woman having children already is popularly called their f.] -LESS a. निवाप्या, पितृहीन (child).

-LY a. बापासारखा, बापाचा, पितृवत् (care); बापाचा.

FATHOM* a measure of six feet वांच f, n—used chiefly at sea.—v. sound the depth of ठाव-तळ पाहणे; find the bottom of ठिकाण शोध लागणे. -LESS a. अगाध, बेठाव, अतल.

FATIGUE (*fatigare*, to tire) weariness from bodily labor or mental exertion शीण, ग्लानि f, श्रम; toil श्रम, कष्ट.—v. शिणवणे, भागवणे, दमवणे [with, by].

FATUITY (*fatuitas*) weakness of mind चढ, खुल्ल n, पिसे n.—FATUITOUS a. खुल्ला, नष्ट-बुद्धि.

FAULT (See FAIL) defect उर्णेणा, कमताई f; a blemish खोड f, गोम f, व्यंग n; moral failing अपराध, दोष; to beat f. कुंठित होणे, चक्कभूल होणे, थकणे; to find f. with दोषठपका, देणे; to bring up (against) one's *faults* नालस्ती सांगणे; to expose one's secret *faults* छिडे-वर्मी काढणे. -LESS a. पूर्ण, पुरता, सांग; बिनखोड, अव्यंग, निर्बाध; निर्दोष, निरपराध.—FAULTY a. उणा, कोता, अपूर्ण; ऐवदार, खोडकर; दोषी, अपराधी; सदोष, अशुद्ध.

FAVOR (*favere*, to be favorable) kind regard कृपा f, मेहेरf, लोभ; support अनुकूलता f, सोई f, आश्रय; a kind act उपकार, आभार; lenity दया f, सौम्यता f; a present भेटf, नजरf; a marriage f.; partiality क्षणात, तरफदारी f; a letter पत्र n: your f. of yesterday; token of f. प्रसाद; by one's f. न्या परवानगीने.—v. कृपा क.; कृपादृष्टीने पाहणे; aid आश्रय-हिमाईत दैणे; afford advantages for success सोयीवार पडणे, अनुकूल होणे. -ABLE a. उपकारी, सुप्रसन्न, अनुकूल; conducive उपयोगी, उपयुक्त; सोयीचा, सोयीवार. -ED आभारी, अनुप्रवीत. -ITE a. & n. आवडता, लाडका, प्रिय.

FAWN (F.) हरणाचे पिलू n, पाडस n.

FAWN* *v.* court favor by low cringing आर्जव करन मर्जी संपादणे; flatter meanly हाजी हाजी क., थुंकी झेलणे, जीजी क. [on]. -ER आर्जवी, थुंकी झेलणारा, तोंडपुऱ्या.

FEALTY (*fides*, faith) राजनिष्ठा *f.*, निमकहलाली *f.*, प्रजाधर्म.

FEAR* a painful emotion or passion excited by an expectation of evil, or the apprehension of impending danger भय *n.*, मीति *f.*; dread दहशत *f.*, धास्ती *f.*; terror जरब *f.*, धाक; *Scrip.* apprehension of incurring, or solicitude to avoid, God's wrath ईश्वरी क्रोधाचे भय *n.*; trembling and awful reverence felt toward the Supreme Being ईश्वरभीति *f.*, सद्गीति *f.*; respectful reverence for men of authority or worth मान, अदब *f.*; source of terror भय *n.*, भयहेतु [of].—*v.* भिंगे, भय धरणे; जरब धाक असणे-बाळगणे.—*i.* भय बाटणे; चिता काळजी वाहणे-लागणे. -FUL *a.* भयभीत, भ्यालेला, आशंकित; timid भित्रा, भ्याड, भेकड; indicating fear भयसूचक-दर्शक; frightful भयंकर, भ्यासूर. -LESS *a.* निर्भय, वेपरवा, निशंक; bold धीट, शूर. -LY *ad.* बेधडक, बेलाशक; निर्भय, विनघोर.

FEASIBLE *a.* (*facere*, to do) करण्याजोगा, व्हायाजोगा, साध्य.—FEASIBILITY संभावना *f.*, घटनीयता *f.*, साध्यता *f.*

FEAST (*festum*) a festival सण, उत्सव; a festive meal मेजवानी *f.*, सण.—*v. i.* मेजवानीचे जेवण जेवणे, घमंडी दिवाळी क.; be highly gratified धन पुरविणे, संतोष पावणे.—*t.* मेजवानी क.; हौस पुरविणे: to f. the eyes ढोक्याचे पारणे केढणे [on].

FEAT (*facere*, to do) काम *n.*, कृत्य *n.*; striking act of strength, skill, or cunning पराक्रम, कसरत *f.*, कसव *n.*, इ०.

FEATHER* a plume पीस *n.*, पर *n.*; kind जात *f.*;—of an arrow परगिरी *f.*; to get a f.

in one's cap तुरा लावणे; birds of a f. एका माळेचे मणी *pl.*; to show the white f. मित्रेपणाच्या खुणा दाखविणे, पायांत शेपूट धालणे.—*v.* पंखानीं सुशोभित क., पंखे लावणे; to f. one's nest आपन्या पानावर पोळी ओढणे, आपले घर भरणे.

FEATURE (*facere*, to make) appearance of a person आकार, डौल; good appearance सुरूप *n.*; appearance of the human face रूप *f.*, चेहरा, तोंडवळा; any marked peculiarity रूप *n.*, लक्षण *n.*

FEBRILE *a.* (*febris*, fever) ज्वराचा, तापाचा, ज्वरसूचक.—FEBRIFUGE तापाचे औषध *n.*.—*a.* तापावरचा, ज्वरहारक.

FEBRUARY (*februare*, to purify) इंग्रजी वर्षाचा दुसरा महिना, माघ-काल्युन.

FECES (*fæx*) मळ, गू, विषा *f.*—FECULENCE गढूळपणा; sediment गाळ, रेंदा, मळ.—FECULENT *a.* गढूळ, रेंदाळ, मलीन.

FECUND *a.* (*feo*, to fructify) बहुप्रसव, प्रसवशील. -ITY साफल्य *n.*, फलदातृत्व *n.*; power in female animals of producing young in great numbers प्रजाजनकत्व *n.*

FEDERAL *a.* (*fædus*, league) कराराचा, संकेताचा; composed of states or districts which retain only a subordinate and limited sovereignty जटीच्या संस्थानाचा, संयुक्त संस्थानाचा.

FEET* property मालमत्ता *f.*, बिंदगी *f.*; reward for services दस्तरी *f.*, 'फी' *f.*, हक; a visiting physician's *f.* पायफोडणी *f.*; copyhold पट्टा.

FEEBLE *a.* F. deficient in physical strength अशक्त, निर्बल, नवला; wanting force निर्बल, लिचापिचा;—as voice वारीक; not bright मंद, अंधक. -MINDED *a.* कोवळ्या-हलक्या-बुद्धीचा; irresolute चंचल, अस्थिर.

FEED* *v.* give food to खायाला देणे-घालणे, अन्न देणे; supply पुरविणे; satisfy तृप्त क.,

-ची धन हौस पुरवें : to f. the eye with the beauties of scenery ; graze चारें, चारा घालें ; as fuel सरपण घालें ; to f. with hopes आशा लावें.—i. खाणे ; गुजराण उदरनिर्वाह क. [on, upon] ; गुरें चारणीस घालें.—n. चारा ; pasture-ground कुरण n ; certain portion of provender given to a horse, cow, &c. चंदी f ; [water supplied to steam-boilers]. -ER अन देणारा पुरविणारा ; खाणारा, गुजराण करणारा ; one who fattens cattle for slaughter कापण्यासाठी गुरें पुष्ट त्यार करणारा ; a fountain, stream, or channel that supplies a main canal with water नळ, कालवा इ०-कांस पाण्याचा पुरवठा करणारा झारा, ओहळ इ० ; a branch railroad or a side line which increases the business of the main line आगगाडीच्या रस्याची शाखा f.

FEEL* v. perceive by the touch स्पर्शज्ञान पावें, चांसपून पाहें, स्पर्शें, स्पर्श क. ; touch स्पर्श क., शिवें ; have the sense of -चा समज बोध होणें -असें ; be conscious of मनात समजें, अनुभव होणे, वाटें, लागें ; after शोधें, चापसें ; of चांपसून पाहें.—i. स्पर्शज्ञान होणे ; have the sensibilities moved चिन्तद्रवें, कळवळा येणे, पान्हा कुटें ; to f. for others दुसऱ्याचे दरद जाणें ; वाटें, लागें : to f. grieved ; appear to the touch स लागें : blind men say black *feels* rough ; to f. sore वरमें ;—well वरें वाटें ;—pleasant भावें [with, for]. -ER—of an insect किड्याची मिशी f चे शिंग n. -ING, sense of touch स्पर्शद्विय n ; perception स्पर्शज्ञान n, बोध, समज ; capacity of soul for emotional states कहणा f, दया f, कळवळा : a man of f. ; any mental state चिन्तवृत्ति f, मनोधर्म : a wrong f.—p. a. दयालु, कहणाई (heart) ; कळवळा कहणा आणायाजोगा, कहणारसभरित, कहणात्मक (eloquence).

FEIGN v. (*fingere*) contrive रचें, योजें, कल्पें ; pretend ढोंग सोंग मीस क. -ED मनःकल्पित, रचलेला, कृत्रिम ; सोंगाचा, ढोंगाचा, कपटी.—FEINT ढोंग n, सोंग n ; mock attack चमक f, हूल f, पेच.

FELICITATE v. (*felic*, happy) सुखी आनंदी क. ; express joy आनंद दर्शविणे, अभिवंदन क. —FELICITY, enjoyment of good सुखानुभव ; blissfulness परम सुख n, आनंद ; prosperity उत्कर्ष, भरभराट.—FELICIOUS a. सुखी ; skilful चतुर ; appropriate योग्य, उचित (words).

FELINE a. (*felis*, cat) मांजराचा, किंवा मांजरांचा (race).

FELL a. * क्रूर, निर्दय, घातकी.—n. कातडे n ; wool f.—v. cause to fall पाडें, जमीनदोस्त क., चीत क. ; hem तुरपें [with].

FELLOE, FELLY * outward part or rim of a wheel पावटा.

FELLOW* one who follows मागून जाणारा, आनुयायी ; companion सोबती, संगती ; a sharer साथी, पातीदार ; ignoble or mean man लुच्चा, पाजी, अधम, गाढव, बैल : worth makes the man, and want of it the f. ; an equal बरोबरीचा, भाऊ, तोड f (Zech. xiii. 7) ; one of a pair जोडा, जोडीचा, जोडीतला एक ; a person माणूस, जण, मनुष्य ;—familiarly गडी, भाई ; [one of the associates in an English college, admitted to share in its revenues ; a member of a literary or scientific society] ; in comp. एक, सम, सह, स ; f. -student सहाय्यायी ; f.-countryman एकेदेशस्थ ; a fine f. गाजी, मर्द. -SHIP सोबत f, संगत f, सहवास ; भागी f, साथी f ; Arith. सर्कत f, वाटणी f ; single f. एकेरी स० f ; double f. दुहेरी स० f ; Eng. Univ. फेलोची जागा f वृत्ति f.

FELON (*felo*) Law, आताई, साहसी ; a person guilty or capable of heinous crime महात्मक.

पातकी; *Med.* whitlow नखुरडे *n.*—FELONY, an offense which occasions a total forfeiture of either lands or goods, or both, at the common law, and to which capital or other punishment may be added, according to the degree of guilt घोर साहस *n.*, आतताईपणा ; a heinous crime महापातक *n.*

FELT * जेन, बुरणूस, नमदा; [a hat made of wool].

FEMALE (*femina*, woman) an individual of the sex among animals which conceives and brings forth young स्त्रीजात *f.*, बायको माणूस *n.*;—of animals or plants मार्दी *f.*—*a.* बायकोचे जातीचा, स्त्रै; स्त्रीचा, स्त्री-जातीय.—FEMININE *a.* स्त्रीचा; womanish बायक्या, नामर्द; graceful साजरा, गोजिरवणा; modest सलज्ज, मर्यादशील; affectionate ममताळु; Gram. स्त्रीलिंग.

FEMORAL *a.* (*femur*, thigh) माडीचा, उरुसं-बंधी.

FEN* पाणथळ *n.*, दलदल *f.*

FENCE (See DEFENCE) रक्षण *n.*, चाण *n.*; enclosure about a field कुंपण *n.*, वई *f.*; fencing दांडपट्टा; [a receiver of stolen goods, or a place where they are received].—*v.* रक्षण चाचव क.; कुंपण घालून राखणे, कुडणे.—*i.* कुंपण घालणे; [defend one's self by the use of the sword].—FENCER नेचा, भैचरी *f.*; कूड वई घालणारा; दांडपट्टा शिक्षिणारा किंवा खेळणारा.—FENCING दांडपट्ट्याचा खेळ; a system of fencing कुंपण घालण्याची रीत *f.* ची पद्धत *f.*

FENNEL* बडीशेप *f.*, वरियाळी *f.*

FENUGREEK (*fænum græcum*, Greek hay) मेथी *f.*

FERMENT *v. i.* (*fervere*) उमळणे, खतखतणे.—*ATION* उमाळा, खतखत *f.*

FEROCIOUS *a.* (*ferus*, wild) कूर, उग्र, हिंसा-NESS क्रूरपणा, उग्रपणा, क्रौर्य *n.*

FERREOUS *a.* (*ferrum*, iron) लोखंडाचा, लोहमय.—FERRULE मांडळ *f.*, विडी *f.*, वसू *n.*

FERRY* *v.* तरीपार उतरणे नेणे [over].—*i.* तरीपार जाणे.—*n.*—the boat तर *f.*;—the place तर *f.*—BOAT तर *f.*—MAN ताच्या, उताच्या.

FERTILE *a.* (*ferre*, to bear) पिकाऊ, सुषीक; inventive कल्पक, करामती (mind); capable of producing fruit फळ देणारा (flowers) [in].—FERTILITY पिकाऊपणा, सुषीकपणा, मातवरी *f.*; प्रचुर कल्पना *f.*, युक्तिबाहुत्य *n.*—FERTILIZE *v.* सुषीक क.

FERULE (*ferula*) a flat piece of wood, used for striking children in punishment चापटी *f.*

FERVENT *a.* (*fervere*, to boil) उष्ण, गरम, उकळता, कडकडीत; warm in feeling उत्साही, आवेशी, हौसदार.—FERVENCY उत्साह, आवेश, अनुराग.—FERVID *a.* उष्ण, कठत, संतप; उत्साही, हौसदार, उमेदवार.—FERVOR उष्णता *f.*; ardor उक्केठा *f.*, हौस *f.*

FESTAL, FESTIVE *a.* (See FEAST) सणाचा, उत्साहाचा, सोहळ्याचा.—FESTIVAL *a.* सण-संबंधी.—*n.* सण, सणाचा दिवस.—FESTIVITY आनंद, उत्साह, सण, पर्वणी *f.*

FESTER* *v.i.* grow virulent चिडणे, चरणे (a wound); become malignant and invincible दुष्ट आणि अनिवार होणे (passions).—*t.* सलणे, खुपणे.—*n.* चरता व वाहता व्रण पुटकुळी *f.*

FETCH* *v.* go and bring जाऊन आणणे, आणणे; obtain as price किंमत येणे, उर्मे राहणे, मिळणे; reach पोंचणे [from].—*n.* डाव, पेच.

FETID *a.* (*fætere*, to stink) वासट, उबट, वाणेरा.

FETLOCK (*feet and lock*) नेवराचे केश *pl.*, अथवा त्यांची जागा *f.*

FETTER* a shackle पायाची बेडी*f.*, बेडी*f.*; chain सांखळी*f.*, शंखला*f.*; a restraint अटकाव, खोडा, अवर्रोध.—v. बेडी घालणे; अटकाव क., गति कुंठविणे [with, by].

FETUS (*L.*) गर्भशयांतील प्राणी, भ्रूण *n.*

FEUD* a combination of kindred to revenge injuries or affronts, done or offered to any of their blood, on the offender and all his race सूड उगविण्या करितां एक झालेन्या कुटुंबांची, किंवा गोतांची बूट*f.*; inveterate strife between families, clans, or parties in a state कुटुंबा कुटुंबांचा-गोता गोतांचा कलह; a deadly quarrel मोठे भांडण *n.*, तट, खानाजंगी*f.* [with, between]; (see FEE) stipendiary estate in land, held of a superior, by service जहागीर, मोकासा. -AL *a.* जहागीरीचा.

FEVER (*febris*) a diseased state of the system, marked by increased heat, acceleration of the pulse, and a general derangement of the functions ताप, ज्वर; unnatural or excessive excitement of the passions in consequence of strong emotion चित्तक्षोभ, मनस्ताप; low f. जीणज्वर; putrid f. वेडामधुरा; quartan f. च्याहिक ज्वर, तिजारे*n.*; quintan f. चातुर्थिक ज्वर; quotidian f. ऐकाहिक; tertian f. दृग्याहिक, दुजारे*n.*;—with ague हिंवताप; inflammatory f. तप्तज्वर; intermittent f. अंतःयाताप; remittent विषमज्वर; typhus f. सत्रियातज्वर. *Hindu Med. Superst.*—by incantation अभिचारज्वर. -ISH *a.* तापानें आंग मोडून आलेला, ज्वरोन्मुख; to feel f. कणकणे; fickle चंचल; hot उष्ण, तप. -NESS कणकणी*f.*

FEW* *a.* थोडा, काही, अल्प. -NESS थोडेपणा, अल्पता*f.*

FIAT (*L.*) आज्ञा*f.*, हुक्म.

FIB (See FABLE) लवाडी*f.*

FIBRE (*fibra*) तंतु, तांतू;—of a leaf, wood, &c.

शीर*f.*, हीर;—of a root पाळ, पागोरा.—FIBROUS *a.* तांतूचा, तंतुमय.

FIBULA (*L.*) outer and smaller bone of the leg बहिर्बैशस्थि; *Surg.* needle for sewing up wounds जखम शिवण्याची मुई*f.*

FICKLE* *a.* चंचल मनाचा, चंचलबुद्धि. -NESS चांचल्य *n.*, चंचल बुद्धि*f.*

FICO (*ficus*, fig) to give the—टुकडुकाविणे.

FICTION (*fingere*, to invent) कल्पिणे *n.*, रचना *f.*; that which is feigned कल्पित गोष्ट *f.*, कांबरी*f.*; a story feigned to deceive थोताड *n.*, तरकट *n.*.—FICTIONAL *a.* कल्पित, रचलेला; कृत्रिम, बनावट, कपटाचा.

FICUS (*L.*) f. carica अंजिराचे झाड *n.*; f. scabriuscula बोखाडा, काळांडवर; f. benjamina नांदस्त्रख *f.*; f. indica वड; f. religiosa पिंपळ.

FIDDLE* सारंगी*f.*;—of one string किनरी *f.*.—v. i. सारंगी वाजवणे.—t. सारंगीवर गाणे.

-FADDLE उकलाउकल *f.*, उचलाउचल *f.*, रिकामा लांडा कारभार. -STICK सारंगीचा गज-ची कमान *f.*. -STRING सारंगीची तार *f.*.—FIDDLER सारंग्या, किनर्या.

FIDELITY (*sides*, faith) विश्वासूपणा; loyalty राजनिष्ठा *f.*, स्वामिभक्ति *f.*; honesty इमान, प्रामाणिकपणा; adherence to right सत्यानुयाय; adherence to one's promise एकवचन *n.*, स्ववचननिष्ठा *f.*

FIDGET v. i. D. चळवळणे, चुळबुळणे, मुळालागणे.—FIDGETY *a.* चुळचुळ्या, तिरतिन्या, चंचल.

FIE int. छत, छी, छु; f.! f.! छीछी, शिवशिव, FIEF *F.* जहागीर, मोकासा.

FIELD* felled ground वावर *n.*, वाडी*f.*; cultivated ground शेत *n.*; a cleared space where a battle is fought रणभूमि *f.*, रणांगण *n.*; a battle रण *n.*, युद्ध *n.*; an open space of any kind मैदान *n.*, पटांगण *n.*,

क्षेत्र *n*; favorable opportunity for action, operation, or achievement संधि, वेळ *f*, प्रसंग. -BED सफरीपलंग. -BOOK, a book used in surveying जंगली खरडा. -MARSHAL मुख्य सेनापति. -PIECE स्वारीची लहान-सफरी तोफ *f*. -PREACHER मैदानांत उभा राहून उपदेश करणारा. -SPORT शिकार वैगरे वनक्री-डा *f*, मृगया *f*.

FIEND * भूत *n*, पिशाच *n*. -ISH *a*. भुतासार-खा, पैशाच; malignant अतिदुष्ट.

FIERCE *a*. (*ferus*, wild) प्रचंड, दास्तुण (winds); savage कूर, उग्र (beasts); vehement in anger कडक, जालीम, प्रखर. -NESS उग्र-जालीम स्वभाव; जलाली *f*, प्रखरता *f*, तलखी *f*.

FIERY *a*. (See FIRE) अग्नीचा, अग्निमय; vehement तापट, तलख, जाज्वल; passionate रागिट, तापट; fierce कूर, उग्र.

FIFE * (*pipa*, pipe) पोंवा, मुरक्की *f*, बेण.

FIFTH, See under FIVE.

FIG (*ficus*)—the tree अंजिराचे झाड *n*;—the fruit अंजीर *n*; array थाट; dress पोशाक; Indian f. वड, वट; holy f. पिपळ.

FIGHT* *v. i.* contend for victory, in battle or in single combat लढणे, झुंजणे [with, against]; make resistance अडथळा-विरोध क.—*t.* लढाई *k*, युद्ध -लढाई चालविणे, लढाईत गुंतणे; शी भिडणे-भाडणे: he fought the enemy.—*n.* लढाई *f*, युद्ध *n*; भांडण *n*, झगडा. -ING *p. a.* लढाऊ, लढाईच्या कामाचा, युद्धोपयोगी.

FIGMENT (*figere*, to form) कल्पना *f*, कल्पित गोष्ट *f*.

FIGURE *n*. (do.) form आकार, आकृति *f*; appearance रूप *n*, मुद्रा *f*; imaginary phantom आभास, छाया *f*, भूत *n*; representation of the human body मनुष्याचा गुरुळा, प्रतिमा *f*; drawing चित्र *n*,

नकाशा; ornamental shape नकशी *f*, वेलबुटी *f*, बूट; distinguished appearance रंग, नकाशा, शोभा *f*; impression made by the career of a person छाप *f*; digit अंक, अंकडा; value, as expressed in numbers किंमत *f*, अंकडा; type दर्शक चिन्ह *n*, प्रतिरूप *n* (Rom. v. 14); Rhet. वाक्यालंकार, शब्दालंकार; to cut a f. छान मारणे, नकशा क., विराजणे.—*v.* आकार क., पुतळा बनावणे; चित्र काढणे, रेखणे; अंकाने दर्शविणे; calculate हिशेब क.; प्रतिरूपाने -लक्षणाने सांगणे-दर्शविणे; imagine in the mind कविणे, मनांत धारणे; prefigure पूर्वी सुचविणे; वेल-बुटी काढणे, अलंकृत क.; out मोजून एकंदर जमा पाहणे; up मिळवणे, बेरीज क.—*i.* छान फड मारणे.—FIGURED *a*. बुद्धिदार, नकशी-दार.—FIGURATIVE *a*. लक्षणिक, सांदृश्यवरून घेतलेला; not literal लक्षणिक, औषधारिक, अलंकारयुक्त (description); representative दर्शक, प्रतिमेवरून दाखविणारा.

FILACEOUS *a*. (*filum*, thread) तंतुमय, सूत्रमय.—FILAMENT तांतु, सूत्र *n*, केसर.

FILCH* *v.* चोरणे, नागवणे [from]. -ER चोर, भासठा.

FILE (*filum*, thread) row रांग *f*, कतार *f*, माळका *f*;—of soldiers रांग *f*; collection of papers, arranged for preservation and ready reference तबलक *f*, 'फैल' *n*; the wire by which papers are put and kept in order कागदपत्र ओवून ठेवण्याची तार *f*-दोरी *f*, तबलक *f*; a roll पट, यादी *f*, फेरिस्त *n*; [rank and f., the body of private soldiers composing an army].—*v.* रचणे, जुळणे; तबकीत फैलात घालणे-ठेवणे; bring before a court or legislative body by presenting proper papers in a regular way कोर्टापुढे किंवा कायदे करणारे मंडळी पुढे रीती प्रमाणे कागदपत्र खटला आणणे, फिर्याद क.; Law, फैलावर चढवणे, कोर्टाच्या

दमरांत (अर्जी, खटला वैगरेची) भीति नंबर वैगरे मांडणे.—*i.* रगिने चालवणे, एकामागून एक चालवणे [off].

FILE* कानस *f.*, *m.*—*v.* कानसीने घासणे घासून साफ क., कानसणे; smooth साफ गुळगुळीत क. [down, away].—FILING कीस, चुरा.

FILIAL *a.* (*filius*, son, *filia*, daughter) पुत्राचा; पुत्रधर्मक; कयेचा; पुत्रिकाधर्मक; *f.* affection पितृभक्ति *f.*; *f.* duty पुत्रधर्म.

FILL* *v.* make full भरणे (John ii. 7); supply abundantly भरती-भरणा क., पुरवणे; cause to abound वृद्धिंगत क., भरणे (Gen. i. 22); satisfy तृप्त क. (Matth. xv. 33); glut टेर क., कंठापर्यंत खायाला घालणे, मिठी बसवणे: sweet things are filling;—an office जागा भरणे, अधिकार काम चालवणे; in भरणे, ओतणे; out पाहिजे तेवढे भरणे; up व्यापणे, भरणे, अटपणे; बुजवणे, भरणे [with, from].—*i.* भरणे; तृप्त होणे; fill a cup for drinking पिण्याकरिता प्याला भरणे; give to drink प्यायाला देणे; up भरणे, बुजणे.—*n.* भरती *f.*, भरफ.

FILLET (*filum*, thread) a band for the hair पट्टी *f.*; fleshy part of the thigh जांधेचा मांसल भाग; loins of a horse घोड्याची कमर *f.*

FILLIP *W.* टिचकी *f.*, टचकी *f.*—*v.* टिचकी मारणे.

FILLY *W.* a young mare शिंगी *f.*; a romp घोडी *f.*, धांगडविंगी *f.*

FILM* a thin skin तवंग, सारा, कोशेरा;—over the eye पटल, पडदा, सारा; a dusky *f.* over the eye कवडा; slender thread फुसका दोरा धागा, सूक्ष्मतंतु, कोळ्याचे सूत *n.*

FILTER *F.* strainer गळणे *n.*;—for water गळती *f.*;—of cloth शोधणे *n.*—*v.* गळणे,

निथळणे [through].—*i.* गळणे, निथळणे, पाझरणे.—FILTRATION गळणी *f.*

FILTH* dirt घाण *f.*, मळ, हॅंदर; corruption भष्टता *f.*, कुत्सितपणा.—FILTHY *a.* हॅंदरा, घाणेरडा; ओंगळ, कुत्सित.—FILTHINESS हॅंदरेपणा, मलीनता *f.*, अशुद्धता *f.*

FIN* माशाचा पर चैं पंख *n.* -NY *a.* सपक.

FINAL *a.* See under FINE.

FINANCE (*finis*, end) income of a ruler or state राज्याचा वसूल, वसूल, जमा *f.*—FINANCIAL *a.* वसूलजमा प्रकरणीचा, महसुली, नगदी.

FIND* *v.* meet with, or light upon accidentally अकस्मात् गाठपडणे, अटळणे, भेटणे; experience अनभव दासला येणे, समजणे: the torrid zone is now *found* habitable; feel वाटणे; discover by sounding ठिकाण-थांग लावणे (bottom); come upon by seeking सांपडणे, मिळणे (Matth. vii. 7); provide for पुरवणे, साहित्य पुरावा क.: he *finds* his son in money; determine, as true ठरवणे, निर्णय क. (a verdict); out शोधून खुंडून तलाश करून काढणे; उमगणे, शोध लागणे;—fault with दोष वोल लावणे;—one's self असणे, होणे: how do you *f.* yourself this morning? [from, by, among].—*i.* Law कोर्तास अभिप्राय कळविणे: the jury *f.* for the plaintiff. -ING शोध; *pl* सामान *n.*, साहित्य *n.* (जसें चांभाराचें हातिरे, सूत, मेण इ०); जुरीचा अभिप्राय.

FINE *a.* (*finitus*, finished) excellent चांगला, उत्तम, नामी, फर्माशी, खासा, शेळका; showy शोभिवंत, छानदार, ढबदार (writing); not coarse बारीक, सूक्ष्म (thread); thin पातळ, बारीक (edge); made of fine materials बारीक, तलम, नाजूक (silk); artful हिकमती, कावेबाज; [*f.* arts, originally, poetry, music, &c.; of late, painting, sculpture, engraving, and architecture].

—v. शुद्ध क., गालणे (wine, gold). -NESS बारकाई *f*, सफाई *f*; नाजकाई *f*, सूक्ष्मता *f*; दुम *f*, झळक *f*, भडक *f*; सुंदरपण.—FINER गालणारा.—FINERY छानदारीचा पोशाक.—FINICAL *a.* ठाकठिक्या, चापचोप्या; ठाकठिकीचा, चापचोपीचा (dress).

FINE (*finis*, end) दंड, गुन्हेगारी *f*, धनदंड.
—v. दंड क., गुन्हेगारी घेणे.—FINABLE *a.* दंड ध्याया करायाजोगा, दंडनीय.—FINAL *a.* शेवटचा, शेवटील, अंत्य, निदानीचा (hope); conclusive निश्चयाचा, निर्णयक; respecting the end or object to be gained हेतुविषयक; [f. cause is that for the sake of which any thing is done].—FINISH *v.* arrive at the end of शेवटास पोंचणे; bring to an end शेवटास तडीस नेणे; complete पुरा पूर्ण क.; polish ओजवणे, संस्कृत क. [with].—n. ओज *f*, सफाई *f*, झळिलई *f*. -ED ओजवलेला, संस्कृत, परिष्कृत, सफाईदार; पूर्ण, निष्पत्र, संपत्र.—FINITE *n.* समयोद, सावधिक.

FINGER* one of the five terminating members of the hand बोट *n*, अंगुली *f*; one of the extremities of the hand, not including the thumb बोट *n*; breadth of a finger अंगुष्ठमान *n*, बोट *n*; skill in the use of the fingers हस्तचापल्य *n* -कौशल्य *n*; little f. करंगली *f*; ring-f. अनामिका *f*; middle f. मधले बोट *n*, मध्यमा *f*; fore-f. तज्जनी *f*.—v. बोटान्हा स्पर्श क. भरणे; बोटान्हा खेळणे, वाजवणे, काम क. द०; touch lightly हळूच स्पर्श क.; pilfer चोरणे. -ED *a.* बोटांचा, सांगुल, बोटा; Bot. बोटा सारख्या पानांचा; light-f. चोरटा, उचल्या.

FIRE* देवदार.

FIRE* evolution of light and heat in the combustion of bodies विस्तव, अग्नि; fuel in a state of combustion आगटी *f*, शेकटी *f*; the burning of a house or town

घर किंवा गांव जळणे *n*, आग *f*; conflagration आगीचा डोंब, मोठी आग *f*; ardor of passion आग *f*, तलखी *f*, बहाली *f*; intellectual and moral enthusiasm उत्साह, हौस *f*; splendor तेज *n*, प्रभा *f*; torture by burning अभियातना *f*; affliction दुःख *n*, क्लेश; discharge of fire-arms गोळीमार, आग *f*;—on *f.* जळत; to set on *f.* पेटविणे, आग लावणे; to add fuel to the *f.* आगीवर तेल ओतणे.—v. आग लावणे; पेटवणे; चेतविणे, खिजविणे, संतापवणे; animate चेव आणणे, उठावणीक.; बारसोडणे; cauterize डागणे, लासणे [with].—i. पेटणे, चेतणे; संतापणे, कोपणे, रागास पेटणे; बारसोडणे.—ALARM आग लागल्याची सूचना *f*, आगीची हूल *f*. -ARM पिस्तुल, बंदूक, तोफ वैगेरे अग्न्यस्त्र *n*. -BALL, a ball filled with powder or other combustibles, intended to be thrown among enemies, and to injure by explosion अभिगोलक; a luminous meteor, resembling a ball of fire passing rapidly through the air, and sometimes exploding अभिगोल.—BRAND, piece of wood kindled कोलीत *n*, कोलती *f*; an incendiary आगलाव्या; one who inflames factions कळलाव्या. -COMPANY आग विज्ञविण्याच्या व्यापायांची कंपनी -मंडळी *f*. -CRACKER फटकडा. -ENGINE आग विज्ञविण्याचें यंत्र *n*, बंब. -FLY काजवा.—INSURANCE आगीचा विमा. -LOCK चापाची बंदूक *f*. -MAN आग विज्ञविणारा; a man who tends the fires, as of a steam-engine वाफेच्या यंत्राची आग राखणारा. -NEW *a.* fresh from the forge घणकोरा; bright चकचकीत, उजळ.—OFFICE आगीचा विमा उतरण्याचें घेण्याचे हपिस *n*. -PLACE चूल *f*. -SIDE चुली जवळची जागा *f*; domestic life संसार, गृहस्थिति *f*. -WOOD जळण *n*, सरपण *n*. -WORK दारूकाम *n* -सामान *n*. -WORSHIP अभिपूजा *f*. -उपासना *f*.

FIRM *a.* (*firmus*) hard कठीण, घट्ट ; fixed गच्छ बसलेला, अठळ ; steady स्थिर, निप्रही ; solid खंबीर, कठीण, कणखर (land) ; —of edifices खंबीर, भक्तम.—*n.* दुकान *n*, पेढी *f*, सावकारांची पेढी *f*. -NESS कठीणपणा ; निप्रह, निधार, दम ; बळकटी *f*, मजबूती *f*.—FIRMAMENT मेघमंडळ *n*, आभाळ *n*, आकाश *n*.

FIRMAN (*Pers.*) (*Skr. pramana*) राजाज्ञा *f*, 'कर्मान.'

FIRST *a.** preceding all others of a series or kind पहिला, प्रथम ; ordinal of one पहिला, प्रथम ; most forward सर्वपुढचा, पुढचा, अगोदरचा ; most eminent सर्वाहून श्रेष्ठ, मुख्य, परमश्रेष्ठ ; at or for the *f.* time पहिल्यानें ; from the *f.* to the last आदांत ; *f.* and last पूर्वपर ; *f.* half पूर्वार्द्ध.—*ad.* पहिल्यानें, अगोदर, प्रथम ; at *f.* पूर्वी, पहिल्यानें ; *f.* of all सर्वचे अगोदर ; आरंभी ; from *f.* to last अवली पासून अखेर पर्यंत, सायंत ; from the *f.* मुळापासून. -BORN *a.* प्रथम जन्मलेला, जेष. -CLASS *a.* अवल प्रतीचा, पहिल्या वर्गाचा, अस्सल.—DAY अठवड्याचा पहिला दिवस, रविवार. -FRUIT प्रथमफळ *n*, नवाची *f*, नवीनवाढ *f* ; [usually in the *pl.*]. -LING पहिले वेत *n*. -LY *ad.* पहिल्यानें, प्रथम. -RATE *a.* अवल प्रतीचा उक्कृष्ट ; मोठ्या आकृतीचा, सर्वाहून मोठा.

FIRTH, See FRITH.

FISC (*fiscus*, basket, imperial treasury) सरकारचा खजीना. -AL *a.* जामदारखान्याचा ; वसुलाचा, नगदी, वसुली.—*n.* जामदार, खजीनदार.

FISH * an animal that lives in water जलवासी प्राणी ; Zool. मासा, मस्त्य ; [the flesh of fish, used as food].—*v. i.* मासे धरणे, मासे धरण्याचा धंदा *k.* ; seek to obtain by artifice युक्तीने भिळविण्याचा यन्न *k.*—*f.* catch धरणे ; draw out or up बाहेर किंवा वर ओढणे : to *f.* an anchor. -ER मासे धरणारा, कोळी, भोई. -ERY—the business

मासे धरण्याचा धंदा ;—the place मासे धरण्याची जागा *f*. -FAG मासे विकणारीण *f*, कोळीण *f*. -ING *a.* मासे धरण्याचे कामाचा, मछिमारू (boat). -ERMAN मासे धरणारा, कोळी ;—a caste of *f.* भोई, धिवर. -MONGER मासे विकणा ; माशांचा व्यापारी. -WIFE, WOMAN मासे विकणारीण *f*, कोळीण *f*. —FISHY *a.* माशांचा ; माशा सारखा.

FISSURE (*findere*, to divide) चौर *f*, फूट *f*, खेग *f*, तडा.

FIST * मूठ *f*, मुष्टि *f*.—FISTICUFFS मुष्टमुष्टि *f*, बुकाबुकी *f*, मुष्टियुद्ध *n*.

FISTULA (*L.*) भर्गंदर *n*, नाडीव्रण ;—lachrymialis नासूर.

FIT *a. D.* adapted to an end, object, or design जोगा, बसता, बराबर ; qualified लायक, कार्यक्षम ; becoming योग्य, उचित (Job xxxiv. 18) [for].—*v.* बसता *k.* ; लायक-योग्य *k.* ; adjust बेतणे, जम-मेळ बसविणे (Is. xliv. 13) ; furnish duly सज्ज-तयार *k.* ; ला बसता -जोगता होणे : if the coat fits you, put it on ; out सामन साहित्य पुरवणे ; up तयार *k.* : to *f.* up a house for a guest. —*i.* शोभणे, साजणे; योग्य-उचित असणे ; जमणे, जम-मेळ बसणे.—*n.* जम, मेळ. -NESS योग्यता *f*, लायकी *f* ; जम, मेळ. -TING *a.* योग्य, लायक, उचित.—*n.* सामन *n*, तयारीचे सामन *n*, साज ; esp. used in the *pl.*

FIT* झटका, लहर *f*, वेग ;—of anger भिरड *f*, तैष ;—of sullenness खळ *f* ;—of epilepsy फैपरे *n* ;—of drunkenness निशा *f* ; by *fits* and starts धरून सोडून, खंडळ-मंडळ [of].

FIVE* *a.* the sum of four and one पांच ; a symbol representing this number, as 5, or V. पांचाचा अंकडा ; aggregate of *f.* पंच-कडी *f*, पंच.—*a.* पांच *f.*-faced पंचमुखी, पंचानन ; having *f.* parts पंचांग. -FOLD *a.* पंचपट.—FIFTH *a. & ad.* पांचवा. -LY *ad.* पांचव्यानें.—

FIFTEEN *a.* पंधरा.—FIFTY पन्नास.—FIFTH *a.* पन्नासावा.—*n.* पन्नासावा भाग अंश.
 FIX *v.* (*figere*) make firm, stable, or fast गच्छ-घट्ट-बळकट बसविणे, पस्ती क.; establish ठराव-निश्चय क.; hold steadily, as the eye on an object, attention on a speaker रिथरावणे, लावणे, टकलावणे; transfix आरपार भोंसकणे.—*i.* यिरावणे, बसणे; become firm बढ होणे, थिजणे; on—विषयी नेम ठराव क.—*n.* कातर *f.* अडकिता : he is in a f. -ED *p. a.* ठाम, अढळ, बद्ध, अचळ; स्थापलेला, स्थापित; स्थिर, स्थव; having the eye *f.* बद्धदृष्टि; *Chem.* न उडणारा, स्थिर (oil); *f.* stars अचळ तरे *pl.*

FLABBY *a.* *D.* फोपशा, थलथलीत (flesh).

FLACCID *a.* (*flaccus*) बिलबिलीत. -ITY बिल-विलीतपणा.

FLAG *v. i.* (*do.*) hang loose without stiffness झोल येणे, ढिला पडणे; grow spiritless ढिला होणे, गळणे, उतरणे.—*i.* गळूं देणे, ढिला होऊं देणे.—*n.* colors झोडा, निशाण *n*; standard on which are certain emblems indicative of nationality, party, or opinion पताक *f.*, ध्वज; [black *f.*, a *f.* of a black color, displayed as a sign that no mercy will be shown to the vanquished, or that no quarter will be given; *f.* of truce, a white *f.* carried or displayed to an enemy, as an invitation to conference, or for the purpose of making some communication not hostile; red *f.*, a *f.* of a red color, displayed as a sign of defiance and invitation to battle; to hang out the white *f.*, to ask quarter, or in some cases to manifest a friendly design by exhibiting a *f.* of a white color; to hang the *f.* half-mast high, or half-staff, as a token or sign of mourning; to strike or lower the *f.*, to pull it down upon the cap, in token of respect, submission, or, in an en-

gagement, of surrender].—STAFF बाव-ठायाची काठी *f.*, ध्वजस्तंभ.

FLAG *Ger.* फरशी *f.*, फरशादगड.

FLAGELLATE *v.* (*flagellum*, whip) चावकाने मारणे.

FLAGEOLET (*F.*) अलगुंजे *n.*

FLAGITIOUS *a.* (*flagitare*, to demand hotly) अतिदुष्ट, महापापी; दुर्गुणाचा, महापापाचा (times).

FLAGON (*F.*) चंबू, सुरई *f.*

FLAGRANT *a.* (*flagrare*, to burn) धगधगीत, रसरसीत; flaming into notice उघड; धड-धडीत (crimes).

FLAIL (*flagellum*, whip) धान्याची कणासे झोड-प्याची काठी *f.*

FLAKE*—of snow हिमकण, गार *f.* — of fire पोळा, किटाळ *f.*, कुणगी *f.*

FLAME (*flamma*) a blaze भडका, भडका; a stream of burning vapor or gas ज्वाळा *f.*, ज्योत *f.*, जोत *f.*, जाळ; burning zeal or passion जाळ, अवेश, किंवा संताप, क्रोध; warmth of affection पोटाग *f.*, कळकळ *f.*, जाळ.—*v.* जाळ होणे, भवकणे, प्रदीप होणे; ज्योति प्रमाणे भकाशणे, दिपणे. —COLORED *a.* अभिनर्ण, शामवर्ण.—FLAMING *a.* जाडव्य, देदीप्यमान; अवेशी, कडक, खंदा.—FLAMBEAU मशाल *f.*, दिवटी *f.*, टेमा.

FLANK (*flaccus*, flabby) the fleshy part of the side of an animal, between the ribs and the hip कड *f.*, कडसणी *f.*, कांटी *f.*; side of an army फैजेची बाजू *f.*; side of any building इमारतीची बाजू *f.*; pl injury sustained by a horse in the back घो-ज्याच्या पाठीस झालेली दुखापत *f.*.—*v.* च्या बाजूस उभे राहणे; बाजूचे रक्षण क., बाजू राखणे

FLANNEL (*lana*, wool) लॉकरीचे वस्त्र *n.*, ऊर्ण-वस्त्र *n.*, 'फ्लानेल' *f.*

FLAP *D.* any thing that hangs broad and loose (अंगरखा वैरेचा) झोल धेरा, सोगा, पदर इ०; motion or noise of a flap झटका, झटकारा; — of trowsers, &c. खिस्तक *n.* —*v.* झडपणे, हडपणे; — the wings फड़-फडवणे; to f. in the mouth टेमणा मारणे, घालून पाढून बोलणे [with]. —*i.* फडफडणे, झडपणे; फडफड वाजणे. —*EARED a.* गजकर्ण, मोठ्या कानाचा. —*PER* फडफडवणारा; झडपण *n.*, फटकणे *n.*

FLARE *v. i.* Ger. burn with a glaring and unsteady flame रसरसणे, धगधगणे; shine out with a sudden and unsteady light चंचळ प्रकाश देणे, लिकलिकणे; open or spread outward फुलणे, पसरणे [up]. —*n.* रसरसीत उजेड; चंचळ ज्योत.

FLASH *E.* sudden burst of wit चकचकाट, झकझकाट; a momentary brightness or show टिराटिर *f.*, टुहटुर *n.*; —of wit, joy लहर *f.*; with f. चकन.—*v. i.* चमकणे, लक्लकणे; to f. in the pan रंजकविणे, फुसकणे. —**FLASHY** *a.* भडक, झळक, लक (dress); देखणाऊ, अहेरी, टिकिमिकणा (pleasure); without taste पाणचट, मळमळीत (songs).

FLASK* a narrow-necked vessel for holding fluids चंबू; a bottle कुपा, कुपी *f.*; powder-horn शिंगडा.

FLAT *a.* *D.* having an even surface सपाट; lying at full length upon the ground भुईसपाट, जमीनदोस्त; level with the earth चापट, चपटा, वसका; insipid फिका, मळ-मळीत, पचपचीत (a work); —as sounds तरळ, वटवटीत; downright साफ, उघड, निखलस (denial); low, as prices of things मंद, थंड, मंटीचा; dull विरस, मळमळीत (a sermon); to become f., as wine &c. उतरणे. —*n.* a plain space of ground पटांगण *n.*, माळ; — on hilly ground माळी *f.*, भाटले *n.*; a shoal भाट *f.*, भाटी *f.*; some thing

broad and flat in form रुंद आणि चपट्या बुडाची कोणतीही वस्तु *f.*; a dull fellow टेणपा, मूर्ख. —*LY ad.* सपाट, भुईबराबर; साफ, निकून. —*NESS* सपाटी *f.*, समता *f.*; चपटेपणा, फिकेपणा, पाणचटपणा. —*TEN v.* चपटा क., चापटणे; जमीनदोस्त क.; खिन उदास क.; सूर-स्वर उतरणे.—*i.* चपटा इ० होणे. —*ISH a.* कांहींसा चपटा, फताडा, चापट

FLATTER *v. F.* win the favoring attention of, by action expressly directed to that end, and esp. by artful, insincere, or servile attentions आर्जव खुशामत मिथ्या प्रशंसा करून मर्जी संपादणे; wheedle फुसलावणे; soothe by praise सुविकृति करून संतोषविणे; please with false hopes मिथ्या आशा लावणे, लावून संतोषविणे, गुळबोबरे दाखविणे, रिता सुका ताव दम देणे; — one's self अभिमान बाळगणे [with, by, for]. —*EE* खुशामत्या, आर्जवी, हांजी हांजी करणारा. —*ING a.* संतोषकारक, परितोषक; आर्जवी, गोडबोल्या; encouraging उत्तेजक, दमदेणारा. —**FLATTERY** आर्जव, खुशामत *f.*

FLAULENT *a.* (*flatus*, a blowing) affected with gases generated in the alimentary canal वातूल, वातप्रकृतीचा; tending to generate wind in the stomach वावडा, वातूल; turgid with air वायूने तटतटलेला फुगलेला (tumor). —**FLAULENCE**, —*CY* वातरोग, आमवायु, वावडेपणा.

FLAUNT *v. i.* Goth. छान्हुकी भडक मारणे.

FLAVOR (*fragrare*, to emit a smell) सुगंध, बोई *f.*; savor चव, रुचि *f.*, स्वाद.

FLAW* a cracking फूट *f.*, चीर *f.*, तडा, दोरा; — in a rupee फाटफूट *f.*, खोड *f.*; a defect गोम *f.*, पकड *f.*, ऐव *n.*; a quarrel भांडण *n.* —*LESS a.* निर्दोष, विनखोड, निकोप.

FLAX* —the plant जवस, अळसी *f.*; — the fibres जवसाचे दोर नंतु *pl.*, वाख.

FLAY* *v.* कातडी सोडविणे, चामडे काढणे, उधडणे.

FLEA* पिसू *n.* -BANE,—purple काळेजिरे *n.*

-SEED काळेजिसू *n.* -WORT इसपगोल.

FLECK *v.* Ger. चित्रचित्र क. -ठिपके पाडणे.

FLEDGE* *v.* पंखयुक्त क., सपक क.

FLEE* *v.* run away, as from danger or evil पळणे, पळून जाणे; [to f. the question or from the question, (Legisl. Assemb.) to avoid voting on a question] [from, to].

FLEECE* मेंदराची लोंकर *f.*; मेंदराची एक वेळ

कातरेली लोंकर *f.*—*v.* लोंकर कातरणे काढणे; strip of money or property घर धुणे, मुंदणे, लुटणे;—gradually and gently फोलून फोलून खाणे;—**FLEECY** *a.* लोंकरीचा; लोंकरी सारखा; लोंकरीने भरलेला.

FLEET* जहाजांचा समुद्राय, नौकासमूह; लढाऊ गलवर्ते *n pl.*, अरमार *n.*—*a.* Icel. जलद, चपळ, धावरा. -ING क्षणिक, अस्थायी, पळपट्या; f. good पळते पिक *n.*

FLESH* aggregate of muscles, fat, and other tissues which cover the framework of bones in man and other animals; esp. the muscles मांस *n*, मास *n*; animal food सागृती *f.*, मांसाच्र *n*, आमिष *n*; the body शरीर *n*, अंगमास *n*; mankind मनुष्यजात *f.*; human nature मनुष्यस्वभाव -प्रकृति *f.*; tenderness of feeling ममता *f.*, कनवाळूपणा; desire for sensual gratification विषयवासना त्रुद्धि *f.*; kindred नातलग; soft pulpy substance of fruit गर; an arm of f. मनुष्यबळ *n*; f. and blood अंगमास, रक्तामासाचा प्राणी, सोदह मनुष्य. (Matth. xvi. 17). -LY *a.* मांसाचा; देहाचा; मनुष्यजातीचा, मानवी; विषयी, विषयासक्त, in comp. विषय (lusts). -MEAT मांसान *n*, आमिष *n.*—**FLESHY** *a.* मांसल, मासभरू; गरभरू, भरदार.

FLEXIBLE *a.* (*flectere*, to bend) लवचीक, लवका; tractable हुकमी, वश, कद्यांत राहणारा;

too easy and compliant नरम; capable of being accommodated सोयीस पडेसा करण्या-जोगा-वळविण्याजोगा (a principle).—**FLEXIBILITY** लवचीकपणा, मृदुता *f.*—**FLEXILE** *a.* नरम, लवचीक; नरम, सहज वळायाजोगा.—**FLEXTURE** बांक, वक्रता *f.*; obsequious bending अर्जवाचे नमणे लवणे *n*, लवणभंजन *n.*

FICK* *v.* झटकणे, झाडणे; हळू हळू चाबकाने मारणे.

FLIGHT* act of fleeing पळणे *n*, पलायन *n*;—of a whole people of a village from an enemy गुढार *n*; act of flying उडणे *n*, उड्हुण *n*; mode of flying उड्हुण *n*; extravagant sally लहर *f.*: a f. of folly;—of fancy त्रुद्धिविलास;—of arrows शरपात; a flock of birds flying in company झुंड *f.*, साईर *f.*; a soaring वर उडणे *n*, उक्तमण *n*, उर्ध्वगमन *n*; a reach of steps, from one landing to another जिना, शिंडी *f.*; to put to f. पळविणे, पळायास लावणे.—**SHOT** बाणाचा टप्पा.—**FLIGHTY** *a.* चंचळ, चपळ; उडाणटप्पू, लहरी, वायचळ्या.

FLIMSY *a.* W. फुसका, लिचापेचा, अलबेला.

FLINCH *v.* (?) कच खाणे, घसरणे, मारे हटणे.

FLING *v.* (-*fligere*, to strike down) throw from the hand झोकणे, फेंकणे, टाकणे; throw down खाली पाडणे, चीत क.; defeat मोड क.; away फेंकून देणे; नाकारणे, टाकणे; down जमीनदोस्त क., नाश क.; in हिशेबी-जमेस न धरणे; open झपाठ्याने एकाएकी-जोराने उघडणे [from, to, at].—*i.* flounce आदळआपट क., हातपाय झाडणे;—as a horse दुमच्या पिछाड्या झाडणे.

FLINT* a kind of hard stone गार *f.*; a piece of flinty stone used in some fire-arms to strike fire चकमकीचा धोंडा -ची गार. *f.*—**FLINTY** *a.* गारगोट्याचा; गारीसारखा कठीण (heart).

FLIPPANT *a.* *W?* talkative पातळ जिभेश्चा, लुबलुब बोलणारा; inconsiderate अविचारी.—**FLIPPANCY** पातळजीभी*f.*, वाक्चापल्य *n.*

FLIRT* sudden jerk हिसका.—*Ger.* नखरेबाज मुलगी*f.*, नाचणघुगरी*f.*—*v.* झटकारून फेंकणे टाकणे;—as water चिरकांडी मारणे, फेंकणे. [about].—*i.* नखरा-अदा क.; jeer or gibe नाक मोडून लावून बोलणे.

FLIT *v. i. D.* fly away with a rapid motion भरकन उडून जाणे; flutter फडफडणे; migrate स्थलांतर क.; to be unstable चंचल-अस्थिर असणे.

FLITCH* मिठात घालून वाळवलेले डुकराचे मास *n.*

FLOAT* *v. i.* rest on the surface of any fluid तरंगणे, तरणे; move quietly and gently on the water पाण्यावर वाहणे हलणे; move gently and quietly on the air हवेत तरंगणे; [floating debt, capital, &c., debt not funded, or capital not fixed, or of uncertain amount or employment].—*t.* तरंगविणे, तरता क.; float जलमय क.; बुडविणे [on, over].—*n.* a raft ताफा, तराफा; timber &c. set to float down ताफा.—**FLOTILLA** लहान गलवांचा समुदाय.

FLOCK* a collection of living creatures मेळा, जमाव, समुदाय;—of sheep कळप, खिलार *n.*;—of birds झांक *f.*, झुंड *f.*;—of people घोळका, गोट, थवा, समुदाय; a Christian congregation (एक देवकांत भजन करायास मिळणा-या खिस्ती लोकांची) सभा*f.*, कळप; lock of wool लोंकरीचा झुपका; refuse of wool लोंकरीची गुतवळ *f.*

FLOG *v.* (*fligere*, to strike) चावकाने मारणे, फटके मारणे; chastise with repeated blows फटके मारून शिक्षा क., फटके मारणे [with, for].

FLOOD* great flow of water लोंदा, पूर, लोट; deluge जलप्रलय; flux भरती*f.*; abundance

रेळचेळ *f.*, महामुरी*f.*, पूर; stream ओष, प्रवाह; menstrual discharge विटाळ; the f. नोहाच्या वेळचा जलप्रलय.—*t.* जठमय क., बुदवणे. -GATE उघडी*f.*, सांड*f.*

FLOOR* level portion or surface on which one walks in any building घराची भुई*f.*, जमीन *f.*; a storey मजला;—of planks पाणी*f.*, तक्कोणी*f.*, कडीपाट;—of chunam गच्छी*f.*;—of stone फरसबंदी*f.*—*v.* भुई-कडीपाट-फरसबंदी इ० क.; lay level with the floor जमीन-दोस्त-चीत क.; put to silence by some decisive argument कुंठित क., तोंड बंद क.—CLOTH जाजम *n.* -ING जमीन*f.*, भुई*f.*; pavement चिरेवंदी*f.*

FLORA (*flos*, flower) goddess of flowers पुष्टेवता*f.*; complete system of vegetable species native in a given locality अमूक एका प्रदेशात उत्पन्न होणाऱ्या वनस्पति*f. pl.*; a description of such plants स्थानिक वनस्पतिवर्णन *n.*—**FLORAL** *a.* फुलांचा पुष्टसंबंधी (game); फुलांचा (bud).—**FLORID** *a.* flushed with red लालबुंद-भडक (countenance); embellished with flowers of rhetoric अलंकारिक, पुष्पित (style); -ITY तोंडाची लाली*f.* टवटवी*f.* -NESS लाली*f.*, भडक*f.*; अलंकारप्राचुर्य *n.*—**FLORIN** एक नाणे आहे; [the English *f.* is one-tenth of a pound sterling].—**FLORIST** फुलमाळी, फुलारी, माळी; पुष्पवर्णनकर्ता.

FLOUNCE, FLOUNDER *v. D.* धडफडणे, तडफडणे, हातपाय अपटणे-झाडणे [about].—*n.* झडफड *f.*, तडफड *f.*; *Ger.* [part of a lady's dress, a loose trimming].

FLOUR (See FLOWER) finely ground meal of grain पिठ *n.*, पिष्ट *n.*; wheaten *f.* कणीक *f.*; gram *f.* बेसन *n.*; fine wheaten *f.* सोजी *f.*, मैदा; coarse wheaten *f.* रवा, सांजा; fine rice *f.* पिठी *f.*; fine and soft powder of any substance पिठ *n.*, भुकटी*f.*, पूड *f.*

FLOURISH *v. i.* (*florere*, to bloom) grow luxuriantly पोसणे, तरतरणे, फोफावणे; be prosperous भरभराट -चलती उत्कर्ष -चालता काळ असणे;—as a town, country आवादानी -आबाद असणे; use florid language बतावणी क.; make ornamental strokes with the pen भरकांडे -फरकांडे मारणे; vaunt बढाई सांगणे क.; play with fantastic and irregular motion परजणे, खेळणे.—*t.* बतावून सांगणे, बतावणी क.; अलंकृत-बेलबृद्धेदार क.; परजणे, चमकावणे; विरखडणे, भरकांडे मारणे.—*n.* beauty सौ-दर्य *n.*, लावण्य *n.*; बोलप्पाचा भरकांडा, अर्थ-वाद; भरकांडा, फरगडा; *Mus.* गत *f.*, परजणे *n.*-ING टवटवीत, तरतरीत; समृद्ध, संपन्न, आबाद. **FLOUT** *v. D.* झिडकावणे, हिडसावणे, तिरस्कारणे. **FLOW*** *v. i.* move by the power of gravity, and with a continual change of place, among the particles or parts, as a fluid वाहणे, ओष चालणे; melt पाझरणे, गळणे, वितु-ळणे; glide smoothly सुरक्षीत-असखलित चालणे, सरणे; be full, so as to run or flow over भरून चालणे, वाहणे, लोट येणे; hang loose and waving रुळझुळणे, लोंबणे (mantle, locks); rise, as the tide भरती -जोर लागणे; proceed निघणे, येणे; discharge blood in excess from the uterus गर्भशया पासून अति रक्तस्राव होणे [from, to, in].—*n.* औष, मवाह, धारा *f.*; रेळचेळ *f.*, चंगळ *f.*;—of tears अशुधारा *f.*, अशुपात;—of words वाक्यापन्य *n.*, वाक्सरणी *f.*; भर, पूर, भरते *n.*

FLOWER (*flōs*) a circle of leaves or leaflets on a plant, usually of some other color than green फूल *n.*, पुष्प *n.*; blossom मोहर, फूल *n.*; that part of a plant destined to produce seed फूल *n.*;—as of grain फुलोरा; the fairest, freshest, and choicest part of any thing निवड *f.*, उत्तमांश, शेल-का भाग;—of youth भरजवानी *f.*, तारुण्य *n.*; a figure of speech वाक्यालंकार; *pl.* menstrual discharges पुष्प *n.*, रज *n.*;—as

carved, painted फुली *f.*, बुटे; *Chem.* फूल *n.*—*v. i.* फुलणे, फुल येणे, विकसणे; भरास येणे.—*t.* फुले बूट काढणे, बुड्डेदार क.—**FLOWERY** *a.* पुष्कळ फुलांचा; पुष्पमय; अलंकारी, अलंकार-युक्त (style): [the f. kingdom, China].

FLUCTUATE *v. i.* (*fluere*, to flow) move as a wave हेलकावा खाणे; be irresolute धर-सोड क.; be unsteady एका स्थितीवर नसणे [from, to].—**FLUCTUATION** हेलकावा, अन्दो-लन *n.*; धरसोड *f.*; चढउतार, अस्थैर्य *n.*

FLUE *F.* धुरांडे *n.*

FLUENT *a.* (*fluere*, to flow) वाहता; fluid प्रतळ; voluble बोलका, जिमेचा चपळ (speaker); flowing सरळ, सुरक्षीत, असखलित (speech). -LY *ad.* चुरचुर, खडखडीत, भराभर (बोलणे-चाचणे).—**FLUENCY** जिमेचा चपळपणा, वाक्यापन्य *n.*; सरळ सुरक्षीतपणा.—**FLUID** *a.* प्रवाही, पातळ, द्रवरूप.—*n.* पातळ द्रव-प्रवाही पदार्थ. -ITY द्रवता *f.*, पातळपणा.

FLUKE, *Ger.* the part of an anchor which fastens in the ground पावडा, कांटा, फाळ.

FLURRY *Prov. Eng.* a sudden blast वायाचा झटकारा; bustle गडबड *f.*, लगवग *f.*, धांदल *f.*.—*v.* गडबडविणे, धांदल क.

FLUSH* *v.* redden suddenly एकदम लाली आ-णणे, तांबडालाल क.; elate चटवणे, फुगवणे.—*i.* भडभड -भळभळ वाहणे: blood flushes into the face; लाली येणे, तांबडालाल होणे; to f. up joints दरजा क.—*n.* लोंदा, ऊत, लहर *f.*; ardor उक्की *f.*, हुरशी *f.*, कढ; लाली *f.*; भय, लाज, राग इ० विकारांचा क्षोभ झाल्याने तोंडावर उत्सन होणारी लाली *f.*, काळिमा *f.*.—*a.* fresh टवटवीत, तुकुकुकीत; affluent संपन्न, श्रीमंत; liberal उदार; prodigal उधब्या, उडाऊ.

FLUTE (*flatus*, a blowing) a musical wind instrument मुरली *f.*, पॅंचा; a channel in a pillar खांचणी *f.*

FLUTTER *v. i.* *D.* flap the wings rapidly फड़फड़णे, पंख झाडणे; be in agitation व्याकूल होणे, गडबडणे.—*t.* पंख झाडणे; गडबडविणे, धांदल क.

FLUX (*fluere*, to flow) वाहणे *n*; ओघ, प्रवाह; change पालट; concourse जमाव, मेला; the tide setting in toward the shore भरती *f*; fusion आटणे *n*, गाढणे *n*;—for metals टाकणलार, सवाणी इ० धातुचा रस करणारा पदार्थ; *Med.* आमातिसार, रक्तातिसार इ०; to have a f. हगवण लागणे.

FLY* *v. i.* move in the air with wings, as a bird उडणे; float in the air, as the clouds, the sparks तरंगणे, उडणे;—as a flag उडणे, फडफडणे; hasten away जाणे, लवकर निघून जाणे: time flies; flee (संकट पासून) पळन जाणे: the enemy flies; part फुटणे, तुकड होणे; to come off with flying colors जय मिळविणे, फत्तेहोणे, विजयध्वज मिरवीत येणे; at अंगावर तुटून पडणे, घसरणे;—in the face of बेखदबी क.; off तुटणे, तुटून मोकळा होणे; on अंगावर तुटून पडणे, हल्का क.;—open जोराने उघडणे; out उघळणे, उसळणे; रागावणे, कातावणे; to let f. सोडणे; जार्जदेणे [from, to, against].—*n.* a winged insect of various species माशी *f*, मक्षिका *f*.—*-BLOW*, egg of a fly सडी *f*.—*-CATCHER* गिपाई (एक पक्षी आहे).—*-ING-FISH* एक उडणारा मासा आहे.—*-LEAF* बुकाच्या आरंभीचे किंवा शेवटचे कोरे पान *n*.—*-TRAP* माशा धरणारे झाड *n*, मक्षिकाकर्तरी झाड *n*.

FOAL* शिंगरूं *n*, शिंगी *f* (गाढवाचे घोड्याचे).

FOAM* (*Skr. phēna*) फेंस, फेण.—*v. i.* फेणणे, फेसळणे; फेसाने भरणे.—*t.* फेसळन काढणे टाकणे [out].—**FOAMY** *a.* फेंसाळ, फेणयुक्त.

FOR *Ger.* घड्याळ ठेवण्याचा लहानसा खिसा.

Focus (*L. fireplace*) point in which the rays of light meet किरण एकत्र मिळण्याचे

स्थान *n*, तेजस्संकर्ध देश; a central point मध्यकेंद्र *n*.—**FOCAL** *a.* केंद्रसंबंधी.

FODDER* वैरण *f*, चारा.—*v.* वैरण घालणे.

FOE* वैरी, शत्रु.

FETUS, See **FETUS**.

FOG *Icel.* बुके *n*, धुकट *n*.—*gɪ* *a.* धुक्याचा, धुक्याने भरलेला; dull मंद, स्थूल.

FOH *interj.* दशा, इश्शो.

FOIBLE *F.* वर्म *n*, छिद्र *n*, उणे *n*; *pl* कर्म वर्म *n pl*.

FOIL *v. F.* मोडणे, थकणे, चालेनासा क. [by, in].

—*n.* मोड, पराभव; a blunt sword used in fencing बुळी तरवार *f*, पट्टा, बोथाटी *f*, इ०; (*folium*) a leaf or thin plate of metal वर्ष, पत्रा, पान *n*; a coat of metal on a looking-glass आरशाची कल्हई *f*; [a thin leaf of metal, placed under precious stones by jewelers, to increase their brilliancy, or to give them a particular color]; any thing of another color, or of different qualities, which serves to adorn, or set off another thing to advantage कातिवर्द्धक वस्तु *f*.

FOIST *v. F.* खुपसणे, लाटणे, शुसळणे [on, off, in].—*ER* शुसळ्या, खुपशा.

FOLD* *v.* lap or lay in plaits घडी क.; double दुमडणे; lay together, as the arms or the hands हात पोटाळणे; envelop झडाळणे, वेष्टणे, लपेटणे; confine in a fold कोऱवाड्यांत कोऱणे घालणे;—a letter लखोटा क., मलफूप क. [together].—*i.* घडी होणे, दुमटणे.—*n.* घडी *f*, पदर; पट: four-f.; embrace भिठी *f*, वेंग *f*; कोऱवाडा. —*ING* पदर, घडी *f*;—of doors दुतलफी *f*.

FOLIAGE (*folium*, leaf) पाने *n pl*, पालव, पळव; new f. पालवी *f*.—**FOLIATE** *v.* पारा चढविणे, पाण्याची कल्हई क.—**FOLIO**, a sheet of paper once folded दुबंदी कागद; book made of sheets of paper each folded

once दुंज्याचे पुस्तक *n*; page in an account-book चोपडीचे पान *n*.—*a.* दुबंदी, दुबंदी कागदाचा.

FOLK* लोक *pl*, आलमदुनिया *f*.

FOLLOW* *v.* go or come after मागून जाणे -येणे -चालणे; go in pursuit of पाठीस लागणे;—accept, as authority आदरणे, प्रमाण मानणे; obey मानणे, ऐकणे; embrace स्वीकारणे, आदरणे; imitate अनुसरणे, अनुकरण *k.*, कित्ता वेणे; succeed in order of time मागून -नंतर येणे -होणे; accompany संगती -बराबर जाणे; result from, as an effect from a cause निष्पत्र होणे, निवणे; understand the meaning, connection, or force of, as a course of thought or argument अर्थ -अन्वय -संदर्भ समजणे; attend upon closely, as a profession धंधा *k.*, वृत्ति चालविणे [from, to, in, after]. -ER मागून जाणारा येणारा, अनुगामी; disciple शिष्य; dependant चाकर, सेवक; तावेदार; अनुयायी, अनुसारी. -ING *a.* पुढचा, पुढील.

FOLLY, See under Fool.

FOMENT *v.* (*fovere*, to warm) apply warm lotions to शेक देणे, शेकणे; abet वाईट कामांत मदत *k.*, फूस देणे. -ATION शेकणी *f*, शेक; फुसलावणी *f*, शिकवणी *f*, उठावणी *f*.

FOND *a.* *Icel.* relishing highly -चा आवडता, शौकी, लंपट; much pleased संतुष्ट, खुश; tender ममताळू, म्लेहाळू [of]. -NESS प्रीति *f*, ममता *f*, लळा; आवड *f*, चाड *f*.—FONDLE *v.* गोंजारणे, कुरवाळणे, लाड *k*.—FONDLING फारलाडका.

FONT (*fons*, fountain) झारा; बासिस्म्याचे पाणी ठेवण्याचे पात्र *n*; [a complete assortment of printing types of one size].

FONTANEL *F.* vacancy in the infant cranium ताळू *f*; issue for the discharge of humors from the body पोत *f*.

Food* अन्न *n*, भक्ष्य *n*, खाणे *n*; undressed f. शिधा; heavy f. जडान;—of granivorous animals चारा; coarse or bad food कदन *n*; the usual quantity of f. आहार; f. and raiment पोटभर अन्न अंगभर वस्त्र [for].

FOOL *F.* an idiot वेडा, वेडगळ; a dunce मूर्ख, टोणपा, मंदबद्धि; *Scrip.* wicked person दुष्ट मनुष्य; a professional jester मस्कन्या, हंडीबाग; *fool's* errand हिसका; to go on a f.'s errand पायांची वळ भागविणे; to put on the f. वेडा ठरविणे, वेड्यांत काढणे; a learned f. पढतमूर्ख; to make a f. of इकवणे, भोंदणे, धाब्यावर बसवणे; to make a f. of one's self नकशा गमावणे, इकमारणे; to play the f. वेडेचार *k.* -ISH *a.* मूर्ख, वेडा, खुळा; मूरखपण्याचा, वेवकुबीचा (act); दुष्ट; ridiculous थळा करायाजोगा, उपहासास्पद. -HARDY *a.* उफराट्या काळजाचा. — FOOLSCAP [so called from the water-mark of a *fool's cap and bells* used by old paper-makers] एक जातीचा कागद आहे, 'फुलीसकेप'.

Foot (*Gr. pous, Skr. padas*) the extremity below the ankle पाय, चरण, पाद;—of a table पाय, खूर; foundation पाया, तळ, बुडखा; a measure of 12 inches 'फूट' *f*; foot-soldier पायदळ *n*, प्यादा;—of a verse चरण; on f. पायां; cubic f. घन फूट; to set on f. चालूक, उभारणे. -BALL पायाने उडवून खेळायाचा चेंडू. -BOY खिदमतगार, पोऱ्या, पोरगा. -FALL पायरव, चरणपात. -ING, ground for the foot पाय टेकणे *n*, पावठा; firm foundation to stand on थारा, आधार; permanent settlement व्यवस्था *f*, बंदोबस्त; firm position पगडा, पायशीरकाव; condition स्थिति *f*; tread to measure पाऊल *n*, कदम *n*; act of putting a foot to any thing पाय लावणे -जोडणे *n*; act of adding up a column of figures वेरीज *k.* *n*; to get f. पगडा पडणे,

घालणे, बडणे. -MAN प्यादा; खिदमतगार, चाकर. -MARK पाऊल n, पदचिन्ह n. -NOTE पृष्ठात्मा तवाचे टिपण n. -PAD वाटमान्या. -PATH पाऊलवाट, पायवाटf. -PRINT पाऊल n, पदचिन्ह n. -STALK देट, डेंख. -STEP पाऊल n; token सूण f, चिन्ह n. -STOOL पीठ n, पादासन n.

FOR Ger. अकडबाज, कुरंबाज. -PERY अकडबा-जीf, छानछुकीf.

FOR prep. (*pro*, *Skr. pra*) in the place of जागी, स्थानी, बदल; concerning विषयीं; because of मुळे, साठी, करिता, स्तव; toward कडे: a ship is bound f. China; for the sake of करिता, स्तव, प्रीत्यर्थः is the world made f. me? in spite of; generally followed by all, aught, anything, &c. हटकून, न ऐकतांः he will do what she pleases for all me; notwithstanding असे असतांही, जरीः f. any thing that legally appears to the contrary; during a certain time पर्यंत, अंत, मध्ये, भरः f. a day; f. life ताहयात, जम्भर, आमरण; in favor of पक्षाचा, वांचा: he is f. a free government; noting meeting: I am ready f. you भी तुद्यास भेटायास तयार आहे; as if जसा, सारखा: he showed himself f. dead; he looks f. me तो माझी वाट पाहतो; f. my part मला जर विचाराल; f. as much ज्यापेक्षा, ज्या अर्थी; f. ever निरंतर, सर्वकाल; O f. जर असते तर किती बरे होते; मिळो; O f. a muse of fire!—conj. साठी, करिता, म्हणून; ज्या अर्थी पेक्षा.

FORAGE F. घासदाणा, वैरण f [for]. — v. घासदाण्यासाठी फिरणे; घासदाण्यासाठी देश लुटीत फिरणे, कही वेणे क., लुटून खाणे.

FORBEAR* v. i. refrain from proceeding थांबणे, राहणे; refuse न मानणे, न ऐकणे.—t. give up सोडणे, टाकणे: to f. the use of a word; bear with सोसणे, वागविणे, सं-

भाळून वेणे. -ANCE थांबणे n, राहणे n; long-suffering सहनशीलता f, क्षमा f; exercise of patience धीर धरणे n, धीर, दम, गम.

FORBID* v. prohibit मनाई बंदी क.; command not to enter आंत जाण्याची येण्याची मनाई प्रतिबंध क.: I have forbidden him my house; oppose आडवा येणे, अथडवा प्रतिबंध क.; God f. ईश्वर न करो. -DEN मना केलेला, निषिद्ध. -DING a. त्रासजनक, कंटाळवाणा, अनिष्ट.

FORCE (*fortis*, strong) बळ n, जोर n, f; an unusual degree of strength or energy तेज n, वीर्य n, शक्ति f; violence बळ-जोरीf, जुलूम; special signification विरोप अर्थ; validity बळकटीf, जीव, वजन n: f. of an argument; pl troops फौज f, सैन्य n; Law, strength or power exercised without law, or contrary to law, upon persons or things जुलूम, जबरी f, बलाकार; Physics, any action between two bodies which changes, or tends to change, their relative condition as to rest or action वेग, शक्ति f: the f. of gravity;—of habit कर्मवेग; moral f. बुद्धिबळ n;—of a disease, of winds, &c. ज्ञापाटा, वेग, बळ n, रग f;—in f. चालू, उपयोगी.—v. जुलमाने-जबरीने करायास लावणे, जबरी क.: masters f. their slaves to labor; ravish बलाकार क., दपटणे, हटसंभोग क.; capture by assault हड्डा करून वेणे; drive, wrest, get, &c. by violence दामटणे, दपटणे, टकळणे [along, away, from, into, through, out, &c.]; strain ओढून ताणून आणणे-काढणे क. (conceit);—a passage दपटून शिरणे-रिघणे, बुसणे.—FORCIBLE a. बळकट, जोराचा, प्रबल; जुलमाचा, जबरीचा; जबरीने मिळविलेला.—FORCIBLY ad. जोराने, बळाने; जुलमाने.—FORCING, Gardening, अवकाळीं कृतीने फळफळावळ उत्पन्न क. n.

FORCEPS (*L.*) चिमटा ;—of the goldsmith सवाणा.

FORD * *a.* a shallow part of a river उत्तर, पायउत्तार; a stream ओहळ. -ABLE *a.* पायानीं उत्तराया जोगता.

FORE * *a.* advanced in place पुढला, पुढोल, समोरचा, अग्र; advanced in time अगोद-रचा, पूर्वीचा, पूर्व; advanced in order पहिला, प्रथम, पूर्व : *f.* part of a writing.—*ad.* पूर्वभागीं. -ARM कोपर आणि मणगट यांच्या मधला हाताचा भाग, हात. -BODE *v.* पूर्वी सांगणे, भविष्य सांगणे; be prescient of, as of a calamity which is to happen येणार संकटा विशेषीं प्रबोधित होणे, अरिष्टाची अगा असणे. -CAST *v.* plan before execution अगोदर बेत कळून ठेणे; foresee अगोदर पाहणे, तजवीज क.—*n.* पूर्वीचा बेत, पूर्वयोजना *f.*; तजवीज *f.*, दीर्घटृष्णि *f.* -CASTLE गलवताचा समोरचा भाग. -FATHER पूर्वज, वडील. -FINGER हाताच्या अंगठ्या जवळचे बोट *n.*, तर्जनी *f.* -FOOT जनावरचा पुढला पाय. -GO *v.* quit सोडणे; relinquish the enjoyment or advantage of -चा उपभोग लाभ सोडणे; go before पुढे जाणे. -HEAD कपाळ *n.*, लळाट *n.* -LOCK टाळूवरचे केंस *pl.*: to take time by the f., to make prompt use of any thing; not to let slip an opportunity वेळ साधून घेणे. -MAN प्रमुख, पुढारी; overseer कारभारी, चौकसनीस;—of a jury सरपंच, बुरीचा पुढारी, मीर मजलीस *f.* -MAST पुढली डोलकाठी *f.* -MOST *a.* सर्वपुढचा, अग्रवर्ती. -NAME, name that precedes the family name or surname आड नांवाच्या पूर्वीचे नाव *n.* -NAMED *a.* पूर्वीकृ, मशारनिल्हे. -NOON सकाळ *f.*, दुपारचे पूर्वीची वेळ *f.*, पूर्वान्ह *f.* -RUNNER पुढे धावणारा जासूद, अग्रदूत; prognostic पूर्वीचीन्ह *n.*, लक्षण *n.* -SEE *v.* अगोदर पाहणे-समजणे; भविष्य समजणे. -SHADOW पूर्वी प्रतिरूप दर्शविणे. -SIGHT दूरदृष्टि *f.*, दीर्घ-

दृष्टि *f.*, दूरवरचा विचार. -SKIN अग्रवत्तचा *f.*, टापी *f.*, शफा *f.* -STALL, take in advance पूर्वी घेणे; anticipate अगा-अवली साधणे; pre-occupy दुसऱ्याच्या अगोदर किंवा दुसऱ्यास वर्जून अगोदर उपभोग घेणे; to f. the market बाजारांत येण्यापूर्वी खरीद क. (महाग विकाप्यासाठी माल). -TASTE पूर्वानुभव, पूर्वरूचि *f.* -TELL *v. i.* भाकीत क. सांगणे, भाकणे.—*t.* चैं भाकीत सांगणे, होण्यापूर्वी सांगणे. -THOUGHT पूर्वविचार; anticipation अटकळ *f.*, अगा *f.* -TOOTH चौकटीचा दांत. -WARN *v.* पूर्वी सुचविणे, अगोदर ताकीद देणे क.

FOREIGN (*foras, abroad*) not of one's country परदेशचा, परकीय; remote दूरचा; extraneous बाहेरचा, बाहिर्भूत. -ER परदेशी, परदेशाचा मनुष्य, परकी.

FOREST *F.* an extensive wood रान *n.*, अरण्य *n.*; a royal hunting-ground राजक्रीडा वन *n.*, राजाच्या शिकारीची जागा *f.* — *a.* वनाचा, वन्य, अरण्य; *f.* law बनरक्षण करण्याचा कायदा. -ER वनरक्षक, बनकरी; a sylvan वनवासी; a forest-tree वनवृक्ष.

FOREVER *ad.* निरंतर, सर्वकाल, नित्य; at all times सर्वदा, हमेश, रोज.

FORFEIT *v.* (*foris, out of doors, facere, to do*) अपराध कळून गमावणे, दंड देणे, दंडास बाणे.—*n.* दंड, गुह्येगारी *f.* -URE दंड गुह्येगारी देणे *n.*; an estate forfeited दंडांत गमाविलेली जिनगी *f.*; a fine दंड [for].

FORGE *F.* a smithy लोहाराची भट्टी *f.*; a workshop दुकान *n.*, साळ *f.*—*v.* form by heating and hammering तावून व ठोकून घडणे, घडणे; form घडणे, डैल रूप देणे; make falsely बनाऊ खोटा क.—FORGED *a.* खोटा, बनावट.—FORGERY, the crime of fraudulently making or altering a writing, to the prejudice of another's right बनावट कागद करण्याचा अपराध; the making of a thing in imitation of another thing

with a view to deceive and defraud बनावट नाणे वैगरे क. n.

FORGET* *v.* lose the remembrance of विसरणे, विसर पदणे : bless the Lord, O my soul, and f. not all His benefits (Ps. ciii. 2); neglect उपेक्षा -अव्वेर क., विसरणे ; [to f. one's self, to be guilty of that which is unworthy of one; to commit an oversight]. -FUL *a.* विसराळू, विसऱ्या ; careless गफलत्या, धांदन्या ; causing to forget विसर पाडणारा, विस्मृतिकारक -जनक (wine) [of]. -NESS विसराळूपणा, विसर, विस्मृति *f.*; गफलत *f.*, धांदल *f.*

FORGIVE *v.* * give up resentment or claim to requital on account of, as an offence or wrong ची माफि क., सूट देणे, अपराध क्षमाकः: f. old faults, cease to feel resentment against on account of wrong committed क्षमाक, माफक, ची क्षमाकः: If. you. -NESS सूट *f.*, माफि *f.*; क्षमा *f.*, क्षमाशीलता *f.*

FORK (*furca*) forkation नांगे *n.*, दुबेळके *n.*, बेचके *n.*; table *f.* कांटा ;—of a road फांटा ;—of a river, the place where separation takes place फांटा ;—the place where union takes place संगम ; a point टोंक *n.*, नोंक *f.*—*v. i.* फांकणे, फांटीस येणे ; दोन फांटे फुटणे.—*t.* नांगिने उचलणे ; dig and break with a fork, as ground बेळव्याने जमीन खणून फोडणे, कुळव्ये ? -ED *a.* दुकाट्यांचा, बेळव्याचा, दिशाख.

FORLORN* *a.* deserted सोडलेला, टाकलेला, त्यक्त ; helpless निराश्रित, अनाथ.

FORM (*forma*) shape आकार, आकृति *f.*; the outline of the person शरिराची मूस *f.*, रूप-रेषा *f.*; particular disposition of matter बांधा, घडण *f.*; external appearance डौल, आकार, रूप *n.*; image प्रतिमा *f.*; constitution नीति *f.*, रीत *f.*, प्रकार : a republican *f.* of government; formula पद्धत *f.*, परिपाठ ; conventional ceremony रीत *f.*, संस्कार, उप-

चार, आदरसक्ताराची रीत *f.*; show without substance पोकळ डौल : f. of justice ; beauty रूप *n.*, सैंदर्य *n.* (Is. liii. 2) ; mould सांचा, नमुना ; bench बांक ; rank of students in a school वर्ग ; seat or bed of a hare सशाची बसायाची जागा *f.*; Print. type from which an impression is to be taken, arranged and secured in a chase 'कर्म' ; as of an official paper दस्तूर ;—of a verb or noun रूप *n.*—*v.* घडणे, रूप देणे, आकारणे, करणे (Gen. ii. 7) ; train शिकविणे, वळण लावणे ; education forms the mind; go to make up करणे, असणे, अंशभूत असणे : they formed the majority ;—as an estimate आकारणे, भजमासणे [out of, into, from] ; रूप घेणे ;—as the hand in writing, &c. वळणे. -AL *a.* आकृतीचा, रूपाचा ; essential स्वाभाविक, मूळचा ; done in due form यथापद्धत *f.*—according to form रीतीचा, दस्तूरमाफक, यथाविधि ; वरवरचा, बाहेरचा, कोरडा, वरपंकी (worship, duty). -IST *a.* कर्मनिष्ठ ; बाह्योपचारी. -ALITY कायदे-शीरपणा, यथामार्गता *f.*; रीत *f.*, चाल *f.*; आदर, सक्तार ; essence तत्त्व *n.*, अवयवभूत पदार्थ. -ALLY *ad.* रीतिने, यथापद्धत ; आदरसक्ताराने; नीठ, बराबर. -EE करणारा, कर्ता, घडणारा, रचणारा.—**FORMULA** पद्धति *f.*, रीत *f.* -RY पद्धति -सूत्रप्रथ ; prescription रोग्यास देण्याच्या औषधाची याद *f.*

FORMER* *a.* preceding in order of time पहिला, प्रथम, पूर्व ; long past प्राचीन, जुना, पूर्वीचा, गत (ages) ; first mentioned पूर्वीक, मागला. -LY *ad.* मार्ग, पूर्वी, जुन्या काळी ; पहिल्याने, अगोदर.

FORMICATION (*formica*, ant) *Med.* a sensation of the body resembling that made by the creeping of ants on the skin मुऱ्या *pl.*, हुळहूळ *f.*

FORMIDABLE *a.* (*formidare*, to fear) भयंकर, भयउत्पादक -जनक [to].

FORNICATE *v.* (*fornix*, a brothel) शिंदलकी क. —FORNICATION, the incontinence of an unmarried person, male or female अविवाहित स्त्रीर्वे किंवा पुरुषार्चे जारकर्म *n*; criminal conversation of a married man with an unmarried woman अविवाहित स्त्रीर्शी विवाहित पुरुषाचा सदोषसंग; lewdness शिंदलकी*f*, जारकर्म *n*; *Scrip.* adultery व्यभिचार; incest अगम्यगमन *n*; idolatry मूर्तीपूजा *f*. —FORNICATOR अनूढागामी; शिंदल, रांडबाज.—FORNICATRESS, -TRIX अनूढव्यभिचारिणी*f*; शिंदल बायको*f*.

FORSAKE* *v.* सोडणे, टाकणे, त्यागणे, वर्जणे.

FORSOOTH* *ad.* तर खरा, तर होय, खर्चीत.

FORSWEAR* *v.* reject upon oath शपथ घेऊन वाहून सोडणे; deny upon oath शपथ वाहून नाकारणे;—one's self खोटी शपथ क. -खाणे धेणे.—*i.* खोटी शपथ घेणे.

FORT (*fortis*, strong) किला, कोट, दुर्ग; town belonging to a f. पेठ *f*; wall of a f. कोट. -RESS कोट, गढी*f*. —FORTIFY *v.* तटबंदी कोटबंदी क.; add strength to बळकट क., जोर आणणे; confirm स्थिर दृढ क. [with, by, against]. —FORTIFICATION तट कोटबंदी*f*; the art of fortifying दुर्ग प्राकारादि रचनाविद्या*f*; a fortified place कोट.

FORTITUDE (*do.*) that strength or firmness of mind which enables a person to encounter danger with coolness and courage, or to bear pain or adversity without murmuring, depression, or despondency मनस्थैर्य *n*, धैर्य *n*, धीर, छाती*f*.

FORTH* *ad.* forward पुढे; out बाहेर; abroad बाहेर; so f. इत्यादि, वैगैरे [from]. —COMING *a.* तयार, सिद्ध, हाजीर. —WITH *ad.* लागलाच, तळणी, तळाच.

FORTNIGHT (contracted from *fourteen nights*) पंधरवडा, पक्ष.

FORTUITOUS *a.* (*fors*, chance) दैववटित, आगतुक.—FORTUITY दैवयोग.—FORTUNE, personified or deified power regarded as determining human success, sharing happiness and unhappiness, and distributing arbitrarily or fortuitously the lots of life दैव *n*, नशीब *n*; that which falls to one as his lot in life दैवप्राप वस्तु*f*; estate मत्ता*f*, वित्तविषय; great wealth संपत्ति*f*, दौलत*f*, गजांतलदमो*f*; appointed lot in life दैवाचा वांटा, लाभालाभ, भोग; good *f*; सुदैव *n*; bad *f*. दुर्दैव *n*. -BOOK शकुनवंती*f*, -HUNTER धनवान स्त्रीर्शी लम करून सधन होऊ इच्छिणारा. -TELLER दैव सांगणारा, डाकोता जोशी, दैवज, पिंगळा.—FORTUNATE *a.* भाग्याचा, दैववान्; coming by good luck दैवाने प्राप झालेला, सुभाग्याचा; auspicious शुभ, मंगलदायक. -LY *ad.* दैवाने, दैवयोगाने.

FORTY* *a.* चाळीस.—*n.* चाळीसाचा अंक; चाळिसाची संख्या*f*; an aggregate of *f*. चाळिसी*f*. —FORTIETH *a.* चाळिसाचा.

FORUM (*L.*) न्यायाधिशाची कचेरी*f*, कोडत *n*; [a market-place in Rome, where causes were judicially tried, and orations delivered to the people].

FORWARD -S* *ad.* पुढे.—**FORWARD** *a.* पुढचा; less reserved or modest than is proper उद्धम, निर्भाड, धीट; ardent उत्कंठित, उत्सुक; advanced beyond the usual degree पुढे गेलेला, सारलेला; too hasty उतावळा, अधीर. —*v.* send onward पुढे पाठविणे, पेंड पेंचवणे; advance वाढविणे, वृद्ध क., योग्यतेस चढविणे [from, to]. —NESS उत्कंठा*f*, उत्सुकता*f*; निर्मिडपणा, धिटाई*f*; prematurity काळाच्या पूर्वीची पक्ता*f*.

FOSSE (*F.*) खंदक.

Fossil *a.* (*fodere*, to dig) जमिनीतून खणून काढलेला; जमिनीतून काढलेल्या पदार्थ सारखा; changed into stone दगडळालेला (shells). —*n.* जमिनीतून खणून काढलेला पदार्थ, उत्खात द्रव्य *n.*

FOSTER* *v.* nourish पोसणे, पाळणे; cherish बाळगणे, वागचणे (passion). -BROTHER, a male nursed at the same breast, or fed by the same nurse, but not the offspring of the same parents टूधभाऊ. -CHILD पोसणा मुलगा मुलगी *f.* -ER पोसणारा, पोशिदा, पालक. -FATHER पालक बाप, धाता. -MOTHER पालक आई *f.*, धाची *f.*; nurse दाई *f.* -SON पालक पुत्र, पालक बेटा.

FOUL* *a.* (*Skr. puj*, to be putrid) filthy मळका, मळीण (cloth); obscene विभत्स, अभद्र, अवाच्य (words); cloudy वाञ्यावाढळाचा, अम्भे आलेला, अंघट (weather); loathsome ओंगळ, घाणेरडा (disease); not favorable अप्रतिकूल, उलटा (wind); dishonest अप्रामाणिक, कपटी, कुटिल (play); entangled गुरफाटलेला, गुतागुत झालेला: a rope is *f.*; a *f.* copy खरडा, मसुदा; to fall *f.* भांडणे, हमरीतुमरीवर येणे; to run or fall *f.* of एकमेकावर घसरणे -पडणे.—*v.* मळवणे, मळकट क.; गुतविणे, गुतागुत क.—*i.* गुतणे, गुरफाट्यांत पडणे; आदळणे, आपटणे, घांसणे: the two boats *fouled*. -MOUTHED *a.* तोंडाचा फटकळ, तोंडाळ, तोंडास कुत्रे बांधलेला.

FOUND *v.* (*fundare*) lay the basis of पाया घालणे; establish स्थापणे; fix firmly घट बसविणे, कायम क.; take the first step in erecting or building up पाया घालणे, बांधणे, उठवणे; establish on a basis पायावर स्थापणे, प्रतिष्ठा क. [on]. -ATION स्थापना *f.*, स्थापन *n.*; पाया; footing आधार, थारा, आशा; endowment धर्मदाय, सदोदित धर्मदाय

चालण्यासाठी जमविलेले द्रव्य *n.* -ER स्थापनारा, संस्थापक;—of a family मूळपुरुष.

FOUND *v.* (*do.*) धातूचा रस करून सांच्यांत ओतणे, ओतणे. -ER ओतारी. -RY धातु ओतण्याची कला *f.* -क्रिया *f.*; धातूचा रस ओतण्याचा कारखाना.

FOUNDER *v. i.* (*do.*) पाणी भरून बुडणे, पाण्यांत गर्क होणे; stumble and go lame, as a horse अडखळून पडून लंगडा होणे -लंगडत जाणे -चालणे. — *t.* (घोड्याचा) पाय सुजवून अधूक. -लंगडा *k.*

FOUNT, -AIN (*fons*) a spring झारा; a jet कारंजे *n.*, फवारा; first cause मूळ *n.*, अदिकारण *n.*, खाण *f.*, उगम, झारा.

FOUR* *a.* चार. -FOLD *a.* चौपट, चतुर्गुण. -FOOTED *a.* चार पायांचा, चतुष्पाद. -SCORE चारविसा, ऐंशी. -SQUARE *a.* चौकोनी. -TEEN *a.* चौदा. -TEENTH *a.* चौदावा—FOURTH *a.* चौथा, चतुर्थ. -LY *ad.* चौथ्या वेळी, चौथ्याने, चौथेदा.

FOWL* a bird पांखरू *n.*, पक्षी; a cock or hen कोंबडे *n.*—*v. i.* पांखराची पारध क. -ING पांखरारधी, फासिपारधी, त्याध. -ING-PIECE पांखरांच्या शिकारीची बंदूक *f.*, शिकारी बंदूक *f.*

FOX* कोळ्हा, खोकड ; a cunning fellow धूर्त गडी -माणूस. -HOUND कोळ्ड्याची पारध करणारा कुत्रा.

FRACTION (*frangere*, to break) तुकडा, अंश; Arith. अपूर्णक; compound *f.* प्रभागजाति अ०; vulgar *f.* व्यवहारी अ०; proper *f.* सम अ०; decimal *f.* दशांश अ०. -AL *a.* अपूर्णकाचा.—**FRACTIOUS** *a.* तुसडा, तुटसाळ (man).—**FRACTURE** फुटणे *n.*, भंग; भेंग *f.*, फूट *f.*, चीर *f.*; *Surg.* breaking of a bone अस्थिभंग; [compound *f.*, a *f.* in which there is an open wound from the surface down to the *f.*; simple *f.*, a *f.* in

which only the bone is divided].—**FRAGILE** *a.* फुटीर, नाजूक, भंगशील.—**FRAGILITY** फुटीरपणा, भंगरता *f.*—**FRAGMENT** तुकडा, खंड, चूर; an imperfect part अपूर्ण अंश, भाग.

FRAGRANT *a.* (*fragrare*, to emit a smell) सुवासाचा, सुवासिक.—**FRAGRANCE** सुवास, सुगंध.

FRAIL *a.* (*frangere*, to break) easily broken फुटीर, तुटीर, फुसका; weak अशक्त, नबला; weak in resolution अस्थिर, चंचलबुद्धि.—**FRAILTY** फुटीरपणा; अस्थिरबुद्धि *f.* अशक्तता *f.*, दौर्बल्य *n*; *a f.* चूक *f.*, चुकून घडलेली गोष्ट *f.*

FRAME* *v.* construct रचणे, करणे, वांधणे (a house); plan बेत *k.*, योजना *k.*; fabricate थोतांड रचणे, रचणे; adjust जम-जवा बसविणे; regulate बेतानें चालवणे, वर्तवणे; provide with a frame चौकट बसविणे-घालणे.—*n.* वांधणी *f.*, रचना *f.*, घटना *f.*; —as of a picture, window, door, &c. चौकट *f.*, घर *n*, सांचा;—of a building मांडणी *f.*;—of a drum, &c. गाडा, खोड *n*; the bodily structure शरिराची काठी *f.*; skeleton सांपळा, सांगडा, खटारा; scheme बेत, रचना *f.*, वंधारण *n*; particular state, as of the mind तवियत *f.*, मङ्गति *f.*—**WORK** चौकट *f.*, सांचा.

FRANCHISE *F.* particular privilege conferred by grant from a sovereign or a government सरकारानें दिलेला हक; an immunity from ordinary jurisdiction सूट *f.*, माफी *f.*; limits of an immunity माफीची हइ *f.*; an asylum आश्रय, आसरा.—*v.* मोकळा *k.*, सूट देणे.

FRANGIBLE *a.* (*frangere*, to break) तुटीर, भंगशील.

FRANK *a.* *F.* मोकळ्या मनाचा, प्रांजल, साफ; licentious बैकैद, स्वच्छंदी.—*v.* send by

public conveyance free of expense सरकारी जहाज नाडी वैगरेंटून फुकट पाठविणे: to f. a person to London; exempt from charge for postage, as a letter पत्राच्या हाशिलाची माफी *k.*—**LY ad.** निष्कपटानें, मन मोकळे करून. —INCENSE ऊद, धूप.

FRANTIC *a.* (*Gr. phren*, mind) mad वेडा, कावराबावरा, तप्रवय; wild वेडावांकडा, भलताच, स्वच्छंदाचा (abuse).

FRATERNAL *a.* (*frater*, brother) भावांचा, वधुचा, वंधु, in comp.: f. love वंधुप्रीति *f.*—**FRATERNITY** भाऊपणा; a community of men of the same class एका वर्गाचे लोक *pl.*, मंडळी *f.*, शाई *f.*—**FRATERNIZE** *v.* वंधुप्रीतीने -भाऊपणाने एकत्र जमणे मिळणे.—**FRATICIDE** वंधुहत्या *f.*

FRAUD (*fraus*) deception deliberately practised with a view to gaining an unlawful or unfair advantage कपट *n*, ठकबाजी *f.*, दगलबाजी *f.*; fraudulent procedure दगलबाजीचा व्यापार, कपटी वर्तणूक *f.*—**ULENCE** ठकबाजी *f.*, कापटय *n*.—**ULENT** *a.* कपटी, दगेखोर; कपटाचा, दगबाजीचा (bargain); कपटाने मिळविलेला (conquest).

FRAUGHT *a. Ger.* भरलेला, पूर्ण, भरपूर.

FRAY (See AFFRAY) मांडण *n*, कलागत *f.*, कलह.—*v.* (*fricare*, to rub) घासणे, घर्षणे; wear off by rubbing घासून झिजविणे जीर्ण *k.*

FREAK* लहर *f.*, हुक्की *f.*, तरंग. —**FUL**, —**ISH** *a.* लहरी, छंदी, तवियती.

FREE* *a.* (*Skr. prija*, beloved) exempt from subjection to the will of others स्वाधीन, स्वतंत्र, स्वेच्छ; not under an arbitrary or despotic government मोकळा, सुटा, व्यवहार धर्मसंबंधी गोटीत राजापासून मोकळीक भोगणारा; liberated, by arriving at a certain age, from the control of parents, guardian, or master मोकळा, स्वतंत्र, वयांत आलेला, दास्यत्वांतून सुटलेला,

इ०; not confined, liberated सुटा, मुक्त, मोकळा, खुला; endowed with moral liberty;—said of the will स्वतंत्र, स्वच्छाधीन; guiltless निर्देष, दोषरहित, मुक्त: my heart is f.; frank, familiar मनाचा मोकळा, खळबळीत: he was f. only with a few; licentious स्वच्छंदी, बेकैद, मोकळा; liberal मोकळ्या हाताचा, सठळ, उदार; separated अलग, मोकळा, विभक्त, सुटा; exempt मोकळा, रहित [from, of]; easy सुलभ, हल्का; thrown wholly open or made entirely accessible सर्वीस मोकळा, सर्वांनी वापरायाचा, मुक्त: the streets are f. for me; gratuitous फुक्ट, विन पैशाचा (admission); not arbitrary or despotic कायदा प्रमाणे चालणारा, निर्बंधाचा (government, institution); defending individual rights against encroachment by any person, or class मनुष्याच्या हक्कांचे रक्षण करणारा (government);—as land माफी;—as letters बेमहसूल.—v. मोकळा क., बंदखुलास क.; सोडणे, माफी क.; प्रतिबंधांतून अटकावांतून काढणे [from, of]. -BOOTER लुटारू, पुंड. -BORN जन्मापासून स्वतंत्र. -DOM मोकळेपणा, स्वतंत्र्य n; franchise मुभा f, सूट f, माफी f; मनाचा मोकळेपणा, प्राशस्य n; खळबळीत घळबळीतपणा; हातवटी f, कसरत f; बेकैदपणा, अमर्यादपणा, निरंकुशता f. -HOLD वतन n, भिरास f. -LY ad. मोकळेपणानें; सठळपणानें; खळबळीतपणानें; पुष्कळ, अतिशय; फुक्ट, मोलावांचून (Matth. x. 8); खुशाल, स्वस्थ, बेलाशक. -MAN जो दुसऱ्याचा दास किंवा तावेदार नव्हे तो, स्वतंत्र मनुष्य; one who enjoys or is entitled to a franchise or peculiar privilege विशेष हक्क भोगणारा मनुष्य. -MASON एक गुप मंडळी अहे तिचा सभासद n. -MASONRY त्या मंडळीचे नियम, मते इ०. -THINKER ईश्वरोक्त शास्त्र न मानणारा, नास्तिक, चार्वाक. -WILL, a will free from improper coercion राजी f, खुशी f,

स्वतंत्र इच्छा f, स्वसंतोष; the power asserted of moral beings of choosing or willing without the restraint of natural or physical necessity स्वच्छाकृत्व n, मुख्यारी f; doctrine of f. पौरुषवाद—*a.* आपस्याचा, स्वसंतोषाचा.—FREEDMAN दास्यत्वांतून मुक्त केलेला मनुष्य.

FREEZE* v. i. become congealed by cold गोठणे, गरठणे, थिजणे; become chilled with cold थंडीने गरखठणे, थंड होणे.—*t.* गोठविणे; थंडी भरविणे, सर्द क.

FREIGHT (See FRAUGHT) cargo भरताड n, बारदान n; that which is paid for the transportation of merchandise नोर, भाडे n.—*v.* गलबतावर किंवा गाडीत माल भरणे; load लादणे, भरती क. [with].

FRENCH *a.* (*Franci*) फ्रान्स देशाचा, फ्रेंच लोकांचा.—*n.* फ्रेंचभाषा f; फ्रेंचलोक pl, फरारीस pl.

FRENZY (See FRANTIC) वेड n, उन्माद, कावरेबाबरेपणा.

FREQUENT *a.* (*frequens*) often to be met with वारंवार भेटणारा, मिळणारा, वारंवारचा, नित्य; inclined to indulge in any practice सराव-अभ्यास ठेवणारा, नित्य आचरणारा.—*v.* वारंवार जाणे येणे, जाण्याचा राबता असणे.—*ly ad.* वारंवार, पुनःपुनः.—FREQUENCY पैनपुन्य n.

FRESH* *a.* new and strong ताजा, ताजातवाणी; lately produced, gathered, or prepared for market नवा, कोरा, ताजा (goods);—as meats, vegetables ताजा, साजूक; lately come or made public नवा, आलीकडचा, नवसर (news); recently taken from a well or spring ताजा, थंड (water); unpractised नवा, नवशिका, राबलेला नाही असा: a f. hand in a ship; cool थंड, शितळ (wind); not salt गोडा (water); in distinction from that which is pickled,

as meat ताजा, न खारलेला; as plants टवट्वीत, लुसलुसीत; brisk ताजा, हुशार.—*n.* a pool of fresh water गोडे पाण्याचा झरा -चैं कुंड *n.*; a flood पूर, लोंदा, रेल; [the mingling of fresh water with salt water in rivers or bays, as by means of a flood of fresh water flowing toward or into the sea]. —*EN v.* ताजा-गोडा *k.*, खारटपणा काढणे (water). —*i.* गोडा होणे, खारटपणा गमावणे-जाणे. —*MAN* नवशीक, नवा; [a student during his first year's residence at a college]. —*NESS* ताजेपणा, साजूकपणा; गोडी*f.*; टवट्वी*f.*, तुकतुकी*f.*, पाणी *n.*; हुशारी*f.*, तेजी*f.*;—of the air गुलाबी थंडी*f.*

FRET* *v.* rub चोळवटणे, घासणे, चोळणे, (cloth); wear away झिजविणे, झीर्ण क.; variegate चित्रविचित्र *k.*, नवा रंग देणे: gray lines that *f.* the clouds; ornament with raised work कशिदा वेलबुद्धी काढणे; disturb ढवळणे, क्षुब्ध क.; हलवणे, चाळवणे: to *f.* the surface of water; tease चिठवणे, खिजवणे;—one's self कुसमुसरणे [at, for]. —*i.* झिजवणे, घासटणे; क्षोभणे, ढवळणे; fume घुसमुसरणे, चिवचिवणे; as the skin through a blister तडतडणे.—*n.* खळखळ *f.*; चिरड *f.*, खिजवणी *f.*; कुसमूस *f.*, कुरकूर *f.*; कशिदाचैं वेलबुटीचैं काम *n.* —*FUL a.* चिर-डखोर, पिरपिण्या.

FRIABLE *a.* (*friare*, to break) पिठूळ, खिठा, मुसमुसीत.—*FRIABILITY* पिठूळपणा, पिठेपणा.

FRIAR (*frater*, brother) सन्यासी, जोगी, गोसावी (रोमन व्याथोलिक पंथाचा.)

FRICITION ('*fricare*, to rub) घासणे *n.*, घर्षण, *n*; *Med.* मर्दन *n.*

FRIDAY* शुक्रवार.

FRIEND* one who, entertaining for another sentiments of esteem, respect, and affection, from personal predilec-

tion, seeks his society and welfare मित्र, सखा, स्नेही; one not inimical मित्र; favorer पुरस्कर्ता, अनुकूल; [one of the religious sect usually called *Quakers* by those not of the sect]; a term of salutation गडी, मित्र. —*LINESS* मित्रत्व *n.*, स्नेहभाव, —*LY a.* मैत्रीचा, स्नेहभावाचा; befitting a friend मित्रांस योग्य गोड; not hostile मित्रत्वाचा, सख्यत्वाचा; अनुकूल, सुप्रसन [to]. —*SHIP*, attachment to a person, proceeding from intimate acquaintance and a reciprocation of kind offices, or from a favorable opinion of the amiable and respectable qualities of his mind मैत्री *f.*, सख्यत्व *n.*, स्नेहभाव; intimacy सलगी *f.*, दाटमैत्री *f.*; kindness उपकार, आभार; help सहाय [for].

FRIGATE *F.* लहान जातीचे लढाऊ गलवत *n.*

FRIGHT* *v.* भिवविणे, भेदरावणे [with]. —*n.* वचक *f.*, धास्ती*f.*, धकधक *f.* —*EN v.* भिवविणे, भेदावणे. —*FUL a.* भ्यालेला, घाबरलेला, भयभरित, भयाभीत झालेला: see how the *f.* herds run from the wood; exciting alarm भयंकर, अकराळ विकराळ, घोर, भयोत्पादक (tempest).

FRIGID *a.* (*frigere*, to be cold) थंड, सर्द, शितळ; unfeeling शिथिल, निसेह. —*ITY* थंडी *f.*; शिथिलता *f.*, मंदी *f.*, शैथिल्य *n.* —*FRIGORIFIC a.* (-*facere*, to make) शैत्यकारक, शितोत्पादक.

FRINGE *F.* झालर *f.*, लकेरी *f.*

FRIPPERY *F.* old clothes जुर्नी पुराणी पांधुरणे *n pl*; place where old clothes are sold जुर्नी पांधुरणे विकण्याची जागा *f.*

FRISK *v. i.* Ger. नाचणे, बागडणे;—as deer, horses, &c. ठिकणे, नाचणे;—dogs, kids, &c. बागडणे, नाचणे.—*n.* खिदडा, नाच; wild, boisterous *f.* यैथंया, धिगणा.—*FRISKY a.* नाचरा, ठिकरा, मौज्या.

FRITH, FIRTH *Scot.* खाडी *f.*

FRITTER (*frigere*, to fry) मासाचा तळलेला तुकडा ; fragment तुकडा, खंड *n.*—*v.* तळ-प्याकरिता (मासाचे) तुकडे कापणे-फोडी पाडणे.

FRIVOLOUS *a.* (*frivolus*) हलका, क्षुलक, पोकळ, छिंचोर.—**FRIVOLITY** हलकट-योकळपणा, छिंचोरी *f.*

FRO* *ad.* पासून, हून; to and *f.* इकडे तिकडे, एथून तेथवर, तेथून एथवर.

FROCK *F.* an upper coat वरचा अंगरखा, डगला; a gown for children झबले *n.*, 'फ्राक'.

FROG* बेढूक, बेडकी *f.*;—of a horse's foot पुतळी *f.*, बेडकी *f.*.

FROLIC *Ger.* खेळ, मैज *f.*, कौतुक *n.*—*v.* खेळणे, मैजा मारणे, कौतुक क. [with]. -**SOME** *a.* खुश-मीज्या, रंगेल, ख्याली.

FROM* *prep.* हून, पासून, कढून; *f.* house to h. घरोघर; *f.* above वरून; *f.* below खालून; *f.* behind मागून; *f.* far दुरून; *f.* fear भयाने; *f.* birth जन्मापासून, जन्मतः.

FRONT (*frons*) forehead कपाळ *n.*; face तोँड *n.*; a bold *f.* नाक *n.*, तिखे *n.*; fore part स-मोरचा भाग, तोँड *n.*, पुरोभाग, अंग *n.*;—of an army अगाडी *f.*, बिनी *f.*; in *f.* of समोर, मोहरे; *f.* to *f.* रुबरू; from in *f.* of समोरून, मोहरून; unblushing *f.* उघडामाथा.—*v.* समोर उभा राहणे, भेटणे; समोर-स-मुख असणे: his house *fronts* the church; adorn in front समोर दर्शनी सुशोभित क.—*a.* समोरचा, दर्शनी. -**AL** *a.* कपाळाचा, ललाट संवंधी; समोरचा.—*n.* कपाळपट्टी *f.*; **Med.** कपाळास लावायाचा लेप चैंचे औषध *n.*. -**ER** सरहद *f.*, सीमा *f.*, लगता.—*a.* लगत्याचा, सरहदीवरचा. -**ISPIECE** दर्शनपट्टी *f.*, दमारतीचे दर्शनी अंग *n.*;—of a book ग्रंथात्या आरंभीचे चित्र *n.* -**LESS** *a.* निलजारा, बेशरम. -**LET** कपाळपट्टी *f.*; रागाची क्रोधमुद्रा *f.*

FROST* act of freezing गोठणे *n.*; severe cold गरठा, कडक हिव *n.*; frozen dew हिमतुषार.—**FROSTY** *a.* हिमउत्पादक; गरठण्याचा, हिंवाचा, हैम (night); पांढरा, शुभ, पिकलेला (head).

FROTH* foam फेस, फेण; empty show फुशारकी *f.*, फुशारी *f.*—*v.* फेस आणें; फेसाने भरणे-भरिवणे: a horse *froths* his chain.—*i.* फेस येणे, फेसाळणे, फेणणे; up दरदरणे.—**FROTHY** *a.* फेसाळलेला; पोकळ, शून्य, फोल (speaker); फुशारकीचा, फुशारीचा.

FROWARD* *a.* perverse करनकर, वात्य, वक्र (child); not willing to yield हट्टी, जिहवेवर.

FROWN *v. F.* contract the brow in displeasure, severity, or sternness (रागाने) कपाळास अठी घालणे, भुवया चटवणे; manifest displeasure राग दासविणे, रागे भरणे, खपा होणे [on, upon, at].—*v.* कपाळाची अठी *f.*, खपा मर्जी *f.*, राग.

FROWZY *a. Pro. Eng.* उबट, कुवट.

FROZEN *p. a.* गोठलेला, गारठलेला.

FRUCTIFY, See under FRUIT.

FRUGAL *a.* (*fruges*, grain) बेताने खर्च चापर करणारा, मितव्ययी, काटकसन्या. -**ITY** काटकसर *f.*, मितव्यय.

FRUIT (*fructus*, product) whatever is produced for the enjoyment of man or animals by the process of vegetable growth फळ *n.*; the juicy, pulpy product of certain plants फळ *n.*, फळे *n pl.*, मेवा; product फळ *n.*, उपज; result फळ *n.*, परिणाम; offspring संतान *n.*, आपत्य *n.* -**AGE** फळफळावळ *f.*, फळे *n pl.*, मेवा. -**ER** फळविक्या. -**FUL** *a.* सफळ, फळवान; सुवत्ता (season); rich मातवर, सुपीक, चिकण (soil); prolific बहुप्रसव, अवंध (wife) [of, in]. -**LESS** *a.* निष्फळ, व्यर्थ, निरर्थक. -**TREE** फळझाड *n.* — **FRUITION** भोग, उपभोग. —

FRUCTIFY *v.* फलपद क., पिकास आणें, सुपीक क.—**FRUCTIFICATION** सफलीकरण *n.*
FRUSTRATE *v.* (*frustra*, in vain) मोडणे, निर्फल निरर्थक क. (a plan); nullify रद क., मोडणे (a deed) [by, in].

FRY *v. t. & i.* (*frigere*) तळणे; undergo the action of fire or extreme heat तळतळणे, पोळणे [in].—*n.* तळलेला पदार्थ, तळण *n.*—*F.* लहान मास्यांचा चिंगव्यांचा थवा. -ING-PAN कढवै*f.* तळणी*f.*; to fall out of the f. into the fire फुपाय्यातून निघून आगीत पडणे.

FUDGE (?) गप्पा*f.*, कहाणी*f.*

FUEL (*focus*, hearth) सरण *n.*, जळण *n.*; any thing that serves to feed or increase flame, heat, or excitement आगीवर तेल *n.*, पेटवण *n.*; to add f. to fire आगीवर तेल ओतणे *n.*

FUGITIVE *a.* (*fugere*, to flee) पळणारा, पळका; volatile उडून जाणारा, अस्थिर; tender and f. parts of vegetables; uncertain चंचल, क्षणिक, अशास्त्र; flying or escaping from duty, service, danger, &c. भटक्या, पळपट्या, हिंडफिन्या.—*n.* पळपट्या, फारी; दुसःयाच्या राज्यांत आश्रयार्थ पळून जाणारा; शासन चुकविण्या करितां पळून जाणारा.

FUGH *interj.* इश्य, इश्यो.

FULCRUM (*L.*) टेंकू, तरफ *f.*

FULFIL* *v.* पूर्ण क., शेवटास नेणे;—as a prophecy, promise, &c. खारा सत्य करून देणे, प्रत्ययास आणें;—as a term भरणे, मुद्दत पुरी क. [by].—ED पूर्ण; संपूर्ण, साधित; one whose wishes are f. पूर्णकाम, कृतार्थ. -MENT पूर्णता*f.*, सिद्धि*f.*, पूर्ति*f.*; बोलल्या प्रमाणे पार क. *n.*, उक्तनिवाह: the f. of a promise.

FULL* *a.* filled up भरलेला, पूर्ण; copious पुष्कळ, भरपूर, विपुल, चधळ, भक्तम (supply, meal); abounding in व्याप, मय, in comp.: चिंतामय*f.*; f. of cares; entire सगळा, सम-

ग्र;—as ears of corn भरदार;—as voice भरपूर, उदाम; f. moon पूर्णचंद्र; f. stop पूर्ण-पूर्णविराम चिन्ह *n* [of].—*n.* भर *f.*, भरतो *f.*; utmost extent सीमा*f.*, पराकाष्ठा*f.*—*ad.* तंतोतंत, टांकोटांक; exactly बरोबर, थेट; completely पुरतेपणी, तब्बल, ताठ. -BLOWN *a.* पुरा फुललेला, पूर्ण, विकसित; fully distended with wind तटटटीत तट फुललेला. -GROWN *a.* पुरे वाढीचा, भरदार.—* *v.* कापडास कांजी पाजणे देणे. -ER कापडास कांजी पाजणारा, परीट, रजक;—fullers' earth खारमाती*f.*

FULMINATE *v. i.* (*fulminare*, to lighten) thunder गडगडणे, गरजणे; thunder forth menaces गरजून धमकीच्या वाटेने सांगणे [at, against].

FULSOME* *a.* ओंगळ, किळसवाणा.

FUMBLE *v. i. D.* groove about चांचपणे, चांच-पडणे; seek awkwardly अडाण्यावाणी क.; handle much हाताने चाळवणे र्हां खेळणे [about].

FUME (*fumus*) vapor वाफ *f.*, बफारा; smoke धूर, धूम; vain imagination वृथाकल्पना*f.*—*v. i.* धुमसणे, धुमणे; be in a rage धुसफुसणे, मुसमुसणे, कुणकुणणे.—**FUMIGATE** *v.* धूर-धुरी वाफारा देणे [with].—**FUMIGATION** बफारा, धूर, धुकटी*f.*

FUMITORY (do.) वित्तपापडा.

FUN* sport मैज़ा*f.*, खेळ, कौतुक *n.*; wanton amusement चेष्टा*f.*, विनोद, मस्करीचा खेळ.—**NY** *a.* विनोदाचा, थेटेचा, मैजेचा.

FUNCTION (*fungi*, to perform) office काम *n.*, हुदा; duty कर्म *n.*, व्यापार; natural or assigned action of any power or faculty of the soul, or of the intellect शक्ति*f.*, कर्म-शक्ति *f.*; activity appropriate to any business or profession कामाची चपळाई*f.*

चलाखी*f.* -ARY कामदार, अमलदार, अधिकारी.

FUND (*fundus*, bottom) a deposit of resources from which supplies are drawn, out of which expenses are provided for, &c. पुंजी*f.* भांडवल *n.* 'फंड' *n.*; a full provision of resources पुंजी*f.* भांडवल *n.*: f. of good sense; stock of a national debt सरकारास कर्जी दिलेला पैका.—v. फंडात पैसा भरणे; -त्वे व्याज उत्पन्न होई इतके फंड जमविणे. -AMENT गुदप्रदेश, अधःप्रदेश, गांड*f.* -AL a. मूल -आधारभूत.—n. मूलभूत विषय.

FUNERAL (*funus*) ceremony of burying a dead human body प्रेतसंस्कार क्रिया*f.* मूठमाति*f.*; procession of persons attending the burial of the dead प्रेतयात्रा*f.* मसणबोधाचा.—a. प्रेतयात्रेचा; प्रेतसंस्कार संबंधी; f. fire चितामि, भडगिन*f.*; rite प्रेतकर्म *n.*

FUNGUS (*L.*) a large natural order of plants, comprehending mushrooms, toadstools, &c. अळंबे *n.* कुत्याचे मूत *n.*; excrecence अंगावर वाढलेले मांस *n.* अवाळू *n.*

FUNNEL (*infundere*, to pour in) an inverted cone with a pipe गळणी*f.* नरसाळे *n.*; shaft of a chimney धुराडे *n.*

FUR (*furra*) skin with soft hair लोंकरीची कांतडी*f.*; soft hair लोंकर*f.* लव*f.*;—as upon the tongue बुरा, बुरसी*f.*

FURBISH v. F. उजळणे, ओप -झिलई देणे [up]. -ER उजळणारा, सिकलगार.

FURIOUS, See under FURY.

FURL v. F. गुंडाळणे, सुरक्षी क. [up].

FURLONG* मैलाचा आठवा भाग.

FURLOUGH D. Mil. रजा*f.* लज्जरी रजा*f.*

FURNACE (*fornax*) धातु वैगरेचा रस करण्याची भट्टी*f.*

FURNISH v. F. provide गुरवणे; afford देणे; equip सज्ज क.;—as the mind संपन्न विशिष्ट क.;—a house तयार क., सामान ला-

वून सजविणे भरणे, संजोगणे [with].—FURNITURE सामान *n.* साहित्य *n.*

FURROW* a trench in the earth made by a plough तास *n.* हरळ; a groove खांचणी*f.* कोरणी*f.*—v. तास पाडणे, पाळ्या घालणे [with].

FURTHER* a. more remote अधिक दूर, दूरतर, दूरचा; additional अणखी, शिवाय, जास्ती;—ad. अधिक लांब; अणखी, खेरीज.—v. advance मोठा क., वाढविणे; help सहाय क. [by]. -ANCE वृद्धि*f.* संवर्द्धन *n.*; बढती*f.* सरकाराची*f.* -MORE ad. or conj. अणखी, शिवाय. -MOST a. सर्वांच्या पलिकडचा.

FURTIVE a. (*fur*, thief) चोरीचा, चोरलेला, चोरिने भिळवलेला.

FURY (*furere*, to rage) तैष, त्वेष, बाळ; violent passion उन्माद, आवेश, महावेग; a stormy, turbulent, violent woman चीडिका*f.* हडळ*f.*—FURIOUS a. आवेशी, साहसी; जवरा, अनर्थाचा, झापाय्याचा (wind); दारण, तुमल (fighting); उन्मत्त, मदोन्मत्त (animal) [against, at, with].

FUSE v. (*fundere*, to pour) वितळणे, रस क., —i. रस होणे, वितळणे [with].—FUSIBLE a. वितळायाजोगा, द्राव्य, गलनीय. —FUSIBILITY द्राव्यत्व *n.* रस होण्याचा गुण धर्म.—FUSION आठणे *n.* द्रावण *n.*; रस, द्रव; एकीकरण *n.* -भवन *n.*

FUSEE F. (*fusus*, spindle)—of a watch or clock घड्याळात सांखळी गुंडाळायाचा एक खिळा असतो तो.

FUSIL लहान बंदू*f.* -ER लहान बंदूवाला शिपाई, 'फुजलीर.'

FUST (*fustis*, stick) shaft of a column स्तंभदंड.—F. उबट वास, दुर्गंध.

FUTILE a. (*futilis*, that easily pours out) trifling हलका, क्षुलक, पोकळ; f. in effect निरथंक, निफल.—FUTILITY हलकेणा, &c.

FUTURE *a.* (*futurus*) पुढ़ला, पुढ़ील, होणारा.
 —*n.* पुढ़ला येणार काळ ; events that are to happen in time to come होणार गोष्टी *f* *pl.*, होतव्य *n.*, भवितव्य *n.*—FUTURITY पुढ़ील काळ, भविष्यकाल ; होणार गोष्टी *f*.

FY *F. int.* छी, धिकू, छीछी.

G.

GAB *D.* mouth तोंड *n* ; prate बडबड *f*.
 -BLE *v.i.* बरळणे, बडबड क. —*n.* बडबड *f*, बरळणे *n* (over, about).

GABLE *Ger.* चांदई *f*.

GAD* *v. i.* भटकणे, हिँडणे [about]. —ABOUT पंचाळ. —FLY गोमाशी *f*.

GÆRTNERA RACEMOSA (*L.*) कस्तुरीमोगरा, मधुमाधवी *f*, वासंती *f*.

GAG* *v.* stop the mouth of, by thrusting in some thing तोडांत बोळाघालणे, तोंड कोंडणे ; silence by authority or by violence अधिकाराने किंवा जवरीने तोंड बंद क. बोलण्याची बंदी क. ; hold open by means of a gag बोळा घालून उघडा ठेवणे ; keck उमाळा आणणे [with]. —*n.* तोंड कोंडण्याचा बोळा ; उमाळा आणणारा घास.

GAGE *v. F.* पैजेचा विडा -ची खूण *f*; परिमाणमापक यंत्र *n*, परिमाण *n*.

GAIETY, See under GAY.

GAIN *v. F.* get, as profit मिळवणे, मिळकत कर्माई क., नफा मिळवणे ; come off victor in मिळवणे, जय मिळवणे, जिकणे ; win to one's side पक्षास मिळवणे ; reach पावणे, पैंचणे, सर्वै क. ;—ground पाय शिरकवणे, वाढणे ; over मन वळवणे, आपल्या पक्षाचा क. [by, at, from]. —*i.* have advantage फायदा लाभ असणे ; grow rich वाढणे (Ezek. xxii. 12) ;—on, upon दुसऱ्याच्या अधिकारात शिरणे ; वर्चस्व असणे ; चालणे, चलती असणे.—*n.* मिळकत *f*, प्राप्ति *f*, फायदा ; accumulation संग्रह, संचय, सांठा : the lust of *g.*

GAINSAY *v.* (*against and say*) दुसऱ्याचें बोलणे खंडणे, वाद क., उलट सांगणे.

GAIT* जांगे *n*, चालणे *n* ; manner of walking चालण्याची ढब *f*, चाल *f* ; solemn or stately *g.* गजगति *f*.

GALA *Sp.* आनंद, उत्सव ; *g.* day आनंदाचा सणाचा दिवस.

GALINGAL (*L.*) कोष्ठकोलिंजन *n*.

GALAXY (*Gr. gala*, milk) the Milky Way आकाशगंगा *f*, स्वर्गगंगा *f*, दूधगंगा *f* ; assemblage of splendid persons or things शोभिवंत पुरुषांचा किंवा वस्तूंचा समुच्चय.

GALBANUM (*L.*) गंधविरुज्जा, हिंगज्याची एक जात आहे.

GALE *Ir.* (*Skr. djala*, cold) वावटळ *f*, महावात.

GALL* the bitter, alkaline, viscid liquid found in the gall-bladder, beneath the liver पित्त *n?* ; spite दावा, अकस.—*v.* *F.* fret and wear away by friction बोळवटणे, घासणे ; vex छळणे, जाचणे, काचणे ; annoy त्रास उपद्रव देणे [with, by]. —*n.* (*galla*) मायफळ *n* ; black *g.* काळामाजा ; white *g.* गोरामाजा.

GALLANT *a. F.* showy भडक, छानदार ; high-spirited छातीचा, मर्द, प्रतापशाली ; courteous to women स्त्रीसन्मानी, स्त्र्युपासनशील. —*n.* हौसी, विलसी, खुशालचंद ; one who woos लपासाठी स्त्रीची खुशामत करणारा ; in a bad sense, a seducer धगड, यार, जार. —LY *ad.* शूरपणार्ने, मर्दाईर्ने. —RY शौर्य *n*, मर्दाई *f*, पराक्रम ; स्त्रीयांचा सत्कार, स्त्रीसन्मान ; इष्कवाजी *f*.

GALLERY *F.* a long and narrow place for walking दालन *n?* ; a room for the exhibition of works of art कलाकुसरीचे पदार्थ दाखविण्याची खोली *f* ; covered terrace outside of a house सर्जा ; in churches &c.

देऊळ, नाटकगृह इ० स्थळीं पायऱ्या प्रमाणे चढती व उंच असी बसायासाठी केलेली जागा f.

GALLEY (*galea*) शिंडे व वळीं यांनी हकारायाचें गलवत n; *Print.* a frame which receives the types from the composing stick 'याळी' f; cookroom of a ship of war लटाऊ गलवताची स्वयंपाकाची खोली f. -SLAVE 'याळी' जहाजावर चाकरी करण्याची शिक्षा पावलेला अपराधी न्हा कैदी.

GALLINACEOUS a. (*gallus*, cock) गृहकुक्ट संबंधी, घरकोबद्धाचा.

GALLON F. पातळ पदार्थ मोजण्याचे पुणेरी पांच शेराचे किंवा साधारण चार बाट्यांचे माप n.

GALLOP v. i. F. भरधांव चालणे -पळणे [off, about].—n. भरधांव f, दौडचाल f.

GALLOWS * फांशीं देण्याचा फांशीचा खांब.

GAMBLE, See under GAME.

GAME* sport खेळ f, कौतुक n; amusement मौज f, गमत f, खेळ; a single match at play डाव, हात; that which is gained, as the stake in a game पैज f, पण; animals pursued and taken by sportsmen शिकार f, पारण f; plan बेत, मसलत f.—v. खेळणे, क्रीडा क.; gamble जुवा खेळणे [for, with]. -KEEPER वनपशु -पक्षी पाळणारा. -STER पैज लावून खेळणारा; जुवेबाज, जुगारी.—GAMBLE v.i. जुगार जुवा खेळणे.—GAMBLER जुवेबाज, जुगार्या.—GAMING-HOUSE शिकारखाना.

GAMBOGE (from *Cambodia*) रेवाचीमीचा शिरा.

GAMUT (*Gr. gamma*, third letter of the Greek alphabet, *ut*, name of a musical note) ग्राम, सरिगम f.

GANDER * हंस.

GANG * थवा, गद्या, टोळी f. -WAY रस्ता, वाट f; गलवतावर जाण्याचे दार n.

GANGRENE (*Gr. -grainein*, to gnaw) एक रोग आहे, याकडून शरिराचे मास नासके,

मज, ओलसर, थलथलीत व दुर्गंधयुक्त होते, मांसपूति f.—v. सडणे, मास कुजणे.

GANTLET, GANTELOPE, a military punishment. The offender is made to run between two files of men facing one another, who strike him as he passes एक प्रकारची लष्करी शिक्षा आहे; [to run the g., to suffer the punishment of the g.; to go through severe criticism or controversy, or ill treatment].

GAOL F. तुरंग, बंदिखाना. -ER तुरंगावरचा अधिकारी, 'जेलर.' -DELIVERY, *Law*, a clearing the jail of persons confined in it for trial by trying them बंदखुलास, 'जेल डिलिवरी' f.

GAP *Icel.* खिंड f, भगाड n;—in the teeth खांड f.

GAPE v. open the mouth wide तोंड पसरणे विचकटणे;—as for food आ पसरून करून अन्न मारणे; yawn जाभई देणे.—n. खिंड f, खांड f. -TOOTHED दांतपडका, बोथरा, बोथर-खिंड्या.

GARB F. पोषाक, लिभास.

GARBAGE* गाळसाळ, गदक n.

GARBLE v. (*cribellum*, sieve) गाळणे, गाळून लिहिणे.

GARDEN* बाग m, f, बगीचा, उपवन n; flower-g. पुष्पवाटिका f, फुलबाग; kitchen-g. मळा. -ER माळी, बागवान; a g. who cultivates cumin and other aromatic seeds जिरिमाळी; a g. who grows flowers फुलमाळी. -GROUND बागाईत n, बागाईती जमीन f. -PLOT बाफा, तक्का. -STUFF माळवे n.

GARDENIA LATIFOLIA (*L.*) पित्तपापडा.

GARGLE *Ger.* गुळणा करायाचे औषध n; गुळणी f, गुळण्या f pl.—v. गुळणा क.

GARLAND F. माळा f, हार ;—of flowers पुष्पहार; — of pearls मुक्काहार; — of wild

flowers वनमाला *f.*; a collection of little printed pieces मंथमाला *f.*

GARLIC* लसूण *m,f.*

GARMENT *F.* पांघरूण *n*, वस्त्रप्रावर्ण *n.*

GARNER. (See GRAIN.) See GRANARY.

GARNET (do.) a gem of a red color याकूत्.

GARNISH *v.* *F.* सजवणे, सुशोभित क. [with].

GARRET *F.* शेवटन्या मजब्यावरची छपराच्या खालची खोली *f.*, पोटमाळा.

GARRISON *F.* body of troops stationed in a fort or fortified town तटबंदीच्या गांवाचे किंवा किल्याचे रखवालीचे लष्कर *n*, किले-राखण *n*, शिंबंदी *f*; a strong place in which troops are quartered for its security तटबंदीचा गांव किला, टाणे *n*.—*v.* किल्याच्या रखवालीस शिपाई शिंबंदी ठेवणे; तटबंदी करून राखणे (a conquered country) [with].

GARRULOUS *a.* (*garrire*. to chatter) वाचाळ, बटवट्या.—GARRULITY वाचाळपणा.

GARTER *F.* पायमोजे वांधायाची पट्टी *f*, मोजेबंद; [the badge of the highest order of knighthood in Great Britain, called the Order of the G.; the order itself].

GAS* वायुरूप पदार्थ; वायु, धूम, 'मास.' -Eous *a.* वायुरूपी, वायुरूप; lacking solidity पोकळ, वायकळ (information).

GASH *F.* मोठी जखम *f*, घाव, वार, भगदड *n*.

GASP *v. i. D.* pant violently घाषा देणे; pant with eagerness खवखवणे [at, for].—*n.* घाषा *f*, दम.

GASTRIC *a.* (*Gr. gaster*, belly) जठर संबंधी, जाठर; *g.* juice जाठररस, जठरानि.—GASTRITIS *Med.* inflammation of the stomach उदरदाह.—GASTRODYNIA *Med.* pain in the stomach अमाशयगत शूल, पोटदखी *f.*

GATE* door of a city दरवाजा;—of a village वेस *f*;—of an enclosure फाटक *n*, ताई *f*; *Scrip.* places which command the entrances नाका, चवाठा; way रस्ता, वाट *f*.—WAY दरवाज्यातून जाण्याचा रस्ता, दरवाजा.

GATHER* *v.* bring together एकवटणे, गोळा क., जमवणे; pluck तोडणे, वेचणे, तोडा चढा क. (Matth. vii. 16); cull वेचणे, निवडणे (Ps. cvi. 47); accumulate संग्रह संचय क., जमविणे; pucker सुरक्या पाडणे, चिरमुटणे; infer अनुमान तर्क क., तर्कांका काढणे;—as lampblack काबळ पाडणे;—as a garment सावरणे, आवरणे: gathering his flowing robe; to g. breath दमखाणे, विसावा घेणे;—strength बळ धरणे बांधणे.—*i.* जमा होणे, मिळणे; वाढणे; come to a head, as a sore, and generate pus मुख फुटून पु जमणे पुवारणे पुवळणे; समजणे, अनुमान क. (Acts xvi. 10).—*n.* सुरक्ती *f*.—ING जमा *f*, संग्रह; तोडणी *f*, तोडा, ओडा, वेचणी *f*; सावरणे *n*, अटोप, सावर, आवर; उगवणी *f*, वसूल; जमाव, मेळा; charitable contribution धर्मादायाची वर्गणी *f*; a tumor दुखरू *n*.

GAUD (*gaudere*, to rejoice) नग, नगोटे *n*, दागिना. —INESS छान *f*, भडक *f*.—GAUDY *a.* छानदार, देखणाऊ.

GAUZE *v. E.* माणणे, मोजणे.—*n.* माप *n*, प्रमाण *n*.

GAUNT* *a.* रोडका, रोड.

GAUNTLET *F.* a large glove of mail दस्ताना, वज्रमुष्ठि *f*; to take up the g. पण विडा उचलणे; to throw down the g. पण मांडणे.

GAUZE *F.* a very thin, slight, transparent stuff, of silk or linen कपरधूल.

GAY *a. F.* merry आनंदी, उल्लासी; showy छानदार, देखणा, भडक; jolly रंगेल, चैमी. —GAIETY आनंद उल्लासवृत्ति *f*; छानदारी *f*, भडक *f*; रंगेलणा, चैम *f*.

GAZE* *v.* टक लावून पाहणे, पाहणे [at, on, upon].—*n.* टक *f.* एकाग्रदृष्टि *f.*—GAZING-STOCK दृष्टिपात्र *n.* उपहासदर्शनास्यद *n.* कौतुक *n.*

GAZETTE (from *gazzetta*, a Venetian coin) वर्तमानपत्र *n.* अखबार *f.* -ER वर्तमान-पत्राचा कर्ता; a geographical dictionary भूगोलवर्णनाचा कोश.

GEAR* सरंजाम, सामान *n.*; — of a cart, plough, &c. वेठण *n.* तेगार.

GELATINOUS *a.* (*gelare*, to congeal) चिक-चिकीत, चिकीसारखा.

GELD* *v.* खाची क., अंड कापणे.

GEM (*gemma*) a precious stone रत्न *n.* मणी; bud कळी *f.*—*v.* रत्नखचित मंडित क. [with].

GEMINI (*L.*) मिथुनरास *f.*

GEMMATION (*gemma, bud*) [*Nat. Hist.* formation of a new individual by the protrusion of any part of an animal or plant, which may then become free or remain connected with the parent stock; the period of the expansion of buds; *Bot.* the arrangement of buds on the stock].

GENDER (*genus, birth*) *Gram.* लिंग *n.*

GENEALOGY (*Gr. genea*, birth, race, *logos*, discourse) history of the descent of a person or family वंशचरित्र *n.*; lineage

वंशावळी *f.* वंश.—GENEALOGICAL *a.* वंशचरित्राचा; वंशावळीचा (table); वंशावळी प्रमाणे; परंपरेचा (order); *g.* tree, a family lineage drawn out under the form of a tree and its branches वंशवृक्ष, वंशावली *f.*—GENEALOGIST, one who traces the descent of persons or families कुलाचार्य, कुलकर्मदर्शक.

GENERAL *a.* (See GENUS) relating to a genus जातीचा, जाति संबंधी: *g.* law of the animal economy; not special सामान्य, साधारण (inference); lax in signification मोहगम, साधारण (expression); prevalent रुटींतला, व्यवहारिक, प्रायिक (opinion);

common to the whole सामान्य, सर्वीचा, सार्वजनिक: Adam, our g. sire; *Obs.* the word *g.* annexed to a name of office usually denotes chief or superior; and is equivalent to सर, मुख्य, श्रेष्ठ, वरिष्ठ: a commissary *g.*—*n.* the whole सर्व, सगळा; superior officer in an administration मुख्य अधिकारी, सर कारभारी;—of an army सेनापति, बक्षी, 'जनरल'; in *g.* एकंदरीन. -ISSIMO अप्रसेनापति, मीरबक्षी. -ITY सामान्यत्व *n.* साधारणत्व *n.*; the main body मोठी अधिक संख्या *f.* भाग-अंश. -IZE *v.* जातीखालीं साधारण घर्मावालीं आणणे; make universal in application सर्वीस सर्वत्र लावणे—लागू क. -LY *ad.* साधारणपणे, सामान्यतः; most frequently बहुधा, बहुत-करून. -SHIP अधिकान्याचे किंवा सेनापतीचे काम *n.* -चा हुद्दा; military skill in a commander सेनापतीचे युद्धकौशल्य *n.*—GENERIC *a.* जातिमात्राचा, जातिवाचक, सामान्य; very comprehensive बहुव्यापक, पुष्कळांचा समावेश करणारा; *g.* property जातिधर्म; *g.* characteristic जातिलक्षण *n.* -ALLY सामान्यतः, साधारणपणे: a hot summer *g.* follows a cold winter; बहुधा, बहुतकरून, एकंदरीने: *g.* speaking, they live very quietly.

GENERATE *v.* (See GENDER) beget जन्म देणे, जन्मविणे; produce उत्पन्न क. [from].—GENERATION उत्पन्न क. *n.* जनन *n.*; origination by some process, mathematical, chemical, or vital उत्पन्न क. *n.*, बनावणे *n.*, करणे *n.*: the *g.* of sounds; offspring संतान *n.*, संतति *f.*; single step in the succession of natural descent पिढी *f.*; family वंश, कूळ *n.*; from *g.* to *g.* पिढ्यान-पिढी, पिढीपेस्तर.—GENERATIVE *a.* जननशक्ति-युक्त, फलद; उत्पादक.—GENERATOR जनक, उत्पादक; vessel in which steam is generated वाफ उत्पन्न करण्याचे पात्र *n.*—

GENITAL a. उत्पत्ति -जनन संबंधी *n.* — *pl n.* जननांग *n.*, उपस्थ *n.* — GENITIVE, Gram. पर्षी*f.* — GENITOR जनक, बाप — GENITURE, See GENERATION.

GENEROUS a. (do.) magnanimous मोठ्या-प्रशस्त मनाचा, महामनस्क; munificent उदार; abundant पुष्ट, विपुष्ट, भरपूर (table); strong मादक, तलख, उत्तेजक (wine). —LY ad. उदारपणांने, औदार्यांने, औदार्यपूर्वक; मोठ्या मनाने, मन मैंठ करून. —GENEROSITY कुलीनता*f.*, खानदानी*f.*; उदारपणा, औदार्य *n.*; महात्मता*f.*, मनाची थोरवी*f.*

GENESIS (L.) production उत्पत्ति*f.*; theory उत्पत्ति*f.*; the first book of the Old Testament जुन्या कराराचें पहिले पुस्तक *n.*, उत्पत्तीचें पुस्तक *n.*, उत्पत्ति*f.*

GENIAL a. (See GENIUS) generative जननकारक; contributing to, and sympathizing with, the enjoyment of life प्रकृतीस मानणारा, अनुकूल, मनोरम.

GENIUS (*gens*, to beget) the peculiar structure of mind with which each individual is endowed by nature बुद्धि*f.*, मति*f.*; uncommon intellectual power बुद्धिवैभव *n.* पाठ्व *n.*, प्रज्ञा*f.*; a man of great mental powers बुद्धीचा सागर, घेंड *n.*, प्रस्थान *n.*; peculiar constitution or character विशेष लक्षण *n.* धर्म गुण; (*pl GENII*) a good or evil spirit दैवत *n.*, देवता *f.*; the animating spirit of a people or period धर्म: g. of the age युगधर्म.

GENTEEL a. (*gens*, race) polite शिष्ट, सभ्य, चालीचा, प्रौढ (persons); —of manners शिष्टाचाराचा, सभ्य; elegant सुंदर, सुशोभित, देखणा. —GENTILITY सभ्यपणा, शिष्टाई, *f.* —GENTLE a. well-born कुलीन, जातिवंत; mild सौम्य, नम (manner); not refractory गरीब, शांत (a horse); soothing उपशमक, शमक (music); —a breeze मंद,

संत, हलका. —MAN, a man who is well-born कुलीनजन्मा, कुलीन पुरुष; one of gentle manners सभ्य प्रतिष्ठित मनुष्य, गृहस्थ; *pl* people लोक, गृहस्थ *pl.* —MANLINESS माणुसकी*f.*, गृहस्थगिरी*f.* पणा. —NESS कुलीन-पण; गरिबी*f.*, भलाई*f.*; नरमाई*f.*, सौम्यता*f.* —GENTLY ad. संतपणांने, शांतवृत्तींने; हलक्यांने, हळू. —GENTRY, people of education and good breeding शिक्षित व सभ्य लोक *pl*; in England, the class of people between the nobility and the vulgar गृहस्थवर्ग.

GENTIAN (*gentiana*) किराईत *n.*; dried g. कोडिकिराईत *n.*

GENTILE (*gens*, race) one of a Gentile or non-Jewish nation जो यहूदी नव्हे तो; विदेशी, 'परदेशी'; a heathen मूर्त्तिपूजक. —a. (यहूदी सोडून इतर) राष्ट्रां संबंधी; Gram. जाति-देशवाचक प्रदर्शक (noun).

GENUFLECTION (*genu*, knee, *flectere*, to bend) भजनाच्या भक्तीच्या वेळीं गुडधा टेकॅण *n.*

GENUINE a. (*genuinus*) मुळचा, खरा, असल, चोख. —NESS खरेपणा, असलाई*f.*, चोखपणा.

GENUS (L., Skr. *djan*) जात *f.*, वर्ग, गण.

GEOGRAPHY (*Gr. -gē*, the earth, *graphein*, to write) भूगोलविद्या *f.*; description of the earth भूगोलवर्णन *n.* —GEOGRAPHER भूगोलविद्यावेत्ता. —GEOGRAPHICAL a. भूगोलविद्ये संबंधी.

GEOLOGY (*Gr. -logos*, discourse) science which treats of the structure and mineral constitution of the globe भूचनाशस्त्र *n.* —GEOLOGIST भूतिरचनाशास्त्रवेत्ता.

GEOMANCY (*Gr. -manteia*, divination) a kind of divination by means of figures or lines, formed by little dots or points,

originally on the earth, and afterwards on paper रमल n.—**GEOMANCER** रमल पाहणारा.

GEOMETRY (*Gr. -metrein, to measure*) that branch of mathematics which investigates the relations, properties, and measurement of solids, surfaces, lines, and angles रेखागणित *n*, क्षेत्रतत्त्वविद्या *f*; measurement of the earth भूमिति *f*, ज्यामिति *f*.—**GEOMETRICIAN** रेखागणिती गणक.

GEORGIUM SIDUS (the star of George) एकप्रह आहे, त्याला हर्शल किंवा युरानसही द्यन्तात.

GERM (*germen*) a point of growth अंकुर, मोड, कोम; origin मूळ *n*.—**INATE** *v.i.* अंकुर फुटणे, मोड येणे.—*t.* अंकुर मोड वाणणे.

GERMAN *a.* (*germanus*, of brothers and sisters who have the same parents) जवळचा, जवळच्या संबंधाचा; cousins-g. सखे चुलतभाऊ *pl*, किंवा बहिणी *f pl*; सखे माऊसभाऊ *pl*, किंवा बहिणी *f pl*.—(*n. Germ. neighbour*) जर्मनी देशाचा.—*n.* जर्मन देशचा मनुष्य; जर्मन भाषा *f*.

GERUND (*gerere, to bear*) लाटीन भाषेच्या व्याकरणात एक प्रकारचे क्रियावाचक नाम आहे.

GESTATION (*gestare, to carry*) गर्भधारण व्हन *n*; pregnancy गर्भार *-गव्हरपण*;—of beasts गाभपणा.

GESTICULATE *v.* (*gestus, gesture*) हावभावाने दाखविणे.—*i.* हावभाव दाखवणे *-क.*—**GESTICATION**, **GESTURE** हावभाव, अंगचेष्टा *f*, चेष्टा *f*.

GET* *v.* procure मिळवणे, संपादणे, पावणे; beget जन्मविणे, जन्म देणे: I had rather adopt a child than g. it; learn शिकणे (a lesson); persuade मनवळवणे, समजीकः g. him to say his prayers; procure to be करणे, घडवणे: g. these things dispatched; betake आश्रय धरणे *-क.*: he will g. himself to the town;—a beat-

ing मार वसणे मिळणे खाणे; to g. in आत आणणे; out बाहेर काढणे; off काढणे, नेणे; together मिळवणे, जमवणे; over पार पडणे, निमणे.—*i.* मिळवणे, कमवणे, वाटणे: we lose, they g.; ahead वाढणे, पुढे जाणे; along चालणे, पुढे पाऊल टाकणे; among मध्ये पोंचणे पावणे; च्या मधला आतला होणे;—a sleep झोपी जाणे; at पोंचणे; वाट देणे, मार्ग मोकळा क.; back परत येणे जाणे; before पुढे आवाडी येणे; behind मार्ग पिछाडीस राहणे जाणे; मार्ग पडणे, मागसणे; clear मोकळा होणे; वचमातून सुटणे; ओळ्याखालून मोकळा होणे; संकटातून मुक्त होणे; drunk पिडन मस्त होणे, द्विगणे; forward पुढे चालणे होणे; वाढणे, भरभराटीस चढणे; home घरी पोंचणे; on पुढे जाणे चालणे; rid of सुटणे, किटकिटीतून सुटणे; up तयार क.; लिहिणे, छापणे; प्रसिद्ध क. **-TING** संपादणी *f*, संपादणूक *f*; मिळकत *f*, उपार्जनासी *f*.

GHASTLY* *a.* like a ghost in appearance प्रेतकळेचा, प्रेतवत् (face); horrible भयंकर, दाहण (wounds).

GHEE (*Hind., Skr. ghrita*) तूप *n*.

HOST* the soul of man आत्मा; the soul of a deceased person प्रेत *n*; soul separate from the body विदेही आत्मा; Holy G. पवित्र आत्मा; *Theol.* the third person in the Trinity व्येक्त्वातला तिसरा, पवित्र आत्मा;—to give up the g. प्राण सोडणे; g. of a Brahman ब्रह्मराक्षस, संबंध;—of a Mahomedan ख्वासी. **-LY** *a.* spiritual आत्मिक, पारमार्थिक; relating to apparitions प्रेतभूतसंबंधी.

GIANT (*gigas, Gr. gè, the earth, genein, to beget*) a man of extraordinary bulk and stature विष्पाड माणूस, महाकाय, भीम पुरुष; *Myth.* राक्षस, दैत्य.—*a.* राक्षसी, राक्षसासारखा. **-ESS** विष्पाड बायको *f*; राक्षसी *f*.

—GIGANTIC *a.* स्थूलकाय, देत्यस्त्रयी, प्रचंड-शरीर; enormous जबर, घोर, दारुण (wick-edness).

GIBBERISH *a.* हँगडा, रांगडा.—*n* हँगडे -रांगडे -पिशाच भाषा -बोली*f.*

GIBBET *F.* फार्शी देप्याचा खांब.

GIBBOUS *a.* (*gibbus*, hunch) कुमीर, कूर्मपृष्ठाकार. GIBE *F.* See SCOFF.

GIDDY* *a.* dizzy घेरी -चक्र आलेला; inducing giddiness घेरी -भोवंड आणणारा (heights); whirling चक्रगतीचा -चक्राकार (motion); unfixed चंचळ, अस्थिर; thought-less अविचारी, विवेकशून्य: young heads are g.; excited उन्मत, उद्धत [with].

GIFT, See under GIVE.

GIG *F.* a top भोवरा; a light carriage 'बगी' *f.*; a ship's light boat जहाजाची जलद चालणारी होडी*f.*; a harpoon मासे मारण्याची बरची*f.*

GIGANTIC. See under GIANT.

GIGGLE *v. i. D.* खिदखिद हांसणे, हिहिहि क. [at].—*n.* हिहिहि*f.*, खिखि*f.*

GILD* *v.* overlay with a thin covering of gold सोन्याचे पाणी देणे, सोन्याचा मुलामा चढवणे -देणे; color with a gold-like color सोनेरी रंग देणे; brighten उजळ क.; give a fair and agreeable external appearance दर्शनी सुंदर क. -दाखविणे. -ING मुलामा देणे; सोनेरी ओप -मुलामा -धूर -पाणी *n.*—GILT सोन्याचा मुलामा.

GILL* organ of respiration in fishes and other water animals माशाचा कळा; flap that hangs below the beak of a fowl or bird गळचुंडी*f.*; flesh on the lower part of the cheeks, or under the chin गालां खालचे किंवा हनुवटी खालचे मास *n.*

GIMLET *F.* सामता, बरमा.

GIN (contraction of *engine*) यंत्र *n.*; थोङ्गी उचलण्याचे यंत्र *n.*; कापसाच्या सरक्या काढ-याचे यंत्र *n.*, वटणे *n.*, 'जिन' *n.*—*v. i.* जिन

यंत्रानें कापूस वटणे.—(corrupt. from Geneva) एक प्रकारचे मद्य आहे.

GINGER (*zingiber*, *Skr. sring-wear*, horn-shaped) आळे *n.*;—the dry root सुंठ *f.*; preserved g. आळेपाक. -BEER, [a sort of beer impregnated with ginger]. -BREAD सुंठ-बड्याची वडी*f.* -WINE, wine impregnated with ginger].

GINGLE, See JINGLE.

GIRD* a twitch हिसका; stroke of a rod फटका; sarcastic remark ठोमणा.—*v.* encircle with any flexible band वेष्टणे, लपेटणे, गुंडाळणे;—on, make fast गळ आवळणे -बांधणे (a sword, harness); clothe वस्त्रे नेसविणे, पौशाख घालणे; give a blow to मारणे, प्रहार क., टोळा मारणे [with]. -EE वेष्टणारा, बांधणारा; the principal piece of timber in a floor तुळई*f.*—GIRDLE *v.* वेष्टणे, घेरणे, घेरा घालणे; पटा -कडे घालणे.—Also GRIDDLE *n.* कमरबंद -पटा; plate for baking cakes तवा.

GIRL* female child मुलगी *f.*, कन्या*f.*; a young woman तरुण बायको*f.*, तरुणी *f.* -HOOD कुंवारपणा, कौमार्य *n.* -ISH *a.* मुली-चा, मुलीसारखा.

GIVE* *v.* bestow without receiving a return देणे, अर्पणे; pay देणे: what shall a man g. in exchange for his soul? (Matth. xvi. 26); pronounce बोलणे, मत -अभिमाय देणे; grant power to अधिकार देणे; produce उपज देणे, उत्पन्न होणे, फळ येणे; devote लावणे, देणे, खर्चणे; away देणे, देऊ टाकणे; back परत देणे;—chase पाठीस लागणे;—ear ऐकणे, कान देणे; forth सांगणे; प्रसिद्ध क.; in मान्य कबूल होणे; सांगणे; प्रसिद्ध क.;—one's self up स्वाधीन होणे; -ची आशा सोडणे, -ची जगण्याची आशा सोडणे;—it to soundly भला घेणे, कचकावणे;

—one's self out for द्वाणवणे; छंदास नार्दी लगणे; out बाहेर फोडणे, प्रसिद्ध क.; सोडणे, निश्चये (odors); over सोडणे, टाकणे;—place अंग काढणे, माघार घेणे; up सोडणे, पाणी सोडणे;—way दबणे, भिणे; अंग काढणे; दबणे, पडणे, खचणे, कचणे;—a wall रेलणे; recede मागे हटणे; into माघार घेणे; in to मान्यकबूल होणे; वश होणे; दबणे; over थांवणे, हात आटोपणे; up सोडणे; दबणे, हात टेकणे [to].
—GIVE देणारा; a donor दाता, दानकर्ता.
—GIFT देणे n; donation दान n, देणगी f; present बक्षीस n; bribe लाच; some endowment given to man by God ईश्वरी देणे n, ईश्वरी देणगी f, गुण; right of giving देण्याचा हक, दानाधिकार; Law, voluntary transfer of real or personal property, from one to another, without any consideration दान n. -ED a. संयुक्त, संपन्न; गुणी, सुलक्षण.

GIZZARD F. पक्ष्याचा कोठा; हा त्यास दांताच्या ठिकाणी अन्न चवणे करायास उपयोगी पडतो.

GLACIER (*glacies, ice*) बर्फाचे पटांगण n, किंवा -चा डोंगर.

GLACIS (*glatia, smoothness*) किळया बाहेर ची उतरती जमीन f.

GLAD * a. pleased संतुष्ट, खुश; cheerful आनंदी, आनंदाचा, in comp. आनंद; exciting joy आनंदकारक -प्रद, हर्षकर [of]. -DEN v. हर्षविणे, संतुष्ट -खुश क. -LY ad. आनंदाने. -NESS आनंद, हर्ष, संतोष. -SOME a. संतुष्ट, खुश; आनंदाचा, हर्षप्रद.

GLADE W. अरण्यांतील बखळ f?

GLADIATOR (*gladius, sword*) तलवार -पट्टा खेळणारा; prize-fighter कुस्ती खेळणारा.

GLAIRE * अंडग्यांतील पांढरा बील.

GLANCE Ger. a sudden shoot of light झळक f; — of the eye दृष्टिविक्षेप, नेत्रकटाक्ष.—

v. i. चकाकणे, झळकणे; dart aside ओझरता -कातरता जाणे -पडणे; snatch a momentary or hasty view कान्या डोऱ्याने पाहणे, ओझरता पाहणे [at, round].—t. प्रेक्षणे, टाकणे.

GLAND (*glans, acorn*) an organ formed by the convolution of a number of vessels पित्तादिक रसांची शरिरांतील पिशवी f, मांस-यंथी f, पिंड. -ERS, a contagious and very destructive disease of the mucous membrane in horses, characterized by a constant discharge of sticky matter from the nose, and an enlargement and induration of the glands beneath and within the lower jaw शेंबा, कनार H.

GLARE * a bright dazzling light चकाकी f, झळकाकी f; a fierce, piercing look गुरकी f, उग्रदृष्टि f.—v. i. चकाकणे, झळकणे; टौकारणे, डॉके वटारून पाहणे, कडी किंदारणे [upon, on].

GLASS * a hard, brittle, transparent substance कांच f; any thing made of glass कांचेची वस्तु f; a looking-glass आरसा; an hour-glass रेतीचे घड्याळ n, डमरू; [the time in which a glass is exhausted of its sand]; a tumbler कांचेचा प्याला, 'ग्लास' n, m; a lens दुरबीण वैग्रेरे यंत्राची कांच f; a weather-glass वायुमापक यंत्र n; pl spectacles चश्मा.—a. कांचेचा.—v. आरशांत पाहणे; reflect, as in a mirror आरशांत प्रतिविव उमटणे; cover with glass कांच लावणे. -CUTTER खिडकी वैग्रेस बसविण्या करिता कांच कापणारा. -HOUSE कांच करण्याचा कारखाना.

-MAN कांचविक्या.—GLASSY a. कांचेचा; कांच सारखा नितळ -साफ इ० (stream, surface).

—GLAZE v. furnish with glass कांच बसविणे -लावणे; overlay with some thing smooth and shining रोगण लावणे; incrust with a vitreous substance लाखलेंट क. —GLAZIER कांच तावदान बसविणारा, बोहोरी.

GLEAM* a shoot of light चमक f, झगमग f; ray किरण n; brightness प्रभा f, तेज n; with a sudden g. चक्कन, झक्कन.—v. i. चकचकणे, लकलकणे.

GLEAN v. F. gather after a reaper शेतांत दाणे टिपणे वेचणे; collect with patient and minute labor धिम्या व मुंगीच्या थ्रमाने मिळविणे (facts).—i. सरवा वेचणे [after, from]. -ER सरवा वेचणारा, उंच्छवृत्ति. -ING वेचणे n; subsistence upon g. उंच्छवृत्ति f.

GLEBE (*gleba*, clod) काळी f, जमीन f; land belonging to a parish church धर्माध्यापकभूमि f.

GLEE* आनंद, हर्ष; [a piece of music].

GLEET* a transparent mucous discharge from the membrane of the urethra परमेन n; g. with contraction of the frenum तिडीक परमेन n.

GLEN* दरा, खोरे n.

GLIB a. F. smooth गुळगुळीत; slippery निसरडा; voluble लुबलुब चुरचुर बोलणारा.

GLIDE* v. flow gently हळू संत वाहणे; move smoothly and swiftly सुळकन सुरकन जाणे [along, over, in, out].

GLIMMER v. Ger. मिणमिणणे, टिकटिकणे.—n. मिणमिण f, टिकटिक उज्जेड. -ING झुळूक f, छाया f.—**GLIMPSE**, faint light टिकटिक उज्जेड; transitory view झुळूक f, अर्धवट पाहणे n, ईषद्वर्ण n; to afford a g. of देखावा दाखवणे; to catch a g. of ओझरता पाहणे [of].

GLISTEN* **GLITTER** v. i. चकचकणे, तकतकणे [with].—**GLITTER** चकाकी f, तकाकी f, चमक f [with].

GLOAT v. i. Ger. लाळ घोटणे.

GLOBE (*globus*) a sphere गोळा, गोल; any thing globular in shape गोलाकार वस्तु f, गोल; the earth पृथ्वी f, भूगोल; a round

model of the earth कृतीचा भूगोल, 'ग्लोब'; —of the heavens खगोल.—**AMARANTH** झेंडू? काफरी गोडा?—**GLOBULOUS**, **GLOBULAR** a. गोलाकार, वाटोळा.—**GLOBOSITY** गोलपणा, गोलत्व n.—**GLOMERATE** v. गोळा क., गुंडी क.—a. घोळवयाने वाढणारा, एका ठिकाणी जमून वाढणारा (flowers).

GLOOM* partial or total darkness अंधारी f, धुंदाई f, काळोखी f; melancholy उदासपणा, औदासिन्य n.—**GLOOMY** a. अंधक, धुंद; उदास, उदासीन.

GLORY (*gloria*) praise, honor, admiration, or distinction, accorded by common consent to a person or thing गौरव, सुति f, प्रशंसा f: g. to God in the highest (Luke ii. 14); high reputation महिमा f, महाभ्य n, सु-सळीर्ति f: spread his g. through all countries; the presence of the Divine Being ईश्वराचे समीक्षत्व n; heaven आकाश n, सर्व n: Thou shalt guide me with Thy counsel, and afterward receive me to g. (Ps. lxxiii. 24); *Paint.* a circle of rays, or a circular effulgence, surrounding the head or entire figure of saints, &c., and especially of the Savior अंशुमाला f, प्रभावळ f?—v. i. exult with joy आनंद हर्ष क., हर्षाने उचंबळणे; boast बढाई-फुशारकी क. [in, at].—**GLORIFY** v. गौरव सुति क.; मोठपणा मान देणे.—**GLORIOUS** a. तेजवान, तेजश्वी; प्रतापशाली, कीर्तिमान; बढाईखोर, फुशारखोर.

GLOSS (*glossa*) polish जिल्हाई f, ओप f;—upon paper, cloth, &c. through rubbing मोहरा; a specious appearance वरपंकी देखावा, वरघडी f; comment टीका f; explanation व्याख्या f, अर्थ, शेरा.—v. जिल्हाई देणे; सफाई क.; टिप्पण क.—ARY ग्रथांतिल अप्रसिद्ध, पारिभाषिक किंवा कठीण शब्दांचा

कोश. -ARIST टीकाकार, भाष्यकार. -INESS लुसलुसी*f.*, तिक्किली*f.*, तकतकी*f.*—GLOSSY *a.* नितळ, गुङ्गुळीत; सफाईदार, मोहरेदार; —of colors तेल्या; —of boils, grapes, &c. टक्कटकीत.

GLOVE* हातमोजा.

GLOW* *v. i.* shine with an intense or white heat धगधगणे, रसरसणे; exhibit a strong bright color झक्कर्णे, झक्काकर्णे; — the countenance, plants, &c. लुसलुसणे, तुक्तुकर्णे, टवटवर्णे; — the mouth, from hot substances झाणझाणणे, फणफणणे; feel hot, as the skin तापणे, धगधगणे; feel the heat of passion जढणे, संतापणे [with].—*n.* shining heat धग*f.*, भडाका, आंच*f.*; redness लाली*f.*; brightness of color तुक्तुकी*f.*, टवटवी*f.*; g. of health in the cheeks; vehemence of passion संताप, जलाली*f.*, तलखी*f.*. -WORM सोनकिडा, काजवा, खद्योत.

GLUE (*glutis*) डकवण *n.*, (सरस, खळ *f.*, वैगेरेचे).—*v.* (सरसाने-खळीने) जोडणे [to, together].—**GLUTINOUS** *a.* चिकट, चिकचिकित.

GLUT *v.* (*glutire*) swallow greedily अधाशीपणाने गिळणे, गपापा खाणे; fill to satiety ओकारी येई पर्यंत खायाला घालणे, टेर क.; [to g. the market, to furnish an over-supply of any article of trade, so that there is no sale for it] [with].—*n.* रेळ*f.*, उपट*f.*, रेळचेळ*f.*. -TON *a.* खादाढ, अधाशी. -TONY खादाडपणा, पोटपूजा*f.*, अत्याहार.

GNASH *v.* *D.* रागानें दांतओंठ खाणे (the teeth).

—*i.* दांत करकरां चावणे.

GNAT* चिलट *n.*, मुरकूट *n.*

GNAW* *v.* nibble at कुरुडणे, कराडणे; corrode खाणे, चरणे, खणणे; as remorse, &c. खोंचणे, सलणे, टोचणे.

GNOMON (*Gr.*) *Astron.* शंकुयंत्र *n.*

GO * *v.* pass from one place to another जाणे, चालणे; walk चालणे; have currency चालणे, पसार होणे (money); succeed शेवटास जाणे, पार जाणे, बाणे: how goes the night?; conduce उपयोगी पडणे, सहाय होणे: your counsels go against reason; undertake करायास लागणे, हातीं घेणे, पत्करणे: I am going to begin harvest; be pregnant महिने जाणे, गर्भार असणे; —a female beast गाभ जाणे; depart निघून जाणे, जाणे; die मरणे, जाणे, गत होणे; reach पोंचणे: his land goes to the river; about यत्न क., करूं पाहणे; between मध्ये पडणे, मध्यस्थी क.; by वगळणे, वर्जणे; down खालीं जाणे, पुरवणे, पचणे, भावणे [*Law*]; g. for nothing पोकळींत जाणे, फुटट जाणे; —hard with कठीण जाणे; —in and out संसार कामधंदा क.; in to, unto सीं जाणे, संग क. [*Scrip.*]; on चालणे, पुढे जाणे; चढणे, जाणे: the coat will not g. on; out जाणे, विज्ञाणे (lamp); जाणे (life); बाहेर पडणे—फुटणे (a story); over वाचणे; शिकणे; तपासणे (an account); पुनः विचार क., मनन क.; पक्ष बदलणे, दुसऱ्या पक्षाकडे जाणे; फितणे; पार जाणे, तडीपार जाणे; —through निमणे, टिकणे (sickness, study); शेवटास नेणे, तडीस नेणे (an operation); सोसणे; under नांवाने चालणे, म्हणविणे; खचणे, तुडणे; नाश पावणे; let g. जाऊं देणे, सोडणे, मोकळा क. -BETWEEN, interposer मध्यस्थ; broker दलाल. -CART पांगूळगाडा.

GOAD * आर*f.*, पराणी*f.*.—*v.* आर लावणे-टोचणे; stimulate उचल-उठवणी क., चेतविणे.

GOAL *F.* the point set to bound a race शर्यतेची हइ*f.*, टिपण *n.*, निशाण *n.*; final purpose उद्देश, अर्थ.

GOAR, GORE * slip of cloth inserted to widen a garment बचा.

GOAT * वकरा, बोकड, शेळी*f.*, शेरडूं *n.* -HERD शेरडे राखणारा, शेलवया, अजापाल.— GOAT-

SKIN सागळ *f.*; as dressed for shoes, &c.
नरी *f.*

GOBLET *F.* जांब, पंचपात्र *n.*

GOBLIN *F.* भूत *n.*, पिशाच *n.*

GOD* an object of worship पूज्य विषय; a being conceived of as possessing divine power, and to be propitiated by sacrifice, worship, &c. कल्पित देव, दैवत *n.*, देवता *f.*; the Supreme Being परमेश्वर, देव, भगवान्, ईश्वर: G. is a spirit, and they that worship Him must worship Him in spirit and in truth (John iv. 24); a ruler अधिकारी; judge न्यायाधीश; an angel दूत [Ex. xxii. 8]; person or thing exalted too much in estimation, or deified and honored as the chief good देव्हारे *n* (Phil. iii. 19); G. grant ईश्वर करो; any thing given to G. देवदत्त; G. of gods देवाधिदेव. -CHILD, one for whom a person becomes sponsor at baptism, and promises to see educated as a Christian धर्मपुत्र. -DESS देवी *f.*. -FATHER, a man who becomes sponsor for a child at baptism, in the English and R. C. churches धर्मपिता. -HEAD देवपणा, देवत *n.*; a god देव; God परमेश्वर, देव. -LESS *a.* देवहीन, धर्मनिदक, नास्तिक. -LIKE *a.* देवासारखा; ईश्वरी; उक्तृष्ट, अस्युत्तम (virtue). -LY *a.* obedient to the commands of God from love for, and reverence of, His character ईश्वरभक्त, धार्मिक, भक्तिमान; formed or influenced by a regard for God ईश्वरानुसारी, ईश्वराचें भय धरून चालणारा.—ad. सुभक्तीने (2 Tim. iii. 12). -LINESS ईश्वरभक्ति *f.*, भक्तिशीलता *f.*, सुभक्ति *f.*, धार्मिकपणा, साधुपणा: g. is profitable unto all things (1 Tim. iv. 8).

GODOWN (*Malay, gading*) गुदांव *n.*, जिन्स ठेवण्याची कोठडी *f.*, कोठी *f.*

GOOGLE *v. i. Scot.* डोळे बटारणे किरवणे.—*a.* वटवटीत, गटगटीत (eyes). -EYED *a.* वटवटीत डोळ्यांचा. •

GOITEE, GOITRE (*guttur*, the throat) *Med.* enlargement of the thyroid gland appearing on the anterior part of the neck मन्यास्तंभ.

GOLD* a precious metal of a reddish yellow color, and metallic lustre सोने *n.*, सुवर्ण *n.*; riches द्रव्य *n.*, संपत्ति *f.*; money पैका, नाणे *n.*; yellow color, like that of the metal पिंवळा जरद रंग, सोनेरी रंग. -CLOTH सोनेरी -जरतारी वस्त्र *n.*. -DUST सोन्याची माती *f.*. -EN *a.* सोन्याचा; सुवर्णमय, सोन्यासारखा; सोनेरी रंगचा; highly valuable लाखाचा, लाख्या, लाख रुपयांचा (opinion); g. age, the fabulous age of primeval simplicity and purity of manners in rural employments सत्युग *n.*; [g. fleece, *Myth.*, the fleece of gold fabled to have been taken from the ram that bore Phryxus through the air to Colchis, and in quest of which Jason undertook the Argonautic expedition]. g. rule, [the rule of doing as we would have others do to us; See Luke vii. 31]; त्रैराशिक *n.*. -LEAF सोनेरी वरख. -SMITH सोनार.

GONG* *Malay* तास, घड्याळ *n.*, घंटा *f.*

GONORRHOEA (*Gr.*) परमें *n.*

GOOD* *a.* possessing desirable qualities चांगला, बरा, उत्तम (Gen. i. 31); serviceable उपयोगी, कामाचा; virtuous सद्गुणी, चांगला, भला (Rom. v. 7); merciful दयालू; friendly स्नेहभावाचा: he was very g. to me; clever कुशळ, हुशार, जाणता (workman); in a commercial sense, competent, of unimpaired credit, having pecuniary ability चांगला, पतीचा, ऐपतीचा, लायक; actual खरा, वास्तविक: in g. earnest;

considerable बराच, बराच मोठा, पुळक (way, part); complete पुरा, भरलेला, चांगला (measure); not blemished निष्कलं, चौख, in comp. सु (name, repute, report); a g. fellow खळबळीत मनाचा माणूस, खेळीमेळीचा गडी; as g. as सारखा; as g. as one's word वचना प्रमाणे चालणारा, एकवचनी; g. for nothing कवडीच्या मोलाचा, नकारा, निकामी; to stand g. स्थिर-खंबीर राहणे; to make g. पूर्ण खरा करून देणे (word); शावीत क., खरा करणे (a charge); भरून देणे, पुरे पाडणे; to think g. मान्य क.; संतुष्ट होणे; वरै वाटणे, योग्य दिसणे; g. and bad नरमगरम, भलाऊरा.—n. कन्याणाची गोष्ट, हित n, श्रेय n; benefit फायदा, हित n; pl माल, जिन्स; refused g. पडकेणे n; for g., or for g. and all खचीत; बाकीच्या वेळे करितां; शेवटी.—ad. बरै, बेश, ठीक; बराच.—BREEDING विनय, सुशीलता f. -BYE n. & int. सुखी ऐम, स्वस्ति.—DAY, a term of salutation at meeting or parting सलाम, रामराम.—FRIDAY, a fast, in memory of our Savior's sufferings, kept on the Friday of Passion-Week 'गुड-फ्रैंड' चा सण. -LY a. comely सुंदर; pleasant मनोरम, रम्य. -MAN दादा, बाबा, महाराज; a husband नवरा; master of a house घरधनी.—MORNING सकाळचा सलाम करितांना असें बोलतात. -NATURED a. सालस, भला, सुशील. -NESS चांगूलपणा; kindness दया f; benevolence परोपकार, उपकार.—NIGHT रात्रीचा सलाम करते वेळीं असें बालतात. -WIFE घरधनीं f करीण f. -WILL मर्जी f, कृपा f, मेरोर f; Law, custom of any trade गिहाइकी f.

GOOSE* हंस; a silly creature वेडगळ, गाढव. GORDIAN a. [pertaining to Gordius, king of Phrygia, or to a knot tied by him, and which could not be untied]; intricate घोटाळ्याचा; g. knot ब्रद्यग्रंथी f.

GORE * blood रक्त n; clotted blood गोठले-ले रक्त n, रक्ताचीं चकळे n pl.—GORY a. रक्तबंबाळ, रक्तानें भरलेला.

GORE * v. भोसकणे, बोचकणे.

GORGE F. throat गळा, कंठ, घसा; narrow passage अरुंदवाट f; defile खिंडवाट f; [that which is gorged, esp. by a hawk or other fowl].—v. swallow with greediness गटगटां गिळणे; glut दपटून-आकळ जेवणे [on, with].

GORGEOUS a. F. भडक, झळकफळक, छानदार.

GORMANDIZE v. i. F. दपटून जेवणे, अधाशीणे खाणे, धणगणे.—GORMANDIZER दपट्या, खादाडमावसा.

GORY, See under GORE.

GOSPEL * glad tidings सुवर्त्ता f, शुभवर्त्ता f; the good news concerning Christ and His salvation शुभवर्त्तमान n, मंगलसमाचार; one of the historical narratives of the life and sayings of Jesus Christ, the Savior शुभवर्त्तमानाचे पुस्तक n, श्री येशुव्रीस्तचरित्र n.—a. शुभवर्त्तमाना सारखा; -संवंधी चा.

GOSSIP * idle tattler बात्या, गप्पीदास; place where *gossips* meet चवाटा; idle and groundless rumor गप f, गपसप f, खबरबात f; See SPONSOR.—v. गप्पा छाटणे, बाता कुटणे [with, about].

GOULD F. भोपळा.

GOUT (*gutta*, drop) वातरोग, संधिवायु, पादांगुष्टरोग.

GOVERN v. (*gubernare*) direct and control, as the actions or conduct of men, either by established laws or by arbitrary will राज्य-अमल-अधिकार क.-चालविणे; restrain आवरणे, आटोपणे, स्वाधीन हुक्मांत ठेवणे (passions); direct रोख शिस्त धरणे (the motion of a ship); Gram. कारकान्वय पावणे [over, by]. -ABLE a. आवरायाजोगा, कद्यांत हुक्मांत ठेवण्याजोगा; obedient

धर्य, हुकमी. -ESS नायकीण *f.*, स्वामीण *f.*; an instructress शिकविणरीण *f.*, शिक्षकीण *f.* -MENT अधिकार *k. n.*; exercise of authority अधिकार, अमल, सत्ता *f. n.*; direction मार्गदर्शन *n.*; control अटोप, नियमन *n.*; the established form of law बंदोबस्त, कानू *f.*, कायदा; right or power of governing अधिकार, सत्ता *f.*: I resign my *g.* to thee; the ruling power राज्य *n.*, सरकार *n.*; the body politic governed by one authority सरकार, राज्य *n.*, संस्थान *n.*: the governments of Europe; Gram. कारक. -OR अधिकारी; नियंता, नियामक;—of a district मामलेदार, सुभेदार;—of a presidency सर सुभेदार, गवर्नर;—of a county चक्केदार;—of a fort किलेदार; [Mach., a pair of heavy balls connected with machinery, designed to equalize speed]. -SHIP अधिकार्याची गवर्नराची जागा *f.* हुदा.

GOWN *W.* the ordinary upper dress of a woman पेशबाज, 'गवन'; the official robe of certain professional men and scholars झगा, जामा; a judge's *g.* लबाद *Hind.*; civil officers, in distinction from military दिवाणी मुलकी अमलदार लोक *pl.*; any sort of dress पोशाक, वेष, लिभास.

GRACE (*gratia*) exercise of love, kindness, or good-will दया *f.*, कृपा *f.*, करुणा *f.*; divine favor toward man ईश्वरी कृपा *f.*, अनुग्रह; inherent excellence गुण, आंगचा गुण; beauty सौंदर्य *n.*, लावण्य *n.*, शोभा *f.*: [title of a duke or an archbishop, and formerly of the king of England]; a short prayer before or after a meal; Eng. Univ. act, vote, or decree of the government of the institution]; to get into one's graces पोटांत शिरणे; to get out of one's good graces मजौतून उतरणे; [day, of *g.*, Theol., time of probation, when an offer is made to sinners; days of *g.*, Com. the days immediately following the

day when a bill or note becomes due, which days are allowed to the debtor or payer to make payment in. In Great Britain, the days of *g.* are three; means of *g.*, means of securing the divine favor, or of promoting right feeling toward God; to say *g.*, to render thanks before or after meals].—v. सुग्रामित मंडित *k.*, शोभा देणे; dignify or raise by an act of favor उपकार करून थोरेपणा देणे-थोर पदावर बसविणे [with]. -FUL *a.* सुंदर, लावण्य, मुरूप, साजरा, गोजरा, छबदार, गोजिरवाणा (deportment, speaker, air); *g.* walk सुगति *f.*; *g.* speech वाग्विलास [*in*]. -FULNESS छब *f.*, गोजरेपणा, लावण्य *n.* -LESS *a.* देवाधर्माने टाकलेला, अतिदुष्ट.—GRACIOUS *a.* कृपाळू, उपकारी; merciful दयाळू (*Nehem. ix. 17*); acceptable प्रिय, आवडता (child); beautiful सुंदर; produced by divine grace ईश्वरी अनुग्रहाने झालेला-अनुग्रहाचा (affections) [to].

GRADE (*gradī*, to step) पायरी *f.*, दरजा, पद *n.*—GRADATION क्रम, पर्याय; अनुक्रम; in regular *g.* यथाक्रम, क्रमशः पायरी पायरीने.—GRADATORY *a.* पर्यायाने जाणारा; adapted for forward motion घुडे चालायाजोगा.—GRADIENT *a.* पायरीने चालणारा; rising and descending by regular degrees of inclination चढता उतरता: *g.* line of a railroad.—GRADUAL *a.* क्रमाचा, उत्तरोत्तर, थोडयोडा. -LY *ad.* क्रमाने, होतहोत, थोडयोडा.—GRADUATE *v.* mark with degrees अंश भाग मांडणे, दरजे पाडणे; admit or elevate to a certain degree; usually in a college or university, to admit to an honorable standing defined by a diploma पाठशाळेतील पदवी किंवा सनद देणे; prepare gradually हळूहळू पर्यायाने तयार *k.*: dyers advance and *g.* their colors with salt.—i. पाठशाळेची सनद मिळविणे; change gradually

क्रमाने हळूहळू बदलणे रूपातर पावणे—*a.*
दरजे पाडलेला, क्रमाने लावलेला.—*n.* ज्यास
पाठशाळेतील सनद मिळाली आहे तो, 'ग्राम्य-
एट.' See the verb.

GRAFT* *v.* कलम क. -लावणे [on].—*n.* कलम *n.*

GRAIN (*granum*) a single small hard seed दाणा, बीं *n.*;—of certain plants, like corn and wheat दाणा; fruit of certain kindred plants which constitute the chief food of man धान्य, *n.*, दाणा; any small, hard particle दाणा, बीं *n.*;—of gunpowder, sugar, &c. रवा, कण;—of wood हीर; any small portion कण, लेश, गुंज, रती *f.*: a g. of sense; a small weight एक लहान वजन आहे, 'ग्रेन';—against the g. प्रतिलोम, विलोम; with the g. अनुलोम; in g. खोल-अंत बसलेला; g.-merchant मोर्दी, भुसारी; *pl* the husks or remains of malt after brewing, or of any grain after distillation अर्क काढलेल्या दाण्याचा चोथा; to dye in the g. धान्याचा रंग देणे; पका रंग देणे; to go against the g. of त्रासदायक असणे, त्रास देणे, पीडा. क.—*v.* लांकडाच्या हिरा सारखा रंग देणे; रवा क.—*i.* रवा होणे-जमणे—GRANARY धान्याची कोठी *f.*—कोठार *n.*—GRANIVOROUS *a.* धान्यभक्त, धान्योपजीवी.

GRAMINIVOROUS *a.* (*gramen*, grass) गवत खाणा, तृणोपजीवी, तृणचर.—GRAMINEOUS *a.* गवता सारखा; गवताच्या जातीचा, तृणजातिक.

GRAMMAR (*Gr. gramma*, letter) the science of language व्याकरण *n.*, भाषाशास्त्र *n.*; the art of speaking or writing with propriety or correctness व्याकरण *n.*, शुद्ध रीतीने बोलणे किंवा लिहिणे याची विद्या *f.*; treatise of the principles of language व्याकरणाचे पुस्तक *n.*, व्याकरणप्रथ; treatise on the elements of any science विद्यामूलतत्वप्रथ, विद्येच्या परिमाणेचे पुस्तक *n.*—IAN *a.* व्याकरणविद्या

जाणणारा, व्याकरणवेत्ता, वैयाकरण, व्याकरण शिकविणारा. —SCHOOL लाईन, घोक इ० भाषा गिकण्याची शाळा *f.*—GRAMMATICAL *a.* व्याकरण संबंधी, व्याकरणाचा (rule); व्याकरण-च्या नेमाप्रमाणे, व्याकरणशुद्ध (sentence).

GRANARY, See under GRAIN.

GRAND *a.* (*grandis*) of large size or extent मोठा, थोर (mountain, army, mistake); great in size, and fine or imposing in appearance भव्य, थाटमाटाचा, वैभवशाली (monarch); sublime मोठा, प्रगल्भ, महान् (view, conception); holding an elevated or advanced rank श्रेष्ठ, वडील, थोर.—CHILD नातवंड *n.*; great-g. पणतवंड *n.*-TÖND *n.*; g. of g. of निपणतवंड *n.*—DAUGHTER—in a male or female line नात *f.*; son's daughter पौत्री *f.*; daughter's daughter दौहित्री *f.*; great-g. पणती *f.*, प्रपौत्री *f.*; husband of g. नातजावई.—FATHER—pat. आजा, बापआजा;—mat. आजा, मातामह.—MOTHER—pat. बापआजी *f.*, आजी *f.*;—mat. मायआजी *f.*, मातामही *f.*; great-g. पणजी *f.*, प्रपितामही *f.*.—SIRE आजा; ancestor वडील, पूर्वज. —SON—in a male or female line नातू, नातवंड *n.*; son's son पौत्र; daughter's son दौहित्र; g. of great g. खापरणतू; wife of g. नातसून *f.*;—of great g. पणतसून *f.*—GRANDEE बडालोक, सरदार, उमराव.—GRANDEUR मोठेपणा, थोरी *f.*, वैभव (of an edifice, &c.); बडेजाव, थाटमाट, डॉल (of a court, procession, &c.).

GRANITE (*granum*, grain) एक जातीचा कठीण दगड आहे.

GRANIVOROUS, See under GRAIN.

GRANT *v. F.* give over;—usually in answer to petition देणे, हवाली करणे, हक सोडणे; confer देणे, वकीस बहाल क.; admit as true when disputed or not satisfactorily proved कबूल-मान्य क., क्षणभर-वादासाठी कबूल क.—*n.* इनाम *n.*, दान *n.*, देणगी *f.*;—of maintenance वृत्तिदान *n.*;—of

safe conduct अभयप्रदान *n*; a written g. लेखपत्र *n*; a. g. of land as subsistence without service attached सामक *f*; a royal g. शासन *n*, पट्टा. -EE इनाम धेणारा, प्रतिगृहिता.

GRANULE (*granum*, grain) दाणा, कण, रवा.—**GRANULAR** *a.* दाण्याचा, रवेदार.—**GRANULOUS** *a.* दाण्यांमें भरलेला, कणमय.—**GRANULATE** *v.* रवा कण जमविणे;—as a sore माठळणे, शेजेसयेणे, मठारणे.—*i.* रवेदार होणे, रवा जमणे.

GRAPE *F.* द्राक्ष *n*, अंगू *n*; seedless g. वेदाणा; dried grapes मनुका *f pl.* -SHOT कुल-पीगेळा. -VINE द्राक्षाचा *f*, द्राक्षवेल.

GRAPHIC *a.* (*Gr. graphein*, to write) लेखन-विये संबंधी; written लिहिलेला, लिखित; well delineated मनांत ठसेल असा, सुवर्णित, स्वरूपवेधक.

GRAPPLE *v.* *F.* पकडणे, झोऱ्येणे, धरणे.—*i.*—with यांची झोऱ्यांची धरणे लढणे निघणे.—*n.* बाहुयुद्ध *n*, झोऱ्याचा *f*.—**GRAPNEL**, a small anchor लोली *f*.

GRASP *v.* *Ger.* मुठीत-पंजांत-कबजात धरणे, पकडणे [with].—*n.* धरणे *n*, पकड *f*, मुष्टिगृह; wide-reaching power of intellect to comprehend subjects पोंच *f*, आवाका, ग्रह.

GRASS* (*Skr. gras*, to devour) गवत *n*; *Bot.* तृणधान्य *n*. -HOPPER गवत्या टोळ, नाकतोळ्या. -PLOT गवताचे भैदान *n*.—**GRASSY** *a.* गवताळ, गवताचा, तृणमय; गवतासारखा; हिरवा, चारीसारखा.

GRATE (*crates*, hurdle) a framework composed of parallel or cross bars, with interstices गजांची जाळी *f*; a frame of iron bars for holding coals, while burning as fuel लोखंडी योगडी *f*.—**GRATING** गजांचा कठडा -ची जाळी *f*; a harsh sound or rubbing कर्कश शब्द, करकर *f*; घर्षण

n, संघष्टण *n*.—*v.* *F.* धासणे, चोळवटणे;—as the teeth करकरणे, खरखरणे; wear away in small particles किसणे, धासून कोस काढणे (a nutmeg); fret खिजाविणे, चिढविणे.—*i.* चोळवटणे, धासणे; कर्कश लागणे [against, on, upon].—**GRATER** किसणी *f*.

GRATEFUL *a.* (*gratus*) having a due sense of benefits आभारी, कृतज्ञ; pleasing आवडता, गोड, सुखप्रद; delicious मधुर, गोड, सुरस [to]. -LY *ad.* कृतज्ञतापूर्वक, उपकार स्मरून.—**GRATIFY** *v.* संतोषविणे, खुश क.; satisfy तृप्त क.; पुरवणे [with].—**GRATIFIED** तृष्ण, तृप्त; कृतार्थ.—**GRATIFICATION** संतोषविणे, संतोषीकरण *n*; पुरवणे *n*, संतर्पण *n*; तृप्ति *f*, तुष्टि *f*, संतोष; that which affords pleasure सुख *n*, पारितोषक.—**GRATITUDE**, warm and friendly feeling toward a benefactor कृतज्ञता *f*.—**УПКАРАСМЕРЕН** *n*.—**GRATIS** *a.* फुकट, मुफ्त, बिनपैशाचा -मोलाचा.—**GRATUITOUS** *a.* फुकटचा, मुफ्तचा; without proof निराधार, अप्रमाण.—**GRATUITY** बक्षीस *n*, इनाम *n*.

GRAVE* an excavation in the earth as a place of burial गार *f*, शवगर्ता *f*, कवर *f*, प्रेताची खांच *f*-चा खाडा. -CLOTHES *pl* प्रेतवस्त्रे *pl*. -DIGGER प्रेताचा खाडा खणणारा. -STONE शवगतेवर पुरलेला धोंडा. -YARD मसणवट *f*.

GRAVE* *v.* engrave कोरणे, खोदणे; carve out or give shape to कोरून रूप -डौलदेणे -आकारणे.—**GRAVEN** *a.* कोरलेला, कोरीव (Ex. xx., 4).

GRAVE *a.* (*gravis*, heavy) भारी, वजनदार, गंभीर, भरकूम (character, deportment); not acute मंद, पुत (sound). -LY *ad.* भरकूम-पणाणे, न हासता.—**GRAVID** *a.* गवँहार, गरोदर.—**GRAVITATE** *v. i.* केंद्राकडे वळणे [to, towards].—**GRAVITATION**, that species of attraction or force by which all bodies or particles of matter in the universe tend

toward each other गुहत्वाकर्षण *n.*—GRAVITY, sobriety of character or demeanor भरकूमपणा, भरकूमी *f.*; weight वजन *n.*, गुरुत्व *n.*, महत्व *n.*; tendency of a mass of matter toward a centre of attraction केन्द्राकर्षण *n.*

GRAVEL *F.* small stones or fragments of stone कंकर, रेत *f.*; *Med.* disease produced by small, calculous concretions in the kidneys and bladder मूतखडा, शर्करा *f.*

GRAVY* पक मासरस, 'प्रेबी' *f.*, सुरवा *Hind.*

GRAY, GREY *a.* of the color of hair whitened by age पिकलेत्या केशाच्या रंगाचा, पांदरा, पालित; white mixed with black, as the color of pepper and salt, or of ashes कबरा, धूसर; iron-g. करडा; dark mixed color कैरा; mature वृद्ध, पक (experience).

GRAZE* *v.* touch lightly in passing चाटून लागून जाऊ; feed on चरणे; tend grazing cattle गुरे चारणे [off].—GRAZIER गुरे चारणारा, गुराखो.

GREASE *F.* animal fat in a soft state चरवी *f.*, मार्दे *n.*; oily matter of any kind माखण *n.*;—for axles, &c. ओंगण *n.*; a disease in the legs of horses मेंडी.—*v.* चरवी लावणे, माखणे; bribe लाच देणे; cheat फसविणे [with].—GREASY *a.* तेलकट, स्निघ, चिकण; smeared with grease चुबुळीत, ओशट; मेंड्या रोगाचा लागलेला.

GREAT* *a.* large मोठा, थोर (house); large in number मोठा, वहत, पुष्टक (multitude); long-continued पुष्टक, वहत, दीर्घ (period); superior श्रेष्ठ, महान, उत्तम (thought, action); powerful बलाढ्य, मोठा, थोर, पराक्रमी (hero, scholar); distinguished नामांकित, थोर, वडा (men); chief मुख्य, सर, अग्र (seal); weighty भारी, वजनदार, थोर (argument, principle); older वडील, मोठा; g.-grandson पणतू; by the g. सर्व, एकंदर,

साकल्य, सरसकट; the g. बडे लोक *pl.*, महाजन *pl.*; श्रीमंत, तालेवंत. -LY *ad.* फार, बहुत, अति (Gen. iii., 16); शौयांने, प्रतापांने, पराक्रमांने: by a high fate thou didst g. expire. -NESS मोठेपणा, थोरपणा; swelling pride दिमाख, अकड *f.*, अभिमान; magnanimity मनाचा मोठेपणा, महात्मता *f.*, उदार बुद्धि *f.*; force जोर, कडाखा, झपाटा: g. of sound, heat, passion.

GRECIAN *a. Geog.* ग्रीसदेशाचा.—*n.* ग्रीसदेशचा राहणारा; [a Jew who understood Greek (Acts vi., 1); one well versed in the Greek language, literature, or history].

GREEDY* *a.* having a keen appetite for food or drink खादाडपिदाड, अधाशी, बुझित; eager to obtain हावरा, अहोपी, अव्याकांक्षी: g. of gain [of].—GREEDINESS अधासीपणा, खवखव, *f.*, लोभ, सोस.

GREEN* *a.* having a color composed of blue and yellow rays हिरवा, हरितवर्ण; wan पिकूट, पांदरा, फटफटीत: to look so g. and pale; not ripe कच्चा, हिरवा (fruit); immature in experience अजाण, अज्ञान, हिरवट, कच्चा; awkward अडाणी;—in years बाल, पोर; not dry हिरवा, ओला, चिंबट (wood); dark g. हिरवाचार.—*n.* हिरवा रंग; *pl.* हिरवळ *f.*, सबजी *f.*; *pl.* भाजी *f.*, भाजीपाला. -HOUSE कोंबळी झाडे राखण्याकरिता केलेले घर *n.* -ISH *a.* काहींसा हिरवा, हिरवट. -MARKET माळहट, माळसात *f.*, मंडई *f.*. -NESS हिरवेणा; कोंबळेपणा, ओलेपणा; कच्चेपणा, अपकदशा *f.*, इ०. -SWARD हिरवळ नमीन *f.*

GREET* *v.* नमस्कार-रामराम-सलाम क., कुशल प्रश्न विचारणे [with]. -ING सलाम, कुशल प्रश्न, अभिनंदन *n.*

GREGARIOUS *a. (grex, herd)* कळपांत राहणारा, समूहचर, संघचर.

GRENADIER (*F.*) one of a company of tall, stout soldiers, selected for the

place, which takes post on the right of a battalion, and leads it in every attack
उंच शिपाई, ग्रेनेडियर रिजिमिंटला शिपाई.

GREYHOUND* एक जातिचा शिकारी कुत्रा.

GRIEF (*gravis*, heavy) pain of mind on account of some thing in the past दुःख n, शोक, खेद; cause of sorrow दुःखास कारण n, दुःखमूळ n; grievance दुःखाची कथा f, रडf, संकटn; [at, with, for].—**GRIEVE** v.i. शोकक, कष्टी दुःखी होणे [at, for];—for a person gone धोसरा धरणे;—for a thing lost चुरमुरणे.—i. दुःख देणे, रडवणे.—**GRIEVANCE**, that which gives ground for remonstrance or resistance, as arising from injustice, tyranny, &c. जुळूम, पिडा f; सखतीf, जाच.—**GRIEVOUS** a. दुःखकारक, दुःखप्रद; heinous जड, अवघड, भारी (crime) full of grief दुःखाचा, दुःखभरित (cry).

GRILL v. F. गजावर -शिगेवर -शेगडीवर भाजणे.
GRIM* a. भयंकर तोंडाचा, उग्रमुख, अकराळ.
-ACE माकडचेष्टाf, वांकुलीf.

GRIME* काट, कीट, कट.—v. किटवणे, काटवणे; to be grimed किटणे [with].

GRIN* v. i. दात विचकणे -दाखवणे, खिसखिस हासणे [at].

GRIND* v. reduce to powder by friction, as in a mill दळणे, विसणे;—with the teeth चावणे, चर्वण क.; whet धार लावणे, पाजवणे; make smooth साफ गुळगुळीत क.; rub वाटणे;—the teeth कडकडा चावणे;—as with the teeth कडकडा चावणे; masticate चावणे, चर्वण क.; oppress by severe exactions जाचणे, विडणे, खलणे, तेल काढणे [up].—i. दळणे; become ground दळून पिठ होणे; धार लागणे -येणे; drudge काबाडकट क.—EE दळपी, दळ्या; a molar दाढf. -STONE सहाण f, निसणा;—for spices पाटा;—for corn जाते n, चक्की f.

GRIP, GREIPE* v. clasp closely with the fingers मुठीत गच्च धरणे; seize and hold fast कबजात धरणे; give pain to the bowels of पोटात मुरडा क., पोट मुरडणे; distress जाचणे, विडणे.—i. कबजात धरणे; पोटात मुरडा क.—n. कबज n, पकड f, मिठी f;—of an opponent in argument चिकाटी f, पकड f; handle मठf; clutch कचाटी f, तावड f, डाच; pl पौट दुखणे n, मुरडा; oppression जाच, काच.

GRISLEA, Bot.—tomentosa धायटीf.

GRIST* quantity ground at one time दळण n, घाणा.

GRIT* coarse part of meal भरड f, सांजा.—v. **GRITTY** a. कचकचीत, किचकिचीत, रेवाळ.

GROAN* v. i. give forth a low, moaning sound कणणे, कुंथणे; strive after earnestly झटणे, कुंथणे, घौशा लावणे.

GROCER F. (चाहा, काफी, मसाला वैगेरे) किरणा विकणारा, वाणी.—**GROCERY** किरणा.

GROG F. मद्य आणि पाणी याचे मिश्रण n.

GROIN Icel. जांघ f, मांडीचा सांधा, ऊरसंधि.

GROOM D. a servant चाकर, नफर; boy who has the charge of horses घोडेवाला, मोतदार, अश्वपालक.

GROOVE* खांचणी f, खोदणी f.—v. खांचणी पाडणे, खोदणे.

GROPE* v. i. अंधारात चांचपणे -चांचपून पाहणे; [about, for, along].

GROSS a. F. large मोठा, स्थूल, जाडा; coarse जाडा, स्थूल; stupid जड, मंद, स्थूल-बुद्धि; obscene विभत्स, अचकटविचकट; thick जाड, दाट, घन (medium); great मोठा, धड-धडीत, ठळक (mistake, injustice); whole कच्चा, ठोक (sum); g. receipts कच्ची आमदानी f.—n. the bulk भर ठोकरास f; number of twelve dozen चोवीस छकड्या f pl; in the g. ठोक, एकरकम, उधड, उबलक.

-NESS मोठेपणा, स्थूलत्व *n*, भसडेपणा; भारी-पणा; वाष्कल्पणा, &c.

GROTTO* गुहा *f*; artificial g. क्रीडाकंदर *n*.

GROTESQUE *a.* (*F.*) वेडा, विद्रा, विलक्षण.

GROUND* surface of the earth जमीन *f*, भूई *f*, भूमि *f*; territory देश, प्रदेश; estate बतन *n*, जमीन *f*; field शेत *n*, जमीन *f*; g. on the bank of a river बाऊळ *f*; foundation जागा *f*, पाया, थारा; floor जमीन *f*, भुई *f*; first principles आदिकारण *n*, मूलहेतु, उपपत्ति *f*; surface on which a figure or object is represented जमीन *f*, भूमि *f*; pl dregs गळ, रेंदा, मळ (coffee-grounds); to gain g. पुढे जाणे; सवड साधणे; to give g. मार्ग हटाणे; to lose g. मार्ग हटाणे; संधि-सवड गमावणे; पत गमावणे; मोडकल्लीस येणे.—v. lay on the ground जमीनीवर ठेवणे; found स्थापणे; furnish ground for आधार-प्रमाण देणे; instruct in elements or first principles मूल ग्रंथांत पक्का क., परिभावा शिकविणे [on, upon].—i. तळास -भुईस लागणे.—AGE, tax paid by a ship for the ground or space it occupies while in port जहाजाचे भुईभाडे *n*. -FLOOR खालचा मजला.—LESS *a.* wanting cause अकारण, निष्कारण; —a report, &c. निराखार, निर्मूल. -NUT भुईमूग.—PLOT घरटा. -RENT भुईभाडे *n*. -WORK पाया, बुडखा; first principles आदिकारण *n*, बीज *n*.

GROUP *F.* cluster झुपका; assemblage जमाव, घोळका, टोळी *f*; assemblage of figures चित्रांचा जमाव.—v. एकत्र क., जमविणे [together].

GROUSE* a bird पकोरडी *f*.

GROVE* राई *f*, वन *n*, वन *n*, उपवन *n*; mango-g. आंबराई *f*.

GROVEL *v. i.* Icel. creep भुई धरून चालणे, रांगणे; be low or mean अधमवृत्तीने चालणे, थुंकी झेलणे.

GROW* *v. i.* increase in size by a natural and organic process वाढणे, वाढत जाणे; be augmented वृद्धि पावणे, वाढणे; thrive उफाटणे, उफाट्याने वाढणे; be produced by vegetation उपजणे, रुजणे, होणे, वाढणे: rice grows in warm countries; become होणे: to g. poor; to g. over वर वाढणे; to g. out of निघणे; to g. up पक्कदशेस येणे-पावणे [to].—t. पिकविणे, उत्पन्न क.: to g. wheat.—GROWTH वाढ *f*, वृद्धि *f*; that which has grown उपज, उत्पन्न *n*.

GROWL *v. i.* Ger. गुरकणे, गुरगुरणे [at].—n. गुरगुर *f*.

GRUB *v. i.* Ger. खुरपणे, खुरप्याने काढणे.—n. किडा, कृमि.

GRUDGE *v. F.* envy हेवा क.; part with reluctantly नाखुशीने देणे.—i. वर कुरकुरणे (James v., 9).—n. अकस, चुरस *f*, दावा, पोटफुगी *f*.—GRUDGINGLY ad. नाखुशीने, कुरकुरत, रडत.

GRUEL *F.* पेज *f*, कणरी *f*.

GRUFF *a.* D. कडक, दाष्ट, तोडून बोलणारा.

GRUMBLE *v. i.* D. murmur with discontent कुरकुर क., कुरमरणे; growl गुरगुरणे; rumble गडगडणे [at, about].

GRUNT* *v. i.* डुरडुरणे, डुरडुर क. [at].

GUAIACUM *Sp.* लोहलांकूड वृक्ष.

GUARANTEE, -TY *F.* a promise to answer for the payment of some debt, or the performance of some duty, in case of the failure of another person, who is, in the first instance, liable to such payment or performance हामी *f*, जिम्मा *f*, जामीन; one who binds himself to see the undertaking of another performed जामीन, हामीदार [against, for]; [the person to whom a guarantee is made].—v. जामीन हामीदार होणे, हामीभरणे; undertake to secure to another, at all events

कर्मेंही करून दुसऱ्यास मिळवून देण्याचें पकरणे
-विडा उचलणे; indemnify सोटा होऊं न देणे
[against].

GUARD *v. F.* protect from danger संभाळणे,
संभाळ -रखवाली *k.*; protect the edge of,
esp. with an ornamental border मगजी
लावणे.—*i.* जपणे, संभाळणे, सावध राहणे
[against, by, from, with].—*n.* राखण
f, चौकी*f*, पाहरा; a sentinel पाहरेकरी;
one who has charge of a mail coach
or a railway train 'गाड'; any fixture
or attachment designed to protect or
secure against injury, soiling or defacement,
theft or loss आवरण *n*, त्राण *n*,
रक्षण *n*; part of a sword-hilt which pro-
tects the hand खोबळा; ornamental edge
of a garment मगजी*f*; chain or cord for
fastening a timepiece to one's person
घड्याळ अंगावर लटकविण्याची सांखळी *f*;
[fence to prevent falling from the deck
of a vessel]; advanced g. लक्षराच्या आवा-
डीची टोळी*f*, बिनी*f*; life-g. हुजरात^f; to
be on one's g. हुशारीत राहणे; rear-g. पि-
छाडी*f*; [to run the g., to pass the watch
without leave]. —*ED a.* सावध, हुशारः he
was g. in his expressions; सावधिगिरिचा,
हुशारीचा (expressions). —*IAN* राखणारा,
राखणार; *Law*, one who has, or is enti-
tled to, the custody of the person or
property of an infant, a minor without
living parents, or a person who is in-
capable of managing his own affairs
पालक. —*ROOM* पाहरेकयाची खोली*f*, चौकी-
खाना *H.*

GUAVA *F.* पेरू, जांब.

GUESS *v. D.* अटकळीने काढणे-सांगणे;—as a
riddle सांगणे, जिकणे; hint upon ताडणे,
ओळखणे.—*i.* अटकळ *k.* [of, at, about].—*n.* अटकळ *f*, अजमास; mere g. अटकळ-
पंचविसी*f*.

GUEST* (*Skr. ghas*, to eat up) पाहणा,
अतिथि. —*BITE* पाहूणचार, आतिथ्य *n.*

GUIDE *v. F.* direct in] a way वाट दाखविणे
-दाखवून नेणे; regulate चालविणे, वहिवाटणे;
influence वळवणे, ओढणे [to].—*n.* वाटा-
द्या, मार्गदर्शक; conductor पुढारी, मोहररी;
regulator व्यवस्थापक; spiritual g. गुरु.

GUILE* कपट *n*, कृत्रिम *n*, कावा. —*LESS a.*
निष्कपटी, भोळा, निष्कपट.

GUILT* the criminality and consequent
exposure to punishment resulting from
wilful disobedience of law, or from
morally wrong action दोषीपणा, सदोष-
ता*f*; crime दोष, अपराध. —*LESS a.* निर्दोष,
निरपराधी. —*GUILTY a.* दोषी, अपराधी; wick-
ed दुष्ट, पापी [of].

GUINEA (from *Guinea*, in Africa) साडेदाहा
रूपयाचे एक सोयाचे नांग आहे.

GUISE *F.* external appearance वेष, रूप *n*;
custom चाल^f, रीत^f.

GUITAR (*cithara*) सितार^f.

GULF (*Gr. kolpos*) a deep chasm चर, खंदक
(Luke xvi., 26); *Geog.* मोठी खाडी *f*,
आखात *n*.

GULL *v. D.* धंतरणे, तंतरणे, ठकवणे [with].
—*CATCHER* छकवणारा, ठक, धतुन्या.

GULLET (*gula*) गळा, अन्नमार्ग; गळ्याच्या आ-
काराचा पदार्थ. —*GULLY* घळ^f, ओषळ^f.

GULP *v. D.*—solid substances गपगप खाणे,
गोळा मारणे;—liquids घुटघुट पिणे, ढोंसणे
[down].—*n.* गपका, बकाणा; घोट.

GUM* a vegetable secretion गोंद, चीक, डीक;
fleshy substance covering the jaws and
investing the teeth हिरडी*f*; g. arabic
बाभळीचा डीक.—*v.* गोंद लावणे, गोंदाने चि-
कटविणे बंद क. जोडणे. —*BOIL* हिरडीवरचा
फोड, हिरडीची सूज^f. —*MY a.* गोंदाचा; चि-

कट, चिकचिकीत ; गेंदामें भरलेला. -TREE गेंदणी f.

GUN O. Eng. cannon तोफ f; musket बंदूक f; sight of a g. माशी f, मखी f. -BQAT एक किंवा दोन तोफांची होडी f. -CARRIAGE तोफेची गाडी f. -FIRE सकाळीं किंवा संध्याकाळीं लष्करी तोफ मुटण्याची वेळ f. -NER गोलंदाज, खलासी. -NERY गोलंदाजी f. -PORT जाहजावरील तोफेची खिडकी f. -POWDER बंदुकीची दारू f, दारू f. -REACH, -SHOT गोळीचा टप्पा. -SHOT a. गोळीने केलेला झालेला, गोळीचा (wound). -WALE, the upper part of a ship's side बहाण f, बहाणी f.

GURGLE v. i. (*gurgulio*, gullet) बुडबुड वाहणे.

GUSH v. i. Ger. flow copiously भळभळ-भळ भळ वाहणे -बहेर पडणे; act with a sudden and rapid impulse हुरहुरीने क.—n. उमाळा, उबळ f, भडका.

GUST (*gustus*) स्वाद, रुचि f.—Icel. वायाचा झटका;—of flames, hot winds, &c. भबका, भवकारा.

GUT Ger. अंतडे n; अंतङ्गांचा कोथळा.—v. अंतडी बहेर काढणे; plunder लुटणे.

GUTTER (*gutta*, drop) पळळ, नळ, 'गटर'

GUTTURAL a. (*guttur*, throat) ज्याचा उच्चार कंठातून होतो तो, कंठय.

GUZZLE v. It. गटगट पिणे, धोटणे, ठोसणे [down].

GYMNASIUM (*Gr. gymnos*, naked) a place where athletic exercises are performed तालीमखाना; [a school for the higher branches of literature and science].—

GYMNAST तालीम देणारा, शिकविणारा, वस्ताद. —**GYMNASTIC** a. तालभीचा, कसरतीचा, मेहनतीचा. —n. मेहनत f, कसरत f.—**GYMNASTICS** मळयुद्ध n क्रीडा f, व्यायाम; तालमेची विद्या f. —**GYMNOSEOPHISTS** (*Gr.*

-*sophos*, wise) [one of a sect of Indian philosophers].

GYNARCHY (*Gr. gunè*, woman, *archè*, sovereignty) स्त्रीराज्य n.

GYRATION (*gyros*, a circle) गिरकांडा.

H

HA interj. हाहा, हा!

HABEAS CORPUS (*L.* you may have the body)

Law, a writ having for its object to bring a party before a court or judge; esp. one to inquire into the cause of a person's imprisonment or detention by another, with the view to protect the right to personal liberty दुसऱ्याच्या अटकेत वैगैरे असलेल्या मनुष्यास कोर्टपुढे हाजर करण्याचा हुक्मनामा, 'द्यावसकापेस.'

HABERDASHER Ger. सुई, सूत, फणी वैगैरे सामान विकणारा, बोहरी.—**HABERDASHERY** बोहयाचे सामान n, खेरसामान n.

HABILIMENT F. पोषाक, पेहराव, लिभास.

HABIT (*habitus*, state) condition तब्यत f, प्रकृति f; fixed custom सवयी f, राबता, परिषाठ; dress पेहराव, लिभास, पोषाक; ill habit खोड f, व्यसन n.—v. वस्त्र नेसवणे, पोषाक घालणे. —ABLE a. राहायाजोगा, वासयोग्य, वास्तव्य. —ACTION राहणे n; state of dwelling वस्ती f; place of abode राहण्याची जागा f, वस्ती f, घर n. —UAL a. सवयीतला, राबत्यांतला, अभ्यस्त; customary सवयीचा, राबत्याचा, चालीचा [to]. —UALLY ad. नेहमी, नित्य; सवयीने, राबत्याने. —UATE v. सवय लावणे; to be *habituated* सवयी लागणे, सराव पडणे.

HACK* v. cut irregularly वांडतिकडा तोडणे, खांडणे, अचकटविचकट तोडणे; speak with stops तुटत तुटत-अदखळत गुंतत बोलणे.—n. F. भाड्याचा घोडा;—in contempt हरदासी घोडा, घोडके n. —NEY भा-

डोत्री घोडा. -NEY-COACH भाडेत्री गाडी *f.*
-MAN भाड्यानें घोड़ीं देणारा.

HAG* *v. i.* an ugly old woman थेरडी *f.*, द्वातारी *f.*; a witch डंखिण *f.*, जखिण *f.*.

HAGGARD *F.* a hawk बहिरिससाणा.—*a.* intractable अडेल, दंडेल; having the expression of one wasted by want or suffering खपड, खलड.

HAGGLE* *v. i.* धासाधीस क., ओढून धरणे.

HAH *interj.* हाहा, हा!

HAIL* frozen rain गार *f.*—*v. i.* गारा पड़णे.
—*t.* गारा पाड़णे, गारांची वृष्टि *k.* —STONE गार *f.* —STORM गारांची वृष्टि *f.*, गारांचे वादळ *n.*—HAILY *a.* गारांचा.

HAIL* *interj.* नमस्कार असो, नमोनमः—*v.* Ger. accost हटकणे, हांक मारणे; name नांव ठेवणे, नांवाने हांक मारणे.—*i.* दुसऱ्या गलबतावरून हटकले असतां आपले नांव गांव सांगणे.

HAIR* the collection or mass of filaments growing from the skin of an animal, and forming an integument or covering for a part of the head or for the whole body केस *pl.*, केश *pl.* In this sense it has no *pl.*; a distinct filament on the surface of plants केसर;—of the body रोम, लव *f.* —BREADTH केंसा एवढे चंतर *n.*, केंसभर. —CLOTH केंसांचे वस्त्र *n.* —DRESSER डोईचे केंस कातरणारा [—हावी]. —SPRING खिशातील घड्याळातील केंसासारखी बारीक तार *f.*, बाल, 'हेरस्प्रिंग' *f.*—HAIRY *a.* केंसाळ, केशमय; केशाचा केलेला.

HALBERD *F.* भाला.

HALCYON (*L.*) डिचापकी.—*a.* शांत, प्रसन्न—*DAY* सुबत्तेचा काळ, सुबत्ताकाळ.

HALE* *a.* घडाखडा, घट्टकट्टा (body).

HALF* अर्धभाग; to cry *halves* समभाग मारणे; to go *halves* समभाग असणे मिळणे.—

a. अर्धभाग, निमें.—*ad.* अर्धा, निमें.—BINDING *a.*, [a style of bookbinding in which the backs and corners are in leather, and the sides in paper or cloth].—BOUND 'हापवैड'—BROTHER सावत्रभाऊ.—HOLIDAY अर्ध्या दिवसाची सुटी *f.* —MOON अर्धचंद्र (शुद्ध अथवा वद्य अष्टमीचा); अर्धचंद्राकार वस्तु *f.* —PENNY सुमरे दीड पैसा किमतीचे एक नाणे अहे. —WAY *ad.* अर्ध्या वाटें, मध्येच. —YEARLY *a.* साहामाही.

HALL* a passage-way at the entrance of a house or suit of chambers, वठाण *n.*, दालन *n.*; a room in the houses of magistrates where audience is given and justice administered कवेरी *f.*, सदर *f.*; place of public assembly दिवाणखाना, दरबाराची जाग *f.*; चावडी *f.* इ०; [a college in an English university].

HALLELUJAH *Heb.* ईश्वराची सुती करा अशा अर्थाचे गायन *n.*, 'हालेलुया.'

HALLOO *v. i. F.* ललकारणे, पुकारणे.—*n.* ललकारी *f.*, पुकारा.

HALLOW* *v.* make holy पवित्र *k.*; treat as sacred पवित्र मानणे (Matth. vi., 9); consecrate वाहणे, अर्पण *k.*

HALLUCINATION (*hallucinari*, to wander in mind) मोह, भ्रम, चूक *f.*; Med. the perception of objects which have no reality, or of sensations which have no corresponding external cause, arising from disorder of the nervous system वेडामधुरा इ० रोगांत रोग्याला विलक्षण वस्तु दिसन्याचा भास होणे *n.*

HALO (*halos*) circle of light तेजमडल *n.*, प्रभावळ *f.*; a bright circle round the sun or moon खळे *n.*, तळे *n.*

HALT* *v. i.* stop in walking or marching थांबणे, उभा राहणे, थोपणे; limp लंगडणे; hesitate नानू कांकू *k.*—*i.* मुकाम *k.*, तळे देणे.

HALTER* rope for leading or confining a horse काढणी*f.*; rope for hanging malefactors फासी देण्याची दोरी*f.*—*v.* काढणीने बाधणे, किंवा धरणे, काढणी गळ्यात घालणे.

HAM* hind part of the knee मांडी*f.*; thigh —of a hog cured by salting and smoking खारावली डुकाराची मांडी*f.* -STRING *v.* मांडीची शीर तोडून लंगडा *k.*

HAMLET * खेडे*n.*, वाडे*n.*, वाडी*f.*

HAMMER * हातोडा, हातोडी*f.*; sledge-h. घण; —of goldsmiths &c. घाट्या.—*v.* beat with a hammer हातोड्याने मारणे ठोकणे; form with a hammer हातोडीने घडणे; work in the mind मनात कल्पणे -रचणे [out]. -MAN घणकरी; घाट्या.

HAMMOCK Sp. चौपाळा, झोपाळा, दोला.

HAMPER * मोठी पाटी*f.*, हारा, टोकरा.

HAND * the outer extremity of the human arm, consisting of the palm and fingers, united by the wrist to the arm हात, हस्त; a limb of certain animals; as the foot of a hawk, the forefoot of a horse पंजा; an index or pointer of a dial हात, कांटा; a measure of four inches; app. to the measurement of a horse's height चौंगा; side बाजू*f.*, हात; dexterity हातोटी*f.*, हात; act काम *n.*, कर्म *n.*; manner of performance पर्याय, क्रम, वर्तनक्रम : to change the h. in carrying on the war; a laborer trained for special service कामकरी, गडी; style of handwriting वळण *n.*, अक्षर *n.*; possession सत्ता*f.*, अधिकार, हात; agency हात; —at the games हात, दस्त; activity चपळाई*f.*; power सत्ता*f.*, शक्ति*f.*; fraternal feeling वंशमिति*f.*: to give the right h.; contract करार, commonly of marriage: to ask the h.; to accept the h. in marriage पाणिग्रहण *k.*; at all *hands*, or on all *hands* चहूंकडून; at h. जवळ; at the h. of पासून [Job ii. 10]; by h. हाताने: to

weed a garden by h.; clean *hands* निर्दोषता*f.*; from h. to h. हातोपार्ती; h. in h. मिळन; h.-made हाताने क्लेला (यंत्रादिकाने नव्है); h. over h. हातोहाती; *hands off* थाब, थोप, पुरे; to live from h. to mouth हातावर संसार *k.*; heavy h. जाच, काच; in h. हाती घेतलेला, चालू; रोख, रोकड; laying on of *hands*, a form used in consecrating to office, and in blessing persons आशीर्वाद दीक्षा देतांना (मस्तकावर) हातठेवणे; light h. ठिला हात, ठिली दोरी*f.*; off h. or out of h. ताबडतोब, सहज, हातावर; off one's h. हातावेगळा; on h. जवळ, हातात, शिलक; [putting the h. under the thigh, an ancient ceremony used in swearing; right h., the place of honor, power, and strength]; slack h. आळस, हयगय*f.*; strict h. कडक-करदा अमल; to be h. and glove गळथकंठथ होणे; to be on the mending h. जगत्या पंथास लागणे; to change *hands* पक्ष वदलणे; धनी वदलणे; to clap *hands* टाळ्या वाजिविणे, आनंद दर्शनविणे; to come to h. पोंचणे, पावणे; स्वाधीन करून घेणे; हाती लागणे; to have a h. in -आत हात असणे; to have in h. हातात असणे; चालू असणे; पुढे चालवणे; to have one's *hands* full हाताला वार नसणे, पुष्कळ काम असणे, कामाने घेरला जाणे, कामाचा रगडा असणे; अडचणीत असणे; to lend a h. हात -आग देणे, सहाय *k.*; to lift or put forth the h. against वर हात टाकणे -उचलणे; —against a superior लात उचलणे; to pour water on the *hands* of -ची सेवा खिजमत *k.*, हातधुणे *n.* (2 Kings iii. 11); inām granted in remuneration for washing the hands (of the Rájá &c.) हातधुणी*f.*; lay *hands* on धरणे, पकडणे; to put the finishing h. to निपटणे, पुरा *k.*; to set the h. to हाती घेणे, पक्करणे; to strike *hands* टाळी देणे, हातावर हात मारणे, करार *k.*; दुसऱ्याच्या कर्जाचा किंवा चांगल्या चालीचा

जामीन होणे ; to take in h. हातीं घेणे -धरणे ; taken in h. हात उचलला ; to wash one's hands (of a matter) हातधुणे ; under the h. दस्तूरचा, स्वदस्तूर.—v. हाताने उचलन देणे ; conduct हात धरून नेणे, वाटेने नेणे, पोंचवणे [to]. -BARROW हातगाडी f. -BILL जाहिरात f. प्रसिद्धिपत्र n. -BREADTH चौंगा, पांच, अंगुळे n pl. -CUFF हातबेडी f. -FUL पसाभर मूठभर, पसा, मूठ f. -KERCHIEF रुमाल, हातरुमाल ; neckcloth गळेबंद. -MAID दासी f. -MILL जाते n. -SEL पहिली विकरी f. बोहणी f ; [the first present sent to a young woman on her wedding day]. -SAW हातकरवत f. -SOME a. comely सुंदर, रूपवान ; generous उदार ; ample पुष्कळ, विपुळ. -SOMENESS सुरेखाई f, सौंदर्य n. -WHEEL हातचरक. -WRITING अक्षर n, वक्ण n ; manuscript हस्तलेख.—HANDICRAFT हातचं काम n, हस्तकर्म n.—HANDICRAFTSMAN शिल्पी, कारगीर.—HANDIWORK कारागिरी f, हस्तकैशन्य n (Ps. xix. 1).—HANDLE v. touch हात बोट लावणे ; manage वापरणे, विहिवाटणे ; make familiar by frequent touching वारंवार हात लावून विहिवाटीत राबत्याखाली आणे : breeders h. their colts every six months ; practise अभ्यासणे, आचरणे ; discourse on एखाद्या विषयावर लिहिणे चोलणे, उपादन क.—i. चांचपणे (Ps. cxv. 7).—n. that part of a vessel or instrument which is in the hand when used दांडा, मूठ f ; tool साधन n, कारण n.—HANDY a. हाताचा कुशळ, हरकामी ; convenient आटोपसार, साटोप : -FIGHT हातपिटी f.

HANG* v. suspend टांगणे ; fasten in a manner which will allow of free motion upon the point or points of suspension लटकावणे, लोंबवणे ; put to death by suspending फांसी देणे ; decorate by hanging

pictures, drapery, &c. मढवणे ; down खाली घालणे ; [—fire, Mil., to be slow in discharging or communicating fire through the vent to the charge : the gun hangs fire].—i. लोंबवणे, लटकणे ; dangle ओळकंबणे, हिलणे ; depend अवलंबणे, आश्रय धरून असणे, कासेस लागणे ; drag रडतखडत चालणे-जाणे ; hover घिरथा घालणे : evils h. over the country ; to be in suspense भिजत पडणे ; rest upon चर राहणे, गुंतणे ; down ओरंबणे ; upon पाठघेणे-पुरवणे ; to h. on the lips वक्तृत्वाने मोहला जाणे ; to h. by the eyelids कैसावर लटकून राहणे ; together एकत्र -मिळून राहणे ; ताळा बसणे, पूर्वपर संबंध असणे : the story does not h. together. —n. संबंध, जम, अन्वय ; get the h. of -ची रचना जुळणी समजणे ; ची सवयी लागणे, -चा राबता पडणे. -ER -ON पीक्तिकारगीर, भोजनभाऊ. -ING झालार f. -MAN फांशी देणारा मनुष्य, मांग, डोंब.

HANK D. रेशीम, सूत वैगरेचे कुकडे n.

HANKER v. i. D. desire vehemently छंद घेणे, लुलपणे, जीव टांगला असणे ; form a group मेळा जमणे, गोळा होणे [after, for]. -ING छंद, सोस.

HAP W. दैव n, मारब्ध n. -LESS a. हतभाय्य, भाग्यहीन. LY ad. कदाचित्. -PEN v. i. come by chance दैवाने घडणे, अकस्मात् येऊन पडणे -भोवणे, प्राप होणे ; occur घडणे, घडून येणे [to]. -PILY ad. सुदैवाने; सुखाने; कौशल्याने, हतोटीने [for]. -PINNESS, an agreeable feeling or condition of the soul arising from good of any kind सुख n, आनंद ; good fortune सौभाग्य n, सुदैव n ; unstudied grace स्वाभाविक लावण्य n. -PY a. favored by hap, luck, or fortune दैववान, भाग्यवान ; enjoying good of any kind, peace, tranquillity, and comfort सुखी, संतुष्ट, संतृप्त ; blessed धन्य, सुखी ; furnishing enjoyment

सुखदायक -ग्रद -कर (condition); dexterous सुगर, कुशल; able समर्थ, क्षम; propitious शुभ, मंगल, भद्र (omen) [in, with, for].

HARANGUE *F.* मोठ्या समेपुढे केलेले भाषण *n*; in a bad sense, ranting बडबड *f*, व्यर्थ भाषण *n*, शिरा ताणून बोलणे *n* [on, upon].

HARASS *v. F.* fatigue to excess भागवणे, कष्टी क., दमवणे; weary with importunity, care, or perplexity बेजार क., जिकीर क., जेरीस आणणे; annoy by repeated and unlooked-for attacks, as an enemy वारंवार व अक्सात् घाले घालून जेरीस आणणे [with].

HARBINGER *Ger.* पुढे सुचवणारा, अपदूत;—of spring वसंतदूत.

HARBOE* *asylum* आश्रय, आश्रयस्थान *n*; port बंदर *n*.—*v.* आश्रय देणे; तुफाना पासून गल-बताचा बचाव क.—*i.* काही वेळ राहणे—मुकाम क.; आश्रय धरणे.

HARD* *a.* firm कठीण, दृढ, निवर (flesh, wood, apple); difficult कठीण, अवघड, विकट (cause); difficult to bear कठीण, दुःसद्य (terms); difficult to control अनिवार्य, दुर्धर: the stag was too h. for the horse; severe कडक, कठीण, करडा (winter, times); cruel कठीण, निर्दय, निष्ठुर, कठोर (heart, master); unjust गैरवाजवी, खुलमाचा; rough कठोर, कडक, कठीण (words, countenance); not easy to follow with the mind गूढ, कठीण, दुर्जय (diction); sour अंबट (liquor); coarse जाडा, भरडा, रुखा (fare); Gram. अधोष;—money रोकड *f*, नाणे *n*; [—water, water which contains some mineral substance that decomposes soap, and thus renders it unfit for washing]; h. to be crossed दुस्तर; h. to be broken दुर्भेद; h. fate दुर्दैव *n*; h.-earned कष्टाचा.—*ad.* कष्टाने, आयासाने

श्रमाने, मेहनत करून; vehemently झपाटायाने, रगडून, जोराने: to rain h.; by जवळ; up निकडीत, तंचाईत. -EN *v.* कठीण क.; बळकट सुदृढ क.—*i.* कठीण होणे; in wickedness निरडणे. -ENED कठीण केलेला; दुर्फ-मात निष्टलंला [in, to]. -FISTED *a.* लोभी-HEARTED *a.* कठीण मनाचा, निर्दय. -LY *ad.* कष्टाने, आयासाने; scarcely कवित, विरळा-NESS कठीणपणा, कणखरपणा; दुर्जयता *f*; दुःसाध्यता *f*; दुष्टता *f*; निष्ठुरता *f*. See the adj. -SHIP ओझे *n*, जाच; trials श्रम, कष्ट, हाल *n pl.* -WARE लोखंडी पितळी सामान *n*.—HARDY *a.* बळकट, टणक, कणखर, लोखंडी (constitution); धीट, धारिष्ठवान.—HARDHOOD धिटाई *f*, धारिष्ठ *n*.

HARE* ससा. -BRAINED *a.* चंचलबुद्धि. -LIP राखंडा होट.

HAREM *Ar.* portion of the house allotted to females in the larger dwelling-houses of the East जनानखाना, अंतःपुर *n*; collection of wives and concubines belonging to one man जनाना.

HARK *imp.* (from *Hearken*) ऐक, ऐका-

HARLOT* कसबीण *f*, वेश्या *f*. -RY कसब *n*, वेश्यावृत्ति *f*.

HARM* injury अपकार, उपद्रव; damage नुकसानी *f* हानि *f*. [to].—*v.* उपद्रव देणे; हानि-नुकसानी क. -FUL *a.* अपकारक; नुकसानी करणारा [to]. -LESS *a.* बापडा, गरीब, निरुपद्रवी; निर्दोष, निरपराध.

HARMONY (*harmonia*) just adaptation of parts to each other, in any system or combination of things मेळ, मिलाफ, ऐक्य *n*;—in facts, opinions, &c. ताळा, मेळ; concord of sounds स्वरांचा मेळ; peace and friendship स्नेह, एकोपा, सौरस्य *n*.—HARMONICAL *a.* स्वरमेळाचा, स्वैरक्य संबंधी. —HARMONIOUS *a.* तालशुद्ध, समताल; मिला-

फाचा, संगतवार, सुरक्षीत.—HARMONIUM [a kind of musical instrument].—HARMONIZE *v.* जमविणे, बुगविणे, बक्षवणे; ताळा वसवणे; सूर जमवणे, ताळ बसवणे.—*i.* जमणे, बुगणे, बसणे; ताळा पडणे; सूर जमणे.

HARNESS *F.* गाडीच्या धोड्याचा सरंजाम, ओढण *n.*—*v.* झुकायास तयार क.

HARP * वीणा, तंतुवाद्य *n.*; Jewish h. मोरचंग.
—*v. i.* वीणा वाजविणे; dwell tediously or monotonously in speaking or writing धोकणे, छंद घेणे, जपणे [on, upon].

HARPOON *F.* मोठे मासे मारण्याची वरची *f.*—*v.* वरचीने (मासे) मारणे -धरणे.

HARROW* kinds of—दांताळे *n.*, फेसाटी *f.*, इंगा, झोपा.—*v.* गुठावणे, पाळी धालणे; lacerate बेजार क., काट्यावर ओढणे, कुत्तरओढ क.

HARSH *a.* Ger. rough खरखरीत, खरबरीत;—to the taste आंबट;—to the ear कर्णकठोर;—to the sensibilities कठोर, निष्ठुर, करडा [to].

HART * हरण, मृग.

HARVEST * time of reaping the corn and grain कापणीची वेळ *f.*, सुगी *f.*, फसलहंगाम; ripe corn and grain when cut and gathered in पीक *n.*, फसल *f.*; gain नफा, फायदा; autumnal h. खरीफ *n.*; vernal h. रवी *f.*. -HOME फसलहंगामाचे गाऱे व जेवण *n.*, नवे *n.*

HASH *v. F.* चोचावून तुकडे क.;—as meat खिमा क.

HASTE Ger. celerity of motion शीघ्रगति *f.*, त्वरा *f.*; hurry जलदी *f.*, घाई *f.*; quickness चपलाई *f.*; precipitance उतावळ *f.*, धांदल *f.*; dispatch *f.*; निकड *f.*, तांतड *f.*.—HASTEN *v. i.* जलदी-त्वरा क.; लगवगीने जाणे-चालणे [on].—*t.* जलदीने घेणे-आणणे, ची त्वरा क.—HASTILY *ad.* जलदीने; उतावळीने, मार्ग पुढे न पाहता, अविचाराने; passionately रागाने, संतापाने.—

HASTY *a.* जलद, शीघ्र; forward आगसलेला (fruit); उतावळा, हूड (Prov. xxix. 20); तापट, शीघ्रकोपी. -PUDDING आयता.

HAT * टोपी *f.*; [the dignity of a cardinal]. HATCH *v.* Ger. produce from eggs by incubation, or by artificial heat काढणे; plot कूट रचणे.

HATCHET *F.* कुन्हाड *f.*

HATE *v. ** have a great aversion to द्वेष क.; dislike नावडणे; be lacking in love toward कमी प्रीति क.—*n.* द्वेष. -FUL *a.* द्वेष करणारा; द्वेषउत्पादक, द्वेषयोग्य [to].—HATRED द्वेष, वैर *n.* [of].

HAUGHTY *a.* (altus, high) उंच; arrogant मगरूर, दिमाखी, गविष्ट; indicating haughtiness दिमाखाचा (carriage).—HAUGHTINESS आट्यता *f.*, मगरूरी *f.*, दिमाख.

HAUL *v. F.* ओढणे, ओढून नेणे; जवरीने चालवणे.

HAUNCH *F.* कमरेचा खवाटा, मांडीचा खुबा.

HAUNT* *v.* frequent फेण्या धालणे, येणे जाणे क.;—as a ghost भूतसंचार असणे; accustom सवयी लावणे; haunted house or place भूतखाना [with].—*n.* वैठक *f.*, फेरीची जागा *f.*, अडु.

HAUTBOY *F.* सनई सारखे एक वाद्य आहे.

HAVE* *v.* own धनीपणा -स्वत्व बाळगणे; possess जवळ असणे; regard मानणे; accept मान्य क., पदरी घेणे: wilt thou h. me? obtain भिळविणे; beget उपजविणे, जन्म देणे; cause to go जायास लावणे: h. out all men from me; be under necessity प्राप्त असणे; to h. a care संभाळणे, हुशारीत राहणे.

HAVEN* harbor बंदर *n.*; asylum आश्रयस्थान *n.*, शरण *n.*

HAVOC* मोड, धूळधाणी *f.*, धूळपट्टी *f.*, अनर्थ, तुकान *n.*, प्रलय (Acts viii. 3).

HAWK* बहिरीससाणा.—*v. i.* बहिरीससाण्याची शिकार क.—*v. i.* *Scot.* खाकरणे.—*t.* *Ger.* फेरिनैं रस्तोरस्तीं फिरून माल विक्री, हिंडी-फेरी क. [about]. —*RR* विशाती, फेरीवाला; बहिरीससाण्याचा शिकारी.

HAY* वैरणी करितां कापून वाढविलेले गवत *n*; to make h. while the sun shines वाहत्या गंगेत हातधुणे.

HAZARD *F.* chance दैव *n*; danger भय *n*, जोखीम *n*, धोका; to run the h. तवकल क.—*v.* जोखमांत धोक्यांत पाडणे-घालणे.

HAZE* धुके *n*.—HAZY *a.* धुक्याचा, झुंद.

HE *pron.** तो, हा; any man जो कोणी, कोणी, जो माणूस: he that walketh with wise men shall be wise (Prov. xiii. 20).

HEAD* that part of an animal which contains the collected perceptive organs of sense, and which is therefore foremost or uppermost in the creature's locomotion ढोके *n*, मस्तक *n*; the uppermost part of an inanimate object शेंडा, माथा; the fore part of an inanimate object तोंड *n*, मुख *n*;—of a bed उशागत *n*, उसे *n*;—of a spear, dart भाला, फल *n*; the leader प्रमुख, नायक;—of a body of guards मुकदम, हवालदार, नाईक *इ०*; the front पुढ़ाला भाग, अधाडी *f*, अग्रभाग; individual डोई *f*: दर डोईस पैसा; नफर, नंग: ten h. of camels उंट नफर दाहा: ten h. of elephants हत्ती नंग दाहा; the seat of the intellect बुद्धि *f*; the brain मगज, मेटू; source उगम, मूल *n*; a topic प्रकरण *n*, कलम *n*, खाते *n*; culminating point कळस, सीमा *f*; [altitude of the source, or the height of the surface, as of water, above the orifice at which it issues, and also the quantity in reserve, and the pressure resulting from either; as a mill or reservoir has a good h. of water, or ten feet h.; state of a deer's horns by which

his age is known; the buck is called in the fifth year a buck of the first h.] ; a rounded mass of foam शीग *f*; a head-dress शिराभरण *n*, पागोटे *n*, टोपी *f*, इ०; h. and ears नखशिख (पर्यंत): he plunged h. and e. into water: he was h. and e. into debt; h. and shoulder जवरीनै, जुलमानै; to drag one h. and s.; पुष्कळ, फार; he is h. and s. above them ते खाच्या खाच्यास देसील लागणार नार्हा; h. or tail छाप किंवा तराजू—a phrase used in throwing a coin to decide a choice, question, or stake; neither h. nor tail शेंडो ना बुडखा; to come up to a h. तोंड फुटणे, पिकणे; to get a h. गोडा फुटणे (boiling sugar-cane juice &c.); to give one the h., or to give h. मोकळा-मोकार सोडणे: he gave his horse the h.; to his h. तोंडावर; to revile one to his h.; to make h. पुढे चाल क., पुढे चालणे; to turn h. तोंड फिरवणे; out of one's h. बगळेतून काढलेला; to be knocked on the h. घडघडणे, लटपटणे.—*v.* be at the head of प्रमुख पुढारी असणे, पुढाकार घेणे; form a head to माथा-बोड क.; fit or furnish with a head बोडी-शेंडा शेंबी बसविणे; go in front of न्या पुढे मोहरे जाणे. -ACHE कपाळदुखी *f*, कपाळशूल. -BAND कपाळपट्टी *f*. -ING सदर *n*, 'हेडिंग' *n*: the h. of a paper. -LAND भूशालाका *f*;—of a field कडपट्टी *f*. -LONG *ad.* with the head foremost डोईकडून, अधोमुख; rashly उतावळीनै, अविचारानै, धसकावून; hastily जलदीनै.—*a.* हूड, हुरमट; steep मोठ्या चढाचा, अवघड चढणीचा. -MAN मुकदम, हाकीम, अध्यक्ष;—of a village पाठील. -MASTER सरपंतोजी, 'हेडमास्टर.' -MONEY डोईपटी *f*. -PIECE शिरस्वाण *n*, शिरस्क *n*. -QUARTERS *pl* सेनापति-सुभेदार वैगे राहण्याची जागा *f*, 'हेड कार्टर' *n*. -SHIP मुख्य जागा *f*. -अधिकार, अध्यक्षपणा, प्रमुखत्व *n*. -STALL, that part of

a bridle which compasses the head सरदारी*f.*—STRONG *a.* हेक्सोर, हेकड, शिरजोर.—WORKMAN मुक़इम, सरकामदार.—HEADSMAN शिरच्छेद करणारा, मांग, अंतक.—HEADY *a.* हुरमट, कपाळफोड्या.

HEAL* *v.* make whole बरा -निरोगी *k.*; restore to original purity पूर्वप्रमाणे शुद्ध क., उद्धरणे, पावन *k.*; reconcile समेट मिलाफ *k.* [of].—*i.* बरा होणे; to h. up माठणे (a wound).—HEALTH, the state of being free from physical pain or disease आरोग्य *n.*, कुशल *n.*, शरीरसंपत्ति *f.*;—of mind चिन्तसमाधान *n.*, स्वास्थ्य *n.*; wish of health and happiness कल्याणच्छा *f.*; to drink a h. “अमुकाला आरोग्य असो” असें द्याणून मध्य पिणे.—FUL *a.* हितकर, पथ्यकर, शरिरास चांगला (air, diet); निरोगी (body); favorable अनुकूल.—INESS निरोगीपणा, आरोग्य *n.*

HEALTHY *a.* निरोगी (constitution); सुखकर, शरिरास हितकारक (climate).

HEAP* mass ढीग, रास *f.*; as scratched up by rats &c. उकीर; *pl.* मोप, मस्त, डोंगर.—*v.* -ची रास *k.*, -चा ढीग रचणे [up, on]. साठवणे, जोडणे, सांचवणे: to h. up treasures; form or round into a heap, as in measuring शीग भरणे [together].

HEAR* *v.* perceive by the ear ऐकणे, श्रवण *k.*; listen to ऐकणे, लक्ष्य देणे; examine तपासणे, ऐकणे; try in a judicial court कोर्टात खटल्याची चौकशी *k.*; give audience सुनावणीची मजकूर ऐकण्यासाठी भेट देणे; accede to the demand or wishes of -ची गोष्ट मान्य *k.*, -चे ऐकणे [of, from].—*i.* ऐकूयेणे, लेकायास येणे; लक्ष्य -चिन्त देणे; receive by report बातमी ऐकणे, ऐकणे, कानावर येणे.—ING ऐकणे *n.*, श्रवण *n.*; sense by which sound is perceived श्रवणेद्रिय *n.*; सुनावणीची भेट *f.*; खटल्याची चौकशी करण्या-

साठी तो ऐकणे *n.*; reach of the ear कानाचा टप्पा. -SAY कर्णेपकर्णी आलिली गोष्ट *f.*, आफवा *f.*, सांगावांगी *f.*—HEARKEN *v.* लक्ष्य देणे, ऐकणे [to].

HEARSE *F.* मुढयाची गाडी *f.*, शवयान *n.*

HEART* (*Skr. hrīd*) a hollow, muscular organ, contracting rhythmically, and serving to keep up the circulation of blood रक्ताशय, काळीज *n.*; seat of the affections अंतकरण *n.*, मन *n.*, हृदय *n.*; part nearest the middle गाभा, गर्भ; vital portion मर्म *n.*, वर्म *n.*; courage धैर्य *n.*, वीर्य *n.*, शौर्य *n.*; that which resembles a heart in shape हृतिंदात्या आकाराची वस्तु *f.*; secret meaning मर्म *n.*, अंतर *n.*, आंतला अर्थ; at h. खरोखर, मनापासून, हाडी: he is at h. a good man; to learn by h. मुखपाठ *k.*; hardness of h. मनाचे काठिण्य *n.*, निर्दयपणा; to break the h. of कमर मोडणे; to find in the h. कबूल मान्य असणे; to have in the h. मनात असणे; to have the h. in a nutshell कवडीतुंबक होणे; to have the h. in the mouth पांचावर धारण बसणे, काळीज फुटणे; to h. -चा धोसरा धरणे, काळजी लागणे; to set the h. at rest निश्चित होणे, बिनघोर असणे; to set the h. upon चर पाण -जीव टांगणे; to speak to one's h., *Scrip.* समाधानाची गोष्ट बोलणे, सांवन क., धैर्य देणे. -ACHE चिंतारोग. -BURN आम्लपित्त *n.*; to have the h. उरात पित्ताची जोत भरणे. -BURNING आम्लपित्त *n.*; secret enmity गुपैवर *n.*. -EASE चिन्तशाति *f.*. -LESS *a.* निष्टुर, निर्दय. -PEA कुटकी *f.*, पिंगवी *f.*. -ROBBING *a.* चिन्तचोर. -SICK *a.* हद्रोगी. -SICKNESS हद्रोग. — HEARTY *a.* मनापासूनचा; not weak बळकट, टणक, कणखर (man, timber); nourishing पुष्टिकारक; abundant भरपूर, मनभरेसा (meal).—HEARTILY *ad.* मनापासून, अंतकरणपूर्वक; really खरोखर;

पुळळ, पोटभर : to eat h. ; with zeal आवेशानैः; vigorously झपाटयानैः, धमकीनैः.

HEARTH* the pavement in a chimney, on which a fire is made आगटीची जागा f, चूल f, चुला.

HEAT* the sensation produced by a hot substance गरमी f, दाह ;—as in objects उष्णता f, ऊब f, गरमी f ;—of weather ऊन, ऊमा, ऊहाळा ;—in the system गरमी f, उष्णता f; तलखी f; flush ताप, तळतळ f, संताप, लाली f; animal excitement माज, मस्ती f, हत्याण n; to be in h. ऊधानणैः; state of being once heated तावः give the iron another h.; a single effort हिरिरी f, दम; vehemence झपाटा, तडाखा, कडाखा : the h. of battle; excitement चेव f, उचल f; fervency हौस f, उत्सुकता f, उत्साह: with all the strength and h. of eloquence; fermentation ऊमाळा, खतखत f ;—of temperament गरमी f, तापटणा ; radiant h. किरणविसर्जक उष्णता f; red h. आरोक्तोष्णता f; blood-h. मनुष्याच्या शरि-राची स्वाभाविक उष्णता f.—v. तापवणे, उष्ण कः;—of animals गरमी -ऊब आणणैः;—of the passions संतापवणे [with, at].—i. ऊन नारम होणै, तापणै. -ED तम, तापलेला.

HEATH* a plant एक झाड आहे ; a desert रान n, जंगल n.

HEATHEN* मूर्त्तिपूजक ; [the h., *Scrip.* all people except the Jews; now used of all nations except Christians and Mahomedans].—a. मूर्त्तिपूजक. -ISH a. मूर्त्तिपूजकाचा; rude जंगली, रानटी. -ISM मूर्त्तिपूजकांचा धर्म, आचार इ०; ignorance अज्ञान n.

HEAVE* v. lift वर उचलणै; throw फेकणै.—i. धापा देणै; rise from the breast धापा देणै; to work and h. in the stomach उमळणै;—as the sea उचलणै, उचंबळणै; to h. in

sight दृष्टीस पडणै, दिसणै.—n. धापा ; ऊमास कळमळ f.

HEAVEN* the sky आकाश n; the atmosphere आभाळ n, अंतराळ n; the dwelling-place or immediate presence of God आकाश n, स्वर्ग n, दिव्यलोक n ;—of Vishnu वैकुंठ n ;—of Shiva कैलास ;—of Brahma ब्रह्म सत्यलोक ;—of Indra स्वर्ग n ; God देव, परमेश्वर ; supreme happiness परम सुख n; for h.'s sake धर्मास. -BORN a. स्वर्गोयन. -LINESS उत्कृष्टता f, अत्युत्कृष्टता f. -LY-MINDED a. having the thoughts and affections placed on heaven and heavenly objects परनिष्ठ, परमार्थबुद्धि. -NESS परमार्थदृष्टि f.

HEAVY* a. weighty जड, भारी ; not easy to bear जड, कठीण, जवर (taxes, expenses) ; burdened लादलेला, भाराकांत ; sluggish जड, मंद (gait, looks, style); violent जोराचा, दांडगा, वेगाचा (storm); loud मोठा, गंभीर (thunder); clammy चिकट, पिठाळ (bread) ; not easily digested जड, अपथ्य (food) ;—as soil जड, चिकट ;—as road बिकट, अडचणीचा ; dark with clouds दाट, घनदाट, काळोखी आलेला (sky) ;—as sleep गाठ, घोर ;—fire बंदुकांचा किंवा तोफांचा मोठा भडिमार ;—metal मोठ्या तोफा f pl; तोफेचे मोठे गोळे pl.—HEAVILY ad. जड होईसा ; दुःखानै, कष्टानै ; आयासानै, जड पावलानै ; as rain falling घोरे, झिमझिम.—HEAVINESS जडपणा ; सुस्ती f, उदासपणा ; कष्ट, जाच ; जाडी f, दाटपणा.

HEBREW (from *Heber*) यहूदी ; इब्रीभाषा f.—a. यहूदी ; इब्री लोकांसंबंधी, इब्री लोकांचा. HECATOMB (*Gr. hecaton*, hundred, *bous*, ox). शतगोमेध, शंभर वैलांचा यज्ञ ; any large number of victims महाबळी.

HECTIC a. (*Gr. hexis*, habit) सवयोचा ; affected with hectic fever क्षयज्वराचा (patient).—n. क्षयज्वर.

HECTOR (*Gr.* from *Hector*, a brave warrior)
धारराव, तिस्मारखान, अरेराव.

HEDGE* वँड *f.*, कुंपण *n.*—*v.* कुंपण घालें, कुडणें; obstruct कोंडणे, बंद क., बुझवणे; hem in घेरणे, वेढणे; protect रक्षणे, बचावणे [in]. -HOG एक जातीचे जनावर आहे.

HEED* *v.* लक्ष्य देणे-लावणे.—*n.* लक्ष्य *n.*, अवधान *n.* [of]. -FUL *a.* सावध, सावधान [of]. LESS *a.* गफल, बेकाम, असावध [of]. -NESS गफलत *f.*, प्रमाद.

HEEL* hinder part of the foot टांच *f.*, खोट *f.*; जोडा वैगैरेची टांच *f.*; remaining part of any thing अवशेष *n.*, शेंपूट *n.*; a spur आर *f.*, कांटा; to be at the heels of नेटणे, खेटणे; [to be out at the heels, to have on stockings that are worn out; hence, to be in a bad condition]; to lay by the heels बेडी घालणे-ठोकणे; to show the heels पळ काढणे, पाठ दाखवणे; to take to the heels पळणे, पळ काढणे.—*v. i.* कलंडणे, टळणे (a ship).

HEIFER* कालवड *f.*, गोजी *f.*

HEIGHT* condition of being high उंचपणा, उच्चत *n.*; altitude उंची *f.*; eminence उंचवटा; hill डोंगर, टेकडी *f.*; prominence थोरी *f.*, थोरपणा; utmost degree in extent or violence भर *f.*, भरती *f.*, ऐन: the h. of a tempest, fever; grade पायरी *f.*, दरजा: social duties are carried to greater heights, and enforced with stronger motives, by the principles of the Christian religion. -NE *v.* उंच क., चढवणे; advance वाढवणे, सुधारणे; advance to a worse state अधिक वाईट क., विकोपास नेणे; intensify जोरावणे, बळावणे, भारी माजणे; set off to advantage, by means of contrast साजरा क., शोभवणे, भेद दाखवून विशेष तेजस्वी क.; [to h. a tint, is to make it lighter and more prominent by means

of touches of light opaque color placed upon it.]

HEINOUS *a.* *F.* अतिदुष्ट, अघोर, महा (sin). -NESS अघोरपणा.

HEIR (*haeres*) one who receives, inherits, or is entitled to succeed to the possession of any property after the death of वारीस, दायाद; *h.* apparent युवराज; [*h.* presumptive, one who, if the ancestor should die immediately, would be his heir, but whose right to the inheritance may be defeated by the birth of a nearer relative, or by some other contingency] [to]. -LOOM [any furniture, movable or personal chattel, which by law or special custom descends to the heir along with the inheritance].

HELIOTROPE (*Gr. helios*, the sun, *tropein*, to turn) *Bot.* सूर्यकमल *n.*

HELIX (*Gr.*) a circumvolution पैच; winding वांक; external border of the ear पाळ *f.*, कर्णपालि *f.*

HELL * the place of the dead, or of the soul after death मृतलोक, लोकांतर *n.*; the place or state of punishment for the wicked after death नरक; the lower regions पाताळ *n.*, अधःप्रदेश; a dungeon अंधारकोठडी *f.*; a gambling-house बुगाराचे घर *n.*; the pains of h. नरकयातना *f.*; river of h. वैतरणी *f.*. -ISH *a.* नरकाचा, नरक संबंधी; fit for hell नरकयोग्य; wicked दुष्ट.

HELLEBORE (*Gr. helleboros*) काळीकुटकी *f.*

HELLENIC *a.* (*Gr.* from *Hellen*, son of Deucalion ग्रीक लोकांचा संबंधी.

HELM * instrument by which a ship is steered सुकाण *n.*. -SMAN सुकाण्या.

HELMET * लढण्याच्या वेळी डोक्यावर घालायाची टेपी *f.*, शिरस्त्राण *n.*

HELP * *v.* furnish strength or means for the successful performance of any

action or the attainment of any object सहाय पुरावा उरवठा क ; furnish with the means of deliverance from trouble or difficulty संकटातून काढण्यास सहाय क, हात देणे; remedy उपाय-इलाज क.; hinder अडथळा-अटकाव क.; prevent निवारणे, ठारणे, बंद क.: the evil approaches, and who can h. it? forbear दम धरणे, राहणे, थावणे: I cannot h. remarking the resemblance between him and our author; to h. forward, on वाढवणे, पुस्ती बढ देणे; out अडचणीतून काढणे, पाठ-खांद देणे.—i. सहाय होणे-देणे.—n. मदत f, कुमक f, सहाय n: God is a very present h. in trouble (Ps. xlvi. 1); इलाज, तजवीज f [for]. -ER सहायकारी; assistant मदतीस. -LESS a. दुबका, लाचार, अनाथ; निःपाय, बेइलाज. -MATE हस्तक्या.

HELMER-SKELTER ad. Ger. सैरवैरा, तजावजा; धांदलीने.

HEM * edge of a garment doubled and sewed गोट, लोड f; border कड f, किनारा.—v. लोड भरणे, तुरपणे; about, around, in घेरणे, वेढणे.—i. D. खांकरणे.—खांकरण्याचा शब्द.

HEMIPLEGIA (L.) a palsy that affects one side only of the body पक्षवायु.

HEMISPHERE (Gr. *hemi*, half, *sphaira*, sphere) गोलार्ध; half of the terrestrial globe भूगोलार्ध; the eastern h. प्राक्पाल n.

HEMISTICH (-*stichos*, a verse) श्लोकार्ध n, अर्धश्लोक.

HEMLOCK * एक विखारी वनस्पति आहे.

HEMORRHAGE (Gr. *haima*, blood, *rhegnunai*, to burst) रक्तस्त्राव, रक्तपवाह.

HEMORRHOIDS pl (-*rhein*, to flow) Med. livid and painful tubercles around the margin of or within the anus, from which blood or mucus is occasionally discharged; piles मूळव्याधि f, गुदरोग.

HEMP * सण, ताग, अंबाडी f; tax on the cultivation of h. or making rope of it अंबाडीपट्टी f.

HEN * कॉबडी f. -BANE खुरासनी औंव्याचें झाड n. -PECKED a. स्वीवश, बायत्या.

HENCE * ad. from this place एथून, इकडून; from this time एथून, आतां पासून, पुढे; from this cause म्हणून, यावरून; from this source यापासून. -FORTH, -FORWARD ad. अतधर, इतःपर, एथून पुढे.

HEPATIC a. (Gr. *hepar*, the liver) काळजाचा; काळजाच्या रंगाचा. — HEPATITIS काळजाचा दाह, यकृत n.

HEPTAGON (Gr. *hepta*, seven, *gonia*, angle) सप्तकोणाकृति f. -AL a. सप्तकोण.

HER * pron. हिचा, तिचा; to h. तिला, हिला.

HERALD Ger. ललकारा, सुतिपाठक, चारण.

HERB (herba) वनस्पति f, ज्याचे मूळ दर वर्षास सुकून मरते असे झाड n. -ACEOUS a. झाड-पाल्याचा, औषधी संवंधी. -AGE झाडपाला, हिरवळ f.

HERCULEAN a. (from Hercules) महत्प्रयासाचा, भगीरथ प्रयत्नाचा (task); जड, भारी, अवजड (limbs).

HERD * a number of beasts assembled together कळप, खिलार n; a company of men झुऱ्ड f, घोळका, मेळा. -SMAN, one who herds domestic animals गुराख्या, गोवारी, मेठव्या इ०.

HERE* ad. in this place एथे, इकडे; in the present life इहजन्मी, इहलेकीं, एथे; h. and there इकडे तिकडे; पातळ, तुरळक. -ABOUT, ABOUTS ad. आसपास. -AFTER ad. पुढे; in a future state परलोकीं, मेल्यानंतर. —n. मरणोत्तरची स्थिति f, परलोक. -AT ad. यावरून मुळे, यांने. -BY ad. याकडून मुळे. -IN ad. यांत. -OF ad. याचा; from this यापासून. -TOFORE ad. पूर्वी, मार्गे. -UPON ad. यावर. -WITH ad. यासहित लगत.

HEREDITARY (*hæres*, heir) descended by inheritance पिंडीजाद, वंशपरंपरागत (estate); descendible to an heir पिंडीजाद चालायाचा, वंशोवेश चालायाचा, वंशोपयोग्य; capable of being transmitted from a parent to a child बापापासून किंवा आईपासून मुलास मिळायाजोगा, पितृप्राप्य (a disease).—**HERITABLE** a वंशोपभोग्य.—**HERITAGE** वर्तन *n*; [Scrip. the saints or people of God].

HERESY (*Gr. hairein*, to take) heterodoxy पाखंड *n*, पाखंडमत *n*; [Law, an offence against Christianity, consisting in a denial of some essential doctrine, publicly avowed, and obstinately maintained].—**HERETIC** पाखंडी, थोतांज्या; [Rom. C. Ch. one who does not acknowledge the teaching of the R. C. Church; a Protestant].

HERMAPHRODITE (*Gr.* from *Hermaphroditus*, son of Hermes or Mercury, and Aphrodité or Venus) an animal or human being having the parts of generation both of male and female हिंजडा.—*a.* उभयर्णिली, स्वीपुरुषजातीचा.

HERMETICAL *a.* (*Gr. Hermes*, Mercury) रसायणशास्त्राचा; perfectly close घट, आत वायु न जाईसा, सुदृढ.

HERMIT (*Gr. eremos*, solitary) a person who retires from society and lives in solitude; esp. one who so lives from religious motives अरण्यवासी, वानप्रस्थ.—*-AGE* आश्रम, मठ, पर्णकुटी *f.*

HEENIA (*L.*)—of the abdomen आंतङ्गांतील काहींक भाग पुढे सर्व जी सूज येती ती, अंतर्गळ, अंत्रवृद्धि *f.*

HERO (*heros*) a man of distinguished valor शूर, वीर;—of a drama नायक; a great person धेड *n*; *Myth.* an illustrious man,

supposed by the populace to partake of immortality, and after his death to be placed among the gods वीर. -ic *a.* विंगचा; शूर, रणधीट; शौर्याचा (action). -INE *a.* बहादर स्त्री *f*, वीरविक्रमा *f*;—of a drama नायका *f*. -ISM शौर्य *f*, मर्दाई *f*, पराक्रम.

HERON *F.* कुरुंचा पक्षी, कुरकुंची *f*, क्रौंच.

HERPES (*L.*) an eruption of the skin दादर, इसप.

HESITATE *v. i.* (*hæsitare*) stop or pause respecting decision or action गुटमळणे, कांकू नानू क., आशंकणे; stammer चांचरणे, बोलण्यांत अडखळणे [at].—**HESITATION** कांकू *f*, नानू *f*; चांचरी *f*, गचका.

HESPERIAN *a.* (*hespericus*, from *Hesperus*, the evening star) पश्चिमे कडील, पश्चिम.

HETERODOX *a.* (*Gr. heteros*, other, *doxa*, opinion) contrary to some acknowledged standard, as the Bible, the creed of a church, the decree of a council, &c. पाखंडी, वाममार्गी;—of persons वाममार्गचा, पाखंड मताचा.—**HETERODOXY** पाखंड मत *n*, वाममार्ग.

HETEROGENEOUS *a.* (-*genos*, kind) भिन्नजातीचा, विजातीय.

HEW* *v.* cut with an axe तोडणे; chop खांडणे, छिंदणे; out, make smooth, as a stone मटारणे [down].

HEXAGON (*Gr. hex, six, gonia, angle*) षट्कोणाकृति *f*. -AL *a.* षट्कोण.

HEXAMETER (*Gr. -metron*, measure) षट्पदी क्लोक.

HEY *interj.* ये, ए. -DAY भर, बहार *f.*

HIBERNATE *v. i.* (*hiems*, winter) हिंवाळा लोटणे घालवणे.—**HIBERNAL** *a.* हिंवाळ्याचा, शिशिरकृत संबंधी.

HIBISCUS POPULNEOIDES (*L.*) पारोसा पिंपळ.
HICCOUGH *Ger.* उचकी*f.*—*v. i.* उचकी लागें-येणे.

HIDE* *v.* conceal लपवणे, छपवणे, झाकणे; keep secret गुप्त ठेवणे-राखणे; defend रक्षणे, बचावणे (*Ps. xxvii. 5*) [from].—*i.* लपणे, लिकणे, दडणे.—**HIDDEN** *a.* लपविलेला, गुप्त. —**HIDING-PLACE** लिकण *n.*, दडण *n.*

HIDE* चामडे*n.*, कातडे*n.*

HIDEOUS *a. F.* अकटोविकर, अकराक्षविकराळ (looks); भयंकर, घोर (noise).

HIE* *v. i.* लगे लगे इयां इयां चालणे-जाणे.

HIERARCH (*Gr. hieros*, sacred, *archos*, leader) one who rules or has authority in sacred things महा आचार्य. -ICAL *a.* महा पुरोहिता संबंधी.

HIEROGLYPH, -IC (*Gr. -gluphein*, to carve) the picture-writing of the ancient Egyptian priests मिथ्यी उपाध्याची चित्रलिपि *f.*; any character or figure which has, or is supposed to have, a hidden or mysterious character साकेतिक गुप्त गूढ अक्षर *n.*—& -AL *a.* साकेतिक; साकेतिक अक्षराचा; obscure गूढ, गहन.

HIGGLE *v.* See HAGGLE.

HIGH* *a.* elevated उंच; distinguished प्रख्यात, मोठा, थोर;—in rank थोर, मोठ्या पदवीचा; of noble birth कुलीन; violent जोराचा, प्रचंड (wind); victorious पराक्रमी, विजयी (*Ex. xiv. 8*); profound खोल, गहन (things); dear महाग; proud दिमाखाचा, अभिमानाचा (*Prov. xxi. 4*); h. noon ऐन दोनपहर; h. color गहिरा रंग; h. heat कडक थाग *f.*; h. relief उभट, उर्ध्वस्थ; h. treason राजद्रोह; h. antiquity बहु कालीनता *f.*, फार पुरातनकाळ; strong-scented वास्ट, लागलेला (meat); remote from the equator भूमध्यरेषेपासून विषुवृत्तापासून दूर, दक्षिण किंवा उत्तर (latitude);—as a note

उंच, पहाड; h. day सण, उत्साहाचा दिवस; h. life बडेलोकांची रहाणी*f.*; h. living मिष्टान्मोजन *n.*; [h. mass, *Rom. C. Ch.* that mass which is performed by a choir in a specially formal and solemn manner]; h. noon माध्याह्न *f.*, ऐन दोनपहर; [h. operation, *Surg.* extraction of the stone by cutting into the upper part of the bladder]; h. priest मुख्य उपाध्या; h. tide,—water भरतीची सीमा*f.*—*n.* उंच जागा*f.* उंची*f.*; from on h. वरून. —**BLOWN** *a.* वायाने फुगलेला; गर्वाने फुगलेला. —**BRED** *a.* बडेलोकांत वाढलेला.—**CHURCH** *a.* [inclined to magnify a particular form of church government or ecclesiastical rites and ceremonies;—more usually app. to such as attach the highest importance to the episcopal office and the apostolic succession]. —**FED** *a.* पोसलेला, माजवलेला. —**FLOWN** *a.* अतिगवित, दिमाखी. —**HANDED** *a.* oppressive बुलमाचा, काचाचा; arbitrary मनास येईल तसा, मनस्वी. —**LAND** पहाडीदेश. —**LY ad.** फार, बहुत, अतिशय. —**METTLED** *a.* पणी-तेजदार, तापट (steed). —**MINDED** *a.* गर्विष्ट, मगरूर; magnanimous महामनस्क, थोर मनाचा. —**NESS** उंचपणा, उच्चता*f.*; a title of honor given to princes or other men of rank राजपुत्र व बडे लोक यांचा एक किताब आहे. —**PRESSURE**, having or involving a pressure exceeding that of the atmosphere; exceeding about fifty pounds on the square inch;—said of steam and steam-engines.] —**SEASONED** *a.* चमचमीत, मसालेदार. —**WROUGHT** *a.* मोठ्या कुशलतेने करामतीने तयार केलेला, संस्कृत; inflamed to a high degree अति संतप्त, फार खिजवलेला चेतविलेला. —**WAY** राजमार्ग, जनपथ, हमरस्ता. —**MAN** वाटमान्या पाढू.

HILARITY (*hilaris*, merry) हास्यविनोद, थड्हमस्करी*f.*

HILL * डोंगर, टेंकडी *f.* -OCK जमिनीचा उंचवटा, टैक *n.*—HILLY *a.* पहाडी, डोंगरी, डोंगरा-ळ (country).

HILT * मूठ *f.* कबजा, परजा, दस्ता.

HIND * हरिणी *f.*, मृगी *f.*

HIND * *a.* मागला, मागचा. -ER मागला, पश्चात्—*v.* retard in motion गति खुंटवणे; prevent अडवणे, अडथळा हरकत क. [with, by, from]. ANCE अटकाव, हरकत *f.*, गुत्ता, विम *n* [to].

HINGE *D.* बिजागरे *n.*, नरमादी *f.*—*v.* बिजागरी लावणे बसवणे.—*i.* बिजागन्यावर राहणे किंवा किरणे; depend chiefly for a result परिणामावर निकालावर अवलंबून राहणे-टेकणे [up, upon].

HINT * *v.* सुचविणे, दर्शविणे, दिक्प्रदर्शन क. [at, to].—सूचना *f.*, इशारत *f.*, इंगित *n* [to].

HIP * मांडिचा खुबा, कटि *f.*; to smite h. and thigh समूलनाश क., अगदी मोड क., कन्ना-उडविणे; to carry on the h.—a child &c. कडवर घेणे-चागवणे.

HIRE * *v.* procure from another person, and for temporary use, for a compensation or equivalent भाड्याने घेणे-लावणे (a farm, horse);—as money व्याजाने घेणे-काढणे; engage in service for a stipulated reward मोलाने ठेवणे (servants, laborers); bribe लांच देणे, लांच देऊन वाईट कामास लावणे; let भाड्याने देणे [for, from, to].—*n.* भाडे *n.*; वेतन *n.*, मजुरी *f.* -LING मोलकरी, मजूर.

HIS * *pron.* त्योचा, आपला.

HISS * *v. i.* make a sound like that of the letter *s*, by driving the breath between the tongue and the teeth, esp. in contempt or disapprobation हिश क., हुस्कटणे, हुयों हुयों क.; make a like sound as a goose or serpent does फुसकारणे, धुसकारा टाकणे;—as water thrown on hot

metal चरचरणे, फसफसणे; as rockets &c. सुरसुरणे, सणसणणे [at, for].—*t.* हुसकटून टाकणे, धुकारणे.—*n.* फुसकारा, धुसधूस *f.*; हुयों, धुकार.

HISTORY (*Gr. historein*, to learn) a written statement of what is known लेखी हक्की-कत *f.*; description वर्णन *n.*, वयान; a record of the past इतिहास, बखर *f.*; a narrative of events कथा *f.*, वृत्तांत; a true story, in distinction from romance कथा *f.*, खरी गोष्ठ *f.*;—of kings and great men चरित्र *n.*, पुराणा, पौवाडा; natural h. सृष्टिजन्य पदार्थाचे वर्णन *n.*—HISTORIAN इतिहास लेखक.—HISTORIC, -AL *a.* इतिहासाचा, इतिहास संबंधी; इतिहासरूप (poem); इतिहासरूप काढलेला घेतलेला, इतिहासाचा (evidence); इतिहासदर्शक (chart).

HIT * *v.* reach or touch an object aimed at टिचणे, वेधणे; accord with शी मिळणे, जमणे [at].—*i.* strike अदळणे, लागणे, अपटणे [against, on]; succeed in an attempt चोट साधणे, लाग लागणे साधणे.—*n.* आघात, फटका, घका; लाग, चोट *f.*

HITCH *v. i.* Ger. become entangled अडकणे, गुतणे; jerk हिसके खाणे.—*t.* गुतविणे, अडकविणे.—*n.* हिसका, तीड.

HITHER * *ad.* एथे, इकडे.—*a.* इकडील, एथील, आलिकडला. -TO *ad.* एथपर्यंत; up to this time आजपर्यंत, एथपावेतो.

HIVE * मधमाशांचे घर *n.*, मोहळ *n.*

HOA *interj.* हो.

HOAR * *a.* white सफेद, पांढरा; white with age पिकलेला, पांढरा.—*n.* धुके *n.*—HOARY *a.* सफेद, पिकल्या केशांचा, पलित.

HOAED * *v.* साठवणे, संचय क. [up].—*n.* साठा, ठेव *f.*, डळा.

HOARSE * *a.* वसलेल्या गळ्याचा, घोगरा.

HOAX * झोका, टोला, फटवण *f.*

HOB D. वैल, अवेल.

HOBBLE D. v. i. लंगडणे, लंगडत चालणे.—[about, along, of].—n. कचाट n, लचांड n.

HOBBY D. a stick, or figure of a horse on which boys play काठीचा घोडा; a favorable and ever-recurring theme of discourse, thought, or effort छंद, लहर f, नाद.

HOBGOBLIN (*hob and goblin*) भूत n, पिशाच n, बौ.

HOCUS-POCUS D. छांछू f, फांफू f, धंतरमंतर n.

HOD F. a kind of tray for carrying mortar कोळंबे n.

HODGEPODGE F. खिचडी f, पंचभेड़ f.

HOE F. कुदळ f.—v. कुदळीने खण्णे.

HOG W. डुकर, शुकर.—v. केश कातरून लांडा क.—HOGSHEAD एक कैली माप आहे.

HOIDEN, HOYDEN W. a rude, bold girl धांगड f, घोडगी f.

HOIST v. Ger. उभारणे, ऊंच क, वर चढवणे; to h. sail शीड हकारणे.

HOLD* v. keep in the grasp धरणे: retain in one's keeping ठेवणे, राखणे, धरणे; possess जवळ असणे; restrain आवरणे, आटोपणे; continue चालवणे, चालू ठेवणे; — as a council, parliament, &c. भरणे, जमवणे, करणे; contain, as a vessel मावून साठवून घेणे; —as an opinion बाळगणे, धरणे; regard मानणे, लेखणे (Ex. xx. 7); h. your tongue चुप राहा, तोड अटोप, तोडाला खीळ घाल; to h. a wager पैज मारणे; forth पुढे क, द्यावयास काठणे; off दूर ठेवणे; जवळ न येऊ देणे; on चालू ठेवणे; —one's own वचन प्रतिक्षा पाळणे; आपली जागा संभाळणे -राखणे; out लांब क, पुढे क.; सोसणे, सोसत राहणे; up वर उचलणे.—i. टिकणे, ठरणे; खरे असणे, लागू पडणे: the argument holds in

this case; चिकटून धरून राहणे; इमानाने राहणे; थांबणे, राहणे; forth चौधांत वोलणे, सभत भाषण क.; off दूर राहणे; on धरून राहणे; चालणे; out टिकणे, निमणे; to, with पक्ष मत धरणे; together लागून जमून असणे; up निभाव काठणे, टिकाव धरणे; पाऊस उघडणे, राहणे; चालू ठेवणे, मार्गे न पडू देणे.—n. seizure धर, पकड f, कबज n; authority to take or keep धरण्याचा अधिकार, हक; binding power and influence धर, धारणाशक्ति f; custody कैद f, बंदीखाना; fort किंवा, गढी f.

HOLE* pit खळगा, खाडा; excavation in the ground, made by an animal to live in पोकर f, विवर n, घर n, बीळ n; perforation भोळ n, छिद्र n, वेज n.—HOLLOW a. not solid पोकळ; empty पोकळ, शून्य, रिकामा; deep खोल, घोगरा (voice);—as the eye कांझा;—as grains, &c. पोकळ; वांझ; false मनाचा खोटा कुजका.—n. खळगा,—of the hand खोबळा, पुट n;—of a tree ढोल f;—in a hill, &c. विवर n, दरा m, f; low spot surrounded by elevations लवण n, सखल n; channel खांच f, खळी f; one who picks holes in the character of others छिद्रान्वेषी, छिद्रदर्शी.—v. पोकळ क., पोखरणे [out].

HOLIDAY. See under HOLY.

HOLocaust (Gr. *holos*, whole, *kaustos*, burnt) होम.

HOLY* a. set apart to the service or worship of God देवास वाहिलेला, पवित्र; worthy to be employed in the service of God देवाच्या सेवेस लावायास योग्य, शुद्ध; free from sinful affections; पवित्र, One परमेश्वर; [H. Thursday, the day on which the ascension of our Savior is commemorated; h. war, a war undertaken to rescue the Holy Land from the infidels; h. water (Gr. *and R. C.*

Churches) water which has been consecrated by the priest, to sprinkle the faithful and things used for holy purposes; H. Week, the week in which the passion of our Savior is commemorated; H. writ, the sacred Scriptures].—HOLINESS पवित्रता *f*; [His H., a title of the pope of Rome and also of Greek bishops].—HOLIDAY, HOLYDAY, a religious festival सण, पर्वणी *f*; a day of exemption from labor सुटीचा दिवस, सुटी *f*; h. clothes पोशाकी वस्त्रे *n pl.*

HOMAGE (*homo*, man, a vassal) a symbolical acknowledgment by a feudal tenant to, and in the presence of, his lord, on receiving investiture of fee, or coming to it by succession, that he was his *man* or vassal मुजरा, प्रभुवेदन *n*; devout affection भावमक्ति *f*, प्रेममक्ति *f*; deference भीड़ *f*, मुरवत *f*.

HOME * a dwelling-house घर *n*; place or country in which one dwells घर *n*, स्वदेश, (आपला) गांव; the seat जागा *f*, घर *n*; at h. घरीं; to be at h. परिचय माहिती असणे; h. department मुलकी खाते *n*.—a. घरचा, घरगुती; close निकट, बवळ; poignant खरमरीत, खांचीचा.—ad. घरीं, गांवीं: to go h.; आंगी, जिब्हारीं; to bring h. unto अंगी लावणे, पदरीं माप घालणे. -BORN, -BRED घरगुती, पाळीब. -LY a. साधा, गांवठी, कुणवाऊ (garment, house); of plain features साधा, साधारण रूपाचा. -MADE a. घरीं केलेला. -SICKNESS, morbid and uncontrollable sorrowing for home when absent घरची काळजी *f*. -WARD ad. घराकडे.

HOMICIDE (*homo*, man, *cædere*, to kill) मनुष्यवध, नरहिंसा; culpable h. सदोष. मनुष्यवध. [H. is of three kinds;—justifiable, excusable, and felonious].

HOMILY (*Gr. homilia*, communion) a discourse or sermon read or pronounced to an audience संवाद, उपदेश.—HOMILIST उपदेशक.

HOMOGENEOUS *a.* (*Gr. homos*, the same, *genos*, race) एकजातीचा, सजातीय.

HOMOLOGOUS *a.* (*Gr. -logos*, speech) समपरिमाण.

HONE * शोळ *f*, साण *f*, पाथरी *f*; [a kind of swelling in the cheek].—v. साणेवर धरणे, पाजवणे, धार लावणे.

HONEST (*honos*, honor) decent शिस्त, योग्य, उचित (Rom. xii. 17); good चांगला, बरा (Acts vi. 3); fair in dealing with others प्रामाणिक, खरा, इमानी (man); just नेकीचा, सचोटीचा (dealing);—as an employment हलालाचा, हलाल; chaste पतिव्रता.—HONESTY प्रामाणिकपणा, सचोटी *f*; सत्वरूप्ति *f*, खराई *f*.

HONEY * मध *m, f*; मधासारखी गोड वस्तु *f*, अमृत *n*, मधु *f*, इ०. -COMB मधमाशांची पोळी *f*. -MOON लम झाल्यावरचा पाहिला महिना. -TONGUED *a.* गोडबोल्या, मधुरभाषी.

HONOR (*L.*) esteem due or paid to worth मान, सन्मान, प्रतिष्ठा *f*; when said of the Supreme Being, reverence पूज्यबुद्धि *f*, श्रद्धा *f*, पूजन *n*; ornament अलंकार, भूषण *n*; excellence of character अब्रु *f*, इजत *f*, नाव *n*;—in men, integrity नेक *f*, नेकी *f*, प्रामाणिकपणा;—in women, purity साध्वीपणा, सद्गुण, पातिव्रत्य *n*; a mark of respect आदरमान, ताजीम *f*, आदरसकार: military *honors*; university prizes विद्यालयांतील बक्षीस *n* -पदवी *f*, इ०.—v. मान ताजीम अब्रु देणे; मोठ्या पदास चढविणे, मोठेपणा देणे; मान मर्यादा ठेवणे -राखणे; पूजणे, भजणे;—as a bill of exchange सकारणे. -ABLE *a.* अब्रूचा, प्रतिष्ठेचा; थोरमनाचा, महाराजा.

मनस्क; प्रार्माणिक, नेकीचा, यथान्याय (motive); conferring honor मानपद, यशस्कर (wounds); worthy of respect सन्मान्य, मानयोग्य (Heb. xiii. 4) [for]. -ARY a. अब्रूचा, प्रतिष्ठेचा; सन्मानदायक; possessing a title or place without performing services or receiving a reward केवळ प्रतिष्ठे करितां दिलेला किंवा त, किंवा हुदा. -ED सन्मान्य, सन्मानित, प्रतिष्ठित [for].

HOOD * टोपी f, शुंगट n;—of a carriage दमन n;—of a serpent फडा f. -WINK v. blind by covering the eyes डोके बोधणे; cover झांकणे; impose on फसविणे, छकविणे, नजरबंदी क.—* -पण, -पण n: brotherh. भाऊपणा; falseh. खरेपण n.

HOOF * खूर.

HOOK * अंकडा, अंकडी f;—of a staple कडी f;—for fish गळ: by h. or by crook कर्से-ही करून, जसें तसें.—v. अंकडीने गळाने धरणे; steal चोरणे; entrap फसां पाडणे, फसविणे, गोवणे [together].

HOOP * धांव f, विडी f, कडे n. -ING-COUGH डांग्या खोकला.—v. पुकारणे, आरोक्ती मारणे —n. पुकारा, आरोक्ती f.

HOOPOE, HOOPOO (*upupa*) सुतारपक्षी.

HOOT v. W. shout in contempt हुयौं हुयौं क.; cry as an owl शुषु क. [down, out, off].—n. हुयौं हुयौं f, हडहड f; शुषु f.

HOP* v. i. skip as birds do उडत उडत जाणे चालणे; limp लंगडत चालणे; dance नाचणे.—n. एका पायाची उडी f; उडी f; a spring झांप f, झडप f.

HOPP* a desire of some good, accompanied with at least a slight expectation of obtaining it, or a belief that it is obtainable आशा f; that which gives hope आशादायक गोष्ट वस्तु मनुष्य.—v. i. आशा धरणे चाळगणे; वर आशा ठेवणे (Ps. xlvi. 2) [for]. -FUL a. आशावान, उमेदवार; pro-

mising व्हायासारखा, होतकर. -LESS a. निराश, आशाविरहित [of].

HORAL a. (*hora*, hour) हो-न्यासंबंधी, हो-न्याचा.

HORDE (F.) फिरस्यांचा थवा जथा पुढा.

HORIZON (Gr. *horos*, limit) the apparent junction of the earth and sky दिगंत, धार f, काळीधार f; rational h. दितिज n.—

HORIZONTAL a. दितिजाचा, काळ्या धारेचा; सपाठ, दितिजाबराबर, क्षितिजसमसूत्र; क्षितिजाबवळचा. -LY ad. आडवा, क्षितिजासीं समान.

HORN* a hard, projecting, and usually pointed organ growing from the heads of certain animals शिंग n, शृंग n; a wind instrument of music करणा, शिंग n; a drinking-cup प्याला; utensil for holding powder दारूचे शिंग n, शिंगडा; feeler of an insect किड्याची मिशी f; a drenching h. for cattle घोर्टे n.—of a snail गोगलगाईचे शिंग n;—of the moon चंद्राची कोर f, शृंग n; material of which horns are composed शिंगाचा पदार्थ, शृंगमय द्रव्य n: a h. comb; [Scrip. a symbol of strength, power, exaltation]; to draw, pull, or haul in the horns नाक गुंडाळणे. -BOOK, a primer मुलाची पहिली पोथी f, बालपोथी f; a manual सारग्रंथ. -ED शृंगी, शिंगाचा; शृंगाकार.—HORNY a. शिंगाचा, शृंगमय; hard कठीण, निवर.

HOROLOGE (Gr. *hora*, hour, *legein*, to say) कालमापक यंत्र n.

HOROSCOPE (Gr.-*skopos*, observing) an observation made of the aspect of the heavens at the moment of a person's birth, by which the astrologer claims to foretell the events of his life जातक n, जन्मपत्र n -पत्रिका f; diagram or scheme of twelve houses or signs of the zodiac, into which the whole circuit of the heavens was divided for the purposes of such prediction of fortune जन्मकुंडली f.

HORROR (*horrere*, to shiver) a shaking, shivering, or shuddering, as in the cold fit which precedes a fever शिसारी *f.*, कोटा; painful emotion of fear, dread, and abhorrence थरथराट, भय *n.*, धोसरा.—
HORRIBLE *a.* भयंकर, विक्राळ, घोर.—
HORRID *a.* rough खरबरीत; prickly कांठाचा, कोटेरी; विक्राळ, भीम.—
HORRIFIC *a.* भयंकर, भेंसूर.—
HORRIFY *v.* भेंसूर -भयंकर क.; strike with horror भेडसावणे, धोसरा भरणे.
 [with]. — **HORRIPILATION** (*-pilus*, the hair) अंगावरचा कोटा, थरकाटा, रोमांच.

HORSE* (*Skr. hresh*, to neigh) घोडा, अश्व; mounted soldiery स्वार *pl.*, घोडदळ *n pl.*; a stand घडवंची *f.*, घोडा: a clothes -h., a saw -h. घोडी *f.*; to take h. घोड्यावर बसून फिरायास निधरणे; body of h. under one commander पागा *f.*, पताक *f.*.—*v.* घोडा किंवा घोडे पुरविणे; घोड्यावर बसल्या सारखे वसणे, दोहँकिडे पाय टाकून बसणे; घोडी वर घोडा चढवणे; पाठीवर नेणे -धेणे -वाहणे.—
ANT घोडमुऱ्या. —
BACK,—on h. घोड्यावर. —
BOY घोडक्या, मोतदार. —
BREAKER चाबुकस्वार. —
CLOTH झूल *f.*. —
DEALER घोड्यांचा व्यापारी-सौदागर. —
DOCTOR अश्ववैद्य, शालोत्री; a farrier नालबंद. —
DRENCH घोड्याचा जुलाब. —
FACED *a.* having a long, coarse face घोडमुऱ्या -तोऱ्या. —
FLY घोडमाशी *f.*. —
GUARDS पाह-याचे स्वार *pl.*; [the H., the head-quarters of the British army in London;—so called from two mounted sentries before the entrance]. —
LAUGH मोठगाने हसणे *n.*, अदृहास. —
LEECH मोठी जळू *f.*; a farrier नालबंद. —
MAN स्वारी *f.*; घोड्यावरला शिपाई, घोडेस्वार; एक जातीचे कबूतर *n* आहे. —
PLAY धांगडविंगा, घोडुऱ्या. —
POWER घोड्याचे जोर *n*; [*Mach.* a unit or standard by which the capabilities of steam-engines and other prime movers are measured; estimated as 33,000 pounds

raised one foot in a minute]; a machine worked by one or more horses घोड्यांने -घोड्यांनी चालवायाचे यंत्र *n.* —
RACE घोड्यांची शर्यत *f.*. —
RADISH-TREE शेवग्याचे झाड *n.*, शेवगा. —
SHOE नाल. —
SHOEING, the act of—
 नालबंदी *f.*;—
 the employment नालबंदाचा धंदा. —
TONGUE, a plant घोड्याची जीभ *f.*. —
STALL ठारणे *n.*, ठाण *n.* —
WAY घोडेवाट *f.*. —
WHIP चाबूक.—*v.* चाबूक मारणे, चावकाचा मार देणे.

HORTICULTURE (*hortus*, garden, *cultura*, culture) बागाईत *n.*, बागकाम *n.* —
HORTICULTURAL *a.* बागाईताचा, बागकामाचा.

HOSANNA (*Heb.*) ईश्वराचा स्तुतिवाद, अथवा स्तुतिवादात्मक घोषण *n.*

HOSE* stockings पायमोजे *pl.*; breeches; चौळणा [a pipe of a fire &c. engine]. —
HOSEIER मोजे विकणारा. —
HO-SIERY मोजे विकण्याचा धंदा; पायमोजे *pl.*

HOSPITABLE *a.* (*hospes*, guest) receiving and entertaining strangers with kindness and without reward आदरआतिथ्य करणारा; proceeding from or indicating kindness to guests आदरआतिथ्याचा, पाहुण्याचा. —
HOSPITALITY आतिथ्य *n.*, आगत-स्वागत *n.*, पाहुण्याचार. —
HOSPITAL, building in which the sick or infirm are received and treated रोग्यालय, रवाखाना, 'इस्पितल' *n.*. —
HOST यजमान, आतिथ्य करणारा; one from whom another receives food, lodging, or entertainment खाणावळीचा घरधनी, खाणावळवाला. —
ESS यजमानीण *f.*, घरधनीण *f.*; खाणावळ घालणारीण *f.*.

HOST (*hostis*, enemy) an army सैन्य *n.*, फौज *f.*; multitude झुँड *f.*, चुंग *f.*, समुदाय.

HOST (*hostia*, sacrifice) [*R. C. Ch.* The consecrated wafer, believed to be the body of Christ, which in mass is offered as a sacrifice].

HOSTAGE *F.* a person given as a pledge or security for the performance of the

conditions of a treaty or stipulations of any kind, and on the performance of which the person is to be released ओल्‌f; to give as a h. ओलीस देणे ठेवणे.

HOSTILE *a.* (*hostis*, enemy) appropriate to an enemy शत्रुचा, शत्रूस योग्य; unfriendly प्रतिकूल, विरुद्ध (country, change).—**HOSTILITY** शत्रुभाव, वैर n; a hostile deed वैरपणाचे काम n, आगळीक f, भांडण n, लढाई f, मारामारी इ०; *pl* लढाई f, हळा इ०; natural h. जातिवैर n [to, with].

HOT *a.* * having much sensible heat उष्ण, ऊन, गरम; ardent तलख, तीक्ष्ण, प्रखर, गरम; violent तुंबळ, घोर, दारुण (fighting); eager उतावळीचा, जलद (pursuit); pungent तिखट. —**BED** अटीf. —**BRAINED**, —**HEADED** *a.* साहसी, आतताई. —**HOUSE** उष्ण हवेतील झाडे वाटविण्याचे घर n. —**SPUR** कपाळफोडया.

HOTCH-POTCH *F.* खिचडी f, खेडगुजरी f.

HOTEL *F.* उतारशाळा f (हॉट बेवण वैरेची सोयी असते), 'होटेल' n; in France, a place or dwelling of a person of rank or wealth हवेली f, वाढा, महाल.

HOUND* शिकारी कुत्रा.

HOUR (*hora*) sixty minutes तास, अडीच घटका f, 'अवर'; the time of the day, as expressed in hours, minutes, &c. वेळ, घटका f, तास इ०; a time वेळ f, घटका f: the h. of peril; to keep good hours वेळेवारी घरी येणे -असणे; रात्री फार वेळ बाहेर न राहणे; the h. is full घटका भरली. —**GLASS** घड्याळ n, डमरुयंत्र n. —**HAND** अवरकांटा. —**LY** *a.* दर तासास होणारा; वारंवार होणारा.—*ad.* दर तासास; घडीघडी, वारंवार. —**PLATE** शंकु.

HOUSE* a dwelling-place घर n, गृह n; household affairs संसार, घरखटला, गृहकृत्य n; a family कुटुंब n; a family of ancestors घराणे n, घर n: the h. of Israel; one

of the estates of a kingdom assembled in parliament or legislature राज्यकारभार पाहणारी सभा f; a firm पेटी f; *Astrol.* कुंडलींतले गृहाचे स्थान n; an inn उतारशाळा f, खाणावळीची जागा f, इ०; h. of correction तुरुंग; h. of God देऊळ n, भजनालय n; religious h. मठ; to bring down the whole h. सर्व समेकडून वाहवा द्याणविणे -करून घेणे.—*v.* घरांत निवायास -आश्रयास राहणे; स्थान असणे; [have an astrological station in the heavens]. —**BREAKER** घर भित-फोड्या, गृहभेदी, संधिचोर. —**BREAKING** घर फोडणे n, संधिचौर्य n. —**DOG** घर राखण्या करिता ठेवलेला कुत्रा, रखवालीचा कुत्रा. —**HOLD** कुटुंब n, घर n; domestic management घर संजोगणी f, घरचार; rules or customs of h. घरचार. —**HOLDER** कुटुंबी, गृहरथ. —**KEEPER** घरवारी, खटलेवाली; a female servant who has the chief care of the family घर संभाळणारी चाकरीण f, परिचारिका f. —**KEEPING** घरसंजोगणी f, घरचार; hospitality पाहण्याचार. —**LESS** *a.* निराश्रय, उवडा. —**MAID** गृहदासी f, घरांतील कामकरीण f, सैरंगी f. —**WARMING**, a feast at the time a family enters a new house घरभरणी f. —**WIFE** घरधनीण f, करीण f. —**WIFERY** घरचार, घरधंदा.—**HOUSING** गाशा.

HOVEL* खोपट n, खोपटी f.

HOVER *W. v. i.* hang fluttering on the air or upon the wing विरट्या -भोवंड्या धालणे; hang about आसपास भ्रमण क., भोवणे.

HOW* *ad.* in what manner कसा; to what degree कितपत, किती; for what reason कां, कशाने; in what state कोणत्या स्थितीने, कोणत्या तोंडाने. —**BET** *conj.* तथापि, तरी. —**EVER** *ad.* कसाही, कितीही; at least तरी, तर.—*conj.* तथापि, तरी. —**SOEVER** *ad.* कसाही, कितीही.

HOWITZER *Ger.* एक प्रकारची तोफ आहे, गर्नाऱ्ह?

HOWL *v. i. Ger.* cry as a dog कॅकावर्णें; wail हेल -गळा काढून रडणें; roar, as a tempest गर्जणें, गडगडणें [at].—*n.* कॅकणी *f.*; a loud piercing cry of distress आकांत, आक्रोश, घोर. -*ING a.* भणभणीत, घोर. **HUBBUB** * गलबला, गवगवा, गूल *f.*

HUCKSTER *Ger.* घेवारी.

HUDDLE *v. i. Ger.* खेटणें, खेटाखेट क, दाटी-ने जमणे.—*t.* do in haste गडवडीने क, गडवडुंगा क.; put together in confusion घालमेल घोटाळा करून भरणे -ठेवणे [together, round].—*n.* दाटी *f.*, गर्दी *f.*; गलत *f.*, घालमेल *f.*, घप्पाघोळ.

HUE * रंग.—*F.* हाकाहाक *f.*; h. and cry पुकारा, ओरडाओरड *f.*

HUG * *v.* press closely within the arms मिठीमारणे; embrace अलिंगणे, उरायेटासी धरणे.—*n.* मिठी *f.*, अलिंगन *n.*; friendly h. क्षेमालिंगन *n.*; Cornish h. मगरमिठी *f.*

HUGE *a. D.* enormous फार मोठा, बताडा, औजड; extended लांब, मोठा (space).

HULK * गलबताचा जुना सांगाडा.

HULL * the husk टरफल *n.*; body of a vessel गलबताचा सांगाडा -चे पोट *n.*

HUM *v. Ger.* sing with shut mouth गव्यांत-ले गव्यांत गाणे; greet with a buzz of approbation हुंकार देणे, होकार देणे.—*i.* buzz गोंगावर्ण; make a drawling sound through the nose in the process of speaking गेंगणे; mumble गुळमुळीत बोलणे, ओठांत बोलणे.—*n.* गुणगुण *f.*; confused voice of a crowd heard at a distance कलकलाट, गलका. -*MING* गुणगुण *f.*, भिणभिण *f.*, गुंजारव.

HUMAN *a. (homo, man)* मनुष्याचा, मानुष in comp. मनुष.—**HUMANE** *a.* दयाळू, कृपाळू; benevolent परोपकारी.—**HUMANITY**, the

quality of being human मनुष्यपण *n.*, माणूसपणा, मनुष्यस्वभाव; human race मनुष्यजात *f.*; benevolence दया *f.*, करूणा *f.*, परोपकारबुद्धि *f.*; liberal education व्युत्थिति *f.*; philology भाषाशास्त्र *n.*. -*IZE v.* नरम लीन क.—*i.* नरम होणे. -*KIND* मनुष्यजाति *f.*. -*LY ad.* दयाळूपणाऱ्ये; मनुष्याच्या रीती प्रमाणे, मनुष्या प्रमाण; मनुष्याच्या मता प्रमाणे; मनुष्याच्या समजुती ज्ञाना प्रमाणे.

HUMBLE *a. (humilis, on the ground)* mean नीच, हल्का; not proud निर्वाँ, लीन, नम; [thinking one's self ill-deserving or unworthy, when judged by the demands of God].—*v.* गर्व हरण क., पाणउतारा क., रग मोडणे; नम क.; सत्ता-अधिकार कमी क.; ईश्वरे-च्छेच्या आशीन क. (1 Pet. v., 6.)

HUMBLE-BEE (probably from *hum*) भुंगा, भमर.

HUMBUG (*hum & bug*) imposition under fair pretenses भुलथाप *f.*, गुळखोबरे *n.*; spirit of deception ठकविण्याची बुद्धि *f.*, ठकबाजी *f.*; one who deceives भुलथाप देणारा, गोडबोल्या, भोंदू.

HUMID *a. (humere, to be moist)* ओलसर, दमसर. -*ITY* ओलावा, ओलसरपणा, आर्द्धता *f.*

HUMILIATE *v.* (See HUMBLE).—**HUMILIATION** मानभंग, रगमोड *f.*, पाणउतारा; नवावस्था *f.*—**HUMILITY** लीनता *f.*, नमता *f.*, निर्गवता *f.*

HUMOR (do.) ओलावा; moisture of animal bodies धातु *f.*, रस; — of the eye डोव्यांतील ओलावा, पाणी *n.*; disorder of the h. दोष; rash पुरळ, कोंडा; temper वृत्ति *f.*, तवियत *f.*; pl caprices लहर *f.*, तवियत *f.*, छंद; wit थेट्वाजी *f.*, रहस्य *n.*—*v.* लळा-लाड चालविणे -पुरविणे. -*AL a.* कफ-पित्तात्मक (fever). -*IST* विनोदी, थेट्वोर; ख्याली; छादिष्ट, तहेबाज; [one who attributes diseases to the diseased state of the humors]. -*OUS a.* छंदी, लहरी; विनोदी, मौजी, हसण्याजोगा.

HUMP *Ger.* कुबड़ *n*, कोंक *n*;—on a bullock's back कोहळे *n*, ओरोड *n*;—on a camel's back मदार *f*. -BACK पैंक *n*, कोंक *n*; कोंक आलेला मनुष्य. -BACKED *a.* कुबडा, कुब्ज.

HUNCH, See HUMP.

HUNDRED* *a.* शंभर, शत.—*n.* शतक *n*, शेंकडा; division of a county in England महाल. —HUNDREDTH *a.* शंभरावा.—*n.* शंभरावा भाग, शतांश.

HUNGER* an uneasy sensation occasioned normally by the want of food भूक *f*, क्षुधा *f*; desire for food अनाची वाच्छा *f*; strong desire अति इच्छा *f* (*Matth.* v. 6). *v. i.* भूक लागेण; इच्छिणे, वाच्छिणे, आशावणे [after, for].—HUNGEY *a.* भुकेला, उपाशी, उभुक्षित, क्षुधित; barren भुकिस्त, भुकड (soil).

HUNT* *v.* chase पारध क.; pursue पाठीस लागेण, हुडकेण, शोध क. [out, up]; drive हांकणें, हांकलून देणें [down, from, away]; use, as hounds in the chase कुत्रे शिकारीस लावणे.—*i.* -या शिकारीस जाणे, -ची पारध क. (*Prov.* vi., 26).—*n.* शिकार *f*, पारध *f*; शोध; पाठलाग; association of huntsmen पारध्यांची टोळी *f* -मंडळी, -चा जथा. -ER पारधी; hunting-dog पारधीचा -शिकारी कुत्रा; horse used in the chase शिकारी घोडा; hunting-watch धातूच्या डवींत वसविलेले घड्याळ *n*. -ING-DOG शिकारी कुत्रा. -ING-HORN शिकारींत कुच्यांस धीर देण्याकरितां कुच्याचे शिंग *n*. -WATCH ज्या घड्याळाचे काचेच्या रक्षणार्थ धातूचे झांकण असते ते *n*. —HUNTSMAN पारधी, व्याध.

HURL *v. O. E.* जोरानें फेंकेणे -लोटणे.—*n.* टाकणे *n*, प्रक्षेप.—HURLY-BURLY घोळ, धांदल *f*, घोळंकार.

HURRICANE *Sp.* वादळ *n*, तुफान *n*.

HURRY *v. Ger.* hasten त्वरा -चाई क.; urge to confused or irregular activity गडवडीनें -धांदलीनें करायास लावणे, तातड लावणे.—*i.* उतावळी क., गडवडणे; उतावळीनें जाणे.

HURT* *v.* cause physical pain दुखवणे, दुखपत क.; damage नुकसान क., खराब क., नासणे; wound the feelings of मन दुखवणे, दुख देणे.—*n.* दुखपत *f*, घाव; नुकसानी *f*, खराबी *f*, उपद्रव, धका. -FUL *a.* अपकारक, बाधक; घातक, नाशकारक [to].

HUSBAND* a married man नवरा, दादला, पति; a frugal person काटकसरीनें खर्च करणारा, मितव्यी; [a ship's h., the owner of a ship who manages its concerns in person.]—*v.* तोडजोडीनें -वेतानें काम क.; वेतानें खर्चणे; till शेतकी क., जर्मीन नांगरणे. -MAN शेतकरी. -RY, domestic economy घरसंजोगणी *f*; thrifit काटकसर *f*, मितव्य; शेतकी *f*, कृषिकर्म *n*.

HUSH *a. Ger.* चुप, उगी, स्तव्य.—*v.* शांत -थंड -उगा क.; शांतवन क., दुःख परिहार क. to h. up दाबादाब -चेपाचेप क.—*i.* चुप -स्तव्य होणे. -MONEY तोंड दावणे *n*, मुखिपिंड.

HUSK *D.* टरफल *n*, साल *f*, फोल;—of नाचणी &c. फरळ *n*;—of rice भातकण, तूस;—of legumes काठण *n*, काड *n*.—*v.* टरफल, साल इ० काढणे, सोलणे.

HUT *D.* खोपट *n*, झोपडी *f*.

HUZZA *interj. Ger.* जयजय, वाहवा.—*n.* जयजय शब्द, गजर.

HYDRA (*Gr. hudor, water*) एक बहुमस्तकांचा कल्पित पाणसर्प; multifarious evil अनेक प्रकारचे दुःख *n*; एक जलजंतु आहे.

HYDRAULIC *a. (Gr. -aulos, pipe)* उदकगतिशास्त्र संबंधी.—HYDRAULICS उदकगतिशास्त्र *n*.

HYDROCEPHALUS (*Gr. -kephale, head*) drop-sy of the brain जलमस्तकरोग.

HYDROGEN (*Gr. -genein, to beget*) उदक-
जनक वायु, 'हैंड्रोजिन'.

HYDROGRAPHY (*Gr. -graphein, to describe*) समुद्र, नदा, सरोवरे इ० मापण्याची अथवा त्याचे नकाशे काढण्याची विद्या *f.*, समुद्रमापनविद्या *f.*

HYDROMETER (*Gr. -metron, measure*) पातळ पदार्थाचें विशेष गुरुत्व जाणण्याचे साधन *n*-यंत्र *n*; पाण्याचा वेग मोजण्याचे यंत्र *n*.

HYDROPATHY (*Gr. -pathos, suffering*) पाण्याच्या प्रयोगानें रोगाची चिकित्सा *f.*, जलोपचार.

HYDROPHOBIA (*Gr. -phobos, fear*) a preternatural dread of water जलभय *n*; the disease caused by inoculation with the saliva of a rabid creature पिसाळलेल्या जनावराच्या दंशानें होणारा रोग, जलभयरोग.

HYDROSTATICS (*Gr. -statikē*) science of weight द्रवद्रव्य (पाणी वर्गे) मापनविद्या *f.*, उदकस्थितिशास्त्र *n*.

HYDROTHORAX (*Gr. -thorax, chest*) उरामध्ये पाणी जमण्याचा रोग, जलपिंजर.

HYEMAL *a.* (*hiems, winter*) हिंवाळ्याचा, हैम.

HYENA (*L.*) तरस.

HYGROMETER (*Gr. hygros, wet, metron, measure*) हवेतील ओलावा मोजण्याचे यंत्र *n*.

HYMENEAL *a.* (*Gr. Humen, the god of marriage*) विवाह संबंधी, वैवाहिक.

HYMN (*Gr. humnos, a festive song*) गीत *n*; ईश्वरभजनाचे गीत *n* स्तोत्र *n*.

HYPERBOLE (*Gr. hyper, over, ballein, to throw*) a rhetorical figure which represents things as much greater or less than they really are अतिशयोक्ति *f.*, अत्युक्ति *f.* (Gen. xiii., 16).

HYPERCITIC (*Gr. -kritikos, critical*) one who is critical beyond measure or reason अति चिकित्सा करणारा, चिकित्साखोर.—

HYPERCITICISM अति चिकित्सा *f.*

HYPHEN (*Gr. hupo, hen, under one*) संबंध-दर्शक चिन्ह *n* [-].

HYPOCHONDRIUM (*Gr. hupo, under, chondros, cartilage*) one of the two spaces which contain the liver and the spleen वर्ख *f.*

HYPOCRISY (*Gr. -krinein, to decide*) a feigning to be what one is not टोंग *n*; the assuming of a false appearance of virtue or religion दांभिकपणा, दंभ, टोंग *n*.—
HYPOCRITICAL *a.* टोंगाचा, दांभिक.—**HYPOCRITE** टोंगी, दांभिक, हरिभक्त.

HYPOGASTRIC (*Gr. -gaster, belly*) खालच्या पोटाचा, बस्ती संबंधी.

HYPOSTASIS (*Gr. substance*) वस्तु *f.*, सत्त्व *n*, भाव; an element तत्त्व *n*; sediment गाढ़.

HYPOTENUSE (*Gr. -teinein, to stretch*) *Geom.* कर्ण.

HYPOTHESIS (*Gr. -thesis, placing*) supposition अटकळ *f.*, कल्पना *f.*, अनुमान *n*; a system of theory imagined or assumed to account for known facts or phenomena उपपत्ति *f.*

HYSSTERIA (*Gr. hustera, the womb*) *Med.* a species of neurosis, or nervous affection, generally occurring in paroxysms, the principal characteristics of which consist in alternate fits of laughing and crying, with a sensation as if a ball set out from the uterus and proceeded through the stomach, chest, and neck, producing a sense of strangulation वायुगोळा, गर्भाशयदाह.—**HYSTERIC** *pl.* वाहेरचे वारे *n*.

HYSSTERON - PROTERON (*Gr.*) a figure in which the word that should follow comes first मांगेपूढे, पुढचा मांगे, अदिपश्चात्.

I.

I *pron. ** मी.

IAMBIC, IAMBUS (*L.*) a foot consisting of two syllables, the first short and the second long लघुगुरु.

ICE * water in a solid state बर्फ n ; concreted sugar घट ज्ञालेली साखर f; [cream or milk sweetened, variously flavored, and frozen] ; to break the i. उपक्रम उहू काढणे.—v. बर्फाने आच्छादणे ; घट ज्ञालेली साखर वर पसरणे, साखर लावणे पसरणे. -CREAM साखरेची राबडी f. -BERG बर्फाचा डोंगर. -HOUSE बर्फ ठेवायाचे घर n.—ICICLE बर्फाचा कण, हिमकण.—ICY a. बर्फाचा, हिममय; indifferent शिथिल, थंड, उदास.

ICHNEUMON (*Gr.*) मुंगूस.

ICHTHYOLOGY (*Gr. ichthus*, fish, *logos*, discourse) मस्थविद्या f, मस्थवर्णन n.

ICONOCLAST (*Gr. eikon*, image, *clastes*, breaker) मूर्त्ति कोडणारा, मूर्त्तिभंजक; one who exposes or destroys impositions or shams टोंग उघडकीस आणणारा, किंवा टोंगाचा नाश करणारा.

IDEA (*Gr. idein*, to see) the transcript, image, or picture of a visible object, that is formed by the mind कल्पना f, आकार, भास; a general notion or conception formed by generalization कल्पना f, अनुमान n, तर्क; the real object that is conceived or thought of कल्पना f; perception ग्रह; opinion मत n, विचार; conception समज, भास; a fictitious object or picture created by the imagination कल्पनेचा पुतळा, कल्पनेचा तरंग.—IDEAL a. mental मनाचा, मनोगत (knowledge); proposed for imitation नमुन्याचा, किंव्याचा (rules); visionary कल्पित, काल्पनिक (good); teaching the doctrine of idealism काल्पनिक विज्ञानाचा. -ISM, the system that makes every thing to consist in ideas, and denies the existence of material bodies कल्पनावाद. -ITY कल्पनाशक्ति f.

IDENTITY (*idem*, the same) ऐक्य n, तादात्म्य n.—IDENTICAL a. तोच, एकरूप, अनुग्य.—IDENTIFY v. (-facere, to make) तोच तो

हाच तो करून दाखविणे, तोच तो शाब्दित क.; make or be the same एक क. [by].—i. एक होणे, तोच सुखदुःख, उद्देश.—IDENTIFICATION एकीकरण n.

IDIOSYNCRASY (*Gr. idios*, peculiar, *sun*, with, *krasis*, temperament) विशेष प्रकृति f.

IDIOM (*Gr. idios*, proper, peculiar) भाषणसंप्रदाय, संप्रदाय; peculiar cast of a language भाषेची रहाटी f मोडणी f.—IDIOMATIC a. भाषणसंप्रदायाचा; संप्रदायशुद्ध.

IDIOT (*idiota*) a natural fool, or fool from birth जन्माचा वेडा, खुणा, उपजत मूर्ख.—IDIOTIC चळ, खूळ n.

IDLE* a. vain निरर्थक, व्यर्थ, पोकळ (words); unemployed रिकामा, रिकामपणाचा (hour); not employed रिकामा, निरुद्योगी, बेकार; lazy आळशी, सुस्त (man); i. wishes वृथामनोरथ.—v. गमणे, रमणे; away गमावणेन्सेस आळस, सुस्ती f; रिकामपणा, अनुद्योग; पोकळपणा, निरर्थकता f.—IDLER गमणारा, कामचोर.—IDLY ad. आळसाने; रिकामपणाने; carelessly उगोच, एरवी, व्यर्थ.

IDOL (*Gr. eidolon*) मूर्त्ति f, प्रतिमा f; image of a divinity देव, मूर्त्ति f, विग्रह (Rev. ix. 20); a person or thing greatly loved or adored देव्हारे n; phantom आभास, छाया f. -ATER मूर्त्तिपूजक; one who worships as a deity that which is not God मिथ्यादेवाची भक्तिकरणारा. -ATRY, the worship of idols, images, or any thing made by hands, or which is not God मूर्त्तिपूजा f, असत् देवभक्ति f; excessive attachment or veneration for any thing अतिभक्ति f, अतिश्रीति f. -ATROUS a. मूर्त्तिपूजेसंबंधी; मूर्त्तिपूजेसारखा, मूर्त्तिपूजेच्या गुणाचा; अतिभक्तीचा.

IF* conj. in case that जर, जरकरता; whether किंवा नाही: he doubts i. two and two make four.

IGNEOUS *a.* (*ignis, Skr. agni, fire*) अग्नीचा ; consisting of fire अग्निमय ; resembling fire अग्नितुल्य, अग्निसारखा ; *Geol.* resulting from the action of fire अग्नीच्या क्रिये पासन निषणारा झालेला, अग्न्युत्पन्न (rocks). —
IGNITE *v.* पेटविणे, प्रदीप क.—*i.* पेटणे, पेट वेणे ; begin to burn जळू लागणे.—
IGNITION प्रज्वलन *n.*, दीपन *n.*, पेटविणे *n.*—
IGNIS FATUUS (-*fatuus*, foolish) a meteor or light that appears in the night, over marshy grounds, supposed to be occasioned by the decomposition of animal or vegetable substances, or by some inflammable gas भूतकोलीत *n.*, पिशाच-दीपिका *f.*

IGNOBLE *a.* (*in, not; nobilis, noble*) हीन कुळाचा, कमजात ; mean नीच, हलका, पाजी. **IGNOMINY** (-*nomen*, name) public disgrace अप्रतिष्ठा *f.*, अपकीर्ति *f.*; an ignominious act अपकीर्तिं च कर्म *n.*, लाजिरवाणे काम *n.*—
IGNOMINIOUS *a.* लाजिरवाणा, अपयशाचा.

IGNORANT *a.* (*in, not, gnarus, knowing*) अज्ञान ; unacquainted अज्ञाण, गैरमाहित ; done without knowledge अज्ञानेतपर्णि-अज्ञानांत कलेला.—*n.* अज्ञान मनुष्य *n.*—
IGNORANCE अज्ञान *n.*, अविद्या *f.*. —
IGNORE *v.* च्या विषयीं अज्ञान असणे, न जाणणे ; *Law*, throw out as false or ungrounded खोटा किंवा अपमाण द्याणून टाकणे -अब्बेरणे -अमान्य क. (a bill) ; leave out of account हिंशेवांत न धरणे -न लेखणे, वगळणे ; shut the eyes to कडे डोळेझांक क.

ILIAC *a.* (*ilia, groin*) खालच्या अंतडीचा.

ILL *a.* (contr. from *evil*) वाईट, आनेष्टकारक ; iniquitous दुष्ट, वाईट ; sick रोगी, आजारी ; rude असभ्य, रानटी (manners) ; cross तुसडा, दाष्ट (temper).—*n.* नाश ; संकट *n.*, अरिष्ट *n.* ; दुर्दैव *n.* ; दुःख *n.*, रोग ; पाप *n.*, दुष्टता *f.*—*ad.* वाईट, खराब ; not easily बुलमाने, बुलमावर, जडः he is i. able

to sustain the burden ; to be i. at ease दिलगीर दुःखी असणे. —
NESS अजारीपणा ; रोग, दुखणे *n.* ; दुष्टपणा. —
NATURED *a.* दुश्शील, कर्कश, दाष्ट. —
STARRED *a.* भद्रया, जन्मकरंटा. —
WILL दुष्टभाव.

ILLEGAL *a.* कायदाविरुद्ध, गैर कायदाचा, अशास्त्र. —
ITY अशास्त्रता *f.*, विधिविरोध, गैर कायदे-शीरपणा. —
LY ad. अन्यायाने, गैर इनसाफाने कायदाने.

ILLEGIBLE *a.* वाचायास अवघड कठीण, गिचमीड, दुर्वाच्य.

ILLEGITIMATE *a.* कायदा विरुद्ध, अशास्त्र ; unlawfully begotten जारजन्माचा, अनौरस (child) ; illogical अयुक्तिक, न्यायविरुद्ध (inference) ; not authorizedly good usage संप्रदायविरुद्ध, असांप्रदायीक. —
ILLEGITIMACY अनौरसपणा *f.*, खोटेपणा.

ILLIBERAL *a.* कृपण, अनुदार ; rude अशिक्षित, असभ्य ; mean नीच, हलका, क्षुलक ; narrow अप्रशस्त -नीच मनाचा [to].

ILLICIT *a.* (*in, not, licere, to be allowed*) निषिद्ध, मनाईचा ; unlawful गैरशिस्त ; i. cohabitation अगम्यागमन *n.*

ILLIMITABLE *a.* ज्याची मर्यादा करितां येत नाही तो, अमर्याद, अपार.

ILLITERATE *a.* अनक्षर, निरक्षर, अक्षरशत्रु, अविद्यान.—
ILLITERACY अविद्या *f.*, अज्ञान *n.* ; an instance of ignorance चूक *f.*, अज्ञानाचे उदाहरण *n.*

ILLOGICAL *a.* युक्तिविरुद्ध, अयुक्तिक ; ignorant of the rules of logic न्यायशास्त्राच्या नेमाविषयीं अज्ञान.

ILLUDE *v.* (-*ludere*, to play) भुलवणे, फसवणे.—
ILLUSION भूल *f.*, माया *f.*, भ्रम, मोह ; philosophical i. माया *f.*, अविद्या *f.*—
ILLUSIVE, ILLUSORY *a.* मायेचा, मायीक ; deceitful कपटी, खोटा.

ILLUMINATE *v.* (-luminare, to enlighten)

प्रकाश पाड़ें, प्रकाशित क.; light up or adorn as a building आराश रोशनाई क.; adorn, as a book or page, with colored decorations or illustrations पत्रंजन क.; enlighten प्रकाश पाड़ें, प्रबोधित क., ज्ञानचक्रु उषड़ें। — **ILLUMINATION** प्रकाशणे *n*, प्रकाशन *n*; रोशनाई *f*, दीपोत्साह; पत्रंजन *n*. — **ILLUMINATIVE** *a.* प्रकाश पाड़णारा, प्रकाशक, दीपक। — **ILLUMINATOR** प्रकाशक, दीपक; पुस्तके किंवा पत्रे यावर अलंकार काढणारा; प्रकाश एके ठिकाणी करणारा आरसा, कांच इ०। — **ILLUMINE** *v.* प्रकाशित क.

ILLUSION, See under **ILLUDE**.

ILLUSTRATE *v.* (-lustrum, a purificatory sacrifice) make luminous प्रकाशित क.; make plain स्पष्ट-उषड क., फोड क.; explain दाखला वगेरे देऊन अर्थ सांगें; adorn अलंकृत मंडित क। — **ILLUSTRATED** *a.* प्रकाशित; चित्रादिकाणे विवरण केलेला, चित्रयुक्त। — **ILLUSTRATION** प्रकाशणे *n*, प्रकाशन *n*; दाखला, दृष्टांत; चित्र *n*। — **ILLUSTRATIVE** *a.* प्रकाशक; दृष्टांताने स्पष्ट करणारा, दार्ढातिक। — **ILLUSTRIOUS** *a.* प्रकाशमान, तेजवान; characterized by greatness, nobleness, &c. प्रसिद्ध, यशस्कर, कीर्तिकर, प्रतापशाली; brilliant गौरव वैभवयुक्त, उकूष्ट, नामी (deeds).

IMAGE (*imago*) a visible representation प्रतिमा *f*, पुतळा, पुतळी *f*, रूप *n*; an idol देवताप्रतिमा *f*, मूर्त्ति *f*; semblance सादृश्य *n*, सारखेपणा; a representation of any thing to the mind भास, आभास, मनकल्पना *f*; Rhet. illustration दाखला, दृष्टांत; graven i. कोरीव मूर्त्ति *f*; molten i. ओर्तीव मूर्त्ति *f*। — **IMAGERY** मूर्त्ति *pl*, पुतळा *f pl*; unreal show सोंग *n*, पोकळ डौल; false ideas वृथाकल्पना *f pl*; rhetorical decoration अलंकार, लक्षणिक भाषण *n*। — **IMAGINE** *v.* form in the mind a notion of मनांत

आणें, ची कल्पना क.; scheme बेत क., युक्ति योजें; think विचार क., चितणे। — **IMAGINABLE** *a.* कल्पना करायास योग्य, चितनीय, कल्पनीय। — **IMAGINARY** *a.* मनकल्पित, कल्पनिक। — **IMAGINATION**, the image-making power कल्पनाशक्ति *f*, कल्पना *f*; contrivance युक्ति *f*, कल्पना *f*, जुगूत *f*; conception कल्पना *f*। — **IMAGINATIVE** *a.* कल्पक, कल्पनाचतुर (mind); कल्पनेचा, कल्पनिक, कल्पनेपासून निघालेला, कल्पनेमें केलेला (art).

IMBECILE *a.* (-bacillum, a small staff, because he who is weak or infirm of foot leans upon a staff) दुर्बल, अशक्त, नवळा, फुसका; —in mind न्यूनबुद्धि, मतिहीन। — *n.*

IMBECILITY नवळेपणा, फ्लैब्य *n*; न्यूनबुद्धित्व *n*.

IMBIBE *v.* (-bibere, to drink) पिणे, शोषणे; admit into the mind and retain गृहण-धारण क. (errors, principles.)

IMBITTER *v.* कडू क.; exasperate खिजवणे, चेतवणे।

IMBUE *v. O. E.* भिजवणे, भिजूं घालणे।

IMBUE (-bibere, Skr. *pi*, *pā*) tinge deeply छटादें, लकेरी आणें; cause to become impressed ठसा उठविणे, युक्तिविशिष्ट गुणमय क.

IMITATE *v.* (*imitari*) copy नकल उतरणे क.; counterfeit बनावट क.; produce as the copy of some thing else हुवेहूब क., वळण घेणे। — **IMITATION** नकल उतरणे *n*, अनुकरण *n*; नकल *f*, उतारा; resemblance सादृश्य *n*। — **IMITATIVE** *a.* अनुकरण करणारा, नकल उतरणारा, अनुगामी; formed after a model नमुन्याप्रमाणे केलेला, नकली।

IMMACULATE *a.* (-macula, spot) निष्कलंक, निर्दोष, शुद्ध; limpid नितळ, निवळ, स्वच्छ (fountain); [I. Conception, Theol. the doctrine, as held in the R. C. Church, that the Virgin Mary was born without sin].

IMMATERIAL *a.* incorporeal अमूर्त; spiritual आत्मरूपी, आत्मिक; unimportant हलका, अप्रधान, लघु. -ISM, the doctrine that immaterial substances or spiritual beings exist अत्मवाद.

IMMATURE *a.* not ripe अपक, हिरवा, कच्चा; premature काळाचे पूर्वीचा, अकालिक; hasty उतावळा;—of understanding अप्रौढ, बाल. **IMMEASURABLE** *a.* मोजता येत नाहीं असा, अप्रमेय.

IMMEDIATE *a.* (*-medius*, middle) proximate जवळचा, निकट; instant तेव्हांचा, ताळ्कालिक; acting directly साक्षात्, जातीनिशी. -LY *ad.* प्रत्यक्ष, साक्षात्; लागलाच, तक्षणी, तसाच.

IMMEMORIAL *a.* beyond memory आठवणीपलीकडचा, अस्मार्तकालीन, फार प्राचीन.

IMMENSE *a.* (*-metiri*, to measure) अमर्याद, निसीम; very great अवाढव्य, ऐवट, भारी -LY *ad.* बहुत, पुष्कळ.—**IMMENSITY** निस्सिमता *f.*, अमर्यादपणा; infinite space महाकाश.—**IMMENSURABLE** *a.* अप्रमेय, ज्याचे माप करितां येत नाहीं असा.

IMMERGE, IMMERSIVE *v.* (*-mergere*, to dip) बुडविणे, मज्जन क.; engage deeply गरक-निमग्न गुंग क. [in].—**IMMERSION** बुडवणे *n*, निमज्जन *n*; गुंगी *f.*, तळीनता *f.*;—of a celestial body अस्त [in].

IMMIGRATE *v. i.* स्वदेश सोडून परदेशी राहायास जाणे, देशांतर क.

IMMINENT *a.* (*-minere*, to jut) impending अगदी नेटलेला, खेटलेला, जवळ येऊन ठेपलेल; perilous भयाचा, जोखमाचा: the *i.* deadly breach.

IMMOBILITY (*-mobilis*, movable) अचलता *f.*, स्थिरता *f.*

IMMODERATE *a.* अति, अमर्याद, अपरिमित [in].

IMMODEST *a.* अमर्याद, अतिशयित; wanting in the reserve or restraint which deco-

rum and decency require निर्लज्ज, निलज्जरा; unchaste अशुद्ध, विभत्स.

IMMOLATE *v.* (*immolare*) to sprinkle a victim with sacrificial meal बलिदान क. [to].—**IMMOLATION** बलिदान *n*; बलि.

IMMORAL *a.* अनितीचा, दुराचरणाचा (deed); दुराचरणी, अनीतिमान, दुष्ट (man). -ITY अनीती *f.*, दुराचार, दुष्टपणा; दुष्कर्म *n*, अधर्म.

IMMORTAL *a.* अमर, अमर्त्य; imperishable अविनाशी, नित्य, शाश्वत; never to cease अखंड, अक्षय (hopes). -ITY अमरपणा, अमरत्व *n*; शाश्वती *f.*. -IZE *v.* अमर-मरणातीत क.; शाश्वत क. [by, for].

IMMOVABLE *a.* अचल, निश्चल, स्थिर; steadfast धिराचा, निश्चयाचा, खंबीर; unchangeable अविकारी, अव्यय; hard-hearted क्रूर, कठीण मनाचा; Law स्थावर (estate).—*n.* अचलवस्तु *f.*; Law, स्थावरमाल.

IMMUNITY (-*munus*, service) freedom from an obligation सूट *f.*, माफी *f.*; freedom मोकळेपणा, मुक्ति *f.*, राहित्य *n*, अभाव; i. from danger अभय *n*;—from exertion अनायास.

IMMURE *v.* (-*murus*, wall) भिंतीच्या आंत कोंडणे; कोंडणे, कोंडून ठेवणे; तुरंगांत घालणे-टाकणे [in].

IMMUTABLE *a.* ज्याचा पालट होत नाहीं तो, अविकार, निर्विकल्प.—**IMMUTABILITY** निर्विकारिपणा, अविकारिता *f.*.—**IMMUTABLY** *ad.* न ठ-ठेसा, न फिरेसा, अमोष.

IMP* तरुणभूत *n.*

IMPAIR *v. F.* make worse अधिक वाईट खराब क.; weaken नवला नुकसान क.; deteriorate विवडणे, खराब क. [by, with].

IMPALE, See EMPALE.

IMPALPABLE *a.* incapable of being perceived by touch अस्पर्य; not readily apprehended by the mind दुर्बोध्य, गहन.

IMPANEL v. F. बुरीच्या असाध्याचीं नाहीं पठावर मांडणे.

IMPART v. -चा भाग देणे; give देणे; grant दान देणे; communicate कळविणे, विदित क. [to].

IMPARTIAL a. निष्पक्षपाती, रास्त, समदर्शी दृष्टि (man); रास्त, निष्पक्षपाताचा, निसृह (opinion). -ITY निष्पक्षपात, न्याय, समता, f, समदृष्टि f [in, to].

IMPASSABLE a. ज्यावरून जाण्यास कठीण तो, दुर्गम, दुस्तर, अगम्य (road, mountain, gulf) [by, for].

IMPASSIBLE a. दुःखावेगाला, दुःखातीत; without sensation अचेतन [to].—**IMPASSIONED p. a.** रागान्वित, सानुराग, अनुरागी.

IMPASSIONATE a. आवेश भरलेला, सद्विदित, अनुरागी; without passion विरक्त, विरागी.

IMPATIENT a. असोशिक, अधैर्य, अक्षम; hasty उतावळा, हुड्हुड्या; उतावळीचा (reply) [at, for, of, under].—**IMPATIENCE** असोशिकपणा, असहिष्णुता, f; उतावळी, f, हुट्हूट्ह f [of, in, with].

IMPEACH v. F. दोष लावणे; सरकारी कामदारावर दोषारोप क. [of, or].—**-MENT** दोष, दूषण n; सरकारी कामदारावर दोष ठेवून त्याची चौकशी करणे n.

IMPECCABLE a. (-peccare, to sin) ज्यापासून पाप होण्याजोगे नाहीं तो, पापसंभवातीत.

IMPEDIE v. (-pes, pedis, foot) विघ्न -अडथळा क., मोडा घालणे [by, with].—**IMPEDIMENT** अडथळा, विघ्न, मोडा;—in speech बोलण्यात अडथळणे n, वाक्स्खलन n.

IMPEL v. (-pellere, to drive) पुढे लोटणे, दामटणे, दपटणे, पुढे चालवणे [by].

IMPEND v. (-pendere, to hang) डोईवर (येऊन) टेकणे, पडायाच्या लागास असणे येणे; जवळ येऊन ठेणे खेटणे [over].—**-ING** डोई-

वर टेकलेला, पतनेन्मुख; येऊन टेकलेला, समुपस्थित, निकटवर्ती.

IMPERENETRABLE a. ज्याचा भेद होत नाहीं तो, अभेद्य, निर्भेद्य; unimpressible कठीण, निष्वर (mind) [to, by].—**IMPERENETRABILITY** अभेद्यता, f.

IMPERNITENT a. पश्चात्तापशून्य, अपश्चात्तापी; कठीण चट मनाचा.

IMPERATIVE a. (*imperare*, to command) हुक्माचा, अधिकाराचा, आज्ञापक; obligatory आवश्यक, कर्तव्य; i. mood आज्ञार्थ, आज्ञा रूप n.

IMPERCEPTIBLE a. समजण्यात न येण्याजोगा, वेमालूम, अगोचर (operation); minute वारीक, सूक्ष्म [to].

IMPERFECT a. not complete in all its parts अपूर्ण, अपुरा; defective in quantity or quality कमी, उणा, न्यून; wanting in some elementary organ अधू, व्यंग; morally defective सदोष, न्यून; subject to defects दोषाधीन; i. tense अपूर्ण काल.—**IMPERFECTION** अपूर्णता, f, उणेपणा, कच्चेपण n; कसर f, व्यंग n; उणे n, दोष, ऐव.

IMPERIAL a. (*imperare*, to command) राज्याचा, राज्यसंबंधी; राजकीय, बादशाही (government); supreme मुख्य, श्रेष्ठ; of superior size or excellence मोठ्या सांच्याचा किंवा उंच जातीचा, नाही, उंचा (paper, tea) -IST बादशाहाचा; बादशाहाची रयत f, किंवा -चा शिपाई.—**IMPERIOUS a.** कदरखोर, जालीम, कडक (temper); arrogant मगर्लर गर्विष्ठ.

IMPERISHABLE a. अक्षय, अविनाशी, चिरकाल, राहणारा.

IMPERMEABLE a. निविड, निर्भेद्य, अप्रवेश्य [to].

IMPERSONAL a. अव्यक्तिवाचक, अपौरुष; i. verb अकर्तृक.

IMPERTINENT *a.* irrelevant अप्रासंगिक, अप्सुत ; rude बेअदबी, दाढ़गा, उद्धट. -*lv ad.* प्रसंग -अन्वय सोडून ; दांडगेपणाने, उद्धटपणाने.—**IMPERTINENCE** अप्रासंगिकपणा, अप्रसुतता*f*; बेअदबीपणा, उद्धटपणा, अविनय.

IMPETURABLE *a.* अक्षोभ, नित्यशांत.—**IMPETURATION** नित्यशांति*f*, अक्षोभ्यता*f*.

IMPERVIOUS *a.* अमेघ, अवेध्य, दाट, घन [to].

IMPETUOUS *a.* (-*petere*, to fall upon) forcible जोराचा, वेगाचा; passionate कडक, तापट, तलख (temper); hasty उतावळा, हूढ.—**IMPETUOSITY** झापाटा, तडाखा ; तलखी*f*, तेजी*f*, जहाली*f*.—**IMPETUS** (*L.*) गतीचा वेग, जोर.

IMPIOUS *a.* (*im*, not, and *pious*) अधार्मिक अभक्तिमान; अभक्तीचा, देवनिंदात्मक (language, writings).—**IMPIETY** देवनिंदा*f*, अभक्ति*f*; दुष्टपणा; an impious act अधर्म, दुष्कर्म *n*; want of reverence, filial affection, or obedience to parents मातापितरांची अवज्ञा*f* -अभक्ति*f* -चा अपमान इ०, मातापितरानिंदा*f*.

IMPLACABLE *a.* शांत न होणारा, दुःशास्य; constant in enmity दीर्घद्वेषी.—**IMPLACABILITY** अशास्यता*f*; दीर्घद्वेष, दीर्घक्रोध, उभादावा.

IMPLANT *v.* लावणे, रोवणे [in].

IMPLEMENT (-*plere*, to fill) हत्यार *n*, उपकरण *n*, साहित्य *n*;—of husbandry आऊत *n*.

IMPLICATE *v.* (-*plicare*, to fold) गोवणे, गुंतविणे; prove to be connected or concerned संबंध दाखविणे, (कामात वौरे) -चे अंग हात आहे असें दाखविणे.—**IMPLICATION** पेंच, गुंताडा, गुतागुत*f*; inference भाव, फलितार्थ.—**IMPLICIT** *a.* implied फलितार्थाने दाखविलेला, गर्भित; trusting to the word or authority of another पुरा, अनन्यभावाचा,

पूर्ण (credit).—**IMPLY** *v.* फलितार्थाने दाखविणे; to be *implied* फलित गर्भित असणे, अर्थ निधणे.

IMPLORE *v.* (-*plorare*, to cry aloud) पायांपडून काकळूत करून मागणे, विनंती क., मित्रतयाचना क.

IMPOLICY अयुक्ति*f*, अविचार, अनीति*f*.—**IMPOLITIC** *a.* अविवेकी, असमंजस, अयुक्तिक; i. ruler लोकांचे अनिष्ट करणारा -प्रजार्थविरोधी राजा.

IMPOLITE *a.* असभ्य, दांडगा, बेअदबी.

IMPORT *v.* (-*portare*, to bear) बाहेरून परदेशाहून आंत आणणे; signify दर्शविणे, दाखविणे, अर्थ सुचाविणे; be of consequence महत्व वजन असणे; imported goods बंदरी माल (into, from).—*n.* बाहेरून आणलेला माल, आगत *n*, भरती*f*, अमदानी*f*; अर्थ अभिमाय; महत्व *n*, योग्यता*f*.—**ANT** *a.* भारी, वजनदार, मोठा, अगत्याचा [to].—**ANCE** महत्व *n*, वजन *n*, कदर*f*, भार [to].—**ATION** आंत आणणे *n*; आंत आणलेला माल, आवक *n*, आगत *n*; conveyance नेणे *n*.

IMPORTUNE *v.* (-*portare*, to bear) मित्रताकरून आग्रहाने मागणे; esp. of children and beggars गळीपडणे, खणपट घेणे, पिच्छा दुमची पुरवणे [for].—**IMPORTUNATE** *a.* आग्रही, आग्रहाचा; लोंचट, चेंगट.—**IMPORTUNITY** आग्रह, मित्रत*f*; लोंचटपणा, चेंगटपणा, आग्रह.

IMPOSE *v.* (-*ponere*, to place) ठेवणे, मांडणे; lay on लादणे, धालणे; lay, as a charge, burden, tax, duty, obligation सोपणे, हवालणे, बसवणे, माथां मारणे;—as a command आज्ञापिणे, हुक्म देणे; palm दगलबाजीने चालवणे गळी बांधणे, टोपी धालणे; upon फसविणे; Print. place, as matter in type, on the stone, in order to arrange it for printing शिळेवर टाकणे, 'इषेज' क.; Eel. lay on, as the hands in an act of religion,

as confirmation or ordination दीक्षा वर्गेरे देताना मस्तकावर हात ठेवें [on, upon].—IMPOSITION धालें *n*, बसवें *n*, स्थापन *n*, सोपें *n*, स्थापना *f*; कर, शिक्षा, दंड वर्गेरे जै यायाला, करायाला सांगितलें *t* *n*; कर; शिक्षा *f*; दंड; ठक्करें *n*, ठकबाजी *f*; मस्तकी हात ठेवें *n*.—IMPOST दस्त, कर.—IMPOSTOR ठक, भौदू, तोतया.—IMPOSTURE फटवण *f*, ठक्करण *n*, दंभ.

IMPOSSIBLE *a.* अशक्य, असंभाव्य; impracticable असाध्य, दुर्घट, अघटित.—IMPOSSIBILITY अशक्यता *f*, असाध्यता *f*; an impossible thing अशक्य गोष्ट *f*.

IMPOTENT *a.* दुर्बल, निर्बल, नवज्ञ; wanting the power of propagation, as males, बुला, नामर्द, रांड *f*, पाउणेआठ; —wanting the power of self-restraint इंद्रियवश, अजितेदिय.—IMPOTENCE, -CY निर्बलता *f*, कमजोरी *f*; बुळेपणा, नामर्दी *f*, लैब्य *n*.

IMPOVERISH *v.* दरिद्री क., भिक्से लावें; make sterile सत्त्व हरण क., कृश-भुक्त क. (land).

IMPRACTICABLE *a.* अशक्य, असाध्य, दुष्कर, न होण्याजोग (undertaking); intractable अनिवार, शिरजोर, वेहुकमी; not to be persuaded by any reasonable method हेकट, हेकेखोर; incapable of being passed अगम्य, दुर्गम (road).—IMPRACTICABILITY असाध्यता *f*, अशक्यता *f*.

IMPRECATE *v.* (-precarī, to pray) शाप देणे, अनिष्ट चित्तें [on].—IMPRECATION शाप, अभिशाप.

IMPREGNATE *v.* गर्भार क.;—as used of female animals फलवणे, गाभ क.; fertilize फलभरीत क., सुपीक क.; infuse particles of another substance into एका वस्तुचे अंश दुसऱ्या वस्तुत धालें [with].—*a.* गर्भार, गर्भार; व्याप, युक्त.—IMPREGNATION गर्भधान *n*, गर्भस्थापन *n*.

IMPREGNABLE *a.* न हेण्याजोग, दुर्धर, वेलाग, विकट (fortress); invincible अजेय, अजिवय. IMPRESS *v.* छापें, उमठवें, मुद्रित क.: this heart, like an agate, with your feet impressed; stamp छाप उठवें, ठसा उठवें, वठवें; fix deeply ठसवें, बिबवें; take by force for public service सरकारी कामा करिता जबरीने हें, वेठीस धरें: to i. sailors [in, upon].—*n.* ठसा, छाप; seal मुद्रा *f*, शिक्षा; वेठ *f*; भास, आभास. -ION ठसा उठविणे *n*; ठसा, छाप; image on the mind संस्कार, मनसंस्कार; influence on the purposes, feelings, or actions छाप *f*, थाप *f*; sensible result of an attack made, a power caused to operate संस्कार, स्पर्श: i. of weather; an indistinct notion वचक *f*; indistinct remembrance चुट्टुटी आठवण *f*; an edition (पुस्तक वैरीची) आवृत्ति *f*. -IVE *a.* मनात ठसणारा, हदयभेदक; susceptible ग्राहक, ग्रहणशक्त.

IMPRINT *v.* छाप ठसा उठवें; कागदावर छापें; मनात ठसवें बिबवें [on].

IMPRISON *v.* बंदोत टाकें धालें; restrain अटकाव क., कोङडणे, अडथळा क. [in]. -MENT, कैदेत ठेवें *n*; कैद *f*, बंदी *f*, अटक *f*.

IMPROBABLE *a.* व्हायाजोगा -सारखा नाहीं तो, असंभव, अघटित.—IMPROBABILITY असंभव, असंभावना *f*.

IMPROPTU *ad.* or *a.* (in promptu, in readiness) पूर्वविचारावाचून, पूर्वविचाररहित.—*n.* extemporaneous composition शीघ्रकविता *f*.

IMPROPER *a.* अयोग्य, अनुचित; i. to be done अकर्तव्य, अनुचित;—as language, words, conduct अमर्याद, उद्घट, दांडगा, वावगा; unfit नालायक, अनुपयुक्त.—IMPROPRIETY अयोग्यता *f*, नालायकी *f*; अमर्यादा *f*, दांडगेपण इं;—of conduct गैरशिरतपणा, अकार्यता *f*.

IMPROVE *v.* (*-probare*, to esteem as good) make better सुधारणे; use to good purpose चांगल्या कामी लावणे, सार्थक -सद्व्यय क.: honor God by *improving* diligently the talents which He hath committed to you [upon, by].—*i.* पहिन्यापेक्षां बरा नीट होणे, रंगारूपास येणे, सुधरणे; grow worse अधिक वाईट होणे: I fear we have not a little *improved* the wretched inheritance of our ancestors; rise वाढणे, चढणे, तेजी असणे: the price of cotton *improves*. -MENT सुधारणे *n*; सुधारणा *f*, सुधारणूक *f*, गुणवृद्धि *f*, चढती कळा *f*; that which improves any thing सुधारणारी गोष्ट *f*, सुधारक; [valuable additions, as buildings, clearings, fences, &c.]

IMPROVIDENT *a.* पुढला विचार न पाहणारा, अदूर-दृष्टि, अन्यविचारी.—**IMPROVIDENCE** अदूरदृष्टि *f* -विचार, अपरिणामदृष्टि.

IMPROVISE *v.* (*-provisus*, foreseen) पूर्वी विचार केल्यावांचून बोलणे; शीघ्रकविता क.; एकाएकी घडवून आणणे.

IMPRUDENT *a.* अविचारी, अविवेकी;—of acts अविचाराचा.—**IMPRUDENCE** अविवेक, अविचार, वेडेपणा.

IMPUDENT *a.* (*-pudens*, ashamed) निलाजरा, उद्धट, धट.—**IMPUDENCE** धटाई *f*, औधत्य *n*, नाक *n*, तोंड *n*.

IMPUGN *v.* (*-pugnare*, to fight) विरुद्ध कथन, क., शब्दाचा मार देणे, दोष ठेवणे [by, for].

IMPULSE (See IMPEL) धका, आघात; sudden motion exciting to action उकळी *f*, चेव *f*, कठ; motion produced by the sudden action of a force गति *f*, वेग.—**IMPULSIVE** *a.* चाळवणारा, प्रेरक; actuated by impulse मनसोक्त वर्तणारा, लहरी, छंदी.

IMPURITY (*-punire*, to punish) दंडाभाव, शिक्षे पासून मुक्तता *f*; freedom from injury

अनपकार; security निर्भयता *f*, निर्भयणा [from, for].

IMPURE *a.* अशुद्ध, भेळीचा, मिसळीचा; foul मळीण, मळका; unholy अपवित्र, अशुद्ध; un-hallowed अशौच्य, विटाळलेला (things); unchaste बिभत्स, अभद्र.

IMPURITY मळीणणा; अशुद्धपणा; अशुचि *f*, विटाळ; foul matter मळ; i. caused by the death of a relative सूतक *n*, मृताशौच *n*; i. contracted from carrying, or from some connection with, a corpse प्रेताशौच *n*; i. caused by the birth of a child सुयेर *n*, सुवेर *n*, जाताशौच *n*.

IMPUTE *v.* (*-putare*, to reckon) attribute आरोपणे, अभियोग क.; charge upon दोष लावणे; *Theol.* set to the account of another as the ground of judicial procedure दुसऱ्याच्या नावे मोजणे लेखणे मांडणे [to]. [Rom. iv. 22].—**IMPUTABLE** *a.* आरोप्य, आरोपणीय.—**IMPUTATION** आरोपण *n*, आरोप; दोष, शब्द, ठपका; दुसऱ्याच्या नावे मोजणे *n*, आंगी लावणे *n*.

IN *prep.** within आंत, मध्ये; *in the house* घरांत; *in the hour* त्या घटकेत; *in the night* रात्री; *in that day* त्या दिवसी; *in his name* त्याच्या नावे नावाने; *in that* कारण की; *in as much* असें असतां; come *in* आंत घरांत ये; the vessel has come *in* गलवत बंदरांत आले आहे; to be or keep *in* with जवळ बराबर असणे; मैत्री राखणे; मर्जीत असणे; *in the first place* पहिन्याने, प्रथम; *in one place* एकत्र; *in every way* सर्वथा; *in another way* अन्यथा; *in many ways* बहुधा; *in vain* व्यर्थ; *in joke* थेणे; *in as much as* ज्या अर्थी.

INABILITY असामर्थ्य *n*, अक्षमता *f*.

INACCESSIBLE *a.* पावायाजोगा नाहीं तो, अवघड, दुर्गम; unobtainable दुर्लभ, अलभ्य [to].

INACCURATE *a.* चुक्कीचा, अशुद्ध, तफावतीचा.—
INACCURACY चूक्के, तफावत [in].

INACTION उयोगाचा आभाव, अनुयोग, निर्व्यापार; idleness आळस, आळसपणा; rest विसावा.—
—INAIVE *a.* व्यापारराहित, निचेष्ट; सुस्त, ढिला, आळसी.

INADEQUATE *a.* अयोग्य, अनुपयुक्त, अक्षम; defective उणा, न्यून, अपुरता [to]. —
INADEQUACY अपुरतेपणा, अपर्याप्ति *f.*, न्यूनता *f.*, व्यंग *n.*

INADMISSIBLE *a.* न घेण्याजोगा, न कबूल करण्याजोगा, अप्राप्य, अमान्य;—into caste अपांक.

INADVERTENT *a.* गैरसावध, गाफील.—
INADVERTENCE गफलत *f.*, दुर्लक्ष्य *n.*, प्रमाद.

INALIENABLE *a.* वंशानेन मात्र उपभोग करावा असा, वंशोपभेद्य [from].

INAMORATA *It.* प्रियतमा *f.*.—
INAMORATO प्रिय, कांत.

INANE *a. (inanis)* रिता, रिकामा, शून्य.—
INANITION शून्यता *f.*, रिकामेपणा; exhaustion from want of food निराहारानेन उपासानेन आलेली ग्लानी *f.*, लुंघेपणा; want of fulness, as in the vessels of the body निराहार, लंघन *n.*

INANIMATE *a.* निर्जीव, अचेतन, जड; i. and animate चराचर, जडाजड.

INAPPLICABLE *a.* लावायास अयोग्य, अनुपयुक्त, अप्रयोग्य [to].

INARTICULATE *a.* अस्पष्ट, अव्यक्त, गुळमुळीत.

INARTIFICIAL *a.* अकृत्रिम, स्वाभाविक; simple भोक्ता, साधा.

INATTENTION अलक्ष्य *n.*, अनवधान *n.*; neglect दुर्लक्ष्य *n.*, अवाळ *f.*, अवनिगा *f.*.—
INATTENTIVE *a.* गाफल, बेकाम, असावध; निष्काळजी, निश्चित [to].

INAUDIBLE *a.* जे ऐकूं येत नाही ते, श्रवणाशक्य [to, by].

INAUGURATE *v.* invest with an office in a formal manner अधिकारावर स्थापण, समा-

रंभानें वस्तें वैगैरे देऊन अधिकारावर स्थापण; cause to begin आरंभ क., सुरवात क.—
INAUGURATION स्थापना *f.*, अभिषेक, संस्कार.—
INAUGURAL *a.* अभिषेक स्थापने संबंधी.

INAUSPICIOUS *a.* अमंगळ, अशुद्ध, अभद्र.

INBEING अंतर्स्थिति *f.*, अंतर्भाव.

INBORN *a.* अंतर्जात, नैसर्गिक.

INCALCULABLE *a.* असंख्यात, अगणनीय, अगण्य.

INCANTATION, See ENCHANTMENT.

INCAPABLE *a.* wanting spatial capacity माझन न घेण्याजोगा, संकोचित, लहान; wanting physical strength असमर्थ, निर्बल, अशक्त; mentally insufficient अक्षम, नालायक, न्यूनबुद्धि; morally weak with respect to a purpose अधीर, अनिश्चयाचा, चंचळ; not capable of being brought to do, from being morally strong; — used with reference to things that are evil वाईट कर्म-गोष्ट न करण्याजोगा करण्यास अशक्त, सुस्थिर [of].—
INCAPACITATE *v.* नालायक असमर्थ क. [for].—
INCAPACITY नालायकी *f.*, अक्षमता *f.*; बुद्धिहीनता *f.* [for].

INCARCERATE *v.* (-carcer, prison) बंदीत घालणे.

INCARNATE *v.* (-caro, flesh) सदेह क., देहांत घालणे, अवतरणे. — *i.* माठळणे, मठारणे (a wound).—*a.* देहधारी, अवतारी.—
INCARNATION, the act of taking a human body and the nature of man अवतार, मनुष्याचा अवतार: the *i.* of the Son of God; माठळणे *n.*, मठारणे *n.*; personification रूप *n.*, मूर्त्ति *f.*, अवतार: *i.* of justice साक्षात्धर्म.

INCASE *v.* वेळन-डबा गवसणी इ० घालणे [with, in].

INCENDIARY (-candere, to glow) any person who sets fire to a building आगलाव्या, घर जाळणारा; one who maliciously sets fire to another's dwelling-house or other building आगलाव्या, ग्रहदाहक; a person

who excites factions, and promotes quarrels कळलाव्या, आगलाव्या, कळीचा नारद.—INCENSE, perfume exhaled by fire धूपाचा धूर; odors of spices and gums burned in religious rites धूपाचा वास, धूपगंध; mixture of fragrant gums, spices, and the like, used for the purpose of producing a perfume when burned धूप, धूपद्रव्य n.—v. धूपाने सुगंधित क.; धूप दावविणे.—v. चेतविणे, कोपविणे, संतापविणे [by].—INCENTIVE a. उत्तेजक, प्रवर्तक.—n. उत्तेजन, प्रोत्साह.

INCEPTIVE a. (-capere, to take) आरंभाचा, उपक्रमाचा.—INCEPTION n. आरंभ, उपक्रम. INCESSANT a. (-cessare, to cease) एकसारखा, सतत. -LY ad. न थांबतां, निरंतर, एकटक.

INCEST (-castus, chaste) the crime of cohabitation between persons related within the degrees wherein marriage is prohibited अगम्यगमन n;—as committed by a male अगम्यगमन n;—as by a female गोत्रगमन n; i. with one's mother मातृगमन n;—with one's guru's wife गुरुतत्व n.—UOUS a. अगम्यगमी, गोत्रगमनी (person); involving the crime of incest अगम्यगमनाचा (connection); an i. son मात्रागमनी, मातृगमी.

INCH * अंगूळ n, तसु, “इंच”; to die by inches तिळतिळ मरणे.

INCIDENCE (-cadere, to fall) पडणे n, पतन n; घडून आलेली गोष्ट f; दैवघटित गोष्ट f; Physics, direction in which a body, or a ray of light or heat, falls on any surface पटार्थाचा पडण्याचा रोख; angle of i. पतनकोन.—INCIDENT a. पडणारा, पतनशील; घडणारा, उपस्थित; fortuitous आगंतुक; liable to happen घडण्याजोगा [to]. -AL a. आगंतुक, दैवघटित, आकस्मिक; occasional प्रसंगाने होणारा, नैमित्तिक.

INCIPIENT a. (-capere, to take) आरंभीचा, उपक्रमाचा.

INCISION (-caedere, to cut) कापणे n; a cut वाव, वाय, चीर f, छेद.—INCISOR चौकीचा दांत.—INCISORY a. कापायाचा, छेदक.

INCITE v. (-citare, to rouse) उठवणे, चेतवणे; in a bad sense शिकवणे, फूस देणे, चढवणे [to]. -MENT उत्तेजन n, उठावणी, उचल f; motive प्रयोजन, हेतु [to].

INCIVILITY दुर्जनता f, असभ्यता f, दांडगेपणा; pl अपमान, अनादर.

INCLEMENT (See CLEMENCY) निर्दय, कठोर, कठीण; कडक, कठीण, वात्यावादलाचा (weather, sky).—INCLEMENCY कठीणपणा, कठोरता f, कडाखा, रुक्षता f.

INCLINE v. i. (-clinare, to bend) lean झुकणे, कलणे; be disposed कल असणे, मन वळणे.—i. झुकवणे, वळवणे; मन वळवणे, वळवणे.—INCLINED कललेला, झुकलेला; मन वळवलेला, in comp. प्रवण, शीलः दानशील i. to give; i. plane उत्तरण f [to].—INCLINATION तोल, झोक; मनाची ओढ f, ओढ f, कल; desire वासना f, इच्छा f;—of a planet परमापद्म; greatest i. of a planet विक्षेपध्वन [to, towards, for].

INCLOSE v. See ENCLOSE.

INCLUDE (-claudere, to shut) आंत घेणे, समावेश क., मातृन घेणे; belong to खाली मोडणे: Great Britain includes England, Scotland, and Wales [in].—INCLUDED धरलेला पोटचा; to be i. मोडणे, ओढणे.—INCLUSIVE a. धरलेला, अंतर्गत. -LY ad. धरून, सुद्धा सकठ.—INCLUSION, आंत घेणे n, समावेश, अंतर्गतना f.

INCOGNITO a. or ad. (-cognitus, known) गुप्तरूपाने, अज्ञात वेषाने.—n. गुप्तवेष.

INCOHERENT a. अलग, विसंगत, तुटक; inconsistent विसंगत, संदर्भविरुद्ध, बाष्कळ (speech,

conduct) [in]. -LY ad. काहींचे बाहीं, अदातदा, वांकडेतिकडे.—INCOHERENCE, -CY असंबंध, अनव्यय, विरोध;—of facts असंगति, असंदर्भ.

INCOMBUSTIBLE a. न पेटणारा जळणारा, अदाता. —INCOMBUSTIBILITY अदात्यता f.

INCOME (*in* and *come*) that gain which proceeds from labor, business, or property of any kind जमा f, प्राप्ति f, मिळकत f, उत्पन्न n; i. and expense आयव्यय; that is without i. अनुत्पन्न; i. tax उत्पन्नावरील कर, 'इन्कम टाक्स'.

INCOMMENSURATE a. कमी परिमाणाचा, न्यूनपरिमाण; not adequate अपुरता, उणा, न पुरेसा.—INCOMMENSURABLE a. निरनिराक्षय परिमाणाचा, भिन्न परिमाणाचा.

INCOMMODE v. (*-commodus*, convenient) अ-उच्चणीत घालणे, इजा त्रास देणे; visits of strangers at unseasonable hours i. a family; to be incommoded अडचणणे, अवघडणे [by, with].—INCOMMODIOUS a. अ-उच्चणीचा, गैर सोईचा, त्रासदायक.

INCOMMUNICABLE a. जें सांगतां येत नाही तें, अनिवेद्य; जें देतां येत नाही तें, अदेय: health and understanding are i.—INCOMMUNICATIVE a. तोंडाचा जड, मखूव, अबोल्या, आंतल्या गांठीचा; दुसऱ्यासांचे व्यवहार न राखणारा: the Chinese are an i. nation.

INCOMPARABLE a. अप्रतिम, अतुल्य, सर्वोकृष्ट, अनुपम.

INCOMPATIBLE a. विजोड, वियुक्त, विपरीत; [with]; [Med. not suitable to be prescribed together, because of opposing medicinal qualities (medicines)].

INCOMPETENT a. incapable असमर्थ, अक्षम, अयोग्य, फुसका, हल्का; wanting the legal or constitutional qualifications अनधिकारी, नालायक, कायद्यानेन नालायक; not lying within one's competency, capacity, or

authorized power अधिकारा बाहेरचा [for]. —INCOMPETENCY नालायकी f, अक्षमता f; नालायकी f, अनधिकार; अपूर्ति f, उणेपणा.

INCOMPLETE a. अपूर्ण, अपुरा, कच्चा; defective ऐवदार, हीन, तुटक.

INCOMPREHENSIBLE a. गूढ, गहन, दुर्वैध [by].

INCONCEIVABLE a. अतव्य, गूढ, अचित्य [by].

—INCONCEIVABLY ad. समजुवी बाहेर, कल्यने बाहेर.

INCONCLUSIVE a. निर्णय न करणारा, अनिर्णयक.

INCONGRUITY अयुक्ति f, अयोग्यता f, विजोड-विलगणा.—INCONGRUOUS a. विजोड, विलग.

INCONSIDERABLE a. जमेस न धरण्याजोगा; small हल्का, थोडा.

INCONSIDERATE a. अविचारी, अविवेकी; rash अविचाराचा (conduct).

INCONSISTENT a. पूर्वोपरविरुद्ध, अयुक्त, विलग, बाधित, असंबंध; fickle चंचल, अस्थिरबुद्धि; unequal असमान, असाधूश. -LY ad. ताळ सो-डून, धरबंध सोडून.—INCONSISTENCE [with, in]. -CY विजोडपणा, असंगति f, वैगुण्य n; पूर्वोपरविरोध; असमानता f, विरुद्धता f.

INCONSTANT a. चंचल, अस्थिरबुद्धि, चलमति (a person); क्षणिक, बदलण्याजोगा, फेरफार होण्याजोगा, अस्थिर (a thing) [to].

INCONTESTABLE a. ज्या विषयी वाद नाही तो, निविवाद.

INCONTINENT a. इंद्रियांचे स्वाधीन, इंद्रियवश, अजितेंद्रिय; lewd व्यभिचारी, इष्कबाज, बदख्याली.—INCONTINENCE इंद्रियाधीनता f, व्यभिचार, असंयम.

INCONTROVERTIBLE a. निविवाद.

INCONVENIENT a. अडचणीचा, गैरसोईचा.—

INCONVENIENCE अडचण f, गैरसोई f; अडचणीची गोष्ट f-चे काम n, नड f.—v. अडचणीत घालणे पाडणे [by].

INCONVERTIBLE *a.* ज्याचें रूपांतर करतां येत नाहीं तो, रूपांतराशक्य: one metal is i. into another.

INCORPORATE *v.* (*-corpus*, body) एकशरीर-एकगोळा-एकगट क.: to i. drugs; embody देह देणे, साकार-मूर्तिमंत क.; unite मिळविणे, मिसळणे, संयोग क.: to i. copper with silver; combine into a structure or organization, whether material or mental एक क., जोडणे, एकजीव क., जडणे: to i. subjected provinces into the community of the conquerors; form into a legal body सनदी मंडळी क.—*i.* मिळणे, मिसळणे, संयोग होणे [into, with].

INCORRECT *a.* चुकीचा, अशुद्ध, सदोष; not in accordance with truth खोटा, असत्य (statement); not accordant with the rule of duty or morality गैरशिस्त, अशास्त्र, अनीतीचा. —*ly ad.* चूक करून, अशुद्ध, गैर.

INCORRIGIBLE *a.* कोडगा, विकारीत, माणसांतून उठलेला; bad beyond correction अशोध्य, असाधनीय.

INCORRUPTIBLE *a.* अविनाशी, अविकारी, अनश्वर. —**INCORRUPTION** अविकार, अविकृति.

INCREASE *v. i.* (*-crescere*, to grow) वाढणे, वाढवणे;—as water चढणे, तुंबणे;—as reputation &c. वाढणे, वृद्धि-चढती होणे; multiply by the production of the young संताति वाढणे, प्रजावृद्धि होणे.—*t.* वाढविणे, वृद्धि क.; improve in quality सुधारणे; lengthen लांब क.; spread पसरणे; aggravate अधिक जड कठीण क.—*n.* वाढ, वृद्धि; जोर, कडाका: i. of heat; चढती, बढती *f.*; profit नफा, वर्ताळा, वृद्धि *f.*; संतात *f.*, संतान *n*;—of the moon वृद्धि *f.*—**INCREMENT** वाढ *f.*, वृद्धि *f.*; produce उपज, उत्पन्न *n*; *Rhet.* उत्तरोत्तर उक्तर्वर्णन *n*, सारालंकार. See Phil. vi. 8.

INCREDIBLE *a.* ज्यावर विश्वास टेवतां येत नाहीं तो, अविश्वसनीय, अश्रद्धेय.—**INCREDIBILITY** अविश्वासपात्रा *f.*, अश्रद्धेयता *f.*—**INCREDULITY** अविश्वासशीलता *f.*, अश्रद्धा *f.*, अविश्वास.—**INCREDOLOUS** *a.* अश्रद्धालु, शंकाशील [of].

INCRUST *v.* कवच-थर चटवणे, पूट देणे. —**ATION** कवच *n*, पूट *n*, थर, हात.

INCUBATE *v. i.* (*-cubare*, to lie down) अंडी उबविणे.—**INCUBUS**, the nightmare कुस्तम *n*, अजीणप्रयुक्त स्त्रम *n*.

INCULcate *v.* (*-calcare*, to tread) वारंवार सांगून मनांत भरवणे ठसवणे: the Savior *inculcates* in His followers humility and forgiveness of injuries [on, upon].—**IN- CULCATION** वारंवार सांगणे *n*, त्रिवारबोध.

INCULPABLE *a.* निर्दोष, निरपराध.—**IN- CULATE** *v.* दोष लावणे ठेवणे.

INCUMBENT *a.* (*-cumbere*, to lie down) resting upon अवलंबित, आश्रित; resting, as duty or obligation आवश्यक, अवश्य कर्त्तव्य, जरूर. — *n.* the person who is in present possession of a benefice धर्मवृत्तिमोर्गी;—of any office वृत्तिमोर्गी, कामदार.

INCUR *v.* (*-currere*, to run into) become subject to अधिन-पात्र होणे; bring down-वर आणणे. —*SION*, an entering into a territory with hostile intention परमुलखावर स्वारी *f.*, दौड, धांव *f.*

INCURABLE *a.* जो बरा करितां येत नाहीं तो, अचिकित्सनीय, असाध्य; irremediable अपरिहार्य, दुस्तर, बेइलाज, निरुपाय.

INDEBTED *a.* (*in and debt*) देणेदार, ऋणी, ऋणकरी; obliged बांधलेला, उपकारबद्ध, ऋणी: we are i. to the Christian religion for many of the advantages, and much of the refinement, of modern times.

INDECENT *a.* निलाजरा, निर्भीड, लज्जाप्रद; अव्यय, अभद्र, अवाच्य (language).

INDECISIVE *a.* अनिश्चयात्मक, मुळमूळीत; wavering धरसोडीचा, चंचल, अस्थिर.—**INDECISION** अनिश्चय, धरसोड *f.*

INDECLINABLE *a.* अविकारी, अव्यय.

INDECOROUS *a.* अयोग्य, अनुचित, असम्भय.—

INDECORUM *a.* अमर्यादा *f.*, अविनय, असम्भयाचार.

INDEED *ad.* (*in and deed*) खरोखर, सत्य, खंचीत (Rom. viii. 7); *i!* खरेंच, असेंच काय?

INDEFATIGABLE *a.* (*-fatigare*, to weary) थकाया दमायाजोगा नाहीं तो, मेहनती, परिश्रमी, परिश्रमाचा, अश्रांत, अविश्रांत [*in*].

INDEFEASIBLE *a.* अनिवार्य, अखंडनीय (estate).

INDEFENSIBLE *a.* राखायास अशक्य, रक्षणायोग्य (post); not capable of being justified अप्रतिपाद्य, अनुत्तर.

INDEFINABLE *a.* ज्याचें लक्षण करितां येत नाहीं तो, अलक्षणीय, अलक्ष्य.

INDEFINITE *a.* मोघम, अनियमित (time, term); having no certain limits बेहद, बेसुमार, अमर्याद (space).

INDELIBLE *a.* (*delere*, to blot out) पुसून न जाण्यासारखा; वज्जलेपा सारखा, पक्का (letters).

INDELICATE *a.* विभस्त, लज्जाकारक (word); बेमुरवतीचा, निर्भिड (behavior).

INDEMNIFY *v.* (*-damnum*, loss) तोट्यापासून राखणे; make good भरून देणे, तोटा भरून देणे.—**INDEMNITY** तोटा न होऊं देण्याची हमी *f.*; शिक्षा न होऊं देण्याची हमी *f.* [for, against].

INDENT *v.* (*-dens*, tooth) notch खांडी पाढणे, कर्वतीकाठी क.; bind out by indenture कराराने वांधणे ठेवणे (a servant); [Print. begin further in from the margin than the rest of a paragraph].—*i.* खांडी पडणे.

-ATION खांड *f.*, कातरा; a recess in any border खाचा, खोंच *f.*—**INDENTURE** खांडी पाढणे *n*; Law मुचलका, करारनामा, कौलनामा.—*v.* करार क., कराराने वाधून घेणे ठेवणे (an apprentice).

INDEPENDENT *a.* स्वतंत्र, अनधीन; affording a comfortable livelihood स्यागभोगपुरता देणारा, पोटापुरता (property); not subject to bias or influence मोकळ्या मनाचा, स्वतंत्रः a man of i. mind; free मोकळा, खळबळीत (manners); exclusive खेरीज करूनचा, इतरव्यावृत्त [of].—*n.* [one who believes that an organized Christian church is complete in itself, competent to self-government, and independent of all ecclesiastical authority]. -LY *ad.* मुख्यारीने, स्वतंत्रतेने; दुसऱ्याच्या संबंधावाचून [of].

INDESCRIBABLE *a.* सांगता येत नाहीं असा, अवर्णनीय.

INDESTRUCTIBLE *a.* अविनाशी, अनश्वर.

INDETERMINABLE *a.* ज्याचा निश्चय करतां येत नाहीं तो, अनिश्चय.—**INDETERMINATE** *a.* मोघम, अनिश्चित; *i.* quantity अनियत संख्या *f.*—**INDETERMINATION** अनिश्चय, धरसोड *f.*

INDEX (*indicere*, to proclaim) that which points out दर्शक, ज्ञापक; a hand that directs to any thing, as the hour of the day हात, कांटा; a table for facilitating reference to topics, names, &c. in a book सूचीपत्र *n*, अनुक्रमिका *f.*; *Alg.* प्रकाशक; *i.* finger तर्जनी *f.*; *i.* hand घड्याळाचा कांटा [to]; [*i.* prohibitory, a catalogue of books which are forbidden by the R. C. Church to be read; *i.* expurgatorius is a catalogue specifying passages in books which are to be expunged or altered. These catalogues

are published, with additions from time to time, under the sanction of the pope]. INDEXTERITY अडाणीपणा, अडमूठपणा, गैरवक-बगारी f.

INDIAN (from *Indus*) a native of the Indies हिंदुस्थानचा राहणारा; हिंदु.—a. हिंदु-स्थानचा, हिंदु देशचा; अमेरिकेच्या मूळ प्रजेचा; i. corn मका; i. fig वडाचे झाड n; वडाचे फळ n; काटेनिवडुंग n; i. hemp सण; i. millet सावा; i. red गोल, काव f; INDIA-RUBBER 'रबर'

INDICATE v. (-dicere, to proclaim) दाखविणे, सुचविणे; Med. रूपावर्स्तन लक्षणावरून दाखविणे.—INDICATION सूचना f; लक्षण n, विन्ह n, खूण f;—of a passion अविभाव, आकार.—INDICATIVE a. दाखवणारा, दर्शक; Gram. i. mood स्वार्थ-सरळरूप n.—INDICATOR दर्शक, दाखवणारा; [Steam Eng. an instrument by which the working steam records its working pressure, from which the power of the engine may be calculated.]

INDICT v. (-dicere, to say) *Law*, charge with a crime, in due form of law, by the finding or presentment of a grand jury जुरीने दोषारोप क. -ABLE a. दोषारोप करण्याजोगा; जुरीने दोष ठेवण्याजोगा. -MENT दोषारोप क. n; जुरीने लिहून दिलेला दोषारोप.—INDIFFERENT a. not making a difference सारखा, समान, विन तफावतीचा; of no account हल्का; passable मध्यम, चालाया-जोगा, कामचलाऊ; impartial निःपक्षपाती; neutral समदृष्टि, उभय साधारण; feeling no interest, anxiety, or care respecting any thing बेफिकीर, उदास, बेफाम; disinterested निस्पृह, निष्काम [to].—INDIFFERENCE समदृष्टि f, समपक्षता f; अनास्था f, औदासिन्य n, हयगई f; सारखेपणा, अभिनता f.

INDIGENT a. (-egere, to be needy) गरीब, दरिद्री.—INDIGENCE गरीबी f, कंगाली f, ददात f.

INDIGENOUS a. (-genere, to beget) स्थानिक, देशीय, देशज, देशी: joy and hope are emotions i. to the human mind; देशांत उपजलेला, देशोत्पन्न : in India cotton is i.

INDIGESTED a. अपक, न जिरलेला, अजीर्ण; not methodized अव्यवस्थित विसकलीत, न जुळलेला.—INDIGESTIBLE a. न पचण्याजोगा, अपच्य, जड; not to be received अग्राह्य, अमान्य. —INDIGATION अजीर्ण n, कुपित्य n, अनविकार.

INDIGNANT a. (-dignus, worthy) रागावलेला-तम, कुद्द [at].—INDIGNATION, feeling excited by that which is indign or unworthy, base or disgraceful तिरस्कारयुक्त कोप, रोष, तैष.—INDIGNITY, unmerited contemptuous treatment अनादर, तिरस्कार, अपमान.

INDIGO (from *India*) नीळ f.

INDIRECT a. वांकडा; circuitous फेण्याचा; by remote means वांकडा, आडरस्याचा (answer, accusation); unfair कुटिल, गैर-स्याचा, वांकडा (dealing). -LY ad. आड-मार्गाने; परभारे; लंबून, ओझरता.

INDISCERNIBLE a. अतिसूक्ष्म, इंदियागोचर.

INDISCREET a. अविचारी, अविवेकी (persons); अविचाराचा (conduct).—INDISCRETION अ-विचार, अविवेक.

INDISCRIMINATE a. विचारहीन शून्य, तारतम्यहीन, अविवेकी. -LY ad. तारतम्य-विचार केळ्यावांचून, भेदाभेद पाहिल्यावांचून.—INDISCRIMINATION अविचार, अविवेक.

INDISPENSABLE a. जो सोडतां टाकतां येत नाहीं तो, ज्यावांचून चालत नाहीं तो, अगत्याचा, आवश्यक; it is not i. त्यावांचून खोलंबा नाहीं; i. act अवश्य कर्तव्य n [to].—INDISPENSABLY ad. अवश्य, जरूर.

INDISPOSE v. निस्पयोगी नकासी क.; disqualify नालायक क.; make somewhat ill

अस्वस्थ वेआराम क., विकृति क.; disincline मन फिरवणे, उलटवणे, विमुख कः the pride and selfishness of men i. them to religious duties; make unfavorable अप्रसन्न क., वर मर्जी खपा क. [towards].—INDISPOSED *a.* नाकबूल, नाराजी; अस्वस्थ, आजारी.—INDISPOSITION नावड *f.*, नाराजी *f.*, कंठाळ; विकृति *f.*, असमाधान *n.*

INDISPUTABLE *a.* वेतकरार, निर्विवाद.

INDISSOLUBLE *a.* जै वितक्त नाहीं ते, अद्रव; incapable of being broken or rightfully violated अभंग, अभेद, वज्रप्राय, रेशमाच्या गाठीचा (covenant).

INDISTINCT *a.* not separate अभिन्न, एक: i. as water is from water; not clear अस्पष्ट-अव्यक्त (ideas); faint चुटपुटा, दिसे न दिसेसा, कळे न कळेसा, विकल (view).

INDISTINGUISHABLE *a.* ज्याचा भेद समजत नाहीं ते, अविज्ञेय.

INDITE *v.* (*indicere*) direct, dictate, suggest or prompt what is to be uttered or written बोलायास अथवा लिहायास सुचविणे, सांगणे-स्फूर्ति देणे; compose रचणे; write लिहिणे.—*i.* रचणे, कवन क. -लिहिणे.

INDIVIDUAL *a.* (-*dividus*, divisible) one एक, एकटा (man); pertaining to one एकाचा, एकट्याचा (labor); distinctive भेददर्शक; peculiar विशेष, असाधारण.—*n.* व्यक्ति *f.*, असामी *f.*, इसम, जण. -ITY एकत्र *n.*, पृथकत्र *n.*; व्यक्तीचा विशेष गुण, चै लक्षण. -LY *ad.* एकएक, असामीवर, व्यक्तिश.

INDIVISIBLE *a.* ज्याचे विभाग होत नाहींत तो, अविभाज्य.—INDIVISIBILITY अविभाज्यता *f.*, अभेद्यता *f.*

INDOLENCE (-*dolere*, to feel pain) आळस, सुस्ती *f.*—INDOLENT *a.* आळसी, जड, मंद; i. tumor बेदर्द *n.*, मुडदार गांठ *f.*, टेंगूळ *n.*, इ०.

INDOMITABLE *a.* (-*domare*, to tame) अर्जिक्य, अदमनीय.

INDORSE, See ENDORSE.

INDOOR *a.* घरातला (work).

INDUBITABLE *a.* (See DUBIOUS) खचित, निस्तंशय.

INDUCE *v.* (-*ducere*, to lead) आंतनेण-आणणे; bring into view दृष्टीस पाडणे, दाखवणे; influence मन वढवणे फिरवणे; bring on उत्पन्न क., घडून बनवून आणणे [to].. -MENT प्रयोजन *n.*, आमिष *n.*, उत्तेजन *n.*—INDUCT *v.* आंत आणणे, प्रवेश करविणे; Eccl. introduce, as to a benefice or office (धर्म-संबंधी) अधिकारावर वृत्तीवर पदावर बसविणे, यथाविधि स्थापना क. [into]. -ION आंतयेण *n.*; प्रवेश; beginning आरंभ; *Philos.* the process of reasoning from a part to a whole, or from particulars to generals विशेष गोष्टीवरून साधारण गोष्टीचा निश्चय चै अनुमान करणे *n.*; अधिकारावर नेमणे *n.*; विधिपूर्वक स्थापना *f.*; a process of demonstration अनुभिति *f.*, सिद्धात. -IVE *a.* leading प्रवर्तक; अनुमानिक, तार्किक; i. reasoning अनुमानोक्ति *f.*

INDULGE *v.* (-*dulcis*, sweet) gratify by compliance तृप्त क., पुरवणे, चालवणे; humor कोड-लळा कौतुक पुरवणे; not to oppose or restrain असूं देणे, राखणे, बाळगणे (sloth, pride); grant by favor मेहरबानीं देणे [with, in].—*i.* यथेष्ट भोग क.; practise a forbidden or questionable act without restraint निविद्व कर्माचै यथेच्छ आचरण क. *n.*—INDULGENCE अनावर, असंयम; कौतुक *n.*, कोड *n.*, लाड; मेहरबानगीची देणगी *f.*, प्रसाद; [R. C. Church, remission of the temporal punishment due to sins, granted by the pope or church, and supposed to save the sinner from purgatory].—INDULGENT *a.* लाडचालविणारा; mild सौम्य, क्षमाशील [to].

INDURATE *v.i.* (*-durare*, to harden) कठीण होणे.—*t.* कठीण क.; make unfeeling मन कठीण क.

INDUSTRY (*industria*) habitual diligence in any employment, either bodily or mental उद्योग, मेहनत *f.*, व्यवसाय; assiduity व्यासंग.—**INDUSTRIOUS** *a.* उद्योगी, मेहनती; व्यासंगी, प्रयत्नवान, उद्युक्त. —*LY ad.* मेहनतीने, श्रमपूर्वक; with care जपून, काळजाणे.

INDWELLING आंत राहणे *n*, अंतर्वास, अंतर्स्थिति *f.*

INEBRIATE *v.* (*-ebriare*, to make drunk) पाजून मस्त उन्मत क.; stupefy गुंग क., भूल घालणे.—*i.* मस्त गुंग होणे.—**INEBRIATION** मस्ती *f.*, माद, उन्माद.

INEFFABLE *a.* (*-fari*, to speak) सांगता-बोलून दाखविता येत नाहीं असा, अवर्णनीय, अनिर्वच्य.

INEFFECTIVE, INEFFECTUAL, INEFFICACIOUS *a.* व्यर्थ, निष्फळ, निरुपयोगी, निरथक.—**INEFFECTACY** निष्फलता *f.*, बलहीनता *f.*, गुणभाव.

INELEGANT *a.* बेडौल, विशेषित, बेटव.

INELIGIBLE *a.* निवडण्यास घेण्यास अयोग्य, अग्राध्य [for].

INEQUALITY उंचनीचपणा, उंचसखलपणा; diversity नाना प्रकार, भेद; disproportion विषमता *f.*, वैषम्य *n*; inadequacy अपूर्तपणा, अक्षमता *f.*;—of number विषम संख्यावन *n*, तारतम्य *n*.

INERT *a.* (*-ars*, art) destitute of the power of moving itself अचेतन, जड, गतिहीन (matter); dull जड, मंद; powerless for an effect or influence दुर्बल, हल्का, निर्जीव (party).—**INERTIA** (*L.*) that property of matter by which it tends when at rest to remain so, and when in motion to continue in motion जडत्व *n*; *Med.*

want of activity अचेतनता *f.*, जाड्य *n*, मांय *n*.

INESTIMABLE *a.* ज्याची गणना अजमास करिता येत नाहीं तो, असंख्य; above all price अमोलिक, अमूल्य.

INEVITABLE *a.* जो टाळतां येत नाहीं तो, अपरिहार्य, अनिवार्य; not to be resisted अप्रतिकार्य, दुर्धर.

INEXCUSABLE *a.* कारण सांगून ज्याचा दोष घालवितां येत नाहीं तो, अपरिहार्य, निरुत्तर.

INEXHAUSTIBLE *a.* अक्षय, अव्यय, अनंत.

INEXORABLE *a.* not to be moved or persuaded by entreaty or prayer दुराराध्य, कठोर, कठीण मनाचा.

INEXPEDIENT *a.* अयोग्य, अनुचित, अनुपयुक्त; unsuitable to time and place देशकालविरुद्ध *n*.

INEXPERIENCE गैरमाहिती *f.*, अप्रत्यय, अजाणपणा कच्चेपणा.

INEXPERT *a.* अडाणी, कौशल्यहीन.

INEXPILABLE *a.* (See EXPIATE) ज्याला प्रायश्चित नाहीं तो, अमोर्चनीय (crime); implacable दुःशास्य (hatred).

INEXPPLICABLE *a.* ज्याचा उलगडा होत नाहीं असा, दुर्बोध, गूढ.

INEXPRESSIBLE *a.* सांगता येत नाहीं असा, अनिर्वच्य, अकथनीय.

INEXTINGUISHABLE *a.* न विज्ञाणारा, न विज्ञता, अशमनीय.

INEXTRICABLE *a.* ज्याचा गुताडा काढतां येत नाहीं असा, अमोर्चनीय.

INFALLIBLE *a.* अचूक, अमोष, निर्भात, भ्रमातीत (master); certain खर्चीत, निश्चित (success).—**INFALLIBILITY** चूक भ्राति नसर्णे *n*, अमोषता *f.*, अभ्राति *f.*, अचूकपणा.

INFAMOUS *a.* टुलैंकिकाचा, अपकीर्तीचा (act); rendering infamous अपयशस्कर, लज्जा-

कारक, बदलौकिक करणारा; *Law*, branded with infamy by conviction of a crime सरकारात गुह्येगार ठरून नामोश झालेला -कीत पावलेला, बदमाश, 'डामीस'—INFAMY दुलौकिक, बदनाम, अपकीर्ति *f.*

INFANT (*-fari*, to speak) a child in the first period of life, beginning at his birth तांवे मूळ *n*, बालक *n*, अर्पक *n*; a child several years of age लेकरू*n*, मूळ *n*, बाळ *n*; *Law*, person not of full age, a person under the age of twenty-one years बाल, अमाप्रब्यव्हार, जो कायद्यात आला नाहीं तो.—*a.* बालपणाचा; tender कोमल, सकुमार; not mature कोंवळा, अपक, बाल (strength); intended for young children लहान मुलासाठी केलेला, लहान मुलाचा, बाल (toy, school). —*LE a.* बालपणाचा; बाळकाचा.—*INE* बालाचा; लेकरासारखा, बाळकासारखा (credulity).—INFANCY बालपण *n*, बालदशा *f*; the first age of any thing पूर्ववस्था *f*, आरंभ; *Law*, बालदशा *f*, अप्रौढदशा *f*.

INFANTRY (*infans*, child, foot-soldier) पायदळ *n*.

INFATUATE *v.* (*-fatuus*, foolish) वेडा *k.*, बुद्धिभंश *k.*: whom God intends to destroy, he first *infatuates* विनाशकाले विषरीत बुद्धि; inspire with an extravagant or a foolish passion, too obstinate to be controlled by reason चे वेड भरवणे, च्या नाहीं लावणे, लुध क. [with].—INFATUATION वेड *n*, खूल *n*, भूल *f*.

INFEASIBLE *a.* अशक्य, दुष्कर.

INFECT *v.* (*-facere*, to make) taint with disease रोग लावणे, रोगविकृत *k.*; affect with morbid or noxious matter दुर्गंधीने कुजलेत्या पदाथीने दूषित *k.*: to i. a lancet; corrupt बिघडणे, आपले दुर्गुण दुसऱ्यास देणे [with]. —*ION*, that which infects रोगची लस *f* चाफ *f*; a prevailing dis-

ease साथ *f*, धाम *f*; result of infecting influence संसर्गदोष; that which taints, poisons, or corrupts by communication from one to another संसर्गाने बिघडविणारी वस्तु *f*. —*IOUS a.* स्पर्शाने चाफेने लागणारा, स्पर्शसंचरी, सांसारिक (fever); स्पर्शाने बिघडविणारा, भष्टकारक; readily communicated लवकर-सहज देण्याजोगा, सुदेय (mirth).

INFER *v.* (*-ferre*, to carry) derive either by deduction or induction अनुमान तर्क *k.*, ताडणे; prove सिद्ध *k.* [from]. —*ABLE a.* तर्काने समजण्याजोगा, अनुमेय. —*ENCE* अनुमान *n*, तर्क; conclusion निर्णय, सिद्धात. —*ENTIAL a.* अनुमानाने सिद्ध, अनुमानसिद्ध.

INFERNAL *a.* (*inferus*, that is below) lower in place खालचा; in social rank खालच्या पायरीचा-योग्यतेचा, कनिष्ठ;—in excellence उणाऱ्या, हीन, निकृष्ट, नीच; less important गौण, अप्रधान; Astron. between the earth and the sun मध्यंतरीचा, अधरस्थ (planets) [to].—INFERNALITY खालची योग्यता *f*, पायरी *f*; हीनता *f*, निकृष्टता *f*; गौणता *f*, अप्रधान्य *n*.—INFERNAL *a.* pertaining to the lower regions पाताल अधोलोक संबंधी; pertaining to hell नरक संबंधी; inhabiting hell नरकात राहणारा, नरकवासी; hellish दुष्ट, अघोर, सैतानी.

INFEST *v.* (*infestus*, disturbed) त्रास इजा तसदी देणे [with].

INFIDEL *a.* (*-fides*, faith) अविश्वासी; disbelieving the inspiration of the Scriptures, or the divine institution of Christianity बिस्ती शास्त्र किंवा धर्म ईश्वरदत्त नाही असें मानणारा मानण्याचा, नास्तिक (writer).—*n.* अविश्वासी मनुष्य; a heathen मूर्तिपूजक; a Mahomedan मुसलमान; [one who disbelieves in Christ, or the divine origin and authority of Christi-

anity]. -ITY अविश्वास, बेइमान; विस्ती शास्त्रावर व खिस्ती धर्मावर अविश्वास; a violation of the marriage covenant by adultery or lewdness व्यभिचार, नवयाचा किंवा बायकोचा बेमानपणा.

INFINITE a. अमर्याद, अपार, अनंत (Ps. cxlvii. 5); very great अतिशय, फार मोठा, भारी (calamity).—**INFINITUDE** अपारपणा, अनंतता f.; अमर्याद काळ किंवा विस्तार; boundless number अगणित संख्या f.—**INFINITY** अपारपणा, अमर्यादा f; unlimited capacity, energy, or excellence अनंतशक्ति f, किंवा गुण; great multitude मोठा समुदाय; endless number अगणित संख्या f.—**INFINITIVE** a. असंख्य, अपार; i. mood Gram. सामान्यरूप n.

INFIRM a. अशक्त, नबला, नुकसान n; weak of mind मनाचा दुर्बळ; irresolute चंचळ मनाचा, धरसोडीचा; not stable डळमळीत, लटपटीत. -ARY, a hospital or place where the infirm or sick are lodged and nursed, or only treated as outpatients रोगीशाळा f, अनाथगृह n, विमारखाना. -ITY कमजोरी f, बलहीनता f; लटपटीत-डळमळीत-पणा; a disease रोग, व्याधि f; failing व्यंग n, ऐब n, दोष, चूक f.

INFIX v. खुपसणे, रोवणे, खोवणे; मनांत ठसविणे-विविणे-भरणे: to i. good principles in the mind.

INFLAME v. (-flammare, to flame) चेतवणे, पेटवणे; raise to an unnatural heat तापवणे, दाह क. (the eyes); excite to an excessive and unnatural action चेव आणणे, चेष्टविणे; irritate संतापवणे, रागास पेटवणे, कोपवणे; Med. cause to become morbidly hot or irritated, by reason of undue or excessive action in the blood-vessels or tissues आंगांत आग दाह क. [with].—**INFLAMMABLE** a. पेटघेणारा, ज्वा-

लाग्राही. —**INFLAMMATION** पेटवणे n, संतापन n, दहन n, पेट; state of being in flame or on fire आग f, दाह, पेट; Med. आग f, दाह;—of the eye नेत्रदाह, आभीष्पंद;—of the spleen पाणथरी f, प्लीहादाह;—of the pleura पार्श्वशूल;—of the brain मज्जादाह.—**INFLAMMATORY** a. दाहक; दाहयुक्त, in comp. दाह: i. fever दाहज्वर; संतापकारक आणणारा, चेतविणारा (speech); seditious बंडाळीचा, फंदफितुराचा (writings).

INFLATE v. (-flare, to blow) वाढ्याने फुगवणे, फुगीर क.; elate गर्वाने फुगवणे, फुलवणे, माजवणे, उन्मत्त क.; cause to become unduly expanded मर्यादे बाहेर वाढवणे फैलवणे-ताणणे: an inflated currency will become depreciated [with].—**INFLATION** फुगवणे n, फुगवणूक f; फुगवशी f, फुगेसा; माज, पत्रास f, दिमाख; पसारा.

INFLECT v. (-flectere, to bend) वांकवणे, लववणे; Gram.—as a noun विभक्ति लावणे;—as a verb रूप चालवणे; modulate, as the voice स्वरभेद क., खांचखोंच घेणे [on, upon].—**ION** वांकविणे n, वक्रीकरण n; विभक्ति f; रूप n; series of inflections रूपावली f; स्वरभेद, कर्त्तव.

INFLEXIBLE a. ताठर, ताठ; firm in purpose दृढसंकल्प, निग्रही; unalterable निर्विकल्प, निर्विकार.—**INFLEXIBILITY** ताठरपणा, काठिण्य n; आग्रह, नेट, दृढसंकल्प; obstinacy of will or temper हेंका, दुराग्रह.

INFILCT v. (-figere, to strike) लावणे, धालणे, भोगायास लावणे (punishment &c.).—**ION** बसवणे n, लावणे n, in comp. आधान: दंडधान; punishment दंड, शिक्षा f.—**IVE** a. दंड-शिक्षा लावणारा करणारा करण्यास समर्थ.

INFLUENCE (-fluere, to flow) आंत वाहणे n; ability to move or effect शक्ति f, बळ n;

—of the planet ग्रहावेश, प्रहदशाफ़ ;—of God ईश्वरी शक्तिफ़ -प्रेरणाफ़ ; power or authority arising from elevated station, excellence of character or intellect, wealth, and the like वजन n, तोल n, भौड़ f, चलतीf ; reputation आबू f, प्रतिष्ठाफ़ ; to exert one's i. with भौड़ खर्चेण ; to have i. on भार पड़ेण -असणें, वजन असणें.—v. गुण क. लागू होणें ; move मन वक्तव्यें ; lead or direct चालवणें, प्रवर्त्तवणें [over, on, with].—INFLUENTIAL a. वजनदार, भारदस्तीचा, वगीचा.—INFLUX v. आंत वाहणें n, अंतर्वहन n ; importation in abundance उत्त, पूर ; to be a great i. पैव नारू फुटणें, भरती लागणें.

INFOLD v. गुंडाळणें, लपेटणें ; embrace आँगणें, कंवटाळणें.

INFORM v. घडणें, रूपदेणें ; animate सजीव क., जीव -चेतना देणें : breath informs this fleeting frame ; make known to ला खबर बातमी देणें, कळवणें, सांगणें : communicate a knowledge of facts to, by way of accusation अपराधाची बातमी -खबर देणें, दोषारोप क., नालस्ती सांगणें [of, about, concerning]. -ATION खबर f, बातमी f, सूचना f ; अपराधाची सूचना f, फिर्याद f. [about]. -ANT, -ER कळवणारा, खबरदेणारा. -ER कळविणारा ; अपराधाची बातमी देणारा ; चाहडी -चुगली सांगणारा.

INFRANGIBLE a. अभेंग, अभेद.—INFRINGE v. मोडणे (a contract); violate भंग -उल्लंघन क., मोडणे (a law). -MENT भंग, उल्लंघन n.

INFURIATE a. (-furia, fury) रागानेवेडा झालेला, क्रोधाधि, संतम.—v. संतापवणें, वेड भरवणें [against].

INFUSE v. (-fundere, to pour) ओतणें, घालणें ; instil, as principles or qualities मनांत भरवणें, बिबरवणें, गुण देणें ; inspire प्रेरणा क. ; steep in liquor without boiling, for the

purpose of extracting medicinal qualities भिजवणें, भिजत घालणे [into].—INFUSION ओतणें.—n. प्रक्षेप ; मनांत भरवणें n, निक्षेप ; भिजवणें n ; liquid obtained by infusion काट, काठा, कषाय. —INFUSORIA पाणी वैगैरे द्रवपदार्थात राहणारे अतिसूक्ष्म जीव pl. INGATHERING हंगामाचें कापणीचें काम n, हंगाम, कापणीf.

INGENIOUS a. (-genere, to beget) possessed of the faculty of invention कल्पक, योजक, चतुर (author, mechanic) ; of curious design, structure, or mechanism करामतीचा, युक्तीचा (fabric) ; witty खुबीचा, नोकदार (reply).—INGENUITY कल्पनाशक्ति f, युक्ति f, चतुराईf ; करामत f, युक्ति f, कल्पना f: the i. of a plan.—INGENUOUS a. of honorable extraction कुलीन, खानदानीचा ; noble महामनस्क, उदार (zeal) ; frank मनाचा मोकळा, निष्पट, सरळ.

INGLORIOUS a. अपकीर्तीचा, अपयशाचा ; shameful लाजेचा, लज्जाकर (flight).

INGOT (*lingotus*, a mass of gold or silver, extended in the manner of a tongue) सोनें, हृषें इ० धातूचा गट.

INGRAFT v. कलम क. ; fix deeply खोवणें, रोवणें.

INGRATE a. & n. -FUL a. (-*gratus*, grateful) कृतघ्न, निमकहराम, खालळया घरचे वासे मोजणारा ; ungrateful to the sense नावडता, अहृचिकर.—INGRATITUDE कृतघ्नता f, निमकहरामी.

INGRATIATE v. (-*gratia*, favor) कृपा -मर्जी संपादणे [with].

INGREDIENT (-*gradī*, to go) that which enters into a compound वान n, वाना, द्रव्य n, जिन्स, अंश.

INGRESS (do.) आंत जाणें n, प्रवेश ; आंत जाण्याची मोकळीक f, किंवा अधिकार : all i. was prohibited.

INHABIT *v.* (*-habitare*, to dwell) आंत राह-
णे, नादणे, राहणे, वस्ती क. (*Is. lvii. 15*).
—*i.* वस्ती असणे, राहणे, असणे. -ABLE
a. राहायाजोगा, वास्तव्य. -ANCE वस्ती *f*,
नांदनूक *f*, वास्तव्य *n*. -ANT राहाणारा, in
comp. स्थ, वासी, करः क्षेत्रस्थ, नगरवासी,
पुणेकर; an old *i.* of a place भुम्या. -ATION
राहणे *n*, वस्ती *f*; राहायाची जागा *f*.

INHALE *v.* (*-halare*, to breath) श्वासा बराबर
आंत धेणे -ओढणे, पिणे, खाणे.

INHARMONIOUS *a.* बेसूर, अपस्वर, बेताल.

INHERE *v.* (*-hærere*, to stick) धरून -अ-
धिटून राहणे -असणे.—**INHERENT** *a.* धरून
असणारा, अधिष्ठित, अंतरस्थ; naturally per-
taining to मूळचा, स्वाभाविक [in].

INHERIT *v.* (*-haeres*, heir) *Law*, take by de-
scent from an ancestor वारशाने धेणे -मिळवणे
-पावणे -उपभोगणे (land, estate); receive or
take by birth जन्मायासन धेणे -पावणे, आई-
बापां पासून पावणे -जडणे [from]. -ABLE
a. वारीसणाने भोगायाचा (estate); वारीस
होण्याजोगा पुत्रपरंपराभाग्य : the eldest dau-
ghter of the king is also *i.* to the crown;
आईबापां पासून मिळण्या -घेण्याजोगा, पितृ-
प्राप्य (qualities). -ANCE, *Law*, a per-
petual or continuing right to an estate
in a man and his heirs वारसा; that
which is or may be inherited वतन *n*,
वतनबाडी *f*, गोत्रधन *n*; unclaimed *i.* गत-
कुळी *f*, गतकुल *n*; right of *i.* उत्तराधिकार;
portion of *i.* दायाभाग; partition of *i.*
दायविभाग; share of *i.* अंश; [*Scrip.* fu-
ture reward of righteousness (*Col. i.
12*; *iii. 24*)].

INHOSPITAL *a.* आगतस्वागत न करणारा;
not favorable to strangers प्रक्यास प्रति-
कूळ जैर सोयीचा (desert); *i.* village कु-
माम *n*.

INHUMAN *a.* क्रूर, निर्देय, कठीण, राक्षसी (person);
क्रूरपणाचा, निर्दयतेचा, क्रूर, राक्षसी (act).
-ITY क्रूरपण *n*, क्रैर्य *n*.

INHUME *v.* (*-humare*, to cover with earth)
पुरणे (a dead body). —**INHUMATION** भूमि-
निषेप -निवेश; self-*i.* जिवंतसमाध *f*.

INIMICAL *a.* (*-amare*, to love) वैरी, हेपी;
adverse प्रतिकूल, विरोधी [to].

INIMITABLE *a.* अप्रतिम, अनुपम (eloquence).

INIQUITOUS *a.* (See EQUITY) अन्यायाचा, अ-
धर्माचा, हरामाचा.—**INIQUITY** absence of,
or deviation from, equal or just dealing
अन्याय, अधर्म; an act of injustice अन्याय-
कर्म *n*, अन्याय; a crime or sin अपराध,
पाप *n* (*Is. lix. 2*); the cup of *i.* पापाचा
घडा.

INITIAL *a.* (*-ire*, to go) of the beginning
आरंभीचा, पहिला, पूर्व (symptoms); placed
at the beginning आरंभी ठेवलेला, पहिला,
आय, मूळ, प्रथम (letters).—*n.* शब्दाचा प्रथम
वर्ण -चे पहिले अक्षर *n*. —**INITIATE** *v.* आरंभ
क.; instruct in the rudiments or prin-
ciples मूळपीठिका -त्वें शिकवणे (a pupil);
introduce into a society मंडळीत धेणे
-प्रेश करविणे; —into secret ceremonies
उपदेश -दीक्षा -अनुष्ठह देणे.—*i.* आरंभीचे काम
क.—**INITIATORY**, -TIVE *a.* आरंभीचे कामाचा;
उपदेश -दीक्षाकर्म संबंधी; to take the *i.* पेरणे.

INJECT *v.* (*-jacere*, to throw) आंत टाकणे -धा-
लणे; —with a syringe पिचकारी मारणे
[into]. -ION आंत टाकणे *n*, अंतःक्षेप; me-
dicine to be injected वस्तीने -पिचकारीने
घालायाचे औषध *n*.

INJUDICIOUS *a.* अविचारी, असमंजस (person);
अविचाराचा, वेडेपणाचा (measure).

INJUNCTION (*-jungere*, to join) आज्ञा देणे *n*,
आज्ञापन *n*; आज्ञा *f*, हुक्म; *Law* ताकीद *f*;
letter of *i.* ताकीदचिह्न *f* [on, against].

INJURE *v.* (-*juris*, right) hurt अपकार *-उपद्रव* क., दुःख देणे; hurt or wound, as the person शरीरास दुखापत क.; damage or lessen the value of, as goods or estate नुकसानी क., खराबी क.; slander, tarnish, or impair, as reputation अब्रूची नुकसानी क., अब्रूस धाका वसविणे; grieve मनास दुःख देणे, मन दुखवणे; —as the intellect बुद्धिभ्रंश क. [by]. —**INJURIOUS** *a.* अपकारक, उपद्रव करणारा; खराबी नुकसानी करणारा.—**INJURY** अपकार, उपद्रव; खराबी *f.*, नुकसान *n.*

INJUSTICE अन्याय, अधर्म, गैर इनसाफ.

INK *D.* शाई *f.*; sympathetic i. अदृश्य शाई *f.*; seller of i. रक्तवान, शाई विकाणारा.—*v.* शाईने भरणे, शाईने काळा क.—**INKY** *a.* शाईचा; शाई सारखा; शाईने भरलेला. -HORN -STAND दऊत *f.*, कलमदान *n.*.—**INKLE** नवार *f.*

INLAND *a.* समुद्रा पासून दूरचा, मध्येदस्थ, भूमध्य (sea); carried on within a country देशी, मुलकी (trade).—*n.* मध्येदश.

INLAY *v.* जडणे, खचित क. [with].—*n.* बडाव *n.* -ER जडावकाम करणारा, जड्या.

INLET वाट *f.*, दार *n.*; a bay खाडी *f.*, वांकण *n.*

INMATE एका घरात राहणारा, सहवासी.

INMOST *a.* सर्वाहून अंतला.

INN* उतारशाळा व खाणावळीचे घर *n.*, सराई *f.* -KEEPER खाणावळ घालणारा, भटाच्या.

INNATE *a.* (-*natus*, born) जातीचा, जन्माचा, अंतर्जात; originating in, or derived from, the constitution of the intellect आंगचा, बुद्धीचा.

INNAVIGABLE *a.* नैकागमनाशक्य.

INNINGS* the ingathering of grain कापणी *f.*; pl lands recovered from the sea खार *f.*; [time or turn for using the bat, in cricket].

INNOCENT *a* (-*nocere*, to hurt) not harmful निस्पदवी, अविकारी (medicine); free from

wrong निर्दोष, निरपराधी; lawful यथाशास्त्र, उचित, कायदेशीर (trade); upright निष्कपट, सालस, सात्विक [of].—**INNOCENCE** निरपराधीपणा; सात्विकपणा, सालसाई *f.*; ignorance अज्ञान *n.*, अजाणतेपणा; imbecility दुर्बलवृद्धि *f.*.—**INNOCUOUS** *a.* निर्विकारी [to].

INNOVATE *v.* (-*novare*, to make new) नवी चाल -रीत काढणे; फिरवाफिरव क., नवे जुने क. [on].—**INNOVATION** नवी चाल *f.*; फिरवाफिरव *f.*.—**INNOVATOR** नवे जुने -फिरवाफिरव करणारा, नवी रीत चाल -पाठ चालू करणारा.

INNUMERABLE *a.* असंख्य, अगणित; पुष्कळ, बहुत.

INOCULATE *v.* (-*oculus*, an eye) insert, as the bud of a tree in another tree, for the purpose of growth on the new stock पिवऱ्यंदी क.; communicate disease by inserting infectious matter शरिरात लस घालून रोग जडविणे;—with the matter of small-pox तोटगा क., देवी काढणे [with].

INOFFENSIVE *a.* गरीब, बापुडा; निस्पदविक, अविकारी.

INOPERATIVE *a.* जो कार्य करणार नव्हे तो, ज्या पासून कार्य होत नाहीं ज्याचा गुण येत नाहीं -जो लागू पडत नाहीं तो, अकार्यकारी, निस्पयोगी, व्यर्थ (laws, remedies).

INOPPORTUNE *a.* अवेळीचा, अकाळीचा.

INORDINATE *a.* (-*ordo* order) अमर्याद, बेसुमार, बेहद (desire).

INORGANIC *a.* जड, निरवयव, इंद्रियरहित (substances); इंद्रियरहित -जड पदार्थाच्या विषयाचा, जडपदार्थविषयक.

INQUIRE *v.* (-*quærere*, to seek) ask a question पुसणे, प्रश्न क., विचारणे; make examination or investigation शोधणे, परीक्षा क.; into तपासणे; about, after, for -चा समाचार घेणे, ला पुसणे.—**INQUIRER** पुसणारा, शोधणारा; समाचार घेणारा; शोधक, परी-

क्षक;—after truth सत्यशोधक.—**INQUIRY** विचारपूस f; प्रश्न, सवाल; शोध, तलाश, तपास, चौकशी f; सत्याचा ज्ञानाचा शोध; friendly i. respecting health कुशल प्रश्न; spirit of i. ज्ञानेच्छा f, ज्ञानेप्सा f.—**INQUEST** शोध, तलाश, चौकशी f; *Law*, official examination सरकारी चौकशी f; a coroner's jury assembled to inquire into the cause of a sudden death मैयतकगास, 'कारोनरची जुरी' f.—**INQUISITION** चौकशी f, तलाश, शोध सरकारी चौकशी f, चौकशी f; *R. C. Church*, a tribunal established for the examination and punishment of heretics धर्मसमीक्षण सभा f, पाखंडी लोकांची मताची चौकशी करण्याची सभा f.—'इन्किजिशन' n.f.—**INQUISITIVE** a. चौकस, शोधक, पृच्छक.—**INQUISITORIAL** a. चौकशीचा, शोध लावण्याचा; इन्किजिशन समेचा.

INROAD, entrance of an army into a country with purposes of hostility स्वारी f, दौड़ f.

INSANE a. वेडा, पिसा; वेडे लोकांचा, वेडे लोकांकरिता केलेला (hospital).—**INSANITY** वेडेपण n; वेड n, पिसें n.

INSATIABLE, **INSATIATE** a. अधाशी, हावरा, असोशी.—**INSATIETY** अधाशीपण, वखवख f.

INSCRIBE v. (-scribere, to write) लिहिणे; imprint छापणे, वठवणे, उमटवणे; engrave कोरणे, खोदणे; mark with letters, characters or words वर्णाकित शब्दाकित क.; address to (नांवांने) नजर क., समर्पण क. (a book); impress ठसवणे, बिबवणे.—**INSCRIPTION** लीपि f, लेख; कोरिव लेख;—on stone शिलालेख;—on copperplate ताम्रपटलेख; ग्रंथनिवेदन n, समर्पण n.

INSCRUTABLE a. (-scrutari, to search) अत्कर्य, दुर्ज्ञय, खोल, गहन; incapable of being discovered, or understood by human reason मनुष्यवुद्धीस गहन अत्कर्य.

INSECT (*insecare*, to cut in) किडा, कीटक, कूमि. -ILE a. किड्याच्या जातीचा, कीटजातीय.

INSECURE a. continually apprehensive of danger भयशंकित, सशंक; unsafe भयाचा, धोक्याचा, बेमरवशाचा.—**INSECURITY** भयशंका f; धोका, जोखीम n; want of confidence in one's opinion बेमरवसा, अविश्वास.

INSENSIBLE a. destitute of the power of feeling सुना, बधिर; void of feeling राग-रसहीन, विरागी; wanting tenderness निर्दय, करीण; imperceptible इंद्रियांने न समजायाजोगा, इंद्रियागोचर; progressing by imperceptible degrees नकळत वाढणारा [to].—**INSENSIBILITY** सुनेपण, बधिरत्व n;—of the skin सुनवहिरी; राग-रसहीनता f; निर्दयता f.—**INSENSIBLY** नकळत, न कळे असें; gradually क्रमांने, हळू हळू, थोडे थोडे.

INSENTIENT a. See INSENSIBLE.

INSEPARABLE a. जो वेगळा करिता येत नाहीं तो, अवियोज्य.

INSERT v. (-serere, to join) आंत शिरवणे, घालणे [in]. -ION शिरकाव, प्रवेश, निवेश.

INSIDE आंतली बाजू f, अभ्यंतर n; pl the entrails अंतडीं n pl; private thoughts and feelings मनांतले विचार pl, किंवा भावना f pl, अंतर n, अंतरंग n; one who or that which is within अंतरस्थ c, आंत राहणारा.—a. आंतल्या बाजूचा; आंतला.—ad. or prep. आंतल्या बाजूस, आंत.

INSIDIOUS a. (-sedere, to sit) deceitful कृपटी, दगलबाज (a person); intended to entrap काव्याचा, धरपकडीचा (arts). -NESS कपटलाघव.

INSIGHT, thorough knowledge or skill प्रवेश, परिचय, गम्य n; power of acute observation and deduction कुशाम्बुद्धि f.

INSIGNIA (L.) distinguishing marks of office or honor अधिकाराचौं चिन्हे n pl -लक्षणे pl -खूणा f pl ;—of royalty राजचिन्ह n ; signs चिन्हे n pl , लक्षणे n pl .

INSIGNIFICANT a. अर्थहीन, निरर्थक (words) ; trivial हल्का, शुद्ध, क्षुलक; mean नीच, हल्का, अधम (being).—**INSIGNIFICANCE** अनर्थ, अर्थशून्यता f ; हल्केपणा, क्षुद्रता f ; नीचपणा, नीचत्व n .

INSINCERE* a. कपटी, ढोगी, कृत्रिमी (friends) ; कपटाचा, खोटा, वावकळ, वरकरणी (things).—**INSINCERITY** कपट n , दुजाभाव, खोटेपणा, ढोग n ; वरकरणीपणा.

INSINUATE v. (-sinus, bosom) introduce gently, or as by winding or narrow passages हळूच युक्तिने किंवा बक्करतिने शिरकरणे -खुपसणे ; work one's self into favor मर्जी संपादणे, पोटांत शिरणे ; hint सुचवणे, दर्शवणे ; suggest by remote allusion व्यंगोक्तीने सुचवणे.—**INSINUATING** p. a. मर्जी संपादनारा, मनमिळाज.—**INSINUATION**, art or power of pleasing and stealing on the affections लाघवीपणा, वशीकरण n ; सूचना f , नोक f , तुका.

INSIPID a. (-sapidus, savory) पाणवट, मळ-मळीत (liquor); पाणवट, अळणी, विरस (composition).

INSIST v. (-sistere, to stand) dwell upon घोकणे लावणे -माडणे ; urge आग्रह क. -धरणे [on, upon].

INSOCIAL a. शुग्या, माणूसवाण्या, ज्यास मनव्याची सोबत आवडत नाहीं तो.

INSOLATE v. (-sol, the sun) उन्हांत वाळवणे, सूर्यपुट देणे ; उन्हांत पक क.—**INSOLATION** सूर्यपुट n ; उन्हांत फळे वैगेरे पिकविणे n .

INSOLENT a. (-solens, accustomed) proud and haughty with contempt of others उद्धट, दांडगा, मगर्सर (master) ; मगर्हरीचा,

दांडगाईचा (words).—**INSOLENCE** मगर्हरी f , दांडगाई f .

INSOLUBLE a. वितक्त नाहीं तो, अद्राव्य ; not to be explained कठीण, अवघड, विकट.—**INSOLVENCY** नादारी f .—**INSOLVENT** a. unable to pay one's debts as they fall due, in the ordinary course of trade and business नादार, मोडकळीस आलेला, दिवाळे निघालेला.

INSOMUCH* ad. एथपर्यंत -पावेतो [as].

INSPECT v. (-spicere, to view) पाहणे, निरखणे, शोधणे ; view and examine officially as troops, arms, goods पाहणी क. ; superintend देखरेख ठेवणे क. -ION परीक्षा f , शोध, पाहणी f ; देखरेख f [into]. -OR देखरेख करणारा ; पाहणीदार, चौकसनीस, 'इन्स्पेक्टर'

INSPIRE v. i. (-spirare, to breathe) श्वास घेणे ; blow gently वाहणे, मंद वाहणे.—t. breathe into फुकणे ; infuse into the mind मनांत भरणे, बुद्धि देणे, प्रेरणे ; disclose preternaturally ईश्वरी अमानुष प्रेरणा क. ; infuse into व्यापणे ; fill with what animates, enlivens, or exalts उमेद हौस स्फुरण घालणे -देणे, प्रोत्साहित क. ; inhale श्वास घेणे.—**INSPIRED** p. a. श्वासाने वेतलेला, श्वासित ; व्याप, निवेशित ; given by divine inspiration ईश्वरप्रेरित -प्रेरित ; to be i. with the afflatus of a god, &c. वरे -अवसरयेणे -भरणे.—**INSPIRATION** श्वास घेणे n , श्वसन n ; निश्वास ; स्फुरण n , उत्तेजन n ; a supernatural divine influence on the prophets, apostles, or sacred writers, by which they were qualified to communicate moral or religious truth with authority ईश्वरी प्रेरणा f , ईश्वरोपदेश, ईश्वरोक्त शास्त्र लिहिण्याची प्रेरणा f (2 Tim. iii. 16); [plenary i., that kind of inspiration in which the inspired person is incapable

of uttering or communicating any error with the inspired message; verbal i., that kind of inspiration in which the very words and forms of expression of the divine message are communicated to the inspired person.]

INSTALL *v.* (*Gr. -stall*, a place) जार्गों ठेवणे, स्थापणे; to instate in an office, rank, or order जाग्यावर पदावर हुद्यावर स्थापणे नेमणे-योजणे; to invest with any charge by the usual ceremonies संस्कार करून स्थापणे, संस्थापना क. to i. an ordained minister in a parish [in]. -ATION प्रतिष्ठा *f*, पदस्थापना *f*, पदाभिषेक. -MENT संस्कारपूर्वक स्थापना *f*; part of a sum of money paid or to be paid at a particular period हसा, खिस्त *f*.

INSTANT *a.* (-stare, to stand upon) earnest तत्पर, आग्रही (*Rom. xii. 12*;) immediate लागलाच होणारा, अनंतरकालिक; quick शीघ्र, जलदीचा, त्वरेचा; current चालता, वर्तमान, मिनहू, मजकूर.—*n.* a moment क्षण, पळ *n*; a particular time वेळ *f*, काळ; a day of the current month चालत्या महिन्याचा दिवस, ची तारीख, माहे मजकूर. -LY *ad.* लागलाच, तत्कालीन, आग्रहपूर्वक. -ANEOUS *a.* तात्कालिक, तत्कालिक. -LY *ad.* एक क्षणात, पळात.—**INSTANCE** आग्रह, मिन्तवारी *f*; occasion प्रसंग, वेळ *f*; example दाखला, उदाहरण *n*; in-the first i. प्रथम, पहिन्यानें.—*v.* उदाहरण देणे, उदाहरणासाठी सांगणे.

INSTATE *v.* (*in & state*) अधिकारावर बसवणे, पदारूढ क, पदावर स्थापणे.

INSTEAD *ad.* (*in & stead*) in the place of -च्या बदल -जार्गों-ऐवजीं; equal to -च्या बरोबर, -च्या मोलाचा, -च्या ऐवजीं-जार्गों-ठिकार्णी.

INSTEP (*in & step*) projection on the upper side of the human foot, near its junc-

tion with the leg पायाची धूर *f*, पादपृष्ठ *n*.
INSTIGATE *v.* (*instinguere*, to incite) फूस-चटी देणे, बीर भरणे, उठावणी क. [to]—
INSTIGATION उठावणी *f*, फूस *f*, शिकवणी *f*, गुहमंत्र.—**INSTIGATOR** चटीं-भर देणारा, उठावणी करणारा, गुह, कानफुकणारा.

INSTIL *v.* (-*stillia*, a drop) थेंब थेंब घालणे-ओतणे; infuse slowly हळूहळू (मनांत) भरवणे, मन व्यापणे [into, with].

INSTINCT (See **INSTIGATE**) inward impulse मनोवेग, आंतली प्रेरणा *f*; the natural unreasoning impulse in an animal, by which it is guided in the performance of any action, without thought of improvement in the method पशुबुद्धि *f*, उपजतबुद्धि *f*, आंगचे ज्ञान *n*. -IVE *a.* आंगचे बुद्धीचा, स्वाभाविक. -LY *ad.* आंगचे ज्ञानानें, स्वभावतः, उपजत बुद्धीनें.

INSTITUTE *v.* (-*stare*, to stand) set up ठभारणे; establish स्थापणे, नेमणे; found पाया घालणे; begin आरंभणे, चालू क. (an inquiry)—*n.* स्थापणे *n*, स्थापन *n*, संस्थापना *f*; precept विधि, नियम, सूत्र *n*; a literary and philosophical society विद्या व ज्ञानवर्धक शोधक मंडळी *f*; institutes of religion धर्मशास्त्र *n*; compendium of institutes संहिता *f*. -ED *a.* संस्थापित, प्रतिष्ठापित—**INSTITUTION** स्थापणे *n*; स्थापना *f*, संस्थापना *f*; instruction विक्रांते *n*, विकाश *f*; method रीत *f*, पद्धत *f*; custom चाल *f*, संप्रदाय; enactment ठराव, व्यवस्था *f*, नियम; ordinance विधि, सूत्र *n*, आदेष;—of religion धर्मविधि; permanent form of law कायदा, बंधारण *n*; an organized (society सभा *f*, मंडळी *f*; a literary i. विद्यालय *n*; a charitable i. धर्मशाला *f*; a treatise प्रथं, निबंध.—**INSTITUTOR** स्थापक; विधिस्थापक पंथ, मंडळीस्थापक.

INSTRUCT *v.* (-*struere*, to pile up) teach विद्या शिकविणे, पढवणे, शिकवैणे; command हुक्म -आज्ञा देणे; inform कळवणे, सांगणे; enjoin शिकवणे, सांगणे [in] -ION शिकवैणे *n*, शिक्षा *f*; उपदेश, बोध; आज्ञा *f*, निर्देश; विधि, सूत्र *n* [in, for]. -IVE *a.* बोधाचा, बोधकारक, in comp. पर, बोध उपदेशपर, बोधकथा *f*. -OR शिकविणारा, शिक्षक; religious i. गुरु, आचार्य.

INSTRUMENT (*do.*) that by which work is performed, or any thing is effected साधन *n*, उपकरण *n*; implement हस्तार *n*, शस्त्र *n*, आउत *n*; musical instrument वाय *n*; *Law*, a deed, contract, writing, &c. कागदपत्र *n*, खत *n*, करारनामा इ०; stringed i. तंतुवाय *n*; wind i. वेणू, पोवा इ० सुस्वर वाय *n*; i. covered with skin चर्मवाय *n*; i. sounded by the mouth मुखवाय *n*; one who, or that which, is made a means, or caused to serve a purpose कारण *n*, साधन *n*, निमित्त *n*. -AL *a.* साधक, कारणभूत; वायबनित -सिद्ध; i. case तृतीया विभक्ति *f* [in.]. -ITY साधकपणा, कारकत्व *n*; —of persons गुजारत *f*, मारफत *f*.

INSUBORDINATE *a.* शिरजोर, बेहुकमी.—INSUBORDINATION बेहुकमीपणा, शिरजोरी *f*.

INSUFFERABLE *a.* दुःसद्य, असद्य.

INSUFFICIENT *a.* अपुरता; unfit अयोग्य, नालायक [for].—INSUFFICIENCY अपुरतेपणा, नालायकी *f*, अयोग्यता *f*.

INSULAR *a.* (*insula*, island) बेटाचा, द्वीपाचा; surrounded by water पाण्याने वेष्टलेला, जलवेष्टित.—INSULATE *v.* अलग वेगळा ठेवैणे; Arch. भिंती पासून दूर वेगळा ठेवणे (a column).—INSULATED *p. a.* अलग, तुटक, विभक्त.

INSULT *v.* (-*salire*, to leap) treat with abuse, insolence, or contempt, by words

or actions बेअदबी क.—*n.* बेअदबी *f*, हेटाडणी *f*, अनादर. -ING *a.* अपमानाचा, बेअदबीचा.

INSUPERABLE *a.* (-*super*, above) अलंघनीय, दुस्तर, कठीण, अजेय.

INSUPPORTABLE *a.* तोलून धरायास अशक्य (weight); intolerable असद्य, दुःसह, कठीण (cold).

INSURE *v.* स्थानीत क.; secure against a possible loss on certain stipulated conditions, or at a given rate or premium विमा उतरणे [against].—*i.* विमा घेणे.—INSURER विमेकरी दार.

INSURGENT *a.* (-*surgere*, to rise) बंडावलेला.—*n.* a person who rises in revolt or opposition to civil or political authority बंडवाला.—INSURRECTION बंड *n*, दंगा, बैदा, राजद्रोह. -ARY *a.* बंडाचा, दंग्याचा.

INSURMOUNTABLE *a.* See INSUPERABLE.

INSUSCEPTIBLE *a.* अप्राहक, ग्रहणाक्षम.

INTANGIBLE *a.* स्पर्श करायास अशक्य अस्पर्श्य,

INTEGER (*L.*) पूर्ण संख्या *f*, पूर्णक.—**INTEGRAL** *a.* संपूर्ण, अखंड, सांग; not fractional बंदा, बंधा, संबंध.—INTEGRITY संपूर्णता *f*, सांगता *f*; moral soundness, honesty प्रमाणिकपणा, सचोटी *f*, हाडाचा चोखपणा.

INTEGUMENT (-*tegere*, to cover) पुट *n*, वेष्टण *n*; a covering that invests the body चर्म *n*, पापुद्रा, पडवा, कोश इ०.

INTELLECT (-*legere*, to gather) the part or faculty of the human soul by which it knows, as distinguished from the power to feel and to will बुद्धि *f*, विचारशक्ति *f*. -UAL बुद्धीचा, मनाचा, मानसिक (powers); formed by the intellect मनोकृत, काल्पनिक (scene); having the power of understanding बुद्धिवान, सुबुद्ध

(being); relating to the understanding बुद्धिचा, in comp. मानस; i. philosophy मानसशास्त्र. n.—INTELLIGENCE ज्ञाणेण n, ज्ञान n, समजः; the intellect as a gift बुद्धि f, कूबु f, चतुराई f; notice खबर f, बातमी f; intelligent being ज्ञानव्यक्ति f, सुबुद्धप्राणी.—INTELLIGENT a. बुद्धिवान, ज्ञानविशिष्ट; चतुर, सुन, हुशार, सुजाण.—INTELLIGIBLE a. समजायाजोगा, बुद्धिगम्य, [to].

INTEMPERANCE, want of moderation बेसुमार, पराकाष्ठा f; any exertion of body or mind, or any indulgence of appetites or passions which is injurious to the person or contrary to morality अमितभोग, अतिभोग; habitual indulgence in drinking spirituous liquors, with or without intoxication अतिपान n, दारूचं व्यसन n, बेसुमार दारू पिण्याचं व्यसन n;—in eating अति भोजन n, अत्याहार.—INTEMPERATE a. बेहट, अमर्याद; अमितभोगी, अतिभोगी, अनिर्दिय; अति प्राशक, मदयापि, फार दारूपिणारा; अतिभोजी, अचाट खाणारा, अधाशी; passionate रागीट, तापट [in].

INTEND v. (-tendere, to stretch) मनांत योजणे, बेत क. -ED ज्यासीं किंवा जिसीं लम करायाचा बेत केला आहे तो किंवा ती.—INTENSE a. ताणलेला, ताठ;—as study or application ताण दिलेला, लगटीचा, व्यासंगाचा; extreme in degree जबर, भारी, कडक (heat, cold); vehement जबर, भारी (excitement); severe फार, तीव्र, कठीण, तीक्ष्ण (pain). -LY ad. लगट करून, नेटाने; भारी, अतिशय; attentively लक्षपूर्वक, लक्ष लावून, एकाघरतेने.—INTENSIFY v. t. & i. बढकट क.; बनावणे, जोरावणे.—INTENT a. एकनिष्ठ, एकचित्त, आसक्त, एकाग्र: i. on business [on, upon].—n. अभिप्राय, बेत, मतलब; to all intents and purposes सर्वस्थी, सर्वथैव, खरोखर;

he was miserable to all intents, &c.—ION, fixedness of attention एकाग्रता f, एकचित्त n. लक्ष n; बेत, इरादा, मतलब: i. to go home; aim हेतु, अर्थ, आशय. -AL a. जाणूनबुजून समजून उमजून बुद्धिपुरस्सर केलेला. -LY ad. समजून उमजून, बुद्ध्या.

INTER v. (-terra, the earth) पुरणे, गाडणे.

INTERCALAR, INTERCALARY a. (-calare, to call) मध्ये घातलेला; अधिक, धोडा (day, month).—INTERCALATE v. पंचांगात अधिक दिवस मास धरणे घालणे.

INTERCEDE v. (-cedere, to go) मध्यस्थ क.;—in favor of मध्यस्थ होऊन रदबदली क, परार्थ प्रार्थना क., भीड घालणे [for].—INTERCESSION मध्यस्थी f; मध्यस्थपणाची रदबदली f, परार्थ प्रार्थना f.—INTERCESSOR मध्यस्थ; मध्यस्थपणाने रदबदली करणारा, परार्थ प्रार्थक.—INTERCESSORY a. मध्यस्थीचे रदबदलीचा; परार्थ प्रार्थक (prayer).

INTERCEPT v. (-capere, to take) stop on its passage वाटेने अडविणे थांबविणे; seize by the way वाटेने धरणे, रस्यांत धरणे; obstruct the progress of ची गति कुंठित क.; interrupt communication with जाणे येणे संबंध बंद क. -तोडणे.—INTERCEPTION वाटमारा, गतिरोध, &c.

INTERCHANGE v. अदलाबदल क. (places); cause to follow, or to alternate आळीपाळीने येण्यास लावणे आणणे: to i. cares with pleasures.—i. पाळीपाळीने एकामागून एक एकाआड एक येणे.—n. पालट, अदलाबदल f; एकाआड एक येणे n; mutual exchange of commodities between two persons or countries देणेधेणे n, अदलाबदलीचा व्यापार, विनियम; commerce व्यापार.

INTERCOSTAL a. (-costa, rib) बरगड्यांमधला, पंजरमध्यस्थ (muscle).

INTERCOURSE (-*currere*, to run) communication दण्डवल्ल *n*, जाणेयें *n*, वहिवाट *f*, संसर्ग, पायरव; commerce व्यापार, देवेष; association सहवास, संगत.*f*.

INTERDICT *v.* (-*dicere*, to say) forbid by order हुकमाने मनाई *k*; forbid communion संसर्ग वैक्तिव्यवहार बंद *k*; cut off from the enjoyment of communion with a church खिस्ती मंडळीच्या सहवासा पासून दूर ठेवें [from]. -*ION* मनाई *f*, निषेध; prohibiting decree दाही *f*, दुराही *f*; curse शाप. -*ORY a.* निषेधाचा, मनाईचा.

INTEREST (-*esse*, to be) concern पर्वा *f*, चिंता *f*, काळजी *f*; excitement of feeling, whether pleasant or painful काळजी *f*, दरद *n*, आस्था *f*, कल्पवल्ल; share हिस्सा, पाती *f*; advantage अर्थ, हित *n*, फायदा; selfish benefit स्वार्थ; premium paid for the use of money व्याज *n*; surplus advantage उपराळा; compound i. चक्रवाढ व्याज *n*; i. at 25 per cent. सर्वाईचे व्याज *n*; simple i. सरळव्याज *n*; i. at one per cent. एकोत्रा;—at two दुहोत्रा;—at three तिहोत्रा;—at four चहोत्रा.—*v.* आस्था कळकळ लावें, उत्पन्न क., दरद उत्पन्न क.;—one's self अग्रय धरणे [in, with]. -*ED p.a.* कळकळीचा, आस्थेकरी, दरदी. -*ING p.a.* मनोरंजक, चित्तवेषक (story).

INTERFERE *v.* (-*ferire*, to strike) come in collision आडवा येण, नडणे; intermeddle मध्ये पडणे, हात घालणे (दुसऱ्याच्या कामांत गोष्टीत); strike one foot against its opposite so as to break the skin or injure the flesh नेवर लागेण: a horse *interferes*; to i. officially or idly लोंडा बुचा कारभार *k*. [in, with].—**INTERFERENCE** मध्यस्थपणा, मध्यस्थी *f*; collision चक्रमक *f*, घासाघास *f*.

INTERIM (*L.*) मधलाकाळ.

INTERIOR *a.* (*L.*) आंतला, आंतील; inland मध्यदेशस्थ.

INTERJACENT *a.* (-*jacere*, to lie) मध्ये पडलेला, मध्यवर्ती.

INTERJECT *v.* (-*jacere*, to throw) मध्ये टाकणे घालणे; मध्ये फेकणे. -*ION* मध्ये टाकणे, मध्यप्रेक्षण *n*; Gram. उद्धारचिन्ह *n*.

INTERLACE *v.* मध्ये मध्ये घालणे मिसळणे, विणणे, गुंफणे.

INTERLINE *v.* एकांतन्या ओळीने लिहिणे: to i. Latin and English; ओळीन्या मध्ये शोध घालणे किंवा विशेष लिहिणे.—**INTERLINEAL-AR a.** एकांतन्या ओळीने लिहिलेला; ओळीन्या मध्ये लिहिलेला.

INTERLINK *v.* कडीसकडी अडकवणे.

INTERLOCUTION (-*loqui*, to speak) संभाषण *n*, संवाद; *Law*, शेवटचा निकाल होण्यापूर्वीच मधला ठराव.

INTERLOPE (*L. & D.*) run between parties and intercept without right the advantage that one should gain from the other दोषांच्या व्यापारात सत्तेशिवाय शिरून त्यांचा नफा आपण मिळविणे; traffic without license परवानगी परवान्या वांचून व्यापार क.

INTERLUDE (-*ludere*, to play) नाटकाच्या अंकाच्या मधला खेळ तमाशा, विलासिका *f*; गायनाच्या मध्ये वाय वाजविणे *n*.

INTERMARRIAGE *v.* बदलाचे लम *n*, साठेलें *n* [with].—**INTERMARRY** *v.* बदलाचे लम *k*; लमव्यवहार *k*. असणे [with].

INTERMEDDLE *v.* (*L. & D.*) कामावांचून सत्तेवांचून मध्ये पडणे [with].

INTERMEDIATE *a.* मध्ये पडलेला; मधला, मधचा मध्यवर्ती.

INTERMINABLE *a.* (-*terminus*, end) अपार, अनंत, निस्तिम, निरवधि.

INTERMIT *v.* (-*mittere*, to send) तहकूब *k*, मध्येच खाडा पाडणे, खोलंबवणे.—*i.* मध्ये खाडा पडणे थांबणे बंद पडणे; go off at

intervals मध्ये मध्ये जाणे राहणे, काहीं वेळ जाणे सुटणे (fever). -TENT *a.* काहीं काळ पर्यंत राहणारा; येताजाता, अंतस्या.—INTERMISSION खाडा, तहकुबी *f.*; खंड, तूट *f.*

INTERMIX *v.* मिसळणे, मिश्रित क. [with]. -TURE मिसळ *f.*, भेळ *f.*, भेळ मिसळ *f.*; a mass formed by mixture मिश्रण *n.*

INTERMUNDANE *a.* (-mundus, the world) भुवनांमधला, भुवनमध्यस्थित.

INTERMURAL *a.* (-murus, wall) भितीच्या मधला.

INTERNAL *a.* (-internus) आंतला, आंतील, अंतस्थ; pertaining to its own affairs खासगतचा, आंतला, देशचा, घरांतला इ० (trade, war, troubles); intrinsic, मूळचा, जातीचा, आंगचा, हाडाचा, वास्तविक, खरा (rectitude); pertaining to the heart अंतकरणाचा, मनाचा; with our Savior, i. purity is everything. -LY *ad.* आंत, आंतस्या वाजूस; within the body शरिरांत; mentally मनांत, पोटांत.

INTERPOLATE *v.* (-polire, to polish) insert, as a spurious word or passage in a manuscript or book मूळ ग्रंथांत खाटा शब्द अथवा वाक्य खुपसऱ्णे-खुपसणे; alter or corrupt by the insertion of foreign matter विजातीय बाहेरचा विषय एदार्थ घालून बदलणे-विधउविणे; [change, as a book or text, by the insertion of matter that is new or foreign to the purpose of the author].—INTERPOLATION खुपसणे *n.*; खुपसलेला शब्द ग्रंथ वाक्य *n.*

INTERPOSE *v.* (-ponere, to place) मध्ये-आड ठेवणे; thrust in आंत खुपसणे; intrude कामा वांचून -सत्ते वांचून शिरवणे; offer, as aid or services, for relief or the adjustment of differences सहायार्थ किंवा तोड-जोड करण्यासाठी मध्ये पडणे हात घालणे

[between].—i. मध्ये असणे -येणे, मध्यस्थी क.—INTERPOSITION मध्ये ठेवणे *n.*, व्यवधान *n.*; मध्यस्थी *f.*, मध्ये हात घालणे *n.*

INTERPRET *v.* (*interpares*, interpreter) explain the meaning of अर्थ उलगडा क.; तरजुमा क. (language); define व्याख्या क.; unfold the intent or reason of आशय अभिप्राय सांगणे, चैं कारण दाखविणे, सांगणे, अर्थ सांगणे (dreams); as an enigma सांगणे, जिंकणे [between].—INTERPRETATION अर्थ करणे *n.*, व्याख्यान *n.*, विवरण *n.*; अर्थ, उलगडा, खुलासा;—of dreams स्वप्नविचार; exposition व्याख्या *f.*, टीका *f.*.—INTERPRETER अर्थकरणारा, अर्थप्रकाशक;—of dreams स्वप्नप्रकाशक; translator भाषांतर करणारा, दुभाषी.

INTERREGNUM (-regnum, reign) पहिला राजा मेल्यापासून किंवा गादी सौंदर्ण गेल्या पासून त्याच्या जागी दुसरा होई पर्यंतचा मधला काळ; राज्यकारभार चालविणाऱ्या प्रधान मंडळीच्या बदलीचा काळ.

INTERROGATE *v.* (-rogare, to ask) रीती प्रमाणे सवाल क., प्रश्न विचारून चौकशी क., विचार-पूस क.—INTERROGATION प्रश्न-सवाल करणे *n.*; सवाल, प्रश्न; note [?] that marks a question प्रश्नचिन्ह *n.*.—INTERROGATIVE *a.* प्रश्नाचा, प्रश्नरूप.—*n.* Gram. प्रश्नार्थक शब्द -सर्वनाम *n.*, क्रियाविशेषण इ०.

INTERRUPT *v.* (-rumpere, to burst) भंग-खंड क.; interfere with the current or motion of मोडा घालणे, अडथळा क.; break the order of क्रमभंग क. [in].—ION मोडा, व्यत्यय, हरकत *f.*, अडथळा; खंड, भंग; गतिभंग, क्रमभंग.

INTERSECT *v.* (-secare, to cut) छेदणे, दुभागणे.—i. परस्पर छेदून जाणे. -ED दुभागलेला, परिछिन्न. -ION परिच्छेद, विच्छेद.

INTERSPERSE *v.* (*-spargere*, to scatter) मध्ये
मध्ये टाकणे -पसरणे, फेकणे [among].

INTERSTICE (*-sistere*, to stand) फट *f*, चौर
f, सांध *f*, भेग *f*.

INTERTWINE *v.* *t & i* गुंतविणे -गुंफणे, गांठविणे,
गाठणे; गुतणे.

INTERVAL (*-vallus*, stake) space between
two things पदार्थमध्ये अंतर *n*, अवकाश ;
space of time between any two points
or events अवकाश, अवधि, कालांतर *n*,
फुरसत *f*; remission खंड, तुट *f*: i. of
peace; without i. निरंतर; at intervals
राहून राहून, वारंवार.

INTERVENE *v.* *i.* (*-venire*, to come) दोन
वस्तुंच्या मध्ये येणे, आड येणे; occur, fall, or
come between points of time or events
काळाच्या -गोष्टीच्या मध्ये येणे -चडणे -पडणे;
happen in a way to disturb, cross, or
interrupt विमुळे -अडथळा -व्यत्यय -मोडा येणे
[between].—*t.* -च्या मध्ये येणे इ०.—INTERVENTION मध्ये येणे *n*, व्यवधान *n*; me-
diation मध्यस्थी *f*.

INTERVIEW, mutual sight अन्योन्यदर्शन *n*,
दृष्टान्त *f*; formal meeting for some
conference on an important subject
भेट *f*, मुलाखत *f*; a conference बैठक *f*,
प्रसंग, सभा *f*.

INTERVOLVE *v.* (*-volvere*, to roll) एकमेकांत
गुंतविणे -गांठविणे.

INTERWEAVE *v.* विणे, गाठणे.

INTESTABLE *a.* (*-testis*, a witness) मृत्युपत्र
करण्यास अयोग्य नालायक.—INTESTACY
मृत्युपत्र केळ्याशिवाय मरणे.—INTESTATE *a.*
मृत्युपत्र केळ्याशिवाय मरणारा; मृत्युपत्रहीन;
मृत्युपत्रानें न दिलेला (estate).—*n.* मृत्युपत्र
केळ्याशिवाय मेलेला मरुष ली असामी *f*.

INTESTINE *a.* (*intus*, within) आंतला, आंतील
(disease); depending upon the internal

constitution of a body आंतल्या व्यवस्थेवर
अवलंबून राहणारा; domestic घरगुती, घरा-
तला, अपसांतला (war, enemies, troubles).—*n.* आंतडे *n pl*; आंतडी *n pl*.—INTESTINAL *a.* आंतड्यांचा, अंत्रसंबंधी.

INTRAL, See ENTHRAL.

INTIMATE *v.* (*intimus*, the inmost) आंतला,
आंतरिंचा; near जवळचा, सन्निधि; familiar
सलगीचा, घसणीचा, दाट, जिवलगः i. ac-
quaintance, friendship सलगीचा मित्र, स-
खा [with].—*v.* खबर -सूचना देणे, सुचवणे;
[to].—INTIMACY सलगी *f*, जिवलगपणा,
सख्य *n*.—INTIMATION सूचना *f*, कच्ची बा-
तमी, खबर *f*.

INTIMIDATE *v.* (*-timidus*, fearful) भेडसाविणे,
दयावणे [by, with].—INTIMIDATION भे-
डावणी *f*, दयावणी *f*;—the state दहशत *f*.

INTO prep.* आंत, मध्ये.

INTOLERABLE *a.* सोसवेनासा, असद्य (pain);
not right to be allowed अक्षमनीय, क्षमा
करवेनासा. INTOLERABLY *ad.* सोसवेना असे.
—INTOLERANT *a.* असोशिक, अक्षम; not
enduring difference of opinion or senti-
ment, esp. in relation to religion दुसऱ्याचे
मत, अथवा धर्मभेद न सोसणारा, परमतासह.

INTONATION (*tonus*, sound) स्वरभेद; deep i.
गंभीर स्वर.

INTOXICATE *v.* (*-toxicum*, poison) make
drunk (दारूने) गुंग -मस्त *k*, कैफ -अमल
आणणे; elate to enthusiasm, frenzy, or
madness मस्त गुंग *k*, उन्मत्त *k*. [with].—
INTOXICATION निशा *f*, गुंगी *f*, कैफ, अमल ;
मस्ती *f*, उन्माद, माज.—INTOXICATING *p. a.*
माज आणणारा, उन्मादक, मादक, अमली; i.
liquors or drugs अमली जिवस.

INTRACTABLE *a.* अडेल, अनिवार, दंडेल (tem-
per); indocile शिकवण -शिक्षा न घेण्या-

जोगा, अशिक्ष्य, दुःशास्य (child).—INTRACTABILITY अडेलपणा, हट्टीपणा, दंडेली*f.*

INTRANSITIVE *a.* Gram. अक्रमक.

INTRAMSMUTABLE *a.* ज्याचा पालट होत नाही किंवा करिता येत नाही तो, अविकारी.

INTREENCH *v.* भौंवाताली खंदक खण्णे*k.*; fortify with a ditch and parapet खंदक खणून मोर्चा बांधणे, मोर्चेवंदी*k.*; furrow तास हरळ पाडणे [on, upon]. -MENT खंदक, मोर्चा; protection आश्रय, रक्षण *n*; encroachment आक्रमण *n*, उल्लंघन *n*.

INTREPID *a.* (-trepidus, trembling) छातीचा, धाडस, निर्भय. -ITY छाती *f*, धारिष्ठ *n*.

INTRICATE *a.* (-tricæ, hindrances) गुतागुतीचा, भानगडीचा, घोगळ्याचा.—INTRICACY गुतागुत *f*, भानगड *f*.

INTRIGUE *v.* (do.) a complicated plot intended to effect some purpose by secret artifices कुलंगडे *n*, कंत्राट *n* कारस्थान *n*; a secret understanding or commerce of forbidden love between two persons of different sexes कामचरित्र *n* [with, against].—*v.* कंत्राट कचाट रचणे; कामचरित्र चालविणे.—INTRIGUER कचाट्या, कारस्थानी, कपि.

INTRINSIC, -AL *a.* (-secus, side) आंतला-genuine खरा, जातीचा, असल, मुळचा (merit, value).

INTRODUCE *v.* (-ducere, to lead) आत नेणे, प्रवेश करविणे; conduct and make known by formal announcement, proclamation; or recommendation भेट-मुलाखत *k.*; bring, to be acquainted ओळख करून देणे-देण्या-साठी आणणे; bring into notice or practice रुदीत-प्रवृत्तीत आणणे, चालू*k.* (a fashion); begin आरंभ *k.*, चालू*k.*, सुरू*k.* (a subject) [in, into].—INTRODUCTION चालू करणे *n*, प्रवर्तन *n*; भेट करून देणे *n*, मुलाखत

f; आरंभ; a formal and elaborate preliminary treatise उपोद्धात.—INTRODUCTIVE, -TORY *a.* पूर्वीचा; आरंभेचा; प्रस्तावनारूप (remarks).

INTRUDE *v. i.* (-trudere, to thrust) कामा वांचून बोलावन्या वांचून आत जाणे-येणे, न बोलावतां जाणे शिरणे; encroach उल्लंघन आक्रमण *k.*, मर्यादा सोडून जाणे.: to i. on the lands of others.—*t.* कामा वांचून सत्ते वांचून शिरवणे खुपसणे [on, upon, into].—INTRUDER न बोलावतां जाणारा, आगंतुक, शुशा.—INTRUSION बोलावन्या वांचून येणे-जाणे *n*, अनधिकारपूर्वक प्रवेश.

INTRUST *v.* हवालणे, सोपणे, विश्वासणे [with, to].

INTUITION (-tueri, to look) an act of immediate knowledge, as in perception or consciousness; distinguished from "mediate" knowledge, as in reasoning अंतर्ज्ञान *n*, साहजिक ज्ञान *n*, विचारनिरपेक्षज्ञान *n*; any object or truth discerned by direct cognition अंतर्ज्ञानानें समजण्याची गोष्ट *f*-चा विषय.—INTUITIVE *a.* स्पष्ट पाहणार (vision); पाहताच कळण्याजोगा, प्रमाणनिरपेक्ष (knowledge); अंतर्ज्ञानानें जाणणारा, अंतर्ज्ञानी.

INUNDATE *v.* (-undare, to rise as waves) पूर आणणे, बुडवणे, जलमय *k.*; fill with an overflowing abundance रेलचेल *k.*, ऊत पूर-लोट आणून भरणे, चैं पैंव कोडणे [with].—INUNDATION पूर, लोंदा, जलप्रलय; पूर, ऊत, रेलचेल *f*.

INURE *v. F.* सवर्योत-घसवटीत आणणे, राववणे; be or get *inured* घसवटणे, घटणे [to].

INVADE *v.* (-vadere, to go) enter, as an enemy, with a view to conquest or plunder स्वारी *k.*; attack हड्डा*k.*, चढून-चालून जाणे; encroach on उल्लंघन आक्रमण *k.*—INVASION हड्डा, चढ; स्वारी *f*, दौड *f*.

INVALID *a.* निर्बीच, निर्बळ; *Law*, void पोकळ, रद्द, निरूपयोगी (contract).—*n.* रोगेला, रोगी मनुष्य; soldier or seaman worn out in service वहुत दिवस नोकरी कर्त्तव्य जर्जर झालेला थकलेला शिपाई किंवा खलाशी. —*ATE v.* रद्द क., मार्जी पाडणे, व्यर्थ निर्बळ क.; overthrow मोड खंड भंग क. (an argument). —*ITY* निर्बळता *f.*, पोकळपणा; कायद्याच्या बळाची कोताई *f.* कमजोरी *f.*

INVALUABLE *a.* अमोलिक, अमूल्य.

INVARIABLE *a.* एकसारखा, स्थिर, निर्विकल्प.—
INVARIABLY *ad.* नित्य नेमानें, एकसारखा, सतत.

INVEIGH *v.* (-vehere, to carry) utter censorious and bitter language against निंदा निर्भर्त्सना क., ठोमणे मारणे [against]. —*INVENTIVE* निंदा *f.*, निर्भर्त्सना *f.*, निंदामक भाषण *n.*, ठोमणा.—*a.* निंदेचा, निंदामक.

INVEIGLE *v. F.* फुसलावणे, भुलथाप देणे [into].
INVENT *v.* (-venire, to come) discover, commonly by study or inquiry शोधून काढणे; contrive युक्ति हिकमत काढणे; fabricate रचणे, बनावणे; in a bad sense खोटा बनावट क., रचणे. —*ION* नवी युक्ति *f.*, कल्पना *f.*, कृति *f.*; रचलेली गोष्ट *f.*, कल्पना *f.*; discovery नवीन काढलेली गोष्ट चस्तु *f.*; —of one's own brain स्वकपोलकवित; the power of invention कल्पनाशक्ति *f.*, युक्ति *f.*; i. to deceive, injure, &c. थोताड *n.*, बालंट *n.*. —*OB* युक्ति काढणारा, कल्पक; नवा बनावणारा. —*ORY*, catalogue याद *f.*, केरिस्त *n.*; catalogue of all the goods and chattels of a deceased person मरताच्या जिंदगीची याद *f.*; to take an i. कलमबंदी क., केरिस्त *k.*, याद क.

INVERT *v.* (-verttere, to turn) उलटा पालथा क., अधोमुख क.; फिरवणे. —*ED* विपरीत, व्यतिक्रान्त; अधोमुख.—*INVERSE* *a.* उलटा,

उफराटा; *Math.* व्यस्त.—*INVERSION* उलटणे *n.*; व्यतिक्रम, व्युक्तम.

INVEST *v.* (-vestire, to clothe) नेसवणे, पाघरवणे; confer देणे, दान क.; clothe, as with office or authority अधिकार देणे; *Mil.* surround वेटा गराडा धालणे; surround with, or place in, as property in business व्यापारात घालणे, व्याजी वैरे लावणे. [with, in]. —*TURE* प्रतिष्ठा *f.*, पदस्थापना *f.* —*MENT*—with the sacrificial cord उपनयन *n.*; —of goods साटे *n.*, खरिदी *f.*; *Mil.* वेटा गराडा धालणे *n.*, व्यापारात घेटीवर व्याजी पैसा गुंतविणे *n.*; to buy up the whole of an i. साटे मारणे धेणे; deed of the purchase of an i. साटेखत *n.*

INVESTIGATE *v.* (-vestigare, to track) शोधणे, तपासणे, चौकशी क. [into].—*INVESTIGATION* शोध, तपास, तलाश.

INVETERATE *a.* (-vetus, old) जुनाट, वहुत दिवसांचा, जडलेला, बद्धमूल (disease); habitual सव्येचा, परिपाठाचा, घटलेला (idler).

INVIDIOUS *a.* (See ENVY) हेवा उत्पन्न करण्याजोगा, मात्स्यर्जनक (affair).

INVIGORATE *v.* पुष्टी बळकडी तेजी आणणे [by, with]. —*INVIGORATING* *a.* पौष्टिक, धातुपृष्ठ, बलवद्धक.—*INVIGORATION* पौष्टिकरण *n.*, तेजोवद्धन *n.*; बलोवृद्धि *f.*

INVINCIBLE *a.* (-vincere, to conquer) अंजिक, दुर्जय; insuperable दुस्तर, अनिवार्य, जबरदस्त (habit) [in, by].

INVIOLABLE *a.* अबाध्य, अपकारायोग्य; not to be profaned अनुलंघनीय (a shrine); not to be broken अभंग, अलंघ (promise, vow).—*INVIOLATE* *a.* अभंग, अबाध.

INVISIBLE *a.* अदृश्य; i. green काळ्यारंगासारखा हिरवा रंग जो दिसण्यात येत नाही तो.—*INVISIBILITY* अदृश्यता *f.*, दृष्टयोग्यता *f.*

INVITE *v.* (*invitare*) ask बोलावणे ; ask to an entertainment or visit बोलावणे, लग्नकार्यास भेजवानीस -भेटीस पाचारणे, आमंत्रणे ; allure चित्त ओढणे -ओढून घेणे [to].—**INVITATION** आमंत्रण *n*, पाचारण *n*, बोलावण *n*.—**INVITING** *a.* आकर्षक, मोहक.

INVOCATE *v.* (-*vocare*, to call) address in prayer हाकमारणे, प्रार्थना -धावा *k.* -मांडणे.—**INVOCATION** धावा, आवाहन *n*.

INVOICE *F.* a written account of the particulars of merchandise shipped or sent to a purchaser, consignee, factor, with the value or price and charges annexed थेटपटी *f*, बीजक *n*, चुलान *n*.

INVOKED, See INVOCATE.

INVOLUNTARY *a.* not having will अस्वाधीन, अस्वेच्छ ; independent of will or choice इच्छेबाहेरचा, इच्छानधीन : the motion of the heart is i., but not against the will ; opposed to the will इच्छेविरुद्ध, गैर खुशीचा, नाखुशीचा : an i. submission to a master.

INVOLVE *v.* (-*volvere*, to roll) गुंडाळणे, लपेटणे ; envelop वेष्टणे, लपेटणे ; to i. in darkness ; entangle गोवणे, गुंतविणे ; connect by way of natural consequence कार्यकारण संबंधाने जोडणे ; contain असणे ; include by rational or logical construction गर्भित *k.*, अनुमान वर्लन निवे असाक ; overwhelm बुडविणे, गर्क *k.* : to i. in debt; *Arith.* धात देणे [in, by, with].—**INVOLVED** गुंडाळलेला, वेष्टित ; ध्वनित, गर्भित ; गुंतलेला, गोवलेला ; to be i. सांपडणे ; गुरफ्टलेला, गुताड्याचा.—**INVOLUTION** गुंडाळण *n*, वेष्टन *n*; ध्वनन *n*; जोडणे *n*, ओढून घेणे *n*, आकलन *n*; गुंताडा, गुतागुत *f*; धातकर्म *n* ;—of speech लपेट *f*.

INVULNERABLE *a.* incapable of being wounded, or of receiving injury वन्देही, वज्रशरीर.

INWARD* *a.* आंतला, आंतील ; seated in the mind मनांतला, पोटांतला, अंतस्थ. -LY *ad.* आंतून, आंतन्या बाजूस ; मनांत, पोटांत.—*n pl* अंतर्डी *n pl*.

INWROUGHT *a.* जडित, खचित, भरित.

IOTA (*Gr.*) लवलेश, तिलमात्र *n*, अणु.

IRE (*ira*) राग, क्रोध, त्वेष.—**IRASCIBLE** *a.* रागीट, तापट, शीघ्रकोपी.

IRIS (*L.*) the rainbow मेघधनुष्य *n*; circle round the pupil of the eye बुबूळ *n*, कनिकामेढळ *n* ; a plant घेत दुर्वा *f*.

IRISH *a.* ऐर्लंद देशाचा ; ऐर्लंद देशांत होणारा.—*n.* ऐर्लंद देशाचा राहणारा ; ऐरिश भाषा *f*.

IRK *v.* *Scot.* दमवणे, शिणवणे. -**SOME** *a.* कंटाळा -त्रास येण्याजोगा, त्रासदायक.

IRON* one of the metallic elements लोखंड *n* ; utensil made of iron लोखंडाचा डागिना ; *pl* fetters विड्या *f pl* ; शृंखला *f pl* ; strength शक्ति *f*, बळ *n*, पराक्रम ; cast i., or pig i. बोड *n* ; malleable i. धावडी लो० *n* ; i. filings लो० चा कीस ; sulphate of i. हिराकस ; oxide of i. लो० चा कोट ; wrought i. शुद्ध निर्भेळ लो० *n* ; bar i. कांबीचे लो० *n*.—*a.* लोखंडी, लोहमय ; resembling iron in color लोहवर्ण ; hard कठीण, कडक (age) ; i. age of the Hindus कलियुग *n* ; inflexible हेकड, दुराघर्वी (will) ; robust बळकट, जोरदार (constitution) ; not to be broken अभंग (sleep) ; stupid जड, मंद : i.-witted fools.—*v.* smooth with an instrument of iron इस्त्री *k.* ; बेड्या धालणे -ठोकणे ; furnish with iron लोखंड लोखंडी सामान बसविणे (wagon).—**BOUND** *a.* लोहबद्ध ; rugged खडकाळ,

खडबडीत (coast). -CLAD *a.* लोखंडी पञ्चानीं मठविलेला.—*n.* लोखंडी पञ्चानीं मठविलेले जहाज *n.* -FOUNDER लोखंडाचा रस ओतणारा. -FOUNDRY लोखंडी रस ओतण्याचा कारखाना. -GRAY धूसर रंग. -MONGER लोखंडी सामान विकणारा. -MOULD, a spot on cloth made by applying rusty iron to the cloth when wet कापडावरला लोखंडाचा डाग. -SMITH लोहार. -WOOD अंजिनी *f.* -WORK लोखंडी काम *n*; *pl* लोखंडी कामाचा कारखाना.

IRONY (*Gr. eiron*, a dissembler in speech) a kind of ridicule which exposes the errors or faults of others by seeming to adopt, approve, or defend them व्याजोक्ति *f.*, विपरीतलक्षणा *f.*—**IRONICAL** *a.* उपरोधिक, व्याजसुतीचा.

IRRADIATE *v.* (-radiare, to shine) प्रकाशित क.

IRRATIONAL *a.* void of reason ज्ञान बुद्धिहीन; i. animal हैवान *c*; contrary to reason अधुक्तिक, वेडेपणाचा, बुद्धिविरुद्ध; *Math.* कर्णीपद *n*. -ITY अजाणपणा, बुद्धिहीनता *f.*

IRRECLAIMABLE *a.* मार्गवर आणायास परतून मिळवायास अशक्य.

IRRECONCILABLE *a.* असमजुतीचा, अशाम्य; inconsistent परस्परविरुद्ध, संदर्भविरुद्ध, विसंगत.

IRRECOVERABLE *a.* पुनः न मिळण्याजोगा, पुनरलभ्य; not capable of being remedied उपाया बाहेरचा, निरुपाय.

IRREFRAGABLE *a.* खंडन करायास अशक्य, अखंडनीय (proof).

IRREGULAR *a.* बेशिस्त, गैरशिस्त, बेडौल, वांकडा (building); not according to established principles or customs नेमाविरुद्ध, रीतीचाली विरुद्ध, गैरशिस्त, अव्यवस्थित (proceedings); not conformable to nature स्वभाव सृष्टिनियम विरुद्ध: i. action of the

heart; immethodical अव्यवस्थित, क्रमरहित शून्य (verse); not in conformity to laws human or divine अनाचारी, आडमार्गी, गैरचालीचा; not straight वांकडा, असरळ (line); not uniform उंचनीच, विषम, असम (motion); *Gram.* व्यापिचारी, वंजनीय (words);—in shape विस्तृप.—*n.* [a soldier not in regular service]. -ITY बेशिस्तपणा, अव्यवस्था *f.*, क्रमविरोध; वांकडी चाल *f.*, गैरवर्त्तणूक *f.*, अनाचार, अधर्म; उंचनीचपणा.

IRRELEVANT *a.* अप्रासंगिक, अप्रस्तुत, अप्रयुक्त [to].—**IRRELEVANCY** अप्रासंगिकता *n*, अनन्वय.

IRRELIGION अधर्म, धर्मलोप, दुष्टाचार, अभक्ति *f.*—**IRRELIGIOUS** *a.* अधर्मी, अधार्मिक, दुराचारी, दुष्ट; profane धर्म देवानिदक, धर्मविरुद्ध (speech, conduct).

IRREMEDIABLE *a.* बेइलाज, निरुपाय, सुधारायास अशक्य (disease, error).

IRREPARABLE *a.* सुधारायास अशक्य; irrecoverable परत मिळवायास अशक्य, पुनरालभ्य.

IRREPROACHABLE *a.* नांव ठेवायाजोगा, निर्दोष, निष्कलंक (conduct).

IRRESISTIBLE *a.* अनिवार, दुर्निवार.

IRRESOLUTE *a.* चंचलमनाचा, धरसोडीचा, अधीर.—**IRRESOLUTION** चंचल बुद्धि *f*, धरसोड *f.*

IRRESPPECTIVE *a.* अनपेक्ष, अपेक्षाहीन, परिणाम न पाहणारा [of].

IRRETRIEVABLE, *a.* बेइलाज, निरुपाय; irrecoverable परत मिळण्यास अशक्य, पुनरप्राप्य.

IRREVERENT *a.* अनादर-अपमान करणारा; not entertaining or manifesting due regard to the Supreme Being ईश्वराचा अनादर करणारा, अपूजक; proceeding from irreverence अनादराचा, अपमानकारक, निंदेचा

(word).—IRREVERENCE अनादर, अपमान ; थोरांचा अपमान -अपूजा f.

IRREVERSIBLE a. फिरवायास अशक्य ; रद्द न करण्याजोगा, अलोप्य, अखंड्य (decree).

IRREVOCABLE a. न फिरवायाजोगा, अपरावर्तनीय (decree, promise).

IRRIGATE v. (-rigare, to water) पाणी घालणे ; wet भिजवणे ; water, as land, by causing a stream to flow upon and over it पाठानें पाणी देणे -सोडणे.—IRRIGATION पाठ सोडणे n, पन्हळीचे शिपणे n.

IRRITATE v. (irritare, to pluck) excite heat and redness in, as the skin or flesh of living animal bodies, as by friction खिजवणे, चिडवणे ; inflame आग -दाह क. ; provoke खिजवणे, चेतवणे, चिडवणे.—IRRITATION खिजवणी f, चिडवणी f, आग f, दाह.

IRRUPTION (-rumpere, to break) आंत फुटणे -येणे -पडणे n ; sudden invasion दौड f, धाड f, स्वारी f.

ISLAM Ar. महमदी धर्म.

ISLE (*insula*), ISLAND* बेट n, द्वीप n, टापू -ER टापूंत राहणारा, द्वीपवासी, द्वीपस्थ.—ISLET लहान बेट n, उपद्वीप n.

ISOLATE v. (*insula*, island) वेगळा -अलग ठेवणे
ISLE, See AISLE.

ISOCHRONAL, -OUS a. (*Gr. isos*, equal, *chronos*, time) समकालिक, समसंख्याकाल.

ISOSCELES a. (*Gr. isos*, equal, -*skelos*, leg) Geom. समद्विबाहु -भूज.

ISRAELITE Heb. इस्राएलच्या वंशातला मुऱ्य, यहुदी.—ISRAELITISH a. इस्राएलचा, इस्राएली.

ISSUE F. the act of flowing out बाहेर निघणे n -वाहणे n -पडणे n, निस्सरण n, निर्गम, खाव ; i. of blood, of air, of people from a

house ; act of sending out बाहेर पाठविणे n -काढणे n : i. of an order ; result शेवट, परिणाम ; progeny संतान n, संतति f ; produce of the earth उपज ; profits of land, tenements, &c. उत्पन्न n ; a flux खाव ; Med. an artificial ulcer designed to promote a secretion of pus पोत f ; any point made in debate वादाचा विषय -गोष्ट f, प्रस्ताव : i. of rations वांटणे, देणे.—v. i. निघणे, वाहणे, जाणे ; बाहेर जाणे -पडणे : the troops issued from the town ; proceed निघणे, पडणे : water issues from springs ; light issues from the sun ; उत्पन्न होणे, जन्मणे, संतति होणे ; उत्पन्न होणे, मिळणे, नफा होणे -मिळणे : profits issuing from land ; परिणाम निकाल -गत शेवट होणे.—t. पाठविणे ; put into circulation चालू क. व्यवहारात आणणे (notes from a bank) ; deliver for use वांटणे, देणे (provision) ; deliver by authority फरमावणे, जाहीर -जग प्रसिद्ध क. (an order)

ISTHMUS (L. a neck) संयोगीभूमि f.

IT* pron. (L. id, Skr. it) ते, हे n. -SELF pron. आपण, स्वतां.

ITALIAN a. इतली देशाचा.—n. इतली देशाचा राहणारा ; इतालीयन लोकांची भाषा f.—ITALIC a. इतालिचा ; [app. esp. to a kind of type in which the letters do not stand upright, but slope towards the right ;—so called because dedicated to the States of Italy by their inventor, Aldus Manutius, about the year 1500.]

—n. इतालिक किंवा तिर्कस अक्षर n : the letters in which this clause is printed.—ITALICIZE v. तिर्कस अक्षराने लिहिणे किंवा छापणे.

ITCH* an eruption of small, isolated, accumulated vesicles, produced by the entrance of a parasitic animal, and at-

tende by severed irritation खरूज f; sensation in the skin occasioned by the disease खाज f, कंडू f; a constant, irritating desire खाज f, खवखव f.—i. साजणे, खाज सुटणे; खुरखुरणे, वळवळणे, फुरफुरणे.—ITCHY a. खरबुला, खरजेचा.

ITEM ad. (L.) देखील, अणेकी, दुसरे, ही.—n. कलम n, रकम f, बाब f.

ITERATE v. (*iterō*, again) फिर्लन सांगणे किंवा क.—ITERATION पुनरुक्ति f, दुसऱ्याने बोलणे n; दुसारणे n, पुनःक. n.—ITINERANT a. (*iter*, a walk) फिरस्ता, फिरता (a preacher).—n. फिरस्ता मनुष्य; गवोगांव फिर्लन उपदेश करणारा.—ITINERARY भागवृत्तांत पुस्तक n, देशाटण वृत्तांत, सफरनामा.—a. फिरणारा, फिरस्ता.—ITINERATE v. गवोगांव फिरणे, देश फिरणे; गवोगांव उपदेश करीत व्याख्याने देत फिरणे.

IVORY (*ebur*, Skr. *ibha*) हस्तिदंत.

IVY* इशकपेच (वेल), तहरोहिणी f.

J.

JABBER* v. i. वटवट बोलणे, बकणे.—t. चुरचुर ल्लब्लब बोलणे.

JACK F. [a nickname or diminutive of *John*]; a seafaring man खलाशी; [a portable machine variously constructed, for raising great weights through a small space]; F. a coat of mail कवच n, चिलखत n; [male of certain animals, as of the ass]; a horse or wooden frame on which wood is sawed घडवंची f; a small flag, usually hoisted at the bowsprit cap जहाजाचा लहान वावटा; instrument to pull off boots पायांतून बूट ओढून काढायाचे हातेर n; j.-at-all-trades हरकामी, चौकोनी चिरा.—Bot. फणसाचे झाड n. [Note.—J. is sometimes used adj. to designate something cut short or dimi-

nished in size, as a j.-timber, j.-rafter.]

-ASS गाठव. -DAW डोमकावळा. -FRUIT फणस. -PUDDING हंडीबाग. -WOOD फणसाचे लांकूड n.—JACKET F. बंडी f, कुडते n, 'जाकीट' n.

JACKAL F. (Skr. *srīngala*) कोळा.

JADE Prov. Eng. a mean horse घोडके n; a mean woman रांडळ n.—v. शिणवणे, भागवणे.

JAG W. खांडा, सड, कातरा.—v. खांडे पाडणे. JALAP (from *Jalapa*, a town in Mexico) एक प्रकारचे ढाळक आहे, 'जुलाब.'

JAM Orient. a mass of people crowded together लोकांची गदी f दाटी f भोड f, हंजिंबा; a conserve of fruit मुरंबा.—v. चिरडणे, चैगरणे, चैदणे.

JANGLE v. i. Ger. sound harshly or discordantly कर्कश अथवा वेसूर वाजणे; wrangle कटकट कलागत क.—n. कर्कशधनि; वेसूर; कलागत f, किलकिल f.

JANITOR (*janua*, door) देहुंडीबाला, द्वारपाल.

JANTY, JAUNTY a. F. छानछुक्या, नटणारा.

JANUARY (from *Janus*, an old Italian deity) इंपंजी सालाचा पहिला महिना, पौष-माष.

JAPAN (from *Japan*, in Asia) रोगणकाम n.—v. रोगण लावणे चढवणे टेणे.—JAPANESE जपानदेशाचा मनुष्य; जपानी लोकांची भाषा f.

JAR v. i. F. vibrate harshly कर्कश वाजणे, करकरणे; act in opposition विजोड पडणे, नडणे; quarrel भांडणे.—n. कर्कश शब्द; वेबनाव; भांडण n.—n. Ar. घडा, वरणी f, वैगेर मातीचे भांडे n; a large j. माठ, रांजण.

JARGON F. हँगाडी रागडी बोली f.

JASMINE Ar. जाई f, जाती f; the Arabian j. मोगरी f; eared j. जुई f; yellow j. सोनजुई f.

JASPER Ar. एक मणी आहे, याशेक पाषाण.

JAUNDICE *F.* a disease, in its most common form characterized by yellowness of the eyes, skin, and urine, whiteness of the discharges from the intestines, uneasiness, referred to the region of the stomach, loss of appetite, and general languor and lassitude कार्मिण, कार्वीळ *f.*, पांडुरोग.—**JAUNDICED** *a.* पांडुरोगी; prejudiced वकृष्टि.

JAUNT *Scot.* सहल *f.*, सफर *f.*, रपेट *f.*—*v.* सहल क.

JAVELIN *F.* बरची *f.*, सांग *f.*

JAW *F.* जबडा, दाभाड *n.* -TOOTH दाढ *f.*

JAY *F.*—the blue j. चाष, चात.

JEALOUS *a.* (*zelus, zeal*) filled with anxious apprehension शंकित, संशयी, भयाक्रान्त; solicitous in a matter affecting character or honor अभिमानी, आवेशी (1 Kings xix. 10); uneasy through fear that goodwill, interest, affection, or the like, regarded as belonging to one's self, is transferred to another प्रेमसंशयी, प्रेमशंकी; a husband of a wife परपुरुषाशंकी, जारशंकित;—a wife of a husband परस्तीशंकित; apprehensive of rivalship परोक्लर्षदेही.—**JEALOUSY** संशय, शंका *f.*; प्रीतीचा संशय, प्रेमसंशय;—of a husband respecting a wife परपुरुषाशंका *f.*;—of a wife respecting a husband परस्तीशंका *f.*; अभिमान, आवेश; परोक्लर्षदेष भय *n.*

JEER *v. i. Ger.* टवाळी-थट्टा क.—*n.* टवाळी *f.*, थट्टा *f.*

JEHOVAH *Heb.* a Scripture appellation of the Supreme Being, by which He was revealed to the Jews as their tutelary God or Sovereign of the theocracy 'यहोवा', परमेश्वर; the sacred unpronounceable name of the Eternal, usually interpreted as signifying self-derived and

permanent existence स्वयंभू-सनातन परमेश्वर.

JEJUNE *a.* (*jejunus, dry*) रुक्ष, निरस, मुकड, भाकड.

JELLY *F.* a glutinous substance चिकी *f.*;—of fruit मुरब्बा, फलपाक, 'जेली' *f.*

JEOPARD *v. F.* जोखमांत-धोक्यांत घालणे.—*n.* जोखीम *n.*, धोका, प्राणसंकट *n.*; to be in j. प्राणावर बितणे.—*IZE v.* जोखमांत घालणे.

JERK *v. O. Eng.* give a sudden pull हिसका-आसडा देणे; throw with a quick effort झटकारून फेंकेणे-टाकणे; [cut into thin slices and dry in the sun: to j. beef].—*n.* हिसका, हिसडा, झटका.

JESSAMINE, See JASMINE.

JEST *O. Eng.* something done or said in order to amuse थट्टा *f.*, मस्करी *f.*, बिनोद; a laughing-stock खेळवणा, उपहासपात्र *n.*; in j. मस्करीने, थट्टेने.—*v.* मस्करी क. [with].-ER थट्टेखोर बाज; buffoon हंडीबाग, भांड.

JESUIT *F.* रोमनकाथोलिक धर्मीत एक पंथ आहे, ल्यातला एक; a crafty person कावेबाज कपटी मनुष्य.

JET (*gagates*) एक खनिज पदार्थ आहे, कारदगड.—*TY a.* काळा.

JET (*jactus, a throwing*) a spouting stream उडती धार *f.*, चिरकांडी *f.*; a sudden rush, as of water from a pipe, or of flame from an orifice कारंजे *n.*, फवारा.—*v.* धार सोडणे.

JEW (from *L. Judæa*) यहूदी.—*v.* फसवणे. ठकवणे.—*ESS* यहूदीण *f.*—*ISH a.* यहूदीचा, -'S HARP चंग, मोरचंग.—*RY* यहूदीचा महला -चकला.

JEWEL *F.* a gem रन *n.*, जवाहीर *n.*, मणी; an ornament of dress in which the precious stones form a principal part जडावाचा डागिना; an object regarded with

special affection and highly valued रत्न *n*, परीस, लाल, जिवडा; a setter of *jewels* जड्या—*v.* रत्नभूषित मंडित क.; रत्न-मणि बसविणे : to *j.* the works of a watch; रत्नासारखा शृंगार क.: flowers jeweling the grass.—*ER*, *-LER*, one who deals in jewels, जवाहिरी; जड्या. *-LERİ*, *-RY* रत्ने *n pl*, जवाहीर *n*.

JIB Eng. the foremost sail of a ship पोगी *f.*

JINGLE *v. i. Ger.* खळखळणे, झणझणणे. —*n.* झणकारा, खळखळ *f*; that which makes a jingling sound शुंगुरूं *n*, वैगैरे.

JOB Eng. a piece of work काम *n*; anything undertaken, whether of more or less importance अडकाम *n*, अडपश्चिष्ट *n*; an undertaking with a view to profit प्राप्तिसाठी नफ्यासाठी पक्करलेले काम *n*; काम *n*; by the *j.* उक्ता, खंडून.

JOCKEY (dimin. of *jack*) a man who rides horses in a race शर्यतीचा घोडेस्वार; a dealer in horses घोड्याचा सवदागर; a cheat ठक, लुचा, सोदा.

JOCOSE *a.* (*jocosus*) विनोदी, थेटेवाज (a person); थेटेचा, विनोदाचा (airs). — JOCULAR, *a.* थेटेचा, मस्करीचा, विनोदामक (style); थेटेवाज, विनोदी (a person). — JOCUND *a.* आनंदी, खुशमौजी. —ITY आनंद, खुशमौज *f.*

JOG *v. Ger.* धका-हिस्का देणे, हवकणे.—*i.* धिमे हळूहळू चालणे.

JOIN *v.* (*jungere*, to yoke) connect जोडणे, जडणे, संधणे;—unite with संगत जोडणे, सांगड घालणे, मिळवणे;—in league बूट जोडणे;—in marriage जोडा जोडणे [with, in]. — *i.* मिळणे, एकहोणे; लगत संगत असणे;—in fight मिडणे. —*ER* जोडणारा, जडणारा; one whose occupation is to construct things by joining pieces of

wood सांधकाम्या, जोडणारा; carpenter सुतार, बढई. —*ERY* सांधकाम *n*, जोडकाम *n*.—JOINT सांधा, संधि *f*;—in the limbs of an animal खोळ *f*, सांधा;—of cane or of knots पेर *n*, ग्रंथि *f*; to be out of *j.* सांधा उखळणे;—of meat रान *n H*.—*a.* जोडलेला, संलग्न; shared among more than one समाईक (property); sharing with another विभागी, भागीदार, पातीदार; not solitary in action जोडीने काम करणारा, 'जाइंट'—*v.* सांध्यांनी जोडणे, संधिविशिष्ट *k*; provide with a joint पेरे पाडणे; disjoint सधे सोडविणे उखळणे.—*i.* सधे बसणे, सांध्यात बसणे, बसणे. —*ED* सांध्याचा केलेला, संधिविशिष्ट; सधे सोडविलेला, सधिभेदित. —*LY ad.* मिळून, जुटीने. —*URE* Law, estate settled on a wife, and which she is to enjoy after her husband's decease for her own life at least, and in satisfaction of dower बायकोचा वांटा, बाईलवांटा, स्वीधन *n*, रांडरोटी *f*. —*RESS* जिला बाईलवांटा आहे ती रस्तो *f*.

JOKE (*jocularis*) थटा *f*, मस्करी *f*; in *j.* थेटेणे. practical *j.* हाताची थटा *f*. —*v.* थटा-मस्करी *k*. [with].

JOLLY *a. F.* full of life and mirth आनंदी, उलासी, मौजी; exciting mirth and gaiety मौजेचा, हसण्याचा; plump टुमटुमीत, गुबुवीत.

JOINT *v. i. Ger.* हिंदुळणे, हिसकणे, धका बसणे; —*t.* हिंदुळणे, धका देणे.—*n.* धका, आचका. हवका.

JOSTLE *v. F.* धका-हिस्का देणे, रेटणे, रेटारेटी *k*.

JOT (*Gr. iota*) a point काना, मात्रा *f*, फांटा; the least quantity लेश, अण, तिळमात्र.—*v.* टांचून टिपून ठेवणे [down]. —*TING* टिप्पण *n*, टांचण *n*.

JOURNAL (*diurnus*, belonging to the day) a diary रोजनामा, दिनचर्यालेख, दिनवृत्तपत्र *n*; Com. book in which every particular article or charge is fairly entered under the date of each day खतावणी *f*, पक्का खरड़ा; [also, a book in which is entered a condensed and grouped statement of the transactions of each month]; [a daily register of the ship's course and distance, the winds, weather, and other occurrences]; a paper published daily रोज निवारे वर्तमानपत्र *n*; a periodical नियमित कालीं निषणारे पुस्तक *n*. -IST दिनवृत्तलेखक; वर्तमानपत्रकर्ता.—JOURNEY मजल *f*, सफर *f*.—*v. i.* चालणे, मुसाफरी क., वाटचालणे. -MAN रोजीने कामास लावलेला मनुष्य, रोजिंदार; रोजीने काम करणारा कारागीर (tailor, shoemaker).

JOVIAL *a.* (from *Jupiter*) चैरी, खुशमोजा. -ITY चैन *f*, मौज़ *f*.

JOY (*gaudere*, to rejoice) passion or emotion excited by the acquisition or expectation of good आनंद, हर्ष, संतोष; mirth विनोद, हास्य *n*; cause of joy आनंदहेतु, नंदन *n*.—*v. i.* आनंदित होणे, आनंदपावणे: I will j. in the God of my salvation (Hab. iii. 18).—*t.* आनंदविणे, खुशी-संतुष्ट क. -FUL *a.* आनंदी, हर्षयुक्त, खुश; ever-j. नियानंद, सदानंद [*of*]. -LESS *a.* उदास, निहत्साह. -OUS *a.* आनंदी, उल्लासी, हर्षयुक्त [*of*].

JUBILEE *Heb.* [*Jewish Hist.* every fiftieth year, being the year following the revolution of seven weeks of years, at which time all the slaves were liberated, and all lands which had been alienated during the whole period reverted to their former owners]; season of great festivity महोत्सव, सण; joyfulness आनंद.

JUDAISM (from *Judaea*) यहुदी लोकांचा धर्म; conformity to the Jewish rites and ceremonies यहुदी धर्माच्या विधीस अनुसरणे *n*.—JUDAIZE *v. i.* यहुदी धर्माप्रमाणे वागणे; reason and interpret like a Jew यहुदी मताप्रमाणे विचार व अर्थ क.

JUDGE (*jus*, law) Law, a civil officer who is invested with authority to hear and determine causes, civil or criminal, and to administer justice between parties, in courts held for that purpose, according to his commission, or according to law न्यायाधीश, 'जज्ज'; the Supreme Being परमेश्वर, सर्वांचा ज्ञात वेणारा (Gen. xviii. 25); one who has skill to decide on the merits of a question, or on the value of any thing परीक्षक, पारखी, चतुर, चिकित्सक; [(*Jewish Hist.*) a chief magistrate with civil and military powers, such as those who governed the nation more than three hundred years; the title of the seventh book of the Old Testament] न्यायाधिशाचे पुस्तक [of, for, between].—*v. i.* न्याय इनसाफ क.; परीक्षा-पारख क.; determine ठराव क.—*t.* चा न्याय क.; be censorious towards दोष-दृष्टीने पाहणे, दोष पाहणे काढणे (Matth. vii. 1); reckon मोजणे, मानणे (Acts xvi. 15).-SHIP न्यायाधिशाचा हुद्दा, न्यायाधिशी *f*.—JUDGMENT विचार, विवेचन *n*; opinion मत *n*, अभिमाय; faculty of judging truly, wisely, or skilfully परीक्षा, पारख *f*: you have good j. in horsemanship; the act or faculty of comparing objects of any kind, and discerning their relations, attributes, or properties तुद्दि *f*, समज, विवेक; the result of the act thus performed विचार, निवाडा; Law, sentence of the law, pronounced by a court, or a judge thereof, upon a matter in issue

in any cause before it ठराव, निर्णय; a calamity regarded as sent by God, by way of recompense for wrong committed ईश्वराचा गवळ, अस्मानी चेपेश, अस्मानी *f* (Prov. xix. 29); *Theol.* the final punishment of the wicked दुष्टाचं शेवटचे शासन *n*, जगाचा शेवटचा न्याय.; to the best of one's *j.* यथामति विचार करून. -DAY, *Theol.* the last day, or day when final judgment will be pronounced on the subjects of God's moral government शेवटच्या न्यायाचा दिवस, न्यायदिन (on, against, for). -HALL न्यायसभा *f*, कचेरी *f*. -SEAT न्यायसन *n*, धर्मासन *n*.—JUDICATORY न्यायसभा *f*.—*a.* न्यायाचा, न्याय करण्याचा.—JUDICATURE न्याय करण्याचा अधिकार; न्याय करण्याचा धंदा, न्यायाधिशी *f*; court of justice न्यायसभा *f*; extent of jurisdiction of a judge or court कोर्टाच्या अमलाची हड *f*, कोर्टाचा अमल, 'जुडिकेचर'—JUDICIAL *a.* न्यायसभेचा; न्यायाधिशाचा, जऱ्याचा (power); practised or employed in the administration of justice न्यायप्रकरणाचा, व्यवहारिक, व्यवहारविषयक, 'जुडिशल' (proceedings); ordered by a court कोर्टाच्या हुक्माचा नें हुक्म केलेला (sale); कोर्टाचा, कोर्टानें केलेला, कोर्टाचा (determination); established by statute कायद्याने स्थापिलेला, कायद्याने ठराव केलेला, विधिस्थापित (law); inflicted, as a penalty or in judgment दंडरूप, दंडादाखल (punishment, hardness of heart).—JUDICIOUS *a.* according to sound judgment समजुतीचा, विवेकाचा; prudent उपयुक्त, उचित, संयुक्तिक, समर्पक (conduct); discreet समजदार, विचारवान, विवेकी (person).

JUG* चंबू, सुरई *f*, कुजा.

JUGGLE *v.* (*joculari*, to jest) amuse and make sport by tricks which make a

false show of extraordinary powers हातचलाकी गौडबंगाल नजरवंदी क.; practise artifice or imposture गारूडभानामती खेळणे क.—JUGGLER गारूडी, गौडबंगाली; a cheat ठक, फसव्या.—JUGGLERY गारूड *n*, गौडबंगाल *n*, हातचलाकी *f*; ठकबाजी *f*, ठकविया *f*.

JUGULAR *a.* (*jugulum*, the collar-bone) गव्याचा, कंठसंबंधी, कंठय (vein).

JUICE (*jus*, broth) रस, द्रव.—JUICY *a.* रसाळ, रसभरित, रसरसीत.

JUJUBE *Ar.*—the tree बोर *f*;—the fruit बोर *n*.

JULY (from *Julius*) इसवी सालाचा सातवा महिना, अषाढ-श्रावण.

JUMBLE *v. F.* ढवळाढवळ गोँधळ घण्याघोळ क. (together).—*n.* गोँधळ, घोळ, संकर.

JUMP *v. i. Ger.* उडी मारणे, कुदणे; about खिदडणे, टिणटिण उड्या मारणे [up, down, from, off].—*n.* उडी *f*, उडूण *n*.

JUNCTION (*jungere*, to join) जोडणे *n*, संयोजन *n*; combination जोड, मिलाफ, संयोग; place or point of union सांधा, संधि—JUNCTURE सांधा, संधि, जोड: the *j.* of a vessel; a joint पेर *n*, संधि; a point rendered critical or important by a concurrence of circumstances संधिः *f*, योग; perilous *j.* कच *f*; unseasonable *j.* आडसंधि *f*.

JUNE (from *Juno*) इंग्रजी सालाचा साहवा महिना, जेष्ठ-अषाढ.

JUNGLE *Hind.* जंगल *n*, रान *n*.

JUNIOR *a. (L.)* धाकटा, कनिष्ठ; धाकट्याचा; [*j.* is app. to distinguish the younger of two persons bearing the same name in the same family].

JUPITER (*L.*) रोमन लोकांचा मुख्य देव होता; Astron. बृहस्पति, गुरु *J.* of the Hindus इंद्र.

JURIDICAL *a.* (*jus*, law, *dicare*, to pronounce) न्यायाधिशाचा; कोर्टीनला, अदालतीचा.
—JURISDICTION न्यायाचें काम पाहण्याचा अधिकार; कायदे करण्याचा किंवा अमलात आण्याचा अधिकार; अधिकाराची हइ^f, अमल, अमलदारी^f.—JURISPRUDENCE (-prudentia, prudence) the science of law व्यवहार-धर्मशास्त्र *n.*—JURIST धर्मशास्त्र जाणणारा, धर्मशास्त्रज्ञ.

JURY (*jurare*, to swear) a body of men, selected according to law, impanelled and sworn to enquire into and try any matter of fact, and to declare the truth of it on the evidence given them in the case पंच *pl.*, 'जुरी' *f.*, सभासद. -BOX जुरी बसायाची बागा *f.*, 'जुरी बाक्स' *n.*
-MAN जुरीवाला, जुरीतली असाऱ्यी *f.*

JUST *a.* (*justus*) upright नीट, सरळ; honest प्रामाणिक, न्यायी, इनसाफी, सचोटीचा (judge); regular नीट, सरळ (array); accurate शुद्ध, यथार्थ, बराबर, समर्पक (expression, description); conforming to rectitude रास्त, खरा, वाजवी (balances, weight).—ad. बराबर, नीट, थेट: he guided my hand j. to the heart of the beast; j. now आता, आतांशी, इतक्यांत; j. as तसाच; but j. नुस्ता, कैवळ, मात्र: having but j. enough; closely थोडक्यांत, जवळून: I j. escaped drowning मी बुडतां बुडतां वांचलून. -LY *ad.* न्यायानें, इनसाफानें; ठीक, वाजवी, यथायोग्य. -ICE, the rendering to every one his due, right, or desert न्याय, धर्म, नीति^f; integrity in commerce or mutual intercourse सचोटी^f, प्रामाणिकपण; impartiality समटृष्टि^f, साम्यता^f, निष्पक्षपात; equity उजूपणा, योग्यता^f: the j. of a claim; merited reward or punishment योग्य वक्षीस *n.*, किंवा दंड; a person duly commissioned to hold courts न्यायाधीश, 'जस्टिस'.

-IFY *v.* prove or show to be just वाजवी रास्त करून दाखविणे; defend or maintain प्रतिपादन क., संपादणूक क., प्रपादणे; pronounce free from guilt दोषमुक्त क., निर्दोष क., दोष उडवणे; *Theol.* pardon क्षमा क.; treat as just, though guilty and deserving punishment न्यायी ठरवणे (Acts xiii. 39); *Print.* form even or true lines of, as type, by proper spacing ठशाच्या अक्षरांच्या ओळी जोडणे, 'जस्टिफै क.'—i. ठशाच्या अक्षरांच्या ओळी बसणे लागणे, 'जस्टिफै' होणे. -IFIABLE *a.* योग्य, वाजवी करून दाखवायाजोगा, प्रपादनीय; दोष उडवायाजोगा, दोषमोर्चनीय. -IFICATION निर्दोष करणे *n.*, न्यायीकरणे *n.*, दोषमोर्चन *n.*; vindication प्रतिपादन *n.*, स्थापन: our disobedience of God's commands admits of no j.; absolution दोषमुक्ति *f.*; *Theol.* the treating of sinful man as though he were just दोषी-अपराधी-पापी मनुष्यास न्यायी मोजणे *n.*, न्यायीकरण *n.*. -IFIER दोषमोर्चक, निर्दोष करणारा (Rom. iii. 26); दोष उडविणारा, प्रतिपादन करणारा.

JUT *v. i.* (See JET) बाहेर येणे-निघणे [out].

JUVENILE *a.* (*juvenis*, young) तरुण; तारुण्याचा, तरुण, तरण्यांचा (sports).—JUVENILITY तारुण्यावस्था^f, तारुण्य *n.*, यौवन *n.*

JUXTAPOSITION (*juxta*, near, *positio*, position) a placing, or being placed, in nearness or contiguity, as the parts of a substance or of a composition लगता, नैकट्य *n.*, समीपता^f.

K.

KAW *v. i.* कावकाव क.—*n.* कावकाव *f.*

KECK *v. i.* Ger. उमासा येणे, उमळणे, कळमळणे.

KEDGER *Scot.* लंगर, लोळी^f.

KEEL* नावेचा कणा, अडे *n.*

KEEN* *a.* eager उत्सुक, हौसदार; sharp कडक, कडकडीत (appetite); sharp तेजदार,

पाणीदार, बल्द (edge); severe कडकडीत, प्रखर (cold); bitter कडू, मनास लागाया ज्ञाँवायाजोगा (sarcasm); penetrating हुशार, तीक्ष्णबुद्धि, कुशाप्रबुद्धि.

KEEP* *v.* retain ठेवणे, राखणे; detain खोळवणे, खोटी क.; maintain hold upon धरून ठेवणे; हाती ठेवणे; preserve राखणे, ठेवणे: his loyalty he *kept*; have in custody of राखणे, खवरदारी क., दिमतीस ठेवणे, संभाळ क.: I will k. thee; preserve from publicity गुप ठेवणे; tend राखणे, बरदास्त ठेवणे (a garden); manage चालवणे, घालणे, वहिवाटणे (a school);—a house घरसंजोगीणी क., घर चालवणे; entertain भोजनास ठेवणे (boarders); support in one's service चाकरीस ठेवणे; have and maintain, as a horse ठेवणे, बाळगणे: continue in, as a course or mode of action चालू ठेवणे, चालविणे; practise or perform, as a duty आचरणे, पाळणे;—as a word राखणे, पाळणे; observe, as a festival करणे, पाळणे (Ps. xlvi. 4);—as one's bed, room, &c. धरून राहणे. च्या बाहेर न पडणे; back राखणे, मारें ठेवणे, चोरून ठेवणे (Jer. xlvi. 4); आवरणे (Ps. xix. 13);—company with सोबत धरणे क.; बराबर संगती जाणे; down कहांत दावांत ठेवणे; आवरणे; अडथळा क., अडवणे;—good or bad hours नित्य लवकर किंवा उशीरा घरी येणे किंवा निजायास जाणे; up कमी होऊं न देणे, न गमावणे, राखणे, संभाळणे, ठेवणे (prices of goods, one's credit).—*i.* राहणे, असणे: to k. at a distance; राहणे, निभणे, टिकणे, तगणे: apples that will k.; dwell राहणे, बिझाड असणे, रहिवास धरणे; from पासून दूर राहणे, वर्जणे; on राहणे, चालणे, जाणे: he *kept* on singing; to चिकटून धरून राहणे. असणे: to k. to old customs, to one's word, promise; up हिंडता निरता असणे; अजीत मोकळा अन-

धीन असणे.—*n.* स्थिति *f.*; राखण *f.*; case गवसणी *f.*, संपुष्ट *n.*; provisions by which one is kept चंदी *f.*, मोताद *f.*: the k. of a horse; stronghold गढी *f.*, किला, वैगरे बळकट जागा *f.*; a charge दिमतीस सोपलेले काम *n.* ली वस्तु *f.*.—*BB* राखणारा, ठेवणारा; दिमतदार, जिम्मेदार; रखवालदार, रक्षक, राख्या; पालन रक्षणकर्ता, रक्षक, पालक; a ring serving to keep another on the finger अडकण *n.*; one who retains in custody बंदिशाळेचा रखवालदार.—of the forests अरण्यरक्षक;—of the Great Seal मोहरबरदार. —*ING* राखणे *n.*, धारण *n.*; दिमत *f.*, रखवाली *f.*; संगोपन *n.*, निगा *f.*, जतन *f.*; consistency जम, वनाव, घटाव. —*SAKE* आठवणीसाठी दिलेली ठेवलेली वस्तु *f.*, यादगिरी *f.*, आठवणूक *f.*.

KEN* *v.* see at a distance दुरून पाहणे; know ओळखणे, जाणणे.

KENNEL (*canis*, a dog) कुच्याचे घरकुले *n.*; pack of hounds पारधी कुच्याचा कल्प; the hole of a fox or other beast बीळ *n.*—(*canalis*) रस्त्याचा गटार, पन्हाळी *f.*

KERNEL* single seed of a grain-bearing or other plant दाणा, बीं *n.*; the edible substance contained in the shell of a nut गर, गीर, मगज, खोबरे *n.*;—of a pulpy fruit अठी *f.*, अठोळी *f.*; a hard concretion in the flesh अठी *f.*

KETTLE* हांडी *f.*, हांडा, कढई *f.*, वैगरे पाणी वैगरे तापवायाचे भाडे *n.*, 'केटली' *f.*.—*DRUM* नगारा, डंका.

KEY* a fastener अडसर, अडकण *n.*; instrument to shut or open a lock चावी *f.*, किळी *f.*; instrument by which some thing is screwed or turned कळ *f.*, किळी *f.*; part of a musical instrument which is struck with the fingers घर *n.*; fundamental note in a piece of music घर *n.*; the

highest central stone of an arch मेहराबी-चा मधला दगड़ *n.*, कमानीची चावी *f.*; that which serves as a means to unlock a secret or mystery किळी *f.*, घर *n.*; false k. चोरकिळी *f.*. -HOLE किळीचे घर *n.*, कुलपाचे तोंड *n.*. -NOTE कमानीचा मधला दगड़.

KICK *v.* *W.* लात मारणे; to k. the beam वजनांत कमी भरणे;—up a row तारा नाचविणे. —*i.* लात मारणे उचलणे, लाथा झाडणे; recoil;—said of a musket मार्गे सरकणे. —*n.* लात थ *f.*, लत्ता *f.*. -SHAW *F.* भलत्याचे भलते *n.*, वेंडेविंदे *n.*

KID *D.* करडू *n.* (*Is. xi. 6*); a fagot लांकडा-ची मोळी *f.*; a small wooden tub or vessel कोटंबा, काथवट *f.*.

KIDNAP *v.* *Ger.* steal and carry away or secrete, as a human being, man, woman, or child मनुष्य चोरून नेणे. -ER मनुष्य चोरून नेणारा, मनुष्यस्तेयी.

KIDNEY* मुत्रपिंड, गुर्द; disposition स्वभाव: men of the same k. -BEAN उडीद Rayed k. मूग.

KILL* *v.* deprive of life जीव घेणे, मारणे, ठारमारणे; calm शांत क., शमवणे: a shower of rain kills the wind;—time वेळ दवडणे घालवणे लोटणे.

KILN* भट्टी *f.*;—of a potter आवा.

KIN* relationship नाते *n.*, गोत्र *n.*, संबंध; relatives भाऊबंध *pl.*, गोतवडा, गोत *n.*; of k. गोत्रज; सजात. —*a.* सजातीय: one touch of nature makes the whole world k.—Shakesp.

KIND* race जात *f.*, जाति *f.*: human k.; sort प्रकार, तङ्हा *f.*; native character स्वभाव, गुण. -RED *n.* See KIN.—*a.* नातलग, गोत्री, गोत्रज; of the like nature सजातीय, समगुण. —KINSMAN भाऊबंद, दाईज, कुटुंबी.

KIND* *a.* showing tenderness or goodness कृपालू, दयालू, परोपकारी;—as an act कृपेचा, मेहरबानीचा, परोपकारबुद्धीचा. -NESS दया *f.*, कृपा *f.*, मेहरबानी *f.*; a kind act उपकार, दयेचे काम *n.* -LINESS गोडेगुलाबी *f.*, प्रीति *f.*, स्नेह. -LY *a.* kindred जातीचा, सजातीय; gracious कृपालू, दयालू.

KINDLE *v.* (*cendere*) set on fire पेटवणे, चेतवणे; inflame, as the passions चेतवणे, पेटवणे.—*i.* पेटणे, चेतणे; संतापणे, तापणे.

KINE, *pl* of Cow, गाया *f pl.*, गाई *f pl.*

KING *Ger.* a chief ruler अधिपति, प्रभु; a monarch राजा, नृपति, भूप; a card having the picture of a king राजा; *king's* English शुद्ध इंग्लिश भाषा *f.* -CRAFT राज्यवातुर्य *n.*, राज्यनीति *f.* -DOM राज्य *n.*, प्रभुत्व *n.*, राज्याधिकार (*Ps. cxlv. 13*); dominion of a monarch राज्य *n.*, राष्ट्र *n.*; principal division जाति *f.*, कोटि *f.*, वर्ग; animal k. जीवजाति *f.*; vegetable k. तृणजाति *f.*; mineral k. धातुजाति *f.* -FISHER पाणकावळा, डिचा. -LY *a.* राजाचा, राजकीय, राजास योग्य, पादशाही; grand अलिजाहा, मोठा (couch); directed by the king राजाचा, राजांने चालवायाचा, राज in comp.; k. government राजसत्ताक राज्य *n.* -'s EVIL, a disease of the scrofulous kind, formerly supposed to be healed by the touch of a king गंडमाळा *f pl.* -SHIP राज्यधिकार, राजपद *n.*

KIRK* (See CHURCH) खिस्ती देऊळ *n.*; [the regular or established Church of Scotland]; k. session, a petty ecclesiastical session in Scotland 'कर्क सेशन' *n.*, वडील वर्गाची सभा *f.*

KISS* *v.* salute with the lips मुका चुंबन घेणे; caress गोजारणे, लाड क.; touch gently, as if fondly हळूच ममतेमे लाडाने सर्व क. हात लावणे: when the sweet wind did gently k. the trees.—*n.* मुका, चुंबन *n.*

KIT D. a vessel of various kinds and uses
भांडे *n*, पात्र *n*; the whole outfit खटले
n, चवाळे *n*, सामान *n*, बाडविशात *f*.

KITCHEN* cook-room स्वयंपाकघर *n*; [utensil for roasting meat]. -GARDEN [शक्ति-
भाजीचा] मळा, परसांतली भाजी *f*, परसू *n*.
-WORK स्वयंपाकघरातले काम *n*.

KITE* a rapacious bird of the hawk kind
धार *f*; a paper toy for flying in the air
पतंग, वावडी *f*.

KITTEN (dim. of cat) माजराचें पिण्ठू *n*.

KNACK Ger. a toy खेळ, खेळणे *n*; a nice
trick कळ *f*, युक्ति *f*; adroitness हतोटी *f*,
टूक *f*.

KNAG D. a knot in the wood गाठ *f*, गुळुंब
n; a peg मेख *f*, खुंटी *f*; a shoot of deer's
horn हरणाच्या शिंगाचा कोंब -फणगडा. -GY
a. गाठाळ, गाठीचा; rough in temper
खडतर स्वभावाचा.

KNAPSACK D.—of travellers पडशी *f*;—of
soldiers यैली *f*, जामदारी *f*.

KNAVE* ठक, सोदा, काशीकर; at cards गु-
लाम; an arch-k. वाटोळा धोडा, गोटा, पाढरा
परीस, नाशीकर; a pack of *knaves* चां-
डाळचौकडी *f*.—**KNAVERY** ठकपणा, सोदे-
गिरी *f*; mischievous practices ठकबाजी
f, दगलबाजी *f*, लुचेशाई *f*; to become
an adept in k. परव फुटणे, चौपायी उडणे.
—**KNAVISH a.** ठकाऊ, ठकडा, शठ; कुटाळ,
कुचाळ.

KNEAD* v मळणे;—wheaten dough तिंबणे.
-ING-TROUGH—of wood काठवट *f*;—of
metal परात *f*, पितळी *f*.

KNEE* (*genu, Skr. janu*) गुडघा. -DEEP*
a गुडघाभर, गुडध्याइतका. -JOINT गुडध्याची
खोळ *f*, जानुसंधि. -PAN गुडध्याची वाटी *f*,
जानुफलक *n*.—**KNEEL** v. i. गुडघे टेकणे
[down].

KNELL* stroke of a bell rung at a funeral
or at the death of a person मेत नेण्याच्या
वेळचा किंवा मनुष्य मेल्यावरचा घंटाध्वनि
किंवा घाटेचा ठोका.

KNIFE* सुरी *f*; large k., सुरा; clasp-k.
मोडसुरा; a sword तलवार *f*.

KNIGHT* सरदार बहादूर; एक कित्ताव आहे;
—at chess घोडा. -HOOD सरदारबहादुरी *f*.

KNIT* v. tie बांधणे; weave without a loom
मागावांचून हातानें विणणे; unite जोडणे, मि-
लवणे (hands); contract आठ्या घालणे
(the brows) [together].—n. वीण *f*, विण-
कर *f*.

KNOB* a hard protuberance in the wood
गाठ *f*, गुळुंब *n*;—in the flesh टेंगूळ *n*,
गाठ *f*; a round ball at the end of any
thing गोडा, शुबका. -BY *a.* गाठाळ, गाठीचा.

KNOCK* v. i. strike or beat with some
thing hard or heavy ठोठावणे, ठोकणे :
drive against आपटणे, थडका देणे; up थ-
कणे, दमणे; off थांबणे, हात अटपणे; under
दबणे, हात टेंकणे, कचकणे.—t. strike मारणे,
ठोकणे; drive against आपटणे, आदळणे :
to k. the head against a post; down पाडणे, लोळवणे, आपटणे; टोला -योले ठोसा
-ठोसे मारून खाली पाडणे; Auctions, assign to a bidder by a blow or knock
लिलावांत (बेणाराच्या) मार्थी मारणे, हड-
सणे;—in the head, or on the head
मस्तकावर प्रहार करून मूळिछत क., किंवा ठार
मारणे; मोडणे, पाणी ओतणे, लथडविणे, लट-
पटविणे;—off झापाटणे, फटकारणे; out हा-
णून मारून बाहेर काढणे (the brains); up
ठोकून ठोठावून उठवणे; थकविणे, शिणविणे, भा-
गविणे.—n. ठोका, प्रहार; a strike on a door
intended as a request for admittance
आंत बेणाराकरिता दारावर थाप *f* ठोका, दार
उघडण्याची थाप *f*.

KNOT* a complication of threads, cords, or ropes, formed by tying, knitting, or entangling, and resisting separation or loosing गांठ f., प्रथों f.; a tie गांठ f., नाते n., धागादोरा ; nuptial k. रेशमाची गांठ f.; perplexity गांठ f., अठी f., कॉडे n.; cluster सुबका, गुच्छ; band थवा, घोळका; joint in the stem of a plant गांठ f., काँडे n., पर्व n.; protuberance occasioned by the outgrowth of a branch डाहळीचे मूळ n., गांठ f.; [a nautical mile of 6086. 7 ft.: to sail ten knots an hour]; — in the mind मनातली अट f., गांठ f.—v. गांठ बांधौं देणे; जोडौं, मिळवौं; घोटाळ्यांत पाडौं, गोंधळांत घालौं.—i. गोंधळौं; पेर कॉडे धरौं; copulate जुगौं, लागौं.—TED a. गाठीचा, गांठाळ-ty a. गांठळ, गांठळगुठळ; गुतागुतीचा, खचरट (point); कठीण (head).

KNOW* v. (-gnoscere, Skr. jna) be aware of as true ठाऊक माहीत असणे; perceive clearly जाणौं, समजौं; be acquainted with परिचय-ओळख असणे; possess experience of -चा अनुभव -ची प्रचीत असणे (2 Cor. v. 21); distinguish भेद समजौं पाहौं; approve मान्य -पसंत क. (Ps. i. 6); have sexual commerce with जाणौं, जवळ जाणौं, भोगौं [of, about]. — i. जाणौं, समजौं; परीक्षा क. [of]. -ABLE a. जाणायजोगता, ज्ञानगम्य. -ALL सर्वजाणता, चतुरशहाणा; wis-acre दीडशहाणा, चतुरसाबाजी. -ING p.a. जाणता; intelligent चतुर, समजदार, ज्ञाता. -INGLY ad. जाणून, समजून, अकलहुशारीरौं. -LEDGE जाणौं n.; clear and certain perception of truth and duty ज्ञान n., बोध; that which is known जाणीव f.; a cognition ओळख f.; acquaintance ओळख f., परिचय; learning विद्या f., ज्ञान n.; practical skill वाकवगारी f., माहितगारी f.; a k. of seamanship; information खबर f., माहिती

f.; within one's k. जाणोपरी; without the k. of नकळत; spiritual k. आत्मज्ञान n., परमार्थज्ञान n.; sacred and profane k. ज्ञानविज्ञान n.; eager after k. विद्यार्थी; gained by k. विद्यालब्ध; carnal k. भोग, संग; instruction in k., esp. in the k. of the Divine nature or of one's own soul ज्ञानोपदेश.

KNUCKLE* बोटाचा साधा, पेर n.—v. i. ठोठावौं, ठोकौं; —to हात टेंकौं, बैं म्हणौं; झटौं.—t. बोटांच्या पेरांनी मारौं.

KORAN Ar. कुरान n.

L.

LABEL W. खुणेसाठीं जी चिठी मारतात तो f., खुणपटी f.—v. खुणपटी -चकती मारौं.

LABIAL a. (labium, lip) ओठांचा; formed by the lips ओष्ठ्य (letters).—n. ओष्ठ्यवर्ण —LABIODENTAL a. दंतोष्ठ्य.

LABOR (L.) physical toil or bodily exertion महनत f., श्रम, कष्ट; mental effort श्रम, मनाचा श्रम, मनेनिवेद; that which demands effort श्रमाचैं काम n.; travail प्रसुति वेदना f.; forced l. बिगार f., वेठ f.; day l. रोजमजुरी f.—v. i. श्रम कष्ट क.; यल प्रयत्न क., झटौं; श्रमी होणौं, कष्ट भोगौं; प्रसुति वेदना भोगौं, वेण येण.—t. कमावौं, राबून तयार क, मशागत क; श्रमानें क. [at]. -ATORY a chemist's workroom रसायनशास्त्राचे वैद्यकिये चे प्रयोग करण्याची जागा f., रसायन-कर्मगृह n.; place where any thing is prepared for use कारखाना, उद्योगगृह n. -EE मेहनत करणारा; as disting. from an artisan कामकरी, मजूर; a day l. मजूर.—IOUS a. मेहनतीचा, उरस्फोडीचा, कठीण; मेहनती, कष्टाळू, कामसू (mechanic). -IOUS, -LY ad. कष्टानें, श्रम धैजून, श्रमपूर्वक.

LABYRINTH (labyrinthus) place full of intricacies गिरकांड्याची जागा f., चाट f.; maze गृद n., कूट n., चौ-यांशीचा फेरा.

LAC (*Skr. lākschā* and *rākshā*, from *randj*, to dye) लाख *f.* अळता.

LAC *Hin.* लक्ष, लाख.

LACE (*laqueus*, noose) a delicate tissue of thread फीत *f.* नाडी *f.*; a string often plaited or otherwise ornamented विणलेली जाळी, 'लेस' *f.*; plaited cord विणलेला दोरा -जाळी *f.*.—*v.* विणै, नाडीने फितीने बाधणे; जरीकांठ लावणे.

LACERATE *v.* (*lacerare*) tear फाडणे, विदारणे; afflict दुःखदेणे, विदारणे (the heart).

LACK *v. Ger.* उणा कमी असणे (James i., 5).—*i.* उणे पडणे.—*n.* कमताई *f.* वाण *f.*.—LUSTRE *a.* निस्तेज (eyes); as a pearl खवडेवजा, नरम.—*n.* निस्तेजपणा.

LACKER *Ger.* रोगण *n.* — *v.* रोगण लावणे -चढवणे.

LACKEY *F.* खिदमतगार, पोऱ्या.

* LACONIC *a.* (from *Laconia* or *Sparta*) थोड़क्यांत पुष्टक बोलून दाखवायाचा, अन्यशब्दक, संक्षिप्त.—& LACONISM *n.* थोडक्यांत पुष्टक बोलून दाखवायाची रीत *f.*; a concise phrase संक्षिप्त वाक्य *n.* संक्षिप्तोक्ति *f.*

LACTAGE (*lac*, milk) दुधते *n.* गोरस.—LACTARY दुभयाची जागा *f.*—LACTEAL *a.* दुधाचा, दुधमय; conveying chyle अन्रसवाहक.—*n.* अन्रसवाहिनी *f.*—LACTESCENT *a.* दूध देणारा, दुधधोत्यादक; चिकाने दुधाने भरलेला.—LACTIFEROUS *a.* दूध नेणारा, दुधवाहक.

LAD* पोरगा, आडबाप्या, शिसु, कुमार.

LADDER* शिडी *f.* निसण *f.*; that by means of which one attains to eminence पायरी *f.* पर्याय.

LADE* *v.* load लादणे, ओऱ्ये भरणे -घालणे; ladle पळीने काढणे -उपसणे [out].

LADLE* पळा, पळी *f.*—of a piece of cocoanut shell, &c. डवली *f.*—*v.* पळ्याने -पळीने काढणे -उसणे. -FUL *n.* पळीभर.

LADY (*bread -keeper) the female head
45 D

of a household घरधनीण *f.* कारभारीण *f.*; a woman of gentle or refined manners कुलीन सम्म स्त्री *f.* कुलांगना *f.*; as a title बाई *f.*; [in England, a title prefixed to the name of any woman whose husband is not of lower rank than a knight, or whose father was a nobleman not lower than an earl]; a wife पत्नी *f.* बायको *f.*; Mahomedan *l.* विवी *f.*; [Our Lady, the Virgin Mary].—BIRD, -BUG, -COW, -FLY कुंकवाचा किडा, सोनकिडा. —LIKE *a.* सम्म, कुलीन; delicate सकुमार, कोमल, नाजूक.

LAG *W.* the lowest class गाढ, गदड, केर: the l. of the people; that which comes in last शेवटी -सरशेवटी येणारा: the l. of all the flock.—*v. i.* मागे पडणे, मागसणे [behind].

LAITY (*Gr. laos*, the people) the people as distinguished from the clergy गृहस्थ-मंडळी *f.*

LAIR *Ger.* couch of a wild beast शापद बसायाची जागा *f.* -जाळी *f.*; any resting-place बसायाची -विसांवा घेण्याची जागा *f.* विश्रांतिस्थान *n.*

LAKE* सरोवर *n.* तळे *n.*

LAMB* young of the sheep kind कोंकरा, कोंकरूं *n.*; any person who is as innocent or gentle as a lamb गरीब, बापुडा, गाय, मिसकीन; [L. of God, *Scrip.*, the Savior Jesus Christ, who was typified by the paschal lamb (John i., 29)].

LAMBENT *a.* (*lambere*, to lick) खेळता, चंचळ (flame); twinkling लक्लकणारा, चमकणारा: the l. purity of the stars.—LAMBAITIVE *a.* चाटायाचा, लेद्य.—*n.* चाटायाचे औषध *n.* चाटण *n.* लेद्य *n.*

LAME* a crippled लंगडा, पांगडा, पंग; not satisfactory लिचापेचा, लंगडा; hobbling, as a verse तुटक, पादविकल.—*v.* लंगडा क.

-LY ad. लंगडत लंगडत; लंगडतंगड, तुनमुनः an argument l. conducted. -NESS लंगडेपणा; लिचेविचेपणा.

LAMELLAR a. (*lamina*, plate) खवलांचा, खवल्या; खवलांसारखा रचलेला.

LAMENT v. i. (*lamenturi*) weep रडणे, आकांत क.; feel deep regret अतिदुःख वाटणे [for]. —t. चा विषयीं शोक खेद क. -ABLE a. शोक करायाजोगा, शोच्य: l. declension of morals; mourning शोकाचा (eye). -ATION शोक क. n, शोक, विलाप; रडणे n, रुदन n, आकांत; pl a book of the Old Testament ईर्मेयाचा विलाप.

LAMINA (L.) पडदा, पदर, कातळा.

LAMP (*lampas*). दिवा, दीपक, lit. fig.; l. stand दिवठणी f. -BLACK काजळ n, मस f, -LIGHT दिव्याचा उज्जेड.

LAMPERS, LAMPASS F. a swelling of the fleshy lining of the roof of the mouth immediately behind the fore tooth in the horse मुंगा, मुंगी f.

LAMPOON F. निंदेचा पोवाडा लेख.

LANCE (*lancea*) भाला.—v. भाला मारणे; open with a lancet नस्तराने काढणे चिरणे; throw in the manner of a lance भान्याप्रमाणे फेकणे.—LANCER भालेकरी; फांसणी टाकणारा घालणारा.—LANCELET नस्तर n; [a high and narrow window pointed like a lancet].

LAND* earth, in distinction from the waters जमीन f, भुई f; as a country देश, मुलूख; soil जमीन f, कळी f, क्षेत्र n: good l., poor l.; a nation देश, राष्ट्र n; the main land, in distinction from an adjacent island देश, मुलूख; the ground जमीन f, भूमि f; ground left unplowed between furrows बोद f; *Law* जमीन f, शेत n, कुरण n, वैगेर; crown lands खालसा, शेरी f; cultivator of crown lands शेरीकरी; lands tenanted from the State रकमी जमीन f;

irrigated l. पाटस्थळ n; descriptive roll of l. जमीनझाडा; bringing of *lands* into cultivation कीर्द f; yielding one crop a year एकफरदी f, एकपिकी f; l. bearing two crops in a year दुपिकी f; *lands* and tenements जमीनजुमला; l. held on sub-lease खोतस-ज्जा f; bad and untilled l. lying amidst cultivated fields पोटखराबा; a portion of cultivated l. left unsown amidst land under cultivation पोटपडीत n; l. exempted from revenue attached to some secular function, as that of *Pātil*, or any village officer, or for the purpose of keeping up useful constructions, as reservoirs, &c. प्रपंचार्थ; landed proprietor भिरासदार; l. farmer of the crown खोत; gift of l. भूमिदान n; valuation of l. by inspection नजरपाहणी f; to make l., or to make the l. समुद्रांतून जमीन पाहणे जमीनीचा शोध लागणे.—v. किनाऱ्यावर कांठास लावणे उतरणे.—i. किनाऱ्यावर उतरणे [at]. -ED a. जमीनीचा, शेताचा (estate); जमीनदार, शेतकरी. -FORCE खुशीवरचे लष्कर n. -ED GENTLEMAN, -HOLDER जमीन-भिरासदार, फजिनदार. -ING a. गलबतावरून माल वैगेर उतरण्याचा (charges).—n. गलबतांतून किनाऱ्यावर उतरणे n; also -PLACE किनाऱ्यावर उतरण्याची जागा f, घाट, बंदर n. -JOBBER जमीनीचा व्यापरी. -LADY घरधनीण f; mistress of an inn वाट-सरांकरितां खाणावळ घालणारीण f. -LORD जमीनीचा मालक; घराचा मालक; वाटसरांकरितां खाणावळ घालणारा. -MARK शिवेची खूण f; गलबतांस वाट दाखविण्या करितां जमीनी-वरली खूण f. -SCAPE, portion of land or territory which the eye can comprehend in a single view, including all the objects it contains डोऱ्याच्या टप्यांतला दृष्टी-तला देश, दृष्टिगोचर देश; picture exhibiting some real or fancied scene in nature

मृष्टीतिल देखाव्याचें चित्र *n.* -SURVEY जमीन-भोजणी *f.* -TAX शेतसारा, धारा, सारा. -WAITER बंदरांतला -धाटावरचा झाडेकरी, तलाशी. -WIND तडीचा वारा, मतलई *f.*

LANE *D.* गळी *f.*, शेरी *f.*, बोळ.

LANGUAGE (*lingua*, the tongue) human speech वाणी *f.*, वाचा *f.*; forms of speech peculiar to a particular nation भाषा *f.*; expression शब्द, वाक्य *n.*; style भाषणाची शैली *f.* -सरणी *f.*; inarticulate sounds by which irrational animals express their feelings or their wants जनावरांची भाषा *f.*; [suggestion by objects of ideas associated therewith: the l. of flowers] ; a nation, as distinguished by their speech राष्ट्र *n.*, लोक; vulgar l. प्रामुख भाषा *f.*;—of the gods गीर्वाण भाषा *f.*; bad l. दुरुक्ति *f.*, दुर्भाषण *n.*; abusive l. शिवरै भाषण *n.*, शिवीगळ *f.*; a barbarous l. मळेच्छ भाषा *f.*; provincial l. देशभाषा *f.*.

LANGUID *a.* (*languere*, to be faint) म्लान, म्लान, सुस्त; tardy मंद, ढिला, यिथिल, धिमा (motion); promoting weakness or heaviness सुस्ती आगणारा, सुस्तीचा.—LANGUISH *v. i.* लंघणे, म्लानि येणे; आळसावणे, मंदावणे, रेगणे, रखडणे; wither वाळणे, सुक्णे; look with softness or tenderness, as with the head reclined, and a peculiar cast of the eye कामार्द -प्रणयमंजुल दृष्टीमें पाहणे; pine विरहामें धुपणे, झुरणे.—LANGUOR सुस्ती *f.*, म्लानि *f.*, म्लानि *f.*, जाड्य *n.*

LANK* *a.* loose ढिला, सईल; weak and slender लुकड, पातळ.

LANTEEN (*lanterna*) फाणस *m, n.*, कंदील *m, n.*

LAP* lower part of a garment that plays loosely पटर, घोळ, झाठ; part of the clothing that lies on the knees when a person sits down मांडी *f.*, ओसंग *f.*

edge शेव, कांठ; कांच, मणी वगैरे साफ कर-प्याचें चाक *n.*;—of a petticoat, &c. ओटी *f.*;—v. fold घडी क., दुमडणे; wrap गुंडाळणे; involve गोवणे, गुतविणे.—i. एकावर एक पडणे -चढणे; घडी होणे. -DOG मांडुक्त्रा.

LAP* *v. i.* take up liquor or food with the tongue चकचक खाणे किंवा पिणे; खाताना किंवा पिताना चकचक आवाज क.—*t.* चकचक खाणे -पिणे; जिभेने चाटणे [up].

LAPDIARY (*lapis*, stone) जोहारी, मणेर.

LAPSE *v. i.* (*labi*, to fall) निसरणे, प्रवाह -गति होणे; fall from virtue सन्मार्गवृष्ट होणे, बिचलणे, घसरणे; fall or pass from one proprietor to another एका मालका पासून दुसऱ्या मालकाच्या हातीं जाणे; Law, become void रद्द होणे.—*n.* गति *f.*, प्रवाह;—of time कालगति *f.*; घसरणे *n.*, चळ, ढळ, खंश; a fault दोष, चूक *f.*—LAPSUS LINGUE जिह्वादोष.—LAPSUS CALAMI हस्तदोष.

LAPWING* टिटवी *f.*

LARBOARD* the left-hand side of a ship, when a person stands with his face to the head डावे बोड *n.*

LARCENY (*latro*, a freebooter) Law चोरी *f.*

LARD (*lardum*) (मासापासून गाळून वेगळो केलेली) डुकराची चरबी *f.*

LARGE *a.* (*largus*) big मोठा, थोर; wide लांब-रुंद, प्रशस्त, मोठा, विशाल (field, plain, river); abundant पुष्कळ, विपुळ (supply); numerous मोठा, मोठे संख्येचा (assembly, town); huge टोलेजंग, बताडा, मोठा (tree, ship); unexpected पुष्कळ, लांब, दीर्घ, (time, day); diffuse पात्वाळाचा, विस्तार-पूर्वक, विस्तीर्ण (language, style); generous उदार, प्रशस्त, प्रगन्ध (the heart); comprehensive व्यापक, बहुसंग्रही, विशाल (the mind); free मोकळा; at l. मोकार, मोकळा; विस्तारामें, विस्तारै करून: to discourse on a subject at l.; prisoner at l.

नजरकैदी. -LY ad. पुष्कळपणी; सविस्तर; उदार-मोक्ष्या मनाने हाताने. -NESS मोठेपणा, महत्व n; प्रशस्तता f; उदारपणा, औदार्य n; पुष्कळपणा, विपुलता f, बाहुल्य n, प्राचुर्य n.—LARGESS बक्षीस n, देणगी f.

LARK* कुडुकुंभा, भारदाज.

LARUM, See ALARUM.

LARVA (L.) कोशांतला किडा, कोशस्थकीट.

LARYNX (Gr.) नरडे n, कंठबनीचे व श्वासो-श्वासाचे इंद्रिय n, कंठ.

LASCIVIOUS a. (*laxus, lax*) स्वीविषयलंपट; in comp. विषय (desires); कामेतुक, कामभावाचा, विषयवासनेचा. -NESS कामबुद्धि f दृष्टि f, कामातुरपणा.

LASH Ger. thong of a whip पागोरा; stroke with a whip चाबकाचा फटकारा, फटका; stroke of a sarcasm ठोमणा, ठोसरा.—v. कोरडे फटके मारें; ठोमणा देणे.—i. चाबूक फडफडावणे; make a severe attack रगडून हळा क.; out लाया मारें, दुमाल्या झाडणे.

LASS (See LAD) मुलगी f, आडबायको f, बाला f.

LASSITUDE (*laxus, loose*) ग्लानि f, सुस्ती f, कलमल f, मांथ n.

LAST* a. coming after all the others of a series, in time or place सरशेवटचा, शेवटचा; final शेवटचा, शेवटला, अंत्य; next before the present गेला, मागला, गत (week); 1. year गतसाल n, गुदस्त n; utmost निरानींचा, निर्वाणींचा; lowest सर्वांच्या खालचा, हलका (prize); most unlikely असंभाव्य, हजार वाट्याने न होण्या करण्याजोगा: he is the 1. man to appear generous; at 1. शेवटी; to the 1. शेवटपर्यंत; 1. but one उपात्य.—ad. मार्गे, मागल्या खेपेस; शेवटी, अखेरीस; सगळ्यांच्या शेवटी.

LAST* v. i. endure राहणे, टिकणे, तगणे; hold

out निघणे, पारपडणे, टिकणे. -ING p. a. टिकाऊ; सतत राहणारा; 1. color पक्का रंग.—LAST* जोड्याचा सांचा, कलबूत m, n, 'लास्ट' f.—LAST* ओझे n; चार हजार पौंडाचे एक वजन n, आहे.

LATCH F. दाराची फिरकी f, चिमणी f.—v. खिटी घालणे, फिरकी फिरवणे.

LATE* a. coming after others, or after the usual or expected time उशिरा आलेला, समयातीत, मागसलेला (spring); far advanced towards the end फार चढलेला—उतरलेला गेलेला; 1. period of life वृद्धापकाल, उतरतें वय n; deceased मयत; out of office माजी; recent अलीकडचा, नवा, नूतन (intelligence).—ad. उशिरा, उशिराने: he arrived 1.; अलीकडे, थोड्या दिवसांमार्गे; फार चढल्यावर गेल्यावर: it is 1. (in the day) दिवस फार गेला, दिवस थोडा राहिला; it is 1. in the night रात्र फार गेली थोडी राहिली; of 1. अलीकडे; too 1. फार उशिरा.—ix ad. अलीकडे. -NESS उशीरा, अवैक्ष.

LATENT a. (*latere, to lie hid*) गुप्त, अदृश्य.

LATERAL a. (*latus, side*) बाजूचा, बाजूकडला (view of an object) proceeding from the side बाजूकडून निघालेला, बाजूचा (branches). -LY ad. बाजूस, बाजूने; बाजूकडे

LATH* कांबीट n;—for a roof रीप f, ओंबणाची काठी f.—v. ओंबण घालणे.—LATHY a. काठांग्या, लकड्या.—LATHE चरख;—of the weaver वैकाठी f.

LATHER v. i. form a foam with water and soap साबणाचा फेस होणे; become froth फेसाळणे.—t. साबणाचा फेस लावणे; beat severely खूप ठोकणे मारदेणे, कुंदी काढणे [vulgar].—n. साबणाचा फेस.

LATITUDE (*latus, broad*) रुंदी f; room जागा f; extent विस्तार; laxity मोकळीक f, अप्रतिबंध; शैथिल्य n; breadth of signifi-

cation अर्थविस्तार, अर्थव्याप्ति *f*; Geog. distance of any place in the globe, north or south of the equator अक्ष; celestial l. शर.—LATITUDINARIAN, one who indulges freedom in thinking ज्यान्या विचारास मतास निर्बंध नाहीं तो; Theol. one who departs in opinion from the strict principles of orthodoxy ज्यास शास्त्राचा निर्बंध नाहीं तो, शास्त्रैथिल्यानुयायी. -ISM मतशैथिल्य *n*.

LATTER *a.* (comp. of *late*) पाठीमागचा, अलीकडचा, शेवटचा (rain); mentioned as the last of two मागून सांगितलेला, उत्तरोक्त, दुसरा; modern नवा, अर्वाचीन (ages); latest शेवटचा. -LY *ad.* अलीकडे, थोडक्या दिवसांच्या आंत.

LATTICE* जाळी*f*, जाळीदार काम *n*; जाळीची खिडकी*f*.

LAUD (*laus*) सुति*f*; भक्तिच्या वेळी करायाची ईश्वरसुति*f*.—*v.* praise in words alone, or with words and singing सुति क., सुति गाणे. -ABLE *a.* सुत्य, वर्णनीय (motives); healthy शरिरास चांगला, आरोग्यप्रद, हितप्रद: *l.* juices of the body.

LAUDANUM (*L.*) अफूचा अर्क, 'लाइनम' *n*.

LAUGH * *v. i.* have the countenance light up, or change so as to express merriment हसणे; be gay आनंदी उलासी होणे, —at थट्टा उपहास क., हसणे;—in the sleeves गालांत आंतच्या आंत हसणे. -ABLE *a.* हसायाजोगा, हास्यजनक. -TER हसें *n*, हसू*n*, हास्य *n*. -ING -STOCK खेळवणा, विनोदास्पद.

LAUNCH *v.* (See LANCE) cause or move or slide from the land into the water जमिनी वरून पाण्यांत ठकळणे -लोटणे; send forth पाठविणे, फेकणे, टाकणे.—*i.* जाणे; into vice निसवणे.

LAUREL (*laurus*) आकाशवेल *f*.—LAUREATE *a.* आकाशवेलानें शृंगारलेला; poet *l.* राजकवि, राजाच्या पदरचा -दरबारी कवि.

LAURUS (*L.*) *L.* *nobilis* आकाशवेल *f*; *L.* *camphora* कापराचे झाड *n*; *L.* *cassia* तमालवृक्ष; leaf of *L. c.* तमालपत्र *n*.

LAVA (*lavare*, to wash) ज्वालामुखीतव्या खडकाचा रस, 'लावा'—LAVE *v.* धुणे.—*i.* अंघूळ स्नान क.—LAVER तस्त *n*, गंगाळ.—*n.* LAVENDER एक सुरंगिं वनस्पति आहे; *l.* water एक सुवासिक पाणी आहे, 'लंबंडर वाटर *n*,

LAVISH *a.* (*levare*, to raise) profuse घळघळीत, चळचळीत; prodigal उधळ्या, उडाऊ; wild उनाड, बेबंद [of] *v.* उधळणे, उडवणे; छणछण देणे, उदार हातानें देणे, प्रगत देणे [on]. -LY *ad.* उडाऊपणानें; सढळ हातानें, उदारपणे, छणछण; रगड, एथेच्छ.

LAW* rule of order or conduct established by authority नेम, निर्बंध, विधि; a fixed regulation कायदा, कानू; an order हुक्म; a decree ठराव, व्यवस्था*f*, बदोबस; appointed rules of a community or state, for the control of its inhabitants कायदा, शिरस्ता, दस्तूर; the regular method or sequence by which certain phenomena or effects follow certain conditions or causes स्वभावनिर्बंध, सृष्टिनियम, नियम: the *l.* of gravitation; tendency ओढी*f*, कल, प्रवृत्ति*f*: the *l.* of self-preservation; the will of God, as the supreme moral ruler, concerning the character and conduct of all responsible beings ईश्वरी शास्त्र *n*, ईश्वरी विधि-नियम -शास्त्र *n* -आज्ञा*f*; established usage रुढी*f*, प्रथा*f*, वृत्ति*f*; maxim सूत्र, नियम: the laws of versification; the Jewish or Mosaic code मोशाचे नेमशास्त्र *n*; the Old Testament बुनाकरार; litigation वाद, व्यवहार; to go to *l.* सरकारदरबारांत

जाणे ; jurisprudence धर्म -व्यवहारशास्त्र n, सृतिः to study l.; by-law गांवचा -मंडळी-चा कायदा ; civil l. दिवाणी -मुलकी कायदा ; common l. लोकरिवाज ; criminal l. फैजदारी कायदा, दंडनीति f; [l. -language, language used in legal writings and forms ; l. -Latin, corrupt Latin used in the law and in legal documents, &c.] ; martial l. लढाईच्या वेळचा लप्तरी कायदा ; l. of nature सृष्टिनियम, ईश्वरस्थापित सृष्टिनियम ; moral law नीतीचा कर्तव्याचा नियम, शास्त्र n; the l. of works कर्ममार्ग ; ceremonial l. कर्मनियम ; code of laws धर्मशास्त्र n; a work on l. सृतिशास्त्र n. -FUL a. कायदेशीर ; यथाशास्त्र, निर्वाध, योग्य ; rightful हक्काचा, सत्तेचा. -GIVER कायदे करणारा, विधिस्थापक, सृतिकार. -LESS a. बैकैद, आचारहीन, पुंड ; कायद्याविरुद्ध, बेकायद्याचा, गैरशिस्त (claim) ; uncontrolled अनिवार, निरंकुश. -LESSNESS बैकैद f, पुंडाई f. -SUIT खटला, मोकदमा, वाद. -YER धर्मशास्त्र, शास्त्री, कायद्यांत वाक्बगार ; practitioner of law वकील (बारिस्तर, फ्लीडर इ०).
LAWN W. रानांतले मैदान n, बखळ f.—(linum, flax) एक जातीचे बारीक वस्त्र n आहे.
LAX, See Loose. -ATIVE सुखढाळ ;—for children शुटी f.

LAY* v. cause to lie flat मुईसपाठ ठेवणे -निजवणे ; put down खाली ठेवणे ; deposit वसवणे, शांत क. (a shower, the dust) ; prostrate जमीनदोस्त -चीत क. ; खाली पाडणे ; place in order रचणे, मांडणे (bricks in a wall) ; make ready तयार क. ;—as a snare मांडणे, ठेवणे ;—as a plan करणे, रचणे ; spread on a surface चढणे, लावणे, माखणे (plaster, paint) ; appease शांत -थंड क., पाडणे (the wind) ; stake पण क. -लावणे, पैज मारणे (wager) ; bring forth and deposit घालणे, गाळणे (eggs) ; apply

लावणे, घालणे (Prov. xxxi., 19) ; assess बसवणे (a tax) ; impose घालणे (a burden) ;—as a punishment लावणे, करणे (Is. lii., 6) ; charge or ascribe the origin of, or responsibility for आरोपणे, मार्यां मारणे -घालणे : to l. want of prudence to one's charge ; impose आज्ञा हुक्म देणे ; Law, allege पुढे क. -आणणे (damages) ; Naut. depress and lose sight of, by sailing or departing from : to l. the land] ;—along जमीनदोस्त क. ; apart दूर क., टाकणे ; aside काढून टाकणे, टाकणे (Heb. xii., 1) ; सोडणे, टाकणे, बंद क. : to l. aside the use of any thing ; away राखणे, निराळा काढून ठेवणे ; जतन कल्प ठेवणे ; bare उघडा क. ; before दाखविणे, पुढे ठेवणे ; by सांठवून ठेवणे, संग्रह क. (1 Cor. xvi., 2) ; put away टाकणे, सोडणे, घालविणे ; काढून ठेवणे (Gen. xxxviii., 19) ;—damages नुकसानीची रकम सांगणे ; down देणे, सोडणे (John x., 15) ; देणे, सोडणे (an office) ;—as arms खाली ठेवणे, स्वाधीन क. ; offer पुढे क. -ठेवणे (a proposition, principle) ;—heads together विचार-मसलत क. ; hold of on धरणे ; in सांठवृणे, संचय क. ; on चढवणे, लगावणे, मारणे, ओपणे, देणे (blows) ;—one's self down निजणे, आडवा पडणे (Pls. iv., 8) ; one's self out बळ खर्चणे, झटणे ; open उघडा क. ; उघाडीस आणणे, फोडणे (a design) ; over लावणे ; चढवणे, मढवणे : to l. over with gold ; out खर्चणे ; बेत क. ; मांडणे, रचणे (a garden) ; प्रेतवस्त्रे नेसवणे (a corpse) ; खर्चणे, कामी लावणे (one's strength) ; siege वेटा -गराडा घालणे ; गर्भ पडणे ; आर्जव -जीजी क. ; to आरोपणे, लावणे ; झटणे ; together एकत्र मिळवणे, जुळणे, जमा क. ; to heart मनावर धेणे -धरणे, दुःख लागणे ; under जिंकणे, वश क. ; up सांठवृणे, सांचविणे (Matth. vi., 20) ;

अथरुणास खिल्वणे, निजवणे; to be *laid up* अथरून धरून निजून असणे; उस्तरणे, उखळणे (a ship); upon निकड लावणे, गर्डी पडणे; wait for दवा -दडी धरून वसणे -राहणे; waste उद्दस्त क., ओस पाडणे.—i. अंडी घालणे; at मारणे; लावणे; on मारणे, चटवणे (blows); out बेत क.; तजवीज -उपाय क.; upon वर पण लावणे.—n. थर, पदर. -ER थर, पदर; [a shoot or twig of a plant, not detached from the stock, laid underground for growth].

LAY* song गीत *n*; narrative poetry पवाडा.—

LAY* *n.* कुरण *n.*

LAY *a.* (*Gr. laos*, people) pertaining to the laity, as distinct from the clergy गृहस्थाश्रमाचा, गृहस्थाचा. -MAN गृहस्थ, गृहस्थाश्रमी मनुष्य.

LAZAR (from *Lazarus*, Luke xvi., 20) कोडी, रक्षित्या, कुष्टरोगी. -HOUSE कोड्याचे इस्पितळ *n.*

LAZY *a.* Ger. slothful आळशी, सुस्त; slow मंद, धिमा, मंदगति (stream); l. weight उणे -कमी वजन *n.*—LAZINESS सुस्ती *f.* आळस.

LEA* कुरण *n*, बहाड *n.*

LEAD* *v.* conduct in a way वाटेणे नेणे, वाट दाखवून नेणे; guide by the hand हात धरून नेणे, पुढे होऊन नेणे; direct and govern पुढार घेऊन चालवणे, अनुशासणे, कारभार पाहणे; precede पुढे होणे, -च्या अगोदर येणे; bring by guidance वाट दाखवून आणणे: self-examination may l. us to a knowledge of ourselves; allure फुसलावणे, फुसलावून -मोह घालून नेणे; influence मनावणे, ओढणे; pass लोटणे, घालणे, काढणे (1 Tim. ii., 2); astray वहकवणे;—captive पाडाव करून नेणे;—the way वाट दाखवणे.—i. पुढे होऊन वाट दाखवणे, वाट दाखवणे; पुढार घेणे, पुढाईत होणे; वळवणे, मेरणे, नेणे: gum-

ing l. leads to other vices.—n. पुढार, पुरस्कार; to take the l. पुढार घेणे, पुढारी होणे. -ER हात धरून वाट दाखवून नेणारा; पुढाईत, प्रमुख, पुरोभागी; one who goes first अग्रसर, अग्रमामी;—of a religious order आचार्य;—of a team सरज्याविल, मोहरकया;—of an army सेनापति, वक्षी; the leading editorial article in a newspaper वर्तमान पत्रांतला मुख्य निबंध. -ERSHIP पुढारकेपणा, पुढारपणा. -ING *p. a.* मुख्य, प्रमुख; पुढे जाऊन वाट दाखविणारा.

LEAD* a metal शिर्से *n*; an article made of lead शिशाचा डागिना; a plummet बुडीद *n*; plates of lead used as covering for roofs छपरावर घालायाचे शिशाचे पत्रे *pl*; roof covered with lead-sheets शिशाच्या पत्त्याचे छप्पर *n*; Print. a thin plate of type-metal, used to separate lines in printing 'लेड' *f*, 'लेडी' *f pl*; red l. शेंदूर; white l. or carbonate of l. सफेता. -EN *a.* शिशाचा. -EN-HEARTED *a.* stupid मूर्ख, मद, मठ; destitute of feeling निर्दय. -PENCIL शिशाची पेनसल *f.* -WORT—Ceylon l. चित्रक;—the root रक्तचित्रक -चे मूळ *n.*

LEAF* one of the three principal parts or organs of vegetation पान *n*, पर्ण *n*;—of a flower पाकळी *f*, दळ *n*;—a very thin plate वरख, पत्रा: gold l.; part of a book containing two pages पान *n*, पत्र *n*; one side of a folding door फरदा;—of a hand-mill तळी *f*; [the movable side of a table; a portion of fat lying in a separate layer]; an ornament resembling, or made in imitation of, the leaves of certain plants or trees पान *n*, पदक *n*.—*v. i.* पाने-पालवी फुटणे: the trees l. in May. -AGE पाने *n pl*, पाला, पालव *f*, पळव. -BUD पत्रांकुर. -LESS *a.* नागटा, बुचा (tree). -LET लहान पान *n*, पात *n*.—LEAFY *a.* दाट पानांचा, पर्णमय.

LEAGUE (*ligare*, to bind) a combination of two or more parties for the purpose of maintaining friendship, and promoting their mutual interest, or for executing any design in concert जूट *f.*, कट, एकोपा, ऐक्य *n.*; alliance between princes or states for their mutual aid or defence राजांचा किंवा संस्थानांचा एकोपा, संधि, कट.—*v.* जुडणे, जूट कूट *k.* [together, with].

LEAGUE O. E. दीड कोस.

LEAK* a crack, fissure, or hole in a vessel that admits water, or permits a fluid to escape गळते *n.*, गळती *f.*; to spring a l. फूट घेणे, झरा लागणे; to stop a l. गळते काढणे.—*v. i.* गळणे, पाझरणे;—a boat &c. पाणी घेणे. -AGE पाझर, गळण *f.*; loss by leakage घस *f.*, घट *f.*.—**LEAKY** *a.* गळता, पाझरता.

LEAN* *v. i.* deviate from a perpendicular position कलणे, झुकणे; incline in opinion or inclination मनाचा कल-झोंक असणे [to, into]; bend लवणे, ओणवणे; depend for support टेकणे, ओंटेगणे [on, upon].—*v.* ओणवा *k.*; वांकविणे; टेका देणे. -ING कल, झोंक (to, towards).

LEAN* *a.* wanting flesh रोड, रोडका, कृश; barren भुकिस्त, भुकड (earth); jejune रुक्ष, निरस, पळ्पळीत (discourse).—*n.* विन चरबीचे मांस *n.*, तांबडे मांस *n.* -NESS रोडपणा, रोडकेपणा, कृशता *f.*; *Scrip.* want of the favor of God, or of the satisfaction of a good conscience ईश्वरी कृपेचा आभाव, शुद्धमननसत्याचे असमाधान *n.* (Pls. cvi., 51).

LEAP* *v. i.* jump उडी मारणे, उडी मारून जाणे; spring झेप घालणे मारणे; manifest joy आनंद दर्शविणे, उडी मारणे, टाळ्या विटणे, कुले थोपणे इ०.—*t.* वरून उढून जाणे, वर उडी घालणे; cover,—said of the male of certain beasts—वर उडणे-चढणे.—*n.* उडी *f.*

उडूण *n.*; झेप *f.*; a hazardous act जोखीम *n.*, जोखमाचे काम *n.*, उडी *f.* -FROG बेडुकुदी *f.* -YEAR अधिक दिवसाचे वर्ष *n.*, चौथे वर्ष *n.*, (ज्यांत फेब्रुअरी महिन्याला २९ दिवस असतात).

LEARN* *v.* gain knowledge of शिकणे, पढणे, ज्ञानसंपादन *k.*; teach शिकविणे; receive information ची वातमी खबर समजणे [of, from, by].—*i.* शिकणे, समजणे; take pattern अनुसरणे, कित्ता घेणे [of] (Matth. xi., 29); acquire skill in any thing वाकव-नियुक होणे, शिकणे: to l. to play on a flute. -ED *a.* शिकलेला, पढाक, व्युत्पन्न, विद्वान; containing learning विद्वत्तेचा, विद्यासंपन्न (treatise); the l. विद्वज्जन *pl.*, पांडित लोक *pl.*; a l. fool पढतमूर्ख. -EDLY *ad.* विद्वत्तेने, पांडित्याने. -ER शिकणारा, विद्यार्थी. -ING विद्या *f.*, ज्ञान *n.*; अभ्यास, परिचय, वाकबगारी *f.*; हतोटी *f.*, कौशल्य *n.*; cultivation of l. विद्यानुसेवन *n.*; patronising l. विद्यानुपालन *n.*; that cultivates l. विद्यानुसेवी; patron of l. विद्येचा पोर्शिदा.

LEASE *F.* कौल, कौलनामा.—*v.* कौलाने देणे. -HOLD *a.* कौलाचा, कौलाने घेतलेला (tenement). -HOLDER.—LESSEE इजारदार, कौली मक्केदार.

LEAST *a.* (comp. of little) सर्वांपेक्षां लहान, कनिष्ठ; हलवया किमतीचा, हलका, क्षुद्र; at the l. किमानपक्ष, कनिष्ठपक्ष, निदान; not in the l. काहीच नाही, किमपी नाही; at l. खरा तरी, तर खरा.—*ad.* सर्वांहून कमी थेडा.

LEATHER* skin of an animal dressed and prepared for use कामावलेले कातडे *n.*; dressed hides collectively कामावलेली कातडी *n pl.* -DRESSER ढोर, चर्मकार.—**LEATHERN** *a.* कातव्याचा, चामड्याचा.

LEAVE* permission परवानगी *f.*, आज्ञा *f.*, मोक-

लीक *f.*; a formal permission of friends निरोप; to take 1. निरोपधेण;—of absence रजा, *f.*—*v.* quit सोडणे, सोडन जाणे; forsake सोडणे, टाकणे, त्यागणे; suffer to remain रहूदणे, ठेवणे, न नेणे: the treasure is left behind; intrust स्वाधीन क., हवालणे, सोपणे: I left the papers in his care; refer सोपणे, हवालणे: whether E were a vassal I l. the reader to judge; cease from सोडणे (Sam. ix., 5.) ; bequeath मृतपत्रात लिहून देणे; off टाकणे, बंद क., सोडून देणे (work); नेसायाचा -पांवरायाचा सोडणे, टाकणे (a garment); सोडणे, टाकणे, वर्जणे (acquaintance); out सोडणे, वगळणे, गाळणे, टाकणे (words, a name).—*i.* थांवणे, राहणे.—LEAVINGS *pl.* गदळ, शेष *n.*;—of food उटेण *n.*, उच्छिष्ट *n.*

LEAVEN *F.* आंबवण *n.*, खमीर *n.*; [any thing which makes a general, esp. a corrupting, change in the mass (Matth. xvi., 6).—*v.* आंबवण घालून फुगवणे; taint विषडवणे, खराब क.

LECHER* रांडबाज, इफबाज. -ous *a.* स्वीच्यसनी, इझी.—LECHEEY इफ रांडबाजी *f.*

LECTION (*legere*, to read) difference in copies of a manuscript or book पाठभेद; [a lesson or portion of Scripture read in Divine Service].—LECTURE, a formal or methodical discourse, intended for instruction पाठ, व्याख्यान *n.*, 'लेक्चर' *n.*; a magisterial reproof कानउघडणी *f.*, शब्ददंड.—*v.* पाठ सांगणे, व्याख्यान देणे; वागदंड क., कान उघडणे [on, upon].—*i.* व्याख्यान देणे, पाठ सांगणे.—LECTURER व्याख्यान देणारा, पाठक, अध्यापक; [a preacher in a church, hired by the parish to assist the rector, vicar, or curate] [on].

LEDGE* a shelf तक्का, फळी *f.*; a ridge of rocks near the surface of the sea पाण्यातील खडकाचा कंगोरा -चीकड *f.*; layer थर.

LEDGER* खातेवही *f.*, खतावणी *f.*; a large flat stone such as is frequently laid over a tomb शिळा *f.*

LEE* वायाचे समोरची दिशा *f.* बाजू *f.*-जागा *f.*. -WARD *ad.* वायाच्या समोरच्या दिशेकडे, वायासमोर.—*a.* वायाचे समोरचे दिशेकडचा, दमान, वायुसन्मुख (ship).

LEECH* जळू *f.*

LEER* *v.* आडवा -वांकडा डोळा, नेत्रकठाक्ष. —*v.* वांकडा डोळ्यानें पाहणे [at].

LEES (See LEE).

LEFT *a.* (*levus*) डावा, डाव्या हातचा -कडचा; [l. bank of a river, that which is on the l. hand of a person whose face is toward the mouth of the river].—*n.* डावी बाजू *f.*; over the l. उलट्या अर्थानें. -HAND उजवा हात. -ED *a.* डावखुरा, डावरा; clumsy अडाणी, आडमुठ्या; unlucky अशुभ, अभाग्य; insincere कपटी, खोटा.

LEG D. पाय, तंगडी *f.*;—of a table, &c. पाय, खूर;—of mutton रान *f.*, टांग *H.*; to stand on one's legs पर फुटणे.

LEGACY (*legare*, to appoint by last will) जे मृतपत्रात लिहून दिले ते *n.*, मृतलेखदान *n.*. -HUNTER मृतलेखदानासाठीं आर्जव करीत फिरणारा *n.*.—LEGATOR मृतलेखदान देणारा.

LEGAL *a.* (*lex*, law) कायदा प्रमाणे, कायदेशीर (claim); permitted by law कायद्यांत सांगितलेला, कायदेशीर (trade); *Theol.* according to the law of works कर्ममार्गाचा, कर्ममार्गानुसार; resting on works for salvation कर्ममार्गी; according to the old or Mosaic dispensation मोर्शेच्या नेमशास्त्रानुसार प्रमाणे; relating to law कायदा संबंधी, कायदाचा. -ITY कायदेशीरपणा, सृतिशास्त्रानुयायिता *f.*; कर्ममार्गानुसरण *n.*. -IZE *v.* कायद्यांत आणणे, कायद्यानें स्थापणे; authorize मोकळीक मुभा देणे [by].

-LY ad. कायदा प्रमाणे, कायदा वरहकूम; कर्म-
मार्ग आश्रयून -अवलंबून, कर्ममार्गानें.

LEGATE (*legare*, to send with a commission) वकील, राजदूत; [the pope's ambassador to a foreign prince or state].

LEGEND (*legendus*, to be read) a story कथा*f*, चरित्र *n*;—one of a marvellous nature पुराणकथा*f*, चरित्र *n*, महात्म्य *n*. -ARY a. कथेतला, पुराणातला.—*n.* कथांचे पुस्तक *n*, पुराण *n*; कथेकरी, पुराण सांगणारा.

LEGERDEMAIN *F.* हातचलाखीचा खेळ, गारूड *n*.

LEGIBLE a. (*legere*, to read) वाचायाजोगा, सुवाच्य, सुखष्ट; capable of being discovered or understood by apparent marks खुणांवरून -चिन्हांवरून समजायाजेगा: the thoughts of men are often l. in their countenances.—LEGIBLY ad. साफ, स्पष्ट.

LEGION (*legere*, to gather) a body of soldiers सैन्य *n*, सेनाभार; a great number झुंड *f*, घोळका, समुदाय (Mark v., 9).

LEGISLATE v. (*lex*, law) कायदा किंवा कायदे क. [for, upon]. — LEGISLATION कायदे क. *n*. कायदेबंदी*f*, विधिस्थापना*f*. — LEGISLATIVE a. कायदे करणारा, विधिस्थापक (body); कायदे करण्याचा, कायदे स्थापण्याचा (style); कायदाने केलेला (act). — LEGISLATOR कायदे करणारा, विधिस्थापक.—LEGISLATURE कायदे करणारी मंडळी*f* सभा*f*.

LEGITIMATE a. (do.) कायदा प्रमाणे, कायदेशीर, यथान्याय; lawfully begotten औरस (children); genuine असल, खरा; following by logical sequence यथान्याय, सुयुक्ति, तर्कशास्त्रानुसार (result); in accordance with established law रिवाजा प्रमाणे, कायदेशीर, कायदा प्रमाणे (government); in accordance with rule नेमा प्रमाणे, यथानियम; a l. wife धर्मपत्नी*f*. —LEGITIMACY यथान्यायता*f*; औरसपणा; खरेपणा; सुयुक्ति*f*; कायदेशीरपणा.

LEGUME (*legumen*) शेंग*f*; pl द्विल धान्य *n*. —LEGUMINOUS a. द्विलजातीय, कडणाचा; शेंगाचा.

LEISURE (*licere*, to be permitted) time free from employment रिकामपण *n*, अवकाश, फुरसत *f*; convenient opportunity सोईचीवेळ *f*, convenience सोयी*f*, सोय *f*; at l. रिकामा; सोयीच्या -रिकाम्या वेळी; अवकाशानुसार, फुरसुवीनें [for, from]. -LY a. सावकाशीचा, थंडाईचा, धिमा (walk).—ad. सावकाशीनें, थंडाईनें, धिमे.

LEMMA (*L.*) *Math.* पूर्वगृहित सिद्धांत.

LEMON *Per.*—the fruit लिंबू *n*;—the tree निवुणी*f*. -GRASS गवतीचहा, अतिगंध. -ADE एक प्रकारचे निबाचे सरबत *n*, 'लेमेड.'

LEND* v. grant to another for temporary use उसांने देणे, जायां दोन दिवस देणे; afford देणे (assistance); let for hire भाड्याने देणे;—as money, at interest व्याजीं कर्जी देणे; to l. a deaf ear कानात तेल घालून निबाऱे [to]. -EE उसांने देणारा; money-l. सराफ, सावकार. -ING उसणवारी देणे, जायांस देणे *n*; कर्जी देणे *n*; उसांनी दिलेली जिन्स *f*; l. and borrowing देणे घेणे *n*, देवघेव *f*.

LENGTH* extent of any thing from end to end लांबी*f*; superficial measure क्षेत्रफळ *n*; a determined portion of time नियमित काळ, मुद्रत *f*; indefinite duration अनियत-काळ, दीर्घकाळ; amplification पाळ्हाळ, विस्तार; to pursue a subject to a great l.; at l. सविस्तर: let the name be inserted at l.; शेवटीं. -EN v. लांबवणे, वाढवणे,—as a line ताणणे; draw out in pronunciation दीर्घोचार क., लांबता धरणे [out].—i. लांबणे, वाढणे. -WAYS, -WISE ad. लांबीने, लांबी कडून.—LENGTHY a. लांबच लांब, लांबलचक, दीर्घसूत्री.

LENIENT *a.* (*lenis, soft*) मवाळ, नरम ; softening सौम्य, सामोपचाराचा ; merciful दयेचा, सदय [to].—**LENIENCY, LENITY** सौम्यता *f.*, मृदुता *f.*; दया *f.* ;—as opposed to severity अल्पदंड.

LENS *L.* दुर्बिंग वैरे यंत्राची कांच *f.*, भिंग *n.*

LENT* किंयेक खिस्ती मंडळ्याचा चाळीस दिवसांचा उपास आहे.

LENTIL (*lens*) मसूर *f.*

LEO (*L.*) सिंहरास *f.* -**NINE** *a.* सिंहाचा संबंधी ; सिंहासारखा. —[L. verse (from *Leo*, a certain monk), a kind of verse the end of which rhymes with the middle.] -**PARD** (-*pardus*, the male of the panther) खड्यावाष, चित्ता.

LEPER (*Gr. lepis, scale*) कोडी, कुष्टरोगी. —**LEPROSY** कोड *n.*, कुष्टरोग ; black l. रक्तपिती *f.*; white l. पांढरे कोड *n.*; wasting l. गलतकुष्ट *n.*—**LEPROUS** *a.* कोड्या, महारोगी.

LESS* *a.* हून लहान कमी, अल्प ; the privative affix ‘less’ is expressed by हीन, नि; वि, &c.: पुत्रहीन, निर्बुद्धि, &c.—*ad.* कमी, थोडा. -*EN* *v.* कमी थोडा क.; degrade मान कमी क.—*i.* लहान कमी होणे; उणवणे, उतरणे. -*EE* *a.* लहान, कमी, अल्पतर.

LESSEE (See under **LEASE**).

LESSON (See **LECTION**) any thing read or repeated to a teacher by a learner धडा, पाठ ; a precept विधि, सूत्र *n.*; doctrine उपदेश, शिक्षा *f.*; rebuke शब्दाचा मार, वाग्दंड ; portion of Scripture read in Divine Service पाठ ; l. to be read वाचणी *f.*; l. to be conned घोकणी *f.*, संथा *f.*; to get a severe l. पटकी ठेच खाणे ; to take a l. from दाखला धडा घेणे ; to learn a lesson, get instruction from अद्दल खाणे घडणे

LEST* *conj.* कदाचित, नजाणो.

LET* *v.* allow मोकळीक परवानगी देणे, ऊंदेण : I will l. you go मी तुला जाऊं देईन ; lease भाड्यानें देणे [out] ; alone सोडणे ; वाटेस न जाणे ;—blood रक्त काढणे, शीर काढणे ; down बुँदे देणे ; पांढू देणे ; खाली सोडणे ; नरम पाणी देणे, पाणी देऊन नरम क. (tools) ; fly फेंकणे, झाकणे, सोडणे (an arrow, a stone) ; in, into आंत येऊं -जाऊं देणे ; मध्ये घालणे ; loose मोकळा सोडणे -फिरू देणे ; out सोडणे, जाऊं देणे (an animal) ; ढिला सोडणे, लांबविणे, ताणणे (a rope) ; भाड्यानें देणे ; off सोडणे, फेंकणे (an arrow) ;—as a gun बार तोफ बंटूक सोडणे ; release सूट माफी देणे, देंड-मुक्त क.

LET* *v.* अटकाव *f.* अडथळा *f.* हरकत क.—*n.* अडथळा ; without l. or hindrance रोख, ठोक.

LETHARGY (*Gr. lethe, oblivion, argos, lazy*) morbid drowsiness झांप *f.*, झांपड *f.*; profound sleep गाढ निद्रा *f.*, कुम्भकर्णी झोंप *f.*—**LETHARGIC, -AL** *a.* अति निद्राळू ; जड, मदड ; गाढ, घोर (sleep).

LETTER (*littera*) a mark, used as the representative of a sound, or of an articulation of the human organs of speech अक्षर *n.*, वर्ण ; an epistle पत्र *n.*, कागद ; literal statement पदार्थ, शब्दार्थ ; types अक्षरे *n pl.*, अक्षराचे ठसे -छाप *pl.*; learning विद्या *f.*, चार अक्षरे *n pl.*; l. of administration मयताच्या बिंदगीची वहिवाट करण्याचे मुख्यारपत्र *n.* ;—of attorney मुख्यारनामा, वकीलपत्र *n.* ;—of credit पर्वीचा लायकीचा दाखला, भलावणपत्र *n.*, भलावण *f.* ;—of license सावकारानें मोडक्या कुळास दिलेल्या मुदतीचा दाखला ; letters patent सनद *f.* ; compound l. जोडअक्षर *n.* ; l. by l. अक्षरशः ; by l. पत्रदारां ; on sight of the l. पत्रदर्शनी.—*v.* वर अक्षरे लिहिणे, अक्षरां-

किंत क. (a book) -ED a. शिक्लेला, पठलेला, पढीक; विद्येचा, विद्याविषयक; अक्षरांकित.
-WRITER पत्रलेखक; [instrument for copying letters].

LEUCO-PHLEGMACY (*Gr. leukos*, white, *phlegma*, phlegm) कफोदर.

LEUCORRHEA (*Gr. -rhein*, to flow) धुपणी f.

LEVEE F. सकाळचे दर्बार n, प्रातःसमाफ.

LEVEL* a. flat सपाट, सारखा; horizontal आडवा; of the same height सारख्या डंचीचा, बराबर; equal in rank बरोबरीचा, सारखा, समान; l. ground सपाटी f, समभूमि f; l. surface समपृष्ठ तळ n, सपाटी f, सारखी जमीन f; सारखेपणा, समानता f; rate दर, धडा, भाव; rule नियम; plan बेत; line of direction in which a missive weapon is aimed शिस्त n, धोरण n, संधान n;—of masons and carpenters याणसळ f.—v. सारखा-सपाट क.; शिस्त धरणे, रोखणे, आडवा क.; जमीनदोस्त क., जमीनीस मिळवणे; सारखा-समान क.: to l. all ranks and degrees of men; utter बोलणे, झोकणे, तोंडावाटे काढणे (remarks).

LEVER (*levare*, to raise) तरफ f, उटाळी f.

LEVIGATE v. (*levis*, smooth) rub or grind to a fine, impalpable powder उगाळणे, वाटणे, घोटणे; render smooth गुळगळीत-साफ क.—LEVIGATION उगाळणी f, घोटणी f.

LEVITE *Heb.* a. लेवीच्या वंशांतला, लेवी.

LEVITY (*levis*, light in weight) हलकेपणा; frivolity हलकटपणा, छिचोरी f; vanity प्रत्नाज f, मिजास f; want of seriousness मनाचा हलकेपणा, अगांभीर्य; inconstancy चंचल स्वभाव, चंचलता f.

LEVY (See LEVER) raise, as troops जमवणे, फौजबदी क.;—as taxes पट्टी बसवून वसूल जमा क. [for, upon].—n. फौजबंदी f; पट्टी f.

LEWD* a. इष्कबाज, बदख्याल, कामासक्त; बदख्यालीचा, कामुक (actions). -NESS स्त्रीव्यसन n, इष्कबाजी f, बदख्याली f; wickedness दुष्टपण n, पाप n.

LEXICON (*Gr.*) a dictionary शब्दकोश; [a dictionary of words in a foreign language : a Greek l.]—LEXICOGRAPHER कोशकर्ता.—LEXICOGRAPHY शब्दकोशरचना f; principles according to which dictionaries should be constructed शब्दकोशरचनेचे नियम pl.

LIABLE a. (*ligare*, to bind) responsible जबाबदार, मोसबेदार: the surety is l. for the debt of his principal; subject अधीन, वश, योग्य, जोग: l. to imprisonment.—LIABILITY मोसबेदारी f, जिमेदारी f; अधीनता f, वशता f, जोगेपणा.

LIAR, See under LIE.

LIBATION (*libare*, to pour out as an offering) the act of pouring a liquor, usually wine, either on the ground or on a victim, in sacrifice, in honor of some deity तर्पण n, पेयार्पण n; the liquor poured out तर्पणद्रव्य n, पेयद्रव्य n.

LIBEL (*libellus*, a little book) Law, a malicious publication expressed either in print or in writing, or by pictures, effigies, or other signs, tending either to injure the memory of the dead, or the reputation of one alive, and expose him to public hatred, contempt, or ridicule निदालेख, अपवादलेख, 'लैबल' n; the crime of publishing a defamatory writing निदालेख प्रसिद्ध केळ्याचा लैबलचा अपराध.—v. निदापत्र लिहून अबू घेणे. -OUS. -LOUS a. निदेचा, अपवादक.

LIBER (*L.*) झाडाची अंतसर्वां f.

LIBERAL a. (*liber*, free) free by birth कुलीन;

gentle in manners सम्य, शिष्ट ; befitting a gentleman गृहस्तगिरीचा, गृहस्थी, गृहस्थास शोभेस (education); generous उदार, सठळ हाताचा; enlarged in spirit उदार मनाचा, उदार; ample पुष्कळ, विपुल, प्रचुर; licentious बेकेद; [not bound by orthodox or established tenets in political or religious philosophy] [to].—**ITV** उदारपणा, औदार्य n.; औदार्य n., उदारपणाचे कृत्य n.; मोकळे-प्रशस्त मन n.; candour निष्कपटपणा; impartiality निष्पक्षपात; many treat the Gospel with indifference, under the name of l. —**LY ad.** उदारपणाने; प्रशस्तपणाने; उदारमनाने; not literally अर्थन सोडून, अतरशः नव्हे : to translate l.—**LIBERATE v.** मोकळा क., बंदमुक्त क.; manumit दास्यवांतून सोडणे [from].—**LIBERATION** मोकळे क. होणे n.; मोकळीक f., सुटका f., मुक्ति f.—**LIBERATOR** सोडणारा, सोडविणारा, मुक्तिदाता.—**LIBERTINE** मोकळा, मुक्त; a man who lives without restraint of the animal passions सोदा, लुचा, बदफैली; a free-thinker शास्त्रन मानणारा.—**LIBERTINISM** सोदेगिरी f., इष्कवाजी f.—**LIBERTY** मोकळीक f.; leave रजा f., परवानगी f.; privilege मुख्यारी f., अधिकार; exemption माफी f., सूट f.; permission to go about freely within certain limits हृदीच्या आंत फिरण्याची परवानगी f.; the limits within which such freedom is exercised अटके वांचून फिरण्याची हइ f.: the *liberties* of a prison; freedom from, or neglect of observance of, the laws of etiquette, propriety, or courtesy आगळीक f., अमर्यादा f.:—to take a l.; the power of choice स्वेच्छा f., निवडण्याची मुख्यारी f.; freedom from compulsion or constraint in willing स्वतंत्रता f.; at l. मोकळा; civil l. लोकांस आपल्या हका प्रमाणे वागण्याची

मोकळीक f., हकाची स्वतंत्रता f.; l. of the press (सरकारची देखरेख नसता) छापण्याची मोकळीक f.; moral l. जबाबदार प्राण्याची स्वतंत्रता f.; religious l. आपल्या मना प्रमाणे धर्मसंबंधी मत बाळगण्याची किंवा भक्ति करण्याची मोकळीक f.

LIBIDINOUS a. (*libido*, lust) See LEWD.

LIBRA (L.) तूळवास f.

LIBRARY (*librarium*, book-case) a collection of books belonging to a private person, or to a public institution or company पुस्तकसंग्रह, पुस्तकांचा भरणा; apartment for holding a collection o. books ग्रंथालय n., किताबखाना, 'लैब्ररी' f.—**LIBRARIAN** किताबखान्यावरचा अधिकारी कामदार, 'लैब्रेरियन.'

LICENSE (*licere*, to be permitted) हुक्म, परवानगी f.; a formal permission from the proper authorities to perform certain acts परवानगी f., सनद f., सरकारी हुक्म; written document by which a permission is conferred सनद f., परवाना, 'लेसन' n.; excess of liberty बेकेदपणा [for].—**v.** सनद -परवानगी देणे; authorize to act in a particular character अमूक एक काम करण्याची हुद्दा चालविण्याची परवानगी -सनद देणे; to l. a man to preach, to practise medicine. —**LICENSED p. a.** सनदी, परवानगीचा.—**LICENTIOUS a.** मोकळा, बेकैद, बेबंद (conduct); सोदा, लुचा (man). —**NESS** बेकैदपणा, अव्याचार, अनाचार; सोदेगिरी f., लुचेशाई f., ढंग pl.

LICK* v. pass or draw the tongue over चाटणे; take in by the tongue चकचक पिणे, चाटून खाणे, पिणे; to l. the dust मारला जाणे; लटाईत मरणे; to l. the spittle of थुंकी झेलणे, हांजी हांजी क.; up चाटून पुसून साक क., चट क., फना उडवणे.—**LICKERISH a.**

nice in the choice of food चोखांदळ, चोखनळ; greedy to swallow लाळघोट्या, मिटक्या मारणारा.

LICK *Sw.* टोला, चपाटा.—*v.* टोल देणे.

LICORICE (*Gr.* *glukos*, sweet, *riza*, root) जेष्ठ-जेठीमध्य *f.*, रतनगुंज *f.*, सूस *m.f.*

LID* cover झांकण *n*, ढांपण *n*; eyelid पापणी *f.*, नेत्रकपाट *n*.

LIE* a criminal falsehood अन्यायाची लबाडी *f.*; falsehood uttered for the purpose of deception ठकविण्याकरितां सांगितलेली खोटी गोट *f.*; intentional violation of truth अनृत *n*, लबाडी *f.*; give the l. to लबाडीचा दोष लावणे, खोटेपणा आणणे; false doctrine खोटा उपदेश.—*v.* खोटें बोलणे किंवा खोटे काम क.

LIE* *v. i.* be low पडणे; be in a horizontal position आडवा पडणे-असणे; rest on a bed or couch बिभान्यावर -पलंगावर पडणे-निजणे लवंडणे, आंगटाकणे; be situated राहणे, असणे: Ireland lies west of England; abide राहणे, पडणे: to l. open, to l. hid; be dependent हाती-अधीन -स्वार्थीन असणे; consist असणे: diversion lies in hard labor; sleep निजणे; to l. at the heart जिवासी असणे, मनेच्छा असणे; by बरोबर -पासी असणे: he has the manuscript lying by him; rest विसांवा घेणे: we lay by during the heat of the day; down लवंडणे, आंगटाकणे; निजायास जाणे; —hard or heavy दडपणे, चेपणे; in बाळत होणे, कोनी निघणे;—in one च्या हाती असणे (Rom. xii., 18);—in the way वाटेत-आडवा असणे;—in wait दबा धरून बसणे; on, upon अंगावर -शिरावर -गळ्यांत असणे;—on hand हाती असणे; वाकी असणे, बाकी विकायाचा असणे;—on the hands रिकामा असणे (time);—on the head of मार्थी असणे;

over मुश्तीच्या पलीकडे (हुंडी वर्गे) पैसा दिल्यावांचून राहणे; महकूब -तहकूब राहणे; to, *Naut.* be checked or stopped, either by counterbracing the yards or taking in sail बाकसी घेणे; under खाली-अधीन असणे; with च्या बराबर राहणे-निजणे; च्या पायांची निजणे, संभोगणे; -चे असणे: it lies with you to make amends.

LIEGE *a.* (*ligare*, to bind) हुकमी, ताबेदार, प्रजाधर्मी (man); sovereign मुख्य, श्रेष्ठ (lord).—*n.* रयत *f.*, प्रजा *f.*, ताबेदार; खावंद, धर्मीसाहेब, महाराज.

LIEUTERY (*Gr.* *leios*, smooth, *enteron*, an intestine) a lax diarrhoea, in which the food is discharged only half-digested भसरे *n*, आमतिसार.

LIEU *F.* जागा *f.*; in l. of जागी, ऐवजी, बदला.

—LIEUTENANT मुतालीक, प्रतिनिधि, नायव;—in the army कपतानाच्या खालचा हुद्देदार, जमादार, 'लेफ्टेनेंट';—in the navy (तारवावर) नाखोदाच्या खालचा हुद्देदार. —LIEUTENANCY मुतालकी *f.*, नायवी *f.*; लेफ्टेनेंटाची जागा *f.*

LIFE* that state of an animal or plant in which its organs are capable of performing their functions जीव; vitality चेतना *f.*, जीवित *n*; period between birth and death जन्म, आयुष्य *n*, जिणे *n*; manner of living स्थितिरीति *f.*, रहाणी *f.*; condition or circumstances, as pleasant or painful जीवित *n*, जिणे *n*; deportment चाल *f.*, रीत-रवेस *f.*; present state of existence इहजन्म, संसार; a person or thing which imparts or excites spirit, vigor, or enjoyment हिमत *f.*, तेज *n*, शोभा *f.*, रंग, जीव इ०: he was the l. of the company; vigor पाणी *n*, हिमत *f.*, दम, जीव: they have no notion of l. and fire in words; living

form जिवंतरूप *n*. -आकार : a picture is taken from the l.; a human being मनुष्य *n*, जीव : how many *lives* were sacrificed during the revolution ; system of animal nature जीव, जीवराशि *f*, जीवकोटि *f* : nature swarms with l.; Poet. blood रक्त *n*: the warm l. came issuing from the wound (See Gen. ix. 4); narrative of a past life चरित्र *n*, आख्यान *n*; the l. of Milton; happiness in the favor of God ईश्वरी कृपेचे सुख *n*; eternal life in contradistinction to eternal death अक्षय जीवन *n*; position in society पदवी *f*, दरजा : high l.; human affairs संसार, प्रपञ्च, भव ; a darling जीव, जीवपाण, जिवडा ; to the l. हुबेहूब, मूर्तिमंत, प्रत बरहकूम ; social l. घर *n*; endowed with l. सजीव ; abandonment of l. प्राणत्याग; deprived of l. नष्ट हतप्राण ; the present l. इहजन्म ; active or secular l. संसार, प्रवृत्तिमार्पण ; vicissitudes of l. संसार कालचक्र *n*; virtuous l. धर्मचरण *n*; dearer than l. जिवापरता, जिवापलोकडे ; reckless of l. जिवावर उदार; saving of one's l. जीवदान *n*; the sea of l. भवसागर ; the efficient cause of l. जीवनहेतु ; the thread of l. आयुष्याची दोरी *f*; l. and soul जीवपाण ; to lose one's l. प्राणास जिवास मुकेण ; tie for l. जन्मगांठ *f*; provision for l. जन्माची भाकर *f*. -ANNUITY, a sum of money paid yearly during a person's life दरसालची नहाहयात नेमणूक *f*. -BOAT, [a boat so constructed as to have great strength and buoyancy for preserving lives in cases of shipwreck]. -GIVING *a.* जीवनदायक. -GUARD हुजरात *f*, खास रिसाला. —INSURANCE, a contract for the payment of a certain sum of money on a person's death जिवाचा विमा. -LAND, land held by lease for life हयातीची जामीनदारी *f*.

-LESS *a.* निर्जीव, मेलेला, मृत; unanimated निर्जीव, जड, अचेतन; insipid निस्तार, निःसत्त्व, निरस; wanting physical energy लिंचोपेचा, फुसका, नुकसान. -RENT, rent of an estate that continues for life हयाती उमरपटा (*H*). -STRING आयुष्याची दोरी *f*. -TIME आयुष्य *n*, हयात *f*; all one's l.-time जन्मभर. -WEARY *a.* जिवास त्रासलेला.

LIFT* *v.* raise उचलणे, उंच वर क.; elevate वाढवणे, सरफराजी क., योग्यतेस चढवणे; elate गर्वाऱ्ये फुगवणे, चढवणे, चण्याच्या झाडावर चढवणे; remove from its place जाग्यावरून हलवणे-उचलणे; remove by stealing उचलणे, चोरणे; to l. up the eyes पाहणे; दृष्टि वर क.; प्रार्थनेच्या द्वारे ईश्वराकडे मन लावणे; —the feet पाय उचलणे, त्वरा क.; —the hand शपथ घेणे; प्रार्थना करितांना हात वर उचलणे, प्रार्थना क.; पुंडाई क.; आंगावर हात उचलणे टाकणे उगरणे, आंगावर जाणे; आळस सोडून कामास लागणे, झटणे (*Heb.* xii., 12); —the hand against जाचणे, काचणे; —the head गरिबींतून वर काढणे, उदयास आणणे, डोयीवर उचलणे; आनंद क. (*Luke* xxi., 8); —the heel against लात उचलणे, वेअदबी क.; —the voice ओरडणे, गळाकाढणे, रडणे. —*i.* उचलणे; वर चढणे; वर चढत्या सारखे दिसणे: the land lifts to a ship approaching it.—*n.* उचलणे *n*, उत्थापन *n*; that which is to be raised उचलायाची जिन्नस *f*, वस्तु *f*-चा पदार्थ; a rise चढ : the l. of a lock in canals; to give one a l. मदत क.; उचलून (द्या० गाडी वैगरेत बसवून) नेणे. -ER उचलणारा; उचल्या, चोर; माल वैगैरे उचलण्याचे यंत्र *n*.

LIGAMENT (*ligare*, to bind) बंधन *n*, पाश ; *Anat.* अस्थिबंधन *n*, संधिबंधन *n*.—LIGATION बंद, पट्टी *f*; बांधणे *n*, बंधन *n*; stiffness ताठपणा, ताठा; *Print.* a double character, as

fl., fl., ff., जोडाक्षर *n.*; *Surg.* रक्तस्राव बंद करण्या करिता॑ शिरा बांधण्याची दोरी*f.*, नाडीबंधन *n.*

LIGHT* that agent or force in nature by the action of which upon the organs of sight, objects from which it proceeds are rendered visible उज्जेड, प्रकाश; that which gives light दिवा, उज्जेड, ज्योति*f.*; medium through which light is admitted खिडकी*f.*, गवाक्ष *n.*, इ०; life जीव; a pane of glass तावदान *n.*, भिंग *n.*; knowledge ज्ञान *n.*; spiritual illumination आत्मवेध, परमार्थज्ञान *n.*; information माहिती*f.*, खबर *f.*; day दिवस (Job xxiv., 14); the dawn of day अरुणोदय; publicity उघडीक *f.*; a time of prosperity and happiness सुखेचा व आनंदाचा काळ; felicity आनंद, हर्ष, सुख *n.* (Is. lviii., 8); illuminated part of a picture चित्रांतील उज्जेडाची जागा *f.*; point of view in which any thing is seen नजर *f.*, दृष्टि*f.*, लक्ष्य *n.*; a model कित्ता, नमूना: the l. of the age; the l. of the countenance कृपा*f.*, अनुग्रह; to come to l. कुर्णे, बाहेर पडणे; to bring to l. बाहेर आणणे, उज्जेडास आणणे; to stand out of the l. अंधार सोडणे; to stand in one's own l. आपल्या हाती॑ आपल्या पायावर कुऱ्हाड मासून घेणे.—*v.* kindle पेटविणे, चेतविणे; give light to उज्जेड प्रकाश देणे; illuminate रोशनाई क., दिवे लावणे; show the way to by means of a light दिव्याने॑ उज्जेडाने॑ वाट दाखविणे॑. -EN *v.* प्रकाशित क.; ज्ञान देणे॑, प्रबोधित क. (Luke ii., 32); free from trouble and fill with joy दुःखांतून सोडवून हर्षभरित क. (Ps. xxxiv., 5).—*i.* चमकी॑, लकारणे॑; clear, as the weather निवळणे॑, उघडणे॑. -HOUSE मनोरा, दीपसंभ, 'लैट हौस' *n.* -NING विश्वृत *n.*, वीज*f.* -SOME *a.* उज्जेडाचा, सुप्रकाश, तेजस्वी. Poet. gay आनंदी, उलासी॑.

LIGHT* *a.* having little weight हल्का; not burdensome हल्का, सोयीचा, सुवाद्य (load); not difficult हल्का, सोपा (task); easy to be digested हल्का, सुपच; not heavily armed सडा, सडासाठ (troops); not encumbered सडा, बिनघेर: they are l. to run away; active चपळ, सुट्टुटीत; not deeply laden रिकामा (a ship); slight हल्का, क्षुद्रक, लहान (error); not dense पातळ, हल्का, थोडा (rain, vapors); not strong हल्का, माफक, सुमाराचा (wind); inconsiderate अविचारी, विवेकशून्य (person); airy चंचल, वावकळ, अस्थिर (mind); wanton अचपळ, चंचल, उनाड, विलासी: a woman of l. carriage; not of legal weight कायद्याहून कमी॑ वजनाचा (coin); loose पोकळ, फसफसीत (soil); as color फिका, उभरंग; to make l. of हल्का तुच्छ मानणे॑, हेलणा क.; मनावर न घेणे॑. -EN *v.* हल्का क.; alleviate हल्का कमी॑ उपशम क. -FINGERED *a.* चोरी करण्यांत चपळ, उचल्या. -FOOTED *a.* पायाचा धावण्यांत चपळ; नाचण्यांत चपळ. -HEADED *a.* delirious बेशुद्ध, बरक्कारा, बडबडणारा; volatile चंचल, वावकळ. -HEARTED *a.* मैत्री, रंगेल, आनंदी, चैनी. -INFANTRY सडे॑ चपळ पायदळ *n.*, 'लैट इन्फंट्री*f.* -LY *ad.* हळू, हलवयाने॑, भार न देता॑: to tread l.; हलक्या मनाने॑, अविचाराने॑: ideas l. received; आनंदाने॑, खुशीने॑; सहज, अनायासाने॑; उर्गीच, कारणा वांचून, सहज: do not l. appear before men; उनाडपणाने॑, चंचलपणाने॑, विलासाने॑; चपळाईने॑; मैजेनै, निष्काळजीने॑, गमतीने॑. -MINDED *a.* हलक्या मनाचा, छिचोर, पचकळ.—LIGHTS *pl.* जनावरांचे फोपीस *n.*

LIGHT *v.* See ALIGHT.

LIGNEOUS *a.* (*lignum*, wood) लांकडाचा, काष्टमय.

LIKE* *a.* equal in quantity, quality, or degree सारखा, समान, बराबरीचा; men

of l. excellence; similar सारखा, सारखा इ० (James v., 17); probable जोगा, संभाव्यः they were not l. to conform themselves to strict rules; the following can only be used in comp. at the end of a word तुल्य, सम, रूप, अनु, प्रतिम.—*ad.* सारखा, प्रमाणे (Ps. ciii., 13); होण्यजोगा; in a manner becoming योग्य रीतिने, शोर्पेसा: quit yourselves l. men. -LIHOOD सुमार, रंग, संभावना/*f.* -NESS सारखेपणा, सादृश्य *n*; form सरूप *n*, आकार; picture चित्र *n*. -LY *a.* होण्याजोगा-सारखा, संभाव्य (story); pleasing आवडता, मनोरम, प्रिय (men). —*ad.* अधिक फारकरून, बहुधा, तीन वाटयार्नी. -MINDED *a.* एकचिन्ताचा, सममन्सक. -WISE *conj.* तसाच, तसेच, तदत; also देखिल, ही.—LIKEN *v.* बरोबरी तुलना क., ताढणे (Matth. vii., 24).

LIKE* *v.* be pleased with आवडणे, पसंत होणे, मान्य क.—LIKING आवड *f*, गोडी *f*, चहा *f*; to contract a l. for आवड मन बसणे; to lose one's l. for (-वरून एथून) मन उठणे; pleasure संतोष, खुशी *f* [for].

LILY* भूईकमळ *n*.

LIMB* edge कड *f*, किनारा, काठ; a member अवयव, अंग *n*; branch of a tree फांटी *f*, डाहळी *f*; blade पात *n*; Astron. edge of the disk of a heavenly body प्रांत. —LIMBER, LIMBO, Scholastic Theol. नरकाच्या किनायावरचा प्रांत; place of confinement अटकेची जाग *f*. [the Limbus Patrum is a place that the schoolmen supposed to be on the edge or border of hell, where the souls of the patriarchs were detained, and those good men who died before our Savior's resurrection.]

LIME* a viscous substance चिकोटा; oxide calcium चुना; quicklime चुनकव्या *f pl*; fine l. well ground and blended (for

overlaying rough chunam-work and its openings) संदला, निरू; pure fine l. कठीचा चुना; slaked l. पिचवलेला चुना.—v. चिकटा लावणे; ensnare पाशांत धरणे; manure with lime चुन्याचे खत घालणे; cement साधणे, साधा बसविणे. -BURNER लोणारी. -KILN चुन्याची भट्टी *f*. -STONE चुनवडा. -WATER चुनवणी *n*; burnt l. कठी *f*. -LIMY *a.* चिकट; containing lime चुन्याचा; resembling lime चुन्यासारखा.

LIME F. लिंबू *n*;—the tree निवेणी *f*; the small thick-skinned l. कागदी लिंबू *n*.

LIMIT (*limes*) हद *f*, मर्यादा, सीमा *f*; prison limits तुरंगाच्या जवळ कैद्यास फिरण्याची हद *f*.—v. हद बांधणे क.; restrain आळा बांधणे, परिमिति क.; confine the signification of न्या अर्थाची हद बांधणे [to]. -ED मर्यादा केलेला, मर्यादित; परिमित, समर्याद, संकुचित, जुजबी; of l. meaning भितार्थ. -ATION मर्यादा करणे *n*; आळा, मर्यादा *f*, बंध.

LIMNER (*luminare*, to light) पुस्तकांचा चितारी.

LIMP* *v.* लंगडणे, लंगडत चालणे.

LIMPID *a.* (*limpidus*) नितळ, निवळ (stream).

LINCHPIN* चाकाची-आसाची खोळ *f*.

LINCTURE (*lingere*, to lick) medicine taken by licking with the tongue चाटण *n*, अवलेह *n*.

LINE (*linea*) a linen thread or string सुताची दोरी *f*, सुताळी *f*, इ०; a thread-like mark of the pen ओळ *f*, रेष *f*, रेषा *f*; Math. that which has length but not breadth रेष *f*; boundary मर्यादा *f*, रेष *f*; contour आकृतीच्या परिधाची रेषा *f*, पांडूरेखा *f*; lineament रेखा *f*, रेषा *f*, रूपरेखा *f*; a straight row ओळ *f*, कतार *f*, रांग *f*; a l. of houses, of soldiers; Print. a straight row of letters and words ओळ *f*, पंक्ति *f*,

'लैन' *f.*; a note चिट्ठी *f.*, दोन बोटे चिट्ठी *f.*: a l. from a friend; Poet. चरण, पाद; course of conduct ओळ *f.*, मोड *f.*, रहाळ *f.*; method of argument क्रम, श्रेणी *f.*, पर्याय; deportment of industry, trade, or intellectual activity धंदा, पेशा; succession of progeny वंश, कुल *n.*; connected series of public conveyances तांडा; a measuring-rod सूत्र *n.*, सूत *n.*; that which is measured by a line विभाग, वांटा (Ps. xvi., 6); instruction उपदेश, शिकवणे *n.* (Ps. xix., 4); infantry पायदळ *n.*; a trench खंदक; the twelfth of an inch इंचाचा बारावा भाग; l. of battle दंड, रांग *f.*; right l. सरळ रेष *f.*; [ship of the l., a ship of war large enough to have a place in the line of battle]; meridian l. रेखा *f.*, विषुवकृत्त *n.*;—as drawn through a word फांटा; to draw a l. ओळ फोडणे, रेष काढणे; l. of fire बंदुकीचा -तोफेचा मारा; l. of life आयुष्याची (हातावरची) रेषा *f.*; the l. along the sinciput (of females) made by parting the hair on both sides भांग.—v. रेषा ओडणे, रेखाकित क.; cover or put in the inside of अस्तर क.; as with tin, paper, &c. मढवणे; strengthen by adding any thing जोडून वळकटी आणणे: to l. works with soldiers; impregnate, app. to irrational animals गभण क., लागणे; read or repeat line by line एक एक ओळ वाचणे -दाणणे -झणून दाखविणे. -AGE वंश, घराणे *n.*; descendants वंशज, वंश. -AL *a.* रेषांचा, अंकित, रेखित (designs); परंपरेने आलेला, परंपरागत; l. descendant संतान *n.*; रेषांचा रून मापलेला, रेषांच्या मानाचा. -AMENT रूप-रेषा *f.*, अंगलोट;—of the face तोंडवळा, रूप *n.* -AR *a.* ओळीचा; रेखामय; नीट वाटेचा, सरळ.

LINEN*, thread or cloth made of flax

तागाचे सूत *n.*, किंवा कापड *n.*; under-clothing आंतले -अंतर्वस्त्र *n.*, वस्त्र *n.*.—a. तागाचा, सणाचे सुताचा; तागा सारखा; white पांढरा; pale फिका.

LINGER *v.** delay उशीर लावणे; loiter रेंगणे, गमणे; hesitate गुटमळणे; remain long in any state रखडत मिजत लांबणीवर पडणे;—in sickness रेंगणे, अंथरूण धरणे, विरपणे;—a sickness रेंगणे, रखडणे, धुपणे. -ING गमणारा, चॅंगट; रखडत चाललेला, चॅंगटाईचा;—a disease खितपणीचा, खिरपणीचा.

LINGET *F.* धातूची कांडी *f.*, लगडी *f.*

LINGUIST (*lingua*, tongue) अनेक भाषा जाणणारा, बहुभाषज. —LINGUA-DENTAL *a.* formed or uttered by the joint use of the tongue and teeth जिहवादंत्य.

LINIMENT (*linire*, to anoint) चोळण्याचे औषध *n.*, स्नेहन *n.*, अग्नंगतैल *n.*

LINK *Ger.* a single ring of a chain कडी *f.*; any thing connecting लगावांधा; part of a connected series अन्वय, संबंध, शेव. —v. सांगडणे, जोडणे, अडकवणे [together].

LINK (*lychnus*, lamp) मशाल *f.* -BOY मशालजी.

LINSEY-WOOLSEY *a.* कांहीं तागाचा कांहीं सणाचा; mean नीच अधम.—*n.* कांहीं तागाचे कांहीं सणाचे असें वस्त्र *n.*

LINSTOCK (*lint and stock*) तोडा, बत्ती *f.*

LINT* flax ताग; [linen raveled, or scraped into a soft substance, and used for dressing wounds and sores]. —LINSEED जवस, अळसी *f.* -OIL जवसाचे तेल *n.*

LINTEL *F.* दारावरची किंवा खिडकी वरची कपाळपटी *f.*, दारवंठा.

LION (*leo*) सिंह, मृगेद; an object of interest and curiosity चमक्कारीक पदार्थ: to visit the lions of a place. -ESS सिंहेण *f.*

LIP* one of the two fleshy parts composing the exterior of the mouth in man and many other animals ओंठ; edge of any thing कड़ f, काठ; the upper l. ओङ्गूँ; the lower l. अधर. -DEVOTION वरकरणी भक्ति f-प्रार्थना f. -LABOR वरकरणी बोलणे n.

LIPOTHYM (Gr. *leipein*, to fail, *thumos*, soul) श्वीट f, मूत्त्वा f.

LIPPITUDE (*lippus*, blear-eyed) डोब्यांचा चिपडेपणा.

LIQUEFIABLE a. (*liquere*, to be fluid) पातळ करण्याजोगा, द्राव्य;—as a vowel अंतस्थ. — LIQUEFY v. रस क., पातळविणे.—i. पातळ होणे. — LIQUID a. पातळ, प्रवाही, सद्रव.—n. पातळ पदार्थ, रस; Gram. अंतस्थवर्ण. -ATE v. पातळ क.; वित्कून सच्छ क.; pay फेडणे, वारणे (debts). -ATION पातळ क. n, द्रावणे n; फेड f, फडशा. -TOR फेडणारा, 'लिक्विडेटर.' -ITY पातळपणा, प्रवाहधर्म.—LIQUOR पातळ पदार्थ, रस; spirituous fluid दारू f, मद्य n; l. amnii मोट f, पाणमोट f.

LISP* v. i. शीळ घालन बोलणे; speak imperfectly बोवडे बोलणे.—n. शिळ्हीचे बोलणे n, बोवडा बोल.

LIST* border of broad cloth बनातीचा कांठ; strip of cloth पट्टी f, चिंधोटी f; a limit हइ f; catalogue याद f, फेरिस्त n; [civil l., the civil officers of government; the revenue for the support of civil officers; civil l., in England, embraces only the expenses of the reigning monarch's household].

LISTS pl (*licium*, thread) ground or field inclosed for a race or combat रणांगण n, रंगभूमि f, अखाडा.

LIST* v. i. आवडणे, चाहणे; hearken मन देणे लावणे, ऐकणे [to]. -EN v. i. लक्ष्य देऊन ऐकणे, ऐकणे; obey मानणे, ऐकणे;—privily

कानोसा वेणे [to]. -LESS a. उदास, निरच्छ, निस्पृह. -LESSNESS अनास्था f, अनुत्साह.

LITANY (Gr. *litania*) एक प्रार्थनापद्धति आहे.

LITERAL^a a. (*littera*, a letter) मुळचा, मुख्य, वाच्य, शब्दापमाणे, खरा (meaning); following the letter or exact words अक्षरशः, शब्दशः, मूळ शब्दानुसार (translation); consisting of, or expressed by, letters अक्षरांचा, अक्षरी (notation). -LY ad. मूळ शब्दापमाणे; मुख्यार्थ पमाणे.—LITERARY a. विद्येचा, विद्याविषयक; विद्वान लोकांचा, विद्येचा (fame); विद्वान, विद्याव्यसनी (man); consisting in letters विद्यामय, विद्येचा, in comp. विद्या : l. property विद्याधन n.—LITERATE a. & n. विद्वान.—LITERATURE विद्या f, अक्षर n, पढणे n; collective body of literary productions, embracing the entire result of knowledge and fancy preserved in writing ग्रंथ, विद्येचे ग्रंथ pl; *belles-lettres* इतिहास, काव्य इ० विषयाचे ग्रंथ pl.

LITHARGE (Gr. -*lithos*, stone, *arguros*, silver) lead vitrified मुडदारशिंग n.

LITHOGRAPH v. (Gr. *graphein*, to write) शिळेवर छापणे.—n. शिळाछाप.—LITHOGRAPHY शिळाछापाची विद्या f.

LITHOTOMY (Gr. -*temnein*, to cut) मुतखडा काठग्याची विद्या किंवा क्रिया f.

LITIGATE v. (*lis*, dispute) वाद -खटला क.—LITIGANT वादी, खटलेकरी.—LITIGATION वाद, खटला.—LITIGIOUS a. खटलेखार, वादप्रिय (client); खटल्याचा, वादाचा, वादापत्र (grounds); खटल्या संबंधी, वादाचा (bar).

LITTER (*lectus*, couch, bed) डोली f, पाळणा; bed of straw for animals गवताची शेज f; scattered rubbish पडज्जड f, घाण f, खेर f, कवरा; condition of disorder अव्यवस्था f, पसारा; the number of pigs or other small brutes born at once वेत n, वीण f.—v.

गवत पसरणे, गवताची थोड क; पसारा क., एल-पैल टाकणे; विणे, पसवणे.

LITTLE* *a.* small in size or extent लहान; short in duration थोडा, अन्ध, किंचित (time, sleep); small in quantity थोडा, थोडका, काही, अन्ध (food); insignificant हल्का, क्षुद्र, गैरी; inconsiderable थोडा, जरासा, किंचित (effort, weight, attention); not liberal कृपण, किरमडी, हल्का.—*n.* थोडका भाग, अल्पांश; small space थोड़की जागा, *f*; a little थोडासा, किंचित; by *l.* and *l.* थोडा थोडा, तील्तील.—*ad.* अमळ, जरासा. —*go* [Eng. Univ., a public examination about the middle of the course, which, being less strict, and less important in its consequences, than the final one, has received this appellation].—*-NESS* लहानपणा, अल्पविस्तार; थोडकेपणा; हल्केपणा, लघुत्व *n*; कृपणता *f*, इ०;—of mind बुद्धिकार्यण्य *n*.

LITURGY (*Gr. leitos*, public, *ergein*, to work) established formula for public worship प्रार्थनापद्धति *f*; ritual for public worship सामाजिक भक्तिमार्ग किंवा प्रार्थनापद्धति *f*.

LIVE* *v. i.* have life जगणे, वांचणे, जिवंत असणे; pass one's time दिवस लोटणे, काल क्रमणे: to *l.* happily; abide राहणे, असणे, वस्ती क.; remain राहणे, टिकणे: men's evil manners *l.* in brass; their virtues we write in water; enjoy life नांदणे, मुखी राहणे; subsist उदरनिर्वाह-उपजीविका क.: those who *l.* by labor; feed खाणे, चरणे, पोट भरणे: horses *l.* on grass; *Scrip.* be exempt from spiritual death आत्मिक मरणा पासून मुक्त होणे, जीवन पावणे (Lev. xviii., 5); be inwardly quickened, nourished, and actuated by divine influence or faith ईश्वरी अनुग्रहाने विश्वासाने वांचणे, जगणे (Gal. iii., 11); to *l.* with एकत्र रा-

हणे; स्त्री पुरुषाच्या नात्याने एकत्र राहणे, नांदणे.—*t.* आयुष्य खर्चणे, राहणे, दिवस लोटणे: to *l.* a life of ease.—*a.* जिवंत, सजीव; glowing तेजदार, पाणीदार; ignited पेटलेला; *l.* coal निखारा; *l.* stock थोडा, बैल वैगैरे शेतकायाचीं जनावरे *n pl.* जीवधन *n*. —**LIHOOD** उपजीविका *f*, जीवन *n*, निर्वाह, चरितार्थ.—**-LINESS** हुशारी *f*, चपळाई *f*, जिवटपणा: *l.* of youth; पाणी *n*, तेज *n*, रंग: *l.* of the eye;—of health तुक्तुकी *f*;—of the spirit आनंदवृत्ति *f*, दिलरोशनाई *f*. —**LONG** *a.* लांबणीचा, चॅगट (day).—*LY* *a.* जिवंत, सजीव (hope); जिवट, पाणीदार (youth); चपळ, हुशार; आनंदी, उछासी; चकचकीत, भडक (colors); दणक्याचा, कडाख्याचा, रंगाचा (entertainments, eloquence); life-like हुबेहूबचा, खण्याखुण्या सारखा, प्रत्यक्षप्राय.—**LIVING** *a.* जिवंत, सजीव; issuing continually from the earth जिवंत, वाहता (spring); quickening जिवंतकरणारा, जीवनदायक; *l.* by learning विद्योपजीवी; [*l.* rock, rock in its native state]; the *l.* जिवंत लोक-मनुष्ये *n pl.* —*n.* उपजीवन *n*, उपजीविका *f*; estate जिंदगी *f*, मालमत्ता *f*; living comfortably वागणूक *f*, नांदणूक *f*; there is no *l.* without trusting; act of living वांचणे *n*, जगणे *n*; benefice of a clergyman वृत्ति *f*, उपाध्याची वृत्ति *f*.

LIVER* काळीज *n*, पित्ताशय.

LIVERY *F.* लिमास, पेहराव; चाकरांचा वाणा-पेहराव.

LIVID *a.* (*lividus*) काळानिळा, हिरवानिळा.

LIZARD (*lacerta*) चोपई *f*, सरड वैगैरे जातीचा प्राणी; house-*l.* पाल *f*.

LO* *int.* पहा, पहा बरे.

LOAD* a burden ओऱ्ये *n*; amount or quantity which a person can carry एका मनु-

ઘ્રાંતે ઓઝેં *n*; contents of a cart or vessel ભરગત *n*, ભરતાડ *n*, ઓઝેં *n*; that which burdens, oppresses, or grieves the mind or spirit ઓઝેં *n*, ધોડ *f*, ભાર: a l. of guilt; charge of a fire-arm બાર;—of wood, grass, &c. ભારા, કવાડ *n*; half l. આંતેં *n*.—v. ઓઝેં ઘાલણે-લાદણે; ભાર ઘાલણે, અધિક જડ ક.; બાર ભરણે. -ED લાદલેલા; . ભારગ્રસ, પીડિત; ભરલેલા, બાર ભરલેલા. -ING ભરગત *f*, *n*.

LOADSTONE* લોહચુંબક.

LOAF* any thick lump or mass ગોળા, ટેપ *f*;—of bread રોટ, રોટી *f*, ‘પાંચ’ -ER, an idle man આળસી; a vagrant who seeks his living by sponging or expedient તુકડમોદ્યા, ઉંડીબકાલ, તૈલંગમથ, ‘લોફર’.

LOAM* ચિકણમાતી *f*. — LOAMY *a.* ચિકણ-માતીચા.

LOAN* act of lending ઉસણે દેણે *n*, ઉસણવારી *f*; that which is lent ઉસણ દિલેલા-બેતલેલા પદાર્થ;—of money on interest કર્જ *n*.

LOATH*a. નાખૂશ, નારાઝી.—v. -લા કંટાળણે, ચાંદી યેણે, વિષ માનણે. -FUL *a.* અતિદ્વિષી; કંટાળવાણા, ઓંગઢ. -ING કંટાળા, ચોટ, કિંલસ. -SOME *a.* કંટાળવાણા, ઓંગઢ, કુત્સિત (forms); દેષ ઉત્સન કરણારા (sloth).

LOBBY Ger. opening before a room ઓટી *f*, ઢેલબ *f*, ઓસરી *f*; a waiting-room સદરે પુઢચી ખોલી *f*; [space or room at the head of a staircase]; a confined place for cattle ગુરાંચા વાડા, ગોઠા.

LOBE (*Gr. lobos*) કોણત્યાહી વસ્તુચા ગોલ ભાગ;—of the ear કાનાચા ચાપ;—of the lungs, liver, &c. ફુષ્પૂસ, કાલીજ ઇંચ ચા ગડુ.

LOBSTER* શેવંડી નાંચાચા એક માસા.

LOCAL *a.* (*locus, place*) સ્થાન-દેશસંબંધી; limited to a place એકદેશી, એકસ્થાનિક; l. usage

દેશાચાર; l. affection સ્થાનિક રોગ; l. law દેશધર્મ. -ITY જાગા *f*, સ્થાન *n*; existence in a place રિથ્યતિ *f*, જાગા *f*; geographical situation દેશસંબંધ, દેશ.—LOCATE *v.* place ટેબણે, બસવણે; designate the place of -ચી-લા જાગા નેમણે-યોજણે (a church) [on].—LOCATIVE *a.* સ્થાલદર્શક (adjective); l. case સસ્તમી વિભક્તિ *f*.

Loch* an arm of the sea ખાડી *Scot. lake* સરોવર *n*.

LOCK* instrument to fasten a door, &c.

કુલૂપ *n*, ટાલેં *n*; part of a gun બંદુકીચા ચાપ; inclosure to confine the water of a stream બાંધ, ધરણ *n*; grapple in wrestling પકડ *f*, પેંચ; tuft of hair કેંસાંચાબુચકા;—as left on the crown at tonsure શેડી *f*; a ringlet of hair ઝુલૂપ *n*;—for a wheel ડટાલેં *n*, અડકણ *n*; a place which is locked up કોંડી *f*, બંદ કેલેલી જાગા *f*.—v. કુલૂપ લાવણે-મારણે (a door); કુલૂપાંત ટેવુન બંદ ક.; અટકેત ટાકણે; close fast બંદ ક.; fasten so as to impede motion ખિલ્લણે (a wheel); enclose વેઢા ઘાલણે (arms).—i. ઘણ વસણે-લાવણે: the door locks close; unite closely by mutual insertion એકમેકાત ગુંતણે-અડકણે: they l. into each other. -ED -JAW દાંતખીંછ *f*. -ER ખણ;—in a ship પ્યાલ. -ET લહાન કુલૂપ *n*; a catch અડકવણ *n*, ફાંસા. -SMITH કુલૂપેં કરણારા લોહાર, કારંચ-કર.

Locomotion (*locus, place, motio, motion*)

એક્યા જાગ્યાંતૂન દુસ્યા જાગ્યાંત જાણે *n*, સ્થળાંતરગમન *n*; power of changing place સ્થાનાંતર ગમનશક્તિ *f*: plants have life, but no l.—LOCOMOTIVE *a.* ચલનશક્તિક, જંગમ, ચર.—n. લોખંડી રસ્યાવરચ્યા ગાડી-ચ્યા તાંદ્યા પુઢચી યંત્રાચી ગાડી *f*, આગા-ડીંચે ઇંજીન *n*.

LOCUST (*locusta*) ટોળ, નાકતોડા.

Locution (*loqui*, to speak) वाणी *f.*, उक्ति *f.*
Lodge* *v.* deposit for keeping ठेवणे : to l. arms in the arsenal; throw in फेकणे, टाकणे, झुगारणे; fix in the heart, mind, or memory मनांत, लक्ष्यांत किंवा आठवणीत ठसवणे-भरवणे; furnish with a temporary habitation बिहाड देणे; to l. an information फिर्याद क. [at, in].—*i.* बिहाड क.; बसणे, राहणे, थारावणे.—*n.* a refuge आश्रय, आश्रयस्थान *n.*; a small house in a park or a forest बंगला -ली *f.*; the house of a gatekeeper on a gentleman's estate देहु-डीवरच्या शिपायाची शोपडी *f.*; [a secret association, as of the Freemasons, &c. the place in which they assemble].—*ING* बिहाड *n.*, मुकाम.

Loft माळा, माडी *f.*.—**Lofty** *a.* उंच; proud गर्विष्ट, मगरुरीचा, चढेल (looks); sublime मैढ, भारदस्तीचा, गंभीर (language); dignified उक्तृष्ट पदयुक्त, थोर (Is. lvii., 15); stately डौलाचा (steps).

Log *D.a* bulky piece of wood ओंडा, ठोकळा; apparatus for measuring the rate of a ship's motion नौकागतिमापक यंत्र *n.*; record of the rate of a ship's velocity गलबताचा रोजनामा. —**BOOK** गलबताचा रोजनामा. —**GER.** —**HEAD** टोणपा, मूर्ख; to be at loggerheads मारकुटीवर -हातधाईवर येणे. —**WOOD** पतंगाचे लंकूड *n.*

LOGARITHM (*Gr. logos*, word, *arithmos*, number) घातप्रमापक संख्या *f.*, लागर्टम *n.*

Logic (*Gr. logos*, word) the science of pure and formal thought, or of the laws according to which the process of pure thinking should be conducted न्याय-तर्कशास्त्र *n.*. —**AL a.** तर्कशास्त्राचा, न्यायशास्त्रातला; according to the rules of logic न्यायशास्त्रानुसार, युक्तिसिद्ध (argument);

skilled in logic तर्कविद्याप्रवीण, तर्कशास्त्रज्ञ (thinker). — **LOGICIAN** नैद्यायिक, तर्कशास्त्री.

LOGOMACHY (*Gr. -maché*, fight) शब्दाविषयी विवाद, शब्दवाद; war of words वाग्युद्ध *n.*

LOIN* कमर *f.*, कंबर *f.*, कटि *f.*.

LOITER *v. i.* *D.* रेंगणे, गमणे [about]. —**EE** गमणा, रेंगा. —**INGLY ad.** गमत गमत, रमत रमत.

LOLL *v.i.* *Icel.* lie at ease आळसाऱ्ये पडणे, आंग टाकणे; hang extended from the mouth, as the tongue of an ox or a dog when heated with labor जीभ लळलळ क.; put out the tongue, as an ox, dog, or other animal when heated by labor जीभ लळलळ करीत बाहेर टाकणे काढणे [about]. —*t.* जीभ बाहेर काढणे-टाकणे.

LONE *a.* (abbrev. from *alone*) solitary, unfrquented आडवळणाचा, गैरराबत्याचा; single एकला, एकटा (house); unmarried अविवाहित, सडा, सडी *f.*, एकला, एकली *f.* (woman). —**LINESS** भणभणीतपणा, भणभणाट; seclusion एकांतवास; love of retirement एकांतवासाची आवड *f.* —**LY a.** आडवळणाचा, एकीकडचा (situation); एकटा, सडा; forsaken सोडलेला, टाकलेला (traveller). —**SOME a.** एकटा; भणभणीत, उजाड (road).

LONG* *a. (longus)* extended लांब, दीर्घ (line); extended in time लांब, पुळळ, दीर्घकालिक (sickness, debate); distant दूरचा, लांबचा; slow in coming उशीरलाभ्या, उशीरयेणारा, विलंबकारी (death); tedious चेंगट, लांबणीचा (tale); extended to any specified measure मापाचा, परिमित, लांब: a yard l.; as a vowel दीर्घ, गुरु; in the l. run शेवटी, अखेरीस; [l. clothes, the clothes worn by an infant]; l. home

क्वर *f.*, प्रेताचा खाडा; मरण *n.*—*ad.* दूरवर, लांबवर; बहुतकाळ, फारवेळापासून; *l.* after फारवेळों; *l.* before बहुतवेळपूर्वी: as *l.* जों, जोंपर्यंत; how *l.* कोठपर्यंत; *l.* ago मार्गेच, बहुत काळ झाला; through the whole extent or duration भर, पर्यंत, परवेतोः all night *l.* रात्रभर.—*v. i.* अति इच्छा धरणे, धादावणे, आशावणे; as a woman in pregnancy डोहळे लागणे-होणे; have an eager craving धादावणे, खाचावणे [for]. -ING आशा *f.*, भूकू*f.*; डोहळे *pl.* -LIVED *a.* चिरंजीवी, दीर्घायु. -SHANKED *a.* लांबटांग्या, ऊर्ध्वजानु. -SOME *a.* लांबचलांब, कंटाळवाणा. -SUFFERING *a.* सोशीक, सहनशील (Ex. xxxiv., 6). —*n.* सोशीकपण, सहनशीलता *f.* (Rom. ii., 4). -TONGUED *a.* लांबजिभ्या, वडबड्या. -WINDED *a.* दीर्घ शासाचा-प्राणायामाचा; चेंगटाईचा, लांबलचक (narration).—LONGEVITY दीर्घायुष्य *n.*—LONGEVOUS *a.* दीर्घायु. —LONG-METRY लांबी मोजण्याची विद्या *f.*, दूरत्वमापनविद्या *f.*—LONGITUDE लांबी *f.*; distance of a place east or west, from a meridian रेखांश.—LONGITUDINAL *a.* लांबीचा; उभा, लांब.

LOOK* *v.* direct the eye toward an object so as to see it पाहणे, दृष्टि नजर लावणे, [to, at, on, after, for, toward];—direct the attention to पाहणे, लक्ष्य लावणे; consider पाहणे, विचार क.; examine तपासणे, पाहणे; penetrate समजणे, बोध होणे; seem दिसणे, नजरेस येणे; about हुशारी ठेवणे, सावध राहणे; into चौकशी-विचार क.; over तपासणे; after लक्ष्यदेणे; संभाळणे; अपेक्षणे, वाट पाहणे; शोधणे; down on, upon अपमान-धिकार क.; for वाट पाहणे; शोधणे; into तपासणे; बारीक रीतीने शोधणे; on मानणे, मोजणे; पाहणे, समजणे; तमाशा-मौज पाहणे; out हुशारी ठेवणे, सावध राहणे; to, unto संभाळणे, जपणे; भिळण्याच्या आशेने-अपेक्षा धरून

पाहणे, आशा धरणे (Is. xlvi., 22); through पार पाहणे; पुरता समजणे, मर्म जाणणे. —*t.* दाव-धाक वसविणे: to *l.* down opposition; दृष्टीने दाखविणे: soft eyes looked love to eyes that spake again;—in the face घिटाईने निर्भीडवणने भेटणे; out शोधून भिळविणे, शोधून काढणे; निवडणे; up a thing शोधून काढणे, धुंडाळून काढणे.—*n.* air of the face चेहरा, मुद्रा *f.*; aspect आकार, डौल, घाट; पाहणे *n.*, दृष्टि *f.* —*ER* पाहणारा; on पाहणारा, तमासगीर. -ING शोधणे *n.*, शोध; for मार्गप्रतीक्षा *f.*, वाट *f.*, (Heb. x., 27). -ING-GLASS आरसा, आरशी *f.*, दर्पण *n.*

Loom* माग; the indistinct appearance of any thing दूरचा चुटपुटा देखावा, ईषदर्शन *n.* —*v. i.* दुर्लुन अंधक-अस्पष्ट दिसणे; rise and be eminent उंच पदावर चढून श्रेष्ठ-प्रख्यात होणे.

Loop Ir. फांसा, मुदन *n.* -HOLE, hole in a wall for firing through जंगी *f.*; shift खिडकी *f.*, सवड *f.*, सोडवण *f.*, फट *f.*

Loose* *v.* unbind सोडणे-मोकळा क.; release from any thing obligatory सुटका क.-देणे, मुक्त क.; absolve सुटका-माफी देणे (Matth. xvi., 19); relax ढिला क.; unlock उघडणे, फोडणे (Rev. v. 2).—*i.* हकारणे, निघणे (Acts xiii., 13).—*a.* मोकळा, सुटा (sheet of a book); मोकळा, सुटा, मुक्त: *l.* of or from a vow; ढिला, सैल, पांकळ (a garment); not crowded पातळ, तुटक: chariots ranked in *l.* array; not costive पोटाचा अदळ; not dense पातळ, विरळ (texture); not precise धर्सोडीचा, पळपळीत (style, way of reasoning); not controlled by moral restraints निर्बंध, मोकळा, मोकार; dissolute बेटंग, दुराचारी, सोदा; to break *l.* चौपायीं उडणे, दुलाच्या झाडणे; to let *l.* मोकळा क. —LY

ad. सुटा, मोकार; without order विसक्कीत, अव्यवस्थित; बदख्यालीने, दुर्घटनाने. -NESS ठिलेपणा; पातळपणा; कुसफुसीतपणा; पळ्पं क्षीतपणा; सोदेगिरी *f*;—of the bowels हंगवण *f*, ढाळ; to have a l. पोट जाणे-ढाळणे.

LOP *v.* Ger. cut off, as the top of any thing (शेंडा) तोडणे-छाटणे; cut partly off and bend down खडसणे, कलमक.; let fall पँडूदेणे (a horse's ears) [off]. -PING छाटणी *f*; that which is cut off छाट, छाटछूट *f*.

LOQUACIOUS *a.* (*loqui*, to speak) बोलका, चाचाळ, बहुभाष.—LOQUACITY बोलकेपणा, चाचाळपणा.

LORD* master प्रभु, धनी, खावंद; my l. खुदावंद *H*; nobleman of any rank above that of a baronet उमराव, अमीर; [by courtesy, the son of a duke or marquis, or the eldest son of an earl; and also a bishop, if a member of Parliament; a title bestowed on the persons above named; and also, for honor, on certain official characters, attendants, or representatives of majesty: L. advocate, L. chancellor, L. chief justice, &c.]; husband पति, स्वामि, नवरा; the Supreme Being परमेश्वर, ईश्वर, प्रभु; house of *Lords* मेट्रब्रिटनच्या पालमेंत समेचा एक भाग आहे; l. advocate सरकार तंफेचा कोर्टील मुख्य वकील; *Lords* spiritual ब्रिटिश पालमेंत समेत बसणारे आर्चिशेप व बिशेप *pl*; *Lords* temporal ब्रि० पालमेंत समेतले उमराव *pl*; Our *Lord* आमचा प्रभु, येशू ख्रीस्त, तारणारा.—*v. i.* सत्ता -धनीपणा क. -मिरवणे. -LINESS सरदारी *f*, अमिरी *f*; haughtiness मगरुरो, आद्यता *f*. -LY *a.* सरदारास योग्य, सरदारी, अमिरी (estate); मगरूर, दिमाखाचा. -SHIP प्रभुत्व *n*, अधिपत्य *n*, धनीपणा; अमिरी *f*; domain जहागिरी *f*, जमीनदारी *f*. -'s SUPPER, the sacramental supper instituted by Christ प्रभुभोजन *n*.

LORE* erudition विद्या *f*, ज्ञान *n*; advice बुद्धि *f*, उपदेश.

LORY? नुरी *f*.

LOSE *v.* be rid of unintentionally गमावणे, हरवणे (a book); forfeit हरणे, हार-जाणे (a battle); part with अंतरणे, मुक्रणे, गमावणे, जाणे, पडणे (an arm by a shot, men in battle, one's life); waste दवडणे, घालवणे (a day, a fortune); miss चुकणे (the way); bewilder घावरविणे, भांबावणे: lost in the maze of words; ruin नाश क., बुडविणे गमावणे (a ship by a storm); cease to view दिसेनासा होणे, गमावणे: he lost his companion in the crowd; fail to obtain नमिळणे, गमावणे (Matth. x., 42); to l. one's self. दिशाभूल होणे; to l. heart धैर्य खचणे.—*i.* हरणे, हारजाणे; तोटा नुकसान होणे-येणे.

—LOSING *a.* तोट्याचा.—Loss हार *f*; तोटा, नुकसान *n*: the l. of liquor by leakage: नाश, हानि *f*: the l. of a child; in trade घस *f*.—Lost *a.* हरवलेला (book); हरलेला (battle); अंतरलेला, गेलेला, गत (honor); दवडलेला, पोकळीस गेलेला (day benefit); बहकलेला, चुकार: a child l. -in the woods; l. in thought ध्याननिष्ट, विचारात गुंग; l. to shame लज्जाहीन, कोडगा, निर्लज्ज; one who has l. his kingdom राजभष्ट;—in astonishment चक्कभूल, थक, दंग; not visible अदृश्य, दिसेनासा, गडप, गर्क: an isle l. in a fog, a person l. in a crowd.

LOT* that which happens without human design or forethought दैव *n*, नसीब *n*; contrivance to determine a question by chance दैवाची परीक्षा पाहण्याचा फांसा-चिढी *f*, वगैरे; the part which falls to any one by chance दैवाचा वांटा, भोग, भोक्तृत्व *n*; a distinct parcel प्रत *f*, गडा, पुढा: a l. of goods;—of ground ठिकें *n*; a prize in a

lottery सोडतीतले बक्षीस *n.*; to cast lots चिठ्याटाकॅं-काढणे; *lots* रगड़*f.*, डोंगर, पुष्कळः *lots* of people [colloq.].—*v.* वांटणे, वांटने-देणे; प्रत नावणे, वेगळे क. [out]. -TERY सौ-डत्*f.*

LOTION (*lavare*, to wash) औषधी पाणी*f.*, धुवण *n.*, घडी*f.*

LOTUS (*L.*) the plant कमळीण*f.*;—the flower कमळ *n.*

LOUD* *a.* high-sounding उंच स्वराचा, मोठ्या नादाचा (thunder); clamorous गलबन्ध्याचा, गोंगाटाचा; emphatical जोराचा, नेटाचा : a l. call to avoid danger.—*ad.* मोठ्यानें, उंच स्वरानें; गलबन्ध्यानें, गोंगाट करून; जोरानें, नेटानें.

LOUNGE *F.* रिकामचावडी*f.*, फड.—*v. i.* रिकाम-टवाळी चेष्टा करीत बसणे-फिरणे [about].

LOUSE*—found in the human hair ऊ*f.*;—on cloth चिरू*f.*;—on cattle, dogs, &c. गोचीड*f.*—LOUSY *a.* बुचबुचलेला, खुतखुतलेला; mean अधम, पांजी, हटाऊ.

LOVAGE *F.* Lingusticum Ajwaen अजमोदा. LOVE* *v.* (*libere*; *Skr. lubh*, to desire) regard with affection प्रेम-प्रीति-आवड *k.* ठेवणे; have goodwill toward शीं परोपकारबुद्धीनें वागणे (Matth. xxii., 37); delight in चाहणे, गोडी वाटणे.—*n.* प्रीति*f.*, खेद, लोभ; परोपकारबुद्धि*f.*; courtship लमासाठीं स्त्रीचे आर्जव *pl.* ची आराधना*f.*; fondness आवड*f.*, भक्ति*f.*, शौकः l. of home; l. of life जीविताशा*f.*; object of affection प्रीतिपत्र; Cupid कामदेव; passion between the sexes काम, स्त्रीपुरुषप्रेम *n.*, गृंगार; illicit l. दोस्ती*f.*; to make l. लमासाठीं स्त्रीचे आर्जव क.; l.-knot इळपेच; play for l. पण लावल्यावांचून (सोंगय्या वैगेरे) खेळणे. -APPLE वेलवांगी. -LINESS सौंदर्य *n.*, लावण्य *n.*; मनोहरता*f.*, प्रियंकरता*n.* -LY *a.* सुंदर, रमणीय; amiable

प्रियकर. -LETTER गृंगारपत्र *n.*, प्रीतिपत्र *n.*. -SICK *a.* कामरोगी, विरहरोगी. -SHAFT कामबाण, मदनशर. -SONG रासगीत *n.*—LOVER प्रीति करणारा; a friend मित्र, सखा; one who is in love with a person of the opposite sex—mas. कांत, प्राणसखा, यार, *fem.* कांता, प्राणसखी, वडीभासा.—LOVING *a.* ममताळू, प्रेमवान, लेही. -KINDNESS कृपा*f.*, वास्तव्य *n.*, अनुग्रह (Ps. lxxxix., 33). -LY *a.* प्रीतीनं, प्रेमभावनं, आवडीनं, प्रेमानं.

LOW *a. D.* not high नीच, सखल (ground); not rising to the usual height ठेणा, लहान (stature); near the horizon धारेजवळ, क्षितिजाजवळ : the sun is l. at six; deep सखल, खोलगट (valley); cheap स्वस्त, हलक्या-उत्तरत्या दराचा (price, wages); grave मंद, गंभीर (tone, voice); near the equator मध्यरेषे जवळचा (latitude); modern अलौकिकला, नवा (empire); dejected उदास, खिन्ह, दिलगीर (spirits); humble in rank गरीब, हलका, हलवया स्थितीचा-पदवीचा; abject नीच, पांजी, अधम, कुलक (mind, trick); not sublime हलका, अप्रौढ (language); submissive नव, दीन (reverence); weak मंद, अशक्त (pulse); made l. by sickness; moderate माफक, परिमित, बारीक, स्वल्प (heat, fever); impoverished भिकेस लागलेला, ओढगस्तीस आलेला; reasonable बेताचा, माफक, बरावर (estimate); not rich हलका, साधा, (diet); l. tide ओहटो*f.*; l.-water mark ओहटीच्या वेळीं जेवें पाणी हटून जावें ती जागा *f.*—*ad.* खालीं; हलक्या दरानें, स्वस्त; he sold his wheat very l.; नीच अवस्थेत; गिरीपदार्तीत; आपल्या काळांत-काळाजवळ; हळू, हलक्यानें: to speak l.; गरिबीत. -ER *v.* उतरणे, खालीं आणणे-क. (a flag); मानभंग क. उतरणे, नीच क.; किंमत कमी क., भाव उत-

रवणे कमी क. (price, rate.)—*i.* उतरणे, मंदावणे. -ERMOST सर्वाहून खालचा. -LY *a.* नम्ब, लीन, निरभिमानी (Matth. xi., 29); साधा, अपौढ; नीच, हलका, गरीब. -LINESS नम्रता *f.*, लीनता *f.*; अपौढि *f.*; नीच हलकेपणा. -LAND हेटप्रांत, तळघाट.

LOWER *v. i.* Ger. descend, as the clouds and appear dark डवरणे, भर्स्य येणे, अंधारी काहूर येणे; look sullen दुर्मुखणे, फुगणे.

LOW* *v. i.* हंबरणे. -ING हंबरडा.

LOYAL *a.* (*lex*, law) devoted to the maintenance of the law धर्म न्यायनिष्ठ; faithful to the sovereign राजनिष्ठ, स्वामीभक्त; as a wife पतिव्रता *f.*, साध्वी *f.*; as a husband स्वदाररत. -IST राजाचा निमकहलाल, स्वराजनिष्ठ. -ITY राजनिष्ठा *f.*; पातिव्रत्य *n.*; एकपनीयत *n.*

LOZENGE *F.* शर्करायुक्त औषधाची वडी *f.* -चे पदक *n.*

LUBBER, LUBBARD *W.* ठोऱ्या, ढैशा, लड्याशम. -LY रटाला, रटेल, ढोण्या.—*ad.* अडाणी -अडमूठपणा.

LUBRICATE *v.* (*lubricus*) मज गुळगळीत क.

LUCERNE *F.* विलायती गवत *n.*

LUCENT *a.* (*lux*, light) तेजश्वी, चकचकीत. —LUCID *a.* लकलकीत, नितक, लक (marbles); clear स्वच्छ, निर्मल; distinct सुबोध; स्पष्ट: a l. abstract of a debate; rational शुद्धीचा, हुशारीचा; [l. interval, an interval of reason enjoyed by an insane person between two fits of insanity]. —LUCIFER (*lux*, light, *ferre*, to bring) the planet Venus शुक्र; Satan सैतान; a match आगीचे कांड *n.*

LUCK *D.* chance दैव *n.*, नसीब *n.*; good fortune सुदैव *n.*, सौभाग्य *n.*; to try one's l. फांसा टाकून पाहणे; to be in l. दैव उघडणे, उखळ पिवळे होणे. -LESS *a.* हतभाग्य,

कपाळकरंटा, फुटवया कपाळाचा.—LUCKY *a.* दैवाचा, भाग्याचा; auspicious शुभ, वरक्तीचा (time); l. hour सुवेळ *f.*, सुधडी *f.*

LUCRE (*lucrum*) मिळकर *f.*, प्राप्ति *f.*, नफा.—LUCRATIVE *a.* मिळकतीचा, नफ्याचा, सरिफेवार.

LUCUBRATION (*lux*, light) study by candle-light दिव्याजवळ बसून केलेला अभ्यास; that which is composed by night रात्री बसून केलेला मंथ इ०.—LUCUBRATORY *a.* रात्री बसून फार श्रम घेऊन केलेला.

LUDICROUS *a.* (*ludus*, play) हसें येण्याजोगा, हास्यप्रद कारक-जनक; थडेचा, कौतुकाचा.

LUES VENEREA (*L.*) गर्मी *f.*, वीसनखीची बाधा *f.*

LUG* *v.* drag खेंचणे, ओढणे, फरफरावणे; to l. by the ears कान धरून नेणे; convey with labour कष्टानेनेणे-वाहणे. -GAGE सामान *n.*, बाडविछाना.

LUKEWARM* *a.* moderately warm कोमट, सोमाळा (water); indifferent उदास, अनास्थ.

ULL *v. Ger.* शांत क., अंगाई क., निजवणे.—*i.* शांत होणे, पडणे, बसणे (wind, storm); शांति *f.*, वाच्याची बंदी *f.*. -ABY मुलांस निजवायाचे गाणे *n.*, पाळणा, जोजो.

LUMBAGO (*lumbus*, loin) Med. rheumatic pain in the loins and small of the back उसण *f.*, टिचरें *n.*, कटिवात; to get l. कंबर धरणे-भरणे.—LUMBAE *a.* कमरेचा, कटि; l. region कटिप्रदेश.

LUMBER* गावळ *n.*, सटरफटर *n.*, रिकामी अडचण *f.*—*v.* अडगळीनें भरणे (a room); heap together in disorder घोळ गव्हाटा करून टेवणे, ढीग घालून टेवणे.—*i.* rumble गडगडणे, घडघडणे; move heavily कष्टानेचालणे. -ROOM जकीरखाना, खेरखाना.

LUMINARY (*lumen*, light) पकाशक पदार्थ, तेज़ुंज, प्रभाकर; one that illustrates any

subject, or enlightens mankind तेजश्चंज, तेजोराशि.—LUMINOUS *a.* तेजश्ची, तेजोमय; bright चक्षकीत, उजळ (color); clear सच्छ, निर्मल (aspect).

LUMP *Ger.* a small mass of matter डिखळ *f.*, खड़ा: a l. of sugar; an irregular cake ढैप *f.*, लबका, गोळा;—of meat बोटी *f.*, रवा; in the lump एकठोक, उघड, सरसगट.—*v.* एकगोळा -एकरास क.;—sums, items एकरकम लिहिणे -मांडणे [together, up]. -ISH *a.* जड, स्थुलबुद्धि.

LUNACY (*luna*, the moon) kind of insanity which is broken by intervals of reason, formerly supposed to be influenced by the changes of the moon वेड *n.*, उन्माद.—LUNATIC *a.* वेडा, पिसा.—LUNAR *a.* चंद्राचा, चंद्रासंबंधी, चांद्र; resembling the moon चंद्रासारखा समान; measured by the revolution of the moon चांद्रमानाचा: l. day तिथि *f.*; l. month चांद्रमास; l. measurement चांद्रमान *n.*

LUNCH *Eng.* a slight repast between breakfast and dinner फळार, उपहार.—EON, a portion of food taken at any time except at a regular meal फळार, उपहार.

LUNG* फूपूस *n.*, फोपीस *n.*

LUPINE *a.* (*lupus*, wolf) लांडग्या सारखा; ravenous बुभुक्षित, खादाड.

LURCH *W.* गळवताचे कलंडणे *n.*; to fetch a l. गोताखाणे; to leave in the l. तोंडघसी पाडणे [over].—*v. i.* फसवणे, झोका टोला देणे; lie in ambush दबाधरून राहणे.

LURE *F.* लालूच *f.*, आमिष *n.*.—*v.* लालूच दाखविणे, मोहणे, गूळखेबरै देणे.

LURK *v. i. W.* hid दडणे, लिकणे; lie in wait दढी दबाधरून मारून राहणे [about]. -ING-PLACE दडणे *f., n.*, लिकणे *f.*

LUSCIOUS *a. O. E.* गोड, मिष्ठ; sweet or rich so as to cloy तोंडास मिठी बसण्यासारखा गोड, अतिमिष्ठ; fulsome किळसवाणा, औंगळ.

LUST* longing desire सोस *f.*, हाव *f.*; carnal appetite विषयवासना *f.*, काम, मैथुनाची इच्छा *f.*—*v.* लुभणे, जीव टांगणे [after]; काम उत्पन्न होणे [after]; have inordinate desire अतिलोभ धरणे (1 Cor. x., 6) [after, for]. -FUL *a.* कामबुद्धीचा, स्वीलंपट, विषयलुध; विषयाचा, कामुक, विषय उत्पन्न करणारा.—LUSTY *a.* robust धाटासोठा, बळकट, घटमृष्ट; healthful धृष्टाकडा, ताजातवाना.—LUSTILY *ad.* बळाने, वळ खर्चून, जीवतोडून.

LUSTRE *v.* (*lustrare*, to purify) शुद्ध क.—LUSTRATION शुद्धिकरण *n.*—LUSTRAL *a.* शुद्धीचा, शुद्धिकारक.—LUSTRE, brightness कांति *f.*, तेज *n.*;—of a gem पाणी *n.*, तेज *n.*, ढाळ;—of a metal ओप *f.*; renown कीर्ति *f.*, प्रतिष्ठा *f.*, नव *n.*—LUSTROUS *a.* तेजश्ची, चक्षकीत.—LUSTRUM (*L.*) पांच वर्ष *n pl.*, वर्षपंचक *n.*

LUTE *F.* विणा, तंबुरा, तंबुरी *f.*, इ०—LUTANIST विणा वाजविणारा, विणेकरी.

LUXATE *v.* (*luxare*, to loosen) सांधा उखळणे.—LUXATION संविरंग.

LUXURIANT *a.* (*luxus*, excess) exuberant in growth उफाड्याचे वाढीचा; exuberant in plenty रेळचेळीचा, भरपुरीचा. -LY *ad.* उफाड्याने, माजाने.—LUXURIANCE माज, मात, ऊत; रेळचेळ, चळचळाट.—LUXURIATE *v.* माजणे, मातणे, फोपवणे; indulge to excess अमित भोग क.: to l. in description [in].

—LUXURY, voluptuousness in the gratification of appetite ख्यालखुशाली *f.*, ऐष-आराम, चैन *f.*, विलास; delicious food or drink मुग्रास, गोडघास, मिष्ठ पदार्थ; any thing delightful to the senses ऐषआरामाचा चैनीचा पदार्थ, चीज.—LUXURIOUS *a.*

चैनी, विलासी (life); ऐषआरामाचा, विलासाचा (wealth); furnished with luxuries घंटंडीचा, मिष्ठ पदार्थीचा नीं भरलेला (table).
-NESS सुखभोग, विषयभोग.

LYING, See under LIE.

LYMPH (*lympha*) लस *f.* -ATIC *a.* लसीचा.—*n.*
शोषवाहिनी *f.*

LYNX (*L.*) कोळसुंदा, कोळीसा.

LYRE (*lyra*) विणा.—LYRIC *a.* विण्यावर गाण्याचा (song).—LYRIST विणा वाजविणारा.

M

MACE *F.* a heavy club सोटा, गदा *f.*; a staff borne by, or carried before, a magistrate as an ensign of his authority छडी *f.*, काठी *f.*, चोप, वेत्र. -BEARER चोपदार, भालदार.

MACE (*masis*) जायपत्री *f.*

MACERATE *v.* (*macer*, lean) रोड *k.*; steep almost to solution मिजूं घालें, भिजवें, विरघळून जाई इतका भिजवणे.

MACHINATE *v.* (*machina*, trick) योजने, रचें.
—MACHINATION योजना *f.*, बेत; a hostile scheme कुभांड *n.*, लचांड *n.*, तरकट *n.*.—MACHINATOR योजक, रचक; कुभांडखोर, तरकटी.—MACHINE यंत्र *n.*—MACHINERY कळसूत्र *n.*, यंत्रसाहित्य *n.*; machines in general यंत्रे *n pl.*—MACHINIST यंत्रकरणारा; one versed in the principles of machines यंत्रविद्यानिपुण.

MACROCOSM (*Gr. macroς*, long, *kosmos*, the world) विश्व *n.*, त्रिभुवन *n.*

MACULA (*L.*) कलंक, ठिपका, डाग.—MACULATE *v.* डाग कलंक लावणे.

MAD* *a.* disordered in intellect वेडा, पिसा; excited with violent desire वेडा, पिसा; enraged खबळलेला, तग्रव्यग्र, कावरावावरा, वेडा; proceeding from, or indicat-

ing, madness वेडेपणाचा, वेडेचाराचा, वेडा-
-DEN *v.* वेडा क., वेड भरवेण.—*v. i.* वेडा होणे, वेड भरणे, पिसाळणे. -NESS वेडेपण *n.*, वेड *n.*; कावरेबावरेपणा. -CAP साहसी, आत-ताई, वेडापीर. -HOUSE वेड्यांचा बंदिखाना, किंवा इस्पिताळ *n.* -MAN वेडा मनुष्य, वेडा, खुला.

MADAM *F.* बाईसाहेब, 'मडम' *f.*

MADDER* मंजिष्ठ *n.*

MAGAZINE *Ar.* a storehouse कोठार *n.*, भांडार *n.*, कोठी *f.*;—of arms, ammunition शस्त्रागार *n.*, शिलेखाना;—of powder दारखाना; a periodical pamphlet नियमित काळीं निषणारे पुस्तक *n.*

MAGGOT* a small grub किडा, अळी *f.*

MAGI *pl.* (*L.*) the caste of priests among the Persians पारशी लोकांचे उपाध्यायी जात *f.*; holy men or sages of the East पूर्व देशाचे साधु *pl.*—MAGIC, the science or practice of working spirits or educating the occult powers of nature, and performing things wonderful by their aid जादू *f.*, कुविया *f.*, पिशाचविद्या *f.*, चेटक *n.*—MAGICAL *a.* जादूचा, कुवियेचा; done by magic जादूने-चा केलेला, शावरी; imposing or startling in performance चमकारिक कृतीचा. —MAGICIAN जादुवाला, जादुगीर, चटकी, मंत्री.

MAGISTERIAL *a.* (*magister*, master) धन्याचा; authoritative अधिकाराचा, धनीपणाचा, प्रभुत्वाचा, प्रभुसम्मित; proud अभिमानी, मगरूर (looks).—MAGISTRATE धर्माधिकारी, फौजदार, न्यायाधीश, 'माजिस्ट्रेट'; chief m. राजा, मुख्य अधिकारी.—MAGISTRACY माजिस्ट्रेटाचा हुदा, न्यायाधिकार; the body of magistrates धर्माधिकारी मंडळी *f.*

MAGNANIMITY (*magnus*, great, *animus*, mind) मनाचा मोठेपणा; elevation or dig-

nity of soul, which encounters danger and trouble with tranquillity and firmness, which raises the possessor above revenge, which makes him disdain injustice and meanness, and prompts him to act and sacrifice for noble objects महामता *f.*, थोरवी *f.*, औदार्य *n.*, शौर्य *n.*—MAGNANIMOUS *a.* मोठया मनाचा, महामनस्क; धीर, उदार, गंभीर; dictated by magnanimity औदार्याचा, प्रगल्भ, उदार मनाचा (policy).

MAGNATE (*magnus*, great) उंच पदवीचा मनुष्य, सरदार, उमराव.

MAGNET (*Gr. magnes*) लोहचुंबक. -IC, -AL *a.* लोहचुंबक संबंधी, लोहचुंबकाचा; attractive आकर्षक. -ISM लोहचुंबकाचा धर्म; science which treats of the properties of the magnet लोहचुंबक गुणविवेचनविद्या *f.*; आकर्षणशक्ति *f.*

MAGNIFY *v.* (*magnus*, great, *facere*, to make) मोठा क., मोठा करून दाखविणे; extol वर्णन क., स्तुति क. (Ps. xxxiv., 3);—one's self मोठेपणा मिरवणे.—*i.* लहान पदार्थ मोठा करून दाखविण्याची शक्ति असणे: some lenses m. but little.—MAGNIFICENCE शोभा *f.*, थाट, भव्यपणा; liberality उदारपणा, औदार्य *n.*—MAGNIFICENT शोभिवंत, छानदार, भव्य.—MAGNIFIER मोठा करून दाखविणारा; an optical instrument, as a convex lens, which increases the apparent magnitude of bodies दुर्बीन *f.*, भिंग *n.*

MAGNINOQUENCE (-*loqui*, to speak) ढवदारीचे बोलणे *n.*

MAGNITUDE (*magnus*, great) size आकारमान *n.*, परिमाण *n.*, लोबीसंदी *f.*; importance वजन *n.*, महत्व *n.*; greatness मोठेपणा, महत्व *n.*

MAID* virgin कन्या *f.*, कुमारी *f.*; female servant चाकरीण *f.*, दासी *f.*, परिचारिका *f.*; unmarried woman अविवाहित स्त्री *f.*. -EN कन्या *f.*, दासी *f.*.—*a.* कुमारीचा, कौमार; consisting of young women तरुण स्त्रियांचा (throng); fresh नवा, कोरा (sword). -HEAD, -HOOD कुवारपण *n.*, कौमार्य *n.*. -SERVANT कुळंबीण *f.*, दासी *f.*.

MAIL *F.* चिलखत *n.*, कवच *n.*

MAIL *F.* टपाल *n.*, डांक *f.*

MAIN? अधुपणा, व्यंग *n.*.—*v.* अहु-पंगु क. [with]. -ED लंगडा, लुला, हीनांग, व्यंग.

MAIN* *a.* huge मोठा, थोर, प्रचंड (abyss); chief मुख्य, प्रधान, मोठा (interest); mere नुस्ता, केवळ, शुद्ध (untruth); m. body सैन्याचा मधला किंवा मुख्य भाग.—*n.* force बळ *n.*, शक्ति *f.*; मोठा मुख्य भाग; the great sea महासमुद्र सागर; the continent, as distinguished from an island महादीप *n.*; a principal duct मोठा नळ; with might and m. मोठया जोराने, जीवतोडून; in the m. एकंदरीने, एकंदर, ठोक. -LY *ad.* वहुतकरून, मुख्यत्वेकरून. -LAND मुख्य भूमि *f.*, भूखंड. *n.* -MAST (तारवाची) मधली डोलकाठो *f.*. -SHEET मोठे शी� *n.*, अवजार *n.*

MAINTAIN *v.* (*mannus*, hand, *tenere*, to hold) राखणे, ठेवणे, धरणे: to m. a certain degree of heat in the furnace; keep possession of स्वाधीन ठेवणे, हाती ठेवणे, संभाळणे, राखणे; continue चालू सुरु ठेवणे: m. talk with him; bear the expense of चा खर्चचालवणे-अंगावर घेणे; support पाळणे, पोसणे; support by assertion or argument मंडन-प्रतिपादन क., स्थापणे;—one's self उदरनिर्वाह चालवणे. -ABLE *a.* संभाळायाजोगा, रक्षणीय; स्थापनीय, प्रतिपाद्य.—MAINTENANCE राखणे *n.*, ठेवणे *n.*, धारणा *f.*; राखण *f.*, संभाळ

पालनपोषण *n*; मंडन *n*, स्थापन *n*; उपजीविका *f*;
चालू ठेवणे *n*, स्थिति *f*.

MAIZE (from the language of the island of Hayti) मका.

MAJESTY (*magis*, great) grandeur प्रताप,
वैमव *n*, महिमा *f*; title given to sovereigns महाराज, राजश्री; dignity मोठेपणा,
प्रौढी *f*.—MAJESTIC *a.* प्रतापाचा, प्रतापी;
थोर, ऊच; प्रौढ, डौलाचा.

MAJOR *a.* (*L.*) greater in number, quantity,
or extent मोठा, मुख्य, बहुतर : m. part of
the assembly ; of greater dignity मुख्य,
प्रधान; m. premise, *Log.* पूर्वपक्ष, प्रतिज्ञा *f*.
—n. person of full age प्रौढ, पोक्ता, जाणता,
वयस्क; officer next in rank above a
captain 'मेजर.' -ITY मोठी -अधिक संख्या
f; जाणतेपणा, प्रौढ वय *n*. -DOMO (-*domus*,
house) घरकारभारी.

MAKE* *v.* create करणे, उत्पन्न क.; form घडणे,
बनावणे; perform करणे (sport); do करणे
(a complaint); get, as profit मिळवणे,
कमावणे (money, profit); travel over मार्ग
क्रमणे -चालणे: the ship makes ten knots
an hour; cause to be करणे: to m. public;
represent दाखविणे, वर्णन क., सांगणे; esteem
करणे, मानणे: he is not that ass that B
would m. him; compel बळजोरी क.: to
m. to go बळेच चालविणे; constitute करणे,
नेमणे (Ex. ii., 14); compose करणे, असणे,
बनावणे: the heavens, the air, the earth,
and boundless sea, m. but one temple
for the Deity; become होणे: a good
daughter makes a good wife; reach
पोहचणे, पावणे, सई क., अटपणे: he can m.
no land of either side;—a bed अंथरूण क.;
—amends भरून देणे; away खपवणे, संपविणे;
घात क.; हवालणे, गुजरणे;—account of सम्मा-
न देणे, मानणे; good खरा सिद्ध क.; भरून देणे;

—light of तुच्छ हलका मानणे (Matth. xxii.,
5);—love to विवाहार्थ स्त्रीची आराधना क.;
—merry आनंद -चैन क.;—much of सो-
पस्कार क.;—oath शपथ -प्रतिज्ञा क.; of समजणे,
-चा अर्थ क.: I know not what to m. of the
news; out अर्थ काढणे, शोध लावणे; खरा
-सिद्ध क. (a case); पुरवणे: he was not able
to m. out the whole sum; over हवालणे,
सोपणे (an estate); up जमवणे, जथवणे,
मिटवणे (a quarrel); पुरा क., भरती क.: a
rupee is wanted to m. up the sum;
करणे, बांधणे, तयार क., सजवणे इ०: to m.
up a bundle ;—a mass into pills;
निश्चय -धडा क. (one's mind);—water
गळणे; मुतणे, इराखत क.; way सुधारणे,
वाढणे, पुढे पाऊल टाकणे; वाट क. -सोडणे
-मोकळी क.—i. proceed जाणे, चालणे: he
made towards home; contribute कामास
-उपयोगी पडणे: this argument makes
nothing in his favour;—as if आकार -डौल
दाखविणे (Josh. viii., 15);—away with
ठार मारणे;—bold धजणे, हिया क.; for
-कडे जाणे -चालणे; towards -कडचा रस्ता
धरणे; up जवळ येणे -जाणे: he made up to
us with boldness; मिळणे, मिटणे; up for
पुरता पुरा क.; विसर पाडणे: have you a
supply of friends to m. up for those
who have gone? with मान्य होणे, मिळणे.—
n. घडण *f*, बनावट *f*, बांधा. -BATE कळलाव्या,
कळीचा नारद, कज्जेदलाल. -BELIEVE अना-
गोंदी जमाखर्च. -PEACE कळमोऱ्या. -MAKER
कर्ता, उत्पन्नकर्ता; the Creator सृष्टिकर्ता.

MALADY (*malus*, bad) रोग, विकार, व्याधि
f; a moral defect पाप *n*, अपराध, दोष.—
MALARIA रोग उत्पन्न करणारी पाणथळा जव-
ळची वाफ *f*, रोगजनकवायु.

MALE *a.* (*maris*) pertaining to the sex
that begets young पुरुष जातीचा, मर्दीनी,

पुरुषाचा; having fecundating organs ज्ञांतील पुरुष जातीचा; m. screw नर.—n. पुरुष, नर.

MALCONTENT *a.* (*mal, bad, & content*) discontented गैरखुशी, नाराजी; dissatisfied with the government सरकारावर नाखुश, अमलनाखुश.

MALADMINISTRATION (*mal, bad, & administration*) बदअमल, बदमाल.

MALEDICTION (*male, ill, dicere, to say*) श्राप, अमंगल वचन *n.*

MALEFACTION (*male, ill, facere, to make*) अन्याय, गुन्हा.—MALEFACTOR गुन्हेगर, अन्यायी, अपराधी.

MALEVOLENCE (-*velle*, to wish) दुष्टबुद्धि *f.*
कुभाव.—MALEVOLENT *a.* दुष्टबुद्धीचा, दुराभा.

MALICE (*malus, bad*) a disposition to injure others दुष्टभाव, देष्टबुद्धि *f.*, अक्स.—MALICIOUS *a.* मस्सरी, अक्स चुरसखोर; अदावतीचा, देष्टभावाचा (report); *Law* देष्टभाव धरून केलेला.

MALIGN *a.* (*malus, bad, genus, birth*) खुनसी, दुष्टभावाचा; pernicious खडतर, नाटाळ (aspect of planets).—*v.* तुकान कुपांड रचये घेणे. -ANT *a.* मस्सरी, खुनसी; tending to destroy life प्राण जीवनाशक; *Med.* tending to produce death खडतर, दुसाध्य (fever). -ITY कुडाभाव, देष्टभाव, दुर्बुद्धि *f.*; उभपणा, खडतरपणा.

MALLEABLE *a.* (*malleus, hammer*) ठोकून वाढविण्याजोगा, प्रसरणशील.—MALLEABILITY घनवर्धिण्याता *f.* See the adjective.—MALLET मोंगरा, ठोकणी *f.*; carpenter's m. कुडती *f.*

MALLOWS* गोखरू *n.*

MALT* barley or other grain steeped in water, fermented, and dried सातू इ० चें वाळवलेले उंबले *n.*—LIQUOR एक प्रकारचे हलके मध्य आहे.

MALTREAT *v.* (*mal & treat*) गैररीतीने वागविणे वापरणे, बुसडणे, खरडणे, खरडपट्टी काढणे.

MALVERSATION (-*versari*, to move about in a place) बदमाली *f.*

MAMMA (*L.*) आई *f.*, वृ *f.*, बये *f.*

MAMMALIA (*mamma, breast*) सस्तन प्राणीजाति *f.*—MAMMILLARY *a.* स्तनसंवंधी; स्तनासारखा.

MAMMON *Syr.* riches संपत्ति *f.*, दौलत *f.*; the god of riches कुबेर; the goddess लक्ष्मी *f.*

MAN* (*Skr. man, to think*) a human being मनुष्य, माणूस; a male person पुरुष, बाप्या; adult वयस्क मनुष्य, पणांत आलेला माणूस; mankind मनुष्यजाति *f.*; मानव, one of manly strength or virtue मर्द, पुरुष; male servant गडी, चाकरमाणूस; a piece at chess or draughts नरद *f.*; सार; a husband नवरा, दादला; sir महाराज; familiarly भाई, गडी; m. of war लढाऊ गलबत *n.*, जंगीजहाज *n.* -RUL *a.* मर्द, दिलदारीचा. -HATER माणूसगांध्या, मनुष्यदेषी. -HOOD माणूसपणा, मनुष्यत्व *n.*; not boyhood प्रौढपणा; courage शौर्य *n.*, घैर्य *n.*, पुरुषत्व *n.*, पुरुषार्थ. -NIKIN खुजा, झऱ्खमूर्ति *f.* -KIND मनुष्यजात *f.*—LIKE, -LY *a.* शूर, दिलदार. -LINESS मर्दाई *f.*, पुरुषत्व *n.* -SLAUGHTER मनुष्यवध. -SLAYER मनुष्यघातक.

MANACLE (*manus, hand*) हातबेडी *f.*—*v.* हातबेडी घालणे.

MANAGE *v.* (*do.*) have under control and direction अटपणे, आवरणे, हुकमांत टेवणे-धरणे; wield with address झेंपणे, विहवाटणे, वागवणे; train, as a horse तालीम देणे, वठण लावणे; treat with caution युक्तीने हुशारीने चालवणे—*n.* घोड्यास तालीम देणे *n.*

-ABLE *a.* चालवायाजोगा, अटोपसार; लगामी धरायाजोगा (horse). -MENT आवरशक्ति *f.*, आटोप; बंदोवस्त, आलाबांधा; —in domestic matters घरजुगूत *f.*, घरजोगावणी *f.*—

MANAGER वहिवाटदार, कारभारी, मुनीम ; a good economist काटकसन्या, कतरबेत्या.

MANDARIN Pg. (*Skr. mantrin*, a counsellor) चीनदेशांतला सरकारी हुदैदार कामदार.

MANDATE v. (*mandare*, to order) आज्ञा *f*, हुक्म—**MANDATORY a.** आज्ञेचा, आज्ञापक.

MANDRAKE* दुदी*f*, लक्ष्मणा *f*, पुत्रदात्री *f*.

MANE D.—of a horse अयाळ *f*;—of a lion केसर, केसर *n*.

MANEGE F. art of horsemanship चाबुक स्वारी *f*; place for training horses अश्वशिक्षाशाला *f*, घोडे शिकवायाची जागा *f*.

MANES pl (*manus*, good) souls of the departed पितर *pl*; heaven of the m. पितृलोक.

MANGE F. गुरें, कुर्तीं वैगेरे जनावरांची खरूज *f*;—in horses गर *f*, खवडे *pl*;—in cattle कथला;—in dogs लूत *f*.

MANGER F. (*manducare*, to chew) घोडे व गुरें यांचा दाणा खाण्याचा कोटंबा.

MANGLE v. *Ger.* खांडणे, छिन्नभिन्न क., वेडावांकडा तोडणे.—*Ger.* पांधुरणांच्या घड्या दावून साफ करण्याचे कुंदीचे यंत्र *n*.—*v.* यंत्राने दावून वस्त्रे स्वच्छ क., कुंदी क.

MANGO Mal. आंबा, आमफल *n*; grove of mangoes अंबराई *f*; revenue from a tax on m. groves अंबा or अंबाटका; unripened mangoes sliced and dried अंबोशी *f*.—**STEEN** कोंबी *f*, रातंबी *f*.—**TREE** आंब्याचे झाड *n*, आंबा.

MANGROVE (do.) कणसीचे झाड *n*, कणसी *f*.

MANIA (*Gr.*) madness वेड *n*, उन्मत्तवायु; insane passion वेड *n*, चळ, छंद.—**MANIAC** वेडा, पिसाळलेला.

MANIFEST a. (*manifestus*) उघड, स्पष्ट, व्यक्त; to become m. प्रगटणे, उद्भवणे.—*v.* उघड क. करून दाखविणे. —*LY ad.* उघड, प्रव्यक्त, बोलून चालून.—**MANIFESTATION** स्पष्टीकरण *n*; उघडीक *f*, प्रसिद्धि *f*, उद्भव, आविर्भवि. —**MANIFESTO** राजाचा जाहीरनामा.

MANIFOLD* *a.* (*many & fold*) various in kind बहुत प्रकारचा, बहु-नानाविध : O Lord, how m. are thy works! (Ps. civ., 24); exhibited at divers times or in various ways बहुरूप, अनेकरूप (Eph. iii., 10.)

MANNER (*manuarius*, belonging to the hand) mode of action रीत *f*, पद्धत *f*, कृति *f*; habit, way चाल *f*, रीत *f*, परिपाठ; certain degree or measure कांही प्रकार (1 Sam. xxi., 5); fashion ठब *f*, डौल; sort जात *f*, तळा *f*, प्रकार; behavior चाल *f*, चालचर्या *f*, वर्त्त्युक *f*; respectable deportment शिष्टाचार, रीतरवेस *f*; manners and customs of a country देशाचार; good manners सदाचार, शिष्टाचार; bad manners दुराचार; to make one's manners सलाम मुजरा नमस्कार क. —**LY a.** सभ्य-शिष्ट. —**LINESS** सभ्यता *f*, सुशीलता *f*, गृहस्थ-पिरी *f*, विनय.

MANCEUVRE F. युक्ति *f*, पैंच, डाव; military manœuvres कवाईत *f*; *pl* डावपैंच, छकेपंजे *pl*.—*v.* युक्ति चालवणे लटवणे; कवाईत क.

MANOR F. देशमुखाची जमीन *f*, व जमीनदारी *f*.

MANSE (*manere*, to dwell) धर्मेंपदेशकाचे पांद्रीचे घर *n*; a farm भाड्याने घेतलेली जमीन *f*.—**MANSION** वाढा, हवेली *f*, महाल; lunar m. नक्षत्र *n*.

MANTLE* दुलई *f*, चादर *f*, रजई *f*, इ०; as worn over the body अंगवस्त्र *n*, उपवस्त्र *n*.—*v.* लपवणे, पांधरून घालणे.—*i.* rise and spread माजणे, फोकावणे: the mantling vine; revel in pleasure वहर मौज मारणे; send up a scum फेंसाळणे, फेणणे.

MANTUA F. पेशवाज, झगा. —**MAKER** बायकांची वस्त्रे करणारा.

MANUAL a. (*manus*, hand) हाताचा, हस्त; performed by the hand हाताने केलेला, in comp. हस्त; m. art शिल्प *n*; m. skill हस्तकौशल्य *n*; sign m. हस्ताक्षर *n*, दस्तुर

खुद.—*n.* सारग्रंथ, संहिता *f*;—of laws धर्मसंहिता *f*.

MANUFACTURE (*-facere*, to do) रचना *f*, घटना *f*, निर्मिति *f*; any thing made by art कसबाने—शिल्प क्रियेने केलेला पदार्थ, शिल्प *n*.—*v.* कसबाने—कारिगरीने क.; work up raw materials कमावणे, तयार क., ओजवणे.—MANUFACTORY कारखाना, शिल्पशाळा *f*.—MANUFACTURER कारागीर, शिल्पकार.

MANUMIT *v.* (*-mittere*, to send) सुटका-मोकळीक देणे, दासत्वा पासून मुक्त क.—MANUMISSION सोडवण *f*, सुटका *f*, सुटी *f*, दास्यमोचन *n*.

MANURE *v.* *F.* खत घालणे, कारवणे.—*n.* खत *n*.

MANUSCRIPT (*manus*, hand, *scribere*, to write) हाताने लिहिलेला कागद, किंवा पुस्तक *n*, हस्तलेख.—*a.* हाताने लिहिलेला, हस्त-लिखित.

MANY* *a.* बहुत, पुकळ; as *m.* जितका, जेवढा; how *m.* किती, केवढा, कितका; *m.* a one कित्येक, कैक; *m.-colored* बहुरंगी, चित्रविचित्र, नानावर्ण; *m.-cornered* बहुकोन.

MAP (*mappa*, napkin) पृथ्वीचा देशाचा नकाशा, नकाशा.—*v.* नकाशा काढणे—आंखणे; delineate वर्णन क.

MAR* *v.* damage विषडविणे, नासणे, विचका क.; disfigure कुरूप-विरूप क.

MARASMUS *Gr.* क्षयरोग.

MARAUD *F.* लुटीची स्वारी *f*, धाड *f*.—*v.* लुटी करिता हिंडणे, लुटत फिरणे; लुटणे. -ER लुटारु, पुंड.

MARBLE (*marmor*) संगमरवर, री दगड; playing *m.* गोटी *f*; work of art in marble संगमरवरी काम *n*; record in marble संगमरवरी दगडावर कोरलेला लेख.—*a.* संगमरवरी, दगडावरी; variegated चित्रविचित्र. -HEARTED निर्दय, पाषाणहदय. -PAPER एक जातीचा नानारंगी कागद आहे.

49 D

MARCH (from *Martius*, belonging to *Mars*, the god of war) इंग्रजी सालाचा तिसरा महिना, फालुन-चैत्र.—*v. i.* *F.* move by steps and in order, as soldiers कदम बराबरीने—सारखे पाऊल टाकून चालणे; walk in a stately manner थाटाने-डौलाने-मिरवत चालणे [on, upon, to, off].—*t.* कवाइतीने चालवणे, कूच क.; डौलाने चालवणे.—*n.* कवाइतीचाल *f*; डौलाची चाल *f*, गजगति *f*; कूच *f*; distance passed over मजल *f*, मुकाम, पळा; to beat a m. कुचाचा नगारा वाजविणे.

MARCHES* *pl.* शींव *f*, लगता, प्रांत, हदीवरचा देश.

MARCHIONESS (See MARQUIS) मार्किंसाची बायको *f*.

MARE* घोडी *f*.

Margin (*margo*) border काठ, किनारा; part of a page at the edge left uncovered in writing or printing पुस्तकाच्या पानाची कोरी कड *f*, समास; difference between the outlay, expense, number, or amount of any thing as estimated or previously calculated, and that which is actually required, incurred, or ascertained कूस *f*.—*v.* कड काठ लावणे; पत्राच्या समासावर लिहणे; कूस राखणे-ठेवणे, नफ्या-करिता जागा सोडणे-ठेवणे. -AL *a.* कडेचा, काठाचा; समासावरचा, कडेवर बाजूस लिहिलेला.

MARINE *a.* (*mare*, the sea) समुद्राचा, समुद्र संबंधी, सामुद्र (productions); formed by the action of the currents or waves of the sea समुद्रोद्भव, समुद्राच्या ओषांच्या किंवा लाटांच्या क्रियेने झालेला (shells); having to do with naval affairs जाहजाचे प्रकरणाचा, समुद्रक; *m. corps* 'मरीन' पलटन, 'मरीन कोर.'—*n.* जहाजावरचा यिवाई; अर्मारी प्रकरण *n* काम *n*.—MARINER खलाशी.

MARIOLATRY (*Gr.* *Maria*, Mary, *latreia*, worship) मारया कुमारीची भक्ति *f*.—MARIOLATER मारयेचा भक्त.

MARITIME *a.* (*mare, the sea*) समुद्रकांठचा, तिरावरचा; See MARINE; *m.* nations द्यांपासीं बंदरें आहेत व जे दर्यावर्दीं व्यापार करितात ते लोक.

MARJORAM *F.* मरवा.

MARK* visible sign made or left upon any thing खूण *f.*, निशाणी *f.*, चिन्ह *n.*; symptom लक्षण *n.*, चिन्ह *n.*, खूण *f.*; distinguished preëminence श्रेष्ठत्व *n.*, माध्यन्य *n.*: a man of *m.*; as a character made, instead of signature, by one who cannot write हातची सहीची निशाणी *f.*; thing aimed at निशाण *n.*, टिण *n.*: whate'er the motive, pleasure is the *m.*; badge of honor विरुद्ध *n.*—*v.* खूण निशाणी *k.* -लावणे; draw, cut, fasten, brand, &c. खुणेकरिता अंकणे -कापणे -बांधणे -डागणे इ०; notice लक्षिणे, पाहणे (Ps. xxxvii., 37); out अंकून देणे, रेष ओढून काढून देणे, रेखाटणे; निराळा वेगळा काढणे.—*i.* लक्ष्यांत टेवणे -आणणे. -ED अंकित, चिन्हित. -ING-NUT बिबा. -ER सळई *f.*—MARKSMAN निशाणमारणारा, अचूकसंधानी; लिहितां येत नसन्यामुळे सहीच्या जागीं निशाणी करणारा.

MARK* सुमारे तेरा रुपये किमतीचे एक नाऱे आहे.

MARKET* place for buying and selling बाजार; sale विकरी *f.*, खप; place for sale बाजार, बाजारवाडा; rate at which goods are disposed of बाजारनिरख; green *m.* मंडई *f.*;—where grain, &c. are sold wholesale गंज; *m.*-court चावडी *f.*; *m.* price बाजारनिरख भाव, पेंठ *f.* -ABLE *a.* बाजार करायाचा, खपायाजोगा; current in market बाजारी, बाजारचलन, बाजारचा (value).

MARL *W.* चिकणमाती *f.*

MARRIAGE, See under MARRY.

MARBOW* an oily substance in bones मेंटू, मज्जा *f.*; essence सार *n.*, सत्त्व *n.*, उत्त-मांश, कस. -BONE मेंटूचे हाड *n.*, नक्की *f.*, इ०.

MARRY *v.* (*maritus, husband*) unite in wedlock लम लावणे; dispose of in wedlock लम करून देणे; give away as wife कन्यादान *k.*, कन्या देणे; take for wife बायको करून घेणे; take for husband नवरा करून घेणे; *m.* contract वामिश्य.—*i.* लम *k.*—MARRIAGE, union of man and woman as husband and wife लम *n.*, विवाह (Heb. xiii., 4); irregular or invalid *m.* मंगळ *n.*; of an invalid *m.* (the offspring) मंगळीचा. -ABLE *a.* लमाजोगा-योग्य.—MARRIED विवाहित, लम झालेला.

MARS (*L.*) the god of war रणदेवता *f.*;—of the Hindus कार्तिकेय; one of the planets मंगल.

MARSH* दलदल *f.*, पाणथळ *n.*;—salt *m.* बहाड *n.*—MARSHY *a.* दलदलीत, पाणथळाचा.

MARSHAL *F.* सेनापति; सभापति.

MART (contr. from Market) पेंठ *f.*, उतार-पेंठ *f.*

MARTIAL *a.* (See MARS) युद्धाचा, लढाईचा, रण in comp. (music); suited to war युद्धोपयोगी; given to war लढाऊ, रणशूर (nation); *m.* law, an arbitrary kind of law, proceeding directly from the military power, and having no immediate constitutional or legislative sanction लष्करी कायदा. It is quite distinct from military law.

MARTYR (*Gr. martur*, a witness who testifies with his blood) one who, by his death, bears witness to the truth of the Gospel ख्रिस्ती धर्माच्या खरेपणाच्या साक्षी-साठीं प्राण अर्पणारा; one who sacrifices his life, his station, or what is of great value to him, for the sake of principle or to sustain a cause मताभिमानासाठीं किंवा पक्षाभिमानासाठीं प्राणदेणारा, अथवा द्रव्य, कीर्ति इ० ची हानि सोसणारा.—*v.* धर्मासाठीं-भतासाठीं प्राण घेणे. -DOM धर्मासाठीं प्राण देणे *n.*, धर्मार्थ प्राणअर्पण *n.*; स्वमतार्थ प्राणार्पण *n.*

MARVEL *F.* that which arrests the attention and causes admiration or surprise
 नवल *n*, कौतुक *n*, चमक्कार; *m.* of Peru
 गुलबास, सायंकाळी*f.*—*v. i.* आश्वर्य नवल
 बाटणे. -OUS *a.* नवलाचा, चमक्कारिक, अद्भुत.
MASCULINE *a.* (*mas*, a male) पुरुषजातीचा,
 पुरुषाचा; having the qualities of man
 पुरुषाच्या गुणाचा, पुरुषधर्मक, मर्दांगी (body);
 of the male gender पुरुषिंग.

MASH *Ger.* चेंदा, काला.—*v.* चेंदा क.

MASK *F.* cover to disguise a face मुखवटा,
 रूपडे *n*; pretext बाहणा, निमित्त *n*; mas-
 querade मुखवट्याचा खेळ.—*v.* मुखवटा ला-
 वणे -घालणे; छपवणे, लपवणे.

MASON (*maceria*, wall) गवंडी; [a member
 of the fraternity of Freemasons]. -IC *a.*
 फ्रिमेसनाचा संबंधी. -RY गवंडीपणा; गवंडी
 काम *n*.

MASQUERADE *F.* मुखवट्यांचा खेळ.

MASS (*massa*) lump गोळा, टॅप *n*; bulk
 रास *f*, ढीग; assemblage जमाव, गट,
 झुँड *f*; *pl* साधारण लोक *pl*, कुणवी माळी
pl; in the *m.* एकठोक. -IVE, -SY *a.* जड,
 भारी, अवजड, ऐवट.

MASS (*missa*) रोमन क्याथोलिक मंडळीतील प्रभु-
 भोजनाच्या वेळची भजनपद्धति*f.*

MASSACRE *F.* कत्तल *f*, काटाकाटी *f.*— कत्तल
 -निक्रिंदन *k.*

MAST* डोलकाठी*f*, शीडकाठी*f*, डोल; [fruit
 of the oak and beech].

MASTER (*magister*) one of eminent rank,
 power or authority श्रेष्ठ, प्रमुख, मीर,
 साहेब, सरकार; one exercising autho-
 rity धनी, प्रभु, खांबंद; owner धनी, मालक,
 in comp. -वाला, -करी; correlative of
 slave, servant, apprentice धनी, यजमान;
 teacher गुरु, तालीम देणाचा, वस्तादजी, पंतोजी,
 'मास्तर'; skilful person निपुण, जाणता,

वस्ताद; [a title of address to an inferior, a young person, or a body];—of
 a ship नावेदा, ताडेल.—*v.* जिकणे, सर क.
 साध क., -आंत तरबेत निपुण दुशार होणे
 (a science). -HAND वस्तादाचा हात. -KEY
 पुष्कळ कुलपै उदडणारी किळी*f.*: this is a
 m. ही किळी वस्ताद आहे. -LY *a.* वस्तादी-
 चा, कौशल्याचा (design); imperious कडक,
 कदरखोर.—ad. वस्तादीनै, कसबानै. -PIECE
 मोठ्या कौशल्याचे काम *n*. -SHIP धनीपणा
 प्रमुख *n*; वर्चस्व *n*, श्रेष्ठत्व *n*; मालकी*f*,
 स्वामित्व *n*; गुरुपणा. -STROKE वस्तादगिरीचा
 डाव -खेळ -उपाय.—**MASTERY** अधिष्ठय *n*,
 स्वामित्व *n*, अध्यापकत्व *n*, धनीपणा; श्रेष्ठत्व *n*,
 वर्चस्व *n*; victory in war जय; eminent
 skill निपुणता*f*, गम्य *n*, प्रवेश; triumph
 सिद्धि *f*, फत्ते*f*, जय, यश *n*.

MASTIC (*Gr mastiche*) *Pistacia Lentiscus* ए-
 मामस्तकीचे झाड *n*; the resin रुमामस्तकी*f.*

MASTICATE *v.* (*masticare*) चावणे, चर्वण क.
 —**MASTICATION** चर्वण *n*, चावणे *n*.—**MASTI-**
CATORY *a.* चावण्याच्या कामाचा, चर्वणोपयोगी.
 —*n.* a substance to be chewed to
 increase the saliva चावण्याचे औषध *n*,
 चर्वणीषध *n*.

MASTIFF (*mastivus*) एक मोठ्या जातीचा बळ-
 कट व शूर कुत्रा आहे.

MAT* चटई*f*, अंथरी*f*; a *m.* of hair बट*f.*
 —*v.* चटई टाकणे -घालणे; twist together
 विणणे, वळणे.—*i.* जटा वळणे -जमणे.

MATCH *F.* गंधकाची काडी*f*, कांडे *n*;—of a gun
 बत्ती*f*, तोडा;—of a rocket, &c. रंजक*f*.
 -LOCK तोड्याची बंदूक*f*. -MAKER गंधकाच्या
 काड्या करणारा.

MATCH* an equal बरोबरीचा, तोलाचा; con-
 test to try strength or skill डाव; a
 marriage लम्ब *n*; a candidate for

matrimony जोडा, वर किंवा वधु *f.*—*v.* बरोबरी साम्य क.; oppose as equal तोड़-मुकाबला क., तोड़ीचा द्यून आणें; suit बुळणे, जमवणे, मेळ वसवणे; लग्न करून देणे; [purify, as vessels by burning a m. in them].—*i.* बुळणे, जम पडणे; लग्न लावणे क. -LESS *a.* विनतोडीचा, अद्वितीय; unequal विजोड, विषम. -MAKER लग्न जमवून देणारा, वरावर करणारा, घटक.

MATE *D.* a companion गडी, साथी; among the lower animals, one of a pair जोडा, जोडपी; an assistant मदतनीस, हस्तक; companion गडी, साथी: officer of a ship next below the captain].—*F.* a term at chess मात *f.*

MATERIAL, See under MATTER.

MATERNAL *a.* (*mater*, mother) आईचा, माते कडचा, मातृभर्त; *m.* duty मातृधर्म.

MATHEMATICS (*Gr. mathema*, learning) गणित *n.*—**MATHEMATICAL** *a.* गणिताचा, गणित संबंधी; according to the principles of mathematics गणितनियमानुसार (exactness).—**MATHEMATICIAN** गणिती.

MATIN *a.* (*matutinum*, morning) प्रातःकाळ संबंधी, प्रातकाळचा (trumpet).—*n.* प्रातःकाळ; *pl* प्रातःकाळचे भजन *n.*, प्रातर्भजन *n.*

MATRICIDE (*mater*, mother, *cædere*, to kill) मातृहत्या *f.*; murderer of a mother मातृहत्या करणारा, मातृवातक, मातृहत्यारा.

MATRICULATE *v.* (*matrix*, womb) a public register पटावर नांव दाखल क., (पाठशाळेच्या वर्गे) मंडळीत घेणे, 'भ्याट्रिक्युलेट' क.—*n.* पटावर नांव दाखल करून मंडळीत घेतलेला मनुष्य.

MATRIMONY (*mater*, mother) wedlock लग्न *n.*; nuptial state विवाहितावस्था *f.*—**MATRIMONIAL** *a.* लग्नसंबंधी, लग्नाचा.

MATRIX (*L.*) the womb गर्भाशय; mould सांचा, मूस *f.*

MATRON (*mater*, mother) elderly woman प्रौढ वायको *f.*, घरवारीण *f.*; female head of a household, school, &c. घरकारभारीण *f.*, शाळाकारभारीण *f.*, इ०.

MATTER (*materia*) substance द्रव्य *n.*, साकार पदार्थ, दृश्य किंवा सर्व वस्तु *f.*; that of which the sensible universe and all existent bodies are composed प्रकृति *f.*; that of which any thing is composed साधना *f.*, साधनेभूत पदार्थ; subject विषय, प्रकरण *n.*:

Son of God, Savior of men, thy name
Shall be the m. of my song.—*Milton.*

subject of complaint, legal action, &c. वादाचा खटल्याचा विषय, खटला; concern काम *n.*, गोष्ट *f.*; thing of consequence मुजाख *f.*, विशाद *f.*, प्रत्यवाय: no m. विशाद-चिता नाही; ground of disturbance गड-बडीचे खांदलीचे कारण *n.*: what is the m. काय आहे? काय झाले? indefinite quantity इयत्ता *f.*, परिमाण *n.*; *pus q;* written manuscript or any thing to be set in type छापायाचा मजकूर विषय, "भ्याटर" *f.*; type set up and ready to be used in printing छापाया करितां बुळलेल्या मजकुराचे खिळे *pl*; [dead m., type which has been used in printing, and is ready for distribution; living m., type set up, but which has not been printed from]; m. of fact घडलेली खरी गोष्ट *f.*; upon the m., upon the whole m. एकंदरीते पाहतां.—*i.* मुजाखा विशाद होणे; पू होणे, पुवाळणे, पिकणे. **MATTERY** *a.* पुवाचा, पुवाने भरलेला.—**MATERIAL** *a.* not spiritual पंचभूतात्मक, आधिभौतिक (substance); relating to the bodily wants संसारिक, प्राप्तिक, पोटाचा; भारी, मोठा: the discourse was always m.; essential वास्तविक, खरा.—*n.* जिन्स, द्रव्य *n.*, वाणा. -ISM देहाभ्यवाद, चार्वाक-

मत *n.* -IST, one who denies the existence of spiritual substances, and maintains that the soul of man is the result of a particular organization of matter in the body अनात्मवादी, देहात्मवादी. -ITY पंचमूलत्मक भाव, अनाभिकल्प *n.* -LY *ad.* प्रकृतिः; कारण विशेषकरूप.

MATTOCK* कुदळ *f.*

MATTRESS *W.* लेप, गादी *f.*

MATURE *a.* (*maturus*, ripe) पका, पक, प्रौढ, पोक्त; complete सिद्ध, पूर्ण.—*v.* पिकर्णे; सिद्ध पूर्ण दशेस आणणे. -LY *ad.* पुरतेपणे, पोक्तेपणे.—MURITY प्रौढी *f.*, पकदशा *f.*, पोक्तेपणा; सिद्धता *f.*, सिद्धि *f.*, संपूर्णता *f.*

MAUDLIN *a.* (contr. fr. *Magdalen*) शिंगलेला, तारवटलेला.

MAUGRE *prep. F.* न मानता जुमानता, युंडाळून, एकीकडे ठेवून.

MAUL (*malleus*) मोगरा, मोगर.—*v.* चेंचणे, कुठणे, चेंदा पाडणे.

MAUSOLEUM (*L.*) मोठी कबर *f.*, छत्री *f.*—MAUSOLEAN *a.* छत्रीचा.

MAW* कोठा, पोटाची पिशवी *f.*; the craw चुनाळ, गचूर; to fill one's m. पोटजाळणे.—KISH *a.* पचपचोत, पाणचट.

MAXILLAR, -RY *a.* (*maxilla*, jaw-bone) दाखाचा, हुसंबंधी.

MAXIM (*maxima*) न्याय, वचन *n.*, वाक्य *n.*, सूत *n.*

MAXIMUM (*L.*) मोठी संख्या *f.*, परमावधीचे परिमाण *n.*, महत् परिमाण *n.*

MAY (*Maius*) इंग्रजी वर्षाचा पांचवा महिना; early part of life तारूप्य *n.*, ज्वानी *f.*

MAYOR (*major*, greater) कोतवाल, हकीम. -ALTY कोतवाली *f.* -ESS कोतवालाची वायको *f.*, कोतवालीण *f.*

MAZE* embarrassing place घोटाळ्याची ना-

गमोडीची जागा *f.*; perplexity घोटाळा, चौयांशीचा फेरा.

MEAD, MEADOW* कुरण *n.*—MEADOWY *a.* कुरणाचा.

MEAGRE* *a.* lean रोडका, फाटक्या अंगाचा; poor भुक्तिस्त, भरड (soil); destitute of richness, strength, &c. शुष्क, बेकस, निकस; dry and harsh to the touch, as chalk चरबरीत, रखरखीत.

MEAL* जेवण *n.*, भोजन *n.*; m. time अनकाल, भोजनसमय; m. of, or served to, a sannyásī गुडी *f.** पीठ *n.*—MEALY *a.* पिठूळ. MOUTHED *a.* मेलतोंड्या, गायमुख्या, डाळ-पिठ्या, गोडबोत्या.

MEAN* *a.* of low rank हलका, हलके पदवीचा; base पांजी, अधम, हलका; of little value हलक्या किमतीचा योग्यतेचा, तुच्छ (foe). -NESS हलकेपणा, नीच पदवी *f.*; पांजीपणा, हीनता *f.*; हलकी योग्यता *f.*, निकृष्टता *f.*, लघुत्व *n.*—*a.* (*medius*, middle) मध्यम, मध्य परिमाणाचा (style); intervening मधला; in the m. time इतक्यांत, दरम्यान; *Math.* मध्य, मध्यम.—*n.* मध्य परिमाण *n.*; मधली वेळ *f.*, अवधि *f.*, मध्यंतर *n.*; instrument of action or performance साधन *n.*, द्वारा *n.*, उपाय, योग; *pl* resources साहित्य *n.*, सामुद्री *f.*; income ऐपत *f.*, द्रव्य *n.*, सामर्थ्य *n.*; *Geom.* सम *n.*; by all means सर्व प्रकारे, सर्वथा; खचीत, निखालस; by no means अगदी सुतराम नाही; by means of द्वारे, द्वारा; by some means or other कसेही करून, कसेही; according to one's means यथाशक्ति. -WHILE *ad.* इतक्यांत.

MEAN* *v.* have in the mind मनांत असणे; purpose योजणे, उद्देशणे (Gen. 1., 20); signify अर्थ दाखवणे, सुचवणे (Matth. xi., 13). -ING उद्देश, आशय, अभिप्राय; अर्थ, खुलासा.

MEANDER (*Maeander*, a river in Phrygia, proverbial for its many windings) फेरा, वळण *n.* वाक.

MEASLES *pl Ger.* गोवर.

MEASURE (*mensurar*) dimensions मेज *n.* परिमाण *n.* मोज़;[—]of capacity कैली माप *n.*;—of weight वजनी माप *n.*; fair m. नक्की माप *n.*; m. rather in excess of the market one घबाड माप *n.*; allotment बोटा, भाग; rule by which any thing is adjusted परिमाण *n.* प्रमाण *n.*; due proportion मिति *f.* मोताद *f.*; limit मर्यादा *f.* सीमा *f.* सुमार; beyond m. बेसुमार; contents of a vessel by which quantity is measured माप *n.*; undefined quantity अव्यक्त परिमाण *n.*; a large m. of wisdom मोठे शहाणपण *n.*; small m. of knowledge थोडे ज्ञान *n.*; in a great m. बहुतकरून; in some measure काहींसा; musical time ताल; metre छंद, वृत्त *n.*; means to an end उपाय, साधन *n.* युक्ति, तजवीज *f.*: to take measures उपाय तजवीज क. -MENT मापण *n.* मापन *n.*; मेज *n.* माप *n.*; gross m. स्थूलमापन *n.*; minute and exact m. सूक्ष्ममापन *n.*—MEASURABLE *a.* मोजाया मापायाजोगा, परिमेय; मध्यम, सुमाराचा.

MEAT* food अन्न *n.* भक्षण *n.*; flesh मांस *n.*

MECHANIC, -AL *a.* (*Gr. mechanè*, a machine) यंत्राचा, यांत्रिक; constructed or performed according to the laws of mechanics यंत्रशास्त्रानुरूप, यंत्रशास्त्रसिद्ध; done as if by machine यंत्रतुल्य, यंत्रानें केल्यासारखा, विचारा वांचून सवर्यानें केलेला, यांत्रिक (action); belonging to those who live by hand-labor शिल्पी, शिल्पोपजीवी, कारिगराचा; made by mechanical means यंत्रानें केलेला, यंत्रोत्पन्न.—MECHANIC कारिगर, शिल्पकार.—MECHANICS यंत्रविद्या *f.* शास्त्र *n.*—MECH-

ANISM कल *f.* युक्ति *f.* यंत्ररचना *f.*—MECHANIST यंत्रे करणारा, यंत्रकार.

MEDAL (*metallum*, metal) piece of metal stamped in honor of some person or event पदक *n.* बिस्ताची मुद्रा *f.* 'मेडल' *n.*

MEDDLE *v. i. D.* कामावांचून मध्ये पडणे हात घालणे, लुडबुडणे, लांडाकारभार क.; have to do with शिरणे, मध्ये पडणे [with].—MEDDLER लुडबुड्या, बुचा लांडाकारभारी; मध्ये पडणारा, शिरणारा.—MEDDLING बुचाकारभार, लुडबूड *f.*; curious or idle m. उठाठेव *f.*

MEDIATE *v. i. (medius, middle)* interpose between parties, as the equal friend of each मध्यस्थि क., मध्ये पडणे [between].—*t.* मध्ये पडून होऊन करविणे.—*a.* मधला, मधचा, मध्यस्थ.—MEDIATION मध्यस्थी *f.* मध्यस्थिगिरी *f.*; मध्ये असणे *n.* मध्यस्थिति *f.*—MEDIATOR मध्यस्थ; Christ प्रभु येगूव्हास्त. -SHIP मध्यस्थी *f.* मध्यस्थपणा.

MEDICAL *a.* (*mederi*, to cure) वैद्यकीचा, वैद्यक विषयक; m. dictionary निर्धारित; medicinal औषधी (properties); instituted to teach medical science वैद्यक शिक्षिण्याचा, वैद्य in comp.: वैद्यशाळा *f.*—MEDICABLE *a.* वैद्योपचारसाध्य, चिकित्स्य.—MEDICATE *v.* tincture with medicine औषधगुणविशिष्ट क.—MEDICAMENT औषध *n.* औषधी द्रव्य *n.*—MEDICINE, any substance administered in the treatment of disease औषध *n.*; the science वैद्यक *n.*; practice of m. वैद्यकी *f.* चिकित्सा *f.*—MEDICINAL *a.* औषधाच्या उपयोगाचा, औषधी (spring); औषध संबंधी, औषधाचा, औषध (hours, days).

MEDIocrity *F.* मध्यपक्ष, सामान्यपक्ष.

MEDITATE *v.* (*meditari*) कल्पिणे, योजणे, बेतक.—*i.* ध्यानचित्तनमनन क. (Ps. 1., 2).—MEDITATION ध्यान *n.* चित्तन *n.* (Ps. xix., 14); religious and abstract m. योग, समाधि

f; absorbed in *m.* ध्यानस्थ, समाधिस्थ.

—MEDITATIVE *a.* ध्याननिष्ठ -शील, ध्यानी.

MEDITERRANEAN *a.* (*medius*, middle, *terra*, land) भुईने घेरलेला, भूमध्य; remote from the sea समुद्रा पासून दूरचा, मध्यदेशस्थ.

MEDIUM (*L.*) middle place मधली जागा*f*; mean मध्य परिमाण *n*; instrument साधन *n*, योग; channel मार्ग, द्वार *n*; through the *m.* of the ear श्रवणमार्गाने, कानाने; *Med.* अनुपान *n*;—of persons गुजारत *f*, मारफत *f*, विद्यमानता*f*; [a kind of printing paper].

MEDELEY *F.* पंचभेड़ *f*, मिसळ *f*, खिचडी*f*.

MEDULLA (*L.*) मेंदू, मज्जा*f*.—MEDULLAR. -RY *a.* मेंदूचा, अस्थिसार संबंधी.

MEED* *f* कळ *n*, प्रतिफळ, बक्षीस *n*.

MEEK* *a.* gentle सौम्य, लीन, गरीब, नम्बः submissive to the divine will ईश्वराच्या इच्छेस मान्य (Matth. v., 5). -NESS लीनता, *f*, सौम्यता *f*, विनय: *m.* is a grace which Jesus alone inculcated.

MEET* *v.* come together with, by approach from opposite directions समीरासमोर येणे, आडवा येणे, सामोरा येणे; confront भेटाभेट होणे, गाठ पडणे; engage लढाईस भेटणे, भिडणे; find मिळणे, पावणे; make concession to कवूल होणे क.; to *m.* half-way पदरी घेणे, सूट देणे.—*i.* सामोरा येणे, भेटणे; मिळणे, भेटणे; assemble मिळणे, जमणे: council meets on Monday; unite मिळणे, जुळणे; with मिळणे, सांपडणे, आढळणे; मिळणे, येणे, जमणे: does it *m.* with your wishes. -ING गाठ *f*, भेट *f*; assembly सभा *f*, 'मिटिंग' *f*; collection of people मेढा, जमाव; religious assembly ईश्वरभजनाची सभा *f*, मेढा, पोथी *f*, प्रार्थनेची 'मिटिंग' *f*.

MEET *a.* योग्य, उचित, लायक. -NESS योग्यता *f*, लायकी *f*.

MEGIM* अर्धशिशी*f*.

MEIOSIS (*Gr.*) diminution चूनता *f*; *Rhet.* न्यूनालंकार.

MELANCHOLY (*Gr. melan*, black, *cholē*, bile) gloomy state of mind उदासवृत्ति *f*; gloom of mind औदासिन्य *n*, खिनता *f*. —*a.* उदास, खिन, दिलगीर; afflictive खेद कारक.—MELANCHOLIC *a.* सदा विषादी.

MELIORATE *v.* (*melior*, better) सुधारणे, नीट क.—*i.* सुधरणे, नीट होणे.

MELLIFEROUS *a.* (*mel*, honey, *ferre*, to bear) मध उत्पन्न करणारा, मधुप्रद.—MELLIFICATION (-*facere*, to make) मधुकरण *n*, मधुक्रिया *f*.—MELLIFLUENT *a.* (-*fluere*, to flow) मधुस्रावी, गोड, मधुर.—MELLIFLUENCE मधुस्राव मधाव, शब्दामृत *n*.

MELLOW* *a.* soft with ripeness पिकून मऊ झालेला, परिपक्व; soft मऊ (soil);—of sound मंजूळ, गोड, मवाळ, मधुर;—of flavor मधुर, गोड genial प्रकृतीस मानणारा (age); slightly intoxicated किंचित मस्त झालेला, तार चढलेला; jovial with liquor मध्याने हर्षित झालेला.—*v.* पिकवणे, मुरवणे; मऊ क.: earth is mellowed by frost.—*i.* पिकणे, मुरणे -NESS परिपक्तता*f*; मंजूळपणा; मधुरता*f*, गोडी *f*.

MELODY (*Gr. melos*, song) स्वरांची गोडी *f*, स्वरमाधुर्य *n*, ताल.—MELODIOUS *a.* मंजूळ-मधुर, सुस्वर.

MELON (*Gr. apple*) musk- *m.*,—the plant खरबूज *f*-जी*f*;—the fruit खरबूज *n*; water, *m.*—the plant तरबूज *f*, कलिंगडी*f*;—the fruit कलिंगड *n*, तरबूज *n*.

MELT* *v.* reduce from a solid to a liquid state पातळ क., रस पाणी क., वितळणे; as metals अठणे, गाळणे, रस क.; soften मन विरपळणे; पान्हा आणणे.—*i.* वितळणे, रस होणे, अठणे; पान्हा द्रव येणे, पघळणे, पाझरणे; faint धोर -अवसान सुटणे, गळणे (Ps. cxix., 28).

MEMBER (*membrum*) part of any animal body capable of performing a distinct office अंग *n.*, गत्र *n.*, अवयव; part of a whole भाग, अंश;—of a discourse प्रकरण *n.*, खंड *n.*;—of a community असामी *f.*, व्यक्ति *f.*, इसम् एक;—of an assembly सभा-सद. -ED, *a.* अंगी, संग.

MEMBRANE (*membrana*) आंतली त्वचा *f.* (श-रिराची व वृक्षाची), अंतसाल *f.*—**MEM-
BRANOUS** *a.* आंतले त्वचेचा.

MEMORY (*memor*, mindful) faculty of the mind by which it retains the knowledge of previous thoughts or events स्मरण-शक्ति *f.*, सूति *f.*; remembrance आठवण *f.*, स्मरण *n.*; time within which past events can be remembered आठवणीतला काळ, स्मरणकाळ, आठवण *f.*; remembrance of a person, or event, preserved to after-times आठवण *f.*, स्मरण *n.* (Prov. x., 7); to recite from *m.* पाठ म्हणेण; to speak from *m.*, speak without book तोंडाने सांगेण.—**ME-
MENTO** *L.* यादगारी *f.*, आठवणूक *f.*—**ME-
MOIR** चरित्र *n.*, बखर *f.*, वृत्तांत.—**MEMOR-
ABLE** *a.* आठवण धरण्याजोगा, स्मरणीय; cele- brated प्रख्यात, प्रसिद्ध.—**MEMORANDUM** टिपण *n.*, टाचण *n.*, याद *f.*, टीप *f.*—**MEMO-
RIAL** *a.* स्मरणदेणारा, स्मारक; contained in memory आठवणीतला.—*n.* स्मरणदेणारी स्मा- रक वस्तु *f.*, यादगिरी *f.*; written representa- tion अर्जी *f.*;—to grandees याद *f.*, खली- ता. -IST वृत्तांत-चरित्र लिहिणारा; अर्जदार. -IZE *v.* अर्ज क., अर्जी देणे.

MENACE *v.* (*minere*, to jut) भय धाक घालेण, धमकावेण [with].—& **MENACING** धमकी *f.*, भेडसावणी *f.*, दटावणी *f.*

MENAGE, -E *F.* पशुंचा संग्रह, शिकारखाना.

MEND *v.* (See AMEND) नीट-दुरुस्त क., डाग-डुँजी क.; correct नीट-शुद्ध क., स्थितीवर

वाटेवर आणें; improve सुधारणे, अधिक चांगला क.—*i.* बरा होत जाणे, वाटेवर ता-व्यावर येऊं लागेणे.

MENDACIOUS *a.* (*mendax*, lying) लबाड, खो-टा.—**MENDACITY** लबाडी *f.*; habit of lying लबाडी करण्याची खोडी-चट *f.*

MENDICANT (*mendicare*, to beg) भिकारी, भिक्षकी; religious *m.* जोगी, गोसावी.—**MENDICANCY**, **MENDICITY** भीक मागणे *n.*, भैक्षचर्या *f.*, भिक्षावृत्ति *f.*;—of a Mahomedan फकिरी *f.*; to take to *m.* चौपदी हातीं भोपळा-नरोटी घेणे; gatherings of *m.* उकळा.

MENIAL *a. F.* घरचाकरीचा कामाचा; *m.* occupation चाकरीचा पेशा.—*n.* घरचा चाकर, झाडलोट करणारा; *pl* चाकरनफर.

MENSES (*mensis*, month) विटाळ, रज, क्रतु—**MENSTRUAL** *a.* मति महिन्याचा, मासिक (flux).—**MENSTRUATE** *v. i.* विटाळशी क्रतु-मति रजस्वला होणे, महिन्याचे येणे.

MENTAL *a.* (*mens*, *mentis*, the mind) मना-चा, मानसिक, मानस. -LY *ad.* मनांत, कल्पनेत.

MENTION *v.* (*mentio*, to remember) सांगेण, उलेख काढेण, नाव घेणे.—*n.* उलेख, चर्चा *f.*

MERCANTILE *a.* (*merx*, wares) व्यापाराचा, उदीमाचा; *m.* travelling वर्णज *f.*

MERCENARY (*merere*, to serve for pay) पैका घेऊन काम करणारा, मोलाचा, भाडोत्री; sordid लालूचखोर, लोभटूट.—*n.* मजूर, मुशारदार; soldier hired into foreign service मुशारा घेऊन परराज्याची चाकरी करणारा शिपाई.

MERCER (*merx*, wares) रेशमी कापड विकणारा.—**MERCERY** रेशमी कापड *n.*; रेशमी कापड विकण्याचा धंदा.

MERCHANTIZE (*do.*) उदीम, व्यापार; goods माल, जिनस.—*v.* उदीम क.—**MERCHANT**

व्यापारी, उदमी, सावकार.—*a.* व्यापाराचा, उदमी. -ABLE *a.* विकाऊ, खपायाजोगा (wheat)-MAN व्यापाग्याचे गलबत *n.*, कबाडी -जिनसी गलबत *n.*, बारकस *n.*

MERCURY (*Mercurius*) quicksilver पारा; a planet बुध; [an ancient heathen deity]; oxide of m. पारदभस्म *n.*; white sublimate of m. रसकर्पूर.—MERCURIAL *a.* पाण्याचा; मर्युंरी देवाचा; active चंचळ, चपळ; money-making पैसा उत्पन्न करण्याचा. MERCY (*merces*, hire) disposition to overlook injuries, or to treat an offender better than he deserves दया *f.*, दयाशीलता *f.*, दयालूपणा स्वभाव; act of mercy दयेचे काम *n.*, दया *f.* (Matth. ix., 13); to be at the m. of च्या स्वाधीन असणे, च्या हातात सांपडणे; to cry m. दया भाकणे, क्षमा मापणे; m! m! त्राही त्राही.—MERCIFUL *a.* दयालू, कृपालू; not cruel करुणाशील, कृपालू.—MERCILESS *a.* निर्दय, क्रूर.

MERE* *a.* नुस्ता, केवळ. -LY *ad.* केवळ, मात्र, फक्त.

MERGE *v.* (*mergere*) बुडविणे, गर्क क. [in].—*i.* बुडणे, गर्क होणे.

MERIDIAN (*meridies*, noon) दोनप्रहर, मध्याह्न; highest point भरते *n.*, कळस; a great circle of the sphere passing through the poles of the heavens and the zenith of the spectator खमध्य *n.*, याग्योन्नतरवृत्त *n.*; an imaginary great circle on the surface of the earth, passing through the poles and any given place याग्योन्नतर-रेषा *f.* वृत्त *n.*

MERIT *v.* (*merere*, to deserve) योग्यतेने लायकीने भिळविणे; incur आपणावर आणणे, ला पात्र होणे (punishment).—*n.* योग्यता *f.*, लायकी *f.*; reward deserved फळ *n.*, श्रेय *n.*, बक्षीस *n.*; m. acquired

through work पुण्य *n.*, श्रेय *n.*; that excellence which entitles to reward or honor गुण, लायकी *f.*; pl. गुणदोष *pl.* -ORIOUS *a.* गुणी, योग्य, लायक; पुण्यकारक, श्रेयकर.

MERMAID (*mare*, the sea, & Eng. maid) मरस्य-कन्या *f.*, जळमाणूस *n.*

MERRY* *a.* joyous आनंदी, उडासी; causing laughter हास्यजनक कारक, बिनोदाचा; to make m. ख्यालीखुशाली -खाऊनपितून चैन क.; lively दणक्याचा, कडाक्याचा.—ANDREW हंडीबाग, मौज्या, नकन्या.—MERRILY *ad.* ख्यालीखुशालीने, मौजा मारून.—MERRIMENT ख्यालीखुशाली *f.*, मौजा *f.* pl.

MESH *Ger.* जाळीचे भौंक *n.*, जाळीची खिडकी *f.*

MESLIN *F.* धान्याची मिसळ *f.*, खेड *f.*, मिसळीचे धान्य *n.*

MESNE *F.* मधला, दरम्यान; m. profits, profits of premises during the time the owner has been wrongfully kept out of the possession of his estate दरम्यान उत्पन्न *n.*

MESS *F.* dish पात्र *n.*, पान *n.*, ठाव; number of persons who eat together भिसी *f.*, 'नंबर,' 'मेस' *n.*, 'मेज' *n.*; medley चिवडा, चिचका; embarrassment फटफजिती *f.*, दुदशी *f.*, हाल.—*v. i.* भिसीने जेवणे [together, with].—MATE भिसीचा सोवती, मेसात नंबरात एके ठिकाणी जेवणारा, एकाताटांतला, सहभोजी.

MESSAGE (*mittere*, to send) निरोप, संदेश.—MESSENGER निरोप्या, जासूद, दूत.

MESSIAH (*Heb. mashiah*, anointed) अभिषिक्त; Christ ख्रीस्त; the Savior of the world बगाचा तारणारा.

MESSUAGE *F.* घर आणि त्याच्या भौंवतालची जागा *f.*, घरवाडी *f.*

METACARPUS (*Gr. meta*, beyond, *karpos*, wrist) हाताचा चौडा, प्रपाणि.—METACARPAL *a.* चौड्याचा, करभसंबंधी.

METAL (*metallum*) a simple, fixed, shining, opaque body, insoluble in water and fused by heat *n f.*; broken stones for roads खडी*f.*; guns carried by a vessel of war जंगीजहाजाचा तोफखाना; mettle पाणी *n*, रग*f.*; glass in a state of fusion कांचेचारस. -LIC *a.* धातु संबंधी; धातूचा, धातुमय, धातुनिर्मित (substance); धातुसारखा (brightness). -LINE *a.* impregnated with metal धातूच्या धर्माचा, धातुधर्मक; धातुमय निर्मित. -LIST धातूच्ये काम करणारा; one skilled in metals धातुपरीक्षक. -LURGY धातुशोधनविद्या *f.*

METAMORPHOSE *v.* (*meta*, beyond, *morphe*, shape) रूपांतर क, स्वरूप पालटणे.—METAMORPHOSIS रूपांतर *n*, स्वरूपभेद.

METAPHOR (*Gr. pherein*, to carry) a figure of speech by which the name and properties of one object are ascribed to another; or a word expressing similitude without the signs of comparison रूपकाळंकार, आरोपः “that man is a fox” is a m.; but “that man is like a fox” is a simile, similitude or comparison.—METAPHORICAL *a.* लाक्षणिक, आरोपाचा.

METAPHRASE (*Gr. -phrasis*, phrase) verbal translation यथाशब्द भाषांतर *n*; repartee समयोचित उत्तर *n*, हाजीर जबाब.—METAPHRASIST शब्दास शब्द उत्तरून भाषांतर करणारा.

METAPHYSICS (*Gr. -phusis*, nature) mental philosophy मानसशास्त्र *n*.

METATARSUS (*Gr. -tarsos*, flat surface) the middle of the foot प्रपद *n*.

METATHESIS (*Gr.*) अक्षरांचे मार्ग पुढे होणे *n*, वर्णविपर्यय.

METE* *v.* मोजणे, मापणे [out].

METEMPSYCHOSIS (*Gr. -psuché*, the soul) passing of the soul of a man after death into some other animal body जन्मांतर *n*, अन्यजन्म, जन्ममरणाचा केरा.

METEOR (*Gr. meteoros*, high in the air) any phenomena in the atmosphere, as clouds, rain, snow, &c. वायुमंडळांतील चमत्कार; a luminous body seen in the atmosphere तारा *f.*, उल्का *f.*. -OLOGY वायुचक्रशास्त्र *n*, विद्युदुल्कारिविद्या *f.*

METHINKS *v. imp.* मला वाटते-भासते.

METHOD (*Gr. meta*, after, *hodos*, way) orderly procedure रीत *f.*, पद्धत *f.*, मार्ग; orderly arrangement बेत, व्यवस्था *f.*, क्रम; classification विन्हेनारी *f.*, वर्ग. -ICAL *a.* व्यवस्थेचा, सुती, क्रमाचा, बेताचा. -IST नियमनिष्ठ-शील; [a follower of John Wesley]. -IZE *v.* क्रम बांधणे, व्यवस्था क.

METONYMY (*Gr. meta*, change, *onoma*, name) a trope in which one word is put for another अजहळक्षणा *f.*: they have Moses and the prophets, i.e., their writings.

METRE (*Gr. metron*, measure) माप *n*; poetical measure छंद, वृत्त *n*.—METRICAL *a.* छंदोबद्ध, पदरूप.

METROPOLIS (*Gr. meter*, mother, *polis*, city) राजधानी *f.*, मुख्य शहर *n*.—METROPOLITAN *a.* राजधानी संबंधी; राजधानींत राहणारा.—*n.* the bishop who presides over the other bishops of a province धर्माधिकारी, प्रांतांतील विशपावरला मुख्य विशप.

METTLE (See METAL) that which goes to form any thing प्रकृति *f.*, पदार्थ; that temperament which is susceptible of high excitement रग *f.*, पाणी *n*; spirit हिमत *f.*, घेई *n*; to know the m. of पोंची ओळखणे. -SOME, METTLED *a.* रगदार, पाणीदार, तापट.

MEW *v. i. Ger.* म्यांव म्यांव क.

MEWL *v. i.* *F.* केंके -टेंटे -ठ्यांहों क.

MIASMA *Gr.* कुजक्या पदार्थासून निश्चारी वाफ
f. हवा *f.* वायु.

MICA (*L.* crumb) अभ्रक.

MICROCOSM (*Gr.* *mikros*, little, *kosmos*, the world) लघुजग *n.*; man मनुष्य; man is a m. पिंडी तें ब्रह्मांडीं.

MICROSCOPE (*Gr.* -*skopein*, to view) सूक्ष्म पदार्थदर्शक भिंग *n.*, दुर्बिन *f.*—MICROSCOPIC *a.* made by the aid of a microscope दुर्बिनीच्या सहायानें केलेला (observation); capable of seeing very minute objects अति सूक्ष्म पदार्थ पाहण्याचा जोगा (eye); very small फार वारीक, अति सूक्ष्म.

MID* *a.* मधला, मध्यवर्ती. -DAY दुपार *f.*, दोन. प्रहर. -HEAVEN आकाशाचा मध्यभाग, ख-मध्य; meridian मध्याह्नरेषा *f.* -LAND *a.* मध्यवर्ती, समुद्रकिनाऱ्याहून दूरचा; mediterranean भूमध्य (sea). ३-MOST *a.* मधो-मधला. -NIGHT मध्यरात्र *f.* -RIFF पोटाचा मधला पडदा. -SHIPMAN जाहजावरचा एक कामदार आहे. -STREAM ओऱाचा मध्य. -SUMMER ऐन उन्हाळा; the summer solstice, 21st of June उत्तरायण *n.* -WAY अर्धी वाट *f.*, निम्रस्ता.—*a.* अर्ध्या वाटेवरचा, मध्यंतरीचा (air).—*ad.* अर्ध्या वाटें चर. -WIFE सुईण *f.* -WIFERY सुइणीचे काम *n.*, गर्भमोचनविद्या *f.* -WINTER ऐन हिवाळा; winter solstice, December 21st दक्षिणायण *n.*—MIDDLE मध्य *n.*—*a.* मधला, मध्यवर्ती. -AGED *a.* मध्यम वयाचा, मध्यवयक्त. -MOST *a.* मधोमधला, मध्याथ; मध्यजबळचा. -SIZED *a.* मध्यम आकाराचा.—MIDDLING *a.* मध्यम, साधारण, वराच, सरासरी.

MIEN *F.* आकार, डौल, चेहरा.

MIGHT* शक्ति *f.*, बळ *n.*, जोर *n.*, पराक्रम; with m. and main पराक्रांतेने; with all one's m. यथाशक्ति, यथासामर्थ. -ILY

ad. जोरानें, बळानें; greatly फार, अतिशय.—MIGHTY *a.* पराक्रमी, समर्थ, बळकट; very great फार मोठा थोर, महान; remarkable for size, effect, or qualities थोर, महा, दांडगा, जबर, मोठा, भारी (waters, famine); wonderful चमकारिक, मोठा, (works); fine सुंदर, उक्तृष्ट; remarkable for size अफाट, विशाल, प्रचंड.—*ad.* अति, फार (wise).

MIGRATE *v.* (*migrare*) remove from one country to another देश पालटणे, देशांतर क. [pass from a colder to a warmer climate in the autumn, returning again in the spring;—said of birds] [from].—MIGRATION देशांतर *n.*, थारेपालट.—MIGRATORY *a.* देशांतर करणारा; roving भटकत फिरणारा, फिरस्ता, फिरता (Tartars).

MILCH* *a.* दुपता, दुधाचा; m. cow दुपती गाय *f.*, घेनु *f.*

MILD* *a.* gentle in disposition मृदु स्वभावाचा, सौम्यवृत्ति, शांत; not fierce सौम्य, कोमल, मृदु, शांत (look); not acrid मवाळ, मृदु, हलका (emetic); not intense सौम्य, सुखकर, गुलाबी (air); m. medical treatment रात्रसी उपचार. -NESS मृदुता *f.*, सौम्यता *f.*, सात्विकपणा इ०.

MILDEW* भेकाडा, किडा.

MILE* अर्ध कोस, 'मैल' -STONE मैलाचे खुणेचा दगड.

MILIARY *a.* (*milium*, millet) सागाच्या दाण्या सारखा; small वारीक, मोहरी सारखा, मोहऱ्या (eruption); accompanied with an eruption like millet seeds पुरळाचा, पुटकुळीचा (fever).

MILITANT *a.* (*miles*, soldier) लढणारा, युद्धप्रवृत्त; church m., the Christian Church on earth, which is supposed to be engaged in a constant warfare against

its enemies, and is thus distinguished from the Church triumphant in heaven युद्धप्रवृत्त (यिस्ती) मंडली *f.*—MILITARY *a.* शिपाई, लक्षरी, युद्धसंबंधी (discipline); engaged in the service of a soldier or of arms युद्धप्रवृत्त, शस्त्रोपजीवी (man); warlike लढाईचा (bravery); derived from the services or exploits of a soldier लढाईत शिपाईगिरिंत मिळविलेला, लक्षरी (renown); conformable to the customs or rules of armies लक्षरी कायदा प्रमाणे कायदेशीर : the conduct of the officer was not *m.*; *m.* tenure तैनात *f.*; *m.* class क्षत्रिवर्ग; *a m.* man शिपाई; *m.* conduct क्षत्रधर्म; *m.* profession शिपाईगिरि *f.*, शिपाई पेशा.—*n.* लक्षर *n.*, फौज *f.*—MILITATE *v. i.* लढणे, भांडणे, आडवा येणे, विरुद्ध होणे -असणे [against].—MILITIA, body of soldiers in a state enrolled for discipline, but engaged in actual service only in emergencies शिवंदी *f.*; local *m.* हशाम शिवंदी *f.*

MILK* a white fluid secreted by female mammals for the nourishment of their young दूध *n.*; white juice of certain plants चीक, रस; emulsion made by bruising seeds दूध *n.*; *m.* of lime चुनवणी *f.*; coagulated *m.* दही *n.*; to fall off in yielding *m.* दुधास तुटणे; to begin to yield *m.* plentifully दुधाला कुटणे (a cow, &c.)—*v.* दूध काढणे -पिळणे, गाई -द्वैस पिळणे. -FEVER, fever which accompanies or precedes the first lactation दुधाचा ताप. -HEDGE शेर. —MAID गवळीण *f.*—MAN गवळी. —PAIL दुधाचे भांड *n.*, चरवी *f.*—SOP दुधांत भिजविलेला भाकरीचा तुकडा, दूधभाकर *f.*; *a.* soft, effeminate feeble-minded man दूधखुळा.—TOOTH दुधाचा दांत. —WHITE *a.* पांढरा, सफेत, गोरापान.—MILKY *a.* दुधाचा केलेला; दुधासार-

खा; yielding milk दुधाळ, दुधता, दुधती; soft नरम, कच्चा; timidous भित्रा, मेणाचा, (heart). -WAY दूधगंगा *f.*, आकाशगंगा *f.*, मंदाकिनी *f.*

MILL* machine for grinding जाँत *n.*, चक्र *f.*; the building, with its machinery, where grinding, or some process of manufacturing, is carried on दळण्याचा वैगरे कारखाना; oil-m. तेलाचा घाणा; sugar-cane -m. चरक; wind -m. पवनचक्री *f.*; water -m. पाणचक्री *f.*—*v.* दळणे; stamp in a coining-press ठसा-शिका मारणे. -ER दळणारा, दळणी. -COG दांत, दांता. -STONE जात्याची तळी *f.*, पेड *n.* -TOOTH दाढ *f.*

MILLENNARY *a.* (*mille*, a thousand) हजाराचा. —*n.* हजार वर्ष *n pl.*, वर्षसहस्र *n.*; MILLENIUM वर्षसहस्रक *n.*; [a word used to denote the thousand years mentioned in the twentieth chapter of Revelations, during which period Satan will be bound, and holiness become triumphant throughout the world].—MILLENIAL *a.* वर्षसहस्रक संबंधी.

MILLET (*milium*) सावा.

MILLINER (from *Milaner*, an inhabitant of *Milan*, in Italy) स्त्रियांच्या टोप्या करणारी स्त्री *f.*, 'मिलिनर' *f.*—MILLINERY स्त्रियांचे पोषाकाचे टोप्या, पट्या वैगरे सामान *n.*

MILLION *a.* (*mille*, a thousand) दाहा लाख, दशलक्ष; a very great number लाख, हजार.—MILLIONAIRE लक्षाधीश, कोट्याधीश, नवकोटनारायण.

MILT* sperm of the male fish नरमाशाचे अंड *n.* -बीज *n.*; spleen पाणथरी *f.*—MILTER नरमासा.

MIMIC (*Gr. mimikos*) नकल्या, नकली, भांड.—*v.* नकल क., वाकुन्या दासविणे.—*a.* नकलेचा; नकल करणारा, नकल्या.—MIMICRY नकल *f.*, वाकुन्या *f pl.*, वेकावल्या *f pl.*

MINARET *Ar.* मनोरा, शिखर *n.*

MINCE* *v.* cut into very small pieces
बारीक बारीक तुकडे क., फोटी क.; to m.
meat खिमा क.; clip, as words or expressions
बोलतांना शब्द गिळें, खाऊन बोलें.
—*i.* चालत माखत -डैलांने बोलें; strut
ठमकत झमकत चालें.

MIND* (*mens*) the intellectual or rational faculty in man मन *n*, चिन्ता *n*; understanding बुद्धि *f*; opinion मनोगत *n*, अभिप्राय: tell me your m.; choice मर्जी *f*, खुशी *f*, मनशा *f*; purpose हेतु, मन *n*, मनोदेश (Prov. xxi., 27); courage धैर्य *n*, हिमत *f*; desire मनोरथ, इच्छा *f*; memory स्मरण *n*, ध्यान *n*, आठवण *f*: keep in m.; application of m. मनोनिषेश; to give the m. चिन्ता देणे; exercise of m. मनोव्यापार; to put in m. याद देणे, आठवण क.; working of the m. मनोविकार; control of the m. मनोनिघ्रह; flashing across one's m. सुरुण *n*.—*v.* चिन्ता देणे, मन लावणे, ऐकणे. -ED प्रवृत्त, प्रवण. -FUL *a.* मनात धरणारा ठेवणारा, सावध. -LESS *a.* गैरसावध, अनवधान; forgetful गफलव्या, धांदव्या.

MINE *F.* pit from which minerals are dug खाण *f*, खाणी *f*; cavity filled with powder, formed in or under a fortification or other work, so as to destroy it when fired सुरुंग; rich source of wealth or other good खाण *f*, दुधती गाय *f*, आगर *n*: a m. of good qualities गुणनिधि, गुणांची खाण *f*.—*v. i.* खाण खणणे; सुरंग पाडणे; form a burrow in the earth बीळ विवर पाडणे.—*t.* सुरंगांने उडवणे, सुरंग लावून पाडणे.—MINER खाण खणणारा, बेलदार; सुरंगया, सुरंगपाडया.—MINERAL खाणीतील वस्तु *f*, खनिज पदार्थ चस्तु *f*, धातु *f*.—*a.* खाणीतला, खनिज; impregnated with minerals धातुव्या गुणाचा, धातुव्यास, धातुधर्मक

(spring). -IST, -OGIST धातुवेत्ता -परीक्षक. -OGY धातुविद्या *f*.

MINGLE* *v.* mix मिसळणे, मिळवणे; mix confusedly मेळमेळ क., खिचडी क.; associate in society or by ties of relationship मंडळांत -गोत्रांत मिळणे; render impure अगुद्ध क., विटाळविणे.—*i.* मिळणे, मिसळणे इ०

MINIATURE (*minium*) लहान आकाराची तस्वीर *f*, पुराळी *f*.

MINIMUM (*L.*) कनिष्ठ पक्षाची संख्या *f*, कनिष्ठ मान *n*.—MINIM, any thing very minute अण, अणुमात्र; the smallest liquid measure, a single drop थेंब, बुंद; a note in music दीर्घस्वर; a small being हस्तमूर्ति *f*, बुटवैण *n*.

MINION *F.* one who gains favors by flattery कृपेतली असामी *f*, नाकाचा बाल; a small kind'of type;

this line is composed in m. type.

MINISTER (*minus*, less) servant चाकर, सेवक; one to whom a king or prince intrusts the direction of affairs of state प्रधान, मंत्री, दिवाण, वजीर; agent कारभारी, गुमास्ता; ambassador राजदूत, राजाचा वकील; one who serves at the altar उपाध्या; pastor of a church duly authorized or licensed to preach the gospel and administer the sacraments खिस्ती मंडळाचा दीक्षित किंवा सनदी पाळक.—*v. i.* सेवा-चाकरी क.; afford supplies पुरवणे, देणे, शुश्रूषा क. —*t.* देणे, पुरवणे. -IAL *a.* सेवेचा, सेवे संबंधी, उपचारक; कारभान्याचा, प्रधानाच्या कामाचा.—MINISTRATION सेवा *f*, चाकरी *f*; वांटणी *f* पुरवणी *f*.—MINISTRY प्रधानकी *f*, वजीरी *f*, दिवाणगिरी *f*; उपाध्येय *n*, पौरोहित्य *n*; the body of ministers of state प्रधानमंडळी *f*, मत्रि-

गण; उपाधे मंडळी *f.*, पुरोद्दितगण; business काम *n.*, कार्य *n.*; instrumentality साधकत्व *n.*, द्वार *n.*, साधकपणा.

MINIUM (L.) शेंदूर.

MINOR *a.* (L.) inferior लहान, कनिष्ठ, गौण; of little account किरकोळ, गैर, अडपझडप.—*n.* a person of either sex under age लहान, बाल, अप्रौढ, क्रियाबाल; Logic उत्तरपक्ष. -ITY बालवस्था *f.*, बालदशा *f.*, अप्राप्यवहारदशा *f.*; the smaller number लहान संख्या *f.*, न्यूनपक्ष.

MINSTREL (See MINISTER) वाजविणारा आणि गाणारा, संगीतकुशल; celestial *m.* गंधर्व.

MINT* place where money is coined टाकसाक *f.*.—*v.* नाणे पाडणे; fabricate बनावट क.

MINT* पुरीना; spear-*m.* पाहडी पुरीना.

MINUTE *a.* (*minuere*, to lessen) फार लहान, बारीक, अतिसूक्ष्म; particular बारीक विचारी, बारीक पाहणारा विचार करणारा, सूक्ष्मदर्शी.—*n.* sixty seconds अडीच पँडे *n pl.*, 'मिनिट' *n*; small portion of time निमिष *n*, पँड *n*, क्षण; Geom., sixtieth part of a degree कला *f.*; short sketch in writing टिप्पण *n*, टांचण *n*.—*v.* टांचणे, टिप्पणे. -BOOK टिप्पणाचे पुस्तक *n*, टिप्पणवई *f.* [-GUN, a gun discharged every minute, as a signal of distress or mourning].—HAND घड्याळांतील मिनिटाचा कांटा, मिनिटकांटा. -LY *ad.* क्षणोभर्णी, प्रतिक्षणी; बारकाईने.—MINUTIE *pl.* बारीक सूक्ष्म गोष्टी *f.*

MIRACLE (*mirari*, to wonder) चमक्कारिक गोष्ट *f.*; an event or effect contrary to the established constitution and course of things, or a deviation from the known laws of nature चमक्का (Acts ii., 22).—MIRACULOUS *a.* चमक्कारिक, अद्भुत; performed supernaturally चमक्कारिक-अ-

मानुष शक्तीने केलेला. -LY *ad.* चमक्काराने, अमानुष दैवी शक्तीने.

MIRAGE *F.* an optical illusion arising from an unequal refraction in the lower strata of the atmosphere, and causing remote objects to be seen double, as if reflected in a mirror, or to appear as if suspended in the air. It is frequently seen in deserts, presenting the appearance of water मृगजल *n.*

MIRE* चिखल, रेंदा.—MIRY *a.* चिखलाचा, रेंद्याचा.

MIRROR (*mirari*, to wonder) a looking-glass आरसा, दर्पण *n*; pattern नमुना, कित्ता, प्रतिमा *f.*

MIRTH* थद्वा *f.*, मस्करी *f.*, विनोद, हास्यविनोद, -FUL *a.* उडासी, विनोदी, आनंदी. -LESS *a.* उदास, बेरंग.

MISACCEPTATION गैरसमजूत *f.*, विपरीत ग्रह.

MISADVICE *v.* भलताच सल्ला देणे, कुमंत्र सांगणे.

MISALLEGGE *v.* भलता वांका गैर समजावणे.

MISANTHROPE (*Gr. -anthropos*, a man) माणूसघाण्या.—MISANTHROPY माणसाचा कंटाळा, माणूसघाण *n*, जनद्रोह.

MISAPPLY *v.* अन्यथा-वृथा खर्च क., कुपयोग क.—MISAPPLICATION कुपयोग, असत्प्रयोग, अनाठायी खर्च;—of money असदृश्य.

MISAPPREHEND *v.* भलतेच समजणे, गैरसमजूत होणे.—MISAPPREHENSION गैरसमजूत *f.*, अन्यथाबोध ग्रह.

MISAPPROPRIATION गैरशिस्त-असत् उपयोग क., अफरातफर *f.*

MISBEHAVI *v. i.* गैरचालीने चालणे, गैरशिस्त वागणे.—MISBEHAVIOR गैरचाल *f.*, बदचाल *f.*

MISBELIEF मिथ्या विश्वास, अन्यथा शब्दा *f.*

MISCALCULATE *v.* चुकणे, गलत क., हिशेबांत-अजमासांत चुकणे.

MISCARRIAGE दुराचरण *n*, वाईट चाल *f*; failure of birth *f*, बूढ़ी *f*; premature birth गर्भपात स्वान्.—**MISCARRY** *v.* फसें, हरें, खचें; not to reach its destination ठिकाणी-पत्यास न पोंचें; दुवेतें, पोटवें पडें;—as of female animals गामटें, गाम साडें [*in*].

MISCELLANY (*miscere*, to mix) mass of various kinds अनेक किरकोळ वस्तुचा संग्रह, मिसळ *f*; collection of various compositions अनेक विषयसंग्रही पुस्तक *n*.—**MISCELLANEOUS** *a.* अनेक जातीचा-प्रकारचा, नानाविधि; किरकोळ.

MISCHIEF *F.* evil produced or effected, whether with or without intention वाईट *n*, खराकी *f*, नुकसानी *f*, अपकार; wickedness वाईट गोष्ट *f*, दुष्टपणा.—**MISCHIEVOUS** *a.* अपकारी, अपकारक (man, disposition) उपद्रवी; खोडकर, बाल्य (boy).

MISCONCEPTION गैरसमजूत *f*, भाँति *f*, गैरवांका. **MISCONDUCT** गैरवहिवाट *f*; wrong conduct गैरचाल *f*, बदचाल *f*, दुराचरण *n*.

MISCONSTRUE *v.* उलटा विपरीत अर्थ क. समजें.—**MISCONSTRUCTION** विपरीत अर्थ, अन्यथावोध.

MISCOUNT *v.* मोजण्यांत चुक्हें.

MISCREANT (-*credere*, to believe) infidel नास्तिक; one who embraces a false faith असत्मतावलंबी; vile wretch दुर्जन, अधम, खल, करटा.

MISDEED दुराचरण *n*, कुर्म *n*.

MISDEMEANOR, See **MISCONDUCT**.

MISEMPLOY, See **MISAPPLY**.

MISER (*L.*) wretched कृपण, अदत्त. -LY *a.* कृपण, लोभी, चिकू.—**MISERABLE** *a.* very unhappy अति दुःखी, विपत्तीत हालांत पडलेला; causing unhappiness दुःखकारक; worthless खराब, नादान; mean हलका, पांजी.—**MISERABLY** *ad.* कृपणपणांते; अति

दुःखांते; भिकारपणांते; अधम नीच वृत्तींते.—**MISERY** अति दुःख *n*, कंगाली *f*, हाल, *pl* कष्ट *pl*; calamity अरिष्ट *n*, विपत्ति *f*, आपदा *f*.

MISFORTUNE दुर्देव *n*, दुर्माग्य *n*; calamity अपाय, अरिष्ट *n*; m. personified अवदासा *f*, अकावाई *f*; m. from heaven, as bad seasons, storms, draughts, &c. आफत अस्मानी; misfortune from the tyranny of the government अफत फरमानी *f*, or सुलतानी *f*.

MISGIVE *v. i.* शंका-आशंका घेणे-खाणे.—**MISGIVING** शंका *f*, दिक्कत *f*, वहीम.

MISGOVERN *v.* अधर्मांते अन्यायांते राज्य क.; वाईट रीतींते अम्मल क., बदभमल चालवणे.

MISGUIDE *v.* चुक्हें, भाँतीत पडें.

MISHAP अवचट *n*, विपत्ति *f*, अरिष्टापात.

MISINFORM *v.* भलवेंव समजावणे, गैरसांगणे.

MISINTERPRET *v.* खोटा अर्थ क. समजावणे; खोटा अर्थ समजें.—**MISINTERPRETATION** खोटा अर्थ तर्जुमा; उलटी समजूत *f*, विपरीत ग्रह.

MISJUDGMENT मिथ्या विचार, अन्यथा संभावना *f*.

MISLAY *v.* भलव्याच जागी ठेवें; lose गमावणे, गहाळें, गळफटें.

MISLE *v. i.* (from *Mist*) बुरंगट पडें, बुखर पडें.

MISLEAD *v.* भलव्या वाटेंने नें, भुलविणे, बहकविणे; फसविणे.

MISMANAGE *v.* गैररीतींते वहिवाटें चालवणे.-MENT गैरवहिवाट, *f* अव्यवस्था *f*; अन्यथा आचरण *n*, दुराचरण *n*.

MISNAME *v.* चुकून भाँतींते भलवें नाव देणे.

MISNOMER *F.* खोटे नाव *n*, मिथ्यानाम *n*.

MISPERSUASION गैर-उलटी समजूत *f*, अन्यथाग्रह.

MISPLACE *v.* अनाठाई ठेवें.

MISPRINT छापण्याचा दोष, छापण्यातोल चूक *f*.

MISPRONOUNCE *v.* अशुद्ध उच्चार क.

MISREPRESENT *v.* गैरवांका -खोटा मज़कूर समावेणे.

MISRULE अंधाधुंदी *f.*, बचबच *f.*; unjust domination जुलूम, बदल्मल, अंधेर.

MISS (contr. from Mistress) young woman or girl तरुण वायको किंवा मुलगी *f.*; [prefixed to the name of an unmarried female: *Miss Carpenter.*]

MISS* *v.* fail of hitting, reaching, or finding निशाण -टिप्पन तुकड़े, न पावेणे, न मिळेणे, मुकड़े, अंतरणे; omit गाल्हे, सोडणे; feel the want of गरज वाटणे, नाहीं असा पाहणे, ओका दिसणे.—*i.* तुकड़े, न लागणे; हरणे, फसणे; मुकड़े, अंतरणे [of]; चुकड़े, भाँति वडणे.—*n.* चूक *f.*, भाँति *f.*, भ्रम; हानि *f.*, अभाव, तोटा.

MISSHAPE *v.* बेडौल क.—MISSHAPED *a.* बेडौल, कुरुप, विरूप.

MISSION (*mittere*, to send) पाठविणे *n.*, प्रेरणे *n.*, पाठवणी *f.*; errand निरोप; duty on which one is sent प्रेषितत्व *n.*, दौत्य *n.*, दूतपणा; persons sent पाठवलेले लोक *pl.*, प्रेरितगण *pl.*; embassy दुतांची -चिकिलांची मंडळी *f.*; station or residence of missionaries मिशनाचें ठांणे *n.* -ठिकाण *n.*, 'मिशन', *n.*; association or organization of missionaries मिशनेरींची मंडळी *f.*, 'मिशन' *n.*.—ARY, one who is sent upon a mission कामगिरीवर पाठविलेला मनुष्य, दूत; one sent to propagate religion धर्मप्रसारार्थ पाठविलेला मनुष्य, 'मिशनेरी'—*a.* मिशन संबंधी, मिशनाचा.—MISSILE *a.* फेंकायाचा, क्षेपणीय.—*n.* फेंकायाचे शस्त्र *n.*, अस्त्र *n.*, (भाला, तीर इ०).

MISSPEAK *v.* बोलण्यांत चुकडे -धसरणे.

MISSPELL *v.* अक्षर चुकून लिहिणे -बोलणे.

MISSPEND *v.* अनाठाई -अपार्ती खर्च क., दुर्व्यय -अपव्यय क.

MISSTATE (See MISREPRESENT). -MENT खोटा वाहणा, मिथ्यावाद, मिथ्याकथन *n.*

MIST* fog धुके *n.*, धुई *f.*; anything which dims and obscures vision धू, धुंदी *f.*: his passions cast a m. before his sense *f.*—MISTY *a.* धुक्याचा; अधुंक, मंद.

MISTAKE* taking wrongly गैरसमजूत *f.*, भ्रम; error चूक *f.*, भाँति *f.*; fault दोष, अपराध; no m. खचीत, ठास, ठाम.—*v.* चुकून वाटणे, गैरसमजूत होणे; चुकडे [for].—*i.* चुकडे, भुलणे, घसरणे.—MISTAKEN *a.* भ्रम झालेला, भांत; अशुद्ध, चुकीचा.

MISTER (See MASTER) धनी; a title or form of address to any adult male, nearly always written in the abbreviated form Mr. साहेब, 'मिस्टर'—MISTRESS धनीण *f.*, मालकीण *f.*; a sweetheart प्रिया *f.*, कांता *f.*; a concubine राख *f.*, उपपत्नी *f.*;—of a family यजमानीण *f.*;—of a house घरधनीण *f.*, मालकीण *f.*, वाई *f.*; a female well skilled in anything सुगरण *f.*;—of a school पंतोजीण *f.*.

MISTRUST अविश्वास, संशय; surmise वहीम.—*v.* अविश्वास -शंका असणे -धरणे, बेमोसा मानणे.

MISUNDERSTAND *v.* उलटणे, समजणे, गैरसमज होणे. -ING उलटी समजूत *f.*, गैरसमजूत *f.*, भ्राति *f.*; disagreement वांकडे *n.*, वैमनस्य *n.*, बेबनाव.

MISUSE *v.* खुंदळणे, घुसडणे; (See MISAPPLY).

MITE* *a.* small insect किडा, सूत *n.*; a very small piece of money कवडी *f.*, दमडी *f.*, छदाम, बदाम.—*n.*; [twentieth part of a grain]; a very little quantity सुतळीचा तोडा, सुपरीचे खांड *n.*, नखभर, अणुमात्र; widow's m. सुदाम पोहे *pl.*

MITIGATE *v.* (*mitis*, mild) हलका क., शमवणे; alleviate दुःख कमी क.—MITIGATION उत्तर, उपशम; दुःखशमन *n.*

MITRE (*mitra*, turban) उपाध्याचा मुगुट.

MITTUS (*L.*) warrant granted by a justice for committing to prison a party charged with crime कैदीस तुरंगांत घालण्याचा हुक्म न्यें वारंट *n.*, महबुस सनद *f.*; writ for removing records from one court to another एका कोडतांतून दुसऱ्या कोडतांत द-मर नेण्याचा हुक्म.

MIX* *v.* blend मिसळणे, मिळवणे, एक एकत्र क.; associate संगत धरणे, सोबतीत मंडळीत जमणे-जाणे; mingle कालवणे, गोंधळ क.; form by mingling मिसळून क.-बनावणे.—*i.* मिळणे, मिसळणे, मिळून जाणे. -ED मिसळलेला, मिश्र, मिथ्रित.—MIXTURE मिसळ *f.*, मिथ्रण *n*; *Med.* a kind of liquid medicine made up of many ingredients निरनिराळे वाणे मिसळून केलेले पातळ औषध *n*, 'मिक्शर' *n*;—of castes वर्णसंकर, एकबाट;—of coins, of languages, of rice and pulse विचडी *f.*.

MIZZLE, See MISLE.

MOAN* audible expression of sorrow or suffering कन्हणे *n*, कुंथणे *n*, हायहय *f.*; lamentation विलाप, शोक.—*v.* कन्हण, कुंथणे, हायहय *k.*; विलाप *k.*

MOAT *E.* किंवा भौवतालचा खंडक-चर.

MOB (*mobile vulgus*, the movable common people) collection of people for some riotous or unlawful purpose टंगल *n*, बंडाळीची मंडळी *f.*—MOBILE साधारण लोक *pl.*, कोळी माळी *pl.*, तेली तांबोळी *pl.*

MOBILITY (*mobilis*, movable) गमनयोग्यता *f.*; activity चपलता *f.*, चांचल्य *n*; fickleness चंचलपणा, चंचल बुद्धि *f.*

MOCK *v.* (*Gr. mokan*, to mock) imitate in contempt or derision वेडावणे, वाकुल्या दावणे; deride, उपहास ठेर क., [at].—*n.* थट्टा *f.*, उपहास, ठेर. -ER उपहासक, थट्टेखोर; ठक, फसविणारा. -ERY, sportive insult or contempt कुटाळी *f.*, चेष्टा *f.*, टवाळी *f.*; contemptuous merriment at persons or things वचेरी *f.*, उपहास; false show कपट *n*, सोंग *n*, कपटवेष; vain effort वृथाप्रयत्न, रिकामी खटपट *f.*

MODE (*modus*, a measure) manner रीत *f.*, ढब *f.* शैल *f.*: m. of speaking; manner of existing रूप *n*, आकार, प्रकार; prevailing popular custom लोकाचार, सभ्यसंप्रदाय, प्रधात, रिवाज, दस्तूर: a man of the m.; variety प्रकार, भेद; *Metaph.* condition स्थिति *f.*; form as opp. to *matter* आकार, रूप *n*; *Gram.* वाच्यरूप *n*; *Music*, वर्ग, राग.—MODEL standard प्रमाण, खडा; pattern नमूना, सांचा; representation प्रतिमा *f.*, नकाशा, उपमा *f.*.—*v.* घडणे, बनावणे, नमून्या प्रमाणे क.—*i.* नमूना सांचा क.: to m. in wax.

MODERATE *a.* (do.) kept within bonds नेमस्त, बेताचा;—in size मध्यम, मध्य परिमाणाचा;—in eating मितहारी, मितविहारी; as language मर्यादिचा, शांत, नेमस्त; mild सौम्य, हितकारी (weather); limited as to attainments in knowledge साधारण, मध्यम, सुमाराचा: a man of m. abilities.—*v.* नेमस्तमाफ क.; मर्यादेत ठेवणे.—*i.* शांत थंड होणे, रग कमी होणे, थंडावणे. -LY *ad.* सुमाराने, नेमस्त; m. warm मंदोण; m. ripe अर्धकच्चा; m. distant बराच दूर.—MODERATION नेमस्तपणा, परिमिति *f.*;—in desires अल्पाभिलाप; frugality काटकसर *f.*, दक्षता *f.*; equanimity थंड शांत स्वभाव, समानवृत्ति *f.*, समभाव: to bear adversity with m.—MODERATOR नियंता, दमनकरणारा; the per-

son who presides over a meeting or assembly of people to preserve order, propose questions, regulate the proceedings, and declare the votes सभाध्यक्ष ; one who presides at a discussion वाद-सभाध्यक्ष.

MODEEN *a.* (*modernus*, from *modo*, just now) नवा, अर्वाचीन, नूतन.—*n.* अलीकडचा मनुष्य.
-IZE *v.* नवा क.; नव्या गोष्टीस चालीस योजणे लावणे.

MODEST *a.* (See MODE) restrained within due limits of propriety or decency मर्यादशील, सलज्ज, विनयी; observing the properties of the sex ;—said of a female सार्वी, सती, कुलवंती;—as a wife पतिव्रता *f.*; evincing modesty in the actor or author निर्गर्वाचा, निरभिमानाचा, नम्रतेचा (joy, request); moderate माफक, बेताचा, नेमस्त (estimate).—**MODESTY** मर्यादा *f.*, लज्जा *f.*, विनय; निरभिमान, निर्गर्वापणा, नव्रता *f.*; साध्वीपणा, पातिव्रत्य *n.*; false m. मिथ्या विनय.

MODICUM (*L.*) अन्यांश, लेश, रती *f.*

MODIFY *v.* (*modus*, a measure, *facere*, to make) change the form or external qualities of रूप फिरवणे-पालटणे, रूपांतर क. फिरवणे; moderate माफक नरम क., शम-विणे.—**MODIFICATION** रूपांतर *n.*, रूपभेद; माफक नरम करणे *n.*; रूप *n.*; भेद.

MODISH *a.* (See MODE) दर्बारी, सभ्यसंपदायाचा, शिष्ठ रीतीचा.

MODULATE *v.* (do.) form, as sound, to a certain key सूर वसविणे लावणे काटणे घेणे, आलापणे; vary sound स्वरभेद क., खांच-खोंच घेणे.—**MODULATION** स्वरभेद, खांच-खोंच *f.*, कर्तव *n.*; स्वर काढणे *n.*; melody सुस्वर, ताल, स्वरमाधुर्य *n.*

MOIETY (*medius*, middle) अर्धभाग, निमेफ.
MOIL* *v.* भरणे, लिडविडविणे.—*i.* श्रमणे, कबाड कष्ट क., हांडे झिजविणे, जिवाचा अटापिटा क.

MOIST *a.* *F.* moderately wet ओलसर, ओला आर्द्र; damp दमसर, दमट. —*EN v.* ओलावणे; ओलसर क. —*NESS* ओलसरपणा, आर्द्रता *f.*;—of the lips अधररस, अधरामृत *n.*

MOLAR (*mola*, mill) दाढ़ी *f.*—*a.* दळणारा.

MOLASSES (*mel, mellis*, honey) काकवी *f.*, मळी *f.*

MOLE* (अंगावरचा) तीळ.—(*moles*) धका, घाट.—*D.* चिंचुंदरी *f.* —*HILL* वारूळ *n.*; to make mountains of molehills रजाचा गज क.

MOLEST *v.* (*moles*, a heavy mass) उपद्रव -इजा -त्रास देणे, छेडणे, छळणे [by]. —*ATION* पिंडा *f.*, तसदी *f.*, उपद्रव, त्रास.

MOLLIFY *v.* (*mollis*, soft, *facere*, to make) नरम -मऊ क.; assuage, as pain शांत -उपशम क.; calm शांत -थंड क.; qualify हलका करी क. (demands).

MOLTEN *a.* (See MELT) ओर्तींव, सांच्याचा; made of melted metal ओर्तींव धातूचा.

MOMORDICA (*L.*)—*muricata* कट्टोळी *f.*

MOMENT (*movere*, to move) an instant पळ *n.*, क्षण, निमिष *n.*; importance महत्व *n.*, भार, प्रत्यवाय; force वेग, जोर; in a m. क्षणांत; for a m. क्षणभर; at that m. तत्कर्त्ता; every m. क्षणोक्षणी, प्रतिक्षणी. —*ARY* *a.* क्षणिक, क्षणभंगुर, एकापळाचा. —*OUS a.* भारी, वजनदार, महत्वाचा. —*UM* (*L.*) चाल-प्याचा जोर, वेग, गतिवेग.

MONAD (*Gr. monos*, alone) an ultimate atom अनुमात्र, अभेद्यवस्तु *f.*

MONARCH (*Gr. monos*, alone, *archein*, to rule) स्वतंत्र मुख्यार राजा, अधिराज; universal m. सम्राट्, चक्रवर्ती; king राजा;

one superior to all others of the same kind मुगुटमणि, ईश्वर, शिरोमणि, पति, अधिपति, in comp. राज, राजा, इंद्र : the m. of the wild beasts. -ICAL a. एक राजाच्या सत्तेचा, एकस्वामिक ; suited to a monarch बादशाही, राजकीय.—MONARCHY एकाधिपत्य n., एक राजाची सत्ता f; empire राज्य n.

MONASTERY (*Gr. monos*, alone) मठ, आश्रम.—MONASTIC a. मठसंबंधी, मठाचा, in comp. मठ.

MONDAY* सोमवार, चंद्रवार.

MONEY (*moneta*, adviser) पैका, पैसा, नाणे n.—BAG तोडा, हमिनी f.—BROKER, -CHANGER सराफ. —LENDER सावकार. —ED a. पैकेकरी, पैकेवाला, पैकेपूर. —LESS a. गरीब, निधन. —MATTER पैक्याचे काम n., देण्याघेण्याची गोष्ट f; सावकार व कूळ याचा हिशेब.

MONGER* विकारा, व्यापारी, in comp. करी, वाला.

MONGREL a. भेणीचा, संकरजातीचा.

MONITION (*monere*, to warn) instruction given by way of caution इशारत f, ताकीद f, बोध; information खबर f, बातमी f.—MONITOR उपदेशक, शिक्षक; a boy appointed to teach a class in a school मालचाट्या, उपगुह, 'मानीटर'—MONITORY a. ताकिदीचा, उपदेशाचा, उपदेशरूप, प्रबोधक.

MONK (*Gr. monos*, alone) मठवासी; *Hindu* m. मुनी, वैरागी, सन्यासी. -ISH a. मठवास्याचा, सन्याशाचा.

MONKEY *It.* वानर m, n, माकड m, n; m. tricks वानरविचकुल्या f pl.

MONOCHORD (*Gr. monos*, single, *chordé*, string) एकतारी -तंत्री वाद्य n, एकतारारी f; some kinds are: तुण्ठुणे n, किनरी f.

MONOCULAR a. (*Gr. monos*, *L. oculus*, eye) एकडोळ्या, एकनेत्र; एक डोळ्याच्या उपयोगाचा.

MONODY (*Gr. odé*, song) एकांने गायाचें गीत n, मरशा *Hind.*

MONOGAMY (*Gr. -gamos*, marriage) एक-पत्नीवत n.—MONOGAMIST एकपत्नीवती, अपनर्विवाह.

MONOMANIA (*Gr. mania*, madness) derangement with respect to a particular subject एकविषयभ्रम.

MONOPOLY (*Gr. polein*, to sell) exclusive privilege of selling any thing मक्ता, गुत्ता; —of customs, revenue, &c. इजारा, खोती f.—MONOPOLIST मक्तेदार, इजारदार, खोत; person who engrosses a commodity by purchasing the whole of that article in market, for the sake of selling at an advanced price साठ्याचें साठें खरीदकरून विकणारा.—MONOPOLIZE v. मक्ता गुत्ता घेणे; साठें घेणे -मारणे; खोती क.

MONOSYLLABLE (*Gr. sullabé*, syllable) एकाक्षरी शब्द.

MONOTONOUS (*Gr. -tonos*, tone) एकमूर, एकस्वराचा, एकस्वर; continued with dull uniformity एकसारखा, एकच गांऱे लावून चालविलेला, कंटाळा येईसा एकसारखा लावलेला, एकसुरी.

MONSIEUR *F.* sir, or mister महाराज, साहेब, 'सियोर', 'शिनोर'.

MONSOON *Ar.* पावसाळा, 'मुसम' f.

MONSTER (*monstrum*) prodigy अद्वृत n, अवचिन्द n, ध्यान n; anything horrible from ugliness, deformity, or wickedness विद्रूप, राक्षस, रावण.—MONSTROUS a. अद्वृत, विलक्षण, विजातीय; राक्षसी, अकटोविकर, घोररूपी, भीमदर्शन; enormous जगड्वाळ, अफाट.

MONTH* महिना, मास; lunar m. चांदमास half of a lunar m. पक्ष; light or first half of the m. शुक्लपक्ष; dark or second

half of the m. कृष्णपक्ष; solar m. सौरमास.
-LY a. महिन्याचा, माही, मासिक; प्रति-
मासिक.—ad. दर महिन्यास, महिना महिना.

MONUMENT (*monere*, to remind) memorial
आठवणूक f, यादगारी f; a building, pillar,
stone, or the like, erected to preserve
the remembrance of a person, event,
action, &c. थडगे n, समाध f, छत्री f,
स्तंभ इ० स्मारक वस्तु f. -AL a. आठवणु-
कीचा, यादगारीचा, स्मारक; थडग्याचा, छत्री-
चा इ०.

Mood (*modus*) logical form प्रकार, रूप
n; Gram. अर्थः potential m. शक्यार्थः;
disposition प्रकृति f, वृत्ति f, भाव.—
MOODY a. खप्पा, रुष्ट; लहरी, छांदिष्ट.

Moon* (*Skr. más*, from *má*, to measure)
चंद्र, चांद; the day of the new m. अमावास्या
f, अवस f; the d. of the full m. पौर्णिमा
f, पुनव f; disk of m. चंद्रमंडळ n; day of
the m. तिथि f; digit of the m. चंद्रकला
f; rise of the m. चंद्रोदय; waxing m.
वर्द्धमान चंद्र; waning m. नष्ट चंद्र; spots
on the moon's disk कलंक. -BEAM चंद्रकिरण
n. -CALE, mass of fleshy matter, gene-
rated in the uterus सल n.? सवड n.?
monster राक्षस, अवचिन्ह n; stupid fel-
low मूर्ख, टोण्या. -EYE चांदिण्यांने रोगी झालेला
डोळा; [a disease in the eye of the horse].
-LIGHT, -SHINE चांदणे n, चंद्रमधा f.—
STONE चंद्र -सोमकांत. -STRUCK a. वेडा, फेफरे-
करी.—Moony a. चंद्राचा; चंद्रासारखा,
चंद्रवत्; bearing a crescent चंद्रधारी -मौळी.

MOOR* a heath रान n; a marsh पाणथळ
रान n.—v. D. खुटवणे, बांधून ठेवणे (गल-
बत). -AGE गलबत खुटविण्याची जागा f,
खुटव्याची जागा f.

Moor* v. See Discuss.

Mor W. कुंचा, झाढू f.

MOPE v. i. D. उदास -खिन्ह होऊन बसणे.—
t. उदास क.—MOPISH a. उदास, खिन्ह
-EYED a. उफराटे बाहुलीचा.

MORAL a. (*mos, moris*, manner) relating to
duty धर्म -कर्तव्य संबंधी; pertaining to
those intentions and actions of which
right and wrong, virtue and vice, are
predicated, or to the rules by which
such intention and actions ought to be
directed नीति अनीतीच्या विचाराचा; relating
to the practice, manners, or conduct of men as social beings in relation
to each other, as respects right or
wrong, so far as they are properly sub-
ject to rules लोकाचार विषयाचा, वर्तनाच्या
नियमाचा; conformed to the rules of right
or to the divine law respecting social
duties सदाचारानुसार, यथान्याय, धर्मानु-
सार, यथाशास्त्रः certain actions are not
m.; conformed to law and right in
exterior deportment लोकव्यवहारानुसार,
आचारशुद्ध, शिष्टसंप्रदायानुसारः he leads
a m. life; subject to the moral law नीति-
नियमाधीन, शास्त्राधीन, नीतिवान; capable of
moral action नीति अनीतीचे कर्म करण्याजोगः
a moral agent; probable युक्ति -तर्क-अनुमान-
सिद्धः m. evidence अनुमानप्रमाण n; m. phi-
losophy नीतिशास्त्र n.—n. doctrine or
practice of the duties of life नीति f, नी-
तीचे वर्तन n; inner meaning of a fable, a
narrative, an occurrence, an expe-
rience, &c. तात्पर्य n, हांसील n, भावार्थ. -IST
नीतीचा उपदेश करणारा, नीतिशिक्षक; one who
practices moral duties सदाचरणी, नीतिमा-
र्गवलंबी, नीतीने चालणारा. -ITY quality of an
intention a character, an action, a prin-
ciple, or a sentiment, when tried by the
standard of right नीति f, न्याय, धर्म; the
doctrines or rules of moral duties नीति-

शास्त्र *n*, नीति *f*; practice of the moral and social duties सदाचरण *n*, सदाचार, धर्म. -IZE *v.* apply to a moral purpose नीतिपरलावणे, नीतीवरधेण; render moral सदाचरणीक. —*i.* नीतीच्या विषयावर लिहिणे, बोलणे, अथवा विचार क. [on, upon].—MORALLY *ad.* नीतीचा विचार पाहिला असता, नीतिदृष्टया; नीतीच्यानेमाप्रमाणे; नीतीनैं, प्रमाणिकपणानैं; probably बहुतकरून, शंभर वाट्यानैं, अनुमानानैं. युच्यनुसार.—MORALS *pl.* आचरण *n*, आचार.

MORASS* पाणथळ *n*, दलदल *f*.—MORASSY *a.* दलदलीचा.

MORBID *a.* (*morbus*, disease) रोगी, विकारी. -NESS रोगीपणा, अस्वास्थ्य *n*.—MORBOSE *a.* रोगा पासून झालेला, रोगज (tumor).

MORDACIOUS *a.* (*mordere*, to bite) चावरा डसरा.

MORE* *a.* greater in number अधिक, जास्त; additional अणखी, विशेष.—*ad.* अणखी अधिक. -OVER *ad.* अणखी, अणीक, शिवाय.

MORN, MORNING* time from midnight to noon मध्यरात्री पासून दोनप्रहरचा वेळ; early part of the day प्रातङ्काळ, सकाळ *f*; early in the m. सुप्रभातीं, मोठ्या पहाटेस; m. noon and evening त्रिकाळ; the following day उद्याचा दिवस.—MORNING *a.* सकाळचा प्रातङ्कालीन. -STAR प्रभाततारा, शुक्र.

MOROSE *a.* (*mos*, *moris* manner) कर्कश स्वभावाचा, दाष्ट, दुश्शील. -NESS दाष्टपणा, कडू स्वभाव.

MORPHIA (*Gr.* from *Morpheus*, god of sleep) अफिनीचा स्फटिका सारखा सत्त्वांश.

MORROW* दुसरा दिवस; on the m. उद्यां, दुसऱ्या दिवसीं. See MORN.

MORSEL (*morsus*, a biting) घास, ग्रास; a little piece तुकडा, खांड; a dainty m. सुग्रास.

MORTAL *a.* (*mors*, *mortis*, death) मरणारा, मरणार्धीन, मर्यः man is m.; destructive to life जीवधेण, प्राणधातक नाशक; m. wound असाध्यजखम *f*; admitting death मरण पावायाजोगा, मरणसाध्य (place); extreme पराकाषेचा, जबरा, भारी, पांचावर धारण वसायाजोगा (fright); human मनुष्यजातीचा, मानुष, मनुष्यजातीय (power); m. foe हाडवैरी; m. state मानवदशा *f*.—*n.* मनुष्य, मर्यः. -ITY मरणधर्म, मर्यंता *f*; मरणार्धीनता *f*; मरण *n*; नाश; the whole sum of deaths in a given time or a given community मृत्यूची संख्या *f*, मरणाची सात *f*; human race मनुष्यजात *f*; human nature माणूसपण *n*, मनुष्यसभाव. -LY *ad.* मरण येईसा; पराकाषेचा.

MORTAR (*mortarium*) vessel in which substances are pounded उखळ *n*, उखळी *f*; cement for building कमावलेला चुना, cannon for throwing bombs गरनाळ *f*; m. and pestle हमामदस्ता.

MORTGAGE *F.* गहाण ठेवलेली मालमता *f*.—*v.* गहाण ठेवणे.

MORTIFY *v.* (*mors*, death, *facere*, to make) destroy the organic texture and vital functions of कुबवणे, सडवणे, चेतनानाशक. deaden by religious discipline, as the carnal affections, bodily appetites, or worldly desires देहदंडण क., इंद्रियदमन, क., विषयवासना जिंकणे (Col. iii., 5); humble मानखंडण क., पाणउतारा क.—*i.* सडणे, कुबणे; दमणे, चीतहोणे.—MORTIFICATION मासनाश, चेतनानाश; इंद्रियदमन *n*, संयम;—by penance तपश्चर्या *f*, वैराग्य *n*; पाणउतारा, मानखंडण *n*; that which mortifies दुःखास कारण *n*, पीडा *f*, कांटा, सल *n*.

MORTISE *F.* कुसूचे घर *n*.—*v.* कुसूचे घर क.; कुसूचे बसविणे.

MORTUARY *a.* - (*mortuus*, dead) मूर्ठमाती संबंधी, मर्तीक संबंधी, मर्तिकाचा.

MOSAIC *a.* *F.* variegated by shells and stones of various colors so as to resemble paintings नानारंगाच्या पाषाणानीं खचीत केलेला, जडाऊ.—*n.* जडावकाम. — & -AL. (from *Moses*) मोशाचा (law).

MOSQUE *F.* मशीद *f.*

MOSQUITO *Sp.* मुरकूट *n, f* मच्छर *n.*

Moss* शेवाळ *f.-v.* शेवाळीने भरणे. -GROWN *a.* शेवाळ वाढलेला.—Mossy *a.* शेवाळलेला.

Most* *a.* बहुतकरून, सर्व, बहुतेक; the *m.* of a bad bargain जळत्या घरचा वांसा, चोराची लंगोटी *f.* -LY *ad.* फारकरून, बहुतकरून.

Mote* अणु, कण, रज, कुसळ *n.*

MOTH* पतंग, पिंगाणे *n*; the clothes' *m.* कसर *f*; that which gradually and silently eats, consumes, or wastes, anything कसर *f*, कीड *f*, वाळवी *f.* -EATEN कसरीने खालेला.

MOTHER* (*mater*; *Skr. matri*) आई *f*, माता *f*; woman who has borne a child लेंकुरवाळी आई *f*, लेंकराची आई *f*; source of birth or origin जन्माची जागा *f*, खाण *f*, योनि *f*, मूळ *n*; old woman माय *f*, जननी *f*, आई *f*.—*a.* native स्वभाविक, जातीय: *m.* tongue जन्म-स्वभाषा *f*; *m.* country जन्मभूमि *f*; [*m.* -church, the original or oldest church, or one from which other churches have had their origin; — esp. applied by its adherents to the church of Rome.] -HOOD आईपण *n*, मातृत्व *n*. -IN-LAW सासू *f*, मामी *f*. -LESS *a.* आईपोरका, मातृहीन. -LY *a.* आईचा; आईसारखा, मातृतुल्य.—*ad.* आईप्रमाणे, मातृत्व. -OF-PEARL-मोत्यांची शिप *f.*

MOTION (*moveare*, to move) act of changing place हालणे *n*, चालणे *n*; movement

हालचाल *f*, चलनवलन *n*; gait चालण्याची ढब *f*, गति *f*, गमन *n*; power of motion चलनशक्ति *f*; movement of the mind मनोवेग, मनोविकार, कल्पना *f*: let a good man obey every good m. rising in his heart; proposal made सूचना *f*, उहू, सूचविलेला अभिप्राय; Law. दरखास्त *f*; stool ढाळ, बुलाव. -LESS *a.* अचल, निश्चल, स्तब्ध.—MOTIVE that which incites action हेतु, कारण *n*; relation between the *m.* and the effect प्रयोजक भाव.—*a.* चालक, प्रवर्तक, प्रयोजक (power.)

MOTLEY *a.* *W.* variegated in color चित्रविचित्र, पंचरंगी; composed by different parts पंचभेदीचा, मिसळीचा.

MOTTO *It.* वाक्य *n*, वचन *n*, मुद्रालेख, किताब.

MOULD* soft earth बरीक नरम माती *f*; composing substance द्रव्य *n*, मळति *f*, अवयवांश; substance like down, which forms in bodies which lie long in warm and damp air बुरशी *f*, बुरा.—*v.* बुरा आणणे, बुरशी चढवणे.—MOULDER चुराडा भूळ होणे; waste away gradually झिजणे, जिरणीस लागणे [away].—MOULDY *a.* बुरशी चढलेला आलेला, बुरशेल; —of smells कुईट.

MOULD *Sp.* matrix सांचा, मूस *f*; cast घाट, डौल, भटी *f*.—*v.* घडणे, बनावणे; knead मळणे, तिबणे. -ING घडणे *n*, घडणी *f*; Arch. कंगोरा, कंगणी *f.*

MOULT *v.* (*mutare*, to change) पिसे - खेंकेस कांत इ० गाळणे -टाकणे.

MOUND* an artificial elevation of earth बांध, धक्का, बंधारा; hillock टेकाड *n*, टेकडी *f.*

MOUNT (*mons*, *montis*) mountain डोंगर, टेकडी *f*; mond बांध, धक्का.—*v. i.* rise in high उंच जाग्यावर चढणे, वर चढणे; get on horseback घोड्यावर बसणे -चढणे, स्वार होणे; amount एकंदर भरणे.—*t.* घोड्यावर

वसविणे; घोड्यावर बसणे, अश्वारूढ होणे; as a diamond by setting कोंदणांत बसविणे; as a gun in a carriage चढविणे; raise aloft वर उचलणे; ascend चढणे, वर चढणे; to m. a guard पाहरेक्याने आपली जाग घेऊन पाहरा क. [ap].—MOUNTAIN, a large hill डोंगर, पर्वत; that which is like mountain for size डोंगर, पर्वत, राक्षस; crest of a m. माथा, गिखर n; country at the foot of a m. तळघाट; pass over a m. घाट; ridge of a m. घाटमाथा.—a. डोंगरी, पहाडी. -EER डोंगरी माणूस, पर्वतवासी. -OUS a. डोंगराळ, डोंगरवट; huge पर्वतप्राय, अवजड, अवाढव्य.

MUNTEBANK *It.* quack doctor टोंगी वैद्य, नाकाडोळ्याचा बाहाडी वैद्य; false pretender पोम दाखविणारा, तोतया, आव घालणारा.

MOUEN* *v. i.* express grief खेद दुःखशोक क.; wear the customary habit of sorrow दुःखाचा सुतकी वेष धारण क. [for].—t. चाशोक बाळगणे -मानणे क., न्या साठी रडणे. -ER रडणारा, दुःख करणारा; one who follows a funeral in the habit of mourning सुतकी वस्त्रे घालून प्रेतवाचे बरोबर जाणारा, सुतकी. -FUL a. खिन्न, दिलगीर; expressing sorrow खेदसूचक -दर्शक (bell); causing sorrow दुःखकारक -जनक;—of sounds रडका, काकुळवाणा. -ING खेद, दुःख n, शोक; सुतकी पांघरूण n वेष.—p. a. शोककरणारा, शोकाचा, शोकसूचक. (garments).

MOUSE* (*Skr. mūshikā, Fr. mush*, to steal) उंदीर.—v. उंदीर धरणे. -HOLE उंदराचे बीळ n. -TRAP उंदराचा संपळा.

MOUTH* opening in the face through which food is received and the voice is uttered तोँड n, मुख n; orifice तोँड n, मुख n, दार n; principal speaker लोकांच्या -बहुतांच्या वाटचा पुढे होऊन बोलणारा, मुख

n; cry आरोळी f; voice शब्द, गळा, वाणी f; all spend their m. aloft; wry face वेंडवांकडे तोँड n, विचकुल्या f pl: to make mouths; to be down in the m. तोँड मुखश्वी उतरणे, पायपोसा सारखे तोँड क.; to stop the m. पुळी बंद क., कुंठित क. -FRIEND तोँडपुरता मित्र, गेडबोल्या. -FUL घांस, घास;—of water घोट; a small quantity घांसभर, घांस. -HONOR तोँडचा सन्मान, पैठगी आदर. -PIECE piece of a musical instrument to which the mouth is applied पैरंडे n, विपाणी f; one who delivers the opinions of others दुसऱ्याची मते दर्शविणारा सांगणारा, मुख n.

MOVE (*movére*) cause to change place or posture हलवणे, चालवणे, चालू क.; give impulse to टाळणे, सारणे; agitate गडवडवणे, ठवळणे, क्षोभविणे; arouse the feelings of कळवळा आणणे, द्रव -पाझर यान्हा आणणे (*Matth. ix., 36*); propose उहू गोष्ट विचार काढणे; rouse by persuasion वळवणे, मनावणे, बधवणे.—i. चालणे, ठाण बदलणे, हलणे: a ship moves rapidly; चेतणे, क्षोभ पावणे; जाग पालटणे, राहण्याचे स्थल पालटणे; उहू काढणे; about फिरणे, फिरकणे.—n. चलन n, स्थलांतर n; at chess डाव, खेळ. -LESS a. स्थिर, अचल. -MENT हालणे n, स्थलांतर n; emotion चित्तवृत्ति f, क्षोभ; manner of moving गति f; slow in मंदगति f; that which imparts motion गति देणारा, चालक: the wheel-work of the clock is called its m.; *Mus.* प्राम, ताल.—MOVEABLE a. चालाया सारखा, चल, जंगम; changing from one time to another वेळवेळ किंवा वेळ बदलणारा (feasts).—n. pl goods जिंदगी f, जंगम माळ.—MOVER हलवणारा, सारक, चालक; उहू काढणारा.—MOVING p. a. स्थानांतर करणारा, गमी, in comp.: m. in the

air आकाशगमी; affecting चिन्तवेधक, मनो-वेधक (address). -LY ad. करुणा द्रव येर्इसा.

Mow v.* cut down with a scythe इळ्याने कोयतीने कापैं; cut the grass from चै-आंतील गवत कापैं: to m. a meadow कुरण कापैं; cut down indiscriminately काटाकाटी क. [down, off].—n. pile of hay or sheaves of grain deposited in a barn सुडी f, उडवी f, उडवे n;—of jawári कात्रा.

-BURN v. i. heat and ferment in the mow सुडी उबवणे.

MUCH* a. पुष्कळ, बहुत, फार.—n. पुष्कळपणा, बाहुत्य n; to mention much of पुष्कळ वाखाणणे.—ad. पुष्कळ, बहुत, फार; as much as जितपत; how much कितपत.

MUCK Icel. dung in a moist state ओले खत n; mass of decaying matter धाण f, राड f, चेंदा. -SWEAT मोठा धाम; to be in a m. धामान्या धारा लागैं. -WORM खतकिडा, शेणकिडा.

MUCUS (L.) a viscid fluid secreted by the mucous membrane इंद्रियमल, क्षेभा, मल;—of the throat कफ;—of the bowels आंव f;—of the nose शेंबूड.—MUCILAGE ओला डींक, चीक, बलक.—MUCILAGINOUS a. चिकण, चिकट.—MUCOUS a. कफादि मलाचा; चिकण, चिकचिकीत; secreting a slimy substance कफादि मलउत्पादक.

MUD Ger. चिखल, राड f.—v. गढूळणे, खंवदळणे. -DLE v. गढूळ खडूळ क.; stupefy झुंग क., निशा आणै. -DY a. चिखलाचा; besmeared with mud चिखलाने भरलेला; dull मजीत, मलूल.—v. गढूळ क., चिखलाने भरणे; मजीत क. -DINESS गढूळपणा, गदळपणा; intellectual dulness बुद्धिमांदा n, जाड्य n. -WALL कच्ची मातीची भिंत f.

MUFFLE v. Ger. wrap up in something that conceals वेष्टणे, झाकणे, गुंडाळणे; as the face टापसी बांधणे, झुंगट घेणे, बुरखा घेणे; wrap with something that dulls, or renders sound inaudible नाद कोंडे असा बांधणे वेष्टणे; conceal लपविणे, छर्पविणे [up].—i. तोडच्या तोडांत बोलणे, गुटमळणे.—MUFFLER बुरखा, झुंगट n, टापर f.

MUG Ir. पेला. -GISH -GY a. W. ओला, दमसर (straw); warm and unelastic उबेचा, उबायाचा, उकाड्याचा (air); to be m. उकडणे, गुदमदणे, शिजणे.

MULBERRY Ger.—the tree तुतीचे झाड n;—the fruit तूत n, तुते n.

MULCT (mulcta) दंड, गुन्हेगारी f.—v. दंड क., गुन्हेगारी घेणे; to deprive of हरण क.;—a state खंडणी घेणे [in].

MULE (mulus) खेंचर n; [a plant or vegetable produced by impregnating the pistil of one species with the pollen of another]. -TEER खेंचरवाला हाक्या.

MULL v. (mollire, to soften) मसाला धालून कढवणे -जन क. (wine).

MULLER (molere, to grind) वत्ता, वरवंटा, दस्ता.

MULLET (mullus) एक जातीचा मासा आहे, बोई H., ओवसी f.?

MULTIFARIOUS a. (multus, many) नानाविध बहुविध, अनेक प्रकारचा.—MULTIFORM a. बहुरूप, नानारूप.

MULTIPED a. (-pes, pedis, foot) बहुत पायांचा, बहुपाद.

MULTIPLE (-plicare, to fold) गुणाकार.—MULTIPLICABLE a. गुणायाजोगा, गुणनीय, गुण्य.—MULTPLICAND गुण्यांक, गुण्य.—MULTIPLICATE a. अनेक, बहुत.—MULTIPLICATION act of multiplying वाढवणे n, अधिक करणे n, वृद्धि f; Math. गुणाकार; cross m.

तेढा गुणकार; compound m. विविध गुणकार.—MULTIPLICITY बहुतपणा, मुष्कळपणा, बाहून्य n; m. of meanings अर्थबाहून्य n.—MULTIPLIER गुणक, गुणकांक; one who multiplies वाढविणारा, वृद्धि करणारा.—MULTIPLY v. वाढविणे, वृद्धि क.; Math. गुणणे [from, by].—i. वाढणे, वृद्धि होणे; increase in extent and influence विस्तारणे, वळावणे (Acts xii., 24).

MULTITUDE (do.) बहुतपणा, पुष्कळपणा; assemblage समुदाय, मेठा, जमाव; a great m. भरणा, गाडा, डोंगर; the m. दुनिया f, आलम-दुनिया f.—MULTITUDINOUS a. बहुत, पुष्कळ; manifold अनेकविधि, पुष्कळ प्रकारचा.

MUM a. Ger. मोना, मुका, निःशब्द; to sit m. मुट बसणे.—int. चुप्प, निमुट, मठकन.

MUMBLE v. Ger. mutter ओठात गुरुमळत बोलणे; eat with lips closed लुबलुब खाणे, औंठ हल्लून खाणे; chew softly चघळून खाणे.—i. गुणगुणणे; utter words with grumbling धुसधुसणे, फुसफुसणे.

MUMMER Ger. मुखवटा, घालून खेळणारा.—MUMMERY मुखवट्याचा खेळ तमाशा.

MUMMY (Per. *múm*, *móm*, wax) dead body embalmed and dried after the manner of the ancient Egyptians मसाला भरलेले प्रेत n, सुगंधदव्यरक्षित प्रेत n; to beat to a m. मलीदा चेदामेदा क., कुटा काढणे, कणीक तिंबणे.

MUMPS pl. Ger. a peculiar and specific unsuppurative inflammation of the parotid glands गालगुड n, कर्णमूल n.

MUNCH v. i. (*manducare*, to chew) चघळून खाणे, चघळणे.

MUNDANE a. (*mundus*, the world) इहलोकचा, ऐहिक; m. egg ब्रह्मांड n.

MUNICIPAL (*municeps*, a free citizen, fr. *munia*, official duties, *capere*, to take)

pertaining to a corporation or city कसव्याचा, सनदी गवऱ्या प्रकरणातला, 'युनिसिपाल'; belonging to a state, kingdom, or nation राज्यसंबंधी, मुलखी, देशी.—MUNICIPALITY जिन्हा.

MUNIFICENT a. (*munus*, gift, *facere*, to make) उदार, हाताचा सदृक.—MUNIFICENCE उदारपणा, औदार्य n.

MUNITION F. दारू गोळा वैगरे लढाईचे सामान n, युद्धसाहित्य n, जंगी सामान n.

MURAL a. (*murus*, wall) भितीचा; resembling a wall भिती सारखा; perpendicular उभा, सुती.

MURDER* (*Skr. mri.*) act of killing a human being with malice prepense or aforethought, expressed or implied खून, हत्या f.—v. खून हत्या नराहेसा क.-ER खून करणारा, खुनी, in comp. हत्यारः पितृह०. -OUS a. घातकी, खुनी; bloody हिसक, हित्त (rapine); fond of murder हिसाप्रिय (tyranny); premeditating murder हिसाबुद्धि, घातकी (intent).

MURK, MURKY* a. अंधारीचा, ओंधट, काहूर आलेला.

MURMUR (*L.*) low, confused and indistinct sound, as that of running water खळ-खळ f, कलकल f, गुणगुण f; complaint half-suppressed, or uttered in a low, muttering voice कुरकुर f, मुरमुर f, धुस-फुस f.—v. i. खळखळणे, खळखळत चालणे-चाहणे, गुणगुणणे; कुरकुरणे, धुसफुसणे, कुर-कुर-फुसफुस क.

MUSCLE (*musculus*) an organ of motion in animal bodies सांवर n, f, स्नायु.—* शिरोंतल किंडा मासा.—MUSCULAR a. स्नायु संबंधी, स्नायुचा; well furnished with muscles मांसल, मासाळ, गाठळ, बेडकीचा; strong पट्ट, जोरदार.

MUSE *v. F.* think closely ध्यान -चितन क.; to be in a m. ध्यानांत -विचारांत असणे; be absent-minded भान नसणे, भानावर देहावर नसणे [on, upon].—*n.* ध्यान *n*, चितन *n*; (*musa*) one of the nine fabled goddesses who preside over literary, artistic, and scientific matters and labors वाक्-देवता *f*, सरस्वती *f*.

MUSEUM (*L.*) a collection of natural scientific, or literary curiosities, or of works of art चमक्कारिक पदार्थसंग्रह, 'मु-श्लियम' *f*.

MUSHROOM *F.* कुच्छाचें मूत *n*, अळवें *n*, छत्री *f*; kinds of—चुड्ये *n*, चितळे *n*, गवते *n*, कुबळे, &c.

MUSIC (*musica*) succession of sounds so modulated as to please the ear, or a combination of simultaneous sounds in accordance or harmony सुस्वर, ताल, वायधोष; vocal and instrumental m. संगीत *n*, गाणे बजावणे *n*; the art or science संगीतविद्या *f*, -शास्त्र *n*; playing on a musical instrument गाणे बजाविणे *n*, गायन *n*. -AL *a.* संगीतशास्त्र संबंधी, सुस्वरविद्येचा; सुस्वर, सुश्राव, गोड (a sentence); producing music सुस्वर उत्पन्न करणारा; m. glasses जलतरंग; m. instrument वाद *n*.—MUSICIAN गाणारा, गवयी; वाद वाजाविणारा, वाजंत्री.

MUSK (*muscus*, *Skr. mushaka*, testicle) कस्तुरी *f*. -DEER कस्तुरीमृग. -MELON खरबूज *n*. -BAT चिचुंद्री *f*.

MUSKET (*muska*, a fly) बंदूक *f*. -EER वरकंदाज.

MUSLIN *Ar.* मलमल *f*.

MUSQUITO, See MOSQUITO.

MUSROLE (*morsus*, bite) nose-band of a horse's bridle मुखपट्टा.

MUST* *v. i.* पाहिजे, लावणे, भागपडणे, प्राप असणे.

MUST *v.* (See MOIST) उबट क.—*i.* उबठणे.—*n.* बुरा.—MUSTY *a.*—to be m. उतरणे (wines).

MUSTACHE *F.* मिशी *f*.

MUSTARD *F.*—the plant मोहरी *f*, राई *f*;—the seed मोहरी *f*, राई *f*; white m. पांढरी मोहरी *f*; black m. काढी मोहरी *f*; *Sinapis dichotoma* शिरस; oil extracted from it शिरसेल *n*; the m. of Scripture पिलु *n*; the oil extracted from its fruit किकणेल *n*.

MUSTER *v.* (*monstrarre*, to show) collect and show जमा करून दाखविणे, गोळा क.; assemble, as troops for parade, inspection, exercise, &c. फौजेची पाहणी क. -मोजदाद घेणे, किंवा कवायतीसाठीं फौज उभी क.; [to m. troops into service, to inspect and enter them in the muster-roll, according to which they receive pay for for the last time, and are dismissed]; to m. up मिळविणे [up].—*n.* हजिरे घेणे *n*, हजिरी *f*; to pass m. रुजू होणे, पसंत पडणे. -BOOK, -ROLL हजिरीपट, इसमवारी *f*.

MUTE *a.* (*mutus*) silent मुका, निःशब्द, अनुन्तर; dumb मुका; *Gram.* स्वरहीन, ज्याचा उच्चार होत नाहीं तो;—said of certain letters.—*n.* मुके माणूस *n*; [person employed by undertakers to stand before the door of a house in which there is a corpse]; *Gram.* स्वरसहितोचार्य व्यंजन *n*.

MUTILATE *v.* (*mutelus*, maimed) cut off a limb or essential part of अंगच्छेद क, व्यंग-पॅंग क.; retrench छाटणे, कापणे.—MUTILATION अंगच्छेदन *n*, अंगच्छेद; व्यवच्छेद, काटणी *f*, कापणी *f*.

MUTINY *F.* insurrection against constituted authority, part. military or naval

authority फौजेतील वंड *n*, दंगा, वैदा; tumult गडबड *f*, धांदल *f*.—*v.* बंड क., धन्यावर उठणे फिरणे-फितणे.—MUTINOUS *a.* वंड-दंगेलोर.—MUTINEER फौजित वंडकरणारा.

MUTTER *v. i.* (*muttire*) utter words with a low voice and compressed lips, with sullenness or in complaint मुटमुटणे, बुटबुटणे, कुरकुरणे, तोंडच्या तोंडांत बोलणे; sound with low rumbling voice गडबडणे, गडगडणे.—*t.* ओंठांत-तोंडांत बोलणे;—as prayers, &c. inarticulately जप क., जपणे.

MUTTON *F.* मेंटराची वक्याची सागुती *f*, 'मठन' *n*.

MUTUAL *a.* (*mutare*, to change) परस्पर, परस्परांचा, एकमेकाचा. -ITY परस्परता *f*, अन्योन्यभाव. -LY *ad.* परस्परे, एकमेकांस.

MUZZLE *F.* snout मुसकट *n*, मुसकाड *n*;—of a tube, &c. तोंड *n*;—of a gun मोहरी *f*; fastening for the mouth which stops biting मुस्के *n*.—*v.* चैं तोंड-मुस्के वाधणे; fondle with the mouth तोंडाने कुरवाळणे; prevent hurting इजा दुखापत न होऊ देणे.—*i.* तोंड जवळ आणणे.

MY* *pron.* माझा, आपला. -SELF *pron.* आपण, मी.

MYRIAD (*Gr. murios*, numberless) number of ten thousand दहाहजार, अयुत *n*; immense number लाखो, कोट्यावधि, दीग.

MYROBALAN (*myrolalanum*) सुकविलेला अंवळा, अंवळकटी *f*; beleric *m.* वेहडा; yellow or chebulic *m.* हिरडा, हरडा.

MYRRH *Ar.* बोळ.

MYRTLE *Per.* मटली *f*; the common *m.* विलायती मेंदी *f*.

MYSTERY (*Gr. mustérion*) profound secret गूढ *n*, रहस्य *n*, मर्म *n*; enigma कोडे *n*; trade धंदा; [*pl.* kind of secret religious

celebrations to which none were admitted except those who had been initiated by certain preparatory ceremonies].—MYSTERIOUS *a.* गूढ, गहन, अगाध, ज्याविषयीं काहीं तर्क होत नाहीं असा.—MYSTIC *a.* गूढ, गहन; involving some secret meaning गूढ वर्थाचा, लाक्षणिक; *m. letter वीजाक्षर n*; *m. verse वीजमंत्र, मंत्र.*

MYTHIC *a.* (*Gr. muthos*, fable) पुराणकथित, कल्पित, पुराणोक्त, भाकडकयेचा.—MYTHOLOGY, science treating of myths, or of legendary religious popular fables पुराणशास्त्र *n* विद्या *f*; collective body of popular legends and fables respecting the supernatural actions of gods, divinities and heroes पुराण *n*, कथा *f*, देवताख्यान *n*, देवादिकांच्या कथा *f pl.*, चीरचिऱ्ये *n pl.*—MYTHOLOGICAL *a.* पुराणांतला, देवतादि कथाविषय.

N

NADIR *Ar.* point in the lower hemisphere opposite to the zenith अधोविंदु, स्वस्तिक *n, m*; lowest point अधोभाग.

NAG* घोडे *n*, तडु *n*.

NAIL* नख *n*;—of a bird नख *n*, नखी *f*;—of iron, &c. खिळा, मेख *f*; a measure of length सवादेन इंचाचे एक मेज *n* आहे; on the nail हातावर, रोख; to pay on the *n.* नगद देणे; hit the *n.* on the head निशाण टिपण साधणे.—*v.* खिळा मारणे; खिळा मारून बंद क., खिळणे; trap सांपळ्यांत धरणे.

NAKED* *a.* (*Skr. nagna*) उघडा, नागवा; unarmed उघडा, निःशस्त्र, असज्ज; plain सप्त, उघडा; without exaggeration, excuse, &c. गुद, केवळ, नुस्ता; bare ओका, बोडका; with the *n.* eye नुस्त्या डोळ्यांने, दुर्बीण वर्गे-रेच्या सहाया वांचून; *n.* flooring कडेपाठ.

-NESS नागरेण्य *n*, उघडेण्य *n*; the genitals उपनीचे अंग *n*, उपस्थ *n*.

NAME* (*nomen*, Skr. *náman*) title by which any person or thing is known, understood, or spoken of नांव *n*, नाम *n*, संज्ञा *f*; reputation नांव *n*, आबरू *f*, कीर्ति *f*; celebrity नावलौकिक, प्रख्याति *f*; remembrance आठवण *f*, याद *f*, नांव *n*; race जात *f*; enemies of his *n*; person असामी *f*, व्यक्ति *f*; Gram. नाम *n*; [Christian *n*. the name a person receives by baptism, as distinguished from *surname*]; in *n*. नांवाचा, निमित्ताचा; proper *n*. विशेषनाम *n*; *n*. given to a child with reference to its horoscope नांवरस *f*; to call *names* नांवे ठेवेण, शिव्या देणे; giving a *n*. to a new-born child नामकरण *n*; to take a *n*. in vain व्यर्थ नांव घेणे; नांवाने शपथ घेणे; bearing the *n.* of नामधारी; family *n*. आडनांव *n*, उपनाम *n*; *n*. given at nativity जन्मनांव *n*; to preserve one's good *n*. नांव-पागेट संभाळणे; bad *n*. बदनाम *n*, कुकीर्ति *f*; to pass under the *n.* of नांवाखाली मोडणे, नांवावर विकणे.—*v.* नांव टेणे-ठेवणे; mention by name नांव घेणे काढणे; call हांकमारणे, बोलावणे; nominate नांव ठेवणे; कामावर नेमण्या करिता नांव सांगणे [to *n.* the *n.* of Christ, to make profession of faith in him]. -LESS *a.* निनाव्या, अनामिक; not noted अप्रसिद्ध, सांदीकोंदीचा (dwelling). -LY *ad.* द्यणजे. -SAKE नावकरी, आपल्या नांवाचा, स्वनामी.—NAMING नांवदेणे *n*; नामकरण *n*; ceremony of *n.* a child बारसे *n*; नांवघेणे *n*, नामोच्चारण *n*.

NAP* झोपेचा चुटका, डुलकी *f*.—*v.* डुकली घेणे-खाणे; to be in a careless secure state निश्चित राहणे, झोप घेणे.—* down on cloth फूल *n*.

NAPE* back part of the neck मानेचा काटा कळस; [a piece of wood to support the pole of a waggon].

NAPHTHA Ar. नखतेल *n*.

NAPKIN *F.* cloth used for wiping or drying the mouth, esp. at the table रुमाल, तोंडपुसर्णे *n*, 'न्यापिकिन.'

NAECOTIC *a.* (Gr. *narké* numbness) causing stupor गुंगी आणणारा, मदकारी; relieving pain, and producing sleep उपशमनकारी, निद्राजनक.—*n.* मदकारी गुंगीचे औषध *n*; as a poison उपिष *n*.

NARD* (*Skr. nalada*, fr. *nala*, perfume, *da*, giving) जटामासी *f*, नार्द.

NARRATE *v. F.* सांगणे, कथणे, निरूपण क.—NARRATION कथन *n*, निरूपण *n*; story कथा *f*, गोष्ट *f*, वृत्तांत.—NARRATIVE *a.* कथेचा, कथेसंबंधी; giving a particular or continued account तपशिलाचा, शिस्तवार, बयादवार; story-telling कथा-गोष्टी सांगणारा.—*n.* कथा *f*, गोष्ट *f*, वृत्तांत.—NARRATOR कथनकरणारा, कथक; of legends कथेकरी.

NARROW* *a.* of little breadth अरुंद, बारीक; straitened अडचणीचा, संकोचित; contracted in mind अप्रशस्त मनाचा, एककळी-मार्गी; selfish कृपणबुद्धि; close जवळचा, थोडक्या अंतराचा (shot, escape); scrutinizing बारीक दृष्टीचा, सूक्ष्म, पक्का.—*v.* अरुंद क.—*i.* संकोचित होणे, बारकावणे. -LY *ad.* थोडक्या रुंदीने, संकोचाने; बारकाईने; बारीक दृष्टीने, सूक्ष्म विचाराने; थोडक्यांत, थोड्यांत: I had *n.* escaped from death मरतां मरतां वांचलों.

-NESS अरुंदपणा, अरुंदी *f*; अडचण *f*, संकोच; बारकाई *f*, सूक्ष्मता *f*; कृपणपणा, किरमाडीपणा; तारंबळ *f*, अडचण *f*. -MINDED *a.* कृपणबुद्धि, किरटा, किरमाडी.

NARAVELIA ZEYYLONICA (L.) नरवेल *f*, ज्योतिष्क (Sanskrt).

NASAL *a.* (*nasus*, the nose) नाकाचा, नस्य ;

Gram. अनुनासिक, सनुस्वार (letter).—*n.* अनुनासिक वर्ण.

NASCENT *a.* (*nasci*, to be born) beginning to exist or grow उक्तांच वाढणारा.—*n.* state of a gas संयुक्तस्थिती पासून वेगळे पडताकर्त्तर्णीची ग्यासाची स्थिति *f.*

NASTY *a.* *Ger.* offensively filthy घाणेरडा ; indecent बिमत्स, घाणेरडा, अभद्र.

NATAL *a.* (*nasci*, to be born) जन्माचा, जन्म संवंधी, जन्म, in comp.: *n.* hour जन्मकाल.

NATION (*do.*) body of inhabitants of a country united under the same government देश, प्रजा *f.*; people, as distinguished from those of different descent, language, or institutions लोक, जात *f.*, राष्ट्र *n.* -AL *a.* लोकाचा, राष्ट्राचा, देशाचा, देशीय ; attached, esp. to one's own country स्वदेशमिय, स्वदेशमिमानी ; *n.* custom देशाचार ; *n.* pride देशाभिमान, जात्याभिमान ; general साधारण, सर्वसामान्य (calamity, custom). -ITY लोकपणा, जातित्व *n.*; स्वदेशाभिमान ; जात *f.*, राष्ट्र *n.*, देश.

—NATIVE *a.* pertaining to one's birth जन्माचा, मूळचा ; belonging to the place in which one is born जन्मदेशाचा, स्वदेशीय, in comp. स्व, जन्म : *n.* land स्वदेश, जन्मदेश ; conferred by birth जन्मापासून मिळालेला, जन्मप्राप्त सिद्ध, जन्मार्जित (rights) ; indigenous देशाचा, देशी, मूळकी (language) ; produced by nature मूळचा, स्वाभाविक, स्वभावसिद्ध (metal).—*n.* देशीय जन, 'नेटिव.'

—NATIVITY, birth जन्म, उत्पत्ति *f.*; time of birth जन्मकाल ; place of birth जन्म-

भूमि *f.*; horoscope जातक *n.*; astrological record of it जन्मपत्रिका *f.*; name given at one's *n.* जन्म नक्तनाम *n.* .

NATURE (*do.*) sum of qualities and attributes which make a thing what it is, as distinct from others स्वभाव, धर्म, जातिस्वभाव, प्रकृति *f.*; sort प्रकार, जात *f.*; established or regular course of things रीत, *f.*, सृष्टिक्रम, मार्ग ; existing system of things सृष्टि *f.*, जग *n.*; personified sum and order of causes and effects प्रकृति *f.*, माया *f.*, शक्ति *f.*; natural affection स्वभाव, स्वभावधर्म, प्रकृतिगुण ;—of mind प्रकृति *f.*, तत्त्वत *f.*; conformity to that which is natural, as distinguished from that which is artificial स्वभावसादृश्य *n.*, स्वरूप *n.*; nakedness नमावस्था *f.*; intellect बुद्धि *f.*, ज्ञानशक्ति *f.*; vital qualities and energies शक्ति *f.*, जिव्हाला, जीवनशक्ति *f.*; good *n.* सद्गुरु, सुशील *n.*; ill *n.* दुर्भाव, दुश्शील *n.*; in a state of *n.* नम, दिगंबर ; causing or relieving *n.* शैच *n.*, मलविसर्ग ; to go to ease *n.* परसाकडे शैचास जाणे ; to leave to *n.* प्रकृतीवर टाकणे-असूं देणे (a disease, &c).—NATURAL *a.* जातिचा, स्वभावाचा, मूळचा, आंगचा (growth, color) ; मार्गाचा, सोयीचा, यथाक्रम, उघड (consequence, death) ; सृष्टीचा (law, history) ; conformed to truth or reality यथार्थ, सत्य, अकृत्रिम (action) ; resembling the object imitated स्वसादृश्य, हुबेहूबचा (portrait) ; bastard दासीचा, अनौरस (child) ; pertaining to, derived from, or formed by, the lower or animal nature, as contrasted with the higher or moral powers, viewed as being themselves spiritual, or as the organs of the divine-spirit प्राणिचिक, दैहिक, संसारिक, मैतिक (1 Cor. ii. 14) ; not forced सरळ, साहजिक *n.* ; death अपमरण *n.*, आपले मरण *n.* ; *n.* history स्थावरजंगमविद्या *f.* ; *n.* theology सृष्टिज्ञ ईश्वरज्ञान *n.* विद्या *f.* ; *n.* day अहोरात्र *f.* ; *n.* philosophy पदार्थविज्ञान *n.* .—*n.* जन्माचा

खुळा, यथाजात वेडा, मूढ़. -IST सिद्धपदा-र्थविज्ञानी. -IZE v. render easy and familiar by custom and habit सराव पाढ़णे, अभ्यासाखालीं आणें; confer the rights and privileges of native subjects on देशाचा क., देशीय मंडळीत घेणे; make one's own आपलासा क. (foreign words). -LY ad. स्वभावानें, प्रकृतीनें, जन्मतः, मार्गानें, रीतीनें.

NAUGHT* काहीच नाहीं; for n. उगीच, फुकट; to set at n. धिक्कार क., न मानणे.—NAUGHTY a. wicked दुष्ट, वाईट; mischievous खोडकर, उत्पाती, ब्राय.

NAUSEA (L.) मळमळ f, ओकारी f, शिसारी f.—NAUSEATE v. शिसारी किळस आणें; reject with disgust कंठाळून खुस्काऱ्ऱन टाकणे.—i. कंठाळा वीट किळस येणे.—NAUSEOUS a. ओकारवाणा, कंठाळवाणा, घाणेरडा.

NAUTICAL a. (navis, ship) नौका चालविण्याचा, नौकाचालनविद्येचा; pertaining to seamen नावाड्यांचा, खलाशांचा.—NAVAL a. गलबताचा, अर्मारी, नाविक; consisting of ship नौकामय, जहाजांचा.—NAVIGABLE a. गलबत जायाजोगा, नौकागम्य.—NAVIGATE v. i. गलबताने जाणे येणे, सफर क.—t. गलबतात बसून समुद्रा वरून जाणे येणे; steer, direct, or manage in sailing गलबत चालवणे चळवणे हकारणे.—NAVIGATION सफर f, नौकापर्यटन n; the art नौकाचालन नयनविद्या f, नाविकविद्या f, गलबत चालविण्याची विद्या f; vessels गलबते n pl; [inland n., conveyance by boats or vessels in the interior of a country].—NAVIGATOR गलबताने जाणारा येणारा, समुद्रगामी; one who is skilful in the art of navigation नौकाचालनविद्या जाणारा; one who directs the course of a ship नावाडी, नौकाचालक.—NAVY (Skr. naus) fleet of ships गलबते n pl, तारवे n pl, नौकासमूह;

whole of the ships of war belonging to a nation or ruler, considered collectively अर्मार n, युद्धनौकासमूह.

NAVE* (Skr. nābhi) मांदळा, तुंबा, पिंडी f. •

NAVE (navis, ship) देवळाचा मध्यभाग.

NAVEL* बँबी f, नाभी f.

NAY* ad. no नाहीं; not only so इतकेच नाहीं, असें केवळ नाहीं.—n. नाकार, नन, नत्रा f.

NEAP (napus) pole of a cart गाडीची दांडी f; prop for the front of a cart शिराई.—a.* खालचा, नीच; n. tide शुक्ल पक्षाचे आरभीची आणि शेवटची भरती f, भांग n; to be at the n. भांग पडणे.

NEAR* a. not far distant जवळचा, समीपचा; not distant in place जवळ, नजीक; not distant in time जवळ; closely related जवळचा, जवळच्या नात्याचा; close to one's interests, affections, &c. जिवाचा, जिव्हाच्या, अंतरंगीचा, दाटीचा (a friend); not rambling अटोप्याचा, यथाप्रतः: a version n. the original; next to the driver or drivers अल्याडचा, खालाकडला: the n. ox; direct सरळ, नीट (road); close-fisted चिकट, हाताचा जड [to].—ad. जवळ, समीप, निकट, आरता: come n. me; almost बहुतकरून, जवळ, प्रायः [to].—v. च्या जवळ येणे; अधिक अधिक जवळ येणे.—i. जवळ येणे.—prep. जवळ, नजीक [to]. -LY ad. जवळ; जवळच्या नात्याचा, जवळचा; बहुतकरून, प्रायः; within a little थोडक्यांत; कृपणपणाने. -NESS जवळणा, समीपता f, सानिध्य n; जवळचे नारे n, जवळचा संबंध, परिचय, स्नेह; बारीक नजर f, चिकटणा, कार्पण्य n. -SIGHTED a. जवळच्या नजरेचा, गजनेत्री.

NEAT* गुरे ढोरे n pl.

NEAT a. (nitidus) clean चकपक, ठाकठीक, नीट-नेटका; chaste सुरेख, नीटनेटका, सुघटित

डौलदार (dress, style); free from admixture निरा, शुद्ध, निर्मेळ (wine); adroit पक्का, बिलंद, पटाईत (thief); net निवळ, निका (profit). -LY ठाकठिकीने, चाकचोपीने. -NESS ठाकठिकी f, चकपक f; साजरेपण, नेटकेपण, निटाई f; सफाई f, खुमास f, सुरेखा f.

NEBULA (L., *Skr. nabhas*, sky) तारासमूह; white spot, or slight opacity of the cornea पडदा, भुरी f, शुक्लपटल n.—NEBULOUS a. मेघाच्छादित, अंधारी आलेला.

NECESSARY a. (*necessus*) such as must be आवश्यक, अनिवार्य; death a n. end; requisite अगत्याचा, गरजेचा, आवश्यक, पाहिजे: a certain kind of temper is n. to the pleasure of our minds; acting from necessity दैवाधीन, दैवपर: whether man is a n. or free agent is a question much discussed; is n. पाहिजे, व्हावा; was n. पाहिजे होता; to be n. लागणे, पाहिजे [to, for].—n. अगत्याची गोष्ट f; pl साहित्य n, सामोगी f; n. of life अन्नपाणी n, अन्वस्त्र n, पोटगी f; privy शेतखाना, शौचकूप.—NECESSARIAN, NECESSITARIAN, one who advocates the doctrine of philosophical necessity अदृष्टवादी, दैववादी.—NECESSARILY ad. अगत्यपूर्वक, आवश्य, आवश्यमेव; दैववशें करून, दैवाधीनतेन.—NECESSITATE v. अवश्य भाग पाडणे, प्राप्त क.; oblige बलाकार जलूम क.—NECESSITOUS a. आवश्यक, जहरीचा; pinching अडचणीचा, तंचाईचा, कंगाल (circumstances).—NECESSITY गरज f, जरूरी f, आवश्यकता f; indigence दारिद्र n, तारावळ f, अनुपपत्ति f; a requisite गरज f, अगत्य n, प्रयोजन n; pl साहित्य n, सामोगी f; fatality दैवाधीनता f, दैव n; to yield to n. काळावर दृष्टि ठेवून जाणे; n. has no law भुक्तेले गुरुं वळचण ओढते.

NECK* मान n, गरदन n;—of a vessel गळा; —of land पट्टी f; to turn out n.-and-crop पाळे मुळे खणून टाकाऱे; on the n. of पाठोपाठ, पाठीवर; stiff n. हट; to break the n. of मान मोडणे; to harden the n. कठीण मन क, हट्टी होणे. -CLOTH गळेबंद, कंठवस्त्र n. -LACE माळ f, कंठमाळा f, हार; kinds of गरसळी f, सरी f, कंठी f, &c.

NECROMANCY (Gr. *nekros*, a dead body, *menteia*, divination) the art of foretelling future events by communication with the dead पिशाचविद्या f, प्रेतसिद्धि f, कुविद्या f.—NECROMANCER स्मशानमंत्र जपणारा, प्रेतसिद्धिकर्ता.

NECTAR (L.) drink of the gods अमृत n, सुधारस; honey and other sweetish secretions of the glands of plants मधु n, मद, मकरंद.—NECTARY पुष्टांतील मधूची जागा f.—NECTARIAN a. अमृततुल्य, सुधामय.

NEED*, state that requires supply or relief गरज f, जरूरी f, अगत्य n; poverty गरीबी f, तारंबळ f, अनुपपत्ति f; to supply one's n. गरज क. चालवणे.—v. गरज असणे लागणे—i. पाहिजे, नको; for this word, as an auxiliary, पाहिजे is a good rendering and with negative construction नको: वाध आला तर भ्याले पाहिजे, शेळी आली तर भ्यायास नको. -FUL a. जरूरीचा, आवश्यक; गरजवंत, गिरीषदार. -LESS a. निष्कारण, निरर्थक [for, to].—NEEDY a. गरीब, कंगाल, महाग; n. of food अन्नास महाग.

NEEDLE*, a small pointed instrument for sewing सुई f; a small steel pointer in a mariner's, surveyer's, or other compass होका इ० यंत्राचा कांटा; eye of a n. नेंडे n, नाक n; point of a n. सुईचे टोक n, सूच्यग्र n. -WORK शिवणकाम n; embroidery कशीदा.

NEFARIOUS *a.* (*nefas*, impious) अति दुष्ट, महापातकाचा, अधोरा.

NEGATION (*negare*, to say no) act of denying नाकार, अस्वीकार, निषेध; *Logic*. आभाव; universal *n.* संसर्गभाव; relative *n.* अन्योन्याभाव.—**NEGATIVE** *a.* निषेधाचा, नकाराचा, नचा; opposed to positive अभावसूचक रूप; having the power of stopping बंद करण्याच्या शक्तीचा, निषेध द्वारा प्रतिबंधक (voice); *Alg.* ऋण.—*n.* नकाराचा शब्द, निषेधार्थक शब्द; proposition by which something is denied नास्तिष्ठ, आभावपक्ष, निषेधसूचक पक्ष; withholding of ascent निषेधशक्ति *f.*, प्रतिबंध सामर्थ्य *n.*—*v.* नाहीं घणून बंद क., निषेध क.; disprove खोटा करून दाखविणे. -LY *ad.* नाहीं घणून, नकाराने; नास्तिष्ठाने, निषेधपक्षाने.

NEGLECT *v.* (*nec*, not, *legere*, to gather) not to treat with due attention हयगयी-अनास्था-आळस क., विसरणे; slight उपेक्षा अनमान-अव्हेर क. [*of*].—*n.* उपेक्षा *f.*, हयगयी *f.*; अव्हेर, हेलसांड *f.*; omission of civility अनादर, अवज्ञा *f.*—**NEGLIGENCE** गाफीलपणा, हयगयी *f.*, प्रमाद; उपेक्षा *f.*, अव्हेर; a negligent act गफलत *f.*, चूक *f.*—**NEGLIGENT** *a.* गफलती, गाफील, विसराळू; उपेक्षा-अव्हेर करणारा [*of*]. -LY *ad.* हयगयीने, गाफीलपणाने; उपेक्षापूर्वक, अनमान करून.

NEGOTIATE *v.* (*nec*, not, *otium*, leisure) procure by mutual intercourse and agreement परस्पराच्या अनुमताने मिळविणे; sell विकणे.—*i.* transact business विहिवाटणे, काम चालवणे; hold intercourse with another respecting a treaty, league, or convention तहाचे वैग्रे बोलणे चालवणे-लावणे, बोलाचालीक. [for, with].—**NEGOTIATION** बोलणे चालणे *n.*, घडवाघडव *f.*

बोलीचाली *f.*; trading देवघेव, उदीम, व्यापार; transaction of business between nations व्यापार; mutual intercourse of governments by their agents, in making treaties, &c. तह वैग्रे बोलणे *n.*, पैगम.

—**NEGOTIATOR** बोलणे चालणे करून घडविणा, वकील, कारभारी; दलाल, विकरी करून देणारा;—of matrimonial alliances घटक.

—**NEGOTIABLE** *a* विहिवाटायाजोगा; चालविण्या-विकण्याजोगा (a note).

NEGRO *Port.* सिद्धि, हवशी.—**NEGRESS** हवशीण *f.*, सिद्धीण *f.*

NEIGH* *v.* खिकाळणे, हिसणे.

NEIGHBOUR* person who lives near one शेजारी; one of the human race मनुष्य, माणूस; female *n.* शेजारीण *f.*—*a.* जवळचा, शेजाराचा.—*v.* न्या जवळ असणे-राहणे. -HOOD शेजारीपणा, शेजारपण; vicinity शेजार, जवळचा प्रदेश; inhabitants who live in the vicinity of one another शेजारीपाजारी *pl.*, अडोशीपडोशी *pl.*; the law of *n.* शेजारधर्म; from the *n.* शेजारून; in the *n.* शेजारीं, आसपास; village in the *n.* of भोवरगाव. -ING *a.* जवळचा, आसपासचा, शेजाराचा. -LY *a.* शेजारधर्मास योग्य, शेजारधर्माचा, भाईबंदीचा.—*ad.* शेजारधर्माने, भाईचाराने.

NEITHER* *pron.* or *a.* कोणताही नाही, एकही नाही.—*conj.* आणिही नाही.

NEOLOGY (*Gr. neos*, new, *logos*, word) भार्येत नवीन शब्द चालू करणे *n.*, नूतन शब्द-सेवन *n.*; new doctrine नवे मत *n.*, नवा उपदेश.

NEOPHYTE (*Gr. -phoutos*, grown) नवा शिष्य; नवा झालेला खिस्ती; नूतनभ्यासी, नवा शिष्य, नवाशिक्ष्या.

NEPHEW* (*Skr. naptri*) son of a brother पुत्रण्या;—of a sister भाचा.—**NEPOTISM**

भाचे व पुतणे याजवरची ममता *f*; undue attachment to relations आसांचा ओढा.

NERVE (*nervus*) physical force शरीराची बळकटी *f*, जोर *n*; organ of sensation and motion in animals ज्ञानतंतु, मज्जातंतु; firmness of mind धीर *n*, धैर्य *n*; to strain every *n*. दांती बळ धरणे, जोर मारणे, अंग मोडून श्रम क. -खपणे.—*v.* जोर देणे -आणणे : fear *nerved* his arm [with]. -LESS *a.* निर्बळ, दुर्बळ, पोचट.—NERVOUS *a.* मज्जातंतुचा, मज्जातंतुसंबंधी ; characterized by strength in sentiment or style कडकडीत, कठवाचा (writer); मज्जातंतून्या विकाराचा (fever); weakly अशक्त, भित्रा, कंपशील. -NESS बळकटी *f*, जोर ;—of a composition, speech, &c. कठाच.

NEST* (*Skr. nida*) place in which birds hatch and rear their young कोटे *n*, घरटे *n*; abode, as of thieves, &c. आखाडा, घर *n*, अडा ; to feather one's *n*. घर भरणे, उखळ पाठरे क.—*v. i.* कोटे-घरकुंडा करून राहणे.—*t.* कोट्यात घालणे ; च्या करितां कोटे क.—NESTLE *v.* पाळणे, लालनपालन क.; घरकुंडा करून राहणे.—*i.* सुखेकरून नादणे, सुखवास क. [in].—NESTLING घरकुंड्यातले पिलूऱ् *n*.

NET* instrument for catching birds and fish, or wild beasts जाळे *n*, पाश ; snare सांपळा, पाश, जाळे *n*;—to carry or hold fruit अदी *f*, अखा. -WORK जाळीचे -जाळीदार -खिडकीदार काम *n*.

NET *a. F.* निवळ, निक्का, ठाम.

NETHEE* *a.* खालचा, खालला. -MOST *a.* सर्वीखालचा.

NETTLE* खाजकोली *f* कुयली *f*.—*v.* चिथवणे, संतापविणे. -RASH पित्ताच्या बारीक गांधी *pl*, पित्ताची *f*, उदर्द.

NEURALGIA (*Gr. neuron, nerve, algos*, pain) a disease, the chief symptom of which is very acute pain exacerbating or intermitting, which follows the course of a nervous branch, extends to its ramifications, and seems therefore to be sealed in the nerve चेचलवायु.

NEUTER *a.* (*ne, not, uter, either*) मध्यस्थ, तिहाईत, उभयपक्षा वेगळा ; Gram. नयुंसक (gender); अकर्त्रक (verb).—*n.* तिहाईत, उदासीन ; animal of neither sex हिजडा, हिजडी *f*, हिजडे *n*, षंड.—NEUTRAL *a.* उदासीन, तिहाईत ; neither very good nor bad मध्यम, सरासरी. -ITY मध्यस्थपणा, तिहाईतपणा. -IZE *v.* निःशक्ति निर्विर्य क.; destroy the effect or peculiar properties of मारणे, गुण धर्म नाहीसा क.

NEVEE* *ad.* at no time कधी नीही ; not in the least अगदी नाही ; not नाही ; *n.* before पूर्वी कधी नव्हता ; *n.* so कसाही. -THELESS *ad.* तरी, तथापि, तत्रापि.

NEW* *a.* (*Skr. nawa*) having existed, or having been made but a short time नवा, नवीन, ताजा (coat, book); strange नवका, अपूर्व, नवा (metal); starting anew नवसर, आरंभीचा, नुकताच चालू झालेला ; said of anything that recurs periodically (week, month, year) ; not ancient नव्या काळचा, नूतन (man) ; not worn out नवाच, न वापरलेला, कोरा ; not habituated नवा, अनोढली, अपरिचित, अनम्यस्त ; newly come नवा आलेला ; *n.* land नवेरान *n*, *n.* moon अमावास्या *f*. -ISH *a.* नवट, कोर्हीसा नवा. -LY *ad.* नवा, नुक्ता ; नव्याने, नव्या रीतीने ; with a new form नव्या रूपाने, नव्या डौलाने. -NESS नवेपणा, नवेपण *n*, ताजेपण ; recent change नवा फेरफार ; want of practice अनभ्यास, अपरिचय. —NEWS, recent account ताजी नवी बातमी *f* -खबर *f*; tidings समाचार, बातमी *f*,

वर्तमान *n.*; any *n.*? काहीं नवल विशेष?—MONGER बात्या, गप्पीदास, खब्या.—PAPER वर्तमानपत्र *n.*

NEXT* *a.* nearest in place अगदीं जवळचा, बाजूचा; nearest in time जवळचा; adjoining in a series न्या मागला, दुसरा, लागेपाठचा; nearest in degree, rank जवळचा; the *n.* world परलोक; *n.* time दुसन्या खेपेस वेळी [to].—ad. नंतर [to].

NIB* point टोंक *n.*, अभ *n.*; bill of a bird चोंच *f.*; —of a pen लेखणीचा टांक; handle of a scythe विळ्याचा दांडा नी मूर्फ. —BLE *v.* कुरुतुडणे, कुरुकुटणे.—i. डसणे, चावणे; find fault दोष लावणे, नांव ठेवणे [at].

NICE *F.* *a.* delicious गोड, रुचिकर, मिष्ठ; agreeable आवडता, मनोरम, चांगला, रम्य (party); wrought by skilful workman नाजूक, कल्पकुसरीचा, बारीक (point); characterized by exactness सुती, रेखला, बरावर, तंतोतंत (proportion); overscrupulous खंतखोर, कांक्षेखोर; apprehending slight differences बारीक पाहणारा, सूक्ष्मदर्शी, कुशाय्रवुद्धि. —LY *ad.* बारीक दृष्टीने; चांगला, सुंदर, खूप, नीट: a feat is n. done. —TY बारीक दृष्टि *f.*, सूक्ष्म शोध; खंत *f.*, कांक्षा *f.*; बारकाई *f.*, सूक्ष्मता *f.*; गोडी *f.*, चव *f.*, लजत *f.*; मिजास *f.*, नाजकाई *f.*, नाजुकपणा; टापटीप *f.*, चापचोपी *f.*; खुमास *f.*, खुवी *f.*, छान *f.*, सुंदरपणा; delicate management युक्ति *f.*, कौशल्य *n.*, लाघव *n.*; a delicacy खाण्याचा नाजूक पदार्थ, पकान *n.*, चीज *f.*, मेवा भिठाई *f.*.

NICHE *F.* कोनाडा, देवळी *f.*

NICK *Icel.* ऐनवेळ *f.*, अणीबाणी *f.*, संधि *f.** कोनाडा, करकोंचा, पावडा; Print. कातरा, सड. —v. कातरे सड पाडणे; fit into बसविणे, जमविणे, जम बसविणे.

NICKNAME *F.* & *E.* टोंगमताचे नांव *n.*, उपाधि-नाम *n.*—v. निदर्चे नांव देणे ठेवणे.

NIECE *F.* daughter of a brother पुत्री *f.*; —of a sister भाची *f.*

NIGGARD *Ger.* कृष्ण मनुष्य, मारवाडी.—*a.* किरमाडी, हाताचा जड, कवडीचुंबक. —LY *a.* कृष्ण, किरटा, दृढमुष्टि; sparing अन्वययी, बारीक दृष्टीचा, काठकसन्या.

NIGH* *a.* near जवळचा, समीपचा; intimate सलगीचा, स्नेहाचा [to].—ad. जवळ, समीप; almost बहतकरून [to].—prep. जवळ [to].

NIGHT* (*Skr. nakta*) time from sunset to sunrise रात्र *f.*, रात *f.*; darkness अंधार; ignorance अज्ञानाधःकार, अज्ञानतिमिर; adversity विपत्ति *f.*; death मरण *n.*; in the n. अक्समात, एकाकी; to-n. आजरात्री, रात्री; day and n. अहोरात्र *f.*; sitting up at n. जागरण *n.*, उजागरा. —CAP निजताना घालायाची टोपी *f.*. —CART हलालखोराची गाडी *f.*. —FALL सायंकाळ, प्रदोष. —FIRE भूतकोलीत *n.*. —INGALE the Indian n. बुलबुल, बुलबुलपक्षी. —LY *a.* रात्रीचा, रात्रीचे वेळेचा; प्रतिरात्रीचा.—ad. रात्री, रात्रीस. —MARE a sensation in sleep as of the pressure of a weight on the chest or stomach, and of an impossibility of motion, speech or respiration, from which one wakes after extreme anxiety, in a troubled state of mind कुस्त *n.*, अजीणप्रयुक्त स्वप्न *n.*. —SHADE—the prickly रिंगणी *f.*;—the Malbar मयाळ *f.*. —WALKING झोपेत चालणे; बदकामा करितां रात्री रस्यात किरणे.

NINILITY (*nihil*, nothing) नाहीपणा, नास्तिक्ष *n.*, शून्यता *f.*

NIMBLE* *a.* चंपळ, चंचळ, अंगचंपळ.—NIMBLY ad. जलदीने, चलावीने.

NINE* *a.* (*Skr. navam*) नऊ. —FOLD *a.* नऊपट. —TEEN *a.* एकोणीस. —LY *a.* नवद. —NINTH *a.* नववा.—*n.* नवमांश.

NIP* *v.* pinch चिमटा घेणे; remove by pinching खुडणे, खुटणे; cut off the end of बौ-

खड़ों, बोखे तोड़ों; destroy नासों, मोड़ों; —as by frost करपरों, जालों; to be *nipped* करपरों [off].—*n.* चिमटा. —*PEES pl.* चिमटा, गांवी *f.*

NIPPLE* स्तनाची बोंडी *f.*, कुचाम *n.*

NIT* लीख *f.*, ऊचे अंडे *n.*

NITRE (*Gr. nitron*) सोरा; *n.* of potash यन्त्रकार; —of silver काढीखार. —NITROGEN a gaseous element, forming nearly four-fifths of common air, and incapable of supporting life नैत्रोजिन वायु. —NITROUS *a.* सोयाचा, सोयासारखा.

NO* *ad.* (*Skr. na*) नाही.—*a.* कोणी नाहीं, काहीं नाहीं.—*n.* नकार; a negative vote नकार-संमति *f.* —BODY कोणी नाहीं. —WAY *ad.* कोणत्याही प्रकारांने नाहीं, कसाहीं नाहीं. —WHERE *ad.* कोठेही नाहीं.

NOBLE *a.* (*nobilis*) exalted मोठा, थोर, उमदा, प्रगल्भ (heart); grand भव्य, उत्कृष्ट, आलीजाहा, नामी (edifice); high-born कुलीन, मोठ्या कुळांतला, नामदार (personage); —as metals, &c. अशराफ *Hind.*—*n.* -HEARTED *a.* उटार मनाचा, महामनस्क. —MAN उमराव, बडालोक, अमीर उमराव.—NOBILITY कुलीनपणा, खानदानी *f.*; dignity of a nobleman अमीरी *f.*; those who are noble वडे लोक *pl.*, अमीर लोक *pl.*—NOBLY *ad.* मोठ्या मनानें; splendidly छानदारिनें; मोठ्या कुळांत जन्मलेला (born).

NOCENT *a.* (*nocere*, to hurt) अपकारक, अपकारशील, वाधक (qualities).

NOCTURNAL *a.* (See NIGHT) रात्री संबंधी, रात्रीचा; रात्रीं अन्न मिळविणारा, रात्रीं अन्न मिळविण्याच्या संबंधीचा (birds).

NOD *v. i.* *W.* incline the upper part with a quick motion झुलें, झुकें; incline the head with a quick motion डोकेमान हलविणे —डोलविणे; be drowsy डुकल्या खाणे [to].—*i.*

डोलविणे, हलविणे; signify by a nod मान डोलवून खुणाविणे, खुणाविणे; make a motion of assent, or of salutation मान डोलविणे, मान्य होणे; सलाम क.—*n.* डोका, हेलकावा; डुकली *f.*; खूण *f.*, इशारत *f.*, घिरसंकेत.—NODDLE टाळके *n.*, डोके *n.*, नारळ.

NODE (*nodus*) knot गाठ *f.*; *Med.* a swelling सूज *f.*; *Astron.* उपग्रह; ascending *n.* राहु; descending *n.* केतु.

NOISE (*noxa*, hurt) sound आवाज, ध्वनि, शब्द, नाद; clamor कछा, गलबा; frequent talk गवगवा; to make a n. in the world नव कीर्ति गाजविणे, नवाचा डंका वाजविणे; to make a n. about हाकाटी क.—*v.* गाजविणे, बोभाटा क.; to be noised abroad गाजवेण, वाजवेण. [about].—NOISOME *a.* अपकारक, वाधक (winds); disgusting कंटाळवाणा; offensive to the smell दुर्गंध, हिंडीस, घाणेरडा. [to].—NOISY *a.* मोठ्या शब्दाचा, महानाद; गलबन्धाचा, दणक्याचा, कडाक्याचा (procession); full of noise गजबजीत, गजगजीत, गजता (town).

NOMAD (*Gr. nomos*, pasture) कुरणासाठी हिंडत फिरणाऱ्या लोकां पैर्कीं.—& -IC *a.* पशु-चारणजीवी.

NOMENCLATURE (*nomen*, name, *calare*, to call) a dictionary शब्दकोश; terminology पारिभाषिक शब्दकोश.

NOMINAL *a.* (See NAME) नांवाचा, नामसंबंधी; existing in name only नांवाचा, केवळ नांवाचा, नामधारी, नांवापुरता.—NOMINATE *v.* नांव ठेविणे; appoint नेमणे, नेमणूक *k.* [for].—NOMINATION नेमणे *n.*, नेमणूक *f.*; power of nominating नेमण्याचा अधिकार, नियोजनाधिकार.—*n.* Gram. प्रथमा *f.*, कर्ता [for].—NOMINATOR योजणारा, नेमणारा.—NOMINEE नेमलेला, नियोजित, नियुक्त.

NON-ACCEPTANCE अस्वीकार, अपरियह.

NON-AGE वालदशा *f.*, अप्रौढदशा *f.*

NON-ATTENDANCE गैरहजिरी *f.*, अविद्यमानता *f.*

NON-COMPLIANCE कबूल न करणे *n.*, नाकुली *f.*, अस्वीकार.

NON-CONFORMIST अनुरोधी, अनुसारी; one who does not conform to an established church देशस्थापित राजधर्मविरोधी.

NON-CONDUCTOR ज्वांतून वीज किंवा उष्णता बाहेर जात नाहीं तो पदार्थ.

NON-DESCRIPT *a.* (*-descriptus*, described) अवर्णित, जाचा वर्ग लाभिता येत नाहीं असा, विलक्षण.—*n.* विलक्षण पदार्थ, अवर्णित वस्तु *f.*, अगडवगड *n.*

NONE* *a.* & *pron.* कोणी नाहीं, एकही नाहीं; not any अगदीं सुतरा काहीं नाहीं.—NON-ENTITY, non-existence नाहींपणा, अभाव; thing not existing शून्य *n.*, अवस्था *f.* -EXISTANT *a.* न असणारा, अविद्यमान.

NON-PLUS (*-lus*, more) state in which one is unable to proceed or decide गोंधळ, घोळ, पैच.—*v.* गोंधळात पाडणे-घालणे निरुत्तर क., पछाडणे, मेख मारणे, कुंठित क.

NON-RESISTANCE अप्रतिकार.—NONSENSE काहीं-चे बाहीं *n.*, लटरफटर *n.*, बडबड *f.*; trifles सटरफटर *n.*, अगडवगड *n.*—NONSENSICAL *a.* निरथक, अचावचा, बाष्कळ; to talk *n.* झक्कमारणे.

NON-SUIT *v.* दावा रइ क. -ED वादात हरलेला.

NOOK *Ir.* कोपरा, कोन.

NOON (*nona*, the ninth hour) दुपारची वेळ *f.*, दोनप्रहर; at *n.* दुपारी; height of *n.* उभी टळटळती दुपार *f.*—*a.* दुपारचा, माध्यान्हिक. -ING दुपारची वामकुक्षी *f.*; a repast at noon दुपारचा फराळ.—NOON-TIDE दोनप्रहरचा, दुपारचा.—*n.* दुपार *f.*, दोनप्रहर.

NOOSE *Ir.* सरकास, निसरणाठ *f.*; *n.* for the neck गळकास; *n.* to entangle in नागपाश.

NOR* *conj.* हेही -तेही नाहीं, न.

NORMAL *a.* (*norma*, rule) नेमाप्रमाणे, नियमित; *n.* school पंतोजी तयार करण्याची शाळा *f.*, 'नार्मल स्कूल' *n.*

NORTH* उत्तरदिशा *f.*—*a.* उत्तर, उत्तर दिशेकडचा, उत्तरेकडचा. -EAST ईशानी दिशा *f.*—*a.* ईशानी कडचा, पूर्वेत्तर. -ERLY *a.* उत्तरेचा.—*ad.* उत्तरेकडे; in a northern direction उत्तरेकडचा-ला, उत्तराभिमुख; proceeding from the northern point उत्तरेकडून निघणारा. -ERN *a.* being in the north उत्तरेस असणारा, उत्तरस्थ; in a direction towards the north उत्तर दिशेकडचा (course). -ING—of the sun उत्तरायण *n.* -POLE, -STAR उत्तर ध्रुव. -WARD उत्तरेकडे. -WEST वायव्य दिशा *f.*—*a.* वायव्य दिशेकडचा. -WIND उत्तरेकडचा वारा, उत्तरवायु, उतरण *f.*

NOSE* (*Skr. násá*) the organ of smell नाक *n.*; power of smelling वास वेण्याची शक्ति *f.*; scent वास; snout मुसकाड *n.*, मुसकट *n.*; to blow the *n.* नाक शिंकरणे; to bore the *n.* नाक टोंचणे; to lead by the *n.* नाकी वेसण घालणे; follow your *n.* नाकासमोर जा; to put one's *n.* out of joint नाक कापणे; to measure noses भेटणे, गांठ पडणे; to take pepper in the *n.* नाकांतले कॅस जळणे; having the *n.* cut नक्टा; to bleed at the *n.* नाक फुटणे; to thrust one's *n.* into लांडा-लुबरा कारभार क. -GAY फुलांचा झुवका गुच्छ. -KING नथ *f.*—NOSTRIL नाकपुडी *f.*—NOZZLE सोंड *f.*, तोंड *n.* Nosology (*Gr. nosos*, disease, *logos*, discourse) science of diseases रोगनिदान-शास्त्र *n.*

NOSTRUM (*nos*, we) quack medicine जडीबुटी *f.*, वळी *f.*, औषध *n.*

NOT* *ad.* नाहीं.

NOTCH *D.* nick सड, कात्रा, खांड *f.*; as cut in

a tree, made in a wall, &c., for the foot पावड़ा; as cut to facilitate breaking तोड़ f; as made for or worn by a rope करकॉचा.

NOTE (nota) a mark खूण f, निशाणी f, चिन्ह n; mark to call attention इशारत f; memorandum टिप्पण n, टीप f; a brief remark टीप f, टीका f; short letter चिट्ठी f, 'नोट' f; promissory n. चिट्ठी f, दस्तऐवज; bank n. 'नोट' f, ब्यांकनोट' f; *Mus.* tune सूर, स्वर; notice धोरण n, लक्ष n; reputation आबरू f, प्रतिष्ठा f, नाम n.—v. लक्ष देणे, ध्यान देणे -लावणे; टिप्पणे, टांचणे, मांडणे; टीका लिहिणे क.—BOOK स्मरणवही f.—NOTED a. प्रसिद्ध, महशूर, विख्यात.—NOTABLE a. लक्षात ठेवण्याजौगा, स्मरणीय; प्रसिद्ध, विख्यात; smart हुशार, चलाख; plain सष्ट, उघड; a n. housewife सुगरण f. [for].—NOTARY करारनामे वैरे कागदपत्रांवर शिका करणारा, दबीर.—NOTATION अंकन n; *Mus.* numerical n. प्रस्तर.—NOTICE नजर f, दृष्टि f; heed लक्ष n, अवधान n, ध्यान n; intelligence बातमी f, खबर f, सूचना f, इशारत f; writing containing formal, customary, or presented information प्रीसिद्धिपत्र n, जाहिरात f, 'नोटिस' f; respectful treatment आदरसक्तार, सन्मान, संभावना f.—v. पाहणे, लक्षात आणणे; pay attention लक्ष देणे, धोरण ठेवणे -राखणे; make observation on -विषयी लिहिणे -बोलणे, गोष्ट काढणे: the plant deserves to be noticed in this place; treat with attention and civilities आदरसक्तार -संभावना क.—ABLE a. लक्षात ठेवण्याजौगा, लक्ष्य.—NOTIFICATION जाहिरात f, जाहीरनामा; कळवणे n, ज्ञापन n, सुचवणे n, सूचना f; paper giving notice जाहिरात f, जाहीरनामा.—NOTIFY v. make known कळवणे, जाहीर क.; give notice to सुचवणे, खबर देणे [to].

NOTHING* not anything कांहीं नाहीं; nonen-

tity नास्तित्व n, अभाव; not any thing of account किमत f, कथा f, केवा (*Is.* xli., 24); trifles हलकी गोष्ट f, कम्पदार्थ f; a mere n. परसांतली भाजी f; for n. फुकट, फुकटवारी; to go for n. पोकळीस जाणे; to make n. of तृणवत मानणे; to serve for फुकट -पोट वांधून चाकरी क.—ad. कांहींच नाहीं, अगदीं नाहीं.

NOTION (noscere, to know) idea कल्पना f, तर्क, ग्रह; opinion मत n, बुद्धि f; high notions पत्राज f, मिजास f; तोरा, आढऱ्यता f; intention वेत, मनोदय. -AL a. कल्पित, कल्पनिक, कल्पनेचा (things); fanciful छादिष्ट, तहेवाईक, लहरी.

NOTORIOUS a. (See Note) प्रसिद्ध, विख्यात जगजाहीर; in an ill sense डंका वाजलेला, बाजार महशूर निरख; to be n. डंका वाजवणे, दिवा लावणे [for].—NOTORIETY प्रसिद्धि f, उघडीक f, लौकिक; in an ill sense बोभाटा, बभा, धांडोरा.

NOTWITHSTANDING prep. असें असतांही, तथापि, तरी.

NOUGHT, See NAUGHT.

NOUN (nomen) Gram. नाम n; n. of agency कर्तृवाच्य n; n. animate प्राणिवाचक; abstract n. भाववाचक; gentle n. जातिवाचक; instrumental n. कारणवाच्य; simple n. भाववाच्य; verbal n. क्रियावाचक.

NOURISH v. (nutrire) feed and cause to grow पोसणे, पाळणे, बाढविणे; encourage धैर्य -दिलासा देणे; comfort सात्वन -समाधान क.; instruct शिकविणे, बोध क.—EE पालन-पोषण करणारा; that which nourishes पौष्टिक. -ING a. पौष्टिक, धातुपोषक. -MENT पालन n, प्रतिपालन n; food अन n, भक्षण n, आहार.

NOVEL a. (novus, new) नवा, नवका; strange नवा, अद्युत.—n. कल्पित कथा f, गोष्ट f, कादं-

बरी *f.*, 'नाव्हेल' *n.* -TY नवेपणा, नूतना *f.*; new thing अपूर्व वस्तु *f.*, नवल *n.*, कौतुक *n.*; चिलक्षणता *f.*, अपूर्वता *f.*, नवलाई *f.* -IST कादंबरी लिहिणारा.

NOVEMBER (*novem*, nine) इंग्रजी सालाचा अकारावा महिना, कार्तिक-मार्गशीर्ष.

NOVICE (*novus*, new) नवशिका, नवीन अभ्यासी; [one newly received into the church, 1. Tim. iii., 6].—NOVICIATE नवशिकेपणा; time of probation नवशिकेपणाचा काळ, नूतनाभ्यासकाळ.

NOW* *ad.* at the present time आतां, साप्रत, हळीं; in present circumstances असें असतां, तर; *n.* and then केव्हां केव्हां, कधींमधीं; till *n.* एथपवें, अद्याप. -ADAYS *ad.* सांप्रतकाळीं, आजकाळ.

NOWAY, -WAYS, -WISE *ad.* कोणत्याही प्रकारे नाहीं, कसाही नाहीं, सर्वथैव नाहीं.—NOWHERE, See under No.

NOXIOUS *a.* (*nocere*, to harm) वावडा, अपकारक, दुष्ट [*to*].

NUCLEUS (*nux*, nut) गर, गीर lit. fig.; any thing about which matter is collected समुच्चायास्पद, हदय *n.*

NUDITY (*nudus*) नागेपणा, नमता *f.*; the nude human figure नममूर्ति *f.*, दिगंबर.

NUGATORY *a.* (*nugax*, jesting) हलका, पोकळ, व्यर्थ, निरर्थक.

NUISANCE (*nocere*) उपद्रव, पिडा *f.*; *Law*, that which annoys or inconveniences पिडा करणारी वस्तु *f.*, पिडा *f.*, उपाधि *f.* [*to*].

NULL *a.* (*nullus*, none) व्यर्थ, निर्जीव, रद्द, पोकळ. -IFY *v.* मोडणे, रद्द-बातळ क.

NUMB* *a.* सुस्त, जड, सुना, बधिर.—*v.* बेशद्ध सुना क.

NUMBER (*numerus*) assemblage made up of distinct things expressible by figures

संख्या *f.*, सुमार, गणती *f.*, गणणा *f.*; multitude समुदाय, मेळा, समूह; Poet. *pl* कविता *f.*; Gram. वचन *n.*; Math. अंकडा, अंक; what *n.*? किती? an odd *n.* विषमसंख्या *f.*; even *n.* समसंख्या *f.*—*v.* मोडणे, गणणे, अंकडा घालणे; लेखणे, मानणे, मोडणे; amount to गोळाबेरीज होणे, एकंदर मिळून भरणे. -LESS *a.* असंख्य, अगणित.—NUMBERS the fourth book of the Pentateuch गणना नामक जुन्या करारांतले एकपुस्तक *n.*—NUMERAL अंकडा, अंक; Gram. संख्यावाचक.—*a.* संख्येचा, संख्या संबंधी; संख्यावाचक (letter).—NUMERATION अंकाची मांडणी *f.*, संख्यापरिमाण *n.*—NUMERATOR गणनारा, गणक; Arith. अंश.—NUMERICAL *a.* संख्येचा, संख्येसंबंधी; अंकड्यांचा, अंकात्मक; identical तोच, एकरूप.—NUMEROUS *a.* मोठ्या संख्येचा, पुष्कळ, वहत; musical सुस्वर गायनाचा.

NUN (*nonna*) a woman devoted to a religious life, who lives in a cloister or nunnery, secluded from the world, under a vow of perpetual chastity विरक्तस्त्री *f.*, गोसावीण *f.* -NERY गोसावीणीचा मठ.

NUNCIO (*novus*, new) messenger दूत, जासूद; [ambassador from the pope to a king].

NUPTIAL *a.* (*nuptiae*, marriage) लम्संबंधी, वैवाहिक; constituting marriage विवाहात्मक; *pl* लम्स *n.*, विवाह.

NURSE (*nutrire*, to nourish) one who nourishes प्रतिपाठ करणारा, पाळक; woman who has the care of young children मुळे संभाळणारी बायको *f.*, आया *f.*; woman who suckles an infant not her own दाई *f.*, थानकरीण *f.*, दूधकरीण *f.*; woman who has the care of sick persons रोग्याची सेवा संभाळ करणारी स्त्री *f.*, बिमारदार *f.* Hind.; to put to n. दाईच्या स्वाधीन क.; wet n. दाईपिलाई *Hind.*—*v.* संभाळणे, राखणे; पाळनपोषण क.; रोग्याची चाकरी-शुश्रुताक. [up, in, at].—NURSERY

मुलांची खोली *f*, बालगृह *n*;—of young trees रोपांची जागा *f*; fostering place पालनस्थन *n*.—NURSLING तान्हे मूल *n*.—NURTURE food आहार, भक्ष्य *n*; education शिक्षा *f*, शिकविणे *n*, शिक्षण *n*.—v. पालन-पोषण क.; शिकवणे, सुशिक्षित क.

NOT* टणक कंवचीचे फळ *n*, सकवच फळ *n*.—CRACKER अडकिता. —MEG जायफळ *n*.—SHELL कंवची *f*.

NUTRIMENT (See NURSE) भक्ष्य *n*, आहार; पौष्टिक पदार्थ.—NUTRITION भक्ष्य *n*, आहार, जीवन *n*; पौष्टिक पदार्थ.—NUTRITIOUS *a*. पौष्टिक, धातुपृष्ठ.

NYMPH (*nymph*) Myth. goddess of the forests, or waters वन किंवा जलदेवता *f*; maiden कुमारिका *f*, तन्वंगी *f*.

o

O int. ओ, रे; in respect अहो, हे, हो.

OAK* एक वृक्ष आहे, सिद्धरुक्ष.

OAKUM* जुने दोरीचा काथा.

OAR* वळ्हे *n*; blade of an o. चपणी *f*; staff of an o. पर्तिंगा.—v. वळ्हे मारणे.

OASIS Ar. वाळवंटातील ओलाव्याची जागा *f*.

OAT* एक धान्य आहे.

OATH* a solemn affirmation or declaration, made with an appeal to God for the truth of what is affirmed शपथ *f*, आण *f*; careless and blasphemous use of the name of the Divine Being, or any thing divine or sacred, either by way of appeal or as a profane exclamation or ejaculation]; to administer an o. शपथ देणे घालणे; to substantiate by o. क्रिया क.; to take an o. शपथ वाहणे खाणे घेणे क.—BREAKING शपथभंग, क्रियानाश.

OBDURACY (-durare, to harden) मनाचा कठिणपणा, पापनियह.—OBDURATE *a*. पश्चात्ताप न होणारा, अनुतापपराड्मुख, हद्दी.

OBELISK (*Gr. obelos*, a spit) मनोरा, सूच्याकारस्तंभ; Print.† या प्रकारची खून *f*.

OBEY v. (-audire, to hear) give ear to ऐकणे, मानणे; submit to the government of अधिकारात सत्तेत कद्यात वागणे; yield to the impulse, power, or operation of वश होणे; comply with the order of हुक्म वजावणे, आज्ञा पाळणे.—OBEDIENCE आज्ञापालन *n*.—धारण *n* सेवन *n* [to].—OBEDIENT *a*. आज्ञेत वागणारा, आज्ञाधारक पालक, आज्ञाकित, हुक्मी [to].—OBEISANCE नमस्कार, नमन *n*; profound o. साष्टांग नमस्कार.

OBJECT v.i. (-jacere, to throw) अडचण सांगणे, तकरार दिक्कित घेणे.—t. bring into opposition आडवा आणणे; offer in opposition आडवा क., दोषरूपाने पुढें क. [to, against]; reproach with दोष लावणे, हिणावणे.—n. that with which the mind is occupied in the act of knowing विषय; in comp. गोचर, पात्र *n*: इंद्रियगोचर, कृपापात्र; that to which the desire is directed आशय, वर्थ, हेतु, अभिप्राय; Gram. कर्म *n*.—OBJECTION शंका घेणे *n* काढणे *n*; शंका *f*, आशंका *f*, हरकत *f*, बाध. —ABLE *a*. आशंका घेण्याजोगा, बाध.—OBJECTIVE *a*. वस्तूचा, विषय संबंधी; Metaph. outward बाहेरचा, मनाच्या बाहेरचा, स्थूल; Gram. कर्मपद विषयक.

OBLATE *a*. (*oblatus*) दोहों बाजूस चपटा.

OBLATION (*offerre*, to offer) बळी, देवोपहार.

OBLIGE v. (-ligare, to bind) constrain by moral or legal force बांधणे, भाग पाडणे, नाप्राप्त क.; bind by some favor rendered उपकाराने बांधणे; do a favor to वर कृपा-मेहरबानी क. [by, in, with].—OBLIGATION अवश्य कर्त्तव्यता *f*, उपकार.—OBLIGATORY *a*. आवश्यक, नाप्राप्त [on].—OBLIGED आभारी-उपकारी झालेला;—by a favor उपकारबद्ध;

भाग पडलेला.—*OBLIGING a.* उपकारशील जुद्धि, परोपकारी.

OBLIQUE a. (obliquus) slanting तिरकस, तिरपा; underhand उपरोधिक, उपरोधाचा, वक्र; collateral बाजूच्या नात्याचा, शाखा संबंधी; o. case, *Gram.* कारक विभक्ति f; o. speech वक्रोक्ति f; o. vision वक्रटृष्णि f.—*OBLIQUITY* तिरकेपणा, वांक, वक्रता [f]; deviation from moral rectitude चळ, विषयगमन n.

OBLITERATE v. (litera, letter) blot out पुसून टाकणे, बोळा फिरवणे; wear out झिजवणे, जीर्ण क. (ideas); reduce to a very low state मंद हलका क. (pulse) [from, with].—*OBLITERATION* लोप करणे n, लोप; extinction लोप, संहार, समूद्रनाश.

OBLIVION (oblivisci, to forget) विस्मृति f, विसर; amnesty गुन्ह्याची माफी f, सूट f; in o. नोवनट; to bury in o. चर माती टाकणे भूळ लोटणे; to fall into o. सांडणीस पडणे; to cast into o. सांडणीस टाकणे.—*OBLIVIOUS a.* विसर विस्मृति पाडणारा; forgetful विसराळू, विसर्या [of].

OBLONG a. (-longus, long) लांबोडा, दीर्घचतुरक्ष.

OBLOQUY (-loqui, to speak) language that casts contempt on men or their actions निंदा f, अपवाद, गर्हा f.

OBNOXIOUS a. (noxius, hurtful) liable to censure दोष ठेवण्याजोगा, दोषपात्र; odious नावडता, अप्रिय, वीट येण्याजोगा; liable योग्य, पात्र, वश्य, अर्धीन; o. to punishment दंडयोग्य पात्र;—to disease रोगार्धीन [to].

OBSCENE a. (obscenus) offensive to chastity and delicacy अभद्र, विभत्स, अवाच्य (language, picture);—of person विचकट, तोंडाचा फटकळ; filthy मळीण, हिंडीस; inauspicious अशुभ, अमंगळ, अभद्रसूचक (birds).—*OBSCENITY* विचकटपणा, बीभत्सपणा; lewdness बदैफेली f, दुर्भाषण n, दुरुक्ति f.

OBSCURE a. (obscurus) dark निस्तेज, निबिड; abstruse गृढ, खोल, दुर्बैंध (inscription); living in darkness अंधांत राहणारा (bird); retired आडवळणाचा, कुशीचा (place); unnoticed अप्रसिद्ध, सांदीकौंदीचा (person); not clear अस्पष्ट, अव्यक्त, पुस्ट, चुटपुट (view).—v. अंधक मळकट तेजहीन क.; अवधड कठीण दुर्बैंधक. [by, with].—*OBSCURITY* अंधकपणा, पुस्टपणा; गृढता f, गहनता f, अप्रसिद्धि f, अल्पप्रतिष्ठा f.

OBSEQUIES pl. (-sequi, to follow) प्रेतकर्म n, क्रिया f, क्रिया f, प्रेतसंस्कार, मूठमाती f, मरतीक n.—*OBSEQUIOUS a.* आजंबी, खुशामती [to].

OBSERVE v. (-servare, to keep) be on the watch respecting पाहणे, लक्षणे, निरेखणे; regard with religious or ceremonious care पाळणे, करणे, आचरणे; utter as a remark बोलणे, द्यणे; obey मानणे, ऐकणे, पाळणे [with, from].—i. बोलणे, द्यणे; लक्ष देणे, लक्षांत ठेवणे.—*OBSERVER* लक्ष लावून निरखून पाहणारा; पाळणारा, करणारा: an o. of the Sabbath; लक्ष्यपूर्वक अवलोकन करायास शिकलेला; पाळणारा, राखणारा: he is a strict o. of his word; पाळणारा, आचरणारा, चालविणारा: an o. of old customs.—*OBSERVANCE* पाहणे n, निरेखणे n; rule of practice नेम, विधान n; वत नियम पालन n, आचरण n, अनुष्ठान n; one who is liberated from ceremonial *observances* and worldly restraints अवधूत.—*OBSERVANT a.* पाहणारा, लक्ष लावणारा, नजरबाज; पाळणारा, मानणारा; आचरणारा, करणारा; आज्ञापालक, आज्ञाकित [to].—*OBSERVATION* पाहणे n, निरेखणे n; निरीक्षा f, अवलोकन n; बोलणे n, भाषण n, चर्चा f; पालन n, आचरण n; Science, आकाशांतील ग्रहादिकांचा यंत्रांनी वेध वेणे n, हवा वैगरे मापणे n;

religious o. व्रत n, नियम.—OBSERVATORY तारांगण n, वेधशाला f.

OBSOLETE a. (-solere, to use) उपयोगात्मक लेला, रद्द, माजी, लुम (words, observances).

OBSTACLE (-stare, to stand) अडथळा, अटकाव, नड f, विघ्न n, [to].—OBSTERIC a. प्रसवकर्म संबंधी कर्ममोचनविषयक.

OBSTINATE a. (do.) stubborn हड्डी, दुराप्रही; not easily subdued or removed खिळ-पीचा, जडलेला, दुःसाध्य (fever, cough) [in]. -LY ad. हटू-खळ घेऊन, दाटून, बळैच. —OBSTINACY, fixedness in opinion or resolution that cannot be shaken at all, or not without great difficulty हृदृता f, धैर्य n, निग्रह; a fixedness that will not yield to persuasion, arguments, or other measure हटू, दुराप्रह, हेका, खळ.

OBSTREPEROUS a. (-strepere, to make a noise at) गलबल्या, बोलभांड.

OBSTRUCT v. (struere, to pile up) block up बंद क., बुजवणे, कोंदणे; impede आडवणे, प्रतिबंध-अटकाव क. [in, by]. -ION प्रतिबंध क. n; विघ्न n, अटकाव, प्रतिबंध, नड f.

OBTAIN v. (-tenere, to hold) मिळवणे, संपादणे [from, by].—i. subsist असणे; become prevalent चालणे, चालू होणे, प्रचारांत येणे. -ABLE a. मिळवायाजोगा, लभ्य, प्राप्य. -ED संपादित, प्राप्य, उपार्जित.

OBTRUDE v. (trudere, to thrust) बळैच देणे, पदरी घालणे-बाधणे; one's self आपले घोडे पुढे ढकलणे, पुढे पुढे क. [on, upon].—i. न बोलावता जाणे, बुसणे.—OBTRUSION बळैच घालणे n -देणे.—OBTRUSIVE a. बळैच घालणारा -पुढे करणारा.

OBSTUSE a. (-tundere, to strike) blunt बोथट, बोथा, विनाभीचा; dull जड, मंदमति; o. angle विशालकोन.

OBVIATE v. (-viare, to go) निवारणे, टाळणे, चुकवणे [by].—OBVIOUS a. उघड, स्पष्ट [to].

OCCASION (-cadere, to fall) occurrence घटना f; opportunity समय, प्रसंग, अवसर, वेळ; incident गोष्ठ f, वृत्त n; need कारण n, प्रयोजन n; accidental cause निमित्त n, कारण n, उपाधि f.—v. कारण निमित्त होणे; produce उद्भवणे, उत्पन्न क. [by]. -AL a. कधींमधींचा, अनियत; नैमित्तिक, प्रासंगिक; produced by accident आगंतुक (origin). -LY ad. कधीं कधीं, केवळा केवळा; प्रसंगाने, प्रसंगानुरूप सार.

OCCLIDENTAL a. (do.) western पश्चिमेचा-कडला (climate); setting after the sun सूर्य-मागून अस्त पावणारा (planet); possessing inferior hardness, brilliancy, or beauty न्यून कठिन तेज-प्रभ (gems).

OCCIPUT (-caput, head) मस्तकाचा पृष्ठभाग.—OCCIPITAL a. मस्तकाचा, पृष्ठभागाचा, शिरपृष्ठ संबंधी.

OCULT a. (-colere, to till) गूद, गुम, अप्रसिद्ध (guilt); o. sciences, those imaginary sciences of the middle ages which related to the supposed action or influence of occult qualities, or supernatural powers, as alchemy, magic, necromancy, and astrology चोरविद्या f pl.

OCCUPY v. (-capere, to take) hold वहिवाटणे, धरून बाळगत असणे, बाळगणे; take possession धरून ठेवणे, अटपणे, गुंतवणे, आपलासा क.: the better apartments were already occupied; cover or fill; व्यापणे, भरणे, अटवणे; the camp occupies five acres of ground;—one's self खपणे, राबणे, गुंतणे; to be occupied रमणे; follow, as a business उद्योग व्यवहार व्यापार क. [by, with].—i. व्यापार व्यवसाय क.; वहिवाटणे.—OCCUPANT

a. वहिवाटणारा, भोगणारा.—OCCUPANCY वहिवाट *f*, भोग.—OCCUPATION अटपैंग *n*; कबज *n*, व्यापैंग *n*; वहिवाट *f*, भोगवटा; employment धंदा, उद्योग, काम *n*.—OCCUPIER वहिवाटणारा.

OCCUR *v. i.* (-currere, to run) be found here and there अढळें, सांपडें, पाहण्यांत येणें; meet or come to the mind आठवणें, मनांत येणें [to]. -RENCE घडणे *n*, उपस्थिति *f*; event गोष्ट *f*, वृत्त *n*.

OCEAN (*Gr. okos*, quick, *nacin*, to flow; *Skr. ogha*, stream) समुद्र, सागर; one of the large bodies of water into which the great ocean is regarded as divided महासागर; immense expanse सागर, अर्णवः o. of trouble.—a. समुद्राचा (stream). -IC a. समुद्राचा, सागर संबंधी; found in the ocean समुद्रांतला, समुद्रांत मिळणारा; formed in the ocean समुद्रांत झालेला, समुद्रोद्भव समुद्रोत्पन्न.

OCHRE, OCHER (*ochra*) कावः *f*, गेरु *f*. -OUS *a.* गेरूचा, कावेचा; गेरूच्या रंगाचा.

OCTAGON (*Gr. octo*, eight, *gonia*, corner) अष्टकोन, अष्टकोनाकृति *f*. -AL *a.* अष्टकोन.

OCTAVO (*octo*, eight) अष्टपत्री पुस्तक *n*; अष्टपत्री पुस्तकाचा सांचा.

OCTOBER (*do.*) इंग्रजी सालाचा दाहावा महिना, आधिन कार्त्तिक.

OCTOGENARY *a.* (*octogeni*, eighty each) ऐशीं वर्षाचा.

OCULAR *a.* (*oculas*, the eye) डोळ्यांचा, प्रत्यक्ष (proof); o. deception नजरभूल *f*.—OCCULIST डोळ्यांचा वैद्य, नेत्रवैद्य.

ODD *a.* *Sw.* not paired with another विजोड, विलग; not included with others कुटकळ, किरकोळ; not even विषम, विषम संख्येचा; peculiar विलक्षण, चमत्कारिक, अपरूप (phenomenon); queer तंहेवाईक, विलक्षण.

-ITY एकचिन्ह *n*, कौतुक *n*, एक मकार; विलक्षण गोष्ट *f*, नवल *n*.—ODDS sing. & pl. न्यूनाधिक *n*, विषमता *f*; advantage वर्चस्व *n*, उपराङ्गा; o.-and-ends ऐलैपैल सामान *n*; सटरफटर *n*.

ODE (*L.*) गीत *n*, कविता *f*, गजल *f*.

ODIOUS *a.* (*odi*, to hate) द्वेषपात्र -योग्य; causing hate द्वेषकारक जनक; offensive ओगळ, त्रासदायक (sight) [to].—ODIUM द्वेष; offensiveness वाईटपणा, त्रासदायकत्व *n*.

ODOR (*L.*) वास, गंध; fragrant o. सुगंध, सुवास; bad o. दुर्गंध, धाण *f*; to be put in bad o. मर्जीतून उतरणे. -IFEROUS *a.* सुवासिक सुगंधिक (flowers); bearing scent सुगंधवाहक, सुवासिक (gales).

ŒSOPHAGUS (*Gr.*) गळा, अनर्मांग गति *f*.

OFF* (*Skr. apa*) belonging to चा *m*, ची *f*, चैं *n*; from पासून; noting subjection to, connection with चा *m*, ची *f*, चैं *n*, कडे, विषयीं, संबंधी; denoting the material of anything चा *m*, ची *f*, चैं *n*; o. late अली-कडेस; o. old पूर्वी.—OFF ad. from, noting distance लांब, दूर; noting departure: he went o. तो निघून गेला;—the action of separating: to cut o. कापून टाकणे; to take o. काढून टाकणे; from, not toward बाहेर, सौढून: to look o.; badly o. अनुपपन; well o. चार पैसे बाळगून, घरचा सुखी; o.-and-on धरून, सोडून, धरसोडीने; to be o. करार मोडणे; बेत सोडणे; to come o. निभावणे, वाचणे, वचावणे; घडणे, होणे; to get o. उतरणे, निभावणे; to go o. बार होणे, सुटणे; निघून जाणे; सोडणे; to be o. मार्गे सरणे, हात काढणे. -prep. निराङ्गा, वेगळा; o. the ground भुइसांड; o. the road एकीकडे.—a. पलोकडचा, बोहेरचा, दूरचा, आगळ्या: the o. ox in a team.

OFFAL *n.* (*off & fall*) waste meat उष्टे *n*, उच्छिष्ट *n*; putrid meat कुबके मास *n*; refuse गाजसाल, खेर *f*, गाल, निवड *f*.

OFFEND *i.* (*-fendere*, to thrust) displease मर्जी मोडणे, नाखुश क., रुसवणे; shock चिक्कस आणणे, कंठाळा -त्रास देणे (the eye, conscience); cause to fall पडायास लावणे; cause to sin पापांत पाडणे, पाप करायास लावणे (Matth. v., 29-30) [by, in, against]. —*t.* पाप क., आज्ञा मोडणे (Jam. ii., 10); to o. against -चा अपराध क. —*ER* अपराधी, गुन्हेगार.—**OFFENSIVE** *a.* राग आणणारा, चिरडीचा, तुटक (words); कंठाळवाणा, त्रासकारक, ओखट (smell, sound); used in attack मारक, मारू (weapon); invading चढाईचा, आगळिकीचा (war).

OFFER *v.* (*-ferre*, to bear) present for acceptance or rejection पुढे ठेवणे-क.; present in words सांगणे, पुढे क., दाखवणे: I o. thee two things; undertake पकरणे, हाती घेणे; present, as an act of worship वाहणे, अर्पिणे; sacrifice बळी देणे, अर्पिणे [up]; bid, as a price बोलणे, सांगणे, घे द्याणे;—as a reward देऊ करणे; to o. violence बळजोगी-जवरी-बलकार क. [to, for]. —*i.* येणे, पुढे होणे, उपस्थित होणे; declare a willingness पुढे होणे, सरसावणे, तयार -सिद्ध होणे: he offered to go मी जाईन द्याणून बोलला; make an attempt यन करून पाहणे.—*n.* पुढे करणे *n*, निवेदन *n*; बोलणे *n*, सांगणे *n*; द्याटलेले मोल *n*, मागणे *n*. —*ING* बलीदान *n*.

OFFICE (*-facere*, to do) duty काम *n*, कर्तव्य *n*, धर्म; public charge अधिकार, हुदा, असामी *f*; place of business कचेरी *f*, “हपिस” *n*; company whose place of business is their office व्यापाराची मंडळी *f*, पेटी *f*; *pl* kitchens, pantries, &c. पडशाळा *f pl*;

Ecl. service appointed for a particular occasion पद्धति *f*, विधानमाला *f*; kind offices उपकार *pl.* [for].—**OFFICER** कामदार, हुदेदार, अधिकारी; military o. लप्करी अमलदार, सरदार, ‘हपिसर.’—**OFFICIAL** *a.* अधिकाराचा, अमलाचा; सरकारी नात्याचा, सरकारी, अधिकारप्रयुक्त (report). o. order दसरी हुक्म.—*n.* खालचा दुर्यम हुदेदार. —*LY ad.* अधिकार परवेण; सरकारी नात्यांने.—**OFFICIALE** *v.* काम-अधिकार क. चालवणे; perform the appropriate official duties of another बदलीचे काम चालवणे क.—**OFFICIOUS** *a.* लुडबुड्या, चोमड्या, लांडा कारभारी.

OFFSPRING (*off & spring*) संतान *n*, संतति *f*.
OFT, OFTEN* *ad.* वारंवार, वेळोवेळ, बहुत वेळा.
OGLE *v.* (*oculus*, the eye) डोळे मोडून पाहणे, डोळे मोडणे, तिरप्पा डोळ्यांने पाहणे.—*n.* कटाक्ष, नेत्रपळवी *f*.

OH *interj.* आ, आय.

OIL* तेल *n*, तैल *n*; fixed o. स्थिरतेल *n*; volatile o. उडणारे तेल *n*.—*v.* तेल लावणे-माखणे -चोपडणे; to be oiled तेलकटणे.—**CAKE** पैंड *f*.—**CLOTH** मेणकापड *n*, तेलकापड *n*.—**COLOR** तेल्यारंग, तेलाचा रंग. —**MAN** तेली.—**NUT** -**TREE** उंडी *f*, उंडीचे झाड *n*.—**OILY** *a.* तेलाचा, तेलासारखा, तेल्या (appearance); fatty गुळगुळीत, तेलकट (man);—a smell मेणकट, तेलकट; supple आजवी, तोंडदेख्या

OINTMENT (*ungere*, to anoint) उटणे *n*, माखण *n*.

OLD* *a.* not young द्यातारा, जुना, वृद्ध; not new जुना (garment); formerly existing पूर्वीचा, पूर्वकालिक, जुना, प्राचीन (custom, law); a year o. एक वर्षाचा; experienced जाणता, पका, पुरा, जुना (offender); long cultivated बहुत दिवस वहिवाटलेला

रावलेला (land); worn out जीर्ण, जुना, वा-
परलेला (clothes); wise शहाणा, जाणता,
चाणाख्य (head); wanting in the mental
vigor or other qualities belonging to
youth खण्ड, खल्ड, थेरडा; old-fashioned
जुन्या तहेचा चालीचा; रिवाजाचा, चालीचा;
jolly आनंदाचा, उल्लासाचा, सुखाचा; of o.
मार्गेच, फार दिवस झाले; पुरातन काळापासून;
o. age द्यातारपण n, वृद्धापकाळ; उतारवय
n; o. bachelor जन्मसन्ध्यासी, निंब; of o.
school जुन्या शाळेचा, जुन्या मताचा पंथाचा;
O. Testament, that part of the Bible
which contains the collected works of
the inspired writers previous to Christ
जुनाकरार. -NESS जुनेपणा; जीर्णत्व n; बहुका-
लित्व n; द्यातारपण n. -WIFE वटवटणारी
द्यातारी f.

OLEAGINOUS a. (*olea*, olive) चिकण, स्निग्ध.
OLIBANUM Ar. गंधाविरोजा.

OLIGARCHY (*Gr. oligos*, few, *archein*, to
rule) government of a small number
अल्पजनप्रभुत्व n.

OLIVE (*oliva*) जैतून झाड n.

OMEN (*L.*) prognostic प्रश्न, शकुन; sign [चि-
न्ह n, लक्षण n.—OMINOUS शकुन संबंधी;
auspicious शुभसूचक; inauspicious अ-
शुभसूचक, अभद्र लक्षणाचा, अभद्र.

OMENTUM (*L.*) पोटाचा पडदा, अंत्रवेष्टन n,
मेदोधरा f.

OMIT v. (*mittere*, to send) drop गाढणे, सो-
डणे, सांडणे; neglect उपेक्षा हयगई-आळस
क. [from].—OMISSION सोडणे n, वगळणे,
n, वर्जन n; that which is omitted कसर
f, तकावत f, अंतर n.

OMNIPOTENT a. (*omnis*, all, *potens*, power-
ful) सर्वशक्तिमान; the O. सर्वशक्तिमान ई-
श्वर.—OMNIPOTENCE -cy, सर्वशक्ति f, अनंत-
शक्ति f.

OMNIPRESENT a. (-*præsens*, present) pre-
sent in all places at the same time सर्व-
व्यापी, विश्वव्यापक, सर्वगत.—OMNIPRESENCE
विश्वव्यापकता f.

OMNISCIENT a. (-*scire*, to know) having
universal knowledge or knowledge of
all things सर्वज्ञ, सर्वसाक्षी, त्रिकालज्ञ.
—OMNISCIENCE the quality of being
omniscient;—an attribute peculiar to
God सर्वज्ञता f, सर्वज्ञान n.

OMPHALOTOMY (*Gr. omphalos*, the navel,
tomas, cutting) नाभिछेदन n.

ON* prep. at, or in contact with, the sur-
face of a thing and supported by it वरः
o. the floor; toward and to the surface
of वर, पाठीवर, पृष्ठतलावर: the rain falls
o. the earth; upon; denoting the acting
by contact with the surface of any
thing वर: to play o. a harp; besides
शिवाय, खेरीज, वर: loss o. loss; at or near
स, ला, शी, पार्श्वी, जवळ: o. each side; the
fleet is o. the coast; reliance upon वर:
to depend o. a person for assistance;
at or in the time of स, ला, ई: o. the
Sabbath we abstain from labor; at the
time of स, ला, ई: o. public occasions;
toward वर: have pity o. me; at the
peril of: o. thy life तुझ्या जिवावर; by
virtue of वर: he promised o. his word;
to the account of वर, कडे: o. us be all
the blame; in consequence of वर, नंतर:
o. the ratification of the treaty; in re-
ference to कडून: o. our part expect
punctuality; to put shoes o. the feet
पायांत जोडा घालणे; to put a ring o. the
finger बोटांत अंगठी घालणे; concerning
विषयी, संबंधी, स, ला: he had come o.
some business; o. a sudden एकाएकी; o.
fire जळत; जळत, रागांत; o. high ऊऱ्यावर;
o. the alert हुशारींत, सावध; o. the way
वारेंत, चालत; o. the wing उडत; जात;

to go o. foot पायी जाणे; o. one occasion एकदा; o. another occasion दुसरेदा; to set o. foot आरंभेण, चालू क.—ad. in progress पुढे, म्होरे: move o.; forward, in succession पुढे, परंपरेने: from father to son, from the son to the grandson, and so o.; in continuance पुढे: say o., sing o.; to go o.;—speaking, singing बोलत नात चालणे राहणे; adhering धरून, चिकटून: he is neither o. nor off, that is, he is not steady; attached to the body स, ला, वर: his clothes are not o. (डोइस पागाटे, अंगात अंगरखा, अंगावर धोतर). -interj. चला, चल. -LOOKER तमासगीर, तमाशा पाहणारा -SET, -SLAUGHT हड्डा, चाल f; at the first o. पहिले तिडकेस खडाक्यास -हिरिरीस. -WARD a. पुढे गेलेला, अग्रसर, अग्रगामी (course); improved सुधरलेला, चाढलेला, वर्दित.— & WARDS पुढे.

ONE* a. single एक, एकच (Gen. xli., 25); single in number एक; any o. कोणी एक, कोणी; o. another एकमेक; undivided एक, एकच: the church is therefore o. though the members may be many; single in kind एक एकाच जातीचा: o. plague was on you all; noting diversity एक: बोलणे एक आणि करणे एक; such a o. अमूक, अमका, फलाणा; all o. एकून एकच; every o. जो तो; o. by o. एक एक; many a o. किल्येक; at o. एकीने; in o. मिळून, जथून; o. day कोणी एक दिवशी, कधीं तरी; only o. एकच, अनन्य; having o. only refuge अनन्य गति.—n. person मनुष्य, माणूस; the figure एकडा; one's self आपण; one's own आपला. -NESS एकी f, एकपणा, ऐक्य n.—ONCE ad. at one time एकदा: o. in two years; formerly माझे, पूर्वी: I had o. some foolish notions; ever कधीं: when wilt thou give thy Redeemer the possession of your soul? when shall it o. be? at o.

एकदम, लागलाच, एकदाच; एकेवेळीं, एका तडक्यानें, एकदम: they all moved at o.; लागलाच, तेव्हाच, खडोखड: go at o.; all at o. एकदम, एकठोक; एकाएकी, अकस्मात. —ONLY a. one alone एकच, केवळ; by itself एकच, एकुलता: an o. child; distinguished above all others एक, सर्वाहून श्रेष्ठ, सर्वोकृष्ट: the o. art.—ad. केवळ, मात्र, शुद्ध, निखालस; entirely अगदी, निसुक, निपट, फक्त: he being o. wicked. -SIDED a. एकतर्फी, एकपक्षी (statement); unfair गैरवाजवी; partial पक्षपाताचा.

ONEROUS a. (onus, a load) जड, भारी.

ONION (*unio*, oneness) कांदा. -EYED a. आ-सवार्नी भरलेल्या ढोऱ्यांचा.

ONTOLOGY (*Gr. onta*, the things which exist, *logos*, discourse) doctrine or science of beings प्राणिमात्राचा विचार, भूतमात्र-विचार.

ONYX (L.) गोमेद.

Ooze* soft mud गळ, रावडी f, राड f; soft flow पाझर, निचरा.—v. i. पाझरणे, निचरणे. [out].—t. पाझरविणे, थेवयेव पाडणे, गळती लावणे.

OPAL (*opalus*, Skr. *upula*, a rock, stone) क्षीरस्फाटिक.

OPAQUE a. (*opacus*) not transparent किरणप्रतिबंधक, प्रकाशभेद्य; dark न्यूनप्रभ, निष्प्रभ.—OPACITY प्रकाशभेद्यता f; प्रकाश-हीनत्व n.

OPEN* a. not shut up उघडा, मोकळा (door, road); not private सर्वाचा, सार्वजनिक, चौ-धाचा (library, letter); exposed उघडा (letter); expanded उघडा, खुला, विकसित (flower, hand); frank मोकळ्या मनाचा, खलबळीत, निष्कपट; generous उदार, प्रगत्य; clear सप्त, मोकळा, उघडा (plans); unobstructed मोकळा, चालू (river, canal);

not balanced चालू, ओढता (account); attentive उघडा, सावचित्त, सावध (eyes); not deaf उघडा, ऐकायाजोग (Ps. xxxiv., 15); not covered over उघडा, उघड्या तौंडाचा (vessel): free to be discussed वाद करायास मोकळा, प्रतिबंधरहित (question); easily enunciated उदात्त (vowels); o. seam, joint, &c. उसू; in the o. air उघड्यावर; in o. उघडपणे; in o. day दिवसा ढवळ्यां; o. to all comers मुक्तदार [to].—v. उघडणे; मोकळा क., प्रसरणे, उमलविणे;—tumor, &c. फाडणे, फोडणे, चिरणे;—a vein सोडणे, काढणे; explain अर्थ सांगणे, फोड क., उलगडणे; used reflexively, फुटणे, बोलणे, वदणे: the king *opened* himself to some of his council that he was sorry for the earl's death; begin प्रारंभ सुरू क., उपक्रम काढणे (a discussion, fire upon an enemy);—a road, passage, &c. पाडणे, करणे, मोकळा क.; split भेगलविणे, तड़क्किविणे;—as a letter फोडणे, उघडणे;—one's mind पोट फोडणे, मन मोकळे क.—i. मोकळा होणे, उघडणे, उकलणे, उमलणे; चालू होणे; bark on view of the game शिकार पाहून मोकणे. -ING उघडी जागा f; a hole भोक n, छिद्र n, रंध n; a breach भगड n, भोक n; आरंभ, उपक्रम: the o. of a speech. -HEARTED a. मनाचा मोकळा, शुद्धमति. -HANDED a. उदार, उदारहस्त. -LY ad. उघडपणे, प्रसिद्धपणे. -MOUTHED a. तोंड वासलेला, आ पसरलेला; greedy खादाड, बुभुक्षित. -NESS उघडेपणा; प्रसिद्धपणा, प्रसिद्धि f; मनाचा मोकळेपणा, खब्बक्षीतपणा, सरळ स्वभाव; mildness, as of the weather हवेची शितळाई f. -SOMETHYTA f.

OPERA (*opera*, pains, work) संगीत n.

OPERATE v. i. (do.) act कार्य क., चालणे, क्रिया-व्यापार क.; produce effect गुण क., लागू-चालू होणे; Surg. शस्त्रक्रिया क., शस्त्रोपचार

क., कापणे, चिरणे, फोडणे इ०.—t. चालविणे, चालू क. (machine); गुण क. [with, in].—OPERATION कृति f, चेष्टा f, खेळ f, व्यापार; mode of action रीत n, कृति f; शस्त्राचा उपचार, शस्त्रक्रिया f; influence वजन n, भार; काम n, कार्य n, कृत्य n: military operations.—OPERATIVE a. कर्मकारी, क्रियाकारी (principles); efficacious गुणकारी, कार्यसाधक, गुणावह.—n. laboring man कामकारी, मोलकारी, गडी, मजूर.—OPERATOR करणारा, कार्यकर्ता; Surg. शस्त्रवैद्य [in, for].—OPEROSE a. कष्टाचा, श्रमाचा, डोई-फोडीचा (proceedings).

OPHTHALMUS (Gr. *ophtahlmos*, the eye) नेत्ररोग, अभिष्ठंद.

OPIATE, See under OPIUM.

OPINE v. i. (*opinari*) विचार क.—OPINION, a mental conviction of the truth of some statement founded on a low degree of probable evidence मत n, समजूत f; judgment समज, विचार, बुद्धि f; good esteem खातर f, खातरी f; Law, the formal decision of a judge ज्यडजाचा ठराव; public o. बहुमत n, लोकमत n; regard to public o. लोकलज्जा f. [of, on]. -ATE a. मतवादी, दुराग्रही. -ATIVE a. समताभिमानी, दुराग्रही.

OPIUM (L.) अफू f, अफीम f.—OPIATE झोपेचे औषध n.—a. निद्राकारी जनक.

OPPONENT, See under OPPOSE.

OPPORTUNE a. (-*portus*, the port) समयोचित, प्रसंगोचित, समर्पक, योग्य [for]. -LY ad. प्रसंगोपात्त, प्रसंगास, वेळेस; to come o. प्रसंगास येणे. -NESS समयौचित्य n, समयानुकूल्य n.—OPPORTUNITY समय, प्रसंग, वेळ f.

OPPOSE v. (-*ponere*, to put) set opposite समोर -आडवा ठेवणे; set against आडवा आणणे, अडती-मोडा घालणे; strive against

भिडें, छडें, विरोध क., स्पर्द्धा क.; resist effectually चालू न देणे, कुंठित क. [to, by in, for, with].—OPPONENT विरोधी, वैरी: वादी, पूर्ववादी; प्रतिपक्षी, प्रतिवादी.—OPPOSITE a. facing समोरचा, समुख; hostile विरोधी, प्रतिकूळ; contrary उलटा, विपरीत [to].—n. शत्रु, प्रतिपक्षी; विपक्ष, विपर्यास.—OPPOSITION आडवा येणे n, विरोध, प्रतिरोध; obstacle अडथळा, विघ्न n, अटकाव; contrariety विपर्यय, व्यत्यय; the collective body of opposers प्रतिपक्ष; repugnance विस्फुटा f, विस्फुटभाव.

OPPRESS v. (-premere, to press) दाबें; press severely, unjustly, or cruelly काचें, पीडें, जाचें; sit or lie heavy upon उरावर छातीवर वसणे: excess of food *oppresses* the stomach [with, by]. -ION जुलूम, जबरदस्त f; state of being oppressed जाच, काच; sense of heaviness भार, जड वाटणे n, जाड्य n; injustice अन्याय, जुलूम; misery दुःख n, कट pl. -IVE a. जुलमी, जबरदस्त (taxes); जड, भारी कठीण, जबर (grief); जुलमाचा, जबरदस्तीचा (commands).

OPPROBRIOS a. (-probrum, reproach) निदक, अपवादक, कुटाळीचा (words); despised तुच्छ, निदा (name) [to].—OPPROBRIUM, reproach mingled with contempt धिकारयुक्त निदा f, हेटाळणी f.

OPTATIVE a. (*optare*, to wish for) इच्छासूचक.—OPTION निवडण्याचा अधिकार; preference अधिक आवड f, चहा f; wish इच्छा f, मर्जी f, खुशी f. -AL a. खुशीचा, इच्छेचा; खुशीवर ठेवलेला सोडलेला, इच्छाधीन.

OPTIC -AL a. (Gr. *optomai*, to see) दृष्टीसंबंधी, नजरेचा; relating to the organ of sight चक्षुरिंद्रियाचा, नेत्रेंद्रियाचा (nerve); relating to the science of optics दर्श-

नानुशासनशास्त्र संबंधी.—OPTICS दर्शनानुशासन n.

OPULENT a. (*ops, opis*, power) मातवर, श्रीमान, धनसंपन्न.—OPULENCE संपत्ति f, श्रीमंती f, मातवरी f.

OR* conj. अथवा, किंवा, नाही तर.

ORACLE (*orare*, to speak) answer of a god or some person reputed to be a god, among the heathen to an enquiry made respecting some affair of importance शकुन, पश्च, प्रसाद; deity who was supposed to give the answer शकुनाचा देव, प्रसाददेव; place where the answer is given गाभारा, शकुनस्थान n; pl. communications, revelations, or messages delivered by God to prophets ईश्वरी प्रगटविणे n, ईश्वराकडून आलेला निरोप, दृष्टांत; the entire Sacred Scriptures ईश्वरोक्त शास्त्र n (Heb. v., 12); Jewish Antiq. the sanctuary, or most holy place in the temple, in which was deposited the ark of the covenant गाभारा (1 Kings vi., 19); one who communicates a divine command, an angel, a prophet ईश्वराची आज्ञा कळविणारा, दूत, भविष्यत्वादी इ०; person whose opinion is to be regarded with great authority ठोक्याचा माणूस, खन्या बत्तीशीचा माणूस; wise sentence or decision of great authority अभियुक्तवचन n, प्रसाद-आसवचन n; to consult gods and oracles देवीं धर्मी विचारणे; to give an answer,—an o. thus consulted कौल-प्रसाद देणे; to give a favorable answer,—an o. उजवी देणे; to give an unfavorable answer डावी देणे.—ORACULAR, ORACULOUS a. प्रसाद-कौल देण्याचा; like an oracle देव-प्रसादवाणीत्य.

ORAL a. (os, *oris*, the mouth) तोंडचा, तोंड-जबानीचा: o. answer तोंडजाव; o. inter-

course तोंडच्या तोंडी व्यवहार; o. statement तोंडजबानी f. -LY ad. तोंडजबानिने. ORANGE Ar.—the tree नारंगी f, नारंग n.—the fruit नारंग n.

ORATION (*orare*, to speak) वक्तुन्व n, पांडित्य n.—ORATOR वक्ता, पंडित, बृहस्पति.—ORTHOLOGY सभापांडित्य n; eloquence शब्द-वाक्-चातुर्य n; a place of prayer esp. a chapel or small room set apart for private devotions प्रार्थनागार.

ORB (*orbis*) a globe गोल, गोलक; one of the celestial spheres आकाशगोल, सूर्य, चंद्र इ०; the eye नेत्रगोल; orbit कक्षा f, केरी f (ग्रहाची). -IT कक्षा f, ग्रहपथ.

ORCHARD* फळांची बाग f, फलवृक्षवाटिका f, उपवन n.

ORDAIN v. (*ordo*, order) व्यवस्था क., स्थाप-
णे, लावून देणे; set apart for an office नेमणे,
योजणे, अधिकृत क.; introduce into the office
of the Christian ministry, by the laying
on of hands, or other appropriate forms
खिस्ती धर्माधिकाराची दीक्षा देणे.—ORDER regular arrangement क्रम, बैत, व्यवस्था f; proper condition सुस्थिति f, व्यवस्था f, बंदोबस्त: the muskets are all in good o.; fit appearance रंग, रूप n; customary mode of procedure रीत f, पद्धति f, क्रम, परिपाठ; regular government बंदो-
बस्त: preserve good o. in community; regulation कायदा: the rules and orders of a legislative house; command आज्ञा f, हुक्म, ताकीद f; commission to make purchases or supply goods मालखारिदी करण्याची किंवा पुरविण्याची वरदी f, मुख्यारी f; a direction or order to pay money वरात f, वरातचिडी f, रोखा, 'आर्डर' f; free pass परवाना, दस्तक n; rank वर्ग, प्रत f: o. of nobles; religious fraternity

मार्ग, पंथ, आश्रम; [Episcopal Church. office of the Christian ministry; to take *orders* that is, to become deacon or priest]; [Arch. one of the five principal methods, recognized by the ancients for constructing and ornamenting the columns of an edifice]; Zool. one of the well-marked divisions of a class गण, वर्ग; inverted o. व्यतिक्रम; directed o. अनुलोम; contrary to the natural o. प्रतिलोम; that is in regular and in reverse o. उलटापालटा, अनुलोम, विलोम; that is in o. शीतीचा, मार्गाचा; that is in good o. चांगला, नीट, यथास्थित (articles, affairs, &c.); as an animal ताजातवाना; to be in good o. नीट-साबीत यथास्थित असणे; to get out of o. बिघडणे; head of a religious o. महंत; general o. वट-सदर हुक्म; made or done to o. फर्माशी; under the o. of काहांत; written o. लेखी हुक्म, हुक्मनामा; in o. साठी, स्तव; o. of the day, *Legis. bodies* कायदे कौन्सलात अमुक दिवशीं करायाचीं नेमलेलीं कामे n pl; natural o. of words अन्वय [for].—v. रचणे, व्यवस्था क.; हुक्म देणे धर्माधिकाराची दीक्षा देणे; regulate चालवणे, वागवणे. -LY a. बेतवाताचा, व्यवस्थेचा (proceeding); बेतवाताने चालणारा, ठाकठिक्या, व्यवस्थित (a person); being on duty कामावरचा, 'आर्डरली' (officer).—ad. क्रमाने, बेताने.—n. चिडीचपाटी नेणारा लज्जारातील कामदार, 'आर्डरली'; o. sergeant नक्कीज.—ORDINAL a. क्रमसूचक चाचक.—n. क्रमवाचक संख्या f.—ORDINANCE कायदा, दस्तूर, कानू m, f;—of religion अनुष्ठान n, कर्म n, विधि.—ORDINARY a. चाली प्रमाणे, दस्तुरमाफक (forms of law); of common rank साधारण, मध्यम, प्राकृत (reader); usual नियाचा,

साधारण (conversation) inferior रासवट, हल्का; plain साधा, साधारण रूपाचा (face).—*n.* [Law. an officer who has original jurisdiction in his own right, and not by deputation; an ecclesiastical judge; *Naval Usage*, the establishment of the shipping not in actual service: a ship laid up in o.] ; eating-house भटारखाना; that which is in common use रोज वापरायाचे सामान *n*; in o. नित्याचा, नित्यांतला; चाकरीवरचा, चाकरीवर नेमलेला: a physician in o.; [an ambassador in o. is one constantly resident at a foreign court].—ORDINATION स्थापणे *n*, नेमणे *n*, स्थापना *f*; योजना *f*, नेमणूक *f*; धर्माधिकारदीक्षा *f*; खिस्ती धर्माधिकारदीक्षा *f*; o. of Providence घटितार्थ.—ORDNANCE तोफ *pl*, तोफखाना.

ORDEAL* a form of trial to determine guilt or innocence, practiced by the rude nations of Europe, and still practiced in many parts of the East;—by fire तप्तिव्य *n*, अभिपरीक्षा *f*; to come safe out of an o. दिव्यास उतरणे; to take a piece of metal out of heated oil as an o. रवा काढणे; to undergo an o. दिव्य क.; severe trial कठीण परीक्षा *f*, अंत (*v.* पाह), कसोटी *f*; some of the forms of o. among the Hindus are: तुल, जल, अग्नि, विष, तंडुल, तप्तमाष, फाल, तुलसी.

ORDURE *F.* गृ, विष्टा *f*, मल.

ORE* (*Skr. ajas*) metal in its fossil state कच्ची-अशोधित-अशुद्ध धातु *f* (metal).

ORGAN (*organum*) instrument of action साधन *n*, उपकरण *n*, इंद्रिय *n*;—of action कर्मिंद्रिय *n*;—of sense or perception ज्ञानेंद्रिय *n*;—of the mind अंतरिंद्रिय *n*; means of communication द्वार *n*, साधन *n*, मार्ग; wind instrument मुखवाद्य *n*, वाय *n*.

-IC *a.* इंद्रियाचा, इंद्रियसंबंधी; इंद्रियविशिष्ट संपन्न, जीवनसाधनविशिष्ट (structure of the body). -ISM इंद्रियविशिष्ट रचना *f*; an organized being इंद्रियविशिष्ट प्राणी. -IST वंशवाद्य वाजविणारा. -IZE *v.* इंद्रियवान-जीवसाधनविशिष्ट क.; arrange in parts, each having a special function, act, office, or relation जमविणे, वेत वसविणे;—as government, army, &c. कामदार नेमून बंदोबस्त क., सैन्य उभारणे रचणे इ०.—ORGANIZATION इंद्रियविशिष्ट क. *n*; बंदोबस्त, व्यवस्था *f*;—of the body शरीर-अवयवरचना घटना *f*.—ORGANIZED संस्थापित, घटित, कल्पित; इंद्रियविशिष्ट.

ORGASM (*Gr. organ*, to swell) उकळी *f*, ऊत, कठ: o. of the flood;—of the spirit आवेश, उकळी *f*, ऊत.

ORIENT *a.* (*oriri*, to rise) उदय पावणारा, उदयमान (sun); eastern पूर्व, पूर्वेकडला; bright तेजवान, चकचकीत, सप्रभ.—*n.* पूर्व *f*, पूर्व दिशा *f*; पूर्वेकडले देश *pl*. -AL *a.* पूर्वेचा, पूर्व देशीय, पूर्व देशस्थ.—*n.* पूर्व देशांतला एशिया खंडांतला राहणारा; पूर्वेकडल्या भाषा जाणणारा, प्राक्देशीय भाषापंडित.

ORIFICE (*osoris*, mouth, *facere*, to make) तोंड *n*, मुख *n*, दार *n*, भोक *n*, छिद्र इ०.

ORIGIN (*oriri*, to rise) मूळ *n*, आरंभ, मुळारंभ; source उगम, उत्पत्तिस्थान *n*; birth जन्म, पैदास *f*; cause कारण *n*, हेतु. -AL *n.* मूळ *n*, आरंभ; archetype मूळप्रत *f*, आदर्श; text मूळप्रथं, अस्सल *n*; one who has new and striking ideas नवी योजना करणारा, अपूर्वयोजक कल्पक (writer).—*a.* मूळचा, आरंभीचा; primitive प्रथमचा, आद्यकालिक; not translated मूळचा, अस्सल, आद्यलिखित-रचित; अपूर्वकल्पक, हुनरी (genius); o. sin, *Theol.* the first sin of Adam आदामाचे पहिले पाप *n*, hence, either the

imputation of Adam's sin to his posterity, or a natural corruption and tendency to sin, inherited from him मूळचें पाप *n.*, स्वाभाविक पाप *n.* -LY *ad.* मूळा पासून, पहिल्याने, आरंभी ; मूळ ग्रंथकत्त्येंने, मूळच्या कर्त्त्यांने. -ITY अस्सल -अवलपण ; अपूर्व कल्पना *f.* युक्ति *f.* शक्ति *f.*, इ०. -ATE *v.* उत्पन्न -उपस्थित क. [with, in].—*i.* उत्पन्न होणे, उद्भवेण, उठणे.—ORIGINATOR उत्पन्न -आरंभ -उपस्थित करणारा, उत्पादक.

ORIOLE (*aurum*, gold) a bird,—the Indian पावशा, पावशा गुगळ.

ORION (*L.*) a constellation मृगशीषं.

ORNAMENT (*ornare*, to adorn) शोभा *f.* अलंकार, भूषण *n.*; trinket डागिना, नग.—*v.* शोभविणे, भूषित क. [with]; -AL *ad.* शोभविणारा, शोभेचा.—ORNATE *a.* सुंदर, मंडित,—a style अलंकृत, प्रौढ, सालंकार, बनावट.

ORNITHOLOGY (*Gr. ornis*, bird, *logos*, discourse) पक्षीवैज्ञानिक्या *f.*

ORPHAN (*orphanos*) आईबापा वेगळा, पोरका, मातृपितृहीन; bereaved of one parent एकांगी उणा, मातृहीन किंवा पितृहीन, आईपोरका किंवा बापपोरका. -AGE पोरकेपणा; house for orphans अनाथ मुलांचे घर *n.*, अनाथबालगृह *n.*

ORPIMENT *F.*—yellow हरताळ ;—red रक्तधातु *f.*; golden colored o. पन्याहरताळ.

ORRERY (named after the Earl of Orrery) ग्रहांची गति दाखविणाऱ्ये यंत्र *n.*, ग्रहगतिसूचक यंत्र *n.*

OBIS (probably corrupt. for *Iris*)—the root वेखंड *n.*

ORT *Ger.* उटै *n.*, उच्छिष्ट *n.*

ORTHODOX *a.* (*Gr. orthos*, right, *doxa*, opinion) sound in Christian faith ख्रिस्ती धर्मासार ; according to the doctrines of Scripture ख्रिस्ती शास्त्रांतील उपदेशा प्रमाणे ;

यथाशास्त्र.—ORTHODOXY सत्यपथ, सन्मार्ग ; यथाशास्त्रता *f.*, सत्यपथानुयायिता *f.*

ORTHOPÆDY (*Gr. epos*, a word) शुद्ध उच्चार.

ORTHOGRAPHY (*Gr. graphein*, to write) शुद्ध लिहिणे *n.*; Gram. वर्णविचार.

OSCILLATE *v. i.* (*oscillum*, a swing) हेल-कावे झोके खाणे थेणे [between].—OSCILLATION हेलकावा, झोका.

OSIER *F.* वाळंज *n.*, वाळंजाचे झाड *n.*

OSSEOUS *a.* (*os*, bone) हाडचा, अस्थिमय ; हाडा सारखा.—OSSICLE हडकी *f.*, हडूक *n.*—OSSIFY *v. i.* हाड -अस्थिहोणे.—*i.* अस्थिमय क.—OSSIFIC *a.* अस्थिकर कारक.—OSSIFICATION हाड होणे *n.*, अस्थिमवन *n.*—OSSIVOROUS *a.* हाडखाज, अस्थिभोजी (quadrupeds).—OSSUARY, place where the bones of the dead are deposited अस्थिगार *n.*

OSTENT (*ostendere*, to show) देखावा, दर्शन *n.*; token चिन्ह *n.*, लक्षण *n.*—OSTENSIBLE *a.* दिसण्याचा, दिसण्यांतला ;—as implying insincerity वरकरणी, वरंपकी, कोरडा, बाद्याकाराचा.—OSTENTATION प्रतिष्ठा *f.*, मिरवणूक *f.*, डामडौल, आव ;—as fraudulent दंभ, स्तोम.—OSTENTATIOUS *a.* डामडौलाचा, भावाचा ; pretentious ढोंगी, दांभिक, अडुबाज.

OSTEOLOGY (*Gr. osteon*, bone, *logos*, discourse) अस्थिवर्णनविद्या *f.*

OSTRICH *F.* शहामृग.

OTHER* (*Skr. anya*) not the same दुसरा, इतर ; opposite पलीकडला ; the others दुसरे *pl.*, वरकड *pl.* ; on the o. side पलीकडे ; each o. परस्पर ; the o. day परवां, कांही दिवसांमार्गे ; every o. day एक दिवसाभाड ; the o. world परलोक ; other's wealth परघन *n.*—WISE *ad.* दुसऱ्या रीतीने ; नाहीं तर.

OTTER* पाणमांजर *n.*

OUGHT, See AUGT.

OUNCE (*uncia, a twelfth*) (साखर, तूप, वैगेरे तोलायाच्या) पैंडाचा सोळवा भाग, अडीच तोळे *pl.*; (औषध तोलायाच्या) पैंडाचा बारावा भाग, 'औन्स'; चित्त्यासारखे एक जनावर आहे.

OUR* *pron.* आमचा, आपला. -SELF, -SELVES आद्धी, आपण, स्वतः.

OUST *v. F.* बाहेर काढून टाकणे, बाहेर काढणे [from].

OUT* *ad.* without बाहेर; not at home बाहेर; in a state of disclosure उघडा, बाहेर, प्रसिद्ध: the secret is o.; in a state of extinction विज्ञालेला: the fire is o.; in a state of exhaustion खपलेला; to be o. खणे, उडणे, सरणे: the wine is o.; to be o. of fifty pounds; not in office निराळा, रिकामा, कामावेगळा; that is o. of employment रिकामा, वेरोजगार; to the end पार, सगळा, शेवट -अंखेरपर्यंत: to sleep o. the whole morning; hear me o.; audibly मोळ्याणे: to laugh o.; not in the hands of the owner मालकाच्या हातांत नसलेला: the land is o. upon a lease; in error चुक्कीत, खमात: to be o. घसरणे, फसणे, चुकणे: wicked men are strangely o. in the calculating of their own interest; away निय, चल: o. with the dog; o.-and-o. अगदी, साफ, घडघडीत; o. of पासून, जवळून; आंतून, बाहेर: plants grow o. of the earth; (Prov. iv., 23); मुळे, स्वत, नै: a thing is done o. of envy; मुळावरून: to copy o. of Horace; o. of the house घराबाहेर; to be o. of favor मर्जीतून उतरणे; to be delivered o. of afflictions दुःखांतून सुठणे; o. of all rule सर्वे नेमविगळा; he goes o. of his way तो वाट सोळून जातो; o. of place भलत्याच जागी, अप्रासंगिक; the mouth is o. of taste तोंडाची रुचि विषडली आहे; the instrument is o. of tune तें वाद्य

विषडले आहे; to be o. of sight दृष्टीभाड होणे, अदृश्य होणे; o. of reach अगम्य; o. of hand लागलाच, तक्कार्णी; to be o. of print विकत न मिळणे (a book); o. of season अकालिक, अवकार्णी; o. of fashion लोकव्यवहारविरुद्ध, चार्लीविरुद्ध; o. of temper किरकिन्या, रिपरिष्या; रागावलेला, संतापलेला; o. of tune वेसूर, बेताल, कर्कश; चिढलेला, खिजलेला.—n. वेरोजगारी मुन्थ; a nook कोन, कोपरा. -BALANCE *v.* दुसऱ्यापेक्षा वजनात अधिक भरणे. -BRAVE *v.* शेरास सवाशेर होणे, अधिक धीट होणे. -BREAK जोराने बाहेर फुटणे *n.*, फुटणे *n.*, स्फोट. -CAST *a.* जातिभष्ट, बहिष्कृत, अपांक्त.—*n.* बहिष्कृत केलेला मुन्थ, चांडाळ; a vagabond भटक्या. -CRY आरड *f.*, बैंब *f.*, बोभाटा; clamor गळबला, गोंगाट; popular o. लोकापवाद. -DO *v.* मागे -पाठीमागे टाकणे, चढ क., कान कापणे. -DOOR *a.* घराबाहेरचा.—*ad.* घराबाहेर, बाहेर. -ER *a.* बाहेरचा, बाहेरल्या बाजूचा, बहिर्वर्ती; o. part बहिर्भाग; o. door बहिर्दार *n.* -FIT प्रवासाचे साहित्य *n.* -सामान *n.*; सफरी-वर जाण्याची जहाजाची तयारी *f.* -सामग्री *f.* [for]. -GO *v.* पलीकडे जाणे, न्याहून अधिक जाणे, -ला मागे टाकणे; excel वरचढ होणे, मागे पाडणे; circumvent फसविणे, कान कापणे.—*i.* संपूर्ण.—*n.* खर्च, व्यय, जाव. -GOING बाहेर जाणे *n.*; खर्च, व्यय. -GROW *v.* वाढाने मागे टाकणे -पाडणे; हून वाढीस चढणे; become too large to make use of वाढून अडस -दाट होणे; to o. clothing. -HOUSE पडशाळा *f.* -LANDISH *a.* परदेशचा, दूरदेशचा; barbarous हैंगडा, रीगडा, अडाणी (speech, behavior). -LAST *v.* दुसऱ्यापेक्षा अधिक टिकणे. -LAW person excluded from the benefit of the law, or deprived of its protection राजरक्षणवाद्य.—*v.* राजरक्षण-बाहेर टेवणे *k.* -LAY खर्च, व्यय; that which is laid out पसारा.—*v.* खर्च *k.*; ex-

pose मांडणे, पसारा टाकणे. -LET वाट *f.*, दार *n.*, मार्ग. -LINE मर्यादिची बाहेरची रेख *f.*, बाद्य-रेखा *f.*; sketch आकार, रूपरेखा *f.*, आराख-डा, वेत. -LIVE *v.* पाठीमार्ग वाचणे, जगणे; to live better, or to better purpose अधिक चांगल्या अर्धासाठीं वाचणे. -NUMBER *v.* गणतीत संख्येत मार्ग टाकणे. -OF DOOR *a.* घरा बाहेरचा, वाच्यावरचा (exercise). -RAGE *v.* जुलूम बलाकार क.—*n.* कहर, जुलूम, अनर्थ. -RAGEOUS *a.* अनर्थाचा, कहराचा; furious कावराबावरा, तयव्यग्र. -REACH *v.* मार्ग टाकणे, पलीकडे जाणे. -RIDER, servant on horseback who attends a carriage जिलीबीची स्वार. -RIGHT *ad.* immediately तकाल, तेव्हाच, खडोखडी; utterly अगदी, साफ, निस्तुक. -ROOT *v.* मुळसुद्धा उपटून टाकणे. -RUN *v.* धांवण्यांत मार्ग टाकणे. -SIDE बाहेरचे किंवा बाहेरील आंग *n.*, बहिर्भांग; the utmost परमावधि, कड *f.*, शेवट;—of an inclosure बाहेरप्रदेश, बाहेरची जागा *f.*.—*a.* बाहेरला चा, बाद्य. -SKIRT शींव *f.*, सीमा *f.*, पालव. -STANDING वसूल न झालेला, उगवायाचा (debt). -STRIP *v.* मार्ग टाकणे-सांडणे. -WARD *a.* बाहेरचा, वरचा, बाद्य; adventitious नवा आणलेला, आगंतुक (honor); tending to the outward way बाहेर निषणारा, बाहेरच्या कलाचा. -WEIGH, See OUT-BALANCE. -WIT *v.* फसवणे, पांगोटे घेणे, तोंडाला पांवे पुसणे. -WORK *Fort.* बाहेरचा कोट, बाहेरकोट.

OVAL *a.* (*ovum*, egg) अंडाकार, अंडाकृति.—*n.* अंडाकार, अंडाकृति *f.* -SHAPED अंडाकार. —OVARY *Anat.* organ of a female animal in which the eggs are formed अंडाशय. *Bot.* that part of the pistil which contains the seed बीजाशय.

OVEN* भट्टी *f.*

OVER* *prep.* (*Skr. upari*) above वरः clouds o. head; across पार, पलीकडे, वरः a dog

leaps o. a stream; upon the whole surface वरून, वर, भरः to wander o. a field; above, denoting superiority अधिक, आगळा, वरः the advantages which the Christian world has o. the heathen; advantage o. प्राधान्य *n.*, वर्चस्व *n.*, अधिकत्व *n.*, प्रमुखता *f.*; above in authority वर (Gen. xli., 40); with care काळ-जीने; वर (Ps. cxlv., 9); during the whole time वर, भर, सायंतः to keep any thing o. night; above the top of वर, वरून: the water is o. the shoes.—*ad.* from side to side अधिक, पार; on the opposite side पलीकडे, पारः the boat is safe o.; from one to another by passing एकाङडून दुसऱ्याकडे: to deliver o. goods to another; from one country to another, by passing एका देशाहून दुसऱ्या देशासः to carry any thing o. to France; above the top वर, शिखरावर, वरून, भरून (Luke vi., 38); beyond a limit अधिक, आगळा (Ex. xvi., 18); throughout पार, सगळा, सायंतः to read o. a book; o. again फिरून, दुसऱ्यांने; o. against समेर, सन्मुख; o. and above अधिक, आगळा; to be o. राहणे, उरणे; to give o. सोडणे, पुरे क.; आशा सोडणे.—*a.* वरचा: o. shoes. -ACT *v.* अधिक अतिशय क. -AWE दाव, दरारा, धाक.—*v.* धाक वसविणे-घालणे. -BALANCE उपराळा.—*v.* अधिक वजन होणे. -BEAR *v.* दावणे, दपटणे. -BEARING *a.* दपटणारा; tending to repress or subdue by insolence दांडगाईचा, उदमस्तीचा. -BOARD *ad.* गलबताच्या बाजूवरून पाण्यांत. -CAST *v.* झांकणे, आच्छादणे, झुंद क.; to rate too high अधिक किंमत क. -CHARGE *v.* अधिक ओङ्गे वालणे; fill with too much powder and ball, as a gun अधिक जास्ती बार भरणे; make an excessive charge against च्या हिशेबांत अधि-

मोल -किंमत -खर्च सांगें -माडें -लिहिणे.
 -COME v. subdue जिकर्णे, पराजय क.; surmount पार पाडें, खालीं घालें, मोडें.
 —i. जय मिळविणे. -DO v. अधिकक.; fatigue दमविणे, भागविणे; boil, bake, or roast too much अधिक उकडें -गिरविणे -भाडें. -FLOW v. बुडविणे, जलमय क.—i. वस्तुन -उफाटून चालें -वाहणे, वरसांड होणे. -GROW v. वाढून -रुजून व्यापणे -व्यापून टाकरें; grow beyond हून किंवा -पेक्षां वाढें. -GROWN a. पुष्कळ फार वाढलेला. -HAUL v. draw over वर ओढें, वस्तुन ओढें; turn over for an examination चाढून -शोधून पाहणे, धुंदें; examine again पुनः पाहणे -शोधें. -HEAR v. सहज ऐकर्णे, कानीं पडें, बोलणारास नकळता ऐकर्णे ऐकूं येणे. -HEAT v. फार तापविणे. -JOY अऱ्यानंद, परमानंद. -JOYED अऱ्यानंदी [with]. -LAND a. जिमिनीवरचा, खुझीचा (journey). -LAY v. cover superficially मढविणे, मटें; smother with close covering पांघरूण घालून गुदमारणे -पुसमटविणे (an infant); overcast झांकर्णे, धुंद क.; press दडपणे, दाबणे [with]. -LEAP v. पार उडें. -LOAD v. अधिक ओऱ्ये घालें -लादें. -LOOK v. च्या उंच चर असणे: to o. the sea; inspect देखरेख -चवकशी क. ठेवें; pass by वगळणे, गाळणे; pardon पोटी घालें, क्षमा क.; to look o. the shoulder of खांद्यावस्तुन पहाणे. -MUCH a. अतिशय, पुष्कळ, फार.—ad. फारच, अतिशय. -NIGHT अवशेची रात्र f; last night कालची रात्र f. -PASS v. पार -उत्तरून जाणे; overlook अंतरणे, उपेक्षणे. -PERSUADE v. बळेच -भीड घालून समजावणे, गळघालणे. -PLUS उरवण f, शिलक f, उपराळा. —a. उरलेला, फाजील, अवशिष्ट. -POWER v. जिकर्णे, पाडें, चालेनासा क.; affect with power that cannot be borne व्याकूळ क., जेरीस आणें [with]. -RATE. -PRIZE v. किंमती -योग्यतेपेक्षां अधिक मानणे. -REACH

v. फसविणे, डोयीवस्तुन हात फिरविणे, ठकविणे; पलीकडे पार पॉहचणे. -RIDE v. ride beyond the strength of the horse शक्तिपलीकडे घोड्यास दामटणे; trample down पायाखालीं तुडविणे, उपमर्द क.; annul रइ क.: this law overrides all previous acts. -RULE v. अधिकाराच्या बळाने चालविणे; Law, annul रइ क., मार्ग सारणे. -RUN v. व्यापणे, भरणे, वेढणे; overcome by invasion स्वारी करून जिकर्णे; outrun धांवण्यात मार्गे टाकर्णे, अटपून मार्गे टाकर्णे. -SEE v. देखरेख -चौकशी क. -SEER देखरेख -चौकशी करणारा, चौकसनीस, 'ओवरसियर.' -SET v. उपडा -पालथा क.; subvert मोडें, ल्यास नेणे, पाडें. -SIGHT देखरेख f, चौकशी f; an overlooking नजरचूक f -भूल f, दृष्टिदोष. -SLEEP v. अति द्योप घेणे. —i. फारवेळ निजेण. -SPREAD व्यापणे, वेढणे, ग्रासणे, आच्छादणे, भरणे. -STEP उलंघन-आक्रमण क. -STOCK v. अधिक -जास्त बेगमी क., भरपूर भस्तु ठेवणे, भरपूर क. -TAKE v. अटपणे, गांठें; catch धरणे; take by surprise अकस्मात -एकाएकीं गांठें -येऊन पडें [by, with]. -TASK v. अधिक काम सांगणे, जिवाआगळे काम सांगणे. -THROW v. upset उलथा -पालथा क.; defeat utterly पाडाव -पराभव क., मोडें, मारणे, बुडविणे, नाश -विध्वंस क.—n. मोड, पराजय, पाडाव; नाश, भंग, विध्वंस. -TURN, See OVERTHROW.—i. उलंडणे, कलथणे. -VALUE, See OVEBRATE. -WEENING a. पत्राजीचा, फुशारकीचा. -WHELM v. crush underneath चिरडणे, दडपणे, दाबून टाकर्णे; immerse and bear down गर्क गडप क. -WISE अतिशाहणा. -WORK v. शक्तिपलीकडे -जिवापलीकडे काम क. करून घेणे, फार रावणे -रावविणे, भुसडा पाडें. -WROUGHT a. अति संस्कृत -परिष्कृत; कामाने भरलेला: o. with gold भरजरी. -ZEALOUS a. अत्युक्तंठित, अत्यासक्त.

OVERT a. (operire, to cover) उघड, राजरो-

शीचा, प्रसिद्धपणाचा. -URE proposal उहू, बोलणे *n*; *Mus.* पूर्वरंग, प्रस्तावना *f*.

OVIFORM, See under OVAL.

OWE* *v.* be obliged or bound to pay कर्ज
देणे लागें, ऋणी असें, लागें; be obliged
for विषयां उपकारी आभारी असें [to].—
OWING यायाचा, यें, यायाचा, देणे; conse-
quential मुळे झालेला -आलेला; in comp.
मूलक, प्रयुक्त, चा : the fever is o. to fasting;
imputable as to an agent चा, योगांने, योरे :
his recovery is o. to his physician [to].

OWL* शुबड *m n*.

OWN *a.* O. E. belonging to चा; my o.
माझा; peculiar खासगत, पदरचा, आत्म,
स्थीय, स्व; o. office, duty स्वर्कर्म *n*, स्वधर्म;
o. advantage स्वार्थ, आत्महित *n*; one's o.
secret गूज *n*.—*v.* hold as property
मालकी सत्ता असें, धनिपणा ठेवें;
acknowledge possession of अंगीकारें,
पत्तरें, आपला द्याणें: o. me for your son;
confess पदरी घेणे, कवूल क. (a fault). -ER
अंगीकारणारा; आपला द्याणणारा; rightful
proprietor धनी, मालक, मालधनी. -SHIP
धनिपणा, मालकी *f*, स्वामित्व *n*.

OX* (*Skr. ukshan*) बैल, वृषभ.

OXYGEN (*Gr. oxus*, sharp, acid, *genein*, to
bring forth) प्राणवायु, 'आविसज्जन.'

OYSTER*—the animal कालव *n*;—the shell
शिपला.

P

PABULUM (*L.*) food अन *n*, खाद्य *n*; fuel
सरपण *n*.

PACE (*passus*) step पाऊल *n*, कदम *n*, पावडा;
gait चाल *f*, पाऊल *n*, गति *f*; degree of
celerity in walking चालण्याची चपळाई *f*;
—of horses चाल *f*; some paces are सात्रक
तुरुक-टणक चाल *f*; to keep p. with पाऊल
बोरेवर टाकणे -चालणे, कदम बरावर चालणे;

running p. धांवचाल *f*.—*v. i.* चालणे, जाणे;
मंदगतीने चालणे, हळू चालणे, पाऊल टाकित
मोजीत चालणे; चालीने चालणे.—*t.* पावळे
घालून मोजणे.

PACIFIC *a.* (*pax, pacis*, peace, *facere*, to
make) सामदामाचा, सामोपचाराचा, सामोप-
चारक (words); शांत, शांतीचा, स्वस्थतेचा
(state). -ATION शमन *n*, उपशमन *n*, शां-
ति *f*; समेट, संधिकरण *n*; कलहशांति *f*,
मिलाफ, संधि.—PACIFY *v.* calm शांतवणे, सां-
तवन क.; restore peace to स्वस्थ स्वस्थता
-शांति क., थंड क.: to p. countries in con-
tention [with].

PACK Ger. bale गडा, बस्ता, गाठोडे *n*;—of
cards गंजिका, जोड ;—of hounds झुंड *f*,
कल्प;—of thieves चांडाळचौकडी *f*, चोरां-
ची टोकी *f*-चा गट.—*v.* stow away within
दडपून भरणे, भरणे; place together and
prepare for transportation बांधणे, आवळ-
णे, बांधावांध क.; compose by iniquitous
collusion चांडाळचौकडी मिळविणे, संगनमत
क.; dispatch घाईने-लगबगीने पाठवणे-फेकणे,
पिटणे.—*i.* चा गडा बांधणे -आवळणे; वाईट
कामासाठी जथणे; घाईने-तडक लगबग जाणे.
-AGE गडा, बस्ता, गाठोडे *n*; charge for pack-
ing बांधणावळ *f*. -CLOTH बासन *n*, वेष्टन *n*,
लिफाप. -ET पुडका, पुडा, पुडके *n*; dispatch
-vessel डाकिचे गलबत *n*.—*v.* पुडका-पुडके बां-
धणे -क.; डाकिच्या गलबतांतून पाठविणे. -HORSE
पडताल्याचा कंठाळीचा तडू, पाठाळ *n*. -ING
दट्ट्या; Masonry भर *f*. -NEEDLE दाखण.
-SADDLE मूठ *f*, खोगीर. -THREAD सुतळी
f, सडा.

PAD* road पायवाट *f*; easy-paced horse
नरम चालीचा घोडा; highway man वाट-
माया.—(?) गादी *f*, तक्या;—for a horse
खोगीर.—*v. i.* खिमेधिमे हळूहळू चालणे.—*t.*
पायाने चालणे, पायी चालणे; trample तुड-

वर्णे ; beat smooth or level ठोकून गुळगळीत क., चोपणे [with].

PADDLE *Ger.* oar बळ्हे n, हातबळ्हे n; broad part of an oar चपणी f;—of a weapon मेख f.—v. i. बळ्हे मारणे, बळ्हवर्णे; play in water पाण्यात डुबकर्णे खेळणे; handle or finger about हातचाळा क., हातलर्णे.

PADDOCK* frog बेडूक; small inclosure under pasture वाडी f, वाडें n;—for deer मृगशाला f.

PADLOCK* कुलूप n, टाळे n.

PAGAN (*paganus*, peasant) one who worships false gods खोट्या देवांची भक्ति करणारा; one who is neither a Christian, a Mohamedan, or a Jew मूर्तिपूजक. -ISM मूर्तिपूजकाचा धर्म, मूर्तिपूजा f.

PAGE (*pagere*, to make, compose, fix) पृष्ठ n, पान n.—(*Gr. pais*, a servant) हुजया, खासबरदार, खवास, अंतिक.—v. पानावर पृष्ठावर अंकडा मांडणे घालणे.

PAGEANT* show तमाशा, खेळ; fleeting show पाण्यावरचा बुडबुडा, घटकेचे घड्याळ n, काजव्याचा उज्जेड; statue in show तमाशातीली बाहुली f, सागडबाहुली f.—a. थाटमाटाचा, शोभेचा, टामटुमीचा. -RY थाटमाट, ढोळ; तमाशा.

PAGODA *Per.* मूर्तीचे देऊळ n, देऊळ n; a coin होन.

PAIL* डोल, पीप n; to rain by *pailful* मुसळधारा लागणे.

PAIN* punishment suffered or denounced शिक्षा f, दंड; bodily distress दुःख n, पीडा f, वेदना f; uneasiness of mind मनः-पीडा f, छेश pl, दुःख n; labor कठ, थ्रम, मेहनत f; throes of travail वेण f, तिडीक f, प्रसूतिवेदना f pl; *pains of death* माणांत वेदना f pl; sharp, lancinating p. कळ f, तिडीक f, उसण f; acute p. शूल; pungent p. चुरचूर f; shooting p. धमक f,

चमक f; *pains of hell* यातना f pl, यमयातना f pl.—v. दुःख देणे; छेश दुःख देणे, पीडा क. [with]. -FUL a. दुःखाचा, वेदनेचा; कष्टाचा, छेशाचा; requiring labor श्रमाचा, कठीण, मेहनतीचा (service) [to].

PAINT v. (*pingere*) color रंग देणे, रंगविणे; form in colors, a likeness of रंगाने चित्र काढणे, रंगाचे चित्र काढणे; depict वर्णण क., वर्णणे.—i. चित्र काढणे, चितरणे; तोंडास किंवा अंगास रंग लावणे: she painted half an inch thick. -EE चितरी, रंगारी. -ING रंगाची चित्रे काढणे n, चित्रलीपी f; रंग देणे n, रंगरेजी f; picture चित्र n, रंगित चित्र n; art of painting चित्रविद्या f कर्म n.

PAINTER *Ir.* a rope at the bow of a boat पाग.

PAIR (*par*) couple जुळे n, जुळी f; two things suiting one another जोडा, जोडी f.—v. जोडणे, बोडी क.; जुळी जुळे क.—i. जुटणे, जुळणे; जमणे, बनणे, जुगणे.

PALACE (*palatium*) royal house राजगृह n, राजवाडा, राजमंदिर n; splendid place of residence वाडा n, हवेली f, महाल.—PALATINE a. राजवाड्याचा, राजमंदिर संबंधी.

PALANQUIN *Hind.* पालखी f.

PALATE (*palatum*) roof of the mouth टाळू f, टाळा; taste रुचि f, लजत f; mental relish अभिरुचि f, आवड f.

PALE a. (*pallere*, to be or look pale) wan पांढरा, फिकुट, म्लान; light फिका, निस्तेज. —n.* picket कठड्याचा गज; limit मर्यादा f, हश f; fence कुंपण n; limited territory प्रांत, समर्याद प्रदेश. -NESS फिकुटपणा, काळवडी f; फिकेपणा, उभरंगपणा.—PALLID a. फिका, निस्तेज.—PALISADE कठडा, लकडीकौट. —v. कुडणे कठडा घालणे [round].

PALINDROME (*Gr. palin*, back, *dramein*, to turn) a word verse, or sentence that is the same when read backward or forward अनुलोम विलोम (शब्द, श्लोक इ०): *madam.*

PALL (*pallium*, cover) mantle शेला, उपरण, उपवस्त्र *n*; large black cloth thrown over a coffin खेंडा, प्रेतवस्त्र *n*.

PALLET (*palea*, chaff) निजायाचे फटकूर *n*, गोदडी *f*.

PALLIATE *v.* (*palliare*) cover with excuse बाहणा सांगणे, निभित्त -सबब सांगून झांकणे, पांधरूण घालणे; mitigate हल्का क., उपशमन क. [by].

PALM (*palma*) inner part of the hand तळहात, तळवा, करतल, हाताचा तळवा; [a measure of length equal to four inches]; a tree ताड; victory जय; branch or leaf of the palm ताडाची झावळी *f*, ताडपत्र *n*.—*v.* the hollowed p. खोबळा; the hollowed palms joined अंजुली *f*.—*v.* handle हातांत धेणे, हातबोट लावणे; conceal in the palm of the hand हातांत मुट्ठांत लपविणे; impose by fraud दगलबाजी-में धेवविणे -पदर्दी घालणे, टोपी -गंडा घालणे [off]. -EE, -WORM सुरवंट, कुसरूड. -ISTER हात पाहणारा, हस्तसामुद्रिक. -ISTRY the pretended art or practice of divining or telling fortune by lines and the marks on the palm of the hand हस्तसामुद्रिक *n*; trick performed with the hand हातचलाळी *f*, हस्तलाघव *n*.

PALPABLE *a.* (*palpare*, to touch softly) perceptible by the touch स्पर्शगोचर, स्पर्श; plain स्पष्ट, उघड, प्रत्यक्ष; gross स्थूल, वज्रघीत, धडधडीत, ढळढळीत (error).

PALPITATE *v.* *i.* (*palpitare*) धडकी भरणे, धडधडणे, धगधगणे.—PALPITATION स्फुरण *n*, धुगधुगी *f*, धक्धक *f*.

PALSY (See PARALYSIS) अर्धीगवायु, पक्षवायु.—PALSIED *a.* वारागेलेला, पक्षवाती.

PALTRY *a.* *Ger.* हल्का, नुकसान, गैरी, नादान.

PAMPER *v.* (*pampinus*, a vine-leaf) खायास घालून माजवणे, लाड पुरवणे, पोसणे, धन पुरविणे [with].

PAMPHLET *F.* चोपडी *f*, वही *f*. -EER चोपड्या लिहिणारा.

PAN* shallow, open dish थाळा; part of a flint-lock which holds the priming that communicates with the charge काना, रंजकीचा पेला; the brain-pan कपाळ *n*, टाळके *n*; frying-p. तवा, कढई *f*, इ०, तळणी *f*, 'फ्रैपान'; to flash in the p. रंजकविणे. -CAKE घिरडे *n*, टेबरे *n*, मालपोवा इ०.

PANACEA (*Gr. pan*, all, *akeiomai*, to heal) remedy for all diseases त्रैलोक्य चिंतामणि, सर्वैषधीचूर्ण *n*.

PANCREAS (*Gr. -kreas*, flesh) a gland situated at the bottom of the stomach लिंबलिंब *n*.

PANDECT (*Gr. -decheomai*, to take) complete treatise on a science शास्त्रसंहिता *f*.

PANDER (*Gr. from Pandarus*) कुंटण्या, भडवा.—*v. i.* कुंटणगिरी क.

PANDICULATION (*pandere*, to spread out) आंगमोडा, आंगपिण्ठा -पिळणी *f*.

PANE *F.* distinct compartment खण, पूड *n*; plate of glass भिंग *n*, तावदान *n*, ताव.

PANEGYRIC (*Gr. pan*, all, *aguris*, assembly) सुति *f*, प्रशंशा *f*, स्तोत्र *n*, गुणवर्णन *n*.—PANEGYRIST सुतिपाठक, सुति करणारा.

PANEL, PANNEL*, a board having its edges inserted in the groove of a surrounding frame कवाडंतला खण -चकला, लांकडी तावदान *n*; roll of the names of jurors पंचांचे नावनिशीची याद *f*.

PANG* a momentary and violent pain तिडीक *f.*, कळ *f.*, वेण *f.*; paroxysm of extreme distress दुःखाचे भरते *n.* -लहर *f.*

PANIC (*Gr. panikos*) धडकी *f.*, हैबत *f.*, धसका *a.* कल्पित, व्यर्थ (fear). -STRUCK *a.* धसका -धडकी वसलेला.

PANNEL (*pannus*, a cloth) खोगीर.

PANNER (*panis*, bread) bread-basket रोवळी *f.*; basket carried on a horse पेटारा.

PANT *v. i.* *W.* gasp धापणे, धापा देणे; be over-powered with eagerness, desire, or longing जीव टांगला असणे, नितातणे.

PANTALOON *F.* इजार *f.*, पायजामा.

PANTHEISM (*Gr. pan*, all, *theos*, a god) the doctrine that the universe, taken or conceived of as a whole, is God जगदीश्वरमत *n.*, अद्वैतमत *n.*—PANTHEIST अद्वैतवादी.—PANTHEISTIC *a.* अद्वैतमताचा, अद्वैतमत संबंधी.—PANTHEON सर्वदेवालय *n.*, सर्वदेवसभा *f.*; a work in which all the divinities worshipped by a people are treated of सर्वदेवपुराण *n.*; the whole body of divinities worshipped by a people एक देशाचे सर्व देव *pl.*, देवगण.?

PANTHER (*L.*; *Skr. pundarika*) चिब्यावाघ, बिच्यावाघ.

PANTILE (*pan* & *tile*) a tile with curved or hollow surface नळा.

PANTRY (*panis*, bread) फराळाची कोठडी *f.*

PAP (*papilla*) a nipple of the breast स्तनाग्र *n.*, थानाची वोडी *f.*; teat स्तन *n.*—PAPILARY *a.* स्तनाग्र संबंधी.

PAP (*papa*) a soft food for infants मुलाची लायसी *f.*; pulp of fruit गर, गोर. -PY *a.* बिलबिलीत, मऊ.

PAPA *L.* बा, बाबा, 'पापा.'

PAPAL *a.* (*papa*, the pope) पोपाचा, पोपा संबंधी; proceeding from the pope पोपाचा.

पासून निघालेला, पोपाचा.—PAPACY पोपाचा अधिकार -चे राज्य *n.*; line of the popes पोपाची माळका *f.*, पोपाची *f.*, पोपपरंपरा *f.*

PAPAW *Malya*, पोपिया *f.*, पोपै *f.*

PAPER (*papyrus*, paper reed) a substance formed into thin sheets for writing on कागद; a sheet of such substance कागद, ताव; an essay निबंध; document दस्तऐवज, कागद *n.*; settlement p. व्यवस्थापत्र *n.*; piece of paper कागद, कागदाचा तुकडा; newspaper वर्तमानपत्र *n.*, कागद; bills of exchange, bank-notes, &c. हुंडी वैगरे कागदपत्र *pl.*; hangings printed or stamped भिती शृंगारण्याचे -ला लावायाचे कागद *pl.*; waste p. रटी *f.*, गवाळ *n.*; clean p. कोराकागद; p. blank at the back पाठकोरा का.—*v.* कागद लावणे, कागदानें शृंगारणे, कागदानें मढवणे झाकणे. -KITE वावडी *f.*, पतंग.

PAR (*L.*) वराबरी *f.*, समता *f.*; to be at p. वराबर होणे.

PARABLE (*Gr. para*, beside, *ballein*, to throw) a fable or allegorical relation or representation of something real in life or nature, from which a moral is drawn for instruction दाखला, दृष्टांत, दृष्टांतरूप कथा *f.*—PARABOLICAL *a.* दृष्टांतरूप. -LY *a.* दृष्टांताने, दृष्टांतेकरून.

PARABOLA (*L.*) *Geom.* समकक्षित्र *n.*—PARABOLICAL *a.* बाणाकार.

PARADE (*parrare*, to prepare) pompous exhibition आव, थाटमाट, डौल; military display कवाईत *f.*, 'परड' *f.*; place where such display is held कवाईतीची परडेची जागा *f.*; procession मिरवणूक *f.*, स्वारी *f.*, यात्रा *f.*, वरात *f.*; to make empty p. डौल मिरवणे.—*v.* मिरवणे, डौल दाखवणे; कवाईत करवणे.—*i.* मिरवत जाणे, मिरवणे; कवाईत करण्यास मिळणे, -ची कवाईत होणे.

PARADIGM (*Gr. para, beside, deiknunai, to show*) *Gram.* उदाहरणार्थ लिहिलें
धातुर्वां सर्व रूपे *n pl.*, धातुरूपमालिका *f.*

PARADISE (*Heb.; Skr. paradēsa, the best land*) the garden of Eden, in which Adam and Eve were placed immediately after the Creation एदेन बाग ; place of bliss सौख्यलोक *n*, आनंदभुवन *n*-लोक ; heaven आकाश *n*, स्वर्ग.

PARADOX (*G. para, beside, doxa, opinion*) something false in appearance but true in fact जी गोष्ट खरी असून दिसप्पांत खोटी भासती ती *f.*, असत्यभास.

PARAGON *F.* model कित्ता, नमूना ; model by way of distinction, implying superior excellence धैड *n*, प्रकरण *n*, प्रस्थ *n*.

PARAGRAPH (*Gr. para, besides, graphein, to write*) कलम *n*, प्रकरण *n*; new p. खेरीज कलम *n*; p. added as a postscript ताजाकलम *n*.

PARALLEL a. (*Gr. -allelon, of one another*) *Geo.* समांतर; like सारखा, सम, सदृश [to, with]—*n.* समांतररेषा *f.*;—of latitude अक्षवृत्त *n*; सारखेपणा, बरोबरी *f.*; comparison बरोबर पाहणे *n*, तुलना *f* [to].—*v.* समांतर क. -राखणे ; उपमा -तुलना -बरोबरी क. ; be equal to बरोबरीस उतरणे, बराबरी येणे, सम असणे. —*GRAM Geo.* समांतरवाजूचौकोन *n*, दीर्घचतुरस्त *n*.

PARALOGISM (*Gr. -logos, discourse*) false argument अयुक्ति *f.*, सिद्धांतभास, मिथ्या हेतु.

PARALYSIS (*Gr. -luein, to loosen*) अर्धीगवायु, पक्षवायु.—**PARALYZE** *v.* नबळेपणा आणणे, चलनवलनशक्ति नाहींशी क.—**PARALYTIC a.** अर्धीगी वायु झालेला, पक्षघाती, वातरोगी, सुनवहिरो?

PARAMOUNT a. (*par & amount, upward*) वर्चड, श्रेष्ठ, प्रधान ; p. sovereign सचाट.

PARAMOUR *F.* सोयरा, यार, जार.

PARAPET (-pectes, the breast) छातीएवढी मित *f.*, वरवडी *f.*

PARAPHERNALIA (*Gr. -pherne, dowry*) articles which a wife brings with her at her marriage, or which she possesses beyond her jointure, and which remain at her disposal after her husband's death स्वीधन *n* ; ornaments अलंकार *pl.*, भूषणे *n pl*; trappings मिरचुकीचा पोषाक, साज.

PARAPHRASE (*Gr. -phrasein, to speak*) टीका *f.*, व्याख्या *f.*, विवरण *n*.—*v.* व्याख्या-टीका क.

PARASITE (*Gr. -sitein, to feed*) one who frequents the tables of the rich, and earns his welcome by flattery परान्हचि, परान्हपुष्ट, उंडीबळाल, तुकडमोड्या ; *Bot.* a plant obtaining nourishment immediately from other plants, to which it attaches itself, and whose juices it absorbs बांडगूळ *n*, बांधे *n* ; [Zool. an animal which lives during the whole or part of its existence on the body of some other animals, as lice, &c].—**PARASITICAL a.** खुशामती, आर्जवी ; बांडगूळचा जारीचा.

PARASOL (*F. parer, to ward off, L. sol, the sun*) बायकाची लहान छत्री *f.*, अफताशी *f.*

PARBOIL *v.* *F.* अर्धकच्चा शिजवणे -रांधणे. —*ED* अर्धशिजा ; as rice, pulse अर्धबोवडा.

PARCEL *F.* bundle पुडके *n*, पुडा ; portion गडा, पुडा, अंश, भाग ; quantity रास *f.* ढीग ;—of land ठिके *n*, फाळी *f.*—*v.* वांटणे, वांटणी क. [out].

PARCH *v.* *Rus.* scorch भाजणे, हुरपळणे ; shrivel with heat वाळवून चिरमुठणे ; सुरक्ष्या पाडणे ; parched rice पोहे *pl* ;—grams कुटाणे *pl*.

PARCHMENT (*pargamena*) skin of a sheep or goat dressed and rendered fit for writing on चर्मपट पत्र *n.*

PARDON *v.* (-*donare*, to give) forgive क्षमा-माफ़ी माफ़ क.; remit सौडणे, सूट देणे : I p. thee thy life.—*n.* क्षमा *f.*; माफ़ *f.* सूट *f.* मुक्ति *f.* -ABLE *a.* क्षमा करण्याजोगा, क्षम्य; सोडायाजोगा, मोचनीय [for].

PARE *v.* (*parare*, to prepare) cut off, as the extremities of a thing तासणे, छाटणे; —as an orange साळणे, सोलणे; —as a horse's hoof नख काढणे कापणे [away, down, off].—PARING तासणी *f.*, छाटणी *f.*; shoe-makers p.-knife रांपी *f.*

PARENT (*parere*, to beget) a father or mother वाप किंवा आई *f.*; source मूळ *n.*, कारण, *n.*, आई *f.*, खाण *f.*, वाप, योनि *f.*; idleness is the p. of vice; *pl.* आईवापें *n pl.* -AGE कुळी *f.*, जन्म. -AL *a.* आईबापांचा; becoming parents आईबापास योग्य; p. affection अप्त्य गुत्रमेह.

PARENTHESIS (*Gr. entithenai*, to put in) sentence inserted in a sentence कुंडलीतले वाक्य *n.*, प्रदिस वाक्य *n.*; sign of a parenthesis () कुंडली *f.*

PARHELION (*Gr. helios*, the sun) a mock sun or meteor, appearing in the form of a bright light near the sun मिथ्या सूर्य, सूर्यभास.

PARIAH (from Tamul *pareyer*, *parior*, or Hind. *pahāriyā*, a mountaineer) one belonging to the lowest and most despised class in parts of India परवारी, महार, धेड ह॑; an outcast जातिभट [p. dogs, native dogs without masters or home].

PARISH (*Gr. oikos*, house) उपाध्याची पांढरी *f.*, -चा प्रदेश.—*a.* उपाध्याचे पांढरीचा; maintained by the parish उपाध्याच्या पांढरीतून द्याचे पोषण होते तो, पौरोहित्यप्रदेश प्रतिपाळित. -IONER पांढरीत राहणारा.

PARITY (*paris*, equal) सारखेपणा, समता *f.*, सम्य *n.*

PARK*, inclosure for chase शिकारखाना, शिकारगा *H.*, क्रीडावन *n.*, मृगयाभूमि *f.*;—for walking, riding, &c. रमणा;—of artillery तोफखाना.

PARLEY *v. i. F.* converse संभाषण *k.*; confer with an enemy युद्धामध्ये शत्रूशी बोलणे. [with, about].—*n.* संभाषण *n.*, बोलाचाल *f.*; शत्रूसी सल्लयाचे वगैरे बोलणे *n.*, सल्लयाचे भाषण *n.*—PARLIAMENT, the grand assembly of the three estates of the United Kingdom of Great Britain and Ireland 'पालमेंट' सभा *f.* -ARY *a.* पालमेंटाचा; पालमेंटाचे ठरवलेला; पालमेंटाच्या रिवाजा प्रमाणे.

PARLOR (do.) बसायाची खोली *f.*, दिवाणखाना.

PAROCHIAL *a.* (See PARISH) उपाध्येयणाचे देशाचा, पांढरीसंबंधी.

PAROLE *F.* word वचन *n.*, शब्द;—of a prisoner of war युद्धात धरलेल्या शत्रूचे वचन, *n.*, कौल *n.*, बोली *f.*; Mil. इशारत *f.*, इशारा.—& PAROL *a.* तोंडचा, मुखजबानी.

PARONYCHIA (*Gr.*) *Med.* नखरुड *n.*

PAROXYSM (*Gr. -oxus*, sharp) भरते *n.*, लहर *f.*, उचल *f.* (रोगाचे वर्गे).

PARRICIDE (*pater*, father, *cædere*, to kill) वाप किंवा आई मारणारा, पितृ किंवा मातृहत्या करणारा, पितृघ किंवा मातृघ.

PARROT *F.* रावा, पोपट; red-ringed p. राष्ट्र.—PAROQUET पोपट, हिरामण.

PARRY *v.* (*parare*, to prepare) ward off टाळणे, चुकवणे, वारणे (a blow); evade चुकवाचुकव टाळाटाळ *k.* (payment).

PARSE *v.* (*parse*, part) व्याकरण *k.*, वाक्याचे व्याकरण *k.*

PARSIMONY (*parcere*, to spare) covetousness कृपणपणा, कार्पण्य *n.*, किरटेपणा; frugality

काटकसर *f*; अल्पव्यय.—PARSIMONIOUS *a*. कुपण, हाताचा जड; काटकसन्या, दक्ष.

PARSLEY *F*. अजमोदा.

PARSON (*parsona*) priest of a parish पांडीचा उपाध्या, प्रामुखरोहित; clergyman धर्मैपाध्या, धर्माध्यापक.

PART (*pars*) portion भाग, अंग; piece तुकडा, खंड; division विभाग, भाग, अवयव; member प्रकरण *n*, अंग *n*, विषय;—in the payment of debts, rents, &c. विस्तः share वांटा, हिस्सा; *pl* बुद्धि *f*, गुण *pl*; concern अंग *n*, हात, संबंध; side बाजू *f*, पत, वांटा: he takes his brother's p.; allotted duty काम *n*, स्वकर्म *n*, धर्म; Drama, सोंग *n*; for my part मजकडून; in p. कांहीं वाटार्नीं, कांहीं अंशीं; for the most p. बुधा; वारंवार; on the p. of निसबत.—*v*. वांटणे, वाटून देणे; फोडणे, तुकडे क.; वेगळा निराळा क.; stand between मध्ये पडणे, मध्यस्थी क.—*i.* तुटणे, सुटणे, अलग विभक्त विशुक्त वेगळा होणे; with सोडणे, जाऊ देणे. -LY *ad*. कांहीसा, किंचित, थोडा बहुत. -NER विभागी, वाटेकरी; a consort बायको *f* किंवा नवरा, जन्माचा सोबती; Law, भागीदार, सर्कती, पातीदार [with, in, of]. -SHIP भागीदारी *f*; सरकत *f*, पाती *f*.—PARTY faction फली *f*, तट; plaintiff or defendant पक्षकार, वादी किंवा प्रतिवादी; a social assemblage बैठक *f*, जेवणास चहास वगैरे बोलावलेली मंडळी *f*; detachment टोळी *f*, तुकडी *f*, 'पाटी' *f*; part तरफ *f*, बाजू *f*, पक्ष; single person असामी, मनुष्य; company टोळी *f*, बूट *f*. -COLORED *a*. चित्रविचित्र (flower);—as a horse अबलक;—as a bullock वांडा. -FENCE, -WALL दोन घरांच्या मधली भिंत *f*, छाटदिवाल *fH*.—PARTISAN तरफदार, पक्षकार.

PARTAKE *v*. (*part & take*) वांटा असणे.—*i.* दुसऱ्या वरोबर वांटा घेणे असणे पावणे [*in, of*]; -चा गुण स्वभाव हुदा असणे.

PARTERE *F*. an ornamental garden नजरबाग.

PARTIAL *n*. (See PART) inclined to favor one party more than another तरफदार, पक्षपाती;—of judgments, &c. तरफदारीचा, पक्षपाताचा; not general एकपक्षी, एकदेशी, एकांगी (eclipse, deluge, &c.) [to]. -ITY पक्षपात, तरफदारी *f*; special fondness आवड *f*, अभिरुचि *f*, चहा *f*: p. for poetry [for]. -LY *ad*. पक्षपाताने; काहीं वाटे, अंशत; एकपक्षी.

PARTICIPATE *v*. (*partis, part, capere, to take*) See PARTAKE [*in, of*].—PARTICIPATION वांटा, हिस्सा [*in*].—PARTICIPATOR भागीदार, विभागी.—PARTICIPIAL *a. Gram.* कुदंतरूप.—PARTICIPLE *Gram.* कुदंत *n*.

PARTICLE (*parts, part*) minute part कण, लेश, रज; *Gram.* अव्यय *n*; extremely minute particles अणुरेण *pl*.—PARTICULAR *a*. not general असाधारण, असामान्य; individual विशेष, भिन्न, निराळा: each plant has its p. nutrient; notable विशेष, लोकोत्तर, अधिक विशेष (news); minute सूक्ष्मदर्शी, कच्चे बारीक पाहणारा;—of statements, accounts, &c. तपशीलवार, कच्चा, साविस्तर; nice खंतखोर, खोडकर: p. in diet; p. person अमुक, अमका; it is nothing p. ताढूश नव्हे; p. duty विशेष धर्म p. occasion समयविशेष.—*n.* विशेष गोष्ट *f*, विशेष *n*; individual बन, असामी *f*; in p. विशेषेकरून, विशेष [*in*]. -ITY असाधारणता *f*; विशेषता *f*, विशेषभाव; minute detail तपशील *f*, बयान *f*, विस्तार; that which is particular विशेष गोष्ट *f*. -IZE *v*. तपशीलवार बोलणे सांगणे. -LY *ad*. विशेषेकरून; तपशीलवार.

PARTISAN, See under PART.

PARTITION (*parts, part*) division विभाग, वांटणी *f*; separation वियोग, विरह; that

which divides पडदा, व्यवधान n; place parted off खण, खिसा, पूड n; that by which a partition is made आडभित f, पडदा, कूड.—*n.* खण क. -पाड़ें, पडदा घालें [of, off, from].

PARTNER, See under PART.

PARTRIDGE (*perdix*) तितर, तित्तर, कवडा.

PARTURIENT *a.* (*parere*, to bring forth) कोर्नी निषणारी, बाळंत होणारी, प्रसवणारी.—PARTURITION प्रसव, प्रसूति *f.*

PASS *v. i.* (See PACE) go जाएं, चालें; undergo transition पालटें, बदलें; be current चालें, पटें (coins); be received in opinion पसंत पडें, मान्य होएं (for); be spent जाएं, गुजरें, लोटें (time); happen घडें, होएं; die मरें, गतहोएं, जाएं; go by a certain necessary step पर्यायाने पायरीने जाएं; surpass वर्चद होएं; to p. away, off, over नाहींसा होएं, टक्कें, ओसरें;—on पुढे जाएं चालें; to let p. सोडें, सांड क.; to p. into हळूहळू पालटें; पर्यायाने होएं; -on, upon लाघडें;—वर येणे; लागें; ठराव क.—*t.* go beyond, over, through पार -पलीकडे जाएं; omit उपेक्षें, गालें, सोडें; as time spent घालवें, क्रमें;—pleasantly करमें, गमत क.;—painfully काढें, कंठें;—under shifts and expedients लोटें, ढकलें;—idly कालंचना क.; be carried through पसार-रुजू-सादर क. (bill); utter जाएं, बोलें, निष्पें: thy word is passed; achieve सिद्धीस नें, घडविएं; enact करें, पसार क. (a law); cause to proceed चालवें, पौहचता क.; put in circulation चालवें (money); take notice of लक्ष दें लावें, मनावर घें; by, over पोटी घालें, क्षमा क.;—off, on, upon ठकविएं, फसवें; a law पसार न्यायी क. [from, to]—*n.* passage रस्ता, वाट *f.*; narrow passage खिंड *f.*, बारी *f.*;—over a hill घाट, घाटी

f.; passport परवाना, दस्तक *n*, रहदारी चिट्ठी *f.*, 'पास' *f.*; push in fencing हूल *f.*, दुसरी *f.*; condition अवस्था *f.*, दशा *f.*; to bring to p. घडवणे, बनून आणणे; to come to p. होणे, घडणे. -ABLE *a.* capable of being passed जायाजोगा, गमनाई; current पटायजोगा, चालायजोगा; tolerable कामचलावू, बराच, असाच. -AGE जाणे *n*, चलन *n*, गमन *n*; ओलांडणे *n*, अतिक्रम, क्राति *f.*; journey, as by water, carriage, &c. प्रवास; fare वाटेचैं भाडे *n*; ship's p. नोर; liberty of passing जाण्याची मोकळीक *f.*; death मरण *n*, गति *f.*; way वाट *f.*, रस्ता; a hall मध्यें घर *n*, माजघर *n*; incident गोष्ट *f.*, घडलेली गोष्ट *f.*: in thy *passages* of life; reception स्वीकार, अंगीकार: this book will have a fair p.; part of a book or text स्थल *n*; enactment ठराव: the p. of a law;—as between houses गडी *f.*, बोळ; of p. भमण-देशातर करणारा (birds). -ANGER मार्गस्थ, वाटेने जाणारा, वाटसरू;—in a vehicle उतारू. -ING *a.* श्रेष्ठ, उक्तृष्ट. -WORD वरदीचा खुणेचा शब्द.

PASSION (*pati, passus*, to suffer) दुःखसहन *n*, भोग *n*; the suffering of Christ ख्रीस्ताचे दुःखसहन *n*; mental feeling मनोविकार, भाव, रस; feeling or emotion in which the subject is moved by an impulse beyond control मनक्षेप स्नाप; anger राग; love प्रिति *f.*, शृंगाररस; eager desire आस्था *f.*, उक्तंठा, उत्साह; pursuit engaged in with fondness व्यसन *n*, वेड *n*, छंद, नाट: poetry became to him a p.; the *passions* पडिग्य *pl.*; absence of p. विराग, वैराग्य *n*; of subdued *passions* जिंतेद्रिय; a fit of p. रागाचा झटका, तैष; to fly into p. पित्त खवळें [for]. -ATE *a.* रागीट, तापट; उक्तित, आवेशी, आवेशाचा; हौसेचा. -ATELY *ad.* रागाने; उत्साहाने, उक्तेने.—PASSIBLE *a.*

सुखदःखयोग्य क्षम.—PASSIVE *a.* not active निर्वापार, निशेष; suffering सोसणारा, सोसी-क, सहिष्णु; Gram. कर्मणि. -FLOWER कंगोरी*f.*

PASSOVER (*pass, over*) यहुदी लोकांचा एक सण आहे, वल्हांडण सण; वल्हांडण सणाचा यज्ञ-पशु. See Ex. xii.

PASSPORT *F.* परवाना, दस्तक रहदारी.

PAST *p. a.* गेलेला, गत, गतकालचा.—*prep.* पुढे, पलीकडे; नंतर, वर, पसार.—*ad.* जवळून, वरून, पुढून.

PASTE (*pastus, pasture*) खळ *f.*, चिकी *f.*; *p.* of iron rust, &c. शाई *f.*—*v.* खळ लावून खळानें चिकटविणे.—PASTRY पिठाचे पदार्थ, *pl.* मिट्ठाने *n.*, पिट्ठाने *n pl.* -BOARD पुष्टिपत्र *n.* -COOK हलवाई, पकाने करणारा.

PASTERN *F.* part of a horse's leg between the fetlock joint and the hoof नेवर.

PASTIME (*pass, time*) खेळ, करमणूक *f.*

PASTOR (*passere, to pasture*) shepherd म-दभ्या, मेंढपाळ; minister of the gospel having the charge of a church and congregation खिस्ती मंडळीचा धर्मोपदेशक, पाळक. -AGE पाळकाचे काम *n.* -AL *a.* मेंढकयांचा (life); मेंढकयांच्या रहाणीचा स्थितिरीतीचा -च्या संबंधी (poem); पाळकाचा, पाळका संबंधी; *p.* tribe पशुचारणजीवी लोक. -ATE पाळकाचे काम *n.*—PASTURAGE, business of feeding cattle गुरेंचराई *f.*; grazing-ground चरण *n.*, गायरान *n.*; grass for feed चारा, चरण *n.*—PASTURE *v.* चारणीस-चारायाला घालणे.—*i.* चरणे.—*n.* कुरण *n.*, गायरान *n.*; चारा, चार *f.*

PAT *a. D.* योग्य, उचित, समर्पक (allusion)—*ad.* नेमका, टापासटीप, टीक.—*n. Ger.* a light, quick blow, or stroke, with the fingers or hand थापटी *n.*, थाप *n.*, थापड *f.*; a small

flatish lump वडी *f.*, चपटी *f.*, थापटी *f.*—*v.* थापडणे, थापटणे [with, on].

PATCH *n. Ger.* piece of cloth sewed on a garment to repair it ठिगळ, कपा; small piece of any thing used to repair a breach गावडी *f.* पुस्ती *f.*; small piece of silk used to cover a defect on the face, or to heighten beauty टिक्की *f.*, पटी *f.*; small piece of ground जमिनीचा तुकडा, ठिके *n.*—*v.* ठिगळ लावणे; repair clumsily तांगडणे, तुकडे बोडणे; टिक्के लावून वृंगारणे; up तुकड्याताकड्यांचा क. [with]. -WORK ओवड-धोवड—तुकड्याताकड्यांचे काम *n.*, तांगडकाम *n.*

PATE *Ger.* the head डोसके *n.*, टकले *n.*, नारळ; [skin of a calf's head].

PATELLA (*L.*) *Anat.* गुडधाची वाटी *f.*

PATENT *a.* (*patere, to be open*) उघड, स्पष्ट; appropriated by letters patent सनदेचा, सनदी.—*n.* an official document conferring a right or privilege on some person, for a term of years, the exclusive right to an invention सनद *f.*, फरमाना. -EE सनद मिळालेला, सनदारा. -LEATHER रोगण चढविलेले-रोगणी कापड *n.*

PATERNAL *a.* (*pater, father*) बापाचा, पित्याचा, पितृ; fatherly बापासारखा, पितृतुल्य (admonition); derived from a father बापापासून मिळालेला, पितृपाप; hereditary बडिली-पार्वित, पिटीजाद.—PATERNITY पितृधर्म, पितृत्व *n.*, बापणा.

PATERNOSTER (*L. our Father*) the Lord's prayer प्रभूची प्रार्थना *f.*

PATH* (*Skr. path*) road वाट, रस्ता, मार्ग, पंथ; foot-way पायवाट *f.*, पाऊलवाट *f.*; fig. course of action वाट *f.*, रहाटी *f.*, रीत *f.*, मार्ग (Ps. xxv., 10); the right p. सत्यथ, सन्मार्ग; —of the planets कक्षा *f.* [to, through].

PATHOS (*Gr. pathein, to suffer*) करुण-रस, राग, कारूप्य *n.*—PATHETIC *a.* द्रव आणणारा, मनोवैधक, करुणारसाचा.

PATHOLOGY (*Gr. pathos*, suffering, *logos*, speech) *Med.* the science which has for its object the knowledge of disease रोगनिदानशास्त्र *n.*, निदान *n.*

PATIENT *a.* (*pati*, to suffer) bearing सोशिक, सहनशील; not hasty धीर, विराचा, धिमा; passive recipient कर्मपात्र, कर्माश्रय; diseased person under medical treatment वैद्यार्थी कूळ *n.*, रोगी मनुष्य. -LY *ad.* निमुटणे, गम खाऊन; सोशिकपणार्ह, वैर्य धरून; धिरार्ह, धिमाईर्ह.—**PATIENCE**, the suffering of afflictions, pain, toil, calamity, provocation, or other evil, with a calm unruffled temper सहनशीलता *f.*, शान्ति *f.*, सोशिकपणा; act or quality of waiting long for justice or expected good without discontent दम, वैर्य *n.*, सबुरी *f.*, धीर; perseverance दीर्घ उद्योग -प्रयत्न [with, in].

PATRIARCH (*Gr. patro*, father, *archos*, a chief) father and ruler of a family मूळ पुरुष, कुलाधिपति; [app. to heads of families in ancient history, esp. in biblical and Jewish history; *Eastern Churches*, a dignitary superior to the order of archbishops]. -AL *a.* मूळ पुरुष संबंधी, मूळ पुरुषाचा, गोत्रपतीचा; subject to a patriarch पेत्रिआर्काच्या अधिकारा खालचा. -ATE पेत्रिआर्काचे काम *n.* चा प्रांत; पेत्रिआर्काचा जागा *f.* गादी *f.*

PATRICIAN (*patres*, fathers) कुलीन पुरुष.—*a.* मोठ्या कुलातला, कुलीन, खानदानीचा.

PATRIMONY (*pater*, father) right or estate inherited from one's ancestors पितृप्राप्त अधिकार किंवा धन *n.*, वतनवाडी *f.*, बापरोटी *f.*, इत्यादि; Church estate or revenue देवळाचे उत्पन्न *n.*—**PATRIMONIAL** *a.* वतनाचा, वतना विषयीचा, वतनी; पितृप्राप्त, वडिलोपांजित.

PATRIOT (*patria*, one's native country) person who loves his country, and zeal-

lously supports and defends it and its interest स्वदेशभक्त, स्वदेशहितकारी, स्वदेशाभिमानी. -ISM स्वदेशप्रीति *f.*, स्वदेशाभिमान. -IC *a.* स्वदेशहिताचा, स्वदेशनिष्ठ, स्वदेशासक्त.

PATROL *F.* guard which goes the rounds of a camp or garrison लकडी गस्त *f.*, छोटी गस्त *f.* *H.*—*v.* गस्त घालणे.—*i.* भवताले फिरणे, गस्तासाठी किऱणे [about, round].

PATRON *a.* and *n.* (*pater*, father) one who countenances, supports, or protects पोशिदा, पोषक, पुरकर्ता;—of the poor and humble प्रणतवत्सल. -AGE हिमाईत *f.*, आश्रय, पालण *n.* -IZE *v.* आश्रय देणे, हाती धरणे, पक्षघेणे;—in a unfavorable sense काखेस बगलेस मारणे [by]. -ESS यजमनीण *f.*, पोषणकरणारीण *f.*; रक्षणकरणारीण *f.*

PATRONYMIC (*Gr. patros*, father, *onoma*, name) पितृप्राप्त नाम *n.*

PATTEN *F.* खडावा.

PATTER *v. i.* (See PAT) पटपट -सटसट पडणे.—*t.* पटपट पाढणे; repeat in a muttering manner, as prayers जपणे, जप क.; to p. flash, to speak the dialect of thieves, &c. चकारी भाषा बोलणे.—*n.* टपटप -पटपट शब्द.

PATTERN (See PATRON) model proposed for imitation नमूना, सांचा, फर्मा; specimen मासला, वानगी *f.*; quantity of cloth sufficient for a garment अंगरखा वैरी एका वस्त्रा पुरते कापड *n.*

PAUCITY (*paucus*, few) थोडेपणा, अल्पसंख्या *f.*; smallness of quality थोडेपणा, कमीपणा, न्यूनता *f.*; p. of blood.

PAULINE *a.* (from *Paulus*, Paul) पौलस नामक मनुष्याचा; पौलसाचा -पौलसार्हे लिहलेला, पौलसाचा, पौलसलिखित (epistles).

PAUNCH (*pantex*) the belly पोट *n.*; the first and largest stomach of a ruminant quadruped रंवथ करणाऱ्या जनावराचा पहिला व सर्वाहून मोठा कोथळा.

PAUPER (*L.*) भिकारी, भिक्षुक, नादार. -ISM
भिकारपण *n*, भिक्षुकी *f*, नादारी *f*.

PAUSE (*pausa*) temporary stop संड, विराम,
महकुबी *f*; suspense दुग्धा *f*; a temporary
cessation of the voice in reading and
speaking विराम; a point विरामचिन्ह *n*;
Mus. थाक *f*, अवसान *n*.—*v.i.* मध्ये राहणे
थांबणे, खोल्कणे, विसंबरणे [for, at].

PAVE *v.* (*pavire*, to beat down) lay with
stone or brick फरसबंदी -चिरेबंदी किंवा
बीटबंदी *k*; prepare the way for वाटपाडणे,
रस्ता क. मार्ग मोकळा क., [with]. -MENT
फरसबंदी *f*, चिरेबंदी *f*.

PAVILION (*papilio*, a butterfly and a tent)
डेरा, तंबू; *Arch.* बुमटाच्या आकाराचे घर *n*;
a flag बाटा; *Anat.* auricle of the ear
बाहेचिल कान.

PAW *W.* पंजा.—*v.* scrape with the fore-
foot टापरणे; handle roughly हाताळणे,
घुसडणे, गुषडणे.

PAWN *F.* गहाण *n*.—*v.* गहाण ठेवणे.—(*padis*,
foot)—in chase प्यादे *n*. -BROKER गहा-
णाचा व्यापारी.

PAY *v.* (*pacare*, to pacify) satisfy as
another person, for service rendered
वेतन -मजुरी -पगार देणे; discharge one's
obligation to फेडणे, वारणे, देणे; punish
शासन क.; off फेडणे, चुकवणे; on देणे, ओपणे
(blows); out ठिला सोडणे *k*, सोडणे : to p.
out more cable [to].—*i.* फेडणे, निस्तरणे;
for भरून देणे; खर्च देणे; -चा दंड गुन्हेगारी
देणे.—*n.* पगार, रोजमुरा, दरमहा; extra p. to
public servants or soldiers भत्ता. -ABLE
a. देण्याजोगा, देय; suitable to be paid दे-
ण्यास शोग्य, देण्यास लायक: thanks are a
tribute p. by the poorest [to]. -MENT
देणे *n*; फेड *f*; reward वेतन *n*. -ROLL बट-
वडे पत्रक *n*. -MASTER देणारा; पगार वांट-
णारा, सवनीस, 'पेमास्तर'

PEA* वाटाणा.

PEACE (*pax, pacis*) state of quiet स्वध्यता
f, स्वास्थ्य *n*, स्वस्थपणा; freedom from
war सख्य " , सळा, संधि; public tran-
quility देश -लोकसौख्य *n*; quiet of
conscience मनशात्ति *f*, शांति *f*, चिन्तस्वास्थ्य
n; harmony ऐक्य *n*, सख्य *n*, मिलाक;
at p. शांतीने; सत्याने; to hold one's p. उप-
उगा राहणे, मैन्य धरणे; to make one's p.
सळा -समेट क. -ABLE *a.* स्वस्थ, निरुपद्रव, शांत,
थंड; शांतिशील -प्रिय. -FUL *a.* शांतीचा, शांत.
-MAKER समेट करणारा, कठमिटव्या. -OFFER-
ING शांत्यर्थण *n*, शांतिहोम. -OFFICER शांतीक,
कान्स्टेबल इ० प्रकारचा सरकारी हुदेदार.

PEACOCK* मोर, मयूर.—**PEAHEN** लांडोर *f*.

PEAK* a point टोक *n*, अग्र *n*; point of a
hill पर्वताचे शिखर *n*.

PEAL *F.* दणका, धडाका; a set of bells tuned
to each other घंटानाद.—*v.* दणदणे, कड-
कडणे.

PEAR* the prickly p. निवडुंग *n, m*; the
flat-jointed prickly p. फड्यानिं०.

PEARL* मोर्ती *n*, मुक्काफळ *n*; a jewel रत्न *n*,
दाणा; lack lustre खरडा; mother of p.
मोर्तीशिंग *f*; artificial p. कागदी मोर्ती *n*,
कुगा.—**PEARLY** *a.* मोर्त्याचा; मोर्त्यासारिखा
(dew).

PEASANT (*pagus*, the country) शेतखप्या,
नांगया.—*a.* गंवढळ, गंव्हार. -RY रयत *f*,
शेतकरी लोक *pl*.

PEBBLE* गोटा, खडा, गुंडा.

PECK* *v.* strike with the beak चोंचीने मारणे;
pick up with the beak चोंचीने वेचणे -टि-
पणे; strike with a pointed instrument
अणीने टोचणे -बोचणे [at].

PECTORAL *a.* (*pectus, pectoris*, breast) उरा-
चा, छांतीचा; relating to the disease of
the chest छांतीचे रोगाचा; p. medicine

कासम् *n.*—*n.* दम्यावरचे दम्याचें औषध *n.*, कासम् *n.*

PECULATE *v. i.* (*peculium*, private property) सरकारचा पैका खाणे, तनाखोरी क.—PECULATION तनाखोरी *f.*

PECULIAR *a.* (do.) of private possession and use आपला, खासगत, खुइ; particular विशेष, असाधारण—*n.* आपला माल, स्वस्त्र *n.* [to]. -ITY खासगतपणा; असाधारणता *f.*; विशेष धर्म गुण.

PECUNIARY *a.* (*pecunia*, property in cattle, *pecus*, cattle) relating to money पैक्याचा, द्रव्याचा; consisting of money धन द्रव्यरूप, पैक्याचा, द्रव्य in comp.: p. mullet द्रव्यदंड.

PEDAGOGUE (*Gr. pais*, a boy, *agein*, to lead) पंतोजी, शिक्षक; a pedant पंडिताचा डौल मारणारा, पंडितंमन्य.—PEDANT विद्येचा डौल मारणारा, पंडितंमन्य. -RY पोकळ पंडित्य *n.*, विद्येचा डौल.

PEDESTAL (*pes*, *pedis*, foot) base of a column खांबाचा बुंधा, तळखडा;—of a lamp चाडे *n.*, पडधी *f.*—PEDESTRIAL *a.* पायाचाचरणाचा.—PEDESTRIAN पार्या चालणारा, पदाति, पदाचारी.

PEDICLE (do.) फुलाचा देंठ.

PEDIGREE *F.* line of ancestors पिढी *f.*, वंशाचढ *f.*; account of register of a line of ancestors वंशचरित्र *n.*

PEDLAR, -LER, PEDDLER (do.) फेरीवाला, बिछायती, फिरस्ता.—PEDDLERY फेरीवाल्याचा धंदा; goods of a pedler बिछायती माल.

PEDO-BAPTISM (*Gr. paidos*, child, *baptism*, baptism) लहान मुलाचा बासिस्मा.—PEDO-BAPTIST लहान मुलाचा बासिस्मा करावा असें मत बाळगणारा; लहान मुलाचा बासिस्मा करणारा.

PEEL (*pilus*, a hair) साल *f.*, तचा *f.*—*v.* साल काठणे, सोलणे; strip, as the skin of

an animal कातडे काठणे, छिलणे; plunder लुटणे, नागवणे [*off*].—*i.* साल निघणे: it peels easily.—*F.* उलथणे *n.*, कलथा.

PEEP *v. i.* (*pipilare*, to begin, to appear) दिसणे, दिसू लागणे; chirp चिवचिव क.; look forth from concealment डोकावून पाहणे [at].—*n.* चिवचिव *f.*; चोरनबर *f.* दृष्टि *f.*; p. of day प्रभात *f.*; p. hole चोरखिडकी *f.*, झरोका.

PEER (*par*, equal) बरोबरीचा, तोलाचा; associate सोबती; nobleman बडालोक, उमराव, 'पीर'—AGE अभिराची बडे लोकाची पदवी *f.*; the body of peers बडलोक *pl.*—LESS *a.* अनुपम, निरुपम, सर्वोकृष्ट.

PEER *v. i.* (See APPEAR) दिसणे; look narrowly, curiously, or sharply न्याहाळून पाहणे, हेरणे, निरखून टवकाळून पाहणे.

PEEVISH *a.* *F.* किरकिया, कठकठ्या. *NESS* जिकोर *f.*, खिसखीस *f.*

PEG* खुंटी *f.*;—of an instrument खील *f.*, खुंटी *f.*; a p. lower एक पायरी कमी खाली (उत्तरणे).—*v.* मेख खुंटी मारणे मारून बाधणे अडकवणे; restrict अटकाव क., दावात ठेवणे.

PELF (*pilare*, to rob, *facere*, to make) money पैका, पैसा; illicit gains हरामाचा पैसा, अन्यायोपार्जित द्रव्य *n.*

PELICAN (*Gr.*) पानकोळी.

PELLET (*pila*, a ball) गोळी *f.*, गोटी *f.*

PELICLE (*pellis*, skin) तवंग, कोश, सूक्ष्म पटल *n.*

PELLITORY (*paries*, wall) अकलकाढा -रा.

PELMELL *ad.* गोंधळ गर्दी करून, घोळवयाणे.

PELLUCID *a.* (*per*, very, *lucidus*, clear) स्वच्छ, निर्मळ, प्रसन्न.

PELT *Ger.* चामडे *n.*, कातडे *n.*, चरसा.—*v.* *F.* strike with something thrown सडकणे, सडकावणे, फेकून मारणे [with].—*n.* टोला, तडाळा.

PELVIS (*L.*, a basin) *Anat.* lower part of the abdomen खालचे पोट *n*, बस्तीप्रदेश, औटी *f.*

PEN (*penna*) लेखणी *f*; errors of the p. कलमकुचराई *f*.—*v.* लिहिणे. -KNIFE चाकू. -MAN कलमबहादर, लेखणीचा गुरा; an author ग्रंथकर्ता. -SHIP लिहिण्याचे कसब *n*; chirography लेखन *n*, अक्षर *n*; good p. कलमसफाई *f*, मुक्काफळ *n*.

PEN* *v.* कोंडणे, कोंडवाड्यांत घालणे [up].—*n.* कोंडवाडा.

PENAL *a.* (*pæna*, punishment) दंडप्रकरणाचा, दंडाचा; subject to penalty दंडास योग्य, दंडालायक, दंडाधीन, दंडनीय. -TY दंड, शिक्षा *f*; forfeiture भट *f*, अडनी *f*.

PENANCE (See PAIN) तप *n*, प्रायश्चित्त *n*; bodily p. देहदंड; to perform p. तप क., प्रायश्चित्त क.; mortal p. देहांत प्रायश्चित्त *n*.

PENATES *pl.* (*L.*) [household gods of the ancient Italians]; कुलदैवते *n pl*, आराध्यदेवता *f. pl.*

PENCHANT (*F.*) decided taste चटक *f.*

PENCIL (*penis*, a tail) brush of a painter चितायाचे कलम *n*;—for writing on slate दगडी लेखणी *f*, 'पेनसिल' *f*;—lead p. शिस्याची पेनसिल *f*; Opt. collection of rays of light किरणांचा समूह, अंशुजाल *n*.

PENDANT (*pendere*, to hang) लोंबणारा पदार्थ लोलक; ornament hanging at the ear भोंकर *n*, लोलक; a hanging appendage झुबका, झुमका, झिल्मिळी *f*.—**PENDENT** *a.* लोंबणारा, लटकणारा.—**PENDING** *a.* भिजत पडलेला, चालता, खरकटा (suit).—**PENDULOUS** *a.* लोंबता, लटकता.—**PENDULUM** लोलक.

PENETRATE *v.* (*penetrare*) enter into भेदणे, वेधणे, प्रवेश क.; affect मनास लावणे, मन वेधणे; comprehend समजणे, बोध होणे [through, into].—*i.* शिरणे, शिरकणे; अर्थभेद होणे.—

PENETRABLE *a.* भेदायाजोगा, भेद्य, भेदनीय.

—**PENETRABILITY** भेद्यता *f*, प्रवेश्यता *f*.—

PENETRATION भेदणे *n*, भेदन *n*; acuteness सूक्ष्म तीक्ष्ण कुशाग्रवृद्धि *f*.

PENINSULA (*pane*, almost, *insula*, island) द्वीपकल्प *n*.—**PENINSULAR** *a.* द्वीपकल्प संबंधी; inhabiting a peninsula द्वीपकल्पवासी.

PENITENT *a.* (*pœnitere*, to repent) sincerely affected by a sense of guilt, and resolving on amendment of life पश्चात्तापी, अनुतापी.—*n.* ज्यास पश्चात्ताप झाला आहे तो; पश्चात्तापी मनुष्य स्वी *f*.—**PENITENCE** पश्चात्ताप, अनुताप.—**PENITENTIARY**, one who prescribes penance प्रायश्चित्त सांगणारा; a penitent पश्चात्तापी; one who does penance प्रायश्चित्त घेणारा, तपस्वी; place of penitence प्रायश्चित्तालय *n*; house of correction in which offenders are confined for punishment and reformation, and compelled to labour तुरंग, कारागृह *n*.

PENNANT (*penna*, feather) पताक *f*, फारा.

PENNY* आठ पैस्च्या किमतीचे एक नांगे आहे, दोन फदे *pl*, 'पेनी'; a small sum दमडी *f*, टोली *f*, अघेल *f*; money पैका, टक्का. -WISE लहान-वारीक गोष्टीमध्ये कसर पाहणारा; p. and pound foolish इळा मोडून खिळा करणारा; a p. in the pound बळस्या घरचा वांसा.—**PENNLESS** खंक, कंगाल, गरीब.

PENSILE *a.* *pendere*, to hang) लोंबणारा, लंबान.

PENSION (*pensio*, a pay) पगार; allowance for past services बैठापगार, 'पेनशन' *n*; p. granted by Government to the family of a soldier or servant who has died in its service बाल्परवेशी *f* [for].—*v.* बैठापगार कर्लनदेणे.—**ER** पेनशनदार, पेनशनर; [a student of the second rank in the Universities of Cambridge, England, and Dublin, who is not dependant on the foundation for support, but pays for his food].

PENSIVE *a.* *F.* thoughtful ध्यानस्थ, सचित्; expressing thoughtfulness with sadness चिताक्रांत, उदास, दिलगीर.

PENT *a.* कोंडलेला [up].

PENTACHORD (*Gr. pente*, five, *chordē*, cord) पंचतारी वाय *n.*

PENTAGON (*Gr. -gonia*, angle) पंचकोणाकृति *f.*

PENTAPETALOUS *a.* (*Gr. -petalon*, petal) पंचपाकळी, पंचदल.

PENTECOST (*Gr. pentekosté*, fifty) घडुटी लोकांचा एक सण आहे, पचासाब्दा दिवसाचा सण.

PENTHOUSE (*pendere*, to hang down) पडवी *f.*
—PENTICE पडसाळ *f.*, एकपाखी पडवी *n.*

PENTILE, See PANTILE.

PENULTIMATE *a.* & *n.* (*pæne*, almost, *ultimus*, the last) शेवटन्या वर्णमागचा, उपात्य.

彭NUMBRA (-*umbra*, shade) अपूर्ण -खंड छाया *f.*

PENURY *penuria* गरीबी *f.*, कंगाली *f.*, अनुपत्ति *f.*—PENURIOUS *a.* कृष्ण, हाताचा जड; थोडा, भिकार (crop).

PEON (*H. piyadah*) चपराशी, पट्टेवाला, शिपाई; —at chess प्यांडे *n.* प्यादा.

PEOPLE (*populus*) body of persons who compose a community लोक *pl.*; population प्रजा *f.*, रयत *f.*; folks लोक *pl.*, माणसे *n pl.*, आलमदुनिया *f.*; the vulgar कुणवी माळी *pl.*, तेजी तांबोळी *pl.*—*v.* वसाहत क, वसवणे [with].

PEPPER* (*Skr. pippali*) black *p.* मिरें *n*; red *p.* मिरवी *f.*; long *p.* पिपडी *f.*—*v.* sprinkle with pepper वर मिरपूड टाकणे-पसरणे; cover with wounds जखमांनी भरणे. -box मिरुडीची डंबी बाटली *f.*—MINT,—the plant पुदीना;—the essence पुदिन्याचा अर्क, ‘पेरमेट’ *n.*

PEPTIC *a.* (*Gr. peptein*, to cook) पाचक. अपिवर्धक, दीपक.—*n.* पाचक औषध *n.*

PER *prep.* (*Lat.*) दर, प्रति, गणिक : *p. man.*

PERADVENTURE *ad.* कदाचित्, नजाणो, दैववशात्.

PERAMBULATE *v.* (-*ambulare*, to walk) हढी हढीने फिरणे -जाणे, कंठी घालणे, फिरणे, —PERAMBULATION फेरी *f.*, परिभ्रमण *n*; वर्षातून एकदा सिमेची पाहणी *f.*, सालावाद शेवी पाहणी *f.*—PERAMBULATOR भ्रमण करणारा, फिरणारा; instrument for measuring distances अंतर मोजण्याचे यंत्र *n*; carriage for a child, propelled from behind मागून लोटण्याची मुलाची गाडी *f.*

PERCEIVE *v.* (-*percipere*, fr. *per* and *capere*, to take) obtain knowledge of through the senses -चे इंद्रियज्ञान होणे, पहाणे, जाणणे, समजणे; take intellectual cognizance जाणणे, समजणे, बोध होणे; be affected by लगणे, स्पर्श होणे, भेटणे.—PERCEIVABLE *a.* इंद्रियगोचर, समजण्या उमजण्याजोगा; स्पर्श. —PERCEPTIBLE *a.* पहायाजोगा, इंद्रियगोचर गम्य.—PERCEPTIBILITY इंद्रियगोचरता *f.*—PERCEPTIBLY *ad.* पहायासारखा जोगा; समजेसा, कळेसा.—PERCEPTION पहाणे *n*, इंद्रियाने घेणे *n*, समजणे *n*, इंद्रियप्रह; बोध, समज, faculty of perceiving जाणीव *n*, चैतन्य *n*. —PERCEPTIVE *a.* ज्यास समजण्याची गक्की आहे तो, याहक.—PERCIPIENT *a.* ग्राहक, सचेतन, विषयग्रहणक्षम.

PERCH (*pertica*) पोल, काठी *f.*; measure of length containing 5½ yards काठी *f.*; [fortieth part of an acre]; roost अडू.—*v. i.* पाखरां सारखे वसणे, वसणे.

PERCHANCE *ad.* नजाणो, कदाचित्.

PERCOLATE *v.* (-*colare*, to strain) गाळणे-शोधणे.—*i.* गळणे, पाझरणे, निचरणे.

PERCUSSION (*quatere*, to shake) act of striking अपटणे, आदळणे *n*; effect of violent collision धक्का, आघात.

PERDITION (*-dare*, to give) entire loss नाश, विनाश, सत्यनाश; utter loss of the soul, or of final happiness in a future state अधोगति *f*, नरकवास, आत्मवाचा नाश.

PEREGRINATE *v.* (*-agri*, a field) फिरणे, देशभ्रमण—देशाटन क.—**PEREGRINATION** परिभ्रमण *n*, देशाटन *n*, प्रवास.

PEREMPTORY *a.* (*peremtorious*, final) express निखालस, साफ, खसखसीत; authoritative अधिकाराचा, प्रभुसमित; dogmatical मतवारी, हटवारी.—**PEREMPTORILY** *ad.* निकून, खसखसीत, तुकडा मोडून.

PERENNIAL *a.* (*-annus*, year) lasting through the year वारमाही, वर्षजीवी; perpetual अक्षयी, वारमाही, सतत, निरंतर; continuing more than two years दोन वर्षांहून अधिक वाचणारा, वर्षद्याविदक्षीवी.—*n.* दोन वर्ष वाचणारे झाड *n*.

PERFECT *a.* (*facere*, to make) brought to completeness पुरा, पूर्ण; complete समग्र, सकल, पूर्ण; without blemish अव्यंग, निर्दोष; complete in moral excellences संपन्न, पूर्ण, गुणसंपन्न; *p.* tense पूर्णभूतकाळ.—*v.* पुरा-पूर्ण क.; निपुण-निष्ठात-प्रवीण क. -ION सिद्धि *f*, पूर्णता *f*, पुरेषण; प्रवीणता *f*, नैपुण्य *n*, सर्वोकृष्टता *f*, सर्वसंपन्नता *f*; excellent quality उत्तम-परम गुण, गुण. -LY *ad.* अगदी, पुरता, पुरतेष्ठी.

PERFIDY (*-fidus*, faithful) विश्वासघात, दगा, कपट *n*.—**PERFIDIOUS** *a.* खोटा, बेइमानी, दगेबाज, दगलबाज.

PERFORATE *v.* (*forare*, to bore) भोक्त छिद्र पाडणे.—**PERFORATION** वेधणे *n*, विधणे *n*; the hold bored भोक्त *n*, वेज *n*, रंध *n*, वेघ.

PERFORM *v.* (*fourn*, to complete) carry through पार शेवटास नेणे, करणे; accom-

plish साधणे, संपादणे, करणे; fulfil पुरा-पूर्ण-सत्य क., फेडणे (duty, office, vow).—*i.* act सोंग वेणे, सोंगाची संपादणी क.; play upon a musical instrument वाजवणे, वजावणे, खेळणे. -ABLE *a.* साध्य, साधनीय; संपादनीय. -ANCE संपादणी *f*, संपादन *n*; act कर्म *n*, क्रिया *f*, कृति *f*; theatrical p. सोंग *n*, नाटक *n*. -ER करणारा, कर्ता; सोंग आणणारा नट.

PERFUME (*-fumus*, smoke) fragrance सुवास, सुगंध, परिमळ; substance that emits scent which affects agreeably the organs of smelling सुगंधी पदार्थ-द्रव्य *n*;—for the person उटी *f*, उटणे *n*.—*v.* सुवास इ० लावणे, सुवासित क.—**PERFUMER** गंधी, गांधी, अतार [with].—**PERFUMERY** गंधीसामान *n*, सुगंधद्रव्यादि.

PERFUNCTORY *a.* (*-fungi*, to perform) वरवरचा, चालटकलीचा, वरंगी.—**PERFUNCTORILY** *ad.* चालटकल-गडबडगुंडा करून.

PERHAPS *ad.* (*per & haps*) कदाचित, कोण जाणे, नजाणो: *p.* he will come आला तर कदाचित् येईल.

PERICARDIUM (*L.*) the membranous sac which incloses the heart हृत्कोश.

PERIGEE (*Gr. peri*, near, *gé*, earth) Astron. नीच *n*, नीचस्थान *n*.

PERIL (*periri*, to try) भय *n*, संकट *n*, जोखीम *n*, धोका; *p.* of life प्राणसंकट *n*.—*v.* जोखमात-धोक्यात घालणे-पाडणे. -OUS *a.* धोखाचा, जोखमाचा, भयाचा.

PERIOD (*Gr. peri*, round, *hodos*, way) portion of time as limited and determined by some recurring phenomenon काळाची ठेप *f*, वेळ *f*, मुदत *f*; cycle संवत्सरचक्र *n*; interval of time अवकाश; complete sentence पूर्णवाक्य *n*, फक्किए *f*; Print. full stop पूर्णविरामचिन्ह *n*. [.] ; *p.* of twelve years तप *n*;—of sixty साठी *f*;—of

five वर्षपंचक *n*; p. of life वय *n*; in auspicious p. कालवेला *f*, काळवेळ, कुमहूर्त; fixed p. बंदी मुदत *f*; unfixed p. कच्ची मुदत *f*. -ICAL *a.* नेमलेत्या काळाचा, नियत-कालिक; happening by revolution फेरीने होणारा, फेरीचा, परिवर्त्तनाचा.—*n.* नियमित काळी निघणारे पाकिक-भासिक-त्रैमासिक पुस्तक *n*—पत्र *n*, इ०.

PERIPHERY (*Gr. pherein*, to bear) घेरा, परिधि; —as of a drum, &c. गाडा.

PERIPHRASE, PERIPHRASIS (*Gr. phrasein*, to speak) use of more words than are necessary to express the idea बोलण्याचा फेरा, गिरकांडा, द्राविडी प्रणायाम.

PERISH *v. i.* (-ire, to go) be destroyed नाश पावणे, नष्ट होणे, बुडणे; die मरणे, प्राणास मुकणे; decay gradually सडणे, नासणे, गळणे, झडणे [by]. -ABLE *a.* नाशवंत, नश्वर; p. goods नासके केणे *n*.

PERITONEUM (*L.*) *Anat.* पोटाचा पडदा, अंत्र-वेष्टन *n*.

PERIWIG *F.* केशाचा लहान टोप.

PERJURE *v.* (-jurare, to swear) render guilty of perjury खोटी शपथ वाहविणे, खोटया शपथेचा दोषी क.; deceive by oaths and protestations खोटया आणाभाका घेऊन फसविणे.—**PERJURY** खोटी शपथ *f*; crime of swearing falsely खोटी शपथ घेतल्याचा केल्याचा अपराध दोष.

PERK *v. i. W.* नटणे, नखरा क.—*a.* नखरेबाज, मिजाजखोर.

PERMANENT *a.* (-manere, to remain) नेह-मीचा, निश्चित, मुकरर, नित्य. -LY *ad.* जाथू, कायम, नित्य, मुकरर.—**PERMANENCY** शाश्वती *f*, स्थिरता *f*.

PERMEATE *v.* (-meare, to go) भेदून मुर्झन पार जाणे.—**PERMEABLE** *a.* भेदून जायाजोगा,

भेदनगम्य, व्याप्त.—**PERMEATION** व्याप्ति *f*, भेदन *n*, प्रवेश.

PERMISCIBLE *a.* (-miscere, to mix) भिसळा-याजोगा, मिश्रणीय.

PERMIT *v.* (-mittere, to let go) देणे; give leave of -ची परवानगी रजा मोकळीक देणे; grant leave to -ला परवानगी देणे.—*n.* परवाना, परवानगीचिठी *f*, दस्तक *n*. -TANCE हुकूम, परवानगी *f*.—**PERMISSION** परवानगी *f*, आज्ञा *f*, हुकूम; full and free p. मुभा *f*, मुकळदार *n*.—**PERMISSIVE** *a.* आज्ञादायक, परवानगी देणारा (will); granted दिलेला, परवानगी दिलेला (freedom).

PERMUTATION (-mutare, to change) अदल-बदल, विनियम; *Math.* अंकपाश.

PERNICKY *a.* (-necare, to kill) अपकारक, वाईट, दुष्ट, हिंसक.

PERPENDICULAR *a.* (-pendere, to hang down) नीट, उभा, सरळ, सुती; *Geom.* समकोन-पाती [to].—*n.* लंब, लंबक. -LY *ad.* नीट, सरळ, लंबरूपाने. -ITY नीट-उभेपणा, सरळ-पणा.

PERPETRATE *v.* (-patrare, to perform) (वाईट) काम क., गुन्हा क., गुन्हेगर होणे.

PERPETUAL *a.* (*perpetuus*, continuous) नेह-मीचा, नित्याचा, नित्य. -LY *ad.* नित्य, निरंतर, सतत, हमेशा.—**PERPETUATE** *v.* शाश्वत-नित्य निरंतर सतत चालेसा क., सदोदित राहेसा क.—**PERPETUITY** शाश्वती *f*, सातव्य *n*.

PERPLEX *v.* (-plexere, to plait) make intricate घोटाळा क., गुंतवणे, गुरफटणे; embarrass गोंधळवणे, घोटाळ्यात पाडणे घालणे, तारंबळ क.; vex त्रास उपद्रव देणे [with]. -ITY गुरफटा, गोंधळ, गुंताडा; घांदल *f*, तारंबळ *f*, पंचाईत *f*, विचार.

PERQUISITE (-quærere, to seek for) a gift or allowance in addition to fixed wages शिवाय अवांतर प्राप्ति *f*, दस्तुरी *f*; p. of hereditary village हक, कर.

PERSECUTE *v.* (*-sequi*, to follow) persue in a manner to injure, vex, or afflict छळणे, जाचणे, गांजणे; afflict, harrass or punish for adherence to a particular creed or system, or religious principles, or to a mode of worship धर्मसाठी-मतासाठी-भक्तीसाठी पाठलाग क. छळणे छळ क. [with, for].—**PERSECUTION** जाच, काच, छळ, पाठलाग, उपद्रव.—**PERSECUTOR** छळ करणारा, छळणारा, छळक.

PERSEVERE *v. i.* (*perseverus*, very strict) persist in any business or enterprise undertaken कामात उद्योगात टिकून राहणे, टिकणे, दीर्घप्रयत्न क.; not to give over what is undertaken दम धरणे, पाठपिच्छा न सोडणे [in, with].—**PERSEVERANCE** उद्योग, दीर्घप्रयत्न, आग्रह; दम, धीर, नेट; *Theol.* continuance in, or conservation of, the Christian character, and the consequent favor of God ख्रिस्ती सद्गुणात व ईश्वरी कृपेत टिकून राहणे *n*;—of the saints भक्तांचा टिकाव.

PERSIST *v.* (*-sistere*, to stand) चिकटून-दम धरून राहणे [in]. -ENCY दीर्घ प्रयत्न, व्यवसाय; आग्रह. -ENT *a.* स्थिर, दीर्घप्रयत्नी, व्यवसायी; आग्रही, चिकट.

PERSON (*persona*, mask) *Drama.* character सौंग *n*, रूप *n*; part or character which any one sustains नाते *n*, संबंध, अंग *n*; body शरीर *n*, अंग *n*; a living soul व्यक्ति *f*; a living human being माणूस, मनुष्य *n*, गडी; *Gram.* पुरुष; attendance on the p. शरीर-शृशूपा *f*, खिजमत *f*; in person साक्षात्, प्रव्यक्त, जातीमें, खुद; in one's own p. स्वतः-ABLE *a.* सुरेख, देखणा. -AGE individual distinguished by rank, social position or reputation थोर-संभावित-प्रतिष्ठित मनुष्य; exterior appearance रूप *n*, आकार, डॉल; character assumed सौंग *n*. -AL *a.* व्यक्ति संबंधी पुरुषांचा किंवा बायकांचा; रूपाचा;

स्वरूपाचा (charms); peculiar or proper to private concerns खासगत, खासगो; done in person आंगचा, जातीचा, खुद; applying to the character and conduct of individuals in a disparaging manner लावून बोलण्याचा, शालून पाढण्याचा; *Gram.* पुरुषवाचक; *Law.* p. estate जंगमपाल, अस्थावर मिळकत *f*; p. pronoun पुरुषवाचक सर्वनाम *n*. -ITY व्यक्ति *f*, स्वत्व *n*; लावून बोलणे *n* -लिहणे *n*. -LY *ad.* व्यक्तीने, व्यक्तितः; साक्षात्, प्रत्यक्ष, खुद, साक्षात्, जातीमें: to be p. present. -ATE *v.* सौंग-वेष -मिष वेणे.—**PERSONATION** वेष धरणे *n*, वेषधारण *n*.—**PERSONIFY** *v.* अंचेतनावर संचेतन धर्माचा आरोप क.—**PERSONIFICATION** संचेतन धर्मारोप, पुरुषभावारोप;—of time कालमूर्ति *f*, कालपुरुष *f*;—of justice धर्ममूर्ति *f*, साक्षात् धर्म;—of wealth लक्ष्मी *f*;—of poverty आकावाई *f*.

PERSPECTIVE *a.* (*-specere*, to look) यथार्थ दर्शन चित्रलेखन विद्येसंबंधी.—*n.* a glass through which objects are viewed दुर्बिंग *f*; the art of drawing objects on a plane so as to make them appear in their relative situation हुबेहुब चित्र काढण्याची विद्या *f*, यथास्थानदृष्ट चित्रलेखन-विद्या *f*.—**PERSPICACIOUS** *a.* quick-sighted कुशाग्र तीक्ष्णदृष्टि; of acute discernment तीक्ष्णबुद्धि.—**PERSPICUITY** clearness निर्मलता *f*, सच्छता *f*; easiness to be understood सुवोधपणा, सुवेधता *f*.—**PERSPICUOUS** *a.* निर्मल, सच्छ, प्राज्ञ; बाळबोध, सुवोध, व्यक्त.

PERSPIRE *v. i.* (*-spirare*, to breathe) sweat घाम येणे-निवर्णे-सुटणे; to be evacuated insensibly through the excretaries of the skin रोमधातून पाझरणे, स्फृणे.—*t.* रोमरंधानी सोडणे-विसर्जन क.—**PERSPIRATION** घाम येणे *n*, घर्मस्वाव; sweat घाम, घर्म.

PERSUADE *v.* (*-suadere*, to advise) influence by argument or entreaty मनावणे,

मन वक्तियों, मरणों, समजावणें; convince by argument खात्री -समजूत क.—PERSUASION समजूत *f.*, खात्री *f.*, समजी *f.*; मनाचर्णी *f.*, वधवणूक *f.*; a creed or belief पंथ, संपदाय, मत *n.*—PERSUASIVE *a.* समजूत करणारा, मनाचरणारा, समजुतीचा.

PERT *a.* W. lively चपळ, चलाल; bold धीट, उद्दट. -LY *ad.* चपळाईने; खिटाईने. -NESS चलाखी *f.*, चापल्य *n.*; खिटाई *f.*, उद्दटपणा.

PERTAIN *v. i.* (-tenere, to hold) belong -चा असणे; relate संबंध असणे -लागणे [to].—PERTINACIOUS *a.* obstinate हड्डी, दुराघटी; steady निग्रही, नेटाचा, चिकट [in].—PERTINACITY हड्डी, दुराघ्रह; नेट, धीर, दम.—PERTINENT *a.* समयोचित, समर्पण [to].

PERTURB -ATE *v.* (-turbare, to disturb) agitate संतापणे, झोभवणे; confuse धोटाळा क. -ATION संताप, झोभ, तळमळ *f.*, धोटाळा, गोंधळ.

PERUSE *v.* (-uti, uses, use) लक्ष लावून वाचणे, वाचणे.—PERUSAL *a.* वाचणे *n.*, पठण *n.*; —of a Purán पारायण *n.*

PERVADE *v.* (-vadere, to go) पार जाणे, मेंदणे; spread through व्यापणे, वेढणे, ग्रासणे.—PERVASION व्यापि *f.*, आक्रमण *n.*—PERVasive, PERVADING *a.* व्यापक, व्यापी; pervading the world जगद्व्यापी; p. all things सर्वव्यापी.—PEVADED व्याप [by].

PERVERT *v.* (-vertere, to turn) फिरवणे, उलटविणे; corrupt कुमार्गत आणणे, भष्ट क., बिघरणे [from, to].—*n.* बिघडलेला भष्ट झालेला मनुष्य.—PERVERSE *a.* हैकट, हेकेखोर, करनकर; devious वाकडा, वक, कुटिल; cross खोडकर, वात्य, द्वाड [in].

PERVIOUS *a.* (-viā, a way) admitting passage भेद, प्रवेशनीय; capable of being penetrated by the mental sight शोधनीय, अर्थगम्य [to].

PEST (*pestis*) plague मरी *f.*, धाम *f.*; anything destructive व्यापि *f.*, पिडा *f.* -ER *v.* पिडणे, छळणे; encumber खोडा -लोडणे घालणे; दाटी करून अवघडविणे [with].—PESTIFEROUS *a.* मरगी उत्पन्न करणारा, मरीचा; अपकारक, विषकारक; noxious to peace, to morals, or to society उपद्रवकारक, कुचाळ, कुटाळ.—PESTILENCE मरी *f.*, धाम *f.*, मरगी *f.*.

PESTLE (*pistare*, to pound) मुसळ *n.*, बत्ता, दस्ता; p. and mortar खलबत्ता.—*v.* मुस-बाणे -दस्त्याने कुटणे.

PET *F.* रागाचा झटकारा.—*F.* लाडका, बगल-बिळी *f.*—*v.* लाड क. -TISH *a.* चिरडखोर, तिरसट.

PETAL (*Gr. petalon*, leaf) पाकळी *f.*, दल *n.* -OUS *a.* सदल, पाकव्यांचा.

PETITION (*petere*, to beg) request विनंती *f.*; prayer to the Supreme Being प्रार्थना *f.*; —to a person or organized body having to grant the request अर्जी *f.*, विनंतीपत्र *n.*; paper containing such a request अर्जी *f.*, याद *f.*, अर्ज, अर्जदास्त; a p. to amend or amplify a preceding p. अर्जीमरमत.—*v.* अर्जी -विनंती क. -ER अर्जदार.

PETRIFY *v.* (*petra*, rock, *facere*, to make) दगड -पाषण क.; make callous कठीण -निष्ठुर -पाषणमय क.; fix स्तब्ध काष्ठवत् *k.*, यिजवणे.—*i.* पाषणत्व पावणे, दगड होणे.—PETRIFICATION पाषणीकरण *n.*, पाषण परिणाम; पाषण झालेला पदार्थ, कृत्रिमपाषण.—PETROLEUM (-oleum, oil) मार्तीचे तेल *n.*

PETTICOAT *F.* लंघा, धागरा.

PETTIFOGGER *F.* हलका -छोटखानी वकील.

PETTY *a. F.* small लहान; inferior हलका, क्षुद्र, घरशेर.

PETULANT *a.* (*petere*, to fall upon) peevish चिरडखोर, तिरसट; wanton छादिष,

लहरी.—PETULENCE तिरसटपणा, तिरतिरेपणा, खिसखीस f.

PEW F. inclosed seat in a church देवालंत बसायाची कठड्याची जागा f.

PEWTER F. जस्त n; जस्ताची मांडी n pl.

PHAETON (*Phaethon*) एक प्रकारची गाडी f, 'फैटन' f.

PHALANX (*Gr.*) फौजेची एक प्रकारची रचना f, सेनाव्यूह, गट.

PHANTOM (*Gr. phantacein*, to make visible) छाया f, आभास f; ghost भूत n, मेत n.

PHARISEE (*Heb. párash*, to separate) यहदी लोकांच्या एका पथांतील मनुष्य, परोशी.

—PHARISAICAL a. परोशी लोकांचा, दाखिक भक्तीचा.

PHARMACY (*Gr. pharmakon*, medicine) औषधे तयार करण्याची विद्या f, औषधक्रिया f.—PHARMACOPÆIA औषधे तयार करण्याच्या विषयावरचा ग्रंथ, औषधक्रियाकल्प.

PHARYNX (*Gr.*) upper part of the gullet below the larynx सम्पथ.

PHASE (*Gr. phasis*) appearance दर्शन n;—of the moon चंद्राचा प्रकाशित भाग, कला f.

PHENIX F. [a bird fabled to exist single, and to rise again from its own ashes, and hence used as an emblem of immortality].

PHENOMENON (*L.*) appearance देखावा, दर्शन n; unusual appearance अद्वृतदर्शन n, चमक्तार; any thing visible दृष्टिविषय.

PHIAL (*phiala*) शिशी f, कुपी f.

PHILANTHROPY (*Gr. philos*, loving, friend, *anthropos*, man) जनप्रीति f; benevolence toward the whole human family लोकोपकारबुद्धि f, परनिष्ठा f.—PHILANTHROPIST परोपकारी, जगभित्र.

PHILIPPIC (*Gr. Philippikos*, belonging to Philip) discourse or declamation

abounding in acrimonious invective निर्भर्त्सनामक भाषण n.

PHILOLOGY (*Gr. -philos*, loving, *logos*, speech) शब्दविद्या f, शब्द-भाषाशास्त्र n.—PHILOLOGIST भाषाशास्त्रज्ञ.

PHILOSOPHY (*Gr. -sophia*, wisdom) love or search after wisdom ज्ञानाची प्रीति f किंवा शोध; explanation of the reasons of things तत्त्वज्ञान n, विज्ञान n, ज्ञान n; moral p. नीतिशास्त्र n; natural p. पदार्थविज्ञान n; logical p. तर्कविद्या f, न्यायशास्त्र n; particular system or theory तत्त्वज्ञानाचा सिद्धांत-उपपत्ति f-मत n.—PHILOSOPHER तत्त्वज्ञानी, तत्त्वबोधक; philosopher's stone परीस.—PHILOSOPHIC a. तत्त्वज्ञानाचा, विज्ञानाचा, ज्ञानाचा (pride); skilled in philosophy तत्त्वज्ञाननिपुण.—PHILOSOPHIZE v. तत्त्वविचार क.—PHILOSOPHIST, See SOPHIST.

PHilter (*Gr. philein*, to love) potion or charm intended to excite love वशीकरण वौषध n किंवा मंत्र.—v. वश क., मोहिनी घालून वश क.

PHLEBOTOMY (*Gr. phlebos*, a vein, *temein*, to cut) शिरा तोडणे n, शिरवेध.

PHLEGM (*phlegma*, flame) watery humor of the body कफ, श्लेष्मा; dullness सुस्ती f, थंडाई f, जाड्य n. —ATIC a. कफाचा, कफविषयींचा; कफकारक, कफोत्पादक (meat); कफमय, कफाचा;—constitution कफमृति f; cold थंड, सुस्त (temper).

PHONICS (*Gr. phoné*, sound) ध्वनिशास्त्र n.

PHOSPHORUS (*Gr. phos*, light, *phorein*, to bring) the morning star शुक्र; an elementary substance एक तत्त्व आहे, 'फास्फरस.'

PHOTOGRAPHY (*Gr. photos*, graphein, to write) science of the action of light on bodies पदार्थवर प्रकाशान्वया क्रियेची विद्या f; art of producing pictures of objects by the action of light on chemically prepared surfaces; or the art of receiv-

ing and fixing on such surfaces the images formed by the camera 'फोटोग्राफी'—ची विद्या *f.*, सूर्यकिरणाच्या योगानें चित्र काढण्याची विद्या *f.*

PHRASE (*Gr.*) *phrasein*, to speak) short, pithy expression वाक्य *n.*, द्वाण *f.*, चुटका; mode of speech भाषणसंप्रदाय. -OLOGY बोलण्याची धाटणी *f.*-धरती *f.*

PHRENESIS (*L.*) inflammation of the brain, attended with acute fever and delirium सनिपातज्ज्वर; frenzy उम्माद, वेड *n.*

PHRENOLOGY (*Gr.* *phrenos*, mind, *logos*, discourse) the theory that the mental faculties are shown on the surface of the head or skull कपालसामुद्रिक *n.*, कपाल-लक्षणविद्या *f.*; [the science of the special functions of the parts of the brain].

PHTHISIS (*Gr.*) क्षयरोग.

PHYLLANTHUS LONGIFOLIUS हरपरेरेवडी *f.*; P. Niruri भुईअंबळी *f.*

PHYSIC (*Gr.* *phusis*, nature) art of healing diseases वैद्यकिया *f.*, वैद्यकी *f.*; remedy for diseases औषध *n.*, औषध उपचार; a purge बुलावाचे औषध *n.*, बुलाव.—v. औषध उपचार क., औषध पाणी देणे.—*pl* science of natural objects सिद्धपदार्थविज्ञान *n.* -AL a. सिद्ध-पदार्थविज्ञान संबंधी; corporeal शरीराचा, मूर्त्त, मौतिक; natural स्वापाविक.—PHYSICIAN वैद्य; one who heals moral diseases पापहारक वैद्य, प्राणाचार्य.

PHYSIOGNOMY (*Gr.* *-gnomon*, a judge) art or science of discerning the character of the mind from the features of the face मुखसामुद्रिक *n.*; the countenance, with respect to the temper of the mind मुख *n.*, तोंडवळा, मुद्रा *f.*

PHYSIOLOGY (*Gr.* *-logos*, a discourse) the science which treats of the functions of animals and plants प्राणी आणि वनस्पति

यांचे गुणधर्म जाणण्याची विद्या *f.*, प्राणिगुणधर्म-शास्त्र *n.*

PIAZZA *It.* covered walk supported by columns छावणीचा रस्ता, मंडप पथ.

PICK* *v.* peck at, like birds with their bills बोचणे, टोंचणे; pull off with the fingers खुडणे, तोडणे, खुरणे; clean by picking from निसणे, निवडणे; take up by a quick, pointedly directed movement बेचणे, टिपणे; cull निवडणे; collect जमा क., उचलणे; up कोरणे (the teeth); उकरणे (the nose); सळईने-दिवळ्याने उघडणे (a lock); सहज चालता चालता मिळवणे, उचलणे, सांपडणे, गवसणे;—a quarrel कज्जा उकरणे-विकत खाणे;—a hole in one's coat छिद्र दोष पाहणे.—*i.* eat slowly चाखत-माखत खाणे; do any thing nicely चोख बाराकाईने क.; steal चोरणे.—*n.* a sharp pointed tool कोरणे *n.*; a tooth p. दांत-कोरणे *n.*; an iron tool पिकांव *n.*; choice निवड *f.*, आवड *f.* -AXE पिकांव *n.* -BACK ad. पाठकळी. -ING खुडणे *n.*, खुडणी *f.*; खाणे *n.*, हरामखोरी *f.*; *pl* अवातर प्राप्ति *f.* -मिळकत *f.*; illicit p. खाद *f.* -LOCK कुलूप काढार्याची सळई *f.*; person who picks locks सळईने कुलूपे उघडणारा. -POCKET खिसेकातरू कातरणारा, भामट्या.

PICKET *F.* stake मेख *f.*, खुंटा; guard placed before an army छवीना, वलावा; punishment which consists in making the offender stand with one foot on a pointed stake मेखेवर उभा करण्याची शिक्का *f.*—*v.* खुंट्यानो-ऱ्यां खिलवणे; fence with narrow, pointed boards मेखानों कुडणे.

PICKLE *D.* solution of salt and water in which fish and meat may be preserved खार, खारवणी *f.*; any article of food which has been preserved in vinegar लोणचे *n.*; troublesome child ब्रात्य-त्रासदायक पोर; to be in a p. गळ्हाठयांत पडणे,

चवचव होणे, फटफजिती होणे.—v. लोणचै-खार धालणे क.; imbue highly any thing bad निसविवणे; a *pickled rouge* चोराचा अर्क.

PICNIC *F.* an entertainment carried by a party on an excursion of pleasure into the country वनभोजन *n*, रानजेवण *n*.

PICTURE (*pingere*, to paint) that which is painted चित्र *n*, तसबीर *f*; art of printing चित्रविद्या *f*; image प्रतिमा *f*, रूप *n*. —PICTORIAL *a.* चित्राचा, चित्रयुक्त, चित्रलिखित.—PICTURESQUE *a.* चित्र सारखा, चित्रवत्-सदृश;—a country पर्वत, वन, नदी-मिश्रित देश.

PIE *D.* एक पकान आहे.—*F.* एक पक्षी आहे.
-BALD *a.* चित्रविचित्र, अवलक, कवरा.

PIECE *F.* fragment तुकडा, कुटका; portion भाग, वांटा, अंश; individual article डाग, डागिणा, नग; gun टोफ *f*; musket बंदूक *f*; coin नाणे *n*; a p. दर असामीस, पर्येकास; of a p. एकसारखा; of one p. एकसलग, अखंड; a p. of song गाण्याची चीज *f* -चा चुटका;—of work काम *n*;—of composition ग्रंथ, प्रबंध; *pl* तुकडेताकडे *pl*; चाराचुरा; to break in *pieces* तुकडे तुकडे चुरा क.; to fall to *pieces* कोसळणे, टासळणे, निखळणे (a building, &c.); ओषधणे, सुटणे (wreath, &c.); *apiece* तुकडे तुकडे करून; p. learning टाणाईणा.—v. तुकडा जोडणे, सांधा देऊन वाढविणे; patch ठिगळ देणे; join जोडणे. -LESS *a.* अखंड, सलग, विनजोड. -MEAL *ad.* तुकडे तुकडे करून, खडशः; by piece थोडे थोडे, अंशतः.—*a.* तुकड्यांचा केलेला.—*n.* तुकडा, कुटका. -WORK खंडकाम *n*.

PIER* column to support the arch of a bridge मनोरा, खिरा, पुलाचा खांब; mole projecting into the sea धका.

PIERCE *v. F.* thrust into or transfix with a pointed instrument टॉचणे, भोंसकणे; penetrate शिरकवणे, भेदणे, प्रवेश क.; touch,

as the affections लागणे, मनास लागणे, चित्र वेधणे; dive into, as a secret or purpose रहस्य पाहणे, गुज समजणे, मनांतील आशय जाणे [through].—*i.* रुतणे, बोचणे, शिरणे; रहस्य समजणे.—PIERCING *a.* टॉचणारा, वेधक, भेदक; biting कडक, कडकडीत (cold); thrilling कर्कश, किर्द (sound).

PIETY (*pietas*) filial reverence मातापितृ-भक्ति *f*; affectionate reverence of friends, or country देशबांधवप्रीति *f*, स्वदेशभक्ति *f*; reverence of the Supreme Being and love of his character ईश्वरभक्ति *f*, धर्मनिष्ठा *f*, धर्मशीलता *f*.—PIETISM भक्तीचे देव्हारे *n*, पोम *n*.—PIETIST भक्तीचा अभिमानी, भक्तीचे पोम बाळगणारा, दांभिक.

PIG *D.* young sow डुकराचे पोर *n*, डुकुरले *n*; [an oblong mass of cast iron or other metal, as first extracted from the ore, and weighing from 50 to 250 lbs]. -HEADED हेंकड, तेडा, वांका. -STY डुकरवाडा.

PIGEON *F.* कबुतर *n*, कपोत; milky white p. कागदी कबुतर *n*; grey colored p. पारवा. -HEARTED *a.* भित्रा, भ्याड. -HOUSE खुराडे *n*, खुबुतराचे घर *n*. -HOLE खुराड्याचे दार *n*; little opening or division in a case for papers घर *n*, खण, पूड *n*.

PIGMENT (*pingere*, to paint) रंग; [wine that is highly spiced and sweetened with honey].

PIGMY (*Gr. pugmē*, fist) बुटवेंगण *n*, वामनमूर्ति *f*.

PIKE *F.* spear भाला, वर्ची *f*. -MAN वर्ची-वाला, भालेकरी, शूलपाणि. -STAFF भालेकाठी *f*.

PILASTER (*pila*, pillar) चौकोनी खांब, चौधारी खांब, चतुर्कोनसंतंभ.

PILE (*pila*, ball) heap रास *f*, ढीग, गंज; a mass regularly formed by rows and layers थर, शेज; mass designed for a

special use, as for burning a corpse सरण " , चिता f ; edifice इमारत f , वाडा ; as of pitchers, shot, &c. उतरंड f , डाळा ; pl मूळव्याधि f , मूळव्याधि f .—(pila, pillar) large stake driven into the earth रोबलेला खांब , मेट f , खुंट.—v. रास ढीग क. ; खुंट रोब्रें -पुरें ; [to p. arms or muskets, to place three guns together in such a manner that they may stand upright steadily] [up, on].

PILE (pilus, hair) केस, सड ; nap फूल n.

PILFER v. i. F. भुट्ठेचोरी क. , उपरें, उचलें, ताव देणे, चर हात पट्टा मारेण. -ER भामट्या, भुट्ठेचोर.

PILGRIM (peregrinus, a foreigner) traveller प्रवासी, मुशाफर, पाथिक ; one who travels to a distance from his own country to visit a holy place, or to pay his devotion to the remains of dead saints यात्रेकरु, तीर्थकरु. -AGE यात्रा f , तीर्थाटन n ; periodical p. वारी f ; one that performs it वारकरी ; p. to Benares काशी-यात्रा f .

PILL (pila, ball) औषधाची गोळी f , गोळी f .—v. F. लुटेण, नागवणे. -AGE लूट f .—v. लुटेण, बुचाडेण, धुजन नेण.

PILLAR (pila) column खांब, स्तंभ ; that which resembles a pillar स्तंभाकार वसु f , सोट, लोळ : a p. of smoke or fire ; a character which resembles such a pillar in stability and strength धीरपुरुष, धीर, आश्रय, खांब, हात.

PILLOW F. खोडा ; हात आणि मान अडकविष्याचा खोडा, हात मानखोडा.

PILLOW F. उसी f , तक्या, लोढ n .—v. उशी-वर टेंकणे, टेंकणे, ओठंगणे. -CASE उशीची गवसणी f .

PILOT F. one who steers a ship जहाजास वाट दाखवून बंदरांत आणणारा, किंवा बंदरा

बाहेर नेणारा, बंदरवाटाडी ; guide वाटाडी, सारथी.—v. जहाजास वाट दाखविणे ; अडचणींतून वाट दाखवून नेणे. -AGE बंदरवाटाड्याचे वेतन n -ची दस्तुरी f .

PIMENTO Sp. Myrtus p. कंकोळ.

PIMP F. कुंठन f , भडवा.

PIMPLE* उळी f , पुट्कुळी f .

PIN (pinna, pinnacle) peg खुंटा, खुंटी f ; small pointed instrument for fastening clothes टांचणी f ; lynch-p. चाकाची आसाची खीळ f , bolt खीळ f , सळई f ; a trifle काडी f , कवडी f , नखभर माती f ; Med. obscurity of vision dependent upon a speck in the cornea सडी f .—v. टांचणी खीळ लावणे घालेण, टांचणीने अडकविणे [up, to].

PINCH v. F. squeeze between the ends of the fingers चिमटेण, चिमटा घेणे ; squeeze between two hard bodies चंगरणे, चिरडणे ; distress अडचणींत कातरींत घालेण -आणेण ; the belly पोट मारणे चांधेण, उपासमारा क. ; as clothes दाटणे, अडस होणे.—n. चिमटी, चिमखुरा ;—of snuff, &c. चिमूट f , चिमटी f ; अडचण f , सकट n , चिमटा ; to be pinched अडचणींत पडणे.—PINCHERS pl. चिमटा, सांडस.

PINE (pinus) एक वृक्ष आहे, देवदारु. -APPLE the plant अननस f ;—the fruit अननस n .

PINE* v. i. languish झुरणे, खितपणे, धुपणे, झिजणे ; languish with desire खंत घेणे -धरणे, टाहो -छंद घेणे.—t. झिजवणे, झुरवणे ; -ची खंत घरणे घेणे -बाळगणे ; bemoan in silence आंतले आंत मनांत दुःख क.

PINION (pinna, feather) पंख n ; joint of a bird's wing पंखाचा संधा ; band for the arms मुसवया वाधण्याची काढणी f ; a smaller wheel with teeth working into the teeth of a larger wheel मोठ्या चाकाच्या दात्यांत फिरणारे लहान चाक n .—v.

पंख बांधें ; cripple by cutting off the first joint of the wing पंखाचा सांधा कापून लंगडा लुला क.; मुसक्या बांधें, चतुर्भुज क.; chain सांखळें, सांखळीने बांधें [down].

PINK *D.* a color गुलाबी -प्याजी रंग; [a plant and its flower] श्वेतरक्त वर्ण anything supremely excellent श्रेष्ठ, उकृष्ट, असल. —*v.* लहान लहान भोके पाढें. -EYED *a.* लहान डोक्यांचा, गजनयन.

PINNACLE (*pinna*, feather) high spiring point शिखर *n*, कळस;—of a building गृहशिखर *n*.—*v.* कळस शिखर बांधें.

PINT* १२ औंस किंवा ३० तोळे म्हणजे एक पैट; half a quart अर्धी बाटली *f.* दीडपाव.

PIONEER *F.* one who goes before to clear the way for others दुसऱ्या करिता पुढे जाऊन वाट तयार करणारा, अग्रगामी;—of an army बेलदार, 'पायनेर.'

PIOUS *a.* (*pius*) having affectionate or filial reverence for parents पितृभक्तिशील -परायण; having reverence and love toward the Supreme Being धार्मिक, भक्तिवान, धर्मशील, ईश्वरसेवा -धर्मनिष्ठ; proceeding from religious feeling भक्तिभावाचा, धर्मनिष्ठेचा, भक्तिमूलक; practised under the pretence of religion धर्माच्या निमित्ताने केलेला, ढोंगाचा, दांमिक भक्तीचा. —*ly ad.* भक्तिबुद्धीने, ईश्वरनिष्ठेने.

PIPE* wind instrument of music पांवा, वेण; long tube नळी *f.*;—as a conductor of water पहळ, नळ, नळी *f.*;—for smoking tobacco हुक्का, चिलीम *f n*, चुट्टा; cask पीप *n*.—*v.* पोंजा वाजवणे. -CLAY खडू*f*, शाडू*f*.—PIPER पोंजा वाजविणारा, मुरलीधर.

PIQUE *F.* feeling of annoyance or resentment awakened by a social slight or injury चीढ़ि*f*, रुसवा; keenly felt desire खुरखूर *f*, खंत *f*; nicely बारीक गोष्ट *f*.—*v.* चिथवणे, चिरडीस आणणे; stimulate

अभिमानास घालणे, हटास पेटवणे;—one's self upon अभिमान बाणा बाळगणे.—PIQUANT *a.* stimulating to the tongue खमंग, चणचणीत; pungent चरमरीत, खारटुरट (railleries).—PIQUANCY चणचणीतपणा, चरमरीतपणा.

PIQUET, See PICKET.

PIRATE (*Gr. peira*, to attempt) robber in the high seas समुद्रावरचा -समुद्रांतला लुटारू, चांचा; ship employed in piracy चांच्याचे लुटारू गलबत *n*; one who infringes the law of copyright, or publishes the writing of other men without permission घंथ विद्याचोर.—PIRACY समुद्रावरचा दरवडा, चांचेपणा.—PIRATICAL *a.* चांच्याचा; चांचेपणा करून मिळवलेला.

PISCES (*piscis*, a fish) *Astron.* मीन रास *f.*

PISCIVOROUS *a.* मासे खाणारा, मस्त्याहारी, मस्त्यभक्षक.

PISH *int.* छी; छ, छत्, फीस्.

PISMIRE *D.* मुंगी *f.*

PISS *v. i. D.* मुतणे.—*n.* मूत *m, n.*

PISTACHIO *Per.* पिस्ता.

PISTIL (*pistillum*, pestle) *Bot.* फुलांतील केसर, मध्य -स्वीकेसर.

PISTOL *F.* तमंच्या, 'पिस्तूल' *n.*

PISTON (*pinseire*, to pound) दट्टा.

PIT* large deep hole in the ground खळगा, खाडा, खांच *f*; hell नरक; grave प्रेताची खांच *f*, शवगर्ता *f*; snare for wild beasts, made by concealing a hole in the ground सावजे धरण्याचा खळगा; whatever ensnares सांपळा, फांस; hollow place under the arm काख *f*, बगल *f*; hollow of the stomach शिंप *f*, उराची खळगी *f*; mark left on the flesh by a postule of the small-pox देवीचा वण; lowest place in a theatre where spectators assemble अंगण *n*; as in a stone,

wood, &c. खोच f.—as of chalk, stone, clay, &c. खाण f.—v. खल्या -खांचा पाड़ें. -A-PAT धडधड, धसधस, बाकबूक f, माटमूट f.—ad. बाकबूक, धडधड, &c. -COAL खनिज कोळसा. -FALL pit slightly covered for concealment, and intended to catch wild beasts and men चोरखली f.

PITCH* राळ f.—v. राळ लावणे; blacken काँचे क. -DARK a. (अंधार) गडत.

PITCH F. point टॉक n; degree of elevation उंचीचे मान n, महत्वमान n;—of a note or voice गाना, सूर, स्वर; slope उत्तरण f; a fall पड़ें n, पतन n; highest p. पराकाष्ठा f, कळस; to such a p. एथवर पावतें.

PITCH* v. throw झुगारें, फेंकें;—a tent देणे, उभा क.;—tune सूर धरें; fix the price of किमत बसविणे; pitched battle, battle in which the hostile forces have a fixed position ठाणावरची लढाई f.—i. light उतरणे, बसणे, तळ देणे; fall headlong डोईकडून पड़ें; fix choice पसंत क., निवडून घेणे: to p. upon the best course of life; encamp डेरा-नळ तंबु देणे, राहटी ठोकें. -PANTHING a play in which copper coin is pitched into a hole गलकवड्या f pl, अगलश्याप (H). -FORK a. fork used in throwing hay or sheaves of grain in loading or unloading खाचेरा, टॉचणी f.

PITCHER F. घागर f, घडा, मडके n.

PITH* the soft, spongy substance in the centre of many plants and trees गर, मोख, गीर; marrow मगज, मेटू; strength बळ, बळकटी f; essence सार, n तव n, कस. -LESS a. गरवेगाठ; निस्त्र, फुसका, पोकळ.—PITHINESS बळकटी f, तेज n, सत्त n.—PITHY a. गाभाचा, गिराचा; जिवट, कसदार, रसिक (word).

PITTANCE F. charity, gift धर्मादाय; allowance of food, bestowed in charity सिधा, शेरपीठ n, मोताद f; any small allowance हलकी मोताद f; small quantity थोडा भाग, अन्याश.

PITY (*pietas*) the feeling or suffering of one person, excited by the distress of another दया f, करुणा f, काकळूत f; ground of pity दयेस कारण n, दयाहेतु.—v. दया क., कींव काकळूत येणे [for].—PITEOUS a. काकळूतवाणा, दीनवाणा; compassionate दैयाळू.—PITIFUL a. कृपाळू, दयाळू, कनवाळू, (James v., 11); काकळूतवाणा, वापुडवाणा (condition); contemptible हलका, फुसका, नाकारा.—PITLESS a. निर्दय, दयाहीन.

PIVOT F. a pin on which any thing turns काटा.

PLACABLE a. (*placere*, to please) सांतवन कर-प्यास योग्य, सांतवीय; willing to forgive क्षमाशील.

PLACARD F. प्रसिद्ध ठिकाणी (बाजारांत, चावडी वर वैगेर) चिकटवलेला लावलेला जाहीरनामा.—v. प्रसिद्ध स्थळीं जाहीरनामा लावणे; post, as a libel निंदेचा जाहीरनामा लावणे.

PLACE F. open space मोकळी जागा f, मैदान n; broad way in a city चब्हाटा; site जागा f, ठिकाण n; rank जागा f, पदवी f; official post जागा f, असामी f, काम n; elegant dwelling बाडा, महाल, स्थान n; village, town, or city गांव: are you a native of this p.? country मुलूख, देश; stronghold गढी f, बंदोबस्ताची जागा f; opportunity प्रसंग, सवड f; passage of a written or printed document स्थळ n (Acts viii. 12); vacated space रिकामी -खाली जागा f, जागा f; reception; implying the making room for पैस जागा करणे n, जागा f; Astron. position in the heavens, as of a heavenly body स्थान n; to give p. जागा देणे; वाट देणे; दबणे, हात टेंकें; to take p. घडणे; to take the p. of

ची जागा घेणे, -चा बदलि होणे-राहणे; in the first p. पहिल्याने, मुळीं, पहिले; in the second p. दुसऱ्याने; in the next p. पुनःअणवी; in this p. एथे, द्याठिकार्णी-जार्णी; out of p. भल्याच जार्णी, अन्यस्थळीं; पदच्युत; in one p. एकत्र.—v. ठेवॅ, स्थापै; put in an office जार्णी-जाग्यावर नेमणे, ठेवॅ, नेमणे; put out at interest व्यार्डी-व्याजावर ठेवॅ; ascribe लावॅ, आरोपॅ; I placed them to a wrong motive.

PLACENTA (*L.*) *Anat.* the soft spongy disk which connects the mother with the fetus in the womb वार *f.*

PLACID *a.* (*placere*, to plead) शांत, सौम्य, सुमनस्क. -ITY सौमनस्य *n.*, सौम्यता *f.*

PLAGIARY (*plagium*, kidnapping) thief in literature व्रथचोर, काव्यचोर.—PLAGRISM प्रथचौर्य *n.*

PLAQUE (*plaga*, a blow) afflictive evil or calamity अनर्थ, अरिष्ट *f.*; pestilence मरी *f.*, मरणी *f.*, धाम *f.*; vexation पिढा *f.*, खटराग *f.*, पलिस्त *n.*, कंटक.—v. मरीने पिडॅ, जाचॅ, गाजॅ [with, by].

PLAIN *a.* (*planus*) flat सपाट, सारखा; open साफ, उघडा; evident स्पष्ट, व्यक्त, उघड; simple साधा, साधारण रूपाचा, मध्यम (countenance); unsophisticated साधा, भोळा, बाळबोध (people); open सरळ तुळ्हीचा, धोपट मार्गाचा, सरळ (character); not rich साधा (diet); not ornamented साधा (pattern of cloth).—n. level land मैदान *n.*, खांगण *n.*, माळ; field of battle रणांगण *n.*, रणभूमि *f.*.—v. सपाट क. -DEALING उघड धोपट मार्ग.—a. धोपटमार्गी, धोपटमार्गाचा, खरा, साबडा (man). -LY *ad.* सधे रीतीने, साफ, स्पष्ट; खणखणीत, धडधडीत, निष्कपट.—PLAINT complaint रड *f.*, फिर्याद *f.*; private memorial tendered to a court पूर्वपक्ष वाद. -IFF वादी, पूर्ववादी. -IV *a.* वापुडवाणा, किलवाणा; indicative of grief दुःख-खेदसूचक.

PLAIT *W.* fold चुणी *f.*, निरी *f.*, घडी *f.*; braid वेणी *f.*.—v. चुणॅ, निया क.; वेणी घालॅ, विणॅ [together].

PLAN *F.* draught बेत, नमुना, नकशा; scheme मसलत *f.*, कल्पना *f.*, तजवीज *f.*, उपाय.—v. कल्पना भैसलत क.; बेत नकाशा काढॅ [out].

PLANE *a.* (*planus*) सपाट, समतल.—n. Geom. क्षेत्र *n.*, तल *n.*, पातळी *f.*; inclined p. उतरण *f.*; tool for smoothing boards रंधा, रोखणे *n.*; bead-p. रंधागोलचौ *f.*.—v. सारखा-सपाट क.; रंधॅ, रंधा फिरविणॅ.

PLANET (*planetă*) a heavenly body which revolves round the sun ग्रह. -ARY ग्रहाचा; consisting of planets ग्रहमय, ग्रहांचा (system); Astrol. under the influence of a planet ग्रहवश, ग्रहांच्या दशेतला (hour); having the nature of a planet ग्रहधर्मक, ग्रहांच्या गुणाचा; revolving फिरणारा, फिरता; produced by planets महांपासून झालेला (plague). -STRICKEN, -STRUCK *a.* ग्रह-दशा लागलेला, ग्रहपीडित.

PLANK (*planca*) फळी *f.*, फळे *n.*, तक्का.—v. पाटॅ -तक्कपोसी क.

PLANT (*planta*) a vegetable झाड *n.*, वनस्पति *f.*; young tree रोप, रोपा.—v. put in the ground and cover, as seed for growth लावॅ, रोपॅ, रुझत घालॅ, बीं लावॅ-पैरॅ; set in the ground for growth, as a young tree लावॅ, रोपा लावॅ; furnish with plants झाडे लावॅ, बाग क. (a garden); settle वसाहत क., वसवॅ (a colony); introduce and establish the principles of चालू क., स्थापॅ: to p. Christianity among the heathens; set firmly रोवॅ, पुरॅ, नेमॅ (a post); point रोखॅ, लावॅ (a cannon). -ATION place planted बाग, बन *n.*, बाफा *n.*; —of vegetables मळा; —of cocoanut or beetlenut trees आगर *n.*; —of sugarcane, &c. थळ *n.*; colony वसा-

हत् f. -EE लावणारा, लावणी करणारा; रोवणारा, पुरणारा; one who owns a plantation फडकरी, बागचान चाला, थळकरी.

PLANTAIN (*plantago*)—the tree केळ f., केळीचे झाड n.;—the fruit केळं n.

PLASH D. डबका, डबके n.—PLASHY a. डबक्याचा, पाणथळाचा.

PLASTER* composition used to cover walls or cast figures गिलावा; Med. मलमपट्टी f., 'प्लास्टर' n.—v. गिलावा क., लेप देणे; मलम लावणे, प्लास्टर मारणे [over].—PLASTIC a. having the power to give form to a mass of matter आकार रूप देणारा, घडवणारा: the p. hand of the Creator; capable of being moulded वळण घेण्याजोगा, वळविण्याजोगा (material).

PLAT F. विणकाम n.—v. विणणे, गुंफणे.—(Gr. *platus*) piece of flat even ground तक्का, वाफा. -FORM सपाटीचा भुईचा नकाशा; flat floor raised above the ground माळा, मंचक, 'त्याटकाम'; Mil. मोर्चा.

PLATE (Gr. *platus*, broad) flat piece of metal पत्रा, तगट n.; dishes, cups, &c., wrought in gold or silver रुपेरी सामान n., चांदीचीं-सोन्याचीं भांडीं वैगेरे; metallic ware which is plated मुलाम्याचीं भांडीं n pl; small shallow vessel तवक n., ताट n., पितळी f., थाळी f.;—of wood or earth परळ n.;—of China बसी f.; piece of metal on which anything is engraved कोरीव पत्रा; impression from an engraved piece of metal कोरीव पञ्यावरून छापलेली प्रत f.; printed picture छापलेले चित्र n.—v. मुलामा चढवणे, रुपेरी-सोनेरी लेप देणे; beat into thin flat pieces ठोकून पातळ पत्रे क. [over].—PLATTER परात f.;—of wood or earth परोळ n., परळ n.

PLATINA Sp. एका प्रकारची धातु आहे.

PLAUDIT (*plaudere*, to praise) शाबासकी f., वाहवा f.—PLAUSIBLE a. शाबासकी देण्याजोगा; superficially pleasing तोंडावर गोड, लाववी; specious वरघडीचा, देखणाऊ, वरपंकी चांगला (doctrine); using specious arguments लाघवी, गोडगोड गोष्टी सांगणारा (a man).—PLAUSIBLY ad. चांगला, पसंत वाटायाजोगा.

PLAY* v. i. sport खेळणे, क्रीडा क; trifle गमणे, खेळणे, रमणे; contend in a game खेळणे; gamble बुगार खेळणे; perform on a musical instrument वाजवणे, वाय वाजवणे; act खेळणे, चालणे, व्यापार क.: engines p. against a fire; personate a character सोंग घेणे, सोंग घेऊन खेळणे बतावणी क., होऊन with another verb: to weep and p. the woman बायको होऊन रडणे; wanton खेळणे, नाचणे.—t. खेळवणे, चालवणे; वाय वाजवणे, बजावणे; सोंग आणणे, संवादणी बतावणी क.; खेळणे (a game).—n. any exercise or series of actions intended for pleasure, amusement, or diversion खेळ; amusement करमणूक f., क्रीडा f., गमन f., खेळ; practice of contending for victory डाव, खेळ, हात; action क्रिया f., चेष्टा f., व्यापार; dramatic composition नाटक n.; motion व्यापार, चलन n.; room for free motion अवकाश, सवड f., अवसर; dramatic show नाटक n., खेळ, तमाशा. -BOOK नाटक n., चंप. -DAY सुटीचा दिवस, सुटी f. -ER खेळणारा; सोंगआणणारा, सोंगाड्या; बाजविणारा, बाजंत्री. -FELLOW खेळगडी, सवंगडी. -FUL a. खेळकर, मौज्या. HOUSE नाटकशाळा f. -गृह n. -MATE खेळगडी, सवंगडी.

PLEA (*placere*, to please) that which is advanced in pleading निमित्त n., कारण n., सबव f.; Law उत्तरवाद, प्रतिवादीचा जवाब, उत्तर n.; lawsuit खटला, कज्जा; urgent prayer आग्रहाची प्रार्थना f., मिनत f.—PLEAD v. i. पक्ष धरून बोलणे; urge reasons for

or against a thing पुरावा देणे, दाखविणे; Law, तकरार क. सांगणे, वादीस उत्तर देणे; खटला चालविणे.—t. प्रमाण-पुरावा देणे, प्रमाणार्थ पुढे क. सांगणे; प्रतिपादन क.; वाद-खटला चालविणे. -ER पक्ष धरून बोलणारा, वाद सांगणारा; वकील, 'झोड़ा' -INGS pl. वादी प्रतिवादी यांची तकरार f.

PLEASE v. (*placere*) gratify संतोषविणे, खुष रंजन क.; satisfy समाधान-संतोष क.; to be pleased in or with मान्य-संसंत क., आवडणे [by, with].—i. चहाणे, आवडणे, मर्जीस येणे उतरणे;—in entreaty or courtesy कृपा-करून: p. to give me my book.—PLEASANT a. गोड, चांगला, मनोरम; cheerful आनंदी, रंगला, विनोदी (fellow). -LY ad. आनंदाऱ्ये, खुशालीने. -RY थट्टा f, मस्करी f, विनोद; lively talk मस्करीचे भाषण n, विनोदोक्ति f.—PLEASING a. सुखकर, संतोषकारक, मनोरंजक.—PLEASURE, gratification of the senses or of the mind सुख n, आनंद, संतोष; frivolous or dissipating enjoyment खयालखुशाली f, ऐषआराम; sensual gratification विषयसुख भोग; sexual p. अंगसुख n; choice मर्जी f, खुशी f; favor मेहरबानी f. -GROUND ऐषआरामाची विलास करण्याची जागा f, रमणा, क्रीडास्थळ n.—PLEASURABLE a. (See PLEASING).

PLEBIAN (*pleb, plebis*, common people) साधारण लोकातला एक; साधारण लोक pl.—a. साधारण लोकांचा.

PLEDGE F. a pawn गहाण n; anything given as security for the performance of an act तारण n, हडप n; surety जापीन; hostage ओळ f.—v. गहाण ठेवणे लावून देणे; तारण ठेवणे; ओळीस लावणे-ठेवणे देणे [to, for, against].

PLEIADES (L.) *Astron.* कृत्तिका नक्षत्र n.

PLENARY a. (*plenus*) पुरा, पूर्ण; [p. indulgence, (R. C. Church) an entire remis-

sion of penalties due to all sins; p. inspiration, inspiration in which there is no mixture whatever of error].—PLENTITUDE पूर्णता f, पूर्णिति f; abundance समृद्धि f, विपुलता f, चंगळ f; redundancy of blood and humors in the animal bodies रक्तधातुपुष्टि f.

PLENIPOTENT a. (-*potens*, potent) पूर्ण शक्तिमान. -ARY person invested with full power to transact any business कुलकारभारी; an envoy to a foreign court furnished with full power to negotiate a treaty कुल मुकत्यार वकील.—a. कुल अक्त्याराचा.

PLENTY (*plenus*, full) पुष्कलपणा, समृद्धि f; abundance सुकाळ, चंगळ f, सुबत्ता f [of, for].—a. पुष्कळ, बहुत, विपुळ.—PLENTIOUS, PLENTIFUL a. बहुत, पुष्कळ, भरपूर.

PLEONASM (*Gr. pleos*, full) redundancy of words in speaking or writing शब्दबाहूत्य n.

PLETHORA (*Gr. plethora*) fulness of habit अतिपुष्टि f, रक्तातिशय.

PLIABLE, PLIANT a. (*plicare*, to play) flexible लवचीक, मृदु; flexible in disposition नरम, चलमति, मृदु.—PLIANCE, PLIABILITY लवचीकपणा, मृदुता f; नरम स्वभाव, चलमति f.

PLICATION (*plicare*, to fold). See FOLD.

PLIGHT* v. गहाण ठेवणे (word, faith, honor).—n. गहाण n; condition अवस्था f, गति f; exposed condition घाण f, दशा f, अवस्था f, हाल pl; miserable p. फटफजिती f, बुरेहाल pl.

PLOD v. i. *Gael.* travel with steady laborious diligence रेंग करून जाणे-चालणे-शिकणे; drudge खपणे, कष्ट क.—t. कष्टाऱ्ये चालणे.

PILOT D. जमिनीचा तत्त्वावाका.—* scheme बेत, आकार; conspiracy कूट n, कंत्राड n, कट; design मसलत f, तजवीज f, युक्ति f;—of a poem, play, &c. वस्तु f, जमीन f, सांखळी

f; secondary p. प्रतिमुख *n*.—*v. i.* कंत्राड -लचांड क. -रवणे; तजवीज मसलत क.—*t.* तजवीज -युक्ति क. [out].

PLough *D.* नांगर.—*v.* नांगरणे, फोडणे;—for the first time उखळणे;—second time दुसारणे; to cross p. बेरणे. -BOY आगळ्या, नांगळ्या. -ING नांगरणी *f*, नांगरणी *f*, जोत धरणे *n*;—for the first time उखळ *f*, उखळी *f*;—second time दुसारणी *f*. -LAND नांगरवट *f*, नांगरड *f*. -MAN नांगळ्या, जोळ्या. -SHARE नांगराचा फाळ -दात.

PLUCK* *v.* pull with sudden force हिसकावणे; pull off उपटणे, उपटून काढणे; strip by plucking बुचाडणे, बुचाडून (पिसे) काढणे (a fowl);—as fruits, vegetables, &c. खुडणे, तोडणे; up, out, &c. उपटणे, उपटून काढणे.—*n.* heart, liver, and lights of an animal जनवराचे काळीज, अंतडी वैगेर; spirit जीव, पाणी *n*, दम.

PLUG *D.* दद्दा, बूच.—*v.* दद्दा लावणे -वसवणे, बूच मारणे [up].

PLUM* a fruit आलुबुखार; a raisin मनूक, बेदाणा; sum of £10,000 लाख रुपये *pl.* -CAKE एक पकान आहे.

PLUMB, PLUMMET (*plumbum*, lead) sounding lead बुडीद *n*, गळ;—of masons, carpenters, &c. ओळंबा, लंबक; weight वजन *n*; piece of lead used by children to rub their paper for writing मोहरा.

PLUMBAGO (*L.*)—*Zeylamia* चित्रक.

PLUME (*pluma*) feather पिस *n*, पर *n*; ornamental feather तुरा, कलगी *f*.—*v.* adjust the feathers of पिसे निटावणे -सुधारणे; strip off feathers पिसे उपटणे; adorn with feathers or plumes पिसानीं किंवा तुयानीं सजवणे -शृंगारणे; pride (one's self) अकड शेखी तोरा मिरवणे, आढवता बाळगणे.—PLUMAGE पिसारा.

PLUMP *a. Ger.* fat लट्ठ, गुबगुबीत, भट्टार, पुष्ट; complete पुरा, पक्का: a p. lie; p. and sleek

तुंद. -LY *ad.* निखालस, निक्षूण, साफ; to refuse p. वाटाण्याची अक्षत लावणे.

PLUNDER *v. Ger.* लुटणे, नागवणे, बुचाडणे.—*n.* लूट *f*. -ER लुटारू.

PLUNGE *v. F.* immerse बुडवणे; baptize by immersion बुडवून बापिस्मा देणे [in].—*i.* बुडी बुचकी मारणे; fall or rush, as into distress संकटात पडणे, आगीत उडी टाकणे.—*n.* बुडी *f*, बुचकी *f*; आगीत उडी *f*.

PLURAL *a. (plus, more)* अनेक, बहुत; *p. number* अनेक वचन *n*. -ITY अनेकत्व *n*. बहुत्व *n*. -LY *ad.* अनेक वचनात.

PLUS (*L.*) *Alg.* अधिक, धन; याची दी + खूण *f*.

PLUTO (*L.*) god of the infernal regions; the Indian P. यम.

PLUTUS (*L.*) god of wealth; the Indian P. कुवेर.

PLY *v. (plicare)* lay on लावणे, लागेपाठ मारणे, लगावणे; employ diligently दामटणे, चोपून काम घेणे; practice diligently चालवणे, झटून क. [from,to,for].—*i.* work steadily खपणे, नेटानें काम क., झटणे; make regular trips खेपा टाकणे, येरझारा क.—*n.* fold चुनी *f*, निरी *f*; bent वांक, कल.

PNEUMATIC, -AL *a. (Gr. pnein, to blow)* consisting of air वायुमय; pertaining to air वायूचा; moved by means of air वायूचा, in comp. वायु: वायुयंत्र *n*; fitted to contain air वायु राहण्यास योग्य, वायूचा.—*n. pl* the branch of science which treats of air वायुशास्त्र *n*.

POACH *v. F.* cook, as eggs, by breaking them into a vessel of boiling water अर्धशिंजा -चोबडा *k.*; pocket and convey away by stealth, as game पारध चोरून नेणे; plunder लुटणे; stab, as fish भोसकणे, भाल्याने भोसकणे.

POCK* देवीचा कांजणीचा फोड. -HOLE देवीचा वण.—POCKY *a. देवीच्या वणाचा, फोडेला.*

POCKET *F.* a small bag in a garment खिसा ;—as of a purse, bag, &c. पूँड *n.* कप्पा.—*v.* खिशात् पिशवीत् घालणे -लपविणे ; take clandestinely चोरणे, हातमारणे, तावदेणे ; to p. an insult, affront गिळणे, पोटात् घालणे. -BOOK खिशात् ठेवायाची वही *f.*, टिपणवही *f.*, 'पाकेट बुक' *n.* -KNIFE खिशात् ठेवायाचा चाकू. -MONEY खाऊचा पैसा.

POD *W.* शेंग *f.*

PÆDARIA *a.*—foetida हरणवेल *f.*, जीवंती *f.* (*Sansk.*).

POEM (*poema*) कविता *f.*, काव्य *n.*—POESY, art of composing poems कवित्व *n.*, कविता-शक्ति *f.*; poetry कविता *f.*—POET, author of a poem कवि, काव्यकर्ता ; one skilled in making poetry कवन करण्यांत कुशल, काव्य-कुशल, कवि ; p. laureate, poet employed to compose poems for the birthdays of a prince, or other special occasions राजकवि, राजाच्या पदरचा कवि ; a ready p. शीघ्रकवि. -ESS कविता करणारीण *f.*, कवयत्री *f.*. -IC, -AL *a.* कवितेचा, कविते संबंधी ; expressed in poetry कवितारूप, श्लोकबद्ध ; possessing the peculiar beauties of poetry काव्यरसाचा, रसिक.—POETRY कविता *f.*, कवन *n.*; imaginative composition कल्पित कवन *n.*; art of writing verse कविता विद्या *f.*, काव्यरचना *f.*

POIGNANT *a.* (*pungere*, to prick) pungent तिखट, तीक्ष्ण ; acutely painful तीक्ष्ण, भेटक, तीव्र, अति वेदनाकारक.—POIGNANCY तिखट-पणा, तीक्ष्णता *f.*

POINT (*do.*) sharp end of a piercing instrument टोंक *n.*, अग्र *n.*, अणकुची *f.*, कोंच *f.*; mark made by the end of a sharp instrument टोंकाने केलेली खूण *f.*; mere spot clearly indicated परमाणु, विटु : a p. in space ; promontory भूशलाका *f.*, टोंक *n.*; critical moment टिपण *n.*, अणी *f.*; mark विटु ; punctilio बारीक सूक्ष्म गोष्ट *f.*; degree

पर्याय, पायरी *f.*; a peculiarity विशेष गुण -गोष्ट *f.* लक्षण *n.*: good or bad points of a man, horse, &c.; single subject विषय, मकरण *n.*, गोष्ट *f.*; Geom. विटु ; punctuation विरामचिन्ह *n.*; object लक्ष *n.*, धोरण *n.*; to know the world, not to love her, is thy p. ; subject of discussion वादाचाविषय -गोष्ट *f.*, विषय ; wit खोंच *f.*, नोक *f.*, खुबी *f.*; moment क्षण ; that is on the p. of उन्मुख ; on the p. of death मरणोन्मुख ; to be on the p. of टेंकणे ; highest p. पराकाष्ठा *f.*, सीमा *f.*, कळस ; lowest p. कडेवी पायरी *f.*; to such a p. एथवर-पर्यंत ; a particular p. टूकू *f.*; a sore p. वर्म *n.*; striking p. खुबी *f.*, टूम *f.*; a weak p. नागवे *n.*; if you look at it on this p. असें पाहिले असतां ; that is to the p. प्रासंगिक.—*v.* sharpen अणी काढणे -क, शेवटणे ; aim रोखणे, धरणे, नेमणे (a sword); direct attention toward लक्ष लावणे ; विरामचिन्ह घालणे -क. ;—a wall, &c. दरजागिरी क., दरजा भरणे ; out बोटाने दाखविणे.—*i.* बोट क. -दाखविणे, रोख नेम असणे ; दरजा भरणे. -BLANK *ad.* खुणेकडे -कडचा ; plain खरमरीत, खसखसीत. -ED टोंकाचा, अणीदार ; नोकशार, खोंचीचा. -EDLY *ad.* विशेष उद्देशाने -लक्षाने, नोकझोकीने. -ER बोटाने दाखविणारा ; [variety of dog trained to stop, and with his nose point out the game to sportsmen]. -LESS *a.* बोथट, तुळा ; खडाखडी, खसखसीत, निर्मांड (remark).

POISE (*pendere*, to weigh) वजन *n.*; balance, कांटा, तराजू *f, m.*; equipoise समतोल ; a thing suspended on a poise कांटयावर धरलेली वस्तु *f.*—*v.* वजन क., तोलणे ; कांटयावर धरणे ; समतोल क. ; examine, as by a balance कांटयात घालून जोखून पाहणे -अजमासणे.

POISON (*potio*, a drink) any substance which, introduced into the animal

organization, is capable of producing a morbid, noxious, or deadly effect upon it विष *n*; any thing infectious or malignant विष *n*, रोगः the p. of pestilential diseases; that which destroys moral purity or health भष्टकारक वस्तु *f*, विष *n*: the p. of sin; mineral and vegetable p. स्थावर विष *n*; animal p. जंगम विष *n*; application or use of p. विषप्रयोग; taking p. विषभक्षण -सेवन *n*; drinking p. विषप्राशन *n*; curing p. विषम्.—*v.* विषदेण-घालणे; विषडणे, नासणे;—one's self विष खाणे; to be *poisoned* विषारणे; to p. the ears of कान फुँकणे, [with]. -ous *a.* विषाचा, विषारी, बहरी.

POKE* डिसा, कप्पा; to buy a pig in a p. पाण्यांत द्वैस आणि वर मोल.—*D. v.* भोसकणे;—as an ox हुंदाडणे, ढोसणे.—*i.* चांचपणे, चांपसणे; at दुसरणे.—POKER, instrument for stirring the fire खोरणे *n*, उकरणे *n*.

POLE (*polus*) one of the extremities of an axis, in which a sphere revolves कथाचे टोक *n*;—of the earth धूकः heavens आकाश. -STAR धूवतारा.—POLAR *a.* धूवाचा, धूवाकडला -चा. -ITY विविक्त शक्ति दाखविण्याचा धर्म.

POLE* long staff दाढा, काठी *f*, सोट;—of a tent खांब;—of a palanquin दाढी *f*;—of a carriage दाढी *f*, ‘पोल’;—with a crook to pull down pods, fruits, &c. अकडी *f*, शेकाठी *f*; measure of length of five and a-half yards काठी *f*. -AXE फरशी *f*, फरस.

POLEMIC, -AL *a.* (*Gr. polemos*, war) controversial वादाचा, वादात्मक (treatise); disputatious वादकरणारा, प्रतिवादी, तकरारी (writer).—POLEMICS वाद; धर्मसंबंधी वादाची विद्या *f*, धर्मवादशास्त्र *n*.

POLICE (*Gr. polis*, city) government of a city or town शहरची गावची बंदोबस्ती *f*; व्यवस्था *f*; internal regulation and go-

vernment of a kingdom or state राज्याचा देशाचा बंदोबस्त; body of civil force by which a city or country is regulated पोलीसचे लष्कर *n*, गावलाच्याचे लष्कर *n*, पोलीस *n*; p. station पेलिसाचे ठाणे *n*, चौकी *f*.—POLICY, the art of government राजनीति *f*, राज्य चालविषयाची युक्ति *f*; dexterity of management चतुराई *f*, हतोटी *f*; prudence in the management of affairs काम करण्याची चतुराई *f*, व्यवहारचातुर्य *n*.—POLITIC *a.* राजनीतीचा, नीतिज्ञ, नीतिकुशल; sagacious in promoting a policy मतलबी, कारस्थानी; prudent शहाणा, समजदार; cunning हिकमती, कावेवाज. -AL *a.* राजकारभाराचा, राजनीतीचा; लोकाचा, देशाचा; public सरकारी, सरकारी नायाचा (character); p. economy व्यवहारशास्त्र *n*.—POLITICIAN *n* राजनीतिकुशल, राजनीतिज्ञ; a man of artifice लागलाव्या, कवायती, कारस्थानी.—POLITICS, science of government राजनीति *f*, राजशासनविद्या *f*; political trickery कारस्थान *n*.—POLITY राज्यव्यवस्था *f*; नियम, नीति *f*, बंधारण *n*.

POLISH *v.* (*polire*) make smooth and glossy जिळ्हई देणे, उजलणे; make elegant and polite सभ्य शिष्ट क. [up, with].—*n.* सफाई *f*, जिळ्हई *f* ओप *f*; सभ्यता *f*, प्रैटि *f*, सौजन्य *n*. -ER उजलणारा, ओपदेणारा, सफाई आणणारा;—of weapons or tools शिकलकर. —POLITE *a.* elegant in manners सभ्य, शिष्ट; courteous आदरशील, सलकारी. -NESS शिष्यता *f*, सभ्यता *f*, सौजन्य *n*; गृहस्थपणा, रीतरवेस *f*. -LY *ad.* सभ्यपणाऱ्ये, शिष्टपणाऱ्ये, ताजीम देऊन.

POLL *Ger.* the head of a person डोई *f*, डोसके *n*; register of heads, that is, of persons डोइंपटी *f*, माणूसपटी *f*; [entry of the names of electors who vote for civil officers; election of civil officers; place

[where an election is held].—*v.* ख-डसणे, डुखणे;—the head, &c. कैस कापणे-कातरणे; fleece लुचाडणे, नागवणे, लुटणे; enter, as polls, in a list मत देणारांची नावे पटावर टाक्यल क.; [to p. a jury, to examine each member of the party individually as to his concurrence in a verdict which has been rendered by them.] -ARD tree having its top cut off डेखन *n*, डुखन *n*; stag that has cast his horns मुंदा काळबीट; clipped coin कापलेले नाणे *n*. -TAX डोइगटी *f*, जिजिया.

POLEN (*L.*) फुलांतला बुका, पराग, रज *n*.

POLLUTE *v.* (*polluere*) make foul मळविणे, मळीण क.; defile morally मळीण-भ्रष्ट क., विषडणे;—ceremonially विटाळविणे, बाटवणे, अगुद्र-ओवला क.; violate by illegal sexual commerce भ्रष्ट-खराब क. [with].—POLLUTION मळविणे *n*; अपवित्रता *f*, मळ; बाट, भ्रष्टाकार; [Med. emission of semen, or sperm, at other times than in sexual intercourse].

POLLUX (*L.*) *Astron.* पुनर्वंसु नक्षत्र *n*.

POLTRON *F.* भित्रा, कटलंडी, भागुजाई *f*.

POLYANDRY (*Gr.* *polus*, many, *andros*, man) एकाच वेळेस अनेक नवरे असणे *n*, बहुभर्तृत्व *n*.

POLYGAMY (*Gr.* -*gamos*, marriage) एकाच वेळी अनेक बायका करण्याची चाल *f*, बहुपलीत्व *n*, अनेक बायका *f pl*.—POLYGAMIST ज्यास अनेक बायका आहेत तो; advocate for polygamy बहुपतिवादी.

POLYGLOT *a.* (*Gr.* *glotta*, tongue) पुस्कळ भाषांचा, बहुभाष.—*n.* a man knowing many languages बहुभाषज्ञ; a book containing several versions of the same text बहुभाष्यंय; [the text of one of the versions in a proper polyglot, printed by itself].

POLYGON *a.* (*Gr.* *gonos*, angle) बहुकोण.

POLYMATHY (*Gr.* *mathein*, to learn) अनेक विद्याज्ञान *n*.

POLYPARIOUS *a.* (*Gr.* *polos*, many, *L.* *parere*, to produce) बहुत उपजविणारा, बहुप्रसव.

POLYTHEISM (*Gr.* -*theos*, god) doctrine of a plurality of gods or invisible beings superior to man, and having an agency in the government of the world बहु-देवमत *n*.—POLYTHEIST बहुदेवमतवादी.

POMEGRANATE (*pomum*, a fruit, *granatus*, grained)—the tree डाळिंब *f*, डाळिंबी *f*;—the fruit डाळिंब *n*, अनार *n*.

POMFRET सरगुटले *n*, सरंगा; black p. हलवा.

POMMEL (*pomum*, a fruit) बोंड *n*, गोंडा, &c. —*v.* कुदकणे, बडवणे, कुंदी काढणे, बुंदकणे.

POMP (*pompa*) grand procession समारंभाची थाटमाटाची स्वारी *f*; show of magnificence डामडौल, थाटमाट. -OUS *a.* थाट-माटाचा, छानदारीचा, समारंभाचा; boastful बढाईचा, शेखीचा. -NESS थाट, थाटमाट, डौल, बढाई *f*, पत्राज *f*.

POND* तळे *n*, तलाव. डबके *n*.

PONDER *v.* (*pondus*, a weight) विचार क, चिंतणे; मनांत टेचणे.—*i.* वर विचार यें चिंतन क. [on, upon, over]. -ABLE *a.* वजन करायाजोगा; तुलनीय. -OUS *a.* वजनदार, जड, भारी; important वजनदार, भारी, ऐवट.

PONIARD *F.* कटार *f*, जंब्या.

PONTIFF (*pons*, a bridge, *facere*, to make, because the first bridge over the Tiber was constructed and consecrated by the high priest) मुख्य धर्माधिकारी, महा धर्माधिक्षक; the pope रोमन व्याथेलिक धर्माधिकारी, 'पोप'; Mahomedan p. खलीफ, इमाम; Hindu p. शंकराचार्य, जगद्गुरु.—PONTIFICAL *a.* मुख्य धर्माधिक्षकाचा.

PONTOON (*pons*, a bridge) पूल बांधण्याची नाव *f*.

PONY (from *puny*) तटु *n*.

POOL* small collection of fresh water supplied by a spring, or occurring in the course of a stream कुँड *n*; puddle डवरा, डवके *n*.

POOH *int.* थत्, फु.

POOP (*puppis*) गलबताचा मागला भाग.

POOR *a.* (*pauper*) destitute of property गरीब, दरिद्री, निधन; *Law.* नादार, गरीब; lean रोड, भुकिस्थ (horse); of little value भिकार, फुसका, कवडीमाल (coat, house);—as soil भुकड, भरड;—as diet रुखा, रुक्ष; worthy of pity बापडा, बिचारा; wanting in strength अशक्त, नुकसान, नवळा (health); valueless हलका, क्षुलक, पोकळ, व्यर्थ (excuse); the p. गोरगरीब *pl.* -BOX गरेबांसाठीं पैसा टाकण्याची पेटी *f.*, धर्मपेटी *f.* -HOUSE धर्मशाळा *f.*, भिक्षागृह *n.* -LAWS गरिबांचे पोषण करण्याचे कायदे *pl.* -LY *ad.* गरिबाच्या रीतीने, गरीबीने; with little or no success निकळ, व्यर्थ, यशावांचून; without excellence or dignity रंगावांचून, भारदस्ती वांचून; meanly नीच-अधमवृत्तीने.—*a.* काहीसा राँगी, आजारी, अस्वस्थ.

POP *D.* खुट वाजलेला अवाज.—*v. i.* फटकन-सटकन-टकन चालणे.—*t.* झटकन-पटकन टाकणे काढणे: to p. the question; cause to pop, as corn उलवणे, उतटवणे; off सटकणे, झटकणे, उडणे.—*i.* फुट-फट वाजणे; झटकन शिरणे किंवा बाहेर निघणे; झटकन फिरणे.—*ad.* फटकन, सटकन. -GUN फटकळी *f.*, नेपटी *f.*

POPE (*papa*, father) the bishop of Rome, the head of the R. C. church रोमन क्याथोलिक मंडळीचा धर्माधिक्ष, क्याथोलिक धर्माधिकारी, 'पोप'—DOM पोपाचा हुदा; पोपाचा अभ्यल-अधिकार.—POPISH *a.* पोपाचा; रोमन क्याथोलिक मंडळीचा धर्माचा (ceremonies).

POPINJAY *F.* राषु, पोपट.

POPLAR (*populus*) हिवराचे झाड *n.*

POPPY* खसखसीचे झाड *n.* -HEAD पोस्त *n.*, पोस्तबोड *n.*

POPULACE (*populus*) साधारण लोक *pl.*, कुणबी माळी *pl.*—POPULAR *a.* सामान्य-साधारण लोकांचा; suitable to common people लोकोपयोगी (instructions); inferior हलका, साधारण (figs); beloved by people लोकप्रिय, लोकांस आवडता (governor); prevailing among the people साधारण, सामान्य, लोकांत चालू असलेला, प्रवृत्त, चालू (disease).—POPULARITY लोकांची प्रीति *f.*, लोकप्रियता *f.*, जनप्रीति *f.*; desire of p. लोकरजनेच्छा *f.*—POPULARLY *ad.* लोकरुटीने, व्यवहारात.—POPULATE *v.* वसविणे, वस्ती क.—POPULATION प्रजावृद्धि *f.*; the whole people of a country प्रजा *f.*, वस्ती *f.*, लोक *pl.*—POPULOUS *a.* दाट-भर वस्तीचा. -NESS भरवस्ती *f.*, आवादानी *f.*

PORCELAIN *It.* चिनी भांडी *n pl*; p. clay चिनीमाती *f.*

PORCH (*porta*, a gate) देवढी *f.*, देलज *f.*;—before a temple सभामंडप.

PORCUPINE (*porcus*, swine, *spina*, thorn) सायाळ *f.*, साळू *f.*

PORE (*porus*) a minute orifice in an animal membrane रोमरंघ *n*; minute opening सूक्ष्म रंघ *n.*—POROUS *a.* रंघ-छिद्रयुक्त, सच्चिद्र.—POROSITY वैरत्य *n*, विरविरीतपणा, सच्चिद्रता *f.*

PORE *v. i.* Ger. डोके लावून पाहणे, डोकेफोड क. [over].

PORK (*poreus*, swine) डुकराचे मास *n.*

PORPOISE (*porcus piscis*, hog-fish) गाधा, घज्याळ मासा, ढोण.

PORRIDGE *F.* kind of food prepared by boiling vegetables in water, with or without meat घाटा; [often made, in America, by boiling meal, flour, &c., in water, or in milk and water, to the consistency of thin paste].—PORRINGER कटोरा, वाटी *f.*

PORT (*portus*) बंदर *n*; p. clearance रवानगी चिंडी *f*; (*porta*) गलवता वरील तोफेची बारी *f*, जंगी *f*.—(*portare*, to carry) चाल, *f*, वर्जनूक *f*.—(from *Oporto*) एक जातीचे मय आहे, 'पोर्ट वैन' *f*; गलवताची डावी बाजू *f*.—* दार *n*, दरवाजा.—*v.* [Mil. hold, as a musket, in a standing direction upward across the body, so that its breech is in front of the right hip, and the barrel in front of the left shoulder: to p. arms]; डावीकडे सुकाणू फिरविणे. -ABLE *a.* capable of being borne सहज नेण्याजोगा, सहज हातांत घेऊन जाण्याजोगा, सुटसुटीत (bed); sufferable साद्य, सोसायाजोगा (pain). -AGE नेणे *n*, वाहणे *n*; price of carriage हेल, हमाली *f*; [sailor's wages when in port; amount of a sailor's wages for a voyage; a narrow tract of land over which merchandise, &c., is carried on between two bodies of navigable water]. -AL दरवाजा, दार *n*; framework of the gate दाराची चौकट *f*. -ER द्वारपाळ, देवढीवाला; हेलकरी, हमाल; एक प्रकारचे मय *n*, 'पोर्टर' *f*. -LY *a.* having a dignified mien देखणा, गौरवशाली, ढबदार, भारदस्त, corpulent ढमाल, स्थूल. -FOLIO, case for loose papers कागद ठेवण्याचे वेष्ट *n*, जुऱ्यादान *n*, पोंखवँड *n*; collection of prints, designs, &c. तसविरी, नकाशे इ० चा संग्रह; office and functions of a minister of state प्रधानाचा हुदा आणि कारभार *n*. -MANTEAU, bag, usually made of leather for carrying apparel and other furniture on journeys प्रवासात बरावर नेण्याची कातड्याची थेली ऐशी *f* वैगर, जामदानी *f*. -HOLE जहाजाची जंगी *f*. -TOWN बंदरी गांव, बंदर *n*, उत्तरपेठ *f*. -WINE एक प्रकारचे मय *n* आहे, 'पोर्ट वैन' *f*.

PORTEND *v.* (-tendere, to stretch) पुढे अगोदर सुचवणे, दर्शविणे, दाखवणे, चिन्ह

दाखवणे.—**PORTENT** दुश्चिन्ह *n*, अपशकुन. -OUS *a.* अरिष्ट -अभद्रसूचक.

PORTICO (*porticus*) ढेलज *f*, द्वार *n*, मंडप.

PORTION (*pars*, part) अंश, विभाग; allotment हिस्सा, वांटा; part of an inheritance द्रव्यांश, क्रक्कभाग; part of an estate given to a child लेकराचा वांटा, दूधभात, बालपरवेशी *f*; wife's fortune स्त्रीधन *n*.—*v.* वांटणी *k*.—a maiden हुंडा देणे.

PORTRAY *v.* (-trahere, to draw) तसबीर चित्र काढणे; describe वर्णन-निरूपण क, वर्णणे.—**PORTRAIT** तसबीर *f*, चित्र *n*.

POSE *v.* (*pausa*, a pause) puzzle कुंठित क, कोऱ्डणे, निरुत्तर क.; question with a view to puzzling कुंठित करण्यासाठी प्रश्न विचारणे, कोऱ्डे घालणे [with].

POSITION (*ponere*, to place) altitude अंगस्थिति *f*, ठाण *n*; situation स्थान *n*, विथिति *f*; ground which any one takes in an argument प्रमाण *n*, आधार; to be in a false p.; thesis पूर्वपक्ष, प्रतिज्ञा *f*; social rank पदवी *f*, दरबा; Mil. space of ground जागा *f*, ठाण *n*, भूमि *f*.—**POSITIVE** *a.* real खरा, वास्तविक (good); absolute निखालस, ठाम, खचीत; clearly expressed साफ, स्पष्ट (promise); not admitting any doubt खसखसीत, चरचरीत, साफ (commands); settled by arbitrary appointment नियोगसिद्ध प्रयुक्त; overconfident मताभिमानी, मताग्रही; Gram. p. degree मूळकोटि *f*; Chem. धन; Alg. धन. -LY *ad.* साफ, स्पष्ट; खचीत, खरोखर: the witness testified p. in regard to a fact.

Possess *v.* (-sedere, to sit) occupy in person पासी -जवळ असणे; have the legal title to स्वामित्व -सन्ता असणे; take charge of ताब्यात -कबज्जात हस्तगत करून घेणे; enter into and influence, as an evil spirit लागणे, भरणे, संचरणे;—of or

with सत्ता -अधिकार देणे; inform कळविणे: I have possessed your grace of what I purpose;—as a thought, passion, &c. घेरणे, वेढणे, प्रस्तक. -ION ब्रवळ -पदरी असणे n, कवज n; भोगवटा, वहिवाट f; thing possessed माल, स्व n; भूतसंचार -बाधा f, भूतवेश, उपद्रव; pl मालमत्ता f, वित्त n. -IVE a. Gram. संबंधवाचक, संबंधी (case). -ER बाळगणारा; धनी, मालक, सामी; वहिवाटणारा, भोक्ता.

POSSET v. W. विरजणे, जमवणे.

Possible a. (*posse*, to be able) liable to happen संभव व्हायाजोगा, घडायाजोगा; barely able to be, but highly improbable शक्य.—POSSIBILITY शक्यता f, संभावना f, संभव.—POSSIBLY ad. कदाचित; कोणत्याही शक्तीने.

POST (*ponere*, to place) pillar खांब, स्तंभ;—of a door बाई f; office काम n, हुदा; military station लङ्कये ठाणे n, ठाणे n.—F. टागल n, डाक f.—v. i. डाकोडाक जाणे, डाक-मार्गाने जाणे; travel with speed कुच -दरकुच जाणे.—v. i. advertise जाहिरातेदेणे; advertise opprobriously नावाचा धांडोरा पिटविणे, डंका वाजविणे, वरात काढणे: to p. one for cowardice; set ठेवणे, वसविणे (a sentinel); put in the mail डाकेत टपालांत घालणे -टाकणे (a letter); carry, as an account, from the journal to the ledger खतावणी क. [off, away]. -AGE डाकेवे हासील n. -BAG तोवरी f. -HASTE ad. डाकोडाक, मोठ्या बलदीने: he travelled p. -MASTER डाकेचा कारभारे, 'पोस्ट मास्टर' -OFFICE टपाल ची कचेरी f, 'पोस्ट होपीस' n.

POST-DATE v. (*post*, after, and Eng. date) अगाऊ -पुढील तारीख लिहणे धालणे.

POST-DILUVIAN a. नोहाचे जलप्रलया नंतरचा, प्रलयोत्तरकालीन.

POSTERIOR a. (L.) later पाठोमागचा, नंतरचा; behind in position मागचा, मागला.—n. pl

गुदप्रदेश, कुले pl, इ०.—POSTERITY संतान n, संतति f; opposed to ancestors गुढले लोक pl, पुत्रपौत्रादि परंपरा f.

POSTERN (*post*, after) मागलेंदार n, दिंडी f, चोरखिडकी f.

POSTHUMOUS a. (-*humus*, ground) born after the death of the father or taken from the dead body of the mother बाप मेन्यावर झालेला अथवा आई मेन्यावर तिच्या पोटातून काढलेला (child); published after the death of the author प्रथरुत्ता मेन्यावर -च्या मागून प्रसिद्ध झालेला (works); continuing after one's decease मेन्या नंतर -मागे -मागून चालणारा उरणारा -राहणारा (character).

POST-MERIDIAN a. (*post*, after, and meridian) दोनप्रहरा नंतरचा, अपराह्नकालिक.

POSTPONE v. (*ponere*, to put) दिवसगतविर -लांबणीवर टाकणे [to, till].

POSTSCRIPT (-*scriptum*, written) ताजा कलम n.

POSTULATE v. (*postulare*, to demand) position assumed without proof स्वीकृत पक्ष.

POSTURE (*ponere*, to place) attitude ठाणमाण n, आसन n, बैठक f, शरीरस्थिति f; position स्थिति f, अवस्था f.

Posy (See POESY) motto लेख, वचन n.—of a ring मुद्रेवरचा लेख, मुद्रालेख; nosegay तुरा.

POT F. vessel for boiling meat, &c. भाडे n, पात्र n;—for holding water, &c. घागर f, घडा. -TAGE मासाची कढी f. -BELLY ढेर n, दोंद n. -BELLIED a. ढेऱ्या, ढेरपोट्या, ढेवरा.

-HERB शाकभाजी f. -HOOK, -HANGERS [a hook on which pots and kettles are hung over the fire]; pl. scrawled letter मांजरा कुच्याचे पाय pl. -SHERD खापर n, खापरखुंटी f. -TER कुंभार. -TERY कुंभारकाम n, मातीची भाडी f pl.; place where earthen vessels are manufactured कुंभारचा कारखाना.

POTABLE *a.* (*potare*, to drink) प्यायाजोगा, पेय.—POTATION पानोत्सव, पानसमारंभ; एक जातीचे पेय आहे.—POTION पिण्याचे औषध *n.* POTASH (*pot & ashes*) एक जातीचा क्षार आहे. POTATO *F.* बटाटा; sweet *p.*—the fruit रताळू *n.*;—the plant रताळी *f.*

POTENT *a.* (*potis*, able) बळकट, जोरदार; having authority, control, or dominion प्रतापशाली, पराक्रमी, बलाढ्य (prince);—as medicine, drink, &c. जालीम, कडक, जलाल; having great influence वजनदार, भारी.—POTENCY पराक्रम; तेज *n.*, जहाली *f.*—POTENTATE अधिपति, नरपति.—POTENTIAL *a.* existing in possibility not in act संभाव्य, संभावनीय; Gram. विधिलिङ्ग; *p.* mood शब्दव्यरूप *n.*

POUCH* small bag पिशवी *f.*, थेली *f.*; bag of a bird पक्ष्याचे गळ्यांतील पिशवी *f.*;—of a monkey गालफड *n.*—*v.* पिशवीत शिलकेत टाकणे; swallow, said of fowls गिळणे, गट क.

POULTRY *F.* कोबडी, बदके *n pl.*, वैगरे.—POULTERER कोबडीविक्या.

POULTICE (*Gr. poltos*) पिकवण *n.*, लब्दा, 'पेटी-स' *n.*

POUNCE (*pumex*) रेती *f.*, वाळू *f.* (कागदावर घालायाची).—*v.* कागदावर रेती घालणे टाकणे.

POUNCE *v. i.* (*pungus*, a fist) झांप झडप घालणे [on, upon].

POUND* a weight पक्क्या अर्धांश शेरावे एक वजन आहे; a coin दहा रुपयाचे एक नाणे आहे, 'पौंड'.

POUND* *v.* कुटणे, कांडणे, बडोवणे;—rice, &c. सडणे, कांडणे [down].

POUND* सरकारी कोडवाडा, चुकार गुरांची कोडी *f.*

POUR *v. W.* cause to flow ओतणे, सोडणे, धार पाडणे; emit सोडणे, ओतणे; utter वदणे, वोलणे; throw in profusion ओतणे

वृष्टि क.; forth, out पाऊस पाडणे, वृष्टि क. भडभडवणे; in भरणे, ओतणे; off रिचवणे.—*i.* धार लागणे, भळभळ वाहणे; as rain दासवणे, मुसळधार धोधोधो पडणे लागणे; rush लोटणे, धार पडणे; forth पेंच बीळ फुटणे.

POUR *v. i. W.* look sullen फुगणे, फुगून वसणे, मुरमुसणे; protrude बाहेर येणे (the lips).

POVERTY (See POOR) गरीबी *f.*, दारिद्र *n.*; deficiency of resources तंचाई *f.*, कोतिपणा, कार्पण्य *n.*; *p.* of language शब्दकार्पण्य *n.*

POWDER (*pulvis*) dust भुगा, पीठ *n.*, बुकणी *f.*, पूड *f.*; Med. चूर्ण *n.*; gunpowder बंदुकीची दारू *f.*—*v.* भुगा क. पाडणे; sprinkle with powder भुग्याचे पिठाचे शिपणे क.; sprinkle with salt खारवणे, मीठ घालणे [down].—HORN शिंगडा. —MAGAZINE दारूचे कोठार *n.*—POWDERY *a.* भुसभुसीत, पिठाळ.

POWER (*potis*, able) शक्ति *f.*, जोर *n.*, बळ *n.*; authority सत्ता *f.*, अधिकार; influence चाल *f.*, चलती *f.*, वजन *n.*; potency तेज *n.*, बळ *n.*, सत्ता *n.*; military or naval force सैन्य *n.*, सेना *f.*;—of an engine बळ *n.*: horse *p.*; mental ability गुण, शक्ति *f.*: the *p.* of reasoning; legal authority सत्ता *f.*, मुख्यारी *f.*, अखत्यार; a government सरकार *n.*; Math. वर्ग, घात; Gram. प्रयत्न : *p.* of consonant; momentum वेग; *p.* of attorney मुख्यारपत्र *n.* नामा; natural or moral *p.* शक्ति *f.*, बळ *n.*, आवांका; according to one's *p.* यथाशक्ति *f.*; in the *p.* of आहारी; to have *p.* हात चालणे; *p.* of utterance वाक्शक्ति *f.*; to fall into the *p.* of च्या तावडीत सांपडणे; season of p. चालता काळ; under the *p.* of वश, आधीन. —FUL *a.* बलकट, बलवान; प्रबल, सबल, दृढ; गुणकार,

बालीम, तेजस्वी. -LESS *a.* निर्बल, शक्तिहीन, निरूपय, लाचार.

Pox* small p. देवी *f.*, फोड़ा *f pl.*; chicken p. कांजण्या *f pl.*; cow-p. गोस्तनशीतिला *f pl.*; venereal disease दुःख *n.*, गरमी *f.*

PRACTICE (*Gr. praktikos*, practical) habit अभ्यास, वहिवाट *f.*, राबता; constant use वहिवाट *f.*, रुढि *f.*, वापर; actual performance आचरण *n.*, अनुष्ठान *n.*, सेवा *f.*; exercise of a profession आचरण *n.*, सेवन *n.*, वृत्ति *f.*;—of medicine चिकित्सा *f.*, वैद्यक्रिया *f.*; artifice युक्ति *f.*, कावा: he sought to have it by p.; *Arith.* द्वादशाश गुणाकार; military p. शस्त्राभ्यास; ball p. गोलीबार; attainable by p. अभ्यासगम्य; skill acquired by p. कसरत *f.*; to be in general p. प्रचार-प्रशान्त असरेण.—*v.* परिषाठ-अभ्यास ठेवेण;—profession or art करणे, आचरणे.—*i.* राबता-सवयी ठेवेण-असरेण; धंदा-उद्योग चालवणे क.; कावा-कृत्रिम चालवणे.—PRACTICABLE *a.* साध्य, सवधड, सोपा; उपयोगाचा, चालायाजोगा, चालू [for].—PRACTICAL *a.* कर्माचा, क्रियेचा; useful उपयोगाचा, व्यवहाराच्या-वहिवाटाच्या कामाचा, व्यवहार्य (purposes); derived from practice अभ्यासक्षम, अभ्यासाचा, सराव्याचा (skill); evincing practice व्यवहारज, कर्मजानी (man).—LY *ad.* व्यवहारात, व्यवहारप्रकरणात; अभ्यासानें.—PRACTITIONER धंदा-उद्योग करणारा; medical p. वैद्य; चिकित्सक; सवयीने-रावत्यानें करणारा; artful person कसवी कारिगर.

PRAISE (*prætium*) commendation for worth तारीफ *f.*, प्रशंसा *f.*, सुति *f.*; joyful tribute of gratitude or homage rendered to the Divine Being ईश्वरउपकारसुति *f.*, उपकारस्तवन *n.*, स्तोत्र *n.*, कवन *n.* (Ps. xl. 3); object of praise सुतिपात्र, सुतीस कारण *n.*, सुतीचा विषय (Deut. x. 21).—*v.*

60 D

स्व-सुति क., स्ववर्णे, गुणानुवाद गारे [for]-WORTHY *a.* सुतियोग्य, सुत्य, प्रशंसनीय.

PRANCE *v. i.* Ger. spring, as a horse in high mettle नाचणे; ride ostentatiously दिमाखाने तोऽयाने घोड़ावर बसणे-मिरवीत जाणे; strut नटत-नखायाने चालणे [about, along, off, away].—PRANK चाळे *pl.*, चेष्टा *f pl.*, ढंग *pl.*.—*v.* टाक्टिका-चटीपटी क.

PRATE *v. i.* Ger. बटवट-बडबड क., गप्पा मारणे, तोड सोडणे [about].—*n.* बडबड *f.*, बटवट *f.*, गप्पा *f pl.*.—PRATTLE मुलांचा किल्किलाट, बालशब्द-भाषण *n.*.—*v. i.* बडबड क. [about].

PRAWN झिंगा मासा.

PRAY *v. i.* (*precari*) entreat विनंती क., मारणे; address the Supreme Being with adoration देवाची परमेश्वराची प्रार्थना क., प्रार्थना क. [to, for].—*t.* ची प्रार्थना विनंती क. —ER विनंती *f.*, अर्जी *f.*; ईश्वरप्रार्थना *f.*, प्रार्थना *f.*, -BOOK प्रार्थनापद्धति *f.*.—FUL *a.* भजननिष्ठ, भजनशील.

PREACH *v. i.* (*prædicare*, cry in public) pronounce a public discourse on a religious subject, or from a text of Scripture धर्मोपदेश-उपदेश क.; give earnest advice on moral or religious grounds बुद्धिवाद सांगणे, उपदेश क.—*t.* proclaim or publish in religious discourses चा उपदेश क., उपदेशात सांगणे, चे धोषण क. (Is. lxi. 1); speak in favor of वाटचे-पक्षाचे तक्षेचे बोलणे [on, upon, about].—ER धर्मोपदेशक, उपदेशक. —ING उपदेश, धर्मोपदेश, धोषण *n.*

PREAMBLE *v.* (*præambulus*, walking before) प्रस्तावना *f.*, उपोद्धात [to].

PRECARIOUS *a.* (*precis*, a prayer) depending on the will of another अन्याधीन, प्रस्तावीन; held by a doubtful tenure डळमळीत, अनिश्चित.

PRECAUTION (-*cavere*, to be on one's guard)

सावधगिरि *f.*, पुढचा विचार; measure taken beforehand to ward off evil पूर्वीच करून ठेवलेला बंदोवस्त -उपाय, अनिष्ट-निवारणोपाय, तरतूद *f.*, तजबीज *f.*

PRECEDE *v.* (-*cedere*, to) पुढे-अगोदर जाणे-येणे; go before in rank सम्माना विषयीं पहिला -अग्रगण्य असणे.—**PRECEDENCE** पुढे जाणे *n.*, अग्रगमन *n.*; पहिला मान *f.*, अग्रमान *n.*; superiority वर्चस्व *n.*, प्राधान्य *n.*—**PRECEDENT** *a.* पूर्वीचा, मागला.—*n.* मागला दाखला, मागले उदाहरण *n.*, मामूल, शिरस्ता [for].

PRECENTOR (-*canere*, to sing) सूरकरी, घोर-क्या गाणारा, अग्रगायक.

PRECEPT (-*capere*, to take) विधि, नियम, आज्ञा *f.*, सूत्र *n.* -IVE *a.* विधीचा, विधिरूप, विधायक: p. parts of the Scriptures. -OR शिक्षक, अध्यापक, गुरु, वस्ताद;—in religion आचार्य, पाठक, गुरु.

PRECESSION (See PRECEDE) *Astron.*—of the equinox अयनांश.

PRECINCT (-*cingere*, to gird) हड्डी *f.*, शीव *f.*, पालव.

PRECIOUS *a* (*pretium*, price) बहु मोलाचा, किमतीचा; very valuable अमोल्य, उंची, उक्कट; p. metals सोने *n* अणि रुपे *n*; p. stone जवाहीर *n.*, मणि, पाषाण.

PRECIPICE (-*caput*, head) कडा, कड *f.*, डगर *f.*—**PRECIPITANCE** उतावळी *f.*, जलदी *f.*, घाई *f.*—**PRECIPITANT** *a.* falling headlong मुसाडी मारणारा, अधोधारी; adopted with haste उतावळीचा, जलदीचा, कच्चे मसलतीचा; hasty उतावळीचा, घाईचा.—**PRECIPITATE** *v.* डोईकडून केंकरे-टाकणे; cast down from a steep declivity कड्यावरून टाकणे; घाई-उतावळी क.; throw to the bottom of a vessel, as a substance in solution तळी बसविणे, सांका पाडणे.—*i.* डोईकडून पडणे; घाई क.; तळी निवळी बसणे [from,

into]. -LY *ad.* उतावळीने, घाईने.—**PRECIPITATION** डोई कडून टाकणे *n.*; घाई करणे *n.*; घाई *f.*, उतावळी *f.*—**PRECIPITOUS** *a.* कडा तुटलेला, उभा; उतावळा.

PRECISE *a.* (-*cædere*, to cut) not uncertain ठास, ठाम, खचीत; overstrictly adhering to बेतवात्या, ठाकठीक करणारा; exact बरोबर, सुती, मोजलेला. -LY *ad.* ठास, बरोबर, तंतोतंत, थेट; टापटीपीने, बेतवाताने.—**PRECISION** ठाम-ठासपणा, खचीतपणा; रेखलेपणा, टापटीपण.

PRECLUDE *v.* (-*cludere*, to shut) आड-आडवणे येणे, आडवणे, प्रतिबंध क. [from].—**PRECLUSION** बंदी *f.*, प्रतिबंध; बाहेर ठेवणे *n.*

PRECOCIOUS *a.* (-*coquere*, to cook) आगसलेला, अपूर्णकालपक्ष; having the faculty developed more than is natural or usual at a given age बालपक्ष, बालपौढ, प्रौढबुद्धि (child).—**PRECOCITY** अपूर्णकालपक्षता *f.*; बालपौढ *f.*

PRECONCIEVE *v.* पूर्वी-अगोदर मनात आणे-समजणे.—**PRECONCEPTION** पूर्वकल्पना *f.* अप्रबुद्धि *f.*, पूर्वतर्क.

PRECONCERTED *a.* पूर्वसंकेताचा, पूर्वी योजलेला.

PRECURSOR (-*currere*, to run) पूर्वचिन्ह *n*-लक्षण *n.*

PREDATORY *a.* (*præda*, prey) लुटीचा, लुटारू, लुटाऱ्याचा (party); ravenous उभुक्षित, हवरा, अधासी (appetite).

PREDECESSOR (-*decedere*, to go away) मागला, माजी (कामदार, आधिकारी).

PREDESTINE, PREDESTINATE *v.* (-*destinare*, to determine) पूर्वी योजणे, नेमणे.—**PREDESTINATION** पूर्वयोजना *f.* पूर्वसंकल्प; *Theol.* the purpose of God from eternity respecting all events ईश्वरनियमित पूर्वयोजना *f.*, ईश्वरी संकल्प; *Hindu theol.* अदृष्ट-वाद.

PREDETERMINATION पूर्वीचा ठराव, पूर्वसंकल्प.

PREDICATE *v.* (See PREACH) बोलणे, सांगणे.
—*n.* वाच्य *n.*, अभिधेय *n.*—PREDICAMENT
class जात *f.*, विन्हा, वर्ग; condition दशा
f., अपेक्षा *f.*; category पदार्थ.

PREDICT *v.* (-dicere, to say) भाकीत -भविष्य
सांगणे [of]. -ION भविष्यकथन *n.*, भाकणूक
f.; prophecy भविष्य *n.*, भाकीत *n.*

PREDILCTION (*diligere*, to love) अगोदरची
प्रीति *f.*-ओढ *f.*, पूर्वीची आवड *f.*, हौस *f.*

PREDISPOSE *v.*—the mind पूर्वी वळवणे, कल-
ज्ञोक देणे;—the body अगोदर सिद्ध -त्यारक.
[to, for].—PREDISPOSITION पूर्वीचा कल,
प्रवृत्ति *f.*; पूर्वीची तयारी *f.*; p. to disease
रोगसुभेदयता *f.*, रोगप्रावृदशा *f.* [for].

PREDOMINATE *v. i.* (-dominari, to rule)
प्रबल असणे, वर्चस्व पावणे [over, in].—PRE-
DOMINANCE जोरा, वळकटी *f.*, प्रावृत्य *n.*,
वर्चस्व *n.*, चलती *f.*, प्राधान्य *n.* [over].

PREEMINENT *a.* वर्चट, श्रेष्ठ, मुख्य; surpassing
others in evil and bad qualities
सवाई [in].—PREEMINENCE वर्चस्व *n.*,
प्राधान्य *n.*, श्रेष्ठता *f.*

PREEMPTION *F.* दुसऱ्याचे अगोदर विकत घेण्या-
चा अधिकार.

PREENGAGE *v.* अगोदर -पहिल्याने गुंतवून -बोली
करून ठेवणे. -MENT पूर्वीची बोली *f.* -चा
करार.—PREEXIST *v. i.* पूर्वी असणे. -ENCE
पूर्वी असणे *n.*, पूर्वस्थिति *f.*, पूर्वभूति *f.*, पूर्वसत्य *n.*

PREFACE (-fari, to speak) प्रस्तावना *f.*, परि�-
भाषा *f.* [to].—*v.* प्रस्तावना लिहिणे.—*i.*
प्रस्तावनास्त्रपणे द्याणणे -सांगणे [by, with].—
PREFATORY *a.* प्रस्तावनास्त्र, परिभाषिक.

PREFECT (-facere, to make) अधिकारी,
सुभेदार.

PREFER *v.* (-ferre, to bear) offer देणे, पुढे
ठेवणे; advance वाढवणे, चढवणे, अतामी
-जागा देणे; regard or honor before another
अधिक विशेष चहाणे, पसंत क. [to].

-ABLE *a.* अगोदर घेण्याजोगा, उत्तम, पसंत.
-ENCE अधिक आवड *f.*, चहा *f.*; पसंत केले-
ला मनुष्य किंवा वस्तु *f.*; in p. to this द्या-
ला सौडून -च्या अगोदर.

PREFIX *v.* मांगे लावणे-जोडणे [to].—*n.* Gram.
उपसर्ग.

PREGNANT *a.* (-genere, to beget) being
with young, as a female गरोदर, गर्वार;
full of consequence सार्थ, सफल; p. signifi-
cation गर्भित अर्थ [with].—PREG-
NANCY गर्भारपणा.

PREJUDGE *v.* चौकशीचे पूर्वी ठरवणे, पूर्वी निवा-
डा निश्चय करून ठेवणे.—PREJUDICE, opinion formed without due examination
अविचाराचे मत *n.*, दुराग्रह, अविचारवृद्ध *f.*;
bias against मनाची गाठ *f.* -चा पीळ, अट
f.; injury नुकसानी *f.*, धका [against].—*v.*
विषयीं पीळ-बांक आणेण-पाडणे; नुकसानी-खरा-
वी क.; वळवणे, तोल देणे: suffer not any
beloved study to p. your mind so far as
to despise all other learning [against].
—PREJUDICIAL *a.* अपकारक, वाधक.

PRELATE (See PREFER) मुख्य धर्माध्यक्ष (वि-
शेष, आर्चविशेष इ०);—often, with the
words derived from it, used invidiously in Eng. ecclesiastical history by
dissenters, respecting the Established Church system.—PRELACY मुख्य धर्माध्य-
क्षाची पदवी -जागा *f.*

PRELIMINARY *a.* (-liminaris, belonging to
a threshold) मुलारंभीचा, आरंभीचा, उप-
क्रमाचा.—*n.* उपक्रमाचा -प्रारंभीचा विषय
गोष *f.*, गणपतिपूजन *n.*; pl पूर्वपिठिका *f.* [to].

PRELUDE (-ludus, play) musical strain introducing
the theme पूर्वरंग; something which indicates a future event रूप *n.*,
लक्षण *n.*, रंग [to].

PREMATURE *a.* काळाचे पूर्वी पिकलेला, कालपूर्व-
कळ; too early काळाचे पूर्वीचा, अपूर्णकाल
(birth); arriving or received without

due authentication कच्चा, प्रमाणा वांचून घेतलेला [in].

PREMEDITATE v. पूर्वी कल्पिणे -योजून ठेवणे.—i. पूर्वी मनन विचार क.

PREMIER a. (*primus*, the first) मुख्य, सर. —n. मुख्य प्रधान, वर्जीर.

PREMISE v. (-mittere, to send) मुख्य विषयाचे पूर्वी सांगणे -लिहिणे; used previously अगोदर कामास लावणे -उपयोग क. [by].—n. Logic, प्रतिज्ञा f, पूर्वपक्ष, साधन n pl; Law, घरदार n, वतनवाडी f, सत्तेची जागा f,

PREMIUM (L.) reward इनाम n, नजर f, बक्षीस n; something offered for the loan of money, generally signifying a sum in advance of the capital मनोरी f; at p. वरभावाने [on, for].

PREMONISH v. (-monere, to remind) पूर्वी सांगणे, ताकीद क.—PREMONITION पूर्वी सूचना f, पूर्वीची ताकाद f, पूर्वलक्ष्य n.

PREOCCUPY v. पहिल्याने धरणे -भोगवटा क.; pre-possess अगोदर मन वळवणे, अगोदर मनात भरणे [with].—PREOCCUPATION पहिला भोगवटा, पूर्वभोग.

PREORDAIN v. पूर्वी नेमणे -स्थापणे.

PREPARE v. (-parare, to make ready) तयार सिद्ध क.; fit योग्य लायक क, सुधारणे [for, with].—i. तयारी क.; सिद्ध असणे; तजवीज -तरतूद क. -ठेवणे [for.]—PREPARATION तयारी f, सिद्धता f, लायकी f, योग्यता f; मशागत f, मरामत f; preparatory measure तरतूद f, तजवीज f, उपाय;—of food पक्कान्न n, पदार्थ;—of medicine कल्प, पाक, रसायण n, रांधा.—PREPARATIVE, PREPARATORY a. तयारीच्या कामाचा, तयारीच्या उपयोगाचा; previous पहिला, पूर्वीचा, आरंभीचा.

PREPONDERANCE (-pondus, a weight) अधिक वजन n, भाराधिक्य n; superiority of influence प्राधान्य n, भारी वजन n, प्रभाव. —PREPONDERATE v. i. अधिक भारी असणे;

प्रधान-प्रबळ वजनदार असणे.—t. हून अधिक भारी असणे [in, over].

PREPOSITION (-ponere, to put) Gram. उपसर्ग, शब्दयोगी अव्यय n.

PREPOSSESS v. preoccupy पूर्वी -अगोदर धरणे, आपला क.; bias पूर्वी -अगोदर मन वळविणे, चित्त ओढणे [for, in favor]. -ION पूर्वभोग, पूर्वधारण n; अग्रबुद्धि f, पूर्वप्रह, पूर्वीची समजूत f -चा कल.

PREPOSTEROUS a. (-posterus, latter) inverted in order विपरीत क्रमाचा, विपरीत उलटा; contrary to nature or reason उलटा, विपरीत, वांकडा, बुद्धि -युक्तिविरुद्ध.

PREPUCE (*præputium*) the foreskin टेपि f, बॉंडी f, अग्रवक्क f.

PREREQUISITE पूर्वी -अगोदर असायाचा पदार्थ -विषय गोष्ट f.—a. अगोदर असायाचा, पूर्वी वश्यक, पूर्वप्रक्षित.

PREROGATIVE (-rogare, to ask) हक्क, विशेष अधिकार.

PEESAGE (-sagire, to perceive acutely) prognostic पूर्वलक्षण n, चिन्ह n, सूचना f; foreknowledge पूर्वज्ञान n; presentiment पूर्वबोध, भान n [of].—v. पूर्वी दर्शविणे -दाखविणे; -चा पूर्वबोध असणे [to].

PRESBYTER (Gr. *presbus*, old) Anc. Church, an elder having authority to instruct and guide in the church खिस्ती मंडळांतला वडील; Church of Eng. one ordained to the second order in the ministry;—called also priest उपाध्या, 'प्रेसबितर.' -IAN a. प्रेसबितर संबंधी, प्रेसबितराचा.—n. [one who maintains the validity of ordination and government by presbyters; one who belongs to a church governed by presbyters].—PRESBYTERY a body of elders in the Christian church वडील वर्ग; Presbyterian Church, a judicatory consisting

of all the pastors within a certain district, and one ruling elder, a layman from each parish or church, commissioned to represent the church in conjunction with the minister प्रेसबितरी सभा *f.*; [the presbyterian religion; *Arch.* that part of the church reserved for the officiating priests].

PRESIDENT (-scire, to know) भविष्यज्ञानी.—
PRESCIENCE भविष्यज्ञान *n.*, पूर्वज्ञान *n.*

PREScribe *v.* (-scribere, to write) direct नेमणे, नेमून देणे, हुकूम क.; *Med.* औषध घायाला सांगणे, औषध देणे, औषधोपचार सांगणे [to, for].—PREScription नियम, नेम, विधि; औषध -उपचारविधि, चिकित्सालेख, उपचारपत्र *n.*; *Law*, the claim of title to a thing by virtue of immemorial use and enjoyment जुन्या वहिवाटीचा हक्क, जुनी वहिवाट *f.*, जुना भोगवटा.—PREScriptive *a.* जुन्या वहिवाटीचा, प्राचीन भोगवटशाचा, चिरकालभुक्त.

PRESent *a.* (-esse, to be) being at hand जवळ, हाजीर, विद्यमान; now existing प्रकृत, प्रस्तुतचा, चालू; neither ended nor yet to begin चालता, सांप्रतचा, चालू: the p. year; सालमज्जूर *n.*; being now in view, or under consideration चालता, हातातला, उपस्थित (business); immediate तात्कालिक, समयसूचक, तयार, रोकडा (wit); propitious अनुकूल, प्रसन्न, ऐकणारा: a god so p. to my prayer; p. tense वर्त्तमानकाळ [at, in].—*n.* वर्त्तमान विद्यमानकाळ : at this p.; *pl.* *Law*, बक्षीसिपत्र *n.*, सनद *f.*, मुख्यारपत्र *n.*, इ०; gift देणगी *f.*, बक्षीस *n.*;—to superiors नजर *f.*, नजराणा;—to Brahamins दक्षिणा *f.*;—to a visitor at parting विदागी *f.*;—to a teacher गुहदक्षिणा *f.*;—to servants पोस्त *n.*;—at marriages अंदण *n.*; at p. सांप्रतकाळीं, आतीं; in p. एकदम, लागलाच. —*v.* place in the presence of a superior

हजीर रुजू नमूद क., भेटवणे, मुलाखत क.: to p. an envoy to the king; exhibit to view or notice दाखविणे, कर्विणे, सांगणे; deliver or give in a ceremonial manner समारंभाने देणे, भेट देणे, नजर क.: to p. a sword to a knight; grant देणे, दान क.; nominate to an ecclesiastical benefice धर्मापदेशकाच्या वृत्तीवर नेमणे; lay before a public body for consideration, as before a legislature, a corporation, &c. अर्ज क., सभेषुद्दे ठेवणे (a petition, memorial); point रोखणे: to p. a musket to the breast of another; [to p. arms, *Mil.* to hold them out in token of respect, as if ready to deliver them up] [to, with]. -ATION रुजू *k. n.*, भेट *k. n.*; हजीर होणे *n.*; मुलाखत *f.*, भेट *f.*; दाखवणे *n.*, प्रदर्शन *n.*, दर्शन *n.*; अर्पणे *n.*, समर्पण *n.*, निवेदन *n.* [the act of offering a clergyman to the bishop or ordinary for institution in a benefice]; the right of presenting a clergyman धर्मवृत्तिनियोजनाधिकार; cross p. (of the foetus) आउवे येणे *n.*, मुढगर्भ [to]. -EE धर्माध्यापकवृत्तीवर नेमलेला. -LY *ad.* at once एकदम, एकदांच; instantly लागलाच, तक्षणी; after a little time अमळशाने, लवकर, काढीवेळाने.—PRESENCE, state of being present विद्यमानता *f.*, हजीरी *f.*; nearness समीक्षता *f.*, सानिध्य *n.*; neighbourhood to one of superior rank हुजूर; person of a superior rank हुजूर; mein रूप *n.*, आकार, चर्या *f.*; a graceful p. bespeaks acceptance; p. of mind देहभान *n.*, सावधगिरी *f.*, फाम *f.*; p. chamber दिवाणखाना, हुजूर; that waits in the p. of हुजूरा; to suffer to be in one's p. जवळ उभा *k.*; in the p. of समक्ष, पुढे; in your p. तुझे हुजूर समक्ष.

PRESERVE *v.* (-servare, to save) keep or save from injury or destruction राखणे,

रक्षण - बचाव क., बांचवणे, बचावणे; season and prepare for preserving मुरब्बा क., रापविणे; maintain in a sound state जतन क., जपून ठेवणे; [to p. game to prevent from killing it].—n. मुरब्बा; शिकारी साठी पक्षी वैगरे राखण्याची जागा f, मृगयाभूमि f [from, for].—PRESERVER राखणारा, रक्षक, पालक; संभाळणारा, जतन करणारा; मुरब्बा करणारा.—PRESERVATION राखणे n, रक्षण n, बचाव; जतन f, संगोपन n.—PRESERVATIVE a. रक्षक, तारक [against].—n. रक्षण n, राखण n, कवच n.

PRESIDE v. i. (-sedere, to sit) be set for the exercise of authority मुख्य -मधान असणे, अध्यक्ष असणे; exercise superintendence देखरेख क. [over].—PRESIDENT-OR अध्यक्षता f, अधिकार; office of president अध्यक्षपद n, अधिपत्य n, नायकी f; term during which a president holds his office अध्यक्षाची कार्कीर्द f, अध्यक्षता चालविष्याची मुदत f; jurisdiction of a president अध्यक्षाचा इलाखा, खाते n.—PRESIDENT अध्यक्ष, नायक;—of an assembly सभाध्यक्ष, सभापति.

PRESS v. (pressare) compress दाबणे, चेपणे; squeeze पिढणे, पिढून रस काढणे; embrace आळिगणे, कवटाळणे; urge on दपटणे, दामटणे, निकड नेट लावणे; enforce आग्रह निकड क., आग्रहाने सांगणे; force into service वेठीस - बिगारीस धरणे, बळेच चाकरीस ठेवणे; crowd दाटी क.; pressed service वेठ f, बिगार f.—i. पुढे रेठून जाणे; दाटी क., खेटणे; on, upon उरावर छातीवर वसणे; to p. hard upon नेटणे, भिडणे.—n. machine for pressing दाबण्याचे यंत्र n; cotton p. गिरणी f; machine for printing छापण्याचे यंत्र n, 'प्रेस'; act or business of printing and publishing छापण्याची छापून प्रसिद्ध करण्याची विद्या

f, किंवा काम n; publications issued from the press छापलेली पुस्तके n pl, वैगरे a free p. is a great blessing to a free people; a licentious p. is a curse to society; a case for the safe keeping of articles पुस्तके वैगरे ठेवायाचे कबट n, 'प्रेस'; दाबणे n, चेपणे n, दडपणे n; दपटशहा, निकड f; नेट, जोर; गिरणी f, दाटी f, रगडा; आग्रह, नेट; sugar p. चरक;—for oil घाणा; liberty of the p., the free right of publishing books, pamphlets, or papers, without previous restraint or censorship, subject only to punishment for libelous, seditious, or morally pernicious matters छापण्याची मोकळीक f. -GANG [a detachment of seamen to impress men into the naval service]. -ING a. निकडीचा, जरुरीचा. -MAN छापणारा, 'प्रेसमन.' -URE दाब, चेपणी f; ताण, निकड f; ओझे n, नेट, जोर; रगडा, कामाचा कवका.

PRESTIGE F. fascination नजरबंदी f मोह; influence coming from past success छाप f.

PRESTO ad. It. लवकर, झटकन.

PRESUME v. (-sumere, to take) प्रमाणावांचून घेणे -समजणे, पूर्वी अनुमान क.—i. be over-confident पोकळ अवसान -उमेद भरणे; reach beyond proper restraint खिटाई -आगळीक -अतिक्रम क., डोईवर चढणे; be arrogant अभिमान -आद्यता -शेखी बाळगणे-मिरवणे [from].—PRESUMPTION, belief upon incomplete proof अटकळ f, तर्क, अनुमान n; strong probability संभव, संभावना f; आगळीक f, खिटाई f; अभिमान, अहंकार; पोकळ अवसान n, उमेद f.—PRESUMPTIVE a. अटकळीचा, अनुमानाचा, तर्काचा; [p. heir, one who would inherit an estate if the ancestor should die with things in their present state; but whose right of inheritance may be defeated by the birth of a nearer heir before the death

of the ancestor].—PRESUMPTUOUS *a.* अभिमानी, मग्लर; proceeding from excess of confidence अभिमानाचा, पोकळ उमेदीचा; wilful दाटून केलेला, दाटबळाचा; overventuresome आचाई बुद्धीचा, खिटाईचा.
PRESUPPOSE *v.* पूर्वी कल्पिणे -धरणे.

PRETEND *v.* (*-tendere*, to stretch) show hypocritically सौंग मिष घेणे -दाखवणे; hold out falsely निमित्त बाहणा क. -सांगणे; lay a claim to बाणा विरीद -अभिमान बाळगणे.
—*i.* विरीद बाणा बाळगणे. —*ER* ढोंग करणारा, ढोंगी; निमित्त मिष सांगणारा; विरीद बांधणारा, अभिमानी; *p.* to religion ढोंगी साधु, भोंदू, साधुमन्य;—to sovereignty तोतया, राज्याभियोगी [to].—PRETENCE सौंग *n.*, ढोंग *n.*; मिष *n.*; निमित्त *n.*, बाहणा; दावा, हक्क [for].
—PRETENSION दावा, हक्क; to set up p. to चैं विरीद कंकण बांधणे; चा अभिमान आढऱ्या बाळगणे, शेखी मिरवणे [to].

PETERIMPERFECT *a.* (*præter & imperfect*) पूर्ण भूतकाळ.

PRETERITE (*-ire*, to go) भूतकाळ.

PRETERNATURAL *a.* स्वभाव नेमा बाहेरचा, विलक्षण, अद्भुत.

PRETERPERFECT *a.* पूर्ण भूतकाळ.

PRETERPLUPERFECT *a.* प्राक् पूर्णभूत, भूतकाळच्या पूर्वीचा.

PRETEXT (*-texere*, to weave) निमित्त *n.*, बाहणा; सौंग *n.*, ढोंग *n.* [for].

Pretty* *a.* pleasing by delicacy or grace सुंदर, देखणा, सुरेख; foppish अकडबाजीचा, नखरेदारीचा; mean नीच, हलका, अधम (trick).—*ad.* काहीसा, बराच.

PREVAIL *v.i.* (*valere*, to be strong) overcome जय पावणे, चालणे, प्रावन्य होणे-असणे-चालणे (Ex. xvii. 11); be in force चालू चलती असणे, प्रवृत्ति-प्रघात परिपाठ असणे; with, up मनावणे, वळवणे [on, upon]. —*ING* चालू,

चालता, प्रसिद्ध, प्रकारांतला (opinion); efficacious गुणकारक, फलदायक, लागू होणारा, गुणाकारी (prayer).—PREVALENCE चलती *f.* प्रचार, प्रघात, पाठ, जोर, वल *n.*, प्रावन्य *n.*;—of odor or effluvia धमक *f.*—PREVALENT, See PREVAILING.

PREVARICATE *v.* (*-varicare*, to straddle) होय नाही क., शब्द फिरवणे [in].—PREVARICATION धरसोड *f.*, होय नव्हे *f.*, अकडतिकडं *n.*

PREVENT *v.* (*-venire*, to come) बंद क., निवारणे, वारणे [from]. —*ION* बंदी *f.*, निवारण *n.*. —*IVE a.* निवारक, प्रतिबंधक.

PREVIOUS *a.* (*-via*, the way पहिला, अगोदरचा, पूर्वीचा, पूर्व, in comp. [to]. —*LY ad.* अगोदर, पूर्वी.

PREY (*præda*) plunder लूट *f.*; food obtained by violence शिकार *f.*, पारध *f.*, भक्ष; ravage नासधूस *f.*; beast of p. हिंसपशु, शिकारी जनावर *n.*. —*i.* शिकार क., भक्ष मिळवणे; खाणे, धुपवणे, झुरवणे;—upon, on लूट नासधूस *k.* [on, upon].

PRICE (See PRAISE) the sum of money at which a thing is valued किंमत *f.*, मोल *n.*; current value दर, भाव, निरख; estimation किंमत *n.*, केवा; adjustment of the p. निरखबंदी *f.*; officer who regulates the p. at which articles are sold in a public market निरखदरोगा; officer who fixes or records the prices of articles निरख्या. —CURRENT बाजारभावाची याद *f.*, निरखपट्टी *f.*, निरखनामा. —LESS *a.* मोठ्या किंमतीचा, भारी, अमोळ्य; हलका, कवडीमाल.

PRICK* *v.* pierce टोंचणे, बोचणे; fix by the point बोचून अडकविणे-बसविणे; mark by puncture टिंब देणे, खूण क.; goad खुपसणे, टोंचणे, आगर लावणे; sting, as with remorse खोचणे, भेंदणे, चुरचूर लागणे; affect with a sharp pain खुपणे, सलणे;—ears

उभा क., टौकारणे, उभारणे; to p. up the ears कान देऊन लद्य लावून ऐकणे; render acid अंबटक.—i. टोंचणे, बौचणे, अंबणे, अंबट होणे; aim at रोखणे, नेम धरणे.—n. कांटा, टोंचणी f; puncture टोंच f, टोंची f; चुर-चुर f, हळ्हळ f. -ER टोंचणी f, आर f, कांटा; टोंचणारा; सलणारा, &c. -ING टोंचणे n, सलणे n, &c.; sensation of sharp pain चिणचीण f;—of the eyes खुपरी f. -LY a. काटेरा, काट्यांचा, सकंटक. -LY HEAT घामोळे n. -LY-PEAR फड्या फडेनिवडुंग n.—PRICKLE कांटा, कंटक.

PRIDE* an unreasonable conceit of one's own superiority, which manifests itself in lofty airs, distant reserve, and often in contempt of others गर्व, दिमाख, अभिमान, ताठा; noble self-esteem स्वाभिमान, गुणाभिमान; proud behavior गर्वाची दिमाखाची चाल f; that of which one is proud भूषण n, अभिमानपात्र; show डौल थाट, आडंबर: military p.; loftiness उंची f; excitement of sexual appetite in a female beast माज, उधान n [in].—v. to p. one's self अभिमान गर्व दाळगणे धरणे क.

PRIEST (See PRESBYTER) *Christian Church.* an elder ख्रिस्ती मंडळीतला वडील; a minister धर्मोपदेशक, पाद्री; [Lat. & Gr. *Churches*, one who is authorized to consecrate the host and to say mass]. *Protestant Episcopal Church*, a presbyter 'प्रेसवितर'; one who belongs to the intermediate order between bishop and deacon उपाध्या, आचार्य; one who officiates at the altar, or performs the rites of sacrifice याजक, उपाध्या; a p. of the Brāhma-manical caste ब्राह्मण; family p. कुलाचार्य, पुरोहित; spiritual p. गुरु, आचार्य. -CRAFT उपाध्याचे डावेपेच pl, भटाचे खेळ pl. -ESS होची f, पुजारीण f, भक्तीण f. -HOOD उपाध्येषण n, पौरोहित्व n, याजिकी f; order of priests

याजकवर्ग, उपाध्ये मंडळी f. -LY a. याजिकीचा; उपाध्यास योग्य. -RIDDEN a. भट्टाधीन, भट्टाकित, उपाध्यायवश.

PRIM a. (*primus*, first) ठाकठिक्या, बातबेत्या, टापटिप्या.—PRIME, first in order of time पहिला, पथम; original मूळचा, असल, मुद्दलचा: p. cost ऐन किंमत f; first in rank, &c. मुख्य, सर, अवल (minister); first in excellence उत्कृष्ट, उत्तम, अवल, असल (wheat); blooming तरुण, भरज्वानीचा, प्रौढ.—n. प्रथमारंभ; पहाट f, प्रांतकाळ; तारण्य n, यौवन n; तारण्यदशा f, ज्वानी f, नवती f, भर; best part शेलका पदार्थ, उत्तमांशा.—v. as a firearm रंजक काना भरणे; lay the first color in painting upon पहिला रंग भरणे लावणे देणे: to p. a wall.—PRIMARY a. पहिला, मूळचा; मुख्य, प्रधान.—PRIMATE मुख्य उपाध्या.—PRIMER लेकरांचे पहिलें पुस्तक n, पहिली पोथी f.—PRIMITIVE a. पहिला, प्रथमचा, आद्यकालिक (state); radical असाधित, अनुत्पन्न; imitating the supposed gravity of old times पहिले जुन्या चालीचा, आद्यकालानुसारी.—PRIMEVAL a. (-ævum, age) मूळचा, पहिला, आद्यकालिक.

PRIMOGENITOR (-genitura, father) आद्यमूळ पुरुष.—PRIMOGENITURE वडीलपणा, जेष्ठन n; जेष्ठपणाचा हक्क; Eng. Law, exclusive right of inheritance which belongs to the eldest son or daughter जेष्ठपणाचा वारसा हक्क.

PRIMROSE (-rosa, rose) वसंतकुसुम n.

PRINCE (*primus*, first, *capere*, to take) sovereign राजा, प्रभु; son of a king राजपुत्र, शहाजादा; subordinate sovereign मांडलिक राजा. -LY a. राजासारखा, नृपत; dignified प्रतापवान, प्रतापशाली, वैभवशाली; becoming a prince राजास योग्य, राजकीय, बादशाही (gift); of highest rank

राजकुञ्जांतला पदवीचा.—PRINCESS राजकुमारी *f*, राजकन्या *f*, शहाजादी *f*, बेगम *f*; consort of a prince राजभार्या *f*, राजपत्नी *f*, राणी *f*; female prince राणी *f*, राजी *f*.
—PRINCE'S METAL कासै *n*.

PRINCIPAL *a.* (do.) मुख्य, प्रधान, श्रेष्ठ.—*n.*
मुख्य, सरदार, नायक;—of a college विद्यालयाध्यक्ष, 'प्रिन्सिपाल';—of a convent आश्रमगुरु; capital भांडवल *n*, मुद्दल *n*. -ITY राज्य *n*; मांडलिक राज्य *n*, सुभा; a prince राजा, अधिकारी. -LY *ad.* मुख्यत्वेकरून, बहुतकरून.—PRINCIPLE origin कारण *n*, बीज *n*, मूल *n*; fundamental truth or tenet मूलतत्त्व *n*, सूत्र *n*, तत्त्व *n*, परिमाणा, मूलपीठिका *f*; settled rule of action धडा, धारा *f*;—of human nature धर्म, गुण, स्वभाव; Chem. तत्त्व *n*.—*v.* रेघ ओढून काढून देणे.

PRINT *v.* (*premere*, to press) छापणे, ठसा मुद्रा मारणे; take an impression of ठसा उठवणे, छाप देणे;—by means of a press छापणे, छापून काढणे; multiply by the press छापून संख्या बाढविणे, छापणे, पुष्कळ प्रती छापणे; form an impression upon वर छाप ठसा उठवणे, छापणे: to p. calico [from].—*n.* mark made by impression छाप, ठसा; impression of types ठसा, छाप, अक्षर *n*: a small p.; that which is produced by printing छापलेला कागद वौरे; newspaper वर्तमानपत्र *n*; printed cloth छीट *n*, छापलेले कापड *n*; that which impresses its form on any thing ठसा, छाप: a butter p. -ER छापणारा, छापमारणारा; पुस्तके वौरे छापणारा, 'प्रिंटर'—ING छापणे *n*; छापण्याची विद्या *f*, क्ला *f*. -ING-HOUSE, -OFFICE छापखाना. -ING PRESS छापण्याचे यंत्र *n*, मेस.

PRIOR *a.* (*L.*) अगोदरचा, पूर्णचा, अग्र; p. possession पूर्वभुक्ति *f*; p. existence माग्भाव; * p. and subsequent पूर्वांपर [*to*]. — *n.*

superior of a priory मठाधिपति, महंत. -ITY आयता *f*, अग्रता *f*, पूर्वता *f*;—in rank, &c. अग्र श्रेष्ठ पद मान [*of*].—PRIORY मठ, आश्रम.

PRISM (*prisma*) Geo. चतुर्भुजाकृति *f*; optical glass 'प्रिज्म' *n*.

PRISON* बंदीखाना, कैदखाना, तुरंग; in p. बंदीत. —*v.* तुरंगात धालणे टाकणे. -ER बंदीवान, कैदी; a captive युद्धात धरलेला कैदी; state p. राजप्रकरणांतला कैदी; a p. at large नजर-कैदी.

PRISTINE *a.* (See PRIOR) मूळचा, पहिला, आद.

PRIVATE *a.* (*privus*, single) belonging to one's self खासगत, खासगीचा, खुद, आत्म, स्वकीय (property); secluded एकांतीचा, एकांत (prayer); secret गुप्त (intelligence); not official खासगत, धरगुती नात्याचा, सरकारी नव्हे असा, घरचा, अधिकाराचा नव्हे असा; p. apartment खासमहाल, अंतर्महाल; p. judgment आपला विचार, स्वबुद्धि *f*; p. door चोरदार *n*, अंतर्दार *n*; p. room अंतःशाला *f*; p. parts उपस्थ *n*, गुद्य *n*; p. consultation खलबत *n*; in p. एकांती, पडयांत; to live in p. or retirement from business घरी बसणे; p. person सुखवस्तु गृहस्थ.—*n.* शिपाई, प्यादा. -LY *ad.* एकांती, पडयांत; खुद, जातीने, धरगुती नात्याने. — PRIVACY एकांतवास; पडदा; place of retirement एकांताची जागा *f*, एकांतस्थळ *n*, एकांत; secrecy गुपता *f*, गुप्तपणा.—PRIVY *a.* खासगत, खुद, निसबतीचा (coffer); गुपचिपीचा, लिकाचीरीचा (attempt); एकांताचा, एकोकडचा, अडोशाचा (chamber); privately knowing आतून जाणता, सामील, माहीतगार, भेद्या; p. council राजमंत्र्यांची एकांत सभा *f*, 'प्रिवि कौन्सल' *n* [*to*]. — *n.* Law, भागिदार, साथी; a necessary house शेतखाना, शौचकूप.—PRIVILY *ad.* गुपचीप, चोरून.—PRIVITY

गुपत्तान *n*; आंतली माहिती *f*, भेद; गुद्य *n*, गैप *n*; *pl* उपस्थ *n*, गुद्यस्थान *n*.

PRIVATION (do.) negation अभाव, राहित्य *n*; destitution अनवस्थाचे हाल *pl*, अबाळ *f*, ददात *f*.—PRIVATIVE *a.* हानिकारक, नाशकारक; अभावसूचक, अभावात्मक.—*n.* अभावशब्द; Gram. नपद *n*.

PRIVILEGE (*-lax*, law) peculiar right or advantage विशेष अधिकार, अधिकार, हक्.—*v.* हक् देणे; exempt माफी क., सूट देणे.

PRIZE *v.* (See PRICE) rate किमत-मोल ठरविणे; value highly उक्तृष्ट उत्तम मोलाचा मानें-समजें [for].—*n.* something captured लूट *f*; award of a contest इनाम *n* वक्षीस *n*; any thing worth striving for ग्रीस, निधि; that which is won in a lottery सोडतीत मिळालेली जिन्स *f*, सोडत *f*; Law, any thing captured by a belligerent using the right of war लढाईत मिळवलेली सांपडलेली लूट *f*, युद्धजितद्रव्य *n*.—FIGHTING शर्यतीची न्यायाची कुस्ती *f*.

PROBABLE *a.* (*probare*, to try) having more evidence for than against संभव्याजोग्या, संभाव्य.—PROBABLY *ad.* बहुत-करून, बहुधा.—PROBABILITY likelihood संभावना *f*; something probable संभव्याजोगी-संभाव्य गोष्ट *f*, रंग.

PROBATE (do.) proof of a will मृत्युपत्राचा दाखला, 'प्रोबेट'; right of proving wills मृत्युपत्र खरें करून दाखविण्याचा अधिकार.—PROBATION trial परीक्षा *f*; [examination of a student for a degree; the year of novitiate which a person must pass in a convent, to prove his virtue and his ability to bear the severities of the rule; the state of man in the present life in which he has the opportunity of proving his character, and being qualified for a happier state].—ATY *a.* परीक्षेचा,

परीक्षेच्या उपयोगाचा. -ER उमेदवार, परीक्षा देणारा, 'प्रोबेशनर.'—PROBE *v.* examine, as a wound, ulcer or some cavity of the body, by the use of an instrument thrust into the part सळई शस्त्र घालून पाहणे; scrutinize खोदून खणून पाहणे-पुसणे, खोद-खोदून विचारणे [with].—*n.* घाव क्षत पाहण्याची सळई *f*, क्षतशोधनी *f*, शालाका *f*.

PROBITY (*probus*, good) सत्य *n*, इमान *n*, खरेपणा, नेकी *f*.

PROBLEM (*Gr. -ballein*, to throw) question proposed for solution वाद, प्रश्न; Math. कृत्य *n*. -ATICAL *a.* संशयाचा, संदिग्ध.

PROBOSCIIS (*Gr. -boskein*, to graze)—of an elephant सौङ *f*;—of a hog मुसकांड *n*.

PROCEED *v. i.* (-sedere, to move) चालणे, पुढे जाणे; continue जाणे, चालणे, चालू असणे; issue निघणे, उत्पन्न होणे: light proceeds from the sun; act by method रीतीने क्रमाने-रहाणीने चालणे; promote a design तजवीज उपाय चालविणे; Law, commence and carry on a legal process खटल चालविणे; have effect लागू होणे [from, to, with, on, upon].—ING काम *n*, कृत्य *n*; legal p. मुकदमा, खटला; the proceedings of a society मंडळीच्या कामाची प्रसिद्ध केलेली हक्कीकत *f*.—PROCEDURE चाल *f*, गति *f*, गमन *n*; काम *n*, करणी *f*, क्रिया *f*; चाल *f*, वहिवाट *f*, रहाणी *f*, ओळ *f*; manner of proceeding रीत *f*, रहाळ *f*, संप्रदाय; progress चालणे *n*, क्रम, गति *f*, पाऊल report of p. हक्कीकतनामा; legal p. व्यवहार.—PROCESS act of moving forward धांव *f*, प्रवृत्ति *f*; natural exercise of appropriate functions सामाविक क्रिया *f*, वळण *n*: p. of nature; course ओळ *f*, धारा, रहाणी *f*; progress गति *f*, क्रम;—of time काल-गति *f*; in p. of time कालेंकरून, काहीं

दिवस लोटन्यावर; *Law*, व्यवहार, खटला; *Anat.* protuberance उंचवटा. -SION चाल^f, गति^f, गमन n; issuing निघणे n, निर्गम, निर्गति^f; retinue स्वारी^f, यात्रा^f, छबीना; marriage p. वरात^f, वरघोडा; to go in p. मिरवत जाणे; funeral p. प्रेतयात्रा^f, मसण-बोठावा.

PROCLAIM v. (-clamare, to call or cry out) publish abroad जाहीर·प्रसिद्ध क.;—officially, by beat of drum दौँडी·डांगोरा पिटणे [to].—PROCLAMATION जाहीरनामा; डांगोरा, दौँडी^f; a p. by beat of drum of general security to all who submit in the case of captured town or country अभयडिडिम n.

PROCLIVITY (-clivus, hill) मनाची ओढ f, प्रवृत्ति^f.

PROCRASTINATE v. (-cras, to-morrow) दिवस-गतीवर लोटणे, उशीर लावणे.—PROCRASTINATION कालक्षेप, विलंब, उशीर, आज उद्यां, ढकलाढकली^f.

PROCREATE v. (-creare, to create) उत्पन्न क., जन्म देणे [from].—PROCREATION उत्पत्ति^f, जनन n.—PROCREATIVE a. जननशक्तीचा, प्रजोत्यादक.

PROCTOR (-curare, to take care) वकील; [an officer who attends to the morals of the students, and enforces obedience to the college regulations].

PROCUMBENT a. (-cumber, to lie down) पालथा, उपडा.

PROCURE v. (-cura, care) bring into possession मिळविणे, संपादणे; effect साधणे, घडवणे [for].—i. कुटणफी क.—PROCURABLE a. मिळायाजोगा, उपलभ्य; easily p. सुलभ्य, सुसाध्य.—PROCURER मिळवणारा, संपादणारा; भडवा, कुटणा.—PROCRESS कुटण^f, कुंटीन^f.

PRODIGAL a. (-agere, to drive) wasteful उधक्या, उडाऊ; lavish उधळेपणाचा, अप-

व्ययी, घोताल (expenses.) -ITY उधळेपणा, उधळपट्टी^f, अतिव्यय.

PRODIGY (-dicere, to say) portent उत्पात, अद्भुत n; any thing out of the ordinary course of nature, and so extraordinary as to excite wonder सृष्टिक्रमा बाहेरची अद्भुत गोष्ट^f; a production out of the ordinary course of nature विलक्षण सृष्टि^f; a p. of learning धेंड n, प्रस्थान n.—PRODIGIOUS a. विलक्षण, चमत्कारिक; huge अफाट, बेसुमार.

PRODUCE v. (-ducere, to lead) bring forward पुटे क. ठेवणे—उभा क. (a witness, evidence); exhibit दाखविणे, दृश्यस पाडणे; bear फळ देणे, पीक देणे, उपजविणे: the earth produces trees; cause to happen करवणे, घडवणे, उत्पन्न क.: clouds p. rain; manufacture कसबाणे कारागिरीने तयार क., कमावणे; extend वाढवणे, लांबवणे; Geom. विस्तारणे, वाढवणे [from, by].—i. उपजणे, देणे.—n. फळ n, उत्पन्न n, पैदास^f; p. of the soil as assessed in kind, not in money ऐन जिन्स.—PRODUCT उपज, उत्पन्न n; Arith. गुणाकार, इच्छाफळ n; effect परिणाम, फळ n.—PRODUCTION बाहेर काठणे n; देणे n, उपजविणे n; उत्पत्ति^f, उपज, पैदास^f, जनन n; thing produced उपज, फळ n, उत्पन्न n;—of art, intellect, &c. कृत्य n, कृति^f; book ग्रंथ, पुस्तक n, कवन n, निबंध इ०.—PRODUCED उत्पन्न;—from seed उद्दिज;—fr. egg अंडज;—fr. the womb जरायुज.—PRODUCTIVE a. उत्पन्न करणारा, उत्पादक; fertile पिकाऊ, मातवर, सुपीक;—a business, labor ओला, जिवट, किफाईती, फलप्रद; as used of the working classes (of society) or member (of a family) जोडता, कमावता, मिळवता [of]. PROFANE a. (*profanus*, before or without the temple, fr. *fanum*, temple) not sacred प्राकृत, प्रापंचिक, धर्मप्रकरणा निराळा (history, place); unholy अपवित्र;—ceremonially

अशुद्ध, विटाळलेला ; blasphemous देवानिंदक, धर्मनिंदक.—v. बाटवणे, विटाळणे : to p. the Sabbath; अपमान निंदा क. : to p. the name of God. -LY ad. देवानिंदाबुद्धीनैं, धर्मलंडाईनैं.

PROFESS v. (-fateri, to own) make open declaration of उघडपणे बोलणे बोलून दाखवणे; confess publicly प्रसिद्धपणे स्वीकारणे कबूल क.; set up a claim to वर दावा सांगणे; pretend आढऱ्यता -अडू बाणा बाळगणे; —art or business धंदा -उद्योग क. [to]. -EDLY ad. सांगून, घडधडीत सांगून, बोलून चालून. -ION अंगीकार, स्वीकार; calling धंदा, उद्योग, वृत्ति f; collective body of persons engaged in a calling एकाच धंद्याचे लोक pl, धंदा, पेशा; pretence बाणा, वृत्ति f; empty p. वळहाड गोष्टी f, प्रभात मेषा-डंबर n; to make great p. of अडू बाणा बाळगणे -धरणे; Military p. शिपाईबाणा, शस्त्रवृत्ति f; Medical p. वैद्यकी f, चिकित्सा-वृत्ति f. -NAL a. उद्योगाचा, धंद्याचा; रोजगारी, धंदेवाईक. -OR तोंडांने कबूल होणारा, स्वीकारणारा; —of the Christian religion तिक्ष्णस्ती धर्मानुसारी, तिक्ष्णसी; one who publicly teaches any branch of science or learning गुरु, पाठक, अध्यापक, 'प्रोफेसर' -SHIP पाठकाची पदवी f.

PROFFER v. (-ferre, to bring) वाहणे, अपणे, यायास काढणे [to].—n. सांगणे, द्वाणणे, पुढे ठेवणे n.

PROFICIENT a. (-facere, to make) निपुण, प्रवीण, व्युत्त्र, संपन्न.—PROFICIENCY निपुणता f, व्युत्तिः f, प्रवेश [in].

PROFILE (-filum, thread) एका बाजूने काढलेले -एकडोकी चित्र n.

PROFIT (See PROFICIENT) gain नफा, मिळकत f, उत्त्र n; benefit फायदा, लाभ, हित n.—v. हित बरें क.—i. लाभणे, हित फायदा होणे; bring good हिताचा हितावह होणे

[by, from]. -ABLE a. नफ्याचा, किफायतीचा, फलदायक; उपयोगी, उपयुक्त, हितकारक. -ABLY ad. नफेवार, किफायतवार; उपयोग व्हाया घडायाजोगा. -ING नफा, हित n.

PROFLIGATE a. (-fligere, to strike) दुराचरणी, व्यसनी, फंटी.—PROFLIGACY सोदंगिरी f, लुचाई f, बदफैली f.

PROFOUND a. (-fundus, the bottom) deep खोल, थोड; intellectually deep गृह, गहन, पारंगत, व्युत्पन्न (scholar); humble नम्र, नम्रतेचा; p. obeisance साईंग नमस्कार; deeply felt अति, कार, गहन; p. sleep गाढ घोर निद्रा f [in]. -ITY खोलपणा; गृहपणा, गहनता f, प्रवीणता f, अभिनिवेश.

PROFUSE a. (-fundere, to pour) सठळ हाताचा, ढसाळ; copious समृद्ध, बहुल, अतिविपुल; extravagant उडाऊ, उधळ्या [of, in].—PROFUSION सठळपणा, मोकळा हात; समृद्ध f, बाहुल्य n; रेळचेळ f, चंगळ f, लूट f.

PROGENY (-gignere, to (beget संतान n, संतति f.—PROGENITOR कुळपुरुष, पूर्वज.

PROGNOSIS (Gr. *gnoskein*, to know) Med. रोगपरीक्षा f, रोगनिदान n, पूर्वलक्षण n.—PROGNOSTIC पूर्वलक्षण n -चिन्ह n.—a. भविष्यसूचक.—PROGNOSTICATE v. पूर्वी सुचिणे, दाखविणे.

PROGRAMME (L.) पूर्वलेख, सूचीपत्र n.

PROGRESS (-gradī, to step) advance गति f, गमन n, क्रमण n; —in learning विद्यावृद्धि f, विद्याभ्यास; —in business बढती f, वाढ f; —toward perfection सुधारणक f, संवृद्धि f; a journey of state स्वारी f, मोठ्या माणसाची फेरी f.—v. See ADVANCE. -ION Arith. श्रेष्ठी f; Geom. गुणोत्तर n. -IVE a. पुढे चालणारा, अविकाधिक, वर्द्धमान; सुधरणारा, वाढते दशेचा, चढत्या कळेचा.—LY. ad. क्रमशः, क्रमानें; चढत्या कळेने -कमानेने.

PROHIBIT *v.* (-*habere*, to have) forbid मना बंद क.; hinder अडथळा -अटकाव क. [from]. -ED निषिद्ध, निवारित. -ION मनाई *f*, निषेध, प्रतिबंध. -ORY *a.* निषेधक, मनाईचा.

PROJECT *v.* (-*jacere*, to throw) टाकणे, सोडणे; scheme योजणे, कल्पनाक.; delineate रेखणे, अंकणे (a map).—*i.* पुढे येणे [from].—*n.* कल्पना *f*, तजवीज *f*, युक्ति *f*; idle scheme झेंगट *n*, लचांड *n.* [for]. -ILE *a.* पुढे ठकलणारा, दूरवेधी.—*n.* दूरवेधी शस्त्र *n*. -ION पुढे टाकणे *n*, प्रक्षेपण *n*; part jutting out, as of a building घराचा बाहेर आलेला भाग; बेत, तजवीज *f*; नकाशा, आराखडा. -OR योजक, कल्पक;—of a wild project लचांड-खोर, कचाट्या, लचांडी.

PROLAPSUS (*L.*) *Med.* falling down of a part through the orifice with which it is naturally connected भंश; p. ani गुद-भंश; p. uteri गर्भाशयभंश.

PROLEGOMENON (*Gr.*) परिमाणा *f*, मूळपीठिका *f*.

PROLEPSIS (*Gr. lambanein*, to take) पूर्व-यहण *n*, अग्रयहण *n*; error in chronology, when an event is dated before the actual time पूर्वमिति *f*, मागली तारीख *f*.

PROLIFIC *a.* (-*proles*, offspring, *facere*, to make) पुष्कळ संतति होणारा, बहुप्रसव; productive फलदायक, बहुफलद [of].

PROLIX *a.* (-*laxus*, loose) long लांब, दीर्घ; tedious चेंगट, दीर्घसूत्री,—as a discourse चरपटपंजरीचा, अति विसर्जिण, मारुतीच्या पुच्छा सारखा [in]. -ITY चरपटपंजरी *f*, चरबटपणा; चेंगटपणा, दीर्घसूत्र *n*.

PROLOGUE (*Gr. legein*, to say) प्रस्तावना *f*, प्रवेशक (नाटकात) [to].

PROLONG *v.* (-*longus*, long) लांबविणे, वाढविणे; put off to a distant time लांबणीवर लांबच्या मुदतीवर टाकणे.

PROMENADE (-*minare*, to drive animals) a walk for amusement or exercise विहार, सहल *f*, रेपट *f*; place for walking विहारस्थल *n*, रमणा.

PROMINENT *a.* (-*minere*, to jut) standing out बाहेर आलेला, उंच (a figure on a vase); conspicuous ठळक, स्पष्ट, टळटळीत (a feature of countenance); eminent मुख्य, इतराहून विशेष (character); a p. person मुख *n*, मोहोरा, नाक *n*.—**PROMINENCE** उंचपणा; ठळकपणा; प्रधानता *f*, प्राधान्य *n*; protuberance उंचवटा.

PROMISCUOUS *a.* (-*miscere*, to mix) mingled क्रमहीन, भेड़ीचा; indiscriminate तारतम्य विचारहीन; p. intercourse एकमंगळ, एकबाट, जंगमढवळे *n*. -LY *ad.* एक-सरसकट; एकबाट.

PROMISE *n.* (-*mittere*, to send) a declaration, written or verbal, made by one person to another, which binds the person who makes it to do or forbear a specified act वचन *n*, भाक *f*, बोली *f*; Law, करार, वायदा; ground of hope आशा *f*; bestowal of what is promised वचन खरे क. *n*, वचना प्रमाणे देणे *n.* (Acts i. 4); hollow p. झोकपटीचे बोलणे *n*; pledge for performance of a p. भाक *f*; p. on oath आणभाक *f*; true to one's p. वचनाचा खरा, sure, unfailing p. सत्यप्रतिज्ञा *f*, एकवचन *n*, रामबाण; to redeem one's p. भाक खरी क.—*v.* वचन देणे, प्रतिज्ञा क.; afford reason to expect आशा लावणे -उत्पन्न क.: the clouds p. rain.—*i.* वचन देणे, बोली क. [to, for]. -BREACH वचन प्रतिज्ञामंग. -BREAKER वचनघातकी बुडव्या. -KEEPER वचनाचा खरा, सत्यप्रतिज्ञ.—**PROMISING** *a.* होतकर, रूपास यायाजोगा.—**PROMISSORY** *a.* वचनाचा, बोलीचा; p. note रोखा, वायदेचिठी *f*.

PROMONTORY (-*mons*, *montis*, mountain)

Geog. भुईचे जे उंच टोक समुद्रात गेले असते ते *n*, भूशलाका *f*.

PROMOTE *v.* (*-movere*, to move) advance वाढवणे, पुरस्कार सहाय क., पुस्ती देणे; elevate वाढवणे, सरफराजी क., मोठे काम पदवी देणे (Prov. iv. 8) [from, to]:— PROMOTER पुरस्कर्ता, सहायकर्ता *i*°.— PROMOTION पुरस्कार; पदवृद्धि *f*, सरफराजी *f*, बढती *f*.

PROMPT *a.* (*-emere*, to take) ready and quick to ask as occasion demands तडक, चलाख, खडखडीत;—of acts, speech, payment रोकडा, रोखठोक, खडाखडीचा [at].—*v.* incite उचलणे, चढवणे, उत्तेजन देणे; suggest मुचवणे; [assist, as a speaker, when at a loss, by pronouncing the words forgotten or next in order] [to].—ITITUDE उठाऊठी *f*, शितावी *f*, जलदी *f*; रोखठोकणा, रोकडेणा *f*.

PROMULGATE *v.* (*promulgare*) जाहीर-प्रसिद्ध क.—PROMULGATION प्रसिद्धि *f*, प्रसार.

PRONE *a.* (*pronus*) flat in the face उपडा, पालथा; not erect अधोमुख; headlong उत्तरता, खाली, डोक्याकडून; inclined कलाचा, झांकाचा, तयार, जोगा, प्रवण, शील : p. to fall पतनशील. —NESS कल, झांक [to].

PRONG *D.* कांटा, सुळा.

PRONOUN (*-nomen*, name) सर्वनाम *n*.— PRONOMINAL *a.* सर्वनाम संबंधी.

PRONOUNCE *v.* (*-nunciare*, to announce) utter articulately उच्चारणे, बोलणे; utter formally, officially, or solemnly रीति प्रमाणे-अधिकारपत्रवे किंवा सत्यस्मरूप बोलणे, ठराव बोलून दाखवणे: the court pronounced sentence of death on the criminal; affirm खचीत-निश्चयपूर्वक सांगणे.—PRONUNCIATION उच्चार.

PROOF* any effort, process, or operation designed to establish or discover a fact

or truth परीक्षा *f*, कसोटी *f*; that degree of evidence which convinces the mind of the certainty of truth or fact, and produces belief प्रमाण *n*, दाखला; firmness or hardness that resists impression, or yields not to force खंबीरणा, मुटूढता *f*; firmness of mind मनाचा खंबीरणा, दृढनिश्चय, स्थिरता *f*, मनस्थैर्य *n*; act of testing the strength of alcoholic spirits मद्याचा कस पाहणे *n*; Print. a trial impression from types, an engraved plate, &c., taken for correction छापलेल्या मज्जुकुराचा खरडा, 'प्रूफ' *n*; Arith. ताळा, पडताळा; to put to the p. कसोटीस लावणे, परीक्षा पाहणे घेणे.—*a.* अभेद, अविकार्य, खंबीर [against].

PROP *v. D.* टेका घिरा देणे [up, with].—*n.* टेका, घिरा, आधार.

PROPAGATE *v.* (*propagare*) continue or multiply by generation or successive production उत्पत्ति परंपरेने चालवणे-वाढवणे, अवलाद वाढवणे; cause to spread or extend वाढवणे, पसरणे; extend the knowledge of ची माहिती-चैं ज्ञान वाढवणे-फैलावणे-प्रसार क.; generate उत्पन्न जनन क.—*i.* संतति-अवलाद वाढणे.—PROPAGATION संततीची वृद्धि *f*, वेलविस्तार *f*; of beasts वाढा; विस्तार, प्रसार, फैलाव.

PROPEL *v.* (*pellere*, to drive) पुढे लोटणे-टक्कलणे; पुढे चालविणे, धावविणे [by, with].

PROPENSE, See PRONE.—PROPENSITY ओढ *f*, प्रवृत्ति *f*, कल, ओढा [to].

PROPER *a.* (*proprius*) own आपला, खासगत, खुद; peculiar आपला, स्वीय, आस्मीय, आम: our p. humanity; suitable योग्य, उचित, ठीक; according to usage संपदायशुद्ध (a word); not common विशेष (noun); p. duty स्वधर्म; p. nature स्वभाव; p. to be done कर्तव्य *n*, कर्णीय; p. to be eaten खाय; p. to be spoken वाच्य; not p. to be

spoken अवाच्य. -LY ad. योग्य, उचित, ठीक, बराबर; strictly वारिक विचार केला असता, वस्तुतः.—PROPERTY, that which is proper to any thing स्वभाव, धर्म, विशेष लक्षण n; peculiar quality गुण, विशेष गुण; acquired quality उपार्जित गुण, गुण; ownership सत्ता f, मालकी f, धनीपणा, स्वामित्र n; shall man assume a p. in man? possession मालमत्ता f, माल, जिदगी f; a piece of land with the appurtenant buildings जमीन व तिच्या लगतचीं धरे n, इमले इ०; essential p. वसुशक्ति f; latent p. धर्म n; articles of p. इस्ताद f; fixed p. स्थावरधन n, स्थावर n; movable p. अस्थावरधन n; landed p. भूमधन n; p. in cattle गोधन n; public p. गणद्रव्य n; p. belonging to a temple देवस्व n;—to a Brahmin ब्रह्मस्व n; possessing p. धनी; heir to p., possessor of p. धनाधिकारी, मालधनी; ancestral p. क्रमागत n; self-acquired p. स्वयमार्जित n; accidental p. आगंतुक n; p. held in common साधारण n; divided p. विभक्त n; undivided p. समरास f; essential p. अनुगत धर्म.

PROPHECY (Gr. -phanai, to say) भविष्य n, भाकीत n; Script. a book of prophecies भविष्यवादाचे पुस्तक n; history इतिहास; public interpretation of Scripture शास्त्राचा समेत अर्थ सांगणे n; preaching उपदेश; instruction शिकविणे n, बोध करणे n.—v. भविष्य सांगणे क. बोलणे.—PROPHET, a foreteller भविष्य भाकीत सांगणारा, भविष्यवक्ता; Script. a person illuminated, inspired, or instructed by God to speak in his name or announce future events, as Moses, Elijah, Isaiah, &c. भविष्यवादी; interpreter दुमारी, अर्थ सांगणारा. -ESS भविष्यभाषिणी वादिनी f. -IC a. भविष्यसूचक; भविष्याचा.

PROPIGIATE v. (propitiare) appease and render favorable प्रसन्न-अनुकूल क., आराधणे [by, with].—PROPIGIATION आराधना f, समाधान n, सत्वन n; Theol. the influence or effects of the death of Christ in appeasing the divine justice, and conciliating the divine favor ईश्वराच्या न्यायाचे समाधान करून याची कृपा प्राप्त करून देणारे असें खीस्ताच्या मरणाचे कद n; atonement प्रायश्चित्त n; ceremonies in p. शांति f; course of ceremonies in p. अनुष्टान n [for].—PROPIGIATORY a. शातिकारक, प्रसन्नकारक, आराधक.—PROPIGIOS a. अनुकूल, प्रसन्न, अभीष्ट [to]; शुभ (season).

PROPOSER (-ponere, to put) पूर्वपक्षी, पूर्ववादी. PROPORTION (-portio, part) arrangement of parts अंगसंयोग, आकारशुद्धि f, परिमाण n, वेत; share हिस्सा, वाटा; symmetry जम, जवा, मेळ; Arith. अनुपात; in p. हिस्सेरसीने; simple p. पैराशिक n; double p. पंचराशिक n [to, between].—v. जम बसवणे, जवा मेळ बसवणे. -AL -ATE a. वेताचा, प्रमाणाचा, परिमित, माफक [to].

PROPOSE v. (do.) offer for consideration, discussion, acceptance, or adoption उहू काढणे, बोलणे, पुढे ठेवणे, यायास काढणे; to p. to one's self मनात वेत क.—i. lay schemes वेत क.; offer one's self in marriage शीलमध्य करायास तयार असणे, लमाचे बोलणे लावणे [to].—PROPOSAL कर्तव्य सूचना f, प्रतिज्ञा f, उहू, उल्लेख; design वेत; terms अट f, अड f.—PROPOSITION उल्लेख, उपन्यास, सूचना f, उहू; Geom. सिद्धांत; Logic. प्रतिज्ञा f, पूर्वपक्ष; Gram. वाक्य n.—PROFOUND, See PROPOSE [to].

PROPRIETOR, PROPRIETARY F. धनी, मालक,—of land जमीनदार, मिरासदार.—PROPRIETY, suitableness to an acknowledged or correct standard or rule यथारोग्यपणा, औचित्य n, शिस्तवारी f;—of conduct विनय, मर्यादा f.

PROROGUE *v.* (-*rogare*, to ask) postpone लांब्या मुदतीवर नेणे सोडणे लोटणे : to p. death; protract लांबवणे : he *prorogued* his government; continue from one session to another एका बैठकी पासून दुसऱ्या बैठकी पर्यंत चालू ठेवणे; adjourn तहकूब ठेवणे क. [from, to].

PROSCRIBE *v.* (-*scribere*, to write) put out of the protection of law कायद्याच्या रक्षणा बाहेर ठेवणे; doom to destruction मरणाधीन क., मरणाची शिक्षा ठरवणे; denounce and condemn as dangerous and not worthy of reception अपात्र त्राईठ घ्यणून ठरवून निषेधणे [for].

PROSE (*prorsa*) common language of men गद्य *n.*, गाथा *f.*—*v.* speak tediously चावटाई क., चवळ बोलणे.—**PROSAIC** *a.* गद्यरूप, गथात्मक; चावट, चरपटपंजरीचा.

PROSECUTE *v.* (-*sequi*, to follow) पाठीस पिंडास लागणे; *Law*, pursue with the intention of punishing शिक्षा करण्याच्या हेतूने फिर्याद क., खटला उभा क.; continue पुढे चालवणे हाकणे [for].—**PROSECUTION** फिर्याद; See the verb.—**PROSECUTOR** फिर्यादी; सरकार तकै खटला चालवणारा, 'प्रासिक्युटर.'

PROSELYTE (*Gr. pros*, toward, *eludon*, to come) See CONVERT [from, to].

PROSODY (*Gr. odé*, song) that part of grammar which treats of verse छंदशास्त्र *n.*

PROSPECT (-*specere*, to look) दृष्टि *f.*, दृष्टिपात, दर्शन *n.*; landscape दृष्टी पुढला प्रदेश, दृष्टिगोचर देश; a look out पाहण्याची जागा *f.*; anticipation धोरण *n.*, लाग, रंग, सुमार; expectation आशा *f.*, अपेक्षा *f.* [from, of].—*IVE a.* पुढील धोरण पाहणारा, भावी कालाप्रक्षक; respecting the future पुढचा, भावी कालाप्रक्षक; पुढील कालसंबंधी (benefit).—*LY ad.* पुढऱ्या काळाचे धोरणाने, पुढील काळास अनुलक्षून.—

PROSPECTUS (*L.*) plan of a proposed literary work प्रथंकर्तव्यसूचकपत्र *n.*, सूचनापत्रक *n.*, प्रस्तक छापण्याची जाहिरात *f.*

PROSPER *v.* (-*sperare*, to hope) सफळ-सार्थक क.—*i.* सफळ होणे, सिद्धीस जाणे;—in business, &c. चढती कमान असणे, निधणे, उदय होणे; जिक्रणे, यश पावणे येणे [in, with].—*ITY* समृद्धि *f.*, सिद्धि *f.*; उत्कर्ष, भरभराट; flush of p. संपत्तीचा ऊत; high tide of p. ऐन दौलत *f.*, दौलतीचा भर; season of p. ऊंजितकाळ, चढती काळ *f.*;—of a town, &c. आबादानी *f.*, सुबत्ता *f.*.—*OUS a.* कृतार्थ, कृतकृत्य, यशस्वी (man); ऊंजित-काळाचा, भरभराटीचा, समृद्ध (trade); आबाद, आबादान (town).

PROSTITUTE *v.* (-*statuere*, to put) offer, as a woman, to a lewd use भाडीस देणे लावणे, ची भाड खाणे; devote to base or unworthy purposes नीच कामास लावणे [for, to].—*n.* कसबीण *f.*, वेश्या *f.*—**PROSTITUTION** कसब *n.*, कसबीणीचा धंदा, वेश्यावृत्ति *f.*; नीच कामास लावणे *n.*; earnings of letting out to p. भाड *f.*; p. who has been married or dedicated to Shiva and waits upon the idol बसवी *f.*

PROSTRATE *v.* (-*sternere*, to spread or stretch out) lay flat जमीनदोस्त चीत क. (trees); demolish नाश भंग विधंस क. (a village, justice); to p. one's self in reverence नमस्कार घालणे, पाया पडणे;—the strength शक्ति क्षीण क., लुंघवणे.—*a.* भुईवर पडलेला, जमीनदोस्त, चीत; साष्टांग नमस्कार घालेला, साष्टांग, प्रणत, चरणगत; क्षीणशक्ति, नष्टशक्ति [at].—**PROSTRATION** निजवणे *n.*, पाडणे *n.*; साष्टांग, प्रणिपात, नमस्कार;—of strength शीण, उठवण *f.*;—of spirits विषाद, ग्लानि *f.*

PROTECT *v.* (-*tegere*, to cover) राखणे, रक्षण क., संभाळणे [from, against].—*ION* संरक्षण *n.*

पालन *n*, बचाव; that which protects आश्रय, आशा, छत्र *n*; a passport अभयपत्र *n*, दस्तक *n*. -IVE *a.* OR *n*. रक्षक, रक्षणारा, पालन करणारा, प्रतिपालक.

PROTEST *v. i.* (-testari, to testify) affirm in a public or formal manner निश्चयानं-प्रतिज्ञानें बोलणे; make a solemn declaration (usually a written one) expressive of opposition प्रतिज्ञापूर्वक प्रतिकूळ होणे, नाहीं द्याणे, प्रतिज्ञापूर्वक असंमति लिहून देणे, [against].—*t.* प्रतिज्ञापूर्वक सांगणे.—*n.* प्रतिज्ञापूर्वक भाषण *n*, प्रतिज्ञापूर्वक निषेध; प्रतिज्ञापूर्वक असंमति लेख. -ANT अस्थीकारवारी; a Christian who protests against the doctrines and practices of the Roman Catholic Church रोमीय मतविरोधी, 'प्राटेस्टंट'—*a.* निषेध करणारा, असंमति दाखविणारा; प्राटेस्टंट लोकांचा.

PROTOTYPE (*protos*, first, *tupos*, type) मूलरूप *n*, प्रतिमा *f*, मूल *n*.

PROTRACT *v.* (-trahere, to draw) लांबवणे, वाढवणे; defer लांबणीवर टाकणे.

PROTRUDE *v.* (-trudere, to thrust) पुढे-बाहेर काठणे-ढकलणे-लोटणे.—*i.* पुढे-बाहेर येणे-पडणे [from].—PROTRUSION पुढे येणे *n*, बाहीसरण *n*.

PROTUBERATE *v. i.* (*tuber*, a hump) फुणे, बाहेर येणे.—PROTUBERANCE फुगीरपणा, मुजलेपणा.—PROTUBERANT *a.* बाहेर आलेला, उंच, फुगीर.

PROUD* *a* feeling or manifesting pride गरिष्ठ, अभिमानी, अहंकारी; arrogant मगर्सर, दिमाखदार, उन्मत्त; ready to boast अभिमानी, बढाइखोर : p. of one's country; excited by the animal appetite उन्मत्त, विषयांध, मदाक्रांत; splendid छानदार, शोभिवंत (temple); Med. p. flesh, a fungus growth or excrescence of flesh on a wound मुडदार मेलेले मांस *n*.

PROVE* *v.* test पारखणे, ताडणे, पाहणे, पडताळणे; evince स्थापणे, शाबूत सिद्ध क.; verify पटविणे, खरा करून टेणे (a will); suffer सोसणे: she great woes did p.; experience अनुभवणे [from, by].—*i.* पटणे, निघणे, उत्तरणे, दिसून येणे: a medicine proves salutary; प्रीतीस अनुभवास येणे, होणे: the report proves to be true. -ED सिद्ध, स्थापित; परीक्षित.

PROVENDER (-videre, to see) दाणा, चारा, वैरण *f*.

PROVERB (-verbum, word) an old and common saying द्याण *f*, वडिलाची द्याण *f*, न्याय; enigma आहणा, उखाणा; by-word निदेचें वचन *n*, नियोक्ति *f*; book of Proverbs, a canonical book of the Old Testament, containing great variety of wise maxims, rich in practical truths, and excellent rules for the conduct of all classes of men (द्विस्ती शास्त्रांतील) नीतीचें पुस्तक *n*, नीति *f*. -IAL *a.* द्याणीचा, द्याणीत आलेला; द्याणीसारखा, न्यायरूप.

PROVIDE *v.* (-videre, to see) procure before hand तरतूद-तज्जीज-तयारी करून ठेवणे क.; furnish पुरवणे, साहित्य-सामग्री क., भरती क. [for, against]; stipulate संकेत ठराव क.

—PROVIDED conj. on condition जर.—PROVIDENCE foresight दीर्घदृष्टि *f*, दूरवर नजर *f*; the foresight and care which God exercises over his creatures ईश्वराची पालनकृति *f*, ईश्वराची आपल्या माण्याविषयीची काळजी *f*, परवरदिगारी *f H.*; God, regarded as exercising forecast, care and direction, for and on his creatures अनागतविधाता, परवरदिगार Hind.; Theol. a manifestation of the care and superintendence which God exercises over his creatures ईश्वरी सूत-तंत्र *n*; an event in which the care or design of God is directly seen and shown ईश्वरी करणी *f*, ईश्वरी सूत्रांने घडून आले-

ली गोष्ट *f*; providence in the management of one's concerns दक्षता *f*, शहाणपण *n*.—PROVIDENT *a.* दीर्घदर्शी, परिणामदर्शी. -IAL *a.* ईश्वरी करणीचा तंत्राचा. -LY *ad.* ईश्वरी करणीने सूत्राने.—PROVISION तरतूद *f*, तजवीज *f*, तयारी *f*; stock of food अन्न *n*, अन्नसामग्री *f*, अन्नाची बेगमी *f*; things provided सामान *n*, साहित्य *n*; previous agreement पूर्वीचा संकेत ठराव, पूर्वीची कबुलात *f*; special enactment in a statute ठराव; temporary arrangement कच्ची व्यवस्था *f*; undressed p. सिधा [for].—v. अन्नाची बेगमी करून ठेवणे -क., अन्न भरून ठेवणे [with]. -AL *a.* चालते कामाचा, गरजेचा, समयनुरूप (government, regulation).—PROVISO (*L.*) शरत *f*, संकेत.

PROVINCE (-*vincere*, to conquer) portion of an empire प्रांत, सुभा; a tract देश, प्रदेश; proper office or business of any one काम *n*, स्वर्कर्म *n*, अधिकार; division in any department of knowledge or speculation प्रकरण *n*, खाते *n*, अंग *n*; region which comes under the supervision or direction of any special person अधिकारा खालचा नाहणी खालचा देश -प्रांत. —PROVINCIAL *a.* सुभाचा, प्रांताचा, in comp. देश : p. dialect देशभाषा *f*; appended to the principal kingdom or state राज्यास जोडलेला, राज्याखालचा (dominion); not polished असभ्य, गांवठळ, गांवराती (airs); pertaining to an ecclesiastical province धर्मधिकार्या प्रांताचा, उपाध्येयणाच्या देशाचा, पांढरीचा (synod).—n. प्रांतांतला राहणारा, देशस्थ; R. C. Church, a monastic superior मठाधिपति, महंत. -ISM देशभाषा *f*, ग्राम्यभाषा *f*; देशभाषेचा शब्द -ची शैली *f*.

PROVOKE *v.* (-*vocare*, to call) arouse उत्तेजन देणे, चेतविणे; arouse to anger विथवणे, चाळवणे, खिजवणे [to, against, by].—PROVOCATION चेतवणे *n*, उत्तेजन *n*, चेष्टा

f; चिडवणी *f*, खिजवणी *f*.—PROVOKING *a.* चिथावणारा, रागास -चिरडीस आणणारा, क्रोधेवादक.

PROVOST (-*ponere*, to set) chief ruler अधिकारी, अध्यक्ष: the p. of a college; chief magistrate of a city शहरचा मुख्य कोतवाल, मुख्य माजिस्ट्रेट: the p. of Glasgow.

PROW *F.* गलबताचा पुढला भाग, मोहरा *H.*; एक प्रकारचे गलवत *n* आहे.

PROWESSION (*probus*, good) पराक्रम, पुरुषार्थ, प्रौढी *f*, पुरुषत्व *n*.

PROWL *v. i.* (-*prædari*, to plunder) शिकारी-साठीं फिरणे, पारधीचे लागावर फिरणे [about, round].—t. भ्रमणे, फिरणे, भटकणे. -ER शिकारीसाठीं फिरणारा, पारधी, व्याध.

PROXIMATE *a.* (*proximus*, the next) जवळचा, लगत्याचा, समीपस्थ; p. cause उपादान *n*.—PROXIMITY लगत *f*, लगता, सान्निध्य *n*.—PROXIMO *L.* पुढल्या महिन्याचा दिवस.

PROXY (See PROCTOR) वांटचा, बदल्या, प्रतिनिधि; by p. प्रतिनिधीकडून, बदलीकडून -ने [for].

PRUDE (*probus*, good) woman of affected or oversensitive modesty or reserve मुरके मारणारी वायको *f*, लजेचा आव घालणारी स्त्री *f*.

PRUDENT *a.* (See PROVIDENT) sagacious in adapting means to ends विवेकी, विचारशील, दीर्घदर्शी, शहाणा (man); विचाराचा, हिताहित विवेकाचा (conduct); economical बेतबात्या, काटकसया, बेताने खर्च करणारा, दक्ष (woman); बेताचा, काटकसरीचा (expenditure) [in]. -IAL *a.* समजदारीचा, सविवेक, शहाणपणाचा; discretionary मुख्याचा अधिकारीचा (council).—n. pl ज्या गोष्टीस शहाणपणाची गरज लागते त्या *f pl*; शहाणपणाची द्वाण *f*. -LY *a.* मागला पुढला विचार पाहून, समजुतीने.

—PRUDENCE wisdom applied to practice
शहाणपण *n*, समजदारी *f*, विवेक; caution
evinced in forethought पूर्वापार विचार,
मागला पुढ़ला विचार, तबवीज *f*.

PRUNE *v. F.* lop कलम -खसी क., छाटणे;
trim दुरुस्त नीट -चक्रपक्ष क.—PRUNING
-HOOK, -KNIFE कोयता *f*.

PRUNE (*prunum*, plum) अलुबुखार *n*.

PRY *v. i.* (prob. contrd. fr. *per-eye*, to look
through) निरखून -न्यहालून पाहणे [into].

PSALM (*psalmus*) a sacred song स्तोत्र *n*, गीत
n; one of the hymns by David and others,
collected into one book as a part of the
Hebrew Scriptures दाविदाचें गीत *n*. -IST
स्तोत्रकार -कर्ता; [a title particularly
applied to David and other authors of
the Scriptural Psalms]. -ODY स्तोत्रगान
n, पंचपदी *f*; गीतसंग्रह.—PSALTER गीताचें
पुस्तक *n*.—PSALTERY तंतुवाय *n*.

PSEUDO *a.* (*Gr.*) मिथ्या, खोटा; p. poet
मिथ्या कवि.

PSHAW *int.* छी, छत्, थत्.

PSYCHOLOGY (*Gr. psuché*, the soul, *logos*
discourse) आत्मतत्त्वविद्या *f*, अध्यात्म विषय

PUBERTY (*puber*, adult) तारुण्य *n*, वय *n*, उमेद
f; to attain p. वयांत येणे; not attained to
p. अप्राप्त यौवन *n*; attained to p. प्राप्त
यौवन *n*.—PUBESCENCE यौवनावस्था *f*, ता-
रुण्य *n*.—PUBESCENT *a.* वयांत आलेला,
प्राप्त यौवन.

PUBLIC *a.* (*populus*, people) लोकांचा, चौधां-
चा, सार्वजनिक; p. good लोकहित *n*;
relating to a nation, state, or commu-
nity देशाचा, राष्ट्राचा, लोकांचा, जातीचा;
notorious प्रसिद्ध, उघड, जनजाहीर (re-
port); open to common use लोकोपयोगी,
लोकांस वापरायाचा, सार्वजनिक (road);
public law देशाचा कायदा; p. stores
लऱ्घी सामान *n*-खट्ले *n*; [p. works, all

fixed works built by civil engineers for
public use, as railways, docks, canals,
&c.; military and civil engineering works
constructed at the public cost]; p. benefit लोकोपकार; p. business लोकव्यवहार;
p. property गणद्रव्य *n*; p. feeling लोक-
चिन्ता *n*; p. opinion लोकमत *n*; regard to
p. opinion लोकलज्जा *f*.—n. लोक *pl*, जन
n, सर्व जन *pl*; in p. चौधांत, उघड, लोकांत;
in p. and in private एकांतीं लोकांतीं, जनी-
वनीं; for the benefit of the p. लोकोप-
कारार्थ; p.-house खाणावळीचे घर *n*. -LY ad.
सर्व लोकांकडून, लोकांच्या नांवाने; प्रसिद्ध,
चौधांत, उघड.—PUBLICAN, collector of tri-
bute जकातदार; one licensed to sell
spirits (सरकारांतून परवाना भिठालेला) दारू-
विक्या, कलाल.—PUBLICATION प्रसिद्धि *f*,
प्रगटीकरण *n*; act of offering a book or
writing to the public by sale or gratuitous
distribution विकाया किंवा वांटण्या क-
रितां बुक वैगैरे काढणे *n*; that which is
published or made known; esp. any
pamphlet or book offered for sale or to
public notice प्रसिद्ध केलेले पुस्तक *n*, वैगैरे,
—PUBLICITY प्रसिद्धि *f*, परिस्फोट.—PUB-
LISH *v.* प्रसिद्ध -जाहीर -उघड क.; पुस्तक वैगैरे
प्रसिद्ध क. काढणे, छापणे; put into circula-
tion चालवणे, प्रसार क.;—abroad, far and
wide गाजवणे, बोभाटा क., चौधांत सापणे,
पसरणे [to, in]. -ER प्रसिद्ध करणारा; छापून
प्रसिद्ध करणारा, पुस्तक वैगैरे काढणारा; one
who utters, passes, or puts into circula-
tion counterfeit paper खोटा कागद चा-
लविणारा.

PUCKER *v. Eng.* मुरडणे, सुरक्ख्या पाडणे;
puckered seam चीण *f* [up].

PUDGING (*botulus*, a sausage) एक प्रकारचे
मिटाच *n* आहे, 'पुडिंग' *n*.

PUDDLE* डबके *n*, डबरा, डोहरा.—v. गढूळणे,
गढूळ क.; make thick or close with clay,

sand, and water, so as to render impervious to water चिकण माती वैगरेने पाणी न जाईसा पका क., जलभेदक.; [subject to the process of puddling, as iron, to convert it from the condition of cast iron to that of wrought iron].—*i.* गढूळणे, ढवळून गदळ क.

PUERILE *a.* (*puer*, a child) पोरकट, छचोर.—

PUERILITY पोरकटपणा, हल्केपणा, छचोरी *f.*

PUERPERAL *a.* (*puer*, child, *parere*, to bear)

बाळंतपणाचा, प्रासुतिक, बाळंत, in comp.: बाळंतरोग.

PUFF *D.* a sudden and single emission of breath from the mouth फुंक *f*, फुंकर, थ्वास; a small gust झटकारा, भवकी *f*, भवका; a certain kind of light pastry एक प्रकारचे पकान *n*, आहे; a substance of loose texture used to sprinkle powder on the hair or skin 'फौडरफ'; an exaggerated or empty expression of praise, esp. one in a public journal फुशारकी *f*, बढाई *f*, फुशारकीचा लेख.—*v. i.* फुंक मारणे; breathe with vehemence सुसकारा धापा टाकणे देणे, दम लागणे; swell with air तट फुगणे, तरतरणे; assume importance फुलणे, गर्वाऱ्ये फुगणे, चण्याच्या झाडावर चढणे.—*t.* फुगवणे, फुगीर क.; चण्याच्या झाडावर चढवणे; बढाई क., पोम वाढवणे, चढवणे.

PUGILIST (*pugnus*, the fist) ठोसे मारणारा, मुष्टियोद्धा.

PUISNE *a. F.* Law, खालच्या पदवीचा, दुय्यम.

PIUSSANT *a.* (*posse*, to be able) पराक्रमी, प्रतापी, प्रैटप्रताप.—PIUSSANCE पुरुषत्व *n*, पुरुषार्थ, पराक्रम, प्रैटप्रताप.

PULL* *v.* draw ओढणे, ताणणे, रेंचणे; tear काढणे, तुकडे तुकडे क.; pluck तोडणे, खुडणे; move by pulling ओढून चालविणे हलविणे, ओढीत नेणे (a bell, a boat); down उसकटणे, मोडणे, तोडणे; नम क., गर्वहरण क.;

off काढणे, काढून घेणे; खुडणे, तोडणे; उसकटणे; out काढणे; up उपटणे, काटणे; मुळासुळां उपठून काढणे, निर्मूळ क.—*i.* खेंचणे, ओढणे, झटका मारणे; apart उसकटणे; up लगाम ओढून धरणे; थांबणे, उभा राहणे.—*n.* ओढा, जोर, नेट; भांडण *n*, विसविस *f*, ओढाताण *f*.

PULMONARY *a.* (*pulmo*, a lung). फुप्पुस संबंधी, फुप्पुसाचा (disease).

PULLET (*pullus*, chicken) तरणी कोंबडी *f.*

PULLEY* कप्पी *f*, कप्पीतले चाक *n*; p. block मणी.

PULP (*pulpa*) a moist, slightly cohering mass लपका;—of a bone मगज;—of fruit गर, गीर; material of which paper is made खळ *f*, चिध्या *f pl*, वैगरे कागद करण्याचा मसाला. -ous, PULPY *a.* डळदार, गुबगुबीत, मासाळ; soft मज, गिलगिलीत.

PULPIT (*pulpitum*) उपदेशपीठ *n*, व्यासपीठ *n*, 'पुलपीठ' *n*.

PULSE (*pellere*, to beat) throbbing of the heart or blood vessels, esp. of the arteries काळजाचे किंवा धमणीचे उडणे *n*, नाडीस्फुरण *n*, नाडीचा ठोका; vibration झोका, झोला, आंदोलन *n*; to feel the p. नाडी पाहणे; fig. मन पाहणे, खडा टाकून पाहणे.—*i.* नाडी उडणे.—PULSATION हटयाचे नाडीचे उडणे *n*, नाडीस्फुरण *n*; आघात, ठोका; आंदोलन *n*; throb उडणे *n*, धडकी *f*, धुसधुस *f*, स्फुरण *n*.

PULSE* (*puls*) कडदण *n*, काठण *n*; split p. डळ *f*; p. water कठण *n*.

PULVERIZE *v.* (*pulvis*, powder) बुकणी चुरा चूरण क.—*i.* बुकणी पीठ होणे.

PUMP *F.* बंब.—*v.* बंबाऱ्ये (पाणी वैगरे) काढणे सोडणे; elicit by artful questions चाळून काढणे, खणून उकसून काढणे.

PUMPTION, PUMPKIN (*pepo*)—the plant भोपळी*f*, कोहळी*f*;—the fruit कोहळा, भोपळा; dark green p. काळी भोपळी*f*, देवडांगर *n*; its fruit काळा भोपळा, देवडांगर *n*; long white p. दुधी भोपळी*f*; its fruit दुध्या पांढरा भोपळा.

PUN* an expression in which a word is capable of different meanings श्लेषोक्ति*f*, श्लेषालंकार [upon].

PUNCH Hind. drink composed of water sweetened with sugar, with a mixture of lemon juice and spirit एक प्रकारचे शरबत *n* आहे.

PUNCH *v.* (*pungere*, to prick) perforate with an instrument भोक्क-घर पाडणे;—out काढणे, फोडणे (eyes); poke, with the fist ठोसणे, गुदा मारणे;—with the elbow कोपर-बुकी मारणे.—*n.* टिचणी*f*, पोगर; गुदा, ठोसा; कोपरखळी*f*.

PUNCH, PUNCHINELLO (*pullicenus*, a chicken) See BUFFOON.

PUNCTUAL *a.* (*punctus*, point) exact बारीक पाहणारा, सुती, बेतवात्या; adhering to the exact time of an appointment वक्तव्यीर, समयपालक, वेक्सेस येणारा जाणारा; precise in observing an engagement संकेत वचननिष्ठ; occurring, made, or returning at the appointed time वेळच्या वेळी यथाकाळी येणारा घडणारा देणारा केलेला करायाचा (payment) [to]. -ITY वक्तव्यीरपणा, समयरक्षण पालन *n*. -LY *ad.* वेळी, वेळेस, यथाकाळी, समय साधून.—PUNCTUATE *v.* (ग्रथात किंवा लिहिण्यात) विरामचिन्ह देणे क.—PUNCTUATION अवसान विरामचिन्ह देणे *n*.—PUNCTUATIOUS *a.* गिष्ठाचाराच्या बारीक गोष्टी पाहणारा, बारीक पाहणारा [in].—PUNCTURE *v.* टोंचणे, बोचणे, डोंचणे [with].—*n.* डोंचणी*f*; टोचा, टोची*f*.

PUNGENT *a.* (*pungere*, to prick) तिखट, तीक्ष्ण, तीव्र; biting तिखट, जलाल, झणझणीत

(radish); acute तिखट, तीव्र, कडक (pain); severe खरमरीत, कडक, चरचरीत (dis-course).—PUNGENCY तिखटपणा, तीक्ष्णता*f*, तेज *n*, इ०.

PUNISH *v.* (*pœna*, penalty) afflict with pain, loss, or calamity for a crime (अपराधास) शिक्षा दंड शासन *k*; afflict with pain, &c., with a view to amendment सुधारण्याच्या हेतूने शिक्षा *k*. लावण, ताडण *k*. इ०; reward with pain or suffering inflicted on the offender;—said with reference to the crime (अपराधास) शिक्षा दंड इ० *k*. [with, for]. -ABLE *a.* शिक्षेस योग्य, शिक्षणीय, शासनीय. -MENT शिक्षा*f*, शासन *n*, पारिपत्य *n*.—PUNITIVE *a.* दंडाविषयीचा, शिक्षेचा (law).

PUNY *a. F.* लहान, चिनकुला, क्षुद्र.

PUPIL (*pupa*, girl) डोळ्यांतली बाहुली*f*, तारा*f*; one under the care of an instructor शिष्य, विद्यार्थी; a person under the care of a guardian बाल. -AGE शिष्यावस्था*f*, शिष्यत्व *n*; बालत्व *n*, पोरपण *n*.

PUPPET (*pupa*, doll) पुतळी*f*, बाहुली*f*; one managed by the will of another टिक्काचा धनी, बाहुले *n*. -MAN, -MASTER, PLAYER बाहुलेभोरपी, कळसूत्री. -SHOW बाहुलेभोरपी *n*, कळसूत्राचा खेळ.

PUPPY (*pupus*, boy) whelp कुत्रीचे पिलू *n*; one who has so little self-respect as to fawn and cringe upon others थुंकीझेल्या.—PUP पिलू *n*.—*v. i.* विणे, पिलै देणे.

PURBLIND *a.* (*pore*, and *blind*) दृष्टीने अधूमंद.

PURCHASE *v. F.* obtain मिळवणे, संपादणे; buy विक्रित घेणे, खरिदी *k*. [of, from, for, with].—*n.* विक्रित घेणे *n*, क्रय, खरिदी*f*; thing purchased खरिदी*f*, सौदा; mechanical hold or power जोर, नेटावा.—PURCHASER खरीदार, विक्रित घेणारा, गिर्हाईक.

PURE *a.* (*purus*) free from mixture चोख, सच्छ, निर्मळ (gold); clear सच्छ, निर्मळ, नितळ (water); free from moral defilement शुद्ध, निष्कळंक, साफ; ceremonially clean सोवळा, पवित्र; mere शुद्ध, केवळ, नुस्ता (compassion);—as speech शुद्ध, अपशब्दरहित; genuine असल, चोख, खरा;—as a woman पुरुषासृटा; p. in heart शुद्धमति.—LY *ad.* निष्कळ, शुद्ध, निखालस.—PURIFY *v.* शुद्ध निर्मळ क.; मळी काढणे, शोवणे; पवित्र शुद्ध क.; सोवळा शुद्ध क.; [free from improprieties or barbarism (a language)] [from, with].—PURIFICATION शुद्धिकरण *n.*; शुद्धि *f.*, शुद्धता *f.*; पवित्रीकरण *n.*; पवित्रता *f.*, शुद्धि *f.*.—PURIFIER शुद्धिकरणारा.—PURITY निर्मळपणा, सच्छता *f.*; पवित्रता *f.*, शौच्य *n.*; सोवळेपणा; शुद्धाचार; चोखपणा, दिलापकी *f.*, चित्तशुद्धि *f.*; निर्मळ चोखपणा; अपशब्दराहित्य *n.*, भाषेचा चोखपणा इ०; ceremonial p. अंगशुद्धि *f.*

PURGE *v.* (*purgare*, to make clean) सच्छ क., साफ क.; operation as, or by means of, a cathartic medicine, or in a similar manner टाळरेचदेणे, मळशुद्धि क.; clear from guilt निर्दोष निष्पाप क. (Ps. li. 7); wash away धुवून टाकणे-साफ क. (Ps. xix. 7) [from, with].—*i.* शुद्ध होणे; जुलाब होणे, मलशुद्धि क., टाळ होणे.—*n.* टाळ, जुलाब; जुलाबाचे औषध *n.*, टाळक *n.*, जुलाब.—PURGATIVE *a.* शोधक; टाळक, रेचक, सारक.—*n.* टाळ, जुलाब; mild and gentle p. सुखटाळ.—PURGATORY *R. C. Church*, a place or state believed to exist, after death, in which the souls of persons are purified, or in which they expiate such offences committed in this life as do not merit eternal damnation. After this purgation from the impurities of sin, the souls are believed to be received into heaven 'परगेतोरी' *f.*

PURL *v. i.* *Sw.* flow with a gentle noise झुळ-झुळ वाहणे; mantle, as in a glass फेसाळणे, उतणे.—*n.* embroidered and puckered border चुनीदार जरीकिनार *f.*; gentle murmur खळखळ *f.*, झुळझूळ *f.*; malt liquor एक प्रकारची दारू *f.*

PURLOIN *v. F.* steal चोरणे; steal from books ग्रंथांतून चोरणे [from].

PURPLE *a.* (*purpureus*) exhibiting a color composed of red and blue जांभळा; regal राजकीय; blood-red आरक्त, आरक्तवर्ण.—*n.* जाबळा रंग.—*v.* जाबळा रंग देणे.

PURPORT *F.* तात्पर्य *n.*, हांशील *n.*, भाव.—*i.* अर्थ असणे, बोधवणे, जाणवणे.

PURPOSE *v.* (See PROPOSE) that which a person sets before himself as an object to be reached or accomplished उद्देश, आशय, मतलब; of unfailing p. सत्यसंकल्प; to no p. व्यर्थ, वृथा; to what p. कशाला; on p. मुद्दम, तात्पुरचा, मुजरत.—*v.* संकल्पणे, धरणे, उद्देशणे. -LY *ad.* बुद्ध्या, बुद्धिपुरस्सर, जाणून बुजून.

PURR *v. i.* धुरधुरणे.

PURSE (*bursa*, skin) a small bag, the opening of which is made to draw up closely, used to carry money in पिशवी *f.*, हमिणी *f.*, कसा; treasury खजीना, पोते *n.*; sum of money offered as a prize तोडा, इनाम *n.*; long or heavy p. दीलत *f.*, पैका; empty p. गरीबी *f.*; [sword and p. the military power and wealth of a nation].—PURSER paymaster of a ship गलबतावरचा सबनीस-पोतनीस.

PURSLANE (*porcilaca*) घोळ *f.*, घोळीची भाजी *f.*

PURSUE *v.* (*pro*, forward, *sequi*, to follow) पाठीमागून जाणे-चालणे; chase पाठीस लागणे; proceed along with a view to some end or object आचरणे, सेवणे, धरणे (a course); continue चालणे: a stream

pursues its course; prosecute चालवणे : to p. war; imitate अनुकरण क., कित्ता वृळण घेणे ; persecute छळ क., पाठीस लागणे ; to p. with dire purpose हात धुरून पाठीस लागणे ; to p. intently and devotedly नार्दीं लागणे भरणे [for, with, from, to].—PURSUANCE लाग, अनुसंधान n.; अनुसरण n.; in p. of प्रमाणे, अनुरूप-सार.—PURSUANT a. अनुरूप, प्रमाणे.—PURSUIT पाठीस लागणे n., पाठलाग : the p. of game; अनुसेवन n., आचरण n., अनुष्ठान n., व्यवसाय : the p. of knowledge; व्यापार, उद्योग, व्यवसाय : mercantile p.; यन्म, व्यवसाय : give over further p. of it.

PURVEY (See PROVIDE) See CATER.—[for].

-ANCE अन्वासामधी f. -OR अन्व पुरविणारा, वांकनीस.

Pus (L.) पू.—PURULENT a. पुचाचा; पुचाने भरलेला.

PUSH v. (*pulsare*) press against with force टकळणे, लोटणे, रेटणे ; butt टक्कर देणे, हुंडारणे ; press or urge forward दपटणे, नेटताण देणे ; embarrass by arguments कुठित क., घोटाळ्यात पाडणे ; importune गळ घालणे, आघ्रह क.—i. दुसकी हुंदडा मारणे ; in धुसणे, रिधणे, शिरणे ; on रेटून रगडून जाणे.—n. धक्का, रेटा; घसरा, उड्डी f.; emergency प्रसंग, निकड f., वेळ m, f.

PUSILLANIMITY (*pusus*, a little boy, *animus*, mind) भित्रेपणा, नामर्दी f.—PUSILLANIMOUS a. भित्रा, नामर्द, भागूबाई f. (a person); भित्रेपणाचा, नामर्दीचा (counsels).

PUSS, PUSSY (*pusa*, a little girl) मीं, मंगी f., म्यांच f.

PUSTULE (*pus*, matter) पुटकुळी f., पुळी f.; eruption into *pustules* पुरळ.—PUSTULATE v. i. पुरळ घेणे.—a. पुरळा सारख्या फोडानी भरलेला.—PUSTULOUS a. पुरळाने भरलेला.

PUT v. D. place ठेवणे, घालणे, मांडणे ; offer पुढे क. (a case); — a question घालणे;

away दूर क., टाळणे, वारणे ; divorce दूर क., टाकणे, सोडणे ; about हेरे घेणे (a ship); down मांडणे, घालणे ; मानहानि क.; विज्ञवणे ; दाबणे, मोडणे ; forth बाहेर टकळणे; पुढे क.; लांबवणे, लांब क. (the hand); the leaves of a tree घेणे ; दाखविणे, खर्चणे (strength); —a riddle घालणे ; प्रसिद्ध क., बाहेर काढणे, (a book); forward बढवी क., बाढवणे ; madत क.; पुढे सारणे : to p. forth the hands of a clock to a late hour ; in आंत घालणे, शिरकवणे ; प्रयासाने चालू क.; जहाज बंदरांत थाणणे ; *Law*, रीती-कायदा प्रमाणे कोडता-पुढे रुजू क.; कोडताच्या दमरांत ठेवणे ; off उतरणे, काढून ठेवणे (a robe); मोड क., आशाभंग क.: we might p. him off with this answer; टाळा झोलादेणे; टकळणे, लोटणे : to p. off the care of salvation to further opportunities ; चालवणे (a counterfeit note); हकारणे (a boat); on घालणे, परिधान क., पांघरणे, नेसणे (a garment); —as wings लावणे; —as the shape of a man (रूप) धारण क. घेणे; दोष लावणे (II. Kings xviii. 14); फसविणे; *Law*, टेकणे, अवलंबून राहणे ; —on the crown of समाज पुरे क.; out टाकणे, बाहेर घालणे (an intruder); निवणे, काढणे (a bud); व्याजावर नें ठेवणे (funds); रागास पेटवणे, चाळवणे ; असंतुष्ट क., मर्जी मोडणे, रुसविणे; लांब क., पुढे क. (the hand); काढणे, प्रसिद्ध क. (a pamphlet); चुकविणे, भुलवणे : to p. one out in reading; *Law*, उघडणे : to p. out lights, i.e., to open or cut windows खिडक्या पाडणे क. लावणे ; Med. सांधा उखळणे, सधिभंग क. (the ankle); p. over अधिकारावर नेमणे ; हातीं सत्ता देणे : to p. a general over a division of an army; पाठविणे : I p. you over to my mother; दिवसगतिवर लोटणे, लांबणीवर घालणे टाकणे (a cause); —the hand to हात घालणे, हातीं धरणे; चोरी क.; to जोडणे, मिळवणे : to p.

one sum to another; जोखमांत घालणे, उघडा ठेवणे: to p. the fate of an army to a battle;—to a stand शांविणे, बंद उभा क.;—to death ठार मारणे, मारणे; together मिळवणे, जोडणे;—to it संकटांत अडचणीत पाडणे;—to trial, or on trial कसोटीस लावणे, परीक्षा क.; trust in भरवसा ठेवणे; up सोसणे, पोटांत घालणे (injuries); विकायास ठेवणे, मांडणे (goods); सांचवणे, सांठवणे; दृष्टिआड किंवा बाजूस ठेवणे: p. up that letter; रचणे, लावणे, बुळणे; चेतवणे, विजवणे [to]; आटपणे, लावून ठेवणे; गाठोडँ बांधणे, गुंडाळणे.—i. गलबताचा रोख फिरवणे; उगवणे, फुटणे, येणे (a bud); in बंदरांत येणे; दावा सांगणे: to p. in for a share of profits; off हाकारणे (a ship);—to sea हाकारणे; up विन्हाडास उतरणे, उतरणे; up with सोसणे, साहणे; गरज क.: to p. up with bad fare.

PUTATIVE *a.* (*putare*, to suppose) मानलेला, लेकांनी मानलेला: the p. father of a child.

PUTRID *a.* (*putere*, to stink, *Skr. pūy*) कुजलेला, सडलेला, कुजका.—**PUTRIFY** *v. i.* कुजणे, सडणे.—*t.* सडवणे, कुजवणे.—**PUTREFACTION** सडकेपणा, नासकेपणा; सडकी कुजकी वस्तु *f.*, शेण *n*, घाण *f.*

PUTTY *F.* लंबी *f.*, लुकण *n*.

PUZZLE *v.* *Ger.* घोटाळ्यांत घालणे पाडणे, कुंठित क. [with].—i. घावरणे, भुलणे, चकीत होणे.—*n.* घोटाळा, घोळ, पंचाईत *f.*; enigma कूट *n*, गूढ *n*, कोडे *n*.

PYRAMID (-*pyramis*) मनोरा.—*a.* मनोन्याच्या आकाराचा, निमुळता, गोपन्छाकार, चिंचोळा.

PYRE (*pyra*, fire) सरण *n*, चिता *f.*—**PYRITES** fire stone सुवर्णमुखी *f.*; -iron p. नीलमृतिका *f.*

PYROSIS (*Gr.*) *Med.* a disease of the stomach अजीर्णश.

Q

QUACK *v. i.* *D.* cry like a duck बदका सारखें ओरडणे; boast आव घालणे, बढाई क.; act as a quack बाडी वैद्यकी क.—*n.* बदकाचा आवाज, हंसनार; बाडीवैद्य, नाकाडोळ्याचा वैद्य; आव घालणारा, बढाईखोर.—*a.* बाडीवैद्यचा. -**EBY** वैदकीचे पोम *n*; पोम *n*, टाणेटोणे *pl.*

QUADRANGLE (*quatuor*, four, *angulus*, angle) चतुष्कोन; a square or quadrangular court surrounded by buildings चौक, चौसोपी *f.*—**QUADRANGULAR** *a.* चौकोनी, चौरस, चतुष्कोन.

QUADRANT (*quadrans*, a fourth part) *Geom.* चतुर्तलिपाद, चौजा *f.*; instrument for measuring altitude सूर्य तुरीययंत्र *n*.—**QUADRATIC** *a.* चौकोनी; q. equation वर्गसमीकरण *n*.

QUADRENNIAL *a.* (-*annus*, year) comprising four years चार वर्षीचा, चौसाली; occurring once in four years चार वर्षीनी होणारा, चौसाली.

QUADRILATERAL *a.* (-*latus*, lateris, side) चौबाजू, चतुर्भुज.—*n.* चतुर्भुजाकृति *f.*

QUADRUPED *a.* (-*pes*, *pedis*, foot) चार पायांचा, चतुष्पाद.—*n.* चार पायांचा प्राणी, चतुष्पाद प्राणी, पशु.

QUADRUPLE *v.* (-*plicare*, to fold) चौपट क. वाढवणे.—*a.* चौपट, चतुरुण.—*n.* चौपट रकम *f.*, चौपटी *f.*

QUAFF *v. F.* गटगट विणे, ढोसणे.

QUAGGY* *a.* दलदलीत, थलथलीत.—**QUAGMIRE** रुतण *f.*, रुपण *f.*, दलदल *f.*

QUAIL* *v. i.* खचणे, मेटे बसणे, हातपाय गाळणे, कंवर बसणे, धीर सोडणे.—*n.* लावापक्षी.

QUAINT *a.* (*comptus*, adorned) चापचोप, चापचोपीचा; odd विलक्षण, तज्ज्वाराईक, मौजेचा.

QUAKE* *v.* shake with fear, cold, or emotion कांपणे, थरथरणे, कंप सुटणे; shake

either from not being solid, or from violent convulsion कांपणे, हल्लेणे, लटलटणे, थरारणे, डुलडुलणे [with, at].—*n.* कंप, कांपेरे *n.*—**QUAKER** कांपणारा, कंपमान; [one of the religious sect the members of which are called *Friends*].

QUALITY (*qualis*, how constituted, such) character वरेवाईटपणा, गुणवृगुण; rank पदवी *f.*; assumed part सौंग *n.*, वेष; distinguishing property गुण, लक्षण *n.* धर्म; acquired trait उपांजितगुण, गुण; high rank श्रेष्ठपद *n.*; superior birth कुलीनता *f.*; possessed of good qualities गुणवान, गुणी; bad q. दुर्गुण, अवगुण; people of q. बडेलोक *pl.*—**QUALIFY** *v.* make such as is required पाहिजे तसा क.; fit, as for a place of office, &c. योग्य लायक *k.*; soften नरम *k.*, नरमावणे (rage); modulate स्वरभेद *k.*, खाचखोच घेणे; restrict आला बांधणे-घालणे, हइ *k.*; modify हलका नरम माफक *k.* (a statement) [by, with, for].—**QUALIFICATION** योग्यता *f.*, लायकी *f.*, उपयुक्तता *f.*; मर्यादा *f.*, आला; गुण [for].—**QUALIFIED** *a.* योग्य, लायक, गुणी; माफक; मर्यादित [for].

QUALM* sudden fit of sickness at the stomach उमासा, उमाळा; uneasiness of conscience चुणचुण *f.*, खरखर *f.*.—*ish a.* कळमळ अलेला सुटलेला; to feel q. कळमळणे, मळमळ सुटणे.

QUANTITY (*quam*, how) measure परिमाण *n.*, परिमिति *f.*; *Gram.* मात्रा *f.*; *Math.* राशि *f.*; considerable amount बहुत, पुष्कळ, रास *f.*, ढीग; known q. व्यक्तराशि *f.*; unknown q. अव्यक्तराशि *f.*; negative q. क्षय; figurate q. क्षेत्रराशि *f.*; settled q. मोताद *f.*, रतीब; small q. मात्रा *f.*—**QUANTUM** मोताद *f.*, नेमणूक *f.*

QUARANTINE *F.* space of forty days चाळीस दिवसांची मुदत *f.*; [time during which

a ship, suspected of infection, is obliged to forbear intercourse or commerce].

QUARREL (*queri*, to complain) भांडण *n.*, तंटा, कलह; to pick a q. दाटून कज्जा काढणे, कज्जा विकत घेणे.—*v. i.* भांडणे, तंटा *k.*; be at variance विषाड-नांकडे वैमनस्य असणे; find fault फांटा फोडणे, आढफांटा घेणे.—*t.* च्या बराबर झीं भांडणे; compel by a quarrel भांडून घेणे, भांडून (करायास, यायास इ०) लावणे: to q. a man out of his estate [with, about, for].—*sOME a.* भांडखोर, कज्जेखोर दलाल, भंड.

QUARREL (*quadrum*, a square) a glazier's diamond कांच कापायाचा हिरा, हिरकणी *f.*

QUARRY (do.) खाण *f.*, खाणी *f.*

QUART (*quartus, quarta*, fourth) the fourth part of a gallon साधारण काळ्या बाटलीचे माप *n.*—**QUARTAN** चौथ्या दिवसी येणारा चातुर्थीक (fever).

QUARTER (do.) a fourth part चौथा हिस्सा-वांटा, चतुर्थीश; fourth part of a hundred weight अड्डाचीस पौऱ किंवा पके चौदा शेर *pl.*; one limb of a quadruped पशुची तंगडी *f.*; the hind q.; term of study in a seminary, college, &c.; properly a fourth part of the year मासत्रय, त्रिमास; a cardinal point दिशा *f.*; a region प्रदेश; division of a town वाडा, महला, पेठ *f.*; place of lodging विहाड *n.*, वस्ती *f.*; place of lodging for soldiers or officers शिपायांचे विहाड *n.*; merciful treatment shown to an enemy जीवदान *n.*, प्राणदान *n.*, दया *f.*; q. of a cake, certain fruits, &c. चतकोर;—of a rupee पावली *f.*;—of a q. less पाऊण;—of a q. more सवा; from all quarters चहूकडून; to ask q. शरणजाणे, जीवदान मागणे, दर्ती तृण घरणे; close q. बाहुद्ध *n.*; give or show quarters to शत्रूस जीवदानदेणे.—*v.* चार वांटे *k.*; separate into parts, regions, or compartments वांटणी *k.*; furnish with shelter

or entertainment बिन्हाडास ठेवणे (soldiers) [out].—*i.* बिन्हाडास राहणे, उतरणे.
-DECK [that part of the deck of a ship which extends from stern to the main-mast].—*LY a.* तिमाही, तीनमाही, त्रैमासिक.
—*ad.* तीन तीन महिन्यांनीं निधणारे पुस्तक *n.* -MASTER, officer who regulates the quarters and provisions of soldiers बिनोवाला.—QUARTO *a.* चार पानांचा, चतुष्पत्रक, चतुष्पत्री.—*n.* चतुष्पत्री सांच्याचे पुस्तक *n.*

QUARTZ *Ger.* कांचमणी, गार *f.*

QUASH *v.* (*quassare*, to shake) crush चिरडणे, ठेचणे; subdue मोडणे, भिकणे; extinguish suddenly and entirely पाणी ओतणे, विझवणे.

QUAVER *v.* *Ger.* shake कंपणे; shake the voice कंप घेणे (गाण्यात किंवा वाद्य वाजविण्यात)
—*n.* कंप, फिरकी *f.*

QUAY *F.* घाट, धका.

QUEEN*, consort of a king राजपती *f.*, राजभार्या *f.*, राणी *f.*; a woman who is the sovereign of a kingdom राणी *f.*, राजी *f.*; sovereign of a swarm of bees मधुमाशांची राणी *f.*; *Chess.* वजीर, प्रधान; *q.* dowager राजाची विधवा राणी *f.*; *q.* mother राजमाता *f.*; Queen's evidence [the accomplice in a crime who is admitted for the crown against his accomplices]; queen's metal, [an alloy imitating silver, composed of nine parts of tin and one part each of lead, antimony, and bismuth].

QUEER *a.* *Ger.* विलक्षण, तहेवाईक, अपरूप.

QUELL* *v.* crush मोडणे, दाबणे; quiet शात-उपशमन *k.*

QUENCH* *v.* extinguish विझवणे;—as a lamp मालवणे, विझवणे; allay शमवणे, शांत *k.*, घालवणे, भागवणे (thirst) [with, by].

QUERULOUS *a.* (*queri*, to complain) पिर-पिन्या, रडगाणे लावणारा; रडगाण्याचा, किरकिरीचा (tone)

QUERY (*quærere*, ask) प्रश्न, सवाल.—*v.* प्रश्न विचारणे क. घालणे [about, on].—QUEST शोध, सुगावा; request विनंति *f.* -ION, inquiry विचारपूस *f.*, शोध; dispute वाद, भांडण *n.*; debate वादविवाद; formal investigation चौकशी *f.*, तपास; query प्रश्न; subject of investigation तपासायाची गोष्ट *f.*-चा खटला; point in q. प्रस्तुतविषय; out of the q. बाहेर, अशक्य, अयोग्य, नालायक; past q. खचीत, निःसंशय; to call in q. तकरार दिक्कत घेणे.—*v.* पुसणे, विचारणे; पुस्तपास विचारपूस क. (a witness); doubt of -चा संशय दिक्कत घेणे धरणे [about, on].—*i.* प्रश्न क. घालणे; प्रश्न घालून वाद क.—ABLE *a.* शंका येण्याजोगा, संदिग्ध, संशययुक्त.

QUIBBLE *v. i. W.* evade the point in question by artifice, play upon words, caviling, or any conceit आडफांटा फोडणे, आढेवेढे घेणे [about].—*n.* आडफांटा, आढेवेढे *pl.*

QUICK* *a.* alive जिता, जिवंत; brisk जलद, चपळ; swift जलदीचा, शीघ्र; *q.* with child गर्भवति [at, in].—*ad.* जलद, जलदीने, लवकर; चपळाईने, त्वरेने.—*n.* the part of the body which is sensitive to pain जिव्हाळी *f.*, वर्म *n.*; that which causes keen feeling वर्मी, मर्ममेटी; to the *q.* जिव्हार्ही; to be touched to the *q.* वरमणे; to touch to the *q.*, lit. fig. जिव्हार्ही लागणे, झोऱणे. -EN *v.* जिवंत *k.*; incite उत्तेजित *k.*; hasten त्वरा *k.*; -LIME चुनखडा. -LY *ad.* जलद, त्वरेने, चपळाईने; लवकर; going *q.* शीघ्रगामी. -NESS जलदी *f.*, त्वरा *f.*; चपळाई *f.*, चलाखी *f.*, शिताबी *f.*; हुशारी *f.*; pungency of taste तीक्ष्णता *f.*, तिक्ष्णपणा. -SAND रुपणीची पुलण *f.*, रेवण *f.*

रुतण *f.* -SET *a.* living plant set to grow लावणीचा रोपा, रोप, कलम, मेढा, खुंट. -SIGHTED *a.* तीक्ष्ण -सूक्ष्मदृष्टि. -SILVER पारा, रसधातु *f.* -WITTED *a.* शीघ्र -तीक्ष्ण-बुद्धि.

QUIET *a.* (*quietus*) being in a state of rest स्थिर, निश्चल; free from alarm स्वस्थ, निर्वैध; gentle गरीब, सालस, निहृषद्विक; without agitation स्वस्थ, शांत, निवांत, निर्वैध.—*n.* स्वस्थपणा, स्वस्थता *f.*; निहृषद्वता *f.*, चैन *f.*, निर्भयता *f.*—*v.* थांववणे, स्थिर क.; pacify शमवणे, शांत क. (pain, grief) [by, with]. -ISM चित्तशांति *f.*; the system of the quietists, who maintained that religion consists in an internal rest or repose of the mind, employed in contemplating God, and submitting to his will शांति -निवृत्तिमार्ग. -IST निवृत्तिमार्गी. -LY *ad.* स्थिर, निश्चल, चुप, उगा; स्वस्थ, निवांत; सावकाश, सावकाशाने, हळूच. -UDE, See QUIET *n.*

QUILL *Ger.* पीस *n.*, पर *n.*;—of a porcupine साठपीस *n.*, साळीचा कांटा;—of weavers कांडी *f.*;—as used for writing लिहिण्याचे पर *n.*, 'कुईल पेन' *n.*; a pen लेखणी *f.*; to carry a good q. चांगले लिहिणे. -DRIVER खरडघाशा, कारकून.

QUILLET *W.* शब्दश्लेष *n.*

QUILT (*culecta*, a bed) रजई *f.*, लेप;—of patch work गोदडी *f.*—*v.* रु भरणे, रु भरून शिवणे; गोदडी सारखे शिवणे.

QUINCE *F.* Bengal q. शीफल *n.*; q. seed मोगली बेदाणा, बेदाणा.

QUININE *F.* एक औषध आहे, 'कोयनान' *n.*

QUINSY (contrd. fr. *squinancy*) inflammation of the throat गळांडकुर; malignant q. गंडमाळा *f.*, घाटसर्प.

QUINTESSENCE (*quinta, essentia*, fifth essence) सार, पंचमसार, उत्तमसार *n.*, कस.

QUINTUPLE (*quintus*, fifth) पांचपट, पंचगुण. —*v.* पांचपट क., पांचांनी गुणणे.

QUIRE (*quatuor*, four) a collection of paper containing twenty-four sheets each having a single fold दस्ता.

QUIRK *Ger.* a quibble आडफांटा, आडेवेडे *pl.*, बोलण्याची लपेट *f.*; flight of fancy चुटका, कल्पनेचा तरंग, लहर *f.*

QUIT *v. F.* acquit सोडणे, दोषमुक्त क.; conduct वागणे; discharge, as an obligation or duty केढणे, कर्तव्य क.; to forsake सोडणे, त्यागणे, वर्जणे; carry through करणे, बजावणे, पार नेणे; to q. cost केढणे, भरपाई क. देणे; to q. scores फिटंकाट क., बाकी पूज क.—*a.* मोकळा, ऋणमुक्त, उपकारमुक्त; to be quits उत्तराई होणे, -ची बराबरी होणे [of, from].

QUITE *ad. F.* entirely केवळ, अगदी; considerably बराच: q. young.

QUIVER *F.* case for arrows भाता, तुणीर.—*v.* डकडणे, लटलटणे, हलणे;—through cold, &c. कांपणे, हुड्हुडणे, कुडकुडणे.

QUORUM (*L.*) such a number of members as is competent to transact business सभासदांची काम चालवाया पुरती संख्या *f.*, 'कोरम' *n.*

QUOTA (*quot*, how many) वर्गणी *f.*, वांटणी *f.*, हिस्सेरमी *f.*

QUOTE *v. (do.)* cite, as a passage from an author दुसऱ्या ग्रंथकल्याचे वावय घेणे -बोलून लिहून दाखविणे, अवतरण क.; *Com.* name the current price of -चा भाव सांगणे [from].—QUOTATION अवतरण *n.*, उपन्यास; mark of q. अवतरण चिन्ह *n.*; बाजारभाव, पेठ *f.*

QUOTH* q. I बोललो; q. he बोलला.

QUOTIENT (See QUOTA) भाग, भागकार.

R

RABBI *Heb.* गुरु.

RABBIT *D.* ससा.

RABBLE *D.* जंगमढवळे *n*, बाजारबुण्डे *n*.

RABID *a.* (*rabidus*, fr. *rabies*, rage) पिसा,
वेडा (dog); पिसाळलेन्या कुच्याचा.

RACE *F.* descendants of a common ancestor वंश; family, tribe, people, or nation believed or presumed to belong to the same stock गोत *n*, गोत्र *n*, कूळ *n*, जात *f*; founder of a r. प्रवर; company जमाव, मेळा, मंडळी *f*; smack छटा, वास, हात, लजत *f*; disposition स्वभाव, गुण; root कांडी *f*, कांडे *n*, कुडे *n*: r. of ginger.—

RACY *a.* रसिक, सुरस, मजेदार, खुबीदार (wine, language).

RACE* course गति *f*, गमन *n*; process पद्धत *f*, पर्याय; rapid course शीघ्रगति *f*, धांव *f*, दौड *f*; contest of speed धांवण्याची शर्यत *f*; rapid current of water प्रवाह, ओष. —v. i. धांवणे, दौड मारणे; शर्यतीसाठी धांवणे [with, for, along].—t. धांवविणे. -COURSE धांवण्याची जागा *f*, धांव *f*, धावनभूमि *f*. -GINGER कुच्याची सुंठ *f*. -HOSE शर्यतीचा घोडा.—RACER धांवणारा; शर्यतीने धांवणारा.

RACK* wooden frame for hay गव्हाण *f*; engine of torture यातनायंत्र *n*; extreme pain तीव्र वेदना *f*, यातना *f*; distaff चरखी *f*; quick amble (घोड्याची) सात्रक चाल *f*; to put to the r. यातना क.—v. i. सात्रक चालीने चालणे.—t. stretch ओढणे, ताणे; यातनायंत्रवर घालणे; यातनायंत्रात घालून शरीराचे साप्ते उखळणे; पिडणे, यातना क.; exhaust जेरीस थाणणे, बेजार क.; to r. one's brains कपाळकूट क. [with].

RACKET (*rete*, net) गलबला, कलोळ, कलकलाट; [a broad wooden shoe for a horse, to enable him to step on marshy or soft ground]; bat used at tennis एक प्रकारच्या खेळांतला दांडू.

RADIATE *v. i.* (*radius*, ray) issue and proceed

in direct lines from a point or surface, as heat or light केंद्रापासून नीट समोर निघेण; issue in rays, as light किरणद्वारा येणे, किरण पडणे; shine प्रकाशणे.—t. केंद्रापासून पाडणे सोडणे [from].—a. किरणाचा, किरणमय.—RADIANCE प्रभा *f*, दीपि *f*.—RADIANT *a.* चक्रवीत, तेजोमय, देवीप्यमान [with].—RADIATION किरणांचे निघेण *n*, किरणस्फुरण *n*; केंद्रापासून नीट निघेण *n*.—RADIUS *L.* Geom. व्यासार्द्ध *n*, त्रिजा *f*; Ant. हाताची कांब *f*.

RADISH (*radix*, root) मुळा.

RADICAL *a.* (do.) मुळाचा; आरंभीचा, मूळचा; मूळचा, जातीचा (word).—n. मूळ शब्द किंवा मुळाक्षर *n*; one who advocates a radical reform मुळापासून सुधारण्युक करणारा.

RAFFLE *v. i. F.* सोडत काढणे, सोडत काढण्यासाठी फांसा टाकणे [for].—n. एक प्रकारची सोडत आहे.

RAFT *D.* a float made by fastening pieces of timber together तराफा, तर *f*. -ER वासा.

RAG (*Gr. rhakos*) a piece of cloth torn off चिंधी *f*; pl. mean or tattered attire चिंध्या *f* pl, चिंध्या झालेली वस्त्रे *n* pl; a fragment तुकडा, चिंधोटी *f*. -GED *a.* फाटका, चिरफळे गेलेला; चिंध्या नेसलेला; rugged खडबडीत, उखरवाखर; [r.-school, a free school for poor children, where they are taught and in part fed]; r. garment जीर्ण -जर्जर वस्त्र *n*.—RAGAMUF-FIN गोदडशाहा, अधम, नीच.

RAGE (*rabere*, to rave) violent anger accompanied with furious words, gestures, or agitation संताप, क्रोध, प्रकोप, तैष; extreme violence वेग, जोर, तडाखा eager passion वेड *n*, पिसेण *n*, छेंद.—v. जळफळणे, जळणे, संतापणे; अनर्थ कहर नगजप प्रलग मांडणे क. [with, for].

RAID* स्वारी *f.*, दौड़ *f.*

RAIL *Ger.* गराद *f.*, कठडा; आगगाडीच्या रस्या-वरिल कांब *f.*, 'रेल' *f.*.—*v.* कठडा क. बस-विणे घालणे [in]. -ING कुडण *n.*, कठडा. -ROAD, -WAY लोखंडी रस्ता -सडक *f.*, 'रेलवे' *f.*. -CAR लोखंडी सडकेवरली गाडी *f.*, आग-गाडी *f.*, अभिरथ.

RAIL *v. i. F.* use insolent and reproachful language निंदणे, शिव्या देणे, तोंड सोडणे, फळफडणे [at, against]. -ING अपमानाचे-निंदात्मक भाषण *n.*, निंदा *f.*

RAIL* a woman's upper garment स्वीच्या पोशाकाचे वरचे वस्त्र *n.*

RAILLERY, See under RALLY.

RAIMENT *F.* वस्त्र *n.*, पांघर्लण *n.*, चिरगूट *n.*; food and r. अन्नवस्त्र *n.*

RAIN*, water falling in drops from the atmosphere पाऊस, पर्जन्य; r. during sunshine नागवा पाऊस; pelting r. फटकान्याचा पाऊस; soaking r. भिजपाऊस; brisk and passing r. शिडशिडी *f.*; heavy r. मुसळधार *f.*; r. which brings blight upon the crops रोगवणी *n.*; the rains पावसाळा, पाऊसकाळ; to r. cats and dogs मुसळधार पाढणे.—*v. i.* पाऊस पडणे -लागणे.—*t.* पाऊस पाढणे, वृष्टि *k.*; to r. spittingly पिरपिरणे [down, on, upon]. -BOW मेघ इंद्रधनुष्य *n.*. -GAUGE पाऊस मोजण्याचे -पर्जन्यमापक यंत्र *n.*. -WATER पावसाचे पाणी *n.*, वृष्टिजल *n.*.

RAINY *a.* पावसाचा, पर्जन्याचा, झडीचा.

RAISE* *v.* cause to rise उठवणे, उचलणे; exalt उंच क., वाढविणे, सरफराजी क., उंच पदावर बसवणे : to r. to office; intensify बळावणे, चढवणे (the voice);—the price किंमत वाढवणे; give life to जिवंत क., उठवणे (Acts xxvi. 8); set up उभा क., उभारणे; awaken जागा -जागृत क.; incite to tumult दंगा उठवणे, दंगा करायास चेतविणे; originate उठवणे, उडवणे, पिकवणे (reports); col-

lect जमा क., मिळविणे (money, troops, &c.); grow पिकवणे, उत्पन्न क. (wheat); procure to be bred ताणा वाढविणे (oxen, sheep); up उत्पन्न क. (Deut. xviii. 18); utter बोलणे, वदणे; to r. a cry आरोक्ती मारणे -ठोकणे; cause to rise, as by the effect of leaven फुगवणे (bread); Law, create or constitute करणे: to r. a use; to r. a siege वेढा उठवणे; to r. a blockade नाकेबंदी उठवणे.

RAISIN *F.* वेदाणा, खिसमीस *n.*

RAKE* an instrument for collecting hay, or for breaking and smoothing the earth दांताळे *n.*, दांता.—*Ger.* सोदा, व्यसनी, रांडवाज. —*v.* दांताव्याने गोळा क.; चर दांताळे फिरवणे -फिरवून साफ क.; scrape together खरडून गोळा क.; ransack खुंडाळणे; pass over with violence or rapidity जोराने -व्हरेने ओसरणे -ओलांडून जाणे; up विस्तवावर राख घालणे.—*i.* खरडणे; कातरीत जाणे; lead a dissolute, debauched life दुराचरण -बैदैफली -सोंदेगिरी क., दुर्व्यसनांत जन्म घालवणे [up, together, in].—**RAKISH** *a.* सोदा, बैदैफली, व्यसनी.

RALLY *v. F.* फौजिची थाराथार क., फौज सावरणे; reunite; पुनः मिळवणे, जमवाजमव क. [round, from].—*i.* सावरासावर होणे, पूर्वस्थितीवर येणे; मिळणे, जमणे.

RALLY *v. i.* (See RAIL) थट्टामस्फरी -उपहास क.—RAILLERY मस्करी *f.*, उपहास.

RAM* male sheep मेंढा, एडका ; *Astron.* मेष-राशि *f.*; engine for battering walls भिंतीस धका देण्याचे यंत्र *n.*.—*v.* drive with violence ठासून घालणे, चोंदणे, ठासणे; fill by driving ठासून भरणे;—hard कचकावणे [down, in]. -MER ठासून भरणारा; instrument for driving down मोगरा, सुंबा; ramrod गज. -ISH, -MY *a.* एडक्यासारखा; rank माजलेला; strong scented उग्र, उप्रट. -ROD बंदुकीचा -तोकेचा गज.

RAMBLE *v. i.* Ger. wander इकडे तिकडे फिरें, रमणे, हिंडणे; grow without constraint फोपावणे, अफाट बाढणे; in speech चाचरणे, रानधेणे [about].—*n.* फेरफटका, सहल *f.*, विहार. —**RAMBLER** इकडे तिकडे हिंडणारा, विहारी, भटक्या, हिंडफिन्या.

RAMIFY *v.* (*ramus*, branch, *facere*, to make) शाखा-भाग क.—*i.* शाखा होणे-पडणे, फाटे कुटणे. —**RAMIFICATION** फांचा कुटणे *n*; शाखा *f.*, फणगडा; विभाग, खंड.

RAMPANCY* माज, उत.—**RAMPANT** *a.* माजला, मातलेला, माजाचा, मर्यादातीत; to get r. माजणे, उतणे, उठणें.

RAMPART *F.* किळयाची भिंत *f.*, तट, प्राकार; of a city शहरपन्हा.

RANCID *a.* (*rancidus*, to be rancid) खवट, खवचट (oil, butter). -ITY खवचटपणा, कुईटपणा.—**RANCOR**, deepest malignity or spite चुरस *f.*, हाडवैर *n*, दीर्घद्वेष. -OUS *a.* द्वेषी, खुनसी, द्रोहबुद्धि.

RANDOM* *a.* नेमावांचूनचा, वेशिस्त, भलता, संधानहीन; at r. नेमावांचून, यिस्त धरल्या वांचून, सैरविरा, भलतोकडे.

RANGE *v. F.* set in a row ओळीने ठेवेणे; dispose in a classified order वर्ग-प्रत लावणे; pass over पार-पलीकडे जाणे: teach him to r. the ditch; pass in a direction parallel to or near वाजूने किंवा कडूने जाणे: to r. the coast.—*i.* फिरेणे, हिंडणे; have range टप्पा मारा असणे: the shot ranges four miles; ओळीने-रागेने पंक्तींत बसणे, प्रत रांग लागणे: the front of a house ranges with the street; -च्या कडूने-वाजूने जाणे: to r. along the coast [about, over].—*n.* ओळ *f.*, कतार *f.*, रांग *f.*, हार *f.*: a r. of buildings; प्रत *f.*, पायरी *f.*, वर्ग, निल्हा; step of a ladder पावटा; extended cooking apparatus of cast iron set in brick work, and containing pots, oven, &c.

पाक्षोपकरणपंक्ति *f.*; reach पैंहोच *f.*, आटोका; horizontal distance to which a shot or other projectile is carried टप्पा, पला, मारा; region of country in which cattle may wander and pasture रमणा, गुंते चरण्याची जागा *f.*, चरण *n*; that which may be ranged over रमणा, विहारस्थान *n*.—**RANGER** फिरणारा, विहारी, परिभ्रमक; keeper of a forest बनकरी, अरण्यरक्षक; one of a body of mounted troops घोडेस्वार.—**RANK**, line ओळ *f.*, कतार *f.*, हार *f.*, रांग *f.*; line of soldiers शिपायाची रांग *f.*, दंड; grade पदवी *f.*, पायरी *f.*, दरजा; permanent social class वर्ग, गण, प्रत *f.*: the lowest ranks of men; high degree मोठी पदवी *f.*, दरजा: a man of rank; degree of dignity बहुमानाची पदवी *f.*.—*v.* हार लावणे; वर्ग-निल्हे लावणे; व्यवस्थेने लावणे, बेताने ठेवणे.—*i.* क्रमाने राहणे-असणे; पदवी-दरजा असणे; उंच दरजांत मोडणे-मोजला जाणे.

RANK* *a.* luxuriant in growth उफाड्याचा, माजलेला; violent भारी, जबर, पराकाष्ठेचा; very rich and fertile मातवर, सुपीक (land); rancid खवचट, कुईट; strong scented वासट, उग्र; excessive अतिशय, फार, कडक, जलाल.—**RANKLE** *v. i.* सलणे, खुपणे.

RANSACK *v.* *Icel.* search thoroughly धुँडाळणे, शोधणे, हुडकणे; plunder लुटणे.

RANSOM *F.* release from captivity, bondage, or the possession of an enemy सुरका *f.*, मुक्ति *f.*, उद्धार, बंदखुलास; money paid for the redemption of a prisoner, or for goods captured by an enemy खंड, खंडणी *f.* [from, for].—*v.* खंड देऊन सोडविणे, चा खंड देणे [for, with].

RANT *Ger.* बडबड *f.*, वटवट *f.*, व्यर्थ भाषण *n*.—*v.* बडबड क. [about].

RAP* *v.* knock ठोकणे, फडकडवणे ; snatch away हातमारणे, रगडणे, रपाटणे ; affect with rapture तन्मय नहीं क. ; out, utter with sudden violence कडकावणे, धस्कावून बोलणे.—*i.* नर ठोकणे, ठोठावणे, थाप मारणे : to r. on the door.

RAPACIOUS *a.* (*rapere*, to snatch away) लुटारू, हाताळ ; accustomed to seize for food हिसक, हिंख (tiger).—**RAPACITY** लुटावणा, अपहारबुद्धि *f.*; लुटालूट *f.*

RAPE (*rupa*)—the seed घोडराई *f.*

RAPE* robbery हरण *n.*, अपहरण *n.*, लुटणे *n.*; violence done upon a woman हटसंभोग, जुलमाचा स्त्रीसंभोग ; [fruit plucked from the cluster; the refuse of raisins used in making wine].

RAPID *a.* (*do.*) very swift जलद, शीघ्र, चपळ (stream); advancing with haste जलद वाढणारा ; of r. growth उफाड्याचा.—*n.* the part of a river where the current moves with more celerity than is common पार *f.*—*ITY* जलदी *f.*, तरा *f.*; त्वरेची वाढ *f.*, वृद्धि *f.*—*LY ad.* त्वरेने, लवकर.

RAPINE* लुटालूट *f.*, झांबडाझांबड *f.*; violence जवरी *f.*, जुलूम.

RAPTURE*, state of being rapt, or carried away from one's self by agreeable excitement अत्यानंद, अन्दाद, हर्षावेश [with].—**RAPTUROUS** *a.* अत्यानंदाचा, परमानंदाचा, हर्षकारक.

RARA AVIS (*L.*) rare bird ; something seldom met with उंचराचे फूल *n.*

RARE *a.* (*rarus*) thin विरळ, पातळ (atmosphere) ; thinly scattered तुरळक, तुटक, विखरलेला ; unusual असाधारण, असामान्य (event) ; seldom met with दुर्लभ, अपूर्व, दुर्भाग्य (thing) ; unusually excellent असुकृष्ट, सर्वोकृष्ट (work).—*LY ad.* विरळा, कवित.—**RAREFY** *v.* पातळ विरळ क.—**R-**

RITY विरळपणा, दौर्लभ्य *n.*; पातळपणा, सूक्ष्मता *f.*; सरसपणा; अपूर्वाई *f.*; thing valued for its scarcity दुर्भाग्य-अपूर्व वस्तु *f.*—**RAREFACTION** पातळ होणे *n.* क. *n.*, द्रवीकरण *n.*—**RARESHOW** रस्तोरस्ती किरवून दाखविण्याचा तमाशा.

RASCAL* सोदा, लुच्चा, शठ, काशीकर ; [a lean beast, esp. a lean deer].—*ITY* लुच्चेगिरी *f.*—*LY a.* सोदेशाई, सोदेगिरीचा.

RASE *v.* (*radere*, to scrape) erase खोडणे, रह क.; overthrow मोडणे, चीत क.; raze पाडणे, जमीनदोस्त क.—*i.* जमीनदोस्त होणे ; पराजय पावणे, चीत होणे.

RASH *a.* *D.* hasty उतावळा, अविचारी ; uttered or undertaken with too much haste or too little reflection कच्चे मसलवीचा, अविचाराचा (words, measures).—*LY ad.* उतावळाने, अविचाराने.—*NESS* अविचार, उतावळेपणा.—*n.* *F.* पुरळ, कोडा, ददु.

RASP *D.* किसणी *f.*—*v.* किसणे [off].

RAT* उंदीर ; round and tapering mass of hair, or similar material, used by ladies to give fulness to their natural hair गंगावन *n.*, केसरी *f.*, अगूळ *m., f., n.*, द० ; one who deserts his party स्वपक्षायागी ; to smell a r. वास येणे, संशय येणे.

RATAN *Malay.* वेत, वेत्र ; walking-stick made of ratan वेतकाडी *f.*, छडी *f.*

RATE *v.* *Sw.* खडकावणे, खरडपटी काढणे [for].

RATE (*rata*) fixed allowance नेमणूक *f.*, चंदी *f.*, मोताद *f.*; price दर, भाव, धारण *f.*; tax पट्टी *f.*; standard धडा, प्रमाण *n.*, मान *n.*; at the r. of प्रमाणे, न्या मानाने ; a book of rates निरखनामा.—*v.* दर-भाव ठरवणे ; estimate मोजणे, गणणे [at].—**RATIFY** *v.* वहाल मंजूर मुकरर क.

RATHER* *ad.* preferably उत्तम, बरें (Job vii. 15) ; somewhat अमळ, काहीसा ; to

the contrary of what is just before proposed or said उलटा (Mark v. 26); more correctly speaking नीट-खरे छाट्ले असतां: this is an art which does mend nature, change it r.

RATIO (*L.*) मान *n*, परिमाण *n*, प्रमाण *n*.—RATION शेर, सिधा, रतीब, मोताद *f*, 'रासन' *n*, भन्ता.—RATIONAL *a.* relating to reason बुद्धि तर्कसंबंधी; having reason बुद्धिसंपन्न, तर्कज्ञ; agreeable to reason सयुक्तिक, युक्तिसिद्ध, यथार्थ (conduct, man).-IST, one who proceeds in his disquisitions and practice wholly upon reason कारणवादी; one who relies on his reason as the sole or the supreme authority in matters of religion, and rejects supernatural guidance and aid बुद्धिशास्त्रवादी, निःशास्त्रवादी, चार्वाक [a disbeliever in the supernatural origin of the Christian religion]. -ISM हेतुवाद; बुद्धिशास्त्रवाद, चार्वाकमत *n*. -ITY ज्ञानशक्ति *f*, चिद्गति *f*, बुद्धि *f*; reasonableness युक्ति *f*, सयुक्तिकपणा. -LY *ad.* युक्तिनैँ, बुद्धिनैँ, यथार्थ.—RATIOCINATION अनुमान तर्क काठ्णे *n*.—RATIONALE, a detail with reason उपपत्ति *f*.

RATSBANE (*rat & bane*) उंदीर मारायाचे उंदराचे विष *n*, सोमल वैगैरे.

RATTLE *v. i.* *D.* make a sharp noise rapidly repeated खडखडणे, गडगडणे, फडफडणे;—as a dry pod, &c. खुक्खुळ खडखड वाजणे; speak eagerly and noisily कचकावून भडभड लबलब बोलणे;—as the throat घरघरणे, खरखरणे.—*t.* खळखळविणे, खळखळ वाजविणे; scold फडफडविणे, फडझडती काढणे घेणे.—*n.* दणका, कडकडाट; खळखळ *f*, खळखळाट; वटवट *f*, बडबड *f*; *pl* घरघर *f*; instrument with which a rattling sound is made खुळखुळा; jabberer वटवट्या, घणघणघंटा *f*.—SNAKE एक प्रकारचा विखारा सर्प आहे.

RAVAGE *v.* (*rapere*, to ravish) नासधूस क., सप्ता उडवणे.—*n.* नासधूस *f*, विनाश, उच्छेद. RAVE *v. i.* (*rabere*) wander in mind or in intellect वेडावणे, चळणे; talk irrationally चावळणे, बरळणे; be furious, as a mad man चवताळणे, कावरावाचरा होणे;—as in fever बाचळणे, बडबड *k*; rush like a mad man घसरणे, धावणे; on, upon, of -चे वेड-छंद लागणे.—*t.* वेडांत बडबडणे, बरळणे [about].

RAVEL *v.* *D.* untwist उलगडणे, पीळ काठणे; entangle गुतागृत क.—*i.* उलगडणे, उक्लणे.

RAVEN* डोंबकावळा; rapine लुटालूट *f*, झांबड *f*; food obtained by violence जबरीने लुटीने मिळविलेले अन *n*.—*v. i.* वखवखणे, खाखावणे, धाधावणे.—*t.* obtain by violence जबरीने घेणे, झोंबाडून घेणे; devour with great eagerness गपागप गपगप खाणे. -OUS *a.* अधाशी, वखवख्या, खायखाय सुटलेला. -NESS खायखाय *f*, वखवख *f*.

RAVINE *F.* deep and narrow hollow, usually worn by a stream or torrent of water नाला, ओहोळ, घळण *f*; a mountain cleft दरा, खोरा.

RAVISH *v.* (*rapere*) seize and carry away by violence हरणे, हरण *k*, वळकावणे, हिरावणे; transport अति आन्हादित *k*, फार संतोषी *k*; have carnal knowledge of, as a woman, by force, and against her consent जुलमाचा स्वीकारभोग *k*, हटसंभोग *k*. [with]. -MENT हरण *n*, वळकावणे *n*, हिरावणे *n*;—of the senses चित्तहरण *n*, मनोहरण *n*; स्वीकार जलूम करणे *n*, हटसंभोग.

RAW* *a.* not cooked कच्चा, हिरव्य, अपक; inexperienced कच्चा, कोवळा, अलड (soldier); immature कच्चा (counsel); not spun कच्चा (silk); not mixed निरा, निर्भेळ, इरसाल (spirits); not tanned न कमावलेला, कच्चा (hides); deprived of 'skin कातडी

निशालेला, सोललेला, चोळवटलेला (sore); chilly सरद, सरदीचा, शिलटीचा (air); raw from a burn, &c. भाता-भोत निशालेला.—n. चोळवटलेला फोड. -NESS कच्चेपणा, हिरवेपणा; सर्दी f, शिळट f; hasty manner घाई f, धांदल f, उतावलेपणा.

RAY (*radius*) a single element of light or heat propagated continuously किरण n; pencil of *rays* अंशुजाल n; vision दृष्टि f; intellectual light बुद्धिमकाश.

RAZE, See RASE.—**RAZOR** वस्त्रा; razors of a boar रान्डुकराच्या दाढा f pl. -STROP पलाठणे n.

REACH* v. extend ताणणे, पसरणे; thrust out लांबवणे, लांब क.; hand over हातीं देणे, हातोपातीं पोंचविणे; obtain by stretching forth the hand हात लांब करून घेणे मिळविणे; pierce मेदणे, टोचणे, लागणे; stretch out as far as पर्यंत पोंचणे, पावणे: his hands r. the river; arrive at पोंचणे, पावणे; before this letter reaches your hand; gain मिळवणे, संपादणे [for, to, after].—i. पोंचणे, पावणे, लागणे, ठेपणे; after, at मिळवायास झटणे.—n. पोंहोच f, अटोका, अवांका; विस्तार, मर्यादा f; fetch डाव, पेंच; the r. of the eye नजरेचा टप्पा; a strait portion of a stream or river नदीचा अरुंद भाग; the coast is full of creeks and reaches; beyond the r. of the understanding बोधातीत; within r. अटोक्यांतला, पोंहचीतला, गम्य, ग्राह्य; that is out of one's r. बेलाग. In expressing the use of r. great use is made of पर्यंत: कारकुनाचे ज्ञान लेखणीपर्यंत; सरख्याची धाव कुपणापर्यंत.

REACT v. उलटून पुनः क.—i. उलट प्रतिकार क. -ION प्रतिकार; Med. depression or exhaustion of vital force consequent on over-exertion, or over-stimulation अति श्रमाची ग्लानि f; [Politics.

backward tendency from revolution, reform, or progress].

READ* v. go over, as characters or words, and utter aloud, or recite to one's self inaudibly वाचणे, पठन क.; take in the sense of, as of language, whether written, or printed वाचणे, अर्थ समजणे; comprehend समजणे, ओळखणे, जाणणे: who is't can r. a woman? discover by indication लक्षणवरून रूपवरून समजणे: in his face he reads great magnanimity; to r. mentally, to one's self मनांत वाचणे, पाहणे; to r. out मोठ्यांने वाचणे; to r. through सायंत शेवट पर्यंत वाचणे, पारायण क.—i. वाचणे: they r. in the book of the law of God; be studious पढणे, अध्ययन पठन क.; learn by reading पुस्तकांत वाचणे, वाचून समजणे, ग्रंथावरून समजणे: I have r. of a king who put a judge to death for an iniquitous sentence; appear in reading वाचतांना दिसणे, लागणे, असणे; the passage reads thus in the early manuscripts.—a. (pron. red) पढीक, विद्वान. -ABLE a. वाचायाजोगा, पठनीय, स्पष्ट; worth reading वाचायाजोगा, वाचायाच्या योग्यतेचा. -ER वाचणारा, वाचक; one whose distinctive office is to read prayers in a church प्रार्थनापाठक, पाठक; one who reads lectures on scientific subjects पाठक; proof-reader प्रूफ वाचणारा, 'रीडर.' -ING वाचणे n, पठन n; study of books अध्ययन n, विद्याभ्यास; lecture पाठ; public recital द्वाणणे n, पठन n; version पाठ, पाठमेद, पाठांतर n; suspension of r. अनध्याय; false r. अप्याठ.—p. a. वाचणारा, वाचण्याचा, अभ्यासी. -ING, -BOOM पठनशाला f, पाठशाला f, 'रिंडगरूम' f.

READY* a. prepared at the moment तयार, सिद्ध, हजार; willing राजी, खुशी, तयार, उसुक (Acts xxi. 13); dexterous कुशल, दक्ष, फरडा, निषुण (writer); quick शीघ्र, जलद (temper); opportune अनुकूल, सौमित्र.

चा, समयोपयुक्त (weapon); near जवळचा, हातचा, निकट (way); easy सोपा, अनायासाचा (way); on the point of उन्मुखः r. to go गमनोन्मुखः—as knowledge, &c. जाग्रत, कडकडीत;—of understanding सुज्ञाण;—at an answer हाजीरजबाब; to make r. तयार क., सजवणे; r. money रोकड f, नगद f, नगदी f [for, with, at, in].—ad. तयार, सिद्ध. -MADE a. तयार, आयता, सिद्ध. -WITTED a. हजरजबाबी, जावसाली.—READILY ad. सहज, अनायासानें, सुखरूप; खुशीनें, संतोषानें.—READINESS तयारी f, सिद्धता f; जलदी f, चपळाई f, शीघ्रता f; willingness खुशी f, संमति f, संतोष.

READMIT v. पुनः घेणे, पुनः आंत घेणे [to].

REAL a. (*res, rei*, a thing) actually being or existing खरा, वास्तविक, तथ्य (life); genuine असल, खरा (wine); not affected निष्कषट, अकृत्रिम, खरा (dignity); *Law*, pertaining to things fixed, permanent, or immovable, as to lands and tenements स्थावर; r. property स्थावरधन n; [r. presence, *R. C. Church*. the actual presence of the body and blood of Christ in the Eucharist, or the conversion of the substance of the bread and wine into the real body and blood of Christ]. -ITY खरेपणा, वास्तविकपणा. -IZE v. खरें क.; convert from imaginary into actual कृतीत व्यवहारांत आणणे; accomplish सिद्धीस शेवटास नेणे (a project); impress upon the mind as actual खरा भासविणे; make one's own in experience आत्मसंबंधांत आत्मानुभवांत धरणे आपला क.: r. all its fine scenes; convert into real property मोडून स्थावर धन क., टके क., विकणे, मोडणे; gain मिळवणे;—as monies, profits उत्पन्न वसूल क., उगवणे; to be realized उभा होणे राहणे.—i. पैका उभा होणे. -LY ad. खरा, वास्तविक.—

REALIZATION कृतीत आणणे n, साधणे n, साधन n; r. of an object अर्थसिद्ध f.

REALM (*regalis*, royal) राज्य n; province प्रांत, देश.

REAM D. कागदावें वीस दस्ते pl, 'रीम' n.

REANIMATE v. फिरून जीव आणणे, फिरून जिवंत क., जीव धालणे.—REANIMATION पुनर्जीवान n, संजीवन n.

REAP* v. cut with a sickle, as grain पीक कापणे, कापणी क.; receive as a reward भोगणे, पावणे, फळ पावणे; clear of a crop by reaping शेताची कापणी क. (a field) [from, with].—i. कापणी क. -ER कापणारा, कापणी करणारा. -ING-HOOK इळा, कोयती f.

REAR F. back part मागली बाजू f, पश्चिम भाग;—of an army पिछाडी f; in the r. पिछाडीस; to cast in the r. मागे सांडणे.—GUARD पिछाडीची टोळी f. -WARD मागला भाग, शेवट; पिछाडीची टोळी f.

REAR* v. bring up, as young लहानाचा मोठा क., वाढविणे; educate विद्या शिकविणे [up].

REASON (*ratio*, fr. *reri*, to reckon) a thought or a consideration, as bearing on a determination or an opinion हेतु, कारण n; efficient cause of actual occurrences or phenomena कारण n; proof कारण n, प्रमाण n; excuse निभित्त n, कारण; the faculty or capacity of the human mind by which it is distinguished from the inferior animals बुद्धि f, तर्कशक्ति f; justice रास्तपणा, उज्जूपणा, न्याय; propriety समर्पकता f, लायकी f, युक्ति f; the truths and laws by which the universe is supposed to be constructed and governed नीति f, सृष्टि चालविषयाचे नीतीचे नेम pl; by r. of न्या मुळे; in r. न्यायानें; without r. हक्काहक, दाटून, विनाकारण [of, for, in].—v. i. तर्क क.; debate वाद-

विवाद क.; with समजूत क., समजूतीचे बोलणे क., बुद्धिवाद सांगणे.—*t.* घाटाघाट क., वाटावाट क.; समजूत क. [on, upon, about, against, with]. -ABLE *a.* तर्कशक्ति ज्यास आहे तो, तर्कशक्तिसंपन्न, सज्जान, ज्ञानविशिष्ट : man is a r. being; governed by reason विचाराधीन, विचारामें चालणारा, विचारी ; within due limits नेमस्त, सुमाराचा; just वाजवी, रास्त [in]. -ABLY *a.* वाजवी रीतीमें, चास्तविक पाहिले असता; सुमाराचा, बेताचा. -ING तर्क करणे *n.*, तर्कवितर्क; course of argument तर्कप्रबंध.

REBEL (*bellum*, war) बंडवाला, राजद्रोही.—*a.* बंडाचा, बंडावलेला.—*v. i.* take up arms traitorously against the state or government बंड बैदा क., सरकारावर उठणे [against]. -LION, open and avowed renunciation of the authority of the government to which one owes allegiance बंड *n.*, दंगा, वलवा; open resistance to lawful authority स्वामीद्रोह, धन्यावर उठणे *n.* -LIous *a.* बंडखोर, दंगेखोर; बंडाचा, दग्याचा.

REBOUND *v. i.* उलटणे, उसळणे, उलटखाणे [from, with].—*t.* मार्गे हटविणे.—*n.* उलट *f.*, उसळी *f.*

REBUFF *n.* दाव, दडपणे *n*; beating back मार्गे पिटविणे *n* -हटविणे *n*; sudden check दाव, दडपण *n*; refusal नाकार, निषेध, अमान्यता *f*; to give a r. तोडावर मारणे; to meet with a r. तोडांत खाणे.

REBUKE *v.* (*L.* and *F.*) reprove वागदंड क., शब्दाचा मार देणे; check दावणे, दडपणे; admonish धमकावणे, टटावणे [for, with, by].—*n.* शब्ददंड, वागदंड; दाव, दडपण *n*; धमकी *f*, दटावणी *f*, दबावणे *n* [for].

REBUT *v.* (*L.* and *F.*) मार्गे हटवणे; *Law*, (वादांत) जाव-प्रत्यक्तर देणे [with, by].—*i.* जाव उत्तर देणे.

RECALL *v.* माघारा बोलावणे [from].—*n.* माघारे बोलावणे *n*, पुनरानयन *n* [from].

RECANT *v.* (-cantare, to sound) फिरवणे, बदलणे (words).—*i.* बोलणे फिरवणे, परतणे. -ATION उलट बोलणे *n*, बोलला बोल परतून घेणे *n*.

RECAPITULATE *v.* (-capitulum, chapter) संक्षेपामें फिरून सांगणे, सारांश सांगणे.—RECAPITULATION मागळ्या बोलण्याची गोळा-बेरीज *f*, अनुवाद, उपसंहार.

RECEDE *v. i.* (-cedere, to go back) माघार घेणे, मार्गे हटणे; मार्गे घेणे;—from a promise, &c. परतणे, फिरणे [from].—*t.* परत देणे; grant to a former possessor पाहिल्या मालकास देणे.—RECESS, a moving back मार्गे फिरणे *n*; withdrawing from public business or notice घर्रा बसणे *n*, एकांतवासांत राहणे *n*, काम रोजगार सोडणे *n*; seclusion एकांतवास: in the r. of the jury they are to consider the evidence; remission or suspension of business कामाची तहकुबी *f*, खंड; niche कोनाडा, कोपरा; private abode एकांतवास: this happy place our sweet r.; secret or abstruse part गहन गृह भाग -अंग *n*; the difficulties and recesses of science [from]. -ION मार्गे हटणे *n*; माघार *f*; परत देणे *n*.

RECEIVE *v.* (-capere, to take) घेणे, पावणे, स्वीकारणे;—as an opinion मान्य क्वाल क.;—as a custom, tradition, &c. पाळणे, आचरणे (Mark vii. 4);—as a guest आदर -आतिथ्य क. (Acts xxviii. 2); contain साठवणे, मावून घेणे (1 Kings viii. 64); suffer सोसणे: he can r. no harm; take, as goods from a thief, knowing them to be dishonestly obtained जाणून बुजून चोरीचा माल घेणे.—RECEIVER घेणारा; चोरीचा माल घेणारा; vessel for receiving and containing gases ग्राइकपात्र *n*.—RECEIPT घेणे *n*; capacity

city घेण्याची शक्ति *f*, ग्राहकशक्ति *f*; place of receiving (जकात वैगेरे) घेण्याची जागा *f*, नाका (Matth. ix. 9); acknowledgment of payment पावती *f*; that which comes in जमा *f*, आमदानी *f*, आदाय;—of revenue आमदानी *f*. [for].—RECIPE -च्या आकृतीची याद *f*.—RECEPTACLE पात्र *n*, बारदान *n*, आशय; Bot. पुष्पाधार; r. of food अन्नाशय;—of water जलाशय [for].—RECEPTION घेणे *n*, गृहण *n*, अंगीकार; सक्तार, संभावना *f*, आगत स्वागत *n*.—RECEPTIVE *a.* घेणारा, ग्राहक, ग्राहकशक्तिशम.—RECIPIENT घेणारा, ग्राहक; आधार, आशयपात्र.—*n.* घेणारा, ग्राहक.

RECENT *a.* (*recens*) नवा, नूतन, ताजा. —LY *ad.* हल्दी, तुक्ता.

RECEPTION, See under RECEIVE.

RECIPROCAL *a.* (*reciprocus*) परस्पराचा, एक-मेकाचा, अन्योन्य; alternative एकामागून एक येणारा, आळीपाळीचा, अन्योन्यानुगामी. —LY *ad.* परस्पर, एकमेकाकडून.—RECIPRO- CATE *v.* परस्पर देणे-घेणे; to r. assistance प्रत्युपकार क.—*i.* आळीपाळीने होणे-घडणे. —RECIPROCATION अदलाबदल *f*, विनियम.

RECITE *v.* (-*citare*, to call) द्याणे, पठन क.: to r. the words of an orator; narrate सांगणे, कथन क.—RECITAL द्याणे *n*, पठन *n*; कथन *n*, वर्णन *n*; सुलावणी *f*; story कथा *f*, आख्यान *n*.—RECITATION द्याणे, *n*, सांगणे *n*; delivery before an audience of something prepared before hand, or of a piece committed to memory उछेख, अनुवाद; alternate r. by two parties, of the lines of a poem चर्चा *f*.

RECKLESS* *a.* निर्धास्त, बेपरवा [of]. —NESS साहस *n*.

RECKON* *v.* count गणणे, मोजणे; esteem मानणे, लेखणे, मोजणे (Luke xxii. 37).—*i.* सुमार वांधणे क.; settle हिशेब बसविणे; for -चा हिशेब मोजवा देणे; on -वर भरवसा

टेवणे, टेकणे; with हिशेब घेणे-पाहणे तपासणे. —ING मोजदाद *f*, गणणा *f*, गणती *f*; हिशेब, देणेघेणे *n*; खत्याची रुजवात *f*, झडती *f*; infliction of deserved punishment दंड-शिक्षा लावणे *n*, दंड, शिक्षा *f*; मानणे *n*, लेखणे *n*, पाड; you make no r. of duty. RECLAIM *v.* सुधारणे, ताळ्यावर मार्गावर आणणे: it is the intention of Providence in its various expression of goodness to r. mankind; tame पाळणे, माणसाळवणे (animals); claim back हक्काने परत मागणे-घेणे (land); rescue from being wild, desert, waste, submerged, or the like लागवड क., सुधारणे, उज्जरणे, समुद्र वैगेरे पासून घेणे [from, by].

RECLINE *v.i.* (-*clinare*, to lean) टेकणे, ओळंगणे; lean to one side or sideways आडवा पडणे, निजणे [upon].

RECLUSE (-*claudere*, to shut) a person who lives in retirement or seclusion from intercourse with the world, as a hermit or monk एकांतवासी, वानप्रस्थ; one of a class of religious devotees who live in single cells, usually attached to monasteries मठवासी, मठांतल्या खोलीत राहणारा, सन्यासी.

RECOGNIZE *v.* (-*cognoscere*, to know) ओळखणे; admit with a formal acknowledgment मान्य कबूल क.: to r. a consul [by, from]. —RECOGNISANCE, -ZANCE ओळखणे *n*, ओळख *f*; Law, an obligation of record entered into before some court of record or magistrate duly authorized, with condition to do some particular act, as to appear at the same or some other court, to keep the peace, or pay a debt मुचलका, करारानामा.—RECOGNITION ओळखणे *n*, ओळख *f*; मान्य कबूल क. *n*.

RECOIL *v.* (-*culus*, the posteriors) fall back मागे हटणे-सरकणे; shrink चपापणे;—as a gun झाडणे, हिसकणे [from].

RECOLLECT *v.* आठवणे, स्मरण होणे; one's self जीव शुद्धिवर अणणे. -*ION* स्मरण *n*, स्मृति *f*, आठवण *f*; स्मरणशक्ति *f*.—REMINISCENCE, आठवणातील गोष्ट *f*.

RECOLLECT *v.* पुनः गोळा -जमा क.

RECOMMENCE *v.* पुनः आरंभ *k*. [by, with].
RECOMMEND *v.* commend to the favorable notice of another दुसऱ्यापाशी शिफारस -तारिक *k*; make acceptable मान्य -प्रसंत *k*; commit सोपणे, हवाली *k*. (Acts xiv. 10); advice as an action, practice, measure, remedy, &c. सल्ला मसलत देणे, विचार -उपाय -तजवीज सांगणे [to, for]. -*ATION* शिफारस *f*, तारिक *f*; that which recommends to favor कृपाकारण हेतु; letter of r. भलावण *f*.

RECOMPENSE *v.* (See COMPENSATE) भरून देणे, प्रतिदान *k*; pay for तोटा भरून देणे, बदला देणे [for].—*n.* प्रतिदान *n*, प्रतिफल *n*; बक्षीस *n*; तोटा भरून देणे *n*, नुकसानी *f* [for].

RECONCILE *v.* (-*consiliare*, to unite) मिलाफ -समेट *k*, समजी पाडणे (2 Cor. v. 20); make consistent ताळा मेळ बसविणे, एकवाक्यता *k*; bring to acquiescence, content, or quiet submission स्वाधीन -वश -राजी *k*: to r. one's self to afflictions; settle ताळा पाडणे, मेळ बसविणे [with, to].—RECONCILIATION समजूत *f*, समेट, संधि; ताळा, मेळ, जवा, एकवाक्यता *f* [with, to].

RECONDITE *a.* (-*condere*, to bring together) secret खोल, गहन (studies); secret गुप्त, खोल (causes of things).

RECONNOITER, -*TRE* *v.* (See RECOGNISE) नजर -पाहणी *k*, हेरणे, टेहळणे.

RECORD *v.* (*recordari*, to remember, from *cor*, *cordis*, the heart) लिहून ठेवणे, दसरांत मांडणे -दाखल *k*.—*n.* लेख, पट; a book of records दसर *n*. -*ER* दसरदार; the chief

judicial officer of some cities मुख्य न्यायाधीश, 'रिकार्डर.'

RECOUNT *v.* सविस्तर -तपशीलवार सांगणे [to].

RECOURSE धाव *f*, आश्रय, अवलंबन *n*; परत जाणे *n* -येणे *n*.

RECOVER *v.* (-*capere*, to take) किरून -पुनः मिळवणे; retrieve सावरणे, मिळवणे: to r. lost time; restore from sickness, faintness, &c. बरा -निरोगी *k*; reach पौहचणे, पावणे: if we r. the forest; *Law*, gain as a compensation नुकसानी भरून पावणे [from].—*i.* बरा निरोगी होणे, सावरणे, उतरणे; उजरणे, निटावणे, सुधारणे; *Law*, succeed in a law suit वाद जिकणे; to begin to r. जगत्या पंथास लावणे, जीव धरणे. -*ABLE a.* पुनः मिळवायाजोगा, पुनर्लभ्य.—**RECOVERY** रोगासून सुटका *f*, रोगमुक्ति *f*, सावरणे *n*; पुनः प्राप्ति *f*; आरोग्य, *n* स्वास्थ्य *n*, सावर [of, from].

RECOVER *v.* पुनः ज्ञांकणे, नव्याने ज्ञांकण घालणे -आच्छादणे [with].

RECREANT *a.* (-*credere*, to believe) cowardly भित्रा, ग्याढ; apostate क्रियानष्ट, धर्मभ्रष्ट, फितूर.

RECREATE *v.* पुनः जीव देणे -अणणे; refresh ताजा *k*, विश्राति देणे [from]; amuse मन रंजविणे, करमणूक *k*. [with].—**RECREATION** विसांवा, विश्राति *f*; पुनर्नवीकरण *n*.

RECRIMINATE *v.* उलटा आळ घेणे, उलटा दोष लावणे, प्रत्यारोप *k*. [upon, by].

RECRUIT *v.* (-*crescere*, to grow) सावरणे, स्थितीवर अणणे; reinvigorate पुनः शक्ति देणे; supply with new men, as an army नवे शिपाई ठेवणे, भरती *k*. [with].—*i.* सावरणे, स्थितीवर येणे; शिपाई जमवणे, भरती *k*.—*n.* पुरवठा, भरती *f*; नवा शिपाई, 'रिकुट.'

RECTANGLE (*rectus*, right, *angulus*, angle) समकोणाकृति *f*, समकोण.—**RECTANGULAR** *a.* समकोण, समचतुरब्ध.

RECTIFY *v.* (*-facere*, to make) नीट क., सुधारेण; refine by repeated distillation सत्त्वशुद्धि क. [by].

RECTILINEAL, -*AR* *a.* (*-linea*, line) सरळ रेखाचा, सरळ रेखामय.

RECTITUDE (*rectus*, right) सरळपणा, सरेपणा, सचोटी *f*; law of r. नीति *f*; path of r. सत्यथ; to deviate from the path of r. पाझल वांकडे टाकणे -यडणे.

RECTOR (do.) a clergyman धर्मपदेशक : headmaster of a public school शाळेचा मुख्य शिक्षक, सर पंतोजी, 'हेड मास्टर.'

RECTUM (do.) मोठ्या अंतब्याचा शेवटचा भाग, उंदुक, चुस्ता *H.*

RECUMBENT *a.* (*-cubare*, to lie down) आडवा ज्ञालेला, पासल घेतलेला; idle आळशी; reposing विसांवा घेत बसलेला -पडलेला, लवंडलेला.

RECUR *v.i.* (*currere*, to run) come back परत येणे; come again to mind आठवणे, सुचणे, सई होणे; occur at a stated interval नेमलेल्या वेळी घडणे -येणे -होणे : the fever will r. to-night; resort आश्रय धरणे क. [to]. -RENCE पुन: घडणे *n*, पुनरागमन *n*. -RENT *a.* पुन: येणारा; वारंवार येणारा, पुनर्वर्ती.

RED* *a.* (*Skr. rohita*) तांबडा, लाल, आरक्त; dusky r. पोवळा; dark r. अरुण; deep r., flaming r. तांबडालाल, लालभडक, लालबुंद; r. lead शेंदूर; r. ocher काव *f*, गेरू *f*; [r. tape, tape used in public offices for tying up documents, &c.; hence official formality].—*n.* तांबडा रंग, रक्तर्वण. -COAT लाल डगल्याचा शिपाई, शिपाई. -DEN *v.* तांबडा क.—*i.* तांबडा होणे. -DISH *a.* तांबूस, तांबसर. -HOT *a.* तापून लाल ज्ञालेला, अमिवर्ण, लाल : the iron has become r. लोखंड लाल ज्ञाले आहे. -NESS तांबडेपणा, लाली *f*. -SORREL घोळ *f*, घोळीची भाजी *f*.

REDEEM *v.* (*-emere*, to buy) परत विकत घेणे; recall, as an estate, or to regain, as mortgaged property, by paying what may be due by force of the mortgage सोडविणे, गहाण सोडविणे; receive back by paying the obligation, as any promissory note, bond, or other evidence of debt, given by the state, by a company or corporation, or by an individual पैसा देऊन खत रोखा वैगैरे परत घेणे -सोडवणे; ransom from captivity खंड देऊन सोडवणे; *Theol.* rescue and deliver from the bondage of sin and the penalty of God's violated law तारणे, उद्धरणे, उद्धारक: Christ has redeemed us from the curse of the law, being made a curse for us (Gal. iii. 13); compensate भरून देणे, तोटा भरून देणे, भरणे [from, with]. -ER खंड देऊन सोडविणारा; विकलेला परत घेणारा; तारणारा, त्राता; the Saviour of the world, JESUS CHRIST बगाचा तारणारा, प्रभु येशू ख्रीस्त, बगदूदार.—**REDEMPTION** खंड देऊन सोडविणे *n*; विकलेला परत घेणे *n*; तारणे *n*, तारण *n*, उद्धार (Eph. i. 7); सुटका *f*, मोकळीका *f*; गहाणमाल जिंदगी सोडवणे *n*.

REDOLENT *a.* (*-olere*, to emit a smell) सुवासाचा, सुगंधी.

REDOUBLE *v.* दुणवणे, दुप्पट क.; multiply वाढवणे.—*i.* दुणवणे, दुप्पट होणे; वाढणे.

REDOUBT *F.* बाहेरकोठ, पडकोठ.

REDOUBTABLE *a. F.* धिमा, शूर, प्रतापसिंह.

REOUND *v. i.* (*undare*, to rise in waves) roll back as a flood मार्गे लोटणे; come back परत येणे, उलटणे; have effect परिणार्मी लागू होणे, गुण येणे -होणे -असणे, फळ येणे: the honor done to the Christian religion ultimately redounds to God, the author of it; be in excess अति -अतिशय होणे; remain over and above पुरून उरणे [to].

REDRESS *v.* remedy उपाय तजवीज क.; re-

lieve of any thing unjust or oppressive
दाद देणे [by].—*n.* दाद *f*[for].

REDUCE *v.* (*-ducere*, to lead) convert फिरवणे,
रूपांतर क.: to r. a substance to powder
-ची पृष्ठ क.;—to ashes राख क.;—to poverty
भिक्षेस लावणे -मिळवणे; bring under rules
नेमाखालीं कायदाखालीं आणणे, लावणे: to r.
men to tribes; bring to an inferior
state with respect to size, rank, quan-
tity, value, &c. कमी क., उतरणे, छाटणे
(expenses; the intensity of heat);
subdue ज़िंकणे, पराजय क.; bring into a
certain order, arrangement, &c. वर्ग -प्रत
लावणे: to r. animals to a class; *Arith.*
रूप देणे; separate, as a metal, from other
substances with which it is combined
धातु शोधणे शुद्ध क.; *Surg.* restore to its
proper place or condition जागच्या जागी
-पूर्वस्थितीवर आणणे (a dislocation): to r.
figure, design, or draught लहान सांच्या-
वर धरणे -प्रत क.; to r. a fortification
किला हस्तगत क.; to r. to the ranks ब-
मादार, हवालदार वैरेच्या पायरी वरून (गैर-
वर्त्तन्कीमुळे) शिपायाच्या पायरीवर आणणे, -ला
शिपाई क. [from, to].—**REDUCIBLE** *a.*
कमी करायाजोगा; रूपांतर करण्याजोगा.—**RE-
DUCTION** कमी करणे *n*; काटाकाट *f*; भांजणी
f; पराजय करणे, &c. [from, to].

REDUNDANT *a.* (See REDOUND) अधिक, अति-
शय; using more words than are neces-
sary अधिक शब्दांचा उपयोग करणारा, अप्र-
योजक (author) [in].—**REDUNDANCE** अधिक-
काई *f*, आधिक्य *n*.

REDUPLICATE *v.* दुष्ट क.; *Gram.* अक्षर दित्त
क., दिसक्ति क.—**REDUPLICATION** दुष्ट *f*;
दित्त *n*; word formed by r. प्रतिशब्द.

RE-ECHO प्रतिध्वनि.

REED* वेत; writing r. बोरू; arrow made
of a reed वेताचा तीर; pipe पोंचा, वेणु.

REEF *D.* खराबा, पाण्यांतला खडक.*—of a sail
शिकी *f*.

REEK* वाफ *f*, धूर.—*v. i.* वाफ धूर निष्ठणे
-घेणे [with].—**REEKY** *a.* धुराचा, धूममय.

REEL* a frame turning on an axis and on
which yarn, thread, &c., are wound
चरक.—*v. i.* झोकांडी -भिरकांड्या खाणे.
[about].—*t.* चरकावर गुंडाळणे [around].
-YARN रिलाचा धागा.

REENFORCE, -INFORCE *v.* कुमक पाठविणे, बळ-
जोरी आणणे, पुरावा -पाठवळ देणे; लक्षराची
लढाऊ गलबतांची कुमक क. [by, with].
-MENT कुमक *f*, पुरावा; additional force
कुमकेस पाठविलेले लक्ष *n*, लक्षराची
कुमक *f*, कुमक *f*.

REFER *v.* (*-ferre*, to bear) send back परत
पाठविणे; give in charge हवालणे, सौंपणे;
direct, deliver, as for treatment, decision,
information, &c. वागवायाला करायाला
पुसायाला ठराव करायाला धाडणे लावणे
-सांगणे; pass over to another tribunal
for decision ठरावा करितां दुसऱ्या कोर्टाकडे
पाठविणे; assign to as a class, a cause, a
motive, reason, or ground of explana-
tion चा हेतु दाखविणे, कारण लावणे -सांगणे.
[from, to].—*i.* appeal अर्जी क.; have re-
spect by intimation लक्ष -धोरण असणे,
सूचविणे; पुसायाला नाहायाला -चौकशीला
पाठविणे; लागणे, लागू होणे. -ABLE *a.* लावाया-
जोगा, पुसायाजोगा. -EE तिहाईत. -ENCE
सौंपणे *n*, हवालणे *n*, हवाला; संबंध, धोरण
n; सूचना *f*; one of whom inquiries can
be made as to the integrity, capacity,
&c. of another दुसऱ्याविषयी विचारपूस
-चौकशी करण्याचे टिकाण *n* ची जागा *f*; a
passage in a work to which the reader
is referred from another passage संबंध-
दर्शक स्थळ *n*; *Law*, तिहाईताकडे निवाडा
करणे *n* -सौंपणे *n*; in r. to विषयीं, संबंधी;
containing r. सापेक्ष.

REFINE *v.* purify मळ छाटणे, शोधणे, साफ कृ; reduce, as metals from the ore धातु शोधणे; polish सुधारणे, सजवणे, शिष्ट, साजरा कृ. (manners, language, taste).—*i.* निवळणे, सच्च होणे, गळ (खाली) बसणे; चोखट चोखाळ असणे. -MENT शोधन *n*, शुद्धि *f*; सुधारणूक *f*; सभ्यता *f*, सौजन्य *n*; नाजकाई *f*, सूक्ष्मता *f*;—of manners शिष्टाचार, विनय;—of mind मनशुद्धि *f*.

REFLECT *v.* (-flectere, to bend) cause to return after striking upon any surface परावर्त्तन कृ. (light); give back an image of प्रतिबिंब पाढणे.

Nature is the glass reflecting God,
As by the sea reflected is the sun.

YOUNG.

—*i.* through, back परावर्त्तन होणे; revert परत मास होणे; contemplate मनन-चिन्तन कृ.; cast reproach शब्द बोल लावणे [on]. -ED प्रतिबिंबित, परावर्त्तित; to be r. परावृत्त; r. image प्रतिछाया *f*-बिंब *n*. -ION प्रतिबिंब पाढणे *n*, परावर्त्तन *n*; चिन्तन *n*, मनन *n*, विचार; प्रतिबिंब *n*-रूप *n*; the angle of r. परावर्त्तनकोन; शब्द, बोल, दोष. -OR किरण किंवा उष्णता परावर्त्तन होण्यासाठीं जो काहीं उजळ पदार्थ लावितात तो, 'रिफ्लेक्टर.' -IVE *a.* प्रतिबिंब पाडणारा, परावर्त्तक; मनन-शील, गंभीर, विचारशील.

REFLUX ओहट *f*, ओहटी *f*.

REFORM *v.* पुनः कृ.; put into a new and improved form सुधारणे, नीट कृ. [by].—*i.* सुधारणे, वाटेवर मार्गावर येणे. -ATION सुधारणूक *f*, सुधारणा *f*; [Eccl. Hist. the important religious movement commenced by Luther at the beginning of the sixteenth century, which resulted in the separation of the Protestant Church from the Romish see]. -ED सुधारलेला; [said of the church formed as the result of

the Reformation]. -ER सुधारणारा; [one of those who commenced the reformation of religion in the sixteenth century, as Luther, Melancthon, Zwinglius, and Calvin].

REFRACT *v.* (-frangere, to break) वांकवणे, वांकडा कृ. (the rays of light). -ION वांकडा करणे *n*, वक्कीकरण *n*-भवन *n*, वक्रगति *f*. -ORY *a.* दांडगा, शिरजोर, अडेल.

REFRAIN *v.* (do.) राहवणे, थाववणे, आटोपणे.—*i.* राहणे, थावणे [from].

REFRESH *v.* ताजा कृ.; विश्रांति देणे; शीण-भाग उतरणे, श्रम हरण कृ. [with]. -ED विश्रांत, ताजा, तवाना. -ING *a.* विसांवा देणारा, श्रांत, श्रांतिहर. -MENT विसांवा, विश्रांति *f*; slight repast उपाहार, फळार.

REFUGE (-fugere, to flee) shelter from danger or distress आश्रय, आस्ता, शरण *n*; that which shelters आश्रय, आस्ता, शरण *n*; expedient उपाय, इलाज, युक्ति *f*; having but one r. अनन्यगति; come for r. शरणागत; seeking r. शरणार्थी [for, from]. —**REFUGEE** शरणागत, शरणार्थी.

REFULGENT *a.* (-fulgere, to shine) चकचकीत, तेजस्वी [with].—**REFULGENCE**, -CY चकचकी *f*, कांति *f*, तेज *n*.

REFUND *v.* परत देणे कृ.; पुनः भरणे, पुनः भांडवल जमविणे [to, by].

REFUSE *v.* F. deny नाकारणे, नाही द्याणे; reject नको नलगे द्याणे;—flatly, bluntly, &c. तुकडा तोडून देणे.—*a.* टाकाऊ, गळवट, खेर, रद्दी.—*n.* गळ, खेर *f*, केर. -AL नाकार, नकार, अनंगिकार.

REFUTE *v.* (-futare, to argue) मोडणे, खंडणे, खंडन कृ. [by].—**REFUTATION** खंडन *n*, मोड; r. and establishment खंडनमंडन *n*.

REGAIN *v.* फिरून पावणे निळवणे.

REGAL *a.* (*rex, regis, a king*) राजाचा, राजकीय, राजसंबंधी. -*ITY* बादशाही *f.*, राजत्र *n*, नृपत्व *n*. -*IA* (*L.*) राजविन्हें लक्षणे *n pl*; बादशहाचा लवाजमा, सलतनात *f*; insignia of an office or order पदविन्हें *n pl*. -*LY ad.* राजाच्या रीतीनें, राजास शोभेसा.

REGALE *v. F.* संतुष्ट खुश तूम क.; one's self पारणे फेडणे, हैस पुरवणे, धण पुरवणे.—*i.* चंगळ, घमंडी क. [on, upon, with.]

REGARD *v. F.* observe पाहणे, नजर लावणे, ठेहळणे; pay attention to लक्ष लावणे, विचार क.; pay respect to मानणे, लेखणे, चांगला मानणे, मान देणे, पाळणे (*Rom. xiv. 6*); treat वागवणे, नींव वागवणे: he regarded me with kindness [with, as, for].—*i.* मानणे.—*n.* प्रीति *f.*, स्मैह; लक्ष *n*, अनुसंधान *n*; मानणे *n*, मान, मान्यता *f*; पाळणे *n*, पालन *n*; नजर *f*, भोड *f*, मुलाजा; view दृष्टि *f*, नजर *f*, विचार; in r. to विषयीं [for]. -*ING prep.* विषयीं. -*LESS a.* बेफिकीर, निश्चित, विरक्त [of].

REGENERATE *v. (-generare, to beget)* दुसऱ्यानें जन्मविणे, पुनर्जन्म देणे; *Theol.* change the heart and affections from enmity to the love of God नवे अंतःकरण देणे.—*a.* दुसऱ्यानें जन्म पावलेला, नवा उत्पन्न, दीज, नवे अंतःकरण पावलेला.—REGENERATION पुनर्जन्म, पुनर्हत्याति *f*; नवीन अंतःकरण *n*, दीजत्र *n*: He saved us by the washing of r. and renewing of the Holy Ghost (*Tit. iii. 5*).

REGENT *a.* (*regere, to rule*) अधिकारी, अधिकाराचा; queen r. अधिकार -राज्य चालविणारी राणी *f*.—*n.* अधिकारी; one invested with vicarious authority प्रतिनिधि; one who governs a kingdom in the minority, absence, or disability of the sovereign राजप्रतिनिधि; r. of the quarters दिक्षाल.—REGENCY प्रतिनिधिचा अमल;

राजप्रतिनिधिचा अमल; body of men entrusted with vicarious government राजप्रतिनिधि मंडळी *f* -मंडळ *n*.

REGICIDE (*rex, regis, king, cædere, to kill*) राजधातक -हिंसक; murder of a king राजहत्या -हिंसा *f*.

REGIMENT (*regere, to guide*) system of order व्यवस्था *f*, पद्धति *f*; regulation of diet पद्धय *n*.

REGIMENT (*do.*) पलटण *n, f.*, 'रिजिमेंट' *n, f.* -*AL a.* पलटणीचा. -*ALS pl.* पलटणीचा पोशाग, बाणगुमी *f*.

REGION (*do.*) country देश, प्रांत, मंडळ *n*; neighbourhood आसपासचा देश, प्रांत (*Matth. iii. 5*); sky दिशा *f*;—of the body प्रदेश, चक्र *n*, मंडळ *n*; the lower r. अधोलोक -भुवन *n*; upper r. ऊर्ध्वलोक; centre of a r. मध्यदेश;—of the head मस्तकमंडळ *n*.

REGISTER *v. (-gerere, to carry back)* a written account or entry लेख, पट, जापता; an official record दसर *n*, 'रजिस्टर' *n*; officer who keeps records दसरदार; [parish r. book in which are recorded the baptisms of children, and the marriages and burials of the parish].—*v.* बार क., नोंदणे, रजिस्टर क.; दसरांत लिहिणे -मांडणे.—REGISTRAR दसरदार, 'रजिस्टर'—REGISTRY लिहून ठेवणे *n*, नोंदणी *f*, बारनिसी *f*; बारनिसीचे हैपीस *n*, कवेरी *f*; लिहून ठेवलेल्या गोष्टी *f pl* -ली हक्कीकत *f*.

REGRET *v. (-queritari, to complain vehemently)* be sorry for खेद क., दुःख क., रुदणे; repent पश्चात्तप क.; lament the loss of -ची चुरचुर -रुखरुख -हुरहुर वाटणे.—*n.* दुःख *n*, खेद; पश्चात्तप; चटपट *f*, चुरचुर *f*, [for].

REGULAR *a.* (*regere, to guide*) conformed to a rule यथाशास्त्र विधि, कायदेशीर; agreeable to established customary forms संप्रदायशुद्ध, साम्रादायिक; governed by rules

नेमानें चालणारा, नेमाचा, नियमनिष्ठ (person); instituted according to established form विधिस्थापित, मार्गाचा, रीतीचा, साखसुरत; orderly सुरक्षीत, यथाक्रम; periodical नियमानें येणारा -होणारा घडणारा इ०, नियतकालिक, नियंत्रण; r. troops, troops of a permanent army [in]. -ITY कायदेशीरपणा, ससूत्रता f; नेमानें वागणे n, नेमनिष्ठा f; बेतवात, व्यवस्था f, सुरक्षीतपणा, क्रम. -LY ad. कायदा प्रमाणे, यथामार्ग -विधि; बेतवातानें, पद्धतवार; नेहमी, नियंत्रण.—REGULATE v. नेमानें बेतानें चालविणे; put in good order ताक्यावर -बेतावर आणणे, सुधरणे; subject to governing principles or laws कायद्यांत ठेवणे -आणणे, अनुशासणे [by].—REGULATION बेतानें चालणे n, अनुशासन n; rule prescribed for management or government कायदा, कानू f; व्यवस्था f, बंदोबस्त.—REGULATED व्यवस्थित, अनुशासित; well r. सुव्यवस्थित; ill r. अव्यवस्थित.—REGULATOR बेतावर आणणारा, सुधरणारा; कायदा बांधणारा करणारा, अनुशास्ता f; यंत्राची गति -वेग नीट अटोप्यांत ठेवणारी कळ f, 'रेग्युलेटर'.

REGULUS (L.) Astron. मधानक्षत्र n.

REHEARSE v. (re and hearsay) recite पाठ म्हणणे, म्हणून दाखविणे; tell सांगणे; repeat in private for experiment and improvement, before a public representation तयारी करितां म्हणणे.—REHEARSAL पठन n, पाठ, अनुचाद; कथन n; तयारीचे द्याणणे n, भाव्यनकरण n.

REIGN (rex, regis, king) राज्य n, अमल, शक; time during which a king, queen, or emperor possesses the supreme authority कारकीर्द f, राज्य n [over].—v. i. राज्य क., अमल -सत्ता चालविणे; prevail प्रबळ असणे, प्रचार -चलती असणे, चालणे: diseases r. in summer; rule अधिकार -सत्ता चालविणे (Rom. vi. 12).

REIMBURSE v. F. भरूनदेणे, परत क.; खजिन्यांत भरणे -परत क, भरणे: to r. the expenses of a war [for].

REIN (-tenere, to hold) strap of a bridle लगामाची दोरी f -बादी f अनीन f; government अधिकार, आवर, नियमन n; to hold a tight r. लगाम आवळ धरणे; to hold with a slack r. सईल दोरी देणे; to give the reins to लगाम सोडणे; without r. बेलगाम n.

REINDEER* एक जातीचा हरण आहे, 'रेन्दीर'.

REINS n. pl. (renes) lower part of the back कमर f; kidneys मूत्रपिंड, गुर्द n; inward impulses अंतर्याम n (Prov. xxiii. 16).—RENAL a. गुर्दाचा, मूत्रपिंडाचा (arteries).

REINSTATE v. फिरून नेमणे, बसवणे.

REITERATE v. फिरून पुनः पुनः -वारंवार बोलणे क., उगळणे, खरावणे.—REITERATION उगळणी f, उजळणी f, पौनःपुन्य n.

REJECT v. (-jacere, to throw) वर्ज क., टाकणे, नापसंत रद्द क.; refuse to receive अनंगीकार क., नाकारणे; refuse to grant नाकबूल क., अमान्य क. (a request). -ION टाकणे n, परित्याग; नकारणे n, नाकार, अनंगीकार.

REJOICE v. F. खुष -खुशी -आनंदीत क.—i. आनंद पावणे क. [at, with, in].—REJOICING आनंदन n; public r. उत्सव, उत्साह.

REJOIN v. पुनः जोडणे -मिळवणे; meet or fall in again with पुनः भेटणे, गांठ पडणे.—i. उलटजाव -प्रस्तुत्तर देणे; Law, answer, as the defendant to the plaintiff's replication वादीच्या उत्तरास प्रतिउत्तर देणे. -DER प्रतिउत्तर n, उत्तर n; प्रतिवादीचे प्रस्तुत्तर n; defence an r. उत्तर प्रस्तुत्तर n.

RELAPSE v. i. (-labi, to fall) परतणे; fall back उलटणे;—from a state of moral condition दुराचाराकडे उलटणे, फिरून विषडणे;—from a state of convalescence उलटखाणे -वेणे, दुखणे परतणे.—n. उलट f, उलट

परतणी *f.*, माधार *f.*; पुनर्धर्मत्याग; पुनर्रोग-
ग्रस्तता *f.* [from].

RELATE *v.* (*-ferre*, to bring or bear) सांगणे,
निवेदणे, कथन क. [to].—*i.* संबंध -नाते
असणे, लागणे, लागू असणे.—**RELATION**
सांगणे *n.*, बयान *n.*, हक्कीकत *f.*; कथन *n.*
connection संबंध, नाते *n.*; connection
by consanguinity एकशरीरसंबंध, सागोत्रता
f.; a relative गोत्री, भाऊवंध, आप, संबंधी,
सोयारा; in r. to -संबंधी.—**RELATIVE** *a.*
संबंधी, विषयक; not absolute सापेक्ष; im-
plying relation अन्योन्य संबंधी; *Gram.*
संबंधी (pronoun) [to].—*n.* भाऊवंध, आप,
संबंधी; संबंधी सर्वनाम *n.* -LY *ad.* अन्या-
पेक्षने.

RELAX *v.* (*-laxare*, to loose) सईल -ठिला *k.*;
make less severe नरम -हलका *k.*; remit
in respect to strenuousness ठिला -सईल
k.; ease विसांवा -विश्रांति देणे: conversation
relaxes the mind; loosen कोठा मोक-
ळा -ठिला *k.*: medicines r. the bowels
[in, from]—*i.* ढील -सैल होणे; ठिला पडणे,
थंडावणे; विसांवा पावणे. -ATION सैलावणे
n.; ठिलेपणा; विसांवा, विश्रांति *f.*; ठिलेपणा,
लघुकोष्टता *f.*, प्रसरण *n.*

RELAY *F.*—of horses, runners, &c. डाकेचा
टप्पा -चौकी *f.*; r. stage or station डाक *f.*,
चौकी *f.*.

RELEASE *v.* (See RELAX) सोडणे, सुटका *k.*,
बंदखुलास *k.*; let go, as a legal claim
दावा सोडणे; relieve from pain, trouble,
&c. दुःखांतून सोडविणे.—*n.* सुटका *f.*, मोक-
ळीक *f.*; सोडचिठ्ठी *f.*, बेदावेपत्र *n.* [from].—
RELEASED मुक्त, विमुक्त;—from obligation
ऋणमुक्त, वचनमुक्त.

RELENT *v. i.* (*lentus*, pliant, slow) दया
कलवळा येणे [from]. -LESS *a.* कठोरवदय.

RELEVANT *a. F.* प्रसंगेचित, समयोचित, समर्पक

(argument) [to].—**RELEVANCY** प्रासंगिकता
f., प्रासंगेचित्य *n.*

RELIANCE, See under RELY.

RELIC (*reliquere*, to leave behind) शेष *n.*,
शिलक *f.*; a corpse प्रेत *n.*, शव *n.*; memo-
rial यादगारी *f.*, आठवणूक *f.*: *relics* of
youthful days.—**RELICT** विधवा *f.*

RELIEVE *v.* (*-levare*, to raise) lift up उचलणे;
put in relief उठाव *k.*; alleviate शमन
दुःखपरिहार *k.*; help सहाय -मदत *k.*;—
a sentinel, &c. बदलणे, बदली *k.*; to r. one's
need ची गरज चालविणे; to right नीट
k., दाद देणे, इनसाफ *k.* [from, by, with].—
—**RELIEF** दुःखशमन *n.*, श्रमपरिमार्जन *n.*
दुःखपरिहार; दाद *f.*, इनसाफ; आराम, चैन
n., विसांवा; बदली *f.*, पाहन्याचा पालट;
person relieving बदली, बदल्या; मदत
f.; [the projection of a figure above
or beyond the ground in which it is
formed]. See BAS-RELIEF [from, for].

RELIGION (*relegere*, to gather again, or from
religare, to bind fast) recognition of God
as an object of worship, love, and obe-
dience ईश्वरभक्ति *f.*-सेवा *f.*, भक्ति *f.*, a system
of faith and worship धर्म, मार्ग, मत *n.*; es-
tablishment of r. धर्मसंस्थापना *f.*; extinc-
tion of r. धर्मोच्छेद. *Obs.* Religion, as dis-
tinguished from *Theology*, is subjective,
designating the feelings and acts of men
which relate to God; while *Theology* is
objective, and denotes those ideas of
God which man entertains respecting
the God whom he worships, esp. his
scientific and systematic views of God.
As distinguished from *morality*, religion
denotes the influences and motives to
human duty which are found in the
character and will of God, while mor-
ality describes to man the duties to man,
to which true religion always influences.
—**RELIGIOUS** *a.* धर्माचा, धर्म संबंधी, धर्म-

प्रकरणाचा, in comp. धर्मदैव; godly भक्तिमान, धार्मिक; dutiful आज्ञाधारक, सेवात्पर. -LY ad. भक्तिबुद्धीने-भावाने; पूज्यबुद्धीने; धर्ममार्गाने; conscientiously नेकोने, इमानाने : a promise r. observed. -NESS धार्मिकपणा, धर्मशीलता f.

RELINQUISH v. (-linquere, to leave) सोडणे, मार्गे टाकणे; give up सोडणे, त्याग क.; renounce a claim to हक्क वारसा सोडणे. -MENT त्याग, उत्सर्ग; r. of right, title to सत्तानिवृत्ति f.

RELISH* v. take or eat with pleasure गोडीने खाणे, गोड लागणे, रुचणे, भावणे, आवडणे; give a pleasing flavor to स्वाद गोडी आणणे देणे.—i. गोड असणे लागणे; स्वाद छटा येणे मारणे.—n. रुचि f, गोडी f, चव f [for].

RELUCTANCE (*luctari*, to struggle) कंटाळा, त्रास, नाखुशी f.—RELUCTANT a. नाराजी f, नाखुशी f. -LY ad. नाखुशीने.

RELY v. i. (*re & lie*) विश्वास भरवसा ठेवणे [on, upon].—RELIANCE विश्वास, भरवसा, इत्वार.

REMAIN v. i. (-manere, to stay) be left after other things have been removed or destroyed उरणे, राहणे, शिलक असणे; stay behind while others withdraw मार्ग राहणे, उरणे, वाचणे (Gen. vii. 23); last राहणे, टिकणे, तगणे; sojourn राहणे, मुकाम क.—n. pl. प्रेत n; productions, esp. literary works of one who is dead मेलेन्याचा ग्रंथ लेख. -DEE बाकी f, शेष n; प्रेत n; Math. बाद, बाकी f, अंतर n.

REMAND v. (-mandare, to commit) परत माघारां पाठविणे [to].

REMARK v. (See MARK) take notice of लक्षलावणे, चित्तदेणे; express in words or writing, as observed or noticed कोणत्याही गोईविषयीं जूऱ्याला वाटतें तें बोलून दाखविणे

बोलणे, चर्चा क.—n. पाहणे n, अवलोकन n, निरीक्षा f; चर्चा f, व्याख्या f, लेख, 'रिमार्क' शेरा; a censorious r. टीका f [on, upon]. ABLE a. लक्षात ठेवायाजोगा; प्रख्यात, प्रसिद्ध. -LY ad. लक्षात ठेवण्याजोगा, फार, विलक्षण.

REMARRY vc. पुनःलम क., पुनर्विवाह क.; पुनःलम होणे.—REMARRIAGE दुसरे लम n, पुनर्विवाह.

REMEDY (-mederi, to heal) उपाय, तजवीज f, इलाज; that which cures a disease उपाय, उपचार; mild r. सामोपचार; violent r. राक्षसी उपाय; external r. बाह्योपचार; internal r. अभ्यंतरोपचार; Law, दाद लागण्याचा कायदेशीर उपाय [for].—v. उपाय इलाज क.; रोग बरा परिहारक. [by].—REMEDIABLE a. परिहार करायाजोगा, उपायसाध्य, परिहार्य.—REMEDIAL a. उपायाचा, इलाजाचा.—REMEDILESS a. निरुपाय, उपाय नाहिनी.

REMEMBER v. (See MEMORY) recall आठवणे, स्मरणे; keep in mind आठवण धरणे राखणे, मनात द्यानात ठेवणे [for]. -ANCE आठवण f, स्मरण n; memorial आठवणूक f, यादगिरी f; power of remembering स्मरणशक्ति f; period over which one's power to bring to mind extends आठवणीचा काळ, आठवणूक f; rushing into r. स्फुर्ति f. -ANCER स्मरण करणारा, स्मारक; [an officer in the Exchequer of England, whose business is to put the judges of that court in remembrance of such things as are to be called on or dealt in for the Sovereign's benefit.]

REMIND v. आठवण स्मरण देणे [of].

REMINISCENCE (*reminisci*, to recollect) स्मरण n, स्मृति f. See MEMORY.

REMIT v. (-mittere, to send) परत पाठविणे; give up सोडणे, माफ क., सूट देणे; relax ढिला-सईल क., जोर कमी क.; forgive क्षमा माफ क.; transmit to a distance, as money

हुंडी करून पाठविणे, पैका हुंडी पाठविणे [to].—i. हलकावणे, मंदावणे, उतरणे;—fever, &c. उतार पडणे, उतरणे. -TANCE पाठविलेला पैसा, हुंडी f, 'रिमिटन्स' n. -TENT a. सतत, विषम; r. fever विषमज्वर.—REMISS a. ढिला, हयगर्थीचा, सुस्त [in]. -ION ढिलाई f, सुस्ती f; माफी f, क्षमा f, सोड f, सूट;—of a temper उतार; r. and exacerbation उतारचढ;—of sin पापक्षमा f मोचन n;—of study अनध्याय, अवकाश.

REMNANT a. & n. (See REMAIN) शेष n, बाकी f;—of cloth फडके n, चिरगृष्ट n, चिर्धी f.

REMONSTRATE v. (-monstrare, to show) तकरार क., कान उघडणे.—REMONSTRANCE दोन गोष्टी सांगणे, कान उघडणे झाडणे n.

REMOESE (-mordere, to bite) keen pain excited by a sense of guilt उरचूर f, खरखर f, खेद [for]. -LESS a. निर्दय, कठीण.

REMOVE v. (See MOVE) उठवणे, उचलणे, घेऊन जाणे; displace जागा पालटणे, स्थलांतर क.; take away दूर -परिहार क., घालवणे (a disease); carry from one court to another एका कोर्टीन दूसऱ्या कोर्टीत नेणे (a cause or suit by appeal);—from a post जाग्यावरून काढणे दूर क. [from, to].—i. जागा पालटणे, स्थलांतर होणे.—n. स्थलांतर n, स्थानभेद; step in any scale of gradation पायरी f; act of putting a horse's shoes on different feet खोलबंदी f. [from].—REMOVAL स्थानांतर करणे n; स्थानपालट, स्थानांतर n; परिहार, निरसन n; दूर करणे n, दूरीकरण n;—of obstacles विम्बनाशन n;—of ignorance अज्ञानखंडन n.—REMOVED काढलेला, उठवलेला; दूर केलेला, घालवलेला; remote दूरचा, लंबचा; (a dwelling); r. from office स्थानभ्रष्ट, पदच्युत. REMOVER काढणारा, स्थलांतर करणारा; in comp. नाशक, अंतक : रोगांतक, रोगम, &c.—

REMOTE a. दूरचा, लंबचा; foreign परका; separate वेगळा; primary मूळचा, अलग [from].

REMUNERATE v. (-munerare, to give) बक्षीस देणे.—REMUNERATION देणगी f, प्रतिफल n.—REMUNERATIVE a. फल देणारा, बक्षीस देणारा.

RENAL, See under REINS.

RENCOUNTER (re & counter) meeting of two persons or bodies भेटाभेट f, ठेप f; combat कचाकची f, चकमक f, झामाझमी f.

REND* v. tear asunder फाडणे, चिरणे, टरकावणे; split चिरणे, दुभागणे, विभागणे (1 Kings xi. 11) [into].

RENDER v. (-dare, to give) return परत देणे क.; inflict, as a retribution शासन लावणे, सूड उगवणे घेणे; give देणे; contribute करणे, पुरवणे (service);—as an account हिशेब झाडती देणे; cause to do करवणे: to r. a fortress more secure; translate भाषांतर क.; boil down and clarify कटवून निवळ क.; plaster roughly अस्तरगारी क. [to]. -ING भाषांतर n; गिलाब्याचा पहिला थर घालणे रचणे n; अस्तरगारी f.

RENDEZVOUS *F. meeting जमाव; place of meeting संकेतस्थल n, जमण्याची जागा f, अडू.

RENEW v. नवा क.; restore to former freshness ताजा क., उजरणे; begin again पुनः आरंभ क.; do over again पुनः नव्याने परतून क.; furnish again पुनः पुरवठा क., पुरवणे; Theol. make new spiritually नवे मन देणे, नवा स्वभाव देणे (Rom. xii. 2).—i. नवा होणे; पुनः आरंभणे. -AL नवा करणे n, नवीकरण n, जीणेद्वारा; फिस्तन करणे n, पुनरंभ.

RENOUNCE v. (-nunciare, to announce) disclaim टाकणे, सोडणे, नाकारणे (a title); reject, as a connection or possession

टाकणे, सोडणे, त्यागक., नांव सोडणे. -MENT.
—RENUNCIATION आंगाबाहेर टाकणे *n*; अस्वीकार, नाकार; त्याग, उत्सर्ग, परित्याग; —of the world सर्वसंगपरित्याग, सन्यास, संसारत्याग.

RENOVATE *v.* (-novare, to make new) See RENEW.

RENNOW (-nomen, name) नांव *n*, कीर्ति *f*.
—ED नामांकित, कीर्तिमान, प्रख्यात [for].

RENT* भाडे *n*; —of land धारा, सारा, वसूल.
—AL, -ROLL तहशील *f*, तनबा, वसूल बाकीची याद *f*, जमाबंदी *f*. —ER भाड्याने सायाने लावणारा; the tenant who takes an estate on rent भाड्याने घेणारा, भाडेकरी; सारेकरी, धारेकरी.

RENT (See REND) चौरफळा.

REPAIR *v.* (-parare, to prepare) restore to a good state after injury or decay दुरुस्त क., सुधारणे.—as a house डागडुजी -'रिपेर' क.; supply loss भरणे, भरून देणे, तोटा भरणे.—*n*. डागडुजी, 'रिपेर', सुधारणूक *f*, जीर्णद्वार; keep in r. मरामत -उस्तवारी राखणे; to look after the repairs of मोड-तोड पाहणे.—REPARATION डागडुजी करणे *n*; डागडुजी *f*; amends फेडणे *n*; प्रतिकार, वजपा, मोबदला [for].

REPAIR *v. i.* (-rapatriare, to return to one's country) जाणेयेणे -येणेजाणे क.

REPAETEE *F.* समयोचित उत्तर *n*, हजीर जबाब.

REPAST (*pascere*, to feed) भोजन *n*, जेवण *n*; meal अन्न *n*, आहार.

REPAY *v.* परत देणे क., फेडणे; make return फेड क., प्रतिदान क.

REPEAL *v.* (-appeler, to call) रद्द क., मोडणे.—*n*. मोडणे *n*, भंग, लोप, उच्छेद.

REPEAT *v.* (-petere, to attack). फिरून दुसऱ्याने उलटून क., दुसारणे; say again

फिरून द्याणे; rehearse द्याणे, पाठ द्याणे [to]. —EDLY *ad.* वारंवार, पुनःपुनः—REPETITION पुनरावृत्ति *f*, दुसारणी *f*, पुनः दुसऱ्याने क. *n*; दुसऱ्याने बोलणे *n*, पुनरुक्ति *f*; पठन *n*, अनुवाद.

REPEL *v.* (-pellere, to drive) माँग सरणे -लोटणे, हटवणे; oppose आडवा येणे, वारणे, निवारणे [from].

REPENT *v. i.* (-penitere, to make repent) feel pain, sorrow, or regret for what one has done or omitted to do पश्चात्ताप -खेद पावणे क.; change the mind or course of conduct on account of regret or dissatisfaction with what has occurred मन बुद्धि फिरवणे, वर्तन पालटणे; Theol. be sorry for sin as morally evil and to seek forgiveness पापाविष्यां खेद क., पश्चात्ताप क. (Luke xiii. 3).—*t.* -विष्यां दुःख क. [of]. —ANCE पश्चात्ताप, अनुत्ताप [for]. —ANT *a.* & *n.* पश्चात्तापि, अनुत्तापि.

REPERCUSSION (See PERCUSSION) उलटवणे *n*, प्रतिसारण *n*.

REPERTORY (-parere, to procure) कोठी *f*, कोठार *n*.

REPETITION, See under REPEAT.

REPINE *v. i.* (re & pine) मनांत झुरणे, खंतवणे, चुरमुरणे [at].

REPLACE *v.* पहिल्या जागी -जागच्या जागी ठेवणे, पूर्वस्थितीवर ठेवणे; repay परत देणे, भरणे; substitute an equivalent for बदला देणे; supply the want of -ची गरज पुरवणे [by, with].

REPLENISH *v.* (-plenus, full) पुनः भरणे; fill completely तंतोतंत भरणे, भरणे [with].

REPLETE *a.* (-plere, to fill) पूर्ण, परिपूर्ण [with]. —REPLETION पूर्णता *f*, परिपूर्ति *f*; Med. fullness of blood अतिपुष्टि *f*, रक्तवृद्धि *f* चाहुल्य *n*.

REPLY *v.* (-plicare, to fold) उत्तर देणे; *Law*,

प्रतिवादीच्या उत्तराला उत्तर देणे [to].—*n.* उत्तर *n*, जाब; प्रत्युत्तर *n*;—in judicial proceedings उत्तरवाद; an evasive r. टाळाटाळीचे उत्तर *n*, उत्तरभास.

REPORT *v.* (*-portare*, to bear) bring back, as an answer जाब आणें नेणे; relate what one has discovered, as a person sent to examine, explore, or investigate वाका-हकीकत सांगणे लिहिणे पाठविणे; tell सांगणे, बोलणे, कळवणे; give a formal or official account of हुयाच्या नायाने खबर देणे, रपोट *k.*; make minutes of, as a speech, or the doings of a public body टिप्पणीघेणे; to be reported वाजणे; to r. one's self आपन्या विरिष्टाचे चाकरी करिता हाजर असणे.—*n.* वाका, अहवाल, हकीकत *f*, 'रपोट'; rumor वातमी *f*, अवाई *f*; reputation अवरू *f*, कीर्ति *f*, लौकिक (Acts x. 22); sound आवाज;—of a gun वार, आवाज; record of a judicial opinion निवाडपत्रक *n*, अभिप्राय, 'रपोट'; sketch of a speech, or a public meeting समेतील भाषणाचा सारांश, 'रपोट'; written r. हकीकतनामा *f*; loud r. धडाका; false r. कंडी *f*, नीळरांप *f*; flying r. हूळ *f*; idle reports वाजारी गटारी वातमी *f*; to spread a r. वातमी फुंकणे, पेरणे [of, on, upon, to].—*ER* अकवरनवीस, वर्त्तिक; वर्त्तमानपत्राचा वातमीदार, 'रिपोर्टर'.

REPOSE *v.* (See PAUSE) lay at rest निजविणे, विसांवा देणे; place in confidence भरवणाऱ्ये-विश्वासानें ठेवणे, हातीं सोपणे [on, upon, in].—*i.* निजणे, आंग टाकणे, लवंडणे; विश्वासावर राहणे, भरवणाऱ्ये वर राहणे.—*n.* आराम, विश्रांति *f*; झोप *f*; rest of mind सुख *n*, चैन *n* [from].—**REPOSIT** *v.* lay up साठवणे, सांचवणे; lay up for safety जतनेस ठेवणे, पाळणे.—**REPOSITORY** साठवण *n*, निधान *n*, निधि.

REPREHEND *v.* (*prehendere*, to lay hold of)

दोष लावणे [for]—**REPREHENSIBLE** *a.* दोष लावायाजोगा, दृष्टीय.—**REPREHENSION** दोष, ठपका, शब्द, बोल.

REPRESENT *v.* exhibit दाखविणे, दर्शविणे; delineate वर्णन *k.*; *Drawing*, चित्र काढणे काढून दाखविणे; personate सोंग घेणे: to r. Ganpati; supply the place of स्थानी -जागी उभा राहणे, प्रतिनिधि होणे; stand in the place of, in the right of inheritance वारसाच्या जागी राहणे -असणे; give one's own impression and judgment of -च्या विषयीं स्वमत विचार दर्शविणे; serve as a sign of दर्शविणे, सूचक होणे -असणे: mathematical symbols r. quantities;—as a case सांगणे, निवेदन *k.*, वाका सांगणे; [present a second time by a transcript of what was originally presented to the mind] [to, by].—*ATION* दाखविणे *n*, दर्शविणे *n*; वर्णणे *n*, वर्णन *n*; चित्र *n*; सोंग *n*, विकली *f*, प्रतिनिधित्व *n*; प्रतिमा *f*; r. against गिला *n*.—*ATIVE a.* प्रदर्शक, प्रतिरूपक; वाटचा, प्रतिनिधीचा.—*n.* प्रतिनिधि, वकील [for, of].

REPRESS *v.* दाबणे, दडपणे; restrain आवरणे, निघह *k.*; आटोपणे [by].—**REPRESSIVE a.** नियामक, निघहकारी, दावाचा.

REPRIEVE *v.* (*-probare*, to prove) delay the punishment of शिक्षेची तहकुबी *k.*; relieve for a time क्षणभर विसांवा देणे चैन पाडणे.—*n.* शिक्षेची तहकुबी *f*; मरणाच्या शिक्षेची तहकुबी *f*; दम, अवसर, आराम [from].

REPRIMAND *v.* *F.* तोंडची शिक्षा *k.*, धमकी देणे.—*n.* तोंडची शिक्षा *f*, धमकी *f*, शब्दमार, वागदंड [for].

REPRINT *v.* पुनः छापणे [from].—*n.* दुसरी छापणी *f*.

REPRISAL (*-prehendere*, to take) act of taking from an enemy by way of retaliation प्रत्यापहार; act of retorting on an

enemy by inflicting suffering or death on a prisoner taken from him, in retaliation for an act of inhumanity प्रतिपीडन *n*; that which is reprised अपहार [for].

REPROACH *v.* (-*prope*, near) abusive reflections निंदा *f*, अपवाद; shame लज्जा *f*, ठपका; object of blame, censure scorn, or derision निंदास्पद, ठपका, लज *f* [for, with]. -FUL *a.* निंदेचा, निंदात्मक; लाजिरवाणा, लज्जाप्रद.

REPROBATE *v.* (-*probare*, to prove) नापसंदक., नाकारणें; abandon to punishment without hope or pardon सोडणें, टाकणें.—*a.* देवाधर्मानें टाकलेला, माणसांतून उठलेला.

REPROVE (do.) तोंडची शिक्षा क., शब्दाचा मारदेणे; reprimand बोल-शब्द लावणे [for].—REPROOF बोल, शब्दमार, वागदंड.

REPTILE *a.* (*repere*, to creep) सरपटत चालणारा; grovelling हलका, अधम, नीच.—*n.* पायाखालचा जीव, सरपटत चालणारा जीव, उरोगमी.

REPUBLIC (*res*, a thing, an affair, *publicus*, public) a state in which the sovereign power is exercised by representatives elected by the people लोकसत्तात्मक राज्य *n*, लोकाधिपत्य *n*. -AN *a.* लोकाधिपत्याचा, बहुनायकीचा; लोकप्रभुत्वानुसारी (manners).

REPUDIATE *v.* (-*pudere*, to be ashamed) reject नाकारणें; divorce बायकोला सोडिचिंडी देणे disclaim आंगावेगळे बाहेर टाकणे (debt) [for].—REPUDIATION त्याग, परित्याग.

REPUGNANCE (-*pugnare*, to fight) विरुद्ध-वांकडेणा; reluctance नाखुशी *f*, कंटाळा.—REPUGNANT *a.* वांकडा, प्रतिकूल; नाखुश, नाराजी, विमुख [to].

REPULSE *v.* (-*pellere*, to drive) मारें सारणे, हटवणे.—*n.* प्रतिसारण *n*, हटवणूक *f*.—REPULSION प्रतिसारकशक्ति *f* -गुण; प्रतिसारण *n*, मारें सारणे *n*.—REPULSIVE *a.* प्रतिसारक,

निवारक; त्रासजनक कारक; cold अप्रीतिजनक, निस्सेह, कोरडा, थंड (manners).

REPUTE *v.* (*putare*, to count) मोजणे, गणणे, —*n.* आबरू *f*, प्रतिष्ठा *f*; credit derived from public opinion नांव *n*, कीर्ति *f*.—REPUTABLE *a.* आबरूचा, प्रतिष्ठित; कीर्तिप्रद, यशस्कर.—REPUTATION आबरू *f*, प्रतिष्ठा *f*, नांव *n*.

REQUIRE *v.* (*quærere*, to seek) demand मागणे, हक्काने मागणे; make necessary गरज असणे लागणे, अगत्य पाडणे [of].-MENT सत्तेचे मागणे *n*, मागणी *f*; गरज *f*, जरूरी *f*, अगत्य *n*.—REQUEST *v.* विनंती क., मागणे, प्रार्थणे [of].—*n.* विनंती *f*, अर्जी *f*, प्रार्थना *f*; that which is asked for मागितलेली वस्तु *f*, इच्छा *f*, मागणे *n*; state of being desired or held in such estimation as to be sought after अपेक्षा *f*, इच्छा *f*, आकांक्षा *f*; knowledge and fame are in great r.—REQUISITE *a.* जरूरीचा, अगत्याचा, अवश्यक; to be r. लागणे, पाहिजे, असणे.—*n.* अगत्याची गोष्ट *f*, अवश्यक वस्तु *f*.—REQUISITION मागणे *n*, मागणी *f*; [a formal demand made by one state or government upon another for the surrender of a fugitive from justice]; that which is required by authority मागणे *n*, मागणी *f*.

REQUITE *v.* (*re & quit*) फेडणे, परत क., देणे [for].—REQUITAL प्रतिक्रिया *f*, फेडणे *n*; —in a bad sense प्रतिदंड, प्रतिकार, वजपा.

RESCIND *v.* (-*scindere*, to cut) रद्द क., माजी पाडणे, मोडणे.—RECISSION रद्द करणे *n*, खंडन *n*, उच्छेद.

SCRIPT (-*scribere*, to write) आज्ञापत्र *n*, राजाज्ञा *f*.

RESCUE *v.* (-*excutere*, to drive out) सोडविणे, उद्धरणे, बचाव क.—*n.* सोडवणूक *f*, सुटका *f*, तारण *n*, बचाव; [Law. the forcible retaking or taking away, against law, of things

lawfully distrained; also the forcible liberation of a person from an arrest] [from].

RESEARCH शोधणे *n.*, शोध, परीक्षा *f.*, विवेचन *n.* [into].

RESEMBLE *v.* (-*similis*, like) उपमा तुलनाक; be like to सारखा बरावर असणे.—RESEMBLANCE सारखेणा, सादृश्य *n.*; likeness प्रतिरूप *n.*, प्रतिमा *f.*, उपमा *f.* [to, between].

RESENT *v.* (-*sentire*, to feel) take ill वाईट वाटणे -मानणे, मनावर घेणे; express resentment by word or action वाईट वाटलेले बोलून किंवा कस्तूर दाखविणे. -FUL *a.* अक्सी; शोघकोपी, तापट. -MENT राग, संताप, क्रोध.

RESERVE *v.* (-*servare*, to keep) ठेवणे, राखणे, पुढऱ्या कामासाठी खर्चासाठी ठेवणे; retain ठेवणे, राखणे, पोटांत ठेवणे, बाळगणे.—*n.* राखलेला पदार्थ, साठा, उपराळा;—of an army राखून ठेवलेली फौज *f.*, फाजल *f.* (*H.*); backwardness लाज *f.*, भीड *f.*, संकोच, पडदा; ठेवणे *n.*, राखणे *n.*; in r. उपराळ्यास, साठ्यास; to lay by as r. घर द्याणून ठेवणे [for].—RESERVATION ठेवणे *n.*, राखणे *n.*; withholding from disclosure मनांत ठेवणे *n.*, गाठ *f.*; साठवण *f.*, साठपा; *Law*, a clause in an instrument in which some new thing is reserved out of the thing granted, and not *in esse* before सवड *f.*, फट *f.*; to speak without r. मन मोकळे करून बोलणे; to make a r. बोली सोडवणे.—RESERVED संकोचवृत्ति, आंतळ्या गाठीचा, खोल मनाचा, मख्ख. -NESS संकोच.—RESERVOIR पाण्याचा खंडीना चे साठवण *n.*, टांके *n.*

RESIDE *v. i.* (-*sedere*, to sit) राहणे, वसणे, नांदणे; inhore धरून अधिष्ठून असणे, आंत राहणे; in such acts, virtue and duty r. [at, in].—RESIDENCE नांदणूक *f.*, वस्ती *f.*, रहिवास, अधिष्ठान *n.*; an abode वस्ती *f.*, ठिकाण *n.*, घर *n.*—RESIDENT *a.* राहणारा,

वस्ती करणारा, रहिवासी, in comp. वासी, स्थः वनवासी, ग्रामस्थ.—*n.* राहणारा मनुष्य; a public minister who resides at a foreign court परराज्याच्या दरबारांत राहणारा वकील, 'रसिडेंट.'—RESIDENCY, See RESIDENCE; official dwelling of a government official in India 'रसिडेन्सी' *f.*—RESIDUE वाकी *f.*, शेष *n.*, उरलेला अंश, ऊर *f.*; the balance of a debt or account वाकी *f.*, शिलक *f.*, शेषूट *n.*, खरकटे *n.*—RESIDUAL *a.* वाकीचा.

RESIGN *v.* (-*signare*, to sign) give up सोडणे, त्यागणे;—as an office सोडणे, राजीनामा देणे; withdraw as a claim सत्तानिवृत्ति क. [to]. -ATION त्याग, परित्याग, राजीनामा; state of being resigned मान्यतावृत्ति *f.*; r. to the will of God ईश्वराच्या करण्यास इच्छेस मान्य असणे *n.*, ईश्वराचा मान्यतावृत्ति *f.*

RESIN (*resina*) राळ *f.*, धूप. -OUS *a.* राळेचा, राळेच्या गुणाचा.

RESIST *v.* (-*sistere*, to stand) विरोध -प्रतिकार, अडती घालणे; oppose आडवा येणे, विरोध क., प्रतिकूळ होणे: God resisteth the proud.—*i.* अडथळा क., आडवा येणे. -ANCE अडती *f.*, हरकत *f.*, विरोध, प्रतिकार; unlawful or violent r. दंडेली *f.* [against]. -IBLE *a.* विरोध करायाजोगा. -LESS *a.* अनिवार्य.

RESOLVE *v.* (-*solvare*, to loosen) द्रव -रस क.; reduce to the constituent elements मूळ तत्वे निराळी क.; dissolve and reduce to a different form मोडून विसर्जन करून वेगळे रूप देणे: the house resolved itself into a committee; disentangle उलगडा क., अर्थ सांगणे (a riddle); convince खातरी -समजूत क.; express, as an opinion, by resolution and vote ठराव क., ठरविणे; Math. solve, as a problem उलगडा क.; find the answer to चे उत्तर काढणे -मिळवणे; Med. disperse

or scatter, as an inflammation or tumor वसवणे, जिरवणे, भिनविणे [on, upon].—*i.* द्रवणे, रस होणे; जिरणे, मुरणे, मावळणे (a fever, tumor); संकल्प -निश्चय क. [into].—*n.* धैर्य *n*, धीर, नेट; ठराव, निश्चय, संकल्प.—RESOLUBLE *a.* वित्तायाजोगा, द्रवनीय.—RESOLUTE *a.* धिराचा, नेटाचा, दृढनिश्चयी, निप्रही [against]. -NESS दम, धैर्य *n*, नेट.—RESOLUTION धैर्य *n*, नेट, हिमत *f*; ठराव, निश्चय, संकल्प; firm *r.* वज्र-दृढसंकल्प; *r.* of government सरकारचा ठराव.—RESOLVABLE *a.* रस होण्यासारखा, द्रवनीय, मूळतर्वे निराळी होण्यासारखा; उलगडण्यासारखा.—RESOLVENT द्रावकपदार्थ, द्रावण.

RESORT *v. i.* *F.* repair जाणे, येणे; have recourse आश्रय धरणे -क., उपाय क. [to].—*n.* जाणे *n*, येणे *n*, आश्रय धरणे *n*; a haunt बसण्याचा अड्हा, बैठक *f*; जाण्यायेण्याची -बसण्याची जागा *f*; last *r.* निदानीचा उपाय.

RESOUND *v.* शुमणे, दणदणविणे, गाजणे; spread the fame of कीर्ति पसरणे, गाजविणे.—*i.* दणदणणे, शुमणे; गाजणे, पसरणे; sound loudly लांबवर आवाज जाणे; his voice resounded far; echo प्रतिध्वनि होणे -उठणे [with].—*n.* प्रतिध्वनि, नाद.—RESONANT *a.* प्रतिध्वनि करण्याजोगा, शुमण्याजोगा, अनुनादी, सनाद. — RESONANCE अनुनाद, प्रतिनाद, प्रतिध्वनि.

RESOURCE *F.* resort गति *f*, युक्ति *f*, उपाय, आश्रय; *pl* pecuniary means पैका, द्रव्यबल *n*, अर्थ; गत्यंतर *n*, अन्यगति *f*; having no other *r.* अनन्यगति; having no *r.* गतिहीन, निरुपाय; last *r.* निदानीचा शेवटचा उपाय.

RESPECT *v.* (-specere, to look) relate to लागणे, लागू होणे, संबंध असणे; regard मानणे, सम्मान राखणे [for].—*n.* संबंध, धोरण *n*; मान, सकार, आदर, भीड *f*; that which respects to any person or thing

प्रकरण *n*, बाबद *f*, गोष्ट *f*; *r.* of persons भेद-दृष्टि-भाव; with respect to विषयीं, संबंधी; *pl* मुजरा, सलाम, रामराम; to pay one's respects दर्शन घेणे, मुजरा सलाम क. [for]. -ABLE *a.* अबूचा, अबूदार, प्रतिष्ठित, संभावित; moderate in degree of excellence or in number, but not despicable बरासा-च, जमेस धरायाजोगा, सरासरी, मध्यम. -FUL *a.* मर्यादेचा, भिडेचा, मर्यादशील, आदवशीर. -FULLY *ad.* मर्यादेने, आदरपूर्वक पुरस्सर. -IBILITY अबू *f*, प्रतिष्ठा *f*, इजत *f*, मर्यादा *f*; family *r.* कुलमर्यादा *f*. -ING *prep.* विषयीं. -IVE *a.* साक्षेप, संसंबंध; each to each आपापला, ज्याचा त्याचा, in comp. स्वस्व. -LY *ad.* ज्याचा त्याने.

RESPIRE *v. i.* (-spirare, to breathe) श्वास-दम टाकणे, दम घेणे.—RESPIRATION श्वास, उश्वास, प्राण.—RESPIRATORY *a.* श्वासोधा-साचा, श्वासोधास संबंधी (organs).

RESPITE (See RESPECT) postponement तहकूबी *f*; pause विसांवा, अवकाश, विराम; Law, reprieve शिक्षेची तहकूबी *f* [from].—*v.* तहकूब क.; विसांवा देणे; शिक्षेची तहकूबी क.

RESPLENDENT *a.* (splendere, to shine) चक-चकीत, तेजस्वी, प्रकाशमान [with].

RESPOND *v. i.* (-spondere, to promise) उत्तर -जबाब देणे; suit मिळणे, जमणे, जुळणे; render satisfaction तोटा भरून देणे, भरणे; the defendant is held to *r.* in damages. [to].—*t.* तोटा भरून देणे.—*n.* [a short anthem interrupting the reading of a chapter which is not to proceed until the anthem is ended]. -ENT Law, प्रतिवादी-पक्षी; जुळणारा, बेताचा;—one who maintains a thesis in reply प्रत्युत्तर देणारा, स्थापन मंडन करणारा. -ENCE उत्तर देणे *n*.—RESPONSE उत्तर *n*;—in disputation समाधान *n*, उत्तर *n*, प्रतिवाद;—in a litany

उत्तरवाक्य *n.* [to]. — RESPONSIBLE *a.* जबाबदार, मोसबेदार [*för*]. — RESPONSIBILITY जबाबदारी *f.*, जामीनकी *f.*, जिम्मा *f.*, मोसबा. — RESPONSIVE *a.* उत्तर देणारा; बुल्णारा, जमविणारा : the vocal lay r. to the strings.

REST* state of quiet or repose स्थिरता *f.*, निवांतपणा, शांति *f.*, निश्चलता *f.*; cessation from motion or labor विसांवा, आराम, विश्रांति *f.*; tranquillity सुख *n.*, समाधान, चैन *n.*, शांति *f.*, स्वस्थता *f.*; that on which any thing rests or leans for support आधार, धीर, पिरा; a place where one may rest विसांव्याची जागा *f.*, विश्रांतिस्थान *n.*; —for porters धका, घोडा, तक्या इ०; sleep निद्रा *f.*, निद्रावस्था *f.*; death मरण *n.*; देहावसान *n.*; Poet. and Mus. a short pause in reading अवसान *n.*, यति *f.*; —as of a lance आधार, नेटावा, घोडा, लाग; to feel at r. सुखास -चैन पड़ें; to lie down to r. निजरें. —v. i. आराम क., झोप धेणे; स्थिरावर्ण, स्थिर होणे, थांबणे; स्वस्थ -सुखी शांत असणे, सुख वाटणे; विसंबर्ण, विसांवा धेणे -पावणे, बसणे; आधार -आश्रय क., टेकावा असणे, राहणे: a column rests on its pedestal; अवसान पावणे, मरणे; rely टेकून राहणे, टेकणे, विश्वास ठेवणे: to r. on God's promises; to r. with -च्या हाती देणे; it rests with him to decide [on, upon, in, from]. —t. शांत -स्वस्थ क., वसवणे; ठेवणे, टेकणे. —LESS *a.* अशांत, शांतिहीन, बेआराम, व्याकूळ; passed in inquietness तळमळीचा, बेआरामीचा: the patient has had a r. night रोग्याला रात्रभर डोऱ्यास डोळा लागला नाहीं चैन पडले नाहीं; hard कठीण, अडचणीचा; discontented with one's lot, residence, &c. आपल्या भोगास स्थितीस कंटाळलेला; not satisfied to be at rest चुळबुळ्या, चंचळ, घालमेळ्या : a r. prince; disposed to be

turbulent धांदल्या, धुमाळ्या, बंडखोर: a r. subject; sleepless निद्राहीन. —LESSNESS असमाधान *n.*, तळमळ *f.*, बेआरामी *f.*, हळहळ *f.*; चुळबुळ *f.*, उठवैस *f.*, चंचळपणा; घालमेळ *f.*, चडफड *f.*; निद्राराहित्य *n.*

REST (*restare*, to stay back) शेष *n.*, बाकी *f.*; the remainder वरकड -बाकीचे -अवांतर जिनस -मनुष्ये इ०. —v. i. राहणे, उतरणे [with]. —OFF, IVE *a.* अडेल, खलेल. —NESS दंडेली *f.*, खलेली *f.*, अडेलपणा.

RESTITUTION (*statuere*, to put) परत देणे *n.*, प्रतिदान *n.*; तेटा भरून देणे *n.*; पूर्वस्थितीवर आणणे *n.*, उद्धार.

RESTORE *v.* (*restaurare*) bring back from the state of ruin निटावर्ण, पूर्वस्थितीवर आणणे, उज्जरणे; give or bring back, as that which has been lost (गमावलेला) परत देणे -आणणे; bring back to health or strength वरा -निरोगी क.; give in place of or as satisfaction for बदला -भरून देणे. [from, to, buy, with]. —RESTORATION परत देणे *n.*, प्रतिदान *n.*; सुधारणे *n.*, सुधारणूक *f.*, जीर्णोद्धार; पुनःस्थापन *n.*, पूर्वस्थितिस्थापन *n.*, [to]. —RESTORATIVE *a.* पूर्वस्थितीवर आणणारा; तेजोदायक. —n. तेजोदायक, तेजवर्धक औषध *n.*, तेजबल *n.*

RESTRAIN *v.* (*stringere*, to draw together) आकळणे, आवरणे, दांत ठेवणे; confine अटकेत ठेवणे -घालणे, बांधणे; withhold माघारा ठेवणे, राखणे, न देणे; abridge संक्षेप क. [from, by]. —ABLE *a.* आकळायाजोगा, आकळनीय, दमनीय. —ED आकळलेला, नियत, संयत, निश्चीत; —in desire जितेदिय, बद्धकाम. —ER आकळारा, नियमक, निरोधक. —RESTRAINT आकळणे *n.*; आकळन *n.*, नियमन *n.*; आटोप, दाब, अवरोध, लगाम; self-r. आत्मसंयम; —of speech, action, &c. भीड *f.*, संकोच, दाब; to feel under r. भीड पडणे -असणे, संकोच वाटणे; that

which restrains, as a law, a prohibition आसेधः r. of time कालासेधः; r. of place स्थानासेधः; a r. अटकः f., दडपण n., आडकाठी f.—RESTRICT v. मर्यादा -हद क., आळा बांधणे: to r. a patient to a certain diet रोग्यास पथ्यावर ठेवेण [to]. -ED निबद्ध, परिमित;—as a word मितार्थ, योगरूढ. -ION मर्यादा f., आळा; आडकाठी f., अटकाव, दडपण n.

RESULT v. i. (*resultare*, to leap back) proceed निघेण, येण, फळ होणे, होणे; end in परिणाम -शेवट होणे; *Logic* सिद्ध होणे [in, from].—n. फळ n., परिणाम; सिद्धांत, निष्क्रितार्थ; उपपत्ति f. -ING प्रयुक्त, उत्पन्न, प्रभव: pain r. from sin पापप्रयुक्त दुःख.

RESUME v. (-*sumere*, to take) परत घेणे; begin again पुनः आरंभ क., चालवणे.—RESUMABLE a. परत व्यायाजोगा.—RESUMPTION परत घेणे n., प्रत्याहार;—of a grant दत्तापहार; [*Law*, taking again into the king's hands such lands or tene- ments as he had granted to any man on false suggestions].

RESUME F. सार, उपसंहार, सारार्थ, गोधारा.

RESURRECTION (-*surgere*, to rise) पुनः उठणे n.; rising again from the dead मरुन पुनः उठणे n.; the future state पुनरुत्थिति f.

RESUSCITATE v. (-*suscitare*, to raise) revive, esp. to recover from apparent death फिरून जिवंत -सजीव क., जिवांत जीव आणणे -घालणे: to r. a drowned person; to r. withered plants.—i. जिवांत जीव येणे, पुनः जिवंत होणे, सजीव होणे.

RETAIL v. F. cut up and dispose of in small parcels फुटकळ -किरकोळ विकणे; sell in small portions थोडे थोडे सांगणे. -ER किरकोळ -फुटकळ विकणारा, घेवारी, फडकरी.

RETAIN v. (-*tenere*, to hold) ठेवेण, धरणे, राखणे; keep in pay पदर्दी -जवळ ठेवेण,

मुशारा देऊन -चाकरीस ठेवेण [in]. -ER ठेवणारा, राखणारा; a servant पदरचा माणूस, आश्रित; body retainers परिवार, सेवक-वर्ग. -ING धारण n., धृति f. -TIVE a. धारणशक्तिविशिष्ट, दृढ (memory). -TION ठेवणे n., धारण n.; धारणाशक्ति f., धारणा f.; custody राखण f., रखवाली f.; [*Law*, right of withholding a debt or of retaining property until a debt due to the person claiming this right be duly paid].—RETINUE स्वारी f., जिलेब f., इतमाम, खटले n.; light r. सडीस्वारी f.

RETALIATE v. (-*talis*, such) उलट -परत क., फेडणे, सूड उगवणे (injuries) [upon].—RETALIATION फेड f., उसणे फेडणे n., प्रयुक्तार, वाईटा बदल वाईट फेडणे n., सूड [for].

RETARD v. (-*tardare*, to delay) उशीर लावणे, खोलंबा -खोटी क., मंद -दिला क.: to r. the march of an army; to r. the motion of a ship; to put off लांबणीवर टाकणे, उशीराणे क., दिवसगतीवर लोटणे: to r. a rupture between nations.

RETENTION, See under RETAIN.

RETICLE F. लाहान जाळे n.; [net work dividing a telescope glass into equal squares].—RETIFORM a. जाळ्याचा आकाराचा, जाळीदार.—RETINA (L.) डोळ्याचा एक पद्दा आहे.

RETIRE v. i. F. draw back or away माऱे सरणे -हटणे -होणे -जाणे; go from company or from a public place into privacy समेतून -मंडळीतून उठून जाणे, निघून जाणे; retreat from danger संकटापासून निघून जाणे, पळणे; withdraw into private life घरीं बसणे, रोजगार सोडणे; recede माऱे सरणे -हटणे: the sea retires in bays [from, with]. -MENT माऱे सरणे n.; घरीं बसणे; एकांतवास; एकांतवासाचे स्थल n.—RETIRER माऱे सरलेला; घरीं बसलेला; sequestered आडवळणी, एकांताचा;—of

persons साबडा, भिडस्त, संकोचवृत्ति; a r. spot आडवळण *n.*

RETORT *v.* (-torquere, to turn) bend or curve back वळविणे, पीळ देणे; return, as an argument उलट परत देणे; reverberate प्रतिध्वनि क. [in, upon].—*i.* उलटून बोलणे -सांगणे.—*n.* उलट गोष्ट *f.*, फेरजबाब, जावसाल, प्रत्युत्तर *n*; *Chem.* वक्रयंत्र *n.*

RETRACE *v.* (*re & trace*) परत जाणे -येणे; —one's steps मार्गे परतणे, मार्गे पाऊल टाकणे; trace back पत्ता लावणे; trace over again गिरवणे; reverse फिरवणे: to r. one's proceedings.

RETRACT *v.* (-trahere, to draw) draw back, as claws नखे आंत घेणे; recant बोलणे परत घेणे -फिरवणे.—*i.* बोलणे परत घेणे. -ION बोलणे फिरवणे *n*, बोलला बोल परत घेणे *n*, उक्तस्याग.

RETREAT *v. i.* (do.) मार्गे सरणे -हटणे; retire from an enemy शत्रूपुद्धून पळणे; शत्रूस पाठ दाखविणे; retire एकांत -अज्ञात वासांत जाणे, आश्रय घरणे [from].—*n.* मार्गे जाणे *n*, माघार *f*; एकांतस्थान *n*, शत्रूपासून पलायन *n*, पळणे *n*; मार्गे जाण्याची खूण *f* -इशारत *f*; *Mil. & Naval* संध्याकाळचा तंबूर; *Rom. Cath. Ch.* एकांतीच्या भक्तीची वेळ *f*.

RETRENCH *v. F.* कापणे, कमी क., तोडणे, छाटणे; furnish with a retrenchment चर खणणे -वांधणे.—*i.* कमी खर्चावर राहणे. -MENT कमी करणे *n*, तोडणे *n*; काटाकाटी *f*, काठकसर *f*; चर, खंदक.

RETRIBUTION (-tribuere, to bestow) प्रतिक्रिया *f*, प्रतिफळ *n*, फळ *n*; reward and punishment, as distributed at the general judgment जगाच्या न्यायकाळी मिळणेर कर्मफळ *n*.—RETRIBUTIVE *a.* प्रतिफलदायक.

RETRIEVE *v. F.* पुनः मिळवणे; bring back परत -माघारां आणणे; repair सुधारणे, नीट क. [from, by].

RETROGRADE *v.* (*retro*, back, *gradī*, to step) परत जाणे -येणे, परतणे, उलटणे.—*a.* परतणारा, प्रतिगामी; contrary उलटा, विषरीत; *Astron.* वक्रगति, वक्र. —RETROGRESSION परत जाणे *n*, व्यक्तिक्रम; वक्रगति *f*.

RETROSPECT *v.* (-specere, to look) मार्गे परतून पाहणे.—*n.* मार्गे पाहणे *n*, गतावलोकन *n*, मागवा विचार. -IVE *a.* मागला पाहणारा, गतावलोकी, अनुदर्शी; having reference to what is past मागल्यास लागू पडणारा, गतकालापेक्षक.

RETURN *v. i.* (-tornare, to turn) परत माघार -फिरून येणे -जाणे; come again, as a visitor परतून भेटायास येणे, परत येणे; appear again after an interval काहीं वेळाने -राहून -थाबून पुनः दिसणे -येणे, परत येणे: seasons r.; reply उत्तर देणे; retort उलटून दोष लावणे -वर घालणे.—*t.* परत आणणे; परत पाठविणे -क.; repay परत देणे, फेड क. (money); परतजाव देणे; report खबर देणे, कववणे, जाहीर क.; report officially सरकारांत खबर देणे, सरकारी नाव्याने -अधिकारपत्रे याद करून तका भरून पाठविणे; convey into official custody or depository सरकारी कोठीत तिजोरीत वैगरे भरणे -नेणे.—*n.* परत जाणे *n*, पुनरागमन *n*, पुनरावृत्ति *f*; परतणे *n*, उलटणे *n*, परतणी *f*; उलट *f*, माघार *f*, प्रतिगमन *n*; परत करणे *n*, परतणी *f*; परत देणे *n*, प्रतिदान *n*, फेड *f*; उलटजाब, प्रत्युत्तर *n*; हक्काकतनामा, 'रिटन' *n*; tabular r. तका, 'रिटन' *n*; r. hire परत भाडे *n*; blank r. डौलपत्र *n*; profit on labor प्राप्ति *f*, मिळकत *f*, उपज [from, to]. -ABLE *a.* परत करण्याजोगा देण्याजोगा; [*Law*, legally required to be returned, given or rendered].

REUNITE v. फिर्सन युनः जोडणे [with].—i. युनः मिळणे.—**REUNION** पुनर्योग; an assembly of familiar friends मित्रांची मंडळी f, बैठक f, मेळा, सभा f, इ०; पुनः मिळणे n, पुनर्मेलन n, मिलाफ.

REVEAL v. (-velare, to avail) उघडा क., पडदा ज्ञांकण काढणे; show दाखविणे; disclose प्रसिद्ध क., फोडणे, सांगणे; communicate that which could not be known or discovered without divine or supernatural instruction ईश्वरी प्रेरणेने -उपदेशानेने प्रगट क. -कल्पिणे [to, by]. -ATION प्रगट करणे n, प्रगटीकरण n; प्रगट केलेली गोष्ट f; the act of revealing divine truth ईश्वरी ज्ञान n, उपदेश f, इ० प्रगट क.; that which is revealed by God to man ईश्वरानेने प्रगट केलेली गोष्ट f, ईश्वरोक्त शास्त्र n, ईश्वरीवाचा f, शास्त्र n; the last book of the sacred canon, containing the prophecies of St. John प्रगटविष्याचे पुस्तक n, प्रगटविणे n.

REVEL v. i. (See REBEL) बहर मौजा मारणे, धुमाळी चैन क., धणंगणे.—n. चैन n, धुमशक्ति f, बहर f. -BY धमंडी f, दिवाळी f, चंगळ f, रंग.

REVENGE v. (See VINDICATE) inflict punishment in vindication of सूड घेणे -उगवणे; inflict injury for, in a spiteful, wrong, or malignant spirit सूड घेणे, वैर उगवणे, दावा साधणे, वजपा काढणे [upon].—n. सूड उगवणे n, प्रतिफल n, सूड [for]. -FUL a. अकसखोर, खुनसी, काळा साप, कृष्णसंप.

REVENUE (-vinire, to come) that which returns from an investment उत्पन्न n, वसूल, आदा; reward वक्षीस n, फळ n: a rich r. of praise; annual produce of taxes, customs, &c., which a nation or state collects and receives into the treasury for public use जमांबंदी f, वसूल, महसूल; arrears of r. सनद-वाकी f; assignment for pay on the r.

तनखा वरात or वरात f; collection of the r. कमावीस or कमाविसी f, कमाविसदारी f, तहसील f, खोतकी f; collection of r. due from the ryots तळाठी ठी f; collectors of r. कमावीसदार, वसूलदार, खोत; extra r. खेरोज जमा f; fixed and regular r. ऐन जमा f, ऐन जमांबंदी f; full r. भरवसूल; general abstract of r. तरजमा f; gross r. भरजमा f, भरवसूल; maximum of the r. कमाल n; of or belonging to the r. महसूली; one employed in collection of r. वसूली or वसुल्या; remission of r. सूट f, एहसान n; r. and disbursements जमाखर्च; r. from the soil काळीचा वसूल, काळीचा पैका; r. police शिवंदी f; r. survey पाहणी f; r. surveyor पाहणदार or पाहणीदार; r. survey-report पाहणी खरडा; settlement of the r., assessment of the lands, &c. जमांबंदी f; shares out of the r. which belong to the head-officers बाबती f pl; sum in commutation of r. in kind तसर n; that has an assignment on the r. वरातदार; that yields good r. वसूली; that yields full r. भरवसूली; to collect r. वसूल करणे; settlement of revenues by instalments खिस्तबंदी f; r. year फसली साल n.

REVERBERATE v. (verberare, to lash) echo प्रतिध्वनि क., पडसाद उठवणे; reflect, as light or heat परावर्तन क.; send back मांग पाठविणे: flame reverberated in a furnace.—i. प्रतिध्वनि होणे; मांग हटणे -सरणे [with].

REVERE v. (-vereri, to fear) पूज्यबुद्धीने मानणे, भीड धरणे, मान राखणे [for].—**REVERENCE** पूज्यबुद्धि f, श्रद्धा f, भीड f, सत्कार; act of revering नमस्कार, प्रणाम, अभिवंदन n; a person entitled to be revered पूज्यशिष्ट जन -पुरुष; [a title applied to priests or ministers]; to do r. नमस्कार क. [for] v.

पूज्यबुद्धीने मानणे, भीड राखणे [by, for].—
REVEREND *a.* पूज्य, शिष्ट, मान्य, बुद्ध; [this word often employed as a title of respect given to the clergy; a clergyman is styled *r.*; a bishop, right *r.*; an archbishop most *r.*; in England, a dean is styled very *r.*].—REVERENT *a.* भिंडेचा, भिंडस्त, आदरयुक्त (words); नम्र, आदरशील.—*AL a.* पूज्यबुद्धीचा, पूज्यबुद्धीने मानणारा, अद्व राखणारा, अदवशीर : *r.* esteem of sacred things. —*LY ad.* आदरबुद्धीने, आदराने, भिंडेने, मर्यादेने.

REVERT *v.* (*-verttere*, to turn) परतवणे, उलटवणे [to]—*i.* *Law*, return to the proprietor मालकाकडे परत येणे.—REVERSE *v.* परत फिरवणे, फिरवणे ; change totally उलटा क., बदलणे; turn upside down पालथा क., उफराटणे; subvert पाडणे, मोडणे ; confound घालमेल क.; *Law*, overthrow by a contrary decision फिरवणे, रद्द क.; [to *r.* an engine, to cause it to perform its revolutions or action in the opposite direction].—REVERSION returning of an estate to the grantor or his heirs पहिल्या देणाराकडे किंवा त्याच्या वारसाकडे परत जाणे *n*; right to future possession उत्तराधिकार.—*ARY a.* उत्तरभोग्य, अन्य भेगोत्तरप्राप्य.—REVIEW *v.* मार्ग पाहणे; go over and examine पाहणे, चौकसी क.; reconsider फिरून पाहणे विचार क.; make a formal or official examination of the state of ची पाहणी चौकशी क.;—*a book, &c.* गुणदोष काढणे, गुणदोष विवेचन क.—*i.* पाहणी क.—*n.* फिरून पाहणे *n*, उलट पाहणी *f*, पुनर्विचार; पाहणी *f*, चौकशी *f*; गुणदोष विचार-विवेचन *n*; inspection of troops under arms लष्कराची पाहणी *f*, 'रवी' *f*; a periodical pamphlet containing examinations or analysis of new publications गुणदोष-विवेचक *n*, 'रिव्यु' *f*.

REVILE *v.* (*re & vile*) treat with opprobrious and contemptuous language निंदा क., निंदणे.—REVILER निंदक, कुटाळ, निंदाखोर.

REVISE *v.* (*-videre*, to see) फिरून पाहणे, तपासणे : review, alter, and amend तपासून नीट क. शुद्ध क.—REVISAL तपासणी *f*, शोध.—REVISER तपासणारा, शोधणारा, तपासनीस; ग्रंथ तपासणारा, 'रिवैजर.'—REVISION तपासणी *f*, शुद्धि *f*, शोध; that which is revised तपासलेली गोष्ट *f*, शोधलेले पुस्तक *n*, वैग्रे.

REVIVE *v. i.* (*-vivere*, to live) मरून उठणे, जिवंत सजीव होणे, जिवांत जीव येणे; recover from a state of neglect, oblivion, obscurity, or depression जीव धरणे, सावरणे, फिरून उपस्थित होणे, उजेडीं येणे.—*t.* सजीव क., जिवांत जीव धालणे; जीव आणणे, उचल-उठावणी क. [by, with].—REVIVAL संजीवन *n*; पुनर्जीवन *n*; सावरणे *n*, सावर, पुनःसंस्थिति *f*; renewed interest in religion after indifference and decline धर्मसंजीवन *n*.

REVOKE *v.* (*-vocare*, to call) रद्द क., फिरवणे.

REVOLT *v. i.* (*revolvere*, to roll back) फिरणे, उलटणे; renounce allegiance or subjection फितणे, फितूर होणे, बदलणे, उलटणे; to be grossly shocked धडकणे, धडकी-दचका बसणे [against, from].—*n.* फितवा, फितूर.—REVOLUTION फिरवणे *n*, आवर्तन *n*; return पाळी *f*, प्रदक्षिणा *f*; rotation परिभ्रमण *n*;—of a planet गति *f*; a fundamental change in political organization राज्य-ची उलटापालट *f*, उलथापालथ *f*, राज्यकांति *f*, राज्यांतर *n*, गर्दी *f*;—of Nadir Shah नादीरगदी *f*;—of Bhavoo भाऊगदी *f*.

REVOLVE *v. i.* (*-volvere*, to roll) फिरणे, परिभ्रमण क.—*t.* फिरवणे, परिभ्रमण करविणे;—in the mind मनांत घोळणे, मथणे [around].—REVOLVER फिरणारा; एक प्रकारचे पुस्तक वारांचे पिस्तुल आहे, 'रिवाल्वर' *n*.

REWARD *v. F.* give in return, whether good or evil परत उलट देणे;—in a good sense बक्षीस देणे.—*n.*, प्रतिदान *n.*, उलट देणे *n.*, इनाम, *n.*, बक्षीस *n.*, देणगी *f.* [for, of].

RHAPSODY (*Gr. rhaptein*, to sew, *odē* a song) विसंगत-असंबद्ध भाषण *n.*, पांटीभर बोलणे गुजभर अर्थ.

RHETORIC (*Gr. rheo*, I speak) art of composition वाक्यरचनाविद्या *f.*; art of elegant and accurate composition in prose अलंकारशास्त्र *n.*; art of speaking with propriety, elegance, and force अलंकारिक व रसभरित शब्दानीं भाषण करण्याची विद्या *f.*, सुभाषित *n.*, वकृत्व *n.*.—**RHETORICAL** *a.* अलंकारिक; अलंकारशास्त्र संबंधी.—**RHETORICIAN** अलंकारशास्त्रज्ञ.

RHEUMATISM (*Gr. rhein*, to flow) a painful inflammation affecting muscles and joints of the human body वातरोग; chronic *r.* proceeding from affection of the bowels आमवायु; *r.* attended with fever वातपित्त; acute *r.* उग्रवायु; *r.* of the loins कटिवात, उसण *f.*, शिलक भरणे *n.*; *r.* in the joints संधिवात; to be affected with *r.* फुटणे (हात-पाय).—**RHEUMATIC** *a.* वातरोगाचा.—**RHEUMY** *a.* चिपडा, पिचका.

RHINOCEROS (*Gr. rhinos*, the nose, *kepas*, a horn) मेंडा.

RHOMB (*rhombus*) *Geo.* विषमचतुर्भुज.

RHUBARB *Ar.* रेवाचिनी *f.*

RHYME*, harmony of language भाषेचा ताल-मेळ; poetry कविता *f.*, काव्य *n.*; correspondence of sound in poetry यमक *n.*; a word answering in sound to another word यमक *n.*; neither *r.* nor reason ताळ नाहीं तंत नाहीं.—*v. i.* यमक मिळणे होणे; कविता कवन क.—**RHYTHM** (*Gr. rhuthmos*) ताल.—**RHYTHICAL** *a.* तालबद्ध.

RIB*, one of the long bones inclosing the thoracic cavity फांसळी *f.*, बरगडी *f.*;—of leaf दांडा, हीर;—of an umbrella शालाका *f.*—**WORT** इसपगोल.

RIBALD *a. F.* तोंडाचा कटकळ, तोंडशिनळ.—**RIBALDRY** अभद्र शिवरे पचकळ बोलणे *n.* भाषण *n.*

RIBAND, RIBBON (*rubens*, red) फीत *f.*, 'रिबन' *f.*; shred चिंधी *f.*

RICE *F.* the grain in the husk भात *n.*, साळ *f.*;—as husked तांदूळ;—as boiled भात; *r.* with milk खीर *f.*

RICH* *a.* wealthy मातवर, श्रीमंत, धनवान; abounding आढय, संपन्न, मय, प्रचुर, all in comp.: विद्यासंपन्न, गुणसंपन्न, &c.; fruitful पिकाऊ, मातवर (soil);—as a dish रस-रसीत, मसालेदार, पकानाचा; bright घवघवीत, भडक (color); full of sweet and harmonious sounds मधुर, सुस्वर; abounding in beauty शोभिंत, छान, देखणा (landscape); abounding in humor विनोदाचा, ख्याली (incident); *r.* from birth गर्भश्रीमंत; to get *r.* उखळ पांढरे होणे [in].—*es* संपत्ति, दौलत *f.*, धन *n.*, ऐश्वर्य *n.*; lust of *r.* धनलोभ; puffed up by *r.* मालमस्त; *r.* of unrighteousness पापधन *n.*.—*ly ad.* बहुत धनाने, बहुत पैसा देऊन; पुरते पर्णे, पुष्कळ; थाटाने, शोभा येईसा; truly खरोखर; fully पुरा, खूब. —**NESS** श्रीमंती *f.*, सधनता *f.*; रसरसीतपणा, मिष्ठता *f.*; मातवरी *f.*; विपुलता *f.*, भरपुरी *f.*; भडक *f.*, घवघवीतपणा; शोभा *f.*, तेज *n.*

RICK* गंज, ठिकी *f.*;—of unthreshed corn मुडी *f.*, उडवी *f.*

RICKETS* *pl.* कुटिलवात.—**RICKETY** *a.* कुटिलवाताचा; feeble in the joints लटपटीत, डळमळीत, खिलखिला; to be *r.* लटलटणे, डकडकणे, लडवड हलणे.

RID* *v.* सोडवणे, मोकळा क.; to get r. of टाळणे, वाट देणे, मोकळा होणे [of]. -DANCE सोडवणूक *f*, सोडवण *f*; वेचणी *f* (Lev. xxiii. 22); सुटका *f*, मुक्ति *f*.

RIDDLE* मोठी चाळण *f*, घोळणा.—*v.* चाळणे, घोळणे; make many holes in चाळण क.; a house riddled with shot.

RIDDLE*, enigma उखाणा, आहणा, कूट *n*; anything puzzling कूट *n*; to find out a r. उखाणा जिकणे.

RIDE* *v. i.* be carried on the back of any animal (घोडा, गाढव इ०) बसणे, स्वार होणे, बसून जाणे; be borne in a carriage गाडैत बसून जाणे; be borne in or on fluid तरंगणे, पोहणे, तरणे; manage a horse well घोड्यावर मांडी आसन साधणे; sit बसणे [from, to].—*t.* वर बसणे; manage insolently at will मगरुरीने मनास वाटेल तसें चालवणे, दामटणे, दपटणे.—*n.* घोड्यावरची रपेट *f*-सहल *f*; a road for riding घोडेवाट *f*.—**RIDER** घोड्यावर बसणारा, स्वारी *f*, स्वार; one who breaks a horse चाबुकस्वार; an addition to a manuscript or other document, inserted after its completion, on a separate piece of paper गुरवणी *f*.

RIDGE*, back पाठ *f*;—of a hill कणा, दांडा, रांग *f*;—of a roof पाटेस; as raised on a plantation to stop water कांडोळे *n*, दंड; r. pole आँडे *n*.—*v.* दांड घालणे; wrinkle सुरुती पाढणे. -TITLE दापा.

RIDICULE *v.* (*ridere*, to laugh) हासणे, थदा उपहास क. [for, by].—*n.* हसे *n*, थदा *f*, टेर *f*.—**RIDICULOUS** *a.* हसायाजोगा, उपहासापद.

RIFE *a.* चालू, चलतीचा, प्रवृत्त [with].

RIFLE *v. F.* carry off हिरावून नेणे, हरण क., हिरावणे; plunder लुटणे.—*n.* एक प्रकारची वंदू *f*, 'रैफल' वंदू *f*.

RIG* *v.* सजवणे, संज्ज क. -GING—of a ship दोरखंडे *n pl.*

RIGHT* *a.* straight उज्जु, नीट, सरळ (way); upright उभा, सरळ, खरा (a beam); conformed to the constitution of man and the will of God खरा, नेक, सत्य, यथार्थ; fit उचित, योग्य, लायक; unquestionable खरीत, निःसंशय: they manifested themselves to be r. barbarians; not wrong खरा, वास्तविक: you are r. तुम्ही बोलता करिता द० ते खरे आहे; most favorable अनकूळ, उज्जु, सोयीचा (side); not left उजवा (hand); being on the same side as the right hand उजवीकडला, उजव्या हातचा, दक्षिण; well regulated सुव्यवस्थित, बंदोबस्ताचा; [being on the right hand of a person whose face is toward the mouth of a river]; designed to be placed or worn outward सुफराटा, सुलटा, उज्जु: the r. side of a piece of cloth; winding to the r. दक्षिणावर्ती; r. ascension विषुवाश; r. line सरलरेखा *f*; r. angle काटकोन; r. and left सव्यापसव्य.—*ad.* नीट, ठीक, वरोवर, यथामार्ग; खरा, यथार्थ; नीट, समोर, घडक, घोपट (Prov. iv. 25); in a great degree फारच, अति (sorry); [very;—prefixed to titles: r. honorable; r. reverend].—*n.* that which is right or correct न्याय, नीति *f*, उज्जूपणा; freedom from falsehood खराई *f*, खरेपणा; adherence to truth सत्यनिष्ठा *f*; a just judgment न्याय, इनसाफ, दाद *f*; integrity प्रमाणिकपणा; that to which one has a claim हक्क, हक्कमाल; legal power अधिकार, सत्ता *f*; a sheriff has a r. to arrest a criminal; claim दावा, हक्क; all rights कुलबाब *f*; immunity माफी *f*, सूट *f*; उजवी बाजू *f*, उजवे अंग *n*; सुफराटी बाजू *f*; one's own r. स्वाधिकार; might makes r. फांसा पडेल तो डाव राजा करील तो न्याव; to set to r. नीट क., सुधारणे; बंदोबस्ताने चालवणे.

—v.t. निटावणे, सुफराटणे, न्याय क., दाद देणे.
—i. निटावणे, सुफराटणे. -FUL a. हकदार (heir); सत्तेचा, हक्काचा (property); रास्त, म-थान्याय, वाजवी, in comp. धर्म (war). -HAND उज्ज्वा हात. -LY ad. नीट, उज्जू, बरोबर, न्याय-ने; यथायुक्त, यथामार्ग; दुरुस्त, खरा. -NESS उज्जूपणा, सरळपणा : r. of a line; यथान्यायता f, लायकी f, न्याय.—RIGHTEOUS a. न्यायी, नीतिमान; holy पवित्र, पुण्यशील. -NESS न्यायीपण n, नेकी f, रास्तपणा; Theol. the work of Christ, which is the ground of justification स्मीस्ताचे पुण्य n.

RIGID a. (*rigidus*, to be stiff) ताठ, ताठर; severe करडा, खरमरीत, जालीम;—account, &c. काडीकाडीचा, तिळानतिळाचा. -ITY ताठपणा, ताठरपणा; करडेपणा, जालीमपणा.—RIGOUR ताठपणा; करडेपणा, कठोरपणा;—as of heat or cold कडाळा, कडका; Med. as in the cold fit of fever कांटा, काटे; sternness कठोर कडकडीतपणा; stiffness of opinion कडकडीत मत n;—of temper करडी प्रकृति f. -OUS a. करडा, उग्र; कठोर, निशुर; कडक, कडख्याचा (cold); minute काडीनकाडीचा, कवडी कवडीचा (account).

RILL (*rivulus*, a small brook) ओहळ, उपळी f.

RIM* कांठ, किनारा.

RIND* साल f, त्वचा f, सालपट n.

RING*, a circle कडे n, चक्र n, वेठा; as an ornament for the wrist तोडा; finger r. अंगठी f, मुद्रिका f, वळे n;—of metal कडी f, कडे n, वाळा; a circular group of persons घेरा, वेठा, कचोळे n;—of grass, cloth, &c. चुंबळ f, आहरा;—at top playing रऱण n; as of a bullock turning a mill भोवार f; r. binding mallets, rammers, &c. मांडळ f, वसू n;—of wire for the nose or ear वाळी f;—for the toe

जोडवे n;—for the hand of a female पाटली f, चुडा;—of a male कडे n;—of a drum, sieve, nose-ring, &c. गाडा.—v. घेरा वेठा घालणे; अंगठी वाळी इ० घालणे;—a horse चक्रावर मंडळावर धरणे. -BOLT, an iron bolt, with an eye at its head, and a ring through the eye हलकी f. -LEADER मोहरपी, पुढाईत. -LET झुलूप n. -WORM गजकर्ण n, दाद f, दहु.

RING* v. cause to sound, as a metallic body वाजवणे, घणघणावणे; produce by ringing, as a sound वाजवून नाद उत्पन्न क., नाद क.; repeat often, loudly or earnestly खणकावणे, शिरा ताणून ठोठावून बोलणे; [to r. in or out, to usher, attend on, or celebrate, by the ringing of bells; to r. out the old year and r. in the new].—i. वाजणे, झणझणणे;—the ear झणझणणे, भणभणणे; be filled with a report or talk घुमणे, दणदणणे.—n. झणकार, झणकार.

RINSE* v. wash lightly विसळणे, धुणे;—as clothes खंगाळणे, खळबळणे; cleanse by the introduction of water, as hollow vessels खंगाळणे, विसळणे;—as the mouth गुळणा क. [out].

RIOT F. wanton or unrestrained behavior दंगा, हंगामा, गर्दी f; wild festivity धुमाळी f, धुमश्वकी f; to run r. वावचळणे, वायकळणे, माजणे.—v. i. गर्दी दंगा क. -उठवणे माजवणे; धुमाळी धुमश्वकी क. [in]. -OUS a. धुमाळीचा, धुमश्वकीचा (Luke xv. 13); गर्दीचा, दंग्याचा, पुढाईचा (assembly, proceeding).

RIP* v. tear or cut open चिरणे, फाडणे, विदारणे; open up उसवणे, उस्तरणे; discover उघाडीस आणणे, विचका क.;—faults उखाळ्या पाखाळ्या काढणे [off].

RIPE* a. ready for reaping पिक्लेला, पक्त; advanced to the state of fitness परिपक्व,

तयार, झालेला (cheese); to be r. as a fruit पिकणे, होणे; matured पिकलेला, पक्त (tumor); perfected सिद्ध, परिपूर्ण, निषुप्त, निष्णात (scholar);—in years पोक्त, प्रौढ, वृद्ध;—prepared तयार, सिद्ध: things are r. for war; resembling ripened fruit in ruddiness and plumpness लाल व भरदार, तांबूस व गुवगुबीत (lips).—RIPEN v. पिकवणे; पूर्णतेस अणणे, परिपक्त क.—i. पिकणे; पूर्णतेस येणे; as mangoes, tamarind, &c. गुळमटणे, पाडास येणे—लागणे;—a field of corn, &c. काठसरणे. -NESS पकेपणा, पक्ता f., पकदशा f.; प्रौढी f., पोक्तपणा;—of a crop पीक n.

RIPPLE v. i. Ger. खळखळणे, खळखळ वाहणे.—n. खळखळ f., खळाळी f.—RIPPLINGLY ad. खळखूळ, खळखळ, खळकण.

RISE* v. i. ascend वर जाणे, वर चढणे; ascend or float in a fluid तरंगणे; grow upward वर उंच वाढणे, वाढणे: a tree rises a hundred feet; become erect उठणे, उभा राहणे: to r. from a chair, or from a fall; leave one's bed उठणे, निजून उठणे; tower up उंच चढणे—दिसणे: the Alps r. far above the sea; slope upward चढणे, चढण लागणे: a path rises in this direction;—a heavenly body उगवणे, उदय पावणे—होणे;—a river, &c. चढणे, फुगणे, पाणी चढणे; increase in value or price, &c. दर भाव मोल चढणे—वाढणे; swell सुजणे, फुगणे (a boil); increase in intensity वाढणे, चढणे, बळावणे, जोर होणे (heat, the voice, debt); be promoted चढणे, वाढणे, मोठा होणे; come to mind आठवण स्मरण स्फूर्ति होणे, सुचणे: a thought rose in me; come to hands हाती लागणे—येणे: there chanced to r. to my hand a book; revive मरून उठणे, सजीव होणे (Cor. i. 20); close a session सभा उठणे—बरखास विसर्जन होणे; issue निघणे, उगम होणे, उद्भवणे (a river); break

into rebellion उठणे, फिरणे, बंड क.—n. उमेर राहणे n, उत्थान n; वर चढणे n, आरोहण n, उधर्घगमन n; चढती f., वृद्धि f., उदय; उगवणे n, उदय; मूल n, उगम, आरंभ; चढण f., चढाव; चढ, तेजी f.—RISING चढणारा, चढता, चढते कळेचा; वाढणारा, वर्द्धमान; चढत्या वयाचा; उगवणारा, उदयमान.—n. उठणे n, उत्थान n; पुळी f., फोड;—of measles, small-pox, &c. उगवण n.

RISIBLE a. (*ridere*, to laugh) हसणारा, हसन समर्थ; हास्यजनक, हसू येण्याजोगा.

RISK F. जोखाम n, भय n, धोका; to run a r. तवकल क.; at all risks जरूर.—v. जोखमात धोखात धालणे—पाडणे.

RITE (*ritus*) act of performing divine or solemn service, as established by law, precept, or custom अनुष्ठान n, ब्रत n, विधि, संस्कार.—RITUAL a. विधीचा, क्रिया संवंधी; संस्काराचा.—n. संस्कारपद्धति f—शास्त्र n.—RITUALIST क्रियावान, अनुष्ठानी, कर्मठ.

RIVAL v. (*rivalis*, belonging to a brook) वरावरी स्पर्धा क., झुंजणे, लढणे.—n. &! a. स्पर्द्धा करणारा, प्रतिसर्द्धी. -RY स्पर्द्धा f., चढाचढी f., हेवा.

RIVE* v. चिरणे, फाडणे, छेदणे.—i. चिरणे, फाटणे, तडकणे.

RIVER (*ripa*, a bank) नदी f.; copious flow ओष, पूर, नदी f.: rivers of blood; bank of a r. नदीतीर n; the mouth of a r. नदीमुख n; bed of a r. पात्र n; watered by rivers नदीमातृक; a sacred r. गंगा f.; r. of heaven सुरनदी f;—of hell वैतरणी f.—RIVULET ओहळ, नाला, ओटा.

RIVET v. F. fasten with a rivet खिळा ठोकून मारून बोळवणे, खिल्याने खिळणे—बोडणे; fasten firmly पच्चा क., न हालेसा क.; clinch बोळवणे, वळवणे.—n. दोहों शेवटानीं बोळवलेला खिळा, चुरसा.

ROAD* रस्ता, वाट *f.*, मार्ग; —for ships नांगर-वाडा; to be on the r. वाटचालणे; to take to the r. वाटमारणे, रस्यावर लुटणे; public r. हमरस्ता, राजमार्ग. -STEAD नांगरवाडा.

ROAM *v. i. F.* रमणे, किरणे, भटकणे, भमणे [about].—*n.* भमण *n.*, हिंडणे *n.*, बिहार, परिचार.

ROAN *a. F.* having a bay color चिताडा (horse). **ROAR*** *v. i.* cry with a full, loud, continued sound ओरडणे, आरोळी मारणे; as a beast डरकाळी घोडणे, गरजणे; as in pain ओरडणे, केकणे, आकंदणे; cry in anger डरकावणे, डरकाळी फोडणे, गुरकावणे; make a loud confused sound, as wind, waves, cannon, passing vehicles, &c. दणणणे, गरजणे, गडाडणे, धडधडणे; laugh out loudly and continuously, मोठ्याने खदखदा हासणे; make a loud noise on breathing, as horses having a certain disease घोरणे [out].—*n.* डरकणे *n.*, डरकणी *f.*, डरकाळी *f.*; ओरडणे *n.*, आरोळी *f.*; गडगडाट, गर्जना *f.*, दणका. -ING *a.* डरकणारा, डरक्याफोडणारा; गरजणारा, दणदणीत; ओरडणारा, आरोळी मारणारा.

ROAST *v. F.* prepare, as meat, by exposure to heat भाजणे; parch भाजणे, होरपळणे (coffee); banter severely हुरेवडी उडवणे.—*n.* भाजण *n.*, भाजप *n.*—*a.* भृष्ट.

ROB *v. Ger.* plunder लुटणे; take away by force हिरावणे, छिनवून घेणे; steal from चोरणे. -BER लुटारू. -BERY, *Law*, the felonious taking of money or goods from the person of another, or in his presence, against his will, by force, or by putting him in fear लुटणे *n.*; जबरी-ची चोरी *f.*, चोरी *f.*, लूट *f.*; gang r. दोरोडा; highway r. वाटमारा.

ROBE *F.* जामा, झगा; r. of honor presented by a king, &c. खिलात *f.*; r. and turban bestowed in honor शेलापामोटे *n.*, विरपाव.—*v.* पोशाक घालणे, वस्त्रे नेसवणे.

ROBIN *Ger.* एक गाणारा पक्षी आहे.

ROBUST *a.* (*robustus*) hard धृष्टकट्टा, जोर-दार, बळकट; rough दांडगा; requiring vigor भेहभतीचा, बळाचा, दांडगा, घसमर (employment).

ROCK *F.* a large mass of stony material खडक, घोडा, दगड; refuge आश्रय : (2 Sam. xxii. 2); r. in the sea खराबा, काटा; sheet of r. कातळ, खडक; ledge of r. दांडा, खडक; flat r. in the sea कांसा; a projecting r. बिडा; to cause the r. to flow दगडास पाझर आणणे; r. salt शेंदेलोण *n.*; r. oil मातीचे तेल *n.*—**ROCKY** *a.* खडकाचा, खडकल; खडक सारखा, कठीण, निर्दय, in comp. पाषाण.

ROCK* *v.* move backward and forward as a body resting on a support beneath डोलवणे, झोका-झोके देणे; put to sleep by rocking पाळणा हालवून निजविणे [to and fro]. -ING *a.* डुलडुल हलणारा, डळमळीत; r. stone उलटा दगड.—*i.* डुलणे, डगमगणे.—*ET* बाण, तारा.

ROD* (*Skr. ridh*, to grow) a long twig काठी *f.*, दाढा; instrument of punishment काठी *f.*, छडी *f.*, दंड; sceptre छडी *f.*, वेत्र; instrument for measuring काठी *f.*; race कूळ *n.*, जात *f.*; a measure of length containing 16½ feet काठी *f.*

RODOMONTADE *F.* अरेरावकी *f.*, तीनतेरा गोष्टी *f pl.*

ROE *Ger.* माशाची अडी *n pl.*

ROE* हरणी *f.*; buck हरण *n, m.*

ROGUE *F.* a knave सोटा, लुच्चा, ठक; vagabond भटक्या, उडाणटपू; way गुलाम, गुंड. -RY लवाडी *f.*, सोदेगिरी *f.*, लुच्चेगिरी *f.*, गुलामगिरी *f.*

ROLL *v. (rotulus, a little wheel)* लोटणे, लोटून नेणे; make to revolve फिरवणे; wrap round on itself मुंडाळणे, लेपणे;—cakes, &c. लाटणे, तकणे; along, over, in लोळणे;

—the eyes चाल्वणे, फिरवणे [round, off, away, in].—*i.* लोटणे, लोटत चालणे जाणे; हेलकाचा -झोके खाणे; be formed into a cylinder or ball वळकटी गुंडाळी होणे; लाटणे: the paste rolls well; wallow लोळी येणे, लोळणे: a horse rolls;—as time लोटणे;—as in pain वळवळणे;—over and over on the ground लोळणे, गडबडणे;—as a boat डुलणे, झोके खाणे;—as in dogged resistance लोळण घेणे.—*n.* वळकटी *f*, गुंडाळी *f*;—as of a mortar लाट *f*, लाटणी *f*; a document written on a piece of parchment, paper, &c. पट, फर्द; register तक्का, याद *f*; small loaf of bread made from dough rolled up into a cake before baking लाट्या, लाटा; of tobacco चुशा, चिडी *f*, चिरुट; uniform beating of a drum which strikes so rapid as scarcely to be distinguished by the ear ताशेरा;—of the betel-leaf पट्टी *f*, चिडा;—of tape, rope, &c. भेंडाळे *n*, पेंडोळे *n*;—of thread, &c. कोपरी *f*, कडी *f*;—of paper, cloth सुरळी *f*. -ER लोटणारा;—for cakes लाटणी *f*, लाटणे *n*;—for levelling ground लाट *f*, रोळ';—as of a mortar लाट्या, लाट *f*; bandage पट्टी *f*. -ING लोटणे *n*, डुलणे *n*; लोटांगण *n*, लोळण *n*, लोळी *f*; proceeding (to a place of pilgrimage, temple, &c.) by r. one's self over and over लोटांगण *n*. -ING-PIN लाटणी *f*, लाटणे *n*.

ROMAN *a.* (from *Roma*, Rome) रोम शहरचा; रोमी लोकांचा; रोमन क्याथोलिक धर्माचा; printing उभा, नीट (letters).—*n.* रोम शहरचा राहणारा; *pl* प्राचीन खिस्ती रोमच्या मंडळीतला. -ISM रोमन क्याथोलिक मत *n*. -IST रोमन क्याथोलिक धर्मीवलंबी. -IZE *v.* रोमन क्याथोलिक मताचा क. कडे फिरवणे.—ROMISH *a.* रोमन क्याथोलिक पंथाचा.

ROMANCE *F.* पुराण *n*, कांदंबरी *f*.—*v. i.* पुराण इ० सांगणे.—ROMANTIC *a.* अद्युत रसाचा, विलक्षण

(notions, taste); अद्युतभिय, अद्युत वृत्तीचा (person).

ROMP *v. i. F.* खिदडणे, धांगडधिगा माजविणे, खिगणा शालणे [about].—*n.* धिगणा, घमशान *n*, धुमश्वकी *f*; a rude girl who indulges in boisterous play घोडगी *f*, घोडी *f*, घोपळदेवता *f*.

ROOD *Ger.* fourth part of an acre जमीन मोजण्याची काठी *f*, काठी *f*, 'रूड' *f*.

ROOD* खोस्तप्रतिमायुक्त वधसंभ, कूस.

ROOF*, cover of a house छावणी *f*;—of thatch छप्पर *n*;—of tiles कवलार *n*; flat r. of earth घावे *n*;—of the mouth ताळु *f* लु *f*.—*v.* छावणी छप्पर घालणे, शेकारणे [in]. -ING छावणी *f*, शेकारणी *f*.

ROOK* कावळा.—*v.* उकविणे, चोरी क. -ERY कावळ्याची घेरे बांधण्याची जागा *f*; [an overcrowded dilapidated building or cluster of buildings].

ROOM*, space which has been set apart to any purpose जागा *f*, स्थळ *n*; apartment कोठडी *f*, खोली *f*; fit occasion प्रसंग, संधि, सवड *f*; place unobstructed मोकळी जागा *f*; make r. पैस, जागा दे-सोड-कर; place left by another रिकामी शालेली जागा *f*, जागा *f*, स्थान *n*; inner r. गर्भांगर; suit of rooms वडाण *n*; upper r. माडी *f*; to make r. जागा घेणे, वाट देणे; want of r. अनवकाश [for]. -INESS ऐस-पैसपणा, जाग्याची प्रशस्ती *f*; प्रशस्तपणा.—ROOMY *a.* ऐसपैस, अघळपघळ, प्रशस्त.

ROOST* पाखराची रात्रीस बसायाची काठी जागा *f*, अडू.—*v. i.* अडूवर बसणे, थायावर बसणे [on].

ROOT *Sw.* that part of a plant which is fixed on the earth मूळ *n*, पाळ *n*, मुळी *f*; edible or esculent root मूळ *n*, केंद; progenitor पूर्वज, मूळपुरुष; original मूल, तुंध *n*,

वीज *n*; bottom बुड़खा; primary cause मूल-आदिकारण *n*; radical word प्रकृति *f*; शब्द-योनि *f*;—of a verb धातु;—of a number मूल *n*;—of a square or cube पद *n*; cube r. घनमूल *n*; square r. वर्गमूल *n*; ramification of r. पाद *n*; to take r. मुक्तावर्णं; fig. पाढ़े धेणं, पाढ़े मुढ़े भूमित जाणें; turn out r. and branch पाढ़े मुढ़े खणून काढ़ें; aquatic r. पानकांदा; bulbous r. कांदा; roots and samples of medicinal virtue जड़ीबूट्टी *f*; having for its r. मलकः पाप-मूलक दुःख *n*.—v. मूल जड़वर्णं रोवणे, बढ़ा-मूल क., गच्छ बसवणे; out or up उपटणे, उपठून काढ़ें.—i. मुढ़े धरणे, मुक्तावर्णं, रुतणे.

Root* *v. i.* turn up the earth with the snout, as swine मुसकांडाने माती खणणे-खणून काढ़ें, उक्कीर काढ़ें; fawn servilely जीजी क., थुंकी झेलणे.—*t.* उक्करणे, उक्कीर काढ़ें.

ROPE*, large cord दोरी *f*, चहाँट *n*, दोर; halter काढणी *f*, नाड़; a row or string consisting of number of things united जुड़ी *f*, बेणी *f*; large thick r. सोल *n*; piece of r. दोरखड *n*. -DANCER घोर-पी, नाडेभोरपी, कोन्हाटी. -MAKER कंजारी वौरे दोरी करणारा. -WALK, a long covered walk, or a long building over level ground where ropes are manufactured करदोडी *f*.

Rose (*rosa*)—the bush गुलाब, गुलाबाचे झाड *n*;—the flower गुलाबाचे फूल *n*; China r. जासवंद *f*; dog r. सफेद गुलाब, शेवंती *f*; extract of roses अन्तर *n*; no r. without a thorn धान्य तेथें धुशी निधान तेथें विवशी. -APPLE—the plant or fruit जांब, गुलाबी जांब, साखरी जांब. -ATE *a.* गुलाबी रंगाचा (bower); full of roses गुलावांचा (beauty). -BAY कहेर *f*. -COLORED *a.* गुलाबी रंगाचा, गुलाबी. -WATER गुलावपाणी *n*.—Rosy *a.* गुलाबी रं-

गाचा; गुलाबा सारखा; लाल; charming मनोहर, सुंदर.—ROSARY, bed of roses गुलाबाचा वाफा; a string of beads for counting prayers जपमाळ *f*.

Rot* *v. i.* कुजणे, सडणे.—*t.* कुजविणे, सडविणे.—*n.* एक रोग आहे, सडी *f*. -GUT, dilute and sour liquid आंबट खळा, आंबट खळगट *n*. -TEN *a.* कुजका, सडका; treacherous कुजका, मनाचा कुजका; used of ground खस्ती -NESS कुजकेपणा, सडकेपणा.

ROTATE *v. i.* (*rotare*, to turn round like a wheel) वाटोळा फिरणे, केंद्राभोवतां फिरणे; [go out of office and be succeeded by another or by others].—*t.* फिरवणे, फिरेसा क.—*a.* चक्राकार (corolla).—ROTATION चक्रगति *f*; succession पाळीपाळीने येण्याजाण्याचा क्रम, पाळी *f*, रहाटगाडगे *n*; in r. पाळीने, क्रमाने.—ROTATORY *a.* चक्रगतीचा; पाळीने येणारा जाणारा.—ROTE घोकणे *n*, घोकणी *f*.

ROTUND *a.* (*rota*, a wheel) वाटोळा, वर्तुल. -ITY वाटोळेपणा, वर्तुलता *f*, वर्तुलाकार, गोलाकार.

ROUGH* *a.* not smooth खरवरीत, खरखरीत; not polished किंविडीत, भरड, धोबड (a gem); boisterous खबललेला, वादळाचा, तुफानाचा (the sea); shaggy गैदी, भोंगळ (dress, appearance); rude दांडगा, असभ्य, रगड्या (temper); harsh उग्र, कणेर, असुरी (measure, remedy); offensive to the ear कर्कश, कर्णकटु (sound);—to the taste रुखा, खट्टा (wine);—to the touch चरचरीत, चरबट; tempestuous वादळाचा, तुफानाचा (wind, weather); r. draft कच्चा खरडा; r. work झोडपट्टी *f*, रगडपट्टी *f*, धोबड काम *n*. -CAST *v.* भरडणे, खरडून ठेवणे, आकारास आणून ठेवणे.—*n.* खरडा, आराखडा. -DRAW *v.* खरडणे, बेतणे, आकारणे, अंकणे,

-NEW v. सडकर्णे (timber); form rudely खरडर्णे, कच्चा आकार काढर्णे. -HEWN a. स-दकलेला, सडकीव. -LY ad. खरखरीत, खड-बडीत; सरासरी, सुमारानें; कठोरपणानें, निष्ट-रतेनें. -NESS खरवरीतपणा, किचबिडीतपणा; धसकेपणा, राठपणा; उग्र कठोरपणा; क्षुब्धता f. -RIDER चाबुकस्वार. -SHOD a. काटयाचे नालांचा (horse); to ride r. रगडर्णे, झापाटर्णे, लाटर्णे.

ROUND a. (See ROTUND) circular चक्राकार, वाटोळा, वर्तुल; globular गोळाकार, वाटोळा; cylindrical दीर्घवर्तुल, गोलदार: the barrel of a musket is r.; curved कमानदार, अर्धचंद्रकार, बांकदार (an arch); full ठोक, घाऊक (number); large मोठा, बराच (sum); positive साफ, निखालस (assertion); exactly r. वाटोळा गरगरीत; a number that ends with a cypher and may be divided by ten without a remainder शुन्यांतक संख्या f; r. trot तुरूक चाल f (वोड्याची).—n. कड़ n, चक्र n, मंडल n, वेढा; periodical revolution प्रदक्षिणा f, फेरा, आवृत्ति f; a series of duties which must be performed in turn, and then repeated फेरी f, आवर्तन n, रहाटगाडर्णे n; a circular dance चक्राकार नृत्य n, वाटोळा नाच; that which goes round a whole circle or company जै सर्व सभेच्या मंडळी-च्या भोवता जातेनें: a r. of applause; rotation as in office पाळी f, बारी f; step of a ladder पावका, पायरी f;—of a guard फेरी f, गस्त f, 'रॅंड' n; secret round चोरगस्त f; [Mil., a general discharge of firearms by a body of troops in which each soldier fires once];—of a rope वेढा, वळसा; [r. of beef, a cut of the thigh through and across the bone; r. of cartridges and balls, one cartridge to each man].—ad. गिरकांडा मारून, गरगरा; सभेवता, चहूकडे, फेत्यानें, फेराखाऊन; to go r.

फेराखाणे मारणे खेणे; the whole year r. बारमास -माही; to look r. मुरडून -पाठीमांगे पाहणे; to r. the head मुरडर्णे, तोँड फिरवणे; to come r. fig. बदलणे, वळणे.—prep. वर्स-न, सभेवता; आसपास, भोवताला: to go r. the city.—v. वाटोळा गोल क.: to r. a coin; पुरा क.; वाटोळा डौल देणे; move about आसपास फिरणे; to make full, smooth, and flowing भरदार गोलदार क.: to r. periods in writing.—i. वाटोळा होणे. -ABOUT a. फेयाचा, गिरकांड्याचा; ample विस्तीर्ण (sense). -HOUSE कान्स्टेबलाची चौकी f. -NESS वाटोळेपणा, गोलाकार कृति f. ROUSE* v. wake जागा क., उठवणे; excite जागा क., उत्तेजन देणे, चेतवणे; awaken into activity, as the attention जागृत प्रवोधित प्रबुद्ध क.; agitate क्षोभविणे, क्षुब्ध क., खळ-वळविणे; startle बिचकावणे, डचकावणे [up].—i. उठणे, जागा होणे.

ROUT* Ger. clamorous multitude बाजार-बुण्णे n, कतवार n; uproar गलबला, गोंगाट. ROUTE (rumpere, to break) दाणादाण f, पट्टा-धूळ f, फौजेचा मोड.—v. मोड क., उघळणे, उढवणे.

ROUTE F. वाट f, रस्ता; r. by land स्थलमार्ग; r. by water जलमार्ग; en r. वाटेने जात अ-सतां.—ROUTINE नियपाठ, परिपाठ, नियकर्म n, रोजचें काम n.

ROVE v. i. (See ROB) हिंडणे, भटकणे, हिंडत फिरणे [about, over].—ROVER भटक्या, हिंडणारा, हिंडफिन्या; a fickle person ओ-दाळ; robber पुऱ्ड.

Row*, file ओळ f, पंगत f, पंक्ति f, रांग f;—of flowering plants ताटी f, ताटवा;—of houses चाळ f; in rows हारोहार, हारिणे.

Row* v. वळवणे, वलवून नेणे; वलवून पलीकडे नेणे.—EE वळेकरी. -LOCK part of the gunwale where the oar rests खुंट.

Row *F.* धांदल *f.*, गर्दी *f.*, गोधळ; to kick up
a r. दणका माजवणे.

ROWEL (*rota*, a wheel) a little wheel of a
spur, formed with sharp points कांटा,
कांथाची किरकी *f.*; seton पोत *f.*

ROYAL *a.* (See REGAL) राजाचा, राजकीय, बा-
दशाही, in comp. राज (family); becom-
ing king or queen राजालायक, राजास किंवा
राणीस शोभणारा, बादशाही; magnificent
अलिजाहा, उमटा, थोर; r. attendant राज-
सेवक; r. city राजधानी *f.*; r. dignity राज-
पत्राप; r. insignia राजलक्षण *n* -चिन्ह *n*;
r. mansion राजमंदिर *n*; r. family राजकुल
n. -IST राजाचा अभिमानी, राजाचा पक्ष बाळ-
गणारा. -TY राजकी*f.*, राजत्र *n*, बादशाही*f.*
kingdom राज्य *n*; majesty राजा, नृप;
ensigns of r. छत्रचामर *n*, शिक्कठार *f.*

RUB *v.* *W.* move with pressure धांसणे, चो-
ळणे, घर्षणे; wipe पुसणे; smear माखणे,
चोपडणे; polish साफ क., ओप जिन्हई देणे
[over]; down मळणे, चोळ मालीश क.
(a horse); off धांसणे, खरडणे, खरडून
काढणे (rust); out पुसणे, खोडणे (a letter,
stain); up धांसणे, उजळणे; उठवणे, जागा
क. (the memory).—*i.* धांसून जाणे, लापणे;
through रेटून जाणे, जेसे तर्से करून जाणे;
निभावणे, पार पडणे: to r. through the
world.—*n.* धांसणी *f.*, मळणी *f.*, मर्दन *n*;
धसरा, घषा, घर्षण *n*; अडचण *f.*, हिसका,
धका. -BER धांसणारा; पुसणारा, धांसून घषा
देऊन जाणारा; stone to smooth and po-
lish (paper, metals) मोहरा, धोटा;—for a
horse हातणी *f.* -BISH कवरा, केर, गाळ;
r. and filth हिंडीस *n*, हेंदर *n*;—as of a
fallen building or wall मलमा. -STONE
घोटा; a whet-stone निष्णा.

RUBY (*ruber*, red) a precious stone माणीक
n, लाल; redness लाली *f.*; a blotch फो-

डाचे चकंदळ *n*; [a size of printing type
smaller than nonpareil].—*a.* रङ्क लो-
हीतवर्ण.

RUDDER* सुकाण *n* -णू *n.*

RUDDLE* गेरू *f.*—RUDDY *a.* तांबूस, लाल;
—of a lively flesh color or the color of
the human skin in high health तुळतुळीत,
तुक्तुक्तीत, टवटवीत *n.*

RUDE *a.* (*rudis*) rough दांडगा, उद्धट, अस-
भ्य; coarsely executed धोबड, भसाडा,
धसाडा, रटाला; uncivil रानटी, अशितित,
रांगडा; barbarous रानटी, बंगली; unskil-
ful अनाडी, कच्चा, नाकसबी. -LY *ad.* रानटी-
पणाने; धटाईने, धिंगामस्तीने, दांडगाईने, मुरवती-
वांचून; धोबड, कच्चा. -NESS रानटीपणा, दांड-
गेपणा; धटाई *f.*, धिंगामस्ती *f.*; धोबडपणा, भ-
साडेपणा; अनाडीपणा.

RUDIMENT (do.) मूलतत्व *n*, बोज *n*; pl
मूलपीठिका *f.*, आरंभ, उपक्रम. -AL, -ARY *a.*
मूलतत्वाचा, मुक्तारंभाचा.

RUE* *v. i.* रडणे, पस्ताचा क.—*t.* रडविणे, दुख्व
देणे; -न्या करितां रडणे -शोक क. -FUL *a.* र-
डका, रडकुंडा; r. countenance रडती -रोती
सुरत *f.*; knight of the r. countenance
रडता राऊत.

RUE*—the plant सताप;—the leaves सता-
पचा पाला.

RUFFIAN *F.* दांडगा, इमामदांडगा, काटक, सोरट.

RUFFLE *v.* Ger. wrinkle सुरकुत्या धालणे-पाड-
णे; disturb the surface of गढुळणे, क्षोभ-
विणे, खवदळणे; agitate व्याकुल कुब्ध क.
(the mind); throw together in a dis-
orderly manner पसारा पाडणे [by].—*n.*
चुणी *f.*, सुरकुत्या *fpl.*; अस्वस्थता *f.*, व्यग्रता
f.—RUFFLED *a.* सुरकुत्या धातलेला-पाडलेला;
चोळवटलेला, गुषडलेला; व्यग्र, उद्दिश, कुब्ध.

Rug* नमदा.

RUGGED* *a.* rough खडबडीत, उंचसखल; shaggy केसटीचा, शिपऱ्या (bear); austere कठीण, कडक, करडा (temper); stormy वादवाचा, तुफानाचा (winds); harsh कर्कश (sound); surly दाष्ट, खाष्ट (looks); violent दांडगा, उद्धट (conduct).

RUIN (*ruere*, to fall with violence) destruction नाश, विघड, धंस; *pl.*—of buildings चुराडा, खिंडार *n*, ठिगार; defeat भंग, पराजय; that which promotes injury अनर्थ, अपाय;—of fortune, estate, affairs, &c. सत्यानाश, वाटोळे *n*, खराबी *f*, पाठावरवंटा; to fall into r. मोडणे, मोडकळीस येणे.—*v.* मोडणे, मोडून टाकणे, खुळीस मिळवणे; नाश क., बुडवणे; नाश-सत्यानाश-खराबी क.; मिकेत लावणे, वाटोळे क. [by, with].—*ous a.* घातक, नाशक; मोडकळीस आलेला, पडका, मोडका; ओसाडीच्या ठिगाचा.

RULE (*regula*) instrument by which lines are drawn रेखाटणी *f* -णे *n*, 'रुल' *f*; regulation विधि, नेम, कायदा; that which is settled by custom शिरस्ता, दस्तूर; behavior चाल *f*, रीत *f*; government अम्मल, राज्य *n*; mastery सत्ता *f*, हुक्मत *f*, धनीणा; Math. राशि *f*: r. of three त्रैराशिक *n*; Gram. नियम, रीत *f*; standard परिमाण *n*, प्रमाण *n*, घडा; foreign r. परचक *n*; to bring under r. सुतास लावणे-आणणे; to keep one's r. वेतावर बसणे; to lay down rules for रेख काढून-ओढून देणे; according to r. यथाविधि; r. of action कर्मविधि.—*v.* अंकणे, रेखटणे; अम्मल-अधिकार चालवणे; अनुशासणे; ठरविणे [over, with, by].—*i.* अम्मल-प्रभुत्व क. चालवणे-असणे; Com. maintain असणे, राहणे: prices r. lower than formerly.—RULER आंखणी *f*, रेखाटणी *f*, 'रुलर' *f*; स्वामी, प्रभु, राजा, राणी *f*; अधिपति, शास्ता, नियंता.

RUM *F.* एक प्रकारची दारू आहे.

RUMBLE *v. i.* Ger. गडगडणे, दडदडणे;—the belly पोटांत गुडगुडणे.—*n.* गडगडाट.

RUMINATE *v.* (*rumen*, the throat) chew the cud रंवथ क.; meditate ध्यान-मनन क. [upon].—RUMINATION रंवथ *n*; ध्यान *n*, मनन *n*, चिंतन *n*.

RUMMAGE *v. i.* (-*mutare*, to change) धुंडाळणे, चाळाचाळ क., हुडकणे, उचलाउचल क.

RUMOR (*L.*) flying report अफवा *f*, कंडी *f*, आवई *f*, उडत वातमी *f*; report of a fact गोष्ट *f*, खबर *f* (*Luke vii. 17*).—*v.* आवई उडविणे-पसरणे [about].

RUMP *Ger.* ढुगण *n*, चौक; sinking in of the r. (of a cow, goat, &c., at calving) खोलगटणे, शेपलडी पडणे.

RUMPLE* *v.* सुरकुत्या पाडणे, चुरमुटणे, गुधडणे.—*n.* सुरकुती *f*.

RUN* *v. i.* go with a lighter or more rapid gait than by walking धांवणे, धांवत येणे-जाणे, पळणे; retreat or fly away पळणे, पळून जाणे; steal off पैवारा क. द्वाणणे, गच्छती क.; contend in a race पैजे करिता धांवणे; pass चालणे, गुबरणे (time); flow गळणे, वाहणे, निझरणे; turn, as a wheel किरणे; spread पसरणे: the fire ran along upon the ground; reach पोंचणे: the memory of which runneth not to the contrary; go back and forth from place to place, as a stage coach जाणेयेण क., जाऊन येणे, जाता येता असणे, खेप टाकणे क.; be kept in action चालू असणे, चालणे: an engine runs night and day; have a course गति-धांव असणे: a line runs east and west; to be in form thus, as a combination of words असा मायना असणे: the king's style runneth 'Our Sovereign Lord, the King'; to be popularly known लोकांस माहीत असणे, लोकप्रसिद्ध अ.: men give their own names by which they r. a great while in Rome; have growth

वाढणे, वाढ असणे: boys and girls r. up rapidly; tend वळणे, कलणे: man's nature runs to herbs; unite मिळणे, एकहोणे, मिळून जाणे: colors r. in washing; go in company संगर्ती -बरोबर जाणे: certain covenants are said to r. with the land; continue without falling due चालू -लागू असणे: a note has thirty days to r.; discharge pus, as an ulcer बरबरणे, वाहणे, लस -पू वाहणे; to let r. जाऊ देणे, सोडणे, डिला क.; after पाठीस लागणे; मिळविष्याचा यल क., शोध क.; at शिंगाने दुसऱ्यासाठी अंगावर धांवणे -धसरणे; away पळून जाणे, पळणे; away with घेऊन पळून जाणे; स्त्रीस धरांतुन पळवून नेण्याला सहाय क.; जोराने ओढीत -पळवीत नेणे, पळणे: the horse ran away with the carriage; in or into रुतणे, रुपणे, रोवणे; — in trust उचापत -उधार -काढणे, कर्ज क.; in with मिळणे, मान्य होणे; on चालू असणे; बडबड -वटवट चालणे; क्रम चालू असणे; ठोमणे मारणे; [Print. to be continued in the same line, without making a break]; out खपणे, संपणे; पसरणे, फैलावणे; over ओसंडणे, -वर सांडणे, वरून जाणे: a cup runs over; वरवर पाहणे; चरून गाडी -घोडा जाणे: to r. over a child; up फुगणे, पूर येणे; वाढणे, चढणे (account);—off with a paramour married woman हात धरून जाणे;—a man with a woman काढणे, काढून नेणे;—a road, range of a hill, &c. वाहणे, लागणे, चालणे; —a damp paper, ink, &c. फुटणे, चरणे, पसरणे [from, to].—t. धांविणे, पळविणे, दवडणे; मनांत वागविणे -आणणे: to r. the world back to its first original; भोसकणे, दुसकणे; खुपसणे; ओढून आणणे (Acts xxvii. 41); fuse वितळणे; shape डौल -घाट देणे: to r. bullets; ओढणे, काढणे (a line); smuggle जकात टाळून -चोरीने (माल) आणणे; hazard जोखमात टाकणे;—a seam धांवता दोर घालणे; down थेकपर्यंत पाठीस लागणे,

पाठीस लागून थकविणे; down -नावे बोंब ठोकणे, हाकाठी मारणे; मोडणे, दावणे; hard खणपटीस -गळचिपीस बसणे; out वाहेर ढकलणे; परिणामास -शेवटास नेणे; उडवणे, उधळणे (an estate); through उधळणे, उडवणे; up वाढणे, चढणे (account).—n. धांवणे n, धांव f, दौड f; धारा, क्रम, रीत f; prevalence चलती f, प्रचार; pressure on a bank for payment of its notes व्यांकीवर नोटी वटावण्याचा मारा -ची उडी f; [the aftermost part of a ship's bottom; the distance sailed by a ship; a voyage] extent of a r. धांव f; at a r. एका तडाक्याने; in the long r. शेवटी, अखेरीस, परिणामी. -AGATE, -AWAY पळपट, पळका. -NER धांवणारा, धांवमारणारा; पळणारा, पळका; courier कासीद, जासूद; shooting spring पांगोरा. -NING a. धांवरा, धांवता; धांवण्याच्या कामाचा (horse); successive लागोपाठचा पाठोपाठचा: to sow land two years r.; flowing सरळ, सुरळीत (hand); वाहणारा, वरवरीत (a sore); [r. fight, a battle in which one party flees and the other pursues, but the party fleeing keeps up the contest; r. fire, a constant fire of musketry or cannon; r. title, Print., the title of a book that is continued from page to page on the upper margin].

RUNNET* विरजण n.

RUPEE (*Skr. rupya*, silver) रुपया.

RUPTURE (*rumpere*, to break) मेद, स्फोट; state of being broken फूट f, स्फोट; breach of peace, either between individuals or nations फूट f, विघड, स्नेहभंग; *Med.*, hernia अंतरगळ, अंत्रवृद्धि f; ruptured gut पोटाळा.—v. तोडणे, फोडणे.—i. फुटणे.

RURAL a. (*ruris*, the country) खेड्यापाड्याचा, वाहेरगांवचा, ग्राम्य; pertaining to farming शेतकीचा, कृषिकर्मचा.

RUSH* लळाळा, नागरमोथा; the merest trifle काढी *f*, कसपट *n*.—RUSHY *a.* लळाळ्याचा.

RUSH* *v. i.* move or drive forward with vehemence इपाठ्यांने रपाठ्यांने चालॅ; enter with undue eagerness शिरणे, घुसणे, रिघणे; at, on, upon अंगावर तुटून पडॅणे, घसरणे; in दपटून शिरणे, घुसणे; forward, headlong, through मुसंडी मारणे.

RUST*, crust which forms on the surface of metals मोरचा, मळ, किटा;—of iron जंग, तांब *f*;—of copper कळक; any foul matter contracted बुरसा, बुरा.—RUSTY *a.* जंगलेला, तांबलेला; impaired by inaction or neglect of use मळीण, मजीत, वापर रावता नसत्यामुळे विषडलेला.

RUSTIC *a.* (See RURAL) खेडेगांवचा; rude रानटी, असभ्य, गांवढळ (manners); plain साधा, गांवरानी (dress); simple साधा, भोळा, सावडा.—*n.* खेडेगांवचा राहणारा, शेतखाऱ्या, कुणवी.—RUSTICITY गांवढळपणा, गव्हारपणा.

RUSTLE* *v. i.* सरसरणे, सरसरत जाणे, खडबडणे.—*n.* खडबड *f*, खडखड *f*, खडखडाट.

RUT *F.*—in animals माज, उधान *n*, भर;—of elephants, camels, &c. मस्ती *f*;—of mares, she-asses हास्याण *n*; to be in r. माजास मस्तीस येणे.

ROUTE (See ROUTE) चाकारी *f*.

RUTHLESS* *a.* निर्दय, कठोर.

RYE* गव्हा सारखे एक धान्य आहे.

RYOT *Ar.* प्रजा *f*, रयत *f*.

S

SABBATH *Heb.* विश्रामवार, रविवार, शाब्बाथ.

SABLE *a. Ger.* सेवल नामक जनावराच्या लवेच्या रंगाचा; काळा.

SABRE *F.* वांकडी तलवार *f*, तेगा.

SACCHARINE *a. (Skr. sharkara)* साखरेचा, शर्कराधर्मक.

SACERDOTAL *a. (sacerdos, a priest, from sacer, holy)* याजकाचा, यज्ञकर्माचा; *s. office* याजिकी *f*; *s. thread* यज्ञोपवीत *n*.

SACK* पोते *n*, थेला, गोणी *f*; double s. कंटाळ *f*, गोणी *f*; saddle s. पडशी *f*; plunder, as of a town गांवलूट *f*.—*v.* पोत्यात घालॅ; लुटॅ. —CLOTH तरट *n*, गोणताट *n*.—FUL *a.* गोणीभर.

SACKBUT *F.* अलगुडे *n*.

SACRAMENT (*sacer, sacred*) a solemn religious ordinance संस्कार; the Lord's Supper प्रभुभोजन *n*.—AL *a.* विधीचा, संस्कार संबंधी; विधींने बांधलेला, संस्कारवद्ध.

SACRED *a. (do.)* set apart to religious use देवास वाहिलेला, पवित्र; religious धर्मचा, धर्मसंबंधी (history); made holy पवित्र केलेला, देवाधर्माचा, पवित्र (place); venerable पूज्य, पूजनीय (name); inviolable अलंघ्य, अलंघनीय (secrets); consecrated संस्कृत, वाहिलेला (temple) [to].—NESS पवित्रपण, पवित्रता *f*; अनुष्ठाननीयता *f*: the s. of marriage vows.

SACRIFICE *v. (do.)* make an offering of अर्पणे; immolate on the altar of God, either as an atonement for sin, or to procure favor, or to express thankfulness यज्ञ होम क., वळी देणे; give up for the sake of देणे, -साठी बदल देणे [to, for].—*n.* अर्पण *n*; यज्ञ, होम, वळी; परियाग, उत्सर्ग, समर्पण *n*; fire for s. होमामि; pit for s. यज्ञकुळ *n*; place of s. यज्ञशाळा *f*; officiating priest at s. याजक; his wife यज्ञपत्नी *f*; s. fire होममि; god of s. यज्ञेश्वर, यज्ञपुरुष; suitable for s. यज्ञोपकरणी; plot for s. वेदी *f*, स्थंडिल *n*;—of one's self आत्मनिवेदन *n*—समर्पण *n*.—SACRIFICIAL *a.* यज्ञाचा, यज्ञसंबंधी; *s.* grass कुश *n*, दर्भ.

SACRILEGE (do.) धर्मादायाची चोरी *f.*, देवस्वापहार.—SACRILEGIOUS *a.* देवस्वापहाराचा; profane देवनिंदक.

SAD* *a.* dull निस्तेज, काळा (color); serious गंभीर; affected with grief उदास, खिन्ह, खेदयुक्त; afflictive दुःखाचा, अनिष्टाचा (accident); downcast तोड उतरलेला, रडका, रडवा;—of a s. countenance दीनवदन, म्लानमुख. -DEN *v.* उदास खिन्ह क. -LY *ad.* उदासपणाने, दिलगिरिने; दुःख वाटायाजोगा, भारी. -NESS उदासपणा, दिलगिरी *f.*; उदासीनता *f.*, औदासीन्य *n.*; रडकेपणा, मुखमालिन्य.

SADDLE*, a seat placed on a horse's back जीन, खोगीर;—of a camel जहाज *n.*, कजावा; [a piece of meat containing a part of the back of an animal with the ribs on each side; as a s. of mutton]; frame of a s. खोड *n.*; foretie of s. गळबंद; sitting cloth over s. गाशा; side of s. छाप *f.*.—v. खोगीर घालणे -ठेवणे; fix a charge or burden upon ओऱ्हे घालणे; to be saddled with the expense of bridges. -BACKED *a.* जीनपाठीचा. -BAG पडशी *f.*, खोगीर. -BOW खोड *n.* -CLOTH गाशा. -GIRTH तंग. -HORSE स्वारीचा धोडा.—SADDLER जीनगर. -RY जिनाचे सामान *n.*; जीनगराचा धंदा, जीनगरी *f.*

SAFE *a.* (*servare*, to save) free from injury निर्भय, बिनधोक; secure from harm सुरक्षित, धड, शाबूत; conferring safety निर्भय, आसन्याचा, अभयजनक (harbor) [from]:—*n.* निर्भयस्थान *n.*; a chest for securing provisions from noxious animals पिंजरा, भाळी *f.*; [a fire-proof chest containing money, valuable paper, &c.] [for]. -CONDUCT, convoy वलावा, पावणी *f.*; a warrant to pass अभयपत्र *n.* -GUARD protection बचाव, संरक्षण *n.*; passport अभयपत्र *n.*, कौल; a guard to protect a traveller ताकीददार, वलावा; [an outer petticoat to save a woman's clothes on

horseback]. -LY *ad.* निर्भय, खुशाल, सुखरूप; सलामत, धका लागल्या वांचून, अचानक; in close custody बंदेबस्ताने, न जाईसा: to keep a prisoner s. -NESS, -TY निर्भयता *f.*, निरुपद्वता *f.*; सुरक्षितपणा, शाबूतपणा *n.*; आश्रय; place of s. निर्भयस्थान *n.* -LAMP अभयदीपिका *f.*

SAFFLOWER (*saffron & flower*)—the plant करडई *f.*, कुसुंब;—the seed करडई *f.*; oil expressed from the seed of s. करडेल *n.*

SAFFRON *Ar.* केशर, कुंकुम *n.*—*a.* केशरी, केशरी रंगाचा.

SAG* *v. i.* इकूणे, कलणे, खचणे.—*t.* इकवणे.

SAGE (*salvia*) *Salvia Bengalensis* कापूरकचरा *Ri f.*

SAGE *a.* (*sapere*, to be wise) शहाणा, चतुर, प्राज्ञ; proceeding from wisdom शहाणपणाचा.—*n.* ज्ञानी, सिद्ध पुरुष, पूर्णबोध; holy s. मुनि, कृषि. -LY *ad.* शहाणपणाने, चातुर्याने.—SAGACIOUS *a.* चतुर, शहाणा, तीक्ष्णबुद्धि. -LY *ad.* शहाणपणाने. -NESS शहाणपण *n.*, चातुर्य *n.*—SAGACITY चातुर्य *n.*, हुशारी *f.*, दीर्घदृष्टि *f.*, शहाणपण *n.*

SAGITTAL *a.* (*sagitta*, arrow) तिरा सारखा, बाणा सारखा.—SAGITARIUS (*L.*) धनु *n.*, धनुरास *f.*, धन *f.*

SAGO Malay. सागू, सागूचे तांदूळ *m pl*; grain s. सागू, सागूदाणा.

SAIL*, the sheet by which the wind impels a ship शी� *n.*, अवजार *n.*; a ship गलबत *n.*, जहाज *n.*; a journey upon the water पाण्यावरून जाणे *n.*, जलपर्यटन *n.*, सफर *f.*; to set s. शीड हकारणे; to strike s. शीड उतरणे; sheet of a s. दमाण *n.*; lower end of a s. yard धोंस; s. furled on its yard वात *f.*—*v.* शिडाने जलमार्गाने जाणे; set sail शीड उभारणे; move smoothly through the air हवेतून सरपटत जाणे

—i. गलबत हकार्लन जांगे; उडणे; गलबत हकारणे चालवणे. -CLOTH चिवटा, पडम n. -ING समुद्रगमन n. -OR खलाशी, दर्यावर्दी. -YARD शीडकाठी f, परभाण n.

SAINT (*sanctus*, sacred) a holy person पवित्र पुरुष, साधु, संत, भक्त. -ESS संतीण f. -LINESS साधुता n, संतपणा; to assume s. कानांत तुळसी घालणे.

SAKE* कारण n, हेतु; for the s. of साठी, करिता.

SAL (L.) क्षार ; s. ammoniac नवसागर.—SALINE a. खारट, खारा, लवणगुणक, मिठाचा.

SALARY (*salarium*, salt-money, the money given to Roman soldiers for salt, which was a part of their pay, from *sal*, salt) पगार, वेतन n; annual pay वर्षाचा पगार, साल n.

SALE* विक्री f, विक्रा, खप; ready-money s. नगद विक्री f; for s. विकाऊ, विकायाचा; to set to s. विकायास माडणे; deed of s. फरोक्त खत n. the first s. बोहणी f. -ABLE a. विकायाजोगा, क्रेय.—SALESMAN दलाल.

SALEP Ar. सालमिश्री f.

SALIENT a. (*salire*, to leap) उडणारा, उडी मारीत चालणारा; projecting बाहेस आलेला; prominent ठळक, मुख्य (traits).

SALIVA (L.) थुंकी f, लाळ f, मुखरस.—SALIVAL a. थुंक्याचा.—SALIVATE v. Med. तोंड आणें-देणे.—SALIVOUS a. थुंक्याचा, लाळेचा.

SALLOW* a. पिकूट, पिकुटलेला, निस्तेज; to get s. पिकुटणे; s. hue of the countenance काळवंडी f, पिकटी f. -NESS पिंवळी छाया f, पिकुटपणा, पांडुवर्ण.

SALLY (See SALIENT) उडी f, उड्युण n; —of anger or ardor उसळी f, वेग, आवेश, झटका; —of humor, wit, &c. लहर f, सुरण n; act of levity विलास, चापल्य n: the excursion was esteemed but a s. of

youth;—v. i. छापा घालण्यासाठी बाहेर पडणे [forth, out, from]. -PORT खिडकी f, चौरखिडकी f.

SALMON (*salmo*) एक जातीचा मासा आहे.

SALOON F. रंगमहाल, सदर f.

SALT* मीठ n, लवण n, क्षार; flavor चव f, स्वाद; piquancy चणचणीतपणा, मीठमिरची f; a dish for salt at table निमकदाणी f; a sailor खलाशी; Chem. क्षार; pl. marshes flooded by the tide खाजण n खार f; black s. काळे मीठ n, पादेलोण n; mineral s. रस, उपरस; water in which s. has been dissolved मिठवणी f; rock-s. सेंदेलोण n, सैंधव n; sochal s. संचळ n, संचळखार; to become impregnated with s. खारावणे; caste whose occupation is to prepare s. मिठागरी.—a. खारा, खारट (water); खारी-तला, खारा (fish).—v. मीठ घालणे, खारा खारट क. -CELLAR निमकदाणी f. -ED मीठ घातलेला, खारावलेला. -LESS a. अल्णी. -MARSH खाजण n. -MINE मिठाची खाण f. -PAN, -PIT मिठागर n. -NESS खारटपणा; मिठाची रुचि f. -PETRE सोरा, सोराखार, सोरमीठ n; purified s. कलमी सोरा. -WORK मिठागर n.—SALTY a. खारट तुरट.

SALUBRIOUS a. (*salvus*, safe) शरिरास चांगला, आरोग्यजनक, निरोगी, पथ्यकर. -NESS, SALUBRITY शरिरास हितकारकपणा, आरोग्यजनकता f.—SALUTARY a. पथ्यकर; promotive of public safety लोकरक्षणाचा; contributing to some beneficial purpose प्रोपकाराचा, हितकारक (design) [for].

SALUTE v. (*salus*, health) address with expression of kind wishes कुशल प्रश्न क., क्षेम कुशल पुसणे; greet सलाम नमस्कार-रामराम क., अभिवंदन क.; greet with a kiss चुंबन घेजन सलाम क.; greet with a wave of the hand हात उचलून सलाम क. [with].—n. सलाम, नमस्कार, रामराम;

चुंबन *n*; *Mil.*, a discharge of cannon or small arms in honor of some distinguished personage, or on the anniversary of some festival;—sometimes also performed by lowering the colors or beating the drums सलामीची तोफ *f*—सरबत्तीचा तवूर—डंका *इ०*. -ATION सलाम, नमस्कार, कुरनिशात *f*; *s.* by, and to, Musalmans, &c. सलाम; *s.* by, and to, Gujaratis जयगोपाळ; *s.* by, and to, Byragis जयसीताराम.

SALVATION (*salvare*, to save) तारणे *n*, त्राण *n*, रक्षण *n*; *Theol.* redemption of man from the bondage of sin and liability to eternal death, and the conferring on him everlasting happiness तारण *n*, उद्धार, उद्धरणि *f*; deliverance from enemies सोडवणूक *f*, सुटका *f*; means of *s.* तारणोपाय; way of *s.* through devotion भक्तिमार्ग;—through works कर्ममार्ग;—through knowledge ज्ञानमार्ग;—through meditation योगमार्ग.

SALVE* मलम, लेप.

SALVO (*L.*) पकड *f*, सोडवण *f*, खिडकी *f*; to make a *s.* खिसा कट. राखणे, सवड टेवणे.

SAME* *a.* not different तोच, हाच (*Ps. cii. 27*); similar सारखा, सम, समान; just mentioned सदरहू, पूर्वीक, मशारनिल्हे; of the *s.* form समरूप; of the *s.* kind समजातीय, एकजातीय; of the *s.* age समवयस्क; the *s.* time समकाल. -NESS एकपणा, एक्य *n*; साम्य *n*, सारखेपणा.

SAMIEL *Ar.* प्राणवेणारी उष्णवायाची झळई *f*.
SAMPHIRE *F.* हदवेल *f*.

SAMPLE (See EXAMPLE) उदाहरण *n*; मासला, नमुना; a *s.*, as a bundle of grass, a single fruit, a log of wood set aside from the mass in counting or weighing the whole to mark the completion of

the total at each pause, and then counted to test the total सळई *f*.—**SAMPLER** मासला दाखविणारा; मासला, वानगी *f*.

SANCTIFY *v.* (*sanctus*, holy, *facere*, to make) पवित्र क. (*Gen. ii. 3*); make free from sin निष्पाप क., पवित्र क. (*John xvii. 17*); make efficient as the means of holiness पवित्रता उत्पन्न होण्यास साधन कारणीभूत क., पवित्रतेचे साधन क.; give sanction to मंजूरकायम क. [with, by].—**SANCTIFICATION** पवित्रीकरण *n*; पापनाशन *n*, पवित्रता *f*, अंतशुद्धि *f* (*2 Thess. ii. 13*); consecration वाहणे *n*, अर्पण *n*, निवेदन *n*.—**SANCTIMONY** भक्तीचे ठोंग *n*, बक्ध्यान *n*, दाखिकणा.—**SANCTIMONIOUS** *a.* दाखिक, बक्ध्यानी.—**SANCTION**, approbation and acceptance मान्यता *f*, महण *n*; support आश्रय, आधार, प्रमाण *n*; anything done or said to enforce the will, law, or authority of another मंजुरी *f*, 'सांक्षण' *n*.—*v.* पंत कबूल क., मानणे; confirm मंजूर बहाल कायम क.; आश्रय आधार देणे.—**SANCTITY** पवित्रता *f*, अंतशुद्धि *f*; inviolability अनुलंघ्यता *f*: the *s.* of an oath.—**SANCTUARY**, inner part of a temple गाभारा; sacred place पवित्रस्थळ *n*; a church भजनालय, देवालय *n*; a sacred and inviolable asylum अलंघनीय पवित्र आश्रयस्थान, निर्भयस्थान *n*, शरण *n*; [the most retired part of the temple at Jerusalem, called the *Holy of Holies*, in which was kept the ark of the covenant, and in which no person was permitted to enter except the high priest, and that only once a year, to intercede for the people; also, the most sacred part of the tabernacle; also, the temple at Jerusalem].

SAND* वाळू *f*, रेती *f*; वाळूचे मैदान *n*; a moment पळ *n*, क्षण. -BAG रेतीचा थैला.—

[BLIND *a.* having a defect of sight causing the appearance of small particles flying before the eyes]. -FLY केवरे *n.*, बुंगरटे *n.*, केमूर *n.* -GLASS वाळूचे यंत्र *n.* घड्याळ *n.*, वालुकायंत्र *n.*—SANDY *a.* रेतीचा, वाळूचा; वाळूवंद, रेवसळ; वाळूच्या रंगाचा.

SANDAL (*Gr. sanidos*, a board) वहाण *f.* चपल *f.*

SANDALWOOD *Ar.* (*Skr. tshandana*) चंदन; red *s.* रक्तचंदन.

SANE *a.* (*sanus*, safe) healthy निरोगी, धडधाक्ट; not disordered in intellect सावध, हुशार, शुद्धीचर असलेला.—SANITY शुद्धि *f.* सावधणा.

SANGUINARY *a.* (*sanguis*, blood) बहुरक्तपाताचा, रक्ताच्या पुराचा (battle); bloodthirsty खुनी, हिंसक, रक्तप्रिय.—SANGUINE *a.* रक्तवर्ण (flower); plethoric रक्ततिशयाचा (bodily temperament); ardent आस्थेवाईक, हौसदार (temper); confident उमेदवार, मोठ्या उमेदीचा; *s.* of success.—SANIES (*L.*) रगतपू, लस *f.*—SANIOUS *a.* रगतपुराचा, लसीचा (matter); excreting serous matter लसीचा, पूर्यरक्तस्खावी (ulcer).

SANITARY *a.* (*sanus*, healthy) आरोग्य रक्षाचा (regulation).

SAP* रस, चौक, द्रव. -LESS *a.* निरस, विरस, असार. -LING रोपा, माडा. -PINESS ओलेपणा, रसाळ्यणा. -PY *a.* रसभरित, रसरसीत; कोवळा, कच्चा; weak in intellect कोवळ्या बुद्धीचा.

SAP* *v.* *F.* पाया खणून ढासळून पाडणे; *Mil.* सुरंग पाडणे.—*n.* सुरंग. -PEE सुरंग्या, 'स्यापर.'

SAPID *a.* (*sapere*, to taste) चवदार, स्वादिष्ट. -ITY चव *f.*, रुचि *f.*—SAPIENCE शहाणपण *n.*, चतुराई *f.*—SAPIENT *a.* चतुर, शहाण; would be wise दीडशहाणा.

SAPOTA *Sp.* common *s.* कंवठ *n.*

SAPANWOOD *Sp.* पतंग, पतंगाचे लांकूड *n.*

SAPPHIRE *Ar.* इंद्रनीलमणि.—*a.* नीलाचा, नीलमय.

SARCASM (*Gr. sarkos*, flesh) a keen, reproachful expression ठोमणा, टोला, छच *n.*, छधी भाषण *n.*—SARCASTIC *a.* छधी, वर्मी, ठोमण्याचा, व्यंगोक्तीचा. -ALLY *ad.* टोला, ठोमणा मारून देऊन, उपरोधानें, व्यंगोक्तीनें.

SARCOMA (*Gr. sarkos*, flesh) *Med.* अवाळूं *n.*, वाळूक *n.*, गळूं *n.*

SARCOPHAGAN (*Gr.-phagein*, to eat) मांसभक्षक, मांसभोजी.

SARDINE, SARDIUS *F.*, a precious stone आरक्कक.

SARDONYX *L.* a gem गेमेद.

SAESAPARILLA, the Indian *s.* अनंतमूळ *n.*

SASH *F.* खिडकीच्या कांचेची चौकट *f.*

SASH (?) कमरबंद, कांच्या.

SATAN *Heb.* the devil, or prince of darkness सैतान. -IC, -AL *a.* सैतानाचा, सैतानी.

SATCHEL *F.* थेली *f.*, पिसती *f.*

SATELLITE (*satelles*) a secondary planet उपग्रह; an obsequious dependent परान्भोजी, शेषपृष्ठ *n.*

SATE, SATIATE *v.* (*satis*, enough) तृप्त क.; धण पुरविणे; surfeit अति तृप्त क., ओकारी वीट आणणे, मिठी बसविणे [with].—*a.* घालेला, परितृप्त.—SATIETY अति तृप्ति, टेर *f.*, ओकारी *f.*, मिठी *f.*

SATIN (*seta*, thick, stiff hair) अतलस *n.*, साटीन *f.*

SATIRE (*sat*, *satis*, enough) a composition generally poetical, holding up vice or folly to reprobation निंदेचा पवाडा, दुराचरणोपहासक कविता *f.*; keenness and severity of remark उपरोधिक भाषण *n.*, टोला, ठोमणा [on].—SATERIC, -AL *a.* उपहासक, निंदात्मक; निंदा करणारा, निंदक (person).—SATIRIZE *v.* निंदा क.

SATISFY *v.* (*satis*, enough, *facere*, to make) तृप्त क., पुरवणे, समाधान क.; convince खातर-जमा क.; pay off फेडणे, देणे, वारणे (debt, claim) [by, with].—SATISFACTION तृप्ति *f.*, संतोष; खातरी *f.*, निशा *f.*, समाधान *n.*; compensation नुकसानी *f.*, नुकसानी बदल पैसा वैगरे देणे *n.*, फेड *f.*; that which satisfies पूर्ति *f.*, क्षमासाधन *n.*.—SATISFACTORY *a.* समाधान करणारा, मनाजोगा; खातरीचा; फेड करणारा.—SATISFIED *a.* उष्ट, संतुष्ट, पर्याप्त; खातरी झालेला, गतसंदेह; to be s. पोट भरणे, धण पुरणे; संतुष्ट होणे; खातरी होणे—असणे.

SATURATE *v.* (*satur*, full of food) पुरा भिजवणे, उभळविणे, कणानकण भिजवणे [with].

SATURDAY* शनवार, शनिवार.

SATURN (*Saturnus*) शनि; मूर्च्छिपूजक लोकांचा एक जुना देव होता. -ALIA (*L.*) होळीसारखा एक रोमन लोकांचा सण होता.

SATYR (*satyrus*) एक कल्पित वनदेवता *f.* आहे.

SAUCE (*sal*, salt) तोळी लावणे *n.*, कालवण *n.*—*v.* make poignant खरमरीत -चणचणीत क.—SAUCER वाटी *f.*, रिकाबी *f.*, तवकडी *f.*—SAUCY *a.* उद्धट, दांडग; मगरूर, उद्धटपणाचा, दांडगेपणाचा, मगरुरीचा (looks).—SAUCINESS घिराई *f.*, दांडगेपणा, औद्धत्य *n.*, मगरुरी *f.*

SAUNTER *v. i.* *F.* रमणे, रमत रमत फिरणे, झुलणे.

SAVAGE *a.* (*silva*, wood) रानांतला, जंगली, वन्य, वन, in comp. (beast); untamed अशिक्षित, असभ्य, रानटी; cruel क्रूर, निर्दय. —*n.* रानटी माणूस; क्रूर माणूस, खाटीक, कसाब, राक्षस.

SAVANT *F.* गुणग्राहक, पंडित, विद्वान.

SAVE *v.* (*salvare*, from *salvus*, safe) बचावणे, रक्षण क.: to s. a house from the flames; lay up साठवणे, संग्रह क., ठेवणे (money); be in time for संभाळणे, टिप्पण साधणे: just

saving the time; prevent निवारणे, टाळणे, to s. appearances फड संभाळणे; *Theo.* तारणे, उद्धरणे; hinder from being lost वाचविणे, उरवणे, राखणे [from, by, in].—*i.* शिलकेत -स पाडणे, खर्च कमी क.—*prep.* शिवाय, खेत्रीज.—SAVING *a.* काटकसऱ्या, अव्यव्ययी. —*prep.* शिवाय.—*p. a.* नफ्याचा; काटकसरीचा. —*n.* काटकसर करून उरवलेला पैसा वैगरे, शिलक *f.*, सांटपा इ०; reservation संकोच, पडदा.—SAVINGS-BANK पैसा शिलकेस टाकण्याची पेटी *f.*—SAVIORE तारणारा; JESUS CHRIST, the Redeemer येशू ख्रीस्त, तारणारा.

SAVOR (*sapor*), taste रुचि *f.*, स्वाद, लजत *f.*; odor वास, गंध.—*i.* वास, गंध -चुणुक मारणे [of].—SAVORY *a.* मजेदार, स्वादिष्ट, खंगंग.—SAVORINESS मजेदारी *f.*, चव *f.*, गोडी *f.*

SAW* करवत *m, f.*; double s. आढ्याकरवत.—*i.* करवतणे, अरकसणे, करवतीने कापणे [off, away, asunder].—DUST (करवतीने कापलेल्या लांकूड वैगरेचा) भुसा, भुसकट *n.*—VER करवत्या, अरकशी; *sawyer's work* चिरकाम *n.*—FILE करवत घांसायाची कानस *f.*—FISH पोक मासा.—PIT अरकशी उभा राहण्याची खांच *f.*

SAY* *v.* utter in words बोलणे, द्वाणणे; repeat द्वाणणे, पाठ द्वाणणे (a lesson); be determined in mind as to -विषयी निश्चय क., सांगणे: it is hard to s. what it is; announce as an opinion मतदेणे; it is said असे द्वाणतात, लोक द्वाणतात; that is to s. द्वाणजे; s. in the imp. मला सांग, बोल [to, for, about].—ING बोलणे *n.*, द्वाणणे *n.*; a proverb द्वाण *f.*, आहणा.

SCAB* *Med.* incrustation over a sore or wound खपला, पापुद्रा, खपली *f.*;—of cattle खवडे *pl.*—BED, -BY *a.* खपल्यांनी भरलेला, खवड्यांचे रोगाचा.

SCABBARD *O. E.* म्यान *n.*, मेण *n.*

SCAFFOLD *F.* माचोळा, माळ, मंचक;—of a building पराची *f*, माळा; a stage for the execution of a criminal अपराध्यास फासीं देण्याचा माळा.—*v.* माळा पराची बांधणे; sustain पाठणे, आश्रय देणे.

SCALD* दारना. -HEAD खवडे *pl.*

SCALE*, thin lamina खरपुडा *f*, पापुदा;—of a fish, &c. खवल *n*, माशाचा खवल; incrustation deposited on the inside of a vessel in which water is heated सांका—*v.i.* पापुदा खवला निघणे.—*t.* खवले काढणे (a fish); पापुदा काढणे; [Gun., clean, as the inside of a cannon, by the explosion of a small quantity of powder.]

SCALE (*scala*) a ladder शिडी *f*; *Math.* श्रेणी *f*; *Mus.* प्राम; relative dimensions, without difference in proportion of parts प्रमाण *n*, स्केल' *n*: a map on a s. of an inch to a mile; regular gradation चढती -उतरती पायरी *f*, दरजा; on a small s. लहान प्रमाणावर, लहान; on a large s. मोठ्या प्रमाणावर, मोठा; to reduce to a small s. संपूर्णत आणणे.—*v.* शिडी लावून चढणे; पायरी पायरीने चढणे.

SCALE*, balance तराजू *f*, तागडी *f*; dish of a balance पारडे *n*; *pl. Astr.*, the sign of the Balance तूळरासीची खूण *f*, तुला *f*.

SCALP (*scalpere*, to cut) माथ्याची कातडी *f*.—*v.* माथ्याची कातडी काढणे.

SCALPEL (do.) शस्त्रैयाची मुरी *f*, -चे शस्त्र *n*.

SCAMP *F.* सोदा, लुचा, गुलाम.

SCAMPER *v.i.* (do.) run with a speed पळणे, पळकाढणे; hasten to escape निसटणे, सटकणे, झुकणे.

SCAN *v.* (*scandere*, to climb) scrutinize शोध छडा लावणे-काढणे; go through with, as a verse, marking and distinguishing the feet of which it is composed छंदाच्या मात्रा गणणे-मोजणे.

SCANDAL (*scandalum*) offence caused or experienced लाज *f*, शरम *f*; defamatory speech or report चुगली *f*, चहाडी *f*; reproachful aspersion अपवाद, निंदा *f*; imputed disgrace शरम *f*, डाग, कलंक. -IZE *v.* कलंक काजळी लावणे, तुफान घेणे; कंटाळा-त्रास देणे-आणणे. -OUS *a.* कंटाळा आणण्याचा, त्रासदायक; लज्जारवाणा, लज्जाकारक; चुगलीचा, चाहडीचा.

SCANT* *v.* limit हट्ट-आला बांधणे; cut short आखूड -लहान क.—**SCANTY** *a.* थोडा, अपरता, अल्प.—**SCANTILY** *ad.* थोडा, चुटपुटा, अपरता.—**SCANTINESS** थोडेपणा, उणेपणा, कोताई *f*.

SCAPULA (*L.*) खांदा, स्कंध.

SCAR* डाग, चट्टा, वण, चटका.—*v.* डाग चट्टा पाडणे [with].

SCARCE *a.* (*excerpere*, to pick out) थोडा, अल्प, स्वत्प, महागाईचा; rare विरळा, दुर्लभ, दुर्मिळ. -LY *ad.* विरळा, कवित; कठं श्रमें करून, बुलमाने.—**SCARCITY** थोडेपणा, कमतीपणा, चणचण *f*; विरळपणा, दुर्लभता *f*.

SCARE *v.* *Scot.* बुजवणे, डचकवणे, मिववणे [with, by, from]. -CROW बुजणे *n*, तोडगा, भेडसावणे *n*.

SCARP* उपवस्त्र *n*, अंगवस्त्र *n*; girl's s. थोटणी *f*.—*v.* उपवस्त्र घेणे. -SKIN बाहेरली कातडी, वाहात्वक *f*.

SCARIFY *v.* (*Gr. skariphos*, a pointed instrument) फासण्या टाकणे-मारणे-घालणे; stir the surface soil of पाळ्या घालणे (a field).

SCARLET *F.* orange-red color सिंटुरवर्ण, शेदग्यारंग; cloth of a scarlet color शेंदग्या रंगाचे वस्त्र *n*.—*a.* शेंदग्या रंगाचा, लाल; *s.* fever ज्या तापात आंग लाल होते तो लोहितांगज्वर.

SCATE, See SKATE.

SCATH* तोटा, नुकसान *n*, चट्ठा.—*v.* तोटा -हानि क. -LESS *a.* बेनुकसान, शावीत, सलामत, अविक्षत.

SCATTER* *v.* strew about विखरणे, पसरणे, पेरणे; disperse फांकवणे, उधळणे, फांकाफांक क.; set thinly पातळ -विरळ घालणे -लावणे; frustrate मोडणे, निष्कळ क., वाताहत क. (hopes, plans) [about, among].—*i.* फांकणे, पांगणे, फांकाफांक होणे. -ED विखरलेला, प्रसृत, प्रकीर्ण; उधळलेला, विक्षिप; पातळ लावलेला, विरळ, विसकळीत.

SCAVENGER* झाडू, हलालखोर, रस्ते झाडणारा.

SCENE (*scena*) stage रंगभूमि *f*-शाला *f*; part of a play प्रवेश; curtain of the theatre नाटकगृहांतील पडदा; assemblage of objects presented to the view at once देखावा, दृष्टिपात विषय; place of occurrence, exhibition, or action जागा *f*, भूमि *f*, स्थल *n*. -RY देशाची रचना *f*, -वै स्वरूप *n*, देखावा, जलतृणवृक्षादि संस्था *f*;—of a theatre रंगभूमीची गृहवृक्षादि रचना *f*;—of war रणभूमि *f*, समरंगण *n*

SCENT *v.* (*sentire*) वास लावणे -देणे; वास घेणे. [with].—*n.* वास, गंध; sense of smell घाण-दिय *n*; course of pursuit मागमूस; *s.* of सुवारा.

SCEPTIC, SKEPTIC (*Gr. skeptikos*, thoughtful) one who is yet undecided as to what is true संदिग्धमति, अविश्वासी; *Theol.*, a person who doubts the existence and perfections of God, or the truths of revelation नास्तिक, ईश्वरोक्त शारव न मानणारा, चार्वाक. -AL *a.* अविश्वासी, संदिग्ध मानस.—SCEPTICISM अविश्वास, संशय, संदिग्ध मत *n*; नास्तिक मत *n*; ईश्वरोक्त शास्त्रावर अविश्वास.

SCEPTRE (*Gr. skeptron*, staff) a royal mace राजवेत्र *n*; royal authority राजाधिकार.—SCEPTERED राजदंडधारी.

SCHEDULE (*Gr. schede*, a tablet, a leaf) जाबता, फेरिस्त *n*, याद *f*.

SCHEME (*Gr. schema*, form) plan बेत, नकशा; project उपाय, कल्पना *f*, इलाज; wild s. कचाट *n*, लचांड *n*.—*v.* युक्ति तजवीज क., उपाय काढणे -क.

SCHISM (*Gr. schisma*) division भेद, तट, फळी *f*; [specifically, permanent division or separation in the Christian Church, occasioned by diversity of opinions or any other reason.] -ATIC *a.* मतभेदक, शाखाभेद संबंधी.—*n.* मतभेदी, शाखाभेदी.

SCHOOL (*Gr. scholé*) place where leisure is enjoyed, leisure time given to literary study, place of instruction शाळा *f*; exercises of instruction पाठ-शाळा *f*, धडा; seminary for theology during the middle ages अध्ययनशाळा *f*; assemblage of scholars पाठशाळा *f*, शिष्यसमूह;—system of doctrines शिक्षासंप्रदाय, शालासंप्रदाय; disciples of a teacher शिष्यसमूह, शाळा *f*; a sect in philosophy, theology, and science शाखा *f*, शालासंप्रदाय; difference of s. शाखाभेद;—of a good s. शालशुद्ध; *s.* of philosophy दर्शन *n*.—*v.* शाळेत शिक्षिवणे; reprove तोंडची शिक्षा क., वापदंड क., धमकावणे. -BOY शाळेत जाणारा मुलगा, विद्यार्थी. -FELLOW शाळेचा सोबती, गुहवंधु. -HOUSE शालगृह *n*, शाळा *f*. -ING शिक्षण *n*, अध्ययन *n*; शिक्षावेतन *n*, गुहदक्षिणा *f*, शाळेची फी *f*, फसकी *f*. -MASTER पंतोजी, 'मास्तर'—SCHOLAR विद्यार्थी, शिकणारा, शिष्य; one engaged in the pursuits of learning विद्यार्थी, विद्याव्यासंगी, विद्यानुयायी; a servant पंडित, विद्वान. -SHIP विद्वता *f*, पांडित्य *n*; maintenance for a scholar विद्यार्थ्याचा पगार ची पोटगी *f*, 'स्कालरशिप

f.—SCHOLASTIC *a.* पाठशाळेचा, पाठशाळा संबंधी; पाठशाळेतला; pedantic विद्येन्या डॉलचा, पांडित्यदर्शक.—SCHOLIAST टीकाकार, ग्रंथावर टिपण लिहणारा.—SCHOLIUM टीका *f.*, भाष्य *n.*

SCHOONER *D.* दुकाठी गलबत *n.*

SCIATIC *a.* (*sciatica*) कमरेचा, कटी संबंधी. —SCIATICA कमरेचे दुःख *n.*, कटिशूल.

SCIENCE (*scire*, to know) knowledge ज्ञान *n.*, विद्या *f.*; a branch of knowledge विद्या *f.*, शास्त्र *n.*, उपशास्त्र *n.*; study of s. विद्याभ्यास; sacred s. श्रुति *f.*, ज्ञान *n.*; profane s. उपविद्या *f.*; s., considered as wealth विद्याधन *n.*—SCIENTIFIC *a.* विद्येन्या शास्त्रान्या नियमा प्रमाणे, विद्यासूत्रानुसारी.

SCIMITAR *F.* कटार *f.*, तेंगा.

SCINTILLATE *v. i.* (*scintilla*, a spark) थिण्या उडवणे; sparkle चकचकणे, लकलकणे [with].

SCIOLIST (*scius*, knowing) पुस्तकावरून ओरखडलेला, खंडपिंडित.

SCION *F.*, scion कलम *n.*; a descendant अंकुर, कोम, वंशज;—of a plantain tree मोनवा, मोना.

SCIRRUS (*L.*) मासग्रंथि *f.*; flat s. of the spleen or liver खापरी *f.*—SCIRRHOUS *a.* गांठीचा, गांठाळ.

SCISSION (*scindere*, to cut) कापणे *n.*, छेदन *n.*, खंडन *n.*—SCISSORS *pl.* कातर *f.*

SCOFF *v. i.* *D.* उपहास निंदा -छिथू क. [at]. -ER निंदक, छिथू करणारा.

SCOLD *v. i.* *Ger.* खरडपट्टी काठणे, खडसून बोलणे [for].—*n.* कैकया *f.*, कैदासीण *f.*, ताटका *f.* -ING दपटणे *n.*, मुंडण *n.*, खरडपट्टी *f.*, दटावणी *f.*

SCOOP *D.* a large ladle पळा, पळी *f.*; a hollow खळी *f.*, खळगी *f.*; [a surgeon's

instrument].—*v.* कोरणे, पोखरणे, उकरणे; पळीने वाढणे वालणे काढणे [out].

SCOPE (*scopos*) aim धोरण *n.*, संधान *n.*, अभिप्राय; room जागा *f.*, अवकाश, मोकळेपणा, अवसर; length लांबी *f.*

SCORCH *v.* (*ex, cortex*, bark) burn superficially भाजणे, होरपळणे; affect painfully with heat तळतळविणे.—*i.* पोळणे, जळणे; तळतळणे.

SCORE*, notch सड, कातरा; bill कर्जाऊ दिलेन्या पैशाची किंवा उचापतीची याद *f.*; account देणे घेणे *n.*, खाते *n.*; number of twenty विसा *f.*, खंडी *f.*, कोडी *f.*; account कारण *n.*, हेतु; by the s.—selling कोडीने कोडीवर; on the s. of बाबद, सबव; by scores खंडीवारी; running up a s. उकडा, रतीव; on that s. त्यापेक्षा -पक्षी.—*v.* कातरे पाडणे; mark with lines रेखटणे, रेखा ओढणे; set down a debt माडणे, बोट ओढणे; out खोडणे.

SCORN (*cornu*, horn) extreme and passionate contempt तिरस्कार, तिटकारा; object of extreme disdain तिरस्कारास्पद. —*v.* तिरस्कार क., धिकारणे [for]. -ER धिकार करणारा, निंदक. -FUL *a.* निंदाखोर, तिरस्कारी.

SCORPIO (*L.*) विंचू; *Astron.* वृथिकरास *f.*—SCORPION विंचू; [a kind of whip armed with points like a scorpion's tail (Kings xii. 11)]; tail of a s. नांगी *f.*, नांगा.

SCOT*, portion of money assessed or paid वर्गणी *f.*, पट्टी *f.*; fine दंड, द्रव्यदंड. -FREE *a.* दंडवेगळा -निराळा; clear मोकळा, मुक्त, सुटा, अंजीबात.

SCOT* स्काटलंड देशाचा राहणारा.—Scotch *a.* स्काटलंड देशाचा; स्काच लोकाचा.

SCOTCH *v. Eng.* खांदा -टेका देणे;—a wheel उटाळे लावणे.

Scotch *Gael.* फांसण्या टाकरॅं -मारणे.—*n.* फांसण्या *f pl.*

Scoundrel *Ger.* a man without honor or virtue लुच्चा, हरामी, मात्रागमनी.

Scour* *v.* clean by friction घासणे, चोळणे, उजळा देणे; purge violently धुणे, पोटांला मळ काढणे (the bowels); pass swiftly over वरून झपाटणाने जाणे.

Scourge (-corium, leather) चाबूक, कोरडा; punishment शिक्षा *f*, दंड.—*v.* फटके मारणे; शिक्षा क. (*Heb* xii. 6) [for, with.]

Scout *F.* हेर, बातमीदार, गुप दूत.—*v.* हेरणे, टेहळणे; sneer at हेडसावणे, धुतकारणे, उडवणे [at, from].

Scowl *v. i.* *Ger.* wrinkle the brows as in frowning कपाळास आळ्या घालणे; look angry डोळे वटारणे [upon].

Scrabble *v. i.* *D.* खरडणे, विरखडणे, खिरबिड्या काढणे -ओढणे.

Scraggy *a.* *Ir.* lean कृश, रोड; rough खरबरीत.

Scramble *v. i.* *D.* go on all-fours मेटेखुट्यार्नी -हातपाय टेकून जाणे -चालणे -चढणे; struggle with others for something thrown on the ground झोंबाझोंबी -झटापटी -घेषेमार क.; to be *scrambled* for -वर मिठ्या -उद्या पडणे [for, with, among].

Scrape* *v.* rub the surface with a sharp or rough instrument खरडणे, खरवडणे; remove by rubbing खरडून काढणे; acquire penuriously जथर्णे, जमवर्णे, कवडी कवडी जोडणे; grate harshly over खरडणे, तासणे, भादरणे; up, out उकरणे;—upon a grater किसणे.—*i.* घासणे, चोळवटणे; कर्कश शब्द क., करकरणे.—*n.* घषणे *n*, घसरा; करकर; *f*, कर्कश शब्द; perplexity लचांड *n*, कुलंगड *n*, कचाट *n*.—**SCRAP** तुकडा, कुटका;—of paper चिटोरा, चकती *f*.—**BOOK** गाबाळग्रंथ. **-ER** खरडणारा; किसणी *f*;—of fruits खवणी

f;—for the feet वज्जी *f*;—for the tongue बिमी *f*; one who plays awkwardly गवत्काप्या, गवत्या, खरडघाशा; one who saves penuriously कवडीचुंबक.—**SCRAPINGS** खरवड *f*, कीस;—of a dish of food निपूट *f*, शिपूट *f*, निरपण *n*

Scratch *v.* *Ger.* tear the surface वरखडणे, ओरखडा काढणे; tear by the nails बोचकरणे, बोचुकरावणे; dig with the claws नखाने उकरणे, खरडून काढणे; allay an itching खाजवणे.—*n.* बोचकरा, नखोरा; superficial mark चरा, ओरखडा.

Scrawl *v. i.* (See SCRABBLE) ओरखडणे, गिचमीड लिहिणे, भरडणे; over चितरणे, रेहोट्या काढणे.—*n.* ओरखडा, गिचमीड *f*.—**INGLY ad.** खशाबशा, गिचमीड.

Scream* *v. i.* किंकाळी फोडणे, किंकळणे, ओरडणे [out].

Screen *F.* पडदा, अंतर्धान *n*; a long, coarse sieve चाळण *f*, [for].—*v.* झांकणे, बचावणे आड येऊन बचावणे; चाळणे, चाळून वेगळे क. [from, by.]

Screw *F.* a cylinder grooved spirally मळसूत्र *n*, पैच, 'स्कू'; miser कृपण, पिळून काढणारा -घेणारा; worn out horse घोडके *n*, पंचकल्याण; female s. नवरी *f*, मार्दी *f*; male s. नर, मादा.—*v.* मळसूत्राने बसवणे; मळसूत्राने फिरवणे; to squeeze पिळणे, पिळून काढणे; distort पीळ-पिळे देणे, मुरडणे, वक्र क.

Scribe *v.* (*scribere*, to write) लिहणारा, लेखक; notary चिटणीस, दवीर; *Jewish Sac. Hist.*, a writer and a doctor of the law शास्त्री.—**scribble** *v. i.* विरखुड्या-रेहोट्या काढणे.—*i.* घाईने लिहिणे, भरडणे, खरडणे.—*n.* विरखुड्या *f pl*, रेहोट्या *f pl*, कुत्याचे पाय *pl*.—**scrip**, piece of paper containing a writing चिठ्ठी, कागद; certificate of stock भाडवलाचा दाखला.—**script** [*Print*. a kind

of type made in imitation of handwriting:

This line is printed in s.]

Law, an original document लेख, दस्तऐवज.—*SCRIPTURE* लेख; the books of the Old and New Testament पवित्र शास्त्र, वैबल *n*; a passage from the Scriptures शास्त्रलेख, शास्त्रांतील स्थळ *n*; the s. of the Hindus are वेद, शास्त्र *n*, and पुराण *n*.—*SCRIPTURAL a.* शास्त्रा प्रमाणे, यथाशास्त्र (doctrine); contained in the Scriptures शास्त्रांतल, शास्त्रीय

SCRIPT *Sw.* पिशवी *f*, ब्रुगदान *n*.

SCRIVENER (See SCRIBE) one whose occupation is to draw contracts करारनामे लिहिआरा; one whose business is to place money at interest व्याजबट्टा करणारा, सराफ.

SCROFULA (*scrofa*, a breeding sow) गंडमाला *f pl.*

SCROLL *F.* writing formed into a roll गुंडाळी *f*, वळी *f*, पट.

SCROTUM (*L.*) अंडकोश, वृषण *n*; enlargement of s. अंडवृद्धि *f*, अंतगळ.

SCRUB *D.* a mean fellow गांवाची खरवड *f*, पायपोस-खेटरखाऊ; worn out brush खराटा-
-BY *a.* भिकार.

SCRUPLE (*scrupulus*, a small, sharp stone, anxiety) [a weight of twenty grains]; a very small quantity गुंज, *f*, रती *f*; doubt शंका *f*, दिक्कत *f*, विकल्प [about].—*v. i.* शंका धरणे, मनांत किंतु आणणे.—*t.* -विश्वर्या शंका घेणे: to s. the truth of an account [about]. -OUS *a.* संशयी, कांक्षाखोर, संकाक्ष, दिक्कतखोर; exact सुती, रेखला, तवताक, बारीक पाहणारा. -LY *ad.* संशय आणून; बारीक दृष्टीने.

SCRUTINIZE *a.* (*scruta*, trash) search closely तपासणे, शोधणे, पारखणे, सुलावणे; examine into critically विवेकाने पाहणे, गुणदोषपरीक्षा क., न्याहळणे [into].—SCRUTINY चौ-

कशी *f*, चिकित्सा *f*, तपास; निरेखणे *n*, निरीक्षा *f*; हेरणी *f*.

SCUFFLE*, struggle with close embrace झों-बाझोंबी *f*, झटापटी *f*, धकाधकी *f*; a fight मारामारी *f*.—*v. i.* झटापटी झोंबाझोंबी चालणे [about].

SCULK *v. i. D.* लपणे, छपणे;—from duty, &c. काम चुकवणे.

SCULL, See SKULL.

SCULPTOR (*sculpere*) खोद-खोदींव काम करणारा.

—SCULPTURE खोदींव काम *n*, खोद-नक्स काम *n*, खोदगिरी *f*.—SCULPTURED खोदींव.

SCUM *Ger.* that which rises to the surface of liquor मळी *f*, साई *f*, फेस; refuse खरवड *f*, रेंदा, गाढ;—of metals गू.—*v.* मळी काढणे छाटणे.—*i.* मळी येणे जमणे.

SCURF*, dry scab or mealy crust formed on the skin कोंडा, भुसा.—SKURFY *a.* कोंड्याचा, भुस्याचा.

SCURRELIOSITY *a.* (*scurrula*, buffoon) तोंडाचा फटकळ, शिवरा (fellow); containing low abuse शिवीगाळीचा, शिवरा (language).—SCURREILITY फटकळ-शिवरेपणा; दुर्भाषण *n*, दुरुक्ति *f*.

SCURVY *v.* (See SCURF) नाविक रक्तपित्त *n*.—*a.* नाविक रक्तपित्ताचा; vile शिटाऊ, हटाऊ.

SCUTTLE*, a broad shallow basket शिपतर *n*, शिबुट्टे *n*.

SCUTTLE *F.* a small opening in the deck of a ship, large enough to admit a man, and with a lid for covering it; a like hole in the side or bottom of a ship गलवताचे गवाक्ष *n*, झरोका, खिडकी *f*, इ०.—*v.* गलवताच्या तळाला वैगेरे भोंके खिडक्या पाडणे; [to sink, as a ship by making holes through the bottom].

SCYTHE* कोयता, विळा.

SEA*, one of the larger bodies of salt-water less than an ocean, found on the earth's surface समुद्रः; the ocean महासागर समुद्रः; at full s. भरतीस, ऐन; half s. over अर्धा द्विंगलेला; to go to s. खलाशाचे काम क. -BANK समुद्रतीर. -BOAT जौळी तारूं n. -BORN a. समुद्रांत जम्लेला, समुद्रोत्पन्न. -BREEZE समुद्रावरचा वारा, मतलई f. -COAST समुद्रकांठ किनारा. -ENCIRCLED, -GIRT a. समुद्रवेष्टित वलयांकित. -FARING a. दर्यावर्दी, सफरी, नाविक. -FIGHT नौकायुद्ध n. -FISH खारे पाण्यांतला मासा, समुद्रमस्य. -GOD वरुण. -GREEN a. समुद्रवर्ण. -GULL समुद्रकुकुट कॉबडा. -MAN खलाशी. -PORT बंदर n, बंदरी गांव n. -ROBBER चांचा. -SALT समुद्राचे मीठ n, समुद्रलवण n. -SHORE समुद्रकिनारा, समुद्रतीर; —road by the s. बंदरवाट f. -SICK a. गलबत लागलेला; to be s. गलबत -समुद्रलागणे. -SNAIL खुबा, खुबी f. -WORTHY a. जौळी, समुद्रगमनयोग्य (ship).

SEAL (*signum*, mark) stamp मोहोर f, शिका; impression मोहोर f; great s. of a state मोर्तव n, शिका.—v. शिका मारणे, मोहर क.; बंद क., लाख लावणे (a letter); keep close गुप्त ठेवणे [with]. -ING-WAX लाख f.

SEAL* एक पाण्यांतले जनावर आहे.

SEAM*, joining of two edges शिवण f, सांधा, जोडा; raised s. लोढ f; raised strip along a s. दांड; to open at the s. उघडणे, उसवणे; as between planks, layers of a wall, &c. दरज f, फट f; filling of the *seams* दरजगिरी f; scar वण, माव f.—v. जोडणे, सांधणे; चर-चढा पाडणे; दांड भरणे [with]. -LESS a. बिन शिवणीचा. -STRESS शिवणकरण f.—SEAMY a. सांध्याचा, जोडाचा.

SEAR* v. burn भाजणे, हुरपळणे, हुरडणे; cauterize डागणे, चरका देणे (the skin);

wither वाळवणे, सुकवणे [with].—a. वाळलेला, वाळका.

SEARCH v. (*circum*, around) examine by inspection शोधणे, पाहणे, झाडावेणे; enquire after विचारपूस क., शोधणे, तलास क.; probe सळई घालून (घाव) पाहणे; examine अजमासणे, खोदणे, परीक्षा क.; out उमगणे; सुगवा लावणे -काढणे [for, through].—n. झाडा, झडती f, शोध; परीक्षा f, निरीक्षा f; शोध, सुगवा [for]. -ER शोधणारा, शोधक; officer of the customs झाडेकरी. -ING a. शोधक, घेदक, बारीक, सूक्ष्म, घोनून चाळून पाहण्याचा; पास्तपुस्तीचा.

SEASON (*serere*, to sow) one of the four divisions of the year क्रतु; fit time अवसर, प्रसंग, सुगी f, हंगाम;—of the products of the earth घात f; a time कांहीवैळ; proper conjecture योग, मुहूर्त; cold s. हिवाळा; hot s. उन्हाळा; rainy s. पावसाळा; autumnal s. शरत्काल, शरदक्रतु; close of the s. सरता पालव; height of the s. ऐन हंगाम; in s. and out of s. वेळी अवेळी; wrong s. अकाळ, अवकाळ [for].—v. prepare तयारी क.; habituate सवयी लावणे, राबवणे [by]; prepare by drying or hardening निरडणे, रापवणे, पका क. (timber, &c.); fit for taste मसाला लावणे -घालणे, स्वादिष्ट क., मीठमिरची घालणे [with]. -ABLE a. वेळेवरचा, प्रसंगाचा, वक्तव्यीर, समयोचित. -ABLENESS समयानुसूप्त n, कालानुकूलता f.—SEASONABLY ad. यथाकालीं, प्रसंगापात. -ING मसाला, मेतकूट n; something added to enhance the pleasure of enjoyment मीठमिरची f, मसाला, तिखटमीठ.

SEAT*, place or thing upon which one sits आसन n, बैठक f, बसक f; place occupied by anything स्थान n, पिठ n, जागा f, घर n; post of authority जागा f, हुद्दा; abode स्थान n, वस्ती f; something made

to be sat on or upon, as a chair, bench, &c. चौरंग, बांक *f.*, खुर्ची *f.*, पाठ इ०; that part of a thing in which a person sits बूँड *n.*, तळ *n.*, गादी *f.*, बसक *f.*; a sitting बैठक *f.*, आसन *n.*; things spread to sit on विछाई *f.*, बैठक *f.*; chief s. at assemblies, &c. अप्रस्थान *n.*; easy s. सुखासन *n.*; s. on horseback मांड *f.*, आसन *n.*; to get or form a s. मांड जमणे -बसणे; s. of enjoyment सुखास्पद *n.*; s. of the blood रक्ताशय *n.* [for].—v. बसवणे, बसायास देणे; install पदारूढ क., स्थापणे, बसवणे; assign a seat to जागा देणे नेमणे: to s. persons in a church; fix मजबूत बसवणे, रोवणे; repair by making the seat new नवे बूँड घालणे -बसविणे [in, on].

SECANT (*secare*, to cut) *Geom.* छेदनरेषा *f.*
SECEDE *v. i.* (*cedere*, to go) संगत सोडणे, बाहेर पडणे, वेगळा होणे.—**SECEDER** वेगळा होणारा, विभक्त.—**SECESSION** फुटणे *n.*, विभक्त होणे *n.*, फूट *f.*

SECLUDE *v. (claudere*, to shut) वेगळा निराळा बाहेर ठेवणे; withdraw into solitude एकांती राहविणे -बसविणे; one's self एकांती राहणे -बसणे; exclude बंद क., आंत न येऊ देणे [from].—**SECLUSION** एकांतवास.

SECOND (*secundus*, from, *sequi*, to follow) immediately following the first दुसरा; next in value, power, excellence, dignity, or rank दुसरा, दुसऱ्या प्रतीचा दराचा -योग्यतेचा.—*n.* one who follows or comes after मागून येणारा; backer पाठिंबा, पाठराखणारा, सारथि; sixtieth part of a minute or degree विकळा *f.*, 'सेकंद.'—*v.* मागून येणे; पाठ -बाजू राखणे; संभाळणे, मदत क.;—as a motion or proposal अनुमोदन देणे. -ARY *a.* subordinate अप्रधान, गौण; खालच्या दराचा -किमतीचा. -HAND *a.* not new आड-बुऱ्या; not original, received from another

मधला, दुसऱ्याचा, उच्छिष्ट.—*n.* possession obtained by transfer from a previous owner अन्योपमुक्त अर्थ. -HAND सेकंदचा कांटा. -RATE *a.* दुसरे मध्यम प्रतीचा. -LY *ad.* दुसरा, दुसऱ्याने. -SIGHT, power of seeing things future दिव्यचक्षु दृष्टि *f.*

SECRET *a.* (*secernere*, to separate) hid गुप्त, गुद्य; private एकांताचा, आडवळणाचा; hidden गुप्त, गूढ, अस्पष्ट (things).—*n.* गुप्त गोष्ट *f.*, रहस्य *n.*, गूज *n.*; mystery मर्म *n.*, गूज *n.*;—as of a piece of mechanism मर्म *n.*, किळी; *pl.* गुद्य *n.*; in s. एकांतवासात, चोरून. -LY *ad.* गुप्तपणे, चोरून, लपून छपून.—**SECRECY** गुप्तपणा -भाव; एकांतवास; forbearance of disclosure मौन *n.*, अभाषण *n.*, गौप्य -गुद्यरक्षण *n.*.—**SECRETARY**, a person employed to write orders, letters, &c. चिटनीस; Persian s. मुनशी; chief s. मीरमुनशी; an officer whose business it is to superintend and manage the affairs of a particular department of Government प्रधान, फडनवीस, 'सकेटरी.'—**SECRETE** *v.* separate वेगळा क. -काठणे; conceal लपविणे, छपविणे, चोरणे [from].—**SECRETION** वेगळा करणे *n.*, पृथक्करण *n.*; the matter secreted, as mucus रक्ताने वेगळा केलेला पदार्थ, मळ;—of the nose शेंबूड;—of the throat कफ;—of the bowels मल; promoting the animal s. धातुवर्द्धक.—**SECRETORY** *a.* धातुवर्द्धक, मलोत्पादक (vessels).

SECT (*secare*, to cut) पंथ, मार्ग, मत *n.*, शाखा *f.*; difference of s. शाखाभेद. -ARIAN, -ARY *a.* शाखामार्गाचा, शाखामार्गनुयायी. -ION कापणे *n.*, छेदन *n.*, परिच्छेद; a division माग, भेद;—of a book अध्याय, पर्व *n.*, खंड *n.*;—of a chapter कलम *n.*, वाब *f.*; *Geom.* मार्ग. -AL *a.* भागाचा, खंडाचा.

SECULAR *a.* (*seculum*, a generation) शत वर्षीनी येणारा (year); pertaining to an age काळाचा, युगाचा; pertaining to this present world ऐहिक, इहलोकाचा; pertaining to things not spiritual व्यावहारिक, सांसारिक, प्रापंचिक; *s.* person संसारी, खटलेवाईक. -ITY प्रपंचबुद्धि *f.*, प्रपंचदृष्टि *f.* -IZE *v.* प्रपंचाच्या उद्योगास लावणे (a church property).

SECUNDINE *a.* (*secundus*, second) the after-birth वार *f.*, गर्भवेष्टन *n.*

SECURE *a.* (-*cura*, care) निर्भय, निश्चित; careless निश्चित, निष्काळजी; sure खचीत, निश्चित; safe निर्भय: *s.* from fortune's blows [from, in].—*v.* निर्भय क., बंदोबस्त रक्षण क., खचीत क.; confine effectually बंदोबस्तांत न पळेसा ठेवणे (a prisoner);—as a door बंदोबस्तांते लावणे बंद क.; get possession of स्वाधीन करून ताब्धांत घेणे, मुकर क. -LY *ad.* निर्भयणे, निश्चित; खुशाल, सलामत, निर्भय.—**SECURITY** निर्भयपणा, निश्चितपणा; निष्काळजीपणा उपेक्षा *f.*, गाफिलपणा; भयराहित्य *n.*, निर्भय *n.*; protection रक्षण *n.*, त्राण *n.*; pledge जामीनी *f.*, निशा *f.*, तारण *n.*, हमी *f.*; surety जामीन, जामीनदार, प्रतिभू;—for goods or money मालजामीन; *s.* bond, paper जामीनकत्वा पत्र *n.*

SEDAN *F.* नालको *f.*, नरयान *n.*

SEDATE *a.* (*sedare*, to calm) स्थिर, शांत, गंभीर. -NESS गंभीरपणा, स्थैर्य *n.*—**SEDATIVE** *Med.* शमन *n.*, उपशमन *n.*—*a.* शांतिकारक, उपशमक.

SEDENTARY *a.* (*sedere*, to sit) accustomed to sit much or long बहुत वेळ बसायाची सवयी लागेला, बसकायाम्या; requiring much sitting बसकीचा, बैठकीचा, बैठा (employment); passed for the most part in sitting बसून घालवलेला खर्चकेलेला, अव्यायामी (life).—**SEDERUNT** (*L.*) a sitting, as of a court or other body बैठक *f.*

SEDIMENT (*do.*) गाळ, गदळ. -ARY *a.* गाळाचा, मटाचा.

SEDITION (*seditio*, *se*, *sed*, aside, *itio*, a going) दंगा, बंड, बंडाचा.—**SEDITIOUS** *a.* दंग्याचा, बंडाचा, फितुराचा (behavior); tending to excite sedition दंग्याची, दंगा उत्पन्न होण्या करण्याजोगा (words); बंडखोर, दंगेखोर (citizens).

SEDUCE *v.* (-*ducere*, to lead) entice to evil फितवणे, भुलथाप देऊन बहकविणे, सन्मार्गभष्टक.; induce to surrender chastity फुसलावून पातिव्रत्यभंग करायास लावणे [from, by].—**SEDUCTOR** फितवणारा, भुलथापदेणारा; स्वीस फुसलावून घरांतून काढणारा भष्टकरणारा.—**SEDUCTION** फुसलावणे *n.*, भुलवणे *n.*, प्रतारण *n.*; स्वीसंग्रहण *n.*, सतीव्वनाश.—**SEDUCTIVE** *a.* भुलविणारा, प्रलोभक, भुलथाप दंग्याचा.

SEDOLOUS *a.* (*sedere*, to sit) उद्योगी, व्यासंगी, परिश्रमी [in]. -LY *ad.* श्रम भेदनत घेऊन करून, श्रमपूर्वक.

SEE (*sedes*, a seat) बिशपाची मुख्य जागा *f.*; पोपाची मुख्य जागा *f.* गादी *f.*; बिशपाच्या किंवा पोपाच्या अधिकारांतील प्रांत.

SEE* *v.* perceive by the eye पाहणे; understand समजणे, जाणणे, पाहणे; take care of संभाळणे, हुशार राहणे, पाहणे: (Gen. xlvi. 24); visit भेटणे, भेटायास जाणे; fall in with गांठपडणे, भेटणे, पाहणे (Matth. v. 8); make acquaintance with ओळख क.; experience अनुभवणे (John viii. 51); off घालविणे, बोळविणे.—*i.* दिसणे, दृष्ट असणे; समजणे, भेद जाणणे [into, through]; जपणे, संभाळणे [to]; to s. about a thing -चा विचार क. -ING, that जेव्हां. -EE पाहणारा; भविष्य पाहणारा, भविष्यवादी.

SEED*—of plants बीज *n.*, बीं *n.*; *Physiol.*, sperm धातु *f.*, रेत *n.*, वीर्य *n.*; original मूळ *n.*, बीज *n.*, उद्रवः: the seeds of virtue; the

principle of production बीज *n.*; progeny संतान *n.*, बीज *n.*, वंश : the s. of David; race कुल *n.*, वंश, प्रजा *f.*;—of stone fruits अठळी *f.*, अठी *f.*; failure or extinction of s. बीवूड *n.*, निर्वश.—*v. i.* जुनावर्णे, बीं भरणे; to shed the s. बीं टाकणे.—*t.* बीं पेरणे. -LING रोप. -PEAEL रेजा मोर्ती *n.*, दाण्यासारखे चारीक मोर्ती *n.*. -PLOT रोपांचा वाफा. -TIME पेरण्याचा समय ची धात *f.*. -VESSEL बीजवेष्टन *n.* कोश.—SEEDY *a.* बहुबीज, बीजमय; old and worn out जुना, जीर्ण, फाटका तुटका (coat).

SEEK* *v.* शोधणे, पाहणे; inquire for तलाश शोध *k.*; ask for मागणे, याचना *k.* [for, out, after].—*i.* पाहणे, शोध *k.* (Is. xxxiv. 16); endeavor यन्न *k.*; after मागे लागणे; for चा शोध *k.*; to s. शोधायाचा : a work of this sort is to s.

SEEM* *v. i.* दिसणे, वाटणे, भासणे. -INGLY *ad.* दिसण्यात, वाहेऱून. -LINESS, grace रूप *n.*, लाकण्य *n.*; fitness लायकी *f.*, योग्यता *f.*. -LY *a.* देवणा; योग्य, उचित, लायक.

SEESAW (prob. a redup. of *saw*) ओढाओढी *f.*, छुलाझुली *f.*, झोकाझोकी *f.*

SEETHE* *v.* शिवर्णे.—*i.* शिवणे, उकडणे.—SEETHER भाँडे *n.*, हांडी *f.*, पातेले *n.*, बहुगुणे *n.*, इ०.

SEGMENT (*secare, to cut*) Geom. वर्तुलखंड *n.*

SEGREGATE *v.* (-grex, flock) वेगळा *k.* [from].—*i.* वेगळा होणे.—SEGREGATION वियोग, पृथक्करण *n.*

SEIGNIOR (*Sp. L. senior, elder*) स्वामी, धनी, महाराज, 'शिनोर'

SEINE* मासे धरण्याचे मोँ जाळे *n.*, पाग, महाजाल *n.*

SEIZE *v. F.* grasp suddenly धरणे, पकडणे; take possession of by force बळकावणे, दपटणे; invade suddenly घेरणे, पछाडणे: a fever seizes a patient; Law, seque-

trate जप क.; reach पोंचणे, पावणे, सई क.: she could not s. the high bank; on, upon झोंगाडणे, पटकावणे; स्वाधीन करून घेणे [on, upon].—SEIZURE धरणे *n.*, ग्रहण *n.*; बळकावणे *n.*, हरण *n.*; जमी करणे *n.*, जमी *f.* SELDOM* *ad.* क्वचित्, विरळा; s. to be found दुर्लभ; s. to be seen दुर्दर्श.

SELECT *v.* (*legere, to gather*) निवडणे, निवडून घेणे [from].—*a.* निवडक, उळूष्ट, शैलका. -ION निवडणे *n.*, छानणे *n.*; that which is selected निवड *f.*, वेंचा; collection of things culled संग्रह, सार.

SELF* *a.* same तोच, हाच;—as conjoined with a pron. आपण, खुद, जातीने.—*n.* आत्मा, स्व; upon one's own s. अंगावर; to be beside one's s. देहावर गुद्धावर नसणे; to come to one's s. देहावर घेणे; to spare one's s. आंग राखणे चोरणे; selfishness स्वार्थ. -ABUSE आत्मनिदा *f.* -ACTING *a.* स्वतः चालणारा करणारा. -COMMAND आत्मसंयम, दम. -CONCEIT मीपणा, अभिमान. -DECEIT आत्मवंचना *f.* -PRATARणा *f.* -DEDICATION आत्मनिवेदन *n.* -DEFENCE आत्मरक्षण *n.* -DENIAL आत्मसंयम *n.* -DESTRUCTION आत्मघात हत्या *f.* -DEvised *a.* स्वकल्पित. -DEVOTED *a.* आत्मनिवेदित. -DEVOTION आत्मसमर्पण *n.* -EDUCATED *a.* आपल्या आपण शिकलेला, आत्मशिक्षित. -ENJOYMENT आत्मसुख *n.*, अंतःसुख *n.* -ESTEEM अहंमति *f.*, अहंकार. -EVIDENT *a.* स्वतः प्रमाण सिद्ध. -EXAMINATION, an examination or scrutiny into one's own state, conduct, and motives, particularly in regard to religious affections and duties आत्मपरीक्षा *f.* -EXISTENCE स्वतःसिद्धि *f.*, स्वयंभू. -EXISTENT *a.* स्वयंभू, स्वतःसिद्धः God is the only s. being. -GOVERNMENT आत्मनियमन *n.*, आत्मसंयम *n.*; democracy लोकराज्य *n.* -IMPORTANCE

मीपण *n.* अहंकार. -INTEREST स्वार्थबुद्धि *f.* स्वार्थ, आत्महित *n.* -INTERESTED *a.* स्वार्थी, स्वार्थदृष्टि. -ISH *a.* आपले हित पाहणारा, आपलपोटगा. -KNOWLEDGE आत्मज्ञान *n.* बोध. -LOVE अहंमति *f.* अहंकार. -MOVED *a.* स्वयंवह. -MURDER आत्महत्या *f.* -पात. -OPINIONED, -OPINIONATED *a.* स्वमताभिमानी, स्वाभिमानी. -POSSESSED *a.* स्वस्थचित्त, अव्यग्रचित्त. -PRAISE आत्मसुति *f.* -प्रशंसा *f.* -PRESERVATION आत्मरक्षण *n.* -RELIANCE आपणावर भरवता, आत्मनिष्ठा *f.* -RESPECT स्वाभिमान, आपल्या आबरूची दरकार *f.* -RESTRAINED *a.* आत्मनियमित. -RESTRAINT आत्मनिग्रह -संयम. -RIGHTEOUS *a.* आपणच आपणास पुण्यवान -न्यायी मानणारा, साधुमन्य. -SAME *a.* तोच, हाच. -SUBDUED *a.* जितेंद्रिय. -SUFFICIENCY स्वाभिमान, स्वास्थ्य *n.* -SUFFICIENT *a.* स्वाभिमानी; haughty मग्लूर, दिमाखदार. -SUPPORTED *a.* ज्याचा खर्च त्यांतूनच उत्पन्न होतो तो. -WILL स्वइच्छा *f.* obstinacy हट्ट, दुराघ्रह. -WILLED *a.* सच्छंद, स्वतंत्र, आपढंगी.

SELL* *v.* dispose of in return for some thing, esp. for money विकणे; betray विश्वासघातानें स्वाधीन क. गळा कापणे; cheat फसविणे [to, for].—*i.* विकणे, खपणे; घेवदेव विक्री क. -ER विकणारा, विक्या, वाला, in comp. मासेविक्या, भाजीवाला.

SEMBLANCE (*simulere*, to imitate) form रूप *n.* डोळ, आकार; likeness सारखेपणा, साढूश्य *n.*

SEmen (*L.*) रेत *n.* वीर्य *n.*

SEMI (*L.*) निमा, अर्धा, अर्ध, निम. -BREEVE अर्धस्वर. -CIRCLE अर्धवर्तुल *n.*; अर्धवर्तुलाकार. -DIAMETER अर्धव्यास. -LUNAR *a.* अर्धचंद्राकार. -METAL उपधातु *f.* -TONE मूर्च्छना *f.* -TRANSPARENT *a.* अर्धपारदर्शक. -VOWEL अर्धस्वर.

SEMINAL *a.* (*semen, seed*) बीजाचा, बीजसंबंधी; contained in seed बीजांतला, बीजस्थ; s. fluid धातु *f.* वीर्य *n.*—SEMINARY विद्याशाला *f.* पाठशाला *f.*

SENATE (*senatus*, fr. *senex, senis*, old) an assembly of councillors मंत्रिसभा *f.* गिर्षसभा *f.*; a state council राज्यकारभार पाहणारी सभा *f.* प्रधानसभा *f.*; [the governing body of the university]. -HOUSE सभास्थान *n.*; राजसभेची जागा *f.*—SENATOR राजसभासद; सभासद. -IAL *a.* सभेचा, राजसभेचा; राजसभासदास योग्य.

SEND *v.* despatch पाठवणे, धाडणे (a messenger); give motion to पाठवणे, धाडणे (a letter); inflict भोगवणे, लावणे (cursing); throw फेकणे, टाकणे, सोडणे (a ball, an arrow); bestow देणे; to s. forth, out उपजविणे, उत्पन्न क.; सोडणे: flowers s. forth their fragrance.—*i.* पाठविणे, निरोप पाठविणे; for बोलावणे, बोलाव्यास पाठविणे.

SENIOR *a.* (*senix, senis*, old) वडील, ज्येष्ठ more advanced in office वरचा, वरिष्ठ, वरच्या पायरीचा, पदवीने मोठा.—*n.* वडील; वरिष्ठ. -ITY वडीलपणा, ज्येष्ठत्व *n.*, वडलाई *f.* वर्चस्व *n.* थोरपणा.

SENNNA Ar. सोनामुखी *f.*

SENNIGHT (*seven and night*) अठवडा: on Tuesday s. पुढन्या मंगळवारीं.

SENSE (*sentire*, to perceive) perception by the bodily organs इंद्रियज्ञान *n.*, इंद्रियजन्य ज्ञान *n.*, इंद्रियबोध; perception through the intellect ज्ञान *n.*, बोध; faculty of sense इंद्रिय *n.*: the s. of feeling; understanding बुद्धि *f.* ज्ञान *n.*, समज; opinion मत *n.*, बुद्धि *f.*: I speak my private s.; meaning अर्थ: the true s. of words; moral perception वया वाईटाचा नीति अनीतीचा समज, समज; common s. बुद्धि *f.*, अ-

कल *f*; internal s. अंतर्ज्ञान *n*; evident to s. प्रत्यक्ष सिद्ध; the five *senses* पंचेत्रिये *n pl*; object of s. इंद्रियविषय; pleasure of s. विषयसुख *n*; subduing the *senses* इंद्रियदमन *n*; perceptible by the *senses* इंद्रियगोचर; to lose one's *senses* बेड़ लागें, बुद्धिभष्ट होगें. -LESS *a.* अचेतन, चैतन्यहीन, जड़: the body when dead is s.; अचेतन, नष्टचेतन, जड़: the s. grave feels not your sorrows; stupid बुद्धिहीन, मतिहीन, निरुद्ध; foolish बेडेपणाचा, मूर्खपणाचा (actions); unconscious गैरसावध, गुंग, निचेत.—SENSATION, impression made upon the mind through the medium of organs of sense इंद्रियजन्य ज्ञान *n*, वेदना *f*, इंद्रियबोध; state of excited feeling गवगवा, चिवचीव *f*, गडबड *f*.—SENSIBILITY, quality of being sensible देहभान *n*, शुद्धि *f*, सावधगिरि *f*, कलना *f*: a frozen limb loses its s.; acuteness of sensation or of perception शीघ्रग्राहकत्व *n*, सूक्ष्म चैतन्य *n*, ज्ञानतेपणा; quick emotion or feeling दरद *n*, कोवळे मन *n*; delicacy नाजूकपणा: the s. of a balance; experience of sensations वेदना *f*, चैतन्य *n*: this adds greatly to my s.—SENSIBLE *a.* capable of being perceived by the senses समजायाजोगा, इंद्रियगोचर: air is s. to the touch; capable of receiving impression विषयग्रहणक्षम, जाणता, विषयग्राही: would your cambric were as s. as your finger; sensitive शीघ्रग्राहक चेतन (thermometer); cognizant माहितगार, जाणता: a man cannot think at any time, waking or sleeping without being s. of it; having moral perception बुद्धिमान संपन्न, वर्ण वाईट ज्ञाणगार: if thou wert s. of courtesy; intelligent समजदार, सूझ, दाणा, समजूतदार, बुद्धिवान, अकलवंत (man);—of speech, &c. शाहाणपणाचा, समर्पक, सुयुक्त;

—of flesh गोडा;—of pain दुखरा, नाजूक, कोमल;—of feeling दरदी, जागता; s. of kindness उपकारज्ञ, उपकारजाणता [to, of].—SENSIBLY *ad.* समजाया ध्यानांत आणाया जोगा; शाहाणपणाने, समर्पक, सुयुक्ति.—SENSITIVE *a.* sentient सचेतन, विषयग्राही (soul); having quick and acute sensibility शीघ्रग्राहक चेतन;—to impressions upon the mind and feeling कोमलमनाचा, कोमलांतकरण; pertaining to sensation इंद्रियज्ञानाचा, इंद्रियज्ञानसंबंधी; s. plant लाजाढू *n*.—SENSUAL *a.* इंद्रियाचा, विषयाचा (powers); carnal विषयी, विषयलुभ्य लंपट (pleasure). -IST विषयी, विषयासक्त, गुलहौसी. -ITY विषयासक्ति *f*, विषयीपणा, विषयबुद्धि *f*.—SENTIENT *a.* इंद्रियज्ञानविशिष्ट, चैतन्ययुक्त: man is a s. being.

SENTENCE (*sentire*, to think) opinion मत *n*, संकल्प; dogma मत *n*; Law, judgment शिक्षेचा हुक्म, कोर्टचा ठराव, शासन *n*, दंडनिर्णय; maxim सूत्र *n*, द्याण *f*; Gram. वाक्य *n*.—v. शिक्षेचा हुक्म क. -सांगणे, शिक्षा ठरविणे [to, for].—SENTENTIOUS *a.* म्हणीचा, सूत्रमय, न्यायपत्रुर (style).

SENTIMENT (*do.*) thought कल्पना *f*, तर्क; opinion मत *n*, अभिप्राय; feeling भाव, रस. -AL *a.* रसिक, रसमय; affecting feeling रसानुकारी, रसाचा ढोगी. -ITY रसाचे ढोग *n* -पोम *n*.

SENTINEL, SENTRY (*sentina*, bottom of a ship, where the filthy water collects, and which the *sentinator* was obliged to watch) पाहरेकरी; s. box रणछत्री *f* (*H*).

SEPARATE *v.* (-parare, to prepare) disunite वेगळा क., तोडणे, तूट पाडणे; lie between मध्ये -आड येणे (Rom. viii. 35); set apart वेगळा ठेवणे [from, into].—i. वेगळा होणे, वियोग होणे.—a. वेगळा, निराळा, पृथक्, अलग; disunited from the body देहापासून

वेगळा झालेला, विदेही. -LY *a.* वेगळा, निराळा, अलाहिदा.—SEPARATION वेगळा करणे *n*; वियोग, फूट *f*; divorce सूटपत्र *n*, सोडचिडी *f*.

SEPTEMBER (*septem*, seven) इंग्रेजी सालाचा सातवा महिना, भारपद-आधिन.

SEPTENIAL *a.* (-annus, year) सात वर्षे राहणारा, सप्तवार्षिक; सात वर्षांत एकदा येणारा.

SEPULCHRE (*sepelire*, to bury) कबर *f*;—of a sanyasi समाधि *f*;—over a spot where a body has been burned छत्री *f*, थडगे *n*.—SEPULTURE मृठमाती *f*, मेतकर्म *n*.

SEQUEL (*sequi*, to follow) उत्तराधि, शेषभाग, शेष *n*: the s. of a history; consequence परिणाम, शेवट, अंत.—SEQUENCE, succession अनुक्रम, हार, माळका *f*; sequel परिणाम, शेवट.

SEQUESTER, SEQUESTRATE *v.* (*L.* a depositary) take possession of property for the benefit of creditors जम क.; set apart वेगळा ठेवणे क.: to s. one's self वेगळा राहणे; एकांतवासांत राहणे.—SEQUESTRATION जमी *f*; s. before judgment कच्ची जमी *f*; एकांतवास.

SERAGLIO *It.* जनानखाना, अंतःपुर *n*, रंगमहाल.

SERAPH *Heb.* an angel of the highest order पहिल्या प्रतीचा दूत.

SERENADE (*serus*, late) संध्याकाळचे संगीत *n*.

SERENE *a.* (do.) clear and calm निवळ, नितळ, स्वच्छ (sky); calm शांत, संत (soul).-NESS, SERENITY निवळपणा, स्वच्छता *f*, निरभ्रता *f*; शांति *f*, प्रसन्नता *f*, सौमनस्य *n*.

SERF (*servus*) शेतकी करणारा दास.

SERGEANT, SERJEANT (*servire*, to serve) *Mil.* हवालदार, 'सारजंट'; [a lawyer of the highest rank, and answering to the doctor of the civil law].

SERIES (*L.*) a succession of things माळा *f*,

माळिका *f*, क्रम, हार *f*; order क्रम, परंपरा *f*.—SERIAL क्रमिक पुस्तक *n*.—*a.* क्रमाचा, क्रमिक; Bot. ओर्डिंचा, हारिंचा.

SERIOUS *a.* (*serius*) solemn गंभीर, भरकूम, गंभीर वृत्ति; not jesting बिन थेटेचा, खरोखर; important भारी, मोठा, भारदस्तीचा; attended with danger जोखमाचा, भयाचा. -LY *ad.* गंभीरपणाने मनाने; थेटेवांचून, न हांसता. -NESS गंभीरपणा, गंभीर्य *n*, भरकूमी *f*.

SERMON (*sermo*, a discourse) धर्मोपदेश, धर्मकथन *n*, 'सर्मन' *n, f*, उपेदश, वाङ्मय (*H.*).

SEROUS *a.* (*serum*) thin पातळ, पाण्यांसारखा; रक्ताच्या पाण्यांसारखा, रक्ताच्या पाण्याचा.

SERPENT (*serpere*, to creep) snake साप, सर्प; fig. a subtle or malicious person कपटी दुष्ट माणूस, कृष्णसर्प; a sort of fire work चिचुंदरी *f*. -INE *a.* सापांसारखा, सर्पांकार; winding नागमोडीचा.

SERRATE *a.* -ED *p. a.* (*serra*, a saw) करवतकाठी, कातरकुतर.

SERRUM (*L.*) रक्ताचे पाणी *n*; s. of milk दुधाचे पाणी *n*, चोथापाणी *n*.

SEERVE *v.* (*servire*) work for सेवा -चाकरी *k*; minister to पुरवणे, निर्वाह निभावूक; supply with food वाढणे, घालणे; perform the service of ची चाकरी *k*, बदली राहणे; treat बागवणे, विहिवाटणे; for कामास पडणे; out वांटणे, वांटून देणे; to s. the time समय पाहून वागणे [with].—*i.* चाकरी *k*. असणे; गुलामिगिरी *k*; अंकित ताबेदार असणे; चालणे, जमणे; कामास उपयोगास पडणे.—SERVANT चाकर, सेवक; one in a state of subjection ताबेदार, बंदा, अंकित; a person of base condition गुलाम, नीच हलका मनुष्य; s. of servants दासानुदास; table s. वाढपी, वाढणारा; body s. दिजमतगार; relation between master and s. सेव्यसेवकभाव.—SERVER सेवा करणारा, सेवक; salver तबक

n, पितळी *f*. -MAID दासी *f*, चाकरीण *f*, सेवकीण *f*.—SERVICE चाकरी *f*, सेवा *f*; the deed of one who serves चाकरी *f*, काम *n*; office of devotion अनुष्ठान *n*, क्रिया *f*, कर्म *n*: burial s. मेरतकिया *f*; divine s. भजन *n*, सेवा *f*; duty काम *n*, चाकरी *f*, रोजगार; that is out of s. बेकार, बेरोजगार नी; absence of s. बेकारी *f*; military duty लक्ष्यरी चाकरी *f*, शिपाईंगिरी *f*; benefit उपयोग, काम *n*; profession of respect uttered or sent सलाम, रामराम, मुजरा; order of dishes at table भोजनपत्रं *n pl*; s. of a writ, *Law*, हुकूमनामा बजावणे; s. of an attachment जमी क.; s. of an execution हुकूमनामा बजावणे *n*; to see s. *Mil.* शत्रूचो गांठ पडणे. -ABLE *a*. कामाचा, उपयोगाचा; चालायाजोगा, कामास पडायाजोगा [to].—SERVILE *a*. slavish गुलामगिरीचा, दास्याचा; cringing खुशामतीचा, आर्जवी. —SERVILITY आर्जवीपणा, गुलामगिरी *f*, खुशामत *f*; दास्य *n*, गुलामगिरी *f*.—SERVITUDE दास्य *n*, दास्यत्व *n*, गुलामगिरी *f*; चाकरी *f*.

SESAME, SESAMUM *Ar.* तीळ; black s. काळीतीळ; white s. हवरा, हवरी *f*; s. oil तिळेल *n*; s. water तिळोदक *n*.

SESSION (*sederē, sessum*, to sit) बसणे *n*; sitting of a court, council, legislature, &c. बैठक *f*, सभा *f*, 'सेशन' *n*; time during which a court, &c., meet सभाकाल, बैठक *f*, 'सेशन' *n*.

SET* *v.* seat ठेवणे, मांडणे, बसवणे; attach to ठेवणे, लावणे, बसवणे: s. your affections on things above (Col. iii. 2); put in a condition ठेवणे, घालणे (Deut. xxviii. 1); लावणे: he sets him thinking; fix firmly घट बसविणे, स्थिर क.; determine नेमणे, ठरवणे, fix in the ground रोवणे, लावणे, पुरणे; fix in metal कोंदण क., बडणे; con-

vert into curd दही क.: to s. milk for cheese; assign ठेवणे, लावणे, ठरवणे (price); regulate वागवणे, चालवणे, वर्तवणे: he sets his judgment by his passion; —a razor धार लावणे पाजवणे; —a clock लावणे, चालू क.; —a sail उभारणे; —a dislocated limb बसवणे; stake at play पैज मारणे; fit with music सूर लावणे, सुरावर लावणे; stud बडणे, बडित खचित क.; point out the seat of, as birds, &c., to a hunter; —said of dogs शिकारीची जागा दाखविणे; about लावणे, योजणे, घालणे, झुंपणे (an undertaking); against विरोधी उभा क., आडवा आणणे: to s. one thing against another; a-going चालू क.; apart वेगळा क.; राखून ठेवणे; aside एकीकडे ठेवणे; वर्जणे, गाळणे; at defiance तुच्छ मानणे, तृणवत् मानणे; —at ease स्वस्थ शांत क., चैन पाढणे, शमविणे: to s. the heart *at ease*; —at naught तुच्छ हलका मानणे (Prov. i. 25); —a trap, a snare, or gin सापळा फांस मांडणे लावणे; —at work कामास कामावर लावणे; चालू क. before पुढे क., दाखविणे; पुढे क., वायास काढणे; —as food वाढणे; by गाळणे, वर्जणे; मानणे, गणणे; down कागदावर माडणे, लिहिणे, नोंदणे; सांगणे; स्थापणे, नेमणे; दाबणे, दडपणे (a disputant); —eyes on पाहणे, दृष्टि नजर लावणे; forth दृष्टीस पाढणे; प्रसिद्ध क.; forward पुढे चालवणे; वृद्धि क., वाढवणे; free मोकळा क., सोडणे; in मार्गस लावणे: please to assist and s. me in; चालू क., आरंभणे; in order नीट क., व्यवस्था लावणे: milk वर साई येण्याकरितां भाऊयांत दूध उघडे ठेवणे; विरजण घालणे, दही क.; off वेगळा काढणे ठेवणे; शोभवणे, शोभा देणे; on, upon उठावणी क., छू क.; कामास लावणे; न-ब लक्ष लावणे; —one's self against विरुद्ध आडवा उभा क.; —on fire आगलावणे, पेटविणे; चेतवणे, संतापवणे; —on foot चालू क., उभारणे;

out नेमून देणे, वांटून देणे; गंगारणे, नटवणे: an ugly woman in a rich habit, s. out with jewels, nothing can become; दाखविणे; over देखरेख करायास चौकसीस ठेवणे; नेमणे, लावून देणे; नेणे, पार नेणे; right नीठ शुद्ध क., सुधारणे;—the fashion शीत -रहाटी लावणे;—the teeth on edge आंबवणे; to लावणे, जोडणे; up उभा क., उभारणे; बाढवणे, वृद्धि बढती क.; उभारणे, स्थापणे, घालणे (a manufactory, school); दृष्टीस पडेसा ठेवणे; स्वर चढवणे, गळा काढणे; पुढे क., काढणे (opinion); उदयास स्त्र्यास आणणे: this good fortune quite s. him up; Print. खिळे जुळणे, अक्षरे जुळणे, छापण्या करिता मजकूर जुळणे.—i. pass below the horizon अस्तास जाणे, बुडणे, मावळणे; plant लावणे; strike root रुजणे, मूळधरणे; congeal गोटणे, थिजणे घट होणे; have a certain direction in motion वळण ओढ लागणे (a current); apply one's self प्रवृत्त उद्युक्त होणे, लागणे, झटणे, (करीत -मारीत) सुटणे; about चालू क., forward पुढे चालणे, चालू होणे; in घालू होणे, आरंभ होणे, बसणे (rain, fever); थिरावणे, बसणे; off निघणे; [Typo. soil the next sheet, when another sheet comes in contact with it before it has time to dry]; on, upon वाट चालू लागणे; काम करायास प्रवृत्त होणे; हला क., चढून जाणे; out निघणे, चालणे, वाट धरणे; up काम चाल क.; संसारास लागणे, संसारांत बसणे; to लावणे, घसरणे;—for one's self अडु चंग वाळगणे.—p. a. स्थापित, ठेवलेला, मांडलेला; रोवलेला, लावलेला; जडलेला, जडित, खचित; regular नेमाचा, बेताचा (battle, discourse);—in opinion नेटाचा, निर्धाराचा, दृढनिश्चय.—n. जोड, संच, सांचा; जमात f, थवा, झुँड f; वळण n, झोळ, मार्ग;—of rogues चंडाळचौकडी f;

कलम n, रोप; पैज f, डाव. -OFF, an offset कोंब; decoration शोभा f, अलंकार; Law, उलट दावा. -TEE बांक, मंचक. -TER ठेवणारा, मांडणारा, स्थापक; जडणारा, जड्या; बसून पारध दाखवणारा कुत्रा. -TING मांडणे n, स्थापणे n; मांडणूक f, स्थापना f; मावळणे n, अस्त; कुत्र्याकडून पक्षी धरवणे n; जडाव, जडण f; कोंदण n; झोळ, वळण n, धार f; the hardening of plaster or cement गिलावा जमणे n-बसणे n. -TLE v. make firm स्थिरवणे, थारावणे, बसवणे; establish in life जोडणे, जडवणे, सोयीस लावणे; establish in pastoral office पाळकाच्या कामावर स्थापूणे (a minister); still बसवणे, स्थिरावणे; clear of dregs and impurities निवळ क., स्वच्छ क., गाळ बसवणे (काफिचा);—of roads, &c. बसवणे; clear weather settles the road; render close घट क. -बसवणे: to s. the contents of a bag by shaking it; determine ठराव फैसला निवाडा क.; adjust तोडणे, वारणे, चुकवणे, मिटवणे (disputes, debts); colonize बसाहत क., बसवणे: the French first settled Canada; on, upon नेमणूक करून देणे [at, on, in].—i. बसणे, थिरावणे, खालीं बसणे; निवळणे, गाळ बसणे; धरदार क., सोयीस थायास लागणे; तळ घालून बसणे, थाराधरणे; जडणे, घटणे (in an office, a disease, habit); धरणे (the wind); तोडजोड क., चुकवणे, तुटणे: he has settled with his creditors. -MENT स्थिरावणे n, स्थिरता f; थायास लावण n, प्रतिष्ठा f; नेमणे n, नेम, ठराव, in comp. बंदी (जमाबंदी f); s. of revenue to be paid by the farmer to Government बंदोबस्त; निर्णय, निवाडा, फैसला; चुकवणे n, तोड f, फैसला: Law, jointure granted to a wife स्वीधन n, बाईलवांटा; Law, राहण्याची जागा f, ठाणे n; right growing out of residence राहण्याच्या विहिवाणी वरून उत्पन झालेला हक

permanent s. बंदोवस्तु दवामी (H.); temporary s. वं० मियादी (H.); deed of s. बंदोवस्तु परवाना -सनद f (H.); summary s. वं० सरासरी (H).—SETTLER स्थिरावणारा, स्थिर करणारा; वसाहत करणारा; old s. भुम्या.

SETACEOUS a. (*seta*, bristle) सडाचा, राठ केसाचा (tail).

SETON (do.) पोथ -त f, वात f.

SEVEN* a. सात; a child born in s. months सातमाशा.—n. साताचा अंकडा; s. stars सप्तर्षी. -FOLD a. सातपट, सातवार, सप्तगुण. —ad. सातपट, सातसर्वाईनै. -NIGHT सप्तक n, आठवडा. -TEEN a. सत्रा.—n. सत्रांची संख्या f चा अंकडा. -TEENTH a. सत्रावा. —n. सत्रावा भाग.—SEVENTH a. सातवा. —n. सातवा भाग, सप्तांश.—SEVENTIETH a. सत्तरावा.—n. सत्तरावा भाग.—SEVENTY a. सत्तर.—n. सत्तराची संख्या f.

SEVER v. (*separare*) divide तोडणे, छेदणे, फोडणे; separate निराळा वेगळा क.; keep apart वेगळा टेवणे; Law, disunite वियुक्त वेगळा विभक्त क. (an estate) [from]. -AL a. वेगवेगळा, निरनिराळा, भिन्न (part); single एक एक; diverse कित्येक, काहीएक, अनेक (persons); appropriate आपला, अपापला, स्व. -ALLY ad. वेगवेगळा, निरनिराळा; to be jointly and s. bound in a note, bond, &c. जतीमतीनै. -ANCE वेगळा करणे n, वियोग, भंग, खंड, छेद; Law, विभक्त करणे n, वांटणी f.

SEVERE a. (*severus*) austere उम्र (look); rigid कडक, प्रखर, तीव्र (punishment); sharp कठीण, अवघड, तीव्र, जबर (pain); as cold, heat कडक, कडकडीत, फार; दुःसह (test).—SEVERITY कडकपणा, सख्तपणा; करडेपणा, निष्ठूर्य n; कडाखा; दुःसहता f; भारीपणा, जबरपणा (punishment).

SEW* v. शिवणे, दोरा घालणे; up शिवून बंद क., शिवून टाकणे: to s. up the mouth of a bag.—i. शिवणकाम क., शिवणे. -ING शिवणकाम n, शिवणे n; cost of s. शिवणवळ f; s. material शिवण n.

SEWER* मोरी f, नाला.

SEX (*sexus*) distinction between male and female लिंगभेद, स्वीपुरुषभेद; gender लिंग n, जात f; womankind स्वीजाति f. -UAL a. स्वीपुरुषधर्माचा भेदाचा; s. intercourse मैथुन n, स्वीपुरुषसंग.

SEXTANT (*sex, six*) Math. वृत्तषडांश; an instrument of reflection for measuring angular distances between objects, esp. at sea सूर्ययंत्र n.

SEXTON (*sacer, sacred*) प्रेताचा खाडा वैरे खणणारा एक विस्ती देवळाचा चाकर आहे; देवळाचा चाकर.

SHABBY a. D. ragged बुना, पुराणा, फाटका; clothed with ragged garments चिंध्या पांधरलेला, गोदडशाई; mean भिकार, भिकारचालीचा, पाजी.

SHACKLE* v. chain बेडी घालणे, सांखळीनै वाधणे, तांगडणे; join by a link कडीनै गोवणे, अडकवणे; impede अडथळा क., मोडा घालणे, आडयेणे.—n. बेडी f; बंधन n, पायबंद; खोडा, मोडा; link कडी f, दुवा.

SHADDOCK *Malay.* चकोत्रा.

SHADE*, obscurity caused by the interception of light सावली f, छाया f; darkness अंधार, काळोख: the s. of night; protection आखा, छाया f; a shadow कडसा, काढोसा; the soul after its separation from the body मेत n, विदेही आत्मा, अपछाया f; degree or variation of color कस, अंश; screen पडदा; very minute difference छाया f, सूक्ष्म भेद. -GLASS S. फाणस n, m.—v. सावली-छायापाडणे क.; अंधार पाडणे, काळोख छाया

K.—SHADY *a.* छायेचा, सावलीचा.—SHADOW छाया *f.*, सावली *f.*; imperfect representation छाया *f.*; आश्रय, आसरा; अंधार; phantom आभास, छाया *f.*;—that cast by the style or gnomon of a dial मधा *f.*; s. of death मरणाची छाया *f.*, भयंकर अंधार;—of the earth भूमा *f.*—*v.* छाया पाडणे, उज्जेड धरणे; आसरा देणे रक्षण क.; अंधार पाडणे; attend as closely as a shadow चिकटून लगटून धरून बरोबर असणे.—SHADY *a.* छायेचा; कमी तेजाचा, न्यूनतेजस्क; unsubstantial अवास्तविक, छायात्मक, स्वप्रवत्, माविक.

SHAFT*, a body of a long cylindrical shape दांडा: arrow वाण;—of a carriage दांडा, दांडी *f.*; the middle s. of a cart, if there be three डोमल *n.*; handle of a weapon मूठ *f.*, दांडा.

SHAGGY* *a.* hairy केसटीचा, शिप्या; rugged खरबरीत.

SHAKE* *v.* agitate हलवणे, कंपित क., कांपवणे; depress the courage of धैर्य खचविणे, मान मोडणे, कंबर बसविणे; give a tremulous note to कंप -सराटा घेणे (a note in music);—a cloth, &c. झटकणे;—liquids in a vessel हिसळणे, हिंदुळणे; to s. hands with हात हलवणे, भेट किंवा निरोप घेणे.—*i.* हलणे, डुलणे;—as a liquid in a vessel डचमळणे;—as with laughter डुलणे;—tremulously कांपणे, लटलटणे, डगडगणे; shiver थरथरणे, थरथरा कांपणे.—*n.* हलवणे *n.*, हिंदवाहिंद *f.*; झटका, झटकारा; धका, हवका; हिसका; डुलणे *n.*, अंदोलन *n.*; कंप, थरथरा; *Mus.* कंप, गिरकी *f.*; in a s. त्रुटीत, झटक मारून.—SHAKER हलवणारा इ०.—SHAKING कंप, अंदोलन *n.*—SHAKY *a.* डुलडुलीत, अस्थिर, कंपित.

SHALLOW* *a.* not deep उथळ; not profound वरवर बुद्धीचा, अल्पबुद्धि. -BRAINED *a.* उथळ

बुद्धीचा, अल्पमति. -NESS उथळपणा; उथळ बुद्धि *f.*, अल्पमति *f.*; मूर्खपणा.

SHAM *a. Ger.* ढोंगाचा, कषट्याचा.—*n.* ढोंग *n.*, मीस *n.*, बहाणा.—*v.* सोंगधेणे क.; ठकवून बळेच पदरीं बांधणे, गंडा वालणे; ape नकल उतरणे.—*i.* फसविणे, ठकविणे.

SHAMBLES* *pl.* सागुतीचा बाजार, खाटकाचा -खाटीक बाजार.

SHAME*, a painful sensation excited by a consciousness of guilt, or of having done something which injures reputation; or of the exposure of that which nature or modesty prompts us to conceal लाज *f.*, लज्जा *f.*, शरम *f.*; decency लज्जा *f.*, मर्यादा *f.*; dishonor अपमान, अप्रतिष्ठा *f.*; cause of shame लज्जाकारण *n.*, लज्जास्पद; secrets गुद्य *n.*, लाज *f.*, for s. ! तुला लाज वाटावी; to put to s. लाजविणे, खालीं पाहायास लावणे, पाण्यापेक्षां पातळ क.; to take s. to one's self लाजणे, शरमणे; to throw off all sense of s. लाज सोडणे, नाक कापून हातात घेणे, नाक मुर्ठीत घेणे.—*v.* लाजवणे, ओशाळा क.—*i.* लाजणे, शरमणे, ओशाळणे [by, with]. -FACED *a.* लाजाळू, लाजरा. -FUL *a.* लाजीरवाणा, लाजेचा, लज्जाकर; indecent लाजेचा, शरमेचा, लज्जाप्रद (sight). -LESS *a.* निलाजरा, निलज्ज, बेशरम.

SHAMPOO *v. Hind.* मुटकणे, रगडणे.

SHANK*, bone of the leg पायाचे हाडाची नळी *f.*, नडगी *f.*.

SHAPE* *v.* make करणे, घडणे, रचणे; give form to घडणे, डोल -आकार देणे, बनावणे; regulate बेताऱ्ये चालवणे, व्यवस्था क.—*n.* आकार, डौल, घडण *f.*; figure रूप *n.*, आकृति *f.*, आकार.—*-LESS a.* बेडौल, बेटब. -LY *a.* वळणशुद्ध, डौलदार, नेटका.

SHARD*, shell of an egg कंवची *f.*;—of a snail गोगलगाईचे घर *n.*, शिंप *f.*

SHARE*, portion वांटा, हिस्सा;—of a mercantile concern पाती *f.* भांडवलाचा भाग, 'शेर';—of a property divided वांटा, भाग.—*v.* वाटणे, वांटणी करून देणे; partake with another वाटून घेणे-देणे [out, into, in].—*i.* वांटा घेणे-मिळणे-असणे. -HOLDER पातीदार, भागीदार, हिस्सेदार.—SHARER वाटकरी; विभागी.

SHARE* नांगराचा फाळ.

SHARK (*carcharos*) तंतु, नकराज, 'शार्क' मासा.
SHARP* *a.* having a very thin edge तिखट धारेचा, तेजदार, जलद, पाणीदार; terminating in a point अणीदार, टोकदार; having a fine point तिखट अणीचा, बोचेरा, तीक्ष्ण; acute जलद, तिखट;—of sounds कर्कश; acid अंबट, तुरट;—of language तिखट, कठोर, मर्मभेदक;—pain, &c. तिखट, मखर, बवर इ०;—of cold, &c. कडक, तीक्ष्ण;—of sayings, &c. नोकदार, चरमरीत; smart जलद, हुशार, चुणवुणीत;—a sense जलद, सूक्ष्म, तिखट. -CUT *a.* ठळक, सुरेख, सुबक. -EDGED तिखट धारेचा. -EN *v.* धार देणे-लावणे, पाणी देणे; तिखट बोचेरा क.; खरमरीत-चरमरीत क. इ०. -ER धूर्त; उच्त्या, उपट्या. -LY *ad.* चलाखीने, हुशारीने, झापाय्याने, कडाख्याने इ०. -NESS तिखटपणा, तेज *n.*; हुशारी *f.*, चतुराई *f.*; जलदपणा, तिखटपणा; तीव्रता *f.*, ठणका; कर्कशपणा इ०. -SET *a.* खादाड, खाला सुटलेला. -SIGHTED *a.* कुशाग्रमति, सूक्ष्मदृष्टि *f.*; नजरबाज, काकटृष्टि, डोळस (an eagle). -WITTED *a.* तीक्ष्ण-सूक्ष्म-शीघ्रबुद्धि.

SHATTER* *v.* break at once into pieces तुकडे तुकडे चुराडा क.; derange बुद्धिभट्ट क., वेड लावणे [into].—*i.* फुटणे, चुराडा होणे.—*n.* चुरा, तुकडा.

SHAVE* *v.* cut or pare off by a razor हजामत क.;—the head डोई क.;—beard दाढी क.; pare तासणे; fleece मुंडणे, बोडणे,

हजामत क. [off].—SHAVING धक्का, ठपला; *pl.* सालपा.

SHAWL *Per.* शाल *f.*

SHE* *pron.* ती.

SHEAF* पेंडी *f.* बुडी *f.* कवळी *f.*; a stack or pile of *sheaves* सुडी *f.*.—*v.* पेंड्या बांधणे.

SHEAR* *v.* कातरणे, भादरणे.—*n. pl.* कातर *f.* -ING कातरणे *n.*, कातरणी *f.*; proceeds of the act or operation of clipping by shears कातरा; a sheep which has been sheared once पहिल्या कातरणीचे मेंढरू *n.*

SHEATH*, a case कोश;—of a sword म्यान *n.*;—of a fiddle, drum, &c. गवसणी *f.*, गिलेफ.—*v.* म्यानांत गवसणींत घालणे; furnish with a sheath म्यान चटविणे-घालणे; cover or line मटवणे, वेण्णणे.

SHED* *v.* emit पाडणे, सांडणे, वाहविणे (blood); let fall गाळणे, सांडणे (leaves); cause to flow off without penetrating ढाळणे, वाहविणे, उतरून जाणे: a light roof is said to s. water.

SHED Sw. पडवी *f.*, पडसाळ *f.*, छपर *n.*

SHEEP* मेंढा, मेंढी *f.*, मेंढरू *n.*; a weak, silly fellow गायतोंड्या, मेंग्या मारवाडी the people of God, as being under the government and protection of Christ, the great Shepherd देवाचे लोक *pl.*, खोस्ताचा कळप. -COT, -FOLD मेंढवाडा. -ISH *a.* लाजरा, गायतोंड्या, मेलतोंड्या. -'S-EYE नेत्रकटाश. -SHEARING मेंढीची लोकर कातरणे *n.*; लोकर कातरण्याची वेळ *f.*; लोकर कातरण्याचा सण. -WALK मेंढरान *n.*

SHEEE* *a.* separate वेगळा, निराळा; mere केवळ, नुस्ता; thin पातळ, विरळ; perpendicular उभा, उभट.—*v.* वाट सोडून बाजूने जाणे: a horse sheers at a stone.

SHEET*, a broad piece of cloth used as a part of bed furniture चदर *f.*;—of paper

साव *n*, पान *n*, दुष्टा;—of metal पत्रा, तकट *n*; a broad expanse of water जलाशय, जलमय *n*.

SHEET *Ger.* a rope fastened to the lower corners of a sail वासरूं *n*.

SHELF*, a board fixed on supporters for holding anything तक्का, फळी *f*, घडवंचीची फळी *f*, 'शेल्फ' *n*; shoal भाटी *f*.—**SHELVING** *a.* उतरता, ढळता.

SHELL*, a hard outside covering कवची *f*, कवटी *f*, कवच *n*;—of an animal कवची *f*, घर *n*;—of the seeds of plants टरफल *n*; framework regarded as not complete सांगाडा, खटारा: the s. of a house; lyre विणा; bomb कुलपी गोळा; conch s. शंख; oyster s. शिंपला, कालव *n*;—of a tent कलंदरा.—*v.* सोलणे, फोलणे: to s. almonds बदाम फोडणे; separate from the ear कणसातून काढणे, सोलणे; कुलपी गोळे टाकणे; गोब्यांचा भडमार क.—*i.* कवची -साल पडणे -गढणे; टरफलातून निघणे -बाहेर पडणे. -FISH शिंपीतला मासा, खुबा, खुबी *f*, खुबडी *f*, इ०.

SHELTER *Prov. Eng.* that which covers or defends from injury आश्रय, आसरा, थारा; one who protects आश्रय देणारा, आश्रयदाता, आसरा; the state of being covered and protected आश्रय, आश्रा, निवारा.—*v.* आश्रा देणे;—one's self आश्रयास जाणे, आश्रय धरणे; disguise लपविणे, सोंग घेणे, रूप वेष पालटणे: some s. passion under friendship's name [from, by, with]. -LESS *a.* निराश्रय, अनाश्रय, निराश्रित.

SHEPHERD (*sheep & herd*) मेंढक्या, मेंढपाळ; the pastor of a church (खिस्ती मंडळीचा) पाळक. -ESS मेंढकी *f*, मेंढे राखणारीण *f*.

SHERIFF* नाजर, 'शरीफ'

SHIELD*, a piece of defensive armor ठाल *f*; shelter रक्षण *n*, पांधरूण *n*; a person

who defends रक्षणकर्ता, आश्रयदाता (Gen. xv. 1).—*v.* राखणे, रक्षण क. [from, with].

SHIFT* *v.* change बदलणे, पालटणे; transfer from one place to another जागा पालटणे, स्थलांतर क.; change, as clothes बदलणे, वस्त्रे पांधरविणे; about भलतीकडे फिरणे; off लांबणीवर टाकणे, पुढे टकलणे.—*i.* स्थान -दिशा -रोख बदलणे; वस्त्रे बदलणे, वस्त्रांतर क.; निर्वाह क., चालवणे, गुजराण क.; with गरज क., चालीवर घेणे [from, to].—*n.* उपाय, युक्ति *f*, तोड *f*; fraud कुलंगडे *n*, सोडवण *f*, सवड *f*; a shirt खमीस *n*.

SHILLING* अर्ध्या रुपायाच्या किमतीचे एक नांगे आहे, 'शिल्लिंग.'

SHIN* नडगी *f*, नळी *f*.

SHINE* *v. i.* give light प्रकाशणे, उज्जेड पाडणे: (2 Cor. iv. 6); be bright चकचकणे, झळकणे, चमकणे; be glossy, as silk तकतकणे, तुळतुळणे; be gay, splendid, or beautiful चमकणे, विराजणे: so proud she shined in her princely state; be eminent or conspicuous शोभणे, तेज पडणे: to s. in courts; to cause the face to s. upon प्रसन्न होणे [on, upon, forth].—*n.* fair weather ऊन *n*, उचाडी *f*; रोषनाई *f*, कांति *f*, प्रभा *f*.—**SHINING** *a.* प्रकाशमान, तपणारा; तेजस्वी, लकलकीत; तेजशाली, पुण्यशाली, विद्यशाली; विराजमान, विराजित.

SHINGLE *Ger.* plank तक्का, फळी *f*, रोप *f*; gravel रेव *f*, वाळू *f*, कंकर.

SHINGLES (*cingulum, a girdle*) सर्पिणी *f*, दादर.

SHIP* तारूं *n*, जहाज *n*, गलबत *n*, नौका *f*;—of burden काबाडी गलबत *n*;—of war जंगी जहाज *n*, आरमार *n*; bottom of a s. पठार *n*; side of s. बोडद *n*.—*v.* तारवावर भरणे -चढवणे; engage for service on

board of a ship गलबतावर चाकरीस ठेवणे : to s. seamen ; receive on board of a ship तारवावर घेणे : to s. a sea ; to s. off पाण्यावरून -जलमार्गाने पाठवणे : to s. off convicts. -BOARD *ad.* जहाजावर, गलबतावर. -MASTER मालीम, नाखवा ;—of a small vessel तोडेल. -MATE गलबतावरच्या कामाचा सोबती, खलाशी. -PING तारवें *n pl*, गलबतें *n pl*.—*a.* गलबतांचा, तारवठी. -WRECK तारूं फुटणे *n*, तारूं फूट *f*, नौकाभंग. -WEIGHT जहाज बांधणारा, नौकाकार.

SHIRE* प्रांत, प्रगणा.

SHIRK *v. Ger.* slink away चाकरी चुकवणे, अंग काम चोरणे ; solicit or obtain from in a mean manner दात विचकणे.—*n.* कामचोर.

SHIRT *D.* खमीस *n*, आतली बंडी *f*.

SHIVER *v. D.* तुकडे तुकडे चुरा क.—*n.* चूर, चुरा.

SHIVER *v. i. D.* quake कांपणे, हुडहुडी भरणे, कंप सुटणे ; fall at once into many small pieces तुकडे तुकडे चुरा होऊन पडणे.—*n.* कंप, शिसारी *f*, हुडहुडी *f*. -ING *p. a.* कांपणारा, कांपित.—*n.* हुडहुडी *f*, शिसारी *f*, कांपरे *n*.

SHOAL*, crowd घोळका, झुंड *f*: s. of people, of fish ; a sand-bank भाट *f*, भाई *f*.

SHOCK *F.* collision धक्का, हिसका ; offence धडकी *f*, धस *f*, दचका ; *Ger.*, pile of sheaves सुडी *f*, गंज [to].—*v.* धक्का देणे मारणे ; धडकी वसवणे, त्रास देणे : advise him not to s. a father's will ; सुडी नंज रचणे.—*i.* धक्का बसणे ; सुडी रचणे. -ING *a.* धडकी वसवणारा, त्रासकारक ; अकठोविकट, अघोर.

SHOE*, covering for the foot, usually of leather जोडा, चर्मी जोडा ; wooden shoes पादुका *f pl*; horse-shoe नाल ; a drag for a

carriage-wheel ढकली *f*.—*v.* नालबंदी क. ; नाल वसवणे. -BLACK (विलायतेकडे) जोडे साफ व काळे करणारा. -MAKER चांभार, मोची. SHOOT* *v.* (*Skr. tskud*, to send) let fly, as an arrow सोडणे, मारणे ; discharge सोडणे, मारणे (a gun) ; strike with any thing shot (बंदुकीने -गोळीने -बाणाने) मारणे (a bird) ; hurl फेकणे, झुगारणे : a pit into which the dead-carts had nightly shot corpses by scores ; put forth वाहेर काढणे : a plant shoot out a bud ; fit by planing किंकन्याने -रंद्याने वसता क. -वसवणे ; pass rapidly through or under झटकन वेगाने मधून खालून पार जाणे ; propel सरसावणे, पुढे क. ; variegate चित्र-चित्रक त्रि.—*i.* बंदूक -बार वैगेरे मारणे -सोडणे, अंकुर फुटणे ; feel a shooting pain तिडीक उठणे, उसण भरणे, ठणकणे ; grow वाढणे, उफाटणे ; वेगाने जाणे, तिरसारखे जाणे ; spread over पसरणे, भरणे ; jut पुढे येणे.—*n.* अंकुर, कोंब ; a young branch ढाळी *f*, फोक ; सुटणे *n*, बार होणे *n*. -ING बंदूक-गोळी-तीर मारणे *n* ; फूट *f*, तिडीक *f*, शिलक *f*, ठणका. SHOP*, a building in which goods are sold by retail दुकान *n* ; a building in which mechanics work दुकान *n*, शाळा *f*, कारखाना, साळ *f*.—*v. i.* जिनस विक्र घेण्या-करितां दुकानांत जाणे, बाजार क. -KEEPER दुकानदार. -KEEPING दुकानदारी *f*. -LIFTER उचल्या, भामट्या. -LIFTING भामटेपणा.

SHORE* काठ, किनारा.

SHORE *D.* टेका, पुस्ती *f*, तीर.

SHORT* *a.* not long अखूड, तोकडा ; not protracted थोडक्या काळाचा दिवसांचा, अन्पकालिक (absence) ; insufficient उणा, कमी, अपुरा, थोडका (supply of water) ; inadequately supplied उणा, कमी, अल्प ; to be s. of provisions अब्राची तूट पडणे ; defective उणा, कोंता : an account which

is s. of the truth; near at hand जवळचा; narrow अन्य, थोडा (understanding); brief संक्षेपाचा, संक्षिप्त (answer); crisp खमंग, कुडकुडीत; brittle तुटीर, फुटीर: iron is made cold-s. that is, brittle when cold, by the presence of phosphorus; and hot-s. or red-s., by the presence of sulphur;—a vowel लघु, नहस्व; to be s. of तोटा असणे, कमी पडणे, तूट येणे-पडणे;—of stature लहान, ठेणगा;—as breathing दम्याचा, धाप्या; in s. एकूण; to come s. चुकणे, अंतर पाडणे; to cut s. कमी क.;—a matter तटका तोडून टाकणे, तुकडा तोडून देणे; to fall s. चुकणे, अंतर पडणे; to stop s. एकाएकी उभा राहणे; मध्येच थोपणे खुंटणे; at a s. notice थोडक्या मुदतीनं, ताबडतोब; at s. sight थोडक्या मुदतीचा (a bill).—n. सार n, सारांश; pl. part of ground grain sifted out which is next finer than the bran सोजी f; in s. सारांश, थोडक्यांत; the long and s. सगळा, अवशा.—ad. थोडक्यांत.

-BREATHED a. थोडया दमाचा, अल्पप्राण; having short life अल्पायु. -COMING तूट f, बूड f; neglect of duty तफावत f, अंतर n. -IN v. लहान थोडा कमी क.; contract अखुडणे, अवटरणे.—i. आखुड कमी होणे, अवटरणे, अखुडणे. -HAND संक्षेप अक्षरानें लिहिण्याची रीत f. -LIVED a. अल्पायु. -LY ad. थोडक्यांत, अल्प विस्तारानें; लवकर, थोडके वेळानें. -NESS थोडेपणा, अल्पता f; थोडा काळ, थोडी मुदत f; उणेपणा, न्यूनता f; अखुडपणा, लहानपणा, ठेणेपणा; संक्षेप, अल्प विस्तार. -SIGHT उलटो बाहुली f, जवळची नजर f; कोता विचार, अल्पदृष्टि f. -SIGHTED a. उलट्या बाहुल्यांचा; अल्प-बुद्धि; अदूरदर्शी; अविचारी. -WINDED a. दमकरी, दम्या.

SHOT*, a ball गोळा, गोळी f; small s. छरा; reach of flight टप्पा, पडळा, मारा: a musket

s. गोळीचा टप्पा; arrow s. भरतीर; a marksman निशाण मारणारा.—v. गोळीबार भरणे (guns).

SHOULDER* खांदा; pl. खांदा, खांदाडी f; support आधार, आश्रा; the foreleg of an animal dressed for market फरा; to lend a s. वाही खांद देणे; changing the shoulders खांदेपालट; upon the shoulders of, fig. बांगवर, गळ्यांत, माथ्यावर; to take upon one's own shoulders डोयीवर अंगावर घेणे.—v. खांदावर घेणे; push with the shoulder बकांदा मारणे. -BELT पटदाळे n. —BLADE फरा, बकाट n.

SHOUT* v. i. ओरडणे, पुकारणे, आरोळी मारणे क. [out, at].—n. आरोळी f, पुकारा;—of joy or triumph जयशब्द घोष घ्वनी, गजर, बयजयकार.

SHOVE* v. ढकलणे, रेटणे, लोटणे [against, away, by, down, off, up].—n. ढकला, रेटा.—SHOVEL खोरे n.—v. खोर्याने उचलणे, बमा क.; gather in heaps रास गोळा क. [up, out, in, away].

SHOW* v. exhibit दाखवणे, नजरेस पाडणे; cause to see कळविणे, दाखवणे: I am come to s. thee what shall come in future days; teach शिकवणे, बोध क., दाखवणे (Ex. xviii. 20); conduct वाट दाखवणे, नेणे: to s. a person into a parlor; manifest दाखविणे, उघड स्थृत क.: I will s. my duty by my care; confer करणे (mercy, favor); forth दर्शविणे, प्रसिद्ध क.; off, छानमारणे, विराजणे. —i. दिसणे; become शोभणे; off छानमारणे, विराजणे.—n. appearance दिसणे n, दर्शन n; spectacle तमाशा, खेळ; parade आव, आडंबर, थाटमाट: semblance रूप n, आकार; pretext निमित्त n, सोंग n, बाहणा n. -MAN तमासगीर, तमाशेवाला.—SHOWY a. देखणा, देखाऊ, दर्शनी, तुमदार.

SHOWER*, fall of rain or hail, of short duration (पावसाची, गारांची) सर f, वृष्टि f;

that which resembles a shower वृष्टि *f*, पाऊस, वर्षाव.—*v.* पाऊस वृष्टि पाड़ें, वृष्टि-वर्षाव क. [down]. -BATH, a bath in which water is showered upon the person, by some contrivance from above शिरःस्नान *n*, धारायंत्र *n*.—SHOWERY *a.* सरीचा, उघड़ ज्ञापीचा; वृष्टिपासून ज्ञालेला (arch).

SHRED*, strip चिखी *f*, चिखोटी *f*; piece तुकडा.

SHREW *Ger.* कर्कशा *f*, कैदासीण *f*, केकसामावसी *f*.—SHEEWD *a.* sagacious शहाणा, धूर्ती, चाणाख्य, हुशार (man); displaying a sagacious judgment शहाणपणाचा, चतुराईचा (remark).

SHRIEK *v. i. Sw.* किंकळें, किंकाळी फोड़ें-मारें [out].—*n.* किंकाळी *f*, किंकळी *f*.

SRIKE (from *shriek*) a bird.—crested s. टीव *f*.

SRIILL *a. (do.)* कीर्द, कर्कश, किरकिन्या, बारीक.—*v. i.* कर्कश शब्द क.; have an acute and piercing effect कांटा शिसारी येणे.

SHRIMP*, a small crustaceous animal दिंगा कोळंबी *f*; a little wrinkled man झुडतर *n*.

SHRINE*, a case in which something sacred is deposited देवहारा, संपूष्ट *n*; a sacred place पुण्य नविन्नभूमि *f*, तीर्थ *n*.

SHRINK* *v. i.* shrivel अखूडें, अवटरें, चिरमुटें; recoil, as in fear, horror, or distress कच खाएं, माघार घेणे, कचकणे.—*t.* अखूड क. [up, away, from, into.]

SHRIVEL *v. i. (?)* चिरमुटें, अखूडें, सुरकुत्या पाडें.—*t.* सुरकुत्या पाडें, चिरमटावणे [up].

SHROUD* *f*, garment वस्त्र *n*; (कुंची, घोगडे *n*, टापसी *f* इ० प्रकारचें); dress of the dead प्रेतवस्त्र *n*, खेडा, कफण *n*; shelter आश्रा, आश्रय [for].—*v.* कफण घालें, प्रेतवस्त्राने गुंडाळें; रक्षण क.; veil बुरखा -पडदा घालें, ज्ञाकर्णे [up, in].

SHRUB* कांटेरी झाड *n*, झुडूप *n*, शेवरी *f*, शेवर; करवंद इ० झाडें.

SHRUG* *v. i.* नाक मुरडें-मोडें.

SHUDDER *v. i. Ger.* कांपणे, थरारणे, सिसारी येणे.

SHUFFLE* *v.* push from one to another लोटें, ठकलून देणे; confuse घालमेल -गलत गफलत क.; remove or introduce by artificial confusion गफलतीने काढें किंवा घालें;—cards घोळें; off लोटें, झोकादें; up गडबडविणे, गडबडुंडा क.—*i.* झुलवा-झुलव टालमटोला क. -चालवणे -मांडें;—cards घोळें, चाळें;—in gait or walk लटपटत चालें.—*n.* गोंधळें *n*, ढवळें *n*; अकडमितिकडम *n*, छकेपंजे *pl*.—SHUFFLING टालमटोल्या, झोकाझोकीचा इ०.

SHUN* *v.* avoid वर्जणे, सोडें, टाकणे; keep clear off जवळ न राहणे, दूर राहणे; escape चुकवणे, टाकणे.—SHUNT *v.* turn off to one side वाजूस वळविणे; put off upon one कोलें.

SHUT* *v.* close मिटणे, झांकणे, बंद क.; prohibit मनाई -निषेध क.; out आंत येऊ न देणे; in कॉंडें; off वाहेर ठेवणे; together जोडें; up बंद क.; कॉंडें; समाप्त क., अटपणे; तोँड पुऱ्या बंद क., कुंठित क.—*i.* लागणे, मिटणे, बंद होणे. -TER झडप *n*, ढांपण *n*.

SHUTTLE*, instrument with which a weaver shoots the cross threads घोटे *n*. -cock, -cork चेंडू; the play चेंडूफळी *f*.

SHY* *a.* coy लाजाळू, बुजट, भित्रा; cautious सावध, हुशार; reserved संकोची, आंतल्या गांठीचा.—*v. i.* बुजणे, चमकणे [at].—*n.* घोड्याचे विचकणे *n*.

SIBILANT *a. (sibilare, to hiss)* ज्यांत सकार फार येतो तो, सकारी, ऊम (letter).

SICK* *a.* inclined to vomit ओकायाजोगा, ओकायास आलेला: I feel s. माझे योटांत or मला कळमळते disgusted कंटाळा -वीट त्रास

आलेला : s. of flattery ; indisposed दुखणाईत, रोगी, आजारी; to be s. of -ची ओकारी -चा कंटाळा येणे. -**LY** v. आजारी क., दुखण्या पडणे; कंटाळा आणणे [of, with, by].—**K.** कंटाळा येणे, मन विटणे; ओकारी कळमळ येणे; become languish म्लानि येणे. -**LY** a. दुखणेकरी, आजारी, रोगी; रोगाचा, रोगी (climate); म्लान, म्लान, कलहीन: the moon grows s. at the sight of the day. -**NESS** रोग, दुखणे n, आजार; रोगदशा f, रोगीपणा, दुखणे n; वमनेच्छा f, ओकायास येणे n, ओकारी f.

SICKLE* विळा, कोयती f.

SIDE*, margin of a surface बाजू f, किनारा, कांठ, कड f; any part or position viewed as opposite to or contrasted with another बाजू f, अंग n, हात: this s.; one-half of the body बाजू f, कूस f, अर्धांग n, अंग n; declivity, as of a hill उतरण f, डोंगराची कड f; party पक्ष, बाजू f, तड f; favor नजर f, मर्जी f, कैवार; by the s. of जवळ; a line of descent traced through one parent पक्ष; to choose sides पक्ष निवडणे; to take sides पक्ष कैवार घेणे; from all sides चहँकडून; from s. to s. आरपार; fair s. दर्शनी अंग n; opposite s. प्रतिपक्ष; one who takes a s. पक्षपाती; one's own s. स्वपक्ष; being on the right s. सुफराटा; —on the wrong s. उफराटा; s. of a roof पाख.—**a.** बाजूचा, कडचा; indirect आडकुसीचा, आडबाजूचा.—**v. i.** पक्ष धरणे, कैवार घेणे. -**LING ad.** बाजूने, बाजूकडून.—**SADDLE** बायका बसावयाचा वोडयाचा जीन.—**VIEW** कटाक्ष, अपांगदृष्टि f. -**WAYS, -WISE ad.** बाजूकडे, बाजूने, एका बाजूने.

SIDERAL a. (*sidus*, a star) तारांचा, नक्षत्रविषयक; measured by the apparent motions of the stars नक्षत्रमानाचा (day). **SIEGE** (*sedes*, a seat) फौजेचा गराडा वेढा; to raise a s. वेढा उठवणे.

SIEVE* चाळण f, चाळणी f; —for washing vegetables, rice, &c. रोवळा.—**SIFT** v. गाळणे, चाळणे, भानणे; grain, &c., in a fan घोळणे, पाखडणे, वेंचणे; examine चाळणे, कसणे, घोळणे.

SIGH* उसासा, सुसकारा.—**v. i.** उसासा देणे टाकणे; lament दुःख क.—**t.** -च्या विषयी दुःख क.; उसासा देऊन (दुःख वैगेर) दर्शविणे.

SIGHT* पाहणे n, दर्शन n; the power of seeing पाहण्याची शक्ति f, दृष्टि f; open view दर्शन n; examination परीक्षा f, निरीक्षा f, अवलोकन n, चौकसी f; to take s. नेमधरणे; after s. सकृदर्शनी; at s. पत्रदर्शनी; error of s. नजरभूल f; in the s. of देखतच्या दिसाऱ्यांत; to be in s. दिसणे, दृष्टीस पडणे; to give a s. of देखावा दाखविणे; s. of a gun माशी f.—**v.** पाहणे; निरेखणे.—**ED a.** दृष्टीचा: long s. -**LESS a.** अंधळा, नेत्रहीन. -**LY a.** देखणा, दर्शनी, सुदर्शन.

SIGN* (*signum*) token खूण f, लक्षण n, चिन्ह n; miracle चमक्कार; memorial खूण f, यादगारी f; signal संकेत, इशारा, खूण f; —of the zodiac राशी f; s. manual हस्ताक्षर n, सही f; [*Eng. Law*, the royal signature superscribed at the top of bills of grants and letters-patent].—**v.** सही क. घालणे; खूण क. [with].—**SIGNAL** इशारा, इशारत f.—**a.** विशेष, नामी, मोठा.—**IZE v.** गाजवणे, मिरवणे; communicate with by means of a signal खुणेने कळविणे; —one's self कीर्ति नांव भिळवणे -संपादणे.—**SIGNATURE** सही f, स्वदस्तुर.—**SIGNET** मुद्रा f, मुद्रिका f.—**SIGNIFY** v. make known by sign खुणेने कळविणे -सांगणे, खूण क.; indicate सुचवणे, कळविणे; mean अर्थ -आशय दाखविणे [to, by]. भारदस्ती मुजाखा असणे.—**SIGNIFICANCE** अर्थ, अभिप्राय; भारदस्ती f, मुजाखा.—**SIGNIFICANT** a. अर्थाचा, अर्थयुक्त, अर्थसूचक;

expressive सक्रितिक, दर्शक, सूचक.—SIGNIFICATION अर्थ, अभिप्राय.

SILENT *a.* (*silere*, to be silent) perfectly quiet निःशब्द, निवांत; indisposed to talk मुका, मोना, उगा; calm शांत, स्तब्ध. -LY *ad.* उगा, गुपचूप; सामसूम, स्तब्ध.—SILENCE *v.* तोंड बंद क., उगा क.

SILE* रेशीम *n*; रेशमाचे कापड *n*; raw s. कच्चे रेशीम *n*.—*a.* रेशमाचा, रेशमी. -COTTON-TREE शेंवरीचे झाड *n*, सांवर. -EN *a.* रेशमाचा, रेशमी; soft मऊ, नरम; dressed in silk रेशमाचा पोशाक न्यालेला. -WEAVER रेशमाचे कापड विणारा, खत्री. -WORM रेशमाचा किंडा, कोळीसरा.—SILKY *a.* रेशमाचा; मऊ, नरम; pliant अस्थिरबुद्धि, नरम, चलमाति.

SILL*—of a door or window दरवाजाच्या किंवा खिडकीच्या चौकटीची खालची बाजू *f*, शिला *f*.

SILLY* *a.* मूर्ख, वेडगळ, भोळा; वेडेपणाचा, वेडेचाराचा (action).

SILVER* रुपे *n*; silver money रुप्याचे नाणे *n*, नाणे *n*; German s. खोटेरुपे *n*; native s. खाणीतिले रुपे *n*.—*a.* रुप्याचा, चांदीचा; precious मोलवान, चांदीचा; white रुप्याचा, शुभ, रौप्यवर्ण; bright चकचकीत, लकलकीत; sweet गोड (slumber); soft and clear मृदु आणि स्पष्ट, मंजूळ आणि मधुर (voice).—*v.* रुप्याने मढीवणे, रुप्याचे पाणी देणे, रुपेरी मुलामा चढवणे; रुप्या सारखा चकचक क.; पांढरा शुभ क.: his head was silvered over with age. -SMITH रौप्यकार, चांदीचे काम करणारा, सोनार.

SIMILAR *a.* (*similis*, like) सारखा, वरावर, सम [to]. -ITY सारखेपणा, साम्य *n*, साटूश्य *n*. -LY *ad.* त्याप्रमाणे, सारखा, तसाच. —SIMILE दाखला, दृष्टांत, उपमा *f*.—SIMILITUDE सारखेपणा, साटूश्य *n*; likeness आकार, रूप *n*, प्रतिमा *f*; comparison उपमा *f*, तुलना *f*.

SIMIOUS *a.* (*simia*, ape) माकडाचा, माकडा सारखा, मकरंप्राय.

SIMMER *v. i.* Eng. boil gently, or with a gentle hissing चरचरणे, सणसणणे, चटचटणे.—*t.* मंदागीवर घिजवणे -उकडणे.

SIMONY (from *Simon Magus*, see Acts viii.) the crime of buying or selling ecclesiastical preferment धर्माध्यापकाची वृत्ति विक्री घेण्याचा किंवा देण्याचा अपराध.

SIMPER *v. i.* Ger. वेड्या प्रमाणे किंवा दिमाखाने गाली हसणे.

SIMPLE *a.* (*simplex*) single शुद्ध, निर्भेद (sound); plain साधा (dress); sincere भावार्थी, निष्कपट, भोळा; clear स्पष्ट, उघड (statement); unaffected सधिष्ठणाचा, साधा, उजू, सुरळीत (manners); foolish भोळा, साबडा, भोळसर; Chem., elementary तत्त्वाचा, तत्त्वरूप भय, एकाकी (substance); Bot., entire अखंड, संबंध (stem); [s. contract; Law, any contract, whether verbal or written, which is not of record or under seal].—*n.* शुद्ध निर्भेद पदार्थ; a medicinal plant औषधि *f*, औषधि वनस्पति *f*. -MINDED *a.* मनाचा भोळा, भावार्थी. -NESS साधेपणा, शुद्धता *f*, निर्भेदपणा इ०. -TON वेडा, भोळाशंकर नाथ.—SIMPLICITY शुद्ध निर्भेदपणा; भावार्थ, खरेपणा; सरळ बाळबोधपणा.—SIMPLIFY *v.* साधा क.; स्पष्ट क., अर्थ सांगणे, उमजविणे, सोपा करून सांगणे, सोपा क.—SIMPLY *ad.* निखालस, नुस्ता; फक्त, केवळ, शुद्ध.

SIMULTANEOUS *a.* (*simul*, at the same time) एकवेळचा, एककाळचा, एककालिक. -LY *ad.* एकाच वेळी, एकसमयावच्छेदेकरून, एकदम.

SIN*, transgression of the law of God पाप *n*, पातक *n*, अन्याय *n*: sin offering पापार्पण *n*.—*v.* depart voluntarily from the path of duty prescribed by God to man

पाप क.; trespass उल्लंघन -अपराध क.
[against]. -NER पापी, दुष्ट. -FUL a.
पापी, पातकी; पापाचा, दुर्क्रमाचा (action).
-LESS a. निष्पाप, निष्कलंक, निर्दोष.

SINCE* *prep. & ap.* from the time of पासून, नंतर; ago मार्गे, झाला, गेला; *conj.* जेव्हां; ज्या अर्थी.

SINCERE a. (*sine*, without, *cera*, wax, as if app. orig. to pure honey) pure शुद्ध, निर्मेळ; real खरा, वास्तविक, निष्कपट. -LY ad. मनो-भावाने, जिवाभावाने.—SINCERITY खरेण्य, निष्कपटणा; भावार्थ, शुद्ध भाव.

SINCIPUT (L.) टवळी f, टाळू f.

SINE (*sinus*, a curve) *Geom.* ज्या f.

SINECURE a. (*sine*, without, *cura*, care) बैठा रोजगार -चाकरी f; the stipend of a s. बैठा पगार.

SINEW*, tendon स्नायु; strength बळ n.—SINEWY a. स्नायूचा, स्नायुमय; बळकट, जोर-दार.

SING* *v. i.* utter sounds with musical inflections गाँणे, गायन क., चालीवर स्वरावर म्हणणे; utter sweet sounds, as birds गाँणे, मधुरस्वर काढणे; make a small, shrill sound झणझणणे, सणसणणे; celebrate something in poetry गाँणे, वाखाणणे, पोवाडा गाँणे, कवन करून वर्णणे;—a bee, top, &c. गुंगणे, गोंगावणे;—bad singing गद्दे कुत्ते मल्हार; to s. badly तारे तोडणे.—*t.* गाँणे, गाऊन वाखाणणे. -ER गाणारा, गवई.

SINGE* *v.* burn slightly वरवर भाजणे, होरपळणे, पोळणे.

SINGLE a. (*singulus*) one only एक, एकला, एकटा; individual विशेष, भिन्न, निराळा; alone एकला, एक; unmarried अविवाहित, सडा, सडो f; not twisted with others एकेरी, एकपदरी (thread); performed by one person एकाने केलेला, एकाचा (combat); pure शुद्ध, निर्मेळ; sincere खरा, भावार्थी,

अनन्य (heart).—v. निवडणे, निवडून घेणे [out, out from]. -HANDED a. एकटा, एकाकी. -HEARTED a. एकनिष्ठ, एकचित्त, अनन्यवृत्ति. -NESS एकेरीपणा; एकले टेपणा.—SINGLY ad. एकेरी; एकटा; एकएक.—SINGULAR a. एकटा; existing by itself अनुपम, अपूर्व, एक, अद्वितीय; uncommon असाधारण, विशेष; Gram.;—a number एकवचन n; eminent प्रसिद्ध, प्रख्यात, नामाकृत, एक; language (address, or mention) in the s. number एकेरा शब्द; odd तळेवाईक, विलक्षण (zeal). -ITY एकेटपणा; असाधारणता f, अनुपमता f, अद्वितीयता f; विलक्षणपणा, एकाडपणा, तळेवाईकपणा.

SINISTER a. (L.) left डावा; inauspicious अशुभ, अभद्र; dishonest कपटाचा, कुटिल (aims).

SINK* *v. i.* fall gradually उतरणे, गळणे, घस-रणे;—in water बुडणे;—into mud, &c. रुतणे, रुपणे; decrease in volume ओसरणे उतरणे (a river); fall in बसणे, खचणे, to be impressed ठसणे, बिबरणे, भरणे;—spirits खचणे, गळणे;—money बुडणे, थकणे, डुलणे.—*t.* नाश क., बुडविणे; make by digging खणणे (a well); conceal लपविणे (money); keep out of sight दृष्टिभाड ठेवणे, चोरणे (truth); lower in value उतरणे (price of goods); reduce in amount कमी क., केफडणे, उतरणे (debt).—*n.* नाला, मोरी f.

SINUS (L.) a bay खाडी f; *Surg.* नाडीव्रण; नाडी f.

SIP* *v.* drink in small quantities चाखत चाखत पिणे; to s. water religiously आ-चमन घेणे; extract काढणे, काढून घेणे: a bee sips nectar from the flowers; drink out of आंतून पिणे.—*i.* चाखत पिणे, घोट-भुरका घेणे.—*n.* घोट, भुरका.

SIR *F.* महाराज, साहेब, खुदावंत; [a knight or baronet].—SIRE महाराज; father वाप.

SIREN (*L.*) मोहक स्वी *f*, मोहिनी *f*.

SIRIUS (*L.*) लुब्यक तारा.

SIRBAH *Ir.* माणसाच्या लेका कांदा, अरे, बेट्या.

SIRUP *Ar.* शिरा, पाक.

SISTER* (*Skr. swasri*) बहीण *f*; one of the same kind or of the same condition बहीण *f*, जोडी *f*: s. fruits. -HOOD बहीणपण *n*, भगिनीत्व *n*; community of women or sisters स्त्रीमंडळी *f*, स्त्रीसमाज. -IN-LAW, wife's sister मेहुणी *f*; husband's sister नण्द *f*: brother's wife मावजय *f*. -LY *a.* बहीणीवा -सारखा (kindness).

SIT* *v. i.* (*Skr. sad*) rest upon the hunches बसणे; perch पक्ष्या प्रमाणे बसणे, बसणे; rest बसणे; lie बसणे: a burden sits heavily upon him; fit बसणे, जमणे: a coat sits well; incubate बसणे, पाखर वालणे: the partridge sitteth on eggs, and hatcheth them not; hold a session बैठक -सभा बसणे होणे; to s. at meat बेचायास -पानावर -मेजावर बसणे; down बसणे, खाली बसणे; वेठा घालायास आरंभ क.: the enemy sat down before a town; बसणे, धिरावणे; उगा राहणे, तृप -संतुष्ट होणे, समाधान पावणे; to s. for a portrait आपली तसवीर काढून घेण्याकरिता चितायाच्या पुढे बसणे; up उठणे, उठून उभा राहणे (*Luke vii. 15*); बसणे, बसून राहणे: to s. up late at night [on].—*t.* keep the seat upon बैठक संभाळणे, चिकाई देऊन बसणे. -TING *n.* बैठक *f*, बसणे *n*, बसणी *f*; a seat बैठक *f*, बसणी *f*, आसन *n*; a session समाकाळ, बैठक *f*, इ०

SITE (*sinere*, to lay down) situation जागा *f*, ठिकाण *n*, स्थळ *n*; a place fitted or chosen for any certain permanent use or occupation जागा *f*: a s. for a church.

—SITUATED *a.* वसलेला; स्थित, टेवलेला; अवस्थेचा, अवस्थापन; badly s. दुःस्थित [at, on].—SITUATION जागा *f*, स्थळ *n*; स्थिति *f*, अवस्था *f*, दशा *f*; office जागा *f*, असापी *f*: a s. under Government.

SIX* *a.* (*Skr. shash*) साहा.—*n.* साहाचा अंक; aggregate of s. छकडी *f*. -FOLD *a.* साहापट. -TEEN *a.* सोळा. -TEENTH *a.* सोळावा. —SIXTH *a.* साहावा.—SIXTY *a.* साठ.—*n.* साठाची संख्या *f*; साठाचा अंक.—SIXTIETH *a.* साठावा.

SIZE (See ASSIZE) bulk लांबीरुंदी *f*, परिमाण *n*, आकारमान *n*.—*v.* लहान मोठा पाहून रचणे -मांडणे, येऊ लावणे.—*n.* *W.* एक प्रकारची पातळ खळ *f*; *Med.* रक्ताचा तंत्रंग.

SIZE *W.* डकवण *n*, खळ *f*, चिकटवण *n*.—*v.* चिकटवणे, खळणे.

SKEIN *F.* कुकडे *n*.

SKATE *D.* वर्फावरून घसरत -झपाट्यांने चालत जाण्याचा जोडा.—*v. i.* वर्फावरून चालत -घसरत जाणे.

SKELETON (*Gr.*) bony structure in its natural relation हाडाचा पिजारा, अस्थिपंजर, सांपळा; a very thin person सुकटा माणूस, कागदीज्वान; compages सांगाडा, खटारा, सांपळा.

SKEPTIC, See SCEPTIC.

SKETCH *D.* अंकणे *n*, अंकणी *f*;—of a subject अराखडा, मसुदा.—*v.* अंकणे, वेत नकाशा काढणे -क. [out, in, off].

SKEWER *D.* सळई *f*, शलाका *f*.

SKIFF *F.* लहान होडी *f*, डिंगी *f*.

SKILL*, knowledge ज्ञान *n*, बुद्धि *f*; familiar knowledge with dexterity युक्ति *f*, हिकमत *f*, कौशल्य *n*, कसब *n* [in]. -FUL, -ED *a.* कुशल, कसरी, चतुर, निषुण, सुगर [at, in].

SKIM v. *Ger.* clear off from the surface छाटें, छाटून काढें; take off by skimming मलई -साई काढें; pass near the surface of सरपटे, -त्या वर्लून -सरसून -सरपटत जाएं [over, along].—i. सरपटत जाएं.—n. साई f, मलई f. -MER झारा, शिंबे n. -MILK साई काढलेले दूध n. -MING साई काढें n.—SCUM साय f, मलई f; refuse खरवड f.

SKIN*, the external membranous envelope of animal bodies चामडे n, कातडे n, चर्म n, कातडी f, चामडी f; the skin of an animal separated from the body कातडे n, चरसा, आधोळ; bark of a plant साल f, खचा f; exterior coat of fruits and plants सालपट n, टरफल n.—as of certain fruits, a sore, &c. कोशेटा;—of a tiger व्याघ्रांवर n.—v. कातडे -खचा -साल काढें, सोलें.—i. कातडे येणे: a wound skins over; [produce, in recitation or other school exercise, the work of another for one's own].—DEEP a. वरवरचा, वरकर्मी. -FLINT कवडीचुंबक, लोहचुंबक. -NY a. कातड्याचा; wanting flesh सडसडीत, पातळ, सुक्या, हडक्या.

SKIP v. *Icel.* सोडें, वगळें, गाळें.—i. उडी मारें, ठिकें; over वगळें, गाळें. [from, off, away, to].—n. उडी f, कुदी f.

SKIRMISH O. E. गोळागोळी f, चकमक f.—v. फटकाफटकी गोळागोळी होणे चालें [with].
SKIRT*, the lower and loose part of a garment घेर, घोळ, झोळ; edge of any part of dress पदर, शेव; edge कांठ, किनारा, कड f, शेव.—v. शोव -शिमा असें -धरें.—i. शिवेवर असें.

SKITTISH* a. shy बुजरा; frisky नाचऱ्या, कुलुन्या.

SKULK* v.i. lurk दडें, लपें; absent from

duty कामवर्स्तन गैरहाजीर राहें, काम चुकविणे [about, away, off, in, out].

SKULL D. कंवटी f, कवची f, करटी f.

SKY D. आभाळ n, आकाश n, अंतराळ n: the s. is overcast आभाळ आले. -COLORED a. असमानी रंगाचा, असमानी, नीलवर्ण. -LARK कुकुडकुंभा, भारद्वाज. -LIGHT झारें n, धारें n, गवाक्ष n. -ROCKET बाण.

SLAB W. शिला f, शीळ f;—of a hand-mill तळी f;—for grinding condiments, medicaments, &c. पाटा.

SLABBER v. i. *Ger.* लाळ गाळें -टाळें.—i. लाळीने ओला क. -भरीवणे. -ER लाळगाळ्या, लाळ्या.

SLACK* a. not tense डिला, सैल; not holding fast खिलखिलीत, खिलखिल्या; remiss डिला, मळमळीत, सुस्त, गैदी: s. in duty; slow मंद, सुस्त, धिमा (pace). -EN v. डिला -सैल -टील क.; जोर -वेग कमी क.; slake भिजवेण, विरवणे (lime).—i. डिला -सैल होणे; सुटणे, मोकळा होणे, विरणे (lime); languish गळानि येणे, लुंघणे. -NESS डिलेपणा, शैथिल्य n; आळस, मंदाई f, सुस्ती f.

SLAKE v. *Icel.* quench निझविणे;—as thirst भागवणे; slack विरवणे, उमलविणे (lime).—i. विझणे.

SLAM v. *Icel.* घडकन -आदळून लावणे -बंद क. (a door).

SLANDER F. false tale or report maliciously uttered, and tending to injure the reputation of another चहाडी f, चुगली f, बालंट n, आळ; reproach कलंक, निदा f.—v. तोहमत आणें, आळ घेणे, चुगली -चहाडी क. -ER चुगलीखोर, चहाड, बालंट्या. -OUS a. चुगलीचा, कुमांच्या, अपवादक (word); चुगली सांगणारा, चुगलीखोर, तुफानी.

SLANT a. *Sw.* तिर्कस.—v.i. तिर्कस जाणे -फिरणे,

उतरता असें.—*t.* उतरता क., टाळ देणे.—*n.* टाळ, उतार.

SLAP *Ger.* चपराक *f.*, थापड *f.*, चापटी *f.* [at, on].—*v.* चपराक देणे मारणे भडकावणे.

SLASH *v. Icel.* धसकावणे, चपचय तोडणे.—*n.* तरवार इ० चा वार ची चीर फाळा.

SLATE *F.* a kind of stone which readily splits into plates एक जातीचा मज दगड आहे, स्लेटीचा दगड; a thin plate of stone चीप *f.*; a tablet for writing upon दगडी पाटी *f.*, 'स्लेट' *f.*.—SLATTY *a.* कप्याचा, चिपाचा.

SLATTERN *Ger.* a woman who is negligent of her dress or house आडव्या सुडक्याची बायको *f.*, खोगळी बायको *f.*, जोगम्मा *f.*; to dress as a s. उमे नेसणे लावणे.

SLAUGHTER *Icel.* extensive and unnecessary destruction of human life कत्तल *f.*, काटाकाठी *f.*, कंदन *n*; act of killing as a matter of business कापणे *n*, मारणे *n*, वध: s. of oxen for market.—*v.* काटणे, कत्तल उडवणे, काटाकाठी क.; कापणे, मारणे, कंदन क. -HOUSE जनावरे कापण्याची जागा *f.*

SLAVE *D.* a person who is held in bondage to another दास, गुलाम, बंदा; one who has lost the power of resistance दास, गुलाम: a s. to passions; one who labors like a slave गुलाम, भाडेकी, हाडाचे मणी करणारा, खप्या, कबाडकष्ट करणारा; female s. दासी *f.*, बटीक *f.*, कुणबीण *f.*.—*v. i.* कबाडकष्ट गुलामगिरी क.; deal in slaves गुलामाचा व्यापार क.—*RY* दास्यत *n*, गुलामगिरी *f.*.—SLAVISH *a.* गुलामाचा; such as becomes a slave गुलामा सारखा, गुलामास योग्य; servile खुशामतीचा, आर्जवी; laborious कठाचा, कबाडकष्टाचा.—SLAVER गुलामाच्या व्यापाराचे जहाज *n*; गुलामाचा व्यापार करणारा.

SLAVER *Ger.* लाळ *f.*.—*v. i.* लाळ पडणे गळणे; लाळीने भरणे [at].

SLAY* *v.* मारणे, जिवे मारणे, प्राण घेणे. -ER मारणारा, वधकरणारा.

SLEDGE*, the hammer घण; *D.* a carriage drawn without wheels बिन चाकांची गाडी *f.*; a vehicle moved on low wheels टॅंग-या चाकांची गाडी *f.*

SLEEK *a.D.* smooth गुळगळीत, साफ, सफाईदार.

SLEEP* *v. i.* take rest by a suspension of the voluntary exercise of the powers of the body and mind, and an apathy of the organs of sense निजणे, झोप घेणे; be careless झोप घेणे, डोळेझांक क., निष्काळजी निश्चित असणे; to be dead मरणे, महानिद्रा लागणे (1 Thes. iv. 14); be in repose खस्थ राहणे, पडणे, झोप घेणे: a question sleeps for the present; to s. composedly सावकाश निजणे.—*n.* निद्रा *f.*, नीज *f.*, झोप *f.*; s. in which the subject turns round and round चक्रिझोप *f.*. -ER निजणारा; a lazy person आळसी, अजगर; a sound s. कुंभकर्ण [a piece of timber or stone on or near the level of the ground, for the support of some superstructure]. -ING झोप आलेला, निद्रायमाण, निद्रिसत; occupied for sleeping निजायाचा, निजण्याचा (a car on a railway); s. partner पोटगडी.—*n.* निद्रावस्था *f.*, -INESS झोपाळूपणा; drowsiness झोपिची गुंगी *f.*, सुस्ती *f.*.—SLEEPY *a.* झोपाळू, निद्रालू; tending to induce sleep निद्राकर, झोप आणणारा; overcome by sleep झोपिची तार आलेला, झोपिमे घेरलेला, निद्रायस्त.

SLEET*, fall of hail or snow mingled with rain गारांचा स्नोचा पाऊस.

SLEEVE* बाही *f.*, अस्तमी *f.*; to laugh in one's s. पदर लावून गालच्या गाली हसणे.

SLEIGHT *Icel.* हस्तलाघव, हातचलाखी *f.*; s. of hand हातचलाखीचा खेळ.

SLENDER *a. D.* thin पातळ, सडपातळ, वारीक; weak निर्वळ, फुसका, अशक्त (constitu-

tion); slight थोडा, हल्का, अन्य (hope); moderate थोडा, सुमाराचा (intelligence); inadequate थोडा, अपुरता, कोता (pittance); simple साधा (diet).

SLICE *Ger.* thin, broad piece फांक *f.*, कापटी *f.*, चिरोटी *f.*, फोड *f.*; piece cut off धपक्ती *f.*, टिवक्ती *f.*.—*v.* फांकी क., कापणे, फोडी पाडणे [off].

SLIDE* *v. i.* slip घसरणे, निसरणे; move over snow with a glib, uninterrupted motion बर्फी बरून घसरत जाणे; fall पडणे; pass inadvertently घसरणे, चुकून जाणे.—*t.* लोटणे, सारणे; चौरून शिरकवणे, खुपसणे (a word) [off, from, to, along, over].—*n.* घसरड *f.*

SLIGHT *a.* *Ger.* small बारीक, पातळ, किरकोळ; slender हल्का, लहान, फुसका, अलबेला (structure); inconsiderable हल्का, कल्पनकळेसा (pain).—*n.* contempt अव्हेर, अनादर; neglect उपेक्षा *f.*, कानाडोळा, अवगणना *f.*.—*v.* तुच्छ मानणे, अनादर क.

SIM *a.* *Ger.* पातळ, किरकोळ, बारीक.

SLIME* गळ, रेबड *f.*.—*v.* गळांने भरणे, रेबडी लावणे [over].—**SLIMY** *a.* गळाचा, रेबडीचा; viscous चिक्किचित, गळगळीत; रेबडींने भरलेला.

SLING *Ger.* instrument for throwing stones, consisting of a strap and two strings गोफण *f.*; a kind of hanging bandage round the neck, in which a wounded arm is sustained ओळकळें *n.*;—as for a vessel शिंक *n.*;—for a weight or load नवघण;—for a basket शिंकरणी *f.*.—*v.* गोफणांने मारणे; शिंकाळणे.

SLINK* *v.* steal away चोरून जाणे; miscarry, as a beast गमटणे [off].

SLIP* *v. i.* slide निसरणे, निसटणे; fall into error चुकणे, घसरणे; sneak चोरून निघून जाणे, झुकांडी देणे [away]; enter by oversight चुकीने नजरचुकीने शिरणे; to be lost

गमावणे.—*t.* सारणे, सरकावणे; हरवणे, घालवणे; omit गाळणे, सोडणे; cut कापणे, तोडणे, छाटणे (branches); let loose सोडणे, मोकळे क. (a hound); throw off अंगावाहेर टाकणे -काढणे: a horse slips his bridle; miscarry गमटणे; on अंगात अडकणे (a coat).—*n.* घसरणे *n.*, घसरा, चळ, ढळ; a twig separated from the main stock कलम *n.*, फांदी *f.*; string by which a dog is held कुऱ्याची दोरी *f.*; a long narrow piece पट्टी *f.*;—of cloth पट्टी *f.*, चिरोटी *f.*;—of bamboo कांब *f.*, कांबोट *f.*;—of metal कांब *f.*;—of land पट्टी *f.*, चिरोटी *f.*; fault चळ *f.*, चळ, ढळ; to give the s. झुकाटी देणे. -KNOT सरक -निसर -शेस-गाठ *f.*. -PER पायपोस, पैजार, मोजा. -BY *a.* घसरता, निसरडा; बुळबुळीत (substances); not affording firm confidence चंचळ, अस्थिर (promise); liable to slip घसराया-जोगा; a s. place घसरड *f.*.—**SLOP** गरगठ *n.*, ढपळवणी *f.*

SLIT* चीर *f.*, भेग *f.*.—*v.* चिरणे, उभा कापणे; make a fissure in चीर भेग पाडणे [up].

SLOAT *Ger.* a narrow piece of timber which holds together large pieces करळी *f.*

SLOOP *Ger.* एककाठी जहाज *n.*

SLOP *Ir.* puddle डबके *n.*, डबरा; mean liquor गरगठ *n.*, शंखवणी *f.*; *pl.* मळकट पाणी *n.*

SLOPE*, a direction downward उतार, ढाळ; acclivity चढण *f.*, चढाव.—*v.* ढाळ देणे, उतार क. [off, down, from].—*i.* उतरता होणे.—**SLOPING** *a.* उतरता, ढाळता.

SLOTH*, laziness आळस, सुस्ती *f.*; an animal एक जनावर आहे, पर्णमृग. -FUL *a.* सुस्ती, आळशी, मंद.

SLOUCH *v. i.* *D.* मुंडी-मान खालीं करून चालणे.—*t.* खालीं क., पाडणे, लोंबवणे.

SLOUGH* दलदल *f*, स्त्रण *f*, कर्दम.—SLOUGHY दलदलीचा.

SLOUGH *Ger.* the cast skin of a serpent मेंग *f*, कांत *f*; *Med.*, the part that separates from a foul sore जळमट *n*, गिलिमांस *n*.—*v.* मेंग टाकणे; जळमटे, खपली वर्गेरे निवर्णे [off].—SLOUGHY *a.* जळमटांचा.

SLOVEN *a. Ger.* नेभळ, भोंगळ. -LINESS नेपळेणा, गैशीणा, गाबाळीणा. -LY *a.* भोंगळ, गैदी, गैवत्या; not neat हइगईचा, भांवळ्या.

SLOW* *a.* not quick in motion धिमा, मंदगति, मंद; late उत्तिराने होणारा, दीर्घकालिक; not prompt मंद, जड, मठ: *s. of speech*; not hasty धिमा, गंभीर विचाराचा (*Prov. xiv. 29*); behind in time मागचा, विलंबित, हळू चालणारा, मंद (watch); not advancing मंद, हळू चालणारा (growth); having no wit स्थूलबुद्धि, मंद. -LY *ad.* हलक्याने, मंद, हलुदलु. -NESS मंदपणा, मंदाई *f*, मंदगति *f*; जडपणा, मुस्ती *f*, बुद्धिमांद *n*, मंदनुद्धि *f*; सावकाशी *f*, धिमाई *f*.

SLUBBER *v. D.* do lazily, imperfectly, or coarsely गडवडगुंडा *k.*, ढकलणे, दपटणे; daub चोपडणे, लथडणे, लेपटणे; work slubbered over विगार *f*, विगरकाम *n*.

SLUGGARD *a. D.* आळशी, अजगर, आर.—SLUGGISH *a.* सुस्त, मंद, जड.

SLUICE *D.* flood-gate उडडी *f*, सांड *f*, सांडवा.

SLUMBER* *v. i.* sleep lightly हलकी झोंप-डुकली घेणे; sleep निजरणे; to be in a state of inactivity निचेष्ट-उगी स्तब्ध बसणे, झोंप घेणे.—*n.* हलकी झोंप *f*, कुतरझोंप *f*; झोंप *f*.

SLUR *v. D.* soil वटा काळे कलंक लावणे; pass lightly उडत उडत छपावून सांगणे.—*n.* कलंक, डाग, काळोखी *f*; imposition ठक्कनूक *f*, फसवणूक *f*.

SLUT *D.* बोगमा *f*, हिडशी वावको *f*.

SLY *a. D.* skilful चतुर, धूर्त; cunning कावेदार, मतलबी, धूर्त.

SMACK* *v. i.* kiss with violence मिटक्या मारून मुक्का घेणे; have a taste वास लजत मारणे -असणे;—with the lips मिटकी मारणे.—*t.* मिटकी मारून मुक्का घेणे; crack कडकवणे, तडतडावणे (a whip) [with].—*n.* वास, लजत *f*; मिटक्याचा मुक्का; फटकारा, कडाखा; slap चपराक *f*, चापटी *f*.

SMALL* *a.* not large लहान; insignificant हलका, क्षुलक (subject); little in amount or degree थोडा, अल्प, हलका; weak वारीक, एकेरा (voice).—*n.*—of the back बगड *n*, चौक. -NESS लहानपणा; थोडकेणा, हलकेणा; वारीकपणा इ०. -POX देवी *f pl*, फोख्या *f pl*.

SMART *Ger.* local pain स्थाईक दुख *n*, वेदना *f*; pungent pain of mind चटका, मनरताप. —*a.* तीक्ष्ण, तिखट; quick चंचळ, चलाख, चपळ; energetic झाटयाचा, तडाखयाचा, कडक; witty नोकिदार, सुविचा, मार्भिक (reply); dashy चक्षपक, छानदार, ठाकठिक;—of persons चलाख, जलद, हुशार.—*v. i.* दुखणे, चुरुचुरणे, चुणुचुणणे; to be punished शिक्षा भोगणे -पावणे, चटका लागणे (*Prov. xi. 15*); to cause to s. for भोगणे, जाणवणे [with]. -LY *ad.* चलाखीने, झपाठ्याने; चक्षपक, छानमारून, चापून चोपून. -NESS तिखटपणा, तीक्ष्णता *f*; चलाखी *f*, झटपृष्ठ *f*; सफाई *f*, हुशारी *f*; कडाखा, सपाटा; चापचोपी *f*, छान *f*; नोक *f*, खुवी *f*.

SMASH *v. Ger.* चकणाचूर क. करून टाकणे —*n.* चकणाचूर, चुराडा.

SMATTER *v. i. Ger.* talk superficially वरवर बोलणे; smack लजत वास मारणे. -ER पुस्तकावरून ओढलेला, ताकणिठ्या, खंडोखंडी पंडित. -ING ओरखडलेले ज्ञान *n*, खंडपांडिय *n*, वरवरची माहितगारी *f*.

SMEAR* *v.* daub लिप्णे, माखें; soil कलंक लाढ़ें [over].

SMELL *v.* Ger. perceive by the nose हुँगें, वासवें; to s. out हुँगें, वासाने शोधून काढ़ें; to s. a rat माशी शिकणे [of, to].—*i.* वास असें-यें; have a particular tincture वासमारणे.—*n.* वास, गंध; ill-s. घाण *f.*, कुचास; good s. सुगंध, सुवास; the power or sense of s. घाणेद्रिय *n.* -FEAST परान्हस्त्रिचि. -ING घाणेद्रिय *n.* -ING-BOTTLE वासाची वास घेण्याची कुपी *f.*

SMELT *v.* D. रस क., गाळें. -ER रस करून गाळणारा, धावड.

SMILE *v. i. D.* (*Skr. smi*, to laugh) गाली हसें, मंदहास्य क.; be propitious प्रसन्न होणे, कुलें, खुलें; sneer हसें, नाक मुरडें; look gay and joyous उल्लासी-आनंदी दिसें: *smiling* spring; *smiling* countenance हास्यवदन *n.*, प्रसन्नमुख *n.*, मंदस्मित वदन *n.* [on, at].

SMITE* *v.* strike मारें, हागें, प्रहार क.; kill जिवे मारें; put to rout in battle युद्धात मोड क.; blast करपडें; affect with passion मोहणे, मोहित क.; afflict दुःख देणे: off छेदें, कापून टाकें; out पाडें, तोडें (tooth).

SMITH* घड -ठोककाम करणारा; iron s. लोहार; gold s. सोनार; copper s. कांसार.—SMITHY घडकामाचे दुकान *n.*, लोहारसाळ *f.*, इ०.

SMOKE*, the exhalation, visible vapor, or substance that escapes from a burning body धूर, धूम; that which resembles smoke, as vapor or watery exhalations धूर, धुई *f.*, धुके *n.*; a volume of s. धुराटी -डी *f.*.—*v.i.* धूर निघें; rage धुमसें, धुसधुसें, संतापें; raise a dust by rapid motion (धोवत जलद चालताना) धूळ उडवें-उधळें; to s. tobacco तंबाखू पिणे -ओढें; suffer

भोगें, सोसें: some of you shall s. for it.—*t.* धुरावें, धुरी -धूर देणे; तंबाखू ओढें.—SMOKY *a.* emitting smoke धुराचा, धुरकट (fires); filled with smoke धुराने भरलेला, धुरकटलेला, धुईचा (atmosphere); tarnished with smoke धूर लागलेला, धुरकट, धुराने काळा झालेला (rafters).

SMOOTH* *a.* not rough गुळगुळीत, नितळ (glass); glossy गुळगुळीत, तुळतुळीत, मऊ (hair); gently flowing सुरळीत, सरळ, संतुळज्जुळा सुळसुळा वाहणारा (stream); not harsh मृदु, गोडीगुलाबीचा, गोड; flattering आर्जवाचा, गोड (discourse); even सारखा, सपाट, बराबर; not obstructed निर्विघ्न, सोपा, सरळ.—*v.* गुळगुळीत क.; सारखा -बराबर क.; सोपा -सुरळीत क.; palliate हलका -कमी क. (fault).—*i.* आर्जव क. -LY *a.* सुरळीत, सरळ; गोडीगुलाबीनैं, गोडगोड बोलून. -NESS गुळगुळीतपणा, सफाई *f.*; सारखेपणा, सपाटी *f.*; मऊपणा: लाघव *n.*, लाडीगोडी *f.* -TONGUED *a.* गोडबोल्या.

SMOTHER* *v.* destroy the life of by suffocation दम -स्वास कोऱ्डन मारें; stifle दावें, दडपें (a fire); suppress दावणे, लपवून -दडपून ठेवें, गिळें (displeasure) [up].—*i.* गुदमरणे, धुममरणे; burn slowly धुमसें, हळुहळु जळें.

SMOULDER *v. i. D.* धुमें, धुमसें.

SMUGGLE* *v.* import or export secretly and without paying duty जकात चुकवून व चोरून (माल) आणें किंवा नेणे; convey, or introduce, clandestinely चोरून नेण -आणें [away, in, out, through].

SMUT*, dirt of soot, lampblack मस *f.*, मशीरी *f.*;—of corn अंगारा, काजळी *f.*; obscene language विचकट -वीभत्स भाषण *n.*.—*v.* मस लावें, काळा क.; तांबारा पाडें; tarnish कलंक लावें [with].—*i.* मस जमें

-होणे. -ty *a.* मस लागलेला, मसकट; काजळी अंगरा लागलेला, कोळपलेला; विचकट, बीभत्स.

SNAFFLE *Ger.* सुतब्धा लगाम.

SNAIL*, the animal गोपलगाई *f.*, पिकळी *f.*; a slow moving person मुर्गीच्या पायांनी चालणारा, मदाड.

SNAKE* साप, सर्प. -STONE सर्प -नागमणी. —**SNAKY** *a.* सापचा; cunning धूर्त.

SNAP *v.* *Ger.* break at once कटकन मोडणे, तटकन तोडणे; strike with a sharp sound पटकन मारणे; bite suddenly एकदम डसणे; break upon suddenly with sharp, angry words तुट्टन -घसरून अंगावर येणे; crack फटकारा मारणे; off तटकन तोडणे, लचका काढणे;—the fingers चुटकी वाजवणे.—. तटकन मोडणे; तोड टाकणे, डसायाला धांवणे क.; खेंकणे, खेंकावणे [off].—*n.* चुटकी *f.*, चटकी *f.*, फटकारा. -PISH *a.* डसरा, डसका, चावरा; खिसखिशा, चिरडखोर, तिडतिडा.

SNARE *D.* trap सांपळा, फास: fig. सांपळा, फास.—*v.* फाशांत धरणे -पाडणे [with, by].

SNARL *v. i. D.* growl गुरुगुरणे, गुरकावणे; speak roughly खेंकणे, खेंकावणे [at].

SNATCH *v. D.* seize hastily झोऱाडणे, हिसकून घेणे, इडप मारणे; seize and transport away धरून नेणे, पार क. [at, up, from].—*n.* हिसडा, आसडा, झोऱाडा.

SNEAK* *v.* steal away privately गुपचुप चोरून निघन जाणे; crouch जीजी क, थुंकी झेलणे (along, about, off, in, into, out, away).—*n.* थुंकी झेलणारा, आर्बंधी. -ING आर्बंधी, जीजी करणारा.

SNEER *v. i. Pr. Eng.* show contempt by turning up the nose, or by a particular cast of countenance नाक वर क. मुरडणे; show contempt by a covert expression झिठकारून लावून -खोचून बोलणे, ठोमणा मारणे.—*n.* नाकझाडणी *f.*, लावून बोलणे *n.*, उपरोध.

SNEEZE* *v. i.* शिकणे, शिक येणे.—*n.* a sudden and violent ejection of air, chiefly through the nose, with an audible sound शिक *f.*

SNIFF *v. i. Ger.* सू सू क., नाकाने भास वेणे.

SNIP *v. D.* cut off कातरणे, कातरून येणे; pilfer बुटेचोरी क.

SNIPE *D.* पाणलळा -लावा.

SNIVEL* *v. i.* नाक वाहणे, शेंबूड वाहणे -गळणे; cry or whine as children खुसमुसणे, पिर-पिर लावणे, रडून शेंबूड गाळणे. -ER शेंबूडा, मुसमुसणारा.

SNOD *Scot.* अगूळ *n, m, f.*

SNORE* *v. i.* घोरणे.

SNORT* *v. i.* खेसणे, फुरफुरणे.

SNOT* शेंबूड. -ty *a.* शेंबूडा, बरबरीत.

SNOUT *Ger.* long projecting nose of a beast जनावराचे तोड *n.*, मुसकट *n.*; nose of a man नाकाड *n.*;—in contempt मुसकड *n.*

SNOW* वर्फ *n.*, हीम *n.*, 'स्नो!'—**SNOWY** *a.* वर्फासारखा, पांढराकटफटीन; abounding with snow हिमप्रचुर.

SNUB *v. D.* दटावणे, दबकावणे, धमकावणे.—NOSED *a.* नक्या, फेषट्या नाकाचा.

SNUFF *Ger.* the burnt part of a candlewick गूळ *m, f.*, काजळी *f.*, कोजळी *f.*; powdered tobacco तपकीरी *f.*—*v. i.* कोजळणे; inhale शासा बरोबर घेणे; take offence नाक मुरडणे, रुसणे. -BOX तपकीरीची डबी *f.* -ER हुंगणारा; *pl.* कोजळी झाडण्याची कातर *f.* गुलतराश *f.* (*H.*).—**SNUFFLE** *v. i.* नाकांत बोलणे, गुणगुणणे.

SNUG* *v. i.* चिकटून निजणे, कुशीत घिरणे.—*a.*—of places सुटसुटीत, अटपसार, अटपता, सुबक;—of persons चिकटलेला, लगटलेला.

SO* *ad.* in that manner तसें, त्याप्रमाणे; in like manner असा, याप्रमाणे; very फार, इतका; *s.* forth इत्यादि; *s. much as* इतका;

s.-and-s. असा तसा, माफक; s. that इतके कीं; s. then तर मग—conj. असें असता.

SOAK* v. steep मिजवैं, मिजूँ घालैं; drench चिबमिजवैं; draw in by the pores शोषैं, शोषनघें [through, in].—i. मिजत पडैं, मुरण, जिरैं, भिनैं.

SOAP* साबू, साबण. -BERRY रिठा.—**SOAPY a.** साबणा सारखा; मज, गुळगळीत; साबण लावलेला.—**SUDS pl.** साबणाचे पाणी n.

SOAR v. i. (-aura, the air) उडैं, उंच-वर जायें, tower in thought उंच विषय धरणे-घेऊं [over, above].—n. उडाण n.

SOB* v.i. रडैं, स्फुंदैं.—n. हुंदका, स्फुंदन n, रुदन n [for].

SOBER a. (*sobrius*) temperate in the use of spirituous liquors बेताने पिणारा, मितप्राशी; not drunk सावध, अमल न चढलेला, हुशार: the sot may at times be s.; not mad चिचारशील, स्थिर; self-controlled नियतवृत्ति, नियमी; not proceeding from passion चिचाराचा; serious गंभीरवृत्ति.—v. अंमल कैफ उतरणे, शुद्धीवर आणणे.—i. शुद्धीवर येणे, कैफ उतरणे. -LY ad. अंमला वाचून, कैफा वाचून; थंडाईने, चिचारपूर्वक. -MINDED a. स्थिर, चिचारवान. -NESS.—**SOBRIETY** बेताचे पिणे n, मितप्राशन n; सावधणा, बिनयमलीपणा; स्थिरबुद्धि f, गंभीर्य n, चिचारशीलता f.

SOCIAL, SOCIALE a. (*socius*, a companion) सोबतीचा भुकेला, स्नेहबुद्धि; मंडळीचा, संगतीचा; familiar खेळीमंडळीचा, स्नेहाचा. -NESS, -ITY स्नेहबुद्धि f, मिलफीपणा.—**SOCIETY** सोबत f, संगत f; community मंडळी f, पंगती f, पंगत f, लौकिक.

SOCK (*soccus*, a light shoe) पायाचा मोजा, पायमोजा.

SOCKET (do.) घर n, उथळे n, खुरशी f;—for a post तोळंबा.

SOD Ger. गवताळ नगवती जमीन f; a s. गवताच्या मुळासगट माती f.

SODA (*salsus*, salt) एक प्रकारचा क्षार आहे; subcarbonate of s. पापडखार; impure carbonate of s. सड्डीखार.

SODOMITE, inhabitant of Sodom सदोम गांव-चा राहणारा; one guilty of sodomy गुदमैथुन करणारा, गुदमैथुनाचा दोषी; a male that submits to the crime of s. गांडिया.—**SODOMY** गुदमैथुन n.

SOFIA Ar. 'कोच' f, 'सोफा', मंचक.

SOFT* a. not firm in resisting नरम, मज; not rough सफाईदार, बारीक (silk); agreeable to perceive or feel मृदु, मंद (air); pleasing to the eye दृष्टिरम्य, सुंदर (hues); mild सौम्य, मृदु, करुणार्द (form); not rough in sound मंजुळ, मधुर, हलका; Gram. घोषवत, सघोष (a letter); effeminate मनाचा कोवळा, नरम, मळमळीत; easy हलका, हलक्या हांगाचा; not tinged with salts, so as to decompose soap गोडा (water); easily wrought सुवड, नरम (iron); quiet शांत (slumbers).—ad. हळू, सावकाश; -EN v. मज नरम क.; mollify बेताचा सुमारमाफक क.; make tender पाझरविणे, द्रवविणे [down].—i. मज नरम होणे; पाझरणे, नरमावणे: the heart softens at the sight of woe. -LY ad. हलक्याने, हळू, हलका; मंजुळ वाणीने. -NESS मजपणा, नरमपणा; फुसफुसीतपणा; मनाची नरमाई f; मंदत्व n, मार्दत्व n; मंजुळता f, मधुरता f, माधुर्य n; सौम्यपणा.

SOIL* v. make dirty on the surface मळवैं; tinge with anything extraneous डागपाडैं; manure खत घालैं [with, by].—n. मळ; डाग.

SOIL v. F. गुरांस पुष्कळ खायास घालून बुलाबदेणे.

Soil (*solum*, the upper stratum of the earth) माती *f.*, काढी *f.*, धरती *f.*, जमीन *f.*; country देश; manure खेत *n.*; inferior s. बरडजमीन *n.*; white s. पांठर *f.*, पांढरी *f.*; red s. तविड *f.*

Soil (*sus*, a hog) a marshy or miry place to which a hunted boar resorts for refuge पारधी पाटीस लागलेल्या डुकराची आसऱ्याची जागा *f.*; [streams or water sought for by any other game, as deer].

SOIREE *F.* an evening party संध्याकाळची (मिळालेले) मंडळी *f.*

SOJOURN *v. i. F.* काहीं दिवस राहणे.—*n.* मुकाम; प्रवास, देशातरवास. -ER काहीं दिवस राहणारा, प्रवासी, उपरी. -ING प्रवास; मुकाम.

SOLACE *v. (solari, to comfort)* अश्वासन धीर देणे; allay सात्वन समाधान शमन क. [with].—*n.* सुख *n.*, चैन *f.*, आराम; सात्वन *n.*, समाधान *n.*

SOLANUM (*L.*) s. macrohizon डोरली *f.*; s. Jacquini डोरली रिंगणी *f.*; s. insanum डोरली वांगी *f.*; its fruit डोरले वांगे *n.*

SOLAR *a. (sol, the sun)* सूर्याचा, सूर्य संबंधी, सौर; measured by the progress of the sun सौर, सौरमानाचा (year); produced by means of the sun सूर्याच्या योगाने उनाने उत्थन केलेला, in comp. सूर्य (salt).—*n.* a garret room माळी *f.*, मोळा.

SOLDER (*solidus*, firm) कस्तूर *n.*, *m.* डाक.—*v.* कस्तूर क., डाक लावणे, झाळणे.

SOLDIER (*solidus*, a piece of money, the pay of a soldier) a man engaged in military service शिपाई, सेनिक; a private in military service शिपाई, 'सोजर'; a brave warrior योद्धा, वीर. -ER *a.* शिपाईगिरीचा, शिपाईगिरीस लायक.—**SOLDIERY** शिपाई लोक *pl.*, लष्कर *n.*; irregular s. शिवंदी *f.*

SOLE*, bottom of the foot तळवा, पायाचा तळवा, तळपाय; bottom of a shoe जोड्याचा

तळ; bottom of anything तळ, बूड *n.*—*v.* तळ लावणे घालणे.

SOLE (*solea*) a fish लेफ *n.*, *m.*

SOLE *a. (solus)* एकटा-ला; *Law*, single एकटा, सडा, अविवाहित. -LY *ad.* एकटा, एकाकी.

SOLECISM (*Gr. soloikos*, speaking incorrectly) अप्रयोग, अंशुद्ध प्रयोग.

SOLEMN *a. (solemnis, that which takes place every year)* marked with religious rites and pomps धर्मसंस्कार विधिपूर्वक; serious गंभीर, भरकूम; filled to awaken serious reflections धाक वसायाजोगा, दराज्याचा, इभतीचा, गंभीरपणाचा; *Law*, made in form रीती प्रमाणे केलेला, कायदेशीर, यथाविधि, दस्तुरमार्फक. -ITY गंभीरपणा, गंभीरी *n.*; धाक, जरव *f.*, इभत *f.*; धर्म-देवकार्य *n.*, उत्साह; कायदेशीरपणा, यथाशास्त्रता *f.*. -IZE *v.* समारंभाने-यथाविधि-यथाशास्त्र क.; उत्साह-समारंभ क. (a feast); गंभीर क., गंभीरपणा आणणे (the mind).

SOLICIT *v. (sollicitus, wholly moved)* ask with earnestness विनवणे, विनंती क.; seek मागणे, याचना क. (a favor); invite बोलावणे [of, from]. -ATION विनवणी *f.*, विनंती *f.*; याचना *f.*; बोलावणे *n.*, आमंत्रण *n.* -OR मागणारा, याचक, विनवणारा; *Law*, वकील. -OUS *a.* चिंतेचा, काळजीचा, चिंताकांत युक्त [about, for]. -UDE चिंता *f.*, काळजी *f.*, घोर.

SOLID *a. (solidus)* hard घट, अपवाही; not hollow भर्तीव; cubic घन; strong बळकट, खंबीर, कठीण (wall); substantial ऐवज-ऐपतदार (man); impenetrable अभेद.—*n.* भर्तीव वस्तु *f.*, घन पदार्थ; *Geom.* घन; contents of a s. घनफल *n.* -ITY घट्यणा, घनता *f.*; भर्तीवपणा; बळकटपणा, बळकटी *f.*; जीव, ऐवज: s. of arguments. -IFY *v.* घट क.—*i.* घट होणे.

SOLILOQUY (*solus, alone, loqui, to speak*)
आपत्याशी बोलणे *n.*, आमभाषण *n.*

SOLITARY *a.* (do.) living alone एकला राहणारा ;—reproachfully एकलकेंज्या ;—of places गैर वळणाचा -राबद्याचा ; gloomy भणभणीत, भयाण, उदास ; single एकच, एकटा (instance).—*n.* एकला राहणारा, वनवासी. **SOLITAIRE** *F.* एकथ्यानें खेळायाचा एक खेळ आहे.—**SOLITUDE** एकात्वास, भणभणीतपणा, भणभणाट ; आडरान *n.*, अरण्य *n.*

SOLO *It.* एका गळ्याने -एका वादाने गायाचे गावे *n.* -वाजविणे *n.*, एकाकी गीत *n.* स्वर.

SOLSTICE (*sol, the sun, sistere to cause to stand*) *Astron.* सूर्याची उत्तर किंवा दक्षिण गति *f.*, अयन *n.*; summer s. उत्तरायण *n.*; winter s. दक्षिणायण *n.*

SOLVE *v.* (*solvere*) dissipate द्रवविणे, द्रव क., वित्तविणे ; explain उलगडा क., फोडणे (a problem).—**SOLUBLE** *a.* द्रव करायाजोगा, द्राव्य; द्रव होण्याजोगा, विद्राव्य [in].—**SOLUBILITY** द्राव्यता *f.*; गलनीयता *f.*.—**SOLUTION** द्रव करणे *n.*, द्रावण *n.*; द्रव झाल्यामुळे एकरूप होणे *n.*; पाणी *n.*, in comp. वाणी : मिठवणी *n.*; उलगडा ;—of a doubt संशयनिवृत्ति *f.*, शंका-समाधान *n.*;—of a difficult verse श्लोकलापनिका *f.*.—**SOLVENCY** कर्ज फेडण्याची लायकी *f.*.—**SOLVENT** *a.* द्रवकरणारा, द्रावक; able to pay all just debts कर्ज फेडण्यास लायक, दार; sufficient to pay all debts कर्ज फेडण्या पुरता : the estate is *s.*—*n.* द्रावक रस.

SOMBER, -BRE *a.* (*sub umbra, under shade*) dark काळासावळा; gloomy उदास, भणभणीत.

SOME* *a.* more or less काहीं, अल्पस्वल्प (water); more or fewer कोणी, कित्येक : *s.* two or three persons; small quantity काहीं, थोडासा : *s.* miles away; certain कित्येक, कोणी : *s.* men believe one thing, and

others another; a part काहीं, थोडे, थोडा : we consumed *s.* of our provisions. **-BODY** कोणी एक, कोणी तरी. **-HOW** *ad.* जसें तसें करून, जसातसा, जेमेतम. **-THING** काहीं, किंचित : *s.* yet of doubt remains.—*ad.* काहींसा. **-TIME** *ad.* केव्हांतरी, कर्धीतरी ; *s.* or other केव्हां नाहींकेव्हांतरी; formerly पूर्वी.—*a.* पूर्वीचा.—*pl. ad.* केव्हां केव्हां, कर्धी कर्धी. **-WHAT** *ad.* काहींसा, काहीं, जरा, जरासा.—*n.* काहीं, किंचित. **-WHERE** *ad.* कोठे, कोठेतरी.

SOMERSAULT, **-SET** (*supra, above, saltus, a leap*) कोल्हाटी *f.*, गोलांट *n.*

SOMNAMBULIST (*sonnus, sleep, ambulare, to walk*) झोपेत चालणारा, निद्राचारी.—**SOMNAMBULISM** झोपेत फिरणे -चालणे *n.*, निद्राभ्रमण *n.*, निद्राचार.

SOMNIFEROUS *a.* (-*ferre, to bring*) झोप आणणारा, निद्राकारी.

SOMNILOQUIST *a.* and *n.* (-*loqui, to speak*) झोपेत बोलणारा, निद्रालापी.

SOMNOLENT *a.* (*somnus, sleep*) झोपाळू, निद्राळू.—**SOMNOLENCE** निद्राळूपणा ; *Med.*, a state intermediate between sleeping and waking जागृतनिद्रा *f.*

SON* (*Skr. śinu, from sū, to beget*) a male child पुत्र, लेक, मुलगा ; a male descendant पुत्रसंतान *n.*, पुत्र, नंदन ; a pupil शिष्य, पुत्र ; a native of some specified place देशीय, पुत्र : sons of India ; produce of anything उपज : earth's tall sons, the cedar, oak, and pine ; [Jesus Christ, the Savior ;—called the S. of God, and the S. of man : the Father sent the Son to be the Savior of the world, 1 John iv. 14].—a legitimate *s.* औरस ; a *s.* lawfully adopted दत्त ; *s.* of a pregnant bride सहोड ;—of one's slave girl शिदापोरगा. **-IN-LAW** जावई, जामात. **-LESS** *a.* निपुत्र, निपुत्रिक. **-SHIP** पुत्रपणा, पुत्रत्व *n..*

SONG*, that which is sung गायें *n*, गायन *n*; a ballad गीत *n*; poem कविता *f*, कवन *n*; object of derision तिरस्कारपात्र *n*; a mere trifle कवडीमाल. -STER गाणारा, गवयी; a bird that sings गाणारे पाखरूं *n*, गायक पक्षी. -STRESS गाणारीण *f*.

SONNET (*sonus*, sound) लघुकविता *f*, ख्याल, धृपद, टप्पा *इ०*.

SONOROUS *a.* (*sonare*, to sound) वाजणारा, नादाचा, सनार खणखणीत, वाजता, डोर: metals are s. bodies; loud-sounding डोर, आचाजदार, गंभीर ध्वनिकर (voice).

SOON* *ad.* in a short time थोड़वया बेळाँने, थोड़वयात, लवकर, इतव्यात; early लवकर; readily खुशीने, संतोषाने: I would as s. go as stay जसा मी जाईन, &c.

SOOT* घेरोसा, मस *f*, धुरकट *n*.—**SOOTY** *a.* घेरोसा बसलेला, काढा, मळकटलेला.

SOOTHING* *v.* flatter मठारें, थापठांने; assuage सांतवणे, उपशमन क.; please खुशी क. [by].—**SOOTHING** शांतवन *n*, उपशमन *n*; समजी *f*.

SOP*, anything steeped and softened in any liquid भिजवलेला तुकडा (भाकर *इ०*); anything given to pacify गूळखोबरे *n*.

SOPHISM, SOPHISTRY (*Gr. sophos*, wise) [the doctrine or avowed mode of reasoning practised by a sophist]; any fallacy designed to deceive सिद्धांताभास, आभास. —**SOPHIST** [one of a class of men who taught eloquence, philosophy, and politics in ancient Greece, and who, by their fallacious but plausible reasoning, puzzled inquirers after truth, weakened the faith of the people, and drew upon themselves general hatred and contempt]; a fallacious reasoner सिद्धांताभासवादी, आभासवादी.

SOPORIFIC *a.* (*soper*, a heavy sleep, *facere*, to make) झौप आणणारा, निद्राकारी.

SORCERER (*sors, sortis*, a lot) जाटूगीर वाला, चेटकी. -ESS जादुगिरीण *f*.—**SORCERY** जाटू, वीरमंत्र, चेटक *n*.

SORDES (L.) मळ, कीट.—**SORDID** *a.* base नीच, हल्का, अधम; covetous कृपण, किरटा; कहु.

SORE* *a.* painful दुखापत झालेला, दुखरा; tender, as the mind मनांत दुखवलेला, वरमलेला; severe भारी, कठीण, जालीम.—*n.* an ulcer क्षत *n*, वण, खंड *n*; a place in an animal body where the skin and flesh are ruptured or bruised, so as to be tender or painful दुखापत झालेली जागा *f*, दुःख *n*; grief दुःख *n*. -LY *ad.* फार, अतिशय, भारी. -NESS भारेपणा, कठीणपणा, दुखरेपणा.

SORREL* चुका, चुक्याची भाजी *f*.—*a.* F. तेल्याबोर, कुमाईत (horse).

SORROW* खेद, दुःख *n*, शोक [for, at]—*v. i.* दुःख-खेद क. वाटणे. -FUL *a.* दुखी, दिलगीर, खेदयुक्त; producing sorrow दुःखाचा, दुःखदायक-पद (accident); expressing grief दुःखसूचक दर्शक.—**SORRY** *a.* दुःखी, खिच, कष्टी, श्रमी; melancholy उदास, भणभणीत; poor किलवाणा, नाकारा (excuse, grain); to be s. दुःख वाटणे; पथात्ताप होणे; s. article नासके केण *n*, दमडीच्या मोलाचा.

SORT (*sors, sortis*, a lot) a kind जाति *f*; manner रीत *f*, तंहा *f*; degree of any quality प्रत्यय *f*; pair जोड; pl. [*Print.* letters, points, marks, &c., that are either deficient or redundant in quantity].—*v.* प्रत लावणे; निवडणे, वेचणे; conjoin जोडणे, रचणे [out, with].—*i.* जमणे, जुळणे; have success सिद्धांस जाणे, यश येणे.

SOT* दास्तवाज, कैफी, अमली, छाकटा.

SOUL*, the spiritual, rational, immortal

part in man आत्मा, जीव, प्राण seat of real life or vitality जीव, चैतन्य n; energy जीव, तेज n, हिथा, पाणी n; the leader पुढारी, प्रमुख; a human being जीव, मनुष्य; a disembodied spirit विदेही आत्मा; knowledge of s. आत्मज्ञान n; the whole s. सर्वात्मा, सर्वभाव, जीवभाव.

SOUND* a. entire धड, अव्यंग, निकोप, अभंग, सावेत; healthy निरोगी, धडाखडा; firm बल्कट, खबरदार, मजबूत; founded in truth वरोङ्गर, समर्पक, सयुक्तिक, न्यायाचा (argument, reasoning); heavy भारी, जबर (strokes, beating); fast गाढ, गरद, भारी (sleep); founded in right and law यथान्याय, रास्त (justice); without blemish निर्दोष, निखोड, बिनचूक (words); orthodox खण्ड्या मार्गचा, सत्यवर्ती, यथाशास्त्र. -LY ad. मनापापासून; गाढ, गरद; रगडून, कच्कावून. -NESS निरोगीपणा; मजबूती f, साबुती f; सत्य; सत्यानुसरण n; जीव, बल्कटी f, ऐच्ज; गाठपणा, निबिडपणा, निबिडता f; निखोडपणा, निर्दोषत्व n.

SOUND*, the air-bladder of a fish भोत n.

SOUND*, the cuttle-fish समुद्रफेण.

SOUND* उथळ -अरुंद सामुद्रधुनो f.—v. तळ-पाणी मोर्जें; test मन पाहें, पुसून-खडा टाकून पाहें.—i. गळाने गळ टाकून तळ पाहें.

SOUND (*sonus*, noise) नाद, आवाज, ध्वनि, शब्द; empty noise पोकळ आवाज; deep s. गंभीरनाद; prolonged s. दीर्घनाद; confused s. कलकल f, कलकलाठ.—v. i. आवाज होणे, वाजणे; ध्वनि क.; be conveyed in sound गाजें, वाजें (1 Thes. i. 8).—t. वाजवें, आवाज काढणे; utter audibly ऐकूये-ईसें बोलणे (a note); order by sound आवाज करून (उत.री करणा वैगेर वाजवून) हुकूम देणे (a retreat); celebrate by sounds गाजविणे, डंका वाजविणे (one's name or deeds). -ING a. वाजवणारा, सनाद.

BOARD [a board or structure with a flat surface, suspended behind or over a pulpit to give distinctness and effect to a speaker's voice].

Soup F. मास वैगैरेचा रसा, 'सूप' n, सूप n (*Sansk.*)

Sour* n. acid अंबट ; rancid खवर, खवचट peevish दाष्ट, खट्याळ, तुसडा; expressing discontent हिमटा, हिमट.—v. अंबट क.; खडु क.—v. i. अंबट होणे (the teeth or palate); अंबणे, खडु होणे.

Source (*surgere*, to spring up) उगम, उद्भव, मूल n, झारा, खाण f, आगर f, घर n; a spring झारा.

Souse v. F. डुबकन डुबविणे [in].—i. झडप घालणे.

SOUTH* दक्षिण दिशा f, दक्षिण f; दक्षिणे कडचा-देश, दक्षिण f.—a. दक्षिण दिशेचा, दक्षिणे कडचा, दक्षिण.—v. i. दक्षिणेकडे फिरणे-जाणे; पूर्वपासून किंवा पश्चिमपासून दक्षिणेकडे फिरणे, दक्षिणायन होणे; to come to the meridian मध्यान्हास येणे;—said chiefly of the moon.—ad. दक्षिणेकडे, दक्षिणभिमुख. -EAST आमेयी f, आमेयी दिशा f. -EASTERLY, EASTERN a. आमेयी दिशेचा कडचा-ERLINESS दक्षिणभिमुखता f. -ERLY, -ERN a. दक्षिणेचा; दक्षिणेकडचा; दक्षिणेकडून येणारा. -ERNLY ad. दक्षिणेकडे. -ERNMOST a. फार दूर, दक्षिणेकडचा. -ERNWOOD दवणा. -WARD ad. दक्षिणेकडे. -WEST नैऋती f.—a. नैऋतीचा.

SOVEREIGN a. (*super, above*) chief मुख्य, पधान, सर, श्रेष्ठ; utmost पराकार्षे चा, महा, परम (influence).—n. प्रभु राजा किंवा राणी f; दाहा रुपयांच्या किमतीचें सोन्यावें नाऱे आहे. -TY मुख्य सन्ता f-अधिकार.

Sow* (*Skr. sukar*) डुकरीण f.

Sow* v. scatter, as seed, upon the earth पेरणे; spread abroad पेरणे, फैलावणे; be-sprinkle शिपडणे. -ER पेरणारा.

SPACE (*spatium, room*) जागा *f.*; interval अंतर *n.*, अवकाश; quantity of time मृद्दत *f.*, कालावधि, कालमर्यादा *f.*, अवधि *mf.*; distance between lines ओळीच्या मधले अंतर *n.*, 'इसेस.'—**SPACIOUS** *a.* ऐसैंपस, अषब्धपवळ; पसरट, अफाट, लोबुंद (plain).

SPADE* खोरे *n.*, कुदळ *f.*

SPAN*, the space from the end of the thumb to the end of the little finger when extended वीत *f.*; brief portion of time अन्यकाल.—*v.* विर्तीने मोजणे [round].

SPANCER *Ger.* a rope to tie a cow's hind legs भाला *f.*

SPANGLE *Ger.* चमकी *f.*, टिक्की *f.*.—*v.* चमकवा एकल्या लावणे जडणे [with].

SPANIEL *F.* शिकारी कुत्रा.

SPANISH *a.* सेन देशांतला.—*n.* सेन देशांतील लोकांची भाषा *f.*

SPAR *D.* सोट, सोटा; बडगा; वासा इ०.

SPAR*—calcareous सफेद मुरमा; crystallized mineral बिलोर *n.*

SPAR* *v. i.* fight with prelusive strokes हात-फळी खेळणे चालणे; dispute भांडणे, वाद क. [with, at].

SPARE* *v.* use frugally हात राखून-अवस्तु खर्चणे खर्च क.; part with reluctantly नाखूशीने देणे सोडणे; dispense with देणे; forbear सोडणे, माफ क.; treat tenderly देयने वागविणे; save राखणे, रक्षण क. [from].—*a.* scanty थोडा, अपुरा; superfluous फाऱ्हु, अत्रब, शिलकीचा; lean रोडका, कुश (men).—**SPARING** *a.* हात राखून खर्च करणारा, काटकसन्या; थोडा, in comp. अन्य, नित (diet); काही, थोडा.

SPARK*, small particle of fire ठिणगी *f.*, थिंगी *f.*; a sparkle चमकी *f.*; gay man नट, नटवा, छानछोक; lover सोयरा, यार; a small portion कण, लेश.—**SPARKLE** *v. i.*

ठिणग्या निघणे; झगझगणे, लखलखणे, चमकणे [with].—*n.* चमकी *f.*.—**SPARKLING** *a.* झक-झकीत, लखलखीत.

SPARROW* चिमणा, चिमणी *f.*

SPASM (*Gr. spaein*, to draw) पेटका, गोळा, बेडकी *f.*, वळ. —**ODIC** *a.* बेडवयांचा, गोळ्यांचा.

SPATTER *v.* (See SPIT) sprinkle शिपडणे; defame कलंक लावणे [about].

SPAVIN *F.* घोड्याच्या पायावरचे वारूळ *n.*

SPAN* मांशाचीं अंडीं *n pl*; अंडीं घालणे टाकणे *n.*

SPAR D. a long beam कडी *f.*, खांड *n.*, सर; *Naut.* डोलकाठी *f.*, वैगरे.

SPEAK* *v. i.* express thoughts by words बोलणे, द्वाणणे, उच्चारणे; express opinions मत दर्शविणे, बोलणे; dispute बोलणे, वाद क., भांडणे; utter thoughts in a public assembly सभेत बोलणे; make mention सांगणे, उल्लेख काढणे; sound नाद क., वाजवणे; make all your trumpets s.; with बोलणे, संभाषण क.; to s. quickly चुरचुर बोलणे.—*t.* बोलणे, तोंडावाटे काटणे, उच्चारणे; celebrate प्रसिद्ध क., गाजविणे (deeds); converse in बोलणे: to s. Latin; address बोलणे: he will s. thee fair; exhibit दाखविणे: let heavens wide circuit s. the Maker's high magnificence; express silently or by signs खुणार्हा दाखविणे, खुणावणे; communicate देणे, बोलणे: to s. peace to the troubled soul [to, of, about].—*ER* बोलणारा; वक्ता; one who is the mouthpiece of others दुसऱ्याच्या वाटचा बोलणारा, मुख *n.*—*ING* बोलणे *n.*.—**SPEECH** वाणी *f.*, वाचा *f.*; language भाषा *f.*, बोली *f.*; harangue अलंकारिक भाषण *n.*, सभापांडित्य *n.*; cleverness of s. वागचातुर्य *n.*; elegance of s. शब्दलालित्य *n.*; covert s. व्याजोक्ति *f.*; bad s. दुरुक्ति *f.*, दुर्भाषण *n.*

goddess of s. सरस्वति *f.*, वागदेवी *f.*; part of s. Gram. शब्द. -LESS *a.* मुका, मोना, वाचाहीन; silent कुंठित, निरुत्तर.

SPEAR*, lance भाला, बरची *f.*, शूल; spire सुळक्याचे शिखर *n.*—*v.* भाला मारणे -भोस्कणे [with].—*i.* सुळक्या प्रमाणे वर येणे. कोंब फुटणे. -HEAD भाल्याची फाळ *f.* -MAN भालेकरी, शूलपाणी. -STAFF भालकाठी *f.*

SPECIAL *a.* (*species, kind*) जातीचा, प्रकारचा; particular विशेष, असाधारण; designed for a particular purpose मुद्दामचा, मुजरतचा, विशेष (an act of Parliament); limited पर्यादित, विशेष कारणाचा -विषयाचा (dictionary); chief in excellence उक्षुष्ट, लोकोत्तर. -LY *ad.* विशेषकरून, मुद्दाम, मुजरत. -ITY जातियता *f.*, जातित्व *n.*; विशेषता *f.* असाधारणत्व *n.*—SPECIES जात *f.*, प्रकार.—SPECIE सोनेनारणे *n.*, नगदी ऐवज.—SPECIFY *v.* तपशीलवार सांगणे -बोलणे -लिहिणे, प्रदर्शित क. —SPECIFIC *a.* विशेष, असाधारण; विशेष जातीचा; Med. हुकमी, हटकून -अवश्य गुण करणारा, अच्छक; a s. medicine रामबाण; s. gravity विशेष गुरुत्व *n.*—*n.* उत्तम -हटकून गुण आणणारे औषध *n.*—SPECIMEN (*specere, to look*) मासला, नमुना, वानगी *f.*—SPECIOUS *a.* showy देखणाऊ, दर्शनी; plausible देखणाऊ, वरंगी, वरवडीचा, सत्याभासाचा; s. argument लाघवी भाषण *n.*

SPECK*, spot ठिपका, डाग; very small thing कण;—in the eye फूल *n.*—SPECKLE *v.* ठिपका -डाग पडणे [with]. -LED *a.* ठिपकेदार, चित्रविचित्र.

SPECTACLE (*specere, to behold*) show तमाशा, खेळ, चमकार; *pl.* glasses to assist the sight उपनेत्र *n.*, चश्मा; a sight पाहण्याचा पदार्थ, दृष्टिविषय.—SPECTATOR मौज पाहणारा, तमासगीर; beholder पाहणारा, द्रष्टा.—SPECTRE भूत *n.*, प्रेत *n.*, छाया *f.*—SPEC-

TRUM *L.* दृश्यवस्तु *f.*; [*Opt.*, the several colored and other rays of which light is composed, separated by the refraction of a prism or other means, and exhibited either as spread out on a screen or by direct vision].

SPECULATE *v.* (do.) contemplate तर्क-कल्पना क.; Com., traffic with a view to great profit उल्लेढाले -व्यापार उदीम क. [in, on].—SPECULATION तर्क, कल्पना *f.*; उल्लेढाले *n.*—SPECULATIVE *a.* विचारशील, मननशील; imaginary काल्पनिक, मानसिक; उल्याढाल्याचा, उल्लेढाले करणारा.—SPECULATOR उल्लेढाले करणारा, खटपट्या; कल्पक, परिकल्पक.

SPEECH, See under SPEAK.

SPEED* *v. i.* make haste त्वरा क.; prosper यश पावणे, चालणे.—*t.* त्वरा करवणे; hasten to a conclusion घाईने शेवटास नेणे; kill ठार क. -मारणे.—*n.* त्वरा *f.*, वेग; जलदी *f.*, शिताची, झटपट *f.*; सिद्धि *f.*, यश *n.*—SPEEDY *a.* त्वरित, शीघ्रगति; जलदीचा, त्वरेचा.

SPELL*, charm मंत्र, भारणी *f.*; brief period अल्पकाळ, चुटका, त्रुटि *f.*—*v.* शब्दाचे वर्ण जोडणे; read वाचणे; मंत्र घालणे, भारणे [over]. -ING वर्णरचना *f.* -न्यास.

SPEND* *v.* lay out खर्चणे; waste उडवणे, उधळणे, फना क.; pass, as time काढणे, घालवणे, नेणे, खर्चणे; wear away भागवणे, शिंगवणे [on, upon, for].—*i.* खर्चणे, खर्च क.; खपणे, उडणे, होणे. -THRIFT उडाऊ, दिवाळखोर.

SPERM (*sperma*) animal seed धात *f.*, वीर्य *n.*, शुक्र *n.*; spawn माशाचीं अंडीं *n pl.* -ATIC *a.* धातीचा, शुक्राचा. -ATOCELL Med. a swelling of the spermatic vessel मेरगा, भेलगा.

SPHERE (*sphera*) globe गोल, वर्तुल *n.*; province विषय, प्रकरण *n.*, इलाखा; employment काम *n.*; circuit of action, knowledge, or influence टप्पा, पोंच *f.*, अटोका.—SPHERICAL

a. गोल, वाटोळा, वर्तुलकार (body); गोलाचा, वर्तुलाचा; planetary ग्रहाचा.—SPHERICS, doctrine of the spheres गोलध्याय, गोलशास्त्र n.—SPHEROID, body like a sphere गोलकल्प; oblate s. चपटगोल; prolate s. अंडाकारगोल, अंडगोल. -AL a. गोलकल्प, गोलप्राय.—SPHERULE लघुगोल, सूक्ष्मगोल; सूक्ष्मगोल कण, बारीक गोळा गोळी f.

SPICE (*species*) मसाला; fig. धुणुक f, चुणुक f.—v. मसाला घालणे, चणचाणात क.—SPICY a. मसाल्याचा; मसालेदार, खमखमीत, खमंग.

SPIDER *D.* कांतीण f, कोळी, सुतेरा.

SPIKE (*spica*, a point) a sort of large nail खिळा, खिक्क f, मेख f; an ear of corn कणीस n; a shoot कोंब.—as of a plantain tree मोना;—as of a top, goad, &c. भार f, आरी f.—v. खिळा मारणे ठोकणे; खिळे वसविणे, खिळा मारून भोंक तोंड बंद क.: to s. cannon. -NARD, an aromatic plant जटामांसी f; a fragrant essential oil नार्द n.

SPILL* v. suffer to fall or run out सांडणे, गाळणे, ओषधविणे; shed सांडणे, पाडणे, वाहवणे;—through shaking हिसळणे, उच्चवळणे;—through turning over लवंडणे.—i. सांडणे, लवंडणे, गळणे इ०.

SPIN* v. draw out and twist into threads कांतणे, सूत काढणे; whirl चक्रावर धरणे, गरगरा फिरवणे (a top); spend by delays रेंगणे, रेंगत गमवणे: to s. out the day in idleness; shape as metal, by revolving as in a lathe, and pressing against it with a roller or hand-tool चरकावर धरणे, चरकावर धरून डौल देणे [round, about].—i. सूत काढणे; भोवणे, फिरणे; issue in a thread or small current तार निवणे; बारीक धार चिरकांडी उडणे. -DLE चातो f, चात n; the tip or end of a plough which receives the plough नांगरखुंट n. -SHANKED, -SHANKS

a. लांबटांग्या. -TREE मालकंगणी f. -NER सूत कांतणारा. -NING-WHEEL चरकी f, चरक; -STER सूत कांतणारीण f; Law, अविवाहित स्त्री f.

SPINE (*spina*) backbone पाठीचा कणा नांडा; thorn कांटा; shin पायाचे पुढची नजी f, नडगे n; ridge कड f, कांठ.—SPINAL a. पाठीचे कण्याचा.

SPIRE (*spira*) winding line नागमोड f; steeple सुळका, शिखर n, कळस; blade of grass पात n;—of flame अभिशिखा f, जोत f.

SPIRIT (*spirare*, to breathe) श्वास; life जीव, प्राण; soul आत्मा; energy पाणी n, हिमत f, रग f, धमक f; human soul after it has left the body कुडॉतून निधालेला विदेही आत्मा, आत्मा; a ghost भूत n, पिशाच n, प्रेत n; one who is lively जिवट, चपळ; disposition of the mind स्वभाव, प्रकृति f; mettle उत्साह, अवसान n, जीव, पाणी n; alcohol f, दारू f, मद n; liquid produced by distillation अर्क, आसव n; real meaning अर्थ, आशय, भावार्थ; Holy S. *Theol.* the Spirit of God, or the Third Person of the Trinity पवित्र आत्मा; rectified s. मद्यार्क; the Supreme S. परमात्मा; that is in good *spirits* रंगेल, रंगेला, खुशमर्जी; that is in low *spirits* दिलगीर, खिन्न; proof s. मंद मद्यार्क; s. of the times युगधर्म. -ED हिमतदार; तलख, रगदार इ०; स्वभावाचा, प्रकृतीचा, बुद्धीचा इ०, in comp. स्वभाव (उग्र स्वभाव). -LESS a. उदास, खिन्न; मेणचट, निर्विर्थ; dead मेलेला, मृत. -UAL a. अमूर्त, निराकार (being); not temporal धर्मकृत्याचा प्रकरणाचा (functions); mental मानसिक, आत्मिक; pertaining to the moral feelings आमसंबंधी, आधिदैविक; proceeding from the Holy Spirit पवित्रआत्म्याचा; pure शुद्ध; divine ईश्वरी, दिव्य; s. mani-

festation of the Deity आत्मसाक्षात्कार; holy पवित्र, पारमार्थिक. -ITY अमूर्ति *f.*, निराकार-पगा, आत्मस्वरूपता *f.*; परमार्थिकपणा, वैराग्य *n.*; empty assumption of *s.* कीरडे वैराग्य *n.*—SPIRITUOUS *a.* जलाल, तीव्र, जालीय; tenuous बारीक, पातळ, सूक्ष्म.

SPIT *D.* iron prong on which meat is roasted मास भाजण्याची लोखंडी शीग *f.*, शुल, सुभं; saliva थुंकी *f.*, पौक. —*v.* सुळावर घालणे, गोवणे; थुकणे [with]. —*i.* थुकणे, थुंकी टाकणे; तडतडणे; rain शिंतोडणे, थुइथुई येणे [out, forth, at, on]. —BOX पिंगदापी *f.* —TLE थुंका, थुंकी *f.*

SPITE *D.* दावा, अकस [against]. —*v.* अकसाने चुरसीने -मनोभंग क. —FUL *a.* अकसखार, दावेदार, खुनसी.

SPLASH *v.* *D.* शिंतोडे उडविणे [about]. —*i.* हिसळणे, उसळणे.

SPLEEN (*spلن*) the milt पाणथरी *f.*, तिळी *f.*; anger राग; fit of anger रागाचा झटका, तैष. —SPLENETIC *a.* चिरडखोर.—SPLENIC *a.* डिहा संबंधी, पाणथरीचा.

SPLENDENT *a.* (*splendere*, to shine) तेजस्वी, तेजोमय. —SPLENDID *a.* शोभिवंत, कातिमान, तेजोमय; grand शोभिवंत, भव्य, फकड, छानदार, बादशाही, मोठा (palace); heroic शोर्याचा, प्रतापाचा (victory). —SPLENDOR कांति *f.*, तेज *n.*; शोभा *f.*, थाटमाट.

SPLICE *v.* *D.* गाठ दिल्यावांचून जोडणे, सांधणे.

SPLINTER *Ger.* a piece split off टलपा, कपचा; *Surg.* भाली *f.*, सांपळी *f.*; —as entered into the flesh हीर, सराटा, सल *n.*

SPLIT *v.* *D.* cleave चिरणे, फाडणे, विदारणे; break into parts, as by discord फूट क., विघड पाडणे. —*i.* चिरणे, फाटणे; उखळणे, तडकणे. —*p. a.* चिरलेला, फोडीचा, विदारित; —as reeds, sticks पिचका, पिंजट. —*n.* चीर *f.*, फूट, भेग *f.*, तडा.

SPOIL *v.* (*spoliare*) plunder, लुटणे; seize by violence जबरीने घेणे; corrupt विघडणे, नाश क.; —as children लाडकावणे. —*i.* लूट क.; विघडणे, नासणे. —*n.* लूट *f.*; slough of a serpent कांत *f.*, भेंग *f.* —ER लुटणारा; विघडणारा, नाशकरणारा.

SPOKE* चाकाची आर *f.*, आरी *f.*

SPOKESMAN (See SPEAK) बोलणारा, मोहोरणी.

SPONGE*, a porous or fibrous substance, regarded as of the nature of a compound animal, found adhering to rocks, shells, &c., under water 'इस्पंज.' —*v.* संजाने पुसणे -पुसून टाकणे; संजाने साफ क. [off]. —SPONGER परान्वरुचि जीवी, परभाग्योपजीवी, उंडीबकाल, तेलंगभट.

SPONSOR (*spondere*, to engage one's self) surety जामीन; a god-father or god-mother धर्मिता किंवा माता *f.* [for].

SPONTANEOUS *a.* (*sponte*, of free will) आत्म-संतोषाचा, स्वसंतोषाचा; produced without human labor सहज उत्पन्न, सहज (growth of wood); proceeding from internal impulse स्वाभाविक, स्वतसिद्ध, स्वय (motion). —LY *ad.* आपखुशीने; आपोआप, एंहवी. —SPONTANEITY आपखुशी *f.*, स्वसंतोष.

SPOOL *D.*—of a weaver गणा, सूतकाडी *f.*

SPOON* चमचा, पळी *f.* —FUL *a.* चमचाभर. —MEAL चमच्याने खाण्याचे अन *n.*

SPORT *Ger.* play खेळ, लीला *f.*, क्रीडा *f.*, मौज *f.*; mockery थटा *f.*, मस्करी *f.*; game शिकार *f.*. —*v. i.* खेळणे, रमणे; पारधक.; trifle खेळणे, गमणे, माशा मारीत बसणे [with]. —ER खेळ करणारा, कौतुकी, खिलाडू; पारधी. —FUL *a.* मौजी, खेळकर; थेण्ये केलेला, क्रीडेचा, थेण्यूचा (productions). —IVE *a.* मौजी, खेळकर, खिलाडू. —SMAN शिकारी, पारधी.

SPOT *D.* speck डाग, ठिपका; blemish डाग, कळक; place स्थळ *n.*, जागा *f.*, स्थान *n.*; small part of a different color from the

ground upon which it is ठिपका, बिबट *n.*; —on the body लासे *n.*, डाग, ठिके *n.*; upon the s. जागचे जागी.—*v.* डाग -ठिपके पाडणे; वट्टा लावणे [with]. -LESS *a.* निष्कलंक, निर्दोष. -TED, -TY *a.* ठिपके पाडलेला, ठिपवयांचा, चित्रविचित्र, बुद्धार.

SPOUSE (*sponsus, sponsa*) नवरा किंवा बायको*f.*

SPOUT *D.* pipe नळी *f.*, पळक *f.*; projecting mouth of a vessel तोटी *f.*; waterspout धोधाना, झोत *f.*.—*v.* विरकाडी उडवणे, फवारा टाकणे; mouth तोड सोडणे, डौलाने बोलणे [out, up].—*i.* भव्यमळ सुटणे -बाहणे; डौलाने बोलणे.

SPRAIN *v.* (See EXPRESS) लचकणे.—*n.* लचक *f.*, उसण *f.*

SPRAWN *v. i. D.* lie with the limbs stretched out हातपाय पसरून पडणे -निवर्णे, पाय खोडणे; spread irregularly, as vines, plants, or trees वाकडातिकडा पसरणे -फैलावणे; move when lying down लोळणे, गडबडा लोळणे.

SPRAY*, twig डाहळी *f.*, टहाळी *f.*; water flying in small particles शितोडा, तुषार, तुसार, फवारा.

SPREAD* *v.* extend पसरणे, फैलावणे, विस्तारणे; extend so as to cover something अंथरणे, पसरणे, टाकणे; divulge प्रगट क., फोडणे; propagate फैलावणे, पसरणे (a disease); emit सोडणे (fragrance); disperse पसरणे, विखरणे (manure); prepare माडणे (पाने टाकणे -वाढणे), मेज घालणे, तयार क. (table) [out, over].—*i.* पसरणे, फैलावणे; —as an ulcer चरणे; —as branches, horns, &c. फांकणे; —report, &c. पसरणे, लाबणे; —as odors सुटणे, भडकणे.—*n.* विस्तार, फैलवा, पसारा, प्रसार.

SPIEG*, twig डाहळी *f.*; lad पोर.

SPRIGHTLY *a.* (See SPIRIT) आनंदी, उलासी, आळ्हादी.

SPRING* *v. i.* leap उडी मारणे; issue with speed and violence उसळणे, उडणे, जोराने निघणे; start suddenly from a covert झडप -झेप मारणे -घालणे; fly back उसळणे, उलटणे; bend वांकणे; shoot up फुटणे, उगवणे, निघणे; grow रुजणे, वाढणे; at उडणे, चर उडी टाकणे; forth उडी टाकणे; in पुसणे, शिरणे; on, upon झडपणे, झडप टाकणे [out, back, forth, up, off, over, at, on, upon].—*t.* उडविणे; —a mine उडवणे; cause to open उघडणे, फोडणे; split चिरणे (mast); cause to close suddenly एकाएकी बंद क., मिटणे; bend वांकविणे; to s. a leak जहाजास गळती लागणे, झारा लागणे.—*n.* उडी *f.*, उसळी *f.*; elastic power लवधीकपणा; elastic body कळ *f.*, कमान *f.*; fountain झारा; origin झरा *f.*, खाण *f.*, जिब्बाढा; cause मूळ, झरा, उगम; vernal season वसंतऋतु, वसंत; the celebration of the return of s. वसंतोत्सव. -TIDE समुद्राची मोरी भरती *f.*, उधान *n.*

SPRINKLE* *v.* scatter in drops शिपणे, शिपडणे; wash धुणे; purify शुद्ध -स्वच्छ क.—*i.* शिपडणे, शितोडा टाकणे; —as rain थुई थुई पडणे.—*n.* शिडकाव, शितोडा.—SPRINKLING शिपणे *n.*, सिंचन *n.*, प्रोक्षण *n.*; शितोडा, छाटे *pl.*

SPIRETE (See SPIRIT) भूत *n.*, प्रेत *n.*, छाया *f.*

SPROUT* *v. i.* shoot अंकुर फुटणे, मोड येणे; shoot into ramifications फांया फुटणे; grow वाढणे [out].—*n.* अंकुर, कोंब; scarcely evolved shoot डिरी *f.*, वॉखरी, आंकरी *f.*

SPRUCE *a. Ger.* चाकचोप, लकलकीत, साखसुरत.

SPUR*, instrument having a rowel or little wheel, with sharp points, worn on a horseman's heels to prick a horse in order to hasten its speed. आर *f.*, कांटा; —incitement उचल *f.*, उत्तेजन *n.*; —of a cock नांगी *f.*, नसी *f.*.—*v.* आर टोचणे; उत्तेजन देणे, पेटवणे, चेतवणे; कांटा चटवणे -लावणे: a spurred boot [upon, on].

SPURIOUS *a.* (*spurius*) not genuine खोटा नकली; adulterate भेळीचा, मिसळीचा; bastard रडेचा, पोटकरणीचा.

SPURN* *v.* reject with disdain धिकारणे, झिडकावून टाकणे; kick लात मारणे [from].—*n.* धिकार, तिरस्कार, छी *f*, थू *f*.

SPURT, See SPRIT.

SPUTTER (See SPOUT) spit, as in rapid speaking लवकर बोलताना बोलण्यांतर्थं का उडवणे; fly off in particles तिढतिढणे, तटतटणे.

SPY (See ESPY) हेर, बातमीदार, गुप्तदृत [on].—*v.* हेरणे, पाहणे, हेरून काढणे [out].—*i.* पाहणे हेरणे.

SQUABBLE *v. i.* *Sw.* भांडणे, कलागत कटकट *f.*—*n.* कटकट *f*, कलागत *f*.

SQUALID *a.* (*squalere*, to be foul) हिडीस, ओंगळ, बुरसा.

SQUALL *v. i.* *Sw.* टाहो फोडणे, किंकाळी मारणे [out].—*n.* टाहो, किंकाळी *f*; s sudden and violent gust of wind वाञ्याचा झटका झपाटा, शुगी *f*.

SQUANDER *v. Ger.* उधळणे, उडवणे, फुकणे, दवढणे [away]. -*ER* उधव्या, उडाऊ.

SQUARE *a.* (*quadra*) having four equal sides and four right angles समचतुष्कोन, चौकोनी; just नीट, खरा, बराबर; even बराबर: to make the account s. तोंड मिळवणे; squaring an account खातेमिळवणी *f*; s. root वर्गमूळ *n*.—*n.* चौकोन, समचतुष्कोन; a square piece चौरस तुकडा, चौकट *f*; a pane of glass भिंग *n*, तावदान *n*; area of four sides चौक; an instrument for forming angles गुणा, काटकोना;—of troops कोट; Geom. मूल *n*, वर्ग;—as in tables of figures कोष्ठक *n*, घर *n*;—as on cloth चौकडी *f*.—*v.* चौकोनी-चौरस क., चौपाटणे; वर्ग द्वीघात क.; turn squarely, as in dislike, anger रागाने रुसून कंटाळून फिरवणे,

मुरडणे (shoulders); adjust सुधारणे, तोडणे, मिळवणे, बसवणे (account).—*i.* मिळणे, जमणे; at बकरकुदीवर येणे.

SQUASH *v. F.* चेंदणे, चेंदमेदा क.—*n.* रेवडी *f*, शेणसडा, शेण *n*.—SQUASHY *a.* गलगलीत, बिलबिलीत.

SQUAT *v. i. It.* उकडवा बसणे [on].—*a.* उकडवा; चपटा, चापट, थबकट, बसका;—the nose चपटा, फेंदरा.—*n.* उकडवा बसणे *n*, उकडमांडी *f*.

SQUEAK, SQUEAL *v. i. Sw.* किंकाळी फोडणे, किंकळणे.

SQUEAMISH *a.* (See QUALMISH) मळमळ सुटलेला; fastidious चोखनळ, खंतखोर; easily disgusted तिरस्कारी.

SQUEEZE* *v.* press between two bodies चेंगरणे, चिरडणे; oppress जाचणे, गांजणे, तेल काढणे; force between close bodies जोराने शिरकवणे घालणे; out पिळून काढणे-धेणे; crush कुसकुरणे, चिवडणे [with].—*i.* खेटून दाटून जाणे, दाटणे.—*n.* चेंचणी *f*, चेंचणे *n*, चिरडा.

SQUIB, Eng. फटाकडी *f*.

SQUILL (*squilla*) रानकांदा.

SQUINANCY (*synanche*) See, QUINCY.

SQUINT *a. D.* तिरवा का पाहणारा, काणा.—*v. i.* तिरवे पाहणे [at].—*n.* तिरकै पाहणे *n*, काणी नजर *f*. -EYED *a.* काणा.

SQUIRE, See ESQUIRE.

SQUIRREL (*Gr. skia*, shade, *oura*, tail) खडी *f*, खार *f*; flying s. पंख्या.

SQUIRT *v. Ger.* पिचकारी मारणे -सोडणे [out, at].—*n.* चिरकांडी *f*, पिचकारी *f*, चिपनळी *f*, पिचकारी *f*.

STAB *v. Ger.* pierce with a pointed weapon भोंसकणे, दुसणे; kill by the thrust of a pointed instrument सुरीवैरेने भोंसकूनठार मारणे; injure secretly or by slander अब्र-

बर गुप्त घाला घालें (reputation.)—*i.* दुसरें, दुसरों मारें [at, with].—*n.* दुसकी *f*, दुसरी *f*; wound with a sharp pointed weapon भोसका.

STABLE *a.* (*stare*, to stand) fixed मजबूत, बल्कट, खंबीर; durable टिकाऊ; constant स्थिर, धीर.—*n.* तबेला, पागा *f*, अधशाला *f*. -BOY मोतदार, पेरगा.—STABILITY मजबूती *f*, बल्कटी *f*; टिकाऊणा; स्थिरता *f*, धैर्य *n*.

STACK *D.* गंज, गंडी *f*, उडवी *f*;—of corn with the ears सुडी *f*;—of kadabā, grass बळही *f*.—*v.* गंज क. रचें; उडवी रचें घालें; [s. of arms, Mil., a number of muskets set up together, with the bayonets crossing one another, forming a sort of conical pile].

STAFF*, long piece of wood सोटा, सोडगा, दांडा; stick used in walking काठी *f*, दंड; pole borne as an ensign of authority छडी *f*, काठी *f*, वेत्र, वेत;—as of a flag, &c. काठी *f*, दांडा; [Mil., an establishment of officers in various departments attached to an army, or to the commander of an army]; a corps of executive officers connected with some large establishment, who act in carrying out its designs कारभारी मंडळ *n*, कामदार मंडळी *f*; a newspaper has its editorial and reporting s.

STAG *Icel.* काळवीट.

STAGE *F.* raised floor मंचक, माणा;—of the theatre रंगभूमि *f* -शाला *f*, भूमिका *f*; drama नाटक *n*; distance between two places of rest on a road मञ्जल *f*, टप्पा; degree of advancement in a journey मजल *f*; step of a process मञ्जल *f*, पर्याय, टेप *f*; station डांक *f*, चौकी *f*, टप्पा; stage-coach डांकेवी गाडी *f*. -COACH डांकेवी गाडी *f*. -PLAYER सोंगाडी, नाटकी.

STAGGER *v. i. D.* reel झोके खाएं, झुकत चालें; cease to stand firm डगमगणे, डठमल्हें; hesitate संशय धरें, नानू काँकू क., आशंकें, डगणे [about, in, off, by].—*t.* झोके खाववें; चिचार करायास लवणे, मनात शंका उत्पन्न क.

STAGNANT *a.* (*stagnum*, a piece of standing water) कोँडलेला, जमलेला, साठलेला (lake); dull मंद.—STAGNATE *v. i.* स्थिर होएं, गति; खुंटें; मंद होएं, मंदावणे: commerce stagnates.

STAIN *v.* (*tingere*, to tinge) blot डाग पाडणे; tinge रंग भरें देणे; impress with figures in colors different from the ground छाप मारें, छिटुकणे इ०; tarnish बट्टा कलंक लावणे; cause to seem inferior by comparison तुलना करून उणा आहेसा भासविणे-दाखविणे [with].—*n.* डाग, ठिपका; रंग; रंगाचा छिटका, छाप इ०; बट्टा, कलंक, डाग.

STAIR*, one step of a series पायरी *f*; pl. series of steps जिना, दादर; below s. खालच्या मजब्यांत, खाली; flight of s. जिना, शिंडी *f*; up s. माडीवर, वर.

STAKE*, post fixed in the ground खुंट, खुंटा, डांभा, मेख *f*;—for impaling criminals शूल; a pledge पण, पैज *f*;—at dice, &c. वळती *f*; piece of timber bifurcated मेढ *f*; to fasten to a s. मेखलणे, डांभणे; to be at s. पैज असें; वर असें: my life is at s. प्राणावरची गोष्ट आहे.—*v.* खुंटा -मेख मारणे पुरणे; पण वालें मांडणे.

STALE *a. Ger.* vapid from age फिका, पाणचट (beer); not new शिळा, बासा (bread); worn out जीर्ण; trite उष्टा, उच्छिष्ट.

STALE* *v. i.* मुतें;—said of horses and cattle.

STALK* *v. i.* walk with high and proud steps उताणा चाती काढून चालें; walk in a sly manner चोरून लपून चालें.

STALK* देठ, डेख, तांत; dry s. of kadhbá चिपाड n; s. of leguminous plants कांड n.

STALL* (*Skr. sthal*, to stand) station ठाण n, ठिकाण n; stable ठाण n, गोथवळ f, गोठा गुरे बांधण्याची जागा f; bench or shade where anything is exposed to sell दुकान n, चौरंग, पाल n, इ० [for].—v. गुरांस ठाणात बांधेण; plunge into mire so as not to be able to proceed चिखलात रुतविणे. -MAN मेण बाजारी.

STALLION* वळू घोडा.

STALWART, -WORTH* a. बळकट, धीट, घमशान.

STAMEN (*L.*) the filament and anther of a flower फुलांतील केसर, पुष्केशर, तंतु; the male organ of flowers नरतंतु, उपकेशर; foundation पाया, आधार.—STAMIN, first principle of anything मूलतत्त्व n, बीज n; pl. whatever gives strength and solidity दम, पाणी n, जीव, कस n.

STAMMER* v. i. तोतरे -अडखळत लागत बोलेण. -ER तोतरा.

STAMP v. D. strike downward with the foot पायाने ठोकणे -अपटणे; impress with some mark छापणे, शिक्का मारणे; form by impression छापणे, बेटणे, ठश्याने करणे;—coins शिक्का मारणे -पाढणे [with, in, on].—i. भुई अपटणे, पायाने अपटणे.—n. ठसा, छाप, शिक्का; impression छाप, शिक्का, ठसा; form रूप n, आकार; postage s., receipt s. टपालची -पावतीची टिकिड f, 'स्टाप'; character छाप f, लक्षण n, गुण: the Bible bears the s. of a divine origin; of the right s. हाडाचा खरा; authority अधिकार, सत्ता; current value भाव, किमत f, दर.

STANCH v. (See STAGNATE) राहविणे, थांबवणे, बंद क. (blood) [with].—i. बंदहोणे, राहणे.—a. धीर, स्थिर, मजबूत, सत्थीर, खंबीर. STANCHION F., *Arch.*, a piece of timber in

the form of a stake used for support मोरवा.

STAND* v. remain at rest in an erect position उभा राहणे -असणे; rest on the feet उभा रहाणे -असणे;—continue upright उभा राहणे -असणे;—said of a tree; remain firm on a foundation उभा -खंबीर असणे (an edifice); hold a place जार्गा स्थळावर असणे, असणे: Paris stands on the Seine; halt उभा राहणे, थांबणे: I charge thee, s.; endure टिकणे, तगणे, राहणे, निभणे; be acquitted सुटणे, निरपराधी ठरणे: readers by whose judgment I would s. or fall; be steady स्थिर असणे, तळ -ठाण धरून राहणे (Esth. viii. 11); maintain moral rectitude सन्मार्गात राहणे; maintain a position, order, or rank पायरी -दरजा संभाळणे: Christian charity stands first in the rank of gracious affections; be in some particular state असणे, स्थितीत असणे: sacrifices which stood only in meats and drinks; stagnate जमून -सांचून राहणे -असणे (water); Law, be as it is जसाचा तसा असणे; continue in force चालू असणे; appear in court कोर्टीत हजीर होणे; against अडथळाक., आडवायेणे; by जवळ उभा राहणे; तमाशा -मैज पाहत उभा असणे; हजीर असणे; एकोकडे असणे; अवमानून वगळणे -ठेवणे; धरून चिकटून राहणे, न सोडणे: I will s. by my friend to the last; -न्या आधारावर असणे: this reply standeth by conjecture; fast राहणे, तळ धरणे, स्थिर -अदळ राहणे; firmly on -ची खातरी होणे; for उभा राहणे, उमेदवार असणे: how many s. for consulships; पक्षधरणे, वांटचा होणे -असणे: I s. wholly for you; दाखवणे, दर्शवणे, ठिकाणी असणे; off दूर राहणे; मान्य -कबूल न होणे; स्नेह न जोडणे, दूर राहणे, -र्या सहवास न क.; टळठळीत -उठाव दिसणे; on एका रस्यावर -मार्गावर चालणे; one in लागणे, खर्च लागणे, पडणे: the coat stands him in ten rupees;

out बाहेर येणे, उमटणे; विरोध क., हड्डाने दुराघाने मान्य न होणे; to चिकटून-धरून असणे राहणे-बसणे; संगतवार अनुसरून लागून असणे: it stands to reason; together जमणे, मिळणे; under सोसणे, टिकणे; up उभा राहणे, उठून उभा राहणे; बोलायास-काम करायास उठणे; up for उभा राहणे, पक्ष कैवार घेणे-धरणे; upon काळजी बाळगणे-धरणे; भिस्त बांधणे, अभिमान बाळगणे: we highly esteem and s. much upon our birth; with मिळणे, जमणे.—t. सोसणे, साहणे; withstand आडवे येणे, विरोध क.; admit मान्य होणे, कबूल क.:—fire शत्रुच्या गौळीच्या भदमारा खालीं टिकणे;—it आपली जागा-पक्ष मत संभाळणे-धरणे;—one's ground आपली जागा लै ठाण संभाळणे; trial परिक्षेस-कसोरीस टिकणे-उतरणे.—n. ठाणे n, ठिकाण n; अडा, अखाडा; थांबणे n, तहकुबी f;—as for water-pots, &c. घडेची f, घोडा;—for a lamp, &c. ठाणवी f, वसक f, घैकी f;—of a great gun फड; a small table टिवई f, 'स्ट्यांड'; to come to a s. खुटणे, थकणे, उभा राहणे. -ARD, flag निशाण n, बावटा, पताक, f, झेंडा; rule प्रमाण, घडा; [proportion of weight of fine metal and alloy established by authority].—a. मोलाचे, किमतीचे; not of the dwarf kind उंच जातीचा (tree). -BEARER निशाणवाला दार. -ING उभा राहणारा, उभा, खडा; टिकाणारा, टिकाऊ; s. color पक्का रंग; stagnant सांचलेला (water); ठरलेला, काईम (rules).—n. उभा राहणे n; स्थान n, उमेर राहण्याची जागा f; टिकाव, स्थिति f; पदवी f; power to stand उमेर राहण्याची शक्ति f; of long s. बहुत दिवसांचा. -ISH कलमदान n. -POINT मूळ n, आधार. -STILL तटस्थपणा, गतिखंश.

STANZA (do.) श्लोक, कडवे n.

STAPLE* a. principal commodity of a country उदिमाचा मुख्य जिन्स; raw material

पोक्ता जिन्स; thread of wool, cotton, &c. सूत n; loop of iron कोयंडा.—a. विशेष उदिमाचा, व्यापाराचा.

STAR* (*Skr. stri, tárá for stárá*) तारा, चांदणी f, नक्षत्र n; *Astron.* ग्रह; asterisk, as on cloth, &c. फुली f;—as on the forehead of a bullock, &c. चांद; fixed s. नक्षत्र n; falling s. उल्का f; falling of a s. उल्कापात; polar s. ध्रुव; s. under which one is born जन्मनक्षत्र n.—v. फुल्या टिकल्या लावून शोभवणे. -BOARD उजवे बोडद n. -GAZER शकुन्या जोशी, तरे पाहून भाकीत सांगणारा. -LIGHT ताराप्रकाश, नक्षत्रप्रभा f. -LESS a. नक्षत्रहीन (night). -BY a. नक्षत्रांचा, नक्षत्र (light); नक्षत्रमय च्यास; s. sky नक्षत्रमंडळ n; resembling stars ताऱ्या सारखा (eyes); s. host नक्षत्रगण.

STARCH Ger. खळ f, कलफ.—v. खळ लावणे.

STARE* v. i. टक लावून डोळे पसरून पाहणे [at].

STARLING* शाळुंको f, मैना f.

STARK ad. अगदी, केवळ, शुद्ध; सळवळीत, उभा (naked).—a. केवळ, शुद्ध.

START v. i. Ger. move suddenly, as with a spring or leap, from surprise, pain, &c. डचकणे, विचकणे; wince अंग चोरणे; begin चालू होणे, निघणे; after मार्ग लागणे, मागून जाणे; against विरोध क.; for उभा राहणे, उमेदवार असणे; up उसळणे, एका-एकी डचकून उठणे.—t. डचकविणे, चमकविणे; चालूक, वॉटस लावणे; दवडणे, पिटणे; dislocate सांधा उखळणे (a bone); produce suddenly to view पटकन पुढे आणणे, उहू काढणे-फोडणे (a subject) [at].—n. चमक f; निघणे n, चालणे n; a fancy हुकी f, लहर f, उकडी f.—STARTLE v. i. डचकणे, बुजवणे, चपापणे.—t. डचकवणे, बुजवणे, विचकवणे [with, by, at].—n. धका, धडकी f, धडक f.

STARVE* *v. i.* perish or die with cold हिंवाने थंडीने मरणे; perish with hunger उपाशीं उपासाने भुक्तेन मरणे; want गरज लागणे, तोटा -आभाव असणे, उणा पडणे.—*t.* उपाशीं मारणे; थंडीने मारणे; उपाशीं मारून -अन्न-पाण्याची बंदी करून जिक्रणे: to s. a garrison by surrender; deprive of force निर्बंध -बलहीन क.—**STARVATION** उपासमार, उपास, उपासमर *f*, उपाशीं मारणे *n*.

STATE (*status*, a standing) condition स्थिति *f*, अवस्था *f*, दशा *f*; grandeur थाट, डौल, डामडौल; ruling power or body सरकार *n*, हुजूर *n*; political body राज्य *n*, संस्थान *n*; s. paper सरकारी कागदपत्र *n*; s. affairs राजकार्य *n*, राज्यप्रकरण *n*; natural s. प्रकृति, स्वभाव; s. carriage रथ; s. trial राज्यप्रकरणी अपराधाची चौकशी *f*; s. prisoner सरकारी -सरकारविरुद्ध अन्याय के-लेलाकैदी; s. bed राजशया -मंचक.—*v.* सांगणे, निवेदन क. -LINESS थाट, डौल, इतमाम. -LY *a.* डौलाचा, थोर, थाटाचा.—*ad.* डौलाने, थाटाने. -MENT कलमवार लिहिणे *n*, कलम-बंदी मजकूर सांगणे *n*, निवेदन *n*, कथन *n*; representation made हकीकत *f*, बयान *n*, कैफियत *f*, वाका;—as of costs, profits, &c. आकार. -ROOM दिवाणखाना, सदर *f*. -SMAN, a man versed in the art of government राजकार्यधुरंभर, राजनीतिक्षल, राजकारस्थानी; one employed in public affairs राज्यकारभारी, राज्यकारभारांतोल असामी *f*.—**STATED** *a.* नेमलेला, नियमित.—**STATION**, place where anything stands जागा *f*; स्थळ *n*, ठिकाण *n*; place where railroad trains regularly come to a stand आगाडीची थोप *f*, 'स्टेशन' *n*; place where the police of any precinct is assembled when not on duty पोलीसाचे ठाणे *n*, पोलीस स्टेशन *n*, गेट *n*; office जागा *f*, असामी *f*; rank पदवी *f*, दरजा; high station मरातब;—of bearers, &c. अड्डा, अखाडा, फड.—*v.* बसवणे, नेमणे,

नेमणूक क. [at.] -ARY *a.* स्थिर, अचल, अठळ; not improving अवद्धमान. -ER कागद, पेन, शाई वैगैरे विकाणारा. -ERY कागद शाई वैगैरे लिहिण्याचे सामान *n*, 'स्टेशनरी' *f*. -MASTER ठाणेदार, स्टेशनमास्तर *n*.—STATISTIC, -AL *a.* देशस्थितिरिति संबंधी.—STATISTICS, a collection of facts arranged and classified, respecting the condition of the people in a state, their health, longevity, domestic economy, arts, property and political strength, &c. देशावस्था *f*, देशस्थितिरिति प्रकरण *n*.

STATICS (*Gr. statike*) पदार्थाच्या वजनाची विद्या *f*, भार गुरुत्वविवरण *n*.

STATUE (*stare*, to stand) मूर्ति *f*, पुतळा.—*v.* पुतळा उभा क.; -चा पुतळा क.—STATUARY मूर्ति खोदणे *n*; one who makes statues मूर्तिकार; collection of statues मूर्तिसंग्रह -समुच्चय.—**STATURE** शरिराची ऊऱ्या *f*, शरिराची काठी *f*.

STATUTE (do.) कायदा, कानू, ठाराव. -BOOK कायद्याचे पुस्तक *n* -बुक *n*.—STATUTORY *a.* कायद्याचा, कायद्याने स्थापलेला, विधिस्थापित.

STAVE *D.* thin, narrow piece of wood, of which casks are made पिंपे करायाची फळी *f*; a metrical portion कडवे.—*v.* फोडणे, तोड -भोक पाढणे (a cask).

STAY *v. i.* (See STAND) राहणे, थांबणे; continue टिकणे, तगणे, चालणे; dwell राहणे, वस्ती क.; rely टेकणे, विश्वासणे; wait for खोलंबणे, वाट पाहणे.—*t.* राहविणे, थांबविणे; खोलंबा क., ठेवून घेणे; थोपविणे, धिरा देणे, संभाळणे.—*n.* स्थिति *f*, टिकाव; राहणे *n*, वस्ती *f*, वासव्य, *n*; खोलंबा, खोटी *f*; rope, &c., to steady ओढा, तणावा; टेका, धिरा, ओटंगण *n*; pl. kind of waistcoat stiffened with whalebone or other material worn by women एक प्रकारची कांचोळी *f*.

STEAD*, place which another had -ची जागा *f*,

-ਚੋ ਠਿਕਾਣ ; bedstead ਖਾਟ *f.*, ਪਲੰਗ ; in the s. of ਜਾਗੀਂ, ਏਵਜ਼ੀਂ; to stand in s. -ਚਾ ਕਾਮੀ -ਉਪਯੋਗੀ ਪਡੋਂ ; that is in the s. of ਵਾਂਟਚਾ, ਹੋਤਾ. -FAST *a.* ਸਥਿਰ, ਅਚਲ ; resolute ਨਿਸ਼ਚਿਆਚਾ, ਧਿਰਾਚਾ, ਦੁਫਨਿਸ਼ਚ. -FASTLY *ad.* ਨਿਸ਼ਚਿਆਨੈ, ਧਿਰਾਨੈ. -NESS ਅਚਲਤਾ *f.*, ਸਥਿਰਤਾ *f.*; ਨੇਟ, ਨਿਗਰ, ਮਨਸਥੈਰ *n.* — STEADY *a.* ਸਥਿਰ, ਅਚਲ ; ਨਿਸ਼ਚਿਆਚਾ, ਧਿਰਾਚਾ ; uniform ਏਕਯੋਗੀ ਤੱਤੀ ਸੁਤੀ ਭਾਗੀਂ, ਸਾਲਸੂਦ.—*v.* ਸਥਿਰਕ, ਸਥਿਰਵੋਂ.—*i.* ਸਥਿਰ ਹੋਣੋਂ -ਰਾਹੋਂ -ਅਸੋਂ, ਧਿਰਾਵੋਂ ; move steadily ਥਾਈਨੈ -ਖਿਮੇਪਣਾਨੈ ਚਾਲਾਂ.

STEAL* *v.* take by theft ਚੋਰਾਂ, ਚੋਰੀ *k.*; withdraw privily ਚੋਰਪਾਧਾਨੀ ਨਿ਷ੂਨ ਜਾਣੋਂ ; win by address or gradual and imperceptible means ਚੋਰਾਂ, ਹਰਾਂ ; heart-stealing ਚਿੱਤਚੋਰ ; accomplish in a concealed manner ਚੋਰੀਨੈ *k.*, ਚੋਰੁਨ ਲਪੂਨ -ਲਿਕਾਚੀ-ਰਿਨੈ *k.* [from].—*i.* ਚੋਰੀ *k.*; ਚੋਰਪਾਧਾਨੀ -ਲਪੂਨ ਜਾਣੋਂ. -ING ਚੋਰੀ *f.*, ਚੀਈਰ *n.*; pl ਚੋਰੀਚਾ ਮਾਲ.

STEALTH ਚੋਰੀ *f.*, ਚੀਈਰ *n.*; by s. ਚੋਰੁਨ. — STEALTHY *a.* ਚੋਰੀਚਾ, ਚੋਰੁਨ ਕੇਲੇਲਾ.

STEAM*, water in the gaseous state ਵਾਫ *f.*; mist formed by condensed vapor ਧੁੱਕੋਂ *n.*, ਧੁੱਈ *f.*.—*v. i.* ਵਾਫ ਟਾਕਣੋਂ -ਸੁਟਣੋਂ -ਨਿਵਣੋਂ ; move by the agency of steam ਵਾਫੇਚਾ ਯੋਗਾਨੈ ਚਾਲਾਂ -ਫਿਰਣੋਂ ; rise in steamlike vapor ਧਰ ਚਢੋਂ, ਵਾਫੇਸਾਰਖੋਂ ਵਰ ਚਢੋਂ.—*t.* ਵਾਫਾਰਾ ਦੇਣੋਂ -ਧੋਣੋਂ, ਵਾਫ਼ਣੋਂ. -BOAT, -ER ਵਾਫੇਚੋਂ ਜਹਾਜ *n.*, ਆਗਬੋਟ *f.* . -ENGINE ਵਾਫੇਚੋਂ ਯੰਤਰ *n.*

STEALITE *F.* ਮਾਲੂ, ਖਡੀ *f.*

STEED* ਘੋਡਾ, ਵਾਰ੍ਲ, ਲਟਾਈਚਾ ਘੋਡਾ, ਰਣਘੋਡਾ.

STEEL*, kind of iron ਤਿਖੇਂ *n.*, ਪੋਲਾਦ *n.*; instrument made of steel ਤਿਖਾਚੋਂ -ਪੋਲਾਦੀ ਹਾਤੇਰ *n.*; hardness ਕਠੀਣਪਣਾ, ਤਿਖੇਂ *n.*, ਕਠੀ-ਨਤਾ *f.*; Med. ਏਕ ਔਬਧ ਆਹੇ.—*v.* ਧਾਰ -ਪਾਣੀ

ਦੇਣੋਂ -ਲਾਵਣੋਂ ; ਕਠੀਣ ਕ., ਨਿਰਦ ਕਠੋਰ ਕ.; cause to resemble steel, as in smoothness, polish, or other qualities ਪੋਲਾਦਾ ਸਾਰਖਾ ਗੁਣਗੀਤ -ਸਾਫ ਵੈਗੇ ਕ. -TRAP ਲੋਖਾਂਡੀ ਸਾਂਪਲਾ. -YARD ਤੁਲਈ *f.*, ਤੂਲ *f.*

STEEP *v. D.* ਮਿਜ਼ਤ -ਮਿਜੁੰ ਘਾਲਾਂ.—*a.* ਤਭਾ ਚਾਚਾ [in].—*n.* ਤਗਰ *f.*, ਕਡਾ, ਤਮਾਸੂਲ.

STEEPLE* ਸੁਲਕਧਾਚੋਂ ਸ਼ਿਖਰ *n.*

STEER* *v.* govern ਆਵਰਾਂ, ਦਾਵਾਂਤ ਟੇਵਾਂ ; guide ਮਾਰ੍ਗ ਦਾਖਲਿਵੋਂ ;—as a vessel ਸੁਕਾਣੂਨੈ ਚਾਲਵੋਂ.—*i.* ਸੁਕਾਣੂਨੈ ਚਾਲਾਂ -ਫਿਰਾਂ.—*t.* pursue a course ਅਨੁਸਰਾਂ, ਰਸਤਾ -ਮਾਰ੍ਗ ਧਰਾਂ, ਤਾਧ ਕ. [from, for, to, by]. —AGE ਸੁਕਾਣੂਨੈ ਗਲਬਤ ਚਾਲਵੋਂ *n.* . -SMAN ਸੁਕਾਣਦਾਰ, ਸੁਕਾਣਧਾ.

STELLAR *a. (stella, star)* ਤਾਤ੍ਤਵਾਚਾ, ਨਕਤ੍ਰਾਚਾ, ਨਕਤ੍ਰ ; full of stars ਨਕਤ੍ਰਾਨੀ ਭਰਲੇਲਾ, ਨਕਤ੍ਰਮਧ -ਪਚੁਰ.

STEM* body of a tree ਕਾਡ *n.*, ਕਾਡੋਂ *n.*, ਖੋਡ *n.*;—of a plant ਦੇਠ, ਤਾਟ *n.*;—of a fruit or flower ਦੇਠ, ਡੱਖ ; a descendant ਵੰਸ਼, ਸੰਤਾਪ *f.*.—*v.* resist a current ਤਮਾ -ਸਮੌਰ -ਤੋਡਤ ਜਾਣੋਂ, ਓਧਾਵਰ -ਧਾਰੇਵਰ ਜਾਣੋਂ; oppose ਆਡਵਾ ਧੋਣੋਂ, ਗਤਿਰੋਧ ਕ., ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ ਕ.

STENCH* ਧਾਣ *f.*, ਦੁੰਗੇਧਿ *f.*

STEP* *v. i.* advance or recede by movement of the foot or feet ਪਾਊਲ ਟਾਕਣੋਂ -ਟੇਵਾਂ ; walk a little distance ਚਾਰ ਪਾਵਲੇ ਚਾਲੂਨ ਜਾਣੋਂ -ਧੋਣੋਂ ; walk slowly, gravely, or resolutely ਧਿਮੇਪਣੋਂ -ਹਲੂ ਚਾਲਾਂ, ਮਹਕੂਮ ਚਾਲਾਂ -ਪਾਊਲ ਟਾਕਣੋਂ ; aside ਚਾਰ ਕਦਮ ਚਾਲੂਨ ਜਾਣੋਂ ; retire from company ਮੰਡਕੀਂਤੂਨ ਤੁਨ ਜਾਣੋਂ ; back ਮਾਗਲਿਆ ਗੋਈਦੀ ਆਠਵਣ ਕ., ਮਾਂਗ ਪਾਹਣੋਂ, ਵਿਚਾਰ ਕ.; forth ਪੁਛੋਂ ਸਰਕਣੋਂ -ਚਾਲਾਂ -ਧੋਣੋਂ ; in, into ਆਂਤ ਧੋਣੋਂ -ਜਾਣੋਂ ; enter for a short time ਥੋੜਾ ਵੇਲਾ ਕਰਿਤਾ ਆਂਤ ਜਾਣੋਂ, ਕਣਮਰ ਆਂਤ ਧੋਣੋਂ -ਜਾਣੋਂ : I just stepped into the house ; obtain posses-

sion without trouble श्रमावंचून सहज-आयता मिळणे : to s. into an estate; out लांब पाऊल टाकणे, भरकदम चालणे.—*n.* pace पाऊल *n*, पांचडा, कदम *n*; stair पायरी *f*, पायठणी *f*; space passed by the foot in walking or running पाऊल *n*, कदम *n*; small space or distance पाऊलभरं वाट *f*, चार पावलांचे अंतर *n*; gradation पायरी *f*, पर्याय; progression चट, बढती *f*; foot-step पाऊल *n*, पद *n*; gait चालण्याची गति *f*, टब *f*, पाऊल *n*; measure उपाय, तजवीज *f*; round of ladder शिडीची पायरी *f*, पावटा; *pl.* passage रस्ता, वाट *f*;—in dancing, fencing, &c. पाऊल *n*, पावटा; flight of steps शिडी *f*, जिना; first s. towards an object प्रथम चरण; s. by s. क्रमाने, पर्यायाने, पायरी पायरीने, क्रमशः; wide s. ढेंग *n*. -BROTHER सावत्रभाऊ. -DAUGHTER सावत्र मुलगी *f*. -FATHER सावत्र बाप. -MOTHER सावत्र आई *f*, सापन माता *f*. -SON सावत्र मुलगा. -STONE पायरीचा धोंडा.

STERILE, STERILITY (*sterilis*) See BARREN.

STERLING *a. O. E.* इंग्लिश नाण्याचा; genuine चोख, हाडाचा खरा; s. money of the realm पेतीचाल *f* चलन *f*.

STERN* *a.* austere निषुर, कडवा, करडा (look); immoveable अचल, दृढ, खंबीर, स्थिर (virtue);—of countenance निषुर मुद्रेचा.

STERN*, hind part of a ship वराम *n*.

STERNUM (*L.*) उरांच हाड *n*, उरोस्थि *n*.

STEW *v. F.* मंदागीवर मवागीने शिजवणे.—*n.* मंदागीवर शिजविलेला पदार्थ; confusion बचवच *f*, फसफजिती *f*; to be in a s. डगमगणे.

STEWARD* (घरचा) कारभारी, मोदी, कोठणीस, वाकनीस. -SHIP दिवाणगिरी *f*, कारभारीपणा, कोठनीसी *f*.

STICK*, a rod काठी *f*, छडी *f*; branch of a tree फांटी *f*, काठी *f*;—for fuel काडी *f*;

a little s. काटूक *n*; s. of sealing wax लखेची काडी *f*;—for beating on tabors टिपरी *f*, टिपळ *n*; the bass-beating s. of the tabor called sambal डंका; the treble beating s. आकडी *f*; stab दुसरी *f*, दुसकी *f*; *Print.*, an instrument on which types are composed in words, and the words arranged to the required length of the line 'इस्टिक' *f*.—*v.* दुसरे, खुपसरे; cause to remain by piercing खोचून ठेवणे, खोवणे, घालणे, चढवणे; set लावणे, बसवणे; fix on a pointed instrument खुपसून टेंचून ठेवणे; make to adhere चिकटवणे, डकवणे; out बाहेर युद्धेक. [with, on, into].—*i.* चिकटणे, डकणे, अडकणे; अडकून राहणे, फसणे, थकणे: a carriage sticks in the mud; cause difficulties or scruples कांक्षा आणणे, फणगडे फोडणे; adhere closely in friendship and affection स्नेहाने लगटून चिकटून राहणे, शीजडून राहणे; at कांकू नानून क., शुटमळणे; by चिकटून राहणे; स्थिर खंबीर राहणे; out बाहेर येणे निघणे; to चिकटून राहणे.—STICKLE *v. i.* आग्रह हटूध धरणे.—STICKY *a.* चिकट, चिकण, चिकचिकीत.

STIFF* *a.* rigid ताठ, ताठर; not soft nor hard कडक, कडकडीत, खडखडीत (paste); violent जोराचा, भारी, प्रचंड (gale); obstinate हड्डी, ताठ, दुराघटी; formal आदराच्या आढयतेचा, खळवळीतपणा वेगळा, कोरडा (behavior). -NESS ताठपणा, ताठा; खडखडीतपणा; अप्रशस्तपणा; लवणभंजना निराळेपणा, ताठा. -EN *v.* ताठ क.; घट क.—*i.* ताठ होणे; घट होणे; हड्डी कठीण होणे. -HEARTED, -NECKED *a.* हड्डी, ताठ मानेचा.

STIFLE *v. Icel.* choke दम -श्वास कोऱ्डणे; quench विज्ञवणे (flame); suppress दाबणे, गिळणे, पिणे (grief, a story, convictions).

STIGMA (*Gr. stigein*, to prick, to brand)

डाग, लास; mark of infamy कलंक, डाग.
-TIZE v. डाग कलंक लावणे [with].

STILL* v. stop थांबविणे, बंद क.; silence चूप
-उगा क.; appease शांत थंड क., शांतवणे
[by, with].—a. निवात, निर्वात; स्थिर, अच-
ल; निःपद्रव, निवात (a place).—ad. to this
time अजून, आज पावेतो, अद्याप; always स-
र्वदा, नेहमी; by an additional degree अ-
णखी; nevertheless तथापि, तरी; after
that त्यानंतर, अणखी, मग. -BORN पोटांत
मेलेला, मृतजात; a s. child मूढ गर्भ. -NESS
सामसूम n, निवांतपणा; निःपद्रवता f, स्वस्थता f.
STILL (See DISTILL) भवकारा, दारू -अर्क काठ-
प्याचे यंत्र n.—v. अर्क काठणे; थेवथेव पाडणे.
STILT D. घोडेकाठी f, घोडा.

STIMULATE v. (*stimulus*, a goad) excite चेत-
वणे, उद्दीपन क., उत्तेजन देणे; Med. चेतना
आणणे-वाठवणे [with, by, to].—STIMULANT
a. उत्तेजक.—n. चेतना आणणारा; दीपक औ-
षध n.

STING* v. pierce with a sting नांगी मारणे,
डसणे, दंश क.;—as conscience चुरचुरणे,
खवखव लागणे;—as speech झोंवणे;—as a
scorpion ठणकाविणे; to s. to the quick
वरमणे [by, with].—n. a short point with
which some animals are armed नांगी f,
कांटा; the thrust of a sting into the flesh
दंश, डक; remorse चुरस f, चुरचुर f; point
of an epigram दंश, नोक f, खोंच f.

STINGY* a. कृपण, हिमटा.

STINK* v. i. धाण वास मारणे-येणे.—n. धाण f,
दुर्गंधी f; intense s. दर्प, उग्रष्टाण n.

STINT* v. मोतादीवर ठेवणे, मेजलेला देणे;—the
belly पोट बांधणे, उपास पांडण [to, in].—n.
मोताद f, मर्यादा f, इयत्ता f.

STIPEND (*stips, stipis*, gift, *pendere*, to pay
out) नेमणूक f, मुशारा, वेतन n, पगार. -ARY
a. वेतनी, पगारी.

75 D

STIPULATE v. i. (*stips, stipis*, a gift) ठराव
-संकेत क. [for, with].—STIPULATION बोली
f, वायदा, करार.

STIR* v. move हलवणे, चालवणे, सारणे; agi-
tate चेतवणे, खाजवणे; up कालवणे, ढवळणे;
चेतवणे, पेटवणे (strife); ल्वा क., गति वढवणे [from, with].—i. हलणे, वळणे; खे-
लत -चालता असणे.—n. हालचाल f; गड-
बड f, हूल f, धामधूम f.

STIRRUP* रिकिंवी f.

STITCH* v. form stitches in टाकेमारणे; unite
जोडणे.—n. टांका, टांचा; local, sharp pain
हूक f, उसण f, लचक f; double s. टीप-
दोरा; running s. उभादोरा; space be-
tween two double furrows in ploughed
ground बीद f?

STOCK*, trunk कांड n, कांडे n, खोड n,
सोट; post खांब, सोट; a stupid person टो-
णपा; handle दाढा, मूठ f, बुंधा;—of a mus-
ket दस्ता, कुंदा; race घराणे n, वंश, बुडखा,
खुंट; capital पुंजी f, भाडवल n, मुद्दल n;
share of a company सावेजनिक भाडवलाचा
हिस्सा; pl. shares of public debt सरकाराने
घेतलेल्या कर्जाचे हिस्से pl; store बेगमी f,
साठपा; wealth in cattle गुरेंदोरे n pl,
गोधन n; pl—for the feet and hands of
criminals खोडा; हातखोडा, पायखोडा; dead
s. शेतकीर्चीं आउते n pl; paper s. कागद करा-
याचा मसाला; private s. घरभांडवल n, गांठचा
पैसा; scanty s. तुरुंजी f; common s. गणद्रव्य n; s. in hard cash नगदीभाडवल n;
—of a good s. थळीचा, खाणीचा;—of horned
beasts थळ, थळी f.—v. lay up बेगमी क.,
साठवणे; store भरणे, पुरवणे; suffer to re-
tain milk for twenty-four hours or more
previous to sale, as cows दूध तुंबविणे -ज-
मार्विणे. —ADE लकडकोठ, मेढेकोठ. -STILL a.
गपचीप चूप; to sit s. मौन्य धरून वसणे

नंदीसारखा धोँड्यासारखा -(दगडाच्या) देवा-
सारखा बसणे.

STOCKING* पायमोजा.

STOICK (*Gr. stoia*, porch) person not easily excited उदास, विरक्त, थंड; [a disciple of the philosopher Zeno, who founded a sect, and taught that men should be free from passion, unmoved by joy or grief, and submit without complaint to the unavoidable necessity by which all things are governed]. -ISM औदासीन्य *n.*

STOLE*, robe झगा, जामा; sucker ताणा; a shoot कोंब.

STOLID *a.* (*stolidus*) मूर्ख, टोणपा, मठ.

STOMACH (*Gr. stoma*, a mouth) the principal organ of digestion कोठा, पोट *n*, जठर *n*; appetite भूक *f*, क्षुधा *f*; desire इच्छा *f*, भूक *f*, वांछा *f*.—*v.* पोटी घालणे, गिळणे (an affront). -IC, -AL *a.* रोचक, पाचक; कोठाचा, जठरसंबंधी.—*n.* Med. रोचक *n*, रोचक औषध *n.* -PUMP, a small pump or syringe with a flexible tube, for drawing liquids from the stomach, or for injecting them into it].

STONE*, mass of concreted, earthy, or mineral matter दगड, धोँडा; gem रत्न *n*, पाषाण, मणि; a monument erected to preserve the memory of the dead कब्रे-चा धोँडा; Med., calculous concretion in the kidneys or bladder मूतखडा; nut of a stone fruit अठळी *f*, अठी *f*; weight of fourteen pounds सातशेरी *f*; testicle अंड, आंड; torpidness and insensibility मुनेपणा, बधिरत्व *n*; philosopher's s. परीस; round rolling s. गुंडा; smooth roundish s. गोटा, गोटा *f*; s. for grinding condiments, &c. पाटा, शिळा *f*, सहाण *f*; to leave no s. unturned चहूंडके दगड टाकून पाहणे.—*v.* दगड मारणे, धोँडमार

क.; आंठ्या ब्या काढणे; face with stones तोडी दगड बसविणे: to s. a well. -BLIND *a.* निपट अंधका. -BOW गलू. -CHATTER जंगली चिमणी *f*. -CUTTER धोँडफोँड्या, पाथ-रवट. -FRUIT आंठीचे फळ *n*. -HAMMER मुतकी *f*, सुंबा. -HEARTED *a.* पाषाणहृदय. -HORSE वळू-अंडोल घोडा. -PIT चिरेखाण *f*. -'S-CAST, THROW हातुंगुंधाचा टप्पा. -WORK दगडी काम *n*, चिरेबंदी *f*, फरसबंदी *f*.—STONY *a.* दगडाचा, दगडी; खडकाळ (ground); कठीण, निर्दय, दगड सारखा (heart).

STOOL*, seat without a back पाट, पिंड *n*, चौरंग, मोडा, बसक इ०; discharge from the bowels टाळ, झाडा.

STOOP*, *v. i.* bend ओणवणे, वांकणे, लवणे; submit नमणे, वश होणे, हारघणे; descend नमता घरणे, अभिमान सोडणे; swoop झेप-झडप घालणे; alight from the wing उतरणे, वसणे.—*t.* वाकवणे, लववणे [down, forward]. —*n.* लवणे *n*, नमणे *n*; नमता *f*; झडप *f*, झेप *f*.

STOP *v.* D. close बंद क.; obstruct खुंटवणे, अटकावणे, अडथळा क. (a way); shut in कोँडणे; restrain आवरणे, प्रतिबंध क.; suspend तहकूव क. [by, with].—*i.* थांबणे, उभा राहणे; राहणे, अटकणे.—*n.* उभे राहणे *n*, ठेप *f*, मुकाम; खोळंबा, खोटी *f*; गतिरोध; प्रतिबंध, अटकावा; cessation अवसान *n*, मोडा, मोडती *f*; mark of punctuation विराम चिन्ह *n*. -PAGE अटकाव, बंदी *f*. -PER उभा राहणारा; अटकाव करणारा; that which closes a hole in a vessel दट्टा, गुडदी *f*, बूच. -COCK पाणी सोडायाचा तोटी *f*. -PLE दट्टा, बूच.

STORAX (*L.*) शिलापुण *n*, शिलारस.

STORE*, hoard सांठा, कुणगा, संप्रह; abundance समृद्धि *f*, चंगळ *f*, रेलचेल *f*; a warehouse बखार *f*, कोठार *f*, कोठी *f*; pl सामान

n., साहित्य *n.*, 'स्टोर' *n.*; in *s.* साठ्या-
स, संपर्ही.—*v.* साठा चेगमी करून ठेवें;
supply पुरवें; कोठीत खारीत ठेवें
[with]. -HOUSE बालार/*f.* -KEEPER
कोठीस, खारदार, 'स्टोर किपर'

STORK* करकोचा पक्षी; whitenecked *s.* कैरच.

STORM*, tempest बादल *n.*, तुफान *n.*; com-
motion धांदल *f.*, गडबड *f.*, दंगा; adver-
sity विपत्ति *f.*, संकट *n.*; assault on a fortifi-
cation हड्डा, छापा.—*v.* हड्डा क. करून घेणे
[with].—*i.* कडकडणे, जळकळणे, तडकडणे;
कडाख्याने-जोराने वाहणे-पडणे (wind, rain,
&c).—STORMY *a.* बादलाचा, तुफानाचा; रा-
गाचा; तडाख्यावा, कडाख्याचा, धांदलचा.

STORY*, narration कथन *n.*, बयाद *f.*; history
वृत्तांत, कथा *f.*; short narrative गोष्ट *f.*,
कथा *f.*, चुटका; fictitious narrative कडाणी
f., कथा *f.*, नकल *f.*; idle *s.* बात *f.*, गप *f.*
—as in excuse तपसील, बयाणा. -TELLER
कथेकरी, गोष्टी सांगणारा.

STORY? मजला, तळ, खण; of one *s.* एक-
मजली; of two *s.* दुमजला -ली.

STOUT *a. D.* strong बळकट, भक्त; robust
धृतकटा, धडाखडा; bold विट, धारिष्ठाचा;
obstinate हड्डी, दुराघ्रही.

STOVE* चूल *f.*

STOW* *v.* तजविजीने-सोयीने भरणे-ठेवें-घालणे
[away].—AGE तजविजीने भरणे *n.*; room
for stowing कोठार *n.*

STRADDLE* *v. i.* पाय फांकून-केंगडा चालणे-उभा-
राहणे.

STRAGGLE* *v. i.* rove इकडेतिकडे-रानोमाळ
फिरणे-चालणे; shoot too far in growth
अफाट-उफाड्याने वाढणे; be dispersed फांकणे,
पसरणे [about].—STRAGGLER सुटा, तुटक,
अलग; पांगून फटकून चालणारा-चाललेला;
भटक्या, उनाड.

STRAIGHT* *a.* नीट, सरळ.—*ad.* तेव्हाच, लाग-
लाच. -EN *v.* नीट-सरळ-उजू क.; reduce
to difficulties संकटात येवात-अडचणीत
घालणे-पाडणे. -FORWARD *a.* धोपट, नीट.
-LY *ad.* नीट, सरळ. -WAY *ad.* तेव्हाच,
लागलाच, तक्षणीच.

STRAIN *v.* (stringere, to bind tight) stretch
ताणणे, ओढणे; put to the utmost strength
ताण बसाविणे-देणे; make tight तटतटीत क.,
ताणणे; filter गाळणे, छानणे; sprain लचक-
विणे, लचक भरवणे [by, with].—*i.* गळणे,
पाऊरणे; नेट क., कुंथणे.—*n.* नेट, ताण; लचक
f.; tendency वळण *n.*, धोरण *n.*; prolonged
musical note दीर्घसूर; manner of con-
duct रहाळ *f.*, रीत *f.*, पर्याय.

STRAIT *a.* (strictus, tight) तंग, दाट;
narrow अरुंद, अवघड; difficult कठींग, अव-
घड.—*n. Geog.* खाडी *f.*, सामुद्रधुनी *f.*; अड-
चण *f.*, संकट *n.*. -EN *v.* संकटात-अडचणीत
घालणे; तंग-अरुंद क. -LY *ad.* अडच, दाट;
अवघड रीतीने, दाट रीतीने; स-
खत्. -ENED *a.* अडचणीचा, ओढगस्त; to
be *s.* अवघडणे. -NESS अडचण *f.*, संकोच;
अरुंदपणा; तंग-अटसपणा, दाटपणा;—of
purse, affairs, ओढ *f.*, आंढगस्ती *f.*, गिरीच
-पदारी.

STRAKE* धांव *f.*

STRAND*, shore कांठ, किनारा, तीर; one of
the twists of a rope पेंढ, वेंट *f. m.*, पदर.
—*v.* कांठावर किनाऱ्यावर चढणे (a ship);
दोरीचा पदर तोडणे.—*i.* किनाऱ्यावर आपणे
-आदळणे-चढणे.

STRANGE *a. (extraneous, externally)* परदेश-
चा, विदेशी; not domestic बाहेरचा, परका,
दुसऱ्याचा (things); new नवी; this made
David admire the law of God at that *s.*
rate; odd विलक्षण, विचित्र, ताजून, तज्ज्ञ-
यीक; he is *s.* and peevish; wonderful
चमकारिक, अपूर्व, विलक्षण; I perceive *s.*

alteration in me.—STRANGER परदेशी; परका, तिहाईत, अनोळखी; guest पाहुणा; Law, one not privy to an act, contract, or title अज्ञान, अपरिचित, तिहाईत; a mere intruder आगंतुक, घरघुशा.

STRANGLE v. (*strangulare*) suffocate गळा दाबून मारें; suppress दडपें, चेपें [by, with].

STRANGURY (*stranx*, drop, *ouron*, urine) a difficulty in discharging urine मूत्रावरेध, मूत्रकुच्छ.

STRAP*, slip of leather वाटी f;—for sharpening knives, razors, &c. थापटें n, पलाटें n.—v. वाटीने मारें, वाटीचा वाटीमार दें; वाटीने पट्टीने बांधें; पलाटें, वाटीवर घासून धार आणें.

STRATAGEM (*Gr. stratos*, an army, *agein*, to lead) व्यूह, कृति f, उपाय, युक्ति f.

STRATH Gael. थठ f (गंगथड).

STRATUM (*L.*) थर, पदर, पदडा.—STRATIFY v. i. थर होणे, जमणे वसणे.

STRATUS (*L.*) a form of clouds in which they are arranged in horizontal band or layer खर f.

STRAW*—of wheat काड n;—of rice पेंटा, तस n;—of legumes काड n; trifle काढी f, कणपट n, तनसडी f; it matters not a s. पायपोस तुटला.

STRAY v. i. (*extra*, without, *vagare*, to ramble) भटक्या मारीत फिरें, भटकें; deviate चुकें, रस्ता सोडें [away, about, from, to].—a. चुकार, वहकलेला, चुकलेला.—n. चुकार गुळ n.

STREAK*, a line or long mark of a different color from the ground रेषेटी f, रेष f.—v. विचित्र रंगाची पट्टी रेषेट्या काढें, विचित्र रंगाच्या पट्या काढें, पट्यांनी रंगविणे [with].

STREAM*, current of water or other stream ओष, धार f, प्रवाह;—on the earth, as a

river or brook नदी f, ओढा, ओहळ;—as of rain or from a vessel धार f, पनहळी f; tendency वळण n, ओढ f: the s. of opinions.—v. i. वाहें, प्रवाह चालें, लोटें; radiate तेज कांकणे; extend ताणें, पसरें [from, forth, out].—ER निशाण n, बावटा. LET ओहळी f, मुतरी f.

STREET* गांवांतील रस्ता, मार्ग. —WALKER बाजारबसवी f.

STRENGTH*, ability बळ n, जोर n, शक्ति f; firmness जोर, मजबूती f, बळकटी f, कस, ऐवज;—of liquors, &c. तेज n, कस, दम; on or upon the s. of जोरावर, बळावर.—EN v. बळकट क., जोर आणें; दृढ क., बळकटी देणे आणें; धीर धैर्य देणे [by, with].—i. बळावें, बळ धरें.

STRENUOUS a. (*strenuus*, hard) उद्योगी, परिश्रमी; उद्योगाचा, परिश्रमाचा [in].

STRESS (from *distress*) force जोर, नेट; stretch ताण, ओढा.

STRETCH* v. extend लांब क., ताणें, लांबवेण (a rope); expand पसरें, विस्तारेण (wings); reach out पौंहचें; make tense ताणें, ताठ क.; strain ओढें, ओढून खेंचून आणें (a muscle); exaggerate ओढें, ओढून ताणून क. -आणें: to s. the truth [out, to, forth].—i. पसरें, पौंहचें; सुटें, पघळें सैल हों; मीठमिरची लावून संगें, फुगवेण —n. struggle तिडीक f, बळ n, नेट; ताण f, ओढ f; course धोरण n, वळण n; पौंच f, आवाका. —ER ओढणारा, ताणणारा; litter डोली f, पाळणा, तिरडो f, इ०; one of the rods in an umbrella ताणा.

STREW* v. scatter विखरें, विखरून टाकें; spread abroad पसरें, फैलवेण (reports); cover by scattering something over अंथरें, भरें, विखरून भरें, पसरें [about, over].

STRIATED *a.* (stria) रेषांचा, रेषामय; खांचर्णीचा.

STRICT *a.* (strictus) tight ताठ; exact, सुती, ठाम, रेखलेला : rigorous कडकडीत, खण्डव्या, सक्त. -URE गुणदोष व्याख्या *f* निवरण *n*; Med., contraction गांठ *f*, चर्मतंग.

STRIDE* ढेंग *n*, टांग *f*.—*v.* i. ढेंग टाकणे, ढेंग टाकणे, ढेंग टाकत चालणे [over].—*t.* ढेंग टाकून पार जाणे, ओलाडणे.

STRIFE, See under STRIVE.

STRIKE*, *v.* hit with force मारणे, ठोकणे, हाणणे; give, as a blow प्रहार *k.*, ठोका-टोसा-टोला मारणे; • impress छापणे, पाडणे (coin); thrust in आंत लोटणे-ढकलणे, पुसविणे, शिरकर्णे; punish मारणे, शासन *k.*; cause to sound पिटणे, वाचवणे; lower उतरणे, खाली पाडणे *-k.* (a sail, tent, flag); impress strongly चकित-चक-दंग *k.*: to s. with wonder, alarm, dread; make and ratify काईम *k.*;—as a bargain टाळी देणे; level, as a measure of grain, salt, &c. सपाट माप *k.*; run on, as a ship फोटावर जहाज चढविणे-आटळणे-आपटणे; affect in some particular manner वाटणे, लागणे, भासणे, दिसणे; [—a jury; Law, to constitute a special jury, ordered by a court, by each party striking out a certain number of names from a prepared list of jurors, so as to reduce it to the number of persons required by law];—an account बाकी आठावा काढणे;—hands with हात हालवणे, हातास हात देणे-मिळवणे; करार चोली *k.*; off हिशेवांतून खोडून टाकणे; बाद *k.*; Print. छापणे, छापून काढणे: to s. off a thousand copies of a book; मारणे, उडवणे, छेटणे, छेटणे: to s. off a man's head with a cimeter; खोडून-छाटून तोडून टाकणे, छेकणे, फाटा देणे: to s. off what is superfluous; out वासून वर्धणाने उत्पन्न *k.* पाडणे, चकमीने पाडणे: to s. out sparks by steel;

खोडणे, काढून टाकणे; काढणे, योजणे, कल्पणे (a plan); sail शीड गुंडाळणे-पाडणे-उतरणे; थांबणे, वंट *k.*; up वाजवू लागणे, गांज-खेळू-वाजवू लागणे.—i. लागणे, धका बसणे; आदळणे, आपटणे; वाबणे; जमिनीवर चढणे; quit work- in order to compel an increase, or to prevent a reduction of wages हरताळ पाडणे, कमी पगारामुळे काम सोडणे इ०; [lower a flag in token of respect, or to signify a surrender of the ship to an enemy]; break forth उदयास येणे, उगवणे: to s. into reputation; for एकाएकी कामास लागणे-उद्युक्त होणे; in एकाएकी आंत शिरणे-धुसणे; मावळणे, जिरणे (an eruption); मध्ये पदणे, मध्ये हात घालणे; in, with वाजू-यक्ष धरणे-मिळणे; out भटकणे; झाप-झेप टाकणे; up वाद्य वाजवायास लागणे.—*n.* fullness of measure भरमाप *n*; कामाची बंदी, हरताळ.—STRIKING *p.a.* affecting with strong emotions वेळक; surprising चमकारिक, विस्मयकारक.—STROKE ठोका, टोला, प्रहार;—with a stick फटका;—of calamity धका, चपेटा, गजब, घाला;—of deceit झोका, छकड *f*; touch हात, कसव *n*, छापी *f*, लाघव *n*; the boldest strokes of poetry;—in writing रेष *f*, रेषा *f*; devious s. फटका, फरकडा; touch of the pen or pencil टांक *n*; the sound of the clock घड्याळाचा ठोका;—of a swimmer झाप *f*, झेप *f*.—*v.* वर हात फिरवणे, कुरवाळणे, गेंजारणे [down].

STRING*, small rope दोरी *f*, सुतळी *f*; ribbon फीत *f*; thread on which anything is filed हार *f*, माळ *f*; line of things माळ *f*, सर, हार *f*, कतार *f*;—of pearls लड *f*, लडी *f*, माळ *f*;—of a musical instrument तार *f*, तंतु; fibre, as of a plant शीर *f*, दोर, हीर; tendon of an animal body शीर *f*, नाडी *f*; cord of a bow चिळा, गुण; concatenation of things सर, हार, माळ *f*, जाल *n*; s. of words शब्दजाल *n*;—as of drawers

नाडा, नाडी *f.*—*v.* ओवरें, गोवरें; तार लावरें-चढवरें; make tense ताणरें, ताठ क.;—*a.* a bow गुण चढवरें. -ED तारायुक्त, तंत्री, तारांचा; single s. एकतारी (a musical instrument).—STRINGY *a.* तारांचा, तंतुमय; दोराळ, दोर ज्ञालेला (root).

STRINGENT *a.* (*stringere*, to bind tight) कृदक, कडकडीत (code).

STRIP* *v.* tear off काढणे, उस्कटणे, उस्तरणे, उधडणे: to s. clothes from a man's back; peel सोलणे, साल काढणे; make naked नागवरें, उघडा क.; bereave नागवरें, बुचाडणे; uncover उघडा क.; press out the last milk of, at a milking चिटणे, निचडून काढणे; pare off the surface of, as land, in strips जमिनीच्या पट्या पाडणे [of, off, away].—*n.* पट्टी *f.*, चिंधोटी *f.* -LING पोरगा, पैंगडा.—STRIPE पट्टा, पट्टी *f.*; stroke of a lash फटका, फटकारा.—*v.* फटके मारणे.—STRIPED पट्याचा, पटाईत.

STRIVE *v. i. D.* make efforts झाटणे, उद्योग क.; contend झुंजणे, विरोध क.; against, compete स्पर्धा वरोबरी क. [with, against].—STRIKE भाडण *n.*, लटपट *f.*, झाटपट *f.*; स्पर्धा *f.*

STROKE, See under STRIKE.

STROLL *v. i. Ger.* रेष्ट -सहल क. [about, away, around].—*n.* सहल *f.*, रेष्ट *f.*, फेरफटका.

STRONG*, *a.* having physical force बळकट, बलिष्ठ, जोरदार; solid मजबूत, कणखर, भक्म (a thing); well fortified बंदोवस्ताचा, बळकट (fort); powerful पराक्रमी, बलिष्ठ (army, nation); having great wealth फैकेपूर, मातवर, ऐवजदार (company); violent प्रचंड, जोराचा, भारी (wind); robust दृढ, बळकट, सुदृढ, घम्मर (constitution); forcible जोराचा, बळकट, दृढ (argument); ardent तळख, कडक, कसदार (medicine),

tea); intoxicating मादक, तलख (liquor); bright तेजदार, ठळक, चकचकीत (color); affecting the taste चरचरोत, चरमरोत, उग्र (flavor); solid जड, भरा (meat); firm स्थिर, बळकट: custom grows s. by time; vehement जोराचा, पराकाष्ठेचा, आकोशाचा (crying);—cloth, thread, &c. धनवट, धडोवीचा. -HOLD गढी *f.*, किळा; निर्भयस्थान *n.* -LY *ad.* बळकट, जोराने, मजबूतीने; eagerly आस्थेने, आवेशाने, कळकळीने.

STROP, See STRAP.

STRUCTURE (*struere*, to construct) वांधा, रचना *f.*, घडण *f.*; edifice इमारत *f.*, इमला.

STRUGGLE *v. i. Ger.* strive with contortions of the body तडफडणे, घडफडणे; use great efforts बळ क., झोंबाझोंबी क., धोशा पाडणे;—with difficulties, &c. गचकल्या खाणे.—*n.* [with, against, for]. तडफड *f.*, घडफड *f.*, आपटाआपट *f.*; झोंबाझोंबी *f.*, धोशा, गटंगव्या *f pl.*

STRUMPET (*stuprare*, to debauch) कसबीण *f.*, बाजारबसवी *f.*, उष्टीपत्रावळ *f.*

STRUT *v. i. D.* नखराक., नटत-ठमकत-पत्राजीने-उराडा काढून चालणे [about].—*n.* नखरा, अकड *f.*, ठमका.

STUB* खुंट *n.*, खोड *n.* -BY *a.* आडव्या आगाचा, गिडा, चेंडू; टिळू.

STUBBLE *D.* गहूं वगेरे धांयाचा सड.

STUBBORN* *a.* refractory अडेल, हट्टी, दुराग्रही; stiff ताठ; persevering घिराचा, निश्चयाचा. -NESS हट्ट, दुरापह.

STUCCO *It.* चुन्याचा गिलाचा, संदला.

STUD*, ornamental nail चमकी *f.*, गुलमेख *f.*; ornamental knob गुलमेख *f.*.—*v.* चमक्या-गुलमेखा जडणे, जडित क.

STUD* घोड्यांची पागा *f.*

STUDY (*studere*) application of mind to books and learning विद्याभ्यास, ध्यासंग,

अभ्यास ; meditation मनन *n*, विचार, चितन *n*; contrivance युक्ति *f*, तजवीज *f*, उपाय ; any particular branch of learning that is studied शिक्षण्याचा -अभ्यासाचा -अध्ययन विषय ; apartment devoted to study शिक्षण्याची खोली *f*; [Fine Arts, a work undertaken for improvement in the art, and often left incomplete].—*v. i.* शिक्षणे, अभ्यास क.; विचार -मनन क.; be zealous झटणे, तिडकर्ने क.—*t.* शिक्षण, अध्ययन क.; विचार क.; arrange by previous thought पूर्वी विचार -तजवीज करून ठेवणे ; commit to memory पाठ क.—STUDENT शिक्षणारा, विद्यार्थी.—STUDIED *a.* शिक्षित, अभ्यासित; पर्दाक, विद्वान; पूर्वयोजित -रचित.—STUDIOUS *a.* अभ्यासी, व्यासंगी, उद्योगी; विद्याभ्यासी, विद्याव्यवसनी. -NESS विद्याव्यासंग ; उद्योग, व्यासंग, व्यवसाय.

STUFF Ger. cloth कापड *n*; material वस्तु *f*, द्रव्य *n*; essence तत्व *n*; nonsense भल-तेंच, बडबड *f*; worthless matter ऐलैफ़ *n*, इलाखिला; medicine औषध *n*.—*v.* crowd दाटी क., कोंदणे; fill full ठासून भरणे; obstruct कोंदणे, बंद क., बुजवणे; fill the skin of, for the purpose of preserving as a specimen गवत मसाला वैरै भरून ठेवणे.—*i.* कचकावून -रगडून -दपटून जेवणे. -ING पुरण *n*, भरण *n*; seasoning for meat पुरण *n*, मसाला.

STUMBLE *v. i.* Ger. trip in walking अडखळणे, ठेचणे; err चुकणे, घसरणे; light on by chance अवचित सांपडणे -मिळणे -भेटणे [about, down].—*t.* अडखळवणे, ठेकर खायास लावणे; confound गोंधळविणे, घोटाल्यात पाडणे.—*n.* ठेच *f*, ठंकर *f*.—STUMBLING-BLOCK, -STONE अटकाव, अडखळण *n*.

STUMP D. stub खुंट *n*, खोड *n*;—of a limb थोट *n*, बोटूक *n*.—*v.* lop तोडणे, छाटणे.—*i.*

टणदण चालणे.—STUMPY *a.* गिडा, ठेंगू; थोंठा, लाडा.

STUN* *v.* make senseless by a blow ठोक्याने मूर्छित वेसावध क.; overpower the sense of hearing -च्या कानठव्या वसविणे; surprise completely चक्रित दंग क. [with, by, at].

STUNT* *v.* बाढ खुंटवणे, खुरट क. [in].—*n.* खुरट -खुजेपणा; खुरट जनावर *n*, खुजा.

STUPID *a.* (*stupidus*) very dull जड, मंद, मूर्ख; heavy गुंग, सुस्त, धुंद; formed without skill ठोबळा, ठांसर (things). -ITY जडपणा, मंदबुद्धि *f*, बेकुबी *f*; गुंगी *f*, धुंदी *f*, सुस्ती *f*;—STUPEFY *v.* जड -मंद -गुंग क.; गुंगी आणणे [by, with].—STUPEFACTION धुंदी *f*, गुंगी *f*, भूल *f*.—STUPEFACIENT *a.* गुंगी आणणारा.—*n.* Med. गुंगी आणणारे औषध *n*.—STUPENDOUS *a.* चकमूल करणारा, आश्चर्यकारक; of astonishing magnitude मोठा, महान, अचाट, अवाढव्य.—STUPOR (L.) गुंगी *f*, धुंदी *f*; जडबुद्धि *f*, जाड्य *n*, बेकुबी *f*.

STURDY *a.* I. obstinate हट्टी, दुराग्रही, हेकड; violent जोराचा, बळकट (stroke); strong घटमूर, घटिंगण, दांडगा (lout); stout बळकट, दांडगा (tree).

STUTTER *v. i.* Ger. तोत्रे बोलणे [in].

STY* डुकरखाना -चाडा -चाडी *f*.—*v.* डुकर खाण्यात कोंडणे.

STY* रांजणवाडी *f*, आंजुरली *f*.

STYLE (*stylus*) mode of expressing thought in language, whether oral or written वाणी *f*, धारी *f*, धरती *f*, लवक *f*, ठव *f*; fashion रीत *f*, चाल *f*, मोळा; title किताब, प्रतिष्ठा *f*, नाव *n*; mode of presentation, esp. in music or any of the fine arts कवितेची गाण्याची सरणी *f*, थाळी *f*;—of a dial शंकु;—of a flower बोंड *n*, पोगी *f*;—for writing लेखणी *f*; pointed iron

सळई *f.*, शलाका *f.*—*v.* द्वाणणे, नांव किताब देणे.—STYLISH *a.* छानदार, विराजित.

STYPTIC *a.* (*stypticus*) रक्त बंद करणारा, रक्तवरोधी.—*n.* Med. रक्त बंद करणारे औषध *n.*

STYRAX (*L.*)—liquid शिलारस.

SUAVITY (*suavis*, sweet; *Skr. svádu*) गोडी *f.*, गुलाबी *f.*, मधुरता *f.*, माधुर्य *n.*

SUBACID *a.* (*sub & acid*) अंबटगोड, मधुराम्ल. —*n.* मधुराम्ल पदार्थ.

SUBALTERN (*sub*, under, *alternus*, one after another) हाताखालचा मनुष्य किंवा कामदार.

SUBAQUEOUS *a.* (-*aqua*, water) पाण्याखालचा; *Geol.*, formed under water पाण्याखालीं झालेला -जमलेला (deposits).

SUBDIVIDE *v.* पोटभाग क., लहान लहान भाग क. [into].—SUBDIVISION वांटणीची वांटणी *f.*, पोट वांटणी *f.*, अंशांश.

SUBDUE *v.* (*ducere*, to lead) bring under जिकणे, ताब्यात आणणे, वश क., हस्तगत क. (enemies); overcome जिकणे, मोडणे (opposition); tame वळवणे, वठणीस आणणे; soften हलका नरम क. (ferocity); break, as land लागवडीस आणणे, बेनणे [by].

SUBJACENT *a.* (-*jacere*, to lie) खालचा, अधोवर्ती; being in a lower situation, though not directly beneath खालचा.

SUBJECT *a.* (do.) placed under खालचा; placed under the rule of हुक्मी, खालचा, अधीन; liable जोगा, अधीन, वश: a country s. to extreme heat; to be s. unto च्या आंत्रेत हुक्मात स्वाधीन असणे.—*n.* one who lives under the dominion of another प्रजा *f.*, रयत *f.*, दुसऱ्याच्या अधिकारातला -राज्यातला मनुष्य ताबेदार; that on which any operation is performed पात्र *n.*, अधिष्ठान *n.*; *Gram.*—of a verb कर्ता;—of a proposition साध्य *n.*;—of a predicate अनुवाद *n.*; topic विषय, प्रकरण *n.*, वर्थ; the mind मन

n.: thinking s.; [dead body for the purposes of dissection].—*v.* खालीं -अमलांत आणणे, जिकणे, वश क.; स्वाधीन -पात्र -योग्य क.; make subservient कामास -उपयोगास लावणे; cause to undergo भोगायास -सोसायास लावणे [to]. -ION ताबेदारी *f.*, पारतंच्य *n.*, अधीनता *f.*; योग्यता *f.*, वशता *f.* -IVE *a.* विषयसंबंधी; मनासंबंधी, मनाचा; अधिकरणसंबंधी. -MATTER विषय, प्रस्ताव.

SUBJOIN *v.* खालीं जोडणे, दुमान्यास लावणे.

—SUBJUNCTIVE *a.* खालीं जोडलेला -लिहिलेला; *Gram.* संशयार्थ (mood).

SUBJUGATE *v.* (-*jugum*, a yoke) जिकणे, वश क.

SUBLET *v.* पोट भाड्यांने देणे [to].

SUBLIMATE (*sublimis*, high)—white रसका-पूर.—SUBLIMATION फूल काढणे *n.*

SUBLIME *a.* (do.) उंच; grand उंच, पौढ, उमदा, नामी; elate अख्यानंदित, आल्हादित.—SUBLIMITY उंची *f.*, थोरवी *f.*, थोरी *f.*;—of place उंची *f.*;—of nature पौढी *f.*, पोक्तपणा, भरकुमी *f.*, उमदेपणा;—of language भाषणाची पौढी *f.*;—of feeling consisting of a union of astonishment and awe at the contemplation of great scenes and objects वचक *f.*, दररा, भय *n.*, इवरत *f.*

SUBLUNAR, -RY *a.* चंद्राखालचा; pertaining to this world इहलोकचा, ऐहिक, प्रायंचिक.

SUBMARINE *a.* समुद्रांतला.

SUBMAXILLARY *a.* (-*maxilla*, jaw-bone) glands लालोत्यादक पिंड *pl.*

SUBMERGE *v.* (*mergere*, to plunge) बुडवणे, मज्जन क.—*i.* बुडणे.—SUBMERSION बुडवणे *n.*, मज्जन *n.*

SUBMIT *v.* (*mittere*, to send) yield वश असणे, आंत्रेत राहणे -वागणे, मान्य होणे; refer दुसऱ्यावर सोपणे -घालणे -ठेवणे: to s. a question to the court.—*i.* दवणे, वश होणे, हार-

येणे; आज्ञेत् दुःक्रमात् राहणे [to].—SUBMISSION वश होणे *n*, शरण जाणे *n*; तावेदारी *f*, अवैतनता *f*, आज्ञाक्रितपणा; confession of error अपराध कबूल क., न्यदर्दी वेणे.—SUBMISSIVE *a.* हुकूमवंदा, हुक्मी, आज्ञाक्रित, विनयी.

SUBORDINATE *a.* (*ordinare*, to arrange) खालचे पायरीचा, खालचा; गैण, अप्रधान.—SUBORDINATION खालची पायरी *f*; गैणता *f*, अप्रधानता *f*.

SUBORN (-*ornare*, to furnish) cause to take a false oath खोटी शपथ ध्यायास लावणे, पैसा देऊन बघवणे; procure by indirect means वांकडा मार्गानें मिळवणे.

SUBPENA (-*poena*, punishment) Law कोड-ताचं साक्षीसमन *n*.

SUBSCRIBE *v.* (-*scribere*, to write) write underneath खालीं लिहिणे; sign with one's own hand स्वदस्तुरची सहीक., सही क. घालणे; attest by writing one's name beneath सही घालणे: clerks s. copies of records; promise to give, by writing one's name सही घालून देणे कबूल क., वर्गणीदार होणे;—a sum of money पट्टीवर लिहिणे, वर्गणी घालणे [for, to].—*i.* कबूल मान्य होणे; पुस्तक, वर्तमानपत्र इ० चा -ला वर्गणीदार होणे.—SUBSCRIBER सही करणारा; पट्टीवर लिहिणारा, वर्गणीदार.—SUBSCRIPTION सही करणे *n*; सही *f*, हस्ताक्षर *n*, स्वदस्तुर; वर्गणी *f*, पट्टी *f*, टीप *f*.

SUBSEQUENT *a.* (-*sequi*, to follow) मागून झा. लेला, मागचा, नंतरचा; मागून होणारा [to].—SUBSEQUENCE अनुगमन *n*, मागून येणे *n*.

SUBSERVE *v.* उपयोगास कामास पडणे.—SUBSERVIENT *a.* उपयोगी, उपयुक्त [to].

SUBSIDE *v.* (-*sidere*, to settle) बसणे, खालीं जाणे, यिरावणे; become tranquil शान होणे, उतार हाणे;—as a swelling ओसरणे, उतर-

णे, जिरणे [to, into].—SUBSIDENCY बसणे, *n*, यिरावणे *n*, उतार, उपशमन *n*; ओसरी उतरणे *n*.—SUBSIDIARY *a.* कुमकेचा, सहकारी [to].—SUBSIDY कुमक *f*, पुरावा; aid in money पैक्याची कुमक *f*.

SUBSIST *v. i.* (*sistere*, to stand) असणे; continue राहणे, चालणे; be maintained with food and clothing निर्वाह गुजारा चालणे; वाचणे, जगणे [on, upon].—*t.* सामग्री पुरवणे; अनाचा पुरावा क., खायास घालणे. -ENCE अस्तित्व *n*, असणे *n*; उपजीविका *f*, निर्वाह, गुजारा.

SUBSTANCE (do.) real or existing essence पदार्थ, वातु *f*, द्रव्य *n*; essential import तत्त्व *n*, तत्त्वार्थ; matter वस्तु *f*, द्रव्य *n*, मूर्ति *f*; estate ऐवज, ऐपत *f*, संपत्ति *f*; Theol., the divine essence ईश्वरो तत्त्व *n*.—SUBSTANTIAL *a.* वात्तविक, खरा (good); ऐपतदार, गवर, खंबीर (free-holder); stout ऐवजदार, घसमर, दलदपट, घट, ठोंसर (cloth); मूर्तिमंत, मूर्ते (agent). -LY ad. तत्त्वत; वस्तुत; खरोखर.—SUBSTANTIATE *v.* प्रतिपादणे, पुरवून खरा करून देणे [by].—SUBSTANTIVE *a.* विशेष द्रव्यवाचक (verb).—*n.* नाम *n*, नाव *n*, विशेष *n*.

SUBSTITUTE *v.* (-*statuere*, to put) बदली देणे, ठेवणे.—*n.* बदल्या, चाटचा, बदली [for].—SUBSTITUTION बदल मोबदला देणे *n*; बदली *f*; [Theol., the doctrine that Christ suffered vicariously, being substituted, as it were, for the sinner, and that his sufferings were expiatory]. -AL, -ARY *a.* बदलीचा।

SUBSTRATUM (-*sternere*, to strew) खालचा तळवा थर; Agric., the subsoil खालची माती *f*.—Metaph., basis अधिकरण *n*, अ.धर.

SUBTERFUGE (-*fugere*, to flee) सोडवण *n*, फट *f*, खिडकी *f*.

SUBTERRANEAN, -EOUS *a.* (*-terra, earth*) जमिनीतला, भूईतला; *s.* passage तळवाट *f.* सुरंग; *a s.* cavity भुंयार *n.*

SUBTILE *a.* (*-tela, a web*) thin बारीक, सूक्ष्म (air); delicate नाजूक, बारीक, तलम (line); acute तीक्ष्ण, तीव्र (pain); discerning सूक्ष्म कुशाग्रबुद्धि; cunning धूर्ते, चतुर, कावेवाज.—SUBTILITY बारीकपणा, बारकाई *f.*, सूक्षमता *f.*; कुशाग्रबुद्धि *f.*; नाजकाई *f.*, बारकाई *f.*; धूर्तता *f.*, कावेबाजी *f.*—SUBTLE *a.* शहाणा, चतुर, कुशल; कावेबाज, धूर्ते.

SUBTRACT *v.* (*-trahere, to draw*) काढणे, घेणे; deduct बाद वजा क. [from]. -ION काढन घेणे *n.*; Math. वजावाकी *f.*

SUBURB (-urbs, a city) शहरा बाहेरची वाडी *f.*, शिवार *n.*, शहरपट्ठी, वाडी *f.*, उपनगर *n.* [of, to].

SUBVERT *v.* (*-vertere, to turn*) पाडणे, मोडणे, लयास नेणे; corrupt विषडणे, भष क. [by].—SUBVERSION नाश, मोड, विघ्वस, लय.—SUBVERSIVE *a.* नाश व्यवस्कारक.

SUCCEED *v.* (*-cedere, to go*) take the place of जागीरी-स्थार्नी-ठिकार्णी-येणे, जागा घेणे; follow in order मार्गे क्रमाने येणे; come after नंतर-पुढे येणे [in, at].—*i.* जागीरी-ठिकार्णी-येणे; ascend the throne after the removal or death of the occupant न्या मागून गादीवर बसणे; obtain the object desired यश जय मिळविणे, साधणे, फलप्राप्ति होणे, लाभणे, मनोरथ सिद्धीस जाणे; be acceptable मान्य प्रसंत होणे.—SUCCEDANEUM (*L.*) बदली, वाटचा, बदन्या, अनुकृत्य.—SUCCESS सिद्धि *f.*, यश *n.*, बरकत *f.*; जय, फते *f.*, सिद्धि *f.* -FUL *a.* शेवटास गेलेला, सफल (affairs); विजयी, यशस्वी, कृतार्थ (person). -ION अनुक्रम, परंपरा *f.*, क्रम; series हार *f.*, माळका *f.*, परंपरा *f.*; *s. of* kings, events; lineage वंशावळी *f.*; power or right to enter upon the office, rank, position; &c., held by another उत्तराधिकार,

दायाधिकार. -AL *a.* पारंपरिक. -IVE *a.* लागोपाठचा, पाठोपाठचा. -IVELY *ad.* एकामार्गे एक, अनुक्रमाने. -OR स्थानी -जागी ज्ञालेला आलेला; उत्तराधिकारी.

SUCCINT *a.* (*-cingere, to gird*) संक्षिप्त, थोड़क्यांत आणलेला. -LY *a.* थोडक्यांत, संक्षेपाने.

SUCCORE *v.* (*-currere, to run*) मदतीस धावण, मदत क., हात देणे.—*n.* मदत *f.*, सहाय *n.*

SUCCULENT *a.* (*sugere, to suck*) रसरसीत, रसभरित, कसदार.—SUCCULENCE रसाळपणा.

SUCCUMB *v. i.* (*-cubare, to lie down*) दबणे, वांकणे [to].

SUCH* *a.* of that kind तसा, तसला; of this kind असा, असला; certain अमका, फलाणा.

SUCK* *v.* draw in with the mouth चोखणे; draw milk from, with the mouth स्तनपान क., लुंचणे, दूध पिणे; swallow up गिळणे, गरक क.; in शोषणे, शोषण क.; out चोखून रिकामा क.; up शोषणे.—*i.* स्तनपान क.; शोषण इ०.—*n.* चोखणे *n.*, चोषण *n.*; थानचे दूध *n.*—SUCKLE *v.* दूध थान पाजणे.—SUDDLING तान्हा, थानचा, अर्पक *n.*, *m.*—SUCTION चोखणे *n.*, चोषण *n.*

SUDDEN* *a.* happening without previous notice एकाएकीचा, आकस्मिक; hastily prepared वाईने तयार केलेला, वाईचा; quick जलद, त्वरित.—*n.* अकस्मात झालेली गोष्ट *f.*; on s. एकाएकी, अकस्मात. -LY *ad.* एकाएकी, अकस्मात.

SUDORIFIC (-sudare, to sweat) घाम आणण्या-चे औषध *n.*—*a.* स्वेदोत्पादक, घाम आणणारा.

SUDS* *pl.* साबणाचे पाणी *n.*

SUE* *v. i.* entreat विनंती क.; prosecute फिर्याद क. [to, for, at].—SUIT, endeavour यन, प्रयत्न; courtship लम्बार्थ स्वोचो आराधना *f.*, चे आर्जव *pl.*; process at law खटला, मुकदमा, वाद; company of attendants परि-

वार, इतमाम, जिलीब *f*; set जोड, रंग, 'सूट' *n*;—of cloth जोड;—of cards वाजू *f*, रंग; to bring s. फिर्याद क., खटला चाल-विणे; original s. असल मुकदमा [to, for].—v. fit साजैं, मिळैं, जमैं, बसैं; please मर्जीस उतरैं, उतरैं, पठैं, पसंत असैं; become शोभणैं, साजैं.—i. जम जवा बसैं, जुगैं, मिळैं. -ABLE *a.* लायक, योग्य [for, to]. -NESS योग्यता *f*, लायकी *f*; जम, जुवा. -OR विनंती करणारा; अर्जदार, फिर्यादी; लमासाठी मागणी घालणारा-मागणारा.—SUITE स्वारी *f*, जिलीब *f*; series हार *f*, कतार *f*, माळका *f*: s. of rooms.

SUET (*sebum*) गुर्दवरची चरबी *f*.—SUETY *a.* चरबीचा; चरबी सारखा.

SUFFER *v.* (-ferrere, to bear) feel or endure with pain, annoyance, and the like दुःख-त्रास सोसैं भोगैं; sustain सोसैं, टिकैं, निभावैं; be affected by सोसैं, खाँैं, बसैं (damages); permit परवानगी देणैं, जाऊँ-होऊँ देणैं (Lev. xix. 17) [for, by, from, in].—i. दुःख-त्रास क्षेत्र भोगैं; undergo punishment शिक्षा भोगैं; नुकसान तोटा होैं;—a limb or member दुखवैं. -ABLE *a.* सोसायाजोगा, सहनीय. -ANCE सो-सैं *n*, कंठैं *n*, भोग; patience सहनता *f*, सोसणूक *f*, क्षमा *f*; परवानगी *f*, अपतिवध, कानाडाळा; misery दुःख *n*, कष्ट; bearing of pain दुःख भोगैं *n* कंठैं *n*, भोग. -ER दुःख भोगणारा, दुःखी, कष्टी, श्रमी; सोसणारा, भोगणारा; होऊँ देणारा, सहन करणारा इ०. -ING दुःख *n*, क्षेत्र, व्यथा *f*; दुखनुभव, दुःख-भोग.—a. दुःखी, दुःख भोगणारा.

SUFFICE *v. i.* (-facere, to make) पुरैं, पुरे होैं.—t. पुरे तृप्त क. [for].—SUFFICIENCY पुरेपणा, पर्याप्ति *f*, पुरवठा; ability शक्ति *f*, योग्यता *f*, लायकी *f*; competence निर्वाहा पुरते न्यागभोगा पुरते धन *n*; ample stock

सामग्री *f*, बेगमी *f*; conceit अहंता *f*, भीपणा. —SUFFICIENT *a.* पुरा, पुरेसा, पर्याप्त; योग्य, लायक; amply s. पुष्कळ, विपुल [for]. -LY ad. पुरे, बस, पुरा.

SUFFOCATE *v.* (*faux, faucis, the throat*) श्वास दम कोंडणे किंवा कोंडून मारैं; extinguish विझवैं (fire) [by, with].—SUFFOCATION दम कोंडणे *n*; कोंडमारा, श्वासावरोध.

SUFFRAGE (*suffragium, vote*) सम्मति *f*, अनुमति *f*.—SUFFRAGAN *a.* सहायकारी: a. s. bishop.—n. सहायकारी विशेष.

SUFFUSE *v.* (-fundere, to pour) व्यापैं, भरैं.—SUFFUSION व्यापि *f*, व्यापैं *n*.

SUGAR *O. E.* (*Skr. sarkara*) साखर *f*; that which resembles sugar in taste साखरे साखरा गोड पदार्थ, साखर *f*; flattery गोड-गोड गोष्ठी *f pl*, साखर *f*, आर्जव, गूळखोबरे *n*.—v. साखर घालैं-पसरैं, साखरेत घालैं, इ०; गोडगोड गोष्ठी क., साखर पसरैं, वरपंगी बोलैं [with]. -CANDY खडीसाखर *f*. -CANE ऊंस. -MILL गुहाळ *n*, चरक. —SUGARY *a.* साखरेचा, गोड, मिष्ठ; साखरेच्या सारखा; fond of sugar साखरेचा आवडता, गोडखाऊ; in comp. साखर.

SUGGEST *v.* (-gerere, to carry) introduce indirectly to the thoughts सुचवैं; insinuate व्यंगेक्षीने सुचवैं, दर्शविणे [to]. -ION सुचना *f*; that which is suggested सुचविलली गोष्ठी *f*, सूचना *f*; Law, information without oath विनाशपथेची जबानी. *f*. -IVE *a.* सूचनेचा, सूचनात्मक.

SUICIDE (*sui, of one's self, cædere, to kill*) the act of designedly destroying one's life, committed by a person of years of discretion and of sound mind आत्महत्या *f*; one guilty of self-murder आत्महत्या करणारा, आत्महत्यारा, आत्मघातक-की.—SUICIDAL *a.* आत्मघाताचा, आत्मघातक. SUIT, See under SUE.

SULKY* *a.* दुर्मुखले. — *Sulks pl.* खळ *f.* कुरुट *n, m;* to take the s. हृष्टास पेटणे, खळ घेणे.

SULLEN *a.* *O. E.* dismal काळोग्नीचा, अंधारीचा; malignant दुष्ट; cross दुर्मुखले; obstinate कुचर, शुभ्या.

SULLY *v.* (See SOIL) मळवणे, मजीत क.; tarnish कलंक डाग लावणे.

SULPHER (*L.*) गंधक; roll s. नव्यांगधक. -ous *a.* गंधकाचा; गंधकाच्या गुणाचा; गंधकयुक्त.—**SULPHATE**—of copper मोरचूत.

SULTRY* *a.* उकाड्याचा, गदमदण्याचा; उष्ण, गरम; to be s. गदमदणे, उकडणे.

SUM (*summa*) aggregate जमा *f.*, बेरीज *f.*; amount रकम *f.*; substance सारांश, अर्थ, एकंदरी *f.*; *Arith.* उदाहरण *n*, हिंशीब.—*v.* एकंदर-गोव्यबेरीज क; up उपसंहारक. -MARY संक्षेप, सारांश, उपसंहार.—*a.* संक्षेपाचा, संक्षिप्त; अटपसार, अटपता (proceedings). -MARILY *ad.* संक्षेपानें; थोडक्या काळांत, लागलाच, ताबडतोब.

SUMMER* उन्हाळा, ग्रीष्मकाल;—*s. friend* सुखाचा शाळु सोबती. -HOUSE बंगला, वारादारी *f.*

SUMMER *F.* दारकस *f.*, दारपटी *f.*

SUMMIT (*summus*, highest) कळस, शिखर *n*; highest degree पराकाढा *f.*, सोमा *f.*, हइ *f.*, कळस, शिखर *n*: the s. of fame.

SUMMON *v.* (*summonere*, to give a hint) call बोलावणे; cite by authority सत्तेन बोलावणे; up उत्तेजित क.; call upon to surrender स्वाधीन होण्यास शरण येण्यास सांगणे [to, for, up] *n*.—*pl.* सरकारी बोलावणे *n*, तलवनामा, 'समन्स' *n*, 'समान' *n*.

SUMPTUOUS *a.* (*sumptus*, cost) खर्चाचा; बहु मोलाचा; magnificent भडक, भळभळीत; s. dinner चमचमीत-चंगीळ जेवण *n*.

SUN* (*Skr. sūrya*, fr. *svai*, heaven) सूर्य; whatever resembles the sun in splendor and importance सूर्य, तेजोराशि; sunshine ऊन *n*; under the s. पृथ्वीवर, इहलोकी.—*v.* उनांत ठेवणे-टाकणे-घालणे, सूर्यपुट देणे; orbit of the s. सूर्यमंडल *n*; the region of the s. सूर्यलोक; ray of the s. सूर्यकिरण *n*; worshipper of the s. सूर्योपासक, सौर. -BEAM सूर्यकिरण *n*. -BLINK तिरीप *f.* -BURNT *a.* उनांने काळवटलेला. -DAY आदि-तवार, रविवार; the Christian Sabbath स्थिरती लोकाचा शाब्दाथ.—*a.* शाब्दाथ वाराचा. -DIAL छायांवंत्र *n*, शंकुयंत्र *n*. -FLOWER सूर्यफूल *n*. -NY *a.* उनांने केलेला; उनांने रंगवलेला; सूर्यतम. -RISE सूर्योदय; the east उगवत *f.*, पूर्व *f.* -SET सूर्यास्त; evening संध्याकाळ *f.*; the west पश्चिम *f.*, मावटत *f.* -SHINE ऊन *n*, निर *n*; illumination प्रकाश, उजेड, रोशनाई *f.* —*a.* प्रकाशाचा, उनाचा; सूर्या सारखा, तेज़ुंज. -STONE अभिगम, सूर्यकांत. -STROKE उनाचा चटका, झळ *f.*; उनाच्या चटक्याने होणारा रोग.

SUNDER* *v.* तोडणे, वेगळा क. [in, from].—
SUNDAY *a.* अनेक प्रकारचे, नाना प्रकारचे.—
SUNDRIES *pl.* परचुरण *n*, किरकोळ.

SUP* *v.* घोट घेणे [up].—*i.* रात्रीचे जेवण क. [on, off]. -PER रात्रीचे जेवण *n*; Lord's s., the memorial sacrament of the communion प्रभुभोजन *n*.

SUPERABOUND *v.* (*super & abund*) बहुत पुकळ असणे [in, with].—**SUPERABUNDANT** *a.* अतिशय, अधिक.—**SUPERABUNDANCE** विपुलता *f.*, पुकळपणा; ऊरपूर *f.*, महामूर *f.*

SUPERANNUATED *a.* म्हातारपणाने थकलेला, थकलेला, वयातीत: to be s. साठळणे.—**SUPERANNUATION** अति वयस्कता *f.*, वार्धक्य *n*, साठी *f.*

SUPERB *a.* grand (*superbus*) मोठा, नामी, भव्य; elegant छानदार, भडक, झळक; showy देखाऊ, छानदार.

SUPERCARGO कबाडी गलबताची देखरेख करणारा.

SUPERCILIOUS *a.* (-*cilium*, eyelid) haughty दिमाखदार, तोरेदार; दिमाखाचा, माझुरी-NESS दिमाख, तोरा, बदमस्ती *f*, पीळ.

SUPEREMINENT *a.* सर्वश्रेष्ठ, अतिश्रेष्ठ, सर्वोच्च.

SUPEREROGATORY *a.* (-*erogare*, pay out money from the public treasury after asking the consent of the people) अत्याचाराचा, कर्तव्यातिरिक्त, पाहिजे त्यापक्षां अधिक केलेला.

SUPERFICIAL *a.* (-*facies*, make) lying on the surface वरचा, वरल्या आंगाचा; बाहेरील; shallow उपरटणी (scholar).—**SUPERFICIES** वरले-बाहेरचे आंग *n*; Civil Law, everything on the surface of a piece of ground or of a building, so closely connected by art or nature as to constitute a part of it जमीन व तिजवरची झाडे वैरे, घर व त्यावरची माडी वैरे.

SUPERFINE *a.* फार बारीक, तलम (cloth).—**SUPERFLUOUS** *a.* (-*fluere*, to flow) अधिक, जास्त, फाजील, उपराळ.—**SUPERFLUITY** अधिकाई *f*, आधिक्य *n*; something that is beyond what is wanted गरजे बाहेरची वस्तु *f* गोष्ट *f*, जिची गरज नाही ती वस्तु *f*, फालतु जिचस *f, m*.

SUPERHUMAN *a.* मनुष्यकृतीच्या पलीकडचा, अमानुष, अतिमानुष्य; *s.* power विभूति *f*, अमानुषशक्ति *f*.

SUPERINCUMBENT *a.* वर पडलेला, उपरिस्थ.

SUPERINDUCE *v.* ओढून वर आणें-मिळवणे: long custom of sinning *superinduces* upon the soul new and absurd desires.

SUPERINTEND *v.* पाहणे, चौकशी क. -टेवणे-ENCE देखरेख *f*, चौकशी, पाहाणी *f*. -ENT

देखरेख करणारा, पाहणीदार, चौकसनीस, 'सु-पिटेंडेट'

SUPERIOR *a.* (*super, above*) वरच, वरला; higher in rank or office वरचे पदवीचा पायरीचा, वरिष्ठ, श्रेष्ठ; higher in excellence सरस, अधिक, श्रेष्ठ, उंच; beyond the power or influence of अनशीन, अस्वाधीन, न्या वर, पलीकडे, अवश; *s.* planets, planets more distant from the sun than the earth बीहर्वर्ती.—*n.* वडील, श्रेष्ठ जन, जेष; —of a convent महंत, आश्रमगुरु. -ITY वरचा अधिकार, वरची पदवी *f*; वर्चस्व *n*, सरशी *f*, प्रावान्य *n*, श्रेष्ठत्व *n*; प्रावलय *n*, चढ.

SUPERLATIVE *a.* (-*ferrelatum*, to carry) परमावधीचा, सर्वोच्च, पराकाषेचा; Gram. परमावधिचाचक; *s.* degree पराकाष्ठा कोटी *f*. [to].

SUPERNATURAL *a.* वरचा (regions); celestial आकाशीय, अलौकिक, अद्वितीय.

SUPERNUMERARY *a.* (*numerus*, a number) नेमणीकी बाहेरचा, जास्ती, फालतु, जास्त; *s.* expense उपराळ फाजील खर्च.

SUPERPOSE* *v.* (-*ponere*, to place) वर टेवणे.

SUPERSCRIBE *v.* (-*scribere*, to write) वर लिहिणे; वर पत्ता लिहिणे: to *s.* a letter.—**SUPERSCRIPTION** वरचा लेख पत्ता.

SUPERSEDE *v.* (*sedere*, to sit) replace न्या जागी दुसरा टेवणे; make void माजी रद क.; suspend कामावरून अमानत क., दुसरा पाठवून कामावरून काढणे [in, by].

SUPERSTITION (*superstitio*, a standing still over or by a thing; hence wonder, dread, esp. of the divine or supernatural) ignorant and irrational worship of the Supreme Deity अज्ञानभक्ति *f*, अन्यथा भक्ति *f*; excessive exactness in religious practice अति भक्ति *f*, कुभक्ति *f*, अन्यात्यार, भार्क्तवेड *n*; worship of false gods खाटे देवाची भक्ति *f*;

false religion खोटा धर्म, अन्यथा मिथ्या धर्म; belief in omens and prognostics शकुनभोजेणा, शकुनादिकावर विश्वास.—SUPERSTITIOUS *a.* अत्याचारी, भक्तिचा वेदा; अतिश्रद्धामूलक; शकुनभोजा.

SUPERSTRUCTURE पायावरची इमारत *f.*, जमिनी-स्था वरचा इमला; वरचा थर.

SUPERVENE *v. i.* (*-venir*, to come) अणखोयेण, नवा येण; happen घडेण, होणे.—SUPERVENIENT *a.* नवा आलेला.

SUPERVISE *v. (-videre*, to see) पाहणे, देखरेख-चौकसी क.—SUPERVISOR पाहणारा, देखरेख करणारा, चौकसनीस.

SUPINE *a.* (*super*, above) उताणा, उलथा; indolent सुस्त, निरुद्योगी.—*n.* Gram. कारक *n.* क्रियावाचक नाम *n.*

SUPPLANT *v.* (*-planta*, sole of the foot) remove by stratagem युक्तीने डोईवर पाय देऊन पाडेण; overthrow मोडेण, पाडेण, खालीं पाडेण, मोड क. [in].

SUPPLE *a.* (*-plicare*, to fold) pliant लवचीक, लवका, नरम; flattering आर्जवी, तोंडेदखला; compliant नरम.—*v.* लवचीक क.; नरम क.

SUPPLEMENT (See SUPPLY) पुरवणी *f.*, पुरवणी-बंद; that which completes पुरवठा *f.*, भर *f.*, भरती *f.*—ARY *a.* पुरवणीचा, भरतीचा.

SUPPLIANT *a.* (*supplex*, kneeling down) प्रार्थना विनंती करणारा; expressive of humble supplication दैव्यवाणा, दीन प्रार्थनेचा, विनंतीचा; *s.* for protection शरणार्थ.—SUPPLICATE *v.* प्रार्थणे, विनवणे, पाय धरणे; entreat for -साठी प्रार्थना क., मागणे; *s.* abjectly पदर पसरणे, मिनतवारीने मागणे [for].—SUPPLICATION प्रार्थना *f.*, विनंती *f.*; मिनतवारी *f.*, विनवणी *f.*

SUPPLY *v.* (*plere*, to fill) पुरवणे, पुरवठा क.; take the place of -ची जागा घेणे, वाटचे काम क.

[with, to].—*n.* पुरवणी *f.*, पुरावा; matter supplied भर *f.*, भरती *f.*, पुरवठा, वेगभी *f.*, साहित्य *n.*, भरणा; [*pl.* amount of money provided, as by Parliament or Congress, to meet the annual national expenditures: to vote s.]

SUPPORT *v.* (*-portare*, to carry) bear by bearing under वाहणे, धरणे, नपडूळ देणे, आधार हात-आश्रा देणे; sustain सोसणे, साहणे; assist मदत क., संभाळ क., पाठबळ देणे; maintain पोसणे, पाळणे (a family); carry on चालवणे, चालता ठेवणे (war, government); verify खरा करून देणे, पुरावा करून देणे; uphold by aid मदत क., पुस्ती देणे; अनकूल असणे, अनुमोदन देणे; attend, as an honorary assistant: a chairman supported by a vice-chairman;—spirit, courage, &c. दम धैर्य-अवसान देणे [in, by.]—*n.* धरणे *n.*, संभाळणे *n.*; आधार, संभाळ; सहायणे *n.*, सोसूक *f.*; निर्वाह; पालन *n.*, पोषण *n.*; आधार, पाठबळ *n.*, आश्वासन *n.*; उपजीविका *f.*, जिनगी *f.* [for].—ABLE *a.* धारण कराया-जोगा; सोसाप्याजोगा. —EE आधार देणारा, चालवणारा; पालक, पोषक, पालनवाला; पाठ देणारा, पाठेबा, सारथी; स्थापना पुष्टी करणारा.

-LESS *a.* निराधार, निराश्रित. SUPPOSE *v.* (*-pausare*, to pause) lay down without proof अटकळ क., मानणे; imagine कल्पिणे, मनात आणणे; require to exist or be true आहेसा दाखवणे, गर्मित असणे, दर्शवणे: the existence of things supposes the existence of a cause of things.—POSITION कल्पना *f.*, अटकळ *f.*, भावना *f.*, कल्पित गोष *f.*; doubt संशय.

SUPPRESS *v.* (*-premere*, to press) मोडणे, नाहीसा क.; conceal दडपणे, दाबणे, छपविणे; stop बंद क.;—an emotion गिळणे, पिणे.—ION मौडणे *n.*, घंस; छपवणी *n.*, दाबादाबी *f.*; as of urine मूत्रसंत्रभन *n.*, मूत्रावरोध.

SUPPURATE *v. i.* (*-pus*, matter) पिकणे, पुलणास

येणे.—SUPPURATION पुब्लणी *f.*, पुब्लणी *f.*
—SUPPURATIVE *a.* पिकवणारा.

SUPREME *a.* (*supremus*) highest in authority मुख्य, श्रेष्ठ, वरिष्ठ; most excellent सर्वोत्कृष्ट; utmost पराकाष्ठेचा, बेहद (folly).—SUPREMACY मुख्य अधिकार, प्राधान्य *n*, वरिष्ठता *f.*

SURD (*surdus*) *Alg.* करणी *f.*

SURE *a. F.* confident beyond doubt निभ्रांत, निःसंशय; certain खचीत, निश्चयाचा; of certain actions अचूक; to be s. खचीत, निःसंशय; तर बरिक, बरें. -LY *ad.* खचीत निखालस. -TY खचित-निश्चितपणा; security जामीन, जिम्मेदार; monied s. मालजामीन; s. for a s. आडजामीन;—for good and peaceable conduct फिलजामीन;—for the personal appearance of any one when required to attend हाजीर जामीन, दर्घन-प्रतिभू; a s. for confidence, one who engages for the general honesty and responsibility of another प्रत्ययप्रतिभू; a s. for the repayment of a loan or fulfilment of an engagement दानप्रतिभू; a s. who engages to give up property belonging to the debtor if he fails to pay the debt द्रव्यार्पणप्रतिभू. -SHIP जामीनकी *f.*

SURF *F.* काठावर फुटणारी लाट *f.*

SURFACE (*F. sur, L. super, & face*) वरचा-बाहेरला भाग, पृष्ठभाग; outward appearance रूप *n*, बाहेरील देखावा, बाद्यरूप *n*; s. of the earth भूतल *n*-पृष्ठ *n*; on the s. वर.

SURFEIT *v. F.* ओकारी येईतो खाविणे-जेवायास-खायास घालणे; ओकारी येई तोपर्यंत खाणे [with].—n. टेर *f*, चेल *f*, उपट *f*.

SURGE (*surgere*, to rise) मोठी लाट *f.*

SURGEON *O. E.* शस्त्रवैद्य; veterinary s. अश्ववैद्य.—SURGERY शस्त्रवैद्यकी *f.*—SURGICAL *a.* शस्त्रवैद्याचा नैद्यकीचा.

SURLY *a. Ger.* sour दाढ़, खाट, खट्याळ.

SURMISE *v.* (*mettre*, to put) संशय-वहीम आणें.—n. अंदेशा, वहीम.

SURMOUNT *v. F.* overcome पार पडणे, निमावणे; excel मार्ग टाकणे, चढ नोड क. SURNAME (*sur & name*) आडनांव *n*, उपनांव *n*, कूळ *n*; [*surnames* originally designated occupation, estate, place of residence, or some particular thing or event that related to the person: Robert Smith, William Turner]. [in, at, by] नांव *n*.—v. आडनांव देणे ठेवणे.

SURPASS *v.* मार्ग टाकणे, चढ नोड क.

SURPLICE (-*pellicum*, a robe) उपाध्याचा झगा.

SURPLUS (-*plus*, more) ऊर *f*, शिलक *f*, उपराळा.—a. फाजील, वर राहिले.

SURPRISE *v.* (-*prendere*, to take) take unawares एकाएकी गाठणे, अकस्मात घेरणे; strike with wonder चकवणे, दंग क.; confuse घोशाल्यांत पाडणे [by, with, in, at].—n. विस्मय *n*, आश्रय *n*; एकाएकी गाठणे *n*.—SURPRISING *a.* चमकारिक, विस्मय-आश्रय उत्पन्न करणारा (patience). -LY *a.* आश्रय वाटण्याजोगा.

SURRENDER *v.* (-*rendre*, to render) yield to the power of another स्वाधीन-हवालोक, सोडणे; yield to any influence वश-स्वाधीन होणे.—i. स्वाधीन-हवाले होणे [to, up].—n. व्याग, परित्याग, अधीनता *f*; शरण येणे *n*.

SURREPTITIOUS *a.* (-*rapere*, to snatch away) खोटा, कपटाचा, कृत्रिम.

SURROUND *v. (sur & round)* वेदा-घेरा घेरणे, वेटणे [by, with]. -ING *a.* वेढारा, वेष्टक; चहूंकडला, आसपासचा, भौवतालचा,

SURTOUT *F.* वरून घालायाचा अंगरखा.

SURVEILLANCE (-*vigilare*, to watch) पाहरा, चौकी *f*, नजरबंदी *f*, नजरकैद *f*, दृश्यीची कैद *f*.

SURVEY *v.* (-*videre*, to see) पाहणे, निरखणे; examine with reference to condition,

value, &c. पाहणे, तपासणे; measure land, &c. पैमाशी क., जमीन मोजणे.—*n.* पाहणे *n.*, टेहळणी *f.*, अबलोकन *n.*; पाहणी *f.*, तपासणी *f.*; पैमाशी *f.*, जमीनमोजणी *f.* -ING जमीन मोजण्याची विद्या *f.* -OR पाहणारा, चौकसीस; जमीन मोजणारा, 'सर्वेयर'.

SURVIVE *v.* (*vivere*, to live) मार्गे-पाठीमार्गे जगणे वांचणे.—*i.* जगणे, वांचणे, टिकणे.—SURVIVAL मार्गे वांचणे *n.*—SURVIVOR मार्गे वांचणारा; *Law* उत्तराधिकारी.

SUSCEPTIBLE *a.* (-*capere*, to take) ग्राहक, ग्रहणसमर्थ; tender कोमळ, कोंवळा;—as of disease or injury गोडा, दुखरा, कोंवळा [of, to].—SUSCEPTIBILITY ग्राहकत्व *n.*, ग्रहणशक्ति *f.*

SUSPECT *v.* (-*specere*, to look) imagine to exist कल्पना क.; imagine to be guilty upon slight evidence or without proof वहीम-अंदेशा येणे; doubt संशय भ्रांति असणे [of, for].—SUSPICION वहीम, वहमा; संशय, भ्रांति *f.*—SUSPICIOUS *a.* संशयखोर, संशयी; indicating suspicion संशय आणणारा, वहिमाचा, संदेहजनक; doubtful शंकित, सांशंक; liable to suspicion संशय येण्याजोगा, संदेहशील.

SUSPEND *v.* (-*pendere*, to hang) टांगणे, लो-बत ठेवणे; make to depend ठेवणे, गुंतवणे, अडकवणे: God hath suspended the promise of eternal life on the condition of faith and obedience; cease for a time तहकूत-महकूत क., थांबविणे; hold in a state undetermined तरंगत मोहगम ठेवणे; debar from any privilege, from the execution from an office, or from the enjoyment of income तूर्न कामावरून अधिकारावरून दूर क., अमानत ठेवणे, 'सखेड' क.; to s. respiration दम कोंडणे-छाटणे [from, for].—SUSPENSE दुर्घाता *f.*, अनिश्चय; तहकूबी *f.*, महकूबी *f.*—SUSPENSION टांगणे *n.*, लो-

बत ठेवणे *n.*; तहकूत क., ठेवणे *n.*, तहकूबी *f.*; अमानत क. *n.*, अमानती *f.*

SUSTAIN *v.* (-*tenerē*, to hold) धरणे, संभाळणे; support पोसणे, पाळणे; suffer सोसणे, भोगणे; sanction मंजूर कूल क.: the court sustains the action; prove खरा स्थापित क. [by, in].—SUSTENANCE उपजीविका *f.*, अन *n.*, पोटगी *f.*, भक्ष.—SUSTENTATION संभाळ; आश्रय; अन्वामोगी *f.*

SUTLER *D.* फैजेवरावर चालणारा वाणी, लफ्करी बनिया, *Hind.*

SUTURE (*suere, sutum*, to sew) शिवणे *n.*; seam गिवण *f.*, संधि, चाळा;—of the cranium कपालसंधि, चाल *f.*

SWAB *D.* बोळा *f.*—*v.* बोळवाने झाडणे-साफ क. पुसणे [up].

SWADDLE* *v.* गुंडाळणे, लपेटणे [up].—SWADDLING-CLOTH बाळत्ते *n.*

SWAGGER* *v. i.* मोठाल्या गेण्ठी सांगणे, तोरा मिरवणे, ताल तोडणे [about, in, off].

SWALLOW* पाकोळी *f?* निळवी?

SWALLOW* *v.* take into the stomach गिळणे, ग्रासणे; absorb खाणे, गडप क., जिरवणे; up, receive implicitly अविचाराने-डोळे झांकून खरा मानणे-घेणे; गिळणे, उतरणे; appropriate खाणे, गिळकृत क., डळा मारणे; occupy आटोपणे, व्यापणे (time); consume, खर्चणे; engage completely ग्रासणे, वेढणे, गडप क.;—words, letters, &c., in speaking खाणे [up].—*n.* throat अन्वमार्ग, गळा; voracity खादाडपणा; as much as is or can be swallowed at once घोट, बकाणा. -WORT मांदारवृक्ष, अर्क; gigantic s. रुई *f.*

SWAMP* दलदल *f.*, पाणथळ *f.*, रुतण *f.*

SWAN* राजहंस.

SWARD* गवती जमीन *f.*

SWARM* (*Skr. swar*, to sound) large number of small animals or insects युंगट *n.*, पेंच *n.*, लोळ, थवा; any great number झुंड *f.*, समुदाय, टोळी *f.*, [with].—*v. i.* धौंधों क.;—bees, flies धूंधूं क., गोंगावर्णे; throng and move busily बुचबुचर्णे, लसलसर्णे, सुळसुळाट क. (maggots, fleas, &c.); be thronged गजबजर्णे, गजगजीत असर्णे, पेंच फुटर्णे.

SWARTRY* *a.* काळसर, काळवट.

SWATH*, line of grass or grain cut by the scythe in mowing पात *f.*

SWATHE* *v.* गुंडाळर्णे, लपेटर्णे, वेष्टर्णे [with, in].—*n.* वेष्टण *n.*, लपेटण *n.*

SWAY *v. D.* wield with the hand पेलर्णे, तोलर्णे, बहिवाटर्णे, चालवर्णे; govern अमल-अधिकार क.; cause to incline झोक देणे, कल देणे, मन वळवर्णे [with, over, by].—*i.* have weight कल -तोल -भार असर्णे -पडर्णे; lean कलर्णे, झुकर्णे.—*n.* वज्र *n.*, भारदस्ती *f.*; अमल, अधिकार; कल, झोक.

SWEAR* *v. i.* utter an oath शपथ वाहर्णे -धेणे; *Law*, give evidence on oath शपथे-वर साक्षी देणे; use the name of God profanely देवाचे नावांने व्यर्थ शपथ वाहर्णे, देवाचं नाव व्यर्थ धेणे.—*t.* शपथ घालर्णे -धेणे; शपथ घेऊन साक्षी ठेवर्णे [into, to, at].

SWEAT* (*Skr. svēdas*) moisture excreted from the skin घाम, घर्म; moisture issuing from any substance पाझर, निचरा, तेल *n.*; toil कष्ट, मेहनत *f.*, घाम.—*v. i.* घाम येणे -सुठर्णे;—copiously डगडगर्णे, दरारणे; निचरणे, पाझरणे, रेळणे; कावाडकष्ट घाम येईतो काम क., हाडाचे मणी-रक्तावै पाणी क.—*t.* घाम आणणे, स्वेदन क.; पाझरविणे; [to s. coin, remove a portion of a piece of coin, as by shaking it in a bag, so that the friction wears off some of the metal, and so that the diminution of the value is not readily perceived].

77 D

SWEEP* *v.* clean by brushing झाडर्णे, केर काढर्णे; carry along or off by a long brushing stroke or force वाहवर्णे, लोटून नेणे: a flood sweeps away a bridge; carry off many at a stroke सप्पा उडवर्णे, धौशा पाडर्णे, झाडून नेणे; observe rapidly, as parts of a surface वरवर पाहर्णे, नजर चाळवर्णे [out, from, up, with].—*i.* सपाटगाने चालर्णे -जाणे; pass with pomp डॉलर्णे मिरवर्णे, मिरवत जाणे.—*n.* झपाटा, झटकारा; compass of a stroke अटोका, पौहोच *f.*: a long s.; sweeper झाडू, झाडूवाला; large oar पतिंगा. -ER झाडणारा; झाडू, भंगी, हलालखोर. -INGS *pl.* गदळ, गाळ.

SWEET* *a.* saccharine साखरेचा, गोड, मिष्ठ; fragrant सुवासिक, मधुर (odor); melodious सुस्वर, गोड, मधुर (voice); beautiful सुंदर, प्रसन्न (face); not salt गोड, गोडा, मिठा (water); not stale ताजा (butter); soft मऊ; obliging बोलून चालून गोड, उपकारी (manners).—*n.* गोड पदार्थ; *pl.* मिठाई *f.*; सुख *n.*, गोडी *f.*: the sweets of domestic life; a darling जीवप्राण, माणसखा. -EN *v.* गोड क. [with].—*i.* गोड होणे. -FLAG वेखंड *n.*. -GUM TREE, the balsam शिलारस. -HEART प्रिय, प्यार. -ISH *a.* गोडसर. -MEAT मिठाई *f.*, खाऊ. -NESS गोडी *f.*, मिष्ठपणा, माधुर्य *n.*; गोडिगुलाबी *f.*, सौजन्य *n.*. -POTATO,—the plant रताळी *f.*;—the root रताळू *n.*. -ROOT जेष्ठिमद *f.*. -SCENTED *a.* सुवासाचा, सुवासिक. -SOP शितफळा सारखे एक फळ आहे.

SWELL* *v. i.* grow larger सुजर्णे, फुगर्णे, वाढर्णे;—as a river फुगर्णे, तुंबर्णे, फुग येणे;—with anger फुगर्णे;—with pride फुगर्णे, चढर्णे, ताठर्णे;—with grief उमासा येणे; heave खळवळर्णे, उसळर्णे (billows); be enlarged वाढर्णे, जमर्णे, चढर्णे (debt); be turgid फुगर्णे, ताठर्णे, तमतमर्णे (words)

—t. सुबवणे, फुगारा आणणे; फुगवणे, तुंबवणे; घटवणे, माजवणे; फुगवणे, वाढवणे [up, with].—n. सूज f, फुगारा; हुंडका, उमाळा; नदी वौरेरेचा फुगा; खळबळाट. -ING सूज f; हुंडका, उसासा, उमाळा; फुगारा, फुगवणी f.

SWELTER* v. i. उबणे, डगडगणे.

SWERVE v. i. D. चळणे, भकणे [from, to].

SWIFT* a. rapid चपळ, जलद; ready तयार, सिद्ध; speedy जलदीचा. -FOOT a. जलद चालणारा, पायसूट. -LY ad. जलदी, जलदीने, लवकर, खरेने. -NESS जलदी f, चलाखी f, खरा f.

SWIM* v. i. float तरणे, तरंगणे; move progressively in water by means of the hands and feet, or of fins पोहणे, पोहून जाणे; be dizzy भोवणे, फिरणे, तिरमिरणे: the head swims; be overflowed जलमय होणे, पाण्याने भरणे, पोहणे: the earth swims in rain; abound रेळचेळ असणे, न्हाणे, पोहणे: they now s. in joy.—t. पोहणे, पोहून जाणे; immerse in water that the lighter parts may swim बुडविणे: to s. wheat for seed; cause or compel to swim पोहून नेणे, पोहायास घालणे: to s. a horse across a river. -MER तरंगणारा, पोहणारा. -MING तरंगणे n; पोहणे n; घेरी f, तिरमिरी f. -LY ad. तडाख्याने, घडकून.

SWINDLE v. D. उपटणे, मुंडवणे, धुतारणे [out, of].—SWINDLER धुताऱ्या, उपट्या, उचल्या.

SWINE* डुकर n.

SWING* v. vibrate झोका घेणे खाणे; practice swinging झोपा घेणे खेळणे.—t. झोपा काढणे, झोके देणे; फिरवणे, खेळवणे, हालवणे: he swings his tail.—n. झोका, झेप f, आंदोलन n;—as of a whip झापाटा, फटकारा, झटका; swinging line, seat, bed, &c. झोपाळा, चौफाळा;—as erected at fairs रहाट पाळणा;—to swing devotees बगाड n; bent वेग, ओष, भर; free अस्वलित गति f.

SWISS F. रिवटझरलंड देशाचा राहणारा; स्विस्-भाषा f.—a. स्विटझरलंड देशाचा; स्विस् लोकांचा.

SWITCH* डाहळी f, छडी f, शिपटी f.—v. छडीने मारणे.

SWIVEL*, a ring which turns upon a pin फिरकी f; a small cannon which turns in a socket फिरकीची तोक f, बेजाल f.

SWOON* मूर्छा f, कलम f.—v. i. मूर्छा घेणे [away].

SWOOP (See SWEEP) झेंप f, झडप f.—v. झडप घालणे; catch up झेलणे; take with a sweep झेंप घालून घेणे [away, up].

SWORD* तलवार f, खड्ग n; belt of a s. पडदके n; hilt of a s. परज n. -BLADE तलवारीचे पान n. -FISH एक जातीचा मस्य आहे. -LAW तलवारीचा अंमल; जवरीचा अंमल, जुलूम. -PLAYER पट्ठा खेळणारा. -SMAN तलवार वाळगणारा; तलवारबहादूर.

SYCAMORE Heb. अंजिराच्या जातीचा एक मोठा वृक्ष आहे.

SYCOPHANT (*Gr. sukon*, a fig, *phainein*, to show) आर्जवी, खुशामती.—SYCOPANCY आर्जव, खुशामत f.

SYLLABLE (*syllaba*) अक्षर n.—SYLLABIC a. अक्षरसंबंधी, अक्षराचा.—SYLLABUS सारांश, गोचारा, सार n.

SYLLOGISM (*syllogismus*) Logic अवयवघटित वाक्य n.—SYLLOGISTIC a. अवयवघटित वाक्याचा संबंधी.

SYLVAN a. (*silvea, sylva*, a wood) रानटी, जंगली, वन्य; woody अरण्यमय, वृक्षमय, —n. वनदेवता f.

SYMBOL (*symbolus*) sign चिन्ह n, निशाची f, खून f; a letter which is significant अर्थसूचक अक्षर n; summary of the articles of religion धर्मसिद्धांतसार n. -IC, -AI a. खुणेचा, लक्षणिक, सांकेतिक, प्रदर्शक, रूपक.

SYMMETRY (*Gr. sun*, with, *metron*, measure).

आकारशुद्धि *f.*, अंगसंयोग, वक्षणशुद्धपणा.—
SYMMETRICAL *a.* आकार वक्षणशुद्ध, साखसुरत, सुभट्.

SYMPATHY (*Gr. -pathos*, suffering) conformity of temperament प्रकृतीचा सारखेपणा, प्रकृतिसाम्य *n.*, साधर्म्य *n.*; commisseration दुसऱ्याचे दुःख न-दरद जाणें *n.*, कळवळा. [with].—SYMPATHETIC, -AL *a.* समदुःखी. —SYMPATHIZE *v. i.* दुसऱ्याचे दुःख जाणें, कळवळा येणे; समग्र साधर्म्य असणे [with].

SYMPATHY (*Gr. ptoma*, a fall) खून *f.*, लक्षण *n.*, चिंह *n.*; Med. लक्षण *n.*

SYNAGOGUE (*Gr. sun*, with, *agein*, to lead) a congregation of Jews met for the purpose of worship यहूदी लोकाची भजनसभा *f.*; a place where the Jews meet for worship यहूदी लोकाची मशीद *f.*, चैंभजनालय *n.*, सभास्थान *n.*

SYNCOPE (*L.*) Gram. मधल्या अक्षराचा लोप; Med., a fainting fit मूर्छा *f.*, मूर्छना *f.*, कळम *f.*

SYNECDOCHE (*L.*) Rhet., a figure or trope by which the whole of a thing is put for a part, or a part for the whole, the genus for the species or the species for the genus लक्षणा *f.*

SYNOD (*Gr. -hodos*, a way) सभा *f.*, मबलस *f.*; धर्मप्रकरणी सभा *f.*, धर्मव्यवस्थापक सभा *f.*

SYNONYME (*Gr. onoma*, name) पर्याय शब्द, उपशब्द.—SYNONYMOUS *a.* एकार्थक.

SYNOPSIS (*Gr. -opsis*, a sight) गोभारा, सारांश; तक्का, पत्रक *n.*

SYNTAX (*Gr. -tassein*, to put in order) Gram. वाक्यरचना *f.*, पदयोजना *f.*

SYNTHESES (*Gr. -thesis*, a placing) the putting of two or more things together, as in compound medicines संयोजन *n.*, मीलन *n.*, एकीकरण *n.*; Chem., the uniting of elements to form a compound तत्वाचे एकीकरण

n., तत्वमीलन *n.*; [*Logic*, the combination of separate elements of thought into a whole, as of simple into complex conceptions, species into genera, individual propositions into systems]; [*Surg.*, the operation by which divided parts are united].

SYRINGE (*Gr. surinx*, pipe) पिचकारी *f.*, चिपन्ठी *f.*.—v. पिचकारी मारणे; wash and cleanse by injection from a syringe पिचकारीने धुणे-साफ क.

SYRUP, See SIRUP.

SYSTEM (*Gr. sun*, with, *histemi*, to place) scheme बेत, व्यवस्था *f.*; method क्रम, पद्धत *f.*, परिपाठ; totality of parts in the body, performing the same or an analogous or a connected function देहप्रकृति *f.*, प्रकृति *f.*, भाव, शरीर *n.* —ATIC, -AL *a.* बेताचा, व्यवस्थित; सृष्टिक्रमाचा. —ATIZE *v.* क्रम बांधणे-लावणे, व्यवस्था क. —ATIST व्यवस्था करणारा-लावणारा.

SYSTOLE (*Gr. -stellein*, to set) contraction of the heart and arteries for expelling the blood and carrying on the circulation हत्तिंडिसंकोच; Gram. दीर्घ अक्षर नहस करणे *n.*

T

TABASHEER *Per.* तवकीर *n.*

TABBY *a.* *Per.* बांडा, कसरा.—v. बांडा रंगवणे.

TABERNACLE (*taberna*, a shed, or hut) a slightly built or temporary habitation छप्पर *n.*, खोपी *f.*, मांडव इ०; a tent तंबू, रहुटी *f.*; Jewish antiqu., a portable structure of wooden framework covered with curtains, which was carried through the wilderness in the Israelitish exodus as a place of sacrifice and worship मंडप; a place of worship भजनालय *n.*.—v. राहणे, वस्ती क.: Christ tabernacled in the flesh.

TABLE (*tabula*, a board) पाटी *f.*;—of metal

पत्रा; inscription कोरींव लेख, ताम्पट, शिलालेख इ०; synopsis तक्का, पत्रक *n*; Math. कोष्टक *n*; an article of furniture चवरंग, मेज *n*, 'टेबल' *n*; entertainment भोजन *n*, बेवण *n*, मेजबानी *f*; company assembled round a table पंगत *f*, भोजनमंडळी *f*; the board on which draughts is played पट; the game itself सरिपट;—of a hill पठार *f*, तबकडी *f*; Astron. कुंडली *f*, the Lord's t. प्रभुभोजन *n*; to serve tables गरिबास अनदेणे-वांटणे; to turn the tables कालचक्र फिरवणे; t. expenses भोजनखर्च.—*v.* पत्रक -तक्का क. -CLOTH मेजावरची चादर *f*, 'टेबल छाथ' *n*. -LAND डोंगरसपाठी *f*, माची *f*, पठार *n*, संथळ *n*. -SPOON मेजावरचा चमचा -ची पळी *f*.—TABLET, a small table लहान मेज *n*, बाजवट *n*; a flat surface for writing, engraving on पाठी *f*, पत्र *n*; pl. a kind of pocket memorandum book खिशांत ठेवायाची स्मरणवही *f*; a medicine in square form औषधाची बडी *f*.—TABULAR *a.* पत्रकाच्या -तक्ष्याच्या तऱ्हेचा, तक्ष्याच्या आकाराचा; तक्ष्यांत मांडलेला.

TABOR *Ar.* मृदंग, पखवाज, तबला.—*v. i.* मृदंग वाजविणे. -INE खंजिरी *f*.

TACHYDROMUS ASIATICUS (*Gr. tachus*, fast, *dromos*, a running) a bird पोरचाळवणी *f*.

TACIT *a.* (*tacere*, to be silent) अर्थसिद्ध, धनित, फळित. -LY *ad.* अर्थात, उगाच राहण्यांने. -URN *a.* अबोल्या, मोना, अल्पभाषी; t. person मुकाद्दसोबा, मुकी मण्यार *f*. -ITY अबोलेपणा, मौऱ्य *n*.

TACK *D.* a small, short, sharp-pointed nail चूक *f*, गुलमेख *f*.—*v.* टांचे -टांके मारणे; fasten जोडणे, जडणे; change the course of, as a ship हेरे घेणे, वाली घेणे [to, up, on, together] -LING, cordage दोरखंडे *n pl*, दोर; harness सामान *n*, सरंजाम.

TACT (*tangere*, to touch) युक्ति *f*, कसब *n*, छाप *f*, शिताबी *f*. -IC,-AL *a.* कवाईतीचा.—*n.* pl. कवाईत *f*, सैन्यरचनेची विद्या *f*. -ILE *a.* स्पर्श करायाजोगा, स्पर्शनीय, स्पर्श.

TADPOLE (*pullus*, a young animal) बेडकीचे पोर *n*, बेडकुली *f*, बेडकुळी *f*.

TAFFETA *Per.* तापता.

TAIL*, the part of an animal which terminates the body behind शेपूट *n*, पुच्छ *n*; the back, lower, or inferior part of anything शेवट, शेव; anything hanging long शेपूट *n*, शेंडी *f*; a train of attendants जिलीब *f*, लवाजिमा, शेपूट *n*; a downy appendage to certain seeds तुरा; the t. of a comet धूमकेतूचे पुच्छ *n*; -ची शेंडी *f*; to turn t. मुठीत नाक धरणे, शेपूट खाली धालणे; to bristle up the t. शेपूट फिदारणे; to hang at the t. क.सेस लामणे, दुमची पुरवणे.

TAILOR *F.* शिपी, दरजी. -BIRD a species of—सुगरण *f*.

TAINT *v.* (*tingere*) stain कलंक लावणे, दूषित क.; corrupt बिघडणे, खराब क.; infect रोग लावणे; imbue, as with some extraneous matter which alters the sensible qualities of the substance विजातीय पदार्थ घालून गुण बदलणे [with].—*i.* दूषित होणे विवडणे; लागणे, नासणे (meat).—*n.* दोष, विटाळ, बाध; कलंक, काळे *n*, काळवटी *f*. -ED दूषित; रोगन दिलेला -लावलेला;—as meat लागरा, लागट, लागलेला; कलंक लावलेला, सकलंक.

TAKE* *v.* lay hold of धरणे, पकडणे; obtain possession of by force घेणे, सई क., जिकणे (a city); charm मोहणे, मोहित क. (Prov. vi. 25); elect निवडणे, निवडून घेणे: the sparrow takes a bush; require लावणे, लागणे, खाणे, घेणे: it takes so much cloth to make a coat; this man always takes time before he passes his judgment.

picture तसबीर काढ़ें -उतरणें; assume आपणावर घेणें : I take the liberty to say ; accept घेणें, स्वीकारणें, प्रहण क.; partake of घेणें, खाणें, पिणें, सेवन क. (food, a glass of wine); leap उड़ी मारून जाणें, उड़णें (a fence); submit to प्रहण क., मान्य होणें, वश होणें; endure सोसणें (a joke); allow कबूल क., मानणें: to t. a thing for granted ; this I t. to be the man's motive ; to t. men for spies ; receive घेणें, खाणें, मारणें; to t. well गोड करून घेणें;—as breath, leave, revenge, &c. घेणें; to t. advantage of एकाएकी गाठणें; सवड साधणें; to t. aim नेम धरणें; to t. air फुटणें, वाहेर पड़णें, पट्कर्णी होणें; along नेंगें;—arms हत्यारे घेऊन उठणें, लढाईस उठणें; away नेंगें, घेऊन जाणें, हिरावणें, हरवणें;—breath थांबणें, दम निसांबा घेणें;—care संभाळणें, जपणें;—care of पाहणें, देखरेख क., दिमर्तीत असणें;—down कमी क.; उतरणें, काढणें (pride); गिळणें, घेणें, पिणें (a potion); लिहून टिपून टांचून ठेवणें, मांडणें (a man's words); हळा क., चदून जाणें;—effect लागू होणें, गुण क.;—fire पेटणें, आग लागणें; from पासून हरण क.;—चैं घेणें; बाद वजा क.; कमी उणा क.; [-ground to the right or left, Mil., to extend the line to the right or left];—heart मन मिळवणें;धीर धरणें, धीर दिलासा मिळणें;—heed संभाळणें, जपणें, सावध असणें;—heed to संभाडणें;—hold of धरणें, पकडणें;—horse स्वार होणें, घोड्यावर बसणें; in कोऱणें, कुडणें; फसवणें; घोटाक्यांत पाडणें; उमजणें, समजणें; गुंडाळू बांधणें, बळकटी सुरळी क. (a sail); घेणें, आंत घेणें: a leaky vessel will t. in water; घेणें, वेळच्या वेळेस घेणें पावणें (a newspaper);—in hand हातीं घेणें धरणें;—in vain व्यर्थ बोलणें घेणें (Ex. xx. 7.);—leave

निरोप -आज्ञा घेणें;—notice पाहणें, लक्ष देणें; चर्चा क., बोलणें;—oath शपथ घेणें; off काढणें, उतरणें (a load); काढणें (one's hat); कापणें, कापून काढणें (a limb); नाश क., प्राण घेणें (life); व्यर्थ -रद क., खोडणें (the force of an argument); परत घेणें बोलावणें; अंग काढणें; पिणें, घेणें (a glass of wine); विकत घेणें, खरेदी क.; नक्ल ठाकी उतरणें (models); नक्ल क., सौंग आणें, बतावणी क.; on अंगावर घेणें, वर घेणें (responsibility); सौंगघेणें;—one's own course आपल्या इच्छेप्रमाणें चालणें क.; out बाहेर काढणें, काढणें; वेगळा क.; वजा क.; काढणें, साफ क. (a stain from cloth);—a paper, &c. वर्गीणादार होऊन घेणें, घेणें;—part वांशून घेणें, विभागून घेणें; part with -शी मिळणें;—place घडणें, घडून घेणें, होणें; लागू होणें;—root रुजणें, मुळ धरणें; मुळावणें, स्थापित होणें;—sides पक्ष बाजू धरणें;—the air वायावर फिरणें, हवा खायास जाणें;—the field लढाईस जाणें, लढाई चालू क.;—to heart मनास लागणें, मनावर घेणें; up उचलणें; विकत घेणें; उसने घेणें; उधार घेणें (goods); चालू क.; Surg. पट्टीने बांधणें, पट्टी बांधणें; घेणें, खाणें, गुंतवणें (time); धरणें, पकडणें (a thief); कबूल क., विश्वासणें; निषेध क., कान उघडणें; झेलणें, धरणें; व्यापणें, वेठणें, अटपणें, घेणें, गुंतवणें (room); उचलणें, पक्करणें, हातीं धरणें आदरणें, पक्करणें (practice, opinion); लागणें, घेणें: this dictionary has taken up six years; पक्ष कैवार घेणें, कर बसविणें; देणेघेणें क., व्यवहार क.: to t. up a note at the bank; up arms लढाई चालू क., लढू लागणें;—upon one's self आपणावर घेणें, पक्करणें; आपल्या कामी लावणें; आपणास लावून घेणें, आपल्यावर घेणें (punishment).—i. fix or be fixed जाडणें, लागणें, लागू होणें: the infection did not t.; gain reception चालणें, पटणें, मान्य

होणे: if the thing should t.; go जाणे, घेणे: the fox *took* to the hedge; after मागून जाणे, अनुसरणे, वळण घेणे; सारखा असणे, वळणावर -मोडणीवर जाणे; in with आश्रय धरणे; on सोंग घेणे; to सोकणे, सोकावणे; up वाटणे.—*n.* the quantity of fish captured at one catch एका खेपेस धरलेले मासे *pl.*; [Print., the quantity of copy taken in hand by a compositor at one time].—TAKING घेणे *n.*, स्वीकार, ग्रहण *n.*; धरणे *n.*, अपहार; agitation तळमळ *f.*, त्रेधा *f.*, गडबड *f.*. TALC *Ar.* अभक; calx of t. अभक भस्म *n.*; yellow t. पिंवळा अभक.

TALE*, story गोट *f.*, कथा *f.*, कहाणी *f.*; reckoning गणती *f.*, माप *n.*, हिशेब; to be as a t. that is told नक्ल होणे; with full t. फडाचे मापाने, भरमापाने. -BEARER चुगल्या, चुगलीखोर, चहाड.

TALENT (*Gr. talanton*, a balance, *Skr. tul*, to bear, weigh) साडेसधीस शोरांचे एक वजन आहे; २४३७॥ ८० च्या किमतीचा तोडा नाणे *n.*; intellectual ability गुण; *pl.* बुद्धि *f.*, अकल *f.*, प्राज्ञा *f.*. -ED गुणी, बुद्धिमान.

TALISMAN *Ar.* ताईत, कवच *n.*, पत्र *n.*

TALK *v.* *Sw.* speak freely बोलणे: to t. French; speak बोलणे, भाषण क.: to t. non-sense; consume in talking बोलण्यात खर्चणे-गमावणे-दवडणे: to t. away an evening; over -पिषयी बोलणे (a matter).—*i.* बोलणे, गोष्ट क.: I will not t. with you; confer बोलणे, मसलत क.; prate वटवट-बडबड क., बकणे; of सांगणे, कथन क.; to बुद्धिवाद सांगणे, कान झाडणे, चार गोष्टी सांगणे-बोलणे: I will t. to my son respecting his conduct [about, of, with, to].—*n.* गोष्टी *f.*, बाता *f.*, संभाषण *n.*; rumour गप *f.*, बोलवा *f.*; subject of discourse गोष्ट *f.*, चर्चा *f.*: this achievement is the t. of the whole town. -ATIVE *a.* बोलका, बहु-

भाष, वाचाळ, चावट. -ER बोलणारा, संभाषणकर्ता; वक्ता; वटवट करणारा, बडबड्या; mere t. तोंडचा शिपाई.

TALL *a. W.* उंच, उंच काठीचा -बांध्याचा.

TALLOW* चरबी *f.* -CANDLE चरबीची मेण-बत्ती *f.* -CHANDLER चरबीच्या मेणवत्या विकारा.

TALLY *F.* a stick with notches to mark numbers हिशेब ठेवण्या करिता सांडे पाडलेले लांकूड *n.*, सळई *f.*; a match जोड, जवा.—*v. i.* जमणे, उतरणे, बुवा बसणे -मिळणे.—*t.* जमविणे, बसविणे [with].

TALLON *F.* पंजा, नख *n.*

TAMARIND *Ar.* the tree and fruit चिंच *f.*

TAMBOURINE *F.* डफ *n.*, टमकी *f.*, तंबुरी *f.*

TAME* *a.* domesticated माणसाळलेला, पाळलेला, पाळीव, ग्राम्य; subdued बिकलेला; spiritless लेंचापेचा, मैंगा, नामर्द; flat पचपचीत, पळपळीत (poem)—*v.* माणसाळणे, सवयीचा क.; वश क., वठणीस आणणे. -LY *ad.* नामर्दपणाने, मैंगेपणाने: to submit t. to oppression.—TAMABLE *a.* माणसाळावयाजोगा, वश करायाजोगा, वश.

TAMPER* *v. i.* meddle लुडबुडणे, बुचा-लांडाकार-भार क.; practice secretly वळवण्या करिता -फितवण्या करिता संधान -उयोग चालवणे [with].

TAN *v. F.* impregnate with bark कमावणे, रांपवणे, तयार क. (leather); make brown काळा क.—*i.* काळसरणे, काळवटणे (the skin). -NER कातडे कमाविणारा, ढोर, चाद्यार. -PIT रावणी *f.*, चांभाराची कुंडी *f.*

TANGENT (*tangere*, to touch) Geom. सुर्ज-रेषा *f.*; to fly off at a t. ओझरता जाणे.—TANGIBLE *a.* स्पर्श करायाजोगा, स्पर्शयाजोगा, स्पर्शनीय; capable of being realized मिळवायाजोगा, उत्पन्न करायाजोगा; readily apprehensible by the mind सहज समजा-

याजोगा, बुद्धिगम्य, सुगम.—TANGIBILITY स्पृशीयोग्यता *f.*, स्पर्शनीयता *f.*

TANGLE, See ENTANGLE—*n.* गुतागूत *f.*, गुरफाटा, गळफाटा.

TANK (*stagnum*) तळे *n.*

TANTALIZE *v. F.* torment or tease by presenting pleasures which cannot be reached छळवणे, चालवणे, झुलवणे, आशेस लावणे [with, by].—TANTALIZATION चाळवणी *f.*, झुलवणी *f.*

TANTAMOUNT *a.* (*tantus*, so much, and amount) बरोबर, समतोल भाव [*to*].

TAP *v. F.* थापटणे, थोपटणे, थाप मारणे [with, at].—*n.* थाप *f.*, थापटी *f.*;—of the hand, upon a tabor छाप *f.*, हात, थाप *f.*

TAP* *v.* पाणी दाढ़ वैरे पातळ पदार्थ काढण्या करिता (पिप, झाड, फोड इ० ला) भौंक तोंड पाडणे.—*n.* भौंक *n.*, तोंड *n.*; पिपातून दाढ़ काढण्याची नळी *f.*; a plug दट्ठा, दट्ठा; liquor which is measured out, as through a tap पिप वैरेच्या तोंडातून मोजून काढलेली दाढ़ *f.* -ROOT मुळवा.

TAPE* फीत *f.*, नवार *f.*; लांब जंत, नाडीतंतु.

TAPE* बारीक मेणवती *f.*; a tapering form निमूळता आकार, गोपुच्छाकार.—*a.* निमूळता, चिचोळा, शुंडाकृति.—*v. i.* बारकावणे, चिचोळा असणे [off].

TAPESTRY (*tapete*) बुद्धीदार कापड *n.*

TAR* डांबर; a sailor खलाशी.—*v.* डांबर लावणे.

TARDY *a.* (*tardus*, slow) धिमा, सुस्त, मदाड, मंद; late मागस, मागून आलेला.—TARDINESS धिमेपणा, मंदाई *f.*

TARE *O. E.* निदण *n.*

TARE *F.* अभंड *n.*, वारदान *n.*

TARGET*, a small shield ठाळ *f.*; a mark for marksmen to fire at in their practice निशाण *n.*; *t.* practice चादमारी *f.*

TARIFF *Ar.* जकातीचा निरखनामा.

TARNISH *v. F.* sully विटवणे, मळवणे, मजीत क.; destroy the purity of कलंक बद्धा डाग लावणे.—*i.* विटणे, मळणे, मजीत होणे.

TARRY *v. i. W.* stay behind मार्गे राहणे, राहणे; delay खोळंबणे, खोटी होणे, खोळंबून राहणे; abode राहणे, वस्ती क. [for, at, in].—*t.* खोळंबवणे, थांबवणे.—TARRIE थांबणारा, खोळंबा करणारा.

TARSAL *a. F.* घोट्याचा, गुडध्याचा.

TARSUS (*L.*) घोटा.

TART* *a.* sour अंबट; sharp खरमरीत, चरमरीत (reply).

TART *a. F.* एक प्रकारचे पकाच आहे.

TAETARUS (*Gr.*) *Gr. Myth.* यमलोक, नरक.

TASK (*taxare*, to rate) business imposed by another सौंपलेले -मार्थी मारलेले काम *n.*, तोडून -वाटून दिलेले काम *n.*; business काम *n.*; burdensome employment जड-अवघड-भारी काम *n.*, जिकीर काम *n.*; a lesson धडा; to take to *t.* धमकावणे, निषेधक., शब्दमार देणे.—*v.* काम नेमून देणे; oppress with severe burden पाठीवर धोंड देणे, काचणे. -MASTER काम नेमून देणारा, धडा घालून देणारा; overseer पाहणी करणारा, मुकदम.

TASSEL (*taxillus*, a little die) गोंडा, झुबका.

TASTE *v. F.* try by the touch of the tongue चाखणे, रुचि पाहणे, चव घेणे, स्वाद घेणे, जाणणे; try by eating a little मासल्या करिता खाणे-चाखणे, थोडेसे खाऊन पाहणे; essay अजमासणे, अनुभव घेणे, चाखणे, स्वाद जाणणे; partake of सेवन क., चव घेणे.—*i.* [of] चव घेणे; have a smack स्वाद असणे, वास नंग-छटा येणे -मारणे.—*n.* स्वाद, रुचि *f.*, चव *f.*, चट *f.*, गोडी *f.*; intellectual relish अभिरुचि *f.*, गोडी *f.*; nice perception रसज्ञान *n.*, रस, रसिकता *f.*; small portion given as a specimen वानगी *f.*, मासला; style शैली *f.*, रीत *f.*

धाटणी *f.*: the music composed in good t. [for]. -FUL *a.* सुचिकर, मजेदार, चवदार; exhibiting good taste मैजिचा, खुबीदार, छानदार, मजेदार. -LESS *a.* बेचव, निरस, फिका.

TATTLE *v. i. D.* prate बाता गप्पा छाटणे, बकणे; tell tales चहाडी सांगणे, मुखरस पाघळणे [of, about].—**TATTERL** बाता छाटणारा, बडबद्या; चहाडखोर, चोंबडा.

TATTOO *v. (?)* गोंदणे.—*n.* गोंदलेने.

TAUNT *v. F.* लावून खोचून बोलणे, ठोमणा मारणे [with]. -ER लावून -टोचून बोलणारा. -ING ठोमणा, बोंचणी *f.*. -LY *ad.* घालून पाडून, खोचून, उपरोधाने.

TAURUS (*L.*) वृषभरास *f.*

TAUTOLOGY (*Gr. tauto*, the same, *logos*, speech) पुनरुक्ति *f.*, चार्वित चर्वण *n.*

TAVERN (*tabula*, a board) an inn पोचखाना, खाणावळीचे घर *n*; liquor-shop कलालाचे दुकान *n*, पिठे *n.*

TAW*, a marble to play with बट.

TAWDY *a.* (from *St. Audrey*) दिखाऊ, पोशाकी, अहेरी.

TAWNY *a. F.* पिंगट, कपिल.

TAX (*taxare*, to value) a levy of any kind made upon property for the support of a government सरकारदेणे *n*, कर, दस्त, पट्टी *f.*; a disagreeable duty खटखट *f.*, पीडा *f.*, लचांड *n*; charge दोष, बोल; t. on boats नजर गलबत *n*; house t. घरपट्टी *f.*, उंबर, सारा; land t. सारा; taxes in money, not in kind नक्कीबाब *f.*; t. on exports and imports जकात *f.*; t. on shop-keepers and artificers of a village मोहतरफा.—*v.* कर-दस्त पट्टी बसवणे; बोल लावणे, दोष ठेवणे: to t. a man with pride; [fix, or determine judicially, as the amount of cost on actions in court] [at, for, with].—**ABLE** *a.* सान्याचा, कर बसविण्या घेण्याजोगा

(estate). -ACTION कर-पट्टी बसवणे *n*, जमावंदी *f.* -ER कर बसविणारा. -FREE *a.* गैर दस्त, दस्तबाद.

TEA *Chin.* the leaves of a shrub चहा; decoction of the dried leaves of tea in boiling water चहा, चहापाणी *n*; the evening meal, at which tea is usually served संध्याकाळचे भोजन *n*, चहा. -CUP चहाचा प्याला. -POT चहादाणी *f.* -PLANT चहाचे झाड *n*, -चा रोप. -POY अडणी *f.*, तिवयी *f.*

TEACH* *v.* impart the knowledge of शिकविणे, पठवणे; —in an ill-sense शिकविणे, कानफुंकणे, बीर भरणे; conduct through a course of studies शिकवणे, चालवणे (a school); accustom सवयी लावणे (Jer. ix. 5). —*i.* शिकवणे, शिक्षकाचे काम क., पंतोजीपणा क. -ER शिक्षक, शिकविणारा, पंतोजी, 'टीचर'; spiritual t. गुरु, आचार्य; t. of any of the arts वस्ताद. -ING शिकविणे *n*; उपदेश, शिक्षा *f.*—**TEACHABLE** *a.* शिकवायाजोगा -सारखा, शिक्षणीय; docile सुशिक्ष्य; सालस, गरीब.

TEAK (*Malbar, theka*) सागचान, साय, सायाचा वृक्ष.

TEAL *D.* पाणकोंबडा; cotton t. गिरजा *f.*

TEAM* जोत *n*, सांगड *f.*

TEAR* आसू *n*, अशु *m*, *n*, नेत्रोदक *n*; flood of tears अशुधारा *f.*; tears of affection मेमाशु *pl*;—of joy हर्षाशु *pl*. -DROP अशुबिंदु, टीप *n.*

TEAR* *v.* rend फाडणे, चिरणे, विदारणे; lace-rate ओरखडणे, बोचकरणे; shatter तुकडे तुकडे चुराडा चक्काचूर क.: a state torn by factions; pull with violence तोडणे, ओढाताण क., ओढणे (the hair); up, off, away उपटणे, उचकटणे, उखळणे (a floor) [down, up, out, away, off, from].—*i.* rush with

violence धडकाऊन जाणे-चालणे; rage तड-फडणे, धडफडणे.—*n.* चीर *f.*, फाळा, भेग *f.*
TEASE* *v.* comb, as wool, or flax पिंजरणे; scratch, as cloth in dressing for the purpose of raising a nap कापडावर फूल उठवण्या करिता खरवडणे; vex गंजणे, छळणे, जाचणे [by, with].

TEASEL* बिलोरी धोत्रा.

TEAT* अंचूळ *n.*, आसड *n.*; blind *t.* खुंट.

TECHNICAL *a.* (*Gr. techne, an art*) पारिभाषिक, लाक्षणिक, विशेष विद्येसंबंधी (phrases). -ITY पारिभाषिकत्व *n.*, लाक्षणिकत्व *n.*

TEDIOUS *a.* (*taedet*, it disgusts) wearisome कंटाळा त्रास येण्याजोगा; slow चेंगट, दीर्घसूत्री. -NESS चेंगटाई *f.*, चेंगट -चावटपणा, दीर्घसूत्र *n.*

TEEM* *v. i.* bear प्रसविणे, विणे;—as a plant फळ देणे; conceive गर्भ धरणे; be full प्रचुरमय असणे, भरणे, ऊत येणे: his mind teeming with schemes [with].—*t.* प्रसविणे, विणे.

TEENS *pl.* (from *teen*, ten) [the years of one's age having the termination *teen*, beginning with thirteen, and ending with nineteen]: the young lady is in her *teens* ती तरुण बाई विशेष्या आत आहे.

TEETH (*pl. of tooth*) दांत *pl.*—*v. i.* दांत फुटणे-येणे. -ING दांत येणे *n.*, दंतस्कोट.

TEGUMENT (*tegere, to cover*) आवरण *n.*, वेष्टन *n.* कातडी *f.*, कोश, टरफल *n.*, इ०.

TELEGRAPH (*Gr. téle, far, far off, graphein, to write*) विद्युत-तारायंत्र *n.*, टेलिग्राफ.—*v.* तारायंत्रातून बातमी पाठविणे [to].—TELEGRAM तारायंत्रातून पाठविलेली-आलेली बातमी *f.*, तार *f.*

TELESCOPE (*Gr. -skopein, to view*) दुर्बीन *f.* TELESCOPIC,-AL *a.* दुर्बीनीचा; दुर्बीनीतून दिसणारा (stars); दूरचा दूर पाहणारा, दूरटृष्ण (eye).

TELL* *v. count* मोजणे, गणणे; *utter* बोलणे, सांगणे, उच्चारणे; *publish* कळवणे, सांगणे, बाहेर काढणे (*Gen. xii. 18*); *teach* शिकवणे; *inform* खबर देणे, सांगणे: promised to t. me of; *discover* सांगणे, शोधून काढणे, उमगणे: the colors are so blended that I cannot t. where one ends and the other begins; to t. off मोजणे.—*i.* सांगणे, हिशेब देणे; *take effect* गुण येणे, कळून येणे; to t. heavily in the end अवघड कठीण जाणे; to t. off चुगली क. -सांगणे. -TALE चुगलीखोर.

TEMERITY (*temere, by chance*) उतावळी *f.*, घाई *f.*, अविचार.

TEMPER *v.* (*tempus, time*) qualify, as by an ingredient मिसळून नेमस्त वेताचा क., माफक क.; mollify नरमगरम क.; adjust बराबर दुरुस्त नीट क.; bring to a proper degree of hardness कठीण क. (iron); to t. hot water by pouring in cold विसळणे, विसळ घालणे [with, by].—*n.* मिसळीचा, नेमस्तपणा, मिसळ *f.*; temperament प्रकृति *f.*, देहस्वभाव; disposition प्रकृति *f.*, मर्जी *f.*, कदर *f.*; moderation शांति *f.*, संयम *n.*; irritation चिडवणी *f.*, खंवडाळणी *f.*;—of metal पाणी *n.* -AMENT प्रकृति *f.*, स्वभाव, तव्यत *f.*; bilious *t.* पित्तप्रकृति *f.*;—of equable *t.* समधात. -ANCE, habitual moderation in regard to the indulgence of the natural appetites and passions नेमस्तपणा, नियमितपणा, संयम *n.*, नियंत्रून *n.*;—in eating नेमाचे-मोतादीचे खाणे *n.*, मिताहार, अल्पाहार;—in drinking नेमाचे घिणे *n.*, मितपान *n.* -ATE *a.* नेमस्त, नियमित, नियंत्रून्ति; मितभोजी, मिताहारी; मितपानी, नेमाने पिणारा; not excessive परिमित, सौम्य (climate, heat); not violent शांत, यंड, सौम्य यंडाई-चा (speech, language). -ATURE, degree of heat or cold उणशीतमान *n.*, ऊनथंडीचे

प्रमाण *n*: the t. of the air; constitution तव्यत *f*, प्रकृति *f*.

TEMPEST (*tempestas*) वादळ *n*, तुफान *n*. -ous *a.* वादळाचा, तुफानाचा, तुफानी.

TEMPLE (*templum*, a space marked out, a temple) देऊळ *n*, देवालय *n*.

TEMPLE (See TEMPER) कानपट्टी *f*, आख.—
TEMPORAL *a.* आंखाचा, काळसंबंधी.

TEMPORAL *a.* (do.) काळाचा, काळसंबंधी; pertaining to the present world ऐहिक, प्राप्तिक; civil or political राज्यसंबंधी, मुलकी (power).—TEMPORARY *a.* दोन दिवसांचा, चालता, हंगामी, क्षणिक, क्षणभंगुर.—TEMPO-RIZE *v. i.* काळ -रंग -समय वागणे, समय पाहून वागणे, समयानुसरण क. [with].

TEMPT *v.* (*tentare*, to stretch) try यत क., झटणे; instigate चेतवणे, उठावणी क.; put to trial पारखणे, परीक्षा क.; entice to evil मोह घालणे, भुलवणे [with, by, to]. -ATION मोहणे *n*, मोह *n*, पापमोह; परीक्षा *f*, पारख *f*; state of being tempted परीक्षेची अवस्था *f*. -EE मोह घालणारा, मोहक; परीक्षक, पारखणारा, पारखी. -ING *a.* आकर्षक, मोहक. (pleasures).

TEN* *a.* दाहा.—*n.* दहांचा अंकडा, दहांची संख्या *f*, दहं *n*. -FOLD *a.* दहापट, दसपट.—
TENTH दहावा. -LY *ad.* दहाव्याने.

TENABLE *a.* (*tenere*, to hold) राखायाजोग, धर्मन ठेवण्याजोग, रक्षणार्द; maintainable स्थापायाजोग, चालायाजोग, प्रतिपाद्य [by].—
TENACIOUS *a.* holding fast चिकट, चिकटून -लगटून राहणारा; adhesive चिकट; holding stoutly to one's opinion or purpose चिकट, चिकट, आग्रही, दृढसंकल्प; t. of memory धारणाशक्तिविशिष्ट; of t. memory आठवणीचा बळकट; t. of life दुर्मर, जिवट. -NESS चिकटपणा, चिकटाई *f*.—TENACITY चिकटपणा, चिकटाई *f*; धारणा *f*, धारणाशक्ति *f*; आग्रहीपणा, निग्रह, चिकटपणा.—
TENANT,

Law, one who holds property of another आसामी *f*, कूळ *n*, सरेकरी, रयत *f*; a t. having no right of occupancy उपरी;—of a building भाडेकरी; occupant राहणारा; t. at will मनकुरा रयत *f*.—*v.* भाड्यावै राखणे घेणे. -RY रयत *f*, रयतावा.—TENANCY, भोगवटा, अधिकार, भोग; भाड्यावै घर *n*.

TEND *v.* (See ATTEND) राखणे, पाहणे, समाचार -घेणे; be attentive लक्ष देणे.—cattle or sheep राखणे, वळणे, चारणे.—*v. i.* move in a certain direction झुकणे, कल असणे, वळणे; aim रोख -धोरण -लक्ष असणे; contribute सहाय देणे -असणे -होण [to, towards]. -ENCY कल, झोंक, ओढा, तोल, प्रवृत्ति *f*. -EB *v.* यावयास काढणे, पुढे ठेवणे; offer in words देऊ द्याणे, तोडाने देऊ द्याणे.—*n.* द्याटलेले मोल proposal for performing a service advertised for कामकरण्याची अर्जी *f*, 'टैंडर' *n*; [a small vessel employed to attend a large one, for supplying her with provisions, &c.; a car attached to locomotives, to supply them with fuel and water].

TENDER *a.* (*tener*) delicate कोमळ, कोंवळा (plants); easily pained दुखरा, कोमळ, नरम (body); delicate सकुमार, नाजूक, कोमल (a woman); weak and feeble अशक्त, दुर्बळ; youthful तरुण, कोमल, कोंवळा: children are t.; compassionate दयालू, दयाद्र; dear आवडता, मिय; careful to save inviolate, or not to injure जपणारा, सावध, आथेवाईक: the civil authority should be t. of the honor of God and religion; gentle कोमलांतःकरण, कोमलचिन्त; apt to give pain दुःखपद (subject); pathetic रसिक, मनोवेदक, द्रव आणणारा (expression). -HEARTED *a.* मनाचा कोंवळा, कोमलहृदय. -NESS कोमळपणा, नाजूकाई *f*, मृदुता *f*; हळवटपणा, नरमपणा; चित्ताची कोमलता *f*, कृपा *f*, करुणा *f*.—See the adj.

TENDON (*tendere*, to stretch) शीर *f.*, स्नायू-च्या शेंड्याकडचा रज्वाकार दृढकार, संधिबंधन *n.*

TENDRIL *F.* पागोरा, ताणा, तुंतु.

TENEMENT (See TENABLE) house घर *n.*, मकान *n.*; *Law*, वतन *n.*, मिरास *f.*

TENESMUS (*L.*) हगवणीची मुळमुळ *f.*

TENET (*tenere*, to hold) मत *n.*, सूत्र *n.*: religious *tenets*.

TENON (do.) कुसूं *n.*, कूस *f.*

TENOR (do.) general course of thought विचाराचा रोख चे धोरण *n.*; purport अर्थ, आशय; *Mus.* मध्यसवन *n.*; [a person who sings the tenor]; character गुण, लक्षण *n.*; *Law*, exact copy of a writing, set forth in the words and figures of it यथामूलप्रत *f.*, असल वरहुकूम नकल *f.*, उतारा.

TENSE (*tempus*, time) *Gram.* काठ.

TENSE *a.* (*tendere*, to stretch) ताणलेला, ताठ.—TENSION ताठलेपणा, ताठा, ताण.

TENT (do.) तंबू, डेरा; *Surg.*—for a wound बत्ती *f.*; rope of a t. ओढण *f.*, तणावा; wall of a t. कनात *f.*; porch of a t. तयारी *f.*. -ER, -HOOK ताणण्याची अंकडी *f.*; to be on the tenters जीव ओळकुंव्यांत असणे, चिमट्यांत सांपडणे, दुग्धा असणे.

TENUITY (*tenuis*, thin) पातळपणा, बारीकपणा, सूक्ष्मता *f.*; rareness कर्मापणा, कमताई *f.*, दुर्भिलता *f.*; t. of blood.—TENUOUS *a.* पातळ, बारीक, सूक्ष्म.

TENURE (*tenere*, to hold) right of holding, as property सत्ता *f.*, स्वत्व *n.*; manner of holding lands, tenements, &c. स्वत्वप्रकार. सत्ताप्रकार, कवज *n.*; deed of t. पट्टा, सनद *f.*

TEPID *a.* (*tepere*, to be warm) कोमट, सोमट, मंदोण, सोमाळा. -ITY कोमटपणा, कोमटाई *f.*

TERM (*termen*) limit मर्यादा *f.*, सीमा *f.*; limited time मुदत *f.*, वायदा: a word शब्द, वाक्य *n.*

संज्ञा *f.*, नाम *n.*; pl. conditions संकेत, प्रतिज्ञा *f.*, अड *f.*, अट *f.*, शर्यत *f.*; session न्यायाधिशांची बैठक *f.*, न्ययसभेचा काल; *Logic*—of a syllogism अवयव;—of an arithmetical series पद *n.*; first s. आदिपद *n.*; last t. अंत्यपद *n.*; to bring to terms कबूल करविणे; वाटेवर आणें; to make terms करार कबूलात क.; stated t. वंदी मुदत *f.*; pl. बोलण्या चालण्याचा भाव; good t. with रहस्य *n.*, बनाव; मैत्री *f.*, सौमनस्य *n.*, सूत *n.*; ill t. वांकडे *n.*, वैमनस्य *n.*, वितुष्ट *n.*; person on ill t. with वांकडा; lowest t. निदान *n.*.—v. बोलणे, -ला नाव देणे चे नांव ठेवणे.

TERMAGANT *F.* केकसामावसी *f.*, कैदासीण *f.*, कैक्या *f.*

TERMES *pl.* (*L.*) वाळवी *f.*, उदई *f.*

TERMINATE *v.* (See TERM) limit हद सीमा घालणे-नाखणे; end संपर्ण, शेवट क. [by, with, at, in].—i. संपर्ण, समाप्त होणे, उत्करण.—n. हद *f.*, सीमा *f.*, खूण *f.*—TERMINATION अंत, शेवट, अवधि; *Gram.* अंत्य वर्ण.—TERMINUS (*L.*) मर्यादा *f.*; extreme point at either end of a piece of railway आगगाडीच्या रस्त्याची थोप *f.*

TERRACE (*terra*, the earth) a raised bank of earth ओटा; the flat roof of a house माळवद *n.*, धावे *n.*

TERRESTRIAL *a.* (do.) पृथ्वीचा, पृथ्वीवरचा; t. animals भूचर, स्थलचर; consisting of the earth मालीचा, पार्थिव, मृत्तमय (globe); sublunary भूलोकचा, इलोकचा; belonging to land जमीनीचा, खुळीचा: the t. parts of the earth.—TERRITORY अमलातला देश, मुलूख.—TERRITORIAL *a.* अमलातल्या देशाविषयीचा, मुलकी.

TERROB (*terrere*, to frighten) धास्ती *f.*, भय *n.*, दरारा; cause of fear भयाचे कारण *n.*, भय *n.*, भयहेतु.—TERRIBLE *a.* भयंकर, भयानक;

excessive भारी, जोराचा, ज्वरदस्तः t. coldness of the weather [to].—TERRIFY v. भेडावणे, भिवविणे, भय घालणे [by, with].—TERRIFIC a. भयंकर, भयानक.

TERSE a. (*tergere*, to rub off) elegantly concise नीट, नेटका, संसृत (language).

TERTIAN a. (*tertianus*) तिजांतरा, त्र्याहिक.—n. तिजांतरा ताप, त्र्याहिकज्वर.

TEST (*testa*, earthen vessel) a vessel in which refiners try metals मूस f; trial परीक्षा f, कसोटी f; means of trial कसोटी f, परीक्षासाधन n; touchstone कसोटी f, वरकल m f n; ground of admission or exclusion परीक्षा f, कसोटी f; distinction विचार, भेद; *Chem.*, a substance employed to detect any unknown constitute of a compound, by causing it to exhibit some characteristic property कसोटी f, परीक्षासाधन n.—v. परीक्षा क., पारखणे, कसोटीस लावणे : to t. gold सुलावणे.

TESTACEOUS a. (*testa*, a shell) शिंगल्याचा, शंखविशिष्ट ; t. animal शंखवासी जीव ; t. powders, *Med.* शंखभस्म n.

TESTAMENT (*testis*, a witness) a will मृत्युपत्र n ; [one of the two general divisions of the canonical books of Sacred Scriptures]; Old T. बुना करार; New T. नवा करार. -ARY a. मृत्युपत्र संबंधी ; bequeathed by will मृत्युलेखदत्त.—TESTATE a. मृत्युपत्र केलेला ; a person is said to die t. मृत्युपत्र करून मरणे.—TESTATOR मृत्युलेख करणारा.

TESTER (*testa*, the skull) पलंगाचे छपर n ;—over a pulpit, tomb, &c. छत्री f.

TESTICLE (*testis*) अंड, आंड ; enlargement of the testicles कोश-अंडवृद्धि f, अंतर्गळ ; having testicles अंडील.

TESTIFY v. i. (*testis*, a witness, *facere*, to make) साक्ष शाहिदी देणे (John ii. 25); Law, make a solemn declaration under oath प्रतिज्ञेवर लिहून देणे-सांगणे इ० (Num.

xxxv. 30) ; declare a charge दोष लावणे (Ps. i. 7.)—t. साक्ष भरणे-देणे; प्रतिज्ञा क., प्रतिज्ञेवर सांगणे [to].—TESTIMONY, a solemn declaration or affirmation made for the purpose of establishing or providing some facts साक्ष f, प्रतिज्ञापूर्वक साक्ष f; affirmation साक्ष f, पुरावा; profession कबुलात f; witness साक्षी ; the whole divine revelation ईश्वरी शास्त्र n (Ps. xix. 7).—TESTIMONIAL खातरीचा कागद-लेख-पत्र n, आब्रूपत्र n, 'सर्टिफिकेट' n.

TESTY a. F. खिसखिशा, तुसडा, खडतर, दाष्ठ. TETE-A-TETE F. भाषण n, संभाषण n, तोंडास तोंड n ; [a form of sofa for two persons, so curved that they are brought face to face while sitting on different sides of the sofa].

TETHER W. चारणीची दोरी-सडक f, काहाडणी f.—v. चरायासाठी दोरी लावून बोधणे.

TETRARCH (*Gr. tetra*, four, *archos*) लहानसा-चौथाईदार राजा.

TETTER*, a vesicular disease of the skin दाद f.

TEXT (*textus*, texture) a discourse or composition on which a note or commentary is written मूळग्रंथ, मूळ n; a verse or passage of Scripture as the subject of discourse, or in proof of a doctrine प्रतीक n, विधि, वचन n, शास्त्रवाक्य n. -UAL a. वचनांतील, वाचनिक. -URE, act of weaving विणणे n; that which is woven विणलेले कापड n, विणपे n; connection of threads विणकर f, वीण f, सूतपोत n; disposition of parts रचना f, बुळणी f; of strong t. धनवट ; of fine t. तलम, तलम-सुती ; of coarse t. जाडसुती, भरडसुती.

THAN* conj. पेक्षा, हून.

THANK* उपकार स्वीकार, कृतज्ञतादर्शन n; pl उपकारस्तुति f.—v. express gratitude to for a favor उपकार मानणे-दाखविणे, आभार

मानै [for]. -FUL *a.* उपकारी, आभारी, कृतज्ञ. -FULLY *ad.* कृतज्ञतापूर्वक, उपकार मानून्. -FULNESS उपकारीपणा, कृतज्ञता *f.* -LESS *a.* अनुपकाराचा, कृतघ. -WORTHY *a.* उपकार मान्यास योग्य; meritorious लायक, योग्य. THAT* *pro.* तो, ती *f.*, तें *n.*; which जो, जी *f.*, जें *n.* —conj. जें, कीं.

THATCH* छप्पर, शाकारणी *f.* —v. शाकारणी -छप्परबंदी *k.*, छप्पर घालणे. -ER छप्परबंद.

THAW* *v. i.* melt बितुळणे, पाझरणे (ice); become so warm as to melt ice and snow वर्फ वित्ते इतकी उष्णता होणे (weather). — *n.* बर्फाच्या -गोठलेल्या पाण्याचा पाझर.

THE* *art.* तो, ती *f.*, तें *n.*, हा.

THEATRE (*Gr. theatron*) playhouse नाटकगृह *n.*; a place of action or exhibition भूमि*f.*, आखाडा, फड, रंगभूमि *f.* —THEATRICAL *a.* नाटकाचा, नाटक संबंधी.

THEE* *pron.* तुला; of t. तुझा.

THEFT* चोरी *f.*, चौर्य *n.*; a petty t. भुट्टेचोरी *f.*

THEIR* *pron.* त्यांचा; द्यांचा.

THEISM (*Gr. theos*, God) belief or acknowledgment of the existence of a God, as opposed to atheism आस्तिक्य *n.*, ईश्वर -आस्तिकवाद.—THEISTIC, -AL *a.* आस्तिक्य संबंधी, ईश्वरवादाचा.

THEIST आस्तिक, ईश्वरवादी.

THEME (*Gr. thema*) subject विषय, प्रकरण *n.*; a short dissertation composed by a student निबंध, अन्यप्रबंध.

THEN* *ad.* at that time तेव्हां, त्यावेळी-समर्थी; afterward मग, नंतर (Matt. v. 24); therefore यास्तव; at another time दुसऱ्या वेळी: now and t. कधीं कधीं; till t. तौपर्यत. —conj. तर, तरी, द्याणजे, तसें ज्ञाले असतां, तर: if all this be so, t. man has a natural freedom.

THENCE* *ad.* from that place तेथून, तेथपा-

सून, तिकडून; from that time तेव्हा पासून त्या वेळेपासून; for that reason तसें ज्ञाले असतां, द्याणून, तशांत. -FORTH *ad.* तेव्हांपासून. -FORWARD *ad.* त्यापासून पुढे.

THEOCRACY (*Gr. theos*, God, *kratein*, to rule) government of a state by the immediate direction or administration of God ईश्वरकर्तृक राज्य *n.* —[THEOCRASY (*Gr. -erasis*, a mixing) a mixture of the worship of different gods, as of Jehovah and idols]. — THEOGONY (*Gr. -genos*, birth) देवोत्पत्ति *f.*, देवसंग.

THEOLOGY (*Gr. -legein*, to speak) the science of God and his relation to his creatures ईश्वरविद्या *f.*, अध्यात्मविद्या *f.*; Hind. t. ब्रह्मविद्या *f.* ज्ञान *n.*, वेदांत.—THEOLOGIAN परमार्थज्ञानी, ईश्वरविद्यावेत्ता; ब्रह्मज्ञानी.—THEORETICAL *a.* परमार्थविद्या -ईश्वरविद्या विषयक, ईश्वरविद्येचा; वेदांताचा

THEORY (*Gr. theorein*, to look at) speculation कल्पना *f.*, अनुमान *n.*, तर्क; exposition of the general principles of any science उपपत्ति *f.*, शास्त्रार्थ, बीजनिर्देश; science distinguished from the art विद्या *f.*, शास्त्र *n.* —THEORETICAL *a.* काल्पनिक, मनोमय, मानसिक.—THEORIST कल्पना काढणारा, उपपत्ति लावणारा.—THEORIZE *v. i.* कल्पना -तर्क काढणे -वसवणे -बाधणे -रचणे.

THERAPEUTICS *sing.* & *pl.* (*Gr. therapeuein*, to heal) Med. औषधाची योजना *f.*, योजना *f.*

THERE* *ad.* तेथें, तिकडे; here and t. इकडे तिकडे, जागोजाग. -ABOUT, -ABOUTS *ad.* near that place आसपास, आगेमागे, आरतापरता; nearly सुमारे, त्या सुमारास: ten men or t. -AFTER *ad.* त्यानंतर, नंतर, तदनंतर; according to त्याप्रमाणे. -AT *ad.* त्या ठिकाणी; on that account त्यामुळे. -BY *ad.* त्यावरून, त्यामुळे. -FORE *ad.* द्याणून, मुळे, स्तव, सबव, करितां. -FROM *ad.* त्यापासून. -IN *ad.* त्यांत (त्याजांगी वेळीं गोष्टींत बाबतींत). -INTO *ad.* त्या जागीं

स्थळीं, त्यांत. -of ad. तेथचा, तेथील (Gen. ii. 17). -on ad. त्यावर, द्यावर. -out ad. त्यावरून, त्यांतून. -to ad. त्याला; द्याला. UPON ad. त्यावर, त्यावरून; at once लागलाच. -WITH ad. त्यासुद्धा सहित (Phil. iv. 11).

THERMOMETER (*Gr. thermé*, heat, *metron*, measure) शीतोष्णमापक यंत्र n.

THESIS (*L.*) a position or proposition which a person advances and offers to maintain, or which is actually maintained by argument पक्ष, प्रतिज्ञा f, सिद्धांत; theme विषय; [an essay presented by a candidate for a diploma].

THEY* pron. ते;—used indefinitely माणसे pl, लोक pl; t. say लोक द्याणतात.

THICK* a. dense दाट (vapors); turbid गढूळ, गढळ (water); close दाट, गच्छ (people); following in quick succession एका मागून एकावर एक येणारा, दाट: favors came t. upon him; *Geom.* घन; having more depth or extent from one surface to its opposite than usual दाट, जाड (paper, cloth, plank);—voice दाटलेला, घोगरा; dull मंद, बहिरट: t. of hearing; intimate सलगीचा, खेळीमेळीचा; closely set दाट, घन, गच्छ.—n. भर, ऐन f, जोर, in comp. भर: भर लढाई the t. of the fight. -LY ad. दाट, गच्छ, जवळ जवळ; in quick succession पाठोपाठ, लागोपाठ. -EN v. जाड घट क., अटवणे, थिंजवणे.—i. अटणे, आठणे, जमणे; दायी होणे, दाटणे; become quick and animated तडखा-कडाखा होऊं लागणे, वितणे, जमणे. -ING मिळण n, मिळवण n. -ET झाडी f, जाळी f, झुढूप n. -NESS जाडपणा, जाडी f, स्थूलता f; दाटी f, दाटपणा; गाढपणा, निबिडपणा: the t. of trees; जाडी f, घनत्व n: t. of a board; मंदपणा, मांदी n, जडपणा, जाडी n. -SET a. अटस, घट.

THIEF* चोर; a petty t. भुट्टेचोर.—THIEVISH

a. चोरटा, चोरीच्या स्वभावाचा; चोरा सारखा; चोरीचा; चोर: t. practices चोरचाळे pl. —THIEVE v. i. चोरी चोरचाळे क. [from].

THIGH* मांडी f, जांघ f.

THILL* गाडीची दांडी f, शेळें n. -HORSE घुरेचा घोडा, घुरकरी.

THIMBLE* अंगुस्तान n.

THIN* a. not thick पातळ, बारीक (paper); rare पातळ (milk); not close पातळ, तुरळ, क.: the grass is t.; not full बारीक, रोड, शुष्क, कृश, क्षीण (ears of corn); lean बारीक, कृशांग, पातळ आणि, किंडीकिंडीत: some animals are naturally t.; fine बारीक, सूक्ष्म (sound); flimsy विरविरीत, झिरझिरीत.—v. बारीक पातळ क.; पातळ निरळ क. -LY ad. पातळ, बारीक; विरळ, तुरळक, विसकळ. -NESS पातळपणा, बारकाई f; सूक्ष्मता f, इ०.—See the adj.

THINE* pron. तुझा.

THING* inanimate object वस्तु f, पदार्थ; a separate being, whether animate or inanimate व्यक्ति f, वस्तु f; event गोष्ट f; something कांहीं एक, कांहीं अंश; affair गोष्ट f, विषय, पदार्थ; pl चीज f, वस्तु f, सामान n, वस्त्रपात्र n.

THINK* v. i. exercise the mind मनोव्यापार क., चिंतणे; remember आठवण क.: I would have sent the books, but I did not t. of it; reflect चिंतणे, विचार ध्यान क. (Mark xiv. 72); form an opinion वाटणे, समजणे, भासणे: I t. it will rain to-morrow; intend मनात येणे -असणे: I thought to promote thee to great honor; presume अभिमान बाळगणे, समजणे (Matt. iii. 9);—much of मानणे, लेखणे [of].—t. कल्पणे, मनात आणणे, कल्पना क.; मानणे, लेखणे, मोजणे; design योजणे, बेत क. -ING विचारवंत, बुद्धिविशिष्ट. —n. विचार, कल्पना f; चितन n, चितना f.

THINK* v. i. दिसणे, भासणे, वाटणे: methinks.

THIRD* *a.* ordinal of three तिसरा; तिसःन्या भागचा.—*n.* तृतीयांश, तिसरा वाटा -भाग; [the sixtieth part of a second of time; Law, the third part of the estate of deceased husband which, by some local laws, the widow is entitled to enjoy during her life]. -LY *ad.* तिसःग्यने.

THIRST*, vehement desire for drink तहान *f.*, तृष्णा *f.*; eager desire सोस *f.*, हव्यास, तृष्णा *f.*; drought अवर्षण *n.*, कोरड *n.*, शोष. —*i.* for तहान लागेण; सोस हव्यास लागेण: my soul thirsteth for the living God [for, after].—**THIRSTY** *a.* तहानेला, तहान लागलेला, तृष्णाक्रान्त; parched भुकिस्त, निर्जल (Ps. lxiii.); हव्यासी, सोसी.

THIRTEEN* *a.* तेरा.—*n.* तेराचा आंकडा.—**THIRTEENTH** *a.* तेरावा; तेराव्या भागचा. *t.* lunar day त्रयोदशी *f.*—*n.* तेरावा भाग.

THIRTY* *a.* तीस.—*n.* तिसाची संख्या *f.*—**THIRTIETH** *a.* तिसावा.—*n.* तिसावा भाग.

THIS* *pron.* हा, ही *f.*, हे *n.*

THISTLE* उंटकटारा, काटे धोत्रा इ० प्रकारचे काटेझाड *n.*, काटाळी *f.*?

THITHER* *ad.* तिकडे; hither and t. इकडे तिकडे.

THONG* वाढी *f.*, कातज्जाची पट्टी *f.* -चा पट्टा.

THORAX (L.) ऊर, छाती *f.*, वक्षस्थल *n.*—**THORACIC** *a.* छातीचा, ऊराचा (arteries).

THORN*, a sharp process from the woody part of a plant कांटा, कंटक; a tree armed with thorns काटेझाड *n.*, कंटकवृक्ष; trouble कांटा, सल *n.*—**APPLE** धोत्रा.—**THORNY** *a.* काट्याचा, काटेरा; जाचाचा, त्रासाचा, जिक्रीचा.

THOROUGH* *a.* passing through आरपार जाणारा गेलेला, साधंत; complete पुरा, पूर्ण, पक्का (poet). -FARE हमरस्ता, रहदारीचा रस्ता; frequented street आल्या गेल्याचा

—व्हाता रस्ता. -LY *ad.* पुरतपर्णा, पक्कपर्णा. -PACED *a.* पक्का, पुरा.

THOU* *pron.* (*Skr. twam*) तू.—*v.* अरेतुरे-हमरी-तुमरी क.—*i.* अरेतुरे द्वाणेण.

THOUGH* *ad.* and *conj.* जरीं; as th. जसें काहीं, जणू काहीं.

THOUGHT*, act of thinking मनन *n.*, चितन *n.* विचार; serious consideration ध्यान *n.*, मनन *n.*, विचार; idea कल्पना *f.*, तर्क, भास; intention मनांतील गोष्ट *f.*, मनोदय, मनोगत *n.*, कल्पना *f.* (Ps. lvi.5); concern काळजी *f.*, चिता *f.*; evil t. कुकल्पना *f.*; speed of t. मनोवेग; beyond t. अचित्य. -FUL *a.* विचारवान शीलवत; ध्यानस्थ, मनशील, चितायुक्त, सचित. -FULNESS विचारीपणा, विचारशीलता *f.*; ध्यानशीलता *f.*, ध्याननिष्ठा *f.* -LESS *a.* अविचारी, निर्विचित, निष्काळजी; stupid मूर्ख, विवेकहीन, अविचारी.

THOUSAND* *a.* हजार, सहस्र; consisting of a great number लाख, लक्ष, सहस्र; one of a t. लाखाचा मनुष्य, हजारांत एक.—*n.* सहस्र; by thousands हजारे, सहस्रशः.

THOWL*, a rowlock खुंट.

THEALDOM* गुलामगिरी *f.*, दासत्व *n.*

THRASH* *v.* beat out grain from झोडणे, मळणी क., मळणे; beat soundly with a stick or whip झोडणे, चोपणे [out].—*i.* मळणी क.; drudge कावड काम कट क., दगडफोड क. -ING-FLOOR खळे *n.*

THREAD*, a small twist of cotton drawn out to considerable length दोरा, धागा, सूत *n.*; filament,—as of a flower तंतु, तार *f.*; a line of gold or silver तंतु, तार *f.*; something continued in a course सूत *n.*, संविधान *n.*, अनुसंधान *n.*; spiral part of a screw बेढा; sacred t. of the Hindu जानवे *n.*, यजोपवीत *n.*; t. investiture मुंज *f.*, मुंजीबंधन *n.*—*v.* ओवणे, गोवणे; pass through, as a narrow way असंद वाटेने पार जाणे.

THREAT* भेडावणे *n.*, भेडसावणे *n.*, धमकी *f.*
 -EN *v.* भय -धाक घालणे -दाखवणे, भेडसावणे, भेडावणे; exhibit the appearance of something evil or unpleasant as approaching to or towards रंग -राग -डौल दाखवणे: the clouds t. us with rain [with]. -ING भयप्रदशक -सूचक.

THREE* *a.* (*Skr. tri*) तीन.—*n.* तिनाचा आंकडा, तिनाची संख्या *f.* -FOLD *a.* तिप्पट, तिहरी, त्रिगुण. -SIDED तिबाजू.

THRENODY (*Gr. threnos, odé, song*) a song of lamentation मरशा.

THRESH, See THRASH [out].

THRESHHOLD*, ground under a door दाखवठा, उंबरा ; outset आरंभ, उपक्रम.

THREICE* *ad.* तिनदां, त्रिवार, तीन बेळां; repeatedly वारंवार.

THRIFT* *a.*—See under THRIVE.

THRILL* *v.* pierce टोँचणे, बेधणे.—*i.* झणझणणे, घणघणणे, सणसणणे, भिरभिरणे: a sharp sound *thrills* in the ear;—as in the body शिसारी -शिरशिरी येण [with, through].—*n.* शिसारी *f.*, शिरशिरी *f.*, स्फुरण *n.*

THRIVE* *v. i.* prosper भरभराठ असणे, जमणे, रंगास चढणे; grow पोसणे, जीवधरणे, वाढणे [upon, with].

THROAT*, fore part of the neck गळा, घसा, कंठ; pharynx घसा; up to the t. आकंठमर्याद.

THROB *v. i.* (*Gr. thorobein, to make a noise*) उडणे, ठकणे; palpitate ऊर उडणे, घडकी बसणे [with].—*n.* ठक्का, स्फुरण *n.*

THROE*, extreme pain अतिवेदना *f.*; anguish of travail in childbirth वेण *f.*, प्रसूतिवेदना *f.*—*v. i.* वेदना देणे, तिडका येणे.

THRONE (*thronus*) royal seat गादी *f.*, सिंहासन *n.*, राजासन *n.*, तक्त *n.*; sovereign power राज्याधिकार, गादी *f.*; an exalted personage आर्य, महाराज.—*v.* गादीवर बसवणे, मोठ्या पदावर बसवणे, पदारूढ क.

THRONG* जमाव, दाटी *f.*—*i.* दाटी -भीड होणे; जमून येणे [in, together].—*t.* दाटी क.; दाटी करून खेटून त्रास देणे.

THROUGH* *prep.* from end to end पार, आरपार; within आंत; by means of करून, करवी, मारफत; over the whole surface of भर, आतून: to ride t. the country; in the way of passage मधून, वाटेतून: to run t. a thicket, as a deer; from beginning to end पहिल्या पासून शेवट पर्यंत, सायंत, भर: t. the year.—*ad.* आरपार, पार; पहिल्या पासून शेवट पर्यंत, सायंत: to read a letter t.; to the end शेवटास, कडेस: to carry a project t.; to drop t. तुकडे तुकडे होउन पडणे; नाश पावणे; to fall t. सुटणे, पडणे.—*OUT*—of time शेवट पर्यंत, भर, पर्यंत;—of space एथून तेथून, सायंत, भर.

THROW* *v.* hurl झोकणे, झुगरणे, फेकणे; overturn in wrestling चीत -जमीनदोस्त क.; venture at dice फांसा टाकून पाहणे, फांसा टाकणे; cast टाकणे, गळणे; drive by violence आपटणे, आदळणे: a vessel thrown upon a rock; away घालवणे, दवडणे, उधळणे (time, money); वर्ज्य क., टाकणे; back उलट जाब देणे; वर्जणे, नाकारणे; by एकीकडे -सांदीकों-दीस टाकणे (a garment); down पाडणे, पाडून टाकणे (a wall); मान हलका क.; in आंत सौ-डणे, घालणे; दुसऱ्यापासी टेवणे; अजमासांने घालणे; सोडणे, टाकणे; off काढणे, उतरणे; दूर क., टाकणे, सोडणे: to t. all sense of shame; on लाइणे;—one's self down अंग-टाकणे, निजणे, लवंडणे;—one's self on ओ-ठंगणे, टेंकणे; out सुचवणे, दग्धवणे (an observation); बाहेर टाकणे, फेकणे; up सोडणे, टाकणे; ओकणे, उलटी क. [at, against, from, through].—*n.* टाकणे *n.*, प्रक्षेप;—of dice डाव; distance which a missile is or may be thrown टप्पा, पळा.

THRUM *Icel.* वस्त्रान्या दशा *f pl.*—*v.* तारा तोड़ें, अनाडीपणाँ वाजवें [on, upon].

THRUSH*—the bird मदनसरिका *f*; *Med.*, minute ulcers covered with a curd-like exudation, found in the mouth मुखमौकीका *n.*

THRUST* *v.* push ढकलें, रेटें; drive in खुपसें, खोचें; away ढकलें, ढकलून देणें; in खोचून देणें; on पुढे चालवें, रेटें; one's self शुसें, शिरें; through भोसकें, दुसकें; together दडपें, चेपें [with].—*i.* दुसकी मारें; आंत शिरें, पुढे ढकलें.—*n.* धका, धड़की *f*; खुपसी *f*; दुसी *f*.

THUMB* हाताचा अंगठा; one under the t. of छापा खालचा गृहस्थ.—*v.* soil with the thumb or the fingers अंगठाचा डाग पाडें; handle awkwardly अडाणी रीतीने हातांत धरें, हातळें; play with the fingers बोटे चाळविएं: to t. over a tune.

THUMP *Ger.* धपका, धपाटा.—*v.* धपकन मारें, अपटें; बुकलें, कुमलें [with].—*i.* धप्पा देणे, थडकें; धपकन पडें -अदळें -अपटें [on].

THUNDER*, sound which follows the flash of lightning गडगडाट, मेघर्जना *f*, मेघनाद; loud noise गर्जना *f*, गडगडाट.—*v. i.* गर्जें, गर्जना *k.*; गडगडें, गडबड क.—*t.* धड़कावून -खणकावून बोलें [at]. -BOLT बोज *f*, बज *n.* -STORM विजेचा पाऊस. -STBUCK दंग, थकीत, चकित.

THURSDAY* बृहस्पति -त वार, गुरुवार.

THUS* *ad.* in this manner असा, याप्रमाणे; to this degree इतका.

THWART* *ad.* आडवा.—*v.* मोडा घालें, अडथळा *k.*, आडवा येणे [in, by].—*i.* move across आडवा जाएं -फिरें.

THY *pron. O. E.* तुझा. -SELF तूच, आपण.

TIARA (*L.*) मुगूट, किरीट.

TIBIA (*L.*) नडगी *f*, नली *f*.

TICK *F.* गोचीड; (prob. from *ticket*) उचापत *f*, उधार *n.*—*v. i.* उचापत देणें, उधार देणे. *D.* टिकटिक वाजें -शब्द क.—*n.* टिकटिक शब्द.

TICKET *F.* written token चिट्ठी *f*, दाखला; lable चिट्ठी *f*, चकती *f*; as appended to show number and price अंकपट्टी *f*, बीज *n*; as in a lottery टीप *f*; टिकीट *'n*, *f*; a certificate or token of right of admission to a place of assembly, or to enter and be carried in a public conveyance दाखलेचिट्ठी *f*, 'टिकीट' *f*, *n*: a railroad t.; a theatre t.—*v.* चिट्ठा मारें -लावें; टिकीटीवरून ओळखें; टिकीट देणे [with].

TICKLE* *v.* touch lightly and cause to laugh गुदगुली *k.*; please by slight gratification थोडक्यांत खुश *k.* [by, with].—*i.* गुदगुली होणे; गुदगुली *k.*—TICKLISH *a.* ज्यास गुदगुल्या लवकर होतात तो; unfixed डळमळीत, लटपटीत; difficult कठीण (times).

TIDE*, flux and reflux of the sea भरती *f*, ओहटी *f*; current ओष, प्रवाह: t. of blood; tendency कल, झोक: time's t. कालदशा *f*; high t. समा; spring t. उधाण *n*; neap t. भांग.—TIDY *a.* चकपक, साख-सुरत, ठाकठीक.—TIDINESS चापचोपी *f*, चकपक *f*.—TIDINGS खबर *f*, बातमी *f*, बार्ता *f*.

TIE* *v.* bind बांधें, बांधून टाकें, तांगडें; knit गोवें, ओवें; fold गुंडाळें, बांधें, लपेटें; restrain आवरें, बांधें, गोवें; down बांधून ठेवें, तांगडें; up जखडें, तांगडें;—with a knot गांठ देणे -मारें [with, to].—*n.* बंद, बंधन *n*, पाश; obligation moral or legal गांठ *f*, नाते *n*, धागदोरा;—as of husband and wife of the soul and body रेशमाची गांठ *f*; knot of hair बुचडा;—as of a necklace गळसरीचा दोरा.—TIED बद्ध, बांधलेला.

TIFFIN *P. E.* फराल, उपहार, 'टिफिन' *f.*

TIGER (*tigris*) वाघ, व्याघ्र; tiger's skin व्याघ्र-चर्म *n.*—TIGRESS वधीण *f.*

TIGHT *a.* not loose ताठ, तंग; close घट्ट, गच्छ, दाट;—as a garment तंग, अटस, अवळ; compact सुट्सुटीत, अटोपसार, घट्ट; neat नीट, नीटनेटका. -EN *v.* अवळून बांधेण, अवळेण, ताणेण. -NESS ताठा, ताठपणा, ताण; तंग -अवळ -घट्पणा; parsimoniousness कृपणपणा, चिकूपणा; stringency तंगचाई *f.* t. of the money market.

TILE* कऊल *n.*, कौल *n.*—*v.* कौलें लावेण, शेकारेण [in].—TILING कौलार *n.*, खपरेल *n.*; tiles कवरें *n pl.*

TILL* *v.* नांगरणे. -AGE नांगरणी *f.*, शेती *f.*, लागवड *f.*. -ER नांगरणारा, शेतकरी.

TILL* *prep.* पर्यंत, पावेतों; *t.* now आजपर्यंत.

TIILT*, covering over the head मुरका, मुरकी *f.*; covering for a cart, boat, &c. मुरका, पाल *n.*, चांदवा, छत *n.*, इ०; the military exercise भालेकरोली *f.*; thrust ढुसणी *f.*, खुपसणी *f.*—*v.* कलंडण, कलंडून ओतेण; ढुसेण, खुपसेण; धणानें ठोकेण, धण मारेण [up, over].

TIMBER* इमारती सुतारकामी लांकूड *n.*;—of a house लांकडीकाम *n.*, लांकूड *n.*

TIMBREL *Sp.* डफ *n.*, खंजिरी *f.*

TIME*, portion of duration काळ, वेळ *m, f.*; a proper time प्रसंग, वेळ *f.*: there is a *t.* for every purpose; unmeasured duration काळ: space and *t.*; duration of one's life आयुष्य *n.*: your *t.* is not your own; it belongs to God, to religion, to mankind; age काळ, युग *n.*: ancient *t.*; allotted period वेळ, समय, मुदत *f.*, अवधि *f.*: the *t.* of life is short; delivery प्रसूत-काळ, वेळ *f.*, दिवस *pl.*: she was within one month of her *t.*; repetition वेळ, वेळ *f.*,

वार (दोनवेळा, त्रिवार); state of things at a particular period काल, दिवस *pl.*: good times, hard times; at a certain *t.* एकदा, कोण्याएका काळीं; present life इहलोक जन्म *t.* or eternity; tune ताल, गत *f.*; Gram. काल; in the course of *t.* कालेंकरून, काल-गतीनें; lapse of *t.* कालगति *f.*, कालचक्र *n.*; spirit of the *t.* कालमाहात्य *n.*, युगधर्म; to kill *t.* काल लोटेण -ठक्लेण; to spend *t.* rightly सकालधेष क.; for a long *t.* वाढवेळ; given *t.* नियमित काल; of *t.* immemorial के काळचा, काळेकाळचा; the three times (past, present, and future) कालत्रय, कालत्रयीं; in the three times त्रिकाल; times are changed कालचक्र फिरेल, दिवस मार्गे पाहतात; up to that *t.* तावकाल; to take one's *t.* सावकाशीवर घेणें; in good *t.* सुवेळीं, वेळेवारीं; unseasonable *t.* अवकाळ, गैरहंगाम; to consider *t.* and season वेळ अवेळ पाहेण; according to the *t.* समयानुसार; at some *t.* or other कर्धीं तरी; at times कर्धीं कर्धीं, कर्धींमधीं; hard times कठीण दिवस *pl.*, कडू काळ; from *t.* to *t.* वारंवार, वेळेवेळां; to have *t.* पावेण; in *t.* and tune तालसुरीं; mean or common *t.* मध्य *n.*, धन *n.*; beat *t.* with a song तालधरणें: *Mus.*, quick द्रुत *n.*, ओष; slow त. ठाय *f.*; with reference to repetition पट, गुण: five times पांचपट.—*v.* वेळ अवेळ पाहेण, वेळेवार क.; regulate as to time वेळ सांगेण नेमणे-बांधेण; ascertain the *t.* of ची वेळ मोजेण; measure, as in music ताल धरणेण [to]. -HONORED *a.* फार दिवसांचा द्याणून प्रतिष्ठित मानलेला. -KEEPER घड्याळ *n.*, कालयंत्र *n.*; a person who keeps, marks, or regulates the time, as of the departure of conveyances घड्याळजी? 'टैम कीपर';—in musical performances ताल धरणारा, ताल-ly *a.* करी. वेळेवरचा, वक्तशीर,—*ad.* वेळे-

वारीं, समयास, वेल्स. -SERVEE काळ -रंग पाहून चालणारा, समयानुसारी, कालानुरोधी. -SERVING a. समयानुसरण n. -TABLE वेल्डा-पत्रक n, 'टैम टेबल' n.

TIMID a. (*timere*, to fear) भित्रा, बुजरा, भ्याड. -ITY भित्रेपणा.—TIMOROUS a. भित्रा, भ्याड. भयशील; भयाचा.

TIN*, the metal कठील n; thin plates of iron covered with tin कल्हईचे लोखंडी पत्रे pl, टीन n; money पैका, पैसा.—v. कल्हई क. लावणे.

TINCAL Hind. टांकणखार.

TINCTURE (*tingere*, to tinge) a shade of color छटा, वास, लेकर f; Med. अर्क.—v. छटा चुणूक लेकर आणणे -देणे; imbue the mind of मनांत भरणे [with].—TINGE v. छटा लेकरी आणणे -देणे, युक्त क. [with].—n. छटा, लेकरी f, धुनक f; color छाया f, रंग.

TINDEE* पेटवणे n, चेतवणे n, गूळ m, f.

TINGLE v. i. W. feel a kind of thrilling sensation भणभणणे, झणझणणे, सणसणणे; feel a short thrilling pain चुरचुरणे, सळकणे, चुणचुणणे; have a slight pricking sensation मुंग्या येणे, रवरचुहुळ सुटणे, खाज सुटणे [with].—TINKLE v. i. किणकिणणे, छणछण वाजणे.—TINKER जुर्नी भांडी विकाणारा.

TINSEL F. shining material made for ornamental purposes खोटा कलाबतू, तोई f; बेगड इ०; something having a false lustre बेगडी डागिणा.

TINT (*tingere*, to dye) v. रंग छटा देणे [with].—n. रंग, छटा, लेकरी f, धमक f.

TINY a. W. चिंगुला, चिमकुला, चिमणा.

TIP D. अणी f, अणकुची f, बोंडी f, अग्र n.—v. अणीवर लावणे -चटवणे; टोपण -शेवी वसविणे: to t. anything with gold [with].—Ger. टिचणे, टिपणे. -CAT इटीदांडू.

TIPPLE v. Ger. दारू पिणे, निशाबाजी क.—

TIPPLER दारूबाज, छाकटा.—TIPPLING-HOUSE कलालाचें दुकान n.—TIPSY a. झिंगलेला, मस्त; झिंगल्या सारखा झालेला, झोकेखाणारा.

TIRE*, head-dress मुगूट; attire पोशाक, आभरण n; iron band of a wheel धांव f.

TIRE* v. दमवणे, श्रमवणे [with].—i. दमर्ण, थकणे, श्रमणे.—TIRED श्रमलेला, भागलेला, श्रांत. -SOME a. श्रमाचा, कटाचा; tedious कंटाळा आणायाजोगा, त्रासदायक, बिकिरीचा, किचर.

TISSUE F. cloth interwoven with gold or silver जरीकापड n; connected series जांडे n, सुतांडे n, रचना f, ग्रंथः a t. of lies; Anat. शरीररचना f.—v. रचणे, विणणे.

TIT Icel. small horse तङ्गु n; in contempt, a woman बायरू n; a small bird लहान पक्षी, पांखरू n; -t.-for-tat टीपास टीप, यमकाला यमक.

TITHE* दहावा हिस्सा, दशमांश.—v. i. दहावा हिस्सा देणे.—t. दहावा हिस्याचा कर वसविणे घेणे (Luke xi. 42).

TITILLATE v. i. (*titillare*) गुदगुल्या होणे.

TITLE (*titulus*) name नांव n;—of a book ग्रंथनाम n; appellation of dignity किताब n, प्रतिष्ठानांव n, नांव n; claim दावा, हक्क, सत्ता f; t.-deeds कडाला, सनदा, खते वैरे कागदपत्र n pl.—v. नांव ठेवणे -देणे. -PAGE ग्रंथाच्या नांवाचे पत्र n, मलपृष्ठ n, 'टैटल पेज' n, मुख्यपत्र n.

TITTLE-TATTLE Ic. बकवक f, वटवट f.

TITULAR a. (See TITLE) नांवाचा, नामधारी (a king).

To* prep. noting access स, ला, पासी, जवळ, कडे;—nearness to कडे, जवळ, पासी, मत: he is rising to wealth;—extent पावतो, तों, पर्यंत, तोंचर: to beat one to death; they met us to the number of one hundred;

—comparison हून, पेक्षा ताडून लावून पाहिले
असता : all that they did was piety to
this ;—addition अणरवी, शिवाय, खेरीजः
wisdom he has, and to his wisdom courage ;
accord प्रमाणे, सारखा : she has a
husband to her mind ;—apposition दोहा,
वरः they engaged hand to hand ; accompaniment वरः
she sang to his guitar ; to-day आज ; to and fro इकडे ति-
कडे ; माझे गुडे ; to the face तोंडवर, समक्ष,
रुबरू ; to wit द्याणजे ; समजें ; as to वि-
षयां, संबंधी ;—as a sign of a verb स, ला,
साठी.

TOAD* मोठा बेढूक, चामडेडेरक. -STOOL कुत-
न्याचे मूर n, अळंवे n.

TOAST v. (*torrere*, to parch) भाजणे, भाजनक. ;
warm thoroughly गरम क., शेक देणे : to t.
the feet ; drink to the health, or in honor of चैं कुशल चिन्तून किंवा न्या संभानार्थ
दारू पिणे.—n. विस्तवावर भाजलेली रोटी f, 'तो-
स्त' ; [the name of any person, esp. a
person of distinction, in honor of whom
health is drunk ; anything considered
worthy to be commemorated in a simi-
lar way].

TOBACCO (*Sp. tabaco*, from the Indian *taba-co*, the tube or pipe in which the Indians smoked the plant, transferred by the Spaniards to the herb itself) तंबाखु f.

TO-DAY* ad. आज, आजच्या दिवसास -सी.—n.
आजचा दिवस.

TODDY *Hind.* ताडी f.

TOE* पायाचे बोट n; great t. पायाचा अंगठा ;
little t. पायाची करंगळी f; space between
toes वेचक n; t. ornament जोडवे n.

TOGETHER* ad. in the same place एकत्र, ए-
का ठिकाणी ; in the same time एकेवेळेस,
बरावर ; in or into union संगे, संगती, बरा-
वर, सुद्धा ; in concert एकमताने, मिळून ; t.
with संगे, संगती, सहवर्तमान [with].

TOGGLE *Ger.* सुरसा.

TOIL* v. i. कष्ट मेहनत क., खपणे [for, at].—t.
कष्टविणे, श्रमविणे.—n. कष्ट, श्रम, मेह-
नत f. -SOME a. कष्टाचा, श्रमाचा, मेहनतीचा.

TOKEN*, sign खूण f, लक्षण n, चिन्ह n ; mem-
orial of friendship लेहाची ओळख f,
यादगिरी f, आठवणूक f ; [Print., ten quires
of paper].

TOLERATE v. (*tollere*, to lift up) suffer to
be or to be done without prohibition पर-
वानगी -मोकळीक देणे, मनाई नक., सहनक., नको
न द्याणणे (opinions, practices).—TOLERATION,
TOLERANCE परवानगी f, अप्रतिवंध, मोकळीक f.—TOLERABLE a. supportable सो-
सायाजोगा, सहनीय, सद्य ; moderately good
चालायाजोगा, कामचलाऊ, माफक (translation).—TOLERABLY ad. वरा, वराच.—TO-
LERANT a. परवानगी देणारा, अडथळा न कर-
णारा, सहिण्ण.

TOLL* जकात f, दस्तुरी f; t. -gatherer नौकदार,
जकातदार ; t. paid by ships on clearing
out of a port पाग. -BOOTH जकातीचा ना-
का, जकातकट्टा, दस्तुरी f.

TOLL v. W. राहून राहून घांट वाजविणे : to t.
the funeral bell.—i. राहून राहून (घांट) वा-
जणे.—n. राहून राहून होणारा नाद, सावका-
शीचा नाद.

TOMB F. grave प्रेताची खांच f, प्रेताचा खाडा,
शवगती f; monument erected to the me-
mory of the dead थडगे n, कवर f, समाध
f. -STONE कबर f.

TO-MORROW (*to & tomorrow*) उद्यां, उदईक f.—
n. उद्यांचा दिवस.

TO-TIT (*Tom & tit*) एक लहान पक्षी आहे.

TO-M-TOM, *Hind.* टिमकी f.

TONE (*tonus, sound*) नाद, स्वर, आवाज ; accent
स्वर ; Mus. मूर्छणा f ; Med. सुभावना f,
सद्भावना f, प्रकृतीचा ताळ ; temper तव्यत

f., प्रकृति *f.*; tenor बोलण्याचा रोख -चे धोरण *n*, शैली *f.*; general style धाटणी *f.*, धाटी *f.*: a low t. of morals; prevailing color of a picture चित्राचा मुख्य रंग; to recover one's healthy t. from sickness, anger, hatred, &c. प्रकृति ताव्यावर येणे.—TONIC *a.* स्वराचा; increasing strength शक्तिवर्द्धक; *Med.* रोचक, अभिवर्द्धक.—*n.* *Med.* दीपन *n*, पाचक औषध *n*; *Mus.*, the key-tone or first tone of the scale अंशस्वर; quarter t. श्रुति *f.*; half t. स्वरांश.

TONGS *pl.* सांडस, चिमटा, गांवी *f.*

TONGUE*, the member जीभ *f.*, जिब्हा *f.*, रसना *f.*; speech बोलणे *n*, भाषण *n*: much t. and much judgment seldom go together; power of articulate utterance वाचा *f.*, वाचाशक्ति *f.*, वाणी *f.*; language बोली *f.*, भाषा *f.*; mother t. जन्मभाषा *f.*; words शब्द *pl.*, बोलणे *n*, तोंड *n* (1 John iii. 18); a nation, as distinguished by language देश, लोक;—of flame or fire आगीचा लोळ, आगीवाढा, झोत;—of a bell लोळा, लोळी *f.*;—of a balance कांटा; to hold the t. तोंडास खोळ घालणे; to bridle the t. तोंड आटोपणे; tip of the t. जिब्हाप्र *n*; root of the t. जिब्हेचा कांदा; projection on the side of a board which fits into a groove कुसूऱ *n*; narrow strip of land, projecting from the main into a sea or a lake भूशालाका *f.*; taper part of anything चिचोळा भाग, गोपुच्छ *n*.—*v. i.* बोलणे; वटवट-बडवड क. -TIED *a.* बांधलेन्या जिभेचा, बद्धजिब्ह.

TONSIL (*tonsilla*) अमृतकण्ठा *f. pl.*

TONSURE (*tonsura*) डोई क. *n*, कैस काढणे *n*; t. of the head of a child to form the shendi चौल *n*;—the ceremony जावळ *n*, जायवळ *n*.

TOO* *ad.* over फार, फारच, अति; also ही पण, देखील.

TOOL*, instrument of manual operation हत्यार *n*, आऊत *n*, शस्त्र *n*; any instrument

of use साधन *n*, उपकरण *n*, हत्यार *n*: person used as an instrument by another person,—a word of reproach हातगुंडा, ससाणा, कुत्रा.

TOOTH* दांत, दंत;—of a comb, wheel, &c. दांत, दांता; a prong कांटा; taste रुचि *f.*, चव *f.*; these are not dishes for thy dainty tooth; to show the teeth धमकावर्ण, धमकी दाखवर्ण; to cast in the teeth तोंडावर अपमान क.; to do in the teeth of नाकावर पाय देणे; to the teeth of तोंडावर. -ACHE दंतशूल, दांतदुखी *f.*. -BRUSH दांत घांसायाची कुंची *f.*, दांतवण *n*, इ०. -PICK दांत-कोरणे *n*. -POWDER दारशिणा, दांतवण *n*.

TOP*, highest part शेंडा, माथा, शिखर *n*, अग्र *n*; utmost degree कळस, सीमा *f.*; highest rank वरची पायरी *f.*, पदवी *f.*, मुख्य अग्रस्थान *n*: at the t. of one's class; chief person प्रमुख, शिरोमणि, अग्रगण्य: the t. of zealots; crown of the head टक्कल *n*, माथा; upper part of the plant शेंडा, माथा; t. of a mountain शिखर *n*.—GER. भौंवरा; humming t. जंगीभौंवरा; a dint struck on a t. शुमा; the swift spinning of a t. upon one spot निधा.—*v.* वर उचलणे; rise to the top of माथ्यावर चढणे; surpass वर-चढ होणे, मार्ग टाकणे; crop बोखा-डिचक्या तोडणे (trees); off पुरा क., कळस क.—*i.* उंच असणे; वर्चस्व असणे [by]. -KNOT बुचडा. -MOST *a.* अगदी वरचा, अग्रतम. -SY-TURVY *ad.* उलथा पालथा, उलटा सुलटा, खालवर.

TOPAZ (*topazon*, Skr. *tapus*, fire) a mineral पुष्पराग.

TOPIC (*topicica*) विषय, प्रकरण *n*. -AL *a.* विषयाचा, प्रकरणाचा; local एकेदशी, विशेष स्थानाचा.

TOPOGRAPHY (*Gr. topas*, place, *graphein*, to describe) स्थानवर्णन *n*, विशेष स्थलवर्णन *n*.

TORCH *F.* मशाल *f*, दिवटी *f*, टेंभा. -BEARER
मशालजी.

TORMENT *F.* अति पीडा *f*, यातना *f*, तीव्र बेदना
f.—*v.* यातना देणे, पीडा क.; tease छळणे,
गांजणे [with, by, for].

TORNADO *Sp.* तुफान *n*, प्रधंजन.

TORPID *a.* (*torpere*, to be stiff) numb बहिरा,
सुना, निचेत; dull मंद, सुस्त.—**TORPOR**
सुनेपणा, बधिरपणा; मंदपणा, सुस्ती *f*.

TORRENT (*torrents*, boiling) a violent or
rapid stream मुसँडा, झोत, लैंडा; rapid
flow ओघ, धार *f*, धारा *f*; t. of vices and
follies.

TORRID *a.* (*torrere*, to parch) उनानें वाळलेला
करपलेला, रक्ष (plain); dried with heat
उनानें वाळलेला करपलेला (plain); t. zone
उष्ण कटिबंध.

TORT (*tortus*, twisted) *Law*, a wrongful
act for which an action will lie अप-
कृत्य *n*.

TORTOISE (*tortus*, crooked) कांसव *n*, कूर्म *n*.
-SHELL कचकडा, कांसवाची पाठ *f* पाठीचे
हाड *n*.

TORTURE (*torquere*, to twist) extreme pain
अति दुःख *n*, बेदना *f*, व्यथा *f*, यातना *f*, हाल *pl*;
severe pain inflicted judicially
कठीण शिक्षा *f*, राखेचा तोबरा, मिरच्यांची धुरी
f इ०—*v.* शरिरास फार दुःख -यातना देणे,
हाल क.; अति क्रूर भारी शिक्षा क., उरावर धोंड
देणे, टिप्प्या लावणे, चरकांत घालणे इ० [by,
with].

Toss *v. W.* throw with the hand टाकणे, उ-
द्वरणे, फेंकणे,—the head कोलणे, वर क.;
cause to rise and fall खालीवर क.: to be
tossed on the waves; agitate खवळणे;
harrass त्रास देणे, छळणे, कष्टी क., भागवणे;
keep in play खेळवणे, चाळवणे.—*i.* तळम-
ळणे, तडफडणे;—in passion धडफडणे, तड-
फडणे; to t. up, to throw a coin into the
air and wager on what side it will fall

छापतराजू खेळणे.—*n.* कोलणे *n*, फेंकणे *n*;
उडवाउडव *f*, उलथापालथ *f*. -ING तळ-
मळ *f*, तडफड *f*; t. and stamping wildly
आदळआपट *f*, अदळाअदळ *f*.

TOTAL *a.* (*totus*, all) सर्व, सगळा; entire
पूर्ण, पुरा, अखंड.—*n.* बेरीज *f*, जुमला, एकंदर
आकार; grand t. of an account मखलाशी
f. -ITY एकंदर जमा *f*, आकार; समग्रता *f*,
परिपूर्णता *f*. -LY *ad.* अगदी, विलकुल, तमाम.
TOTTER* *v. i.* vacillate डकडकणे, डळमळणे,
लटपटणे; झोकत झोके खात चालणे; shake
कांपणे, लटलटणे [about].

TOUCH *v.* (*tangere*) come in contact with
सर्शक, हात लावणे, शिवणे; perceive by
the sense of feeling स्पर्शणे, स्पर्शज्ञान होणे;
nothing but body can be touched; reach
पावणे, पौचणे: to t. the shores; concern
संबंध असणे, लागणे: the quarrel toucheth
none but thee alone; handle slightly
हात नोट लावणे, सर्शक; meddle with हात
घालणे; I have not touched the books; melt
वेधणे, द्रवणे, कळवळा थाणणे: the father
was touched with what he said; make
an impression on ठसा उठवणे, छाप मार-
णे: it is so hard that the file will not t.
it; play on छडणे, वाजविणे: they touched
their harps; perform, as a tune राग
गाणे; afflict दुःख देणे, छडणे: we have not
touched thee; up ओजवणे, सुधारणे [with].
—*i.* लागणे, शिवणे, भिडणे: two spheres t.
only at points; treat anything slightly
in discourse गोष्ट -उहू काढणे [on, up];
at ओरवा बंदर क.—*n.* contact सर्श;
the sense of feeling स्पर्शद्वय *n*, स्पर्श;
power of exciting the affections वित्तवेधक
वेधण्याची शक्ति *f*, रस, भाव; emotion रस,
भाव; stroke चटका, तडाखा; censure बोल,
शब्द; single stroke on a drawing हात;
feature स्वरूप *n*; act of the hand on
a musical instrument वाद्यावर बोटांचा

हाताचा चाळा; musical notes स्वर *pl.*, मातृका *fp.*; a little धुनुक *f.*, छाया: I have a t. of your conscience; hint सूचना *f.*; taste पारख *f.*, परीक्षा *f.*, कस. -HOLE—of a fire-arm काना, कान, कोरप *n.*. -STONE कसोटी *f.*; —for gold बरकल *f.*. -WOOD चेतवण *n.*, पूड *f.*. —TOUCHY *a.* चिरडखोर, शीघ्रकोपी; to be t. फुटाण्या सारखा उडणे.

TOUGH* *a.* not brittle वातड, चिवट; as wood, grass, &c. चिकण, निवर, टणक; tenacious चिवट, लोंचट; strong कागखर, टणक.

TOUR (*tornus*, turner's wheel) going round प्रदक्षिणा *f.*; journey in a circuit परिभ्रमण *n.*, फेरा, पर्यटण *n.*. -1ST पर्यटण करणारा, परिभ्रमणकारी.

TOURNAMENT *F.* mock fight भालेकरोली *f.*

TOW* तांगाचे बुरुकुल *n.*.—*v.* दोरी लावून ओढणे. [along]. -AGE दोरी लावून ओढणे *n.*

TOWARD *prep.* (*to & ward*) कडे; with respect to विषयी, वर, कडे.

TOWEL *F.* हातपुसणे *n.*, रुमाल, फडके *n.*

TOWER*, high building वाढायावरला बंगला, महाल; citadel किला;—of a castle बुर्ज; —of a church, &c. बुमट, शिखर *n.*.—*v.i.* दुसऱ्याहून वर उंच होणे, न्या वर चढणे [above].

TOWN* गांव *m n.*, शहर *n.*; the old t. कसवा; the walls or defences of a t. शहरपन्हा; the police, guards, &c., appointed to protect a t. शहरपन्हा. -CLEEK कुळकरणी. -HALL सरकारवाडा, कचेरी *f.*. —TOWNSMAN गांवकरी.

TOY *D.* plaything for children खेळणे *n.*, खेळ; trifle खेळ, हलकी गोष्ट *f.*; old story जुनी कहाणी *f.*.—*v.* खेळणे, गमणे [with].

TRACE (*trahere*, to draw) track माग, छडा; vestige मागमूस, ठिकाणा.—*v.* follow by the track of थांग लावणे, छडा काढणे;

mark out अंकणे, बेतणे; to t. letter of a copy in learning to write गिरवणे, घोटाळणे [out].

TRACHEA (*L.*) श्वासनकी *f.*, नरडे *n.*

TRACK (See TRACE) माग, छडा; वाट *f.*, रस्ता; —of a thing dragged, of a snake, &c. फरकंड *f.*, फरपट *f.*.—*v.* मार्ग काढीत जाणे; दोरानें जहाज ओढणे [with].

TRACT (do.) region मैदान *n.*, देश; short treatise अन्वयप्रबंध, निवंध; a short treatise on practical religion धर्म संबंधी विषयाची चोपडी निवंध, 'त्राक्ट' *n.*; length लांबी *f.*, विस्तार: t. of time. -ABLE *a.* docile हुकमी, कद्यांत वागण्याजोगा, वठण्याजोगा; feasible घडायाजोगा, साध्य.

TRADE (do.) commerce व्यापार, उदीम; occupation धंदा, व्यवहार, उद्योग; custom चाल *f.*, रीत *f.*, वहिवाट *f.*: thy sin's not accidental, but a t.; company of men engaged in the same occupation धंदा, पेशा.—*v.i.* उदीम-व्यापार क. [for, with, in.]

TRADER, TRADESMAN व्यापारी, उदमी.—TRADEWIND, a wind in the torrid zone, and often a little beyond it, which blows from the same quarter throughout the year; so called because of great advantage to navigators, and hence to trade].

TRADITION (*trans*, over, *dare*, to give) unwritten or oral delivery of opinions, doctrines, practices, rites, and customs from father to son, or from ancestors to posterity पूर्वी पासून चालत आलेली वाडवडिलाची मर्ते, चाली, विधि, आचार इ०, पूर्वसांप्रदाय; knowledge or belief transmitted without the aid of written memorials दंतकथा *f.*; *Theol.*, that body of doctrine and discipline, or any article thereof, supposed to have been put forth by Christ or his apostles and not committed to writing ख्रीस्ताचा किंवा त्या-

चे प्रेषितांचा परंपरागत चालत आलेला उप-देश, गुरुक्रम (2 Thes. ii. 15). -AL, ARY a. पूर्वीपासून चालत आलेला, परंपरागत -प्राप. -LY ad. लोकालोकी, कर्णोपकर्णी, परंपरेने.

TRADUCE v. (*trans*, across, *ducere*, to lead) तुफान -तोहमत -आळ घेणे -घालणे.

TRAGEDY (*Gr. tragos*, a goat, *odé*, a song, either from the oldest tragedies being exhibited when a goat was sacrificed, or because a goat was the prize, or because the actors were clothed in goat-skins) a drama that has a fatal issue दुःख-परिणामक नाटक n; a fatal and mournful event दुःखपरिणामक गोष्ट f.—TRAGICAL a. दुःखपरिणामक नाटक संबंधी; दुःखपरिणामक, दुरंत, दुःखाच्या शेवटाचा, ज्याचा शेवट दुःखाने होतो किंवा झाला असा.

TRAIL v. D. draw along the ground फरपटीत नेणे -ओढणे; tread down, as grass, by walking through चालतांना पायांखाली तुडवणे, तुडवणे [along].—i. फरफटत जाणे; grow to great length, esp. when tender and creeping upon the ground, as a plant जिरीवर वाढत जाणे, ताण वाढणे.—n. ओढ f, फरकांडा; scent left on the ground by the animal pursued वास, वासाचा माग.

TRAIN (*traha*, a drag) that which draws along ओढण f; trap सांपळा; that which is drawn along ओढ f;—of a gown गोशा, झोळ, घोळ; tail of a bird सोगा; retinue जिलीव f, स्वारी f, खटले n; series माळ f, शेज f, रांग f: the t. of ills; process अनुक्रम, पर्यायक्रम; line of gunpowder, laid to lead fire to a charge दारूची ओळ f, रंजक f; connected line of carriages on a railroad तांडा, कतार f, 'ट्रेन' f;—of artillery तोफखाना, तोफा f pl; t. of reasoning तर्कप्रबंध.—v. draw along ओढणे, फरफटणे; allure मोहणे; discipline

शिकवणे, वळण लावणे; break, as oxen पेटविणे, वठणीस-वळणीस आणणे; up शिकवणे, वळण लावणे;—a horse, &c. शिकवणे, तालीम देणे. -ING शिक्षा f, अनुनयन n; वठवणे n, पेटवणी f.

TRAIT (*trahere*, to draw) mark लक्षण n, चिन्ह n; touch कसब n, हात, वस्तादी f.

TRAITOR (*tradere*, to betray) one guilty of treason राजद्रोही, फितुरी माणूस, फित्र; betrayer विश्वासघातकी. -OUS a. राजद्रोही; विश्वासघातकी; विश्वासघाताचा, दगलबाज.

TEAMMEL F. जाळे n, पाश; a kind of shackles used for regulating the motions of a horse, and making him amble खोडा, लोंदणे n, बेडी f.—v. अडकविणे, पायांत खोडा घालणे -गुतवणे [with, by].

TRAMP v. D. tread तुडविणे; cleanse, as clothes, by treading upon them in water कुचलून धूणे.—i. पाय झिजवणे, धांवाधांव क.—TRAMPLE v. तुडवणे, मर्दणे, खुंदलणे [down, under, on, upon].

TRANCE (*trans*, across, *ire*, to go) state in which the soul seems to have passed out of the body into another state of being, or to be wrapt into visions समाधि f, तन्मयावस्था f, देहातीत वृत्ति f; Med., catalepsy फेपरे n, अपस्मार.

TRANQUIL a. (*tranquillus*) स्वस्थ, शांत. -IZE v. स्वस्थ -शांत क. [by, with]. -ITY शांतपणा, शांति f, स्वस्थता f, निःपद्वता f.

TRANSACT v. (*trans*, across, *agere*, to act) करणे, वाहिवाटणे, चालवणे. -ION वाहिवाट f, आचरण n, निर्वाह; affair गोष्ट f, कार्य n, काम n; Law, adjustment of a dispute between parties by mutual agreement आपसांत तोडजोड f -समझी f.

TRANSCENDENT, -AL a. (-scandere, to climb) वरिष्ठ, श्रेष्ठ, उक्षृ; going beyond the bounds of human knowledge मनुष्यज्ञानाच्या पलीकडचा, अमानुष.

TRANSCRIBE *v.* (*-scribere*, to write) प्रत क., नकल उतरणे [from, to].—**TRANSCRIPT** नकल *f.*, प्रत *f.*

TRANSFER *v.* (*-ferre*, to bear) एका जाग्यापासून दुसऱ्या जाग्यावर नेणे, स्थलांतर क., बदली क., बदलणे; make over the possession of सोपणे, हवालणे, स्वाधीन क.; remove from one substance to another एका पदार्था वरून दुसऱ्यावर नेणे—उतरणे: to t. drawings to a lithographic stone [from, to]. -ABLE *a.* स्थलांतर करण्याजोगा, बदलण्याजोगा; negotiable एका पासून दुसऱ्यास देण्याजोगा, व्यवहार्य.

TRANSFIGURE *v.* (*-figurare*, to, from) रूपबदलणे, रूपांतर क.—**TRANSFIGURATION** रूप पालटणे *n.*, रूपांतर *n.*

TRANSFIX *v.* आरपार भोसकणे -टोचणे, वेधणे [with].

TRANSFORM *v.* रूपांतर क.; transmute द्रव्यांतर क.: to t. lead into gold; *Theo.*, change the disposition and temper of, from a state of enmity to God and his law into the image of God, or into a disposition and temper conformed to the will of God पापि स्वभाव बदलणे, पवित्र क. (Rom. xii. 2); [*R. C. Ch.*, change, as the elements, bread and wine, into the flesh and blood of Christ]; among the mystics, change, as contemplative soul, into a divine substance, by which it is lost or swallowed up in the divine nature ईश्वरी तत्वांत मिळवणे, ब्रह्मरूप क.; सरूपता मुक्ति देणे; *Math.* रूप देणे [from, to]. -ATION रूपांतर *इ०* क.; रूपांतर *n.*; द्रव्यांतर *n.*; स्वभावांतर *n.*, नवा स्वभाव होणे *n.*, पवित्रीकरण *n.*—See the verb.

TRANSFUSE *v.* pour, as liquor, out of one vessel into another एका पात्रातून दुसऱ्या पात्रात ओतणे; *Med.*, transfer, as blood, from the veins or arteries of one

animal to those of another एका प्राण्याच्या शिरांतील रक्त दुसऱ्याच्या शिरात नेणे-धालणे [from, to].

TRANSGRESS *v.* (*gradī*, to pass) उलंघणे, ओलांडणे, अतिक्रम क. [in].—i. हुकूम आज्ञा मोडणे तोडणे. -ION उलंघन *n.*, अतिक्रमण *n.*, अतिक्रम. -ER मर्यादा उलंघणारा, मर्यादेचे अतिक्रम करणारा; अपराधी, अन्यायी: the way of the t. is hard (Prov. xiii. 15).

TRANSIENT *a.* (See TRANCE) fleeting थोडा वेळ राहणारा, क्षणिक, चंचल; imperfect अपूर्ण.—**TRANSIT** आरपार जाणे *n.*; *Astron.* क्रांति *f.*, संक्रमण *n.*; conveyance नेणे *n.*: t. of goods through a country. -DUTY रहदारी *f.*, जकात *f.*.—**TRANSITION** संक्रमण *n.*, संक्रांति *f.*; स्थलांतर *n.*.—**TRANSITIVE** *a.* संकर्मक.—**TRANSITORY** *a.* क्षणभंगर, क्षणिक, चंचल.

TRANSLATE *v.* (See TRANSFER) स्थलांतर क., जागा पालट क.; cause to remove from one part of the body to another शारिराच्या एका भागावरून दुसऱ्या भागावर नेणे (a disease); transform रूपांतर क.; remove, as by death मृत्युद्वारा नेणे; change to another condition, position, or office स्थित्यांतर-स्थलांतर-पदांतर क.: by faith Enoch was translated, that he should not see death (Heb. xi. 5); render into another language भाषांतर क. [from].—i. भाषांतर क.; भाषांतराच्या कामात गुंतणे -असणे लागणे.—**TRANSLATION** स्थलांतर *n.*; भाषांतर *n.*, तरजुमा.—**TRANSLATOR** भाषांतर करणारा कर्ता.

TRANSLUCENT *a.* (*-lucere*, to shine) स्वच्छ, नितळ, निर्मळ; पारदर्शक.

TRANSMARINE *a.* समुद्रा पलीकडचा.

TRANSMIGRATE *v.* देशांतर क.—i. pass from one body or state into another देहांतर पावणे, जन्मांतर पावणे, दुसऱ्या जन्मास जाणे [from, to].—**TRANSMIGRATION** देहांतर *n.*; the

passing of the soul into another body, according to the opinion of Pythagoras देहांतर *n*, जन्मांतर *n*, पुनर्जन्म, जन्ममरण *n*.

TRANSMIT *v.* (-mittere, to send) पाठविणे, धाडूणे, पैंचवणे; suffer to pass through पार जाऊ देणे: metals t. electricity [from, to].—TRANSMISSION पाठवणे *n*, प्रेरण *n*.

TRANSMUTE *v.* (*mutare*, to change) द्रव्यांतर क., जात्यांतर क. [from, to].—TRANSMUTATION द्रव्यांतर *n*, जात्यांतर *n*.

TRANSPARENT *a.* (-parere, to appear) उजेडास वाट देणारा, पारदर्शक, प्रकाशभेद्य; clear निवळ, नितळ.—TRANSPARENCY प्रकाश-किरणभेद्यता *f*; निवळपणा, स्वच्छता *f*.

TRANSPIRE *v. i.* (-spirare, to breathe) become public फुटणे, प्रसिद्ध होणे, बाहेर पडूणे; happen घडूणे, होणे.

TRANSPLANT *v.* remove and plant in another place एका ठिकाणाहून काढून दुसऱ्या ठिकाणी लावणे, लावणी क.; remove and settle in another place दुसऱ्या ठिकाणी नेऊन बसवणे [from, to]. -ATION रोपलावणी *f*, लावणी *f*; स्थलांतर *n*.

TRANSPORT *v.* (-portare, to carry) नेणे, वाहणे; carry into banishment हव्यापार क.; काळ्या पाण्यावर पाठवणे, देशपार क.; ravish with pleasure परमानंदित क.;—with ecstasy देहातीत वृत्ति क., देहमान उडवणे [from, to, for, with].

TRANSPOSE *v.* (-ponere, to put) जाग्याची उलटापालट क., स्थलांतर क. [from, to].—TRANSPOSITION जाग्याची अदलाबदल *f*, स्थानविनियम, स्थलांतर *n*.

TRANSUBSTANTIATION (-substantia, substance) द्रव्यांतर *n*; [Rom. Cath. Theol., the doctrine held by Roman Catholics that bread and wine in the eucharist is converted into the body and blood of Christ].

TRANSVERSE *a.* (-verttere, to turn) आडवा, वांकडा.

TRAP*, instrument for catching game फास, सांपळा; stratagem डावपेच, कचाट *n*; the play इटीदांडू [for].—*v.* सांपळांत धरणे; पैचात धरणे, यकडूणे [with, by, in].—*i.* सांपळा मांडणे *i*. -DOOR चोपदार *n*. -PINGS *pl.* मिरवणुकीचा पोशाक; घोञ्याचा साज. -STICK दांडू, दांडा.

TRAP *Sw.* a heavy igneous rock एक जातीचा जड पाषाण आहे, कारदगड.

TRAPA BISPINOSA (*L.*) अतिकेशर.

TRAPEZIUM (*L.*) Geom. विषमचतुरस्ख.

TRASH *Ger.* that which is worthless ऐल-पैल *n*, खेर *f*; loppings of trees फाटी *n pl.*.—*v.* फांया तोडणे-साठणे.

TRAVAIL *v. i.* *F.* labor with pain कष्ट क., खण्णे; suffer the pangs of childbirth प्रसूतिवेदना सोसणे, वेणा देणे.—*n.* श्रम, कष्ट; प्रसूतिवेदना *f*, वेण *f*.

TRAVEL *v. i.* (do.) walk चालणे; journey प्रवास-देशाटन क.; pass जाणे [from, to, for, in, by, with, through].—*t.* देशपर्यटन क.—*n.* मुशाफरी *f*, देशाटन *n*, प्रवास, फेरी *f*; *pl.* account by one who travels, of occurrences and observations made during a journey देशाटन वृत्तांतः a book of t. -LER मुशाफर, पांथस्थ, वाटसर्ल; देश फेरणारा, प्रवास करणारा.

TRAVERSE *a.* (See TRANSVERSE) आडवा.—*ad.* आडवा.—*v.* फिरणे, कंठणे; आडवा येणे, अटकाव क.; survey carefully पाहणी क., न्याहळणे, चौकसीने पाहणे.

TRAY* तबकडी *f*, ताट *n*, खुमचा, तबक *n*, इ०;—of wood काठवट *f*.

TREACHEROUS *a.* *F.* विश्वासघातकी, दगलबाज;—to the state फिरुरी *f*, निमकहराम.—TREACHERY विश्वासघात, दगलबाजी *f*, फिरुरी *f*, दगा.

TREACLE (*theriaca*) काकडी *f.*, बेरी *f.*

TREAD* *v. i.* set the foot पाय ठेवणे, पाऊल टाकणे : fools rush in where angels fear to t.; walk or go जाणे, चालणे; copulate, as birds बुळणे; on, upon तुडविणे; मागेमाग जाणे, लागेपाठ जाणे: year *treads* on year [on, upon, with].—*t.* वरून चालणे; press with the feet तुडवणे, पायानीं मळणे; crush under the foot पायाखालीं चिरडणे.—*n.* मळणी *f.*; पाऊल *n.*; gait चालण्याची ठब *f.*, पा॒वठा, पा॒ऊल *n.*, गति *f.*; पक्ष्याचें जुळणे *n.* -MILL गिरणी *f.*

TREASON (*tradere, to give up*) राजदोह, फितूर. -ABLE *a.* राजदोहाचा (act); सरकारातीं दुश्मनी करणारा, राजदोही (person).

TREASURE (*thesaurus*) wealth accumulated धन *n.*, भांडार *n.*, द्रव्य *n.*; abundance विपुलता *f.*, रेलचेल *f.*, महामुरी *f.*; that which is very much valued रत्न *n.*, निधान *n.*, दाणा, परीस; hidden or reserved t. डुकलें *n.*, गुपधन *n.*, निधान *n.*, डळा.—*v.* संचय क., द्रव्यसंचय क., जोडणे [up].—TREASURER खजीनदार; पोतनीस, कोशाधीश, भांडारी.—TREASURY जामदारखाना, खजीना, पोते *n.*, भांडार *n.*, 'तिजोरी' *f.*; t. bags of Government पोते *n.*; settlement of the accounts of the t. पोतेझाडा.

TREAT *v.* (*tractare, to draw violently*) handle चालवणे, वागवणे: to t. prisoners ill is the character of a barbarian; discourse on विषयावर बोलणे; entertain मेजवानी क. (a company) [with, to]; manage in the application of remedies उपचार-उपाय-चिकित्सा क.; subject to some action -वर क्रिया चालवणे;—carefully जोगवणे, संभाळणे;—considerately, leniently वागवून संभाळून घेणे;—honorable सन्मान -संभावना क.;—roughly कुदलणे, गुधडणे, हेटाळणी क., खरडपटी काढणे [with, to].—*i.* विषय-प्रकरण चालवणे -सांगणे -लिहिणे [on, in]; negoti-

tiate तहाचें बोलणे क. [with, for]; मेजवानी क.—*n.* मेजवानी *f.* -MENT वागवणे *n.*, वागणूक *f.*, वहिवाठ *f.*; उपचार, चिकित्सा *f.*, क्रिया *f.*; औषधपाणी *n.*—TREATISE मंथ, मंध, निवंध.—TREATY तह, ठराव.

TREBLE *a.* (*trilpex*) तिप्पट, तिहेरी, त्रिगुण; *Mus.* तृतीय सवनाचा, किनरा.—*n.* तृतीय सवन *n.*, उच्च सवन *n.*, किनरी *f.*, टीप *f.*, टिपेचा सूर. —*v.* तिप्पट क.—*i.* तिप्पट होणे.

TREE* (*Skr. taru*) झाड *n.*, वृक्ष; genealogical tree वंशवृक्ष.—*v.* झाडावर चढायास लावणे, झाडाकडे हांकून लावणे: the dog trees a squirrel; झाडावर ठेवणे: to t. a boat.

TREMBLE *v. i.* (*tremere*) लटलटणे, कांपणे, डळ-डळणे;—from fear, cold, &c. कांपरे सुटणे, हुडहुडी भरणे.—TREMENDOUS *a.* भयंकर; dreadful जोराचा, जवर, अनर्थाचा (wind).—TREMOR कांपरे *n.*, थरकाप, थरथराट.—TREMULOUS *a.* डळडळीत, कंपित, सकंप.

TRENCH *F.* खंदक, चर.—*v.* खंदक खणणे; खळ्या -पाळ्या पाडणे.—*ER* काथवट *f.*; food अन *n.*, गोडगोड जेवण *n.*, सुमास.

TREPIDATION (*trepidus, trembling*) कांपरा, थरकाप, शहारे *pl.*

TRESPASS *v.* (*trans, over, and pass*) pass over the boundary line of another's land दुसऱ्याच्या हांत जाणे, -ची हृद ओलांडणे; enter unlawfully upon the land of another कायद्याविरुद्ध दुसऱ्याच्या जमिनीवर जाणे; go too far अतिक्रमण क.; transgress हुकूम तोडणे; offend अपराध -आगळीक क. [on, upon].—*n.* सिमोलंघन *n.*; अतिक्रमण *n.*, अपराध, आगळीक *f.*, अन्याय; criminal t. अन्यायाची आगळीक *f.*

TRET *F.* an allowance in weight for waste or refuse कटता, कसर *f.*, कांटा *इ०*.

TRIAL (See TRY) See under TRY [for].

TRIANGLE (*tres, three, angulus, angle*) त्रिं-

कोण, त्रिकोणाकृति.—TRIANGULAR *a.* त्रिकोणी, तिकोनी, त्रिकोण.

TRIBE (*tribus*) family कुल *n*, वंश; a nation of savages रानटी लोक लोकाचें गोत *n*; class वर्ग, जात *f*, गण.

TRIBULATION (*tribulare*, to press) क्लेश, दुख *n*, संकट *n*, विपत्ति *f*.

TRIBUNAL (*L.*) seat of a judge न्यायाधिशाची गारी *f*, न्यायासन *n*, धर्मासन *n*; court of justice न्यायसभा *f*, कचेरी *f*, अदालत *f*.

TRIBUTE (*tribuere* to bestow) payment made in acknowledgment of submission खंडणी *f*, कारभार; personal contribution made in token of services rendered, or as that which is due or deserved देणगी *f*, इनाम *n*, बक्षीस *n*.—TRIBUTARY खंडणी करभार देणारा, खंडणीदार.—*a.* खंडणी देणारा; inferior खालचा, गौण; yielding supplies of anything पुरविणारा, पुरवठा करणारा (streams).

TRICE Sp. पळ *n*, क्षण, त्रुटी *f*; in a t. क्षणात, पळ मात्रात, उभाउभी.

TRICK *D.* stratagem युक्ति *f*, हिकमत *f*; cunning contrivance कुलंगडे *n*, कंत्राट *n*; mischievous behavior खोड *f*, मस्ती *f*, चाढा; antic माकडचेष्टा *f pl*; पोरचेष्टा *f pl*; artifice कठा *f*, युक्ति *f*, गुरुकिंडी *f*.—*v.* फसविणे [with, by, in].

TRICK *v. W.* सबवणे, नटवणे [out, out in].

TRICKLE *v.i. Ger.* ओघळणे, पाझरणे [down, off, along].

TRIDENT (*tri, & dens*, tooth) त्रिशूल *-ळ*.

TRIDUAN *a. (tri, & duis, day)* तीन दिवस राहणारा, त्र्याहिक.

TRIENNIAL *a. (-annus, year)* तीन वर्षे राहणारा-वर्षाचा; happening every three years तीन तीन वर्षांनी होणारा, तिसाली, त्रैवार्षिक.

TRIFLE* *v. i.* खेळणे, गमणे, माशा मारीत बसणे [with].—*n.* हलकी क्षुलक गोष्ट *f*, कसपट *n*, कःपदार्थ.—TRIFLING *a.* हलका, लहान, अत्य, एरशेर.

TRIFOLIATE *a. (tri, folium, leaf)* तिपानी, त्रिपूर्ण, त्रिदल.

TRIFORM *a.* त्रिविध.

TRIFURCATED *a.* तीन बेचक्यांचा.

TRIGGER *Ger.* बंदुकीची कळ *f*, लबलवी *f*; t. guard पालखी *f (H)*.

TRIGONOMETRY (*Ger. trigonon*, triangle, *metron*, measure) त्रिकोणमिति *f*.

TRILL *D. Mus.*, a shake or quiver of the voice in singing सराटा.—*v.* सराटा घेऊन गाणे, अळविणे.—*i.* कंप घेण; trickle झुळझुळ वाहणे.

TRILLION (*tri, millio*) the number represented by a unit with eighteen cyphers annexed प्रयुत धन.

TRIM* *v.* निटावणे, दुरुस्त क., चक्कप क.;—*a* boat सारख्या बजनाचा समतोल भार क.; clip सालणे, छाटणे [with, out].—*ad.* चक्कपक, नीट; *t.* and tidy नीटनेटका, साफसफा.—*MER* नीट करणारा; a time-server काल पाहून चालणारा; one who fluctuates between parties, so as to appear to favor either दोहों दरडींवर हात ठेवणारा. —MINING वस्त्रास लावलेली फीत *f*, डाल *f*, इ०.

TRINITY (*trinitas*, fr. *trini*, three each) *Theol.*, the union of the three persons (the Father, the Son, and the Holy Spirit) in one Godhead, so that all the three are one God as to substance, but three persons as to individuality देवत्यैकत्व *n*.

TRINKET* डागिणा, नग, वस्त *f*.

TRINOLOCULOUS *a. (tri, oculus, eye)* त्रिनयन, तीन डोब्यांचा.

TRINOMIAL *a.* (*Gr. -nemein*, to distribute)

Math. त्रिपद *n.*

TRIO (*tres, tria*, three) त्रिकूट *n.*, तिरकूट *n.*

TRIP *v. i. D.* move lightly चमकत दुमकत

चालें ; take a brief or sudden journey
फेरी क., येरझार -खेप क.; make a false
step चुकून पाऊल पडें ; fail चुकें, धसरें,
ठोकर खाएं ; stumble अडखळें, ठोकर खा-
एं, ठेच खाएं.—*t.* उलथून पाडें, ठोकर मारून
पाडें ; catch धरें, पकडें [up].—*n.* ठो-
कर *f.*, ठेच *f.*; अडखळण *n*; catch by
which a wrestler supplants his antagonist
पेच; empty *t.* हेलपाटा, दिसका
[round, about].

TRIPARTITE *a.* (*-pars, partis, part*) तीन
भागांचा, त्रिखंड, त्रिभाग.

TRIPE *F.* अंतडें *n.*

TRIPETALOUS *a.* (*Gr. -pētalon*, a leaf) त्रिदल.

TRIPHTHONG (*Gr. -phoggos*, voice) a combi-
nation of three vowels in a single syllable,
forming a single or compound
sound व्यक्त *n.*

TRIPLE *a.* (*triplex*) तिप्पट, तिपदरी ; of three
strings तिपेडी, तिसुती.—*v.* तिप्पट क.—TRI-
PLICATE *a.* तिप्पट, तिहेरी.—*n.* दोन कागदा-
पदार्थी सारखा तिसरा कागद -पदार्थ.

TRIPOD (*Gr. -podos*, a foot) तिप्पयी *f.*, अडणी *f.*

TRISYLLABLE *a.* व्यक्तरी शब्द, तीन अक्षरी शब्द.

TRITE *a.* (*terere*, to rub) जुना, उष्टा, शिणा,
बासा.

TRITURATE *v.* (do.) वाटें, उगाळें.

TRIUMPH (*triumphus*) joy for success जया-

चा आनंद, जयानंद, जयोत्सव; victory जय, वि-
जय [over].—*v.* जय मिळवें, जयजयकार क.,
टाळ्या वाजविणे. -AL *a.* जयाचा, जयसमारं-
भाचा, in comp. जय, विजय (arch). -ANT *a.*
जयोत्सव करणारा; जय पावलेला, जयवंत, विज-
यी, विजयशाली (church); [church *t.*, the

church in heaven, enjoying a state of
triumph; her warfare with evil being
over;—distinguished from *Church milit-
tant*].

TRIUMVERATE (*tres, trium*, three, *vir*, a
man) त्रिकूट *n.*, त्रय *n.*

TRIVET (*tri, pedis*, a foot) तिवई *f.*

TRIVIAL *a.* (-viā, way) हलका, क्षुलक, क्षुद्र-
-त्य *f.* हलकेपणा, क्षुद्रता *f.*

TRIWEEKLY *a.* अठवड्यातून तिनदां निघणारा -हो-
णारा (newspaper).

TROCHE (*trochaeus*) a foot of two syllables
गल, गलपद *n.*

TROGON भृंगराज.

TROLL *v. Ger.* roll लोटें, फिरवें, लोटून जाएं,
लोटें; send about भोवताल पाठविणे (a
drinking vessel); entice मोहणें, भुलवें ;
fish in मासेधरें [round].—*i.* लोटत जाएं;
[fish with a rod whose line runs on a
wheel or pulley, or by drawing the
hook through the water] [for]. -OP भट-
कणारा; नगरभवानी *f.*, भटकभवानी *f.*; a slut
नेमधी बायको *f.*

TROOP (*turba*, a crowd) मंडळी *f.*, जमाव, थवा;
pl. लघ्कर *n.*, सेना *f.*, दल *n*; cavalry रिसाला,
'तुरूप';—of monkeys साईर;—of pil-
grims, beggars, &c. पोवा, झुंड *f.* -ER
धोडेस्वार, बारगीर; a t. stationed on guard
at a court of justice सदर बारगीर.

TROPE (*tropos*) a figure of speech which
changes a word from its primary sense
रूपकालंकार, रूपक *n.*

TROPHY (*Gr. tropé*, a turn) जयाची निशाणी
f., जयचिन्ह *n.*

TROPIC (do.) दक्षिणोत्तरायनांची सीमा *f.*, अ-
यनांतर *n*;—of Cancer दक्षिणायन *n*;—of
Capricorn उत्तरायन *n*. -AL *a.* क्रांतिवृत्तातला.

TROT *v. i. F.* move with a jolting pace डु-
डकी चालें चालें, दुडुड चालें; run धांवें

[about, along, off, to].—*t.* तुरकी दुड़की चालिवर घोड़ा चालविणे.—*n.* दुड़की चाल *f.*

TROUBLE *v.* (*turba*, a disorder) disturb गैंधळ क., हलवणे, गदुळणे; afflict दुःख कष्ट देणे; give occasion for labor to श्रम त-सदी देणे: I will not t. you to deliver the letter [with, by, in].—*n.* कष्ट, क्षेत्र, विप-न्ति *f.*; that which afflicts पीड़ा *f.*, त्रास, उपद्रव; to take the t. श्रम धेणे क.; तसदी धेणे. —*sOME a.* जाच करणारा, उपद्रवकारक, श्रमकारक, त्रासकारक; जिकिरीचा, खडतर (work). —*ous a.* संकटाचा, अरिष्टाचा.

ROUGH*—wooden डोण *f.*, कोटंबा;—for watering cattle टांकी *f.*, डोण *f.*

TROWEL (*trua*, a ladle) करणी *f.*, थांपी *f.*

TROWSERS *pl. F.* इजार *f.*, पायजमा, तुमान *f.*

TROYWEIGHT *F.* सोनें हूपे इ० तोलायाचे वजन *n.*

TRUANT *a. F.* उनाड, उंडगा.

TRUCE*, armistice मुदतीचा तह, लढाईची तहकुबी *f.*; intermission of action खंड, खाडा, तूट *f.*; short quiet थोडासा विसांवा, अवसर, दम.

TRUCK *v. F.* अदलाबदली क. [with].—*n.* अदलाबदली *f.*, विनियम; अदलाबदली करायाचा माल.

TRUCK (*Gr. troxos*, a wheel) a small wooden wheel not bound with iron बिनधावेचे लांकडी चाक *n.*; [a low carriage for carrying goods, stone, and other heavy articles; a swiveling carriage; t. system, the practice of paying workmen in goods instead of money].

TRUCKLE* *v. i.* नाक धांसणे, दाती तृण धरणे; पदर पसरणे [to].

TRUDGE* *v. i.* go on foot पायी चालणे जाणे, travel with labor तंगड्या तोडीत जाणे, पाय फांसटणे [on, along].

TRUE* *a.* conformable to fact खरा, सत्य;

exact असल बरहुकूम, यथाप्रत (copy); faithful खरा, इमानी, प्रमाणिक (friend); genuine असल, खरा, चोख (Christian); unadulterated निर्भेठ, चोख;—as wood निवर.

—*HEARTED a.* खरा, निष्कपट, सत्त्विक. —*LY* खरोखर, वात्तविक; मनापासून; यथातथ; बरोबर.—**TRUTH** खरेण *n.*, सत्य *n.*; real state of things खरी गोष्ट *f.*, खरा मजकूर; fidelity विश्वासूणा, इमान *n.*; practice of speaking truth खरें बोलण्याची सवयी *f.*; he is a man of t.; honesty प्रमाणिकपणा, सचोटी *f.*; an established principle, fixed law, &c. सत्य सिद्धांत, सत्य *n.*, सत्यता *f.* (John xvii. 17); in t. खरोखर, वस्तुतः; [to do t., to practice what God commands].

—*FUL a.* सत्यशील; विश्वसनीय. —*NESS* खरेणा, खरेण *n.*

TRUMP, *F.* करणा, तुतारी *f.*—*v.* करणा वाजविणे-फुंकणे; proclaim गाजवणे, फुंकणे [to].

—*ER* तुतारी वाजवणारा, करणेकरी. —*FLOWER* सागरगोटी *f.*; seed of the t. गजगा, सागरगोटा; root of the t. पाहाडमूळ *n.*

TRUMP *v. F.* फसवणे, धतुरा दाखवणे, हातावर तुरी देणे. —*ERY* कवडीमाल, खेर *f.*

TRUNK (*truncus*) stem of a tree कांड *n.*, खोड *n.*; body of an animal धड *n.*; main body पेट *n.*, मुख्य भाग; chest पेटी *f.*, संदूक *f.*; watercourse पऱ्हळ; proboscis of an elephant सौँड *f.*;—of an insect सौँड *f.*, तोंड *n.*; headless t. धड *n.*, कवंध *n.*

TRUSS *F.* bundle गटा, विंडा; *Surg.*—for hernia दाब.—*v.* घट वांधणे, आवळणे.

TRUST*, assured resting of the mind on the integrity, veracity, justice, and friendship, or the sound principle of another person विश्वास, भरवसा; worthy of t. विश्वासपात्र; violation of t. विश्वासघात; credit given खातरी *f.*, पत *f.*; assured

anticipation भरवसा, उमेद *f.*; charge जिम्मा *f.*, हवाला; tick उचापत *f.*, उधार *n.*; to buy upon *t.* उधार धेरें-आणें; on *t.* हातवर, उधार; to sell upon *t.* उधार देणें.—*v.* विश्वासणे, भरवसा ठेवें; सौंपणे, हवालणे; विश्वासणे, विसंबरणे; माल उधार देणे-विकरणे [in, with, to].—*i.* विश्वास धरणे, भरवसा ठेवणे; विश्वास-आशा-उमेद धरणे-बाळगणे; उधार विकरणे, उधार देणे; in, to विश्वास-भरवसा ठेवणे: trust in the Lord and do good (Ps. xxxvii. 3). -*ee* जिमेदार, निसवतदार. -*FUL a.* विश्वास ठेवण्याजोगा, विश्वासयोग्य, विश्वासू.—*TRUSTY a.* खातरबमेचा, खात्रीचा.

TRY *v. F.* examine परीक्षा-पारख क.; purify, as metals शोधणे; put to the test कसणे, कसून पाहणे; examine judicially तपासणे, चवकसी क.; experience अनुभव-प्रचीति धेरणे, पाहणे; attempt हातें धेरें, यत्न-उद्योग करून पाहणे; on घालून नेसून पाहणे (a garment); to *t.* the eyes ताटकळवणे, ताटकळणे [into, by, at, in].—*i.* उद्योग-यत्न क. करून पाहणे.

TUB *D.* पिप *n.*

TUBE (*tubus*) pipe नळी *f.*, नळ, नळकाडे *n.*; conduit पन्हळ, नळ; a vessel of animal body or plants नाडी *f.*, धमनी *f.*, शीर *f.*, इ०. -*ROSE* गुलछडी *f.*.—**TUBULAR a.** नळिकाकृति.

TUBERCLE (*tuber*) फोड, गाठ *f.*, ग्रंथि *f.*.—**TUBERCULOUS a.** गाठाळ, गाठीचा, ग्रंथिमय. **TUCK** *W.* a long narrow sword तेगा? fold in a garment दुमड *f.*, मुरडण *n.*, चुणी *f.*.—*v.* खोऱणे, खोवणे, मुरडून खोवणे; कापडात गुंडाढून ठेवणे: to *t.* a child into a bed.

TUESDAY* मंगळवार.

TUFT *F.* bunch झुपका, पुंजका, गोडा; cluster झुपका, धोस;—of trees बैट *n.*.—*v.* गोडयाने

-नीं शृंगारणे; वेगळाले झुपके क. -*ED a.* झुपके-दार, गोडदार, गोडस.

TUG* *v.* श्रमाने-कष्टाने ओढणे.—*i.* कष्ट-श्रम क.

TUITION (*tueri*, to see) guardianship राखण *f.*, रखवाली *f.*; instruction शिकवणी *f.*, शिक्षा *f.*; payment for instruction शिक्षिण्या बदल पगार, शिक्षिण्यावळ *f.*, गुरुदक्षिणा *f.*.

TUMBLE* *v. i.* roll लोळणे, गडबडणे; roll down टकलत लोटत गडबडत जाणे-कोसळणे; play mountebank tricks कोळ्हाटी मारणे, कोळ्हाट खेळ क.—*t.* पाडणे, लोटणे, टकलून पाडणे, टासळणे; rumple गुधडणे.—**TUMBLER** टकलणारा, लोटणारा; कोळ्हाटी, गोपाळ; drinking glass काचेचा पेला, 'टंब्लेर' *n.*, 'ग्लास'; a variety of domestic pigeon लोटण *n.*, गिरेबाज *n.*

TUMBRIL *F.* छकडा, छकडी गाडी *f.*

TUMID a. (*tumere*, to swell) सुजलेला, फुगलेला; bombastic ढबीचा, डैलाचा, आवाचा, फुगीर (style).

TUMOUR (do.) गलाड *n.*, उबाळूं *n.*, गळूं *n.*, बैड *n.*;—on the spine देटपुळी *f.*

TUMULT (do.) commotion गडबड *f.*, गलबल *f.*, दंगा; agitation क्षोभ, खळबळ *f.*. -*UOUS a.* गडबडीचा, धांदलीचा (assembly); disorderly अव्यवस्थित (flight); violent तडाख्याचा, जोराचा, कडाक्याचा, दणक्याचा (speech).

TUNE (See TONE) स्वर, आवाज; *Mus.* सूर, तान *f.*, चाल *f.*; the state of giving the proper sound स्वरांचा मेळ, मिलाफ, स्वरैक्य *n.*; harmony मिलाफ, जम, ऐक्य *n.*.—*v.* लावणे, स्वर मिळवणे-जमवणे. -*FUL a.* सुस्वर, गोड.

TUNIC *a.* (*tunica*) integument वेष्टण *n.*, आवरण *n.*, पापुद्रा; [*R.C. Ch.*, a long under-garment worn by the officiating clergy].

TUP *Prov. Eng.* a ramp टपूर.

TUNNEL *F.* an artificial subterraneous; passage बोगदा सुरंगाची वाठ *f.*, विवरमार्ग; funnel गळणे *n.*, नरसाळे *n.*; opening of a chimney for the passage of smoke धुराड्याचें तोंड *n.*—*v.* गळणीच्या आकाराचा क.; बोगदा पाढणे, विवर क.

TURBAN *Per. पारोटे n.*

TURBID *a.* (*turba, tumult*) गढूळ, गदळ, खडूळ.

—TURBULENCE दांडगाई *f.*, धांदल *f.*, पुंडाई *f.*.

—TURBULENT *a.* बंडखोर, दांडगा, धांदल्या.

TURF*, sod गवताचा भुईतळ; ची जमीन *f.*; race-ground शर्यतीची जागा *f.*; horse-racing घोड्याची शर्यत *f.*, पैज *f.*; lump of t. गवता-चा गड्हा येंडे.

TURGID *a.* (*turgere, to swell*) See TUMID.

TURKEY विलायती कोंबडा, 'टर्फी' *f.*

TURMERIC *F.* हळद *f.*; scented t. अंबेहळद *f.*; clove of t. हळकुंड *n.*

TURMOIL (*turn, &moil*) trouble तळमळ *f.*, संताप, ताप; harassing labor खटपट *f.*, दगदग *f.*, अद्वाहास.

TURN*, *v.* form in a lathe कांतणे; shape डौल देणे, घडणे; cause to move upon a centre फिरवणे, भोवडणे (a wheel, the head); cause to present a different side uppermost उलथणे, उलठणे, पालटणे (a board); direct otherwise फिरवणे, वळवणे, मुरडणे, कल देणे (the eyes, a horse, the attention); change from a given use फिरवणे, दुसऱ्या कामास लावणे, बदलणे: God will make these evils the occasion of greater good, by turning them to our advantage; transform रूप बदलणे, रूपांतर *k.*: to t. a worm into a winged insect; translate भाषांतर *k.*: to t. Greek into English; convert मन फिरवणे, बदलणे, -चा करणे: to t. a Hindoo to a Christian; to be turned of—च्या पलीकडे जाणे; to t.

a corner कोप-यास वळणे; aside वळणे, बाजूस फिरणे; to t. as milk, wine, &c. आंबवणे, आंबट *k.*; away चाकरीवरून काढणे, दूर *k.*, घालवणे; निवारणे, टाळणे (evil); back परत *k.* नेणे; down घडी *k.*, दुमडणे;—in the mind मनात घोळणे, विचार *k.*; off घा-लवणे, हांकून लावणे; कमी *k.*; फिरवणे, वळवणे (the thoughts); पुरे *k.*—one's coat पक्ष बदलणे;—one's money or goods व्यापारांत मिळवणे कमावणे चाढणे; out काढून देणे, रद्द *k.*; चरणीस घालणे सोडणे (cattle); उत्थन *k.*, लाधणे; over पक्ष बदलणे; हवालणे, सोपणे (business); पुस्तकाचीं पाने चाळणे: to t. over a concordance; उलथणे, उलठणे, पालथा *k.* पाढणे; to t. tail वेअद-बी *k.*, हेलना *k.*; to t. the back पळणे, पाठ दाखविणे नेणे; हिडसून टाकणे; to t. die कांसा उलटा टाकणे, नशीब फिरणे; to t. the edge of धार बसवणे; to t. the head of डोके फिरवणे, वेड भरणे; to t. the scale तोल जास्ती *k.*; to t. the stomach of पोटांत कळ-मळ *k.*; to आश्रय धरणे; पाहणे, कडे जाणे; upon परत टाकणे—*v. i.* फिरणे, भोवणे; उल-ठणे, पतरणे, फिरणे: to t. from the road; बदलणे, मन फिरणे, बुद्धि पालटणे: to t. Mohamedan; रूप धर्म गुण पालटणे, द्रव्यांतर होणे, होणे: wood turns to stone लंकडाचा दगड होतो; चाकावर फिरणे; आंबणे, आंबट होणे; पोटांत कळमळणे ठवळणे; [Obstetrics, bring down the feet of a child in the womb, in order to facilitate delivery]; above तोंड फिरवणे; away मार्ग सोडणे; निघन जाणे; in आंत वांकणे जाणे; बिहाडास जैवणास आंत जाणे उतरणे; निजायास जाणे; off फिरणे, फुटणे, वळणे: the road turns off to the left; on, upon उलट जाव देणे; अवलंबून राहणे; टणटण उडणे बोलणे; out उखळणे, जाग्यावरून हालणे, पडणे, निघणे (a bone); बाहेर येणे; उठणे,

निजून उठें; बाहेर पडें, कुटें, निघें (a matter); over उलगें, उलटा होएं;—from sickness चलवलें; to t. to account कामास पडें; up बाहेर पडें, निघें, उमगें.—n. फिरें n; परिभ्रमण n; फेरा, फेरी f; पालट, विकार: the turns of passions; bend विक्खा, वेढा, वक्सा; successive course पाली f, पालट, बारी f: your turn will come to laugh at you again; opportune deed उपकार; ill t. वाईट n; convenience सोई f; डौल, आकार, वक्षण n;—of mind मनाचाकल, झोक; निराली तच्छा f -प्रकार; one round of a rope वेढा, वक्सा; pl. Med. कर्तु, रजन; by turns पालीपालीने, आलीपालीने; to take a t. आठी थें, विक्खा घालें; to make a t. वक्षें; t. of life, Med. कर्तु बंद होण्याचा काळ. -COAT रंग पाहून चालणारा, दुरोखी, स्वपत्र सोडणारा. -ER फिरविणारा; चरक चाक फिरविणारा, कांतरी; लोटण कबूतर n; कसरती, पेहलवान. -ING वक्सा, बांक; सन्मार्गापासून सुटें n, विचलन n; कांतें n, कांतीव काम करें. -PIKE, -STILE, a revolving frame in a foot-path, preventing the passage of horses or cattle but admitting that of persons वेढे n.

TURNIP* सलगम n.

TURPENTINE (*terebinthus*, of the turpentine tree) देवदाराचे तेल n, नखतेल n, 'टरपेतेल' n.

TURPITUDE (*turpis*) हलकेपणा, छिछोरीपणा, छिछोरी f.

TURRET (*turris*, tower) मनोरा.

TURTLE F. कांसव n, कूर्म n. -DOVE कबूतर n.

TUSK* मुळा दांत, मुळा; elephant's t. हस्तदंत.

TUTELARY a. (*tueri*, to watch) राखणारा, रक्षण करणारा, रक्षक; t. deity आराध्य दैवत n, इष्टदेवता f.—TUTOR शिक्षिणारा, शिक्षक; Law, guardian पालनकर्ता.—v. शिकवें; दिमतीस दिमत असें.

TWANG v. i. Ger. झणझण वाजें.—t. झणझणां वाजविणें.—n. झणत्कार, झणत्कारा; nasal sound नाकांतला उच्चार शब्द स्वर, मेंगांगे गुणगुण बोलें n.

TWATTLE v. i. Ger. बडवडें, वटवट क.

TWEEZERS pl. F. केंस वैगेरे उपटण्याचा विमटा.

TWELVE* a. बारा.—n. बाराचा अंकडा, बाराची संख्या f. -MONTH बारा महिने pl, वर्ष n; during t. बारमहा; of a t. बारमाही.—TWELFTH a. बारावा, बारा वाटव्यांतला एक.—n. बारावा भाग, द्वादशांश.

TWENTY* a. वीस.—n. विसाचा अंकडा; विसांची संख्या f.

TWICE* ad. दोनदा, दोनवेळ; doubly दुष्पट, बेवार; t. born द्विज.

Twig* डाहळी f, टहाळी f, शिपटी f, फोक.

TWILIGHT*—of evening तिनीसांज f;—of morning पांहट f, धुंदूक f, शुंजुमंजु n; imperfect t. कुटकी तीनसांज f; height of t. भर तिनीसांजा f pl, कातरवेळ f.

TWIN* जुवळ, जुळा, आवळा जावळा; pl. Astr. मिथून रास f; t. pair जोडें n.

TWINE* v. twist together पिळें, पिळ घालें; wind about वेण्ठें, वेढें.—i. घटू बसवें; वेढाघालें, वेणून जाणें.—n. वेढा, वेणू n, पिळा; सुतळी f, सडा.

TWINKLE* v. i. डोळा उघडें, उघड़ज्ञाप क., भिचकें; sparkle लक्लकें, चमकें.—n. quick motion of the eye सुरुरण n, निमेष, निमिष; time of a wink चिपडी f, पलख n.

TWIRL* v. गरगरा फिरवें.—i. गिरकांडी देणे-मारें, गरगरा फिरें.—n. गिरकांडी f, गिरटी f.

TWIST* v. i. contort पिळें, पिळवटें, मुरगळें; pervert वक्षवें, ओढें, विपरीत क. (meaning); wind गुंडाळें, लपेटें; weave विणें; form by convolution वळें; form into thread सूत काढें, सूत वक्षें.

TWIT* *v.* नाकांत काड्या घालें, ठोमणा मारेणे.

TWITCH* *v.* हिसकेण, हिसकादेण.—*n.* हिसडा, हिसका.

TWITTER *v.* *D.* चिवचीव -किलकील -चुंचुं क.—*n.* चिवचीव *f.*, किलकील *f.*, चिमचीम *f.*

TWO* (*L. duo, Skr. dwi*) दोन; in *t.* दोन तुकडे, द्विधङ्ग: *c. in t.*—*n.* दोहोंची संख्या *f.*; दोहोंचा अंकडा. -FOLD *a.* दुप्पट; दोन प्रकारचा, द्विविध.—*ad.* दुप्पट. -EDGED दुधारी: the word of God is like a *t.* sword.

TYMPANITES (*L.*) वातोदर, कासव्या रोग; to have *t.* पोटांत तडस भरेणे.

TYPE (*typus*) stamp छाप, टसा; symbol खूण *f.*, चिन्ह *n.*, लक्षण *n.*; figure of something to come प्रतिरूप-विव *n.*; *Med.*, symptom भावना *f.*, स्वरूप *n.*; *Printing* ठशाचें अक्षर *n.*; raised letter, &c., cast in metal ठशाचें अक्षर *n.* वैगरे, टैप.

The following lines show some of the different types:—

Nonpareil.

I will put my spirit within you.—Ezk. xxxvi. 27.

Brevier.

Resist the devil and he will flee from you.—Jas. iv. 7.
Bourgeois.

The Lord is my portion, saith my soul.—Lam. iii. 24.

Long Primer.

Consider the wondrous works of God.—Job xxxvii. 14.

Small Pica.

Be ye doers of the word, and not hearers only, deceiving yourselves.—Jas. i. 22.

Pica.

God is angry with the wicked every day.—Ps. vii. 11.

English.

Christ died for the ungodly.—Rom. v. 6.

Great Primer.

Believe on the Lord Jesus Christ and thou shalt be saved.—Acts xvi. 32.

—TYPICAL *a.* लक्षणिक, संज्ञिक, संकेतिक.—
TYPIFY *v.* प्रतिरूपने दाखवेण, सुचवेण.

TYPHUS (*Gr. tuphos, smoke*) सन्तिपातम्बर.

TYPOGRAPHY (See Type) छापण्याची कला *f.*, खिळेछाप.

TYRANT (*Gr. turannus*) absolute ruler मुख्यार राजा, स्वतंत्र राजा; despotic and cruel ruler जुलमी राजा; cruel master जुलमी धनी *f.*; oppressor जबरी-जुलूम-जाच करणारा.—TYRANNY स्वतंत्र राज्य *n.*; जुलमी-बेदाद-राज्य *n.*; जुलूम, जबरदस्ती *f.*.—TYRAN-NICAL *a.* जुलमी, जबरदस्त, जालीम, जुल-माचा, कहराचा (power).—TYRANNIZE *v. i.* जुलूम-जबरी-सखती क.; जाचेण, गांजेण, काचेण, पीडेण.

TYRO (*tiro, a beginner*) नवशिका, नूतनाम्यासी.

TYTHE, See TITHE.

U

UBIQUITY (*ubique, everywhere*) व्यापि *f.*, विश्वव्यापि *f.*, सर्वसमीक्षता *f.*, सर्वत्रता *f.*.—
UBIQUOUS *a.* सर्वत्र असणारा, सर्वव्यापक.

UDDER* (*Skr. údhar*) ओटी *f.*, कास *f.*; side of an *u.* पांखे *n.*

UGLY* *a.* deformed कुरुप, विद्युप, बेडौल; ill-natured कुस्वभावाचा, कुबुद्धि.—UGLINESS कुरुपता *f.*, बदसुरत *f.*; कुस्वभाव.

ULCER (*ulcus*) *Med.* खट *n.*, क्षत *n.*, व्रण, फापर *n.*. -ATE *v. i.* क्षत-व्रण पडेण.

ULTERIOR *a.* (*L.*) situated beyond पलीक-डचा; further पुढचा (demands).

ULTIMATE *a.* (*ultimus, last*) शेवटचा, अंतिम,

निदार्नीचा (repose); final शेवटचा, शेवटील (truths); constituent मूळ कारणभूत (element). -LY ad. शेवटी, सर्वेत शेवटीं, परिणामी। —ULTIMATUM (*L.*) निदार्नीचा शब्द, शेवटचे ह्याणें *n.*

ULTRAMARINE *a.* (*ultra*, beyond, *marinus*, marine) समुद्रा पलीकडचा।

UMBER (*umbra*, shade) काव *f?*

UMBRA (*L.*) छाया *f.* — UMBRAGE छाया *f.*; offence रुसवा, गैरमर्जी *f.* — UMBRAGEOUS *a.* छायेचा; छाया करणारा देणारा (trees). — UMBRELLA छत्री *f.*, छत्र *n*; u. borne over rājás, &c., in their procession अफतागिरी *f.*

UMPIRE (See Impair) तिहाईत, मध्यस्थ।

UNABLE *a.* अशक्त, असमर्थ।

UNACCENTED *a.* अनुदात्त, अस्वरित।

UNACCEPTABLE *a.* नापसंत, अमाद्य [*to*].

UNACCOMPLISHED *a.* शेवटास न घेलेला, अपुरा, कच्चा।

UNACCOUNTABLE *a.* not to be accounted for ज्याचे कारण सांगता येत नाहीं तो; mysterious गुढ, गहन; not responsible बिन मोसवी जबाबदारीचा।

UNACCUSTOMED *a.* अनभ्यासी, अनभ्यस्त [*to*].

UNACQUAINTED *a.* गैर माहीत, गैर वाकव, अनभिज्ञ [*to*].

UNADVISED *a.* उतावळा, अविचारी, धसक्या; done without due consideration उतावळेपणाचा, अविचाराचा (measures).

UNAFFECTED *a.* निर्विकार; not real खरा, मनापासूनचा, अकृत्रिम (sorrow); destitute of affection गहींवर न आलेला, अजातद्रव, कठीण, विराग [*by*].

UNALTERABLE *a.* फिरवायास अयोग्य, अविकार्य।

UNANIMITY (*unus*, one, *animus*, mind)

एकी *f.*, ऐक्य *n*, एकमत *n.* — UNANIMOUS *a.* एकचित्त, एकदिल; formed with unanimity एकदिलाचा, एकोप्याचा, सर्वसंमताचा [*in*, *for*].

UNANSWERABLE *a.* दुर्घट्तर, अनुत्तर, अखंडनीय।

UNAPPEASABLE *a.* असांत्वनीय, अशाम्य।

UNAPPROVED *a.* नापसंत, अमान्य।

UNAPT *a.* अनुपयोगी; अनुपयुक्त; dull मंदमति, जडबुद्धि [for].

UNARMED *a.* बिनहत्यार, उघडा, शस्त्रहीन, निरयुध।

UNASKED *a.* बिन पुसल्याचा वांचूनचा, अयाचित [for].

UNASSUMING *a.* निरभिमानी, साळसूद, बिन दिमाक्षाचा, बाळगोध, साधा (manners).

UNATTAINABLE *a.* असाध्य, दुःसाध्य, अलम्य।

UNAUTHORIZED *a.* बिन हुक्मी, हुक्मा वांचूनचा, बिन सनदी।

UNAVAILING *a.* निरर्थक, निष्कळ।

UNAVOIDABLE *a.* अनिवार्य, अनिवार; necessary आवश्यक, अगत्याचा।

UNAWARE *a.* गैर माहीत; बेसावध, बेहोप [of]. — UNAWARIES *ad.* अकस्मात, एकाएकी।

UNBECOMING *a.* अयोग्य, अनुचित, अमर्याद गैरशिस्त [of].

UNBEGOTTEN *a.* न झालेला, अनुवन; eternal सनातन।

UNBELIEF अविश्वास; infidelity अश्रद्धा *f.*, अभाक्षी *f.*, नास्तिक मत *n* [of]. — UNBELIEVER अविश्वासी, अभक्ष, नास्तिक।

UNBEND *v.* उतरणे, ठिला सोडणे क, दोरी सोडणे (a bow); relax विसांवा देणे: to u. the mind from study.

UNBIASED *a.* निष्पक्षपाताचा, उदासवृत्तीचा।

UNBIDDEN *a.* न सांगितलेला, हुकूम न दिलेला; spontaneous स्वतंसिद्ध, आपोआप; uninvented न बोलावलेला, अनामंत्रित, आगंतुक।

UNBLEMISHED *a.* निकोप, निष्कलंक, निर्दोष।

UNBLEST *a.* आशिर्वाद न पावलेला; wretched हतभाग्य, कपाळकरंटा, फुटक्या नशिवाचा [*by*].

UNBORN *a.* न जन्मलेला, अजात; future पुढ़ला, पुढील (sorrow).

UNBOSOM *v.* विश्वासाने तोंडा बाहेर काढणे, पोटफोड क. [one's self].

UNBOUNDED *a.* अपार, अमर्याद (power); unrestrained अनिवार, बैकैद, बेलगाम (extravagance).

UNBRIDLED *a.* बिन लगामी, बैकैदी.

UNBUTTON *v.* गुंड्या काढणे -सोडवणे.

UNCEREMONIOUS *a.* बेमुरवतीचा; familiar खेळीभेळीचा, सलगीचा.

UNCERTAIN *a.* not certain अनिश्चित, संदेहयुक्त, संशयाचा (evils); insecure बेभरवशाचा, संकटात, धोक्याचा: man, without the protection of a Superior Being is u. of everything that he hopes for; not sure of the direction बिन धोरणाचा, बेशिस्त, भलता, नेमावांचून; soon bent his bow, u. in his aim. -TY भ्रातिवटपणा, संदेह, संशय, दुर्घाद *f.*

UNCHANGEABLE *a.* निर्विकार, अविकारी.

UNCHARITABLE *a.* दोषदर्शी, दोष पाहणारा -पाहण्याचा (opinion).

UNCHASTE *a.* व्यभिचारी;—woman असाधी, व्यभिचारिणी *f.*

UNCHRISTIAN *a.* ख्रिस्ती नव्हे तो; contrary to Christianity ख्रिस्ती धर्मां विरुद्ध, ख्रिस्तीधर्मवादी.

UNCIVIL *a.* रानटी, गव्हार; unpolite अशिष्ट, असभ्य, दांडगा [*to*].

UNCLE (*avunculus*, a maternal uncle) —paternal चुलता;—maternal मामा.

UNCLEAN *a.* मळका, मळीण; unholy अपवित्र, अशुद्ध;—ceremonially विटाळलेला, भष्ट, अशुद्ध, अपवित्र, ओंवळा.

UNCLOTHE *v.* कापडे -वस्त्रे उतरणे काढणे.

UNCOMELY *a.* न शोभेसा, अयोग्य (manners); असुंदर, साधारण, साधा (person).

UNCOMFORTABLE *a.* गैर सोर्थीचा, अडचणीचा, गैरलागी (seat); gloomy उदास, विषण्ण, उजाड (season).

UNCOMMON *a.* थोडा, विरळ; strange विलक्षण, असाधारण, अलौकिक (courage). -LY *ad.* फारच, अतिशय; क्वचित्, विरळ.

UNCONCERN अनास्था *f.*—**UNCONCERNED** *a.* निष्काळजी, बेपरवा, निश्चित.

UNCONDITIONAL *a.* बिन अटीचा, सरळ, अप्रतिबंधक.

UNCONNECTED *a.* अनन्वित, असंगत, विलग, विसंगत. -NESS अनन्वय, असंबंध.

UNCONQUERABLE *a.* अजिंक, अजेय.

UNCONSCIONABLE *a.* अयुक्तिक, अमर्याद, भलता -ती *f.* -ते *n* (request); vast फार मोठा, अवजड.

UNCONSCIOUS *a.* अचेतन, निचेत, धुंद; अजाणता, अज्ञ; imperceptible इंद्रियागोचर, अव्यक्त [of].

UNCOURTEOUS *a.* बेमुरवत, बिन माणुसकीचा, असभ्य.

UNCOUTH *a.* अडाणी, हेंगाडा.

UNCOVER *v.* उघडणे, झांकण काढणे.

UNCREATED *a.* अनुत्पन्न, नित्य: God is u.; अद्याप उत्पन्न न झालेला (misery).

UNCTION (See ANOINT).—**UNCTUOUS** *a.* चिकण, स्तिंग्ध (earth).

UNCULTIVATED *a.* बिन लागवडीचा, पडीत, नाकीदं; not civilized अशिक्षित, गव्हार, रानटी

UNDAUNTED *a.* निर्भय, निधाड, धीट.

UNDECAYING *a.* अविनाशी, अनश्वर, अक्षर.

UNDECEIVE *v.* धांति उडवणे, डोळे -कान उघडणे.

UNDECIDED *a.* अनिश्चयाचा, निश्चय -ठराव -निवाडा न केलेला, अनिश्चित, डळमळीत. -LY अळमठळम, अनिश्चित.

UNFILED *a.* निर्मळ, अलिस, भष्ट न झालेला, शुद्ध.

UNDEFINABLE *a.* अलश्य, अनिर्वचनीय.

UNDEFINED *a.* मोषम, संदिग्ध, अस्पष्ट.

UNDENIABLE *a.* नाहो-न म्हणायाजोगा, अवाधित.

UNDER* *prep.* (*Skr. antar*) below खालीं, खालीं; in वारीं, खालीं (खेळण्यावारीं, कामावारीं); in relation to some thing or person that exceeds in rank or degree, in number, size, weight, &c. खालीं; there are several parishes u. twenty pounds; in relation to something that comprehends, that represents, that furnishes a cover, pretext, pretence, &c. निमित्तामैभिषां: u. the name of friendship; in subjection to ताब्यांत, खालीं; less than खालीं, कमी.—*a.* खालचा; subordinate आड (आडगडी); हाताखालचा, उप (उपगुह).

UNDERDO *v.* पाहिजे त्यापेक्षां कमी क.; cook insufficiently कच्चा शिजविणे, बराबर न-शिजवणे, अर्धबाट क.

UNDERGO *v.* सोसणे, भोगणे, कंठणे.

UNDERHAND *ad.* लपून छपून.—*a.* चोरीचा, लपंडावाचा, in comp. चोरा.

UNDERLIE *v.* खालीं असणे; be at the basis of च्या मुळास असणे, न्ळा आधार असणे.

UNDERLINE *v.* च्या खालीं रेष काढणे-ओढणे.

UNDERLING हाताखालचा, बगळ्या.

UNDERMINE *v.* पाया खणून काढणे-पाडणे-ढासळणे; ruin in an underhand way आंतून नाश क. गुप्त घाला घालणे.

UNDERMOST *ad.* सर्वाच्या खालचा; सर्वाहून हलका, अति कनिष्ठ.

UNDERNEATH *ad., prep.* खालीं.

UNDERPRICE *v.* हलकी-उणी किंमत क. -लावणे-समजणे.

UNDESETER घिरा.

UNDERSIGN *v.* खालीं सहीक; the undersigned खालीं सही करणारा.

UNDERSTAND *v.* (*under & stand*) apprehend समजणे, उमजणे; become informed of माहीतगर होणे, कळणे; imply गर्भेत असणे, फलितार्थानै दाखवणे [from, by].—*i.* समज-बोध असणे; be informed by another दुसऱ्याकडून समजणे. -ING, knowledge त्रिदि f, ज्ञान n; harmony समजूत f, समजी f: to come to an u. with another; union of minds बनाव, रहस्य n, एकी f.

UNDERTAKE *v.* engage in उचलणे, हातीं धेणे, पकरणे; take solemnly upon one's self प्रतिज्ञेने कराराने धेणे.—*i.* हातीं धेणे, पकरणे; promise वचन देणे, कबूल क.; for जागीन राहणे होणे.—**UNDERTAKER** पकरणारा, हातीं धेणारा; one who takes the charge and management of funerals प्रेतकियेची खटपट करणारा.—**UNDERTAKING** पकरणे n, पतकर; काम n, कार्य n, धंदा.

UNDERTENANT पोटभाडेकरी.

UNDERVALUE *v.* कमी किंमत क.; esteem lightly तुच्छ हलका मानणे.

UNDERWOOD झाडझाडूप n, झाडी f.

UNDERWRITER विमेदार, विमेकरी.

UNDESERVING *a.* नालायक, गैरलायक, अयोग्य, अपात्र.

UNDESIGNING *a.* निष्कपट, निष्कृत्रिम.

UNDESIRABLE *a.* अनपेक्षित.—**UNDESIRABLE** *a.* अनपेक्ष; विचार करायास अयोग्य.

UNDETERMINED *a.* अनिश्चित, अलमळीत, न ठरलेला; not limited अमर्याद, अपार.

UNDIGESTED *a.* अजीर्ण, अपक, कच्चा.

UNDISCIPLINED *a.* अशिक्षित, गैरसाळ.

UNDISGUISED *a.* उघडा, विन पड्याचा, निष्कपट

UNDISTURBED *a.* निश्चपदव, निष्कंठक, उपदव-राहित; थंड, अव्यग्र, स्वस्थ.

UNDIVIDED *a.* अखंड, सलग, संवंध.

UNDO *v.* reverse फिरवणे, उलटवणे; annul रद्द

क.; loose उघडणे, उकलणे, उलगडणे; ruin, as in reputation, morals, and the like
नाश क., अबू वगेरेचा नाश क.; bring to poverty भिकेस मिळविणे; make void नाहींसा-
न केलासा क. [by, with].

UNDOUBTED *a.* निसंशय, निसंत्याचा.

UNDRESS *v.* वस्त्रे-पांधुरणे-काढणे, पोशाक उतरणे;
अलंकार उतरणे; *Med.* जखमेवरून मलम-पट्टी
वगैरे काढणे.

UNDUE *a.* नालायक, गैरशिस्त, अयोग्य (pro-
ceeding); excessive बेसुमार, बेहद, अमर्यादः
u. regard to the externals of religion; not
due न यायाचा (a debt).

UNDULATE *v. i.* (*undula*, a little wave) हे-
लकावणे, हेलकावा खाणे.—*t.* हेलकावा देणे, हे-
लकावणे.—UNDULATION हेलकावा, उतारचढ;
आंदोलन *n.*

UNDUTIFUL *a.* बेहुकमी, आज्ञा न मानणारा, दांड-
गा, स्वधर्मविमुख.

UNDYING *a.* न मरणारा, अमर: the u. soul;
imperishable अविनाशी, अनश्वर.

UNEASINESS अस्वास्थ्य *n*, असुख *n*, असमाधान
n.—UNEASY *a.* अस्वस्थ, असमाधानी, बेआ-
राम; stiff in manners खळबळीतपणा वेगळा,
आदराच्या डौलाचा, करडा, राठ इ०.

UNEMPLOYED *a.* रिकामा, खाली, निहोयोगी.

UNENLIGHTENED *a.* तेजहीन, हीनतेज; न सुधार-
लेला, अज्ञान, गव्हार.

UNENTITLED *a.* अनाधिकारी.

UNEQUAL *a.* उंचनीच, अधिकउणा, असम, वि-
षम; inferior हलका; insufficient अपुरता,
कोता, उणा [to].—*ED a.* अप्रतिम, अद्वितीय,
अपूर्व; inadequate असमर्थ, नालायक.

UNEQUIVOCAL *a.* स्पष्ट, व्यक्त; not of doubt-
ful signification स्पष्ट, स्पष्ट अर्थाचा (words).

UNERRING *a.* अचूक; certain अचूकसंधानी,
निष्प्रात [in].

UNESSENTIAL *a.* अनावश्यक, विन जस्तीचा,
गैण, अप्रधान.

UNEVEN *a.* उंचनीच; unequal असम, असदृश.

UNEXAMPLED *a.* अनुपम, अप्रतिम, अपूर्व.

UNEXCEPTIONABLE *a.* अवाध, निर्बाध, निर्दोष,
चोख (character).

UNEXPECTED *a.* आकस्मिक, अकल्पित. -LY अक-
स्मात्, एकाएकी.

UNEXPLORED *a.* अज्ञात, ज्याचा शोधकेला नाहीं तो.

UNEXTINGUISHABLE *a.* न विद्यन्याजोगा, अशाय्य.

UNFADING *a.* अविट, न विद्यन्यारा, न कोमणारा.

UNFAIR *a.* गैरवाजवी, खोट्या चालीचा, अप्रामा-
णिक [to].—UNFAITHFUL *a.* खोटा, बेझमान
[to, in].—NESS खोटेपणा, बेझमान *n*;—of a
wife to her husband नव्यार्थी बेझमानी *f*,
अप्रातिवत्य *n*;—of a husband to his wife
बायकोर्थी बेझमानीपणा.

UNFASHIONABLE *a.* लोकचालीविरुद्ध, लोकसं-
प्रदायविरुद्ध, गैर चालीचा -रीतीचा (dress,
language).

UNFATHOMABLE *a.* तळ लागत नाहीं असा, अ-
तळ, अगाध.

UNFAVORABLE *a.* अनिष्ट, अशुभ, अमंगळ; con-
trary उलटा, वांकडा; as wind समोरचा
[to].

UNFEELING *a.* निर्दय, बेदर्द, कठीण, कठोर [to].

UNFEIGNED *a.* खरा, वास्तविक, निष्कपट.

UNFIT *a.* अयोग्य, अनुचित, नालायक, अनुपयुक्त.
[for].—*v.* नालायक -अयोग्य क.

UNFIXED *a.* अनियमित, अनिश्चित.

UNFOLD *v.* उघडणे, उकलणे, पसरणे; reveal
कळवणे, प्रगट क.

UNFORESEEN *a.* पूर्वी न पाहिलेला, अनपेक्षित
[by].

UNFORGIVING *a.* असोशिक, दीर्घदेषी, अक्षम.

UNFORTUNATE *a.* हतभाग्य, दुर्देवी (man);
हतभाग्याचा, अपेशाचा, अरिष्टाचा (measures,
affairs) [in].—LY *a.* दुर्देवे करून [for].

UNFOUNDED *a.* न स्थापलेला, अस्थापित ; न वांधलेला ; vain पोकळ, व्यर्थ (hopes) ; baseless निराधार, निर्मूळ, मिथ्या.

UNFRIENDLY *a.* अनिष्ट ; शत्रुभावाचा [to].

UNFRUITFUL *a.* निष्कळ (tree) ; barren वंशी, वंश्या (female) ; not producing good works व्यर्थ, वृथा, सकर्महीन (life) ; not fertile नापीक, भरड, रुक्ष (soil).

UNFURL *v.* (गुंडाळलेला) सोडणे, मोकळा क, सुरक्षी सोडणे (sails).

UNGAINLY* *a.* अडाणी, बेढब, बेसुरत (figures).

UNGENEROUS *a.* कृपण, अप्रशस्त मनाचा, हिमटा [to].

UNGIRD *v.* कंवरवंद सोडणे, कमर सोडणे.

UNGODLY *a.* अधार्मिक, देवनिंदक, दुष्ट ; polluted by sin भष्ट, पापलित.

UNGOVERNABLE *a.* अनिवार.

UNGRACEFUL *a.* बेढब, विशेषित [in].

UNGRACIOUS *a.* अनुपकारी, निर्दय ; unpleasant नावडता ; unacceptable अमान्य.

UNGRATEFUL *a.* कृतम, अनुपकारी, निमकहराम ; unpleasing नावडता, अरुचिकर ; as sounds कर्कश [to].

UNGUENT (*ungere*, to anoint) उटणे *n*, उटी *f.*

UNHANDY *a.* आडमुठ्या, नाकसवी ; not convenient अडचणीचा, गैरसोयीचा (posture).

UNHAPPY *a.* असुखी, दुःखी ; children sometimes render their parents u. ; unlucky हतभाग्य, दुर्देवाचा ; affairs have taken an u. turn ; calamitous अनर्थाचा, अरिष्ठाचा, अशुभ [in].

UNHEALTHY *a.* रोगी ; habitually indisposed सदारोगी ; abounding with disease रोगाचा, रोगमचुर, रोगी (season) ; insalubrious रोगी, रोग आणणारा (climate) ; not resulting from health वाईट मकूतीचा -पासून ज्ञालेला.

UNHEARD *a.* न ऐकलेला, अश्रुत ; obscure सांदीकोंदीचा [of].

UNHESITATING *a.* बेशक, अकुंठित [in].

UNHINGE *v.* विजागरी -सांधा उखळणे ; displace जाग्यावरून उचलणे -उठवणे ; render unstable अस्थिर चंचल क. (the mind).

UNHORSE *v.* घोड्यावरून पाडणे ; घोड्यावरून उतरायास लावणे.

UNHURT *a.* दुखापत न ज्ञालेला, अनाहत ; नुकसानी शिवाय ; safe and sound सुरक्षित, सलामत [by].

UNICORN (*unus*, one, *cornu*, a horn) एक-शिंगी कल्पित जनावर *n.*

UNIDIOMATICAL *a.* भाषणसंप्रदायविरुद्ध, अप्रशस्त.

UNIFORM (*unus*, one, *forma*, form) एका तर्जेचा -जातीचा ; not different सारखा, समान. —*n.* एका मंडळीचा धंयाचे -लोकांचा शिपायांचा वैगैरे सारखा पोशाक ; military u. वाणगुप्ती f. -ITY समरूपता *f*, समसमानता *f*, बराबरी *f*, साम्य *n*.

UNIMAGINABLE *a.* कल्पने बाहेरचा, अतवर्थ, कल्पनातीत, अविद्य.

UNIMPAIRED *a.* सांवित, शाबूद, अक्षत, धड, निकोप.

UNINFORMED *a.* गैरमाहीत, अज्ञान, अज्ञाण.

UNINHABITED *a.* उडाड, निर्जन, ओस, बेचिराग.

UNINSPIRED *a.* ईश्वरी प्रेरणा न ज्ञालेला, ईश्वराने न प्रेरलेला [by].

UNINSTRUCTED *a.* अशिक्षित, अनक्षर.

UNINTELLIGENT *a.* बुद्धीचा जड मंद.

UNINTELLIGIBLE *a.* समजायास कठीण, दुर्बोध, दुर्ज्ञेय.

UNINVITED *a.* न बोलावलेला, अनाहूत [by].

UNION (*unus*, one) junction जोड, संबंध, संधि ; harmony एकी *f*, एकोपा, ऐक्य *n* ; con-

federation कट, कूट ; [hypostatical u. *Theol.*, the personal union of the divine and human natures in Christ, that is, so as to constitute one person with two natures] [with].

UNIQUE a. (do.) अनन्य, असाधारण, एकमात्र.

UNIT (do.) एक, एकांक ; एकं.—UNITARIAN, one who denies the doctrine of the Trinity अत्रैवय तत्ववादी, 'युनिटेरियन'—a. युनिटेरियन मताचा.—UNITE v. जोड़ें, मिलवें ; join by legal or moral bond जोड़ें, एक क. [with, in, together, against].—i. मिलें, एक होंगे ; एकचित्त भूत होंगे, जुटें. —UNITED जोडलेला, संयुक्त ; एकचित्त. -LY ad. मिळून, मिळजीने.

UNISON (-sonus, a sound) मेळ, मिलाफ, जम; *Mus.* स्वरांचा मेळ, एकताल.—UNITY एकपणा, ऐक्य n ; concord ऐक्य n, एकी f; *Poet.* and *Rhet.* विषयाचीं ऐक्य n, मिलाफ, संविधान n.

UNIPAROUS a. (*unus*, one, *parere*, to bring forth) producing one at a birth एकप्रसू. UNISON, See under UNIT.

UNIVERSE (*unus*, one, *vertere*, to turn) all created things viewed as constituting one system or a whole विश्व n, जग n, सकल मृष्टि f, सृष्टि f; pervading the u. विश्वव्यापक ; lord of the u. विश्वेश्वर; soul of the u. जगदात्मा.—UNIVERSAL a. सर्व ठिकाणचा, सर्वांचा, सार्वजनिक, सार्वत्रिक (good); total सर्व, अखंड, सगळा (frame); comprising particulars सामान्य, साधारण (terms); u. Church, the whole Church of God in the world यावत् ख्रिस्ती मंडळी f, सार्वत्रिक मंडळी f. -ITY सर्वव्यापकत्व n; सर्वसाधारण्य n, सर्वांचा संबंध. -LY ad. सर्वत्र, सर्व ठिकाणी; सर्वांस, सर्वांनी : God's laws are u. binding on his creatures.—UNIVERSITY, an assemblage of colleges established in any place with professors for instructing students in the science and other branches of

learning, and where degrees are conferred पाठशाळा समाज, 'युनिवर्सिटी' f, शाळामंडळ n; a universal school, in which are taught all branches of learning, or the four faculties of theology, medicine, law, and the sciences and arts सर्व विद्यालय n, 'युनिवर्सिटी' f.

UNJUST* a. अन्यायी, अधर्मी (man); अन्यायाचा, अधर्माचा, गैरवाजवी ; in comp. अन्याय (actions) [to].

UNKIND a. उपकारशत्रु ; निर्दय, स्मैहहीन, कठोण मनाचा [to]. -NESS अवकृपा f.

UNKNOWN a. अज्ञात, अनोक्तखीचा ; u. quantity अव्यक्तराशी f [to].

UNLADE v. ओऱ्ये उतरणे, भार काढणे ; ओऱ्ये भरताड काढणे, रिकामा क. (Acts xxi. 3).

UNLAWFUL a. अशास्त्र, शास्त्रविरुद्ध ; an u. assembly, *Law* कायदा विरुद्ध बंडाळीची सभा f दंगल.

UNLEARNED a. अविद्यान्, अनक्षर ; not known अज्ञात ; not suitable to a learned man विद्यानास अयोग्य (verses).

UNLEAVENED a. बेखमिराचा, बेखमीर, न फुगलेला (bread).

UNLESS conj. (*un & less*) नाहीतर, वांचून, खेरीज, शिवाय.

UNLIKE a. निराळा, भिन्न. -LY a. न होण्याजोगा, असंभाव्य ; with neg. con. अगाध.

UNLIMITED a. अमर्याद, अपार ; undefined अलक्षित, साधारण, सामान्य [by].

UNLOCK v. कुलूप उघडणे काढणे ; उघडणे, उघडा क.

UNLOOKED-FOR a. अतकर्य, आगेवांचून, अनपेक्षित.

UNLUCKY a. हतभाग्य, दग्धहस्ती (man); दुर्दैवाचा, अपेशाचा (adventure); inauspicious अशुभ, अमंगळ, अभद्र (day) [in, at].

UNMAN *v.* emasculate वीर्यहीन क.; disheartened धैर्यहीन -हतवीर्य क.; deprive of men मनुष्यहीन क.;—a town उजाड क. -ly *a.* पुरुषास अयोग्य, नामदीर्चा; base नीच, अधम; cowardly भित्रा, गाड़ू.

UNMANNERLY *a.* गैरशिर्स, असभ्य, दांडगा, दांडगे चालीचा (a youth).

UNMARRIED *a.* अविवाहित, सडा, अवरठा;—woman सडी *f.*, अनूढा *f.*

UNMASK *v.* पडदा मुखवटा काढून रूप दाखविणे, उघडा क.

UNMEANING *a.* अर्थहीन, निरर्थक, पोकळ (words); not indicating intelligence बुद्धिहीन, मंद, जड.

UNMEASURABLE *a.* अपरिमेय, अपरिमित.

UNMEASURED *a.* अपरिमित, असंख्य, अपार [in].

UNMERCIFUL *a.* निर्दय, क्रूर; exorbitant भारी, जड (demands).

UNMINDFUL *a.* गाफील, गैरसावध; careless बेकीर, निष्काळजी.

UNMINGLED *a.* विनमिसळीचा, अमिश्रित, निर्भेळ, निरा, शुद्ध.

UNMOLESTED *a.* निरुपदव, उपदवरहित.

UNMOOR *v.* गलवताचा नांगर काढणे.

UNNATURAL *a.* गैर रीतीचा, मनुष्य धर्मास विरुद्ध; contrary to the laws of nature सृष्टिनियमा धर्मा विरुद्ध, सृष्टिविरुद्ध; acting without the natural affection निर्दय, ममताहीन (a father).

UNNECESSARY *a.* विनजरूरीचा, निष्कारण, अप्रयोजक, निराकारण.

UNNEIGHBOURLY *a.* शेजारधर्मास वांकडा, निर्दय, ममताहीन.

UNNERVE *v.* बळ-जोर मोडणे अशक्त, नवळा क.

UNNUMBERED *a.* अगणित, असंख्य.

UNOBJECTIONABLE *a.* निर्बाध, अवाधित.

UNOBSERVED *a.* न पाहिलेला, अलक्षित [by].

UNOBTAINABLE *a.* दुर्लभ, दुर्मिळ.

UNOCCUPIED *a.* रिकामा, रिता, खाली.

UNOFFENDING *a.* निःपदविक, गरीब.

UNORGANIZED *a.* निरवयव, घटना -रचना रहित, निरंद्रिय: metals are u. bodies.

UNOSTENTATIOUS *a.* विन डौलाचा, साधा.

UNPALATABLE *a.* अहविकारक, बेचव; disagreeable नावडता, अप्रिय [to].

UNPARDONABLE *a.* अक्षम्य *n.*, माफी करण्यास अयोग्य.

UNPERCEIVED *a.* न पाहिलेला, लक्षात न आलेला [by].

UNPERFORMED *a.* न केलेला, अकृत.

UNPHILOSOPHICAL *a.* अयुक्तिक.

UNPIN *v.* टांचणी काढणे, टांचण्या काढून मोकळा क. (a frock); खोळ -खुंटी -काढणे.

UNPLEASANT *a.* नावडता, अप्रिय.

UNPOLISHED *a.* असभ्य, आशिष्ट, रानटी; विन नक्षीचा, साधा.

UNPOPULAR *a.* लोकांस न आवडण्या सारखा -नावडता.

UNPRACTICED *a.* गैरवहिवाटलेला, अनभ्यस्त, अनभ्यासी, नवा, कोरा.

UNPRECEDENTED *a.* अपूर्व, नवा, मार्गे न झालेला; ज्यास मागचा आधार -प्रमाण नाहीं तो.

UNPREJUDICED *a.* विन पिळाचा -गांठीचा, साफ -मोकळ्या मनाचा [by].

UNPREMEDITATED *a.* अकल्पित, अचितित.

UNPRINCIPLED *a.* दुराचारी, बदफैल, बेचाल [in].

UNPRODUCTIVE *a.* नापिक (land); fruitless, निष्कळ, विन हांशिलाचा, निरर्थक; not profitable गैरफायद्याचा, विन नफ्याचा, निरर्थक [of].

UNPROFITABLE *a.* विन नफ्याचा, गैरफायदा, व्यर्थ, रिकामा.

UNPROPITIOUS *a.* अशुभ, अमंगल.

UNPROTECTED *a.* उघडा, निराश्रित, अनाथ;—as a country बिन बंदोवस्ताचा, उघडा [by].

UNQUALIFIED *a.* नालायक, अयोग्य, अनधिकारी; not having taken the requisite oath or oaths शपथ न घेतलेला वाहिलेला; unconditional बिन अटीचा, मोकळा, सरळ, प्रशस्त (praise).

UNQUENCHABLE *a.* अशाम्य, न विज्ञाण्याजोगा, अगमनीय.

UNQUESTIONABLE *a.* निसंशय, निसंदेह.

UNREASONABLE *a.* गैरवाजवीचा, अयुक्तिक; exorbitant अतिशय, वेसुमार, आति, फारच : u. love of life or money.

UNRELENTING *a.* कठोर, कडवा, निर्दय, कठीण; inflexibly rigid अति कठीण, करडा, कडक (rule).

UNREMITTING *a.* एकसारखा, न खोळंबता, सतत, अखंड (exertions).

UNRESERVED *a.* मोकळ्या मनाचा, खळबळीत, असंकोची; full पुरा, अनन्य, पूर्ण, अखंड (obedience) [in].

UNRESISTING *a.* अप्रतिकारक अनिवारक.

UNRESTRAINED *a.* बेवंद, बेलाग, अनावर; खळबळीत [by].

UNRIGHTEOUS *a.* अधर्मी, दुष्ट; unjust अन्याचा, अधर्मीचा (sentence).

UNRIPE *a.* कोवळा, हिरवा, कच्चा [for].

UNRIVALLED *a.* अप्रतिम, अनुपम [in].

UNROLL *v.* गुंडाळी उकलणे, सोडणे (cloth); दाखविणे, दृष्टीस पाडणे.

UNROOF *v.* छप्पर काढणे, उस्तरणे.

UNRUFFLED *a.* संत, शांत.

UNRULY *a.* शिरजोर, दांडगा, बेहुकमी.

UNSAFE *a.* जोखमाचा, सभय.

UNSANCTIFIED *a.* अपवित्र; असंस्कृत, अप्रतिष्ठित.

UNSATISFACTORY *a.* बिन खातरीचा, नापसंतीचा.

—**UNSATISFIED** *a.* अतृप, नाखुश.

UNSAVORY *a.* बेचव, पाणचट, निरस; disgusting *a.* कंठाळवाणा, त्रासदायक, ओंगळ.

UNSAT *v.* बोलणे, माघारे घेणे.

UNSCRIPTURAL *a.* अशास्त्र, शास्त्रविरुद्ध.

UNSEARCHABLE *a.* अतव्य, दुर्ज्ञेय, गृदः the counsels of God are to us u.

UNSEASONABLE *a.* अवेळेचा, अवकालिक, अकालिक (hour); late उशिरांने आलेला, विलंबित; ill-timed कुवेळचा, भलत्याच वेळचा.

UNSEEMLY *a.* नालायक, अयोग्य; indecent अपर्याद, निर्लज्ज.

UNSEEN *a.* न पाहिलेला, अटृष्ट; invisible न दिसणारा, अटृश्य : the u. God.

UNSERVICEABLE *a.* कामांतून गेलेला, निकामी, निरुपयुक्त, रद.

UNSETTLED *a.* ठाराव न झालेला, अस्थापित; बिन बंदोवस्ताचा, अव्यवस्थेचा; चंचळ, अस्थिर.

UNSHOD *a.* अनवाणी.

UNSIGHTLY *a.* बेढब, विशेषित.

UNSHEATH *v.* म्यानांतून काढणे, तरवार उपसणे; to u. the sword लढाई क. -चालू क.

UNSKILFUL *a.* अडाणी, नाकसबी, अडमुठ.

UNSOCIABLE *a.* एकलकोऱ्या, माणूसघाण्या.

UNSOUND *a.* नुकसान, फुसका (timber); infirm अधू, अशक्त (constitution); not orthodox अशास्त्र, पांखांडी (doctrines); dishonest अप्रामाणिक, खोटा, कुजका; not close पातळ, विरळ (cheese); not sincere कपटी, कप, टाचा, कृत्रिमी (love); erroneous चुक्कोचाभांतीचा (agreement); not calm अस्वस्थ, तळमळीचा (sleep); questionable संशय धरण्याजोगा (credit) [in, of].

UNSPEAKABLE *a.* अनिर्वाच्य, सागता येत नाही असा.

UNSPOTTED *a.* बिनडाग, चोख, निष्कलंक, निर्मल (reputation).

UNSTEADY *a.* चंचल, धर्मिकुदि, अस्थिर.

UNSTRING *v.* तारा काढँने सोडँने (a harp); loosen सैल क.; take from a string टोर्नी-तून सरांतून काढँने (beads).

UNSUBDUED *a.* अजित, नजिकलेला; अजितेंद्रिय (passions).

UNSUBSTANTIAL *a.* निर्जीव, पोकळ, मिसार; not real खोटा, अवास्तविक.

UNSUCCESSFUL *a.* ज्याचें कार्य-सार्थक झालें नाही तो, अमासयग (person); निष्कळ, व्यर्थ (measures) [in, with, at].

UNSUITABLE *a.* नालायक, निरुपयोगी: timber u. for a bridge; proper अयोग्य, नालायक, अनुचित: a dress u. for a clergyman [for, to].

UNTAUGHT *a.* अविद्यित, अविष्ट [by].

UNTHINKING *a.* अविचारी, अविवेकी; अविचारा.

UNTIDY *a.* अव्यवस्थित, खोंगळ, नेभळा [in].

UNTIE *v.* सोडँने, मोकळा क.; let loose सोडँने देणे; loosen from coils वेटाळे सोडँविणे; unfold मोकळा क., उलगडँने.

UNTIL* *prep.* पर्यंत, पावेतों.

UNTIMELY *ad.* अवेळीं, अकाळीं, काळापूर्वी.

UNTOUCHED *a.* अस्पष्ट; not affected by use कोरा, अचळ [by].

UNTOWARD, UNTRACTABLE *a.* शिरजोर, वेहु-कमी, वांकडा, देल.

UNTRUE *a.* असत्य, खोटा, मिथ्या.

UNUSUAL *a.* रितीविगळा, गैर वहिवाटीचा, असाधारण, विरळ [for].

UNUTTERABLE *a.* अवाच्य, सांगतां येत नाहीं असा.

UNVEIL *v.* बुरखा न्यदर काढँने.

UNVIOLATED *a.* न मोडलेला, अभंग; न भष्ट केलेला, शुद्ध [by].

UNWARRANTABLE *a.* अधिकारा वांचूनचा, विन सत्तेचा; illegal बेकायदाचा; unjust अन्यायाचा, अधमाचा; improper अयोग्य, अनुचित.

UNWELL *a.* असमाधानी, अस्वस्थ, कांहींसा आजारी.

UNWHOLESOME *a.* वावडा, अपथ, अपथकारक (food, air); pernicious अपकारक, अहितकारक, दुष्ट, वाईट (advice).

UNWIELDY *a.* अटोपसार नव्हे तो, ऐवट, अवजड, बोजड [in].

UNWILLING *a.* नाखुश, नाराजी, नाकबूल; नाखुशीचा. -NESS नाराजी *f.*, नाखुशी *f.*

UNWISE *a.* वेडा, मूर्ख; वेडपणाचा, अविचाराचा-मूर्खपणाचा (manners).

UNWITTINGLY *ad.* न जाणतां, न समजून, चुकून, he has u. injured himself.

UNWORTHY *a.* अयोग्य, अपात्र; हलका, नीच [of].

UNWRITTEN *a.* न लिहिलेला, तोंडना, in comp. मुख; blank कोरा.

UP* *ad.* वर, वरतीं; out of bed निजून उठलेला; in a state of approaching to the whole amount भर, शेर; completely पुरा, पुरता, पूर्ण, अगर्दी: to eat u. खाऊनटाकर्णे; to burn u. जाळून फस्त क.; u. let us go चला उठा आपण जाऊ; it is all u. with him तो आटपला वारला; the time is u. वेळ भरला, वेळ झाली-आली; to blow u. फुगविणे, ताणणे; खरडपट्टा काढँने, खूप घेणे; to come u. with मागून येऊन पोंचणे, गाठणे; पुरा पढँने, अटोपणे; to draw u. रागिने अव्यवस्थेने उभा क. रचणे इ०; u. and down खालींवर; मोंग पुढे.—*prep.* वर, वरतीं; [u. the country, in a direction towards the head of a stream or river].

UPBRAID* *v.* दोष लावणे ठेवणे, निंदणे [with].

UPHEAVE *v.* वर उचलणे.

UPHOLD *v.* वर उचलून धरें; support आश्रय देणे, न पढ़ूदेणें: honor shall u. the humble in spirit (Prov. xxix. 23); defend मंडन -प्रतिपादन क.; countenance पाठ रखें, मेहरबानी क.

UPHOLSTERY (corrup. from UPHOLDER) खुर्च्या, पलंग, मेज, कैरै सामान पुरवणारा, बोहरी.

UPLAND माळजमीन *f.*, पठार *n.*—*a.* माळज-मिनीवरचा; माळजमिनीचा (pasture).

UPLIFT *v.* उचलें.

UPON* *prep.* वर, वरता, वरती.—See ON.

UPPER* *a.* वरचा; वरचा, वरिष्ठ, श्रेष्ठ: *u.* house of a legislature. -HAND वरचढपणा, वर्चस्त *n.* -WORLD, atmosphere अंतराळ *n.*, आभाळ *n.*; heaven आकाश *n.*, स्वर्ग *n.*; this world in distinction from the under world पृथ्वी *f.*, जग *n.*, दुनिया.

UPRIGHT *a.* उभा, सङ्क; honest नेफिचा, उजू, रास्त, प्रमाणिक, न्यायी (conduct, man).

UPROAR*, great tumult गलबला, कला, बंडाली *f.*, गलका (Acts xvii. 5).

UPROOT *v.* मुळासुद्धां समूळ उपटें, निर्मूळ क., अगदीं काढून टाकणे.

UPSET *v.* पालथा क., कलंडें, लवंडें.—*i.* उलटें, कलंडें, लवंडें.—*a.* उलटलेला; विकायास ठेवलेला, विकाऊ.

UPSHOT* परिणाम, पर्यवसान *n.*, शेवट.

UPSIDE वरली बाजू *f.*; *u.* down उलटा, उफराटा.

UPSTART एकाएकी श्रीमंत झालेला, आजकालचा.

UPTRAIN [a train on railways, which goes towards the main terminus].

UPWARD *ad.* वर, वरती, आकाशाकडे.—*a.* वरचा, उपरिस्थ.—UPWARDS *ad.* वर; वरच्या भागी; अणवी; *u.* of हून अधिक, च्यावर; *u.* of twenty years.

URBAN *a.* (*urbs, urbis*, a city) शहरी, नागरिक,

पौर. -ITY माणुसकी *f.*, सौजन्य *n.*, गृहस्थपणा.—URBANE *a.* शिष्ट, सम्म, भला.

URCHIN (*ericius*) पोर, पोरटा, ठेंग, चिटलिंग.

URGE *v.* (*urgere*) push निकट नेट लावें, तण देणे; press upon attention गळी पडें, आग्रह क., गळ घालें; follow closely लगो-लगो-पाठोपाठ जाणे [to, on].—URGENCY निकट *f.*, जहरी *f.*, तांतड *f.*.—URGENT *a.* निकटीचा, जरुरीचा, तांतडीचा. -LY *ad.* निकटीने, तांतडीने.

URINE (*urina, Skr. vāri*, water) मूत *n.*, *m.* विराखत *f.*, मूत्र *n.*—URETEE मूत्रपिंडापासून मूत्राशयास मूत्र नेणारी वाहिनी *f.*.—URETHRA मूत्राशयापासून मूत्रविसर्जन कराविणारी वाहिनी *f.*, मूत्रपथ.—URINARY *a.* मूत्राचा; मुतासारखा, मूत्रधर्मक; *u.* affection मूत्रदोष. —*n.* मुताट *n.*, मुतरी *f.*

URN (*urna*) चंबू; a vessel in which the ashes of the dead were formerly kept चित्रभस्मपत्र *n.*

URSA (*L. a she-bear*) अस्वल *n.*; *u.* Major सप्तऋषि *pl.*

USE *v.* (*usus*) employ कामास लावें, वापरें; practice अभ्यास राबता वहिवाट ठेवें; treat शीं वागें वर्तें; take घेणे, सेवन क.; up खर्चें, खलास क., कस जोर जीव न ठेवें.—*i.* वहिवाट चाल सराव असें.—*n.* वहिवाट *f.*, वापर; अभ्यास, सराव, राबता; utility उपयोग, काम *n.*; need गरज *f.*, प्रयोजन *n.*, काम *n.*; custom चाल *f.*; Law, profit of lands and tenements जमिनीचे उसन *n.*, भाडे *n.*, [for, of].—FUL *a.* कामाचा उपयोगाचा, उपयुक्त, उपयोगी [for, to].—FULNESS उपयोगीपणा, काम *n.*, उपयुक्तता *f.*.—LESS *a.* निरुपयोगी, अप्रयोजक, निकामी [for, to].—USAGE चाल *f.*, वागूक *f.*; वाहिवाट *f.*, धारा *f.*; customary use, as of a word in a particular sense शब्दाचा प्रचार

-ची रूढि *f*, रूढि *f*; family *u.* कुलाचार; *u.* of a country देशाचार;—of a people लोकाचार.—USUAL *a.* चालीचा, वहिवाटीचा, शिरस्याचा, सांप्रदायिक. -LY *ad.* बहुधा, बहुतकरून, प्रायः.

USHER *F.* officer whose business it is to introduce strangers, or to walk before a person of rank भालदार, छडीबरदार; officer or servant who has the care of the door of a court, hall, chamber, &c. परवानगीबरदार, द्वारपाल; under-teacher उपशिक्षक, मालचाण्या.—*v.* मुलाखत ओखळ भेट करविणे [in].

USUFRUCTUARY (*usus, use, fructus, fruit*) उत्तन खाणारा, भोक्ता.

USURP *v.* (*usus, use, rapere, to seize*) बळकावणे, दपटणे. -ATION बळकावणे *n*, आक्रमण *n*, अपहरण *n*;—of the throne राज्यापहरण *n*, गाढी बळकावणे *n*. -ER बळकावणा, दपटणा.

USURY (See USE) interest व्याज *n*; exorbitant interest भारी व्याज *n*.—USURER व्याजबठ्याचा व्यापार करणारा; व्याजखाऊ, जबर व्याज घेणारा खाणारा.

UTENSIL (do.) implement आऊत *n*, शस्त्र *n*, हत्तिर *n*; vessel used in a kitchen भाडे *n*, हांडी *f*; culinary utensil हांडीभांडी *n pl.*

UTERINE *a.* (*uterus, the womb*) गर्भाशयाचा; born of the same mother, but by a different father सहोदर.—UTERUS (*L.*) गर्भाशय.

UTILITY (*utilis, useful*) उपयोग, हित *n*, गुण: the *u.* of medicines [to].—UTILITARIANISM [the doctrine that the greatest happiness of the greatest number should be the end and aim of all social and political institutions; the doctrine that virtue is founded in utility; the doctrine that utility is the sole standard of mo-

rality].—UTILITARIAN [one who holds the doctrine of utilitarianism].

UTMOST* *a.* last सरशेवटचा; of the highest degree परम, परमावधीचा (happiness); *u.* limit परम मर्यादा, परमावधि *f*; at the *u.* निदानी, शेवटी.—*n.* सरशेवट; पराकाष्ठा *f*, बेहद *f*.

UTTER* *a.* पुरा, पुरता, पूर्ण (ruin); absolute अगदी, निखालस, साफ (refusal); mere केवळ, अगदी: they are *u.* strangers to these thoughts. -LY *ad.* निखालस, अगदी, साफ. -MOST *a.* अखेरचा, शेवटचा; परमावधीचा.—*n.* पराकाष्ठा *f*, परमावधि *f*.

UTTER *v.* Ger. speak उच्चारणे, बोलणे; divulge बोलणे, तोंडावाटे काढणे, कोडणे; put in circulation चालवणे, वापरणे (coin). -ABLE *a.* उच्चारायाजोगा, उच्चारणीय. -ANCE उच्चारण *n*, उद्धार, उलेख.

UVULA (*uva, a grape*) पडजीभ *f*, लोळा.

UXORIOUS *a.* (*uxor, a wife*) submissively or excessively fond of a wife वाईलबुद्धा, स्त्रीलंपट, स्त्रैण. -NESS बायकोचे वेड *n*, भायीसक्ति *f*.

V

VACANT *a.* (*vacare, to be empty*) रिकामा, खाली, रिता; unemployed रिकामा, फुरसतीचा; not filled with an incumbent खाली, रिकामा (throne, post, &c.); thoughtless अविचाराचा, विचारशून्य; Law, abandoned फरारी (estate).—VACATE *v.* रिकामा खाली क. करून देणे; annul रद क. (a charter).—VACANCY रिकामेपणा; रिकामी बागा *f*, शून्य स्थळ *n*, पोकळी *f*; leisure अवकाश, फुरसत *f*; gap खिड *n*, भगाड *n*; place unfilled रिकामी जागा *f*, असामी *f*, जागा *f* [of, for].—VACATION रिकामा क. *n*; रद क. *n*; अवकाश, रिकामपण *n*; recess of courts, schools, &c. कोटांची शास्त्र

ळेची सुटी-बंदी *f*; सुटीचे दिवस *pl* -चा वेळ.
—VACUIST, one who holds to the doctrine of a vacuum in nature शून्यवादी.—VACUITY शून्यता *f*; रिकामी जागा *f*, पोकळी *f*.
—VACUOUS *a.* पोकळ, रिकामा.—VACUUM शून्य *n*, पोकळी *f*, निर्वात स्थळ *n*.

VACCINE *a.* (*vacca*, a cow) गाईचा, गव्य.—VACCINATE *v.* देवी काढणे.

VACILLATE *v.* (*vacillare*) waver झोके खाणे, डोलणे; fluctuate in mind नानूं काकू क, घटमळणे, गुरपटणे.—VACILLATION चंचलता *f*, धरसोड *f*.

VAGABOND *a.* (*vagus*, strolling) floating तरता, उडता, भटकता; wandering भटक्या, हिंडता, उडाणटपू, भटक्या.—VAGARY लहर *f*, हुकी *f*, तरंग, वेड *n*.—VAGRANT *a.* उडाणटपू, भटक्या; चंचल (course).—*n.* भटकत फिरणा.—VAGRANCY उनाडकी *f*, उनाडण *n*.

VAGINA (*L.*) योनि *f*.

VAQUE *a.* (*vagus*) indifferent मोघम, पळपळीत; unauthorized अप्रमाणाचा, निराधार, पोकळ, उडत (report).

VAIN *a.* (*vanus*) void पोकळ, रिता, निरर्थक (excuse); ineffectual व्यर्थ, वृथा, पोकळ, लटका (force); inflated बढाईखोर, पत्राजी, दिमाखी; showy दिखाऊ, दर्शनी; in *v.* व्यर्थ, फुकट; to take the name of God in *v.*, use the name of God with levity or profaneness देवावे नाम व्यर्थ घेणे [of].—GLORIOUS *a.* दिमाखीचा, दिमाखदार, पत्राजी. —GLORY तोरा, पत्राज *f*, फुशारकी *f*, शेखी *f*. —LY *ad.* व्यर्थ, वावगा, वायां; रिता, पोकळ; दिमाखाने, अभिमानाने; foolishly मूरखपणाने. —NESS पोकळपणा, व्यर्थता *f*; अभिमान, बढाई *f*.—VANITY व्यर्थता *f*, दिमाख, पोकळडील; खोटेपणा, लटकेपणा; unsubstantial enjoyment खोटे-पोकळ सुख *n*; terms expressive of *v.* पाण्यावरचा बु-

डवडा, काजव्याचा उबेड, दुपारची सावली *f*; idle show पोकळ बडिवार, रिकामी खटपट *f*; *v.* fair मायापुरचा बाजार.

VALE, VALLEY (*vallis*) दरी *f*, दरा, खोरे *n*; plain bordering on a river थड (गंगयड-डी).

VALEDICTION (*vale*, farewell, *dicere*, to say) जाते वेळचा निरोप घेणे *n*, विचारणे *n*, शेवटचा सलाम.—VALEDICTORY *a.* जाते वेळचा, निरोप घेण्याचा, शेवटचा सलाम करण्याचा -सलामीचा.

VALET *F.* हुजऱ्या, खिदमतगार.

VALETUDINARIAN *a.* *f*, *n.* (*valere*, to be strong) जन्मरोगी, सदारोगी, पिंडरोगी.

VALIANT *a.* (*do.*) पराक्रमी, शूर; पराक्रमाचा, शौर्याचा (actions).—VALOR पराक्रम, शौर्य *n*. —OUS *a.* पराक्रमी, शूर.

VALID *a.* (*do.*) weighty जोराचा, प्रबल, बळकट (argument); *Law*, having legal strength व्यवहाराचा, उपयोगी, व्यवहारोपयोगी. —ITY मजबुती *f*, बळकटी *f*, उपयोग.

VALUE (*do.*) worth योग्यता *f*, मान *n*, किंमत *f*, मोल *n*; import अर्थ; price किंमत *f*.—*v.* किंमत क. ठरवणे; गणणे, मानणे, लेखणे [at, for].—VALUABLE *a.* मोलवान, मोठे मोलाचा; योग्य, समाननीय (friend) [for].—VALUATION किंमत ठरवणे *n*; किंमत *f*, किंमतीचा आकार, (Bombay word) 'वलिसांव' *n*.

VALVE (*valva*, the leaf of a door) दुरलफी-दार *n*; cover to open in one direction and close in another कळीचे दार *n*, जिव्हाळी *f*.

VAMP *v. F.* (जोडा) नवा जुना क.; दुस्सत क., डागडुजी क. [up].

VAN *F.* फौजेची आधाडी *f* -चे तोंड *n*, बिनी *f*. —GUARD बिनी *f*.

VANE* वायुगतिदर्शक यंत्र *n*.

VANISH *v. i.* (*vanus*, empty) disappear

नाहींसा होणे, अदृश्य होणे, अंतर्धान पावणे; be lost नाश पावणे, नष्ट होणे [from, away].

VANITY, See under VAIN.

VANQUISH *v.* (*vincere*) subdue in battle लढाईत जिकर्णे; defeat in any contest जिकर्णे, मोड क., खंडन क. [by, in].

VANTAGE-GROUND *F.* वर्चस्त *n.*, वर्चेढ, वरकस *f.*

VAPID *a.* (*vapor*, steam) फिका, पाणचट, पचपचीत.

VAPOR (*L.*) an elastic fluid rendered ærial-form by heat वाफ *f.*; smoke धूर; vain imagination वृथा कल्पना *f.*—*v.* वाफ होणे; boast बढाई क., फुरफुरणे, तमतमणे. -ous *a.* वाफेचा, वाष्पमय; flatulent वावडा, वातुल; unreal असत्य, लटका, खोटा.—VAPORY *a.* वाफेचा, वाष्पमय; peevish किरकिन्या, किटकिट्या.

VARICOSE *a.* (*varus*, bent, *Gr. kule*, tumor) रक्तावे नाडीवर गांठ आलेला, शिराशोथ.

VANISH *F.* a glossy liquid substance रोगण *n.*, लुकण *n.*; glossy appearance तुक्तुकी *f.*; outside show लावा, अर्थवाद.—*v.* रोगण लावणे; लावालावी क., बनावणे, तिखट मीठ लावून सांगणे [with, over].

VARY *v.* (*variare*) फिरवणे, पालटणे; exchange अदलावदल क.; diversify रूपांतर क.—*i.* फिरणे, पालटणे; अंतर-फरक-भेद असणे; alternate पाळीपाळीने येणे, आळीपाळीने घडणे; deviate अंतर-फरक असणे; disagree मत-भेद पडणे-असणे [from].—VARIABLE *a.* पालटण्याजोगा; चंचळ, अस्थिर. -NESS चंचलता *f.*, चाचल्य *n.*—VARIANCE भेद, फरक, अंतर *n.*; dissension कलह, वांकडे *n.*, वैमनस्य *n.*, वेबनाव.—VARIATE *v.* बदलणे, वेगळा क.—VARIATION पालट, फेर, भेद; अंतर, तफावत *f.*; Gram. रूपांतर *n.*, प्रत्ययांतर *n.*; of time and place, to calculate for चालन *n.*—VARIEGATE *v.* चित्रविचित्र क.—VARIEGATION

वैचित्र्य *n.*, नानारंग.—VARIETY चित्रविचित्रपणा, विचित्रता *f.* भेद, अंतर *n.*; नाना प्रकार *pl.*; one of many different kinds प्रकार, तळ्हा.—VARIOUS *a.* नाना प्रकारचा, तळ्हतळ्हेचा, नानाविधि. -LY *ad.* नाना प्रकारे ने, दरोपरी.

VASE (*vas*, *vasum*) a vessel of various forms and materials, for domestic purposes and anciently used for sacrificial uses पात्र *n.*, भाजन *n.*; चंबू, वाटी *f.*, प्याजा, गंगाळ *n.*, तस्त *n.*, इ०; [a solid piece of ornamental marble representing in form an ancient vase].—VASCULAR *a.* नाडीमय, नाडीचा (functions).

VASSAL *F.* a feudatory जाहांगीरदार, मोकासदार; subject रयत *f.*, प्रजा *f.*, कुळ *n.*; slave गुलाम. -AGE तावेदारी *f.*; रयतावा.

VAST *a.* (*vastus*) फार मोठा, अवजड; great in number पुळळ, मोठा (army); mighty भारी, बळकट (labor); great in importance मोठा, भारी (concern). -LY *ad.* फारच, अतिशय.

VAT* मोठे पिंप *n.*; एक माप *n.* आहे.

VAULT (*volvere*, to roll) a continued arch शुमट; a cell तळघर *n.*, भुंयार *n.*; a leap उडी *f.*; v. of heaven नमोमेंडळ *n.*—*v.* शुमटाकार क.; उडी मारणे; उडी मारून चढणे [over].

VAUNT *v.* (*vanus*, vain) फुशारकी -शेखी मिरवणे, वलगा क. [of].—*n.* बढाई *f.*, फुशारकी *f.*

VEAL (*vitulus*, a calf) गोवत्समास *n.*, गायीच्या वांसरावे मास *n.*

VEER *v. i. F.* तोंड -दिशा फिरवणे -बदलणे [about, round].

VEGETABLE (*vegetare*, to enliven) a plant औषधि *f.*, वनस्पति *f.*; esculent भाजी *f.*, शाकभाजी *f.*, तरकारी.—*a.* औषधीचा, वनस्पतीचा; भाजीपाल्याचा, भाजीचा.—VEGETATE *v.* मोड अंकुर-कोंब कुटणे.—VEGETATION मोड कुटणे *n.* अंकुरोद्भव; vegetables in general गवत, झाड *n.*, हिरवळ *f.*, तृणजाति *f.*

VEHEMENT *a.* (*ve*, privation, *mens*, the mind) impetuous प्रचंड, जोराचा, झपाट्याचा (wind); very ardent आवेशी, खंदा, कडक.—**VEHEMENCE** जोर *n*, वळ *n*, झपाटा, तडाका; आवेश, तलखी *f*.

VEHICLE (*vehere*, to carry) carriage वहन *n*, वाहन *n*, यान *n*; गाडी, पलखी वैरे; a substance in which medicine is taken अनुपान *n*; that which is used as an instrument of conveyance or communication मार्ग, वाट *f*, उपायः a simple style forms the best *v.* of thought to a popular assembly.

VEIL (*velum*) आडपडा; screen पडदा; —to hide or protect the face मुखवस्त *n*, बुरखा, पदर इ०; disguise मुखवटा.—*v.* पडदा घालणे; लपविणे, छपविणे.

VEIN (*vena*) *Anat.* शीर *f*, नाडी *f*, धमनी *f*; *Bot.*, small rib or the branch of the framework of leaves, &c. शीर *f*, दोरा; a cavity in the earth घळ *f*, बीळ *n*, खळगी *f*, इ० *f*; fissure चीर *f*, भेग *f*; peculiar temper त्वब्यत *f*, प्रकृति *f*.—**VENAL** *a.* शिरांचा, शिरांतला (blood).—**VENOSE** *a. Bot.* शिराळ, शिरांवी भरलेला.—**VENOUS** *a.* शिरांचा; शिरांतला, शिरांचा (blood);—*Bot.* शिराळ.

VELOCITY (*velox, velocis*, swift) rapidity वेग, त्वरा *f*, जलदी *f*; rate of motion गति-मान *n*, वेग, गति *f*.

VELVET (*villus*, shaggy hair) मखमाल *f*.—*a.* मखमाली, मखमालीचा.

VENAL *a.* (*venus*, sale) to be bought for money पैशांने विकत ध्याया मिळायाजोगा (services); mercenary लालूचखोर, लाचखोर (a judge).

VEND *v.* (*vendere*) विकणे [it is applicable only to small articles; we never say, to *v.* a farm or a horse].—*ER* विकणारा.—*IBLE a.* विकण्याजोगा, क्रेय.

VENEER *v. Ger.* फर्द जोडणी *k.*

VENERATE *v.* (*venerari*) मान राखणे-ठेवणे-क.: we *v.* parents and elders.—**VENERABLE** *a.* मान्य, पूज्य, आर्य.—**VENERATION** पूज्य-बुद्धि *f*, मान्यता *f*, श्रद्धा *f*; मान, सन्मान.

VENEREAL *a.* (*venerius*, from *Venus*, goddess of love) relating to sexual intercourse संभोगाचा, मैथुनाचा; arising from sexual intercourse उपदंशाचा, गर्भाचा, वी-सनखीचा (disease); adapted to the cure of venereal diseases गर्भाचा, गर्भाचा रोग बरा होण्याचा करण्याचा (medicines); adapted to excite venereal desire कामो-तेजक.—**VENERY** रविसुख *n*, संभोग.

VENERY* (*venari*, to hunt) शिकार *f*, मृगया *f*, पारध *f*.

VENETIAN *a. F.* वेनिस वाहराचा; *v.* blind खिडकीच्या द्विलमिळ्या *f pl.*

VENGEANCE (*vindicare* to avenge) प्रतिकार, प्रतिक्रिया *f*; to take *v.* सूड उगवणे [for].—**VENGEFUL** *a.* अकसखोर, खुनसी.

VENIAL *a.* (*venia*, pardon) क्षमा करायाजोगा, क्षम्य (fault); allowed परवानगीचा, अनिविद्ध, मोकळीक दिलेला; [*v.* sin, Rom. C. Theol., a sin which weakens, but does not wholly destroy, sanctifying grace, like mortal or deadly sins].

VENISON (*venari*, to hunt) हरणाचे मांस *n*, मृगमांस *n*.

VENOM (*venenum*) poison विष *n*, जहर *n*; malice अकस, खून. -ous *a.* विखारा, जहरी, विषयुक्त.

VENT (*ventus*) दार *n*, वाट *f*, द्वार *n*; publication प्रसिद्धि *f*, फूट *f*;—of a fire-arm काना.—for water उघडी *f*, दार *n*; give *v.* to बाहेर सोडणे. -जाऊ देणे; काढणे, ओतणे (anger); to take *v.* उघड होणे, फुटणे.—*v.* सोडणे, मोकळा *k.*—**VENTILATE** *v.* वारा सोडणे धेणे देणे, वायाचा संचार होईसा *k.*

winnow उकणें, पाखडणें, असडणें; sift and examine चाकून पाहणे, हुडकणे.—VENTILATOR वारा अंत घेण्याची किंवा खराव हवा बाहेर काढून टाकण्याची युक्ति *f*-चे यंत्र *n*.

VENTRAL *a.* (*venter*, the belly) पोटाचा.—VENTRICLE छादाचे विवर *n*.—VENTRILQUISM, the art of speaking in such a manner that the voice appears to come, not from the person, but from some other place गारूडवाणी *f*.—VENTRILQUIST गारूडवादी.

VENTURE (See ADVENTURE) hazard जोखीम *n*, खत्रा *f*; chance नशीब *n*, दैव *n*; at a v. तवक्तान्याने.—*v.* जोखमांत घालणे-पाडणे; नशीबावर टाकणे.—*i.* जोखीम पकरणे उचलणे [for].—SOME *a.* साहसी, जोखीम उचलणारा; daring हिघ्यादार, हिमतदार.

VENUS (*L.*) the goddess of female beauty रति *f*;—the planet शुक्र.

VERACIOUS *a.* (*verax*) observant of truth सत्यवादी भाषी, वचनी; true खरा, सत्य. —VERACITY खरेपणा, सत्यशीलता *f*.

VERANDA *Per.* ओसरी *f*, पडवी *f*, ओटी *f*.

VERB (*verbum*, a word) क्रियापद *n*; active v. सकर्मक क्रिं *n*; neuter v. अकर्मक क्रिं *n*; root of a v. धातु; table of verbs धातुपाठ.—AL *a.* विनलेखी, तोंडचा, मुखजवानी (message, contract, testimony); शब्दास शब्द असा (translation); शब्दाचा, शाब्दिक (dispute); v. noun धातुसाधित नाम *n*.—LY *ad.* तोंडाने; शब्दशः.—ATUM (*L.*) अक्षरशः; शब्दशः.—VERBOSE *a.* शब्दविस्ताराचा, पाळ्हाकाचा.—VERBOSITY शब्दविस्तार, पाळ्हाळ.

VERDANT *a.* (*viridis*, green) हिरवळीचा, निळवटीचा, सबजीचा; raw कोवळा, कच्चा, कोवळ्या बुद्धीचा (youth).—VERDANCY हिरवेपणा; कोवळेपणा.

VERDURE (do.) हिरवळ *f*, निळवट *n*, हिरवे *n*.

VERDIGRIS *E.* कलंक, जंग.

VERDICT (*vere*, truly, *dictum*, a word) Law, जूरीचा अभिप्राय ठराव; decision ठराव, फैसला.

VERGE (*virga*, a rod) काठी *f*.

VERGE *v. i.* (*vergere*) tend towards झुकणे, कलणे; border upon किनान्यावर येणे-असणे, च्या घरांत असणे-येणे: he is verging on seventy [on, upon].—*n.* काठ, किनारा, कड *f*.

VERITY (*verus*, true) खरेपण *n*, सत्य *n*; true assertion सत्यप्रतिक्षा *f* भाषण *n*.—VERITABLE *a.* खरा, सत्य.—VERIFY *v.* खरा-सत्य शाबूत करून देणे; to be verified प्रचितीस येणे, पटणे [by].—VERILY *ad.* खरेखर, वास्तविक; खवीत, निश्चयाने.

VERMICELLI (*vermis*, a worm) शेवथा *f pl.*—VERMICULAR *a.* किमीसारखा, क्रिमित्.—VERMIFORM क्रिमिस्तप.—VERMILION हिंगूळ;—the color हिंगव्या-हिंगुव्या रंग.—VERMIN किडा, कीड *f*, मुंगी *f*, जीव, ढेंकून, पिसू *n*, चिलट *n*, इ०.

VERNACULAR *a.* (*verna*, a native) देशीय, मुलकी, in comp. स्व, जन्म.—*n.* देशीय देश-जन्मभाषा *f*, स्वभाषा *f*.

VERNAL *a.* (*ver*, spring) वसंताचा; वसंतऋतूंत हौणारा, वसंतोदूव, in comp. वसंत (flower); belonging to youth तारुण्याचा, यौवन.

VERONICA (*L.*) [a portrait of the face of our Savior on handkerchiefs].

VERSATILE *a.* (*versare*, to turn around) changeable चंचल, अस्थिर; turning with ease from one thing to another चपल झुद्धि, अष्टावधानी.—VERSATILITY चाचल्य *n*; चपलबुद्धि *f*, चापल्य *n*, चलाखी *f*.

VERSE (do.) metrical line चरण, पद *n*; metrical composition कविता *f*, कवन *n*, पद *n*; short division of a prose composition

ओवी *f.*—of a poem श्लोक, कडवे *n.*, इ० ; blank *v.* मुक्तप्राप्त ; prose and *v.* गय पद्य *n.*—VERSED निरुण, निष्णात, अभिज्ञ, वाक्य, तरंबेत, हुशार [in].—VERSIFY *v. i.* पदरचना क.—*t.* श्लोकांत उत्तरणे, चें कवन क., श्लोकबद्ध क.—VERSIFICATION काव्य -श्लोकरचना *f.*—VERSION भाषांतर करणे *n*; translation भाषांतर *n*, तरजुमा.

VERTEBRA (*L.*) मणका (पाठीचे कण्याचा).—VERTEBRAL *a.* मणक्याचा.

VERTEX (*L.*) कळस, माथा; zenith उच्च दिशा *f.*, ऊर्ध्व.—VERTICAL *a.* डोक्यावरचा ; समध्यस्थ; upright उमा.

VERTIGO (*vertere*, to turn) तिरमिरी *f.*, घेरी *f.*, भोवळ *f.*

VERY *a.* (*verax*, true) खचीत, खरा, सत्य, वास्तविक ; तोच, हाच : his *v.* friend.—*ad.* बहुत, फार, अति.—VERILY *ad.* सत्य, वास्तविक, खचीत.

VESICLE (*vesica*, a bladder) फोड, फुटकुळी *f.*—VESICULAR *a.* फुटकुळीचा; hollow पोकळ.

VESPER (*L.*) the evening star शुक्र; evening संध्याकाळ.—*n. pl.* रोमनक्याथौलिक लोकांचे संध्याकाळचे भजन *n.*

VESSEL (*vas*) भांडे *n.*, पात्र *n.*; a ship गलबत *n.*, जहाज *n.*; tube for containing and conveying blood or sap वाहिनी *f.*, नाडी *f.*

VEST (*vestis*, a garment; *Skr.* *vásas*; *vas*, to be clothed) जामा *f.*, झगा ; waistcoat बंडी *f.*, 'वासकुट' *n.*—*v.* वस्त्र नेसविणे; अधिकाराचीं वस्त्रं नेसविणे-परिधान करविणे; *Law*, clothe with possession स्वामित्व-सत्ता देणे.—MENT. —URE वस्त्रप्रावरण *n.*; पैराव, पोषाक.

VESTA (*L.*) रोमन लोकांची एक देवी होती ; एक ग्रह आहे.

VESTIBULE (*vestibulum*) देवडी *f.*, ओटी *f.*

VESTIGE (*vestigium*) टाऱ ठिकाणा, माग ; foot-step पदांक, पाऊल *n.*

VETCH (*vicia*) कुळीथ *n.*, हुलगा.

VETERAN *a.* (*vetus*, *veteris*, old) फार वहिवाटलेला -वापरलेला, व्यवहारवृद्ध, जुना (soldier).—*n.* फार दिवसांचा जुना शिपाई.

VEX *v.* (*vexare*, to shake) make angry by little provocations चाळवणे, खिजवणे, चिढवणे, संतापवणे, मर्जी मोडणे ; plague उपद्रव त्रास देणे [with].—*ATION* इतराजी *f.*, नाखुशी *f.*, चिरड *f.*; उपद्रव, त्रास, इजा *f.*, तसदी *f.*—*ATIOUS* *a.* चेतवणारा, संतापवणारा ; खडतर, खचरट. —*ED* खट्ट, खप्पा, नाखुशी ; बेगार, कष्टी; to be *v.* त्रासणे.

VIAL (*Gr. phiale*) शिसी *f.*, कुपी *f.*

VIAND (*vivere*, to live) पदार्थ, पकान *n*; delicate मिष्टान *n*, मिष्ट पदार्थ.

VIBRATE *v. i.* (*vibrare*) move to and for झुलणे, झोके खाणे; sound वाजणे, नादाविणे ; pass from one state to another एका स्थिरतून दुसऱ्या स्थिरतो जाणे.—VIBRATION झोका, झौला ; undulation आंदोलन *n.*

VICAR (*vicarius*) deputy प्रतिनिधि; incumbent of appropriated benefice धर्मोपाध्या. —AGE धर्मोपाध्याची वृत्ति *f.*—VICARIOUS *a.* दुसऱ्याचे वाटचा, प्रतिनिधीचा (power); दुसऱ्या करितां केलेला -भोगलेला, बदलीचा : the *v.* work of the Great Deliverer; दुसऱ्या करितां भोगणारा -करणारा (agent).

VICE (*vitium*) defect ऐव *n.*, खोड *f.*; moral fault दुराचरण *n.*, पापाचरण *n.*, दुर्गुण, दुर्व्यसन *n.*

—VICIOUS *a.* वाईट, दुराचारी ; व्यसनी, दुर्गुणी, खोडकर.—VITIATE *v.* भष्ट क., विषडणे ; cause to fail बातल योकळ -रहित क. [by].

VICE *F.* शेगडा ; hand *v.* हात शेगडा.

VICE-ADMIRAL (*vice*, instead of, & *admiral*) जहाजावरचा, दुध्यम अधिकारी.

VICEGERENT प्रतिनिधि, नायब.—*a.* प्रतिनिधीचा, प्रतिनिधीच्या अधिकाराचा.

VICE-PRESIDENT उपाध्यक्ष.

VICEROY *F. L.* & *Eng.* राजप्रतिनिधि, 'वैस-राय', नवाब. -ALTY राजप्रतिनिधित्व *n.*

VICINITY (*vicinitas*) जवळपणा, नैकट्य *n.*; neighbourhood शेजारचा जवळचा प्रदेश, शेजार.

VICISSITUDE (*vicis, change*) पालट, फेरफार; alternation आळीपाळी *f.*, अनुक्रम, अनुवृत्ति *f.*; vicissitudes of life, fortune उलटापालट *f.*, रहाटगाड़े *n.*, संसारचक्राचा फेरा.

VICTIM (*victima*; fr. *viere*, to bind) a living being sacrificed to some deity, or in the performance of a religious rite बळी; a person or thing destroyed or sacrificed in the pursuit of an object, or gratification of a passion बळी, बळ *f.* [of, to].

VICTOR (*vincere*, to vanquish) जिकणारा, विजयी, जयवंत [over, at]. -IOUS *a.* विजयी, जयवान, जयवंत (troops); productive of victory जयावह, जयकर, जयपद (day); indicating victory जयाचा, जयसूचक दर्शक (wreaths) [in].—VICTORY जय, विजय, फत्ते *f.*; proclamation of v. जयघोष; record of v. furnished by defeated party जयपत्र *n.*; glory of v. जयशी *f.*; shout of v. जयघोष ध्वनि शब्द गजर, जयजयकार.

VICTUALS *pl.* (*victualis*, fr. *vivere*, to live) खाणे *n.*, आहार, भक्षण *n.*.—v. अन्नाची बेगमी करून ठेवणे.

VIE* *v. i.* स्थर्धा बरोबरी क., सरलावणे [with]. —*t.* स्थर्धेने क.; urge आपह निकट लावणे.

VIEW *v.* (*videre*) survey पाहणे, लक्ष लावणे, टेहळणे; consider विचार क.—*n.* पाहणे *n.*, दृष्टि *f.*, अवलोकन *n.*; विचार, पाहणे *n.*; reach of the sight दृष्टीचा टप्पा, दृष्टिपात; scene दृष्टी खालचा देश; opinion मत *n.*, संमत *n.*, समजूत *f.*; design उद्देश, आशय, मतलब; appearance देखावा, दर्शन *n.*; in one point of v. एकपक्षी.

VIGIL (*L.*) जागरण *n.*; waking for religious exercises जागरण *n.*, जागर. -ANCE उजागरा, जागरण *n.*; watchful circumspection सावधगिरी *f.*, हुशारी *f.*. -ANT *a.* जागरूक, जागरा; सावध, हुशार, जागृत (1 Pet. v. 8.)

VIGOR (*vigere*, to be lively) physical force बळ *n.*, कुत्रत *f.*; energy धमक *f.*, दम, उत्साह; strength or force in animal or vegetable nature रस, कस, जोर, जीव, ऐवज. -OUS *a.* जोरदार, बळकट; चिवट, जिवट; धमकीचा, झपाटाचा, दमाचा.

VILE *a.* (*vilis*) base वाईट, नीच, खराब, ओंगळ, गदळ (things); वाईट, दुष्ट, नीच खट (person).—VILIFY *v.* बदनामी क., कलंक बढा लावणे.

VILLA (*L.*) बांगेतला बंगला, हवेली *f.*

VILLAGE (*do.*) गांव *n.*, खेडे *n.*, खेडे गांव *n.*; a v. of which the houses are scattered; also a detached v. फूट गांव; incidental v. expenses सादिलवार खर्च; a number of villages viewed collectively पुठा.—*a.* खेडे गांवचा, खेड्याच्या.—VILLAGER गांवकरी.

VILLAIN (*villa*, a farm) सोदा, लुच्चा, हरामी. -OUS *a.* खट, खल, शठ; सोदेगिरीचा, लुच्चाईचा (action).—VILLAINY लबाडी *f.*, लुच्चेगिरी *f.*, सोदेगिरी *f.*; सोदेगिरीचे काम *n.*, लुच्चेगिरी *f.*, हरामखोरी *f.*.

VINCIBLE *a.* (*vincere*, to conquer) जिकण्याचेगा, बेय.

VINDICATE *v.* (*vindicare*) assert स्थापणे, खरा करून देणे, पुरवणे; justify दोष उद्भवणे, न्यायी ठरविणे [from, by].—VINDICATION स्थापना *f.*, प्रतिपादन *n.*; स्थापणे *n.*, पुरवणी *f.*, दोषनिवारण *n.*.—VINDICATIVE *a.* सूड उगविणारा; सूड उगविण्याचा.

VINE (*vinum*)—the plant द्राक्षाचा वेल, द्राक्षी *f.*; creeper वैल, ताणा; vinegar शिरका. -YARD द्राक्षाचा मळा, द्राक्षमळा.—VINOUS

a. द्राक्षरसाच्या गुणाचा, द्राक्षाचे दारूचा (taste).

VIOL, VIOLIN *F.* सासंगी *f.* -IST सारंग्या.

VIOLATE *v.* (*violare*) injure जुलूम क., नाहक दुःख देणे; profane मोडणे, उल्लंघणे, भंग क.; ravish बाटविणे, बळजोरिने भोगणे, हठसंभोग क.; [by].—VIOLATION बलाकार, जुलूम; भंग, भंजन *n*, उल्लंघन *n*; हठसंभोग.—VIO-LABLE *a.* मोडायाजोगा, उल्लंघनीय.—VIOLENCE जोर, वेग, तडाखा, नेट; बलाकार, जबरी *f*; vehemence जोर, आवेश; जुलूम, हठसंभोग; personal *v.* दंडपारथ्य *n*.—VIOLENT *a.* जोराचा, वेगाचा, प्रचंड (wind); जुलमाचा, जबरीचा (deeds); अनर्थाचा, कहाराचा; produced by force जबरिने केलेला, जुलमाचा, जबरीचा; *v.* measures जुलम जास्ती *f*; *v.* death अपघाताचे मरण *n*.

VIOLET (*viola*) वनफशा.—*a.* लाल व निळ्या रंगाचा, रक्तनीळ.

VIPER (*vipera*, fr. *vivus*, alive, *parere*, to bring forth) एक विखारी जातिचा सर्प; a malignant person दुष्ट, मनुष्य, कृष्ण सर्प.

VIRGIN (*virgo*) a woman who has had no carnal knowledge of man कुवार *f*, कुमारी *f*; Astron. कन्यारास *f*.—*a.* शुद्ध, चोख (gold); कुमारी योग्य; मर्यादशील, सलज्ज. -ITY कौमार्य *n*, कुंवारपण *n*.

VIRILITY (*vir*, a man) पुरुषपणा, पौरुष *n*; power of procreation पुरुषत्व *n*, चेतना *f*.

VIRTUE (*virtus*, strength) वळ *n*, शक्ति *f*; efficacy गुण, तेज *n*, सत्त्व *f*; worth गुण, सदृष्टि; uprightness नेकी *f*, भलाई *f*; female chastity सतीत्व *n*; by *v.* of परत्वे करून; path of *v.* सन्मार्ग.—VIRTUOUS *a.* सदृष्टी, नेकीचा, भला, सत्वशील; सती, साध्वी. *v.* person सज्जन; *v.* wife सती *f*, साध्वी *f*.—VIRTUAL *a.* कामाचा, गुणाचा; being in essence वस्तुसदृश, वास्तविक. -LY *ad.* कार्य गुणटृटीने.

VIRULENT *a.* (*virus*, poison) जालीम, जलाल, कडक; malignant खुनसी, दुष्ट भावाचा.—

VIRULENCE जहाली *f*, तलखी *f*; दुष्ट भाव.

VISAGE (*visus*, a look) चेहरा, मुखवटा, रूप *n*.

VISCERA *pl.* of viscus (*L.*) आंतडी *n pl*, पोटांतले अवयव *pl.*

VISCID *a.* (*viscum*, birdlime) चिकट, चिकचिकीत. -ITY चिकटपणा, चिकटाई *f*.

VISCOUNT (*vice*, in the place of, *comes*, a companion) a nobleman next in rank below an earl एक उमरावाची पदवी आहे, 'वैकौट.'

VISCUS (*L.*) आंतडी *n pl*, अंतरावय *pl.*

VISIBLE *a.* (*videre*, to see) पाहाया जोगा, दृष्टिगोचर, दृश्य; open उघड, उघडा [*to*].—VISIBILITY दृष्टिगोचरता *f*, उघडपणा.—

VISION, act of seeing पाहणे *n*; actual sight दर्शन *n*; faculty of seeing दृष्टि *f*, नजर *f*; object of right दृष्टीचा विषय; supernatural, prophetic, or imaginary sight दृष्टांत, दर्शन *n*; phantom आभास, छाया *f*. -ARY *a.* मनःक्लित, मानसिक (project); given to reverie लहरी, मनमान्या, छांदिष्ट, छांदसवृत्ति.

VISIT *v.* (*do.*) go or come to see पाहायाला दर्शनाला -मेटीला जाणे -येणे, भेट घेणे; go for examination तपासायाला पाहणी करायाला जाणे.—*i.* मेटीस जाणे -येणे.—*n.* मेटीकरिता जाणे *n*, दर्शनयात्रा *f*; पाहणी करायास जाणे *n*. -ATION भेट घेणे *n*; भेट *f*; ईश्वरी दृष्टांत, दर्शन *n*; retribution प्रतिक्रिया *f*, कर्म फळ *n*. ईश्वरीक्षोभ. -OR भेट घेणारा; पाहणी करणारा, चौकसनीस, 'विजिटर'

VISOR (*do.*) मुखवटा, मुखटोप; the forepiece of a cap, projecting over, and protecting the eyes.

VISTA *It.* view through an avenue, or the trees, or other things that form the

avenue दुर्फी झाडे वैरेच्या मधला देखावा किंवा रस्ता.

VITAL a. (*vita*, life) जिवाचा, प्राणाचा (powers); necessary to life प्राणरक्षक, जीवनोपयोगी, in comp. प्राणः v. air प्राणचायु; living जिवंत, सजीव (spirits); being the seat of life जिब्हाळीचा, प्राण राहण्याचा; essential अगत्याचा, बरूरीचा, अवश्यक: a competence is v. to content. -ITY जीव, चेतना f., प्राणशक्ति f.—VITALS pl. जिब्हाळी f., मर्मस्थान n.

VITIATE (See under VICE).

VITRIOL (*ritrum*, glass) blue v. मोरचूत f.; white v. सफेद मोऱ; green v. हिराक्स.

VITUPERATE v. (*vitium*, a fault, *parare*, to prepare) दोष लावणे, बोल लावणे.—VITUPERATION दोष लावणे n.; दोष, बोल.

VIVACIOUS a. (*vivere*, to live) उड्डासी, आनंदी. -NESS.—VIVACITY आनंद -उड्डासवृत्ति f., तेज n.—VIVID a. bright ठळक, उबळ (colors); lively लकलकीत, चकचकीत (imagination).—VIVIFY v. जीव देणे -घालणे, सजीव क.—VIVIPAROUS a. producing young in a living state जरायुज.

VIZ (contr. of *videlicet*) म्हणजे.

VOCAL a. (*vox, vocis*, voice) वाणीयुक्त; uttered by the voice वाचेचा, वाणीचा (prayer); sonorous सनाद. -LY ad. वाणीने, शब्दाने. —VOCABLE शब्द.—VOCABULARY शब्दकोश, संग्रह.—VOCATION, call बोलावणे n., आमंत्रण n.; calling उद्योग, धंदा, वृत्ति f.—VOCATION Gram. संबोधन n.—a. बोलावण्याचा, हाक मारण्याचा; संबोधक.—VOCIFERATE v. i. गोंगाट गलबला कलकल क.—t. मोठ्याने उच्चार क.—VOCIFICATION गलबल f., गोंगाट.—VOCIFEROUS a. गोंगाट्या, कलकल्या.—VOICE, sound uttered by the mouth आवाज, स्वर, कंठ; power of utterance वाचा-

शक्ति f., वाचा f.;—in singing गळा, कंठ; language भाषण n.; बोलणे n.; vote मत n.; *Scrip.*, command आज्ञा f., वाणी f. (Deut. viii. 20); *Gram.* पद n.; active v. परस्मैपद n.; middle v. आत्मनेपद n.; passive v. भाववाच्य n.

VOGUE F. वहिवाट, प्रचार f., प्रघात.

VOID a. (*viduus*, widowed) empty रिकामा, रिता, पोकळ; destitute रहित, शून्य, हीनः (Prov. xi. 13; Acts xxiv. 16); vain व्यर्थ, निर्जीव, फुसका, पोकळ, निरर्थक: lifeless idol, v. and vain; *Law*, of no legal force निरर्थक, रद्द, बातल [of].—n. शून्य n., पोकळी f.—v. रिकामा क., सोडणे, टाकणे, उत्सर्ग क. (excrements); रद्द-बातल निकामी क. (an oath).

VOLATILE a. (*volare*, to fly) उडून जाणारा, वायुरूप होणारा, वायुरूपाने जाणारा; fickle चंचल, चंचळ स्वभावाचा (temper).

VOLCANO It. ज्वालामुखी f., ज्वलयवृत.—VOLCANIC a. ज्वालामुखीचा (heat); ज्वालामुखीपासून उत्पन्न झालेला; ज्वालामुखीने पालटलेला -विकार पावलेला.

VOLITION (*volo, velle*, to will) इच्छा f., मन n.; exercise of the will योजना f., संकल्प; the power of willing इच्छा शक्ति f., संकल्प, संकल्पशक्ति f.—VOLITIVE a. इच्छेचा, संकल्पशक्तीचा, संकल्पयुक्त.

VOLLEY F. a flight of shot गोळ्यांचा पाऊस, ची वृष्टि f., शिलक -ख f., सरवती f.; burst or emission of many things at once वृष्टि f., पात, लाखोली f., ताशेरा.

VOLUBLE a. (*volvere*, to roll) चपळ, लुबलुब हलणारा; fluent जिभेचा चपळ, जावसाली, वाक् चपळ.—VOLUBILITY चपळाई f.; वाक् चापल्य n.—VOLUME, book पुस्तक n.; part of a book पुस्तकाचा भाग, पुस्तक n., खंड n., कांड n., गुच्छ इ०; roll वेण्टेले f., भेंडोले n.;

—of a serpent वेटाळे *n.*, पेंडोळे *n.*;—of fire द्वित, लोळ; dimensions आकार मानः the v. of an elephant's body.—VOLUMINOUS *a.* बहुत प्रथंचा; प्रथंविस्ताराचा; बहुत प्रथं लिहिलेला; बहुत वेटाळ्यांचा.

VOLUNTARY *a.* (*volo, velle, to will*) स्वतंत्र, इच्छेचा, इच्छेपासून निघालेला, ऐच्छिक (action); done by design संकल्पपूर्वक, संकल्पाचा, इगदाचा: if a man kills another by lopping a tree, it is not v. manslaughter; spontaneous आपखुशीचा, स्वसंतोषाचा, ऐच्छिक, कार्य (service); endowed with the power of willing इच्छावान्-विशिष्ट-संपन्न: man is a v. agent; subject to the will इच्छाधिन, वशः v. motions of an animal; Law, according to the will consent, or agreement of a party राजी-खुशीचा, आत्मसंतोषाचा, स्वसंतोषाचा, कबुलती -करारा प्रमाणे.—VOLUNTARILY *ad.* आपखुशीने, स्वसंतोषाने, इच्छापुरस्सर.—VOLUNTEER आपल्या खुशीने चार्करी करणारा; [Mil., one who enters into service voluntarily, but when in service is subject to discipline and regulations like other soldiers].—v. आपण होऊन देणे -करणे -यायास -करायास काढणे: to v. one's services [for].—i. आपण होऊन पुढे होणे, राजीखुशीने (काम -चाकरी) पत्करणे: he volunteered in that undertaking.

VOLUPTUOUS *a.* (*voluptas, pleasure*) गुलहौ-सी, विषयी, चैनी, विषयासक्त, क्रीडासक्त; luxurions ऐशआरामाचा, विषयाचा.—VOLUPTUARY विषयलुध चैनी -हौसी मनुष्य, खादूनंदन.

VOMICNUT (*nux vomica*) कुचला, काजरा.

VOMIT *v.* (*vomere*) ओकर्णे, ओकून टाकर्णे -पाडणे [up].—i. ओकर्णे, वमन -उलटी होणे.—n. उलटी *f.*, वांति *f.*; *Mel.*, emetic उलटी *f.*, उलटीचे औषध *n.* -IVE, -ORY *a.* उलटीचा. वमनकारक.

VORACIOUS *a.* (*vorare, to devour*) खादाड, अधाशी.—VORACITY अधाशीपणा, खायखाय, *f.*, वखवाख *f.*

VORTEX (*L.*) भोंवरा (पण्यांतला).—VORTICAL *a.* भोंवशा सारखा, चक्राकार (motion).

VOTARY (*vovere, to vow*) भक्त, उपासक, परायण [to].

VOTE (*votum, a vow*) मत *n.*, संमति *f.*.—v. i. संमति देणे [for, in, against].—t. संमतीने निवडणे (candidate); संमतीने देणे -ठरवणे: Parliament voted them a hundred pounds; the legislature voted the resolution unanimously.

VOUCH *v.i.* (*vox, vocis, voice*) साक्षी -निशा देणे, खातरी देणे [for]. -ER दाखला, जाबता, दस्त-ऐवज; खात्रीने देणारा. -SAFE *v.* कृपा -मेहरबानी करून देणे; permit to be done without danger सुखरूप होऊदेणे, निविघ करूदेण.—i. कृपा *k.*; मेहरबान होणे; अंगी लहान-पणा घेणे [to].

VOW (*vovere, votum, to vow*) a solemn promise made to God or to some deity नवस, संकल्प; promise of fidelity आण भाक *f.*, वचन *n.*; under a v. ब्रतबद्ध, संकल्पबद्ध [to].—i. नवस *k.*.—t. नवसाने देणे, नवसणे, वाहणे; asseverate सत्य समरूप बोलणे.

VOWEL (*vox, vocis, a voice*) स्वर, मात्रा *f.* short v. हस्सवर; long v. दीर्घस्वर.

VOYAGE *F.* जलपर्यटन *n.*, -यात्रा *f.*, सफर *f.* [from, to].—VOYAGER सफरी, जलपर्यटन करणारा, जलयात्रिक.

VULGAR *a.* (*vulgaris, the multitude*) belonging to the common people साधारण लोकांचा, अडाण जातीचा, कुणबाऊ; mean हल्कट, पाजी; plebian कुणबाऊ, कुणबी चालीचा (speech).—n. अडाणजात *f.*, तेली तांबोळी. -ISM अडाण बोली *f.*; अडाणी चाल *f.* -ITY अनाडीपणा, अशिष्टाचार, असभ्यता *f.*

VULNERABLE *a.* (*vulnerare*, to wound) घाव घालायाजोगा, भेद; assailable हल्ता कराया-जोगा; *v.* point मर्म *n.*, वर्म *n.* छिद्र *n.*

VULTURE (*vultur*) गिधाड *n.*, गृध.

W

WARBLE *v. i.* Ger. डुलणे, डुलत फिरणे (a top).

WAD*¹, a little bundle, as of hay बिंडा, बिंडी *f.*;—as of cloth under a load on the head चुंबळ *f.*, आहरा;—of a gun जामिन. -DING बोळा, चोंदा;—for stuffing garment पुरणीचे चिरगृट *n.*

WADDLE* *v. i.* डुलणे, डुलत चालणे, हंसगतीने चालणे [along].

WADE* *v. i.* walk through water, mud, sand, &c. पाण्यातून -रेतीतून -चिखलातून जाणे, पाय उताराने जाणे; move with difficulty कष्टाने -श्रमाने जाणे -चालणे, रेंगत -खडत चालणे [across, through].

WAFER *D.* a thin cake चांदकी *f.*, पापडी *f.*—for letters चिकटायाची चांदकी *f.*, वेफर *n.*; [a thin, leaf-like bread used by the Roman Catholics in the Eucharist].—*v.* वेफर लावणे -लावून वंद *k.*

WAFT *v. D.* तरंगत वाहत नेणे [across, over].—*i.* तरंगणे, वाहत जाणे.

WAG* *v.* हालवणे, डोलविणे.—*i.* हलणे, डुलणे.—*n.* मस्कऱ्या, हंडीबाग, थेंबाज. -TAIL परटाणी *f.*, खंजन पक्षी.—WAGERY थेंबाजी *f.*, कैतुक *n.*, मौज *f.*.—WAGGISH *a.* मौज्या, बिनोदी, थेंबाज.

WAGE* *v.* plague पण *k.*, पैज मारणे; venture जोखमांत घालणे; carry on, as a war लढाई चालवणे.—*n. pl.* पगार, मुशारा, वेतन *n.* [of, for].—WAGER पैज *f.*, पण.—*v. t. & i.* पैज -ण *k.* बांधणे -मारणे.

WAGON* (*Skr. vâha, vâhan*) गाडा, चौचाकी ओळयाचा गाडा. -ER गाडेकरी, गाडाहाकणारा.

WAIL *v. i.* Ir. आकांत *k.*, गवा काढून रडणे [for].—*t.* शोक दुख *k.*.—*n.* आकांत, आक्रोश, विलाप.

WAIN* गाडा; *Astron.*, Charles's w. खाटले बाजले *n.*, सम क्रषि *pl.* -SCOT भितीची तकपोशी *f.*, पाटणी *f.*.

WAIST* कमर *f.*, कंबर *f.*, कटी *f.*;—of a mountain, vessel, &c. पोट *n.* -BAND कमरपट्टा; upper part of breeches, trousers, &c. नफा. -COAT बंडी *f.*, 'वास्कुट' *n.*

WAIT *v. i.* F. stay in expectation वाट पाहणे, खोळंबून बसणे; tarry थांबणे, खोळंबैणे; धीर धरणे; be in ambush दबा धरून राहणे; upon चाकरी -शुश्रूषा *k.*; समाचार धेणे [for].—*t.* न्यौ वाट पाहणे, आशा धरणे.—*n.* दबा; lie in w. लपून -दडून बसणे.—*pl* सकाळीं किंवा संध्याकाळीं गाणारे. -ER वाटपाहणारा, मार्ग प्रतिक्षा करणारा; धीर धरणारा, थांबणारा; चाकर, हुजऱ्या; salver अडणी *f.* -MAID दासी *f.*, सैरंधी *f.*

WAIVE* *v.* सोडणे, व्याग *k.*, व्यागणे.

WAKE* *v. i.* not to sleep जागणे; sit up late for festive purposes ख्यालीखुशाली करित; जागणे; जागरण *k.*; awake जागा होणे; be active उद्योगास कामास लागणे.—*t.* जाग *k.*, उठवणे; excite चेतवणे, जागा *k.*; revive सजीव -पुन जिवंत *k.*; set up, or watch with at night, as a dead body प्रेता जवळ जागत वसणे [up].—*n.* जागरण *n.*; track left by a vessel in the water साखळी *f.*; in the w. of लागोपाठ -माग. -FUL *a.* जागरूक, सावध, जागा, जागृत.

WALK* *v. i.* move along on foot चालणे, पायानी चालणे; take one's exercise सहल -रपेट *k.*, फिरणे; be abroad बाहेर असणे, मोकळे फिरणे: when was it she last walked; behave वागणे वर्तणे, चालणे; in आंत जाणे, परांत जाणे; to w. after the flesh,

Script. विषय वासना बाळगणे, पापांत चालणे (Rom. viii. 1); to w. after the spirit देवाच्या आम्याच्या वोधाने अणि प्रेरणाने अणि देवाच्या शास्त्रा प्रमाणे चालणे, सद्गमचरणाने वागणे (Rom. viii. 1); to w. by faith शुभवर्त्तमानवर विश्वास ठेवून आणि तारणा करितां खिस्तावर अवलंबून राहणे, विश्वासाने चालणे (2 Cor. v. 7); to w. in darkness अज्ञान, भ्रम व पाप यांत तळमळत राहणे (1 John i. 6); to w. in the flesh प्रापांचिक बुद्धीने वागणे (2 Cor. x. 3); to w. in the light सद्गमचरण क. (1 John i. 7); to w. through the fire कष्ट हाल सोसणे भोगणे (1s. xlivi. 2); to w. with God *Script.* ईश्वराच्या आज्ञा मानून त्याच्या समागमे चालणे.—*t.* मध्ये -वर -आंत चालणे -किरणे : to w. the streets; cause to walk slowly हलक्या घिम्या चालीने चालवणे; lead, drive, or ride with a slow pace चालीने -हलक्या चालीने -हलुहलु नेणे -हांकणे.—*n.* चाल *f*, पायचाल *f*, चालणे *n*; सहल *f*, रपेट *f*; पाऊल *n*, चाल *f*; manner of walking चाल *f*, पाऊल *n*, चालण्याची रीत *f* -ढब *f*; space for walking रपेटीची जागा *f*, विहारस्थान *n*; habitual place of action कामाचा अडु, अखोडा, कारखाना, फड इ०; sphere प्रकरण *n*, इलाखा, काम *n*; चालवणूक *f*, चाल *f*. -ING-STICK काठी *f*, हातांत धरायाची काठी *f*.

WALL* मिंत *f*; pl. fortification तटबंदी *f*;—of a village, &c. गांवकुसुं *n*; partition-w. पडदी *f*;—of one brick in thickness शिती *f*, चिरणी *f*;—of slight sticks plastered over कूड ;—of stones loosely thrown up गडगा;—of a tent कनात *f*;—of a fort तट, कोट; gable w. चांदई *f*.—*v.* मिंत बांधणे [in, round]. -EYE कैरा डोळा (घोड्याचा).

WALLET *F.* पडशी *f*, धोकटी *f*;—of beggars झोळी *f*, चौपदरी *f*.

WALLOW* *v.i.* (*Skr.vulg*, to move one's self) लोळणे; live in filth or gross vice दुर्व्यसनांत गर्क असणे -पोहोणे -लोळणे [about, in].

WALNUT* अक्रोड *n.*

WAN* *a.* फिका, पिकूट निस्तेज.—*v. i.* निस्तेज होणे -दिसणे.

WAND *D.* small stick फोकाटी *f*, छडी *f*; staff of authority वेत्र, छडी *f*, काठी *f*, दंड : rod used by conjurers काडी *f*.

WANDER* *v. i.* rove हिंडणे, भटकणे, इकडे तिकडे फिरणे; go astray भटकणे, चुकणे, बहकणे;—in speech रान घेणे, चांचरणे, वाट सोडणे;—minds, eyes, &c. भ्रमणे, तरळणे, देहावर नसणे [about, away, over, from]. -ER हिंडणारा, परिचारक, फिरणारा; चुकार, भटक्या.

WANE* *v. i.* decrease लहान -उणा होणे; decline उतरणे, उतरता पाया -दशा लागणे;—as the moon कला उतरणे; क्षय होणे.—*n.* कलाक्षय, तेजोहास; उतार, उतरता पाया -दशा *f*, क्षय.

WANT*, state of not having नसणे *n*, अभाव, ठंणाट; lack कमताई *f*, वाण *f*, तोटा; need गरज *f*, अगल्य *n*, अपेक्षा *f*; poverty गरिबी *f*, अबाळ *f*, अनुपत्ति *f*, ह्यल *pl*.—*v.* जवळ -पासी नसणे, अभाव असणे, गरज -अगल्य असणे -लागणे; wish इच्छणे.—*i.* कमी पडणे, तोटा येणे -असणे; omit गाळणे, सोडणे, चुकणे; not to be present हाजर नसणे : the jury was full, wanting one. -ING उणा, कमी; गैरहाजीर; रहित, वेगळा, कमी, शून्य: I shall not be w. in exertion [in, of].

WANTON *W.* frolicsome छंदी, विलासी, ख्याली; loose बेढणी, सोदा, लुच्चा; lewd इष्की, विषयलंपट;—*a.* female चंचळ, चपळ. -NESS इष्कीपणा, इष्कबाजी *f*; कामबुद्धि *f*; सोदेपिरी *f*, लुच्चेगिरी *f*; विलास, कौतूक *n*, क्रीडा *f*; बेकैपणा, सेवा *f*, सैरगति *f*.—*v.* काम -विलास -चेष्टा *k*; मैजा *k*; खेळणे.

WAR*, state of opposition विरोध, वैर *n*; armed conflict of sovereign powers युद्ध *n*, लढाई *f*.—*v.* युद्ध क. [on, with, against].—**CHARIOT** रथ. —**FARE** लढाई बिठाई *f*, युद्ध *n*. —**CRY** रणघोष नगर. —**LIKE a.** लढाऊ, रणशूर; लढाईचा, जंगी, युद्धप्रकरणी. —**RIOR** योद्धा, शूर, वीर, भट.

WARBLE *v.* Ger. गाणे; modulate कंप घेणे, खांचवँच घेऊन गाणे, लकेरी मारणे; कंपित क. —*i.* कंपित होणे; कंप घेऊन गाणे: some birds w.—*n.* कंप, लकेरी *f*, गाणे *n*.

WARD* *v.* watch राखणे, रक्षण क.; off टाळणे, वारणे, निवारणे [off, against].—*n.* guard पहारा; one whose business is to guard पहारेकरी; custody दिमत *f*, कैद *f*, परज *f*; person under a guard दिमतींतला मनुष्य, दिमती; minor under the care of a guardian बाल; division of a town पेठ *f*, वाडा, चक्कला, पुरा, महला इ०; [division of a forest, division of a hospital]. —**EN**, —**ER** रखवालदार, अधिकारी. —**ROBE**, —**ROOM**, where clothes are kept जामदारखाना; closet for hanging up clothes पांचरणे टांगून ठेवायाचे कपाट *n*; wearing apparel पांचरणे *n*, वस्त्रे *pl*.

WARE* माल, सौदा, जिन्स; China w. चिनाई भांडीं *f pl*, व०; hardware लोखंडी सामान *n*. —**HOUSE** वस्तार *f*.

WARY* *a.* सावध, हुशार.—**WARILY** *a.* सावधगिरीने, हुशारिने.

WARM* *a.* not cold ऊन, उष्ण, गरम (milk); subject to heat गरम (climate); ardent उत्साही, कडक, जहाल; passionate तापट, रागीट; rich मातवर, ऊबदार, गव्वर (householder).—*v.* ऊन क., तापवणे; ऊब उष्णता आणे; उत्साह-आस्था उत्पन्न क.; to w. before a fire शेकणे, ऊब आणे [with, at].—*i.* गरम होणे, तापणे; आवेशयेणे, तापणे, गरम होणे. —**HEARTED** मायाळू, लेहाळू. —**LY ad.** ऊकंठेने,

कडाख्यानें; स्नेहानें, ममतेने, पोटागिने.—**WARMTH** उष्णता *f*, गरमी *f*; रागीटपणा, तापटपणा; उत्साह, आस्था *f*; तडाखा, झपाटा.

WARN* *v.* admonish बजावणे, सुचवणे, ताकीद देणे; give previous information to पूर्वी सुचवणे -जाणवणे [by, against, of]. —**ING** ताकीद *f*, सांगी *f*, पूर्वबोध; सूचना *f*, इशा रत *f*.

WARP* ताणा, उभे सूत, *n*, उभी वीण *f*; to stretch the w. साळ घालणे.

WARRANT *v. F.* give assurance खातरी-निशा क. देणे; support by authority शास्त्राचा कायद्याचा आधार देणे, पुष्टी क.; declare with assurance खातरीने सांगणे; *Law*, खातरी-निशा देणे.—*n.* आधार, आख्या, प्रमाण *n*; *Law*, अखत्यारपत्र *n*, हुक्मनामा, 'वारंट' *n*. —**ABLE a.** मान्य, योग्य, वाजवी.

WART* चामखीळ *m, f*.

WASH* *v.* cleanse by ablution धुणे, प्रक्षलणे, धुवून साफ क.; wet भिजवणे; waste by the force of water धुवून धुपून नेणे (a road); out विसळणे; cover with a thin coat of color रंगाचा हात देणे; overlay with a thin coat of metal मुलामा पाणी देणे; to w. gold माती रेती वैगरेतून सोन्याचे कण धुवून काढणे.—*i.* अंग धुणे, स्नान क.; धुणी, धुणे.—*n.* धुणे *n*; धुवायाची वस्त्रे *pl*, धुणे *n*; quantity of clothes washed at once धुणी *n pl*; marsh पाणथळ *n*, दलदल *f*; alluvium साई *f*, मळी *f*; waste liquor from a kitchen खरकटे पाणी *n*; lotion औषधी पाणी *n*; thin coat of metal पाणी *n*, मुलामा, ओप *f*, धूर;—of coloring substances, of pulse, &c. काट *n*, कटण *n*;—of earth गारा, रद्दा;—of cowdung शेणसडा;—for cattle and pigs खरकटवणी *n*; materials to wash or smear over लेप. —**ER-MAN** परीट *f*. —**ER-WOMAN** परटीण *f*. —**POT**

गंगाळ *n*, वैरे.—WASHY *a.* पळपळीत, पच-पचीत, फिका (tea).

WASP* कुंभारीण माशी *f.* -ISH *a.* चिरडखोर; कुंभारीण माशी सारखा, बारीक कमरेचा.

WASTE* *v.* destroy नासधूस क. wear away by degrees क्षीण-जीण क., शिजविणे; squander उधळणे, उडवणे, वावगा खर्च क.—*i.* घटणे, अटणे, हास होणे, झिजणे; emaciate चोपणे, अंग टाकणे, रोडावणे.—*a.* झरवलेला, क्षीण; उजाड, वैराण, गलित, क्षीण;—land पडीत रान *n*; to lay w. उजाड-उद्दस्तक, पाटा वरवटा क.—*n.* खर्च, क्षय, हास; व्यर्थ खर्च, अपव्यय; w. of time कालापव्यय, कालहरण *n*; घस *f*, शीज *f*, तूट *f*; रान *n*, जंगल *n*, माळरान *n*. -BOOK कच्चा खर्डा, रोजर्कार्द. -FUL *a.* उधव्या. -ING *a.* क्षीण होणारा, क्षयपावणारा; झड्या, सड्या, क्षय करणारा, झडवणारा (disease).

WATCH*, guard चौकी *f*, पाहरा; watchman चौकीदार, जागल्या; post of a watchman चौकी *f*; place where he is posted चौकी *f*; period of the night प्रहर; period of the night in which one person, or one set of persons, stand as sentinels पाहरा; pocket time-piece घड्याळ *n*, 'वाच' *n*; to be on the watch टपणे, वाट पाहणे.—*v.* जागणे, जागा राहणे; चौकी पाहरा क.; be expectant वाट पाहत बसणे, वाट पाहणे; attend on the sick during the night रोग्यापासीं जागत बसणे, रात्रीं रोग्याची शुश्रूषा क.—*i.* राखणे, रक्षण क., रखवाली क.; give heed to डोळा नजर ठेवणे, जपणे, पाळत ठेवणे; to w. a rogue. -FUL *a.* जागा, जागता, जागृत. -HOUSE चौकी *f*. -MAN पाहरेकरी, जागल्या, रामोदी, गस्तकरी इ०. -WORD वर्दी-चा शब्द. -MAKER घड्याळ करणारा; घड्याळ निट करणारा, 'वाचमेकर'.

WATEE* (*Skr. uda*, the sea) the fluid which descends from the clouds in rain, and which forms rivers, lakes, seas, &c.

पाणी *n*, उदक *n*, जल *n*: a man who pretends to discover w. beneath the soil, and directs where to dig for it पानाडी; a body of water, standing or flowing बळाशय; a pond, stream, &c. तळे *n*, नदी *f*, ओढा इ०; urine मूत *m, n*, मूत्र *n*; luster of a diamond पाणी *n*, तेज *n*; boiling w. अधणाचे कठत पाणी *n*;—in which the feet of a Brahmin have been washed, and which it is an act of merit to drink पांदोदक *n*;—of irrigation derived from tanks, &c. अडवे पाणी *n*; to make w. मुतणे; pl. पाणमोट. *f.*—*v.* पाणी देणे -दाखवणे -पाजणे, पाण्यावर नेणे (cattle);—as land पाण्यानें भिजवणे, जल-मय क., ला पाणी सोडणे; calender कलप देणे, पाणी शिपडून तजेली आणेण: to w. silk [with].—*i.* पाणी पाझर सुटणे;—the eyes पाण्यानें भरणे, पाणी येणे;—the mouth तोंडाला पाणी सुटणे. -BEARER कुंभरास *f*. -CLOSET पायलाना, शेतखाना, शौचकूप. -COLOR पाण्यांत मिसळलेला रंग. -COURSER पाण्याचा पाट. -CRAKE उंचीवरून पाणी आणण्याचे यंत्र *n*. -CRAFT होड्या, पडाव, बोटी वैरे. -CRESS एक पाणभाजी आहे. -CURE, *Med.* पाण्याचा उपचार. -DOCTOR पाण्याचा उपचार करणारा वैद्य, जलोपचारीवैद्य. -FALL पाण्याचा धोदा-ध-बधवा. -FOWL पाणकोंबडा. -GALL घळ *f*. -GOD जलदेवता *f*; the Indian w. वरुण. -HEN पाणकोंबडी *f*. -GRUEL पेज *f*. -INESS पाण-चटपणा. -ING-CALL लळकी घोड्यांस पाणी पाजायाची तुतारी *f*. -ING-PLACE पाणी वेण्याची भरण्याची पाजण्याची वैरे जागा *f*; [place to which people resort for mineral water or for the use of water in any way]. -ING-TROUGH डोण *f*. -ISH *a.* पाणचट, पचप-चीत; moist ओलसर, ओला. -LESS *a.* निर्जल, -LILY कमल *n*. -MAN पाणीवाला, पाणक्या. भिस्ती वैरे; boatman होडीवाला; ferryman ताऱ्या. -MARK भरतीचे मर्यादिची खूण *f*;

letter, &c., wrought into paper during the process of manufacture कागदाच्या अंगचा ठसा, रेवा इ० -MEADOW नदीच्या कांठचे कुरण n. -MELON—the plant कलंगडी f;—the fruit कलिंगड n, तरवूज n. m. -MILL पाणचक्की f. -PITCHER पाण्याची घागर f, घडा. -PLANT पाणझाड n. -POT झारी f, चंबू, कलश, लोटा;—of the ascetic, religious student कमंडलु m, n. -PROOF a. निगळता, जलभेद. -SNAKE पाणसाप. -SPOUT पाण्यांतला भोवरा. -TIGHT a. निमूर, निगळता. -WHEEL रहाट, रहाटगाडगें n; आगबोटीचे पाण्यांत फिरणारें चाक n. —WATERY a. पाण्याचा, जलमय, बलरूप; fish, within their w. residence; पाणथळ, जलसंपन्न (land); vapid पाणचट, पचपचीत, घळघळीत (turnips); wet ओला, पाण्यांने भरलेला (eyes); thin पातळ, पाण्या सारखा (humors); of water पाण्याचा, जल; in comp.: w. god जलदेवता f.

WATTLE*, a twig फोकाटी f; a hurdle ताटी f, कूड; fleshy excrescence under the throat of a cock or turkey or a like substance on a fish कळा.—v. फोकाटीने बांधणे; कूड-ताटी बांधणे.

WAVE*, undulation हेलकावा, उतारचढ; billow लाट f; water पाणी n: I will furnish thee with fresh w.; unevenness चढ-उतार, उंचसखलपणा, उंच खोलपणा; a signal made with the hand हाताची खूण f, हस्तपलव.—v. फिरवणे, परजणे (a weapon); ओवाळणे, उतरणे, औक्षण क. -उतरणे (lamps, &c., around the head of an idol, &c.); beckon खुणावणे, पालवणे.—i. लहरा मारणे, हेलकावणे; fluctuate घोटाळणे, गुटमळणे.—WAVER v. i. लहरा मारणे, हेलकावणे; कांकूक., गुटमळणे. -ING a. हेलकावणारा, शुलणारा; कांकू करणारा.

WAX*, a fatty solid substance produced by bees मेण n; ear-wax कानाचा मळ;—for

sealing letters, &c. लाख f.—v. मेण लावणे, मेणावणे. -CANDLE मेणवत्ती f. -CLOTH मेण-कापड n. -IN a. मेणाचा; मेणासारखा; soft नरम, मेणचट.

WAX* v. i. increase in size एक एक कळा वाढणे: the waxing and the waning of the moon; become होणे, होत जाणे: to w. strong, cold, feeble, old.

WAY*, passage रस्ता, वाट, मार्ग; length of space वाट f, पळा, टप्पा, मजल f: a long w.; direction of motion वाट f, रोख धोरण, n, रस्ता; means उपाय, मार्ग, वाट f; manner रीत f, तऱ्हा f, प्रकार: the way of expressing one's ideas; regular course वाट f, रीत f, रहाळ f (Prov. iii. 17); by the w. विषयांतर करून, विषय सोडून; by w. of न्या मार्गांने; covert w. चोरवाट f, झांकलेली वाट f; half w. अर्ध्या वाटें; in the family-w. गर्भर, गरोदर, पोटशी; in the w. वाटें, थाडवा; milky -w. आकाशगंगा f; out of the w. बाजूस, एकोकडे; वांडा, गैररस्यांत; right of w., Law, दुसऱ्याच्या जमिनी वरून जाण्या येण्याचा हक; to be under w. जहाज चालू असणे; to give w. मार्गे हटणे, हार घेणे, दबणे; जागा देणे; पदरी घेणे, आपले मत सोडणे; to go one's way आपन्या वाटेने जाणे येणे; to go the w. of all the earth मरणे; to make one's w. संसारांत वाढणे; to make w. वाट सोडणे क., पैस-जागा क.; ways and means वाट f, मार्ग, उपाय; वसूल उत्पन्न करण्याचे उपाय pl; ways of God ईश्वरी नियंत्र, ईश्वराची सृष्टीवर राज्य करण्याची रीत f. -FARER, -FARING वाटसरू, पांथस्थ. -LAY v. वाट मारणे-पाडणे. -LAYER वाटपाड्या, वाटमान्या. -SIDE रस्याची बाजू f. -WARD a. स्वच्छंदी, आपढणी, अपर्णद. -WARDNESS अपढण, स्वच्छंदीपृणा. -WISE मार्ग शोधून काढणारा, वाटाडी, वाटजाणता.

WE* *pron.* आद्वी, आप्ण.

WEAK* *a.* wanting physical strength अशक्त, दुर्बल; sickly अशक्त, रोगी; feeble of mind मनाचा हल्का, गलतान, बेकूब, फृटक्या मनाचा;—of sound किरकोळ, हल्का, बारीक; watery फिका, मळमळीत (tea); as medicine निकस, हल्का; not forcible निर्बळ, फुसका (argument). -EN *v.* निर्बळ दुर्बळ क. -LY *a.* अशक्त, लुकसान, कमजोर (constitution).—ad. कमजोरिने, अशक्तपणाने, हल्कया मनाने. -NESS अशक्तपण n, दुर्बळता f, दौर्बल्य n; गयाळपण, तुद्धिमांद्र n; पोकळ फुसकेपण; defect छिद्र n, व्यंग n, उण n. -SIDE मर्मस्थान n, मर्म n, नागवे n.

WEAL* कल्याण n, क्षेम n, कुशल n.

WEALTH* संपत्ति f, दौलत f.—WEALTHY *a.* धनवान्, श्रीमान्, मातवर.

WEAN* *v.* take from the breast or udder थानतोड क.; alienate, as the affections, from any object of desire विरक्त उदास क., चरून मन उठवणे उडवणे [from, away].

WEAPON* शस्त्र n, हत्यार n, आऊत n.

WEAR* *v.* carry or bear upon the person अंगावर घालणे घेणे, पांधरणे, परिधान क, घालणे, धारण क. (a coat, crown, sword); have an appearance of देखावा रूप असणे, धारण क.: she wears a smile on her countenance; use up by carrying or having upon one वापरून अंगावर घालून नेसून फाडणे: to w. clothes rapidly; use up झिजविणे, झारवणे (Job xiv. 19); cause or occasion by friction or wasting धासून झिजवून पाडणे क.: to w. a hole; off, out, away झिजवणे, झारवणे; out काढणे, लोटणे, घालवणे (days); कामा खालैं जीर्ण जर्जर क.; to w. the breeches नवायावर अधिकार चालवणे.—i. झिजणे, झारणे, जर्जर होणे, जीर्ण होणे; लोटत जाणे; off झिजून जाणे, झिजणे; to w. weary कामाने दंगदगीने त्रासणे कंटाळणे.—n. चोळ,

झीज f; w. and tear चोळ f, वरदळ f. -ER झिजवणारा; अंगावर घालणारा बांधणारा घेणारा.

WEAR*, a dam in a river to stop and raise water for conducting it to a mill, for taking fish, &c. बांध, धरण n; fence of stakes or twigs set in a stream for catching fish खुंटे pl, जाव्याचे खुंटे pl.

WEARY* *a.* tired दमलेला, शिणलेला, श्रात; tiresome कंटाळवाणा, त्रासदायक; of कंटाळा आलेला, बेजार: to be w. of study [of].—v. दमवणे, शिणवणे; कंटाळा-त्रास आणणे, कष्टी बेजार क.—i. दमणे, श्रमणे; कंटाळा घेणे, त्रासणे.—WEARINESS शीण, श्रम, अद्वाहास; कंटाळा, त्रास. -SOME *a.* कंटाळवाणा, श्रमवणारा, शीण आणणारा, कष्टपद, श्रमाचा, कष्टाचा.

WEATHER* (*Skr. wā*, to blow) air with respect to its state as regards heat or cold, wetness or dryness, calm or storm, clearness or cloudiness, or any other meteorological phenomena हवा f: vicissitude of season ऋतूचा पालट, ऋतु; rainy w. पाऊसकाळ.—v. वायावर घालणे, वायांत ठेवणे; sustain निभावणे, सोसणे, पार क. [out]. -BEATEN *a.* उन पाऊस सोसलेला. -COCK वायाची गति समजण्याचे यंत्र n, वायुगतिमापक यंत्र n; a fickle inconsistent person चंचल बुद्धीचा मुळुण, वाया प्रमाणे पाठ किरविणारा. -WISE हवेचा जानता.

WEAVE* *v.* (*Skr. wap*) form by texture विणणे, वळणे; form, as cloth, by interlacing threads विणणे, कापड विणणे [together].—i. साळ्याचा धंदा क.—WEAVER विणारा, कोषी, साळी.

WEB* विणलेली वस्त f, वीण f, सणंग n;—of the eye कवडा, पडदा, पटा. -FOOTED *a.* ज्याचीं पायाचीं नव्ये कातडीने जोडलेली असतात तीं, जालपाद.

WED* *v.* marry लभ क., परणणे, वरणे; join in

marriage लम कर्लन देणे, लम क. लावणे [with, to].—*i.* लम होणे.—WEDDING लम *n*, विवाह. -LOCK विवाहसंबंध.

WEDGE*, mass of metal लगड *f*, ईट *f*, गट; the mechanical power पाचर *f*.—*v.* पाचरीने फोडणे -चिरणे; पाचर मारणे -वसवणे [in, up].

WEDNESDAY* बुधवार.

WEB *a. Ger.* लहान, चिमकुला, चिमणा.

WEED* रान *n*, गवत *n*.—*v.* बेणणे, खुरपणे; free from anything निवडणे, शोधणे;—*a.* field of corn कोळपणे [out].

WEED*, a garment वस्त्र *n*; upper garment उपवस्त्र *n*, वरचे वस्त्र *n*; उपरणा *इ०*; article of dress worn in token of grief दुःखाचे सुतकी वस्त्र *n*; *pl.* बायकाचे सुतकी पोशाक.

WEEK* अठवडा. -LY *a.* अठवड्याचा; दर अठवड्यास निधणारा -होणारा, मिळणारा (newspaper, allowance).—*ad.* दर अठवड्यास.—*n.* दर अठवड्यास निधणारे पत्र *n* -पुस्तक *n*.

WEEP* *v. i.* cry रडणे; shed tears आंसवे, टिंप गाळणे -काढणे -आणणे; lament शोक क.; flow in drops थेंथेव वाहणे; drip थें-बथेव गळणे, थवथवणे; droop म्लान होणे, गळणे: a weeping willow [for].—*t.* -चा शोक क.; अशु गाळणे. -ING रडणे *n*, रुदन *n*.

WEIGH* *v.* (*Skr. vah*) raise उचलणे, वर घेणे (anchor); examine by the balance जोखणे, तोलणे, वजन क.; be equivalent to in weight भरणे, उतरणे, वजन होणे; pay by weight वजन कर्लन देणे -घेणे *इ०*, जोखून विकणे; ponder in the mind तोलणे, अवांकून -विचार कर्लन पाहणे; down दडपणे, दावणे.—*i.* वजनदार -भारी -जड असणे; वजनदार -भारदार असणे; वजन पडणे; press hard जाचणे, उरावर वसणे; to w. down आपल्याच भाराने बुडणे [with, by]. -ER तोलणारा, जोखणारा —WEIGHT भार, वजन

n; quantity ascertained by the balance जोख *n*; standard of heaviness वजन *n*, तोल; ponderous mass ऐवट ओँडे *n*, भार, ढेप *f*, गोळा, खोट *f*; mass to weigh with वजन *n*, वजनाचा धोंडा *इ०*; *Med.*, a sensation of heaviness over the whole body दडण *n*, भार; importance भारदस्ती *f*, वजन *n*; moment विशात *f*, विषय, कथा *f*.—WEIGHTY *a.* जड, भारी, वजनदार; भारदस्त, वजनदार, मोठा, गंभीर; मनावर घेण्यास -विचार करायास योग्य.

WEIR, See WEAR.

WELCOME* *a.* received with gladness स्वागताचा; grateful सुखप्रद, हितकारक, आनंदकारक; *w.* news क्षेम समाचार; free to have or enjoy gratuitously घेण्यास -उपभोगायास मोकळा: you are *w.* to the use of my library आपण खुशाल, &c.; to bid *w.* आगत स्वागत कर्लन -स्नेहपूर्वक अंगिकारणे: you are *w.* आपण वरे आला [to].—*n.* आगत स्वागत *n*.—*v.* आगत स्वागत क., वरे आला असें द्याणे [to, by, with].

WELFARE *D.* happiness कल्याण *n*, क्षेम *n*, कुशल *n*, क्षेम कुशल *n*, वरे *n*; prosperity आबादानी *f*, सुवत्ता *f*.

WELL*, fountain झारा, कुंड *n*; a source उगम, खाण *f*; a pit sunk into the earth to such a depth as to reach a supply of water विहीर *f*;—with or without steps विहीर *f*, बारव *f*; common round *w.* without steps आड;—of masonry गजबाब *f*; [the lower part of a furnace, into which the metal falls]. -ROOM गमताड *n*, गमताडी *f*.

WELL* *a.* good in condition बरा; being in health बरा, स्वस्थ, निरोगी; happy सुखी, खुशाल; fortunate बरा, चांगला, भाग्यवान. —*ad.* बरें, ठीक, चांगले; correctly दुरुस्त, गौट, बरावर; abundantly चांगला, पुष्ट; the plain was *w.* watered everywhere; conveniently सोयीने, नीट, सोयीवार; thoroughly

पुरतेष्णीं, खूप, चांगला; as w. as ही; w. enough वरेच; w. to do, w. off घरचा सुखी, खाऊन पिझन सुखी, चारपैसे बाळगून. -BEING कल्याण n, क्षेम n, कुशल n. -BORN a. कुलीन. -BRED a. सुशिक्षित. -FAVORED a. देखणा, रूपवान चंत. -KNOWN a. प्रसिद्ध, जगप्रसिद्ध-जाहीर. -MEANING a. भला, सज्जन, सद्गुरु. -NIGH ad. बहुतकरून, जवळ जवळ. -SPENT a. सदव्ययित, चांगल्या कार्मी खर्चलेला-लावलेला. -SPOKEN a. सुभाषित; spoken with propriety सूर्क. -WISHER कल्याण चितणारा, शुभाचितक.

WELTER* v. i. लोळणे [in].

WEN* Med. वाळूक n, अवाळूं n.

WENCH* रांड f, वेश्या f.—v. i. रंडीबाजी क. -ER रांडबाज, बदख्याल, इषकी.

WEST* पश्चिम f; पश्चिमेकडला देश.—a. पश्चिमेकडला, पश्चिम; पश्चिमेकडचे तोंडचा, पश्चिमाभिमुख. -WARD ad. पश्चिमेकडे, पश्चिमेस.

WET* a. containing water ओला, आर्द्द; rainy पावसाचा (season); very damp सर्द (weather);—of land चिबड.—n. पाणी n; ओलेपणा, ओलावा; पाणी पाऊस [with]. -NESS अलेपणा, ओलावा, आर्दता f. -NURSE दाई f, थानकरीण f, दाईपिलाई H., उपमाता f. WETHER* खशी केलेला मेंढा.

WHALE* मगरमासा, 'व्हेल' मासा.

WHARF* धक्का, घाट. -AGE धक्याची जकात f. WHAT* pron. that which जो काय; interrogatively काय, कोणता, कोण. -EVER, -SO-EVER जोजो, जीजी, जे कांही n.

WHEAT* गहूं; soil fit for w. गव्हाळ f; w. roughly ground सोंजी f, सांजा; fine w. flour सोंजी. -EN a. गव्हाची.

WHEEL* v. मठारणे, फुसलावणे [by, into].

WHEEL*, circular frame turning on an axis चाक n;—of a machine रहाट; potter's w. कुंभाराचे चाक n;—for spinning सृतका-

तायाचा रहाट.—v. गाडीवर घालून नेणे; cause to turn फिरवणे.—i. फिरणे, भोवणे; change direction दिशा-रेख फिरवणे; go round in a circuit चक्कर देणे, प्रदक्षिणा क.; roll forward पुढे लोटत जाणे. -BAEROW एका चाचाकाची एकचाकी गाडी f. -WRIGHT चाक किंवा चाकाची गाडी करणारा.

WHEEZE* v. i. कफ श्वास सोडणे.

WHELM*, See OVERWHELM [with, in].

WHELP* पिलूं n, बच्चा, पेटा; youth, in contempt बच्चाजी.—v. i. विणे, पिले देणे.

WHEN* ad. at what time केव्हां, कधीं; at the time that जेव्हां, ज्यावेळीं; after the time that नंतर, उपरांत; then तेव्हां, ज्यावेळीं. -EVER, -SO, -VER ad. or conj. केव्हांजरी, कधींजरी.

WHENCE ad. O. E. from what place कोठून, कोणीकडून; indefinitely जेथून, जिकडून; grateful to acknowledge w. his good descends. -SOEVER ad. जेथून, जिकडून.

WHERE* ad. at what place कोठे, कोणत्या-जागीं स्थेळीं; at which place जेथें, ज्या ठिकाणी. -ABOUT ad. कोणीकडे, कोठे; about which ज्याविषयीं. -AS conj. since ज्याअर्थी, जेव्हां, ज्यापेक्षां; when in fact खरें द्याटले असतां, वसुतः are not those found to be the greatest zealots who are most notoriously ignorant? w. true zeal should always begin with true knowledge. -AT ad. ज्याजवर, त्याजवर; at what कशाचा, कशाने: w. are you offended? -BY ad. जेणे करून, ज्याकडून; by what कशाने. -FORE ad. ज्या कारणाने, ज्यामुळे स्तव साठीं; why कांकशाला. -IN ad. ज्यामध्ये, ज्यात; in what कोणत्यांत, कशांत. -OF ad. ज्याचा, ज्याविषयींचा; indef. of what कशाचा, ज्या कशाचा; inter. कशाचा. -ON ad. ज्यावर. -SOEVER ad. जेथे जेथें, जेथे कुठे, जेथें. -UPON ad. त्यावरून; त्यानंतर, नंतर, मग. -EVER ad. जेथें-

जेर्यैं, जेर्येकोठैं, कोठेही. -WITH ad. ज्याकडून, ज्यामैं; with what कशानैं.

WHERRY (See FERRY) तर f, डिंगी f.

WHET* v. sharpen पाजवणैं, लावणैं, शेवटणैं, शिक्केवर धरणैं; excite उत्तेजित, क. उचलणैं, उठवणैं; stimulate प्रदीप क. (appetite) [with]. -STONE निसणा, शीळ f, साहाण f.

WHETHER* ad. किंवा नाहीं.

WHEY* दह्यांतले पाणी n, ताक n.

WHICHT* pron. relat. जो; demon. कोणता. -EVERY pron. जो कोणता, जो.

WHIFF* झुरका, दम.

WHILE*, space of time वेळ, काळ; for a w. कांहावैळ; all this w. एवढावैळ, होवेळ पर्यंत; worth w. उपयोग लाभ फळ हांसील असणैं.—ad. इतक्यात, यावेळेस, तेव्हां; as long as जो, जोंवर, जोंपर्यंत; though जरी. —v. केषणैं, घालवणैं, क्रमणैं, कालक्रमण क. [away]. -WHILST ad., See WHILE.

WHIM W. लहर f, तरंग, हुकी f.

WHIMPER b. i. Ger. पिरपिर लावणैं, कुसमुसणैं.

WHIMSICAL a. (do.) छंदखोर, छंदी, लहरी.

WHINE v. i. (do.) पिरपिरणैं, किरकिरणैं.—n. पिरपिर f, किरकीर f, रड f.

WHIP* v. lash चाबूक मारणैं; cause to rotate by lashing with a cord दोरीनैं झटका मारून फिरवणैं (a top); flog चाबूक फटके मारून गिका क.; apply that which hurts keenly to ठैमणा मारणैं; thrash बडवणैं, झोडणैं (corn); wrap गुंडाळणैं, घडो क., लपेटणैं (about, around, over); jerk हिसका मारणैं (into, out, up).—i. झटदिशीं निषून जाणैं.—n. चाबूक; coachman गाडी हांकणारा; w. and spur मोठ्या ल्वरेनैं, जलदीनैं, तातडीनैं, लगबगीनैं; cartman's w. आसूड.

WHIRL* v. गरगरा फिरवणैं; गरगरा फिरवीत नेणैं [about, around].—i. गरगरा फिरणैं, घिरटी

घालणैं.—n. गिरकांडा, घिरटी f;—of business भरकांडा. -GIG भोंवरा, किरकिरे n. -POOL पाण्यांतला भोंवरा. -WIND वावटळ f.

WHISK Ger. sweeping motion झटका, भरारी f, फटकारा; small besom कुंचा f, झाडू f.—v. झटका मारणैं -मारीत जाणैं -चालणैं, झाडणैं, झटकें. -ER कळा, गलमूळ.

WHISKY Ger. एक प्रकारची दारू f.

WHISPER* v. i. speak softly or under the breath कुजबुबणैं; make a low, sibilant sound फुसफुसणैं, फुसफुस शब्द क.; plot secretly खलबत गुप्त मसलत क. [against] —t. कानीं लागणैं, कानांत सांगणैं, फुसफुस बोलणैं to [with, of].—n. कुजबूज f, गुजगूज f.

WHIST a. Ger. चुप.—n. मुक्यानी खेळायाचा गजिप्याचा एक खेळ आहे.

WHISTLE* v. i. form a kind of musical sound by the breath शीळ वाजवणैं -धालणैं; make a shrill sound with a wind instrument शिटी वाजवणैं;—a bullet, arrow, &c. सणसण वाजणैं;—the wind सुंसुं वाजणैं -वाहणैं [to, with].—n. शीळ f, शिऊळ f n; instrument of whistling चिमणी f, शिथी f.

WHIT* लेश, कण, रती f.

WHITE* a. (Skr. *cveta*) having the color of pure snow पांढरा, शुभ, ठवळा, सफेत; pale निस्तेज, फिकट; pure निझलंक, शुभ, सच्च; gray पांढरा, पलित, पिकलेला (hair); fortunate सुदैवाचा, भाग्याचा, शुभ (day); w. ant उधई f, वाळवी f; w. swelling गुडधी f; मोठ्या संधीच्या ठायीं महा पिडायुक्त जी सूज येते ती f, गुडधी f, इ०.—n. पांढरा रंग;—of eggs पांढरा बील;—of the eye कवडी f, पांढरे बुबूळ n; pl. Med. धुपणी f, खर f. -EN v. पांढराक. [with, by, over].—i. पांढरा होणैं. -FACE घोड्याच्या कपाळावरचा पांढरा पट्टा, नाम, चांद इ०. -LEAD सफेता. -LIMED सफेती दिलेला, चुना लाव-

लेला. -LIVERED *a.* भित्रा, गांडू, भ्याड, भागूबाई
f. -NESS पांढरेपणा, शुभता *f.* -WASH
 सफेती *f.*—*v.* सफेती देणे क.; पांढरा क.,
 बाहेरून साजरा दिसेसा क.

WHITLOW नखुरडे *n.*

WHITHER* *ad.* कोणकडे, कोठे.

WHITTLE* मुरी *f.*—*v.* चाकूने सोलणे -छिलणे
 [away].

WHIZ* *v. i.* सूसूं वाजणे, सणसणणे [by].
 —*n.* सणसणाट.

WHO* *pron. inter.* कोण; *relat.* जो. -EVER
 जो कोणी, हरकोणी, भलता कोणी.

WHOLE* *a.* सारा, अवश्य, सर्व; unbroken
 अखंड (life); complete सगळा, पुरा; well
 धड, चांगला, वरा.—*n.* समुदाय, साकल्य *n.*
 upon the w. मिठून, एकूण, एकंदरीने. -SALE
a. ठोक, घाडक.—*n.* ठाक विकरी *f.* -SOME *a.*
 पथ्यकर, हितकारक; शरिरास चांगला; conducive
 to good उपयुक्त, हितकारी, हिताचा
 [for].—WHOLLY *ad.* altogether उरतेपणी
 साफ, पुरा, पुरता; totally अगदी; विलक्षुल,
 निस्तुक, निशेष.

WHOOP* shout आरोळी, कुई *f.*, पुकारा;—of
 monkeys हुप *f.*, भुभुकार.

WHORE* बाजारबसवी *f.*, वेश्या *f.*—*v.* शिंदळकी
 क. -DOM शिंदळकी *f.*, व्यभिचार; Script.,
 idolatry मूर्तिपूजा *f.* (Hos. v. 34) [with].
 -MONGER रांडबाज, बाहेर चदख्याली.

WHY* *ad.* कां, कशाला; for which reason
 ज्यासाठी.

WICK* वात *f.*; a stout, coarse w. of cloth
 कांकडा.

WICKED* *a.* दुष्ट, पापी; पापाचा, अधर्माचा,
 दुष्ट, in comp. दुष्ट (acts). -NESS दुष्टपणा,
 दुष्टबुद्धि *f.*; sin दुष्कर्म *n.*, पाप *n.*, पातक *n.*

WICKER *a. D.* डाहळ्यांचा, फोकाचा.—*n.*
 डाहळी *f.*, फोक.

WICKET*, small door खिडकी *f.*, दिंडी *f.*;
 small gate like a framework फाकट *n.*,
 फाटक *n.*.

WIDE* *a.* broad रुंद; much extended पस-
 रट; remote लांब, दूर.—*ad.* लांब, दूर
 -AWAKE *a.* सावध, हुशार. -NESS हृदी *f.*, वि-
 स्तार. -LY *a.* रुंद, विस्तारानें; लांब रुंद; very
 much फार, प्रकळ.—WIDEN *v.* रुंद क., रुं-
 दावणे.—*i.* रुद होणे, हंदावणे.—WIDTH रुंदी
f., व्यास, विस्तार;—of cloth पन्हा.

WIDOW* (*Skr. vidhavā, v. i.* without,
 dhava, husband) विधवा *f.*, रांडकी *f.*, बोड-
 की *f.*—*v.* विधवा क., रांडवणे; make deso-
 late ओसपाडणे. -ER रांडका, विधुर. -HOOD
 रांडकेपणा, वैधव्य *n.*

WIELD* *v.* चालवणे, पेलणे, वहिवाटणे [with].

WIFE* *v.* ची चायको *f.* स्त्री *f.*, भार्या *f.*;
 forsaken w. सांड *f.*

WIG *F.* टोप, केसाचा टोप.

WILD* *a.* living in a state of nature रानटी,
 जंगली, वन्य, वन, रान, in comp.: रानगाई *f.*,
 वनगाई *f.*; growing without culture रानटी;
 जंगलांतला, वन, रान, in comp.: रानकेळ, वन-
 वृक्ष; desert जंगली, रुक्ष, माळ (forest);
 savage जंगली, रानटी: w. natives of Africa;
 unruly दांडगा, अनिवार, बेबंद, बेताल;—of
 conduct बेबंद, अनिवार, अंधाधुदीचा;—
 through fright or rage कावराबावरा,
 तग्रवग;—of certain fruits, timber रान; w.,
 cat रानमांजर *n.*;—fowl रानकोंबडी *f.*;—honey
 रानमध *f.*—*n.* -ERNESS रान *n.*, जंगल *n.*, अरण्य
n. -LY *ad.* दांडगेपणानें, रानटीपणाने; आपो-
 आप, रानांत (उगवणे, रुजणे). -NESS जंगली-
 पणा, बैदेपणा, अंधाधुंदी *f.*

WILE* कावा, कपट *n.* -NESS कावा, कावित्र
n., कुलंगडे *n.*—WILY *a.* कावेबाज, कपटी,
 कंत्राण्या.

WILL*, the faculty of the soul by which it

is capable of choosing इच्छा *f*, मर्जी *f*; choice which is made निवडून घेतलेली गो-ट *f*-वसु *f*; command हुकूम, आज्ञा *f*; testament मृत्युलेख; at will मनसोक्त; good w. मर्जी *f*, कृपा *f*; ill w. दुष्टमाव, वैर *n*; to have one's w. इच्छित वसु मिळणे, मना प्रमाणे होणे; w.-with-a-whisp भूतकौलित *n*.—*v.* इच्छिणे, इच्छा असणे; आज्ञा हुकूम क.; ठराव निश्चय क.; मृतपत्राने व्यवस्था बद्दावस्त क.—*i.* संकल्प-निश्चय क.; decide ठरवणे; मृत्युपत्रांत लिहून देणे.—*ING a.* खुशी, राजी, सिद्ध ; खुशीचा, राजी-चा. —*LY ad.* खुशीमें, संतोषाने. —*NESS* खुशी *f*, संतोष.—*WILFUL a.* हटखोर, हट्टी, दुराप्रही, आपढंगी. —*LY ad.* खळ हट घरून. WIMBLE *D.* बरसा.

WIN* *a.* gain by contest जिकरणे, मिळवणे; gain संपादणे, मिळवणे; gain over मन मिळवणे, मिळवणे [by, with, through, from, of, at].—*i.* जिकरणे, जग पावणे. —*NING a.* मनमिळाऊ; मन मिळविण्याचा (manners).

WINCE* *v. i.* अंग चोरणे -काढून घेणे [at]. WIND* (*Skr. wā*, to blow) air naturally in motion वारा, वायु; air artificially put in motion वारा; breath शास, वायु; flatulence वात, वायु; direction in which the wind may blow वायूची दिशा *f* -चा रोख; empty efforts व्यर्थ यन्न, वृथा प्रयत्न, रिकामी खटपट *f*.—*v.* वायावर टाकणे; follow by the scent वासावर जाणे. —*BOUNDED a.* वायाने खुंटलेला-थबकलेला. —*EGG* वांझ अडे *n*. —*FALL*, fruit blown down from a tree पड *f*, पडीचे कळ *n*; unexpected benefit घबाड *n*, घेवे *n*, आगंतुक लाभ. —*GAUGE* वायाचा वेग व भार मोजण्याचे यंत्र *n*, वायुभार-वायुवेगमापक यंत्र *n*. —*MILL* पवर्नंचक्की *f*. —*PIPE f*, नरडे *n*, नठी *f*, श्वासमार्ग. —*WARD ad.* वायाकडे-समोर.—*a.* वायाकडा.—*n.* वायूची दिशा *f*.—WINDY *a.* वायाचा; वायुमय, शून्य, पोकळ; tempestuous तुफानाचा; flatulent वातुळ (good).

85 D

WIND* *v.* twist गुंडाळणे, वेषणे; cause to form convolutions about anything वेढ-वेटाळे घालणे; govern आवरणे, अनुशासणे; up गुंडाळणे; आटोपणे; किळी -चावी देणे (a watch).—*i.* वेषणे, वेढून जाणे; bend वांकणे, वळणे; become coiled about anything वेटाळणे; assume a spiral form नागमोडीचे वळण घेणे.—*ING v.* वांकण *n*, वळण *n*, फेरा.—*a.* फिरकीचा, नागमोडीचा, वांकडा. —*SHEET* खेडा, प्रेतवस्त *n*. WINDOW (*wind-door*) खिडकी *f*. —*BLIND* खिडकीचा पडदा.

WINE* द्राक्षाची दारू *f*, द्राक्षामद *n*, 'वैन' *f*. —*BIBBER* मद्यपि.

WING *D.* the limb of a bird by which it flies पंख; flight उडुण *n*;—of an army फौजेची वाजू *f*;—of a house घराची वाजू *f*, पांखे *n*; on the w. उडत; on the wings of the wind पंख लावून.—*v.* पंख लावणे; उडणे; cut off the wing पंख कापणे.—*ED a.* पंखाचा, सपक्त.

WINNOW* *v.* separate and drive off the chaff from by means of wind पाखडणे, उफणणे; examine तपासणे, निवडणे; fan पंख्याने वारा घालणे; winnowing fan सूप *n* [out, from, by, with].

WINTER* हिंवाळा.—*v.* हिंवाळा काढणे -घालवणे [at, in].—WINTERY, WINTRY *a.* हिंवाळ्याचा, थंडीचा.

WIPE* *v.* clean by rubbing पुसणे, पुसून साफ क.; out पुसून टाकणे [with].

WIRE* तार *f*, तांत.—*v.* तारेने बांधणे; तारेत ओऱणे; तारेने धरणे. —*DRAW v.* तार काढणे; draw by art or violence युक्तीने किंवा जबरीने बाहेर काढणे -ओढणे.—WIRY *a.* तारेचा, तंत्रप्राय; sinewy बळकट, जिवट (constitution).

WISE* *a.* having knowledge बुद्धिवान, ज्ञानी; judicious शाहाणपणाचा, ज्ञानाचा; prudent

शहाणा, समंजस, समजोक; pious धार्मिक, भक्ति-मान. -ACRE दीड़शहाणा, चतुरशाबाजी. -LY ad. शहाणपणाने.—WISDOM शहाणपण n, बुद्धि f, अकल; erudition विद्या f, ज्ञान n, व्युत्पत्ति f.

WISE* रीत f, मार्ग.

WISH* v. i. have a desire इच्छा असणे, इच्छिणे; be disposed इच्छिणे, चित्रणे: to w. well to another's affairs; entertain hope or fear in respect to anything -ची इच्छा -आशा भय धरणे -बाळगणे: I w. that it may not prove a token of misfortune [for].—t. desire इच्छिणे, -ची इच्छा धरणे; express desires concerning -ची इच्छा दर्शवणे; imprecate शाप देणे, अनिष्ट चित्रणे (Ps. lx. 14).—n. इच्छा f; request विनंती f, अर्जी f; thing desired इच्छित वस्तु f, मनकामना f, मनोरथ. -FUL a. इच्छावान, आकांक्षी, इच्छु [for]. -ER इच्छिणारा, इच्छु, in comp.: हितेच्छु.

WISP D. गुंडाळा, गुंडाळी f.

WIT* v. i. जाणणे; to w. द्यणजे.

WIT*, intellect, बुद्धि f, चातुर्य n; power of the mind अकल f, शहाणपण n: to lose one's wits अकल गुंग होणे; person of eminent sense रसिक बोलणारा, बुद्धिकुशल मनुष्य. -TICISM नोकीचे -खुबीचे भाषण n, बोलणे n. -LY a. थेट्वाज -खोर, नकल्या; रसिक, खुबीचा, नोकीचा (saying). -TICISM थेट्वेचे किंवा खुबीचे बोलणे n.

WITCH* चेटकीण f, डांकीण f, डाखीण f. -CRAFT चेटक n, जादू f.

WITH prep. noting course, means, &c. कडून, करून, ने; w. a sword; under कडे, जवळ, पासी; on the side of बाजूवर, पक्षावर; in the company of संगती, बरौबर; noting appendage सुदां, सगट, सहवर्त्तमान; possession ने, सःw. love प्रितीने;—opposition शी, सी: dost thou quarrel w. me; amongst आंत, मध्ये; tragedy was

originally w. the ancients, a piece of religious worship. -AL ad. देखील, सुदां, ही. -IN prep. आंत, आंतमध्ये. -OUT prep. out of बाहेर, बाहेरल्या बाजूस; beyond पलीकडे; except वांचून, शिवाय.

WITHDRAW* v. परत -माघारे धेणे [from, to].—i. जाणे, उठून -निघून जाणे.

WITHE*, twig डाहळी f; band made of twigs डाहळ्याचा वेठ.—v. वेठार्नी -डाहळ्यार्नी बांधणे.

WITHER* v. i. fade कोमेजणे, सुकणे, वाळणे; waste द्विजणे, द्विरणीस लागणे; perish नष्ट होणे, बुडणे: names that must not w. [away].—t. कोमेजवणे, सुकरणे; नष्ट क., बुडवणे; जीर्ण क.

WITHHOLD* v. restrain आटपता -लगामी धरणे -दाबणे; retain back राखणे, ठेवणे, न देणे.

WITHSTAND* v. आडवा येणे, अडवणे.

WITNESS*, testimony साक्ष f, साक्षी; that which furnishes evidence प्रमाण, n, साक्ष, f पुरावा, मुद्दा; one who is cognizant जातीने प्रत्यक्ष पाहणारा, प्रत्यक्षदर्शी; Law, one who gives testimony साक्षी, साक्षीदार.—v. जातीने प्रत्यक्ष पाहणे, पाहणे; साक्षी देणे -भरणे;—a bond, &c. -वर साक्ष घालणे.—i. साक्ष देणे -भरणे [to, by].

WIZARD* चेटकी, इलमी, मंत्री, पाहण्या.

WOE*, grief दुःख n, शोक; heavy calamity अरिष्ट n, विपत्ति f, अनर्थ; curse शाप, शाप. -BEGONE a. दुःखी, दुखान्वित. -FUL a. दुःखी, कष्टी; अरिष्टाचा, अनर्थाचा; paltry नाकारा, फुसका, कौडीमाल.

WOLF* (Skr. vraka) लांडगा. -DOG धनगरी कुत्रा.

WOMAN*, the female of the human race grown to adult years बायको f, स्त्री f; a w. whose husband is living सौभाग्यवती

सवारीण *f*; a female attendant चाकरीण
f, सैरंधी *f*; in comp. वाली, करीणः milk
w. दुधवाली. -HOOD बायकोपण *n*, स्वीत्व,
n. -ISH *a.* बायकोचा, स्वीजातीचा; effemi-
nate बायक्या, बायल्या. -KIND बायकोची जात
f, स्वी जाति *f*. -LY *a.* बायकोस योग्य,
बायको सारखा.

WOMB* पोट *n*, कूस *f*, गर्भाशय.

WONDEE*, admiration आश्र्वय *n*, अचंबा,
विसर्य *n*; cause of wonder आश्र्वय हेतु,
आश्र्वयास कारण *n*; miracle चमक्कार, अद्भुत
n.—v. आश्र्वय-वाटणे-मानणे, क. [at]. -FUL,
-OUS *a.* आश्र्वयाचा, नवलाचा, चमक्कारिक.
-LY *ad.* आश्र्वय वाटेसा. -STRUCK *a.* चक्क,
चकित, दंग.

WONT* *v. i.* सवयी असणे. -ED *a.* सवयीचा,
रिवाजीचा, चालीचा.

Woo* लग्नाच्या हेतुने स्वीची आराधना क.,
प्रीति ममता दाखवणे-लावणे.

WOOD*, forest रान *n*, जंगल *n*; substance of
trees लांकूड *n*, काष *n*; timber इमारती लां-
कूड *n*; trees cut for the fire जब्बाड लांकूड *n*,
सरपण *n*; idol formed of wood लांकडाची
मूर्ति *f*. -COCK झुक्ट-रानकोबडा. -CUT लांकडावर
कोरलेले चित्र *n*. -CUTTER, -MAN लांकूड-
तोड्या. -DRINK, decoction of medicinal
wood काषकषाय. -ED *a.* झाडांचा, झाडीचा,
झाडांनी भरलेला, वृक्षमय (land). -EN *a.*
लांकडाचा, लांकडी; clumsy आबढघोबड,
आडमुठ्या, जाड. -ENGRAVING लांकडाचे को-
रीव काम *n*, लांकडी खोदकाम करण्याची विद्या *f*;
लांकडावर कोरलेले चित्र *n*. -GOD वनेदवता
f. -LAND शिवार *n*, बन *n*. -MAN बनकरी;
पारधी; लांकूडोड्या. -NYMPH वनेदेवता *f*.
-PECKER सुतारपक्षी. -PIGEON रानपारवा.
-SORREL चुका; YELLOW w. आवोती *f*.
-WORK लांकडी काम *n*. -WORM लांकडांतील
किडा. -WOODY *a.* लांकडाचा, लांकडी; झा-
डांचा, वृक्षमय.

WOOF*, threads that cross the warp in
weaving वाणा; texture विणखर *f*, जमीन
f, भुई *f*.

WOOL* लोंकर *f*, लव *f*. -COMBER लोंकर पि-
जणारा. -EN *a.* लोंकरीचा, लोंकरी, ऊर्ण.
-LY *a.* लोंकरीचा; लोंकरीसारखा. -FELL
skin with the wool भोत.

WORD*, spoken sign of a conception or
idea शब्द; written character expressing
such term शब्द; language भाषण *n*, वो-
लणे *n*; message बातमी *f*, खबर *f*, वर्त-
मान *n*; signal वरदी *f*, सूचना *f*; promise
वचन *n*, भाक *f*; dispute भांडण *n*, कटकट
f; short sentence वाक्य *n*; the Scripture
considered as the revelation of God to
man शास्त्र *n*, ईश्वरोक्त शास्त्र, ईश्वरी वाचा
f, भगवद्वाक्य *n*; a w. चकार शब्द, ब्र; by
w. of mouth तोंडाने, तोंडचा; compound w.
संयुक्तशब्द; good w. सुति *f*, प्रशंसा *f*; in a w.
सारांश, थोडक्यात; in w. तोंडाने मात्र, शब्दाने
(1 John iii. 18) [The Word, Theol., the
second person in the Trinity before his
manifestation in time by the incarnation]; to eat one's words बोलणे माघरे
-परत घेणे, बोलला बोल परत घेणे; w. for w.
शब्दश; जशाचें तसें, यथातथ; for one w. एक-
वचनी; filthy w. अवाक्षर *n*; radical form
of a w. प्रकृति *f*; war of words वामयुद्ध *n*;
bad words शिव्या *pl*, शिवरे भाषण *n*, दुरुक्ति
f.—v. शब्दयोजना क. -बोलणे, बोलून दाख-
वणे [in, with]. -INESS शब्दविस्तार -बाहु-
ल्य *n*. -ING वाक्यरचनेची शैली *f*. -LESS *a.*
निशब्द, मौन्य, मुका.—WORDY *a.* बहुत श-
ब्दांचा, शब्दप्रचुर, बहुशब्दक.

WORK* *v. i.* exert one's self for a purpose
कामक.; toil राबणे, कष्ट क., खपणे; act चा-
लणे; a machine works well; be effective
उपयोगी -कामी पडणे, गुणास येणे, लागू पडणे:
all things w. together for good to them
that love God (Rom. viii. 18); carry on

business काम -धंदा -चालवणे क.: they w. in flax; move heavily रखडणे, रखडत, चालणे; ferment, as a liquid उतरणे, खतखतणे; act on the stomach and bowels कळमळणे, पोटांत कालवणे, उमळणे, लागू होणे: purges w. best in warm weather; to w. at आंत गुंतरें, -न्या उयोगांत असणे.—t. करणे, बनावणे, कमावणे, तयार सिद्ध क.: to w. mortar; bring about घडवृन आणणे, घडवणे; manage वहिवाटणे, चालवणे; embroider कशीदा काढणे; govern चालवणे, आवरणे, खेळवणे (a machine); [w. a passage, *Naut.*, to pay a passage by doing duty]; to w. double tides तीन दिवसांचे काम दोन दिवसांत क.; in, into विणणे, गांथणे; वाट क.; into favor पोटांत शिरणे, off हल्हुहल्हु काढणे -नेणे; out श्रमांने -यनाने साधणे -सिद्धीस नेणे: w. out your own salvation with fear and trembling (*Phil. ii. 12*); उलगडणे, सोडविणे, लापनिका क. (a problem); रिकामा क., खर्चणे, फडशा क. (a mine); up खवदळणे, चेष्टवणे, खाजवणे; -ला खर्चणे -लावणे, -आंत धालणे: they have worked up all the stock.—n काम n, उद्योग, धंदा; मेहनत f, कष्ट; that which is produced कार्य n, काम n, कृत्य n, करणी f; book ग्रंथ, पुस्तक n; pl. fortifications तटबंदी f; bridges, embankments, &c. पूल, धरण इ० बांधकाम n; कारखाना: iron works; वहिवाट f: what w. you have made; कयीदा, बुटी f; pl. *Theol.*, moral duties, or external performances, as a ground of pardon or justification सकर्म n, सतक्रिया f, पुण्य n. —ABLE a. घडायजोगा, घडण्याजोगा (a metal); काम चालविण्याजोगा, -वर काम करण्याजोगा (a mine). —EE करणारा, काम करणारा, in comp. कर्मी: professors of holiness, but workers of iniquity. —FELLOW कामभाऊ, जोडीदार. —HOUSE कारखाना; a poor-house धर्मशाळा f; [a house in which idle and vicious persons are confined to labor]. —ING DAYS काम क-

रायाचे दिवस pl. (शाब्दाथवार, व सुटीचे स-णाचे नाहोत असे). —ING-HOUSE धर्मशाळा f, अनाथगृह n. —ING POINT [that point of a machine at which the effect required is produced]. —MAN कामकरी, मोलकरी, बिगरी इ०; a skilful laborer कारगिर, कसवी. —MANLIKE a. कसवाचा, कुशल, सुविटत. —SHIP कारगिरी f, कसब n, कृति f, घटना f. —SHOP शिव्यशाळा f, कारखाना f, साळ f. —WOMAN कामकरीण f; शिवणकाम बाणगारी बायको f.

WORLD, the earth and its inhabitants, with their concerns जग n, दुनिया f; scene of life and actions प्रपंच, संसार; universe सृष्टि f, विश्व n, जग n; a planet ग्रह, भुवन n, जग n; general affairs of life संसार, प्रपंच, प्रवृत्ति f; mankind जग n, लोक pl, दुनिया f; earth and its affairs, as distinguished from heaven इहलोकवास, मृत्युलोक, भव, संसार; engrossment in the affairs of life मायामोह जाळ n; practice of life लोकरित f, जनाचार, लोकाचार, जनसंप्रदाय; great quantity डोंगर, गाडा, सागर; w. without end निरंतर; सर्वकाळ. —LING विषयी, प्रपंचासक्त मनुष्य, विषयरत. —LY a. इहलोकचा, संसाराचा, प्रापंचिक, प्रपंचरत, प्रपंचांत निमम (pleasures, honors); मनुष्याचा, मानवी, लोकांचा (maxims, actions). —ad. संसारीक दृष्टीने, प्रपंचटृष्ट्या. —MINDED a. mindful of the affairs of present life, and forgetful of those of the future विषयबुद्धि, प्रापंचिक, संसारलुध. —MINDEDNESS प्रपंचबुद्धि f, विषयासक्ति f, संसारीक वासना f. —WIDE a. जगांत पसरलेला, जगजाहीर (fame).

WORM* किडा, कृमि; pl. जंत pl, कृमि pl; remorse चुरचुर f, खेद; blind w. वाळा. —EATEN a. कीड लागलेला, किडका. —WOOD कडू दवणा.—WORMY a. किड्यांचा; किड्यासारखा, कृमीवत.

WORN OUT *a.* (See WEAR) बुना, जीर्ण, जरजर.

WORRY *v. D.* harrass छळणे, गांजणे; tear and mangle कुतरओढ छिन्नभिन्न क. [with, by].

WORSE* *a.* more bad अधिक वाईट, दृष्टवर; more sick अधिक रोगी.—*ad.* अधिक वाईट चालीमें.—*v.* अधिक वाईट क.; जिक्रणे, पराजित क. [in, by].—**WORST** *a.* सर्वाहून वाईट, दृष्टवरम्; to be *worsted* हार जाणे.

WORSHIP* *v.* respect सन्मान देणे, आदर क.; pay divine honors to भजणे, पुजणे; honor with extravagant love and submission भजनी लागणे, देव्हारा क., देव्हान्यात बसविणे [for, with, at].—*n.* पूजा *f.*, भजन *n.*, भक्ति *f.*; a title of honor हजरत, खुदावंत. -**FUL** *a.* पूज्य, आराध्य, आदरणीय, सन्मान्य, राजमान्य इ०. -**ER** भक्त, उपासक, पूजक.

WORSTED (from *Worsted*, a town in England) लौकरचिं सूत *n.*

WORTH*, value किमत *f.*, माले *n.*; value of moral qualities लायकी *f.*, मान्यता *f.*, गुण. —*a.* किमतीचा; योग्य, जोगता: life is w. preserving; having wealth धनी, स्थामी, ऐपतीचा: he is w. twenty thousand rupees. -**LESS** *a.* विन किमतीचा, टाकाऊ, कवडीमाल, नाकारा.—**WORTHY** *a.* चांगला, नेकीचा, भला; योग्य, जोगा, जोगता [of].—*n.* योग्य भला मनुष्य, सज्जन.

WOUND*, hurt जखम *f.*, घाय, चार, दुखापत *f.*; damage नुकसानी *f.*, खराबी *f.*.—*v.* जखम क., जखमी क. [with, by, in]. -**ED** जखमी, घायाढ.

WRANGLE* *v. i.* कटकट -कलागत क. [with, about, for].—*n.* कटकट *f.*, कलागत *f.*.—**WRANGLER** कटकट्या, कलागत्या.

WRAP *v.* (?) fold together गुंडाळणे, लपेटणे, घडी क.; cover by winding वेष्टणे, लपेटणे; involve गमित घनित क. -**PER** वेष्टन *n.*, वासन *n.*, समाल; गुंडाळणारा, वेष्टणारा.

WRATH*, violent anger क्रोध, कोप, त्वेष, तैष, रोष; effects of anger रागाचा परिणाम; just punishment of a crime योग्य विकास *f.* -**FUL** *a.* रागावलेला, क्रोधायमान, कोपयुक्त. [at, with].

WREAK* *v.* सूड -देष उगवणे [on, upon].

WREATH* माळ *f.*, हार, गजरा;—of wild flowers वनमाळा *f.*.—*v.* twist वळणे; encircle वेण्टणे, लपेटणे [with].

WRECK *D.* ruin नाश, विघ्नं; injury of a vessel by being cast on the shore, or on rocks, &c. तारूँ फुटणे *n.*, तारूँफूट *f.*, नैकामंग; ruins of a ship stranded फुटलेलै तारूँ *n.*, फूट *f.*.—*v.* तारूँ फोडणे; नाश विघ्नं क. [on, upon].

WRENCH* मुरगळा, पिळा, मुरडा.—*v.* मुरगळणे, पिरगळणे; sprain लचक भरवणे [away, from, out].

WREST* *v.* extort by violence बलाकारा-में घेणे -काडणे, पिळणे; pervert ओढून ताणून काठणे -आणणे, विपरीत क. [from, out].

WRESTLE* *v. i.* contend, as two persons by grappling together, and each striving to throw the other down कुस्ती क.-खेळणे, झोंबी खेळणे -घेणे; contend भांडणे, लठणे [with, against].—*n.* झोंबी *f.*, कुस्ती, *f.*, बाहुयुद्ध *n.*.—**WRESTLER** कुस्ती करणारा-जेठी, पैलवान, मळ.

WRETCH*, miserable person कपाळकरंटा, अभागी, दैवाचा भोपळा; a vile knave लुचा, हरामी, पाडी. -**ED** *a.* दुःखी, कष्टी;—of person मिरिपादार, दरिद्री, भिकारी; paltry नादान, कुसका, गैरी; calamitous विपत्तीचा, हाल-अपेष्टेचा. -**NESS** दुःख, कष्ट, क्लेश, हाल; दरिद्रीपणा, भिकारीपणा; नादानपणा, भिकारीपणा.

WRIGGLE *v. i. D.* वळवळणे, आळपिळे देणे [about, to and fro].

WRIGHT* कारीगर, करणारा, वांधणारा; ship w. जहाज वांधणारा.

WRING* *v.* twist and compress मुरगळणे, पिळवतणे, पिळणे; torment गांजणे, छळणे; distort पिळ देणे, मुरडणे; extort पिळून काढणे.

WRINKLE*, corrugulation सुरक्ती *f.*, चिरमी *f.*; roughness खरबरीतपणा.—*v.* सुरक्त्या पाडणे; खरबरीत क.—*i.* सुरक्त्या पडणे, सुरक्ततणे [with, by, up].

WRIST* मणगट *n.*

WRITE* *v.* set down, as legible characters लिहिणे, काढणे; express in legible characters लिहून दाखविणे, लिहिणे; communicate by letter पत्र पाठविणे ·लिहिणे, लिहिणे; compose, as an author ग्रंथ -पुस्तक लिहिणे रचणे; engrave कोरणे, लिहिणे [to, with, on, upon].—*i.* लिहिणे, लिखिणे; act as clerk लेखकाचे कारकुनाचे काम कारकुनी क.; पत्र लिहिणे किंवा पाठविणे, लिहिणे; पुस्तक लिहिणे.—**WRITER** लिहिणारा, लेखक; कारकून, लेखक, 'रैटर'; ग्रंथकार कर्ता; नवीस, नीस, in comp.—of answers to petitions जबाब-नवीस;—of accounts, of receipts and balances वासील बाकीनवीस. -SHIP कारकुनी *f.*—**WRITING** लिहिणे *n.*, लिहिण्याचे काम *n.*; अभार *n.*, लिहिणे *n.*, लिखित *n.*; legal instrument लेखपत्र *n.*, दस्तऐवज; a work पुस्तक *n.*, ग्रंथ; inscription लेख.

WRITHING* *v.* वळणे, पिळा देणे [about].

WRONG* *a.* improper अयोग्य, नालायक, गैर-शिस्त; incorrect अशुद्ध, चुकीचा; not physically right उल्टा, उफराटा; erroneous खोटा, भातीचा.—*n.* अन्याय, अपराध, वाईट *n.*; भग, भांति *f.*, चूक *f.*—*ad.* अन्यायाने, अमार्गाने; गैररीतीने, चुकून, भातीने.—*v.* अन्याय-अपराध क.; अन्यायान दोष लावणे. -FUL *a.* अन्यायाचा, अनीतीचा. -FULLY अन्यायाने, अधर्माने.

WROTH* संताप, क्रोध.—*a.* रागवलेला, कुद्द [against, with].

WROUGHT* *p. a.* केलेला, कृत; worked वडलेला, घडीव; excited चेतवलेला, चेष्टित, उत्तेजित. **WRY*** *a.* वक्र, तिरपलेला, वांकडा; *w.* face वांकडे तोंड *n.*; *w.* necked वांकडे मानेचा, वक्र-मीव.

Y

YATCH D. क्रीडानौका *f.*, ऐषआरामाची बोट *f.*

YAM F. कोनफळ *n.*

YARD* वार, 'यांड', पावणे दोन हात किंवा तीन फूट द्या० एक या०.

YARD* वाडणे *n.*, परसू *n.*, वाडा, आवार *n.m.*

YARN*, woollen thread लोंकरीचे सूत *n.*; single string of a cord पेड *n.*; story कथा *f.*, काहणी *f.*; long y. कोळ्याचे सूत *n.*, हनुमंताचे शेंपूट *n.*; [a story spun out by a sailor for the amusement of his companions].

YAWL D. dingly होडके *n.*

YAWN* *v.* gape जांभई देणे; open widely वासणे, विचकणे; be eager वखवख -खवखव सुटणे [at].

YE* pron. तुझी.

YEA* ad. होय.

YEAN* *v.* विणे.

YEAR* वर्ष *n.*, साल *n.*; *pl.* द्यातारपण *n.*; advanced in years वयोवृद्ध, वयस्क; beginning of the y. अवल साल *n.*; last y. गतवर्ष *n.*, सालगुदस्त; solar y. सौरवर्ष *n.*; y. by y. सालीना; close of the y. अखेरसाल *n.*; coming y. पेस्तरसाल *n.*; according to the y. सालवार; for years वर्षानवर्ष; in the y. of an era सन [y. of grace, the first year of the Christian era]. -LY *a.* दर -प्रति वर्षीचा, वार्षिक; lasting a year एक वर्षजीवी -टिकणारा (a plant); accomplished in a year एक वर्षात पुरा होणारा, वार्षिक: y. revolution of the earth.

YEARN* *v. i.* कळवळा येणे, जीव तुटणे [for].

YEAST* ताडी *f.*, सुरामंड.

YELK* आंज्यांतिल पिवळा बील.

YELL* *v. i.* किंकारी मारणे -फोडणे.—*t.* किंकारी फोडून सागणे.—*n.* किंकारी *f.*

YELLOW* *a.* पिवळा, हळदुवा.—*n.* पिवळा रंग, पीतवर्ण. -ISH *a.* पिवळट. -NESS पिवळेपणा.

YELP* *v. i.* केकळणे, केंकणे.

YEOMAN* कुणवी, शेतकरी.

YES* *ad.* होय.

YESTE* *a.* (*Skr. hyas*) कालचा. -DAY कालचा दिवस.—*ad.* काल, कालरोजी; day before y. परवांचा दिवस. -NIGHT कालची रात्रि *f.*—*ad.* कालच्या रात्री.

YET* *ad.* besides अजून, अणखी; still तेहा देखील, तरी; hitherto आजपर्यंत; even तरी.—*conj.* तरी, तथापि, यद्यपि.

YIELD* *v.* furnish उत्पन्न उपज देणे, प्राप्ति देणे, पुरविणे; admit मान्य कबूल *k.*; surrender स्वाधीन हवालां क., सोडणे.—*i.* दबणे, हात टेकणे, कचकणे; मान्य होणे; जागा देणे.—*n.* प्राप्ति *f.*, उत्पन्न *n.* -ING नरम, नकार शून्य.

YOKE* (*Skr. yuga*) link कडी *f.*, गांठ *f.* ग्रंथी *f.*;—for the necks of oxen जू *n.*, जोकड *n.*; a frame of wood fitted to a persons shoulders for carrying a pail, &c., suspended on each side कावड *f.*; servitude दास्यत्व *n.*, गुलामगिरी *f.*, जू *n.*; couple जोडा, जोडी *f.*—*i.* जू अडकविणे; जोडणे, जुँपणे [to, together, with]. -FELLOW, -MATE वरोंवरीचा, सोवती, जोडीचा.

YON* *a.* पलिकडचा. -DER *a.* पलिकडचा. *ad.* पलिकडे.

YOU* *pron.* तुझी, तू.—YOUR, YOURS *pron.* तुझा, तुमचा. -SELF *pron.* तुझीच, आपण स्वतं.

YOUNG* *a.* not long born नुकता जम्बलेला; juvenile तरुण, वाल; being in the first part of growth कोंबळा, लहान (plant); weak अशक्त; inexperienced कोंबळा, अ-

जाणता.—*n.* पिलूं *n.*, बच्चा; offspring collectively बेत *n.*, बीण *f.*, पिलैं *n pl.* -STER बारवर्षा -सोळवर्षा; *pl.* पोरे बाळे *n pl.*

YOUTH* तारुण्य *n.*, तरुणपणा; young man तरुण, जवान; young persons तरुण माणसे *n pl.*, मंडळी *f.* -FUL *a.* तरणा, तरुण; तरुणपणाचा, तारुण्याचा, तारुण्यावस्थेचा (days); suit able to the first part of life तरुणपणाचा, तारुण्यावस्थेस योग्य (sports); fresh नवा, ताजा.

YULE* नाताळाचा सण,

Z

ZANY *F.* हंडीबाग, मस्क्या, भांड.

ZARNICH (SEE ARSENIC) native sulphuret of arsenic मनशीळ *m, n.*

ZEAL (*zelus*) आस्था *f.*, उक्तंठा *f.*, कळकळ *f.* [for, against]. -OT अति आस्थेचा, अत्यास्थक. -OTRY अति आस्था *f.*, वेड *n.*, पिसे (धर्माचे, &c.). -OUS *a.* उत्सुक, उद्योगी, उक्तंठित [for, against].

ZEDOARY *F.* कचरा, वनहरिद्रा *f.*

ZENITH *Ar.* the point of the heavens directly overhead खमध्य *n.*, मध्यलम्ब *n.*, शिरोबिंदु, ऊर्ध्व दिशा *f.*; height of success or prosperity बहर *f.*, बहार *f.*, संपत्तीचा कल्स.

ZEPHYR (*Gr.*) झुळूक *f.*, मंदवायु.

ZERO* *Ar.* शून्य *n.*

ZEST (*Gr. schistos*) चव *f.*, रुचि, गोडी *f.*

ZIGZAG *F.*—of the road,—of a hill खडँवे *n.*—*a.* वांकडा, वक्र, नागमोडीचा; *z.* lightening वियुक्ता *f.*

ZINC *Ger.* जस्त *n.*

ZODIAC (*zodiacus*) *Astron.* राशीचक्र -मंडल *n.* -AL *a.* राशीचक्रसंबंधी.

ZONE (*zona*) girdle कंवरपट्टा, काटिवंध;—of the earth भूमेखला *f.*, कटिवंध.

ZOOGRAPHY (*Gr. zoon*, an animal, *graphein*, to write) पशुचै वर्णन *n.*, पशादिविवरण -वर्णन *n.*—ZOOGRAPHER प्राणिवर्णनकर्ता.

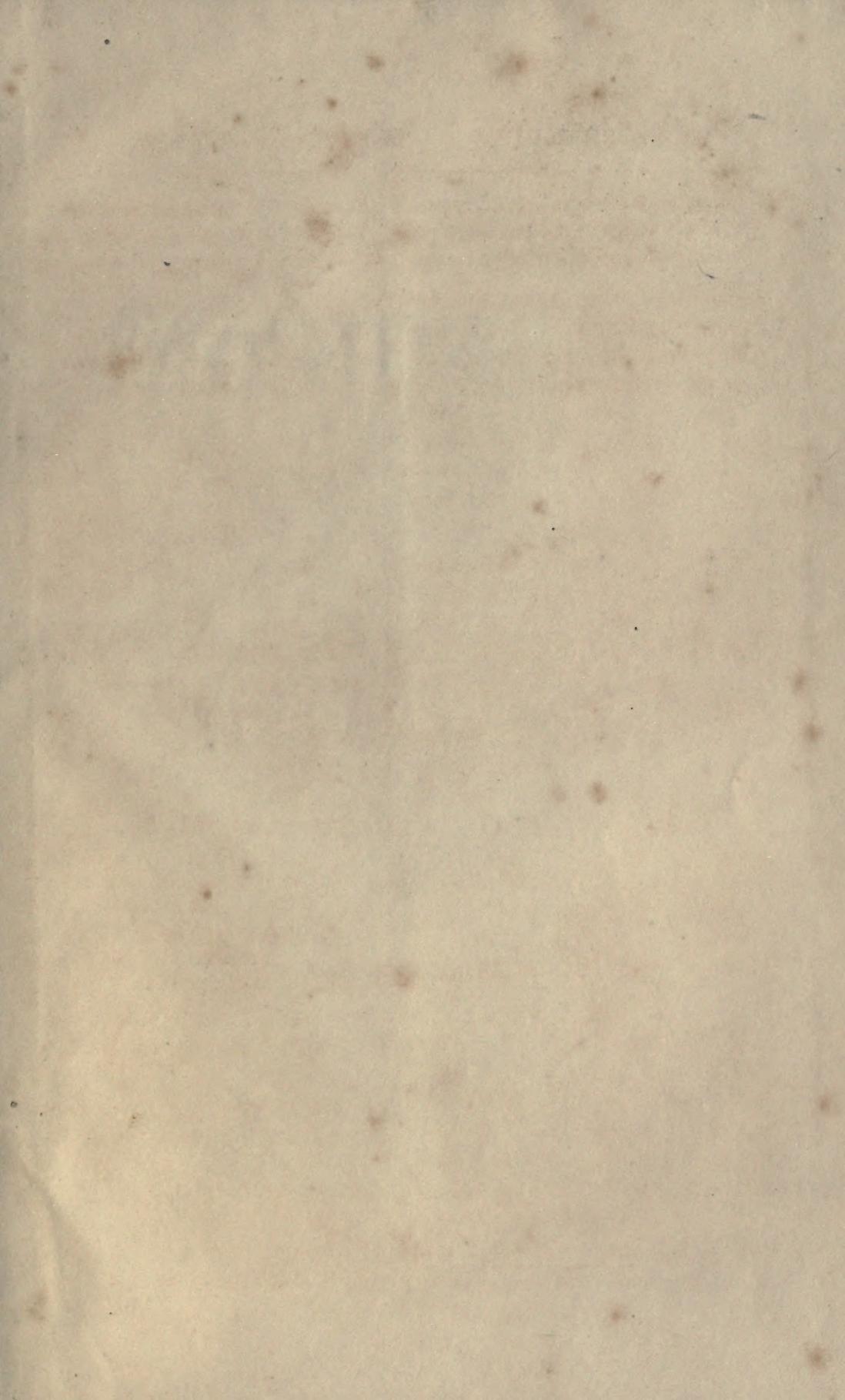
ZOOLOGY (*Gr. -logos*, discourse) जीवज्ञान-विद्या *f.*, पशादिशास्त्र *n.*—ZOOLOGICAL *a.* पशुविद्यासंबंधी.—ZOOTOMY (*Gr. temnein*, to cut) पशादिशव्यवच्छेदन *n.*

ZOOPHYTE (*Gr. zoon*, an animal, *phuton*, plant) [Zool., one of a certain division of animals;—a general term, applied to simple polyps, and compound individuals consisting of many polyps united together, as in most corals. They often branch like vegetation, and the polyps resemble flowers in form].

A Zoophyte.

Consider the Wondrous
Works of GOD.

14 DAY USE
RETURN TO DESK FROM WHICH BORROWED
LOAN DEPT.

This book is due on the last date stamped below, or
on the date to which renewed.
Renewed books are subject to immediate recall.

DEC 7 - 1966 9

~~RECEIVED~~

~~JAN 10 '67 - 5 PM~~

LOAN DEPT.

LD 21A-60m-7-'66
(G4427s10)476B

General Library
University of California
Berkeley

C/HK
8.1.56

